

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KANCELLIETS BREVBØGER

VEDRØRENDE DANMARKS INDRE FORHOLD

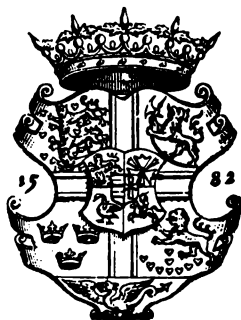
I UDDRAG

UDGIVNE VED

E. MARQUARD

AF

RIGSARKIVET.

1637—1639

KØBENHAVN

I KOMMISSION HOS C. A. REITZELS FORLAG

AXEL SANDAL

1944

1637.

3. Jan. (Antvorskov). Miss. til Sigvort Urne. Kongen har af hans Erklæring set, hvor meget hver Hel- og Halvgaard af de næst ved Roskildegaard bosiddende ordinære Rejsebønder vil betale for at fritages for Ægter og Rejser, men han meddeler ikke, hvor meget de længere borte boende Bønder vil betale for denne Fritagelse. Han skal snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvor meget hver af Kronens Bønder, der bor længst fra Roskildegaard og i andre Len, aarlig vil betale for Fritagelsen for Ægter og Rejser og hvor meget Vedkørsel de desuden har bevilget aarlig. Endvidere skal han forhandle med de Bønder, der er udpeget til at age de Rejser, som falder fra Køge, om hvor meget de aarlig vil betale i Penge for at blive fritaget for disse Rejser, og ogsaa indsende Erklæring herom. Sj. T. 26, 141 b. K.

— Mageskifte mellem Fru Birgitte Rosensparre, Enke efter Corfits Rud til Sandholt, og Kronen. F. R. 4, 123. Orig. (Se Kr. Sk.).

4. Jan. (—). Miss. til Hr. Jost Høg om at optage Hans Mickelsen, Søn af Hr. Mickel¹, Sognepræst i Ørsløf, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 141 b.

— Miss. til Frederik Urne. Han har berettet, at Bønderne i Kronborg Len forrige Aar har haft nogen Misvækst paa deres Korn og derfor ikke kan udgive deres fulde Landgilde, men at det, om de skal blive ved Magt, vil være nødvendigt at eftergive dem 21¹/₂ Pd. 2 Skpr. Rug, 9 Pd. 23 Skpr. Byg, 4 Tdr. Havre og 2 Ottinger Smør af Landgilden. Kongen tillader,

---

¹ Mikkil Pedersen, Præst i Ørsløv og Solbjærg, Løve H.

at dette maa eftergives dem af forrige Aars Landgilde. Frederik Urne skal føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 142. K.

4. Jan.¹ (Antvorskov). Miss. til Ventsel Rotkirk og Bispen i Sjælland. Brorup Mænd i Sjælland har andraget om at maatte faa Haefrebierre Kirke til Sognekirke, da de ligger nærmere ved den end nogen af Byerne i Sognet og fordi de har stor Besværlighed baade med en lang Vej til deres Sognekirke, St. Mickels Kirke i Slagelse, og med at hente Præsten, naar nogen bliver syg; desuden har de paa deres Marker nogle Jorder, hvoraf de tiender til Hafrebierre Kirke, hvorfor de har deres Stolestade i denne Kirke. Desuden skal i gamle Dage deres Forældre have ligget til denne Kirke, med videre, som de kan se af deres Supplikation. De skal nøje undersøge, hvorledes denne Sag bedst kan ordnes, og snarest indsende Erklæring til Kancelliet derom. Sj. T. 26, 142. K.

— Miss. til Raadet i Jylland, Fyen og Skaane. Det er dem bekendt, at der aarlig paahviler Riget en besværlig Udgift og at Kongen derfor ofte i Rigens Raads Forsamling har ladet stille Forslag om, hvorledes Rigens Indkomst uden Skade for Undersaatterne kunde forbedres saaledes, at den kunde forslaa til Udgiften. Skønt Kongen aarlig oppebærer Skatter (hvilket dog ikke altid kan fortsættes saaledes, da man ikke kan oprkræve dem uden Grund) og efter sin Moder har oppebaaret mange Tønder Guld, der ogsaa er gaaet med, kommer Kronen dog daglig i større Gæld, saa at Kongen til dette Omslag er nødt til at optage og forbruge 100,000 Dlr. alene til at betale sit Hof, Holmen, Arsenalet og Staten samt Haandværksfolk og Købmænd i København, uanset at begge Rigers Indkomst og Skatterne af Gejstlige og Verdslige ogsaa udgives hertil, men alligevel kan alt dette ikke nær betales, men Kongen forbliver endda Købmænd og mange andre dobbelt saa meget skyldig, som han betaler dem. Kongen ser derfor ingen Udvej til i Længden at taale dette. Skønt man nu kunde mene, at dette hidrører fra den sidste tyske Fejde, saa ses det dog efter et i Rentekammeret udarbejdet Overslag, at samme Gæld (som skal beløbe sig til over 500,000 Dlr.) væsentlig er opstaaet paa Leverancer, Skibs-

---

¹ Brevet er under Teksten i K. dateret 3. Jan., men ellers 4. Jan.

bygninger, Lønninger og anden Rigens Nødtørft, som ovenfor nævnt. Flaaden vedligeholdes i denne besværlige Tid ulige bedre og stærkere end tidligere, og Rigens Raad har da heller ikke eragtet det raadsomt at ophøre hermed. Kongen kan nu ikke se noget andet Middel til at dække disse store Udgifter, end at Kronen maa have noget større Indtægt af Lenene, hvilket Kongen dog ogsaa gjerne saa modereret saaledes, at Adelen alligevel kunde holde sin Rostjeneste til Kronen deraf og endda have sin gode Fordel af Lenene og det tillige kunde være lideligt og uden Besvær for Bonden og den gemene Mand. Kongen anmoder derfor Adressaterne om med dette Bud at meddele deres Betænkning om, hvorledes saadant bedst kan ske. Blandt andre Forslag om, hvad der vilde være det bedste, er der følgende: enten at Bønderne skal være fri for Ægter og drive Avlen eller ogsaa høste Hø og (udenfor Høsttiden) føre Ved og Tørv og give Penge for Fritagelsen for Ægter, saaledes som det nu er ordnet i Københavns Len, ligesom Kongen har ladet udgaa Breve til Lensmændene i Sjælland om en Erklæring (om hvad Bønderne i saa Fald kunde og vilde betale); eller at der kunde tillægges Lensmændene et vist Antal Bønder til at drive Avlen, hvorimod de andre skulde betale Penge, som det for nogle Aar siden var paabudt¹; eller om det vilde være raadeligere, at Bønderne gav Penge i Stedet for alt Arbejde, Avl og Ægter, hvorimod Lensmændene af Kongen fik tillagt hver en Sum Penge, af hvilken de kunde underholde Postvogne, som deres Fogder og Folk skulde føre, naar de skulde forrette Lenenes Hverv og andet, samt desuden Penge til at drive Avlen for eller bortforpagte den, hvorimod Lensmændene selv skulde købe Hø og Strøelse til Kronens Rostjeneste; eller hvilke andre Midler de kan udtænke til at forhøje Kronens Indkomst af Lenene, samt om ikke Adelens Bønder kunde forskaanes for alle Fadebursægter og Lensmændene derimod skulde fremsende deres Regnskaber med Tilbehør paa deres egen Bekostning. Alt dette skal de overveje med al Flid og sende Kongen deres Betænkning med dette Bud. Sj. T. 26, 142 b. K.

4. Jan. (Antvorskov). Miss. til Eiler Holck om at rette sin Lejlighed efter at være Værge for Jomfru Karen Lykke

¹ Sj. T. har ved en Føjlskrift: forbuden.

til Suellerød, dog at hun selv oppebærer Indkomsten af sit Gods efter Kongens forrige Bevilling. Hun har begæret at faa forordnet en Værge, da hun ikke har nogen af sin Slægt i Skaane, som kan forestaa hendes Værgemaal. Sk. T. 6, 219 b¹.

4. Jan. (Antvorskov). Miss. til Erik Rosenkrantz (Halmstad), Malte Juul (Christianstad), Ifver Krabbe (Varberg), Niels Krabbe (Laholm) og Erik Krabbe (Christianopol). Da Kongen anser det for raadsomt altid at have en Del Pallisader og Stormpæle i Forraad i Fæstningerne i Skaane, skal de straks ved dette Føre i Kronens Skove uformærket lade hugge og lave saa mange Pallisader, hver 4 sjællandske Alen høj og et sjællandsk Kvarter bred i Kanterne, samt Stormpæle af Eg, at der er 2-3-dobbelt saa mange, som de eragter fornødent overalt dér paa Fæstningen, og lade dem ligge tørt under Skur eller andetsteds, hvor de bedst kan forvares. Sk. T. 6, 219 b.

— Miss. til Hening Valkendorf om at lægge 1 Gaard i Vantinge By og Sogn i Salling Herred i Odensegaards Len i Fyen, som Kongen har faaet til Mageskifte af Fru Bergitte Rosensparre, Enke efter Corfids Rud til Sandholt, ind under Odensegaards Len, indskrive den i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af den. F. T. 4, 421.

6. Jan. (—). Aab. Brev om, at David Pedersen, Borger i Helsingborg, har berettet, at han i nogen Tid har været i Trætte med Christoffer Phenscherrn², Borger i Slangstrup, om en Gældsfordring og at han, David Pedersen, af Byfogden i Helsingborg er dømt til at betale Christoffer Phenscherrn 876 Dlr. 3 Mark. Derimod siger han, at han hos Christoffer Phenscherrn har en Modgæld at fordre, men at Byfogden i Helsingborg ikke har taget Hensyn hertil, idet denne kun har tilholdt ham at betale sin Gæld. Imidlertid hævder han, at Christoffer Phenscherrn er saa forgældet, at David Pedersen maa befrygte ikke at kunne faa noget for sit Tilgodehavende, dersom disse 876 Dlr. 3 Mark betales til Christoffer Phenscherrn, og han har derfor begæret, at disse Penge maa deponeres hos Byfogden i Helsingborg, indtil han kan faa en Afgørelse med Hensyn til

¹ Udenfor er skrevet: Kield Krags Skrift. ² Kaldes i aab. Brev af 17¹/₂ 1737 Penshorn.

sit Tilgodehavende hos Christoffer Phenscherrn. Kongen bevilger dette, dog skal David Pedersen være forpligtet til at svare Christoffer Phenscherrn til den Skade, han maatte lide, saafremt der ikke findes billig Aarsag til samme Penges Arrest. Sk. R. 5, 186 b.

6. Jan. (Antvorskov). Miss. til Dr. Hans Mickelsen, [Biskop over Fyens Stift]. Kongen har bevilget, at efterskrevne Kirker i Vends Herred, nemlig: Brenderup, Rørup, Balslef, Nør Øbye¹, Asperup, Gamborre og Lauslund² Kirker, skal yde deres Indkomst af Landgildebyg forrige Aar til Reparation af St. Hans Kirke og Præstens Residens i Odense. Han skal lade Kirkeværgerne for nævnte Kirker i Vends Herred levere forrige Aars Byglandgilde til Hening Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard. F. T. 4, 421 b. Orig. (meget medtaget) i Landsark. i Odense.

9. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christopher Ulfeldt [Helsingborg], Niels Krabbe [Laholm], Erik Rosenkrantz [Halmstad] og Ifver Krabbe [Varberg] om at lade Bønderne i deres Len fylde Hullerne i Vejene, hvor der er saadanne, med Sne, for at Kongen paa sin forestaaende Rejse kan komme desto bekvemmere afsted dér. Der tilsendes dem Breve om det samme til Lensmændene i Halland med Anmodning om straks at sende dem videre til deres tilbørlige Steder. Sk. T. 6, 220.

11. Jan. (—). Miss. til Frederik Urne om at tilholde Visi-tøren i Øresund straks at begive sig til København for dér at visitere det københavnske Skib, som omkring den 7. Decbr. sidstforleden er løbet gennem Sundet og ikke paa Toldboden dér er blevet klargjort af Skipperen. Det berettes dog, at Skipperen har været i Land hos Tolderen for at klarere, men at det var umuligt at faa det gjort paa Grund af Vinterens Haardhed og Drivis. Sj. T. 26, 144. K.

12. Jan. (—). Miss. til Vendtsel Rotkirk. Han har berettet, at en Del Bønder i Antvorskov og Korsør Len i Aaret 1636 har lidt stor Misvækst paa deres Korn, Sæd og Avling, saa at de alle, saafremt de skal blive ved Magt, maa forskaanes for efterskrevne Landgilde, nemlig: Bønderne i

¹ Nørre-Aaby.   ² Kavslunde.

Antvorskov Len for 4 Rdlr. 11 $\frac{1}{2}$ Sk. Penge, 14 $\frac{1}{2}$ Læst 18 $\frac{1}{2}$ Td.¹ 2 $\frac{1}{2}$ Skp. Rug, 28 Læster 3 $\frac{1}{2}$ Pd. Byg og 62 $\frac{1}{2}$ Td. $\frac{1}{2}$ Skp. Havre hver, Bønderne i Korsør Len for 11 Pd. 5 Skpr. Rug og Mel, 4 Læster 4 $\frac{1}{2}$ Pd. Byg og 56 $\frac{1}{2}$ Tdr. Havre hver. Kongen bevilger, at de forskaanes for den nævnte Landgilde for 1636, hvilket Vendtsel Rotkirk skal føre til Røgnskab. Sj. T. 26, 144. K.

12. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Christian Holck om, at nedenævnte Bønder i Karup Birk og Ginding² Herred i Silkeborg Len har klaget over, at de paa Grund af Misvækst i nogle Aar, sandede Marker og ringe Engbjærgning ikke kan yde deres aarlige Landgilde. Da Kongen af Adressatens Erklæring har erfaret, at det forholder sig rigtigt, har Kongen indtil videre eftergivet dem følgende af deres Landgilde: i Karup Birk i Vallebek: Niels Mortensen og Morten Nielsen 1 Ørte Rug, $\frac{1}{2}$ Harbopd. Smør; Tøne Laurisen 1 Ørte Rug, 1 Harbopd. Smør; i Karupt By: Niels Andersen 4 Skpr. Rug, 9 Skpr. Byg; Anders Pedersen $\frac{1}{2}$ Ørte Byg, $\frac{1}{2}$ Harbopd. Smør; Envold Nielsen 8 Skpr. Rug; Peder Andersen, Christen Andersen, Erik Jensen, Erik Jensen³, Last Christensen, Mickel Jensen, Hands Pedersen, Niels Madsen, Hands Pedersen, Peder Søfrensen hver 2 Skpr. Rug, 1 Harbopd. Smør; Rafnholt: Mickel Jensen 9 Skpr. Byg, $\frac{1}{2}$ Harbopd. Smør; Sangild: Kield Madsen 9 Skpr. Byg, 1 Fødenød; Aarestrup: Mads Christensen og Jørgen Pedersen⁴ samt Niels Lasen hver $\frac{1}{2}$ Ørte Rug, 9 Skpr. Byg, 1 Harbopd. Smør; Hesellund⁵: 1 Td. Rug, 6 Skpr. Havre, $\frac{1}{2}$ Fjerdings Smør; Last Rasmussen og Christen Poulsen 1 Td. Rug, 12 Skpr. Havre, 1 Fødenød, 1 Otting Smør; Ofver Uhr: Anderst Nielsen $\frac{1}{2}$ Ørte Havre. Christian Holck skal indtil videre føre det til Røgnskab. J. T. 9, 387.

— Mageskifte mellem Hr. Christian Friis til Krenkerup, Kansler og Befalingsmand i St. Knuds og Munkeli Klostre, og Kronen. Sm. R. 5, 184 (se Kr. Sk.).

— Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz om at lægge 2 Gaarde

¹ 18 $\frac{1}{2}$ Td. er glemt i Sj. T.   ² J. T. har ved en Fejlskrift: Guding og Gunding.   ³ J. T. har dette Navn to Gange, hver med sin Afgift.   ⁴ I Fællesskab paa én Gaard.   ⁵ Fæsterens Navn for den første Gaard er glemt i J. T.

i Store Musse By og Sogn og 1 Gaard i Taarse By og Sogn i Musse Herred i Aalholms Len i Lolland, som Kongen har faaet til Mageskifte af Hr. Christian Friis til Kragerup, Kongens Kansler, ind under Aalholms Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst af dem. Sm. T. 6, 438.

12. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Joest Friderich von Pappenheim om at lægge 2 Gaarde i Brydebølle i Vestenskouf Sogn, 2 Gaarde i Danmere By og Sogn, 1 Gaard i Tillidtse By og Sogn, alt i Sønderherred, 1 Gaard i Gieringe i Tiersted Sogn i Fuglse Herred, 1 Gaard i Gyrebye By og Sogn, 1 Gaard i Taarpe i Aufvids¹ Sogn i Sønderherred, 1 Gaard i Abildtorpe i Nakskov Sogn, 1 Gaard i Bønnidt i Vesterborrig Sogn, 1 Gaard i Nørlunde i Haldsted Sogn, 4 Gaarde i Vedbye, 2 Gaarde i Hyedsgaard i Horselunde Sogn, 1 Gaard i Birkids By og Sogn, 2 Gaarde i Torrige, 1 Gaard i Nøttebøtte² i Horselunde Sogn, 2 Gaarde i Vester Karløby i Herridskirke, 1 Gaard i Lille Løgestofte³ By og Sogn, alle i Nørreherred, alle i Lolland, endvidere i Lolland 2 Gaarde i Volshafve⁴ i Gurreby Sogn og 1 Gaard i Kiettinge i Gluslunde Sogn, af hvilke der herefter skal gives noget Landgilde til henholdsvis Ryde, Aageby og Landet Kirker i Stedet for det, som Hr. Christian Friis har faaet til Mageskifte, medens Resten af Landgilden og Herligheden skal følge Halsted Kloster; endvidere 1 Gaard i Ebberup⁵ i Tingsted Sogn i Nørreherred, 1 Ødegaard i Oie i Aastrup Sogn, som bruges af Ane Brings, Enke efter Hans Hasenharte i Stubbekøbing, endvidere 23 Skpr. Landgildekorn i en Gaard i Bregninge, alle i Nørreherred, alt paa Falster, samt 9 Skpr. Landgildekorn og Ejendom dertil i en Gaard i Horselunde, hvilket alt Kongen har faaet til Mageskifte af Hr. Christian Friis til Kragerup, Kongens Kansler, ind under Lenet [Halsted Kloster], indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indtægt af dem. Sm. T. 6, 439.

13. Jan. (—). Miss. til Hr. Jørgen Urne om at advare Otte Marsvin til Dybeck, Befalingsmand paa Dronningborg

¹ Torpe, Avnede Sogn.   ² Fejlskrift i Sm. T. for: Nøbbølle.   ³ Lille-Løjtofte, Løjtofte S   ⁴ Vaalshave.   ⁵ Formentlig Øverup, Tingsted S.

Slot, som endnu ikke efter Forordningen har klareret sit Lensregnskab paa Renteriet, om endelig at klarere sit Regnskab og betale, hvad han bliver skyldig derpaa, inden førstkommande 1. Maj. Saafremt det ikke sker, skal Lenet være ham opsagt uden videre Paamindelse. J. T. 9, 388.

13. Jan. (Kbhvn.). Lignende Miss. til Laurids Ebbesen og Tønne Friis om at advare Christian Holck [Silkeborg Len]. Udt. i J. T. 9, 388.

— Miss. til Otte Marsvin. Da det berettes, at han uanset Kongens Forordning endnu ikke har klareret sit Lensregnskab paa Renteriet, og da Forordningen gaar ud paa, at Lensmændene aarlig skal gøre dette under Lenenes Fortabelse, paalægges det ham endelig at klarere sit Lensregnskab en Maaned før førstkommande 1. Maj og betale, hvad han bliver skyldig derpaa. Saafremt det ikke sker til den Tid, skal Lenet være ham opsagt uden videre Paamindelse. J. R. 9, 388 b.

— Lignende Miss. til Christian Holck¹. J. R. 9, 388 b.

14. Jan. (—). Skøde til Jørgen Pedersen og Verner Kloumand den unge paa de fattiges Vegne i København paa en Vejrmølle paa Østervold bag den gamle Mønt med et dér nedenfor staaende Hus. Sj. R. 19, 471 b. (Tr.: KD. III. 173. Hofmans Fundat. X. 361).

— Ekspektancebrev for Peder Wibe, Resident i Sverrig, for hans tro Tjeneste paa det Prælatur i Lund, hvormed M. Niels Jørgensen er forlenet, naar denne dør, dog de tidligere udstedte Ekspektancebreve dermed uforkrænket. Han skal uden videre Konfirmation indtræde i samme Prælatur, naar det bliver ledigt. Saafremt dette Prælatur fratages ham af dem, der har Generalekspektancebrev² før ham, skal han have det første Prælatur, som herefter bliver ledig i Danmark eller Norge. [Med Artikl. 1—2]. Sj. R. 19, 473.

— Miss. til Jørgen Vind og Sten Beck, Rentemestre. Kongen har givet Christian Uldrik Gyldenløve til Rolstdorf, Hofmarskal, en Obligation paa en Sum Penge, i hvilken der staar,

¹ Brevet er kun indført én Gang med begge Adressaternes Navne i Overskriften. ² Almindeligt Ekspektancebrev.

at Pengene med 2 Aars Rente skal betales den 6. Septbr. førstkommende. Han har nu andraget om, at den forfaldne Rente maa blive udbetalt ham nu. Adressaterne skal straks betale ham den forfaldne Rente og føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 144 b. K.

14. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Niels Trolle. Kongen har bevilget, at Karen Andersdatter, som sidder i Blaataarn¹, maa blive løsladt, dog saaledes, at Hans Christensen, Borger i Ribe, skal love og sige god for hende, at hun bliver til Støde, møder, naar det paaæskes, og svarer til, hvad hun kan tiltales for. Sj. T. 26, 145.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland. Han skal til Foraaret, naar Hr. Claus Daa til Borrebye, Rigens Admiral og Befalingsmand paa Dragsholm Slot, sender Skibe dér til Landet, dér skaffe ham følgende Tømmer, der skal bruges til Bygfældigheden paa Dragsholm Slot, Ladegaard og Jægergaard, nemlig: 26 Stkr. 20 Alens Tømmer, 57 Stkr. 18 Alens Tømmer, 82 Stkr. 16 Alens Træer, 67 Stkr. 12 og 10 Alens Træer, 54 Stkr. 5 Alens Træer, 48 Stkr. 4¹/₂ Alens Stolper, 32 Tylter Deler, 850 Lægter og endvidere 36 Stkr. 20 Alens Tømmer og 40 Tylter Deler eller hugne Baand, til saa billigt Køb som muligt og føre det til Regnskab. Sk. T. 6, 220.

— Miss. til Christian Holck. Han har efter Kongens Befaling² fæstet Vindersløfgaard i hans Len til Ane Falksdatter for 200 Speciedlr. Da hun har Penge at fordre hos Kongen, har denne kvitteret hende samme 200 Speciedlr., og Adressaten skal derfor ikke kræve hende for disse 200 Speciedlr. J. T. 9, 388 b.

18. Jan. (Varberg). Aab. Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Mogens Mormand til Torstrup bevilger, at en af hans Tjenere, ved Navn Svend Børgers, maa blive i Landet og komme i Ægteskab med et Kvindfolk, ved Navn Benta Pedersdatter, som han har beligget og som han er beslægtet med i 3. Led, dog at de tilsammen giver 50 Sletdlr. til Hospitalet i Varberg og betaler Halvparten til førstkommende Paaske, Halvparten til Mikkelsdag næstefter. Sk. R. 5, 187.

¹ Jvfr. Miss. af 15. Nov. 1636.

² 12. Nov. 1636.

18. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Claus Gagge og Biørn Macca-bæus. Hr. Tagge Thott Andersen til Duegit, Befalingsmand paa Sølvitsborg Slot, har berettet, at de efter hans Begæring paa nævnte Duegit har forsegleet Slot, Kælder, Kammerser og alt, hvad der ellers fandtes, da hans Hustru¹ døde, saa at han ikke kan faa noget dér paa Gaarden. Da Axel Urup til Vogne, Guvernør paa Fæstningen Christianpris, en af hans afdøde Hustrus² Arvinger, er udenfor Riget, har Hr. Tagge Thott begæret Kongens Befaling til Adressaterne om igen at aabne Boet og stykkevis registrere, hvad der findes i det, for at Arvingerne kan være sikre paa, at intet af Boet forrykkes. De skal med det allerførste begive sig til Duegit, aabne det forseglede Bo, registrere det stykkevis og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 220 b.

— Lignende Miss. til Malte Juul og Hendrik Ramel om at registrere Boet paa Sølvitsborg³. Sk. T. 6, 220 b.

— Miss. til Ifver Krabbe Mogensen om at være Værge for Jomfru Edel Grubbe paa Skiftet efter afdøde Fru Klare Sparre og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er ret. Sk. T. 6, 221.

— Miss. til Axel Urup om, at han paa en Maanedstid maa begive sig fra Fæstningen Christianpris til Skaane for dér at holde Skifte efter afdøde Fru Klare Sparre, dog at han ordner alting saaledes, at intet forsømmes i hans Fraværelse. J. T. 9, 389.

— Miss. til Ifver Krabbe [Tagesen]. Nogle af Skattebønderne i Himle og Favraas Herreder i Varberg Len har andraget om at forskaanes for at yde Skattehør. Da de har ydet dette Skattehør fra gammel Tid af, skal de ogsaa herefter yde det som hidtil. Sk. T. 6, 222.

---

¹ Klare Hansdatter Sparre.   ² Aksel Ugerup var g. m. Sidsel Grubbe Knudsdatter, hvis Moder Sidsel Sparre Hansdatter var Søster til ovennævnte Klare Sparre.   ³ De nævnes kun i Overskriften til det foregaaende Miss. og afløstes allerede 24. Jan. af Jørgen Ugerup og Korfits Ulfeldt, se 24. Jan. ndfr.

18. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Ifver Krabbe om at tilholde Hr. Peder Ebbesen, Slotspræst paa Varberg Slot, at rette sig efter Kongens Befaling¹ til ham om at fraflytte sin Residens inden førstkommende Fastelavn. Saafremt det ikke sker, skal Ifver Krabbe straks afskedige ham og kalde en anden i hans Sted. Sk. T. 6, 221 b.

— Miss. til samme om igen at indsætte Mads Rasmussen, som tilforn har forestaaet Bestillingen som Borge-mester i Varberg, men som en Tid lang for nogen Tilfældes Skyld ikke har kunnet forvalte den, i hans Sæde. Sk. T. 6, 221 b.

24. Jan. (Kristianstad). Aab. Brev, hvorved denne Svend Troelsen² i Mandal³ i Vøhr Sogn i Christianstads Len faar Bevilling til igen at begive sig i Ægteskab med det Kvindfolk, som Gud vil tilføje ham. Han er i Aaret 1632 paa Lunde Kapitel blevet skilt fra sin Ægtehustru Truede Svendsdatter, fordi han havde besovet et Kvindfolk, men han hævder, at hans Hustru selv har været Aarsag dertil, fordi hun drog fra ham og ikke vilde søge Seng med ham og desuden stævnedede ham for Lunde Kapitel og anklagede ham for Impotens. Dog skal han til Hospitalet i Christianstad betale 10 Rdlr. in specie til førstkommende Paaske og tilfredsstille det Kvindfolk, som han har besovet to Gange, saa der ingen Klage kommer over ham. Sk. R. 5, 187 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Svend Olufsen i Østerlef i Villands Herred i Christianstads Len faar Bevilling til at indgaa Ægteskab med en Enkevinde, ved Navn Else Jensdatter, med hvem han for kort Tid siden er blevet trolovet. Efter at Udlysningen var sket, befandt det, at han var beslægtet i 3. Led med hendes forrige Husbonde, hvad ingen af dem havde vidst, og han har forset sig med Lejermaal med hende, saa at hun har avlet Barn med ham. Han skal til førstkommende Paaske betale 20 Rdlr. in specie til Hospitalet i Christianstad. Sk. R. 5, 188.

— Aab. Brev om, at disse Kronens Bønder Ingel Mo-

¹ 9. Maj 1636, jvfr. 10. Maj 1635.
Pofvelsen.

² Sk. R. har i Overskriften:
³ Mandals, Vø S., Jerrestad H.

gensen, Niels Krog, Anders Bovesen og Eli Eriksen i Bolestad i Helsingborg Len i Skaane, der har berettet, at Kong Frederik¹ og siden Kongen² har bevilget dem nødtørftig Skovhugst og Olden til deres egne hjemmefødte Svin i Liungbye Skove i Helsingborg Len, fremdeles frit maa nyde Skovhugst til Skellighed og Olden til deres egne hjemmefødte Svin i Liungbye Skove, saa længe de bliver boende i Bolestad paa Kronens Gods, eftersom deres Part er til i Fredemarken til det øde Byggested, de giver Skat og Landgilde af. Sk. R. 5, 188.

24. Jan. (Kristianstad). Miss. til Jørgen Urup og Corfidts Ulfeldt. Der er i disse Dage³ udgaaet Befaling til Malte Juul til Giesingholm, Befalingsmand over Christianstads Len, og Hendrik Ramel til Beckeskoug om at aabne det, der staar under Forsegling paa Sølvitsborg Slot, registrere, hvad der findes, og give det beskrevet. Da det berettes, at disse ved andre Bestillinger er forhindrede heri, skal Adressaterne straks begive sig til Sølvitsborg Slot og udføre Befalingen. Sk. T. 6, 222.

27. Jan. (Kristianopol). Miss. til Hr. Jost Høg om at optage Tygge Kruse, Søn af afdøde Otte Kruse til Balle, og Laurits Lunov, Søn af Otte Lunov, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 145.

28. Jan. (Ronneby). Aab. Brev, hvorved M. Hans Jørgensen, Sognepræst i Ronneby, faar Bevilling til at opsætte en Kværn til at male Mel, Malt og Gryn til sit eget Hus's Behov ved Siden af den Barkmølle, som han for kort Tid siden har faaet Bevilling⁴ paa at opbygge i Ronneby. Dog maa han aldeles intet male for andre; hvis han gør det, skal denne Benaadning være tilbagekaldt. Sk. R. 5, 188 b.

29. Jan. (Kristianstad). Aab. Brev, hvorved Theodosius Brammer i Sisebeck Mølle i Sølvitsborg Len faar Bevilling paa, at hans Sønner, en efter anden, eftersom de er gamle til, maa faa Sisebeck Mølle for Fæste og aarlig Afgift, dog at de forbedrer Møllen og er Befalingsmanden paa Sølvitsborg Slot hørige og lydige. Sk. R. 5, 189.

— Miss. til Hr. Tagge Thott. Denne Brevviser Hertvig

¹ 6. Aug. 1569.

² 13. Dec. 1610.

³ 18. Jan.

⁴ 20. April 1635.

Arnkiil, boende i Sølvitsborg Len, har berettet, at han for nogen Tid siden har forset sig med Lejermaal og derfor ved Kapitlet i Lund er blevet skilt fra sin Ægtehustru. Da hans Sognepræst meddeler, at han nu holder sig kristelig, skikkelig og vel, bevilger Kongen, at han igen maa begive sig i Ægteskab. Dog skal Adressaten aftinge med ham efter hans Formue, gøre Regnskab derfor og siden tillade ham at gifte sig igen. Sk. R.¹ 5, 189 b.

29. Jan. (Kristianstad). Miss. til Erik Krabbe om med det første at lade hugge saa mange Ellepæle paa 8 Alen hver, som er nødvendige til Værket foran Fæstningen² dér, og efterhaanden føre dem til Stedet. Sk. R. 5, 189 b.

— Aab. Brev, hvorved Borgerne i Ronneby faar Bevilging paa indtil videre at være forskaanet for Halvdelen af Tolden af Heste og Minker³, som udskibes for samme By. Sk. R. 5, 190. (Tr.: CCD. IV. 683).

— Aab. Brev, hvorved Kongen konfirmerer et af Hr. Tagge Thott Andersen til Duegede, Befalingsmand paa Sølvitsborg Slot, udstedt Fæstebrev til Anders Jacobsen, forrige Skriver dér paa Slottet, paa en Kronens Gaard dér i Lenet, kaldet Pugevig, og paa en Ø, kaldet Magleholmb, med alt Tilliggende, og bevilger, at hans Hustru Maren Zackariasdatter maa nyde samme Gaard paa Livstid, hvis hun overlever ham, dog at de i rette Tid udreder deres aarlige Afgift, Skyld og Landgilde og er Befalingsmanden dér paa Slottet horig og lydig og holder Gaarden tilbørlig ved Magt. Sk. R. 5, 190.

— Miss. til Hr. Tagge Thott og Hr. Christopher Ulfeldt. Da nogle Sogne i Gyng Herred har andraget om, at der i Gyng Herred maa blive forordnet to Ting, især paa Grund af den lange Vej, som de nu har til det Ting, der holdes dér, skal Adressaterne snarest indsende Erklæring til Kongen om, hvorvidt det vil være til Gavn for Undersaatterne dér i Herredet, og om det vil være nødvendigt, at der forordnes 2 Herredsfogder. Sk. T. 6, 222.

— Miss. til Hr. Tagge Thott [Andersen]. Borgemestre og

¹ Dette og det følgende Miss. til Erik Krabbe er indført i Sk. R.

² Kristianopel. ³ Smaa Heste.

Raad i Ronneby har berettet, at de i deres Kirke med stor Bekostning har ladet opbygge nye Stole og at de frygter for, at baade Borgerne og Bønderne vil undslaa sig for denne Bekostning, hvorfor de har begæret, at der af hvert Stolestade i Kirken ydes en rimelig Hjælp dertil. Han skal under Forbehold af Kongens Ratifikation forfatte en Forordning herom og indsende den til Kancelliet. Sk. T. 6, 222 b.

29. Jan. (Kristianstad). Miss. til Malte Juul om at sende, hvad der findes af gammelt Gevær her paa Arkeliet [paa Kristianstad Slot] til Tøjhuset ved København. Sk. T. 6, 223.

— Miss. til samme. Han har berettet, at der paa Hammers Lade ligger nogle gamle hule Tegl, paa hvilke ingen Skelning hjælper, og at et Halmtag vilde være tjenligst dér. Han skal lade lægge Halmtag paa Laden, men uden Bekostning for Kongen. Sk. T. 6, 223.

— (**Sølvitsborg**). Miss. til Erik Krabbe. Borgerskabet i Christianopel har indgaaet en Kontrakt med Malte Juul til Giessinggaard, Befalingsmand over Christianstads Len, dengang han var forlenet med Christianopels Len. Erik Krabbe skal undersøge, om de har efterkommet samme Kontrakt; hvis ikke, skal han tiltale dem ved Retten. Sk. R. 6, 222 b.

30. Jan. (Helsingborg). Miss. til Erik Krabbe. Han skal i Tide bestille Stillingstræer¹, som skal bruges til at pinde Muren omkring Christianopel og til at opløbe Jorden til Volden, foruden dem, der allerede er bestilt. Sk. T. 6, 223.

4. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Claus Daa om, at Kongen har bevilget Bønderne i hans Len Dragsholm² 18 Læster Byg til Sædekorn i Aar, dog at det i næste Aar føres til Indtægt i hans Regnskab. Sj. T. 26, 145 b. K.

6. Febr. (Antvorskov). Aab. Brev om, at denne Jørgen Kniphof, Apoteker i Christianstad, har klaget over, at mange dér i Byen drister sig til at falholde det, som alene tilhører Apoteket, og at Kræmmere og andre falholder Sukker og andre Specerier, uanset at de har deres gode Næring med Kramvarer og andre Varer, hvorfor han har begæret, at det maa

¹ Stilladstræer.

² Paa Bagsiden af K. staar ved en Fejlskrift: Vax-

hollums Len.

blive forbudt. Da det er billigt, at enhver ernærer sig af sit Haandværk og Brug, forbydes det, at nogen falholder Sukker eller andre Specerier eller de Varer, som alene tilhører Apoteker (hermed dog ikke ment, at dersom nogen vil drive Handel med Specerier, da maa han gøre det). Dersom nogen antræffes i at handle herimod, skal Lensmanden og Borge-mestre og Raad sammesteds lade ham straffe. Sk. R. 5, 190 b.

7. Febr. (Antvorskov). Miss. til Frederik Urne om, at Kongen har bevilget denne Rasmus Hansen, Skovrider ved Frederiksborg Slot, det lille Hus, som ligger ved Søsterbroedamb¹, for sædvanlig Landgilde, dog at han giver den, der nu bebor det, hans Fæste tilbage. Sj. T. 26, 145. K. Orig. i Landsark. i Kbhvn.²

— Miss. til samme. Kongen har bevilget, at Staphen Christensen, boende i Gerlof i Abrahamstrup Len, maa fritages for Landgilde og anden Afgift af hans Gaard mod at han forpligter sig til som Skovrider med Hest at tage Vare fra begge Strandene langs Grøften, som er Skellet mellem Vildtbanen og Fælleden, paa, at intet Vildt slipper ud og ikke heller fremmede Skytter slipper ind i Vildtbanen. Frederik Urne skal føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 145 b. K. Orig. i Landsark. i Kbhvn.³ (Tr.: Ann. for nord. Oldk. 1855, S. 149).

— Miss. til Sigvort Urne. Otte Brahe Stensen til Nesbyeholmb og Malte Sehested til Sebyegaard har anholdt om Befaling til en god Mand, som kunde dømme i en Trætte mellem Glomsøe Lodsejere⁴ og dem om Rebning af Glomsøe Skove, Mark og Ejendom efter Loven, Recessen og Haandfæstningen, da Jørgen Seefeld til Refsnis, Landsdommer i Sjælland og Befalingsmand i Ringsted Kloster, er Lodsejer i samme By, hvor han er forlenet med noget Kapitelsgods, hvorfor han ikke kan dømme i denne Sag. Adressaten skal dømme i Sagen, naar den indstævnes for ham. Sj. T. 26, 145 b.

---

¹ Sj. T. har: Søsterbroedomb.   ² Bagpaa Orig. er skrevet: Brevet skal registreres og gemmes, og gives Skovrideren en Kopi deraf. Brentved, den 9. Februarij 1637. Frederich Urne. E. hand.   ³ Bagpaa Orig. er skrevet: Brevet skal registreres og gemmes, og gives Staffen Christensen Kopi deraf. Brentved den 9. Febr. 1637. Fredrich Urne. E. hand.   ⁴ Sj. T. har har ved en Fejlskrift: Landsejere.

7. Febr. (Antvorskov). Aab. Brev, hvorved denne Knudt Andersen, Møller i Væ Mølle i Christianstads Len, der for nogen Tid siden har forset sig med Lejermaal i sit Ægteskab og derfor af Kapitlet i Roskilde er blevet skilt fra sin Ægte-hustru og som erklærer, at det er sket, fordi hun under hans Sygdom ikke vilde være hos ham og gøre ham til Gode, faar Bevilling til igen at indlade sig i Ægteskab med hvilket Kvindfolk Gud vil tilføje ham, dog at han til førstkommende Paaske betaler 20 Rdlr. in specie til Hospitalet i Christianstad. Sk. R. 5, 191.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottsen. Da Gunde Rosenkrantz til Bosserup, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Helnekirke og Froste Herred, har begæret 6 Gaarde i Sønder Røumb By og Sogn og 8 Gaarde, hvoraf 2 er øde, i Kvisterumb, alt i Froste Herred i Malmøhus Len, til Mageskifte for 4 Gaarde i Tarstad, 3 Gaarde i Hersløf, 1 Gaard i Alforstrup, alle i Landskrone Len, 1 Gaard i Liden Bedinge, 1 Gaard i Nørre Aaby, begge i Malmøhus Len, og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, for yderligere Gods i nævnte Len, skal han nøje undersøge dette Godses Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 6, 223 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland. Kongen har givet Mathias Soop til Volsacker¹ og Nygaard, Sverrigs Riges Raad og Assessor i den kgl. Hofret, Tilladelse til at føre en Skibsladning gullandske Sten fra Gulland til Sverrig. Naar han vil lade denne Skibsladning afhente, skal Holger Rosenkrantz lade ham faa den. Sk. T. 6, 224.

— Kgl. Konfirmation paa det af Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, under Datoen Odensegaard den 9. Januar sidstforleden paa Kongens Vegne udstedte Skøde, hvorved han til Cornelius von der Amersfort, forrige Apoteker i Odense, skøder det store Stenhus, i hvilket Apoteket sammesteds i langsommelig Tid har været, og de andre hosliggende Huse, som hans Forældre har bygget. F. R. 4, 125.

— Miss. til Hening Valkendorf. Da Kongen har befalet

¹ Fejlskrift for Mälsåker (Ytter-Selø Sogn, Södermanland).

Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, at lægge 2 Gaarde i Odensegaards Len, nemlig en i Daugstrup og en i Ørlund, som er udlagt for Gæld efter afdøde Erik Urne, ind under Skinderupgaard, skal han lade disse Gaarde være Sten Bilde følgagtige under Skinderupgaard. F. T. 4, 422.

8. Febr. (Antvorskov). Bestalling for Lucas Hendriksen som Skibskaptejn med en aarlig Løn af 200 Dlr. Curant og en Hofklædning for sig selvanden, fra 25. Jan. 1637 at regne. Udt. i Sj. R. 19, 473 b.

— Miss. til Dr. Thomis Fincke. Hr. Niels Christensen Vinter, Sognepræst til Niældløse¹ Sogn i Holbæk Len, har berettet, at Kronens Part af Korntienden af nævnte Sogn er tillagt ham til hans Underholdning for hans Kalds Ringheds Skyld, dog at han skal give noget vist deraf til Underholdning af de 100 Studenter i København, og at Adressaten for nogen Tid siden har forhøjet denne Afgift saa meget, at han ikke kan taale at yde den, hvis han skal blive ved Magt, og at denne Tiende oprindeligt er tillagt hans Formand for Kaldets Ringheds Skyld. Adressaten skal med det første indsende Erklæring til Kancelliet om, af hvilken Grund han har forhøjet denne Afgift. Sj. T. 26, 146.

— Miss. til Niels Trolle om, at Christopher Pedersen skal have en belejlig Bod paa Børsen. Sj. T. 26, 146 b. K. (Tr.: KD. V. 197).

— Miss. til Hr. Christian Friis, Hr. Jørgen Urne, Hr. Albret Skeel og Hr. Christian Thomesen om at give Møde paa Flensborghus Slot 14. Marts førstkommende. Udt. i Sj. T. 26, 147. K.

— Miss. til Malte Juul. Hr. Niels Olufsen Leyreskof, Sognepræst i Enst² og Jordrup Sogne i Koldinghus Len, har berettet, at hans Stifson Hr. Jens Pofvelsen Leyreskof, forrige Kapellan i Christianstad, i Pestens Tid er død dér, og at hans Søsken og Arvinger nu kræves for en Sum Penge for hans Lejersted dér, som Præsten mener er sat for højt. Malte Juul skal paase, at der for samme Lejersted ikke kræves mere, end

---

¹ Nidløse, Løve H.   ² Navnet er rettet fra Anst til Enst. Ment er Erst, det ældre Navn for Lejrskov Sogn.

hvad der er ret og billigt, og hjælpe Arvingerne til Rette, saa at de faar de Bøger og andet, som han har efterladt sig dér. Sk. T. 6, 224.

8. Febr. (Antvorskov). Miss. til Frederik Markdanner. Kongen har for nogen Tid siden bevilget, at Jomfru Kirsten Oldeland maa sælge sit Jordegods og Pengene sættes paa Rente og anvendes til hendes Nødtøft. Hendes Fader Hans Oldeland til Trellerup har nu berettet, at samme hendes Gods ligger ham belejligt, og har derfor begæret at faa hendes Gods til Købs fremfor nogen anden. Adressaten maa paa hendes Vegne til hendes Fader sælge det af hendes Jordegods, som ligger ham belejligt, til en rimelig Pris og som Landekøbet er, sætte Pengene paa Rente hos sikre Folk og anvende dem til hendes Nødtøft. F. T. 4, 422.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas og Hening Valkendorf. Hans Oldeland til Trellerups Døtre har i adskillige Poster besværet sig over deres Fader, hvilket han har protesteret imod og erklæret, at de ikke kan bevise deres Paastande, og han har derfor begæret Kongens Befaling til to gode Mænd, som skal undersøge saavel Døtrenes Klager som hans Erklæring derom. Adressaterne skal indstævne Parterne for sig til belejlig Tid og Sted, undersøge baade Døtrenes Opgivelser og hans Erklæring, fatte det i Pennen og snarest indsende det til Kancelliet. F. T. 4, 422 b.

— Miss. til Ernst Normand. Nogle af Kronens Bønder i hans Len [Koldinghus] har andraget om at faa noget Afslag paa deres Landgilde, fordi de forrige Aar har haft stor Misvækst paa deres Kornsæd, nemlig: Jens Jørgensen, Mads Nielsen, Mads Handsen, Søfren Nielsen, Anders Madsen, Jørgen Lauridsen, Niels Terkelsen, Søfren Handsen, Tommis Sørensen og Mads Jensen i Gauffestlund¹ By og Sogn i Holmans Herred og Niels Bull, Jørgen Søfrensen, Maren Christensdatter, Jørgen Mickelsen og Christen Ollufsen i Ransby² i Graffeslund Sogn i Holmans Herred. Da Kongen af Adressatens Erklæring har set, at de 10 Bønder i Gauffestlund kan blive ved Magt, hvis de faar eftergivet Rug- og Byglandgilden for forrige Aar, da de har haft stor Misvækst paa deres Rug og Byg, og at

¹ Gaverslund, Holmans H.   ² Rands, Gaarslev S., Holmans H.

Bønderne i Ransby ikke kan blive ved Magt, medmindre de faar Halvdelen af deres Byglandgilde eftergivet, bevilger Kongen dem dette Afslag. Jep Olufsen i Refsgaard har andraget om at faa sin Gaard fri for Landgilde, Ægt og Arbejde, fordi han for 2 Aar siden er sat til Delefoged i Jerlev Herred i afdøde Morten Bundesens Sted. Da Kongen af Adressatens Erklæring har set, at Jep Olufsens Formand og alle andre Delefogder i Lenet har deres Gaarde fri for Landgilde, Ægt og Arbejde for deres Bestillings Skyld, bevilger Kongen, at Jep Olufsen ogsaa maa fritages for Landgilde, Ægt og Arbejde, saa længe han beklæder nævnte Bestilling. J. T. 9, 389.

9. Febr. (Antvorskov). Kgl. Konfirmation paa et af Kirkeværgerne under 1. Maj 1634 udstedt Skøde til Peder Basse til Sørup og hans Hustru Fru Sophie Parsberg paa et Begravelsessted i St. Nikolaj Kirke. Sj. R. 19, 474. (Tr.: KD. III. 173 ff.).

— Miss. til Hr. Jost Høg om at optage Jahan Pløckens Søn i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 147.

— Miss. til Rentemestrene. Da afdøde Dr. Arnisæi Enke endnu har henved 1300 Rdlr. af hans resterende Løn at fordrø paa Renteriet, skal de betale hende denne Rest saa hurtigt som muligt. Sj. T. 26, 147. K.

— Aab. Brev, hvorved denne Giermand Joensen, Bølling, for sin egen og sin Hustrus Livstid faar Bevilling paa Kronens Part af Korn- og Kvægtienden af Egtved Sogn i Koldinghus Len for tilbørligt Fæste og sædvanlig Afgift, naar Søfren Pofvelsen, Sognepræst til Egtved, som nu har den i Brug, dør, da han ikke har nogen anden Løn for sin Bestilling. J. R. 9, 242. K.

— Miss. til Ernst Normand. Denne Hans Pallesen, som i nogen Tid har boet i Koldinghus Len, har andraget om at faa bevilget en Gaard i Sellerupt i Holmans Herred i Koldinghus Len, som afdøde Morten Ulf har beboet. Kongen erfarer, at nævnte Mand har været forordnet til Strandfoged i Holmans Herred for at tage Vare paa, at ingen skulde stjæle sig til at skyde Dyr fra Stranden, og sammen med Skovriderne tage Vare paa Vildtbanen i Herredet, og at han og hans Formand for samme Bestilling, i Stedet for at yde deres aarlige Landgilde,

har betalt 12 Rdlr. aarlig i rede Penge og at de desuden har været forskaanet for Ægt og Arbejde. Da der nu igen behøves en Strandfoged for samme Omstændigheders Skyld, tillader Kongen, at Hans Pallesen maa forordnes til Strandfoged i Holmans Herred og faa samme Gaard i Fæste paa samme Betingelser som hans Formand. J. T. 9, 390.

11. Febr. (Antvorskov). Miss. til Rentemestrene om at tilstille Peder Vibe, Resident i Sverrig, en Guldkæde saa god som 200 Guldkroner, som han paa Kongens Vegne efter dennes Befaling skal give til en Person i Stockholm. Sj. T. 26, 147. K.

— Miss. til Claus Brockenhuus og Sten Bilde. Af deres Besigtelse ses det, at de er i Tvivl om, hvorvidt 4 Mark 2 Sk. 2 Alb. af den Gaard i Dens-Hørup¹ By i Kirkebye Sogn i St. Knuds Kloster[s Len] i Fyen, som Fru Karn Krabbe har begæret til Mageskifte af Kronen, skal regnes for Gryn- eller Landgildepenge. Da der ikke findes nogen Efterretning, hvoraf dette med Sikkerhed kan erfares, skal de undersøge nævnte Gods Lejlighed og siden sætte Afgiften for Gryn eller Landgilde, som det synes dem billigt. F. T. 4, 425.

—² Miss. til Hr. Claus Daa om at tilsige Tygge Christensen, Kongens Skibskaptejn, at rette sig efter at være Kaptejn paa Kongens Skib Christianshafn, som skal sejle til Ostindien. Ligeledes skal han tilforordne en dygtig Skibspræst, helst en ugift, at gøre sig færdig til at følge med samme Skib til Ostindien. Sj. T. 26, 144. K.

— Miss. til Rolland Crapey om, at Kongen har affærdiget denne Skibskaptejn Tygge Christensen med Kongens Skib Christianshafn til Ostindien. Naar han ankommer med Skibet til Ostindien, skal Adressaten eller den, der i hans Sted har at kommandere, hjælpe ham efter hans Instruks og ellers med hvad han skal forrette paa Kongens og Kompagniets Vegne. Sj. T. 26, 147 b. K.

12. Febr. (—). Miss. til de ostindiske Bewinthebbere i København om med det allerførste at affatte en Instruktion for

¹ Dongs-Højerup, Kirkeby S., Sunds H.

² Indført mellem Miss. af

4. og 11. Jan.

Skibskaptejn Tygge Christensen, som Kongen har forordnet til Skibskaptejn paa Christianshafn, paa Rejsen til Ostindien. Sj. T. 26, 147 b. K.

12. Febr. (Antvorskov). Aab. Brev om, at denne Henrik von Dingklage, Borger i Embden i Ostfriesland, skal levere hollandske Muffert¹ til „den nu snart foretagende Kirkes Bygning“² i København. Sj. R. 19, 475 b. (Tr.: KD. III. 175).

— Miss. til Frederik Urne og Dr. Hans Reisener om at forordne denne Georgius Meilandus fra Glaucha i Meissen til tysk Prædikant i Helsingør efter den afdøde tyske Præst.³ Sj. T. 26, 147 b. K.

14. Febr. (—). Pas for Thyge Christensen, Kongens Skibskaptejn, med Kongens Skib Christianshafn fra København til Ostindien og tilbage igen. Sj. R. 19, 476.

16. Febr. (—). Miss. til Otte Marsvin m. fl.⁴ Da Kongen agter at lade hugge en Del Brændeved i Dronningborg Len og afskibe det herfra, skal Otte Marsvin begive sig til de Skove i Lenet, som ligger langs med Gudden⁵, og siden indsende Erklæring til Kongen om, i hvilke af disse Skove der bedst kan hugges Brændeved og føres til Randers, hvorfra det senere skal afskibes. Endvidere skal han indsende Erklæring om, hvorvidt der findes El eller anden Surskov, som kan hugges om Vinteren, og hvilke af Kronens Bønder der bedst kan bruges til at hugge samme Brændeved og skaffe det til Skibet. Endelig skal han lade den Pram, som nu findes dér, reparere og skaffe Tømmer til en ny Pram. J. T. 9, 390 b.

17. Febr. (—). Aab. Brev om, at David Pedersen, Borger i Helsingborg, for nogen Tid siden⁶ har erhvervet Arrest paa nogle Penge, som han er dømt til at betale til Christopher Penschorn⁷, Borger i Slangstrup, nemlig 876 Dlr. 3 Mark, saaledes at de skulde nedsættes hos Byfogden i Helsingborg, idet han hævdede, at han hos nævnte Christopher Penschorn havde et Tilgodehavende at fordre og frygtede for, dersom disse 876 Dlr. 3 Mark blev erlagt til denne, at han da

¹ En Slags hollandske Mursten.
Thomas Lund († 21/8 1636).
aaen. ⁶ 6. Jan. 1637.

² Trinitatis Kirke.

⁴ Der nævnes ikke hvilke.

⁷ Kaldes anf. St. Phenscherrn.

⁸ Mag.

⁵ Gudena-

ikke skulde kunne faa sit Tilgodehavende. Da det af et Raadstuevidne af Borgemestre og Raad i Slangerup fremgaar, at Christopher Peshorn er af den Formue, at han vel kan betale, hvad nogen maatte have at fordre hos ham, ophæver Kongen Arresten, saa at samme 876 Dlr. 3 Mark, som er belagt med Arrest hos Byfogden, maa frigives og ubehindret følge Christopher Peshorn. Dersom David Pedersen siden med Rette har noget at fordre hos denne, maa han søge ham ved Retten paa hans Værneting. Sj. R. 19, 476 b.

17. Febr. (Antvorskov). Mageskifte mellem Hr. Claus Daa til Rafnstrup, Rigens Admiral og Embedsmand paa Dragsholm Slot, paa hans Dattersøn Corfits Ulfeldts Vegne og Kronen paa Præsten i Baffelse Bys Vegne. Sj. R. 19, 477. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Hans Lindenov. Denne Johanna, Enke efter Hr. Jørgen Hansen, har berettet, at hendes afdøde Mand har været Kapellan til Vor Frue Kirke i Kalundborg i 30 Aar, men at han er død for 11 Aar siden og har efterladt hende med 8 Børn. Da hun nu er geraadet i stor Fattigdom, har hun ansøgt om nogen Hjælp til Underholdning for sig og sine Børn. Kongen bevilger, at hun af hver Kirke i Kalundborg Len maa faa 1 Rdlr. eller mindre efter Kirkernes Formue. Adressaten skal hjælpe hende til Rette, saa at hun faar disse Penge. Sj. T. 26, 148.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Bymændene i Vester Egisborg har berettet, at de tvinges til at yde Tærskokorn, hvilket ikke skal være noget Arildspaalæg¹, og de mener, at det heller ikke er indført i Jordebogen, som han kan se af deres medfølgende Andragende. Han skal snarest indsende Erklæring herom til Kancelliet. Sj. T. 26, 148. K.

— Miss. til Vendsel Rotkirk om straks at overtage Salte Slot med alt tilliggende Gods og ansætte en duelig Karl som Foged dér til at have et godt og nøjagtigt Tilsyn med alting. Endvidere skal han aarlig aflægge Røgnskab til Kongens Søn, Grev Valdemar Christian, Greve til Slesvig og Holsten, for Slottets visse og uvisse Indkomst. Sj. T. 26, 148 b. K.

¹ Paalæg fra Arilds Tid.

17. Febr. (Antvorskov). Miss. til Frederik Urne. Disse Hans Kasparlich, Nichel von Bomsti¹ og Hans Lassen, Borgere i Hillerød, har begæret at faa den store Ladegaard ved Frederiksborg Slot i Forpagtning. Han skal akkordere med dem om Forpagtningen og snarest meddele Kongen, hvad de vil give og hvor længe de begærer at faa den i Forpagtning. Sj. T. 26, 148 b. K. Orig.² i Landsark. i Kbhvn.

— Miss. til Gunde Rosenkrantz. Da Niels Trolle til Trolholm, Embedsmand paa Københavns Slot, har begæret 1 øde Jord, 2 halve øde Bol og en lille Bolig, som er et Krohus, i Strøe By og Sogn, alt liggende til Helnekirke, og Jus patronatus til Strøe Kirke, som er Annekskirke til Skarhalt, alt i Froste Herred i Skaane, til Mageskifte for 1 Halvgaard i Brønsløvs³ By i Boellund Sogn i Froste Herred og 1 Gaard i Vindtri i Bonkefloed Sogn, straks udenfor Malmø, i Oxie Herred, ligeledes i Skaane, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet, og om der ikke findes nogen Lodsejer i Strøe Sogn, der præjudiceres ved Mageslægget af nævnte Jus patronatus. Sk. T. 6, 224 b.

— Miss. til Kapitlet i Lund. Da Niels Trolle til Trolholm, Embedsmand paa Københavns Slot, har begæret en Lunde Kapitel tilhørende Bolig i Strøe til Mageskifte for 1 Halvgaard i Bøssetofte i Gudmantorpe Sogn i Froste Herred og endvidere har begæret 3 Lunde Kapitel tilhørende Gaarde, nemlig 1 Gaard i Rye, 1 Gaard i Lonstad By og 1 Gaard i Bertøft, alle i Lonstad⁴ Sogn i Færs Herred, til Mageskifte for 3 Gaarde i Heinge⁵ i Munckerup Sogn i Froste Herred, skal Kapitlet med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Kapitlet. Sk. T. 6, 225.

— Miss. til Gunde Rosenkrantz og Dr. Mads Jensen. Da Niels Trolle til Trolholm, Embedsmand paa Københavns Slot,

¹ K. og Orig. har: Busted.   ² Bagpaa er skrevet: Faurholms Ladegaards Forpagtning angaaende.   ³ Brønsløvs, Borlunde S., Froste H.   ⁴ Ry, Løvestad og Berretofte i Løvestad S., Færs H.   ⁵ Vistnok Fejlskrift for: Heninge.

har begæret 1 Bol i Strøe, der ligger til de fattige i Lund, til Mageskifte for 1 Halvgaard i Elleroed By og Sogn i Albo Herred, skal de med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra de fattige i Lund mod det tilbudte Gods. Sk. T. 6, 225 b.

17. Febr. (Antvorskov). Miss. til Hr. Hendrik Hvitfeldt. Da Ofve Gedde til Tommerup, Befalingsmand over Eger og Brunlaug Len, har begæret 1 Gaard i Lefvestad¹ og 8 Gaarde i Henge² By i Landskrone Len i Skaane til Mageskifte for noget Gods i samme Len, som han agter at tilforhandle sig, skal han med det allerførste undersøge dette Godses Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet, og om det tilbudte Gods er Kongen mere belejligt end det begærede, saa at han kan have nogen Fordel af samme Mageskifte. Sk. T. 6, 226.

— Lignende Miss. til Hr. Christopher Ulfeldt om 6¹/₂ Gaard og 1 Fæste i Storebye³, 3 Gaarde i Vollerup⁴ eller Borup, 1¹/₂ Gaard i Ossebye⁵ og 2¹/₂ Gaard i Mardal, alle i Helsingborg Len, som Ofve Gedde har begæret til Mageskifte. Udt. i Sk. T. 6, 226 b.

— Lignende Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen om 1 Gaard i Rye Sogneby og 1 Gaard i Vesterup By i Malmøhus Len, som Ofve Gedde har begæret til Mageskifte. Udt. i Sk. T. 6, 226 b.

— Lignende Miss. til Lunde Kapitel om 1 Gaard i Løvested By, 1 Gaard i Ry By og 1 Gaard i Berretofte, der alle tilhører Kapitlet og som Ofve Gedde har begæret til Mageskifte. Udt. i Sk. T. 6, 226 b.

— Miss. til Axel Juul og Viffert Seefeld. Af et Missive fra Ifver Krabbe til Albeck, Befalingsmand over Mariager Kloster, har Kongen erfaret, at Hr. Jørgen Urne til Alslof, Marsk og Befalingsmand over Vestervig Kloster, til Borgerne i Mariager

¹ Læsningen er usikker. Der er vistnok ment: Løvestad, Førs H.

² Heinge, Løvestad S.   ³ Starby, Sdr. Asbo H.   ⁴ Navnet synes forskrevet.   ⁵ Maaske Osie By og S., N. Asbo H.

vil afhænde nogle Jorder, som ligger belejligt for Mariager By og Kloster, idet de med Hede og Fædrift grænser op til Klosters Hede og Fædrift. Borgerne vil ogsaa tilforhandle sig disse Jorder, dersom Kongen vil tillade dem at afgive disse Jorder til Mariager Kloster, for hvilket de ligger belejligt, som Vederlag for en Del af Kronens Jorder, som ligger til Mariager Kloster og som Borgerne har til Fæste, og for andre, der ligger dem belejligt. Adressaterne skal besigte disse Jorder og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Ifver Krabbe til Albeck, Befalingsmand over Mariager Kloster, at give Møde ved Besigtelsen. J. T. 9, 391 b.

17. Febr. (Antvorskov). Miss. til Ifver Krabbe om at give Møde paa Kongens Vegne, naar Axel Juul til Kongstedlund og Viffert Seefeld til Refs foretager ovennævnte Besigtelse af noget til Mariager Kloster liggende Gods, som Mariager Borgere vil mageskifte med nogle Jorder, som de vil tilforhandle sig af Hr. Jørgen Urne til Alsløf, Marsk og Befalingsmand over Vestervig Kloster, og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 9, 391¹.

— Miss. til Hr. Hans Lindenov. Kongen har ladet Proviantskriver Laurits Eskildsen forhøre i Anledning af den af Adressatens Skriver afgivne Erklæring om Udskibningen af Korn. Skriveren erklærer, at han med eller for Peder Søfrensen har betalt Penge for Kornet i et Kammer i Provianthuset, som Laurits Eskildsen havde vist dem ind i til en Mand, som de ikke kendte. Laurits Eskildsen benægter dette aldeles og siger, at han intet ved deraf, og at Kalundborg-Skriveren godt kendte Manden, som skulde levere Maltet, at han havde Bud efter Manden tillige med Laurits Eskildsen, at de saa begge handlede med samme Mand om at levere Maltet, og at Beviserne saa² er delt i to Sedler ved Læster og Pund, samt at der i Sedlen er indført Navnet paa en Skipper, som ikke har leveret det, alt dette er sket efter Begæring af Hans Lindenovs Skriver; at endvidere Laurits Eskildsen vilde have haft sine Sedler og Beviser igen og skrevet dem om til Byg men at Laurits Linde-

¹ Tr.: D. Mag. VI, 285.

² Sj. T. har ved en Fejlskrift: Beviser

som. Stedet er uklart.

novs Skriver ikke vilde bevilge det, med videre, alt dette synes næsten at bevise Skriverens Utroskab. Adressaten skal undersøge Sagen og indsende Erklæring om den. De 2 Kvittanser og hvad han ellers har tilstillet Kongen i denne Sag, tilstilles ham herhos. Sj. T. 26, 149. K.

18. Febr. (Antvorskov). Miss. til Rentemestrene. Kongen har erfaret om den Forseelse, som hans Proviantskriver [Laurids Eskildsen] har begaaet ved Skriveren paa Kalundborg Slot. Kongen har denne Gang eftergivet Forseelsen og bevilget, at han maa blive i Tjenesten efter den Ed, som han nu paany har aflagt til Kongen, samt den Revers, som han har udstedt til Kongen, og til hvilken han har lovet at skaffe som Forlovere Jacob Mickelsen, Borgemester i København, og Mickel Søfrensen, Raadmand sammesteds. Kongen tilsender dem denne Revers, som de skal lade underskrive og besegle af de nævnte Forlovere og siden bevare hos dem til Efterretning. Sj. T. 26, 150. Orig. i D. K. Indk. Miss. til Rentemestrene.

U. D. og St.¹. Lauridts Eskildsens Forpligtelse som Proviantskriver. Da Kongen har bevilget, at han endnu fremdeles med vedblive at være hans Proviantskriver paa Provianthuset for Københavns Slot, lover og tilsiger han at være Kongen huld og tro. Han vil efter denne Dag aldrig i denne Stilling lade sig befinde med nogen Utroskab, ikke heller i nogen Maade forpartere Kongens Korn eller Proviant. Han vil ikke give nogen Kvittering for at have leveret noget, før han leverer det paa Kongens Provianthus eller andre forordnede Steder, ikke heller vil han kvittere nogen for andet eller mere, end hvad enhver leverer, ikke fritage nogen for noget, som han skal levere, ikke heller selv levere paa nogens Vegne eller være med til at tilforhandle sig noget, som skal leveres, eller afkøbe eller afhandle nogen noget, som han skal modtage paa Kongens Provianthus, eller indgaa nogen Kontrakt eller Forhandling om Kongens Varer ud over det, som udtrykkelig befales ham af Kongens Rentemestre. Han skal i Tide advare om al forefaldende Mangel. Med Vægt og Maal skal han baade selv forholde sig rigtig og have

¹ Indført mellem 26. Febr. og 9. Marts. Om Udstedelsen se Miss. til Rentemestrene ovfr.

Tilsyn med sine Underkornmaalere og andre, der skal modtage, at de ikke foruretter nogen. Ellers skal han i alle Maader forholde sig efter sin Bestalling og de Ordinanser, der er givet eller gives ham af Kongen, Kongens Rentemestre eller hvem der ellers paa Kongens Vegne har at befale derover. I lige Maade lover og tilsiger Jacob Mickelsen, Borgemester i København, og Mickel Søfrensen, Raadmand sammesteds, at Lauridts Eskildsen skal holde alt det forbemeldte. Saafremt han lader sig befinde i nogen Utroskab eller i andre Maader forholder sig mod denne Ed og Bestalling, da skal de indestaa for ham og staa Kongen til Rette derfor eller være i Kongens Minde derfor. Til ydermere Vidnesbyrd har de samtlig trykt deres Signeter herunder og underskrevet Reversen med egne Hænder¹. Sj. R. 19, 483 b.

18. Febr. (Antvorskov). Miss. til Rentemestrene. Da denne Brevviser har faaet Befaling til snarest muligt at forarbejde noget for Kongen², skal de i København skaffe ham alle de Svende³, som kan hjælpe ham til at forfærdige samme Arbejde. Sj. T. 26, 149 b. K. Orig. i D. K. Indk. Miss. til Rentemestrene.

—⁴ Miss. til Vendtsel Rotkirk. Da Kongen har bevilget Voldemar Christian, Greve til Slesvig og Holsten, Kongens Søn, Kronens Slot Saltøe med tilliggende Gods til Mageskifte mod noget af hans Jordegods i Nørrejylland, gives der Adressaten Befaling og Fuldmagt til paa Grev Voldemars Vegne at udstede Mageskiftegenbrevet. Han skal paase, at Kongen giver Grev Voldemar Vederlag for det af afdøde Christen Hansens Gods, som Kongen har bortskiftet til andre. Sj. T. 26, 149 b. K.

— Miss. til Dr. Hans Reisener om ved førstkommende Præstemode og ellers ved anden Lejlighed at forhandle med Præsterne her i Landet⁵ om at hjælpe denne Jahanne, Enke efter Hr. Jørgen Hansen, Kapellan til Vor Frue Kirke i Kalund-

¹ I Kopien i Sj. T. findes hverken Datum eller Underskrifter. Antagelig er Afskriften taget efter det Udkast, som omtales i Miss. af 18. Febr. (se foreg. Br.). ² Paa Bagsiden af K. staar: at gøre Grev Voldemars Dont [Genstand] færdig. ³ Overskriften og Paaskriften paa Bagsiden af K. har: Skræddersvende. ⁴ K. er under Teksten dateret: 16. Febr. Paa Bagsiden af K. og i Sj. T. er Datoen: 18. Febr. ⁵ D. v. s.: Sjælland.

borg. [Iøvrigt væsentlig enslydende, mutatis mutandis, med Miss. af 17. Febr. ovfr. om samme Sag]. Sj. T. 26, 150 b.

18. Febr. (Antvorskov). Kgl. Beskærmelsesbrev for denne Brevviser Jacob Jørgensen, der har berettet, at han for nogen Tid siden af Herredsfogden i Vemmenhøgs Herred er svoret fredløs og til at undvige fra Kongens Riger og Lande, fordi han er beskyldt for Lejermaal af et løst Kvindfolk, hvorfor han ikke turde blive til Stede og indstævne Herredsfogdens Dom for Landsdommeren i Skaane. Der gives ham Løjde til at indstævne Sagen for Landstinget og være fri og sikker til og fra Tinge, dog at han nu straks indstævner Sagen for Landsdommeren i Skaane, saafremt han vil nyde denne Benaadning. Sk. R. 5, 191 b.

— Miss. til Gunde Rosenkrantz. Denne Jacob Jørgensen, som har berettet, at han af et Kvindfolk er blevet beskyldt for Lejermaal og at han derfor af Ridefogden paa Sorøby¹ er blevet fængslet og paa Vemmenhøg Herredsting er blevet dømt til at miste sin Boslod og til selv at rømme Kongens Riger og Lande, har af Kongen faaet bevilget Beskærmelsesbrev, fordi han vil stævne Sagen. Naar Jacob Jørgensen hos Adressaten begærer Stævning over nævnte Herredsfoged, skal Gunde Rosenkrantz meddele ham den og straks dømme, for at han, dersom Dommen gaar ham imod, kan indstævne den til den berammede Herredag. Sk. T. 6, 227.

— Miss. til Kapitlet i Lund om, at Jens Harboe, hvem Kongen den 29. August 1636 har forlønnet med et Kannikedømme i Lunde Kapitel, men som ikke residerer dér, da han er beskæftiget i Kongens daglige Tjeneste, skal nyde Option og de andre Rettigheder ligesom de residerende Kanniker, dog skal han være forpligtet til at bære samme Tyngde som de andre

---

¹ Jacob Jørgensens Ansøgning, dat. Helsingør, 5. Febr. 1637, nævner hverken Personer eller Stednavne. Herredagsdombogen for 1637 mangler, men af Stævningsbogen 1637 (Fol. 286 f.) ses det, at sal. Anders Jensen i Stefvesøe paa Vemmenhøgs Herredsting 24. Okt. 1636 havde dømt mellem Jakob Jørgensen i Ønnerup og Ridefoged Jakob Ovesen i Sørby om denne Lejermaalssag. Dommen stadfæstedes 1. Marts 1637 af Landsdommer Gunde Rosenkrantz paa Skaane Landsting, og denne Dom stadfæstedes atter ved Herredagsdom af 3. Maj s. A.

Kanniker. Naar han ikke længere er forhindret i Kongens daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. Sk. T. 6, 227.

18. Febr. (Antvorskov). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at denne Alexander von Kückelsom selv maa fæste Gambtofte Kirketiende, som ligger under Assens Provsti i Fyen, for tilbørligt Fæste og sædvanlig Afgift, naar den bliver ledig, dog at Bønderne ikke besværes med nye Paalæg og ikke tilholdes at age udenfor Herredet. F. R. 4, 126.

— Søpas for Johan Tanck, Borger i Nakskov, til adskillige Rejser med hans Skude til Rostock, hvor han vil drive Handel, og tilbage igen til Nakskov eller andetsteds, hvorhen hans Rejse kan gaa. Sm. R. 5, 192.

— Miss. til Hr. Christen Thommesen. Da han har berettet, at Kalø Slot er helt brøstfældigt, tillader Kongen ham til dets Reparation at købe 5000 Tagsten og 30 Læster Kalk og føre det til Regnskab. Det vil siden blive godtgjort ham af Renteriet. J. T. 9, 392 b.

— Miss. til samme. Da han har berettet, at en Gaard i Hoestved i hans Len [Kalø], som Jens Sørensen beboede, er ganske øde og saa højt forskyldet, at han ikke kan faa nogen til at overtage den, skal han lade den sætte i Landgilde og give den andre Friheder og Vilkaar, som han kan bevilge, saa at Gaarden kan blive bygget op og komme paa Fode igen. Kongen har for nogen Tid siden¹ givet Fru Kiersten Sandberg Ekspektancebrev paa Nødager Tiende. Af hans Erklæring ses det, at Fru Kiersten Sandberg ingen Tjenere har i Sognet, men at hele Sognet paa 7 eller 8 Gaarde nær tilhører Kronen, saa at Kronens Bønder, som nu har Tienden, først og fremmest vil blive besværet derved, og at Afgiften til Sæderug plejer at ydes paa Kalø Slot, samt at Tienden tilforn ikke har været bortfæstet. Adressaten skal herefter lade nævnte Tiende blive ved Sognet og fæste den til Kronens Bønder. J. T. 9, 392 b.

— Miss. til samme. Han maa nu til Foraaret laane Bønderne i hans Len [Kalø] 3—400 Tdr. Byg til at saa, dog at han paaser, at han faar dem tilbage til førstkommende Høst. J. T. 9, 393.

¹ 23. Marts 1634.

20. Febr. (Antvorskov). Instruks for den forordnede Admiral¹ paa Elven N. N. Han skal med sine medhavende Skibe² begive sig udad Søen paa de Kyster og de Steder under Jylland, hvor Øksenskibene løber, mellem Danmark og Holland, og se til, at han kommer dér saa tidligt, som Øksenskibene plejer at løbe ud, siden konvojere dem i deres fri Behold og forsvare dem mod Fribyttere, Dynkerkere og andre, der kan tilføje dem nogen Skade. Han skal forblive i samme Farvand, indtil Øksenfarten med Skibene er overstaaet. Derefter skal han med sine medhavende Skibe snarest muligt igen forføje sig til Elven og dér afvente videre Ordre. Sj. R. 19, 480.

— Søpas³ for denne Kaptejn N. med Kongens Skib, kaldet N., paa Rejse mellem Danmark og Holland for at konvojere Øksenskibene. Siden skal han begive sig tilbage til Elven. Sj. R. 19, 480 b.

21. Febr. (—). Aab. Brev, hvorved Markus Hutt⁴, Skibskaptejn, faar Bevilling paa at være forskaanet for al Skat, saa længe han er i Kongens daglige Tjeneste og saafremt han ikke bruger borgerlig Næring og Haandtering. Han har berettet, at [han besværes med at yde Skat lige med andre Borgere i Helsingør, hvor han er bosiddende, uanset at han er i Kongens daglige Tjeneste og aldeles ingen borgerlig Næring og Haandtering bruger. Sj. R. 19, 481.

— Miss. til Vendtsel Rotkirk om at tilholde efterskrevne 4 Personer, nemlig Maren Knudsdatter, Jahanne Hansdatter, Karen Andersdatter og Hans Jensen, som er mistænkte for at være Medvidere i det Mord, som næstforgangen Aar er begaaet paa en Pige i Slagelse, endelig at møde til næstkommende Herredag for Kongen og Danmarks Riges Raad angaaende samme Sag og Landsdommerens Dom over dem. Sj. T. 26, 150 b. K.

— Miss. til Jørgen Seefeld, [Landsdommer]. Det berettes, at der (foruden de 2 unge Børn) endnu er 4 Personer mistænkte for at være Medvidere i Mordet paa en Pige forrige Aar i

¹ Der er ikke nævnt noget Navn.

² Overskriften har: Tvende Søpasser.
Huidt. Ment er Marcus White.

³ I Overskriften staar: tvende.

⁴ Han kaldes Hutt, Hudt og

Slagelse, som Sigvort Urne til Raarup, Befalingsmand paa Roskildegaaard, som da var forordnet til at dømme i Landsdommers Sted, har dømt til Aaraad, men at der paa sidste Herredag ikke er fældet endelig Dom i Sagen. Adressaten skal møde mod de ovennævnte Personer paa næstkommende Herredag og føre Sagen til Doms. Sj. T. 26, 151. K.

21. Febr. (Antvorskov). Miss. til Hr. Jost Høg om at optage Niels Pedersen og Knud Pedersen, Sønner af Hr. Peder Jensen, Sognepræst til Faarevejle og Dragsholm Sogne, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Sj. T. 26, 151.

— Miss. til Tygge Brahe. Kongen har befalet, at Kirkerne i hans Len [Tryggvælde], som har Formue, snarest skal komme de Kirker, som skal bygges i København, til Hjælp med en Sum Penge efter deres Evne. Kirkeværgerne for Holtue¹ Kirke har nu berettet, at samme Kirke er ganske brøstfældig, Hvælvingen over den halve Kirke er faldet ned og erstattet med et gammelt Fjælleloft, Taget, Alteret og Degnestolen er meget ødelagt, en stor Del af Kirken bliver vaad, naar det regner, foruden anden stor Brøstfældighed. Kirken ejer ikke mere end 300 Rdlr., hvilket er temmelig lidt til Reparationen af slig Brøstfældighed. Kirkeværgerne har derfor andraget om at maatte anvende denne ringe Formue til Kirkens egen Nytte. Kongen tillader (da Kirken vel selv trænger til sine Penge), at den maa beholde disse 300 Rdlr. og anvende dem til sin egen Fornødenhed. Sj. T. 26, 151 b. K.

— Miss. til Roskilde Kapitel. Der tilsendes det en Betænkning fra Vendtsel Rotkirk, Embedsmand paa Antvorskov, om Midler til Forbedring af Underholdningen for Præsten i Hafverberg. De skal med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt Stilling Kirke har Forraad nok til at underholde sig selv og desuden aarlig at udrede den i hans Erklæring ommeldte Løn. Sj. T. 26, 152.

— Miss. til Hr. Hans Lindenov. Denne Anders Lauritsen i Følledsløf har berettet, at Frederik Parsberg til Vonserup har paaført ham Trætte om hans Fødested, som det kan ses af

---

¹ Sj. T. har Holtue og Høtue, K. har Holtue. Ment er: Holtug, Stevns H.

hans hosføjede Supplikation, og da han beretter, at han ikke har Formue til at føre denne Trætte, skal Adressaten overtage alle de Breve og Dokumenter i samme Sag, som han har til sit Forsvar, og ved sin Foged eller en anden lade Sagen føre til Ende ved Retten. Sj. T. 26, 152.

21. Febr. (Antvorskov). Miss. til Hospitalsforstanderne i Vartov Hospital om at optage Karen Baggers i Slagelse i Hospitalet, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 152 b. (Tr.: KD. V. 197).

— Miss. til Hr. Tagge Thott Andersen. Disse Erik Jensen og Trude Jensen har paa Gimsøe Sognemænds Vegne berettet, at de besværes med dobbelt Skat mere end alle andre i hans Len [Sølvitsborg], og over adskillige andre Poster, som han selv kan se af deres medfølgende Supplikation. Han skal snarest indsende Erklæring herom til Kancelliet. Sk. T. 6, 227 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da Kongen til sin Ladegaard i København behøver en Del Sædebyg, skal Adressaten straks forhandle med Peder Nielsen, Borgemester i Nyborg, om Prisen paa samme Sædebyg og straks underrette Kongen om den, saa skal der straks blive sendt Penge derfor. F. T. 4, 425.

— Aab. Brev, hvorved denne Brevviser Jørgen Albret, Trompeter i Viborg, paa Grund af Alder og for at han bedre kan ernære sine mange smaa Børn, forskaanes for al Udskrivning, naar der udskrives Trompetere af Købstæderne til Flaaden. J. R. 9, 242 b. K.

— Miss. til Axel Urup. Af hans Memorial og vedlagte Fortegnelse har Kongen set, hvad der skal forfærdiges paa Fæstningen Christianpris. Kongen resolverer herom saaledes: 1. Brædder til Tømmerværk til Vandmøllen og anden Nødtørf¹ skal Rentemestrene skaffe. 2. 60 Spader skal Rentemestrene forskrive fra Holland. 3. 200 Skubkarrer skal laves hos ham selv paa Stedet af Bøg af den Skov, hvoraf der findes nok paa Stedet. 4. 400 Bolte til Skubkarrerne skal laves i Smedjen paa Holmen ved København. 5. 6 Tørvespader og 40 Jernskovle skal forskrives af Rentemestrene. 6. Til 200 nye

---

¹ J. T. har: Bredden af de Stelling Vandmøllen og anden Nødtørf. Stedet maa være forskrevet.

Spadeskaffer findes der Skov nok paa Stedet; siden kan de lægges til Tørring hos Bønderne. 7. 400 Træskovle og 30 Skovle til at øse Vand med skal Rentemestrene ligeledes skaffe. 8. 200 Lægter skal Rentemestrene fremsende af dem, der findes ved København. 9. 500 nye Hjul kan faas med Hjulbaarerne. 10. „Stillingstræer at hugge og føres, der kan bruges til Huse ned at hugge og Heste at slæbe den ind, som til andet Arbejde bruges“¹. 11. Hvad angaar Tørvestikning, 14 Heste til Tørvevognene, 7 Vognbeslag, Remsnider og Rebslager, Havre og Hø, 2 Hjulmænd, 2 Heste til at age Ris og Vognen, en Mand til at tage Vare paa Hestene, en Mand til at hugge Risene, 25 Daglønnere, en Pligtsfoged og Skriver², 8 Heste til Vandmøllen og Møllermesteren, da tillader Kongen, at alt dette passerer efter Fortegnelsen. 12. 7 Vogn drenge skal have 150 Dlr., og de Drenge, som er under Kusken, skal tage Vare paa Møllerhestene. 13. Til at køre Hestene for Møllen og tage Vare paa Hestene skal der antages Folk efter Nødtørf, dog ikke længere end det gøres Behov. 14. Der skal ordineres Musketerer til at holde Vagt ved Møllen, at intet beskadiges eller bliver stjaalet. 15. Hestenes Beslag skal aftages, efterhaanden som Arbejdet aftager; Tøj til Hestene mener Kongen sikkert maa være skaffet ifjor. 16. Hvad det angaar, at Hestene kunde dø bort eller blive stive og udygtige, da skal have i Agt, at der omgaaes saaledes med dem, at de kan udholde Arbejdet. 17. Hvad angaar Opfyldningen af Jord paa Katten³ og Batteriet, da skal han med egen Haand skrive⁴ under paa, om det er saa mange Skaft⁴ i Jorden, som det er antegnet. 18. Med Hensyn til de 500 Roder⁵ Jord, der mangler paa Katten og Batteriet, da maa det ogsaa forblive ved Fortegnelsen og Overslaget. 19. At lave de to Kamme af Tømmer kan ikke koste saa meget, som angivet i Optegnelsen, ti Tømmeret er i Skoven ved Stedet, hvor det kan fældes dér, hvor det er til mindst Skade for Skoven. Axel Urup skal indsende Erklæring om, hvor Tømmeret bedst kan faas uden Skovskade, hvor Tømmeret fra de Kamme, der var dér, er blevet af og om dette ikke kan brydes. 20. Beslaget til Porten skal gøres paa Holmen, og Axel Urup

¹ Sætningen er ganske uklar. ² J. T. har: Skribbere, formentlig en Fejlskrift for: Skriver. ³ En Forhøjning paa Volden. ⁴ Et Længdemaal (5 Alen). ⁵ Et Længdemaal (10 Fod).

skal sende Stabelen, som Hængslet skal gaa i, til Kongens Smed, Mester Anders. 21. Hvad angaar Fuldførelsen af Soldaterboligerne, da skal Hands Stenwinckel, Kongens Bygmester, faa Ordre til at begive sig til Fæstningen og gøre Ordinans om, hvorledes det skal gøres. Naar Axel Urup herefter tilstiller Kongen en saadan Fortegnelse eller Overslag, skal han selv underskrive den og desuden skaffe sig Underretning om, hvorvidt det ikke kan faas til en ringere Betaling. J. T. 9, 393.

21. Febr. (Antvorskov). Miss. til Hr. Jørgen Urne om at træffe Anordning om, at der til 1. Maj bliver sendt 300 Bønder-soldater til Fæstningen Christianpris for at arbejde dér. J. T. 9, 394 b.

— Miss. til Tønne Friis. Han har for nogen Tid siden faaet Kongens Missive om, at hver Møller skulde holde sin Mølle ved god Magt mod at der bevilgedes dem Afslag paa deres Landskyld, saafremt hver Møller kunde skaffe 2 vederhæftige Forlovere. Nu har Møllerne Niels Jensen i Nidie¹ Mølle og Jørgen Christensen i Løssning Mølle berettet, at de ikke kan skaffe vederhæftige Forlovere for den Sum, som det vil koste at reparere Møllerne, og har begæret, at der med deres Møller, som de har i Brug, maa forholdes som hidtil. Kongen bevilger dette. J. T. 9, 395.

— Miss. til Gunde Lange. Af hosføjede Supplikation kan han se, hvad denne Maren Jensdatter i Svenstrup har berettet om, at hun lider stor Fortrængsel paa sin meget ringe Selvejrbondegaard af onde Naboer, fordi Adkomstbreve og Skøder i Ufredstid er frakommet hende. Han skal hjælpe hende til Rette heri, saavidt det er Lov og Ret. J. T. 9, 395.

— Miss. til samme. Han har berettet, at der er Udsigt til godt Fiskeri i Foraaret og at Sildesalteren i Nibe har været hos ham og ladet ham forstaa dette. Men da der ikke er Penge ved Lenet til derfor at gennemføre Salteriet, har han begæret Tilladelse til af Tolden at tage saa meget som der er nødvendigt til Gennemførelsen af Salteriet. Kongen tillader det, og Gunde Lange skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 395 b.

---

¹ Nedermølle, Hatting S. og H.

21. Febr. (Antvorskov). Miss. til Jørgen v. Ahlefeldt. Af hosfølgende Supplikation kan han se, hvad Jens Christensen, Laurids Hansen og Christen Thommesen i Gielsløft¹, Thomes Jepsen, Morten Jepsen, Hands Rasmussen og Oge Thommesen i Enderupt Skov, Kronens og Kannikebønder til Ribe Kapitel i Adressatens Len [Haderslevhus], har angivet mod Ditlof von Buchwald til Nebel. Adressaten skal nøje undersøge deres Angivelse og snarest indsende Erklæring derom til Kancelliet. J. T. 9, 396.

22. Febr. (—). Miss. til Jørgen Seefeld. Denne Hans Jensen i Harrested² har berettet, at Adressaten for nogen Tid siden har villet tvinge Andragerens Søn Thomis Hansen til at overtage en Ødegaard og derfor har kastet Sønnen i Fængsel, som det kan ses af hosføjede Supplikation. Han skal snarest indsende Erklæring herom til Kancelliet. Sj. T. 26, 152 b.

— Miss. til samme. Han har berettet, at en Ødegaard i Tierebye ikke har været besat eller bebygget i 16 Aar uafbrudt, og at den ikke kan repareres, med mindre der bevilges noget Egetømmer af Klosters Skove dertil og den i en 3 eller 4 Aar fritages for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tyng. Kongen bevilger dette, for at Gaarden kan blive bygget op og besat. Sj. T. 26, 153. K.

— Miss. til samme. Da Kongen ved Magelæg har forundt Otte Brahe Stensen til Nesbyeholmb 3 til Ringsted Kloster liggende Gaarde i Eskilstrup og Tifvelse, skal Adressaten lægge 2 til Antvorskov liggende Gaarde i Bringstrup By ind under hans Len [Ringsted Kloster], indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og den uvisse Indkomst af dem. Sj. T. 26, 153. K.

— Miss. til Otte Brahe Stensen og Mogens Pax. Da Fru Rigitse Grubbe, Enke efter Alexander von Pappenheim til Snedinge, har begæret noget af Roskilde Kapitels Gods i Spellerup³ og Ørebye⁴ i Sjælland til Mageskifte for 2 Gaarde i Varbelef⁵ By i Stevns Herred i Sjælland, skal de med det første

---

¹ Sikkert en Fejlskrift i J. T. for: Gielstoft, Gram S., Frøs H.   ² Haraldsted, Ringsted H.   ³ Spjellerup, Marvede S., Ø-Flakkebjerg H.   ⁴ Oreby, Høve S., V-Flakkebjerg H.   ⁵ Varpelev, Stevns H.; Sj. T. har: Varbelast By i Sleffsherred.

besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Kapitlet at lade en Befuldmægtiget give Møde ved Besigtelsen Sj. T. 26, 154. K.

22. Febr. (Antvorskov). Miss. til Roskilde Kapitel om at lade sin Befuldmægtigede give Møde ved ovennævnte Besigtelse. Sj. T. 26, 153 b. K. Orig. i Roskilde Kapitels Ark. (R. A.).

— Sj. T. 26, 154 b se 23. Febr.

— Miss. til Rentemestrene. Af hosfølgende Kopier kan de se de Fordringer, som Peiter Musfeldt, Borger i København, har, dels for nogle indløste, af Kongen udstedte Breve, dels for forstrakte Penge og dels for hans egne Leverancer. Efterhaanden som der er Lejlighed, skal de betale ham de ham tilkommende Summer. Sj. T. 26, 155. K. Orig. i D. K. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Hr. Claus Daa. Han har berettet, at Lade-gaarden til Dragsholm er meget bygfældig og at den af Hensyn til mulig Utroskab og anden Ubekvemmelighed ligger for langt fra Slottet. Kongen bevilger, at han maa lade Lade-gaarden flytte og genrejse den paa en bekvem og belejlig Plads, dog at den Folestald og Borgestue, som Kongen har bevilget at lade bygge, dermed forbigaas, og at der ikke tilskrives Kongen anden Bekostning end Tømmermandsarbejdet. Han maa fortinge med en god Tømmermand om at nedtage og igen opsætte den. Saafremt denne ikke vil overtage den for en rimelig Betaling, skal Adressaten af 2 eller 3 Tømmermænd lade vurdere, hvad han kan fortjene at faa for at flytte og genrejse Ladegaarden. Adressaten skal føre dette til Regnskab; siden skal det godtgøres ham i Renteriet. Sj. T. 26, 155 b. K.

— Miss. til samme og Hr. Hans Lindenov. De har for rum Tid siden faaet Befaling vedrørende en Trætte i Vordingborg om nogle Jorder, som bruges af Borgerne sammesteds. Da de endnu ikke har efterkommet denne Befaling, skal de tage denne Sag for sig, høre, hvad Hr. Frederik Reedtz til Tyggstrup, nu Embedsmand paa Vordingborg Slot, har at sige deri, og endelig føre det til Ende efter Kongens forrige Befaling. Sj. T. 26, 155 b. K.

— Miss. til Frederik Urne. Det er Kongens Vilje, at han ikke maa lade nogen faa Brændsel af Kronborg eller Fre-

deriksborg Lens Skove, undtagen det, som aarlig plejer at bevilges Bønderne og dem, der har særligt Brev derpaa. De, som bor indenfor den nederste¹ Part af Frederiksborg Slot, skal lade sig nøje med det Brændsel, som Rentemestrene sammen med ham efter Kongens Befaling har forordnet til dem. Heller ikke maa nogen faa Hø undtagen de, som har Kongens særlige Brev derpaa og de, som har Foder og Maal, efter den Takst, som er fastsat derfor. Han skal paase, at Fogderne paa Kronborg og Frederiksborg Slotte endelig retter sig herefter. Sj. T. 26, 156. K.

22. Febr. (Antvorskov). Miss. til Frederik Urne. Kongen bevilger, at Bønderne i hans Len [Frederiksborg eller Kronborg] maa faa 15 Læster Byg til Sædekorn i indeværende Aar, dog at det føres til Regnskab i hans Indtægt i det kommende Aar. Sj. T. 26, 156 b. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om en Trætte mellem Ofve Gedde til Tommerup som Væрге for afdøde Tønnes Nielsens Børn og Arnt Dyssel. Sj. T. 26, 156 b. (Tr.: KD. V. 198).

— Miss. til samme om Maren Hendriksdatter i København, Enke efter Slagter Anders Pedersen og nu gift med Slagter Hans Hermansen, og hendes Børns Fædrene arv. Sj. T. 26, 157. (Tr.: KD. V. 198 f.).

— Aab. Brev om Indretning af to Tingsteder i Gyngø Herred. Sk. R. 5, 192. (Tr.: CCD. IV. 683 f.).

— Miss. til Malt Juul, hvorved ovenstaaende aab. Brev om et nyt Herredsting i Gyngø Herred kommuniseres ham. Han skal udnævne en særlig Herredsfoged til samme Ting og tillægge ham lige Rettighed med den anden. Sk. T. 6, 228.

— Ekspektancebrev for Frederik Pedersen Sture paa et Vikarie i Lund, kaldet Altare S. Vincentij, efter hans Broder Ancker Pedersen Sture, „lydende Ord for Ord som sædvanligt“. Udt. i Sk. R. 5, 192 b.

— Aab. Brev, hvorved en Borger i Svendborg, ved Navn Mads Rasmussen, som har beskyldt Fogden paa Taasinge

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: neste.

for adskillig Utroskab i Kongens Tjeneste, faar Bevilling til uhindret og lovligt at faa tilvejebragt edelig bekræftet Vidnesbyrd af alle dem, som kan vide noget om nævnte Fogeds utilbørlige Bedrift. Mads Rasmussen er for sin Angivelse, som han ikke kunde bevise, ved Hjemtinget kendt fra sin Ære, men har hos Byfogden anholdt om Tid og Respit til at skaffe sig bekræftede Vidnesbyrd og har ansøgt Kongen om Tilladelse til at føre sine Vidner i den Sag. Alle og enhver, være sig Præster, Borgere eller Bønder, som ved noget om nævnte Fogeds Utroskab eller utilbørlige Handlemaade i Kongens Tjeneste, skal efter givet Varsel vidne derom under deres Ed. Endvidere skal Præsterne paa Taasinge og Toldofficererne i Flensborg og Rudkøbing, naar der sker Henvendelse med dette Brev til dem, lade Sagsøgeren til Sagens Oplysning og Bevis faa Udskrifter af deres Tiendebøger og Toldbøger, forsaavidt nævnte Foged findes opført deri. Sk. T. 6, 126.

22. Febr. (Antvorskov). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da Eiler Høg til Dalund har begæret nogle Stykker Jord i Ollerup By i hans Len [Nyborg], nemlig 1 Stykke Jord, som Præsten bruger og som ligger til den Gaard, han har fæstet af Kongen, 1 Stykke Jord fra den Gaard, som Niels Mørk paabor, og 3 andre, som Detlef Ifversen, Rasmus Legaard og Peder Olesen paabor, til Mageskifte for ligesaa megen anden Jord, der ligger de nævnte Bønder ligesaa belejlig ved samme By, bevilger Kongen, at han maa faa samme Jord til Mageskifte. Adressaten skal paase, at der sker alle Parterne nøjagtig Fyldest i alle Maader, at Mageskiftet sker med god Vilje hos dem, der afstaar Jorden, og afslutte Mageskiftet med ham. F. T. 4, 422 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne [Vestervig Kloster], Hr. Albret Skeel [Riberhus] og Jacob Beck¹. Det er rygtbart over det ganske Land, at en Mand, ved Navn Hands Nielsen, paa Veyberig, som har boet paa Christian Rantzau til Bredenborgs Stavn, er bleven jammerlig myrdet, og det menes, at flere er Medvidere i Drabet, fornemmelig hans egen Hustru, fordi der har været ondt Forligelsesmaal mellem dem. Skønt Kongen ikke er til Sinds at gøre Indgreb i sine adelige

¹ Sikkert: Joakim Beck, Bøvling Len.

Undersaatters Jurisdiktion, saa frygter han dog for, at Fogden i Husbondens Fraværelse ikke vil foretage eller kunne foretage den tilbørlige Eftersøgning, saa meget mere som de Vidner, der bedst kender Sagen, opholder sig i forskellige Len. Der gives derfor Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at stævne alle Vidner og Interesserede for sig, nøje undersøge Sagen og, saafremt der haves nogen Formodning om det rette Ophav til og Medviden om Mordet, da at træffe saadanne Anordninger, at de Skyldige bliver til Stede og svarer til Sagens Uddrag. De skal snarest indsende Erklæring til Kongen om Sagens rette Forhold. J. T. 9, 396.

22. Febr. (Antvorskov). Miss. til Joen Justinsen, [Lagmand paa Færøerne]. Det berettes, at to Personer paa Ferrøe, som er beslægtet i andet Led, har begaaet Lejermaal med hinanden, og han har andraget om at underrettes om, hvorledes han skal forholde sig i denne Sag. Han skal forholde sig efter den store Islands-Dom, som han paaberaaber sig, saavidt den befindes utvivltagtig. N. T. 6, 250.

— Aab. Brev, hvorved Laurits Steffensen og Maren Rasmusdatter paa Ferrøe, som er kommet i Ægteskab uden at vide, at de er beslægtede med hinanden i andet Led paa begge Sider, faar Bevilling til at blive i Ægteskab sammen. N. R. 6, 6.

— Miss. til Kapitlet paa Ferrøe, hvorved ovenstaaende Bevilling for Laurs Staffensen og Marrine Rasmusdatter til at forblive i Ægteskab sammen kommuniseres det. N. T. 6, 250 b.

— Aab. Brev, hvorved Maren, Enke efter Hr. Hans Nielsen Bang, faar Bevilling til af hver Kirke i Fyens Stift, som uden Skade for Kirken er i Stand dertil, at faa 1 Rigsort til Genopbyggelse af Præstegaarden i Klinte og til Underholdning for sig og sine Børn. Hendes Mand, der var Provst i Skam Herred og Præst i Klinte i Fyen, er død forrige Aar¹ og har efterladt hende med 3 smaa Børn. Præstegaarden er brændt ved en Ildebrand, som en skødesløs Pige har foraarsaget, og Præsteenken er derved geraadet i stor Armod og Elendighed. F. R. 4, 126 b. Orig. i Landsark. i Odense.

¹ 3. Maj 1636.

23. Febr. (Antvorskov). Miss. til Hening Valkendorf og Bispen [i Fyen Dr. Hans Mikkelsen], hvorved ovenstaaende aab. Brev om Hjælp af Kirkerne i Fyens Stift til Maren, Hr. Hans Nielsen Bangs¹ Enke, kommunikeres dem. De skal anordne det fornødne og skaffe hende disse Penge. F. T. 4, 423. Orig. i Landsark. i Odense.

— Miss. til Bispen [i Fyen, Dr. Hans Mikkelsen] om at henstille til hver Præst og Provst i hans Stift godvilligt at komme ovennævnte Maren, Enke efter Hr. Hans Nielsen Bang, til Hjælp, da det i sig selv er kristeligt og tilbørligt og hver af dem i slige Tilfælde ogsaa vil kunne forvente Hjælp og Undsætning. F. T. 4, 423 b. Orig. i Landsark. i Odense.

— Aab. Brev, hvorved Kongen til det kongelige adelige Akademi i Sorø skænker den udenfor Sorø Fort liggende Gaard, som Kongen for nogle Aar siden har ladet bygge til sine Sønners Ophold. Akademiets Hofmester maa paa Akademiets Vegne gøre sig den saa nyttig som mulig. Sj. R. 19, 481 b.

— Aab. Brev, hvorved Ifver Vind til Nørholmb, øverste Sekretær og Befalingsmand over Lister Len, som paa sine Gaarde Nørholmb i Jylland og Torpegaard i Fyen har staaende 130 Staldøksne, faar Bevilling til, at den, som køber dem, maa begynde at lade dem drive fra hans Gaarde nu sidst i Marts, da Ifver Vind ellers ikke kan faa dem solgt, Kronens Told og Rettighed dog uforkrænket i alle Maader. Sj. R. 19, 481 b.

— Pas for denne Skipper, ved Navn N. N.², med sit Koffardiskib, kaldet N., til Island og tilbage igen. Sj. R. 19, 482.

— Miss. til Rentemestrene. Det berettes, at afdøde Hans Rickersen, som var Borgemester i Svendborg og Stiftsskriver for Kirkerne i Nyborg Len i Fyen, er blevet nogle af Kirkerne dér en Sum Penge skyldig og at han har en temmelig stor Sum Penge at fordre for Fæstningen Christianpris, af hvilken Sum det nu begæres, at Kirkerne maa faa deres Betaling. Adressaterne skal have dette i Agt og holde samme Sum Penge

¹ F. T. har ved en Fejlskrift: Hr. Hans Nielsen Berger.

² Der er

aaben Plads baade til Skipperens og Skibets Navn.

tilbage hos sig for det Tilfælde, at nogen hos dem gør Fordring paa samme Betaling. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene. Sj. T. 26, 154 b. (m. Datum: 22. Febr.).

23. Febr. (Antvorskov). Miss. til de Højlerde i København. De skal i Overensstemmelse med deres afgivne Betænkning straks overdrage til visse Personer at gøre et Udtog af Luthers Opera og Commentaria over Bibelen og give dem Underretning om, at de straks skal begynde paa Arbejdet og med Flid arbejde paa det. Sj. T, 26, 157 b. K. (Tr.: Ny kirkehist. Saml. VI. 462).

— Miss. til Ventsel Rotkirk [Antvorskov og Korsør Len] om Vognmændene i Slagelse og Kørslen af de Rejsende. Sj. T. 26, 158. K. (Tr.: CCD. IV. 684 f.).

— Miss. til Jørgen Seefeld. Han har berettet, at Bønderne i hans Len [Ringsted Kloster] forrige Aar har lidt stor Misvækst paa deres Byg, og har begæret, at der maa laanes dem 10 sjællandske Læster Sædebyg, da det ellers maa befrygtes, at en Del af deres Gaarde bliver øde. Kongen tillader, at de maa laane 10 sjællandske Læster Byg og tilbagelevere Byg for Byg. Adressaten skal dog paase, at Kongen, naar de har indhøstet, faar sin Betaling før nogen anden. Sj. T. 26, 158 b. K.

— Miss. til Hr. Claus Daa og Hr. Corfits Ulfeldt om at begive sig til Bergen til den norske Herredag, som skal afholdes dér den 4. Juli førstkommende, og sidde Retterting med Kongen og andre af Kongens gode Mænd og Raader. Sj. T. 26, 159. K.

— Miss. til Rentemestrene om straks uden Ophold at lade Brevviserne Madts Rasmussen og Envold Hansen faa Genparter af de af Fogden paa Tosinge overleverede Regnskaber fra Aarene 1630 til 1636. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene. K. Sj. T. 26, 164 b. (m. Datum: 27. Febr.).

— Miss. til Jørgen Seefeld. Jens Olufsen, Bondefoged i Harrested, har berettet, at han kun har en eneste Søn, som han en Tid lang har holdt i dansk Skole, for at han nu i sin Alderdom kunde have nogen Hjælp af ham og Sønnen ellers til sin Tid kunde søge sit Brød derved, men at Jørgen Seefeld nu har ladet ham udskrive til Soldat. Jørgen Seefeld skal sna-

rest indsende Erklæring til Kancelliet herom og om han ikke kunde faa en anden til Soldat i hans Sted. Sj. T. 26, 164 b.

23. Febr. (Antvorskov). Miss. til Hr. Mogens Kaas og Hr. Jørgen Brahe. Det berettes, at en Mand, ved Navn Laurids Mortensen, som var Hospitalsmester i Odense, da Dr. Hans Mickelsen, Superintendent over Fyens Stift, og afdøde Dr. Jens Mule, Medicus sammesteds, var Hospitalsforstandere, er blevet Hospitalet 800 Sletdlr. skyldig efter hans udstødte Haandskrift, som den daværende Revisor af Hospitalets Regnskaber har akcepteret. Adressaterne skal med det allerførste tage samme Sag for sig og dømme mellem Hospitalet og Bispen samt Dr. Jens Mules Arvinger, om de med Rette efter Sagens Løjlighed bør betale Laurids Mortensens Haandskrift, og dersom de med Rette skal gøre noget Udlæg, hvad de ikke mener, da skal Adressaterne godtgøre dem, hvad de med Rette har at fordrø af Hospitalet. F. T. 4, 424.

— Miss. til Mickel Nielsen. Hands Markdanner til Søgaard har berettet, at Adressaten sammen med andre gode Mænd for nogen Tid siden har indført Anders Friis til Vrælefkloster, Befalingsmand over Vemb, Tune og Aabygge Skibrede, i afdøde Otte Christoffer Rosenkrantz's Gods for 4000 Speciedlr. Kapital, som Jørgen Vormb har opladt ham, og har derfor begæret Kongens Befaling til Adressaten om at meddele ham en Kopi af samme Indførsel. Naar der sker Henvendelse til Adressaten med dette Brev, skal han straks meddele Hans Markdanner en Kopi af samme Indførsel eller snarest indsende Erklæring til Kancelliet, om han ikke har været med til at gøre samme Indførsel. J. T. 9, 397.

— Lignende Miss. til Niels Lange, „Ord fra Ord som forskrevet staar“. Udt. i J. T. 9, 397.

— Miss. til Viborg Kapitel. Da Kongen har forlenet Hendrik Ernst, Tugtemester for sin Søn Grev Valdemar Christian, Greve til Slesvig, Holsten etc., med et Kannikedømme i Viborg Kapitel, og da han ikke selv residerer dér, eftersom han daglig er beskæftiget i Kongens Tjeneste, skal Kapitlet lade ham baade optere og nyde samme Rettigheder som de residerende Kanniker. Han skal derimod være forpligtet til af yderste Formue at bære de Byrder, der er ved Kapitlet, og,

naar han ikke længer er i Kongens daglige Tjeneste, da at residere ved Domkirken. J. T. 9, 397 b.

23. Feb. (Antvorskov). Miss. til Jens Høg. Nogle af Jomfru Anne Ulfstands nærmeste Venner har berettet, at Gunde Lange til Fursø¹ hidtil efter hendes Faders Axel Ulfstands Død har været hendes Værge, og at han nu for kort Tid siden har overdraget alt sit Gods og hele sin Formue til sine Børn og deriblandt tilskiftet nævnte Jomfru en temmelig stor Gæld, som det hende tillagte Gods ikke er tilstrækkelig til at betale. Hun kan derfor ikke nøjes med samme Skifte, som er gjort til Skade for hende, hvorfor de har begæret, at der maa forordnes hende en anden Værge, som kan paatale dette og herefter paatage sig Værgemaalet for hende, da Gunde Lange ikke er raadig over sit Gods og derfor heller ikke kan forvalte hendes. Det paalægges Jens Høg at være Jomfru Anne Ulfstands Værge og forfølge denne Sag og hendes andre Sager. J. T. 9, 398.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Viborg. Denne Maren Ibsdatter har klaget over, at hendes bortrømte Ægtemand Laurids Andersen har faaet Tilladelse til at indlade sig i Ægteskab med en Tjenestepige i Viborg, fordi to af Adressaternes Medborgere, nemlig Jens Beirring og Anders Rolansen, har sagt god for, at han var fri og ubehindret, hvorved hun er blevet skilt ved sin Ægtemand. Adressaterne skal ikke alene sørge for, at Laurids Andersen straffes herfor, men de skal ogsaa tilholde nævnte deres Medborgere, som har sagt god for Laurids Andersen, at tilfredsstille hans forrige Hustru Maren Ibsdatter, dog under Forbehold af Kongens Tiltale. J. T. 9, 398 b.

24. Febr. (—). Miss. til Bewinthebberne i det ostindiske Kompagni om til Kancelliet at indsende en Fortegnelse over alle Participanterne i Kompagniet, deres Navn og Kapital, endvidere hvad hver af dem er i Restance med af forrige Aars Indskud paa 20 Procent, og hvem der bør erlægge 15 Procent i Aar. K. Udt. i Sj. T. 26, 159.

— Miss. til Frederik Urne. Kongen har bevilget, at Niels Olesen paa Hørsholm maa faa saa mange Bøndervogne,

---

¹ Fejlskrift i J. T. for: Fritsø. Gunde Lange Frederiksen var Morfader til Jfr. Anne Ulfstand.

som han behøver til at flytte sit Gods derhen, hvor han vil bosætte sig; dog skal Frederik Urne paase, at intet af Fodringen bortføres fra Stavn, men bliver fortæret dér, da Bønderne dog har Brug for noget af Fodringen og han derfor nok kan faa Betaling af dem, for at de kan faa Foderet til deres Kvæg og Heste. Sj. T. 26, 159 b. K.

24. Febr. (Antvorskov). Miss. til Sigvort Urne. Da Peder Jensen Smed, Borger i Roskilde, har berettet, at Byfogden i Roskilde har forurettet ham, som det kan ses af hans hosføjede Supplikation, skal Sigvort Urne anordne en anden, der skal være i Byfogdens Sted indtil Sagens Afslutning og dømme mellem Byfogden og Klageren. Sj. T. 26, 159 b.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Frederik Hansen, Kapellan til St. Mikkels Kirke i Slagelse, har andraget, at en Del af hans Løn, 10 Kurantdlr. (som han har faaet i en 6 Aarstid), nu afkortes ham, fordi nogle af hans Formænd for en Tid siden selv har lejet sig Hus, medens Kirken nu har forundt ham Hus, hvorfor Kirkeværgerne afkorter ham det nævnte Beløb i Husleje. Da nævnte Hr. Frederik godvilligt har paataget sig Onsdagsprædiken, hvilket hans Formænd ikke har gjort, og da hans Løn og det, som han har af Landsbyen¹, er ringe, eragter Kongen det billigt, at Hr. Frederik indtil videre beholder samme Løn og Husleje, som hans Formand har haft. Sj. T. 26, 160. K.

— Miss. til Vendtsel Rotkirk. Det berettes, at Skriveren ved Antvorskov ikke lader sig nøje med den Skat af en lille Gaard, som er lagt under Reersløf Præstegaard, som betales af de 2 Husmænd, der bebor den, men at han desuden forlanger Skat af samme Gaard af Præsten i Reersløf, uanset at de 2 Husmænd betaler næsten mere i Skat end Skatten er af en Fuldgaard. Adressaten skal snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorledes de 2 Husmænds Skat kan være ligesaa stor som Skatten af en Fuldgaard. Sj. T. 26, 160. K.

— Miss. til Dr. Tommis Fincke², Dr. Oluf Worm, Esbernus

¹ Hejninge, Slagelse H., hvor Kapellanen til St. Mikkels Kirke tillige var Sognepræst. ² Sj. T. har: Dr. Thomas Fincke og flere Professorer.

Nicolai, Fridericus Severin, Henricus Paschasius¹, Joachimus Schelius, Tancredus Lelius, Rhodius, Medicine i København, om Apotekertaksten og Apotekernes Ed. Sj. T. 26, 165. K. (Tr.: KD. V. 199).

24. Febr. (Antvorskov). Kgl. Konfirmation paa et i Odense den 16. Febr. 1637 af Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard sammen med Friderich Amerbach, Borgemester, og Mickel Pedersen, Borger i Odense, som Hospitalsforstanderne i Odense i Henhold til Kongens Befaling² af 31. Dec. 1636 udstedt Mageskiftebrev, hvorved de paa de fattige Kvinders Vegne til Cornelius von der Amersfort mageskifter en Haveplads, beliggende dér ved nogle Boder, som dennes afdøde Fadersøster har givet til et vist Antal fattige Kvinders Underholdning, mod en anden ved samme Boder liggende Haveplads. De har efter Kongens ovennævnte Befaling sammen med Svend Pedersen, Johan Ryster og Jørgen Nielsen, Borgere i Odense, maalt og undersøgt begge Pladser og deres Belejlighed. Pladsen, som de har afstaaet til Cornelius von Amersfort, ligger Vest for hans Gaard og strækker sig imod Bispens Stræde og fra Bodernes Bygning mod Syd mod Gangen og Bispens indplantede Humlehavn og mod Vest til Cornelius von der Amersforts Hjørnestolpe og saa lige tvært over. Derimod har han til de Fattige afstaaet ikke ligesaa meget, men mere Jord, beliggende bag de Fattiges Boder fra deres nordvestlige Hjørnestolpe af Sonden og lige tvært over til Cornelius von der Amersforts nordøstlige Hjørnestolpe i Nord og derfra lige ned i Hendrik Terkilsens Have, som Cornelius von der Amersfort har tilforhandlet sig efter Afpæling og efter hans Brev derpaa. Kongens Brev paalægger Cornelius von der Amersfort at rydde denne Plads og gøre den nyttig til Have, men da der bagved de Fattiges Boder ligger et Stykke Hus paa 7 Bindinger

---

¹ Henrik Paaske, Børnehuslæge i Kbhvn. Navnet er overstrøget, da han var død 1636. De øvrige Adressater er Esben Nielsen, fhv. Børnehuslæge, prakt. Læge, Dr. med. Frederik Sørensen, Joakim Skeel, Stadsfysikus, Tancred Lejel, prakt. Læge, Ambrosius Rhode, Læge ved Børnehuset, samt Professorerne Dr. med. Thomas Fincke og Dr. med. Ole Worm, alle i Kbhvn. ² Brevet er indsat i sin fulde Ordlyd i Mageskiftebrevets ligeledes helt gengivne Tekst.

med Bygning og Tagsten samt Stenbro, har Cornelius von der Amersfort afstaaet alt dette til de Fattige, mod at de Fattiges Forstandere selv lader de Fattiges Haveplads jævne og istandsætte i alle Maader og indgærde eller indplanke, saavidt det med Rimelighed kan betragtes som nødvendigt. F. R. 4, 127.

24. Febr. (Antvorskov). Kgl. Konfirmation¹ paa den af Haagen Hertug, Kong Magni den Kronedes Søn, udstedte Forordning² om Færøernes Faar, dateret Opslo Lørdagen næst efter St. Hans Uge 1040 Vintre efter Jesu Christi Fødsel, som Undersaatterne paa Færø har begæret konfirmeret og som har følgende Ordlyd³:

Haagen med Guds Naade Norges Hertug, Kong Magni den kronedes Søn, sender alle Mænd, som dette Brev ser eller hører, Guds Hilsen, og sin aandelige til⁴ den kæreste Ven Hr. Elender, Bisp paa Ferrøe, og Hr. Siguert Laugmand af Hetland, som vi har sendt til Eder at stille den Trætte mellem Almuen om de Poster, som fejlede dem paa Bonytte-Balken. Og for den Aarsag har vi ladet disse fire Blade sammensætte om Skiben⁵ eller Søvdehandel⁶, som vi med vore fornemste Mænds Raad har paagjort, som vi ved skal være Almuen bedst til Gavn. Men om Kristendoms-Balken kan vi paa denne Tid ikke andet tilgøre, end at han skal staa ved Magt, som vor Herre Fader, den kronede, lod sammensætte, og fik Hr. Ellender Bisp det i Haand, som Landsbogen selv udviser. Er dette vort fuldkommelige Bud og sande Vilje, at hver skal holde denne Skiben eller Søvdehandel vel og i Agt, at vi eller vore Efterkommere ej derover kommer i Foragt, indtil vi vil gøre en anden Skiben med vore fornemste Mænds Raad, som Gud give os at forstaa, at Almuen maatte mest komme til Gavn. Til sandt Vidnesbyrd da lade vi vore

¹ Udenfor er skrevet: Udi Færøes Beskrivelse pag. 263 (o: L. J. Debes: Færøernes Beskrivelse).

² Den kaldes „Søjdebrevet“ eller „Søvdebrevet“. Søvd, færøisk, = Faar.

³ NRR. VII, S. 309 angiver, at Oversættelsen er „en dansk Oversættelse af Hertug Haakan Magnussøns Retterbod for Færøerne, dateret Oslo 28. Juni 1298, hvis oldnorske Original er trykt i Norges gamle Love, III, S. 33 ff.“. Indledningen af ovenstaaende „Søjdebrev“ er overensstemmende med nævnte Retterbod af 1298, dog er Aarstallet forskelligt. Indholdet af selve Brevet er derimod ikke overensstemmende med det her gengivne.

⁴ N. R. har: och.

⁵ Ordning, Bestemmelse.

⁶ Af: Søvd (Søjd), færøisk: Faar.

Indsegl for denne Skiben, som er gjort i Opslo Lørdagen næst efter St. Hans Uge¹, da forleden² var fra Jesu Christi Fødsels-time et Tusende og fyrretyve Vintre, i vores Hertugdoms nittende Aars Regering. Hr. Achi, Kansler, indseglede, Siret Tritter³ digtede⁴ denne Skraa, og Bardu Pedersøn Notarius skrev Brevet.

[1]. At kende Søvd. Saa har vi og spurgt om ond Vane, som har været i Landet mere end være skulde, om Søvd, og os haver ej burdet at lade saa staa, mens heller, at hver skal lade sig nøje med sit, eftersom han med Loven bør at eje. Nu om to Mænd eller flere ejer Søvd tilsammen i en Hage⁵ og begge vil slagte sine Søvd, den først, som ikke er mærket, enten det er Lam eller gamle Søvder, og har det, som hver tager enten med Hund eller med andre Raad, enten han det ejer eller ej: nu om det saa er, at os tykkes og flere gode Mænd, at det bør saa ej tagen være, paa det at ingen Ulov skal begyndes i Landet, da gør vi saadan Skiben og⁶ Ordning paa, at om Mand vil tage sine Lam eller gamle Søvder, som umærket er, da skal han fly sig to Vidner, skelrige⁷, som vidner, at det er hans Søvd, og kender Moderen dertil; brøster dem saadanne Vidner, da svare Sligt⁸ derfor, som om de intet ejede deri.

[2]. Om Mand jager Søvden i Rett. Nu om Mand gaar i anden Mands Mark eller Hage og jager hans Kvæg bort, ham til Skade, saa det $\frac{1}{2}$ Å værd er, [han] gælde fuld Ret til den, som Haven ejer, som han er Mand til, og [til] Kongen halv Å Sølv og bøde Kvæget igen jævngodt. End om man skylder Mand derfor, at han har været i hans Hage eller Mark og gjort ham Skade, [han] bøde Skaden, om Vidne er til, eftersom lovlige Dommere derom afsigendes vorder, eller dølger med lovlig Ed, som seks forstandige Mænd kender for godt og tre Dage tilforn tilsagt og stævner dem, som Søvder og Hagen ejer, ham til

---

¹ Retterboden har: Ionswaku. „Uge“ er en misforstaaet Opfattelse af Vaka, d. v. s. en større Festdag, der havde Vigilie (Festaften) forud. St. Hans Vaka er altsaa: St. Hans Dag. ² Forløbet. ³ Retterboden har: Sire Teitr. ⁴ Retterboden har: ritade, skrev. I den danske Oversættelse af Søjdebrevet, der udkom i Thorshavn 1903, er det gengivet ved: dikterede. ⁵ Indgærdet Stykke Jord, Græsgang. ⁶ N. R. har, formentlig ved en Fejlskrift: ehr. ⁷ Gyldige. ⁸ Udgaven 1903 har: Slige.

Samret, det er det Gærde, som de plejer at jage deres Faar udi. Den, som ikke kommer forfaldeløs, både Kongen to Øre Sølv. Nu hver vide det, dersom Mand ejer¹ Søvd og Hage sammen, da have ikke flere Hunde, end de forstandigste Mænd samtykker, og skulle de Hunde, som samtykt bliver, være dem alle til Gavn.

[3]. Om Søvd, som gaar ulovlig, at afskaffe. Nu ligger Mark tilsammen uden Gaarden, og ejer tvende Mænd hver sin Hage eller Mark, og gaar Søvden af den enes Hage og i den andens og er der hagefast eller gaar der altid, og den, som Hagen ejer, vil det ikke lide, men taler derpaa, da tage den sin Søvd, som ejer [den], og bære den altsammen i sin egen Hage af den andens Hage. Nu gaar denne Søvd igen anden Gang og tredje Gang, da skal den Søvd være ugild² for den, som ejer Søvden, uden saa [er], at den, som ejer Hagen, vil tage Leje for den Mark, som Søvden gaar paa, en Gylden for hver Mark Søvder; men vil han ingen Leje tage, da skal den, som ejer Søvden, byde ham Køb paa den halve Søvd. Nu vil han ikke købe, ej heller tage Leje, da den, som ejer Søvden, at have sin Søvd al af den andens Hage med god Lempe og det inden tolv Maaneder. Nu vil den, som ejer Søvden, ikke byde Leje, ej heller sælge den halve Søvd [til den,] som ejer Haven, da falde den Søvd ugild, der skal man jage Søvden ned til Retten, som han er hagfester, og hver holde Retten oppe, eftersom han har Part i Søvdens³. Dersom anderledes bliver gjort, [skal han] både tre Øre Sølv til Kongen og [til] den anden, som fik Skaden, Skadebod efter Loven. Er Mænd sammen i Samret, det er det Gærde, som de jager Faarene i tilsammen, da mærke hvert Lam, eftersom han ejer Moder til sine Lam, og se til, hvor mange der har to Lam, saa [og] om der er nogen fremmede Faar i den Ret: da skal Søvdemændene se til, hvor mange, som har Lam, og mærke hver sit Lam, saa mange som har Lam og ikke er gild. Men om nogen mismærker nogen Søvd i Samretten, da have den sin Søvd, som ejer det, første den bliver ret kendt, eller anden Søvd jævngod; ti den er intet brøstfældig, som mismærker i Samret.

¹ N. R. har ved en Fejlskrift: dersom man Ager Søvd og Hage sammen.

² Forkastelig, ikke lovlig, brødefalden; her = forbrudt. ³ N. R. har: Søvder.

[4]. Om vild Søvð. Nu ejer Mænd vild Søvð sammen i en Hage og nogle vil gøre sine Søvð spage og nogle vil ikke, da skal de raade, som vil spage deres Søvð og bønde¹ om sit, fremfor de andre, som vil spille for dem begge. Nu reger den sin Søvð, som ejer spag Søvð, og der kommer vild Søvð udi, da sætte sig nedder og ej slipper vild Sølvs udi den spage; men slipper han vild Søvð udi hins spage, da bøde han derfor fuld Ret og Avindsbod efter Loven og Kongen tre Øre Sølvs, og spege saa hver sin Søvð, som er efter i Hagen.

[5]. Om nogen gaar alene i andens Hage. Om nogen Mand ganger i Hagen og gør den ej Bud² eller varer ham ad, som ejer Søvð i samme Hage, og mærker han nogen der Søvð eller Lam og sætter sit Mærke derpaa, som ikke var mærket tilforn, og siger ikke dem til, som ejer [dem], da har han mærket i Løndom og bøde til den, som ejede, efter Dom [og til] Kongen tre Øre Sølvs, om det er Øres Værd, men er det mindre, da være [han] mindre Mand. End mærker han Søvð, som tilforn er mærket, og sætter sit Mærke ovenpaa dens Mærke, som ejede tilforn, da er han Tyv.

[6]. Om Hunde. Om nogen Mand tager de Hunde i Mark eller Hage med sig, som bider nogen Mands Søvð, da give den, som Hunden³ ejer, jævngod Søvð igen; end bider han⁴ oftere, bøde [han], som [om] han det selv slog ihjel. Nu om de Hunde, som samtykt er, skader nogen Søvð, da skal den Mand, som Hunden følger, give lige god Søvð igen og give siden god Agt paa sin Hund; det er skadelige Hunde, som mere end en Gang bider Søvð og som selv ganger bort at bide Søvð. Der skal være saa mange Søvð i Hagen, som af gammel Tid været har, uden at⁵ man kan se, at Hagen kan føde mere, da have de saa meget, som de kan forliges om, og ej mere, paa hver sin Mark, hverken Søvð eller Nød, end man kan kende Ret at være og holde det i sin egen Hage og ikke en andens, eller svare derfor efter Loven.

[7]. Om Fimt⁶ eller Forbud paa Søvð. Om Mand lader sin

---

¹ Vistnok Føjlskrift i N. T. for: bøde.   ² Sender ikke Bud til den osv.   ³ N. T. har sikkert ved en Føjlskrift: Svden.   ⁴ D. v. s. Hunden.   ⁵ Med mindre.   ⁶ Opr.: Femte Dagen sat som Termin, dernæst om Tiden fra en Tingdag til den næste.

Søvd nøres¹ eller tilvokse i en anden Mands Hage eller Mark og vil ej aflade, endog den, som Hagen ejer, ikke vil lide det, da skal den, som ejer Hagen, gøre Forbud paa samme Søvd. Det første Forbud skal ske fra St. Olufs Uge² og til St. Anders Dag [30. Novbr.]; er den Søvd da ej af Hagen forfaldeløs, da skal den, som ejer Hagen, eje Trøding i samme Søvd. Det andet Forbud er fra St. Anders Dag og til Faste; er den Søvd ej da af [Hagen] forfaldeløs, da skal den, som ejer Hagen, eje de to Parter af samme Søvd. Det tredje Forbud eller Fint³ er fra Faste og til St. Olufs Uge; er den Søvd da ej af [Hagen] forfaldeløs, da beholde den, som Hagen ejer, al Søvd, uden at der har været stor Nød paa Færde, at han ej maatte føre sin Søvd af, endog han vilde; saa skal den, som ejer Hagen, have Værd for sin Hage. Den Søvd er hagefast i den Hage, som han⁴ faar Lam udi og er der sammesteds om Vinteren.

[8]. Om hvorledes man⁵ skal gaa i Hagen. Dersom nogen Mands Mark eller Hage ligger tilsammen og den ene[s] Søvd gaar til [den] andens lige imod, da skal den, som vil gaa til Markeskellet, gøre dem Bud, som ejer, til Møde med ham eller lige med ham og gaa saa baade tilsammen. Vil den ene ikke komme eller gaa, da gaa sig den, der gjorde den anden Bud, i sin egen Hage og ikke i den andens. Men dersom han gaar om Markeskellet og i en anden[s] Hage, stande den anden til Rette, ligesom han ikke havde gjort ham Bud. Men om han ej har gjort ham Bud og gaar alligevel, da stande den anden til Rette, som hjemme var, eftersom han giver ham Sag og al den Skade, som af hans Gang skete den Dag, og Avindsbod efter Lovbogen og [til] Kongen iij Øre Sølv.

[9]. Om at spaggøre Søvd. Om man ejer Hage eller Mark tilsammen og derpaa er vild Søvd og en Part vil spaggøre Søvd og somme vil ikke, da skal de raade, som vil spaggøre sin Søvd og vil bøde om sit Fæ, og ikke de, som vil spille for dem begge, eller stande for al Skade, som kan komme deraf, alle til Rette, som ej vil spaggøre, foruden⁶ at stor Nødvendighed har tildraget [sig]. N. R. 6, 2 b⁷.

¹ Næres. ² D. v. s. Vaka; St. Olufs Dag, 29. Juli. ³ Fimt. ⁴ D. v. s. hun. ⁵ D. v. s.: Mand. ⁶ Med mindre. ⁷ Tr.: L. J. Debes: Færøernis Beskrivelse S. 263—74 og i C. F. Mengels tyske Oversættelse S. 256—69.

25. Febr. (Antvorskov). Aab. Brev¹ om, at Otte Brahe Pedersen til Torbenfeld har berettet, at han for nogen Tid siden af Danmarks Riges Raad er dømt til at betale Detlef Vrang i Bergen 2000 Rdlr. in specie med al efterstaaende Rente, hvilken Dom han har efterkommet, som han har bevist for Kongen ved Detlef Vrangs Kvittans. Da Hovedbrevet for samme Penge, for hvilket han er Forlover, skal findes i Fyrstendømmet Holsten, men han ikke kan komme i Besiddelse af det, har han andraget om, at det maa være dødt og magtesløst, hvor det end findes, og ikke maa komme ham og hans Arvinger til videre Pengeudgift i nogen Maade. Kongen bevilger, at samme Hovedbrev maa være dødt og magtesløst, hvor det end herefter findes. Sj. R. 19, 482 b.

— Aab. Brev, hvorved Borgemestre og Raad i Næstved faar Bevilling til at optage et Laan paa 2000 Rdlr. til Reparation af deres Havn², da den Bevilling, de tilforn³ har faaet til at opkræve en Søslings Told dertil, ikke har været tilstrækkelig. Borgerne i Næstved skal betale den aarlige Rente af denne Sum, indtil Hovedstolen kan blive betalt. Borgemestre og Raad skal paase, at enhver bidrager hertil efter sin Handel og sin Evne, og at de fattige, som ingen Næring har, forskaanes. Sj. R. 19, 483.

— Miss. til Rentemestrene. Christopher Gjõe til Assendrop har berettet, at afdøde Hofmester Frants Rantzau har antegnet nogle Mangler i hans Regnskab, og at Christopher Gjõe endnu ikke har kunnet faa en Afgørelse paa disse Mangler. Adressaterne skal undersøge, hvilke af disse Mangler Hofmesteren har bestemt til videre Undersøgelse, og derefter faa godtgjort, hvad der skal godtgøres. Sj. T. 26, 160 b. K.

— Miss. til Hr. Hans Lindenov. Han har berettet, at en Gaard i Snertinge i Sersløf Sogn for nogen Tid siden er brændt, og har begæret, at den igen maa opbygges. Han skal lade den, der bebor Gaarden, faa det fornødne Bygnings-tømmer, hvor det er til mindst Skade for Skovene. Sj. T. 26, 161.

¹ Jvfr. 9. Marts s. A. ndfr.

² Overskriften har: Næstved Minde.

³ Bevilling af 6. Septbr. 1634 til at tage $\frac{1}{2}$ Sk. danske og af 28. Oktbr. 1636 til at tage 1 Sk. danske i 5 Aar af hver Dalers Værd, der ind eller udskibes.

25. Febr. (Antvorskov). Miss. til Hr. Hans Lindenov om at lade Bønderne i Kalundborg Len faa 18 Læster Byg til Sædekorn i indeværende Aar, dog at det føres til Indtægt i hans Regnskab for det tilkommende Aar. Sj. T. 26, 161 b. K.

— Miss. til Bewinthebberne i København. Jomfru Anna Grubbe Pedersdatter har berettet, at hendes afdøde Broder Erik Grubbe, som en Tid lang har været i Kongens Tjeneste som Kaptejn paa den ostindiske Fart, har anbragt en stor Del af sin Formue i det ostindiske Kompagni, og at hun har betalt en Sum Penge for ham her i Landet, for hvilken hun gerne vilde have noget Vederlag i hans efterladte Gods efter hans Skadesløsbrev, hvorfor hun har begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at meddele hende en Fortegnelse paa hans Indskud i Kompagniet. De skal meddele hende den, saavidt de ved derom, og meddele hende, hvad der resterer ham af Besolding af Kompagniet. Sj. T. 26, 161 b. K.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas om at lade denne Mads Hansen i Bogense i hans Len [Nyborg], hvis Gaard er brændt, være forskaanet for et Aars Landgilde og for Ægt og Arbejde i et Aar samt lade ham faa noget Bygnings-tømmer til Genopbyggelse af sin Gaard. Han skal føre det til Regnskab. F. T. 4, 424.

— Miss. til samme. Cornelius von der Amersfort, forrige Apoteker i Odense, har berettet, at han har laant Laurids Rickertsen, Borger i Christiania, en anselig Sum Penge, da han var bosiddende i Odense, men at denne endnu ikke har betalt disse Penge tilbage. Da der nu er tilfaldet Laurids Rickertsen en Arv i Kerteminde efter hans Hustrus Fader, afdøde Povel Skinkel dér, har han begæret Kongens Befaling til Adressaten om at tilholde Laurids Rickertsen at betale ham af denne Arv. Mogens Kaas skal tilholde Laurids Rickertsen at betale Cornelius von der Amersfort, hvad han er ham skyldig, af denne Arv, for at denne ikke skal være nødt til at søge ham om sin Betaling i Christiania, hvor han nu er bosiddende, med vidtløftig Trætte og stor Bekostning. F. T. 4, 424 b,

— Aab. Brev, hvorved Maren, Hans Vandels Enke, Borgerske i Aalborg, faar Bevilling paa, at hendes Børn efter hendes Død for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift maa be-

holde et Stykke Mark Vesten for Aalborg, som hun en Tid lang har haft i Fæste. J. R. 9, 242 b. K.

25. Febr. (Antvorskov)¹. Forleningsbrev, fra 1. Maj 1637 at regne og indtil videre, for Hr. Hans Lindenov til Hundtslund, Embedsmand paa Kalundborg Slot, paa Hals Birk i Vendsyssel i Nørrejylland. Han maa oppebære Tiendeparten af den uviste Indkomst, men skal hver 1. Maj gøre Regnskab for den øvrige Rente og Indkomst. [Med Artikl. 16 og 18]. J. R. 9, 243. K.

— Følgebrev for samme til Bønderne i Hals Birk i Nørrejylland, som ligger til Aalborghus Slot, at de herefter skal svare ham. J. R. 9, 243 b. K.

— Miss. til Rentemestrene, hvorved ovenstaaende aab. Brev om Hr. Hans Lindenovs Forlening med Hals Birk kommuniseres dem². Sj. T. 26, 161. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Gunde Lange. Da Kongen har forlenet Hr. Hands Lindenov til Hundslund, Embedsmand paa Kalundborg Slot, med Hals Birk, der ligger under Aalborghus Slot, skal Gunde Lange rette sin Lejlighed efter at overlevere Hals Birk til Hr. Hans Lindenov eller hans Fuldmægtig til førstkommende 1. Maj. J. T. 9, 399.

26. Febr. (—). Aab. Brev, hvorved Borgemestre og Raad i København faar Bevilling til endnu i 2 Aar at oppebære Forhøjelsen³ af Havnens Akcise og Indkomst til Betaling af Gælden fra Havnens Reparation og Højbro's Opbyggelse. Sj. R. 19, 483. (Tr.: CCD. IV. 685. KD. III. 176).

— Aab. Brev, hvorved Borgemestre og Raad i København faar Tilladelse til at afhænde Bagerboderne paa Madtorvet. Sj. R. 19, 483 b. (Tr.: KD. III. 175 f.).

— Miss. til Vendtsel Rotkirk. Af hans Erklæring har Kongen set, at 3 af Kronens Bønder i Boeslund Sogn, nemlig Hans Rasmussen i Eggerup, Jens Andersen og Niels

---

¹ Dateringen er glemt i J. T.   ² Sj. T. har dog ved en Fejlskrift, at Tredjeparten af den uviste Indkomst skal tilfalde ham; K. har først haft: Halvparten, hvilket er rettet til: den tiende Part.   ³ Se aab. Brev 14. April 1633.

Pedersen i Eskildstrup, er sat saa højt i Skyld, at de ikke kan holde deres Gaarde ved Magt, med mindre de fritages for den Torskelandgilde, som de plejer at yde. De maa fritages for den, hvilket Vendtsel Rotkirk skal føre til Regnskab. Sj. T. 26, 162. K.

26. Febr. (Antvorskov). Miss. til Vendtsel Rotkirk om at lade Sognepræsten¹ i Korsør faa Tiende² af Korsør Slots Ladegaard efter Ordinansen, der bestemmer, at Kronens Ladegaarde skal give Tiende til Præsterne. Sj. T. 26, 162 b. K.

— Miss. til samme. Kongen er paa et Mageskifte blevet Niels Lykke til Harrested 1½ Td. 1½ Fjerdings hart Landgilde og 6 Tdr. 2 Alb. 2 Pendinge og 1½ Part af 1 Pending³ i Ejendom skyldig, for hvilket Niels Lykke har begæret Herligheden af 1 Kirkegaard i Spielderup i Marrede⁴ Sogn i Korsør Len, som giver sin Landgilde til Hyllensted Kirke og 1 Td. Havre til en Kendelse til Korsør Slot. Ventsel Rotkirk skal til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt Herligheden i samme Gaard og samme Tønde Havre kan bortskiftes fra Lenet [Korsør]. Sj. T. 26, 163. K.

— Miss. til samme og Bispem [Dr. Hans Resen]. Der er opstaaet Trætte mellem Hr. Christopher Arendtsen⁵, Sognepræst i Marrede, og Enken efter Hr. Hans Jensen⁶ i Vollenved om en aarlig Genant, som Hr. Christopher tilforn har bevilget hende for nogen Frihed, som hun har afstaaet til ham, idet Hr. Christopher mener, at han nu bør være fri for at yde hende denne Genant, da hun igen har indgaaet Giftermaal. Adressaterne skal fordre Parterne for sig til belejlig Tid og Sted, bilægge denne Trætte i Mindelighed eller afgøre den ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Endvidere har fornævnte Præst suppliceret om nogle Børnepenge, der henstaar hos den forrige Hospitalsforstander i Slagelse. Ventsel

¹ Mag. Jakob Jensen Gyresting.   ² Af Taarnborg S., Slagelse H., jvfr. Miss. af 20. Maj 1637 til samme.   ³ I den af Mogens Pax og Otte Brahe Pedersen i Henhold til Miss. af 21. Dec. 1636 indsendte Besigtelse af 8. Febr. 1637 er det opført som: 6 Tdr. 2 Alb. 2½ Pendinge. ⁴ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Marode.   ⁵ Kristoffer Arnold de Fine, Sognepræst til Marrede og (fra 1632) til Vallensved.   ⁶ Hans Jensen Marrit († 1632), Sognepræst til Vallensved.

Rotkirk skal hjælpe ham til Rette med Hensyn til Renten. Sj. T. 26, 162 b.

26. Febr. (Antvorskov). Miss. til Lensmændene i Danmark¹. Da Kongen har besluttet at bygge to Kirker i København, skal de af Beholdningen i de i deres Len liggende Kirker nu til² førstkommende 1. Maj tilstille Dr. Hans Reisner, Superintendent over Sjællands Stift, og Dr. Thomas Fincke, Professor i Universitetet i København, N. N. Rdlr., saa mange som muligt in specie, Resten i gangbar Mønt. Hvad deres Kirker yderligere har i Behold eller paa Rente, skal de med det allerførste opsiges og levere det til Dr. Hans Reisner og Dr. Thomas Fincke, som skal anvende det til de to Kirkers Opbygning. — Nemlig: Lensmændene i Sjælland³: Hr. Joest Høg af Sorø Lens Kirker 100 Rdlr., Roskilde Kapitel 1500 Rdlr., Dragsholms Kirker 300 Rdlr., Antvorskov Lens Kirker 1000 Rdlr., Ringsted Lens Kirker 1000 Rdlr., Holbæk Lens Kirker 100 Rdlr., Roskildegaaards Kirker 400 Rdlr., Kronborg Lens Kirker 1000 Rdlr., Tryggvælde Kirker 200 Rdlr., Kalundborg og Samsø Kirker 500 Rdlr., Vordingborg Lens Kirker 500 Rdlr., Københavns Lens Kirker 100 Rdlr. — Fyen: Hr. Christian Thamesen⁴ af Odense Provstis Kirkers Beholdning⁵ 2000 Rdlr. — Lolland: Aalholms Lens Kirker 400 Rdlr., Falsters Kirker 1000 Rdlr. — Skaane: Christianstads Lens Kirker af deres Beholdning⁶ 600 Rdlr., Malmøhus Lens Kirker 1300 Rdlr.⁷. — St. Knuds Klosters Kirker . . . , Møens Kirker 600 Rdlr.⁸, Halsted Klosters Kirker 200 Rdlr., Nyborg Lens Kirker 300 Rdlr., Landskrone Kirker 500 Rdlr. Sj. T. 26, 163 b. K.

— Miss. til Gunde Lange og Mandropt Due. Da Ifver Lykke til Vinden⁹ har begæret 1 Gaard i Hundborig By og

¹ I Sj. T. og K. er der ingen Miss. til Lensmændene i Jylland. ² Sj. T. har ved en Fejlskrift: indtil. ³ Saaledes K. Sj. T. har: Lensmændene i Sjælland har i Beholdning som efterfølger. ⁴ Hans Navn er udeladt i Sj. T. ⁵ Dette Ord er udeladt i Sj. T. ⁶ De 3 sidste Ord er udeladt i Sj. T. ⁷ De følgende Kirker er senere tilføjet i K. og derefter indført i samme Rækkefølge i Sj. T. Ved St. Knuds Klosters Kirker er der ikke angivet noget Beløb. Efter den sidste har K. følgende Tilføjelse: Disse fire er dateret København 27. April 1637. ⁸ K. har derefter haft: Mariager Lens Kirker 50 Rdlr. Dette er atter slettet. ⁹ Fejlskrift i J. T. for: Vindumgaard.

Sogn i Thy i Sejlstrup Len til Mageskifte for 1 Gaard paa Hannes i Lill Sogn i Lund By og 1 Bol i Skiøfverklet i Hiormal¹ Sogn, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Niels Friis til Kragstrup, Embedsmand paa Sejlstrup By, at overvære Besigtelsen. J. T. 9, 399 b.

26. Febr. (Antvorskov). Miss. til Niels Friis om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 9, 400 b.

— Miss. til Peder Lange og Hands Lange. Da Ditlof von Buchwald til Nebel har begæret en Ribe Kapitel tilhørende Gaard og 5 Bol i Enderupskov til Mageskifte for 1 Gaard med 4 Forbedelsesmænd eller Kaadnere² i Arnum i Hørrup³ i Hvidding Herred, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Kapitlet at lade sin Fuldmægtig overvære Besigtelsen. J. T. 9, 400 b.

— Miss. til Ribe Kapitel om at lade sin Fuldmægtig give Møde paa Kapitlets Vegne ved ovennævnte Besigtelse og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 9, 401 b.

— Miss. til Axel Urup. Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, har berettet, at afdøde Hans Rickersen, forrige Borgemester i Svendborg og Stiftsskriver i Nyborg Len i Fyen, er blevet nogle af Kirkerne dér en Sum Penge skyldig, og at han har en temmelig stor Sum Penge at fordre hos Adressaten paa Fæstningen Christianpris's Vegne, og han begærer derfor, at Kirkerne maa blive betalt af denne. Naar Summen forfalder, skal Axel Urup beholde Pengene hos sig, hvis nogen gør Fordring paa dem, for at Kirkerne kan faa deres Betaling. J. T. 9, 402.

27. Febr. (—). Sj. T. 26, 164 b se 23. Febr.

28. Febr. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i København om straks at lade en Brønd i Købmagergade reparere. Sj. T. 26, 165. K. (Tr.: KD. V. 199).

---

¹ Skiverklit (Hjardemaal Klit), Hjardemaal S., Hillerslev H.   ² J. R. har ved en Fejlskrift: fire Forbedelse eller Kolderne.   ³ Højrup.

1. Marts (Kbhvn.). Miss. til Malte Juul. Han skal straks sende Johan Hoff, Ingeniør i Fæstningen Christianstad, op til Fæstningen Christianopel med Befaling til at tegne en Plan over Fæstningen, som den er nu, og snarest sende den til Kongen til København. Sk. T. 6, 228.

6. Marts (—). Miss. til Hr. Claus Daa, [Rigens Admiral]. Han skal tilholde Admiralen paa Bremerholm eller hvem der kommanderer i hans Sted, hver Gang nogen af Kongens Orlogsskibe, Koffardi- eller Proviantskibe sejler ud, da at medgive Kaptejnen eller Skipperen en af Admiralen paa Bremerholm underskrevet og beseglet aaben Fortegnelse over, hvor mange Baadsmænd, hvor mange Maaneders Proviant og Brændeved samme Skib har ombord samt Dag og Datum for, naar Køkkenet er blevet tændt. Hvis Skibet af Storm og Uvejr trænges ind i et Len og det behøver Proviant eller Brændeved, skal denne aabne Fortegnelse forevises for Lensmanden i samme Len. Hvad Lensmanden forstrækker samme Skib med af Proviant eller Brændeved, skal han eller hans Fuldmægtig indføre i samme Brev og egenhændig underskrive. Naar Rejsen er endt og Skibet igen er ankommet til Bremerholm, skal Kaptejnen eller Skipperen paa det Skib, han har sejlet med, overlevere samme Fortegnelse til Adressaten eller i hans Fraværelse til Admiralen paa Bremerholm eller den, der kommanderer i hans Sted, og meddele Dag og Datum for, naar han er hjemkommet og Køkkenet slukket, samt Mandtallet paa dem, der paa Rejsen er døde eller løbet bort. Denne Fortegnelse skal siden tilstilles Proviantskriveren til videre Efterretning til Brug ved hans Røgnskab. Sj. T. 26, 165 b. K.

— Miss. til nedennævnte Lensmænd i Danmark og Norge. Kongen har gjort Anordning paa Bremerholm om, hvorledes der herefter skal forholdes, naar nogen af Kongens Orlogsskibe, Koffardi- eller Proviantskibe af Storm og Uvejr trænges ind i en Havn i deres Len. Naar et saadant Skib ankommer til en Havn i deres Len og angiver, at det behøver Proviant eller Brændeved til de ombordværende Folk, skal Adressaterne af Kaptejnen eller Skipperen paa samme Skib forlange at se den ham medgivne aabne Fortegnelse og, dersom Skibet behøver Proviant eller Brændeved, skal de forstrække det dermed (saavidt det er fornødent), indskrive det i Fortegnelsen, selv

underskrive det eller, hvis de er fraværende, lade deres Fuldmægtig underskrive det og føre det til Regnskab. Dersom noget Skib forstrækkes med Proviant eller Brændevad og det ikke indføres i Fortegnelsen, maa de selv bære det og ikke godtgøre det i deres Regnskab. — Næmlig¹: Hr. Claus Daa (Dragsholm), Hr. Albret Skeel (Riberhus), Hr. Mogens Kaas (Nyborg), Hr. Christen Thomesen (Kalø), Hr. Christopher Urne (Aggersvold), Hr. Hans Lindenov (Kalundborg), Hr. Corfits Ulfeldt til Egeskov [Møen], Hr. Tagge Thott Andersen (Sølvitsborg), Hr. Olluf Parsberg (Trondhjemsgaard), Hr. Jørgen Brahe (Hagenskov), Hr. Frederik Reedtz (Vordingborg), Jens Bjelke (Bergenhus), Ofve Gjedde (Eger og Brunlaug Len), Palle Rosenkrantz (Augdesiden), Eiler Urne (over Bratsberg Len), Erik Krabbe (Christianopel), Frederik Urne (Kronborg), Gregers Krabbe (Hindsgavl), Ernst Normand (Koldinghus), Gunde Lange (Aalborg Slot), Otte Marsvin (Dronningborg), Laurits Ebbesen (Skanderborg), Holger Rosenkrantz (Bornholm), Holger Rosenkrantz (Gulland), Gerlof Nettelhorst Yde og Marke Len), Hendrik Thott (i Stavanger Len), Jomfru Dorete Knudsdatter² og hendes Medarvinger, Otte Thott [Baahus], Ifver Krabbe (Mariager Kloster), Ventsel Rotkirk (Antvorskov) og Borgemestre og Raad i København. Sj. T. 26, 166. K.

6. Marts (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i København om Bryggernes Told. Sj. T. 26, 167. K. (Tr.: KD. V. 199 f.).

— Miss. til Rentemestrene om at lade Johannes Alter,

¹ I K. og Sj. T. findes 2 enslydende Lister over Adressaterne, nemlig 30 Lensmænd og Borgemestre og Raad i København. Paa en anden vedlagt Liste er de samme Adressater opført i en anden Rækkefølge med Anførelse af deres Len og betegnede fortløbende med Numrene 1—33. I denne Liste mangler dog Otte Thott og i hans Sted er opført Jens Bielke paa Bergenhus Slot, medens Hr. Klaus Daa er opført 2 Gange (som Nr. 7 og 15) og Hr. Kristoffer Urne 3 Gange (som Nr. 31—33). Her er de førstnævnte Lister fulgt, men med Angivelse af deres Slotte efter den 3. Liste. Disse Stedsangivelser er sikkert tilføjet som Adresser, idet der staar: Hr. Hans Lindenov paa Kalundborg Slot, Hr. Claus Daa paa Dragsholm Slot, Hr. Corfits Ulfeldt til Egeskov osv. ² Formentlig som Arving efter Broderen Pros Knudsen (Leve), der var forlenet med Tønsberg Len fra 1633 til sin Død 1636. Lenet blev først under ²⁴/₅ 1637 overdraget til Ove Gedde.

Kongens Musikant, af sin Aarsløn faa 3 Maaneder forlods imod Bevis og føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 167 b. K.

6. Marts (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene om fra 1. Maj 1636 at regne og indtil videre af Rentekammeret at betale 100 Rdlr. aarlig til Hendrik Weber, forrige Hofapoteker, for den Tjeneste, som han har gjort Kongen, og føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 168. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Jørgen Vind om straks i sit Len [Herrisvad Kloster] at lade hugge 24 Læs Avnbøg og snarest sende dem til Tøjhuset for København mod Bevis. Sk. T. 6, 228 b.

— Lignende Miss. til Hr. Christopher Ulfeldt om at lade hugge 50 Læs Avnbøg i sit Len [Helsingborg]. Udt. i Sk. T. 6, 228 b.

7. Marts¹ (Antvorskov). Miss. til Rentemestrene. Borgemestrie, Raad og Borgere i Roskilde har berettet, at Kongen endnu skylder dem at betale en stor Del af de Penge, som de paa Kongens Vegne har betalt Vognmændene dér for Ægter paa adskillige Tider, hvilket ialt udgør 386 Dlr. 11 Sk. Mønt, og de har begæret at faa disse Penge afkortet i 2 Aars Borgeleje penge, hvormed de resterer. Kongen bevilger dette, hvis de kan bevise, at de har betalt Vognlejen for dem, der har haft Kongens Fripas og som Kongen selv var pligtig at betale, samt at dette Vognlejeregister er gennemset af Lensmanden og befundet rigtigt. Endvidere har de begæret at faa betalt 580 Rdlr., som Kongen efter deres Beretning skylder dem for noget Sølv, som han har faaet af dem. Dersom der findes nøjagtig Besked paa, at Kongen skylder dem saa mange Penge, skal Rentemestrene efterhaanden betale dem disse Penge, naar der findes Penge i Renteriet. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene. Sj. T. 26, 170 og K. (begge med Datum: 9. Marts).

9. Marts (—)². Mageskifte mellem Niels Lykke til Harrestedgaard og Kronen. Sj. R. 19, 484 b. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Instruks for Efvert Carstensen, Skibskaptejn paa

¹ Orig. er dateret: 7. Marts. K. har under Teksten været dateret 7. Marts, hvilket er rettet til 9. Marts, Paaskriften paa Bagsiden af K. og Sj. T. har 9. Marts. ² Orig. er dateret: Slagelse.

Kongens Skib Gribben, hvormed han skal begive sig fra København til Ruden og blive liggende dér. [Enslydende med Instruks af 13. April 1635 for Iver Hansen Kolding]. Sj. R. 19, 486 b.

9. Marts (Antvorskov). Søpas for Erik Ottsen til Vatne, Admiral over Kongens Flaade i Vestersøen, med Kongens Skib Sorte Rytter til Vestersøen. Sj. R. 19, 487.

— Lignende Søpas for Rosen Galej, Marekatten, Samsons Galej, Krone Galej og Marstrands Flag. Udt. i Sj. R. 19, 487 b.

— Aab. Brev, hvorved Peder Christensen, forrige Skriver paa Silkeborg, faar Bevilling til at indbyde flere Gæster til sit Bryllup, end Forordningen tillader. Udt. i J. R. 19, 487 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Hermand Windrenchen¹ af Vulfenbyttel og hans Medkonsorter faar Bevilling paa fra Kongens Lande toldfrit at udføre det Byg og Smør, som de har faaet som Betaling for det, som de havde at fordre hos Kongen. Sj. R. 19, 487 b.

— Aab. Brev² om, at Otte Brahe Pedersen til Torbenfeld har berettet, at han for nogen Tid siden er gaaet i Kavtion for Trued Bryske i Fyrstendømmet Holsten til afdøde Claus Rantzau, som da var bosat i Nienstad, for 2000 Rdlr., og at han, Otte Brahe, har indfriet dette Brev fra Claus Rantzau med et andet af ham selv udstedt Brev. Disse 2000 Rdlr. er af Danmarks Riges Raad tildømt Ditlof Vrang, og Otte Brahe har med Ditlof Vrangs Bevis bevist, at han har betalt denne Hovedstolen med al efterstaaende Rente efter Dommens Indhold. Da nu nævnte hans Brev paa samme Penge skal findes i Fyrstendømmet Holsten hos afdøde Claus Rantzaus Arvinger og han ikke kan komme i Besiddelse af det, har han andraget om, at det maa være dødt og magtesløst, hvor det end findes, og ikke maa komme ham og hans Arvinger til videre Pengeudgift i nogen Maade. Kongen bevilger, at samme Hovedbrev maa være dødt og magtesløst, hvor det end herefter findes. Sj. R. 19, 488.

—³ Miss. til Sigvort Urne. Borgemestre, Raad og Borgerne

¹ Han kaldes Windrechen og Windrenchen. ² Jvfr. 25. Febr. s. A. ovfr.

³ K. har først været dateret 7. Marts, hvilket er rettet til 9. Marts.

i Roskilde har berettet, at der tildrager sig stor Uskikkelihood paa de Markeder, som aarlig holdes dér, fordi adskillige fremmede Kræmmere, Skomagere og andre opfører deres Boder paa Marken udenfor Byen og dér forhandler adskillige Købmandsvarer, men ikke vil forføje sig ind i Byen med deres Boder og Forhandling af Varer, uanset at der dér findes tilstrækkelig belejlig Rum og Plads dertil. Derved forringes saavel Kongens som Byens Rettighed, og der foraarsages Uskikkelihood med Slagsmaal, Tyveri og andet deslige. De har derfor begæret, at nævnte Kræmmere og Skomagere, naar Markedet holdes, maa tilholdes med deres Varer og Boder at staa inde i Byen, som det er brugeligt i andre omliggende Købstæder. Sigvort Urne maa ikke tillade disse Kræmmere og Skomagere at staa udenfor Byen med deres Varer, men skal befale dem alvorligt under vedbørlig Straf at opsætte deres Boder og Hytter inde i Byen og sælge deres Varer dér. Sj. T. 26, 168 b. K.

9. Marts (Antvorskov). Miss. til Dr. Hans Reisner. En Person, ved Navn Laurits Brøndelsen, som nu holder til i Lahlholm, har berettet, at han sammen med nogle andre af Kongens Undersaatter for nogle Aar siden er blevet taget af Tyrken under Island og ført ind i Barbariet, hvor han maatte løskøbe sig for 1700 hollandske Gylden, som han maatte optage paa Rente hos Godtfolk. Disse Penge maa han endnu forrente aarlig, da han ikke formaar at betale dem. Han har derfor begæret at faa bevilget 200 eller 300 Rdlr. af de Penge, der indsamles til Løskøbelse af dem, der paa samme Tid blev fanget af Tyrken og ført til Barbariet, og som skal tilstilles Adressaten. Dersom denne endnu har nogle af de Penge, der er indsamlet til dette Brug, skal han deraf lade Laurits Brøndelsen faa 200 Speciedlr. til Hjælp til at betale hans Ranson. Sj. T. 26, 169. K.

— Miss. til Rentemestrene. Anders Jensen, Niels Christensen og Rikart Rikartsen, Toldere i Trondhjems Len, har berettet, at de efter det i Fleckerøen den 6. Juni 1635 udstedte kongelige Mandat¹ af hvert 1000 Deler², der siden den Tid er blevet udskibet dér i Lenet, har oppebaaret 6 Rdlr. 1 Ort i Told, men ikke noget efter Toldrullen angaaende Trælasten, idet de hævder,

¹ N. R. 5, 276 b, tr.: NRR.

² Sj. T. har ved en Fejlskrift: Daller.

at de ikke har forstaaet nævnte Mandat saaledes, at der baade skulde opkræves Tømmertold og Bordtold. De begærer, at Kongen vil lade det, der hidtil er sket, passere, og at de maa faa at vide Kongens Vilje om, hvorledes der herefter skal forholdes. Adressaterne skal lade det hidtil skete passere, men skal tilholde dem herefter at opkræve baade Tømmertolden og Bordtolden samt at opkræve Tømmertolden af de Skibe, som ikke har erlagt den, naar de igen ankommer til Ladestederne. Sj. T. 26, 169 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

9. Marts (Antvorskov). Miss. til Rentemestrene. Hr. Claus Daa til Raufnstrup, Rigens Admiral og Befalingsmand paa Dragsholm Slot, har berettet, at Jens Jensen, Hospitalsforstander i Vartov, paa sin Hustru Giørel Christensdatters Vegne har nogle Hundrede Speciedlr. at fordre i Rentekammeret, og at samme Jens Jensen skylder Hr. Claus Daa 1600 Speciedlr. Denne begærer derfor at faa disse 1600 Speciedlr. i Rentekammeret, hvilket Kongen bevilger. Adressaterne skal lade Hr. Claus Daa faa disse 1600 Speciedlr. i Rentekammeret, naar der indgaar Penge dertil. Sj. T. 26, 170. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Sj. T. 26, 170 se 7. Marts.

— Miss. til Hr. Jost Høg om at optage to Sønner af M. Hans Samuelson, Sognepræst i Bergen, og 2 Sønner af M. Jacob Jensen, Sognepræst i Korsør, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 170 b.

— Miss. til Niels Trolle om at tilholde alle de Kronens Bønder i Baadsted, som ligger til Københavns Slot, herefter at hjælpe til at holde Sandgærderne i Laholms Len uden Forsømmelse, da der ikke mere er Skov at vente derfra. Sj. T. 26, 171. K.

— Miss. til Hr. Hans Lindenov. Johan Veyer, Vinhandler i København, har berettet, at han efter sit Regnskab har en Sum Penge at fordre hos Adressatens Broder, afdøde Holger Lindenov, og at han har gjort Fordring paa disse Penge, førend der var holdt Skifte efter den Afdøde, men at han intet har opnaaet derved, hvorfor han har begæret at forhjælpes til sin Betaling uden Vidtløftighed og Ophold. Adressaten skal med sine Medarvinger se at finde Middel til at lade

Johan Veyer faa sin Betaling uden Vidtløftighed, for at Kongen kan blive forskaanet for hans videre Overløb. Sj. T. 26, 171.

9. Marts (Antvorskov). Miss. til Sigvord Urne om, at Kongen har eftergivet Kronens Bønder i Roskilde Len tilsammen 2 Læster Rug og 3 Læster Byg af forrige Aars Landgilde, da de efter hans Beretning har lidt stor Misvækst, saa at de ikke kan blive ved Magt, medmindre de faar eftergivet denne Del af Landgilden. Han skal føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 168. K.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Han har berettet, at Bønderne i Vordingborg Len i Aar¹ har lidt stor Misvækst paa deres Sædekorn, og at det, som de har faaet, er saa ondt og fordærvet, at Halvparten deraf ikke duer til at saa, samt at de ikke kan blive ved Magt, med mindre de faar 20 sjællandske Læster Korn til Laans til Sædekorn mod at give Korn igen. Adressaten skal lade dem faa 20 sjællandske Læster Korn til Laans til Sædekorn, dog at han paaser, at Kongen, naar de har indhøstet, faar sin Betaling før nogen anden. Sj. T. 26, 171 b. K.

— Miss. til samme. Vester Eigisborg Bymænd² i Vordingborg Len har andraget om, at de herefter maa være forskaanet for at yde Tærsekorn, som de en Tid lang aarlig har ydet. Af hans Erklæring har Kongen erfaret, at de for nogle Aar siden godvillig har bevilget aarlig at ville yde saadant Tærsekorn, saa at det ikke er noget nyt Paalæg. Adressaten skal derfor tilholde dem ogsaa fremdeles aarlig at yde dette Tærsekorn. Sj. T. 26, 171 b. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Det berettes, at en stor Part af Kronens Bønder i Antvorskov og underliggende Len trykker sig for betimeligt efter Recessen at yde deres aarlige Landgilde, som de er pligtig til, uanset at de baade til Tinge og ellers alvorligt advares, medmindre han tilforn fordeler³ dem til Tinge og ved Nam efter Loven udtager Landgilden af deres Bo. Loven siger ganske vist, at der ikke maa tages Nam uden Tingsdom, men da denne deres Uagtsomhed og

¹ D. v. s. forrige Aar.   ² Sj. T. har ved en Føjlskrift: Vester Eigis Bønder Bymænd.   ³ Tiltaler.

Handlemaade, hvorved de ikke betænker deres eget Gavn og Bedste, vil geraade dem selv til største Skade og Fordærv, saa de i Længden kan komme ganske tilgatters derved, saafremt der ikke i Tide findes paa andre Midler, og da Kongen i slige saavelksom i andre Maader gerne vil ramme deres Gavn og Bedste, befales det ham, naar nogen af Kronens Bønder i nævnte Len efter Paamindelse til Tinge trykker sig og ikke til rette Tid efter Recessen vil yde sin Landgilde, paa Kongens Vegne uden videre Delsmaal straks ved Nam at lade udvurdere saa meget af hans Bo, som han er skyldig af sin aarlige Landgilde, for at ingen ydermere skal tribuleres med vidtløftig Dele til Tinge. Dog skal han nøje paase, at der ikke af hans Fogder og Fuld-mægtige under dette Skin tilføjes nogen Overlast. Sj. T. 26, 172. K. (Tr.: P. Friis Edvarsen: Underretn. om Schielschiør S. 461 f.).

9. Marts (Antvorskov). Miss. til Ventsel Rotkirk om at lægge 1 Gaard i Skippinge By og Herred i Sjælland, som Kongen har faaet til Mageskifte af Niels Lykke til Harrested-gaard, ind under Lenet [Antvorskov], indskrive den i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indkomst. Sj. T. 26, 173. K.

— Miss. til samme. I Anledning af Forordningen om, at alle øde Jorder skal bebygges og besættes, har han berettet, at der i Antvorskov Len findes en Del Mænd, som har øde Jorder under deres Gaarde og i Brug, at disse Jorder i langsommelig Tid og en Del af dem i over Mands Minde har ligget til deres Gaarde, at det er næsten umuligt at faa dem bebygget og besat, fordi de kun er ganske ringe Brug, tilmed vil, dersom disse øde Jorder tages fra de Gaarde, hvortil de nu bruges, samme Gaarde ikke kunne regnes for mere end halve Gaarde, hvorfor man kun vil faa halv Tyngde af dem, medens de nu gør hel Tyngde og regnes for Helgaarde og giver hel Skat. Disse Mænd er: Peder Clemmensen i Søerbye¹, Hans Olufsen i Kierkerup², Jøp Jensen i Loerup, Madts Lauritsen og Hans Pe-

¹ Efter Jordebogen 1636—37 boede han i Sørbylille, Slagelse H.

² Sj. T. har: Kiernherrup, en Misforstaaelse af Konzeptens: Kiercherup.

dersen i Eshold¹, Hr. Peder², Rasmus Nielsen og Hans Bertelsen i Tiudstrup, Niels Andersen i Vinstrup, Eskild Jespersen i Vollerupgaard³, Hans Jensen i Bierup, Hr. Morten⁴ i Skiørping, Laurits Jensen og nogle andre i Hafrebiørg, Oluf Christensen i Halleløf, Hans Mortensen, Søfren Nielsen, Tønnis Officerer, Ingvor Hansen og Jep Jensen i Sønderup, Christopher Nielsen, Laurits Jensen, Hans Jensen og Laurits Olsen i Nordrup, Niels Skrædder, Jens Rasmussen og Laurits Pedersen i Blesinge, Niels Søfrensen i Solberg og nogle Borgere i Slagelse og Korsør. Han har derfor begæret, at det maa bevilges, at disse øde Jorder maa bruges af dem, som i saa langsommelig Tid har haft dem i Fæste. Kongen bevilger under Hensyn til det anførte, at de indtil videre maa bruge disse Jorder, uden at de bebygges. Sj. T. 26, 173. K.

9. Marts (Antvorskov). Miss. til Ventsel Rotkirk. Han har berettet, at en hel Del af Bønderne dér i Lenet [Antvorskov] har lidt stor Misvækst paa deres Kornsæd og at en Del af dem ikke i indeværende Aar har faaet nogen Afkortning paa deres Landgilde, hvorfor de har begæret nogen Respit paa en Del af deres Landgilde, som de ikke har Midler til at yde i Aar, men som de haaber at kunne yde i Fremtiden, da de hjælper sig saa temmelig igennem og har Kvæg og Boskab. Endvidere har han berettet, at et stort Antal af dem maa have Undsætning af Saakorn, da de selv kun har lidt eller intet, hvorfor de begærer ialt 26 sjællandske Læster Saakorn til Bedagning⁵ og Undsætning. Ventsel Rotkirk skal lade dem faa disse 26 Læster Korn, som de skal betale tilbage med Korn af dette Aars Afrøde, og paase, at Kongen faar sin Betaling før nogen anden, naar de har indhøstet. Sj. T. 26, 174. K.

— Miss. til samme. Det berettes, at en Del af Kronens Bønder dér i Lenet [Antvorskov] som Følge af Drukkenskab, Ladhed og Forsømmelighed er geraadet i Armod og at de forkommer og fordeler deres Korn, hvoraf de skulde yde deres

---

¹ Navnet er utydeligt i K., Sj. T. har: Ehold. ² Ogsaa Jordebogen har Hr. Peder. Præsten i Tjustrup hød dengang Povl Jakobsen; hans Forgænger Peder Andersen var † 1627. ³ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Vollerupgaard. ⁴ Morten Peder Damphius. Jordebogen har ogsaa kun: Hr. Morten. ⁵ Henstand.

Landgilde, til deres Kreditorer eller Venner i den Formening, at de ikke længer vil kunne blive ved Gaardene og der hos dem intet skal faas til Landgilde eller Gaardfald¹, hvorved de bliver en stor Del skyldig, men ikke har noget at betale med. Ventsel Rotkirk skal i Tide have Tilsyn med saadanne Folk og lade Kornet tærse i deres Nærværelse. Kongen er af den Formening, at han saa nok kan faa sin Betaling. Ellers skal han lade dem straffe med Taarn, Jern, spansk Kappe og andet i Forhold til deres Brøde. Sj. T. 26, 174 b. K.

9. Marts (Antvorskov). Privilegium for Hans Pedersen, Borgemester i Laholm, m. fl. paa Anlæg og Drift af Jernværker i Laholms Len. Sk. R. 5, 192 b. (Tr.: CCD. IV. 686 f.).

— Miss. til Falck Lykke om til førstkomende 1. April at sende 215 Soldater af hans Regiment til København, hvor de i Sommer skal bruges paa Orlogsskibene. De skal dér faa videre Ordre af Hr. Claus Daa til Borrebye, Rigens Admiral og Befalingsmand paa Dragsholm Slot. Sk. T. 6, 228 b.

— Skøde til Uldrik Christian Gyldenløve til Skenderup paa 2 Gaarde i Odense, som er udlagt til Kongen for Gæld, den ene efter afdøde Claus von Buchwald, liggende paa Vestergade, den anden efter afdøde Erik Urne, liggende paa Torvet, med deres Tilliggende. F. R. 4, 129.

— Skøde til samme til Skenderupgaard paa 2 Gaarde i Ferislev i Vinding Herred, 1 Gaard i Daugstrup og 1 Gaard i Ølund, begge i Lunde Herred, paa Fyen. F. R. 4, 129 b. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Hening Valkendorf og Laurids Skinkel. Kongen har befalet Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, paa Uldrik Christian Gyldenløve til Skinderups Vegne at afhænde til Hendrik Podebusk til Kjørupgaard afdøde Erik Urnes Gaard, der ligger paa Torvet i Odense og som Kongen har faaet som Betaling. Hendrik Podebusk meddeler nu, at adskillige af Erik Urnes Breve staar under Forsegling i Domstuen

---

¹ Erstatning for Mangel paa Vedligeholdelse af en Fæstegaard.

i Odense, og blandt disse findes efter hans Formening en Del Breve vedrørende nævnte Gaard. Han har derfor begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at aabne samme Kiste, udtage de Breve, der vedrører samme Gaard med tilliggende Ejendom, og tilstille ham dem mod en rigtig Reversal. Adressaterne skal snarest aabne nævnte afdøde Erik Urnes Brevkister¹, der staar i Domhuset, udtage de Breve, der vedrører Erik Urnes Gaard, tilstille Hendrik Podebusk dem mod en Reversal, for at han desto bedre kan vide, hvor langt samme Gaard strækker sig baade med Gaardsrum, Huse og andet Tilliggende, indlægge Reversalen i Stedet og atter forsegle Kisten. F. T. 4, 425 b.

9. Marts (Antvorskov). Miss. til Sten Bilde Eriksen. Som Betaling for Gæld efter afdøde Erik Urne er der til Kongen udlagt følgende 4 Bøndergaarde paa Fyen, nemlig: 2 Gaarde i Feridslef i Vinding Herred, 1 Gaard i Daugstrup og 1 Gaard i Ølund i Lunde Herred. Da Kongen har tilskødet Uldrik Christian Gyldenløve til Skinderup disse Gaarde, skal Adressaten lægge dem ind under Skinderupgaard og aarlig gøre Regnskab for dem. Endvidere skal han modtage 2 Købstadgaarde i Odense, af hvilke Kongen har faaet den ene efter afdøde Claus von Buchwald, den anden efter afdøde Erik Urne, og som Kongen ogsaa har foræret til Uldrik Christian Gyldenløve. Sten Bilde skal sælge dem til Bedste for ham og anvende Pengene til hans Nytte. Da Kongen har bevilget, at Hendrik Podebusk til Kiørupgaard for Betaling maa faa den Gaard, der har tilhørt afdøde Erik Urne, skal Sten Bilde afhænde den til ham og i Betalingen afkvikte det Gods, som han har afkøbt ham til Skinderupgaard. F. T. 4, 426.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe og Gregers Krabbe. Da Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, paa Uldrik Christian Gyldenløves Vegne har begæret 2 Halvgaarde og 1 Bol i Kiertinge By, 1 Gaard, 1 Halvgaard og 1 Bol i Hindsløf² By og 1 Bol i Kiølstrup, alle i Kiølstrup Sogn i Bjærgø Herred i Odensegaards Len, til Mageskifte for 1 Gaard og 1

¹ F. T. har et Sted: Kiste, ellers: Kister.   ² Hundslev, Kølstrup S., Bjærgø H. Fyen.

Halvgaard i Drigstrup By og Sogn, 1 Halvgaard i Munkebo By og Sogn, alle i Bjærgø Herred, nogen Jord i Hiastrup By, som en Bonde har i Brug, nogen Jord i Blastrup, som en Bonde har i Brug, begge Dele i Hiastrup Sogn, nogen Jord i Otterup, som bruges af en Bonde, og nogen Jord i Hialsløf, som 2 Bønder har i Brug, alle i Otterup Sogn i Lunde Herred i Odensegaards Len, skal de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Hening Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, at overvære Besigtelsen, naar han advares derom. F. T. 4, 427.

9. Marts (Antvorskov). Miss. til Hening Valkendorf om at give Møde, naar Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm og Gregers Krabbe til Tostelund, Embedsmænd paa Hagenskov og Hindsgavl Slotte, foretager ovennævnte Besigtelse. F. T. 4, 426.

— Miss. til samme. Da Kongen erfarer, at der paa Tosing er noget Gods, som ikke tjener til Valdemarsslot, skal han overveje, hvorledes det med det første kan komme ind under Slottet, enten ved Køb eller ved Mageskifte. F. T. 4, 430.

— Miss. til Hans Markdanner til Søgaard og Laurids Skinkel til Gerskouf. Der er opstaaet Trætte mellem Hans Oldeland til Trellerup paa den ene Side og Frederik Markdanner til Søgaard som Værgø for ovennævnte Hans Oldelands Datter Jomfru Talle Oldeland paa den anden Side i Anledning af, at Hans Oldeland i en Gaard i Dreybye i Munkeboe Sogn har 3 Ørte Byg og 1 Fødenød, medens hans Datter Jomfru Talle Oldeland skal have al den anden Landgilde, som Bønderne yder, hvilket er næsten dobbelt saa meget, saa at Hans Oldeland derefter skulde have 1 Tredjedel i Gaarden og hans Datter de 2 Tredjedele, men desuagtet forlanger han at faa halv Hævning af Gaarden, hvilket Frederik Markdanner mener er ubilligt, og hvorved Bønderne tilmed bliver ødelagt, hvis de baade skal give ham Hævning og hende Hævningspenge. Frederik Markdanner mener derfor, at det vilde være bedst, om Gaarden blev skiftet mellem dem baade med Hensyn til Ejendom og til Herlighed, saa at hver af Parterne kunde vide, hvad der var hans, og han har derfor begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at give Møde paa dette Skifte og afgøre Tvistepunkterne. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til at lade op-

kræve uvildige Dannemænd, som i deres Nærværelse skal gøre Syn og Afsigt og rebe, dele og skifte nævnte Gaards Grund og Ejendom mellem Hans Oldeland og hans Datter efter enhvers Landgilde og Rettighed i Gaarden, saa at der tillægges Datteren saa meget mere Ejendom, at det svarer til den Del af Landgilden, som Bønderne er tildømt at svare hende, medens Faderen kun skal have saa meget, at der deraf kan svares de 3 Ørte Korn og 1 Fødenød. Adressaterne skal bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 4, 428.

9. Marts (Antvorskov). Miss. til Frederik Markdanner. Han har berettet, at Hans Oldeland til Trellerup er dømt til at betale sin Søn Hendrik Oldeland 700 Sletdlr. for Oppebørslen af noget Gods, som er blevet foræret ham [Hendrik Oldeland] af hans [Fader Hans Oldelands] Moster, afdøde Fru Ingeborre Abildgaard. Disse Penge har Adressaten som Befuld-mægtiget for Hendrik Oldeland krævet hos dennes Fader, men kan ikke faa dem, hvorimod denne [Hans Oldeland] tilbyder i Stedet at udlægge adskilligt, som Hendrik Oldeland ikke er tjent med til Fortsættelse af sin Rejse i fremmed Land. Frederik Markdanner beretter nu, at han skylder Hans Oldeland 330 Sletdlr. og at han har tilbudt denne at afkorte dette Beløb i ovennævnte Pengesum og sende Sønnen det paa en Veksel. Det vil Hans Oldeland ikke gaa ind paa, men forlanger Pengene af ham og vil ikke lade ham faa disse Penge paa Sønnens Vegne. Frederik Markdanner har derfor begæret, at Kongen vil lægge Arrest paa disse 330 Sletdlr., saaledes at de skal blive staaende hos Frederik Markdanner, indtil Hans Oldeland betaler ham paa Sønnens Vegne. Kongen bevilger dette. F. T. 4, 429 b.

— Miss. til samme. Han har for nogen Tid siden faaet Befaling til at være Værge for Niels Kaas paa Skiftet efter hans afdøde Fader Jens Kaas. Da det berettes, at der endnu er en Del Ager og Eng saavel som Skovene og Husene paa Gaarden, som ikke er skiftet, skal han rette sin Lejlighed efter uden videre Forhaling at tilendebringe Delingen af det, der endnu ikke er skiftet, og overlevere det, der tilkommer Niels

Kaas, til Staller Kaas til Rosendal som hans rette Væрге. F. T. 4, 429 b.

9. Marts (Antvorskov). Miss. til Joest Fridrich von Papenheim og Dr. Hans Mickelsen. Denne Maren Lauridsdatter, hvis Husbonde¹ for sit onde Levned for nogen Tid siden er blevet dømt fra sit Kald i Vesterborg Sogn i Halsted Len i Lolland, hvorefter de er blevet skilt, har ansøgt om, at den Præst, som er kommet efter ham i Kaldet², aarlig maa give hende noget at leve af, da hun ikke har forset sig. Dersom Maren Lauridsdatter har forholdt sig skikkelig og vel, skal Adressaten forhandle med den nye Præst og hende om, at han aarlig skal give hende noget at leve af, saa længe hun sidder ugift og eftersom Kaldet kan taale. Sm. T. 6, 442.

— Aab. Brev om, at Karup Birk skal ophæves og henlægges under Lysgaard Herreds Ting. J. R. 9, 244. (Tr.: CCD. IV. 687 f.).

— Miss. til Ifver Kaas. Kongen har for nogen Tid siden³ bevilget, at Jomfru Ane Kaas Emmekisdatter selv maa være raadig over sit Gods, oppebære Indkomsten deraf og anvende den til sin Nødtørf under Tilsyn af hendes Væрге. Da Stalder Kaas til Rosendal, som er hendes nærmeste Væрге, bor saa langt borte fra hende i Skaane, at han ikke kan have tilbørligt Tilsyn dermed, skal Adressaten føre Tilsyn med, at intet af hendes Gods eller Indkomsten deraf anvendes til Unytte. J. T. 9, 402.

— Miss. til Otte Marsvin. En Borger i Bergen, ved Navn Villast Madsen, har berettet, at Otte Marsvins Søstersøn, afdøde Jørgen Ulfeldt, i Aaret 1625, da han var forordnet til Admiral paa Elben og var paa Kongens Skib Svanen, til Skibsbehov udtog nogen Proviant hos Andrageren, og at denne endnu ikke er betalt. Villast Madsen beder derfor som en fattig fremmed Mand om uden Vidtløftighed at blive hjulpet til sin Betaling. Otte Marsvin skal optænke Midler til at betale ham, hvad han med Rette har at fordre efter nævnte hans Søstersøn, saa at Kongen kan blive forskaanet for videre Overløb. J. T. 9, 403.

---

¹ Jens Hansen, Sognepræst til Vesterborg, jvfr. 29. Okt. og 19. Dec. 1635.   ² Mag. Henrik Andersen Bruun.   ³ 14. Febr. 1635.

9. Marts (Antvorskov). Miss. til Otte Marsvin. Da det berettes, at Sognepræsten til Boller Hr. Olluf Knudsen har forset sig i adskillige Maader, saa at han ikke bør være ustraffet, hvorom han kan faa nærmere at vide af Dr. Morten Madsen, Superintendent over Aarhus Stift, skal Otte Marsvin lade nævnte Hr. Olluf Knudsen tiltale herfor for sin tilbørlige Dommer. Det har i ikke ringe Grad forundret Kongen, at Otte Marsvin i saa lang Tid har ladet Præsten gaa utiltalt og ustraffet, da han har Boller og dets tilliggende Gods i Forsvar. J. T. 9, 403.

— Miss. til Bispen i Aarhus [Dr. Morten Madsen], hvorved ovenstaaende Miss. kommunikeres ham med Anmodning om med det første at underrette Otte Marsvin om, hvad han ved om Hr. Olluf Knudsens Bedrifter, saa at Otte Marsvin derefter og efter det, som han ellers kan opspørge om ham, kan rejse Tiltale mod ham. Det forekommer Kongen sælsomt, at Bispen ikke tilforn har givet Otte Marsvin Meddelelse om Præstens Forseelse, da det jo er ham vel vitterligt, at Otte Marsvin har Boller med tilliggende Gods i Forsvar. J. T. 9, 402 b.

— Miss. til Hospitalsforstanderen i Aarhus om at optage Maren Tomesdatter i Aarhus Hospital, til Hospitalsforstanderen i Randers om at optage Peder Nielsen i Randers Hospital og til Hospitalsforstanderen i Horsens om at optage Anne Nielsdatter i Horsens Hospital, naar der bliver Plads ledig. Udt. i J. T. 9, 403 b.

— Miss. til Lensmændene i Jylland. Da Kongen erfarer, at de Penge, som Kirkerne i Riget har kontribueret til Løskøbelse af Kongens i Tyrkiet fangne Undersaatter, ikke har forslaaet til Løskøbelse af mere end et halvt hundrede, og at en Del endnu findes under samme tyrkiske Aag, skal Adressaterne til førstkommende Mikkelsdag af de i deres Len liggende Kirkers Beholdning og Indkomst sende nedennævnte Beløb til nævnte kristne Fangers Løskøbelse til Dr. Hands Reysen, Superintendent over Sjællands Stift, og Dr. Thomas Fincke, Professor i Universitetet i København, der skal anvende Pengene til de kristne Fangers Løskøbelse. — Nemlig af Kirkerne i: 1. Kalø Len 400 Rdlr., 2. Skanderborg Len 50 Rdlr., 3. Aarhus [Len] 50 Rdlr., 4. Ørum Len 300 Rdlr., 5. Sejlstrup

Len 100 Rdlr., 6. Koldinghus Len 50 Rdlr., 7. Aalborghus Len 250 Rdlr., 8. Stjernholms [Len] 100 Rdlr., 9. Mariager [Len] 50 Rdlr. J. T. 9, 407 b.

[U. D.¹] **Marts (Antvorskov)**. Miss. til Christen Kaas. Da han har berettet, at hans Søsterdatter Jomfru Anne Brun har anmodet ham om at forestaa Værgemaalet for hende, hvad han har lovet, dersom Kongen vil bevilge det, paalægges det ham at paatage sig dette Værgemaal. J. T. 9, 408.

10. Marts (—). Miss. til Rentemestrene. Hændrik Gyldestjerne til Svendholmb², forrige Befalingsmand paa Varberg Slot, har berettet, at der i Renteriet i Varberg Lens Regnskaber er regnet ham til Mangel noget Byg, som han i Aaret 1635 har solgt af Lenets Indkomst for 5½ Ort Tønden og i Aaret 1636 for 5 Ort, idet Adressaterne mener, at denne Pris har været alt for ringe. Han har nu overfor Kongen bevist, at Kornet paa de Steder i de nævnte Aar ikke har været solgt til højere Pris, og har derfor begæret at faa dette godtgjort i Regnskabet. Kongen bevilger dette. Sj. T. 26, 175. K.

— Miss. til Dr. Oluf Worm om straks ufortøvet at begive sig til Antvorskov Slot, da en af Frøknerne er blevet noget ilde tilpas. Der tilsendes ham hoslagt et Pas paa Vogne og Heste, som Lensmændene skal lade ham faa paa Rejsen. Sj. T. 26, 175. K. (Tr.: F. V. Mansa: Folkesygdomme S. 317 f.

— Miss. til Otte Brahe Stensen, Hr. Frederik Reedtz, Tygge Brahe og Sten Beck. De skal snarest tilstille Rønnovs Bilde til Sandbyegaard 2 med deres Underskrifter forsynede Kopier af de 2 for nogle Aar siden udgaaede Befalinger³, hvorefter Adressaterne skulde forhandle mellem ham og hans Broder Vindsents Bilde til Valdbyegaard om deres Trætter, og en Kopi af det Missive, som hans Broder Vindsents Bilde har erhvervet til Adressaterne om, at nævnte hans Broder Rønnovs skulde betale Vindsents Bilde alt, hvad denne havde udlagt for Rønnovs Bilde. Sj. T. 26, 175 b. K.

— Miss. til Mogens Kaas paa Dueholm. Da Erik Juel,

¹ Indført mellem 9. og 31. Marts. Da Kongen den 13. Marts var i Nyborg, er det antagelig udfærdiget mellem 9. og 12. Marts. ² Fejlskrift i Sj. T. for: Svanholm. ³ 23. Juni og 23. Decbr. 1632.

Landsdommer i Nørrejylland, har begæret 1 Gaard, [kaldet] Nebbel, med Undtagelse af en Eng, der ligger blandt Dueholm Klosters Enge, i Liørslef Sogn, 1 Gaard med et Gadehus i Ørding Sogn, 1 Bol i Storup i samme Sogn, og 1 Gaard i Sinberig, alle i Sønderherred i Mors i Dueholms Klosters Len, til Mageskifte for 2 Gaarde, hvoraf den ene kaldes Lille Nørgaard, og 1 Bol i Solberig i Morsø Sønder Herred¹ og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, for yderligere Jordegods sammesteds, skal han besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 9, 404.

11. Marts (Antvorskov). Miss. til Tønne Friis til Hesselagger og Erik Grubbe til Tielle. Achim von Brede, Øversteløjtnant i Nørrejylland, har berettet, at den aarlige Afgift af Restrup Gaard², som han har i Forpagtning, er sat saa højt, at han ikke er i Stand til at udrede den, og at Afgiften af de til Gaarden liggende Tiender ligeledes er sat saa højt, at han ikke kan taale at yde den, og han har derfor begæret en Befaling til gode Mænd om at fastsætte Afgiften baade af Restrup Hovedgaard og af de til Gaarden liggende Tiender. Adressaterne skal med det allerførste begive sig til Restrup Gaard og taksere de nævnte Afgifter, saa at han kan blive ved Magt, give det beskrevet og indsende Beskrivelsen til Kancelliet. De skal tilskrive Laurids Ebbesen, Embedsmand paa Skanderborg Slot, om at give Møde ved Takseringen. J. T. 9, 405.

— Miss. til Lauris Ebbesen om at give Møde ved ovenstaaende Taksering af Restrup, naar han tilsiges derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 9, 404 b.

12. Marts (—). Instruks for Corfits Ulfeldt til Tvis, Skibshovedsmand, paa Rejse med Kongens Skib De to Løver til Spitsbergen. Han skal straks begive sig fra København til Spitsbergen til Christiansbye for at konvojere de Johan Brahm, Borger i København, tilhørende Skibe dertil. Dersom han dér under Landet finder franske og andre Skibe, som driver Hvalfiskeri dér, skal han tilholde dem at begive sig derfra og forhindre deres Fiskeri; dog skal han denne Gang lade Skib og

¹ Fejlskrift i J. T. for: Nørre H. S. og H.

² Ristrup Hovedgaard, Sabro

Folk passere. Dersom Johan Brahm eller hans Fuldmægtig begærer at forsænke Havnen, som de Franske bruger, med Skibe eller deslige, skal han tilstede ham det og ellers holde Kongens Højhed tilbørlig i Agt. Sj. R. 19, 488 b.

12. Marts (Antvorskov). Instruks for Erik Ottesen til Vatne, Tilsynsmand paa Bremerholm og Befalingsmand over Halsnø Kloster, paa Rejsen til Vestersøen. 1. Han skal med følgende 6 af Kongens Orlogsskibe, nemlig: Sorte Rytter, Marekatten, Rosen, Samson, Tre Kroner og Plagen, saa snart Vandet bliver aabent, begive sig til Vestersøen og selv være Admiral paa Sorte Rytter. Siden skal han krydse i Søen fra Stavanger Fjord til Vardehus og under den rydske Kyst, saa vidt Kongens Strømme strækker sig. Dersom han dér træffer Skibe, som ikke har Kongens Pas paa at handle under den rydske Kyst efter medgiven Designation eller befindes at fiske eller haandtere med Kongens Undersaatter imod Bergens og Trondhjems Privilegier eller ogsaa søger ulovlige og forbudte Havne, da skal han gøre sit Bedste for at bemægtige sig dem og føre dem til København.

2. Han skal bemægtige sig alle de Skibe, som han træffer i samme Farvand og som befindes ikke at være ret angiven eller at have besveget Tolden eller har forbudne Varer inde eller ikke har noget Pas, og ogsaa sende dem til København.

3. Dersom han støder paa Hamborger Skibe eller Gods paa Kongens Strømme, skal han gøre sit Bedste for at bemægtige sig dem og ligeledes føre dem til København.

4. Han maa ikke tilstede sine undergivne Søfolk i ringeste Maade at fratage Kongens Undersaatter noget eller forurette dem; dersom saadant befindes, skal han lade dem alvorligt straffe.

5. Dersom han træffer Fribyttere, som paa egen Haand uden nogen Herres Befaling og uden rigtigt Pas gør Søen uren, skal han angribe dem og gøre sit Bedste for at erobre dem og sende dem hjem eller tage dem med sig.

6. Træffer han ellers Dynkerkere eller andre, som angriber eller har angrebet nogen af Kongens Undersaatter i Søen, hvor det end er, da skal han angribe dem og beflicte sig paa at bemægtige sig dem.

7. Dersom Dynkerkere eller nogen anden angriber andre Købmænd, Hollændere, Franske eller andre paa Kongens Strømme,

da skal han forholde sig paa samme Maade mod dem, angribe og erobre dem, saavidt det staaer til ham.

8. Angriber Dynkerkerne de hollandske Konvojer paa Kongens Strømme eller Hollænderne Dynkerkerne eller andre Orlogsskibe, skal han lade det passere indtil videre Ordinans og ikke anvende Magt mod nogen af dem, med mindre nogen af dem bliver ængstet og retirerer sig under ham, da maa han ikke tilstede, at den anden, som har Overhaanden, forfølger dem, om han da er mægtig nok til at afværge det.

9. I Havnene maa han ikke tillade Orlogsskibe eller andre at angribe hinanden. Saafremt han erfarer, at nogen af Kongens Orlogsskibe angribes, skal han undsætte dem og forfølge sig derhen. Sj. R. 19, 488 b.

12. Marts (Antvorskov). Miss. til Erik Ottesen om sammen med Kongens øverste Skipper Rasmus Samsing, Kongens Skibsbygmester og Smeden paa Holmen at vurdere det Skib, som nu bygges paa Bænkestokken paa Bremmerholmb, hvad det kan være værdt, baade med Træfang, saavidt angaar Arbejdet med Økse og Naver¹, og med Jernfanget vedrørende Bygningen, og snarest indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sj. T. 26, 175 b. K.

— Miss. til samme om, at Johan Bram selv skal skaffe Styrmand til det Orlogsskib, som skal følge hans Skibe til Spitsbergen. Sj. T. 26, 176. K. (Tr.: KD. V. 200).

— Aab. Brev, hvorved det bevilges, at denne Peder Suur aarlig af de fattige Husarmes Penge i Slagelse til sin og sin Hustrus Underholdning maa faa 50 Sletdlr., da hans afdøde Broder Niels Suur har givet saa meget til fornævnte Fattige, at de 50 Sletdlr. kan være den aarlige Rente deraf. Sj. R. 19, 489 b.

— Miss. til Hr. Claus Daa. Da Stenstrup Bymænd har klaget stærkt over deres Ulighed i Brug og Landgilde, skal han til Tinge lade opkræve 8 Mænd, som skal jævne og dele al Byens Jord og Eng mellem Stenstrup Bymænd, saa at de alle faar lige store Brug og giver lige Landgilde (dog at

¹ Et Bor.

der aldeles ikke afkortes noget i Kronens Indkomst). Sj. T. 26, 176. K.

12. Marts (Antvorskov). Miss. til Rentemestrene. Kronens Bønder i Nummedallen¹ har berettet, at de i nogle Aar har lidt stor Misvækst paa deres Sædekorn, og at Fiskeriet i nogle Aar heller ikke har været saa godt som før, hvorfor de resterer med en Del af de paabudte Skatter, og de har derfor andraget om at faa de Skatter, hvormed de resterer til denne Dag, eftergivet, hvorimod de lover herefter at betale de Skatter, som paabydes dem. Kongen bevilger deres Ansøgning. Sj. T. 26, 176 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til samme. Hr. Hans Lindenov til Hundslund, Embedsmand paa Kalundborg Slot, har berettet, at der paa Husene paa Kalundborg Slot findes stor Brøstfældighed². Adressaterne skal tilholde Hans Stenwinckel³ snarest at begive sig dertil, bese Bygfældigheden dér og undersøge, om de Huse, som findes ganske unyttige og ubrugelige, ikke kan bruges til de andre Huses Reparation. Sj. T. 26, 176 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Frederik Rantzau og Claus Gagge. Thomis Jacobsen, Borger i Helsingborg, har berettet, at han for nogen Tid siden i en Gældssag har søgt Claus Bilde til Rosendal og at han fra Landstinget har erhvervet Befaling til Jørgen Vind til Gundestrup, nu Rentemester og Befalingsmand over Herrisvad Kloster, og Ofve Gedde til Tomerup, Befalingsmand over Tønsberg og Eger Len, om at gøre Indførsel i Claus Bildes Bo og Gods, men at denne Indførsel endnu ikke er sket og at de ovennævnte Tilforordnede ved Kongens Bestillinger er forhindrede i at foretage den. Det befales derfor Adressaterne uden Forhaling at foretage denne Indførsel efter de afsagte Domme i Jørgen Vinds og Ofve Geddes Sted. Sk. T. 6, 229.

— Miss. til Kommissarierne i Skaane. Da Kongen har anset

---

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Numendalbye og Numendallen, K. har haft Nummedalls Len, hvilket er rettet til Nummedallen. ² K. har derefter haft følgende atter slettede Ord: derhos ogsaa at skal findes nogle Huse, som ganske unyttige ere og intet at skal bruges. ³ K. har haft følgende atter slettede Ord: M. Hans Anemøller, vor Over-tømmermand.

det for godt, at denne Anthonius Floris, som en Tid har tjent som Kaptejn i Sjælland, skal være Vagtmester i Fæstningen Christianobel med Besolding som saadan, skal de forordne ham dertil og give ham Vagtmesters Besolding. Sk. T. 6, 229 b.

12. Marts (Antvorskov). Aab. Brev, hvorved Niels Gyldenstjerne til N. maa oppebære Indkomsten af sin Datter Jomfru Helvig Gyldenstjernes Jordegods, vis og uvis, samt Rentepenge, til hendes Underholdning og have det øvrige i Værge, indtil hun bliver forset. F. R. 4, 130 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Han har tilforn¹ faaet Befaling om at forhandle med Peder Nielsen, Borgemester i Nyborg, om noget Sædebyg, som Kongen behøver til sin Ladegaard i København. Af hans Erklæring har Kongen set, at Prisen paa samme Sædebyg er 2 Rdlr. in Specie pr. Tønde med Fragt og Omkostning i alle Maader, leveret i København i godt og rent Korn. Kongen godkender, at der betales Peder Nielsen 2 Rdlr. in Specie for hver Td. god ren Sædebyg, som han med Fragt og Omkostning leverer i København. Adressaten skal forhandle med Peder Nielsen om med det allerførste at levere 100 Tdr. Sædebyg i godt, rent Korn i København. Naar Kongen nu rejser gennem Fyen, vil han lade levere 400 Rdlr.² til Peder Nielsen paa Regnskab, Resten skal blive betalt ham, naar alt Kornet er leveret. F. T. 4, 430 b.

— Miss. til Claus Brockenhuus og Hening Valkendorf. Da Hr. Hans Lindenov til Hundslund, Embedsmand paa Kalundborg Slot, har begæret til Mageskifte noget Gods i Davinde By i Fyen, som Fru Elin Marsvin i nogen Tid har haft i Forsvar, og en St. Hans Kloster i Odense tilhørende Gaard, skal de snarest besigte dette Gods og undersøge, om det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Kronen, og indsende Besigtelsen til Kronen. F. T. 4, 431.

— Miss. til Frederik Markdanner og Hans Markdanner om

---

¹ 21. Febr. 1637.   ² Da alle Tallene i F. T. er skrevet med Bogstaver, og da Beløbet 400 Rdlr. ikke passer til den opgivne Mængde Byg, 100 Tdr. à 2 Rdlr., maa der antagelig være faldet et Stykke af Teksten ud ved Afskrivningen efter Konc.

i Overværelse af Niels Gyldenstjerne til N. at registrere det Løsøre, som er foræret hans Datter Jomfru Helvig Gyldenstjerne, og overløvere Registreringen beskrevet til Laurids Skinkel til Gierskouf, som siden skal have Indseende dermed. F. T. 4, 431 b.

12. Marts (Antvorskov). Miss. til Borekard Rud og Jost Fridrich von Papenheim. Da Hr. Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Embedsmand paa Nykøbing og Aalholm Slotte, har begæret følgende til det kongelige og adelige Akademi Sorø liggende Gods, nemlig: 5 Gaarde og 2 dertil liggende øde Jorder i Hylde-tofte i Taagerup Sogn, 1 Gaard i Sielstofto, 2 Gaarde, hvoraf en er brændt, men hvoraf Jorden bruges, i Biernis, 1 Gaard i Ringsebølle By og Sogn, 1 Hus i Fuelse By, 2 Gaarde i Bose-rup¹, 1 Gaard i Sønder Hørrebye, alle i Fuelse Sogn, 1 Gaard i Erindeløf By og Sogn, 1 Gaard i Pillidt, $\frac{1}{2}$ Gaard i Flintinge By i Taareby Sogn², 1 Gaard i Fielde, 1 Bol i Sundby, 1 Gaard i Øster Langesø³ og 1 Gaardsæde i Nebbelunde, alt i Fuglse⁴ Herred, og 1 Bol i Torreby i Musse Herred, alt i Lolland, til Mageskifte for 1 Gaard, Hielmbsoe Hovedgaard, 6 Gaarde i Hielmbsoe By i Sjælland, 2 Gaarde i Fuglse Herred i Lolland⁵, 2 Gaarde i Veilebye og 1 Halvgaard i Fullebek i Ørstofto Sogn i Fuglse Herred, skal de med det allerførste besigte begge Par-ters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Joest Høg at overvære Besigtelsen, naar han advares derom, og paa Akademiets Vegne give til Kende, hvad han har at bemærke. Sm. T. 6, 442.

— Miss. til Hr. Just Høg om at give Møde paa Kongens Vegne, naar Borkort Rud til Sæbyegaard og Just Frederik von Pappenheim til Libenoue, Befalingsmand i Halsted Kloster, fore-tager ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. Sj. T. 26, 177. K.

— Miss. til Ernst Normand. Kronens Bønder i Sellerup Sogn i Skierupt Sogn⁶ i Holmands Herred i Koldinghus Len i

---

¹ Bøsserup, Fuglse S.   ² Toreby.   ³ Besigtelsen og Skødet har: Langesø.   ⁴ Noget Gods ligger dog i Musse og i Nørre H.   ⁵ Efter Besigtelsen og Skødet er der ment 2 Gaarde i Buske, Sandby S., Ty-bjærg H.   ⁶ Saaledes i J. T. Der maa være ment: Sellerup i Skærup Sogn. Sellerup hører nu til Gaverslund S.

Jylland har berettet, at deres Gaarde er ansat for højt, idet deres Jord er meget skarp, saa at de ikke kan blive ved Magt, uden at de faar Afslag. Da Kongen af hans Beretning ser, at dette er rigtigt og at de kan blive ved Magt, dersom de faar et Afslag af 3 Rdlr. af deres aarlige Pengelandgilde, bevilger Kongen, at de indtil videre maa faa dette Afslag, hvilket han skal føre til Regnskab. J. T. 9, 405 b.

12. Marts (Antvorskov). Miss. til Ernst Normand om at lade denne Peder Jepsen i Studedal i Elbo Herred i Koldinghus Len, hvis Gaard er brændt, være forskaanet for et Aars Landgilde og for Ægt og Arbejde i et Aar samt lade ham faa noget Bygningstømmer til Genopbyggelse af Gaarden, hvor det er til mindst Skade for Skoven. Han skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 406 b.

— Miss. til Tønne Friis og Erik Grubbe. Da der er opstaaet Trætte mellem Ernst Normand til Selsø, Embedsmand paa Koldinghus Slot, og hans forrige Skriver Anderst Handsen om Regnskaber, Mangler og det Inventarium, som han paa Koldinghus havde i Regnskab, hvori Anderst Hansen mener, at der er sket ham for kort, har denne anmodet om en Befaling til gode Mænd om at behandle Sagen. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til med det allerførste at fordre Parterne for sig, bilægge de tvistige Punkter i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. J. T. 9. 406.

13. Marts (—). Aab. Brev, hvorved Eyler Pedersen, Berider paa Antvorskov Slot, som har købt en Ejendomsbondegaard i Faardrup, der aarlig skylder 7 Tdr. 2 Skpr. Havre, 3 Læs Hø og 3 Mark Penge til Slottet, for sig og sin Hustru paa Livstid faar efterladt Landgilden af nævnte Gaard og fritages for Ægt og Arbejde og al anden Tyng. Sj. R. 19, 490.

— (**Nyborg**). Miss. til Sten Rodsten. Paa sidste Herredag i København er der afsluttet en Kontrakt mellem ham og nogle Bønder i Gisløf i Gunder¹ Herred i Fyen om nogle Penge, som han skal betale Bønderne tilbage. Da det berettes, at han endnu ikke har efterkommet Kontrakten, skal

¹ Gudme H.

han rette sin Lejlighed efter snarest at betale Bønderne disse Penge, saafremt der ikke skal optænkes andre Midler dertil. J. T. 9, 407.

17. Marts (Flensborg). Miss.¹ til Hr. Mogens Kaas [Nyborg], Hr. Jørgen Brahe [Hagenskov], Henning Valkendorf [Odensegaard], Fredrik Urne [Frederiksborg og Kronborg] og Ernst Normand [Koldinghus]. Det berettes, at en Del Hamborgere er blevet arresteret adskillige Steder her i Riget med en Del Øksne, som de har købt af Adelen i Danmark, i Henhold til Kongens Befaling om, at Hamborgernes Gods her i Riget skal arresteres. Da en Del af Danmarks Riges Raader har intercederet for dem og andraget om, at samme Køb i Aar maatte passere, naar den tilbørlige Told erlægges til Kronen, tillader Kongen, at de Hamborgere, som i Aar har købt af Adelen, denne Gang uhindret maa passere med deres Øksne, dog at de betaler den tilbørlige Told paa de tilbørlige Steder. J. T. 9, 407.

18. Marts (—). Forordning om Forbud mod Hamborgernes Handel og Passage i Kongens Riger. Sj. T. 26, 177 b. (Tr.: CCD. IV. 688 f.).

— Miss. til Lensmændene² i begge Rigerne om at lade ovenstaaende Forordning om Forbud mod Hamborgernes Haandtering med Kongens Undersaatter i Danmark og Norge læse og forkynde paa de tilbørlige Steder. Sj. T. 26, 178. K.

— Miss. til Ifver Krabbe [Varberg]. Det tillades ham efter Begæring at begive sig til København til Herredagene for dér at forrette sine Hverv, dog at han ordner det saaledes, at der i hans Fraværelse intet forsømmes, hverken i Fæstningen eller i Lenet. Sk. T. 6, 229 b.

— Miss. til Malte Juul om at overtage det Gods, hvormed Fru Viveke Griis til Sandbyegaard, Peder Munds Enke, er forlenet paa Livstid. Saafremt der tilkommer Kongen en aarlig Afgift deraf, skal han paa Kongens Vegne modtage den og lade hende faa en lempelig Del deraf til sin Underholdning. Resten skal han tilstille Hans Bartram, boende i Haderslev,

---

¹ Der er sikkert udfærdiget et Missive til hver af Adressaterne, men de er indført under ét. ² De opregnes alle. I Sj. T. er dog Tyge Brahe sprunget over.

for, hvad hun er ham skyldig, indtil hun har betalt ham og hans Hustru, med mindre hun tilforn affinder sig med dem. Sk. T. 6, 230.

18. Marts [U.St.]. Miss. til Hr. Mogens Kaas og Bispen i Fyen [Dr. Hans Mikkelsen]. De har for nogen Tid siden faaet Kongens Befaling¹ om den Præst paa Als, som højlig skal have forurettet Fyrsten af Holstens Undersaatter. Da Fyrsten nu vil lade Sagen mod Præsten forfølge videre, eftersom han har faaet nærmere Kundskab om den, skal de stævne Præsten for sig, forhøre ham nøje og dømme i samme Sag. F. T. 4, 432.

31. Marts (Odense). Miss. til Ernst Normand. Da Kongen har bevilget Svend Pedersen i Stubdrup den Gaard i Jerløf, som Jens Søfrensen nu bebor, skal Adressaten lade ham faa denne Gaard efter Jens Søfrensens Død fri for Fæste, men mod den sædvanlige aarlige Afgift til Kronen. Adressaten skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 408 b.

— Miss. til Mogens Juel og Mogens Sehested. Da Jockom Beck til Glaxsax, Embedsmand paa Bøvling Slot, har faaet Befaling til at paatage sig Værgemaalet for afdøde Claus Andersens Børn, skal de rette deres Lejlighed efter at give Møde paa Ulvsund, naar de anmodes derom, naar Fæet og andet Løsøre skal vurderes af uvildige Mænd. Endvidere skal de besigte Borgegaardens og Ladegaardens Bygninger og taksere Gaarden til en bestemt Sum Penge, for hvilken den siden med Billighed kan bortforpagtes til Børnenes Værge, og give Jockom Beck det beskrevet. J. T. 9, 409.

14. April (Kbhvn.). Miss. til Frederik Urne. Det berettes, at Sundbye² Kald i Frederiksborg Len er ledigt og at Claus Bertelsen, Kapellan i Slangstrup, som tilforn i lang-sommelig Tid har været en af Kongens Skibspræster, begærer at befordres dertil. Kongen tillader, at han maa lade sig høre dér og, dersom hans Gaver behager Bønderne, kaldes dertil, dog at alting gaar efter Ordinansen og Forordningen om Præstekald. Sj. T. 26, 179. K. Orig. i Landsark. i Kbhvn.

¹ Formentlig Miss. af 18. Sept. 1636 til Biskoppen om Karsten Jensen, Sognepræst til Svenstrup, Als Nørre H. ² Sj. T. har ved en Fejlskrift: Hundbye.

15. April (Kbhvn.). Livsbrev for Tyge Christensen, Kongens Skibskaptajn, og hans Hustru paa Kronens Part af Korntienden af Hammer Sogn¹ og Kirkens Part af Tien- den af Kastrup Sogn, som Eigler Jacobsen, Borgemester i Vordingborg, har i Brug eller lader andre bruge, efter Borge- mesterens Død for tilbørlig Fæste og sædvanlig Afgift. Sj. R. 19, 490 b. K.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland om med det allerførste at skaffe 300 Pipholter til Tossinge, hvor de skal forbruges. Han skal selv fragte Skib dertil. Sk. T. 6, 230.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da det befindes, at et Stykke Vej ved Svendborg, som det tilkommer Falk Gjõe til Hvidkild at vedligeholde, er saa ilde medfaren, at den vej- førende Mand ikke uden stort Besvær kan komme over det, skal Adressaten ved Retten tilholde Falk Gjõe at istandsætte Vejen saaledes, at den rejsende Mand ikke har Grund til at besvære sig. F. T. 4, 432.

16. April (—). Miss. til nedennævnte Lensmænd i Sjælland, Fyen og Jylland om i deres Len at udtage et bestemt An- tal Løsgængere og sende dem henholdsvis til Korsør den 1. Maj, til Assens den 1. Maj og til Kolding den 10. Maj. — Næmlig: i Sjælland: Niels Trolle (København)², Hr. Claus Daa (Dragsholm), Hr. Hans Lindenov (Kalundborg), Hr. Frederik Reedtz (Vordingborg), Ventsel Rotkirk (Antvorskov), Tygge Brahe (Tryggevælde) og Frederik Urne [Frederiksborg og Kron- borg] hver 15 Løsgængere, Sigvort Urne [Roskilde], Jørgen See- field [Ringsted Kloster] og Hr. Corfits Ulfeldt [Stege] hver 10, Mogens Pax (Holbæk) 5, ialt 140; i Fyen: Hr. Mogens Kaas (Nyborg) 25, Henning Valkendorf (Odensegaard) og Hr. Jørgen Brahe (Hagenskov) hver 15, Sten Bilde (Rugaard) og Gregers Krabbe (Hindsgavl) hver 5, ialt 65; i Jylland: Hr. Albret Skeel (Riberhus) 30, Ernst Normand (Koldinghus) 27, Gunde Lange (Aalborghus) 20, Erik Grubbe (Aarhusgaard), Laurits Ebbesen (Skanderborg), Otte Marsvin (Dronningborg) og afdøde

---

¹ I K., der er en kasseret Renskrift, har der her staaet: som Christen Skriver, Raadmand i Vordingborg, har i Brug, efter hans Død. Dette er overstreget. ² Lenene er ikke nævnt i Sj. T.

Hr. Knud Gyldenstjernes Arvinger [Hald] hver 15, Tønne Friis (Stjernholm), Ifver Krabbe (Mariager), Hr. Jørgen Urne (Vestervig) og Christian Holck (Silkeborg) hver 10, afdøde Uldrik Sandbergs Arvinger (Lundenæs) 8, Hr. Christian Thomesen (Kalø), Jokum Beck (Bøvling), Mogens Sehested (Skivehus), Jørgen Orning (Aastrup), Niels Friis (Sejlstrup), Mogens Kaas (Dueholm), Mogens Høg (Lund i Mors) og Christopher Hvas (Ørum) hver 5, ialt 225; tilsammen 430 Løsgængere. Sj. T. 26, 179 b. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense. (Tr. i Udt. i Dyrlund: Tater og Natmandsfolk i Danmark S. 40).

16. April (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Kongen har befaleet sine Lensmænd paa Fyen at udtage 65 Løsgængere og sende dem til Assens til førstkommende 1. Maj. Han skal til den Tid skaffe dem Skuder, hvorpaa de kan sendes til Fæstningen Christianpris, og nødtørfdig Underholdning af Mad og Øl til Fortæring paa Rejsen. Sj. T. 26, 180. K.

— Lignende Miss. til Ernst Normand om at skaffe en Skude, der kan føre 225 Løsgængere fra Kolding, og til Ventsel Rotkirk om at skaffe en Skude, der kan føre 130¹ Løsgængere fra Korsør til Christianpris. Udt. i Sj. T. 26, 180. K.

— Miss. til Frederik Urne. Niels Aagesen, Borger i København, har for nogen Tid siden ved Vurdering i den i Slangerup bosatte Madts Pofvelsens Bo for en Gældsfordring faaet en Kedel, hvorpaa Kongens Navn og Krone staar. Frederik Urne skal straks ved Retten tiltale Madts Pofvelsen for at faa oplyst, hvorfra han har faaet samme Kedel, og lade ham tilkendegive sin Hjemmel for den. Sj. T. 26, 180 b. K.

— Miss. til Hr. Christopher Ulfeldt. Det berettes, at en Person, ved Navn Anders Hellesen, Tømmermand i Vestebye i Vellinge Sogn i Kullen dér i Helsingborg Len, skal have skaaet en Hoben Kors paa et Barn, som findes i København. Adressaten skal lade ham anholde og straks velforvaret sende til København. Sk. T. 6, 230 b.

— Opfejningsbrev for Anders Nielsen, Bødker og Borger i Odense, til, som om Sagen nylig var sket, at gen-

¹ Efter de foregaaende Breve skulde Antallet være 140.

optage Sagen mod Peder Rasmussen, Bødker i Odense, med hvem han har haft en Trætte i Anledning af, at en Bødkersvend har frataget sidstnævnte nogle Penge og er rømt. Peder Rasmussen havde Tyven i Hænde i Byens Tjeners Nær-værelse og fratog ham Kosterne. Siden har han sigtet Anders Nielsen for at være ligesaa god som den bortrømte Tyv. Anders Nielsen har derefter erhvervet Raadsdele over ham, men det er rum Tid siden, og han har ikke i rette Tid efter Recessen indstævnet sin Sag. F. R. 4, 131.

16. April (Kbhvn.). Oprejsningsbrev for Rasmus Mad-sen i Billinge til, som Sagen nylig var sket, at genoptage Sagen mod Anders Andersen i Billinge i Anledning af et Knivslag, som han har faaet i sin venstre Arm, hvorfor Dalum Birks Sandemænd har svoret ham en Birkefred paa, uan-sæt at der med Tingsvidne er ført Bevis for dem for, at Anders Andersen først har sigtet en anden for samme Saar og siden fragaet det. Skønt det er en rum Tid, over 6 Uger, siden, at Sandemændstovet blev gjort, har han ikke efter Recessen i rette Tid indstævnet sin Sag for Retten, hvorfor han ikke har kunnet faa nogen endelig Dom i Sagen. F. R. 4, 131 b.

— Miss. til Ernst Normand. Af hans Erklæring om nede-nævnte Bønder i Koldinghus Len har Kongen set, at Lau-rids Jespersen i Lønggaard, som plejer at give 10 Skpr. Rug aarlig, har haft Misvækst paa Halvparten af sin Rugsæd, hvorfor han har begæret et Afslag paa 5 Skpr. Rug. Kongen bevilger dette for indeværende Aar. Dernæst at Peder Lauridsen i Brødsgaard, som aarlig plejer at give 20 Skpr. Rug, ved Mis-vækst har mistet de 3 Parter af sin Rug, hvorfor han har be-gæret et Afslag paa 12 Skpr. Rug. Kongen bevilger ogsaa dette. Endelig at 15 Gaarde i Nebbel By har lidt Misvækst paa Tredjeparten af deres Rugsæd, hvoriblandt der findes 12 Gaarde, der aarlig plejer at give 10 Skpr. Rug. Da Kongen af hans Erklæring har set, at deres Sommersæd af Byg og Havre er nogenledes ved Magt, men at hver af dem alligevel i Aar behøver et Afslag paa 3 Skpr. Rug, bevilger Kongen dem dette Afslag. Adressaten skal føre dette til Regnskab. J. T. 9, 408.

— Miss. til Hr. Christen Thommesen. 5 af Kronens Bøn-der i Skierring i Kalø Len, som aarlig tilsammen plejer at give 1 Td. Smør, men som næsten intet Hø kan avle og kun

har ringe Græsgang, saa at de aldrig selv kan samle saa meget Smør, men maa veje det op med Penge, har begæret herefter at maatte give 1 Td. Korn i Stedet for Smørret. Af hans Erklæring har Kongen set, at det er tungt nok for dem, da de aarlig sætter sig i Gæld og i Længden umuligt kan blive ved Gaardene, dersom de ikke faar noget Afslag. Kongen bevilger, at de herefter maa give 1 Td. Korn hver i Stedet for 1 Td. Smør, hvilket han skal indskrive i Jordebogen. Endvidere har Niels Christensen i Bendstrup, der aarlig i Sammelskat plejer at give 3 Pd. Smør, begæret at maatte faa et Afslag paa 2 Pd. Smør i Aar, da hans Fæ er død for ham og han kun har ganske ringe Græsgang. Niels Nielsen i Bendstrup plejer aarlig at give $\frac{1}{2}$ Td. Smør, men Gaarden, som han bebor, er højt forskyldet, saa han er geraadet i Armod, hvorfor han har begæret i Aar at faa eftergivet denne $\frac{1}{2}$ Td. Smør og siden efter 1 Fjerding Smør aarlig. I Overensstemmelse med Adressatens Erklæring bevilger Kongen begge Dele. Endelig har Kongen af hans Erklæring set, at en Del af Bønderne i Kalø Len har haft stor Misvækst paa deres Rugsæd ifjor, og han har derfor foreslaaet, at 100 eller 150 Tdr. Rug maa blive staaende til i Aar, om Vor Herre da vil give bedre Rugvækst, saa at man ikke nødes til at tage Kvæget fra dem. Kongen bevilger, at 100 eller 150 Tdr. Rug maa blive staaende til i Aar for de mest forarmede, dog skal Adressatens Fuld­mægtig i indeværende Aar igen indkræve det. Han skal føre alt dette til Regnskab. J. T. 9, 410.

17. April (Kbhvn.). Bevilling for Giødert Bram til at skænke Vin og byde flere Folk til sit Bryllup, end Forordningen tillader det. Udt. i Sj. R. 19, 490. (Tr.: KD. III. 176).

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Det tillades ham efter Begæring at begive sig til København til førstkommende Herredag for dér at forrette sine Hverv, dog at han ordner det saaledes, at der intet bliver forsømt dér paa Landet i hans Fraværelse. Sk. T. 6, 230 b.

18. April (—). Instruks for Nicolaus Mandle¹, Skibs-

¹ Manley.

høvedsmand og nu tilforordnet Admiral over Kongens Skibe Raphael og Postillonen paa Rejse til Island. 1. Han skal begive sig til nævnte Farvand og paa samme Rejse holde Strømmene rene og Kongens Højhed i Agt. 2. Han skal visitere de Havne, som de Engelske søger uden Forlov, og anvende sin største Flid paa at bemægtige sig deres Skibe og sende dem til København eller tage dem med sig. 3. Dersom han træffer paa nogen, som bruger Gevalt paa Kongens Strømme imod Kongens Højhed, skal han ligeledes angribe dem og gøre sit Bedste for at erobre dem og sende dem til København eller tage dem med sig. Sj. R. 19, 490 b.

18. April (Kbhvn.). Miss. til Hr. Hans Lindenov. Kronens Bønder Oluf Lauritsen og Jens Eskildsen i Nildløse¹, der ligger under Kalundborg Slot, har berettet, at de ikke kan yde deres sædvanlige aarlige Kornlandgilde, nemlig 3 Pd. Rug og Byg hver, fordi Jorden er ganske ufrugtbar og ligger i Skovkroge², hvilket bevises med Afsigt af 8 Mænd, som har været paa den, og de begærer at maatte give Smør i Stedet for deres Kornlandgilde. Da Kongen af Adressatens Erklæring erfarer, at disse Bønder derved kan hjælpes, tillader han, at de i Stedet for Kornlandgilde giver Smør, hvilket Adressaten skal indskrive i Jordebogen³ og føre til Regnskab. Sj. T. 26, 180 b. K.

— Miss. til Tolderne i Sundet. Da Kongen har bevilget, at Fyrsterne af Mecklenborg Hertug Adolph og Hertug Gustav Adolph maa faa 24 Foder Vin toldfrit gennem Sundet, skal Adressaterne, naar der sker Henvendelse til dem med dette Brev, lade deres Fuldmægtig med nævnte Vin passere toldfrit gennem Sundet, dog at den nye Told til St. Anne Bro først bliver erlagt. De skal føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 181. K.

— Lignende Miss. til samme om at lade 12 Foder Vin til Enkehertuginde Sophia til Stettin, Pommern etc., passere toldfrit. Udt. i Sj. T. 26, 181. K.

— Lignende Miss. til samme om at lade 6 Foder Vin til

---

¹ Nildløse. Mørløse H.   ² Saaledes Sj. T.; K. har Skovkrage. maaske = Skovkrave, d. v. s. omgivet af Skove.   ³ I Jordebogen er begge opført med en Afgift af 1½ Pd. Rug og 1½ Pd. Byg hver, og denne Afgift er ikke ændret i de følgende Jordebøger.

Enkehertuginde Eleonora Maria til Mecklenburg passere toldfrit. Udt. i Sj. T. 26, 181 b. K.

18. April (Kbhvn.). Lignende Miss. til samme om at lade 12 Foder Vin til Enkehertuginde Anna til Croy og Arschott passere toldfrit. Udt. i Sj. T. 26, 181 b. K.

— Lignende Miss. til samme om at lade Kongen af Po- lens Fuldmægtig passere toldfrit gennem Sundet med 24 Foder Vin. Udt. i Sj. T. 26, 181 b. K.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da Kongen har bevilget, at Kirkerne i Nyborg Len til Reparation og Opbyggelse af St. Hans Kirke i Odense og af Residenserne til Sognepræsten og Kirketjeneren ved samme Kirke skal yde det, som Kirkerne i Vends Herred resterer med og ikke kan betale, hvad der skal beløbe sig til 3 Læster 4 Pd. 8 Skpr. Byg, skal Adressaten paalægge hver Kirke i Nyborg Len, hvad den skal yde dertil, og tilholde Kirkevægerne ved hver Kirke straks at fremsende, hvad hver Kirke skal yde, og sende det til Hening Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard. F. T. 4, 432 b.

— Miss. til Bispem i Fyen [Dr. Hans Mikkelsen] om at lade Kirkevægerne for Kirkerne i Brenderup, Rorup, Balslef, Nør Ørbye¹, Asperup, Gamboe og Kauslund i Vends Herred levere forrige Aars Indkomst af Landgildebyg og Tiender til Hening Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, til Reparation af St. Hans Kirke og Præstens Resi- dens. [Iøvrigt enslydende med Miss. til samme af 6. Jan. 1637]. F. T. 4, 432 b.

19. April (—). Miss. til Henning Valkendorf. Følgende Kronens Bønder i Odensegaards Len i Fyen, nemlig: Markur Andersen, Hans Jørgensen, Mads Hansen, Hans Christensen og Hans Jørgensen i Aggeruis², Laurids Jørgensen, Rasmus Jørgensen, Laurids Pedersen og Knud Hierrisen i Tørresøe, har be- rettet, at de ikke kan taale at yde den aarlige Landgilde af deres Gaarde, som de er sat til, og at de ikke kan blive ved Magt, med mindre der bevilges dem noget Afslag paa deres aarlige Landgilde. Efter Kongens Befaling har Gregers Krabbe

¹ Nørre-Aaby.
bølle S., Skam H.

² F. T. har: Aggeruis; ment er: Aggernæs, Krogs-

til Tostelund og Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmænd over Hindsgavl og Rugaards Len, undersøgt disse Gaarde, og af deres Erklæring ses det, at Bøndernes Angivelse er rigtig, men at de kan blive ved Magt, dersom de maa nøjes med at yde følgende aarlige Landgilde, nemlig i Aggeruis: Markur Andersen 3 Ørte Byg, 1 Lam, 3 Høns, 13 Sk. Erridspenge, Hans Jørgensen 3 Ørte Byg, 1 Lam, 3 Høns, 12 Sk. Erridspenge, Mads Hansen 3 Ørte Byg, 1 Lam, 3 Høns, 12 Sk. Erridspenge, 10 Sk. 2 Alb. Gæsteri, Hans Christensen og Hans Jørgensen 4 Ørte 4 Skpr. Byg, 1 Lam, 3 Høns, 12 Sk. Erridspenge, 10 Sk. 2 Alb. Gæsteri, og i Tørrsøe: Laurids Jørgensen 3 Ørte Byg til Kronen og 20 Skpr. til Kirken, 1 Lam, 3 Høns, 1 Staldokse, 9 Sk. Erridspenge, Rasmus Jørgensen 3 Ørte Byg, 1 Lam, 3 Høns, 6 Sk. Erridspenge, 6 Sk. Høstpenge, Laurids Pedersen 3 Ørte 4 Skpr. Byg og Knud Hierrisen 3 Ørte Byg, 3 Høns, 1 Lam, 12 Sk. Erridspenge. Kongen bevilger dette. Adressaten skal indskrive det i Jordebogen og føre det til Regnskab. F. T. 4, 433.

19. April (Kbhvn.). Miss. til Laurids Ebbesen. Kronens Bønder Thomes Jensen og Jens Jensen i Ring i Tyrsting Herred har berettet, at deres Gaarde er sat saa højt i Skyld, at de ikke kan blive ved Magt, med mindre de faar noget Afslag paa deres Landgilde, og af Adressatens Erklæring ses det, at deres Opgivelse er rigtig og at de ikke kan blive ved Magt, med mindre de forskaanes for dette Aars Landgilde. Kongen bevilger dette, hvilket han skal føre til Regnskab. J. T. 9, 411.

— Miss. til Christen Holck [Silkeborg Len]. Christen Pofvelsen, Terkeild Jensen, Nielst Søfrensen og Simmen Bertelsen¹ har berettet, at deres Gaarde er sat for højt i Skyld paa Smørlandgilde og Fødenød, da de kun har ganske ringe Engbjæring til deres Gaarde, og at de ikke kan blive ved Magt, hvis der ikke bevilges dem nogen Forskaansel paa deres aarlige Landgilde. Efter hans Erklæring bevilger Kongen dem følgende Afslag: Terkeild Jensen, Simmen Bertelsen og Christen Pofvelsen hver $\frac{1}{2}$ Fjerd. Smør og Niels Søfrensen 1 Otting Smør i aarligt Afslag paa deres Landgilde. Adressaten skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 411 b.

¹ I J. T. er Hjemstedet glemt.

20. April (Kbhvn.). Bestalling for Peder Friis som Løjtnant til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 150 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra den 7. Febr. sidstforleden at regne, at betale af Rentekammeret. Sj. R. 19, 491.

— Miss. til Dr. Mads Jensen. Hvad denne Brevviser Jacob Danielsen har suppliceret vedrørende Salderup og Rimmerløf Sogne i Skaane, kan han se af hans hosføjede Supplikation. Han skal snarest indsende Erklæring om, hvorledes det forholder sig dermed, til Kancelliet, for at Kongen efter videre Henvendelse kan vide at give ham tilbørligt Svar. Sk. T. 6, 230 b.

22. April (—). Miss. til Hendrik Belov. Fru Sophia Belov til Boltinggaard, Cresten Thotts Enke, har for nogen Tid siden holdt Skifte med sine Børn efter deres afdøde Fader, hvorved hun har afstaaet en Del af sit Gods til Børnene og forbeholdt sig selv en Del. Da de imidlertid dengang ikke er kommet helt til Ende hermed, men med det allerførste agter at forhandle yderligere herom, skal Hendrik Belov rette sin Lejlighed efter at give Møde ved disse Forhandlinger, naar han advares derom, paatage sig Værgemaalet for Jomfru Anne Thott og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er billigt og ret. F. T. 4, 434.

— Miss. til Hr. Christen Thommesen. Da det berettes, at Hemmed Bys Mark i Kalø Len fordærves mere og mere af Sand, saa at Bønderne ikke kan yde hele deres Landgilde, skal han opkræve uvildige Mænd, der sammen med ham skal besigte Marken og taksere Bønderne til en rimelig Landgilde, som de kan taale at yde, uden at der afgaar Kronen for meget. J. T. 9, 412.

23. April (—). Bestalling for Johan Johansen som Skibskaptejn med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr., fra 12. Juni 1635 at regne. Udt. i Sj. R. 19, 491 b.

24. April (—). Miss. til Niels Trolle. Han har berettet, at Bønderne i Københavns Len forrige Aar har haft stor Misvækst paa deres Bygsæd, at det, som de har faaet, er saa slet, at det ikke er tjenligt til at saas, og at de ikke kan blive ved Magt, med mindre der bevilges dem alle tilsammen 12 sjællandske Læster Byg til Sædekorn, mod at de giver

Skæppe for Skæppe. Kongen bevilger, at han maa lade dem faa dette Korn til Laans, dog at han, naar de har indhøstet, paaser, at Kongen faar sin Betaling før nogen anden. Sj. T. 26, 181 b. K.

24. April (Kbhvn.). Miss. til Ventsel Rotkirk. Han har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling om at tilholde en Mand, ved Navn Jacob Pedersen, som er bosat i Korsør og har tjent Hermand Eggers, Borger i Holbæk, og Niels Augesen², Borger i København, at begive sig til København inden sidste Jul og dér i Overværelse af 4 Dannemænd gøre dem Regnskab for, hvad han har været betroet af dem. Skønt der da blev givet ham Respit til 20. Juledag næstefter, har han alligevel ikke indstillet sig, men tog Stævning over Byfogden i Korsør og dem til at give Møde den 22. Februar sidstforleden. Efter deres Beretning mødte hverken han eller hans Fuldmægtig til denne Dag og Tid, hvorfor Hermand Eggers og Niels Augesen har begæret, at han maa faa Tilhold om endelig at begive sig til København. Adressaten skal tilholde nævnte Jacob Pedersen endelig inden 6 Ugersdagen efter dette Brevs Datum uden videre Forhaling at begive sig til København og i 4 Dannemænds Nærværelse gøre Hermand Eggers og Niels Augesen Regnskab for, hvad de havde betroet ham. Sj. T. 26, 182.

— Aab. Brev, hvorved Hendrik Thott til Boltinggaard, Embedsmand over Stavanger Len, faar Bevilling til paa sin Søster Jomfru Anne Thotts Vegne at afhænde saa meget af hendes Strøgods, hvor det mindst kan være hende til Skade, at hun dermed kan betale den Gæld, som er tilfaldet hende efter deres afdøde Fader³, for at hun ikke skal geraade i større Gæld. F. R. 4, 132.

25. April (—). Bestalling for Robbert Villomsen⁴ som Løjtnant til Skibs med en aarlig Løn af 150 Kurantdr. og de sædvanlige Hofklædninger, fra Paaske 1636 at regne. [Enslydende med Bestallingen af 20. April s. A. for Peder Friis]⁵. Udt. i Sj. R. 19, 491 b.

---

¹ 2. Nov. 1636.   ² Sj. T. kalder ham: Niels Aagesen.   ³ Kristen Pedersen Thott († 1617).   ⁴ Robert Williams.   ⁵ I Sj. R. lyder Slutningen: „lyder ellers lige som den forrige“. Indført efter Bestallingen for Peder Friis.

25. April (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christian Friis, Hr. Claus Daa, Hr. Hans Lindenov og Christopher Ulfeldt. Da Jørgen Vind til Gundestrup og Sten Beck til Førsløf, Rentemestre, har berettet, at de har 2 Aars Regnskaber, nemlig fra 1634 til 1636, liggende urevideret, og har begæret at faa dem revideret snarest, saasnt Herredagen er endt, skal Adressaterne straks efter Herredagen revidere disse Regnskaber, for at Rentemestrene kan faa Kvittans for dem. Sj. T. 26, 182 b. Sk. T. 6, 231¹. K. (i 2 Ekspl.).

— Miss. til Hr. Corfidts Ulfeldt. Da Hr. Hans Lindenov til Hundslund, Befalingsmand paa Kalundborg Slot, er syg, skal Adressaten i hans Sted sammen med Hr. Claus Daa til Borrebye, Rigens Admiral og Embedsmand paa Dragsholm Slot, udføre en til dem udstedt Befaling² angaaende Stadsretten. Sj. T. 26, 182 b. K.

— Miss. til Rentemestrene. Det berettes, at Arvingerne efter afdøde Jacob Ulfeldt, forrige Befalingsmand over Augdesiden, ikke kan faa Kvittansiarum af fornævnte Len, alene fordi en Bygningsskat, som er paabudt at skulle være leveret af Lenet til Paaske 1631, ikke er indbetalt, men at Grunden til, at Jacob Ulfeldt ikke har oppebaaret den, er den, at Skattebrevene ikke er kommet op til Lenet, medens han endnu levede³. Dersom der ikke er nogen anden Grund til, at Kvittansiarum af Lenet forholdes Arvingerne, end denne, skal Adressaterne lade dem faa Kvittansiarum, da Palle Rosenkrantz til Ørup, der nu er Befalingsmand paa Augdesiden, har faaet Befaling⁴ til at indkræve nævnte Aars Bygningsskat og indsende den til Rentekammeret. Sj. T. 26, 183. K.

— Lejdebrev for Tomas Wederborn, Indvaaner i Vexør i Sverrig, til at drage herved og tilbage igen. Han er ved Retten i Blekinge forfulgt for at have udført noget Tømmer fra Riget, men er undvejet fra Retten. Det formenes, at han, hvis han faar sikkert Lejde til at begive sig herved og op til Sverrig igen, vil indfinde sig og give Underretning om, hvorledes det forholder sig dermed. Sk. R. 5, 193 b.

¹ Indførslen i Sk. T. er enslydende med den i Sj. T., kun at Overskriften lyder: til Hr. Christian Friis med flere. ² 9. Dec. 1636.

³ Jakob Ulfeldt døde 1630. ⁴ 25. April 1637, N. T. 6, 263, tr.: NNR.

25. April (Kolding). Miss. til Niels Krabbe [Halmstad]. Kongen tillader ham at begive sig til København til Hr. Christian Friis til Kragerup, Kansler og Befalingsmand i Munkelie og St. Knuds Klosters Datters Bryllup, dog at han ordner det saaledes, at intet bliver forsømt paa Fæstningen eller i Lenet i hans Fraværelse. Sk. T. 6, 231 b.

— Aab. Brev, hvorved Ifver Vind til Nørholmb, øverste Sekretær og Befalingsmand over Lister Len, faar Bevilling for sig og sine Arvinger til at beholde det af hans Hustrus Moder Fru Mette Bilde efterladte, forseglede Gods, da ingen inden Aar og Dag har gjort Anfordring paa det ved Retten. Fru Mette Bilde døde for nogen Tid siden paa hans Gaard Nørholmb, og Ifver Vind paa sin Hustrus¹ Vegne fragik da sammen med hendes andre efterladte Børn ganske Arv og Gæld efter hende; hendes efterladte Gods har derfor siden over Aar og Dag staaet under Forsegling. Da ingen i den Tid har rejst Fordring paa noget efter hende eller har villet befatte sig med hendes efterladte Gods, er dette tilfaldet Kongen, som nu bevilger Ifver Vind det. F. R. 4, 132.

26. April (—). Aab. Brev, hvorved denne Brevviser, Jørgen Svidtser, Borger i København, antages til fra dette Brevs Datum at regne og indtil videre at have Inspektion med, at intet Hamborger Gods kommer ind i Kongens Riger og Lande eller passerer igennem dem imod den udstedte Forordning², ved hvilken det forbydes Hamborgerne selv eller ved andre at købe, sælge eller passerer i eller gennem Kongens Riger og deres underliggende Lande og Strømme under Forbødelse af deres medhavende Varer og Gods, for at Forordningen des bedre kan holdes i Agt. Dersom han i saa Maader kan opspørge noget Hamborger Gods, skal han rejse Paatale og tage Dom, og for at han skal være des flittigere heri, bevilges der ham en Femtepart af, hvad han kan opspørge og finde og som ved Dom bliver forbrudt. Det paalægges alle Myndigheder at være ham beforderlig, naar han henvender sig til dem. Sj. R. 19, 491 b. K.

— Aab. Brev, hvorved denne Jacob de Retz den yngre og Arnold de Retz, som agter at ned sætte sig i København

¹ Helvig Skinkel Nielsdatter.

² 18. Marts 1637.

eller Christianshavn, fritages for alle personlige Paalæg. Sj. R. 19, 492. K. (Tr.: KD. III. 176).

26. April (Kbhvn.). Kvittansiarum til Arvingerne efter afdøde Mogens Ulfeldt til Sielsøe paa Regnskabet for Indtægt og Udgift af Sølvitsborg og Christianopels Len fra 1. Maj 1604 til 1. Maj 1610, for de i samme Tid oppebaarne Pengeskatter samt for Penge- og Madskatterne i Aarhusgaard og Villands Herred fra 1. Maj 1610 til 1. Maj 1612. Arvingerne, der først nu har aflagt Regnskab, blev aldeles intet skyldig. Sk. R. 5, 194.

— Kvittansiarum til Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Mariager Klosters Len fra 1. Maj 1619, da han fik Lenet efter afdøde Eske Bilde, til Mikkelsdag 1627, da de Kejserslige bemægtigede sig Jylland, og fra 1. Maj 1629, efter at Landet var kvitteret, til 1. Maj 1631, da Tage Thott Andersen blev forlenet med det, for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter og for det modtagne og igen overleverede Inventarium. Han blev aldeles intet skyldig. J. R. 9, 244 b.

27. April (—). Bestalling for denne Anders Bertelsen som Skovrider i Københavns Len med en aarlig Løn af 16 Dlr., en sædvanlig Hofklædning, Foder og Maal paa en Hest og 4 Dlr. om Maanedn i Kostpenge, fra Paaskedag sidstforleden i indeværende Aar at regne, at betale af Lensmanden paa Københavns Slot. Det er ham under højeste Straf forment selv at skyde noget Dyr eller Fjervildt, lille eller stort. Han skal nøje paase, at der ikke holdes Geder, som kan løbe ind i Kronens Skove og gøre Skade paa Underskoven. Dersom han antræffer Geder paa Skovene, efter at det tilforn er aflyst og forbudt, maa han enten skyde dem ihjel eller drive dem til Københavns Slot. Dersom han finder Hunde i Kronens Skove, skal han skyde dem ihjel, hvem de end tilhører. Han skal have nøje Tilsyn med, at der aldeles ikke hugges noget i Kronens Skove uden Lensmandens Bevilling. Han skal selv have Skovmærket hos sig og dermed mærke, hvad Skovfogden udviser efter Lensmandens Seddel. Han skal efter den Ed og Forpligt, ved hvilken han er Kongen forpligtet, forholde sig trolig og flittig i sin Bestilling, ikke vise nogen Forsømmelighed og være Lensmanden

paa Københavns Slot hørig og lydig. [Iøvrigt med Artikl. 1—6]. Sj. R. 19, 492 b. K.

27. April (Kbhvn.). Miss. til Frederik Urne. Dirik Hansen i Skiere¹ Mølle i hans Len [Kronborg] har berettet, at afdøde Hermand von der Decken, forrige Fiskemester, for nogen Tid siden har ladet Skiere Mølleudskære, saa at der i ganske rum Tid fattedes ham Vand², og har begæret at faa noget Afslag i Landgilden for det Aar, i hvilket Dammen var udskaaret. Da Kongen af Frederik Urnes Erklæring ser, at hans Angivende er sandfærdigt, tillader Kongen, at der afkortes ham 2 Pd. Mel i nævnte Aars Landgilde, hvilket Frederik Urne skal føre til Regnskab. Endvidere har Bønderne i Kronborg og Frederiksborg Len, hvem Kongen har bevilget 15 Læster Sædebyg, andraget om yderligere at faa 8 Læster. Da Kongen af hans Erklæring ser, at de i høj Grad trænger til disse 8 Læster Sædebyg, bevilger Kongen, at de maa faa dem, dog skal Frederik Urne igen affordre Bønderne Kornet, naar de har indhøstet. Sj. T. 26, 183 b. K.

— Miss. til Hendrik Gyldenstjerne og Hendrik Ramel. Jørgen Krag til Ennerup og Peder Lange til Kiergaard har berettet, at Niels Krag til Trutsholmb og Erik Juel til Hunsbeck, Landsdommere i Nørrejylland, har tilfundet dem at gøre Ifver Lange til Brening paa Jomfruerne Anne og Margrete Vogensdatters Vegne Udlæg i Eskild Gjõe til Brandholms Gods. Efter denne Tilfindelse har de begivet sig til hans Gods Brandholmb og dér æsket Betaling, hvor da Eskild Gjõe har henvist dem til noget Gods i Skaane, i hvilket de kunde gøre Indførsel, hvilket de ikke kan gøre uden største Skade og Forsømmelse, og desuden vilde det være Eskild Gjõe til stor Bekostning, dersom de skulde rejse fra Jylland til Skaane. De har derfor begæret Kongens Befaling til gode Mænd, der er bosiddende i Nærheden af det Gods, til hvilket de er henvist, om at gøre Indførsel for Ifver Lange eller hans Fuldmægtig paa fornævnte Jomfruers Vegne for nævnte Gældsfordring efter Dommen og Indvisningen. Da det er til Fordel for Eskild Gjõe, anmodes

¹ Skære Mølle, som K. har.

² Sj. T. har ved en Fejlskrift: ham fattige Mand, i Stedet for Konzeptens: ham fattedes Vand.

Adressaterne om at begive sig til det Gods, som Eskild Gjõe har henvist til, gøre Ifver Lange eller hans Fuldmægtig Indførsel deri for samme Gældsfordring, saavidt det med Rette tilkommer ham, give det beskrevet og tilstille Jørgen Krag og Peder Lange eller deres Fuldmægtig det, for at de, dersom Ifver Lange paa nævnte Jomfruers Vegne ikke faar fuld Betaling i Skaane, da kan indføre ham i andet af Eskild Gjøes Gods i Jylland. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 231 b.

28. April (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Ifver Kier, Indvaaner i København, endnu i 6 Aar faar Eneret paa Possementmagerarbejde i København. Sj. R. 19, 493 b. (Tr.: KD. III. 176 f.).

— Aab. Brev om, at Mikael Cracovit, Kongens Organist, som har paataget sig at lære en af Kapelknaberne, der har muteret, at lege paa Orgelværk i 5 Aar efter hans derom udgivne Forpligtelse, som Løn herfor skal have 100 Rdlr. in specie aarlig og Drengen fri Klæder baade af Linned og Uld, at betale af Rentemestrene, der ogsaa skal levere de nødtørftige Klæder til Drengen. Sj. R. 19, 494. K.

— Lignende aab. Brev om, at Jurgen Friderich¹ Kornettist skal lære en af Kapelknaberne, der har muteret, at lege paa Kornet i 4 Aar, hvorfor han skal have 100 Rdlr. og Drengen fri Klæder baade af Linned og Uld. Udt. i Sj. R. 19, 494. K.

— Miss. til Frederik Urne om at lade denne Niels Ibsen i Smidstrup i Blidstrup Sogn i hans Len [Frederiksborg], hvis Gaard for nogen Tid siden er brændt, efter hans Andragende være forskaanet for et Aars Landgilde, Ægt og Arbejde samt lade ham faa noget Bygningstømmer, hvor det er Skovene til mindst Skade, til Genopbyggelse af sin Gaard og føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 184. K.

— Miss. til Ifver Krabbe. Det berettes, at Laurits Esbiørnsen, Esbiørn Lauritsen og Peder Jensen i Tresløf i Varberg Len modvilligt og trodsigt er blevet siddende paa

¹ Georg Frederik Hoyoul.

deres Gaarde og ikke har villet ryddeliggøre dem til Hr. Peder Ebbesen, som skulde have dem efter Kongens Tilladelse¹, skønt de lovlige er udvist og der er gaaet Dom over dem om, at de skulde staa til Rette som de, der handler mod Kongens Befaling, og da det berettes, at Esbiørn Lauritsen særlig har sat sig op mod Adressaten med Trodsen og Pukken, skal han straks sende Esbiørn Lauritsen velforvaret i Jern til Bremerholm, hvor han indtil videre skal arbejde i Jern. De to andre Mænd vil Kongen for denne Gang have eftergivet deres Forseelse. Sk. T. 6, 232 b.

28. April (Kbhvn.). Miss. til Claus Brockenhuus og Hendrik Podebusk. De har for nogen Tid siden faaet Befaling til at være til Stede paa Skiftet efter afdøde Hans Kaas. Da det nu berettes, at denne Befaling ikke er efterkommet, paalægges det dem uden videre Forhaling inden den 10. Juli førstkommende at efterkomme den. F. T. 4, 434.

— Miss. til Claus Brockenhuus. Giertlef Nettelhorst, Befalingsmand over Ide og Marker Len, har berettet, at han er kommet i Trætte med Adressaten om noget Gods, som denne har afhændet til Giertlef Nettelhorst, idet der paa Godset er nogen efterstaaende Rettighed, som ikke har fulgt Panthaveren, „eftersom Gods siden er tjent Odelsmanden til Løsøer“², og fornævnte Giertlef Nettelhorst efter det af Claus Brockenhuus udstedte Skadesløshedsbrev søger denne for nævnte „Efterstand“, hvorover Claus Brockenhuus besværer sig og begærer at blive hjulpet til sin Ret. Claus Brockenhuus skal rette sin Lejlighed efter at give Møde paa førstkommende Herredag i Norge og dér sammen med Giertlef Nettelhorst underkaste sig den Afgørelse, som Kongen har befalet 4 gode Mænd og Kommissarier at træffe i denne Trætte. F. T. 4, 435.

—³ Aab. Brev om, at Baltser Brabant, som for nogen Tid siden⁴ har faaet Privilegium paa at holde et Apotek i

---

¹ Jvfr. Miss. af 5. Nov. 1635 til Henrik Gyldenstjerne.   ² Sagen drejer sig om Løsningspengene (Løsøer er en Fejlskrift i F. T. for Løsen) for noget Gods, til hvilket Mads Bagge til Holmegaard havde Odelsret og om hvilket der blev afsagt en Række Domme paa Herredagene i Norge (se N. H. D. 1613 fol. 76 b, 1631 Nr. 10, 1634 Nr. 17 og 1637 Nr. 30).
³ J. T. har, sikkert ved en Fejlskrift, som Dateringsaar: 1638.   ⁴ 19. Juli 1933, jvfr. 17. Okt. 1622.

Kolding, har berettet, at der gøres ham stort Indpas i hans Privilegium, idet adskillige Haandværksfolk (foruden den Næring, de har af deres Haandværk) sælger adskillige Specerier til stort Afbræk for ham i hans Næring. Det forbydes alle Haandværksfolk og alle andre i Kolding, som bruger anden Næring, herefter at sælge Specerier til nogen sammesteds. Hvis de gør det, skal de straffes for Overtrædelse af Privilegiet. Dog skal det ikke være forment dem, der agter at drive Handel med Specerier sammesteds, at gøre det uhindret. J. R. 9, 245 b.

29. April (Kbhvn.). Bestalling for Christian Uldrik Gyldenløve til Rolsdorf som Hofmarskal med en maanedlig Løn af 100 Speciedlr., maanedlig Besolding paa 6 Rideheste og 3 Vognheste og Hofklædning paa sig selvsvyvende, alt fra 3. Septbr. 1636 at regne. Han skal have nøje Tilsyn med Køkken, Kælder og andet, hvor det er fornødent. De, som tilforn har forvaltet Marskals Bestilling, har været forlenet med Len, men da ingen Len er ledige, skal han i Stedet have ovennævnte Løn. Sj. R. 19, 494 b.

— Forleningsbrev for Hr. Corfits Ulfeldt til Eggeskof, Statholder i København, paa Stege Slot og Ermelund Gaard, kvit og frit, dog forbeholder Kongen sig al Told, Sise og Vrag, som falder i Lenet, og han maa ikke befatte sig med Vildtbanen. Da Corfits Ulfeldt nu daglig er forhindret her i Rigets Bestilling, skal han, fra den Dag at regne, da han af lagde sin Ed som Statholder, have 120 Rdlr. in specie hver Maaned i Løn¹, sædvanlig Hofklædning til sig selvtolvte, Foder og Maal paa 12 Heste og aarlig 195 Speciedlr. til Hø og Strøelse paa 12 Heste, Løn, Hofklædning og Pengene til Hø og Strøelse at udrede af Rentekammeret, Foder og Maal af Københavns Slot. Sj. R. 19, 495. K.

— Forpagtningsbrev, fra 1. Maj førstkommande at regne, for Frederik Urne til Brentved, Befalingsmand paa Kronborg og Frederiksborg Slotte, paa Hørsholm Gaard med tilliggende Avl af Ager og Eng og Fodring af Staldøksne mod en aarlig Afgift af 400 gode enkende Rdlr., at betale aarlig i Rentekammeret paa hans egen Bekostning. Han skal aarlig have fri

¹ Udenfor er skrevet: Statholderbestalling vedkommende.

Olden, naar der er Olden, i Hørsholm Skove til 100 Svin. De tilliggende Bønder skal gøre alt Vaar- og Høstarbejde, lukke og vedligeholde Gærder og føre det avlede Korn til nærmeste Købstad, naar han tilsiger dem. Han maa oppebære Kronens Part af Korntienden af Birkerøed, Blaasterød, Asmindrød og Karleboe Sogne, som hidtil har været leveret i Negene, paa Hørsholm mod en aarlig Afgift af 257 $\frac{1}{2}$ Spdlr., at erlægge hver 1. Maj i Rentekammeret. Endvidere skal han til Gengæld for disse Tiender underholde Kongens Heste, der skal holdes paa Kongens Gaard Rode¹, med nødtørftigt Hø og Strøelse, saa at de bliver vel forsynet dermed og ikke forsømmes i nogen Maade. Kongen vil selv vedligeholde Gaardens Bygning, hvorfor han ikke maa tilskrive Kongen nogen Folkeløn, Udspisning eller Flikkeri og endnu mindre foretage nogen Bygning, uden at Kongen befaler det. Sj. R. 19, 495 b. K.

29. April (Kbhvn.). Miss. til Corfits Ulfeldt Mogenssen. Han har faaet Kongens Instruktion² om at konvojere de Jahan Bram, Borger i København, tilhørende Skibe til Spitsbergen og forhindre Fransoser og andre i at drive Hvalfiskeri sammesteds. Dersom han ser, at Jahan Brams Skibe er bastante nok til selv at opretholde samme Hvalfiskeri, skal Adressaten straks begive sig derfra med Kongens Skib til Lykstad, hvor han vil faa videre Ordre. Sj. T. 26, 184. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København. Kongen har i Aaret 1630 ladet udgaa Befaling³ til Lensmændene i Danmark og Norge om, at Hamborgernes Skibe og Gods, hvor det fandtes, skulde arresteres og sælges til Fordel for Kongen og Pengene efterhaanden sendes til København, og endvidere om, at Lensmændene skulde advare Undersaatterne i deres Len om ikke at betale deres Gæld til Hamborgerne, men beholde Betalingen hos sig indtil videre Besked. Grunden hertil var den, at Hamborgerne ikke alene var trodsige og modvillige mod Kongen, men endogsaa havde begyndt fjendtlige Angreb mod ham. Da Kongen erfarer, at Adressaterne dengang ikke har faaet denne Befaling, paalægges det dem at overholde denne Befaling for-

¹ Rude, Søllerød S., Sokkelunds H.   ² 12. Marts 1637.   ³ 1. Maj 1630.

uden den, som siden er udgaaet derom, og at paalægge Byfogden ogsaa at overholde den forrige Befaling. Sj. T. 26, 184 b. K.

29. April (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Hr. Christoffer Ulfeldt til Svendstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, faar Kirketienderne af Rous¹, Biuf og Velløf Sogne i Helsingborg Len for Stedsmaal og aarlig Afgift. Sk. T. 5, 195.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Christen Christensen, Sognepræst i Øye paa Gulland, som paa Grund af Kaldets Ringhed for nogen Tid siden² har faaet Bevilling til aarlig dér paa Landet at lade hugge 3000 Bloksten³ og indføre dem her i Riget, faar Bevilling til hvert Aar i de næste 6 Aar fra dette Brevs Datum at regne at lade hugge 3000 Bloksten og sælge og udføre dem til Fremmede, Kronens Told dog uforkrænket. Sk. R. 5, 195.

— Miss. til Ifver Krabbe. Efterskrevne Kronens Bønder i Varberg Len, nemlig Anders Pedersen, Biørn Hansen og Hans Lauritsen i Hvellinge⁴, Sigge Svendsen i Røgh⁵, Niels Lauritsen og Markus Thoresen i Olstrup samt de andre Mænd dér i Olstrup i Hvalling Sogn i Himle Herred har berettet, at de alle forgangen Aar har lidt stor Skade af den skadelige Smit-syge paa deres Kvæg og Fæmon, og har begæret at faa noget Afslag paa deres Landgilde af dette Aar. Af Ifver Krabbes Erklæring ses det, at deres Opgivelser er sandfærdige og at de ikke kan blive ved Magt, med mindre de af indeværende Aars Landgilde faar eftergivet følgende, nemlig: ovennævnte navngivne Mænd i Hvallinge, Røgh og Ollestrup Halvparten af deres Landgilde og Skat i indeværende Aar og de andre Mænd i Ollestrup Tredjeparten af deres Skat og Landgilde i dette Aar. Kongen bevilger disse Afslag, hvilket Ifver Krabbe skal føre til Regnskab. Sk. T. 6, 232 b.

— Miss. til samme. Efterskrevne Kronens Bønder, nemlig: Erik Karlsen, Markus Olsen, Svend Jensen, Bertel Olisen, Laurits Hellesen, Biørn Trulsen, Jens Svensen, Oluf Andersen, Arind Bentsen, Erik Eriksen og Peder Torbiørnsen i Valbye i

¹ Raahus S., Luggude H.   ² 20. Okt. 1636.   ³ Bevillingen har: 2000 Bloksten.   ⁴ Hvalinge, Himle H.   ⁵ Ry, Himle H.

Viske Herred i Varberg Len har berettet, at deres Gaarde er sat for højt i Landgilde og at den tilliggende Ejendom er meget ringe og Jorden ganske ufrugtbar, saa at de ikke er i Stand til at yde deres sædvanlige Landgilde, saafremt de ellers skal blive ved Magt og besidde Gaardene, og har derfor begæret at faa noget Afslag aarlig paa deres Landgilde. Af Ifver Krabbes Erklæring ses det, at deres Opgivelser er sandfærdige og at de ikke kan blive ved Gaardene, med mindre Halvparten af deres Landgilde aarlig eftergives dem. Kongen bevilger, at de herefter aarlig maa forskaanes for Halvparten af den Landgilde, som de hidtil har plejet at yde. Han skal indskrive det i Jordebogen og siden føre det til Regnskab. Sk. T. 6, 233.

29. April (Kbhvn.). Miss. til Sten Bilde. Da Kongen har bevilget, at Hendrik Podebusk til Kiørupgaard maa faa af-døde Erik Urnes Gaard i Odense, som er tilfaldet Kongen for Gæld, for 1400 Rdlr. in specie, skal Adressaten modtage disse Penge af Hendrik Podebusk. F. T. 4, 434 b.

— Miss. til samme. Han skal paa Skinderupgaard lade alle Skorstene forfærdige af Mursten paa nær én, som skal staa i Fruerstuen og som skal være af hugne Sten. Den skal han bestille i København. Endvidere skal han lade Taarnene og Karnapperne sammesteds tække med Bly og lade gøre Rammer af Eg i Stuerne, for at de siden kan beklædes med Klæde. Gulvet i Fruerstuen skal han lade lægge med Ølandssten, i de andre med almindelig Astrag. Han skal føre det altsammen til Regnskab. F. T. 4, 434 b¹.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas om at tilsige 20 af Kronens Bønder i Nyborg Len, som bor nærmest ved Uldrik Christian Gyldenløves Gaard Skinderupgaard, til at age Deler, Tømmer, Sten og Sand til nævnte Gaards Bygning, dog at det sker i den belejligste Tid, førend Bønderne begynder paa deres Høst, saa at det ikke er til Besvær for dem. F. T. 4, 435.

— Lignende Miss. til Hening Valkendorf [Odensegaards Len] og Fru Ellin Marsvin [Dalum Kloster] om at tilsige 20 af Kronens Bønder i hvert af deres Len til samme Arbejde. Udt.

¹ Tr.: Meidell: Bille-Ættens Hist. II. 506 f.

i F. T. 4, 435. Orig. (til Henning Valkendorf, meget medtaget) i Landsark. i Odense.

29. April (Kbhvn.). Miss. til Gunde Lange. Han har berettet, at han for nogen Tid siden har faaet Dom over en Person, ved Navn Last Nielsen, i Deiget¹, hvorefter denne skulde straffes paa sit Liv, fordi han er brudt ud af Fængsel og Jern paa Aalborghus og rømt, og har begæret at faa at vide, hvorledes der skal forholdes med ham. Han skal snarest sende Last Nielsen i Jern med den over ham afsagte Dom til København til Bremerholm, hvor han indtil videre skal arbejde i Jern. J. T. 9, 412.

30. April (—). Miss. til Ventsel Rotkirk. Da Kongen har bevilget, at Hans Uldrik Gyldenløve til Vindingegaard, Kammerjunker, herefter selv maa forestaa sit Værgemaal, som Adressaten i nogen Tid har forestaaet, skal han med det allerførste overlevere Værgemaallet til Hans Uldrik Gyldenløve i Overværelse af Niels Trolle til Trolholm og Jørgen Seefeld til Refs, Landsdommer i Sjælland, Befalingsmænd over Københavns og Ringsted Klosters Len. Sj. T. 26, 185.

— Miss. til Niels Trolle og Jørgen Seefeld om at give Møde, naar Vendtsel Rotkirk, Embedsmand paa Antvorskov Slot, med det allerførste overleverer Værgemaallet for Hans Uldrik Gyldenløve til denne, bilægge de muligvis opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Sj. T. 26, 185 b.

— Miss. til Dr. Thomas Fincke og M. Niels Pofvlsen om at modtage de Penge, der indsamles til Løskøbelse af de danske Fanger i Tyrkiet og til Opførelsen af 2 nye Kirker i København². Sj. T. 26, 185 b. K. (Tr.: KD. V. 200).

1. Maj (—). Instruks for Henning Pogwisch og Gabriel Laxmand, Kongens Sekretærer, paa Rejsen til Narfven. De skal forføje sig til Narfven paa det Orlogsskib, paa hvilket Kiøn Jokum Graboe er tilforordnet som Kaptejn og Christopher Mormand som Løjtnant. Naar de ankommer dertil, skal

¹ Øen Deget, Horns H., Jylland, eller Diget, Uggerby S., Vennebjærg H.

² Udenfor er skrevet: Kiøbenh. tvende ny Kirker.

de med Kaptejnen og Løjtnanten paa Skibet og de to andre Officerer, efterat tilbørlig Taksigelse er aflagt til Storfyrsten, uden videre Omstændigheder indtage Liget af Kongens Broder Hertug Hans og føre det til København. De skal tilbørlig traktere dem, der er med til at bære Liget fra Byen til Skibet, overlevere den Præsent, som medgives dem, til den russiske Adelsperson, der er Tolk, og forære de russiske Soldater noget, eftersom de eragter fornødent. Sj. R. 19, 496. K.

1. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev om, at denne Hans Goresen, som en Tidlang har tjent Hr. Jørgen Urne til Alslef, Rigens Marsk og Befalingsmand i Vestervig Kloster, som Ladefoged og er født paa Kronens Gods, maa være fri for sit Fødested og nedsætte sig, hvor han vil. Sj. R. 19, 496 b.

— Miss. til Hr. Claus Daa. Han har berettet, at et stort grundmuret Hus paa Dragsholm Slot, hvori der er en hvælvet Borgestue, fluks skrider fra hinanden, saa at Hvælvingen begynder at gaa fra Muren, og der er Fare for, at den ene Side af Huset og Hvælvingen skal styrte ned, dersom det ikke i Tide hjælpes. Kongen har derfor befalet sin Bygmester Hans Stenwinckel at begive sig til Dragsholm og undersøge, hvorledes saadant kan forebygges og hvor meget Bekostningen derved kan beløbe sig til. Naar Overslaget er gjort, skal Adressaten lade Huset reparere efter det og føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 186. K.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland. Borgemestre, Raad og Borgere i Visby har andraget om fremdeles at maatte oppebære de Bropenge, som det hidtil har været dem forundt at oppebære, til dermed at forbedre Havnen dér for Byen og til at bygge og vedligeholde Broen, især da det er en aaben Havn og Strand, saa at Vandflod gør megen Skade. Kongen bevilger, at de fremdeles maa oppebære disse Bropenge og anvende dem til Havnens og Broens Forbedring og Vedligeholdelse, dog at de aarlig gør Adressaten Regnskab for, hvortil samme Penge er anvendt. Han skal paase, at samme Penge ikke anvendes til noget andet, og tilholde dem aarlig at gøre ham Regnskab derfor. Sk. T. 6, 234.

— Miss. til Hening Valkendorf og Sten Bilde. Afdøde Siver Pogwischs Arvinger har for nogen Tid siden faaet Indførsel i en Skovpart i Fyen og har, da de nu vil sælge den, begæret

Kongens Befaling til gode Mænd om at taksere dette Stykke Skov. Adressaterne skal besigte Skovparten, taksere den til, hvor mange Svin den kan taale at have paa Olden, og give Arvingerne det beskrevet. F. T. 4, 435 b.

6. Maj (Kbhvn.). Akkord mellem Rigens Raad og Oberst Jesper Friis og hans Officerer „efter den gamle Svenskes Bestalling“ under Forbehold af Kongens Godkendelse. Oberst Friis selv skal efter sin Bestalling have 100 Rdlr. om Maaneden, naar han er i Riget, og, naar han er uden Riget, 138 Rdlr. maanedlig og for 3 Livskytter hver 6 Rdlr. eller 18 Rdlr. om Maaneden, hans Oberstløjtnant 70 Rdlr. om Maaneden, hvilket er 20 Rdlr. mere end angivet i hans Bestalling, og, naar han skal uden Riget, 6 Rdlr. om Maaneden til hver af de 2 Livskytter eller 12 Rdlr., Majoren 45 Rdlr. om Maaneden og, naar han skal uden Riget, 6 Rdlr. til en Livskytte. Kvartermesteren 20 Rdlr., Regimentsmønsterskriveren 16 Rdlr., Felt-skæren og hans Svende for hele Regimentet 30 Rdlr., Proviandmesteren 12 Rdlr., Feltprædikeren 12 Rdlr., Profossen med hans Stokknægt 16 Rdlr., Kaptejnen 12 Rdlr., Løjtnanten 9 Rdlr., Fændrikken 8 Rdlr., 1 Sergeant 6 Rdlr., 1 Korporal 5 Rdlr., Trommeslager og Gefrejter hver 4 Rdlr. og hver Knægt $3\frac{1}{2}$ Rdlr. „Underskrevet af Raadet, som dér til Stede var“. J. R. 9, 246.

12. Maj¹ (—). Miss. til de Højlærde i København om Stolestaderne i [Vor Frue Kirke i] København. Sj. T. 26, 195 b. K. (Tr.: KD. V. 201].

13. Maj (—). Aab. Brev til Borgemestre og Raad, Byfoged og Borgere i København om, at Kongen har forordnet Corfits Ulfeldt til Statholder i København. Sj. R. 19, 496 b. K. Orig. i Kbhvns. Stadsark. (Tr.: KD. I. 651 f.).

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1636 at regne, for Ifver Krabbe til Jordbierg paa Varberg Slot og Len. Han skal have nøje Tilsyn med, at Veje og Broer dér i Lenet vedligeholdes tilbørligt. Han skal i sine Regnskaber under en særlig Titel paa ét Sted indføre alle de Bøder, som oppebæres for

---

¹ Indført mellem Miss. af 20. Maj. Nedenfor er skrevet: NB. Denne Kopi skulde tilforn have været indført.

Overtrædelse af Kongens Forordninger. [Iøvrigt enslydende med Forleningsbrevet af 18. Juli 1633 for Henrik Gyldenstjerne]. Sk. R. 5, 195 b. (Tr. i Udt. i Vedel Simonsen: Elvedgaards Hist. I. H. S. 130).

13. Maj (Kbhvn.). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1636 at regne, for Niels Krabbe til Skiellinge paa Laholm Slot og Len. Han skal i aarlig Afgift betale 200 gamle Dlr., uden al Afkortelse i alle Maader, være sig for øde Gaarde, forarmede Bønder, Herredsfogder, Delefogder, Gaarde, som er udlagt til Officerer eller andre privilegerede Personer, som i den forrige Lensmands Tid er forlenet med noget af Kronens Gods, ej heller for at reparere Møller. Han skal aarlig til Rentekammeret indsende særligt Register og Regnskab, hvoraf hver Kirkes aarlige Indkomst og Forraad kan ses og at der omgaas rigtigt og tilbørligt dermed. I den aarlige Leverance fastsættes Antallet af Slagteøksne til 45. Han skal have nøje Tilsyn med, at Veje og Broer dér i Lenet vedligeholdes tilbørligt. Han skal i sine Regnskaber under en særlig Titel paa ét Sted indføre alle de Bøder, som oppebæres for Overtrædelse af Kongens Forordninger. [Iøvrigt enslydende med Forleningsbrevet af 30. April 1622 for Holger Rosenkrantz til Glimminge]. Sk. R. 5, 200.

— Miss. til Gunde Rosenkrantz og Jacob Grubbe. Da Palle Urne til Gyllebo og Mogens Juel til Vosborg har berettet, at der med det allerførste skal foretages Skifte efter deres Hustruers¹ Moder Fru Else Viffert, Melkior Ulfstands Enke, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 234.

— Miss. til Jørgen Urup med flere. De har berettet, at en Del af deres afdøde Moder Fru Hille² Marsvins Arvinger

¹ Palle Urne var g. m. Thale Ulfstand, Mogens Juel med Margrete Ulfstand, begge Døtre af ovennævnte Else Viffert Melkior Ulfstands.

² Fru Helle Marsvin (som i Overskriften urigtigt kaldes: Hilleborg) var gift 3 Gange: 1. Aksel Ugerup († 1601), 2. Jacob Beck († 1625), 3. Mathias von der Recke, Hofmester hos Hertugen af Kurland.

befinder sig udenfor Riget, hvorfor de andre Medarvinger, som er til Stede her, ikke kan befatte sig med noget, medmindre Kongen vil tillade dem det. Kongen giver dem, der er til Stede, efter deres Begæring Fuldmagt til først at paatage sig Begravelsesomkostningerne og dernæst, naar Boet er registreret, da at modtage Registreringen til Bedste for samtlige Arvinger, paa samtlige Arvinger Vegne betale hendes Kreditorer af Boet og ansætte en Foged, som kan have Godset i Forsvar og gøre alle Arvingerne Regnskab for Oppebørslen af Gaard og Gods, naar der foretages Skifte. Sk. T. 6, 234 b.

13. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Aagesen og Ifver Ulvsaks. Det berettes, at Fru Helle Marsvin til Vobenøegaard¹ er død², og da hendes efterladte Arvinger har begæret Kongens Missive til Adressaterne om at forføje sig til Vobenøegaard, dér registrere hendes efterladte Bo og Boskab og give Arvingerne det beskrevet, skal de rette deres Lejlighed efter at forføje sig til Vobenøegaard, naar de anmodes derom, registrere hendes Bo og give Arvingerne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 235.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland. Der har været andraget om Bevilling til, at Fogderne paa Gulland maa holde Kro. Da dette ikke synes Kongen gavnligt for Landet, skal han efter Forordningen forordne nogle bestemte Kroer dér paa Landet, hvor den vejfarende Mand for rimelig Betaling kan faa, hvad han behøver. Sk. T. 6, 235 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Christopher Pedersen i Aarsmølle³ har berettet, at hans Mølle har været ganske øde, at han har anvendt en stor Del af sin Formue paa dens Genopbyggelse og at han paa Grund af dens Brøstfældighed ikke har kunnet male i langsommelig Tid, hvorfor han har begæret at faa Afslag paa forrige Aars Landgilde. Af Adressatens Erklæring ses det, at der maa eftergives ham Halvdelen af forrige Aars Landgilde eller 15 Tdr. Mel, dersom han skal blive

¹ Vognøgaard, Medelstad H.

² 2. Maj 1637.

³ Aasmølle, Refsvindinge S., Vindinge H.

ved Magt, da Mølleedammen og Vandværket har været gennembrudt og revet bort. Kongen eftergiver ham 15 Tdr. af forrige Aars Landgilde, hvilket Adressaten skal føre til Regnskab. F. T. 4, 436.

13. Maj (Kbhvn.). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1637 at regne, for Ifver Vind til Torpegaard, øverste Sekretær, paa Lundenæs Len. Han skal svare 600 gode enkende Rdlr. i aarlig Afgift af den visse Indkomst uden al Afkortning, være sig for øde Gaarde, forarmede Bønder, Herredsfogder, Delefogder, Gaarde, som er udlagt til Officerer eller andre privilegerede Personer, som i tidligere Lensmænds Tid er blevet forlenet med noget af Kronens Gods, ej heller for Reparation af Møller. Han maa selv beholde Halvdelen af Indkomsten af Laksefiskeriet i Lenet og Tiendeparten af den uvisse Indkomst. De Øksne, han faar ind i Gaardfæstning eller Sagefald, skal han paa sin egen Bekostning sende til Københavns Slot. Han skal tjene Riget med 4 geruste Heste. Han skal aarlig købe 20 gode Slagteøksne og den 8. August sende dem til Skanderborg Slot, hvor de skal slagtes, hvis ikke Kongen skal nødes til at lade den, der skulde modtage dem, købe andre til den paa Stedet gældende Pris og lade Ifver Vind betale dem. Han skal nøje paase, at Vejene og Broerne i Lenet vedligeholdes tilbørligt. Han skal lade alle Bøder for Overtrædelse af Kongens Forordninger indføre paa ét Sted i Regnskabet under en særlig Titel. [Iøvrigt med Art. 1—4, 7—13, 18, 20—21]. J. R. 9, 247 b.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1637 at regne, for Jørgen Seefeld [Enevoldsen] til Visborg paa Hald Len og Middelsom Herred. Han skal svare 1600 gode Rdlr. in specie i aarlig Afgift af den visse Indkomst af Hald Len og Middelsom Herred, af Sten Bildes Gods og det Gods, som Slottets Jordebog er formeret med og som Knud Gyldenstjerne har nydt før ham, under samme Afgift uden at gøre særskilt Regnskab derfor. Han skal svare disse Penge uden al Afkortning, være sig for øde Gaarde, forarmede Bønder, Herredsfogder, Delefogder, Gaarde som er udlagt til Officerer eller andre privilegerede Personer, som i tidligere Lensmænds Tid er blevet forlenet med noget af Kronens Gods, ej heller for Reparation af Møller. Derimod forbeholder Kongen sig selv Stiftets Indkomst, Ødsløf Klosters og Sibber Klosters Overløbsgods, Streckehals Gods, som er kommet

fra Mariager Kloster, og det Gods, der ellers er lagt under Hald Len i Christen Holcks og Kield Krabbes Tid. Han skal gøre Regnskab for alt Sund- og Brokorn i Lenet, der skal tilfalde Kongen alene. Han maa selv oppebære Tiendedelen af den uvisse Indkomst og skal tjene Riget med 8 geruste Heste. Den aarlige Leverance fastsættes til 40 gode Slagteøksne, at købe og fremsende til Skanderborg til 8. Aug., 200 Tdr. Rug og 300 Tdr. Havre, at sende til København straks paa Foraaret. Han skal nøje paase, at Vejene og Broerne i Lenet vedligeholdes tilbørligt. Han skal lade alle Bøder for Overtrædelser af Kongens Forordninger indføre paa ét Sted i Regnskabet under en særlig Titel. [Iøvrigt med Artikl. 1 a—18, 20 og den ny Artikel A]. J. R. 9, 250 b.

13. Maj (Kbhvn.). Miss. til Christen Krag til Lydumgaard og Hendrik Lange til Oldagger. Da Kongen har forlenet Ifver Vind til Nørholmb, Oversekretær og Befalingsmand over Lister Len, med Lundenzæs Len, skal de være til Stede, naar afdøde Hr. Uldrik Sandbergs Arvinger vil levere Slottet og Lenet fra sig, overlevere det til Ifver Vind med Inventarium, Breve, Registre og andet, som bør overantvordes, besigte Bygningerne paa Slottet og Ladegaarden og de til Lenet liggende Skove og give det beskrevet. J. R. 9, 247.

— Lignende Miss. til Mogens Kaas paa Dueholms Kloster og Mogens Sehested om at overlevere Hald Slot og Len til Jørgen Seefeldt. Udt. i J. R. 9, 247 b.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Andersen og Malte Juul. Erik Krabbe til Veyhvad¹, Befalingsmand over Christianopels Len, har berettet, at en Mand, ved Navn Søfren Pedersen, i nogen Tid har tjent ham som Foged, medens han var Landsdommer i Skaane, og at Søfren Pedersen endnu ikke har aflagt ham Regnskab, uanset at det nu til 1. Maj forleden var 4 Aar siden, at han kom fra Landsdommeriet, samt at han har bragt ham meget store Penge-tab. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at indstævne Erik Krabbe og Søfren Pedersen for sig til bestemt Tid og Sted, bilægge Tvistighederne mellem dem i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det

¹ Fejlskrift i Sk. T. for: Vejbyvad.

beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 235 b.

14. Maj (Kbhvn.). Miss. til Ifver Krabbe paa Varberg, hvorved Omstændighederne ved Striden mellem Erik Krabbe til Veybvad og hans tidligere Foged Søfren Pedersen kommunicerer ham med Tilføjelse om, at Erik Krabbe har begæret, at Søfren Pedersen maatte tilholdes at sætte Borgen for, at han vil blive til Stede, gøre Regnskab og klarere Manglerne, eller at han velforvaret maa blive sendt til Erik Krabbe. Ifver Krabbe skal tilholde Søfren Pedersen i Overensstemmelse hermed, men dersom han ikke kan sætte nøjagtig Borgen, skal han sende ham vel forvaret til Erik Krabbe. Sk. T. 6, 236.

— Miss. til Hr. Christian Friis og Hr. Corfits Ulfeldt. Kongen har tilforn befalet Hr. Christian Friis til Kragerup, Kongens Kansler, og Hr. Claus Daa til Rafnstrup, Rigens Admiral og Embedsmand paa Dragsholm Slot, at afsige Kendelse om de Mangler, der gøres i Renteriet i Regnskaberne fra Lensmændene, Toldere og alle andre, hvem det end er. Kongen har nu fritaget Hr. Claus Daa herfor og i Stedet herfor overdraget til Adressaten Hr. Corfits Ulfeldt til Eggeskouf, Statholder i København og Befalingsmand paa Møen, sammen med Hr. Christian Friis at gennemse samme Mangler og godtgøre, hvad de synes bør godtgøres. Saafremt nogen af Parterne har noget at indvende imod deres Kendelse, skal de henvende sig til Kongen dermed, medens Adressaterne ikke yderligere skal svare¹. Sj. T. 26, 186 b. K.

— Miss. til Statholderen Hr. Corfits Ulfeldt. Han skal befale Borgemestre, Raadmænd og følgende Borgere i København, nemlig Reinholt Hansen, Diderik Bartskeer, Peder Pedersen, Peder Mortensen, Hans Fricke, Markus Radebandt, Bartholomeus Haagensen og Johan Stenkuld, straks at revidere det islandske Kompagnis Regnskaber. Sj. T. 26, 186 b. K.

— Miss. til Hr. Jost Høg. Præsten i Maribo har klaget over, at der afkortes ham nogen Genant, som han tilforn har

---

¹ Udenfor er i K. skrevet: NB. Adt Ifver Vind dette for Hans May. leser.

haft af Maribo Kloster. Adressaten skal undersøge Sagen og hjælpe ham til Rette heri. Sj. T. 26, 187. K.

14. Maj (Kbhvn.). Miss. til Frederik Urne om at lade den Tiltale¹ falde, som han paa Kongens Vegne har mod Borgemestre og Raad i Helsingør for deres Efterladdenhed i at overholde de Empterne² givne Lavartikler. Kongen har tilgivet dem deres Forseelse, at de saa længe har tiet og set gennem Fingre med den Ubillighed og tiltagne Rettighed i Skraaerne, som deres Formænd har bevilget mod Kongens Forordning, dog at de herefter ikke begaar saadanne Forseelser. Den paabegyndte Proces skal han lade falde. Sj. T. 26, 187. K. (Tr.: Aarsberetn. fra Geh. Arch. III. Till. S. 108).

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Gabriel Kruse til Engeltoft og for det af hans Børn, der bliver bosiddende paa Gaarden efter hans Død, paa Kirkens Part af Korntienden af Borkager³ Sogn i Bjærgø Herred, som Hr. Anders Nielsen, Sognepræst til Borkholm⁴, og Provst i Bjærgø Herred, tilforn har haft i Fæste og har opladt til ham og som Hr. Christopher Ulfeldt til Svendstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, har fæstet til ham, for en aarlig Afgift af 2 Pd. Rug og 2 Pd. Byg, at levere til Kirkeværgerne eller hvor de tilsiger ham inden Fastelavn senest, saafremt Tienden ikke skal være forbrudt. Men hvis Kongen selv vil bruge Tienden til sine Slotte, Klostre eller Gaarde, forbeholder han sig at tage den tilbage mod at tilbagegive ham Stedsmaalet. Sk. R. 5, 203 b.

— Miss. til Erik Rosenkrantz. Kronens Bønder i hans Len [Halmstad] har besværet sig over, at deres Gaarde efter deres Mening er sat for højt i Landgilde, at de daglig besværes med stor Ægt og Arbejde til den nye Ladegaard Biskopstorp og for det tredje over en usædvanlig Forhøjelse af Gæsteriet. Han skal indsende Erklæring derom til Kanceliet. Sk. T. 6, 236 b.

— Aab. Brev, hvorved Verner Parsberg til Sødal faar Bevilling paa, at hans Kannikebønder i Løfvel og Perstrup og de, som han faar til sit Kannikedømme under Viborg Kapitel,

¹ Jvfr. 9. Dec. 1636.

² Tysk: Ämter, Lavene.

³ Barkager S.,

Bjærgø H. Skaane. ⁴ Fejlskrift for Borkager.

herefter skal gøre Ægt og Arbejde, ligesom hans egne Bønder, med Pløjning, Møgagen, Tørveskær, Lyngslet, Højbjærgning og anden Høstgerning til en Gaard, kaldet Vraa, i Nørrejylland, som han har tilforhandlet sig, paa hvilken han holder Avl og som ligger næst op til hans Kanniketjeneres Mark. J. R. 9, 254 b.

14. Maj (Kbhvn.). Miss. til Tønne Friis og Erik Grubbe. Jomfru Alhet Pol har berettet, at hun har forpagtet Lyngballegaard for lige saa høj Afgift som Peder Svendske tilforn, og at hun nødes til at opgive den ligesom han, med mindre der bevilges hende noget Afslag paa Afgiften. Adressaterne skal med det allerførste begive sig til Lyngballegaard, taksere den til, hvad der med Rimelighed aarlig bør gives af den, og give det beskrevet. J. T. 9, 412 b.

— Miss. til Ifver Vind. Da Hr. Christian Thommesen til Stougaard, Kongens Kansler og Befalingsmand paa Kalø Slot, har begæret Valsgaard¹, Orskof² og Næstholdt³ Gaarde i Seibierig⁴ Sogn i Hammerum Herred i Lundenæs Len til Mage-skifte for 1 Gaard⁵ i Lem Sogn i Bølling Herred, Fjerdholdt⁶, Lind og Ellenholdt⁷ Gaarde i Rind Sogn i samme Herred og Len, skal han nøje undersøge dette Godsdes Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Lundenæs]. J. T. 9, 412 b.

— Miss. til Erik Grubbe. Det berettes, at Bønderne i Aarhusgaards Len forrige Aar har lidt stor Misvækst paa deres Sæd og at det, som de har faaet, er saa ondt, at det ikke kan bruges til at saa, samt at de ikke kan blive ved Magt, med mindre der bevilges dem tilsammen 4 jyske Læster Sædekorn til Laans. Kongen bevilger dette, dog skal Erik Grubbe, naar Bønderne har indhøstet, paase, at Kongen faar sin Betaling før nogen anden. J. T. 9, 413.

— Miss. til Pros Mund og Bispen paa Island⁸. Denne Joen Gudmandsen, Islænder, har klaget over, at han er be-

---

¹ Volsgaard. ² Ørskov. ³ Næstholdt. ⁴ Snebjærg. ⁵ Der nævnes 3 Navne, ikke om det er en eller flere Gaarde. Skødet af 23. Maj 1639 har 2 Bol i Lem S. ⁶ Fjederholt. ⁷ Elmholt. ⁸ Dette og det næste Miss. til Pros Mund og Bispen paa Island er i M. Ketilsons Gengivelse kun stilet til Pros Mund.

skyldt og saggiven for Trolddom, og at der i denne Sag er procederet paa usædvanlig og ulovlig Maade mod ham. Adressaterne skal med det allerførste atter nøje undersøge Sagen, saa at han ikke i nogen Maade forurettes. Hvad der sker i Sagen, skal de indsende til Kongen. N. T. 6, 265 b¹.

14. Maj (Kbhvn.). Miss. til Pros Mund og Bispem paa Island. Da Hr. Gudmand Joensen besværer sig over, at han uden Aarsag og ubilligt er kommet fra sit Kald, skal de paany nøje undersøge hans Sag og, saafremt han befindes at være forurettet, da i alle Maader hjælpe ham til Rette og genindsætte ham i hans forrige Kald. N. T. 6, 265 b².

15. Maj (—). Miss. til Hr. Christopher Ulfeldt om at begive sig til Herredagen, som skal afholdes i Bergen førstkommande 4. Juli, og sidde Retterting sammen med Kongen og andre gode Mænd og Raader. Sk. T. 6, 236 b.

— Miss. til Peder Lange. Da Fru Ide Lange til Kieldgaard, Jens Juels Enke, med det allerførste agter at skifte med sine Børn alle hendes afdøde Husbondes og hendes Sædegaarde, Jordegods og Løsøre, undtagen nogle faa Gaarde og noget ringe Løsøre, som hun vil forbeholde sig selv, og endvidere skifte den tilgodehavende og den bortskyldige Gæld og hele sit Bo, skal han rette sin Lejlighed efter paa Skiftet at være Værge for Jomfru Susane, Jomfru Maren og Jomfru Mergrette Juel og paase, at der paa Skiftet kun vederfares dem, hvad der er Ret. J. T. 9, 413 b.

— Lignende Miss. til Jørgen Rosenkrantz om at være Værge for Jomfru Christense Juel og til Ofve Juel om at være Værge for Jomfru Elsebe Juel. Udt. i J. T. 9, 414.

16. Maj (—). Miss. til Hands Krabbe og Mogens Juel. Da Fru Ide Lange, Jens Juels Enke, har andraget om Kongens Befaling til gode Mænd om at takserer Bygningerne paa hendes Hovedgaarde Kielgaard, Vosborrig, Aabeirig og Brusgaard, skal de med det allerførste takserer disse Hovedgaarde for, hvad de billigt bør sættes til ved Søkendeskitte. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte

¹ Tr.: M. Ketilson: Forordn. til Isl. II. 408.
Forordn. til Isl. II. 408 f.

² Tr.: M. Ketilson:

Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 9, 415.

16. Måj (Kbhvn.). Miss. til Niels Krag, Knud Gyldenstjerne og Erik Juel. Da Fru Ide Lange, Enke efter Jens Juel til Kielgaard, med det allerførste agter at skifte mellem sine Børn alle sin afdøde Husbondes Sædegaarde, Jordegods og Løsøre, undtagen nogle faa Gaarde og noget ringe Løsøre, som hun forbeholder sig, og ligeledes al hende tilkommende og bortskyldige Gæld og hele sit Bo, gives der dem efter hendes Begæring Befaling til, naar dette Skifte berammes, at give Møde og skifte mellem hendes Børn, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 9, 416 b.

— Privilegium for Hans Trægaard med Participanter paa Handel paa China, Japan, Siam og de omliggende Pladser. Sj. R. 19, 497. K. (Tr.: KD. III. 177 f.).

— Bevilling for Hr. Anke Lott, Sverrigs Riges Raad, til frit at udføre en Skibsladning gullandske Sten fra Gulland. Sk. R. 5, 204.

— Miss. til Otte Brahe Stensen og Tygge Brahe. Jomfru Birgete Bilde til Gammelkiøge har berettet, at der er tilfaldet hendes Broderbørn Jomfru Anne og Jomfru Dorethe Bilde en Sjettedel af Arven efter hendes afdøde Søster Jomfru Lisebet Bilde, og at hun er villig til at lade denne Part følge dem. Hun har ogsaa erhvervet adskillige kongelige Befalinger om Delingen af denne Arv. Der er dog ikke hidtil mødt nogen af dem, ikke heller mødt nogen paa deres Vegne, til stor Skade for hende, eftersom der efter hendes afdøde Søster Jomfru Lisebet Bilde er stor Gæld, som hun aarlig maa forrente¹, da hun ikke kan afhænde noget af Godset til dermed at betale Gælden, før hendes Broderbørn har faaet, hvad der med Rette tilkommer dem. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til paa bekvemmelig Tid og Sted at indstævne for sig Jomfru Birgete

¹ Sj. T. har ved Fejlskrift: forrette.

Bilde og hendes Broderbørn Jomfru Anne og Jomfru Dorethe Bilde eller deres Fuldmægtige. Saafremt nogen af Parterne eller Fuldmægtige paa deres Vegne ikke møder, skal Adressaterne desuagtet tilendegøre Befalingen, erfare, hvilken Gæld afdøde Jomfru Lisebet Bilde havde og hvad hendes Begravelse har kostet. Naar de har lignet Indgælden mod Udgælden, skal de ogsaa taksere Løsere og Jordegods med Bygninger og Skove, som findes derpaa og som ikke tilforn er takseret. Naar Gælden er dækket heraf, skal de skifte det øvrige mellem dem og paa-tegne, hvad der skal tilfalde Jomfru Birgete Bildes Broderbørn, bilægge muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 181 b. K.

16. Maj¹ (Kbhvn.). Miss. til Vendtsel Rotkirk og Dr. Hans Reisener. Da Hr. Axel Arenfeldt til Basnes, Befalingsmand over Giedske Len, har begæret Præsten i Ørsløfs samt Ørsløv og Høfve Kirkers Jorder paa Lundtorpe Mark, Lundbye Mark, Vidskølle Mark, Seberug Mark² og paa Glenøe til Mageskifte for hans Part i 2 Gaarde i Glomsøe By og Sogn i Tybjærg Herred samt endvidere har begæret Ørsløv Kirkes Jord paa Stuberum Mark i Ørsløv Sogn, som³ er skiftet fra Basnis, skal de nøje undersøge, om han derved gør Præsten og Kirkerne⁴ nøjagtigt Vederlag, og om Mageskiftet kan ske til Fordel for dem, og indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sj. T. 26, 188 b. K.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen. Kongen har tilforn aarlig bevilget Kronens Bønder i Malmøhus Len 5 sjællandske Læster Byg til Laans til Sædekorn. Da han erfarer, at de i Aar ikke kan nøjes hermed, skal Adressaten lade dem faa yderligere 5 sjællandske Læster Byg til Sædekorn, dog at de betaler det Tønde for Tønde til førstkommende Mikkelsdag. Sk. T. 6, 236 b.

— Miss. til Hr. Hendrik Hvitfeldt. Der er opstaaet Trætte

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: 6. Maj.   ² Sibberup, Ørsløv S., V.-Flakkebjerg H. Vidskølle og Sibberup Mark er glemt i Sj. T.   ³ K. har haft: i Otte Brahes Tid, hvilket atter er slettet.   ⁴ Sj. T. og K. har: Præsten og Kirken.

mellem to Personer om Sallerup og Rimmersløf Kald, idet Patronen har indsat den ene i Kaldet, medens Bønderne vil kalde den anden. Kongen eragter det billigt, at den Person, som Patronen har beskikket til Kaldet, bliver ved dette og maa beholde Hovedsognet med Annekset, medmindre nogen véd at beskyldte ham i Levned eller Lærdom. Sk. T. 6, 237.

16. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tagge Thott Andersen. Kongen har bevilget, at Mogens Pedersen Makrelu maa løslades fra Fængslet paa Bremerholm. Adressaten skal paa Kongens Vegne aftinge med ham for hans Forseelse efter hans yderste Formue. Sk. T. 6, 237.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas m. fl. Da de er udtaget til at dømme mellem Holger Rosenkrantz til Rosenholmb paa den ene Side og Eiler Qvitzov til Elvid paa den anden Side i en Tvistighed mellem dem og Sagen af Adressaterne er fastsat til en bestemt Dag, skal de til den berammede Tid uden Ophold dømme endeligt i Sagen og fuldføre Kongens til dem udstedte Kommission, taksere Gaarden¹ med Bygninger og alt dens Tiliggende, likvidere, hvad Holger Rosenkrantz bliver Eiler Qvitzov skyldig og omvendt, fastsætte Værdien af Gaardens Herlighed og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted og efterkomme Kongens Befaling uden videre Forhaling. F. T. 4, 436 b.

— Miss. til Peder Basse, Bernt Pedersen og Sti Pors. Da denne Mogens Jensen² i Lavindskøbing beskylder Borge-mestre og Raad sammesteds for ikke at have Kongens Sager tilbørlig i Agt, og at der i andre Maader, med Arveskifter og overfor Byfogden, forholdes urigtigt, skal Adressaterne indstævne begge Parter for sig, undersøge Mogens Jensens Beskyldninger og Borgemestre og Raads Svar derpaa og indsende en udførlig Relation derom. F. T. 4, 437.

— Forleningsbrev for Christen Lange til Rømmarts-holmb³ paa det efter afdøde M. Villats Nielsen ledige Kannike-

¹ Det ses ikke, hvilken det drejer sig om.   ² Byfoged i Rudkøbing.

³ Rønnovsholm.

dømme i Viborg Domkirke. Han skal residere ved Viborg Domkirke. [Med Artikl. 1—2]. J. R. 9, 255.

16. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christen Thommesen. Han har berettet, at Peder Nielsen i Eggau¹ i Kalø Len næsten ingen Højbjergning har til det Bol, som han bebor, og at han alligevel skal give 1 Fjerd. Smør aarlig i Landgilde, og han har derfor begæret Bevilling til, at han i Stedet for dette Smør aarlig maa give 1 Ørte Byg, da det ellers maa befrygtes, at han ligesom hans Formand som Følge af sin Armod skal nødes til at flytte derfra. Kongen bevilger dette. Adressaten skal indskrive det i Jordebogen og føre det til Regnskab. J. T. 9, 414.

— Miss. til Christoffer Hvas. Hr. Peder Pedersen, Sognepræst til Reer, Hamsted og Vixsø Sogne paa Handstholm har berettet, at hans Kald er blevet meget forringet, idet 3 Gadehuse, der er bygget paa Vixø Annekspræstegaards Grund, er kommet derfra i hans Formands Tid, og begærer igen at faa disse 3 Gadehuse tilbage til Annekspræstegaarden, da de, som han paastaar, er frataget hans Formand uden nogen Proces eller Rettergang. Dersom det befindes, at disse Huse med Rette tilhører ham, skal Adressaten igen lade dem være ham følgagtig under Annekspræstegaarden. J. T. 9, 414 b.

— Miss. til Tønne Friis. Han har berettet, at Nødis Mølle² i Stjernholms Len i Februar Maaned sidstforleden er revet bort, slaaet i Stykker og ødelagt af Is og stort hastigt Vandløb og at alt Tømmer og Tømmerværk, der fandtes i Omløbet, Jorden og Dæmningen er skyllet bort. Til dens Istandsættelse skal der bruges en betydelig Mængde Tømmer, nemlig 90 Ægter smaat og stort, der efter Adressatens Opgivelse ikke³ kan faas i Stjernholms Skove, men ikke kan hugges nærmere end i Skanderborg Skov, og desuden 200 Dlr. i Arbejds løn. Da det synes Kongen en stor Bekostning at anvende paa Møllen, saafremt den igen skal repareres, skal Tønne Friis snarest indsende Erklæring til Kancelliet, hvorvidt der i Lenet findes saa mange Møller, at denne Mølle kan undværes. J. T. 9, 415.

---

¹ Egaa, Ø.-Lisbjerg H.   ² Nedermølle, Hatting S. og H.   ³ Dette Ord er glemt i J. T.

16. Maj (Kolding). Miss. til Erik Grubbe. Hands Lauridsen paa Aabou i Aarhusgaards Len har begæret at faa bevilget Landgilden af Aabou Gaard, som han bebor, og at fritages for Ægt og Arbejde mod aarlig at betale Penge. Af Erik Grubbes Erklæring ses det, at Landgilden godt kan forundes ham for Penge, hvis Kongen vil bevilge det, og at der i mange Aar ikke er gjort Ægt og Arbejde af samme Gaard. Kongen tillader, at han i Stedet for Landgilde maa betale en vis Sum Penge om Aaret, eftersom Erik Grubbe eragter det billigt, og at han for Ægt og Arbejde giver tilsvarende til, hvad Adelen dér paa Egnen tager af deres Bønder, der er fri for Ægt og Arbejde. J. T. 9, 415 b.

— Miss. til Hr. Christen Thommesen og Laurids Ebbesen. Lensmanden paa Aarhusgaard har berettet, at Skovene i hans Len er faa og ringe og i Fjendernes Tid er blevet ilde forhugget, og har derfor begæret, at Bønderne i Stedet for Halvdelen af deres Vedkørsel aarlig maa betale Bekostningen ved at lade en Del af Gaardens Brændsel hente fra Helderop Skov, og at de desuden maa age samme Ved fra Aarhus Minde, naar det kommer dertil, op til Gaarden, samt at de maa grave Tørv og yde dem i Stedet for deres Vedkørsel, særlig i Vester Lisbjerg Herred og ellers i Lenet, hvor der findes god Tørvejord. Adressaten skal nøje undersøge Lejligheden og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette er til Fordel for Kronen, lideligt for Bønderne, og om disse kan overkomme det. J. T. 9, 416.

— Miss. til Erik Grubbe. Det berettes, at en Person i Siørupt¹, som i sit Ægteskab to Gange har forset sig med Lejlermaal og har afdømt herfor til sit Herskab, som er Skolemesteren, men ikke er rømt, som han skulde efter Recessen, og ikke har villet rømme efter Dommen. Erik Grubbe skal tage Dom over ham, om han ikke er pligtig til at rømme eller skal hensættes i Kongens Jern. Rømmer han saa ikke, skal Erik Grubbe rette sig efter Dommen. J. T. 9, 417 b.

— Miss. til Hospitalsforstanderen i Viborg. Det berettes, at der er en Del af Kongens og de tidligere Konger af Dan-

¹ Det ses ikke, hvilket Sjørup der er ment.

marks Forordninger, for hvis Overtrædelse der skulde bødes til de fattige, men at dette ikke overholdes¹. Saafremt Borgemestre, Raad og Byfogden i Viborg findes forsømmelige i at tiltale dem, der overtræder Forordninger, eller en Tid lang lader Overtrædelsen passere upaataalt, skal Adressaten eller hvem der ellers er forordnet dertil, paatale disse Sager og kræve Bøderne til de fattige. Ligeledes skal de passe paa de Bøder, som efter Recessen eller Forordningen tilkommer de fattige, især hvis Øvrigheden viser sig forsømmelig hermed. J. T. 9, 417 b.

16. Maj (Kbhvn.). Miss. til Otte Termo om at lade Jørgen Rosenkrantz til Rosenholmb, Hans Lange til Fridtsøe og Ifver Krabbe til Vegholm for Betaling faa hver 3 store Dyr og 4 Raadyr til deres Bryllup. Han skal lade Dyrene skyde paa de Steder, hvor det er Vildtbanen mindst til Skade. Sj. T. 26, 189.

— Lignende Miss. til samme om at lade Anders Friis for Betaling faa 3 store Dyr og 4 Raadyr til hans Datters² Bryllup. Udt. i Sj. T. 26, 189.

17. Maj (—). Lignende Miss. til samme om for Betaling at skaffe Fru Jutte Brock, Hr. Jørgen Skeels Enke, 2 store Dyr og 4 Raadyr til hendes Søns³ Begravelse. Udt. i Sj. T. 26, 189.

— Aab. Brev, hvorved denne Mickel Daleman⁴, Barber, som agter at nedsætte sig i Helsingør, fritages for Skat og Skyld og for al Bys Tyngde og Besværing og uhindret maa bruge sit Haandværk. Han skal være forpligtet til at kurere Soldaterne paa Kronborg Slot og ellers lade sig bruge i Kongens Tjeneste mod en aarlig Løn af 100 Kurantdr. Sj. R. 19, 497 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at denne Adryaen Muiltger⁵, der vil lade Fæstningen Kronborg og Hel-

¹ Overskriften har: anlangende Byens Sagefald. ² Else Friis, g. 1637 m. Vincents Bildt til Næs. ³ Aksel Skeel, † ²⁹/₄ 1637 i Sorø.

⁴ Han kaldes i Sj. R. og i Paaskriften paa K. fejlagtigt: Doleman. ⁵ Saaledes i K. Paa Bagsiden af K. kaldes han Adrian Muiltguor, i Sj. R. Adrian Muiltguor og Muiltquer, i andre Kilder kaldes han og hans Datter Molte, Mulcke osv. Den rigtige Form for hans Navn er sikkert: Adrijan Muiltjes (jvfr. holl.: muiltje = en lille Tøffel).

singør Købstad udgaa i Kobberstykke paa sin egen Bekostning, hvis det maa ske med Kongens Privilegium, faar Bevilling paa, at ingen her i Riget i 10 Aar, fra dette Brevs Datum at regne, maa lade eftertrykke hans Værk, gøre Kopier af det eller sælge dem uden hans Vidende og Tilladelse. Hvis nogen gør det, skal han have forbrudt alle de Eksemplarer, han har med at fare, den ene Halvdel til Kongen, den anden til ham selv. Sj. R. 19, 498. K.

17. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved denne Jokum Høker, Borger i København, faar Arrest paa Skipper Tidke Eggebrett af Rostock, naar denne kommer her til Riget. [Iøvrigt enslydende med aab. Brev til samme om samme Sag af 5. Nov. 1636]. Sj. R. 19, 498 b. K.

— Pas for denne Brevviser, [Skibstømmermand] Peder Søfrensen, Borger i Aarhus, som har lovet at indfinde sig aarlig omtrent 1. Maj i Kongens Tjeneste paa Bremerholm i København og dér lade sig bruge ligesom andre Skibstømmermænd i 2 Maaneders Tid. [Iøvrigt enslydende med Pas for Skibstømmermand Hans Svendsen i Halmstad af 9. Juni 1636]. Sj. R. 19, 498 b. K.

— Lignende Pas for Skibstømmermændene Simon Rasmussen og Rasmus Pedersen i Aarhus, Peder Hansen og Hans Pedersen i Kolding, Anders Terkelsen og Rasmus Oelsen i Marstrand, Oluf Eskildsen, Niels Hansen og Niels Mogensen i Præstø, Mathis Tørsticker og Peder Olsen i Vordingborg, Jens Nielsen, Povel Hansen, Christen Christensen og Jens Christensen i Aalborg, Amund Engelbretsen, Børge Hansen, Joen Svensen, Helge Jacobsen og Søfren Oelsen i Tønsberg By. Udt. i Sj. R. 19, 499 b. K.

— Miss. til Lensmændene¹ i Danmark om, at kun Bønder, som sidder paa Gaarde, Bol eller Huse, som staar i Jordebogen, skal være fri for Udskrivning. Sj. T. 26, 189. K. (Tr.: CCD. IV. 689 f.).

— Miss. til Hr. Hans Lindenov. Han har berettet, at Bønderne i Kalundborg Len forrige Aar har lidt nogen Mis-

---

¹ De opgøres alle.

vækst paa deres Korn, saa at de ikke kan yde deres fulde Landgilde, men at de, hvis de skal blive ved Magt, endelig maa forskaanes for 24 Læster 3 Pd. 1 Td. Korn tilsammen og $\frac{1}{2}$ Td. Smør af deres Landgilde for forrige Aar. Kongen bevilger dette. Han skal føre det til Afkortning¹. Sj. T. 26, 190. K.

17. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Claus Daa. Han har berettet, at Bønderne paa Serøe², der ligger under Dragsholms Len, forrige Aar har lidt stor Misvækst paa deres Byg, og at det, som de har faaet, er saa slet, at det ikke duer til at saas, saa at de ikke kan blive ved Magt, dersom de ikke tilsammen maa faa 2 sjællandske Læster Byg til Laans til Sædekorn mod igen at levere Skæppe for Skæppe. Kongen bevilger dette, dog at Adressaten paaser, at Kongen, naar de har indhøstet, faar sin Betaling for nogen anden. Sj. T. 26, 190 b. K.

— Miss. til Malte Juul og Christian Bülow. Da Hr. Tagge Thott til Dueggit, Embedsmand paa Sølvitsborg Slot, har begæret 1 Gaard kaldet Elleholmb, som nu bruges som Ladegaard under Sølvitsborg Slot, med de Boliger, som ligger i Elleholms By, 1 Gaard kaldet Sønderstiernø, 1 Gaard kaldet Nørestiernø, 1 Gaard i Vegerum, 1 Gaard i Birkenes, 1 Gaard i Lille Lønnemaal, 1 Gaard i Fæholt og 1 Gaard i Formbo, alle i Sølvitsborg Len, til Mageskifte for noget af hans Gods i Byerne Ingelstrup³, Buresø, Borrebye og Glininge i Malmøhus Len i Skaane og, dersom hans Gods i Blekinge er Kronen mere belejligt, for Gods i Medelstad Herred, skal de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Der løber en Aa⁴ af Stranden paa begge Sider omkring samme Ladegaard og By op til Mørumb By, saa at deres Grunde paa begge Sider støder op til Aaen, i hvilken Kongens Laksefiske er, og Indvaanerne i samme Elleholmb har ikke maattet bruge Fiskeri førend St. Hansdag, fra hvilken Dag de har fisket fra Østerlandet og midtstrøms i Aaen, dog saaledes at de altid har givet Halvparten af deres Fangst til Kongen. Der skal sørges

---

¹ Den sidste Sætning er glemt i Sj. T.   ² K. har: Serøe. Ment er Sejro, Skippinge H.   ³ Sk. T. har ved en Fejlskrift: Ingetstrup.   ⁴ Mørumb Aa.

for, at dette ikke forandres, saa Kongens Laksefiskeri ikke lider noget Afbræk. Kongen har befaleet Erik Krabbe til Strundberggaard¹, Befalingsmand over Christianopels Len, enten selv eller ved sin Fuldmægtig at give Møde paa Kongens Vegne ved Besigtelsen og give til Kende, hvad han har at bemærke. Sk. T. 6, 237 b.

17. Maj (Kbhvn.). Miss. til Kommissarierne i Skaane om at tilholde Ingeniør Hof² og Konduktøren i Skaane straks at begive sig til Fæstningen Christianopol og dér undersøge, om Rundelerne sammesteds er lovlig og tilbørlig fyldt og i hvilken Lensmands Tid det er sket, og give det beskrevet. Sk. T. 6, 238 b.

— Miss. til Erik Krabbe. Han har forespurgt, om han skal lade forfærdige de Hjulbøre, Spader, Skovle og andre Instrumenter, som er nødvendige til Reparation af Fæstningen Christianopol. Han skal straks lade forfærdige, hvad der er nødvendigt heraf, og skal straks lade begynde at brænde Kalk af Kalksten og lade købe Sten paa Øland. De nødvendige Penge skal han forlange hos Kommissarierne i Skaane. Sk. T. 6, 239.

— Miss. til samme. Han har meddelt, at de, som bruger Jernværket ved Ronneby, har begæret at faa de gamle og ødelagte Jernstykker, som ligger i Fæstningen Christianopol. Han skal lade dem faa alle de Jernstykker i Fæstningen, som Arkelimesteren befinder ubrugelige, mod at de i Stedet leverer godt Stangjern, som skal forbruges til Fæstningens Fornødenhed. Sk. T. 6, 239 b.

— Miss. til samme. Han har berettet, at der i hans Len er en Bonde, ved Navn Joen Koff³, som har forladt sin Ægtehustru i Sverrig og begivet sig til Danmark med en anden Ægtemands Hustru, at de er viet sammen af en Præst i Randal, ved Navn Hr. Jens⁴, som for lang Tid siden er død. Siden denne Kvinde døde, har han to Gange været gift her i Danmark, og den sidste Kvinde lever endnu. Erik Krabbe skal

---

¹ Fejlskrift i Sk. T. for: Strandbjærggaard, Skodborg H.   ² Johan Hof, jvfr. Miss. af 1. Marts om samme Sag.   ³ Han kaldes Koff og Kasp.

⁴ Formodentlig Jens Eriksen, Sognepræst til Ramdale, Øster H., Blekinge; jvfr. Miss. af 30. Aug. 1617 til Falk Lykke.

lade nævnte Joen Koff indstævne for sin tilbørlige Dommer, tage Dom over ham og derefter lade ske Eksekution. Sk. T. 6, 239.

17. Maj (Kbhvn.). Miss. til Erik Krabbe. Han har berettet, at han har siddende en Fange, ved Navn Matthis Hyp, som efter Opgivelse af Sognepræsten Hr. Jens¹ i Løsen har forladt sin Ægtehustru og ikke søgt Kirken i nogle Aar, men har levet hen argere end en Hedning og Tyrk med adskillige Horer i Skov og Skjul og hvor han ellers kunde opholde sig blandt Bønderne, indtil forrige Aar, da han stod aabenbart Skrifte i Kirken for sin Forseelse, men saa snart han var kommet ud af Kirken efter Skriftemaalet, gik han atter til Skovs med en anden Hore. Han har selv tilstaaet til Tinge at have haft 3 Horer, siden han forlod sin Ægtehustru. Erik Krabbe skal lade ham tiltale ved Retten derfor, tage Dom over ham og siden rette sig efter denne. Sk. T. 6, 239 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland om, at Lands-tinget paa Gulland skal holdes i Visby paa Kompagni-huset. Sk. T. 6, 238 b. (Tr.: CCD. IV. 689).

— Miss. til samme om dér paa Gulland at bestille 300 Pipholter, som skal holdes i Forraad og bruges til Rønder paa Frederiksborg Slot, og endvidere 300 Pipholter, der skal bruges paa Tosing. Kongen vil med det første lade dem afhente med Skib. Sk. T. 6, 238 b.

— Miss. til samme paa Gulland. Efter at der er udgaaet Forordning om, at alle Præsternes Medhjælpere, der er 2 i hvert Sogn, skulde være fri for Ægt og Arbejde, berettes det, at dette er til stort Besvær for de andre Bønder sammesteds, da største Delen af Sognene paa Gulland er ganske ringe, med 6 eller 7 Gaarde. Kongen bestemmer derfor, at Præsternes Medhjælpere dér paa Landet skal gøre samme Ægt og Arbejde som de andre Bønder dér. Adressaten skal tilholde dem hertil og, dersom nogen findes forsømmelig heri, stævne dem for Retten og tiltale dem derfor. Endvidere berettes det, at de Personer, som underviser Ungdommen dér paa Landet, ligeledes vil

---

¹ Jens Pedersen Hovgaard, Sognepræst i Løsen og Augerum, Øster H., Blekinge.

holde sig fri for Ægt og Arbejde, skønt en Del af dem sidder paa de bedste Gaarde. Da dette er til Afbræk for deres Naboer, skal Adressaten lade bygge Boliger eller Værelser, hvor de Personer dér paa Landet, som underviser Ungdommen, kan holde til (dog uden nogen Bekostning for Kongen), og siden lade dem, som bliver boende paa Gaardene, gøre Arbejde ligesom de andre. Han skal tilholde dem, hvis Børn undervises af samme Skolemestre, at betale disse derfor, som det er billigt. Sk. T. 6, 240.

17. Maj (Kbhvn.). Miss. til Knud Ulfeldt. Det berettes, at Flemming Ulfeldt til N. vil købe sin Broder Tyge Ulfeldts Part og dens Tilliggende i Orebygaard. Da Tyge Ulfeldt næsten er myndig og har samtykt i Salget, skal Knud Ulfeldt, som er nævnte sin Broders Lavvæрге, afhænde den, sætte Pengene paa Rente og i anden Maade bruge dem til hans Fremtarv. F. T. 4, 437 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Odense. Kongen har bevilget dem en lille Del af en til St. Knuds Kloster liggende Have; denne Del begynder ved Enden af den gamle Borgestue ved den Gang, som hidtil er gaaet til Kirken og hvormed St. Knuds Kirkegaard kan forbedres. Endvidere maa de til Reparation af Kirkegaardens Mur og andet beholde de Sten, som staar paa Stedet. F. T. 4, 437 b.

— Miss. til Hening Valkendorf. Da Kongen har bevilget en lille Del af en til St. Knuds Kloster liggende Have til Forbedring af St. Knuds Kirkes Kirkegaard, hvilket Stykke begynder ved Enden af den gamle Borgestue ved den Gang, som hidtil gik til Kirken og ender ved Huset tværtoverfor, efter den derpaa allerede gjorde Anvisning, skal Hening Valkendorf i Nærværelse af Fogden paa St. Knuds Kloster lade denne Jord afpæle, hvorefter den straks maa følge dem¹. De skal siden faa Kongens Konfirmation derpaa. F. T. 4, 437.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas om, at Fru Karen Krabbe maa tilforhandle sig et Lejersted i Nyborg Kirke, dog skal han paase, at Kirkens Bedste rammes derved. F. T. 4, 437 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Nakskov. Det berettes, at et umyndigt Barn i Nakskov ved Anlægget af den nye

¹ Borgemestre og Raad i Odense.

Befæstning har lidt stor Skade paa den ham af hans Forældre efterladte Ejendom, idet baade Ejendommens Huse og ledige Plads er blevet ødelagt. De skal yde BARNET Vederlag i alle Maader for den Skade, som han har lidt paa Ejendommen. Sm. T. 6, 445.

17. Maj (Kbhvn.). Kgl. Konfirmation paa et af Domkapitlet ved Aarhus Domkirke under Datum: Aarhus, 23. Marts 1636 udfærdiget Brev, hvorved Kapitlet til Fru Anne Friis, Enke efter Laurits Lindenov til Oregaard, sælger et gammelt Kapel ved den nordre Side af Domkirken næst Kirkedøren ud til Bispegaarden til Begravelse for hende og hendes Mand samt deres Arvinger. Hun har herfor erlagt 100 enkende Rdlr. og har forpligtet sig til paa sin egen Bekostning at istandsætte det, der nu er helt brøstfældigt, baade ude og inde uden al Anskrivelse eller Bekostning for Domkirken, samt altid herefter at vedligeholde Kapellets Bygning, saa at Domkirken aldeles intet har at bekoste derpaa i nogen Maade. Desuden har hun forpligtet sig til straks at stifte en Fundats paa 500 Rdlr., af hvis Renter Kapellet skal vedligeholdes. Disse Penge skal staa paa Rente til evig Tid, dog skal Renterne ikke betales, saa længe den gode Frue selv lever, da hun selv har forpligtet sig til at vedligeholde Kapellet, saa længe hun lever, men efter hendes Død skal Hovedstolen eller et Gælds-brev paa Beløbet leveres til Kapitlet, som skal anvende Renten til Kapellets Vedligeholdelse. Kapellet skal straks følge hende og hendes Arvinger. De tidligere residerende Kanniker havde paa Domkirkens Vegne bevilget afdøde Laurits Lindenov Kapellet til Begravelse for ham og hans Frue, men Sagen blev ikke endelig afsluttet, og Kapitlet har derfor nu bragt Sagen til Afslutning. Brevet er underskrevet af Dr. Morten Madtsen, M. Bunde Nielsen, M. Paaske Jensen og Anders Bertelsen og beseglet med 1 Segl [Kapitlets]. J. R. 9, 255 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Anders Lauritssen, boende i Kalø Len, maa tage Maren Jepsdatter, med hvem han har trolovet sig, til Ægte. Det er efter Trolovelsen blevet oplyst, at hun er Næstsøskendebarn til hans afdøde Hustru Kirsten Madsdatter, men ingen har tilforn vidst det. J. R. 9, 257.

— Aab. Brev, hvorved M. Ancker Søfrensen, Sognepræst i Kolding, som med det allerførste agter at gøre sit

Bryllup i Kolding, faar Bevilling til at indbyde nogle flere Par Folk til sit Bryllup, end Forordningen tillader. J. R. 9, 257 b.

17. Maj (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Seefeld, [Lensmand paa Hald]. Da det berettes, at der i Viborg ikke tilbørlig holdes paa Kongens og de tidligere Kongers Forordninger, for hvis Overtrædelse der kan tilfalde Kongen Bøder, skal han, saafremt Borgemestre og Raad i Viborg undlader at rejse Paatale i Kongens Sager, tiltale dem ved Retten for deres Efterladenhed og søge Erstatning hos dem. J. T. 9, 418.

— Miss. til Erik Grubbe og Hospitalsforstanderne i Aarhus. Da Hr. Olluf Parsberg til Jernidt, Befalingsmand paa Trondhjemsgaard, har begæret en Aarhus Hospital tilhørende Gaard i Haurum By og Sogn til Mageskifte for 2 Gaarde i Meilbye By og Sogn, skal Adressaten med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Mageskifte kan ske til Gavn for Hospitalet. J. T. 9, 418 b.

— Miss. til Niels Krag og Mogens Høg. Da Hr. Tage Thott til Erisholmb, Embedsmand paa Malmøhus Slot, og Arild Gyldenstjerne til Timb, Hofjunker, har andraget om Kongens Befaling til gode Mænd om at taksere Bygningerne paa deres afdøde Fader¹ Hr. Knud Gyldenstjernes Hovedgaarde i Jylland, skal Adressaterne med det allerførste taksere hans Hovedgaarde Timb, Bistrupt, Syndervang og Irup for, hvad de efter ret Søkendeskite kan sættes til i Penge. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 9, 418 b.

— Lignende Miss. til Henning Valkendorf til Glorup og Falk Gjøe til Hvitkeild om at taksere Mullerupt paa Fyen og til Hr. Tage Thott Andersen og Hendrik Ramel om at taksere Lynbygaard i Skaane. Udt. i J. T. 9, 419.

— Miss. til Mogens Kaas og Mogens Høg. Mogens Sehested til Holmgaard, Befalingsmand paa Skivehus Slot, har paa sin Søster Jomfru Ane Sehesteds Vegne berettet, at Kongen

---

¹ Tage Thott Ottesen havde været g. m. Knud Gyldenstjernes Datter Karen († 1628).

for nogen Tid siden¹ har gjort et Mageskifte med nævnte hans Søster, hvorved hun bl. a. fik udlagt en Gaard, der skylder 4 Tdr. Byg til Rested Kirke paa Mors, hvorfor hun har udlagt fuldt Vederlag. Adressaterne skal specificere, hvilken af de af hende udlagte Gaarde der skal give de 4 Tdr. Byg til Rested Kirke, for at Kirken kan vide, af hvilken Gaard de 4 Tdr. Byg skal oppebæres. J. T. 9, 419.

18. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Provsten paa Samsø maa faa den Tiende, der er fæstet til Dorete Bruns² sammesteds, efter hendes Død. Den afdøde Provst paa Samsø har haft den, men efter hans Død er den blevet fæstet til hende. Sj. R. 19, 499 b. K.

— Aab. Brev, hvorved det forbydes at rejse Trætte mod Hr. Claus Daa til Borrebye, Rigens Admiral og Embedsmand paa Dragsholm Slot, eller mod hans Dattersøn Corfits Ulfeldt til Bafvelse, for hvem Claus Daa er Formynder, saa længe Claus Daa ved Rigens Bestillinger udenlands er forhindret i at være til Stede; dog maa heller ingen paa deres Vegne begynde Trætte mod andre. Sj. R. 19, 500. K.

— Miss. til Frederik Urne om at lade Kirkeværgerne til den tyske Kirke i København faa det, der endnu er i Beholdning af det gamle Orgelværk, som har staaet³ i Kirken paa Kronborg Slot. Udt. i Sj. T. 26, 190 b. K. (Tr.: KD. V. 201).

— Miss. til samme om at skaffe den nye Fuglefænger, som skal være hos Fasanerne og Kaninerne, hvad han behøver til disse Dyr og til dette Værk, eftersom han begærer, og straks lade det forfærdige. Han skal have samme Løn som den anden Fuglefænger, fra 1. April⁴ sidstforleden at regne. Sj. T. 26, 191. K. Orig. i Landsark. i Kbhvn. (Tr.: Ann. f. nord. Oldk. 1855, S. 149).

— Miss. til Vendtsel Rotkirk. Hr. Hans Hermandsen Aalborg, Kapellan i Korsør og Tørborg Sogne, har berettet, at han ikke har nogen Genant af Korsør Kirke. Vendtsel

---

¹ 22. Maj 1636.   ² Se aab. Brev af 8. Nov. 1634.   ³ Sj. T. har: som staar, K. har: som staaed.   ⁴ Sj. T. og Orig. har: fra 1. August sidstforleden, K. har vistnok rigtigt: fra 1. April.

Rotkirk skal af Tornborg Kirkes Beholdning lade Kapellanen faa, hvad han behøver til den nødvendige Reparation af sin Residens, og tage Revers af ham paa, at han og hans Efterkommere siden skal holde Præstegaarden vedlige. Endvidere skal han lade Kapellanen faa en af Tornborgs Jorder, naar den bliver ledig, for sædvanlig Afgift og lade ham og hans Efterfølgere beholde den. Sj. T. 26, 191. K.

18. Måj (Kbhvn.). Miss. til Vendtsel Rotkirk. Da det berettes, at Præsten i Rersløf selv bruger en sin tilliggende Gaard¹, bevilger Kongen, at han maa være forskaanet for Skat af samme Jord, men de Husmænd, der er paa Grunden, skal skatte, naar det paabydes. Sj. T. 26, 191 b. K.

— Miss. til Melkior Oldeland og Christen Holck. Jomfru Inger Gjõe til Oxholt har andraget om en Befaling til 2 gode Mænd om at aabne en Brevkiste, der staar under Forsegling i Vor Frue Kirke i København, hvori findes afdøde Eske Bildes Breve, og af den udtage og tilstille hende et Mageskiftebrev² paa en i Jerndrup liggende Gaard, som hedder Halberdts Ry³ og ligger paa Osen⁴, som afdøde Eske Bilde har faaet til Mageskifte af Kongen og som nu er tilfaldet hende. De skal straks aabne afdøde Eske Bildes ovennævnte Brevkiste, udtage Mageskiftet paa nævnte Gaard og, forsaavidt det med Rette tilkommer hende alene, tilstille hende det mod en Revers, som de igen skal indlægge i Kisten, hvorefter de igen skal forsegle den. Sj. T. 26, 191 b. K. (Tr.: KD. V. 201 f.).

— Aab. Brev, hvorved Gabriel Kruse til Hiullebierrig faar Bevilling til at forfærdige et Begravelsessted under Altergulvet i hans Sognekirke Borkagger⁵ inden eller uden Kirken, hvor det bedst kan falde, dog uden Skade eller Bekostning for Kirken i nogen Maade. Sk. R. 5, 204 b.

— Mageskifte mellem Jomfru Karen Lykke til Snellrødt og Kronen. Sk. R. 5, 204 b⁶. Orig. (se Kr. Sk.).

---

¹ K. har haft: sin Anneks Gaard, og: sin Præstegaard, hvilket er rettet til det ovenstaaende. Maaske er der ment Anneksgaarden i (Ruds-) Vedby, der var forenet med Rerslev. ² Af 12. Jan. 1608. ³ K. har: Hollberdts Ry. Ment er Hulehjørgrød, Jernerup S., Bjærge H., Skaane. ⁴ Aasen. ⁵ Barkager, Bjærge H., Skaane. ⁶ Udenfor er skrevet en Henvisning til Fol. 220.

18. Maj (Kbhvn.). Forleningsbrev for M. Jens Skielderup, Slotspræst ved Københavns Slot, paa det efter afdøde Sifvert Grubbe ledige Kannikedømme i Lunde Domkirke, saa længe han er i denne Bestilling. Han og de efterfølgende Slotspræster her skal altid nyde samme Kannikedømme med Mensalia, Communia og anden Rettighed som de residerende Kanniker. [Med Art. 1—2]. Sk. R. 5, 220¹.

— Miss. til Jomfru Karen Lykke. Hun har begæret noget af Kronens Gods i Helsingborg Len i Skaane til Mageskifte, og dette Mageskifte er ogsaa sket², men af de gode Mænds Besigtelse af begge Parters Gods ses det, at hendes Gods beløber sig til langt mere end Kronens, hvorfor hun har begæret, at en Gaard i Anstrup³ i Brobye Sogn maa udelukkes af Mageskiftet og følge hende selv. Kongen tillader, at hun maa beholde denne Gaard. Sk. T. 6, 240 b.

— Miss. til Hr. Christopher Ulfeldt om at lægge 1 Gaard i Blesinge i Øster Lyngby Sogn i Nørre Herred, 1 Gaard i Udvellinge By i Vellinge Sogn, 1 Gaard i Gundestrup i Filsninge⁴ Sogn, begge i Luggude Herred, og 2 Gaarde i Mardal i Høy Sogn i Sønder Asbo Herred, alle i Helsingborg Len i Skaane, som Kongen har faaet til Mageskifte af Jomfru Karen Lykke til Snellerød, ind under Helsingborg Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indkomst af dem. Sk. T. 6, 241.

— Miss. til Erik Krabbe om, naar han advares derom, at give Møde paa Kongens Vegne, naar Malte Juul til Giesinggaard, Befalingsmand over Christianstads Len, og Christian Bülow til Ingelstedgaard besigter det Gods, som Hr. Tage Thott Andersen til Duegede, Befalingsmand paa Sølvitsborg Slot, har begæret til Mageskifte, og det, som han tilbyder derfor, og give til Kende, hvad han har at bemærke. Sk. T. 6, 241 b.

— Miss. til Gabriel Kruse og Eiler Holck. Stalder Kaas til Rosendal har berettet, at han har afkøbt sin Hustrus⁵ Fader

---

¹ Nedenfor er skrevet: Dette Brev skal refereres hen til Majum Anno 1637 sub signo [derefter et Mærke] Fol. 207.   ² 18. Maj 1637.   ³ Fejlskrift for: Aastrup, Broby S., Sdr. Asbo H.   ⁴ Fejlskrift i Sk. T. for: Flenninge.   ⁵ Regitse Bilde, Datter af Klavs Bilde Stensen.

Klavs Bilde nævnte Rosendal Gaard med noget tilliggende Gods, men da han paa Klavs Bildes Vegne har udlagt saa mange Penge, som nævnte Gaard og Gods er værd, har han anmodet Kongen om en Befaling til gode Mænd om at være til Stede, naar han overleverer nævnte Claus Bilde hans indløste Haandskrifter. Adressaterne skal rette deres Løjlighed efter at være til Stede, naar Stalder Kaas leverer samme indløste Haandskrifter fra sig, og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den Møtte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 241 b.

18. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tage Thott Andersen om at lade Hr. Frederik Reedtz til Tyggestrup, Befalingsmand paa Vordingborg Slot, faa 30,000 Enebærstager, naar han sender et Skib efter dem, til Brug til Gærder omkring Vildtbanen sammesteds. Sk. T. 6, 242.

— [U. St.]. Miss. til Hening Valkendorf om straks at forløve den Foged eller Skriver paa Tosing, som sidst blev angivet, og antage en anden god, tro og flittig Karl i hans Sted. Endvidere skal Hening Valkendorf have Tilsyn med, hvad der leveres eller købes til Bygningen, og skal forbyde den nye Foged at drive Købmandsskab, enten med Korn eller andet, og at have Korn paa Kongens Lofter, ej heller maa han have Svin eller andet deslige paa Kongens Skove for at undgaa Mistanke. F. T. 4, 438.

— (Kbhvn.). Miss. til Sten Bilde og Bispen i Fyen [Dr. Hans Mikkelsen] om at skaffe Marn, Enke efter Hr. Simon¹, forrige Sognepræst til Vislef Kirkesogne, som har berettet, at hun er sat ud af Præstegaarden og ikke har noget at leve af, en billig aarlig Pension i hendes Enkesæde, for at hun ikke skal have Aarsag til yderligere at ulejlige Kongen med sin Supplikation. F. T. 4, 438. (Tr. i Udt. i Saml. til Fyens Hist. og Topogr. VI, 6).

— Miss. til Hening Valkendorf. En af Hertugen af Gottenrups Undersaatter, Johan Berentsen, Borger i Frederikstad,

---

¹ Simon Andersen Hoff († 1622), Sognepræst til Vigerslev og Veflinge, Skovby H.

har berettet, at Borgemestre og Raad i Odense har arresteret noget ham tilhørende Salt, Humle og andet Gods. Dette Gods skal frigives og igen udleveres til ham. F. T. 4, 438 b. Orig. i Landsark. i Odense.

18. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Jomfru Maren Fransdatter¹ faar Bevilling til at være sin egen Værge og sælge sin Gaard Ørse og andet Gods, som hun har arvet efter sin afdøde Fader, og i Stedet herfor købe sig andet belejliger Gods, dog at det sker med hendes nærmeste Venners Raad og Samtykke. J. R. 9, 257 b.

— Aab. Brev, hvorved Jomfru Anne Munk faar Bevilling paa Livstid paa Kronens og Kirkens Part af Tienden af Skibet Sogn for rimeligt Fæste og sædvanlig aarlig Afgift efter hendes Moders² Død. J. R. 9, 258 b. K.

— Oprejsningsbrev for Simon Lauritsen, Borger i Aarhus, som i Fjendens Tid efter Tilskyndelse og Befaling af de daværende Borgemestre og Raad i Aarhus har gjort adskillige Forstrækninger til Fjendernes Nødtøft og Brug, til at rejse Paatale i denne Sag, som om den nylig var sket. Han har intet Vederlag faaet derfor og har heller ikke rejst Paatale inden Aar og Dag efter den derom udstedte Forordning. J. R. 9, 258.

— Aab. Brev, hvorved Volf Baltersen og Jens Jacobsen, Borgere i Aarhus, faar Bevilling paa at anlægge en Krudtmølle i Aarhus Len som evig Ejendom for dem og deres Arvinger. De har tilbudt, at det Krudt, som bliver forarbejdet dér, først skal tilbydes Kongens Tøjhus og ellers Kongens Undersaatter her i Riget, men ikke maa leveres til Fremmede. J. R. 9, 258 b.

— Miss. til Erik Grubbe. Da Kongen har bevilget, at Volf Baldtsersen og Jens Jakobsen, Borgere i Aarhus, maa anlægge en Krudtmølle³ i Aarhus Len, skal Adressaten paase, at det sker paa et Sted, hvor det ikke er til Skade for Kronen. J. T. 9, 420⁴.

— Miss. til samme. Hr. Laurids Nielsen, Sognepræst

---

¹ Maren Fransdatter Munk (3 Kugler).   ² Sofie Friis Frederik Munks.   ³ J. T. har: „Kru Mølle“.   ⁴ Tr.: Hübertz: Aktst. vedk. Staden og Stiftet Aarhus. II. 73 f.

til Feldtballe og Nødagger Sogne i Aarhusgaards Len, har berettet, at en Del af hans Præstegaardsjord, ved Navn Hesseljord, som Følge af hans Formands Forsømmelse er kommen fra Gaarden og bruges til den nærmeste Landsby, nemlig Testrup¹, men da hans Præstegaards Avl er ganske ringe, har han begæret Bevilling til, at samme Jord igen maa komme til hans Præstegaard. Af Erik Grubbes Erklæring ses det, at samme Jord i fire Præsters Tid altid har fulgt Felleballe Præstegaard, og Bønderne beretter, at de har haft Jorden i Fæste i omkring 38 Aar, at de dog ikke har noget Fæstebrev paa den at fremvise, men at der findes indført i Jordebogen, at de aarlig giver 1 Ørte Rug af den. Jorden ligger ikke paa deres Bymark eller iblandt deres Gaardes Avling, men alligevel kan de af Hensyn til deres Fædrift og Græsningen ikke undvære den uden stor Skade for dem. Da Præsten heller ikke begærer andet end Kornavlén af den, naar den kan falde, men vil lade Fædriften og Græsningen, naar den er i Fællede og Kornet er indhøstet, følge Bønderne, skal Erik Grubbe lade Hr. Laurids Nielsen igen faa nævnte Hesseljord til sin Præstegaard, saaledes at Præsten faar Kornsæden, naar den falder, men naar Jorden er i Fællede eller Kornet er indhøstet, maa Bønderne bruge den til deres Fædrift og Græsning. J. T. 9, 419 b.

18. Maj (Kbhvn.). Miss. til Erik Grubbe og Bispen. Da Kongen har erfaret, at Kirkerne i Aarhus Stift kun har ringe Formue, vil Kongen forskaane dem for de Bidrag, som de efter hans forrige Befaling skulde yde til Randers [og Mariager] Kirker². J. T. 9, 421.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne og Jørgen Brahe. Paa forrige Herredag er der dømt mellem Fru Sofi Friis og hendes Børn, at hun skal have Andel i Harridskierd Gaard og Gods pro Qvota med hendes solgte Gods. Da der nu desforuden skal gøres Udlæg for det, der er solgt af afdøde Fredrik Munks Gods, ligeledes à l'advenant, og der endvidere skal gøres Udlæg til Sø-

---

¹ Fejlskrift i J. T. for: Tostrup, nu: Taastrup, Feldballe S.   ² J. T. har i Overskriften: Mariagers og raaders Kirker, i Teksten kun: raaders Kirke. Der maa være ment Mariager og Randers Kirker, jvfr. Miss. af 14. Jan. 1634 om Mariager Kirke og af 20. Febr. 1634, jvfr. 3. Nov. 1636, om Randers Kirke.

strene og for Bekostningen ved hans Begravelse og andet, kan hun ikke faa Udlæg for sit solgte Jordegods i Harridskierd Gaard og Gods, og hun har derfor paa sidste Herredag faaet Dom for, at hun maa tage Erstatning i hans Købegods. Adressaterne skal derfor likvidere hende og hendes Børn imellem efter disse to Domme og efter de andre Domme, der er gaaet i Sagen, saa at den engang for alle kan komme til en endelig Ende og hun bestemt kan vide, hvad der tilkommer hende af Gaard og Gods og hvad der tilkommer hver af de andre deri. De skal taksere Harridskierds Bygning, Ager, Eng, Skov og Mark, forsaavidt som det ikke allerede er takseret, og da der maaske vil være flere, der skal have Andel i Gaarden, skal de skifte Husene mellem dem og siden til Tinge opkræve Mænd, som kan fordele Ager, Eng, Skov og Mark i Lodder til hver enkelt og afpæle dem. J. T. 9, 420 b.

18. Maj (Kbhvn.). Miss. til Laurids Ebbesen. Just Eriksen i Lendstrup¹ i Aakær Len, har berettet, at han tiltales af Adressaten for en Forseelse, som han har begaaet i sin Herredsfogedbestilling. Laurids Ebbesen skal lade Just Eriksen afsone for Sagen, dog at han ikke længer bliver i samme Bestilling. Laurids Ebbesen skal forordne en anden til Herredsfoged i hans Sted. J. T. 9, 421.

— Miss. til Ernst Normand og Bispen i Ribe [Dr. Hans Borkardsen]. Afdøde Mag. Niels Vellomsens Hustru i Balle har berettet, hvorledes hun udsættes af Sognet, og har begæret at faa bevilget nogen aarlig Pension af Sognet til at leve af. Adressaterne skal sammen med Patronens Fuldmægtig fastsætte en billig, aarlig Pension for hende i hendes Enkesæde. Dersom Patronen ikke har nogen Fuldmægtig til Stede dér, skal de selv forhandle med den tilkommende Præst og hende, saa at der bliver tillagt hende en tilbørlig aarlig Afgift i hendes Enkesæde. J. T. 9, 421 b.

— Miss. til Mogens Sehested. Da han har berettet, at der paa Skivehus Slot ikke er noget Fangetaarn, hvori man kan forvare en Skalk, skal han lade et bygge dér. Hvad der be-

¹ Fejlskrift i J. T. for: Loverstrup, Hads H. Just Eriksen i Loverstrup var Herredsfoged i Hads H., jvfr. Miss. 23. Marts 1634.

høves dertil af Sten og Kalk, skal han føre til Regnskab, dog at alting sker med saa ringe Bekostning som muligt. J. T. 9, 421 b.

18. Maj (Kbhvn.). Miss. til Christofver Hvas. Det Anker-tov og de to smaa Ankre, som han har købt til Kongen i hans Len [Ørum], skal han sælge og føre Pengene derfor til Regnskab. J. T. 9, 422.

19. Maj (—). Bestalling for Trued Thiste¹ som Løjtnant til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 150 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden, fra 4. April 1632 at regne, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 19, 500. K.

— Aab. Brev, hvorved nogle af Danmarks Riges Raad og Adelskabet samt en Del Borgere i St. Nicolai og Helliggeistes Sogne i København faar Bevilling til at lede det ferske Vand fra Emdrup Sø ind i Byen. Sj. R. 19, 500 b. K. (Tr.: KD. III. 178 f.).

— Miss. til de Højlærde i København. M. Anders Hegelund, som i lang Tid har betjent Skolen i København og andetsteds, har andraget om at maatte hjælpes til en Stilling. Da det berettes, at han har forestaaet Skolen i lang Tid med Flid og da M. Claus Jeger, Sognepræst i Torneby paa Amager, til hvis Embede Adressaterne har Jus, paa Grund af Alder skal være meget svag, anmodes de om, naar denne Præst dør, at hjælpe M. Anders Hegelund til dette Kald, dersom hans Gaver behager dem og ingen af dem selv begærer det, dog at alting sker efter Ordinansen og de om Præstekald udstedte Forordninger. Sj. T. 26, 192. K.

— Miss. til Dr. Hans Reisner. Da der af Patronen er indsat en Person i Sallerup og Rimmersløf² Kald i Skaane, og da Bispen³ er død, skal Adressaten ordinere denne Person og alle andre, der maatte være at ordinere i Skaane, indtil den nye Superintendent er udnævnt af Kongen. Sj. T. 26, 192 b. K.

---

¹ Trond Teiste; han kaldes Thiste, Theested og Thisted. ² Vester Sallerup og Remmerslev, Harjagers H. ³ Dr. Mads Jensen Middelfart, † 14/6 1637.

19. Maj (Kbhvn.). Miss. til Dr. Hans Reisner. Hr. Hans Clausen, forrige Kapellan til Tornbye Sogn paa Amager, der for nogen Tid siden¹ har forset sig i Administrationen af Sakramentet, men har faaet denne Forseelse eftergivet mod at han i et Aarstid skulde være fra sit Kald, har, da dette Aar nu snart er forløbet, andraget om igen at tilstedes til dette Kald. Naar Aaret er forløbet, skal Adressaten igen lade ham faa sit forrige Kald. Sj. T. 26, 192 b. K. (Tr.: Dsk. KL. III. 259 f., med urigtig Datum: 17. Maj).

— Miss. til Mogens Pax. Han har efter det af ham derom optagne Synsvidne indberettet om Bygfældigheden paa Holbæk Slot og begæret at faa at vide, hvorledes der skal forholdes dermed. Han skal efterhaanden lade Bygningen dér paa Slottet udbedre efter Synsvidnet, betale det af Lenets ordinære Indkomst og føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 193. K.

—² Miss. til Rentemestrene. Jacob Mickelsen, Borgemester i København, har berettet, at der i hans Regnskab fra 1623 til 1624, da Toldboden sammesteds var betroet ham, er gjort Antegnelse, fordi han har leveret Jahan Bram 8766 Rdlr. efter Ordinansen i Mønt med 6 Mark 6 Sk. for hver Daler, medens det formenes, at han ikke burde have betalt ham mere end 6 Mark for hver. Han hævder, at Rigsdaleren dengang overalt har gældt 6 Mark 6 Sk., og begærer at faa denne Antegnelse slettet. De skal slette denne Antegnelse. Sj. T. 26, 193 b. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til samme. Det berettes, at der i Renteriet forholdes Fru Hilleborre Krafse til Rafnholt, Grev Holcks Enke, Kvittansiarum af Møns Len, fordi der i Kirkestolen dér paa Landet af afdøde Frants Rantzau, forrige Hofmester og Befalingsmand paa Møen, skal findes antegnet, at Peder Basse til Sørup, Befalingsmand paa Tranekær Slot, dengang han var forlenet med dette Land, skal have solgt Kirkens Korn for billigt. Da dette ikke vedkommer hende, maa der gives hende Kvittansiarum, saafremt den ikke forholdes hende af anden Grund. Sj. T. 26, 193 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

¹ Jvfr. Miss. 4. Okt. 1636.
9. Maj.

² Sj. T. har, sikkert ved en Fejlskrift:

19. Maj (Kbhvn.). Miss. til det medicinske Fakultet og Lægerne¹ i København om at begive sig til Helsingør, dér bese et Apotek, som Apotekeren Jacob Høgeveld har faaet bevilget, efterse, om det er tilbørligt forsynet med Rekvisiter², en god Apotekersvend og de nødvendigste Materialer, som Stedet kræver, og indsende Erklæring derom. Sj. T. 26, 193. K.

— Miss. til Frederik Urne, hvorved ovenstaaende Brev om Visitation af Jacob Høgeveldts Apotek i Helsingør kommunicerer ham med Anmodning om at være Lægerne beforderlig i deres Kommissionsforretning. Sj. T. 26, 194. K.

— Miss. til samme. Kirstine, Bernt Vachis³ Enke, i Helsingør har berettet, at der for nogen Tid siden er gjort hende Uret, idet der er lavet en Vej gennem et Vænge, som har tilhørt hende⁴, uden at hun har faaet noget Vederlag derfor. Han skal til Tinge lade opkræve 8 Mænd, som kan taksere, hvad hun billigt bør have derfor, og siden kvittere det af i de Penge hun skylder Kongen. Sj. T. 26, 194 b. K.

— Miss. til samme om at tilsige Bønderne i hans Len [Frederiksborg]⁵ at føre den Tørv, som skæres i Tørve-mosen, til det Hus, som er forordnet dertil, oplægge den dér og siden hjælpe til at læsse den paa Rustvognene, naar de tilsiges dertil. Endvidere skal hver Gaard i Lenet køre lige saa mange Læs Tørv til Provianthuset i København, som hver Gaard i Københavns Len kører, og tage Bevis derfor paa det Sted, hvor de leverer Tørven. Sj. T. 26, 194 b. K.

— Aab. Brev om, at der hver Onsdag maa holdes Torvedag i Landskrone. Sk. R. 5, 207 b. (Tr.: CCD. IV. 690).

— Aab. Brev, hvorved Ernst Møller, Kongens Hofskrædder, som har begivet sig fra København og indrettet sin Bolig i Espinge i Skaane, hvor han holder Dug og Disk, faar

---

¹ Sj. T. har kun: Medici; K. har: Facultati Medicæ og Medicis udi København   ² K. har her og i det følgende Miss.: med Rekvisitis af en god Apotekersvend, hvilket i Sj. T. er rettet til: med Rekvisitis og en god Apotekersvend.   ³ Kaldes ellers: Bernt Focke.   ⁴ I K. har der staaet: som hendes afdøde Husbonde har tilforhandlet sig, hvilket atter er slettet.   ⁵ Teksten har: udi dit Len, altsaa sikkert Frederiksborg Len.

Bevilling paa at de, som herefter har Tiltale mod ham, skal søge ham ved hans rette Værneting ved Espinge, hvor han skal være forpligtet til at svare enhver efter Lov og Ret. Dog skal han være forpligtet til at svare til de Processer, der allerede er begyndt i København. Sk. R. 5, 207 b.

19. Maj (Kbhvn.). Oprejsningsbrev for Niels Jonsen i Sebberup i Gyngge Herred i Skaane, for Skovhugst. Sagen er aftinget hos Hr. Tagge Thott Ottesen. Udt. i Sk. R. 5, 208.

— Oprejsningsbrev for Hans Stolpesen af Slusaas for et Vidne, som han har ført og som er blevet underdømt. Sagen er aftinget hos Hr. Christoffer Ulfeldt. Udt. i Sk. R. 5, 208.

— Aab. Brev om, at Hr. Jens Christophersen i Bierrekuld¹, hvis Gaard for nogle faa Aar siden brændte med næsten alt hans Boskab og til hvis Præstegaard der kun hører ringe Ejendom, hvorfor han, da Sogndegnen for nogen Tid siden afgik og Degnekaldet blev lagt under Helsingborg Skole, fæstede Degneboligen med Ager og Eng paa Livstid, faar Bevilling til at beholde samme Degnebol med tilliggende Jord paa Livstid og at være forskaanet for at genopbygge Degneboligen, som er ganske forfalden, dog at han aarlig til Skolen i Helsingborg giver deraf, hvad der bør gives. Sk. R. 5, 208 b.

— Miss. til Kapitlet i Lund. Kongen erfarer, at Claus Macca-bæus skylder en fattig Præsteenke 50 Rdlr. og at han, uanset at han ofte er manet af hende, dog vil opholde hende, indtil de 20 Aar er gaaet. Da det er ubilligt, at han skulde berige sig ved saadanne Midler og besvære den enfoldige Enke efter en Medbroder i Kapitlet, skal Kapitlet betale hende af Indkomsten af hans Vikariat efter Brevenes Lydelse, da Kongen ingenlunde vil, at en, der nyder gejstligt Forleningsgods, søger forsætlig Fordel ved de Midler og ved Ophold af Betalingen søger Udflygt for Dækningen af den Gæld, som han selv har anerkendt og som ofte er affordret ham. Sk. T. 6, 242 b.

— Miss. til Hr. Hendrik Hvitfeldt og Eiler Holck. Claus Bilde har berettet, at Thomis Jacobsen, Borger i Helsingborg,

---

¹ Kaldes ogsaa: Bernekuldt. Ment er: Bjørnekul, S. Asbo H., hvor Jens Kristoffersen Meitzner var Præst.

for nogen Tid siden¹ har erhvervet Kongens Befaling til Frederik Rantzau til Krapperup og Claus Gagge til Dragsholmb om, at de skulde indføre ham i Claus Bildes Jordegods for en Sum Penge, som Thomis Jacobsen mener, han er denne skyldig, og kræver efter et Vidisse, som skal være et Udtog af hans Bog og som er bekræftet under Byens Sekret. Claus Bilde derimod har tilbudt at ville gøre rigtigt Regnskab med ham efter en rigtig Købmandsbog, hvilket han vil bevise ved ét af Helsingborg Byting udstedt Tingsvidne, men nævnte Thomis har nægtet dette og vil ikke gøre Regnskab med ham, uanset at alle de Domme, som han selv har erhvervet, lyder paa, at de skal gøre Regnskab med hinanden. Claus Bilde har derfor begæret Kongens Befaling til to gode Mænd, som skal gennemgaa Thomis Jacobsens Regnskabsbog og Claus Bildes Modregnskab og derefter afgøre, hvad førstnævnte med Rette bør have, hvilket Claus Bilde tilbyder at betale straks. Adressaterne skal snarest stævne Parterne for sig med deres Regnskabsbog og Regnskaber, endelig afgøre, hvad der med Rette tilkommer Thomis Jacobsen, og give det beskrevet. Claus Bilde skal saa straks betale det enten med det Gods, hvori Thomis Jacobsen er indført, eller med rede Penge. Sk. T. 6, 242 b.

19. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tagge Thott Andersen. Gunde Rosenkrantz til Basserup², Landsdommer i Skaane, har berettet, at Adressaten for nogen Tid siden har solgt sin Gaard Duegit med omliggende Gods i Skaane³, og da Adressaten under samme Gaard har noget Gods i Pant af Kronen, der ligger Gunde Rosenkrantz belejligt, og som Adressaten vil overlade Gunde Rosenkrantz, har denne begæret Kongens Tilladelse til at overtage dette Gods og beholde det efter de af Kongen udstedte Pantebrevs Lydelse, indtil Kongen indløser det. Kongen tillader, at dette Pantegods maa afstaaes til Gunde Rosenkrantz, som skal modtage det paa samme Vilkaar, som Hr. Tagge Thott Andersen har haft det. Sk. T. 6, 243 b.

— Miss. til samme og Falk Lykke. Da der er opstaaet Trætte mellem 2 af Kronens Bønder, nemlig: Peder Eriksen

¹ 12. Marts 1637. ² Boserup, Luggude H. ³ Dette Ord er glemt i Sk. T., hvor der rimeligvis ogsaa er glemt: til ham [Gunde Rosenkrantz].

paa den vestre Gaard i Sønnekuld⁴ og Peder Hogensen paa den østre Sønnekuldgaard i Sølvitsborg Len paa den ene Side og afdøde Kaptejn Jokum Speilgerbergs² Enke og Kaptejn J lens³ Knudsen paa den anden Side, befales det Adressaterne at indstævne Parterne til bestemt Tid og Sted for sig, nøje overveje deres Tvistigheder og dømme endelig mellem dem. Sk. T. 6, 243 b.

19. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Hendrik Hvitfeldt og Jørgen Hondorf. Da Niels Trolle til Trolholm, Embedsmand paa Københavns Slot, har begæret 1 øde Jord, $\frac{1}{2}$ øde Bolig, $\frac{1}{2}$ øde Gaard og 1 lille Bolig, som er Krohus, alt i Strøe By og Sogn, samt Jus patronatus til Strøe Kirke, alt i Froste Herred, til Mageskifte for 2 Gaarde i Brønselebye i Bolund⁴ Sogn i Froste Herred og 1 Gaard i Vintrij i Bonckefloed Sogn, og da han endvidere begærer en til Lunde Kapitel liggende Bolig i fornævnte Strøe til Mageskifte for 1 Halvgaard i Bøestofte i Gudmandstorp Sogn i Froste Herred samt fremdeles begærer 1 til de Fattige i Helliggeist i Lund liggende Bolig til Mageskifte for 1 Halvgaard i Ellerød By og Sogn i Albo Herred, skal de med det allerførste besigte disse Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Gunde Rosenkrantz til Boserup, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Helnekirke Len, at overvære Besigtelsen, naar han advares derom, og paa Kronens, Kapitlets og de Fattige i Helliggeists Vegne give til Kende, hvad han har at bemærke. Endvidere skal Adressaterne af Niels Trolle faa at vide, hvad han vil give for Højheden og Jus patronatus til Strøe Kirke foruden det Vederlag, som han giver for Tienden, og snarest indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sk. T. 6, 244.

— Miss. til Falk Lykke om at rette sin Lejlighed efter at modtage Værgemaalet for Jomfru Inge Gjõe til Oxholt efter dennes Begæring, naar hendes Broder Christopher Gjõe til Oxholt med det allerførste leverer det fra sig. Dersom der kommer hende nogen Trætte paa, skal han forsvare hende med Lov og Ret, saa hun ikke i nogen Mande forurettes. Sk. T. 6, 245 b.

---

¹ Sonekul, Bregne H.   ² Jokum Speigelberg.   ³ Formentlig Fejlskrift i Sk. T. for enten Hans eller Jens.   ⁴ Brønleslev, Borlunde S., Froste H.

19. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Han har tilforn faaet Befaling til at lade Taarnet paa Nyborg Slot nedbryde. Han skal med det første fortsætte hermed og maa betale 6 Mark danske for hver 1000 Mursten, der nedbrydes. Hvad der behøves af Bjælker, Spær, Lægter og Savdeler til Lofterne, skal han selv bestille og betale og føre det til Regnskab. Han har endvidere faaet Befaling til at lade vurdere 3 forfaldne Boder i Nyborg. Da det berettes, at dette er sket, tillader Kongen, at han maa sælge dem efter Vurderingen og føre Pengene til Regnskab. F. T. 4, 438 b.

— Miss. til Hening Valkendorf og Sti Pors. Da Hendrik Jespersen til Holmegaard har begæret følgende til Nyborg Slot liggende Gods paa Lavind, nemlig 1 Gaard i Haugbøl, 4 Gaarde i Maglebye og 1 Gaard i Lungelse, til Mageskifte for 1 Gaard i Espe, 1 Gaard i Hørup¹, 1 Gaard i Bronstrup², 1 Gaard i Blastrup og 1 Gaard i Kontisløf³, skal de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Hr. Mogens Kaas til Støringgaard, Høvedsmand paa Nyborg Slot, selv eller ved sin Fuldmægtig at give Møde ved Besigtelsen. F. T. 4, 439.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. F. T. 4, 440.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe og Hening Valkendorf. Hans Markdanner til Søgaard har berettet, at der er opstaaet nogen Misforstaaelse mellem ham og hans Broder Frederik Markdanner til Østrup om et af afdøde Hans Pogwisch udstedt Hovedbrev, som Hans Markdanner alene har betalt, skønt Frederik Markdanner er Medforlover i samme Brev. Da denne nu af flere Grunde mener, at han ikke er pligtig at svare til samme Brev, og da Hans Markdanner nødig vil have, at der skal opstaa nogen Vidtløftighed mellem Brødrene, har han begæret Kongens Befaling til to gode Mænd, som saavidt muligt skal bilægge Sagen i Venlighed. Det paalægges Adressaterne at

---

¹ Højrup, Skam H.   ² Brøndstrup, Skamby S., Skam H.   ³ Miss. af 13. Okt. 1636 har: Kostrisløf. Ment er: Kusterslev, Sørslev S., Skovby H.

stævne Brødrene for sig paa belejligt Sted og Tid og saavidt muligt forlige Sagen i Venlighed. F. T. 4, 440.

19. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da han har berettet, at nogle af Adelen paa Fyen har Parter i nogle til Nyborg Slot liggende Gaarde i Nyborg Len, og at Bønderne paa disse besværes saa meget af dem med Arbejde, at det maa formodes, at Gaardene med Tiden bliver øde, skal han ved uvildige Mænd lade Kongens Anpart i Husene og Ejendommene afdele, saa at Bønderne desto bedre kan blive ved Magt. F. T. 4, 440 b.

— Bestalling for Timand Clausen som Salpetersyder paa Langeland, Samsø, Sejro, Læssø, Tanland¹, Lolland, Falster, Møen og andre smaa Øer og Lande. Han skal aarlig paa Tøjhuset i København levere mindst 4 Tdr. godt lutret Salpeter mod en Betaling af 14 gamle Dlr. for hvert Centner. Lensmændene skal for Betaling hjælpe ham til det Brændsel, som han behøver til sit Arbejde. [Med Art. 1—5]. Sm R. 5, 192 b.

— Aab. Brev, hvorved Hans Basse til Gierumgaard faar Bevilling til at sælge den hans Broderdatter Jomfru Kiersten Basse efter hendes afdøde Farbroder Christoffer Basse tilfaldne Anpart i Sellebjerg Hovedgaard i Fyen for rede Penge og anbringe disse til Gavn for hende paa Rente, da nævnte hans afdøde Broder [Christoffer Basse]s Hustru Fru Abel Norby er forlenet med Sellebjerg Gaard, saa at forskrevne hans Broderdatter endnu ikke kan have nogen Nytte eller Indkomst af den. J. R. 9, 259.

— Aab. Brev om Oprettelse af Giesing Birk. J. R. 9, 259 b. (Tr.: CCD. IV. 690; se Kr. Sk.).

— Miss. til Christian Holck. Da Kongen har bevilget, at Ane Falkorsdatter maa faa det store Stenhus paa Vindisløfgaard, saa meget der endnu er tilbage af det, saaledes at hun selv bygger det op paa sin egen Bekostning, skal han levere hende det og ikke lade mere nedbryde af det. Hun har beklaget sig over, at nogle Enge er kommet fra Vindisløfgaard; dem skal han igen lade hende faa under Gaarden. J. T. 9, 422.

¹ Saaledes i Sm. R. Det ses ikke, hvad der er ment.

19. Maj (Kbhvn.). Miss. til Tønne Friis og Erik Grubbe. De har faaet Kongens Befaling¹ til at dømme mellem Ernst Normand til Selsø, Embedsmand paa Koldinghus Slot, og hans Skriver Anders Handsen. Da det berettes, at der allerede er taget Dom over Anders Handsen ved Kolding Byting, skal denne først stævne Dommen, dersom den gaar ham imod. Frifindes han, skal de først kende i Sagen, naar Ernst Normand har ført ham noget til Mangel. J. T. 9, 422 b.

— Miss. til Ernst Normand. Det berettes, at han har faaet Dom paa Bytinget over Anders Handsen. Saafremt denne vil benytte den af ham erhvervede kongelige Befaling², skal han først befri sig for denne Dom ved Stævning og lovlig Proces. J. T. 9, 422 b.

— Miss. til Mogens Kaas til Nebstrup. Hans afdøde Broder Claus Kaas's Døtre har for nogen Tid siden faaet Kongens Tilladelse til selv at oppebære Indtægten af deres Gods, dog at deres rette Værge skal have Tilsyn dermed og forsvare Godset m. m. Han har nu berettet, at der forestaar stor Trætte, at der er Gæld, og at han ikke er i Stand til at bære dette. Kongen bestemmer derfor, at de Omkostninger, der opstaar paa deres Vegne, skal de selv betale. J. T. 9, 423.

— Miss. til Otte Marsvin og Erik Grubbe. Da Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, har begæret nogen Jord, der ligger belejlig til hans Gaard Lindbiergaard i Jylland, og som hører til Hospitalsgaardens Jord i Lindbierre By, en anden, der ligger til Aarhusgaard, en, der ligger til Hospitalet i Aarhus, og 3¹/₂, der ligger til Dronningborg Slot, til Mageskifte for anden Jord i samme Bys Mark, som han vil give til fornævnte Gaarde af sin Jord, saa at det ikke skal blive dem til Skade, skal de snarest lade opkræve 8 uvildige Mænd, der kan foretage dette Mageskifte under Forbehold af Kongens Ratifikation. Adressaterne skal paase, at der sker Parterne paa begge Sider Fyldest. J. T. 9, 423.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Kongen har befalet³ Hr. Knud Gyldenstjerne, forrige Lensmand paa Hald Slot, at sende 30

¹ 12. Marts 1637.

² Af 12. Marts 1637, se det foregaaende Miss.

³ 29. Aug. 1635.

Drengbørn paa 15 eller 16 Aar, af dem der gaar omkring dér i Lenet og betler, til Børnehuset i København. Da Hr. Knud Gyldenstjerne døde, inden det kunde udføres, skal Adressaten med det første sende 30 Dreng, 15 til 16 Aar gamle, dog ingen under denne Alder, til Børnehuset og lade hver to af dem medtage Sengklæder til en Seng. J. T. 9, 423 b.

19. Maj (Kbhvn.). Miss. til Bispen i Aarhus [Dr. Morten Madsen]. M. Paaske Jensen, Sognepræst til St. Clemens Kirke i Aarhus, har berettet, at der i Kannikegade ligger en øde Have til Præsterne ved St. Clemens Kirke. Da det vil koste meget at indhegne den og siden vedligeholde den og at fjerne Gærderne, har han andraget om, at Haven maa blive solgt og Pengene anbragt paa Rente til Gavn for Præsterne. Kongen bevilger dette. Adressaten skal nøje paase, at denne øde Have bliver solgt saa dyrt som muligt og at Pengene bliver sat paa Rente hos sikre Folk til Fordel for nævnte Præster. J. T. 9, 425.

— Miss. til samme. Det berettes, at Hr. Niels Thomisen¹, Sognepræst til Skarup, har givet Præsteenken² samme-steds Brev paa Giftermaal, før han blev kaldet, og at han af Adressaten er blevet tilholdt at forlange samme Brev tilbage, hvorefter det i Adressatens Nærværelse skal være kasseret. Dette skal være sket paa en Langfredag i et Lag paa et Hestekøb, hvor der blev drukket meget Brændevin og Øl. Præsten skal være kommet hjem derfra med et ledigt Kvindfolk, have ligget sammen med hende, dog paa sin Seng, og have haft sin Haand om hendes Liv, da hun stod foran Sengen. Hun blev hos ham til om Morgenen og gik først fra ham, efterat hun havde krævet Øl til ham hos Præsteenken. Adressaten skal undersøge dette og hvad der ellers berettes om hans andre gejstlige Forhold og indsende udførlig Erklæring derom til Kancelliet. J. T. 9, 424.

— Miss. til samme og Christen Holck. Jahanne Hansdatter, Præsteenke i Skorup i Silkeborg Len, har berettet, at Sognepræsten i Skorup Sogn Hr. Niels Tronidsen³

---

¹ Niels Thomsen Ferslew, Præst i Skorup, Gern H.   ² Johanne Hansdatter, Enke efter hans Forgænger Niels Pedersen Vragel († 1629).
³ Ovennævnte Niels Thomsen Ferslew.

har sluttet adskillige Kontrakter med hende, men at han nu ikke [vil vide af dem]¹. Adressaterne skal tildele hende i hendes Enkesæde en rimelig aarlig Pension, som hun kan leve af. J. T. 9, 424.

19. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christen Thommesen. Kongen har bevilget, at Christian Rantzau til Bredenborig maa oprette et Birk² af sin Gaard Geisinggaard³ og sine Gaarde i Geising Sogn i Sønderhald Herred, nemlig: Mogenstrup⁴ og 2 Gaarde, som kaldes Nygaard⁵, hvorfor han til Gengæld har tilbudt til Kronen at udlægge sit Birk, kaldet Sødninge Birk, der ligger til hans Gaard Sødningholm i Sønderherrit Sogn i Gielsom Herred⁶. Adressaten skal lade det i Giesing Sogn og Sønderherred liggende Birk følge ham og derfor modtage Sørringe Birk i Giëllof Herred inden Herredsretten. J. T. 9, 424 b.

— Miss. til Niels Friis. Han har berettet, at der dette Foraar paa Sejlstrup Forstrand er inddrevet en sønderbrudt Kiste, der har været slaaet sammen af Fyrredeler og i hvilken der findes et temmelig stort Stykke Camphora, vel paa noget over 2 Bismerpund, som længe har drevet omkring i Stranden. Ingen paa de Steder forstaar sig paa at vurdere det, og endnu mindre kan det sælges til nogen dér. Endvidere beretter han, at der i Sæby ligger et stort Jernstykke⁷, som Fjenderne har efterladt dér i en lille Skandse, som de har haft ved Stranden, og han har begæret at faa at vide, hvorledes han skal forholde sig med disse Ting. Han skal sende det altsammen til Skibs til København. Fremdeles beretter han, at Hands Nielsen, Tolder i Sæby, har begæret at entlediges fra sin Bestilling, fordi han har adskillige Bedrift og Haandtering til Søs, saa at han ikke kan være til Stede, som han burde, og at Hands Thomesen, Byfoged sammesteds, er bekvemmet til

---

¹ J. T. har: nu eingen af dennom vil.   ² Stedet er forskrevet i J. T., Navnene i Brevet er aldeles gennemgaaende forvanskede.   ³ Fejlskrift i J. T. for Giesingholm (nu: Løvenholm). Gessinggaard i Nørhald H. ejedes af Malte Juul.   ⁴ Mogenstrup ligger ikke i Gessing, men i Nørager S.   ⁵ Sikkert en Fejlskrift for Rygaard. I Nørager Sogn findes der i Matriklen for 1664 opført 2 Gaarde, der kaldes Rygegaard, som hørende til Gessingholm, medens der ikke findes noget Nygaard.   ⁶ Fejlskrift i J. T. for: Sødning og Sødningholm, Sødning S., Gerlev H.   ⁷ Jernkanon.

at forvalte denne Bestilling. Kongen tillader, at Hands Nielsen entlediges fra Tolderiet og af Byfogden, dersom Adressaten eragter ham dygtig dertil, forordnes til Tolder. Endelig har han meddelt, at to Kvindepersoner, Kæltringer, ifjor er kommet til Sæby og at de var mistænkt for at have været med til at slaa en anden Kæltring ihjel i Kalø Len. Byfogden, der nu er afsat, var med dem dertil fra Kalø, da Gerningen var sket, og paa Vejen er da en af Kvinderne undkommet, da Byfogden, efter hvad han beretter, var ude efter Vogne, idet han havde efterladt en gammel Mand til at tage Vare paa dem. Den gamle Mand blev herfor dømt i Kongens Naade og Unaade, medens Byfogden blev frikendt herfor¹. Adressaten har begæret at faa at vide, hvorledes han skal forholde sig hermed, da der ikke er afsagt nogen Dom over den borttrømte og det andet Kvindfolk er fundet uskyldig og løsladt. Da Byfogden er straffet for samme Forseelse og afsat fra sin Bestilling, eftergiver Kongen den gamle Mand hans Forseelse. J. T. 9, 425 b.

19. Maj (Kbhvn.). Miss. til Niels Friis og Jørgen Kruse. Niels Lange til Rønousholm har sammen med Sten Rodsten til Lebeck for nogen Tid siden² erhvervet Kongens Befaling til Jørgen Kruse og Knud Rodsten til Lensholm om at skifte noget Gods³ mellem dem, som de begge har overtaget ved Indførsel. Da denne Befaling endnu ikke er efterkommet, fordi Sten Rodsten, efter at være lovlig stævnet i Rette, hverken er mødt selv eller har ladet nogen møde for sig, og Knud Rodsten har undskyldt sig med ikke at kunne møde paa Grund af Svaghed, befales det Adressaterne snarest at foretage dette Skifte. Dersom nogen af Parterne, efter at være lovlig stævnet, ikke møder til den bestemte Tid, skal de alligevel afslutte Delingen og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 9, 425.

— Miss. til Lauris Ebbesen. Han har berettet, at en Del Møller i hans Len [Skanderborg] er helt bygfældige, og

¹ Dette passer ikke med det efterfølgende.

² 29. Aug. 1636.

³ Tilhørende Frederik Munk, se 6. April 1632.

at der til deres Reparation behøves en stor Del Tømmer. Kongen tillader, at han maa lade det dertil fornødne Tømmer udvise og hugge i Skanderborg Skove, dog hvor det er til mindst Skade for disse. Da Rye Kirke behøver en Del Tømmer til Murlejder¹, Bakhofder² og Skærstocke³, som er bortraadnet, maa han til Reparation heraf lade noget Træ udvise i Rye Skove, hvor det er til mindst Skade for Skovene. Endvidere beretter han, at Skanderoupt Kirke, som Kongen plejer at lade holde ved Magt, da han faar Indkomsten af den, og for hvilken der aarlig gøres Regnskab, er helt brøstfældig paa Tag og Mure, Porten, Laagerne og Ristene er helt borte og øde, Kvindestolene i Kirken er brøstfældige og Loftet over Vaabehuset borte, og han begærer at vide, om han skal lade den istandsætte. Han skal lade taksere, hvad det vil koste at istandsætte den, og meddele Kongen det til videre Resolution. Han beretter dernæst, at der til Muren omkring Slottet [Skanderborg] behøves en Del Mursten og at der ikke er nogen at faa fra Alling Kloster, og begærer derfor Kongens Tilladelse til at købe de Mursten, som Rye Kirke kan afgive, til Kongens Behov. Han maa købe saa mange Sten, som Kirken kan undvære, til Kongens Behov, saavidt det er nødvendigt, til samme Køb, som de sælges til andre for, og føre det til Regnskab. Fremdeles beretter han, at Posten paa Slottet forrige Vinter har været øde, og at Rørmesteren har berettet, at Blyrenderne, som ligger i Søen, er brøstfældige, saa at Vandet ikke kan drives igennem dem. Rørmesteren mener, at der kunde lægges Render over Søen paa nogle Pæle langs ud med Broen, og at Vandet kunde drives gennem disse. Adressaten mener, at der er saa mange Render, som der behøves dertil. Kongen bevilger dette. Blyrenderne skal optages, hvilket han skal føre til Regnskab. Dernæst meddeler Adressaten, at der er bestilt 2000 Læs Ved, og spørger, om Kongen vil sende Skib efter det eller ikke. Kongen har befalet, at der 2 Uger efter førstkommende Pinsedag fra Køben-

---

¹ Murlejde eller Murløde: Bjælke paa Overkanten af en Mur til Løje for Bjælker. ² Saaledes i Lavrids Ebbesen Udsens Memorial i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager, udat. (før 19/s 1637). Ordets Betydning kendes ikke. ³ Planker paa tværs af Bjælkerne til Afstivning. J.T. har: skiersthe.

havn skal sendes et af Kongens Skibe til Haa¹ Havn i Aakær Len, som skal indtage Veddet. Endelig har han begæret at maatte tinge med en Stensætter, som kan forfærdige [Stensætningen]² langs ud med Søen, hvor Vandet skyller Jorden hen, og Broen ved Rustvognstalden og op til Porten, da Stenene er ført over Søen i Vinter. Han maa akkordere med en Stensætter herom og føre det til Regnskab. J. T. 9, 426 b.

19. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved et Kvindfolk ved Navn Kirsten Jonsdatter, paa Vespenøe paa Island, der har forset sig med Lejermaal og har avlet 4 Børn med en Ægtemand, hvis Hustru for nogle Aar siden er blevet fanget af Tyrken, hvorfor hun er dømt til at være landflygtig og Udsleger, faar bevilget sin Fred igen og Tilladelse til at blive i Landet for at opfostre sine to smaa umyndige Børn, som lever, og faar Tilladelse til at indlade sig i Ægteskab med en ung Person, som gerne vil ægte hende. N. R. 6, 24.

20. Maj (—). Mageskifte mellem Fru Margrette Laxmand, Enke efter Hendrik Vind til Aggersvold, og Kronen. Sj. R. 19, 501 b. K. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Tygge Brahe til Thostrup, Befalingsmand paa Tryggevældegaard, og Jørgen Seefeld til Refs, Landsdommer i Sjælland og Befalingsmand i Ringsted Kloster. Da Kongen har forlenet Lauridts Ebbesen, Embedsmand paa Skanderborg Slot, med Solte Len, skal de være til Stede, naar Fru Karen Rostrups Arvinger vil levere Slottet og Lenet fra sig, overlevere det til Lauridts Ebbesen, med Inventarium, Breve, Registre og andet, som bør overleveres, besigte Bygningen paa Slottet og Ladegaarden og de til Lenet liggende Skove og give alt beskrevet under deres Segl. Sj. R. 19, 503. K.

— Følgrebrev for Lauridts Ebbesen, Embedsmand paa Skanderborg Slot, til Bønderne i Solte Len efter afdøde Fru Karen Rostrup, at de herefter skal svare Lauridts Ebbesen. Sj. R. 19, 503 b. K.

— Bestalling for denne Brevviser Frandts Knudsen som Forstander i Sygehuset for de syge Baadsmænd i

¹ Hov, Halling S., Hads H.   ² Dette eller et lignende Ord er glemmt.

København, fra 27. Aug. 1631 at regne. Sj. R. 19, 503 b. K¹. (Tr.: KD. III. 179 f.).

20. Maj (Kbhvn.). Miss. til Vendtsel Rotkirk. Han har for nogen Tid siden² faaet Kongens Missive om at fæste Kronens Part af Korntienden af Torborg³ Sogn til M. Jacob⁴, Sognepræst i Korsør, men Adressaten har nu herpaa svaret, at samme Tiende, saa længe man kan mindes, har ligget til Ladegaarden, fordi der ligger saa ringe Avl til denne. Tienden skal blive liggende til Ladegaarden som hidtil. Sj. T. 26, 195. K.

— Miss. til Jørgen Seefeld og Dr. Hans Reisner. M. Jacob, Sognepræst i Korsør, har erhvervet Kongens Missive til Vendtsel Rotkirk, Befalingsmand paa Antvorskov Slot, om, at han efter Ordinansen skulde lade Præsten faa Tiende af Korsør Ladegaard, men Vendtsel Rotkirk har herpaa erklæret, at han ikke ved, med hvad Ret Sognepræsten i Korsør kan fordrø Tiende af ham af Korsør Ladegaards Marker, da de ligger i Tornborg Sogn og ikke til Korsør By, og at han derfor aarlig har givet den Præst, som bor i Tornborg og er Kapellan til Korsør, mere, end Tienden af nævnte Ladegaards Marker kan beløbe sig til, hvilket denne sikkert ikke vil benægte. Endvidere har Vendtsel Rotkirk af den ringe Jord, som han har til Slottet

---

¹ Ved K. ligger som Indlæg: 1. Andragende fra Frandts Knudsen, dat. 19. Okt. 1634, til Klavs Daa om at faa anvist Midler til Anskaffelse af Klæder, Kar, Kakkellovne, Kedler, Gryder og andet Inventar til „det forordnede Sygekvarter bag den gamle Mønt“, hvilket alt mangler, saa at man ikke har kunnet modtage de Syge. Endvidere andrager han om at faa noget af sin Løn, hvoraf han ikke har faaet noget, siden han overtog Stillingen 27. Aug. 1631. Herpaa har Klavs Daa skrevet en til Rentemestrene stilet Paategning, dat. 25. Okt. 1634, om at lade Supplikanten faa nogen Forstrækning, indtil man kan faa Kongens skriftlige Ordians om, hvorledes der skal forholdes med samme Sygehuses Fundats (efterdi det allerede med stor Bekostning opbygget er). 2. En af Admiral Erik Ottesen 3. Maj 1634 underskrevet Orden, hvorefter Skriveren udi det Sygehus skal have sig at rette indtil videre Besked. 3. En af Klavs Daa undeskrevet Seddel, dat. Kbhvn. 6. Nov. 1636, om at lade Frants Knudsen, Forstander for de syge Baadsmænd, bekomme noget af hans tilkommende Løn, eftersom han Ao. 1631 er antagen og han siden den Tid intet haver bekommet. De to førstnævnte er paa Bagsiden mærket henholdsvis No. 5 og No. 2. ² 26. Febr. 1637. ³ Taarnborg, Slagelse H. ⁴ Mag. Jakob Jensen Gyrsting.

paa Korsør Bys Marker, aarlig tiendet til Korsør Præst efter Ordinansen. Han har derfor begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at dømme forskrevne Præster imellem om, hvem der skal have samme Tiende, da det falder ham lige godt, hvem der skal have den; dog gør han opmærksom paa, at Ladegaardsmarkerne ligger midt i Tornborg Mark, og at der er en lang Vej at køre derfra til Korsør. Adressaterne skal med der Første foretage denne Sag, stævne Parterne for sig, dømme om, hvem af de to Præster der skal have Tienden, og give det beskrevet. Sj. T. 26, 195. K.

20. Maj (Kbhvn.). Miss. til Dr. Thomas Fincke og M. Niels Pofvelsen om at lade Jens Rasmussen, Borger i København, faa 2000 Sletdlr. af Kirkens Penge for¹ en Gaard, som Else Rasmusdatter skal have i Stedet for hendes egen Gaard, som hun nu bebor og som skal nedbrydes til den Kirke, der nu skal bygges sammesteds. Sj. T. 26, 196. K.

— Miss. til Frederik Urne. Han har berettet, at en stor Del af Kronens Bønder i Horns Herred under Abrahamstrup Len behøver en Del Bygningstømmer af Kronens Skove til Opbygning og Forbedring af deres Gaarde, saafremt Gaardene ellers skal blive ved Magt, og med en Erklæring af 8 Mænd har han forklaret, hvor meget enhver behøver. For at deres Gaarde kan blive ved Magt, bevilger Kongen, at hver af dem maa faa det Tømmer, de behøver, efter de 8 Mænds Erklæring paa de Steder, hvor det er Skovene til mindst Skade. Sj. T. 26, 196. Orig i Landsark. i Kbhvn. (Tr.: Ann. for nord. Oldk. 1855. S. 150 f.).

— Miss. til Mogens Pax om at lægge 1 Gadehus i Kitserup By i Udbye Sogn i Tudse Herred i Holbæk Len, som Kongen har faaet til Mageskifte af Fru Margrete Laxmand til Aggersvold, Hendrik Vinds Enke, mod 1 Gadehus i Hiembeck By i samme Len, ind under Lenet, indskrive det i Jordebogen og gøre Regnskab for det. Sj. T. 26, 196 b. K.

— Miss. til samme. Kongen har bevilget Fru Margrete Laxmand til Aggersvold, Hendrik Vinds Enke, 1 Gadehus i Hiembeck By i Tudse Herred i Holbæk Len til Mageskifte for 1 Gadehus i Kitserup By i Udbye Sogn i samme Herred.

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: som.

Da det berettes, at 4 Væggerum af det hende bevilgede Hus staar paa Kirkens¹, skal han gøre Kirken Udlæg herfor i det Hus, som er modtaget i Stedet for dette, og til Tinge lade opkræve nogle Mænd, som kan dele og skifte det. Siden skal han lade det indskrive i Kirkestolen, for at Kirken kan vide sit. Sj. T. 26, 197. K.

20. Maj (Kbhvn.). Miss. til Niels Trolle. Kongen har 1633 den 27. Oktbr. udstedt en Bevilling om, at Borgerne i Køge, som havde lidt Skade af Ildebranden paa deres Gaarde og Huse, skulde være skattefri i 3 Aar fra Brevets Datum at regne. Det berettes nu, at en Del Borgere sammesteds, som boede i Lejehuse og kun har lidt Skade paa deres Gods og Løsøre, alligevel forlanger den samme Frihed. Kongen bestemmer, at de, hvis Gaarde og Huse er nedbrændt til Grunden med hvad de ejede, skal nyde denne Frihed, de andre, som har boet i Lejehuse og kun har lidt Skade paa Gods og Løsøre, skal forskaanes eftersom de har lidt Skade til. Sj. T. 26, 197. K. (Tr.: A. Petersen: Kjøge Bys Hist. Aktst. S. 57 f.).

— Aab. Brev om Stadfæstelse paa en for 30 Aar siden mellem Borgerne i Falkenberg afsluttet Overenskomst om Laksefiskeriet dér. Sk. R. 5, 209. (Tr.: CCD. IV. 691 f.).

— Miss. til Malte Juul om at fortsætte Opførelsen af Kirketaarnet i Christianstad, naar Stenene er brændt, Kalken hentet og Stillingstræerne² er ved Haanden. Betalingen herfor skal ydes af Kirkerne dér i Lenet af deres Forraad. Sk. T. 6, 245 b.

— Miss. til samme om at tilholde de Sogne og Bønder, hvem det er paalagt at vedligeholde Dæmningen udenfor Christianstads Sønderport, at hver af dem kommer, faar sit Stykke at vide og istandsætter det, saafremt de ikke vil lide Tiltale. Sk. T. 6, 246.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen. Thomas Jacobsen og Kort Kiellinghusen af Flensborg har berettet, at Hermand Hybers i Lund for kort Tid siden er død og har efterladt 4 smaa faderløse og moderløse Børn, som ingen Slægt har her i Landet, og at der efter ham findes stor Vidtløftighed baade med Gæld og Til-

¹ Tilhører Kirken.

² Stilladstræerne.

godehavende, og de har derfor begæret, at Borgemestre og Raad sammesteds maa faa Befaling til at forordne vederhæftige Danne-mænd til at optage Inventarium over Hermand Hybers's efterladte Gods og Boskab og betale Kreditorerne, hvad de med Rette har at fordre, samt at det maa ske i Nærværelse af Andragerne som Børnenes nærmeste Blodsbeslægtede. Adressaten skal tilholde Borgemestre og Raad i Lund (dersom det ikke allerede er sket) at gøre det efter Andragendet. Sk. T. 6, 246.

20. Maj (Kbhvn.). Miss. til Malte Juul. Det berettes, at der i Christianstads Len er begyndt stor Uskikkelijkheid, idet nogle Kumpaner har rottet sig sammen og at en Del af dem har begaaet Mord og Mandslæt, en Del Tyveri, en Del er rømt fra Bremerholm, og en Del andet smaat Skælmeri, at de undertiden er 8, 10 og 12 Personer stærke, udøver stor Vold mod fattige Folk, tvinger Bønderne til at give dem, hvad de begærer, truer og undsiger Fogden og hans Karle, som satte efter dem, paa Livet og undsiger Bønderne og truer dem med at ville brænde Gaardene af over dem, hvis de sætter efter dem. Malte Juul skal anvende sin største Flid paa at bemægtige sig disse Kumpaner, som rotter sig sammen og bruger Vold, og styre dem med Magt. Dersom de sætter sig til Modværge, skal han lade dem nedlægge, og de, som gør det, skal ikke lide noget derfor. Sk. T. 6, 246 b.

— Miss. til Dr. Hans Mickelsen. Hr. Christopher Christensen, Sognepræst til Fugling¹, har berettet, at hans Præstegaard er brændt næsten ned til Grunden, og at han derved er kommet i den største Armod, hvorfor han har andraget om Hjælp. Kongen bevilger, at han maa faa Hjælp af de mest formuende Kirker i Fyens Stift. Endvidere skal Bispen tilholde Gejstligheden i Fyens Stift hver efter sin Evne at yde ham nogen Hjælp, da den Skadelidte er af deres Stand. I lignende Tilfælde i Fremtiden skal der forholdes paa samme Maade. F. T. 4, 441. Orig. i Landsark. i Odense.

— Miss. til Lauge Bilde. Da Borkard Rud til Sæby-

---

¹ Orig. har: Foglevig. Ment er Fuglevig, Vissenbjærg S., Odense H. Kristoffer Kristensen var Sognepræst til Vissenbjærg, men Præstegaarden laa i Fuglevig.

gaard har begæret følgende til Landsdommeriet i Lolland og Falster liggende Gaarde og Gods, nemlig: 1 Gaard i Bisseballe i Otterslef¹ Sogn, en til en Gaard i Kastagger liggende Ager paa 3 Skpr. Land ved Ørnkullen i Lunde Mark og 1 til en Gaard i Otterslef liggende Ager paa 2 Skpr. Land sammesteds, til Mageskifte for 1 Gaard i Kastagger i Otterslef Sogn samt Ager og Jord i Otterslef Mark imod de ovennævnte 2 Agre efter 8 Mænds Sigelse, skal Adressaten snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheids og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Landsdommeriet. Sm. T. 6, 446.

20. Maj (Kbhvn.). Miss. til Joest Fridrich v. Pappenheim. Da Hr. Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Embedsmand paa Nykøbing og Aalholm Slotte, har begæret 2 Gaarde i Fielde, 1 Gaard i Langet, 1 Gaardsæde i Taars, Frostrupgaard², en øde Jord i Pugerup, som bruges til en Gaard i Eringløf, 1 Gaard i Pillet, 5 Gaardsæder i Handermelle, 2 smaa Gaardsæder i Sandager, 1 lille Gaardsæde i Torslund, 1 Gaard i Assenbølle, 5 Gaarde i Taagerup, 1 øde Ø, kaldet Brundrauf, alle i Lolland, til Mageskifte for 4 Gaarde i Gieringe, 1 Gaard i Viet, 2 Gaarde i Nebbelunde og Tofte, 1 Gaard i Sløse i Vester Ulsløf Sogn, 1 Gaard i Store Musse, 2 Gaardsæder i Sundbye og 4 Gaarde i Rødby, alt i Lolland, skal Adressaten med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheids og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Halsted Kloster]. Sm. T. 6, 447.

— Ekspektancebrev for Fru Sophie Brahe til Birkelts³, Jørgen Lunges Enke, paa Jetsmark Sognetiende i Vendsyssel for Fæste og Afgift, naar Fru Mergrete Banner, som nu har den i Fæste, dør. J. R. 9, 260. K.

— Miss. til Tønne Friis. Han har berettet, at en jordegens Bonde, ved Navn Søfren Nielsen, i Vrømding i Stjernholms Len har opsagt sin Gaard og ikke vil tilsaa den, at hans Medarvinger, som har Part i den, heller ikke vil befatte sig med den, og at der heller ikke kan faas nogen anden, der vil fæste

---

¹ Bispeballe, Utterslev S., Lollands Nørre H.   ² Frostrup, Kettinge S., Musse H.   ³ Skrives i K. til Odden.

Gaarden og give den tilbørlige Afgift af den til Kronen og til dem, som ejer Gaarden. Tønne Friis begærer derfor at faa åt vide, hvorledes han skal forholde sig hermed. Han skal pleje Lov og Ret med Søfren Nielsen og hans Medarvinger. J. T. 9, 427 b.

20. Maj (Kbhvn.). Miss. til Tønne Friis. Han har berettet, at der i Klising¹ i Raarup Sogn i Bjærge Herred i Stjernholms Len er nogle Kirkejorder, som har ligget øde i nogle Aar og som ingen har villet have, med mindre der blev givet Afslag paa Halvdelen af Afgiften. Han skal give dette Afslag, og siden fæste Jorderne bort til dem, som begærer dem. J. T. 9, 428.

— Miss. til samme. Han har berettet, at en Del af Bønderdrene i hans Len undviger, naar der skal foretages Udskrivning, og en Del drager ud af Landet for en kort Tid samt at Bønderne giver dem Pas, saa at de kan komme over Færgstederne, og at der især er en Mand, ved Navn Hands Rasmussen, som adskillige Gange har understaaet sig at udstede Pas. Tønne Friis skal tiltale saavel ham som andre, der maatte have udstedt Pas, ved Retten, tage Dom over dem og derefter lade dem straffe. J. T. 9, 428.

— Miss. til Jørgen Seefeld og Dr. Hands Vandal. Kongen har bevilget, at Borgemestre og Raad i Randers maa faa en Sum Penge af Viborg Stifts Kirker til Reparation og Opbyggelse af Randers Kirke. Da det berettes, at disse Penge endnu ikke er fremkommet, skønt afdøde Hr. Knud Gyldestjerne og Bispen har faaet Kongens Missive² derom, skal Adressaterne gøre den Anordning, at Pengene snarest leveres til Borgemestre og Raad i Randers. J. T. 9, 428 b.

— Aab. Brev, hvorved Johan Verbruggen, dennes Søn Vilom Verbruggen og Johan Momme, som 25. Juni 1632 har faaet Bevilling paa 12 Aar efter Brevets Datum til selv eller ved deres Fuldmægtige at fange unge og gamle Falke og Høge i Tingeyior Syssel for Norden, Muler, Skage- og Eyefjorder Sysler paa Island, faar Eneret paa Livstid til nævnte Fangst, dog mod den sædvanlige Told og Rettighed til Kronen. N. R. 6, 25.

¹ Formentlig: Klejs, Raarup S.   ² 3. Nov. 1636.

20. Maj (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Manderup Due til Halkier paa Nesborg Sogns Tiende for den sædvanlige aarlige Afgift, at levere til Kirkeværgerne efter Recessen. Udt. i Tb. 130 b.

21. Maj (—). Miss. til Niels Trolle og Sten Beck. Da Christopher Gjõe til Oxholt med det allerførste agter at levere Værgemaalet for sin Søster Jomfru Inger Gjõe, som han i nogen Tid har forestaaet, fra sig, skal de være til Stede, naar dette foretages, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne det beskrevet. Sj. T. 26, 197 b.

— Miss. til Niels Krabbe og Mogens Mormand. Der er opstaaet Trætte mellem Andestrup og Atterup Mænd i Varberg Len i Skaane om en Mølle-dam og Fald, som Atterup Mænd mener at have haft ved lovlig Hævd, hvorom der nu for nogen Tid siden er opkrævet Oldinge af Andestrup Mænd. Atterup Mænd mener nu, at det ikke skulde være deres Tov kun at kende paa et Sted, men at Oldingene, dersom de skulde tages dertil, burde gøre fuldkomment Markeskel mellem begge de nævnte Gaarde, og mener derfor, at deres gamle Hævd er frataget dem paa et Sted, og at ikke Oldingene, men Dommerne burde paakende Sagen, samt at Andestrup Mænd derimod skal beholde deres Frihed nedenfor dette Sted med deres Dam og Fald, uanset at de har langt større og flere Marker over Aaen i de Andestrup Mænds Marker end Atterup Mænd har i deres Marker¹, hvorfor Atterup Mænd kendes i lige Fælle og Kløf med Andestrup paa hin Side Aaen. Denne de 12 Oldingers Opkrævning og Kendelse har Atterup Mænd stævnet til Lands-tinget. Da Oldingene havde afsagt Kendelse i Sagen, kunde Landsdommeren ikke paakende den, men henviste den til Ridemænd, som plejer at domme om Oldinges Kendelse, og dette har Danmarks Riges Raad stadfæstet. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at stævne Parterne for sig til bestemt Tid og Sted, bilægge Trætten mellem dem i Mindelighed eller afgøre den ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den be-

¹ Stedet er uforstaaeligt. Antagelig er der faldet noget ud.

stemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 247.

21. Maj (Kbhvn.). Miss. til Falk Lykke og Niels Trolle om at rette deres Lejlighed efter snarest at foretage en Afregning mellem Christopher Gjõe til Oxholt og Fru Jahanne Sinklar, Enke efter Jesper Gjõe til Esperøed, om nogle Ud-læg, som Christopher Gjõe har gjort for nævnte Jesper Gjõe efter hans afdøde Fader¹ og Broder². Sk. T. 6, 247.

— Miss. til Falk Gjõe til Bradskouf og Mogens Sehested. Da Christoffer Gjõe til Oxholt med det allerførste agter at overlevere Værgemaalet for sin afdøde Søster Fru Magrette Gjõe, som han i nogen Tid har forestaaet, til sin Svoger Jørgen Høg til Hammergaard, skal de være til Stede ved Overleveringen, bilægge de muligt opstaaende Tvistigheder i Minde-lighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse be-skrevet. J. T. 9, 429 b.

— Proklama for Falk Gjõe Falksen til Brodskouf, der har berettet, at han skylder nogen Gæld bort i Danmark, hvoraf en Del er ham uvitterligt³. Kongen paabyder herved alle, som har nogen Gæld til Gode efter hans Hustrus⁴ Haand og Segl eller til hvem han kunde være i Løfte⁵, inden Aar og Dag efter dette Brevs Datum enten selv eller ved deres Fuldmægtige at give det til Kende ved Landstingene, lade Brevene lovligt forkynde sammesteds og fremvise dem for Landsdommeren i det Land, i hvilket de bor, som siden skriftligt skal underrette Falk Gjõe eller hans Hustru derom, eller selv skriftlig eller mundtlig underrette Falk Gjõe eller hans Hustru derom indenfor nævnte Tid. J. R. 9, 260⁶.

— Miss. til Ifver Vind. Da det berettes, at der ved Lundenæs Slot ligger nogle Gaarde, Bol og Huse, i hvilke der hidtil har været holdt et meget uskikkeligt Levned, med Sus og Dus i Løtfærdighed og Drukkenskab, hvorved Slottets Folk er blevet forlokket og forført, skal Ifver Vind afskaffe

---

¹ Mogens Gjõe († 1615).   ² Falk Gjõe († 1623).   ³ J. R. har ved en Fejlskrift: vitterligt.   ⁴ Helvig Brahe.   ⁵ Staa i Kavtion.   ⁶ Neden- under er skrevet: Nok fik samme Falk Gjõe end et saadant Proklama ut supra.

disse Gaarde, Bol og Huse, dog at der ikke afgaar Kronen noget i dens Indkomst. J. T. 9, 428 b.

21. Maj (Kbhvn.). Miss. til Ifver Vind om at lægge 7 Gaarde, som hver aarlig skylder $1\frac{1}{2}$ Ørte Rug, $1\frac{1}{2}$ Ørte Byg, 1 Brændsvin, 1 Fodernød, 1 Lam, 1 Gaas, 3 Høns og 2 Dlr. 6 Sk., 1 Stk. Jord, som 3 Mænd bruger og hvoraf de to aarlig skylder 2 Dlr., den tredje 4 Dlr., samt 12 Gadehuse, som hver aarlig skylder 12 Sk., alle i Borup i Hellins Birk¹, ind under Lundenæs Løn, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst. J. T. 9, 429.

22. Maj (—). Aab. Brev, hvorved M. Christopher², Sognepræst i Stege paa Møen, som agter at gøre sit Bryllup i Helsingør, faar Bevilling til at indbyde nogle flere Par Folk til sit Bryllup end Forordningen tillader. Sj. R. 19, 504b. K.

— Bestalling for denne Svend Andersen som Skibsbygmester med Tjeneste, hvor og naar det befales ham, med en aarlig Løn af 400 Dlr. fra Paaske indøværende Aar at regne. Han skal aarlig undervise nogle visse Personer, som er i Kongens Tjeneste, i sit Haandværk og hvert Aar, naar han modtager sin Løn paa Renteriet, overgive Rentemestrene en Fortegnelse paa samme Personer. Sj. R. 19, 504 b.

— Miss. til Otte Termo om at lade Claus Busck, Raadmand i Helsingør, til hans Datters Bryllup for Betaling faa 1 stort Stykke Vildt, 3 Raadyr og 10 Harer. Udt. i Sj. T. 26, 198.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne. Han og andre Venner af Fru Kirsten har andraget Kongen om at lade al Proces, som Kongen med Rimelighed kunde have til hende, falde og bevilge, at hun selv maa være raadig over sine Gaarde og sit Gods, søge sin Sognekirke³ og drage til sit Gods i Birket. Kongen bevilger dette, dog skal Adressaten have Godset i Forsvar og paase, at intet forrykkes til Skade for hendes Børn. Fru Kirsten maa aldeles ikke befatte sig med at sælge eller købe Gods i nogen Maade, men naar noget saadant falder for og kan være Børnene til Gavn, skal Adressaten forrette det. Han skal

¹ Overskriften har: Holnis Birk. Ment er: Borup, Helgenæs S. og Birk, Mols H.   ² Mag. Kristoffer Kristensen.   ³ Ut Kirke; hun var dengang paa Boller.

underrette hende herom. Desuden skal Adressaten modtage Kongens Søns, Grev Valdemars, Gods i Forsvar og forestaa det. J. T. 9, 429 b.

22. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved denne Wolf Hieronymus Kratz, Obristløjtnant over det skaanske Regiment, som for nogen Tid siden har begivet sig til Danmark og nu agter at indlade sig i Ægteskab med en Adelsperson, Jomfru Sophia Ramel, faar Bevilling for sig, sine rette Ægtebørn og Afkom paa at nyde alle de Privilegier og Friheder, som Adelen her i Riget har. Sk. R. 5, 209 b.

23. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Wolf Hieronymus von Kratz til Duegede, bestalter Obristløjtnant, fritages for at holde Rostjeneste af sit Gods i Fredstid, saa længe han er i samme Tjeneste. Men dersom der paakommer Landet noget fjendtligt, skal han være forpligtet til at holde sin Rostjeneste som andre af Adel her i Riget. Sk. R. 5, 210.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Just Høg til Giørsløf, Hofmester paa det kongelige adelige Akademi Sorø, og hans Arvinger fritages for al Tiltale for den Skade, som nu eller nogen Tid herefter maatte være paa Maribo Kloster. Dette Kloster blev 1623 lagt under Akademiet, over hvilket Hr. Just Høg er blevet forordnet til Hofmester. Maribo Klosters Huse og Bygning befandtes da meget brøstfældige, og denne Brøstfældighed er tiltaget mere og mere Aar for Aar, saa Klostret nu er næsten helt øde og forfaldent, men Kongen har ikke givet Hr. Just Høg nogen Befaling om at vedligeholde Klostrets Huse og Bygning. Sj. R. 19, 505 b. K.

— Miss. til Hr. Jost Høg. Kongen har for nogen Tid siden forordnet Jens Høg til Vang til Værge for Jomfru Anne Ulfstand. Da det berettes, at han er svagelig og bor langt fra hendes Jordegods, skal Hr. Jost Høg rette sin Lejlighed efter at være hendes Værge. Sj. T. 26, 198.

— Miss. til samme, hvorved Kongen bemyndiger ham til til Bedste for det kongelige Akademi Sorø at sælge 1 Gaard i Hasselholdt¹ i Sal Sogn i Ginding Herred i Jylland, som han

---

¹ K. har først haft 2 Gaarde i Hasselholdt, men den første af dem er strøget. Teksten er dog ellers ikke forandret, men lyder paa flere Gaarde.

har modtaget af Akademikere til Betaling for deres Kost og anden Nødvendighed, til den Højestbydende. Sj. T. 26, 198 b. K.

23. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jost Høg. Den franske Fægtemester¹ paa det kongelige adelige Akademi Sorø har berettet, at han ikke kan holde sig med den ham tillagte Løn. Da Kongen ikke ved, om Stedets Lejlighed kan give ham mere, har Kongen henvist ham til Jost Høg. Dersom hans Løn kunde forbedres med et helt eller halvt hundrede Dlr., kunde han da foruden i at fægte undervise Ungdommen i at omgaas med deres Gevær og hvad han ellers ved af deslige Ting. Sj. T. 26, 199. K.

— Miss. til Hr. Christian Friis og Hr. Corfits Ulfeldt om at undersøge Antegnelserne til de af forrige Proviantskriver Bartholomæus Haagensen, forrige Deleskriver paa Bremerholm Jacob Jensen og forrige Vinskænk Hans Ribolt af lagte Regnskaber og godtgøre af dem, hvad der kan eragtes billigt. Sj. T. 26, 198. K.

— Miss. til Roskilde Hospitals Forstandere om at optage Hans Mickelsen, Gert Gertsen Amsterdam, Niels Eskildsen og Jens Lauritsen i Hospitalet, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 199.

— Lignende Miss. til Vartov Hospitals Forstandere om at optage Laurits Jensen i Hospitalet, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 199. (Tr.: KD. V. 202).

— Miss. til Sigvort Urne. Tudsse Sogne- og Bymænd har klaget over, at deres Kirketiende er fæstet en lang Vej bort til en Herredsfoged i et andet Herred, og at han forlanger, at de skal yde Tienden i Kærven, hvilket falder dem meget besværligt. Sigvort Urne skal fordre Herredsfogden og Tudsse Sogne- og Bymænd for sig og forhandle mellem dem om, hvor meget der af denne Tiende aarlig skal gives af rent Korn i Skæpper, for at Bønderne ikke skal besværes til Upligt med at føre Tienden i Kærven en lang Vej. Sj. T. 26, 199. K.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Da Kongen har anset det for godt, at der ikke skal tilsendes ham Spind til at lade Bønderne i hans Len spinde, men at Bønderne i Stedet

¹ Beaufort, Bestalling af 25/7 1636.

herfor aarlig skal betale en vis Sum Penge i Stedet for at spinde, skal han herefter anordne i sit Len, at hver Halvgaard aarlig giver 2 Skilling og hver Helgaard aarlig 4 Sk. i Stedet for at spinde, for hvilke Penge han aarlig skal gøre Regnskab i Rentekammeret. Men saafremt Bønderne mener, at de ikke¹ kan betale disse Penge, skal der aarlig tilsendes dem Spind. Sk. T. 6, 248.

23. Maj (Kbhvn.). Miss. til Christian Eriksen og Eiler Holck. Da Axel Urup til Beltebjerg, Befalingsmand over Christianpris, har begæret 1 Gaard i Otterup By og Sogn i Luggude Herred i Helsingborg Len i Skaane til Mageskifte for 1 Gaard i Morup² By og Sogn og 1 Gaard i Tollerup, begge i fornævnte Herred i Skaane, skal de snarest besigte dette Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Hr. Christopher Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, at give Møde paa Kongens Vegne ved Besigtelsen og give til Kende, hvad han har at bemærke. Sk. T. 6, 248.

— Miss. til Hr. Christopher Ulfeldt om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom. Sk. T. 6, 249.

— Miss. til Ifver Krabbe [Tagesen]. Det tillades ham at begive sig fra Lenet [Varberg] til Anders Friis til Vræløftkloster, Befalingsmand over Vemb, Tune og Aabygge Skibredes Datters Bryllup, dog at han straks forføjer sig tilbage til Lenet og ordner det saaledes, at der intet bliver forsømt i Lenet eller paa Slottet. Sk. T. 6, 249 b.

— Lignende Miss. til Niels Krabbe [Laholm] om at han maa begive sig til Anders Friis's Datters Bryllup. Udt. i Sk. T. 6, 249 b.

— Miss. til Gunde Rosenkrantz om at give Møde paa Kongens Vegne, naar Hr. Hendrik Hvitfeldt til Lilløe og Jørgen Hondorf til Rønovsholmb, Befalingsmænd over Landskrone Len og Jerrestad Herred, foretager Besigtelsen³ af Godset, som Niels Trolle til Trolholmb, Embedsmand paa Københavns Slot, har begæret til Mageskifte af Kapitlet i Lund og de Fattige i

¹ Dette Ord er glemt i Sk. T.
19. Maj 1637.

² Mørup, Luggude H.

³ Se

Helliggeistes sammesteds, og give til Kende, hvad han har at bemærke. Sk. T. 6, 249 b.

23. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christopher Ulfeldt. En af Kronens Bønder, ved Navn Terkel Jørgensen, i Bjærg Herred i Helsingborg Len har berettet, at hans Gaard for nogle faa Aar siden er brændt, og at der er slaaet nogen Vanførsel¹ til og at han tilmed har lidt Misvækst paa sit Korn forrige Aar, hvorfor han har andraget om at blive fri for forrige Aars Landgilde. Da Kongen af Adressatens Erklæring ser, at Bonden er blevet ramt af Armod og Vanførsel, skal han lade ham være fri forrige Aars Landgilde og føre det til Regnskab. Sk. T. 6, 250.

— Aab. Brev, hvorved denne M. Hans Utrecht, som af Borgemestre og Raad i Viborg er antaget som Kopsætter og Bader i Viborg, faar Eneret paa Livstid som Kopsætter og Bader i Viborg. Saafremt nogen fordrister sig til at falde i hans Haandværk, skal han straffes tilbørligt. Derimod maa M. Hans Utrecht heller ikke fordriste sig, under tilbørlig Straf, til at falde i Bartskeerernes Haandværk. J. R. 9, 260 b.

24. Maj (—). Aab. Brev om Bartskeerere, Kopsættere og Kvaksalvere i Køge. Sj. R. 19, 505. K. (Tr.: CCD. IV. 692).

— Fredebrev² for denne Peder Nielsen, der har berettet, at han for nogle Aar siden paa et Marked i Ringsted i Mellemløb³ har dræbt en Person, ved Navn Anders Andriessen, og at han derfor er svoren fra Hals og Fred, og at Jørgen Seefeld til Refs, Landsdommer i Sjælland og Befalingsmand i Ringsted Kloster, efter Kongens Befaling for adskillige Betænkelighedens Skyld har sendt ham til Bremerholm, hvor han har gaaet i Jern et Aarstid, indtil Kongen har løsgivet ham. Da han har bevisliggjort, at han har tilfredsstillet den Dødes Slægt og Venner, tillader Kongen, at han herefter maa være og blive, hvor han lyster, og søge sin Næring som han bedst kan. Sj. R. 19, 506. K.

¹ Sk. T. har: Vandførsel. Der maa være ment: Vanførsel, Uheld.

² Det kaldes i Overskriften: Beskærmelsesbrev. ³ Ved at løbe mellem de stridende Parter.

24. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev om Bagerne i Køge. Sj. R. 19, 506 b. K. (Tr.: CCD. IV. 693 f.).

— Forleningsbrev paa Livstid, fra 1. Maj 1637 at regne, for Lauridts Ebbesen til Donnerup paa Solte Slot og Len i Sjælland efter afdøde Fru Karen Rostrup, med det Gods, der ved Mageskifte er lagt under Slottet, og for hvilket afdøde Fru Karen Rostrup har aflagt særskilt Regnskab, for en aarlig Afgift for vist og uvist paa 200 gl. Dlr., at betale aarlig til Rentemestrene i København. Han skal tjene Riget med 2 geruste Heste og holde Slottet og Ladegaarden vel ved Magt. [Med Artikl. 16, 18 og 19]. Sj. R. 19, 509 b. K.

— Miss. til Sigvort Urne. Kronens Bønder i Holbæk Len har andraget om aarlig at faa bevilget til Bygnings- og Hjultømmer af det nærmeste Lens Skove, da der ingen synderlig Skov er til Holbæk Len, og da det berettes, at Bønderne er spredt vidt fra hverandre i to Herreder, nemlig i Merløse og Tudse Herred, og at de i Merløse Herred boende belejligst og nærmest kan faa deres Brændsel og Tømmer i Roskilde Lens Skove, skal han indtil videre lade de til Holbæk Slot liggende Bønder i Merløse Herred, naar de anmoder derom, aarlig for Betaling faa noget Bygnings- og Hjultømmer af Roskilde Lens Skove, hvor det er til mindst Skade for Skovene. Sj. T. 26, 199 b. K.

— Lignende Miss. til Jørgen Seefeld paa Ringsted, „Ord fra Ord, Lenets Navn alleneste forandret“. Udt. i Sj. T. 26, 200. K.

— Lignende Miss. til Hr. Claus Daa om at lade de til Holbæk Slot liggende Bønder i Tudse Herred aarlig for Betaling faa Bygnings- og Hjultømmer af Dragsholms Lens Skove. Sj. T. 26, 200. K.

— Lignende Miss. til Hr. Hans Lindenov paa Kalundborg, „Ord fra Ord, uden alleneste Lenets Navn at forandre“. Udt. i Sj. T. 26, 200. K.

— Miss. til Niels Trolle. Af hans Beretning har Kongen set, at en Del af Kronens Bønder i hans Len [København] er ganske øde og forarmede og at der efter Tingsvidne kun kan faas lidt eller slet intet i Landgilde for Aaret 1634—35, samt at han, for at Gaardene kan blive vel opbygget og igen besat, har eftergivet dem tilsammen af nævnte Aars Landgilde

6 Rdlr. $1\frac{1}{2}$ Ort 3 Sk. 2 Alb., $1\frac{1}{2}$ Læst $2\frac{1}{2}$ Pd. $3\frac{1}{2}$ Skpr. Rug og Mel, $3\frac{1}{2}$ Læst $\frac{1}{2}$ Pd. 1 Skp. Byg, 57 Tdr. Havre, 1 Td. $\frac{1}{2}$ Fjerd. Smør, $\frac{1}{2}$ Td. Torsk, 16 Faar og Lam, $2\frac{1}{4}$ Svin, $15\frac{1}{2}$ Gaas og $32\frac{1}{2}$ Høne og at han for Aaret fra 1. Maj 1635—36 har efterladt nogle øde Gaarde 6 Rdlr. 9 Sk. 2 Alb., $1\frac{1}{2}$ Læst 5 Pd. 2 Skpr. Rug og Mel, $2\frac{1}{2}$ Læst 4 Pd. 1 Skp. Byg, 12 Tdr. Havre, $3\frac{1}{2}$ Fjerding Smør, 13 Faar og Lam, $13\frac{1}{2}$ Gæs, $21\frac{1}{2}$ Par Høns, $\frac{1}{4}$ Svin og $\frac{1}{2}$ Td. Torsk. Kongen bevilger, at disse forarmede og øde Gaarde maa beholde dette Afslag, for at Gaardene desto bedre kan blive besat og genopbygget. Han skal føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 200 b. K.

24. Maj (Kbhvn.). Miss. til Tygge Brahe. Han har berettet, at en Del af de til Valløe og Lellinge liggende Bønder er i Restance for Aaret 1629 til 1630, da Fru Ellen Marsvin til Ellinsborg havde dette Gods i Forsvar, med 30 Sletdlr. 3 Mark 6 Sk. Oldengæld og med $52\frac{1}{2}$ Rdlr. $1\frac{1}{2}$ Ort 5 Sk. Mønt, $1\frac{1}{2}$ Læst 5 Pd. $7\frac{1}{2}$ Skpr. Rug og Mel, 2 Læster $1\frac{1}{2}$ Pd. $11\frac{1}{2}$ Skpr. Byg, 20 Tdr. Havre, 1 Otting Smør, 1 Skp. Nødder, 1 Bolgalt, 1 Tægtesvin¹, $\frac{1}{6}$ Ko, $1\frac{1}{2}$ Foderøksen, 6 Fodernød, 5 Faar, 6 Lam, 7 Gæs, 50 Høns, 5 Snese Æg, 1 Læs Hø og 1 Mark Garn Landgilde, hvilken Restance de ikke kan betale, saafremt de skal blive ved Magt. Kongen eftergiver dem denne Landgilde, hvilket han skal føre til Regnskab. Sj. T. 26, 201. K.

— Miss. til samme. Han har berettet, at der i Tryggevælde Len er brændt nogle Gaarde, at de derpaa boende Bønder ikke er i Stand til selv at opføre dem igen, og at Skovene² dér i Lenet ikke kan taale, at Bygningstømmeret tages derfra. Kongen tillader, at Tygge Brahe for lideligt Køb indkøber Fyrretømmer og lader hver af de Brandlidte faa noget deraf til at bygge med, somme en Tylt, somme noget mindre, eftersom enhver har lidt Skade til. Tygge Brahe skal føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 201 b. K.

— Miss. til samme. Da Hr. Hendrik Hvitfeldt til Lilløø, Embedsmand paa Landskrone Slot, har begæret 5 Gaarde i Skude-

¹ Saaledes K.; Sj. T. har: Tægtestud. skrift: Skrивeren.

² S-. T. har ved en Fejl

løse i Tryggevælde Len til Mageskifte for 1 Gaard i Vuarpeløf, 2¹/₂ Gaard i Arnøye, [1 Gaard i] Endeløf og 1 Gaard i Haufnløf og, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, for yderligere 1 Gaard i Ammerup, skal Adressaten med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheids og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sj. T. 26, 201 b. K.

24. Maj (Kbhvn.). Miss. til Tygge Brahe om, at Kongen har befalet Hr. Jørgen Urne til Alslef, Rigens Marsk og Befalingsmand i Vestervig Kloster, til førstkommende Mortensdag at skaffe Adressaten de Penge, der er i Behold af Oppebørslen af Kongens Søns, Grev Voldemars Gods i Nørrejylland, og med det første lade ham vide, hvor meget han kan vente, for at han kan rette sig derefter ved Udlægget af Pengene for det Gods, som han har købt til Valløe og Lellinge. Sj. T. 26, 202. K.

— Miss. til Rentemestrene om ved første Lejlighed at betale Egte Vindhold, Borgerske i Bergen, de 730 Lod Sølv, hvormed hendes afdøde Husbonde Claus Jacobsen med flere i Aarene 1628 og 1629 har forstrakt Kongen, og hvorpaa hun har nogle Forsikringsbreve. Sj. T. 26, 202 b. K. Orig. i Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Verner Kloemand og Johan Braem om at forhandle med Don Godofredo Riquetz om at være dansk Agent i Madrid. Sj. T. 26, 203. K. (Tr.: KD. V. 202).

— Aab. Brev om, at denne Oluf Pedersen, boende i Sølvitsborg Len, som har forset sig med Udførsel af Egetømmer i adskillige Maader, men som nu har tilfredsstillet Kongen derfor, faar disse Forseelser eftergivet, forsaavidt som de er angivet til Kongen, og fritages aldeles for videre Tiltale. Sk. R. 5, 210.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Andersen. En Bonde, ved Navn Oluf Pedersen, i hans Len [Sølvitsborg] har forset sig i adskillige Maader med ulovlig Udførsel af Egetømmer, hvorfor han har aftinget og skal betale 4000 Speciedlr. Han har til Borgen herfor sat Christen Bentsen og Rasmus Jensen, Borgere i København, og Søfren Jensen, Skriver i Christianstad. Disse hans Kavtionister har nu begæret, at disse 4000 Rdlr. maa betales i to Terminer, nemlig 2000 Rdlr. til Paaske 1638 og 2000 Rdlr. til Paaske 1639. Kongen tillader dette.

Adressaten skal være Kavtionisterne behjælpelig med at faa udleveret hans Formue, hvor den findes, enten Gods eller tilgodehavende Gæld, dog at Børnepenge eller Gods, som han maatte indehave, først udtages. Sk. T. 6, 250.

24. Maj (Kbhvn.). Pas for Holger Rosenkrantz til Demstrup, Befalingsmand over Bornholms Len, som tit maa føre Fanger fra sit Len til Simmershafven og derfra til København, for sig eller sin Fuldmægtig paa de nødtørftige Heste og Vogne samt fri Færger over Færgestøderne, naar de fører Fanger til København, saa at de uden Ophold kan komme hurtigt afsted. Sk. R. 5, 210 b.

— Aab. Brev, hvorved det for et Tidsrum af 3 Aar forbydes at udføre Bygningstømmer fra Laholms Len, være sig helt eller tilhugget saavel som Deler, da Laholm Købstad i April Maaned sidstforleden har lidt stor Skade ved en Ildebrand og derfor behøver en hel Del Tømmer til Bygningernes Reparation. Sk. R. 5, 210 b.

— Aab. Brev, hvorved Laholm Købstad, der er blevet hjemsogt af Ildebrand og derved har lidt stor Skade, faar Bevilling til at henvende sig til de andre Købstæder her i Riget om Hjælp til Genopbygning af Borgernes Vaaninger. Den tilbyder, hvis nogen af dem skulde lide saadan Ulykke, da at gengælde dette. Sk. R. 5, 211.

— Miss. til Niels Krabbe. Borgerne i Laholm har andraget om at forskaanes for den hidtidige Indkvartering af de gevorbne Soldater, som tjener paa Laholm Slot, da de ved den sidste Brand forleden har lidt saa stor Skade, at de ikke kan taale Indkvartering. De Borgere, for hvilke det er brændt, maa saavidt muligt forskaanes for Indkvartering, dog at Soldaterne alligevel faar Indkvartering. Sk. T. 6, 250 b.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottsen. Jomfru Mette Barnekow har til Mageskifte begæret noget af Kronens Gods i hans Len [Malmøhus], deriblandt 1 Gaard, som er pantsat til Adressaten, og 1 Gaard, som er pantsat til Hr. Christopher Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot. Adressaten skal henvende sig til denne og faa at vide, om han vil afstaa sit Pant, og indsende Erklæring til Kancelliet herom og om, hvorvidt han selv vil afstaa sit Pant, med Betænkning om,

hvorledes de ved Pant kan faa Vederlag i det Gods, som hun afstaar til Kronen ved Mageskiftet. Sk. T. 6, 251.

24. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tagge Thoti Ottesen. Da Jomfru Mette Barnekow har begæret 9 Gaarde¹ og 1 Bol i Sallerup og 6 Gaarde i Esløf, alle i hans Len [Malmøhus], til Mageskifte for 7 Gaarde og 8 Gadehuse i Tyelse By og Sogn og 1 Gaard i Greflunde i Hvideby Sogn i Albo Herred i Malmøhus Len, skal han indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 6, 251.

— Miss. til samme og Hr. Christopher Ulfeldt. De har tilforn faaet Befaling og Fuldmagt til at bilægge de Tvistigheder, der maatte opstaa paa Skiftet mellem Hendrik Lindenov til Øes² Kloster og hans Medarvinger³ i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom. Da nu afdøde Otte Lindenovs Børn er umyndige og Hendrik Lindenov, som skulde være deres Værge, selv er interesseret i Skiftet, har de udsat Skiftet saa længe, til der blev tilvejebragt Kongens Befaling til en anden god Mand, som paa Børnenes Vegne kunde være til Stede paa Skiftet. Kongen har nu befalet Hendrik Gyldenstjerne til Svanholm at paatage sig Værgemaalet for afdøde Otte Lindenovs Børn, medens Skiftet staar paa. Adressaterne skal nu tilendebringe Kongens Befaling. Sk. T. 6, 252.

— Miss. til Hendrik Gyldenstjerne om at paatage sig Værgemaalet for afdøde Otte Lindenovs Børn paa ovennævnte Skifte, medens det staar paa, og paase, at der kun vederfares dem, hvad der er Ret, da Hendrik Lindenov til Øens Kloster, som tidligere har faaet Befaling dertil, selv er interesseret i Skiftet. Sk. T. 6, 252 b.

— Miss. til Mads Koefoed, Landsdommer paa Bornholm. Holger Rosenkrantz til Demstrup, Befalingsmand paa Bornholm, har for nogen Tid siden paa Kongens Vegne til Borgemesteren i Haderslev⁴ solgt et Stykke Jord, som Borgemesteren har

¹ I Sk. T. nævnes ikke Gaardenes Antal, men kun Beboernes Navne.
² Øveds Kloster, Færs H.   ³ Efter hans Moder Anne Brahe Otte Lindenovs, † 8/4 1636.   ⁴ Af Lensmanden Holger Rosenkrantz's Skrivelse af 19. Maj s. A. (D. Kanc. Indlæg til Registr. og Henlagte Sager) ses det, at der er ment Hasløf, d. v. s. Hasle, ikke Haderslev.

sat Gærde omkring, men Raadmændene og Borgerne sammesteds har under Kornets Opvækst understaaet sig med Vold at vælte dette Gærde. Han skal undersøge Sagen og dømme i den. Endvidere berettes det, at der er opstaaet Trætte mellem Byfogden og en anden Borger i Rønne, og at Tinget i Mellemtiden er blevet spildt¹. Han skal ligeledes dømme i denne Sag. Sk. T. 6, 252.

24. Maj (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Da han for nogen Tid siden er dømt til at tilfredsstille en svensk Mand, ved Navn Hans Mackelers, med hans Skib og Gods, skal han rette sig efter denne Dom, for at Kongen kan forskaanes for videre Overløb. Da han endvidere af denne Svensker har faaet en Del Jern, af hvilket han har sendt en Del til Bremerholm, skal han betale Svenskeren af Indkomsten af sit Len, eftersom almindeligt Landekøb da var. Sk. T. 6, 253.

— Miss. til Kommissarierne i Skaane. Staphen Timmer, Kaptejn paa Kronborg Slot, har andraget om Forbedring af sin aarlige Løn, da han vanskeligt kan holde sig med den Besolding, som han hidtil har faaet. Da der, om Fornødenheden kræver det, nok kan betros ham en højere Stilling, bevilger Kongen, at han indtil videre maa faa 150 Rdlr. in specie mere i Løn om Aaret, end han hidtil har haft, fra 1. Juni 1636 at regne. De skal aarlig betale ham disse Penge af Kommissarie-tolden. Sk. T. 6, 253.

— Aab. Brev, hvorved Barbara, Enke efter M. Niels Mule i Odense, der med det allerførste agter at holde sin Datters Bryllup med M. Jørgen Jørgensen, Professor sammesteds, faar Bevilling til at holde dette Bryllup paa Raadhuset dér, skænke Vin og indbyde nogle flere Folk end Forordningen tillader. F. R. 4, 133.

— Miss. til Hening Valkendorf. Der tilsendes ham de af Fogden paa Tosing aflagte Regnskaber til Revision. Det forekommer Kongen sælsomt, at paa det ene Aars Regnskab er der i København af en² af Kongens Renteskriver foretaget Sammentælling og ikke af Fogden, og i Regnskabet er der

¹ Hævet.   ² Saaledes Orig.; F.T. har, sikkert ved en Fejlskrift: tu.

afsat nogle aabne Pladser, saa at man kunde indføre, hvad man vilde. Hening Valkendorf skal have dette i Agt. F. T. 4, 441. Orig. i D. Kanc. Diverse orig. Lensbreve og orig. kgl. Miss. til Lensmænd.

24. Maj (Kbhvn.). Miss. til Peder Basse. Kirstine Hermandsdatter, bosiddende i Tranekær Len, har klaget over, at Oluf Hansen i Runeklinte i forbemeldte Len¹ har fralokket hendes Mand den Gaard dér i Byen, hvorpaa han boede, i Drukkenskab og at han ikke har villet afstaa Gaarden igen i Venlighed, med mindre han fik sit Fæste, 30 Dlr., igen. Dette har hun ikke villet, men har ladet Sagen gaa til Doms, men skønt han ved Dommen er frakendt Fæstet for ulovlig Medfart, har han ikke villet fraflytte Gaarden. Peder Basse skal tilholde nævnte Oluf Hansen at rette sig efter Dommen og hjælpe Kvinden til Rette, saavidt det er billigt. F. T. 4, 441 b.

— Aab. Brev, hvorved Jomfruerne Birgitte, Helle, Abel, Helvig og Elsebe Sandberg faar Bevilling til at være deres egne Værger og selv oppebære Indkomsten af deres Gods, dog at deres Værger paaser, at intet deraf anvendes til Unytte, og forsvarer deres Gods ved Lov og Ret, dersom der kommer nogen Trætte paa. Hendrik Sandberg til Bøgested, Hofjunker, som ellers er deres Værge, har berettet, at de efter deres afdøde Fader Uldrik Sandberg har faaet nogen Gæld, og har begæret, at det maa bevilges dem at sælge saa meget af deres Gods, at Gælden kan betales derved. Kongen bevilger dette, dog at deres rette Værge paaser, at de i alle Maader faar fuld Fyldest for deres Gods. Han skal ogsaa besegle og underskrive de Skøder, som udstedes. J. R. 9, 261.

— Miss. til Jørgen Kruse og Peder Gerstorf. Hendrik Sandberg til Bøgested, Hofjunker, har berettet, at hans yngste Broder Anders Sandberg endnu ikke har den Alder, at han selv kan modtage sit Gods, som Hendrik Sandberg derfor maa forestaa som Værge. Han har derfor begæret Kongens Befaling til to gode Mænd om at fastsætte, hvad der aarlig skal gives Anders Sandberg af Kvelstrup med tilliggende Gods, og fastsætte en be-

---

¹ Roneklint, Baarse H., laa i Jungshoved Len, hvormed Peder Basse ogsaa var forlenet.

stemt Sum Penge, for at Hendrik Sandberg ikke skal staa sin Broder til Regnskab og til sin Tid komme i Vidtløftighed. Hendrik Sandberg har tilbudt ikke at tage Værgpenge af Broderen. Adressaterne skal snarest begive sig til Kvelstrup Hovedgaard, fastsætte en bestemt Pengesum, som Hendrik Sandberg aarlig skal give Broderen af Kvelstrup Gaard og Gods, og give det beskrevet. J. T. 9, 432.

24. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kronens Bønder paa Øen¹ Sønderho i Riberhus Len aarlig faar afkortet $4\frac{1}{2}$ Rdlr. i deres Landgilde, da de ved Stormflod og Sandknog er geraadet i stor Armod, saa de ikke kan yde deres sædvanlige Landgilde, hvorfor de har ansøgt om Afslag paa denne. J. R. 9, 261 b.

— Miss. til Hr. Albret Skeel om, at Kongen har bevilget, at Bønderne paa Sønderho² paa Grund af deres store Armod, som de er geraadet i ved Stormflod og Sandknog, maa faa afkortet $4\frac{1}{2}$ Rdlr. i deres aarlige Landgilde, hvilket han skal føre til Regnskab. J. T. 9, 435.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne. Da han har faaet Befaling³ til at modtage Kongens Søn, Grev Valdemars, Gods i Jylland, som Otte Marsvin til Dybeck, Embedsmand paa Dronningborg Slot, hidtil har forvaltet, skal han straks lade Otte Marsvin gøre Regnskab for den Tid, han har forestaaet Godset, modtage de Penge, som han har i Forraad, kvittere ham for dem og til førstkommende Marts levere dem til Tygge Brahe til Tygestrupt, Befalingsmand paa Tryggevælde Gaard, som skal erlægge dem paa visse, bestemte Steder som Betaling for Gods, som han efter Kongens Befaling har købt til Vallø og Ellinge⁴. Tygge Brahe skal med det første underrettes om, hvor mange Penge han kan være vis paa at faa, for at han kan rette sin Lejlighed derefter. J. T. 9, 431 b.

— Miss. til Otte Marsvin. Da Kongen har befalet Hr. Jørgen Urne til Alsløf, Rigens Marsk og Befalingsmand paa Vester-

---

¹ Enten kun Sønderho Sogn paa Fanø eller Betegnelse for hele Fanø. Lensregnskaberne for Riberhus Len har i denne Udgiftspost: Bønderne paa Sønderho. ² J. T. har: Synder H. Der maa formentlig være ment Sønderho, d. v. s. Fanø. ³ 22. Maj 1637. ⁴ Fejlskrift i J. T. for: Lellinge.

vig Kloster, herefter at forvalte Kongens Søns, Grev Valdemars Gods i Nørrejylland, skal Otte Marsvin straks levere samme Gods til ham, gøre ham Regnskab for den Tid, han har forestaaet Godset, og levere ham de Penge, han har i Forraad, for hvilke Hr. Jørgen Urne skal kvittere ham. J. T. 9, 431 b.

24. Maj (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Krag og Peder Lange. Da Mandrup Abildgaard til Skadborg har begæret noget¹ Ribe Kapitel tilhørende Halvgaardegods i Vore² i Jylland til Mageskifte for 1 Gaard i Ørre³ i Jylland, af hvilken Gregers Jepsen og Olluf Beck, som bebor den, ejer Tredjeparten, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kapitlet har faaet Befaling til at lade sin Fuldmægtig overvære Besigtelsen. J. T. 9, 430.

— Miss. til Kapitlet i Ribe om at lade sin Fuldmægtig give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 9, 431.

— Miss. til Dr. Morten Madsen. Da det berettes, at Sagen mod Hr. Olluf Knudsen ved Boller⁴ endnu ikke er bragt til Ende, skal han straks fortsætte med Sagen, tage Dom over Præsten og tilsende Kongen Dommen, saa at han fuldkomment kan erfare Sagens Lejlighed. J. T. 9, 431.

— Miss. til Tønne Friis og Jørgen Seefeld. Da Jørgen Marsvin til Aunfvendsbiørg har begæret 6 Gaarde i Vinun⁵ By i Lysgaard Herred i Silkeborg Len i Jylland til Mageskifte for 1 Gaard, kaldet Mukeling⁶, 1 Gaard i Søberig⁷, 1 Gaard i Stoupkierd⁸, 1 Gaard i Rudskierd⁹, 1 Gaard i Moeslund, alle i Borrig¹⁰ Sogn, 1 Gaard i Vestrup¹¹ i Haderup Sogn og 1 Gaard i Siørupt i Liusegaard Sogn, alle i Lysgaard Herred i Silkeborg Len i Jylland, skal de besigte begge Parters Gods, og da 2 af Gaardene, nemlig den i Vøstrup i Haderup Sogn og den i Siørupt i Liusagger¹² Sogn, ikke er Kronen belejlige, skal de faa

¹ J. T. har: efterskrevne, men ingen nærmere Angivelse af Jordegodset. ² Maaske: Borre, V.-Horne H. ³ Maaske Fejlskrift for Orre = Aarre, Skads H. ⁴ Jvfr. 9. Marts 1637. ⁵ Fejlskrift i J. T. for: Vium. ⁶ Munklinde. ⁷ Søbjærg. ⁸ Stubkær. ⁹ Rudskær. ¹⁰ Bording S., Hammerum H. ¹¹ Høstrup, Haderup S. ¹² Fejlskrift i J. T. for: Liusgaard.

at vide, hvilket Gods Jørgen Marsvin vil udlægge i Stedet for dem. Besigtelsen skal de indsende til Kancelliet. Kongen har befalet Christian Holck til Hastropt, Embedsmand paa Silkeborg Slot, at overvære Besigtelsen. J. T. 9, 432 b.

24. Maj (Kbhvn.). Miss. til Christian Holck om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 9, 433 b.

— Miss. til Gunde Lange. Da Ifver Krabbe til Albeck, Befalingsmand i Mariager Kloster, har begæret 7½ Gaard¹ med tilhørende Skove, 6 Gadehuse og 1 Mølle i Therumdrupt i Liungby Sogn i Hellum Herred i Aalborghus Len til Mageskifte for 2 hele og ½ Gaard med deres Skove i Boedal og 1 Bol i Valsgaard, alt i Valsgaard Sogn i Hindsted Herred, 4 Gaarde i Hienstby² i Vegerby Sogn, Rebstrup Mølle i Sønderupt Sogn, 1 Gaard i Hofgaard med tilhørende Skov i Bierregraf Sogn, 1 Gaard, 2 Gadehuse, 1 Mølle i Nafndrupt og 3 Fjerdinger Jord paa Nafndrupt Mark, alt i Hornum Herred i Aalborghus Len, skal han med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, [hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 9, 434.

— Miss. til Kapitlet i Ribe. Det berettes, at Naadensaaret gøres Dr. Jens Dinesens Enke³ omstridt, fordi hendes afdøde Husbonde ikke kunde overtage sit Kannikedømme straks efter afdøde Jens Juel⁴, da dennes Naadensaar forhindrede ham i at nyde det Kannikedømme, hvormed Kongen havde forlenet ham. Kongen eragter det derfor tilbørligt, at han nyder sit Naadensaar ligesaavel som hans Formand, saa meget mere som Naadensaaret i Ordinansen grundes paa det, som mistes, og Efterkommeren ligesaa vel vil nyde Naadensaaret som andre, uanset at han selv intet mister derved. Da Kongen desuden har indhentet Rigsraadets Betænkning derom, skal Kapitlet uden

---

¹ D. v. s.: 5 hele og 5 halve Gaarde.   ² Hiedsby.   ³ Katrine Bartrumsdatter Outzen, Enke efter Biskop i Ribe Dr. Jens Dinesen Jersin († 1634 ^{25/10}).   ⁴ Jens Juel til Keldgaard († 1634 ^{26/3}). Forleningsbrevet for Dr. Jens Dinesen Jersin paa det efter Jens Juel ledige Kannikedømme blev udstedt 5. April 1634.

noget Ophold levere bemeldte Enke hendes Naadensaar saaledes, at der ikke afgaar hende noget deraf. J. T. 9, 435.

25. Maj¹ (Kbhvn.). Mageskifte mellem Fru Rigidtse Grubbe, Enke efter Alexander von Pappenheim til Snedinge, og Kronen paa Roskilde Kapitels Vegne. Sj. R. 19, 507. K. Orig. i Holsteinborgs Godsark. 22 (RA.). (Se Kr. Sk.).

— Bestalling for Ebbe Ulfeldt til Eggeskouf som Øversteløjtnant med en aarlig Løn af 400 Rdlr. in specie, saa længe han er i Fremmedes Tjeneste, at betale af Kommissarietolden i Skaane. Han skal være forpligtet til straks at hverve et Regiment Fodfolk og begive sig dermed til de Steder, der befales ham. Naar han ankommer i Kongens Tjeneste, skal han have samme Traktement, som andre Øversteløjtnanter faar. Sj. R. 19, 509. K.

— Sj. T. 26, 211 b se 26. Maj.

— Sj. T. 26, 203 se 16. Juni.

— Miss. til alle Lensmændene² i Danmark og Norge om at lade medfølgende Forordning om Adskilligt³ læse og forkynde i deres Len paa de tilbørlige Steder. Sj. T. 26, 210. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Rentemestrene om straks at revidere Hofmønsterskriver Hans Boisens Omslagsregnskaber for sidste Aar⁴. Sj. T. 26, 211 b. K.

— Aab. Brev om, at Hr. Hans Mickelsen i Favraas, som har besværet sig over, at han ikke kan opholde sig ved sin Sognekirke, og som derfor har faaet Bevilling⁵ til at kaldes til et andet Kald, nu har berettet, at en Del af hans Sognemænd har forfulgt ham haardt og morderisk ladet ham gennemskyde med en Kugle, og at de endnu stræber ham efter Livet, saa at han ikke sikkert kan betjene sit Kald. Det bevilges ham derfor, at han, naar noget Kald bliver ledigt i Skaane

¹ Brevet er i Sj. R. dateret 25. Maj, bagpaa K. er 2 Gange skrevet Datoen 24. Maj, men den til Paategningen hørende Datum er rettet til 25. Maj. Genbrevet er i Sj. R. dateret 24. Maj. ² De opregnes alle.

³ Om de Præster, som forser sig med Uddelingen af Alterets Sakramente m. m., se ndfr. 16. Juni. ⁴ K. har haft: fra Anno 1636 og til Anno 1637, hvilket atter er slettet. ⁵ 24. Maj 1634.

Stift, maa lade sig høre først fremfor nogen anden og, saafremt han kan kaldes dertil lovligt efter Ordinansen og andre Forordninger om Præstekald, maa han betjene det. Saafremt nogen anden Præst vil skifte Kald med ham og Tilhørerne i Sognene vil bevilge det, skal dette ogsaa være ham tilladt. Det befales Lensmændene i Halland, naar der bliver Kald ledigt dér, straks at advare ham derom for at han kan lade sig høre før nogen anden, og dersom han befindes dygtig, maa han kaldes dertil. Sk. R. 5, 211.

25. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Markedet i Laholm maa holdes den 12. Januar i Stedet for paa Petri Pauli Dag [29. Juni]. Sk. R. 5, 212. (Tr.: CCD. IV. 694).

— Aab. Brev, hvorved Borgemestre, Raad og Borgere i Laholm, som nylig har lidt stor Skade ved en Ildsvaade, saa at de ikke er i Stand til at betale den aarlige Skat til Kronen, indtil videre fritages for den sædvanlige aarlige Skat til Kronen. Sk. R. 5, 212.

— Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt om at paatage sig Værgemaal for Jomfru Anne Thott, da Hendrik Thott til Boltinggaard, Befalingsmand over Stavanger Len, som for nogen Tid siden havde paataget sig nævnte sin Søsters Værgemaal, nu ved Kongens Bestilling udenfor Riget i Norge er forhindret deri og hans Nærværelse for adskillige Aarsagers Skyld dog tit og ofte udkræves dér. Sk. T. 6, 253 b.

— Miss. til Hr. Christopher Ulfeldt [Helsingborg] og Niels Krabbe [Laholm]. Da det berettes, at der til Stensaaens Udgravning endnu behøves 1000 Rdlr., skal de nu straks tale med Adelen dér i Landet og ogsaa selv betænke, hvor meget det tilkommer hver af dem, der tilforn har kontribueret dertil, at udlægge af nævnte Sum, siden underrette Ifver Krabbe [Varberg] og Erik Rosenkrantz [Halmstad] om, at de ogsaa skal tale med Adelen i deres Len om, at disse bevilger en Del af deres Bønder til Aaens Udgravning. Siden skal Adressaterne indsende deres Erklæring derom til Kancelliet. Sk. T. 6, 253 b.

— Mageskifte mellem Hr. Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Embedsmand paa Nykøbing Slot, og Kronen paa Sorø Akademis Vegne. Sm. R. 5, 193. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Bisen [Dr. Hans Vandal] og Kapitlet i Viborg om at antage M. Peder Villumsen som Lector theologiæ,

da Kongen har ladet ham eksaminere og han er befundet dygtig dertil. J. T. 9, 435 b.

25. Maj (Kbhvn.). Livsbrev for Jens Jørgensen, Borger i Mariager, og hans Hustru paa nogle Tofter og Markjorder, som han nu har i Fæste for en aarlig Afgift af 5 Tdr. 2 Skpr. Korn, for den sædvanlige Afgift. J. R. 9, 262. K.

— Miss. til Frederik Urne. Dronningen i Sverrig og Sverrigs Krone har andraget Kongen om Bevilling til frit og uhindret at føre gennem Øresund de fremmede Krigsfolk, som de har ladet hverve i England, Skotland eller paa andre vesterlandske Kyster. Adressaten skal i denne næstkommende Sommer lade nævnte deres Folk passere frit og uhindret gennem Sundet. Sj. T. 26, 212. K.

26. Maj (—). Miss. til Rentemestrene. Kongen har bevilget, at Anders Friis til Vreløf, Befalingsmand over Vemme, Thune og Abygde Skibrede, maa faa Kvittansiarum for Aastrup Len. Der skal ikke fordres noget Regnskab af ham af samme Len, ikke heller de 2 Terminers Pengeskatter af Lenet, som var forfaldne 1627. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene. K.¹ Sj. T. 26, 211 b (med Datum: 25. Maj).

— Miss. til Hr. Claus Daa og Hr. Christopher Ulfeldt om ved den tilstundende Herredag i Bergen nøje at undersøge, om Kongens Mandat² om Hamburgerne og deres Gods efterkommes tilbørligt eller om Kongens Undersaatter eller fremmede ikke under deres eget Navn forhandler Hamburgergods. De skal tilholde Jens Bjelke til Østerraad, Norges Riges Kansler og Befalingsmand paa Bergenhus Slot, strængt at paase, at Mandatet overholdes. Sj. T. 26, 212. K.

— Bestalling for Johan Brandt som Skibsbygmester. (Enslydende med Bestallingen af 22. Maj s. A. for Svend Andersen). Udt. i Sj. R. 19, 505.

— Oprejsningsbrev for Peder Basse til Siørup, Embedsmand paa Tranekær Slot, til, som om Sagen nylig var sket, at rejse Paatale i Sagen vedrørende den døde Mand, der i forgangen Faste blev fundet i Vetterlef Aa ved hans

¹ K. har under Teksten Datoen: 26. Maj, paa Bagsiden: 25. Maj.

² Af 1. Maj 1630.

Gaard Sørup paa hans Grund. Der blev ikke i Retten oprkrævet 16 Mænd til at paakende Sagen om den døde, som det burde være sket, fordi man var i Tvivl om, hvorvidt det ikke var en Person, ved Navn Rasmus Skade, som havde været borte i nogen Tid, men denne er nu kommet igen. F. R. 4, 133.

26. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hening Valkendorf. Hans Oldeland til Trellerup har begæret to Stykker Jord og en lille Høj ved Munkeboe i Bjærg Herred i Odensegaards Len til Mageskifte, og Kongen erfarer nu, at Hans Oldeland vil lade opsætte en Vejrømle paa denne Jord, hvorved en anden Vejrømle, der tilhører Kronen og ligger til St. Knuds Kloster, vilde lide Skade. Saafremt samme Jorder skal forundes ham, skal Hening Valkendorf tage hans Revers paa, at hverken han eller hans Arvinger nogensinde vil lade opsætte en Vejrømle paa samme Jorder. F. T. 4, 441 b.

— Aab. Brev, hvorved Laurits Ebbesen, Embedsmand paa Skanderborg Slot, faar Bevilling paa Livstid paa Skanderborg Slot og Len, Aakær Len og Skanderborg Ladegaard paa de i hans Forleningsbrev fastsatte Betingelser. J. R. 9, 262 b.

— Miss. til Hr. Albrecht Skeel om at tilholde Undersaatterne i hans Len [Riberhus], som handler med Tørfisk og plejer at drage dermed til Hamborg, at henvende sig i Lykstad og ganske holde sig borte fra Hamborgerne. Kongen vil gøre den Anordning, at de skal kunne faa afsat deres Fisk i Lykstad paa de samme Vilkaar som hidtil til Hamborgerne. J. T. 9, 435 b.

— Miss. til Ernst Normand. Jens Jensen, Møller i Nybjerg Mølle i Koldinghus Len, har berettet, at han har faaet Bøgvad Mølle i Fæste, men at den er ganske bygfældig, næsten øde paa Bygningen og Møllestenene aldeles forslidt og søndermalet, hvorfor han begærer Tilladelse til at nedbryde den og anvende det Tømmer, der er udvist til den, paa Nybjerg Mølle, som han bebor. Han tilbyder at ville betale fuld aarlig Skyld og Landgilde og de Skatter, der aarlig paabydes, af Bøgvad Mølle og at stille Loven og Vissen derfor ved vederhæftige Mænd. Da Kongen af Adressatens Erklæring ser, at dette kan ske uden Skade for Kronen, tillader Kongen, at Jens Jensen maa nedbryde og nedlægge Bøgvad Mølle og faa det til samme Mølle

udviste Tømmer og anvende det til Forbedring af Nybjerg Mølle, dog at han stiller nøjagtig Loven og Vissen for, at han i rette Tid vil erlægge Bøgvad Møllens aarlige Skyld og Landgilde samt de Skatter, der aarlig paabydes. J. T. 9, 436 b.

27. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev om Forbud mod Indførsel af Sværdfegearbejde fra udenlandske Byer ved Østersøen. Sj. R. 19, 510 b. K. (Tr.: CCD. IV. 694 f. KD. III. 180 f.).

— Aab. Brev om, at Garverne udenfor Østerport maa lade lægge en Vandrende fra det Vand, som løber fra Kongens Have til Boderne for Bremerholm. Sj. R. 19, 510 b. K. (Tr.: KD. III. 181).

— Aab. Brev, hvorved Niels Stirm, Bassist, for Undervisningen af Kapelknaberne foruden de 40 Dlr., der tilforn¹ er bevilget ham, aarlig indtil videre maa faa en Hofklædning og 5 Rdlr. om Maaneden i Kostpenge, fra dette Brevs Datum at regne. Sj. R. 19, 511. K.

— Miss. til Sigvort Urne. Kronens Bønder i Roskilde Len har klaget over, at de ikke kan taale at gøre de mange Rejser, og har tilbudt heller at betale Penge i Stedet ud over det, de tidligere har lovet at betale. Adressaten skal med det Allerførste undersøge, om alle Bønderne dér i Lenet er enige herom, og snarest indsende Erklæring herom og om, hvormeget de vil give ud over det tidligere lovede, med hans Betænkning til Kancelliet. Han skal dog paase, at Ladegaardsavlen og andet Arbejde drives af dem ligesom Bønderne gør det her i Lenet [København]. Sj. T. 26, 212 b. K.

— Miss. til samme. Kongen har for nogle Aar siden befalet ham at lade det lange Hus paa Roskildegaard, hvori han har Ophold, opbygge med nyt Spærværk, Loft og Bjælker, hvorefter Huset blev istandsat og tækket med de gamle „Hoelsten“². Han har nu berettet, at næsten al Kalken er faldet af, saa at det maa befrygtes, at Spærværket, Loftet og Bjælkerne i det lange Løb skal blive ødelagt, og han har derfor begæret at maatte købe nye Vingetagsten og Kalk til dermed at tække Huset. Da Kongen mener, at Skylden maa ligge hos den

¹ 20. Juli 1633.

² Hulsten eller Hulpander: de gamle Munke-

tagsten.

Murmester, som har udført dette Arbejde, skal Adressaten kalde Kongens Bygmester M. Hans Stenwinckel til sig, lade ham besigte Huset for at se, hvis Skylden er, enten den Murmesters, der har lagt Stenene, eller Stenenes, tage hans skriftlige Besked derom og, hvis Skylden er Murmesterens, tiltale denne derfor. Siden kan han vente Kongens nærmere Ordre derom. Sj. T. 26, 212 b. K.

27. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Claus Daa og Hr. Christopher Ulfeldt. Da Kongen af vigtige Aarsager ikke kan komme til den berammede Herredag i Norge, og da det berettes, at Adelen i Norge skal have stævnet eller være stævnet angaaende dens Friheder, skal Adressaterne udsætte alt saadant til den Sammenkomst, der er berammet til den 16. Oktbr. førstkommende paa Baahus Slot. Sj. T. 26, 213. K.

— Miss. til Rentemestrene. Kongen har bevilget sine Skibsbyggere M. Sven Andersen og M. Jahan Brandt, at hver af dem hver Uge maa faa Fetalje for 6 Specieort, Fetaljen beregnet paa samme Maade som Skippernes Fetalje. Derimod skal hver af dem være forpligtet til hvert fjerde Aar at have undervist 12 Personer, saa at de kan passere for gode Skibstømmermænd. De skal yderligere være forpligtet til at undervise de skarpsindigste af disse 12 Personer i alle Cirklerne Delinger. For hver af disse Personer har Kongen, naar de er udlært, bevilget Skibsbyggerne 4 Speciedlr., hvilket Rentemestrene skal føre til Regnskab. Dog skal de aarlig, naar de modtager deres Besolding paa Rentekammeret, til Rentemestrene overgive en Fortegnelse paa de Personer, som de har undervist, og levere dem et Bevis fra Rigens Admiral paa, at det er sket, for at man kan se, at de efterkommer, hvad de har lovet. Sj. T. 26, 213 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Christian Eriksen og Palle Urne. Falk Lykke til Bollerup, Øverste og Befalingsmand i St. Peders Kloster, har berettet, at Kronens Møller i Ringebecks Møller under nævnte Kloster har taget Syn paa nævnte Mølle ganske uden Falk Lykkes og hans Fuldmægtigs Vidende. Dette Syn anser Falk Lykke for ulovligt og mener, at det er fremlagt til Skade for ham paa Kronens Vegne. Han har derfor begæret Kongens Befaling til gode Mænd om at besigte Ringebecks Mølle og fastslaa, hvilken Brøstfældighed der findes paa den, og lige-

ledes at revidere Møllerens Regnskaber og Sedler paa, hvad han har ydet og hvad der ikke maatte være ydet, og lave en Opgørelse derover, da Mølleren trods hans og hans Fuldmægtigs Befaling paa Kongens Vegne ikke har villet møde med sine Sedler og Beviser for, hvorvidt han har klareret, hvad han skulde, og hvad han kan restere med. Adressaterne skal med det første begive sig til Møllen, besigte den, gennemgaa Møllerens Regnskaber og Sedler paa, hvad han har ydet og hvad ikke, gøre Overslag derover og give Parterne det beskrevet. Sk. T. 6, 254.

27. Maj (Kbhvn.). Miss. til Anders Bilde [Øsel]. Christopher Gjõe til Oxholt har berettet, at afdøde Eske Krafse for rum Tid siden til Bendix Sehested har afhændet 4 Bøndergaarde i Vordingborg Len, og at disse 4 Gaarde ikke er blevet betalt af Bendix Sehested. Afdøde Eske Krafses Enke Fru Pernille Banner til Assendrup har derfor ladet Bendix Sehested mane for Pengene, og efter at han i nogen Tid havde holdt Manelse, har hun ved Anders Bilde sendt Bud til ham, om han vilde give Anders Bilde Skøde paa disse Gaarde. Da Christopher Gjõe mener, at der herved er sket ham for kort, skal Anders Bilde uden Forbehold eller Vidtløftighed indsende Erklæring til Niels Trolle til Trolholmb, Embedsmand paa Københavns Slot, om Købet og Salget af disse 4 Bøndergaarde, da han jo har købt dem efter Fru Pernille Banners Fuldmagt. Sk. T. 6, 254 b.

— Aab. Brev, hvorved Anne Dr. Jens Mules Enke, som i Pant har noget paa Fyen liggende Jordegods, der beløber sig til 72 Tdr. Hartkorn, fritages for Rostjenesten af samme Gods i Fredstid, men hvis der kommer noget fjendtligt paa, skal der holdes den tilbørlige Rostjeneste af samme Gods. F. R. 4, 133 b.

— Miss. til Hr. Mogens [Kaas]¹. Hening Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, har berettet, at der til Valdemarsslot paa Tosinge ligger 3 Parter af Kronens Korntiender, og at der dér paa Landet kun høstes meget lidt Korn af alle Slags, som han ikke godt kan yde dér til Slottet, og han begærer derfor at maatte beholde samme Korn for en vis aarlig Pengesum. Adressaten skal aarlig lade Hening

¹ Navnet er glemt i F. T.

Valkendorf paa Kongens Søns Grev Voldemars Vegne faa samme Korn for en Betaling, der er noget ringere end det, som andet Tiendekorn i hans Len sælges for, da, som han beretter, dette Korn er ringere end andet Tiendekorn, og føre det til Regnskab. F. T. 4, 442.

27. Maj (Kbhvn.). Ekspektancebrev for Christian Frederik v. der Meiden, yngste Søn af afdøde Martinus v. der Meiden, (til Fortsættelse af sine Studier) paa det første ledige Kannikedømme i Ribe Kapitel, dog de før dette Brevs Datum udstedte General- og Specialbreve dermed uforkrænket. Til Gengæld skal han, naar han kommer til Skelsaar og Alder, være forpligtet til at tilbyde Kongen før nogen anden sin Tjeneste og lade sig bruge til det, hvortil han eragtes dygtig. J. R. 262 b.

— Aab. Brev, hvorved Søfren Lassen i Jelling, Skriver til Tørrild Herredsting, efter Andragende forskaanes for Fjerdeparten af Landgilden af den Gaard i Jelling, som han bebor og som ligger til Koldinghus Slot, da han i 12 Aar har betjent denne Bestilling og kun har en ringe Løn, men desuden har stor Besværing med fremmede Folk, som søger hans Hus, da han bor paa en Alfarvej. J. R. 9, 263.

— Aab. Brev om, at Hertvig Sax har berettet, at afdøde Christoffer Gersdorf, da han var forlenet med Lønborg Bispegaard, har frafæstet denne en Eng, kaldet Sielholmb, og nogle Stykker Agerjord, som af Arilds Tid har været brugt under Bispegaarden. Da han har begæret at faa dem tilbage under Bispegaarden og har tilbudt at give Fæstet tilbage til dem, der nu har samme Eng og Agerjorder i Fæste, bevilger Kongen, at Hertvig Sax atter maa lægge samme Eng og Agerjorder tilbage under Bispegaarden, dog skal han tilbagegive dem, som nu har fæstet dem, det Fæste, som de bevisligt har udgivet for dem. Dette Fæste kan han igen fordrø af dem, som faar Bevilling paa Lønborg Bispegaard efter ham. J. R. 9, 263 b.

— Oprejsningsbrev for Knud Lauritsen af Horsens og hans Hustru, der efter voldsvoren Ed er blevet dømt fredløs, men som er blevet enig med sin Modpart. J. R. 9, 264.

— Miss. til Gunde Lange. Niels Krag til Trudsholm, Landsdommer i Nørrejylland, og Niels Friis til Krastrup, Befalingsmand paa Sejlstrup Slot, har for nogen Tid siden faa Befaling til at besigte noget Gods, som Mandrup Due til Halkier har

begæret til Mageskifte af Kronen. Naar Besigtelsen foretages og han advares derom, skal han give Møde paa Kongens Vegne og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 9, 435 b.

27. Maj (Kbhvn.). Miss. til Gunde Lange. Disse to Supplikanter har besværet sig over hans Fogder, som han kan se af hosfølgende Supplikationer. Han skal nøje undersøge Forholdene og hjælpe Suplikanterne til Rette. Den ene af dem, Jens Jensen, beretter, at han har Kvæg og Formue, og at han har overtaget Gaarden for det meste øde, da Fjenderne drog bort; han tilbyder til en bestemt Tid under sin Forpligtelse at ville genopbygge det Stykke Hus, der er blæst ned. Den andens Hustru begærer at faa en øde Gaard, som har staaet øde i 20 Aar, hvilket synes til Gavn for Kronen, da der i hans Len [Aalborghus] er meget øde Gods. J. T. 9, 437.

— Miss. til Niels Krag m. fl. Hr. Laurids Sørfrensen, Sognepræst til Lydum Sogn i Ribe Stift, har berettet, at hans Præstegaard med al hans Formue for nogen Tid siden er brændt, saa at han, hans Hustru og Børn med Nød og næppe undkom og knapt havde det, de kunde skjule sig i, og at han paa samme Tid¹ fik Kongens Missive om, at han maatte faa nogen Hjælp af Gejstligheden og Præsterne dér i Stiftet, men at han kun har faaet lidt eller slet intet, særlig af Kirkerne. For at han kan komme noget paa Fode igen, bevilger Kongen at han af hver Kirke i Adressaternes Provsti, af hvilken han ikke har faaet nogen Hjælp, maa faa 1 eller $\frac{1}{2}$ Rdlr., eftersom Kirkerne har Formue til. Adressaternes skal lade ham faa de nævnte Penge og tilstille ham dem. J. T. 9, 436.

— Miss. til Ernst Normand. Hansen Jensen, forrige Herredsfoged i Ed² Herred i Koldinghus Len, har berettet, at han en Tid lang har haft nogle af Kronens Tiender i Fæste og aarlig i rette Tid har ydet Afgiften deraf. Nu da Bønderne mærker, at han er dømt fra sin Gaard og skal afstaa baade den og de nævnte Korntiender, forholder Bønderne ham den Restance, som han har at fordre hos dem, uanset at han ved deres Værneting har erhvervet Dom over dem derfor. Ernst Normand skal alvorlig tilholde dem, hvem Lov og Dele er overgaaet,

¹ 5. Juni 1634.

² Fejlskrift i J. T. for: Elbo Herred,

straks at tilfredsstille ham for det, de resterer med, og tilholde Herredsfogderne sammesteds at gøre Udsæt for Betalingen af deres Bo, for at Klageren kan faa sine retfærdige Krav opfyldt. J. T. 9, 437.

28. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Josepho de Guliberto faar Bevilling som Saarlæge i København. Sj. R. 19, 511. K. (Tr.: KD. III. 181).

— Aab. Brev, hvorved Albret Itzen, Kræmmer¹, Borger i København, fritages for Byens Bestillinger, da han som Udlænding ikke er Sproget mægtig og ikke forstaar sig paa Lov og Ret. Sj. R. 19, 511 b. (Tr.: KD. III. 182).

— Miss. til Dr. Hans Reisner og Simon Surbeck² om, at arbejdsføre Kvindfolk, der findes i Vartov, skal anbringes til Arbejde i Byens Gasthus³. Sj. T. 26, 213 b. K. (Tr.: KD. V. 202).

— Miss. til Fru Sidsel Parsberg. Det berettes, at hun har indsat en Degn i Torsverg⁴ Degnekald, som tilforn laa til Næstved Skole, førend Jus patronatus dertil blev bevilget hende. Kongen tillader, at samme Degn maa forblive i Kaldet, dog at han til Næstved Skole giver Halvparten af sin visse aarlige Indkomst, medens han beholder alt det Uvisse, og at han er Superintendenten eller hvilken anden Gejstlig, der har at byde over ham, hørig og lydige, saafremt han ikke straks igen vil afsættes fra Kaldet. Dog hvis hun mener, at hun kan opnaa noget heri ved Retten, tillades det hende at indstævne Sagen for næste Herredag. Sj. T. 26, 214. K.

— Miss. til Tolderne i Sundet. De skal herefter indtil videre aarlig imod Mikkelsdagstider fragte Skib, som fra Øsel fra Embedsmanden sammesteds kan hente 2500 Tdr. Rug og føre dem til København, hvor de skal losses for Provianthuset, saa at Rugen kan leveres her inden Mikkelsdag. De skal oprette et Fragtbrev med Skipperne om, hvad de skal have

---

¹ I Teksten kaldes han: Albret Itzenkræmmere, i Overskriften og Navneregistret til Sj. R.: Albret Isenkræmmer. Efter de andre i KD. aftrykte Kilsteder hed han Itzen og var Kræmmer. ² K. har: Bispen og den ældste Borgemester. ³ Sj. T. har: Geesthus. Gasthus er Tvangsarbejdsanstalt. ⁴ Toksværd S., Hammer H.

for hver Tønde Rug, og denne Fragt skal de modtage i Renteriet. Sj. T. 26, 214 b. K.

28. Maj (Kbhvn.). Miss. til nogle Lensmænd i Jylland. Da Kongen har anset det for godt at lade lave sikre Jordebøger over en Del af sine Len, skal de begive sig til N. og dér lave sikre Jordebøger, der indeholder Sysler, Herreder, Sogne, Byer og Torper i samme Len, endvidere Fortegnelse over det Gods, der er bebygget, det, der har været bebygget for kort Tid siden og, dersom det endnu er øde, om det kan bebygges for den sædvanlige Landgilde; endvidere skal de bagefter samme Jordebog indføre for sig selv det Gods, der er lagt øde ved Sand og Vand, endvidere det Gods, der har været øde siden Fjendernes Tid og ikke kan blive besat, og vedtegne ved hvert enkelt, hvad Formodning der kan være om, at det kan besættes, af hvad Aarsag det ikke er besat og navnlig om det ikke kan besættes paa anden Maade, og hvad andre nærliggende Gaarde, Byer, eller Bol kunde give af Engen eller Jorden, enten ved at dyrke den og høste eller ved Fædrift. I lige Maade skal de begive sig til NB.¹, forfatte Jordebøger over alt det Gods, som ligger dertil, hvoraf der gøres Regnskab, og over det af samme Regnskabs-gods, der af forbenævnte Aarsager er øde. Denne Forretning skal de, rigtig antegnet med Herred, By og Torp, inden førstkommende Mikkelsdag indsende til Renteriet. — Nemlig: Hendrik Lange og Mogens Sehested: Riberhus og Møgeltønder, Koldinghus, Stjernholm, Lundenæs (NB.) og Ørum (NB.); Tønne Friis og Jurgen Kruse: Dronningborg, Aarhus, Sejlstrup, Aalborghus, Mariager (NB.) og Bøvling (NB.); Niels Friis og Ifver Krabbe: Kalø, Skanderborg og Aakær, Hald (NB.), Skivehus (NB.), Dueholms Kloster (NB.) og Aastrup (NB.). J. T. 9, 437 b.

29. Maj (—). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Mogens Gyldenstjerne Mogensén den unge til Fulletoft paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Sønder Rørum Sogn i Froste Herred, hvoraf der aarlig til Kronen skal svares 1 Pd. Rug og 1 Pd. Byg og til Kirken 2 Pd. Rug og 2 Pd. Byg i Afgift, at levere inden Fastelavn paa de Steder, hvor Kronens og Kirkens Korn plejer at leveres. Udt. i Tb. 207.

¹ I Teksten er skrevet: NB. Dette skal forstaas om de Len, som NB. findes hos antegnet.

11. Juni (Glücksborg). Lejdepas for Claus Stenwinckel¹ og Begge² Peitter Jacobsen³ af Hamborg til at rejse uhindret gennem Danmark til Sverrig for at forrette sine Hverv dér og tilbage igen. Han maa ikke bruge Handel eller Købmandskab i Danmark imod Kongens sidste Forordning. Sj. R. 19, 512. K.

— Aab. Brev, hvorved Casper Schult, Landdrost i Stift Bremen, faar Bevilling til toldfrit fra Norge at udskibe en Skibslast, 60 Læster stor, af Fyrrebyggetømmer og -deler. J. R. 9, 264.

— Miss. til Ifver Krabbe Nielsen. Der tilsendes ham en Supplikation og et Vidne om et Drab, der blev begaaet forleden Sommer, da Adressaten var ude med Hestene, af en Mand, som da tjente Mogens Sehested, som han videre kan se af Supplikationen og Vidnet. Han skal gøre sig Flid for at opsoøge samme Personer, fordre dem for sig og nøje faa at vide, hvorledes det er gaaet til med denne Sag og om de ikke ved, hvor den dræbte har boet. Han skal skaffe sig Underretning om alle Omstændighederne ved Sagen og, hvis han selv ved noget om den, indsende det, Supplikationen, Vidnet og hvad de ovenomtalte Personer ved, til Kancelliet. J. T. 9, 438 b.

12. Juni (—). Miss. til Frederik Urne. Da det berettes, at der ikke er gaaet endelig Dom om det Gods⁴, som Skipper Peder Jansen Dyncker af Lyckstad indkom med i Sundet i Aaret 1635, skal Adressaten tage Dom paa samme Gods og indsende Dommen til Kancelliet. Sj. T. 26, 214 b. K.

13. Juni (—). Miss. til Hr. Tage Thott Ottesen etc. om at rette sin Lejlighed efter at forføje sig til Polen til Kongens Bilager⁵, som skal holdes den 6. Septbr. ny Stil, og dér repræsentere Kongen. Sk. T. 6, 255⁶.

¹ Navnet er forvansket. Sj. R. har: Claus Stenum Hell, men bagpaa K. staar tydeligt: Stenuinckell. ² K. har: bege Peittier Jacobsen.

³ Det indførte Brev er udfærdiget for Petter Jacobsen. ⁴ Paa K. er skrevet: Friedrich Urne om Otte Brochs, Indvaaner udi Lübeck, som giver fore at have haft udi Skipper Peter Jansen Dyncker af Lyckstad hans Skib Anno 1635 16 Læster Hvede og 10 Læster Rug, som her blev lossede, at han skal tage Dom udi Sagen. ⁵ Kong Vladislavs (IV) Sigismund ægtede 1637 Kejser Ferdinand II's Datter Cæcilia Renata.

⁶ Udenfor er skrevet: Ch. Holck hans Skrift.

14. Juni (Glückstadt). Pas for Albret Baltser Berent af Hamborg eller hans Fuldmægtig til at rejse ind i Kongens Riger og Lande, dér indkræve den ham tilkommende Gæld og siden rejse tilbage igen, dog at han paa sine egne og sin Fuldmægtigs Vegne forpligter sig til ikke under dette Paaskud at indkræve nogen andens Tilgodehavende ud over det, der tilkommer ham selv. Dersom det befindes anderledes, skal han staa Kongen til Rette derfor, som den, der har forgrebet sig mod Kongens Forordning. J. R. 9, 264 b.

15. Juni (—). Aab. Brev om, at Cort Abbelstens Enke², saalænge hun er Enke og ikke bruger borgerlig Næring, maa være fri for Skat og al anden Bys Tyngge. Sj. R. 19, 512. K.

16. Juni³ (Kbhvn.). Forordning om de Præster, som forser sig med Uddelingen af Alterens Sakramente, om Giftermaal og Løjermaal i forbudne Led, om Tilsyn med Gejstlighedens Forhold og Levned og om Udlæg for Gæld. Orig. i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede I. K. (trykt Ekspl.). Sj. T. 26, 203 (med Datum: 25. Maj). (Tr.: CCD. IV. 695—701. Dsk. KL. III. 260 ff.).

— (Glückstadt). Miss. til Frederik Urne. Borgemestre og Raad i Helsingør har paa Borgerskabets Vegne berettet, at Kongens Kaptejner, som bor i Helsingør og som Kongens Tjenere er skattefri og derfor ikke maa søge⁴ borgerlig Næring, alligevel driver stor Handel og Købmandskab med de Fremmede paa Reden og i andre Maader, som han videre kan se af medfølgende Supplikation og Indlæg. Han skal nøje undersøge, hvem det er, der begaar saadant, lade dem tiltale derfor med Lov og Ret og tage Dom over dem. Sj. T. 26, 215. K. (Tr. i Udt. i Geh. Arch. Aarsberetn. III. Till. S. 92).

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Kongen har bevilget Arent Storck⁵ Kronens Part af Korntienden af Trurup og Sand-

---

¹ Overskriften og Navneregistret har: Baltser Albretsen, medens der i Teksten staa: Albret Baltser Berent. ² K. har en aaben Plads til Navnet. ³ Forordningen har først været dateret 25. Maj, hvortil det passer, at den udsendes til Lensmændene i Danmark og Norge med Miss. af 25. Maj. Den trykte Udfærdigelse er dateret 16. Juni. ⁴ K. har haft: maa bruge. ⁵ Overskriften har: Arent Sterck.

ager Sogne, af hvilke Sogne der gaar 14 Pd. Korn, og Arent Storck har nu andraget om i Stedet for samme Korn at maatte give Penge. Kongen bevilger dette, dog at Adressaten aarlig, eftersom Kornet er, fastsætter, hvor meget han skal give. F. T. 4, 442 b.

16. Juni (Glückstadt). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Denne Jørgen Dirichs¹ af Garding i Eidersted har besværet sig over en, ved Navn Johan Sax, der nu bor i Ørebeck i Fyen, som det kan ses af hosfølgende Supplikation. Adressaten skal hjælpe Jørgen Dirichs til Rette i det, hvori han med Rette kan beklage sig over Johan Sax. F. T. 4, 442 b.

— Pas for denne Jost Behner² af Hamborg, der agter at nedsætte sig i Aarhus og sværge Borgerskab dér ligesom andre Borgere sammesteds, til frit at passere hen og tilbage, dog at det paases, at han ikke paa denne Rejse bruger nogen Trafik³ eller Købmandsskab med Kongens Undersaatter mod Forordningen. J. R. 9, 265.

— Miss. til Erik Grubbe. Da denne Jost Behuen af Hamborg agter at nedsætte sig i Aarhus og sværge Borgerskab dér ligesom andre Borgere sammesteds, skal Erik Grubbe tilholde ham at udfærdige en Revers om, at han straks vil sværge Borgerskab og ikke drage af Landet, førend han har svoret Borgerskab, at han efter denne Dag, naar han har ført sit Gods dertil og er bosat dér, ikke vil flytte derfra, men blive i Kongens Riger og Lande og ikke uden vidtløftige Aarsager drage derfra, samt at han ikke vil drive nogen Handel med Hamborgerne eller Udændinge⁴ imod Kongens Forordninger. J. T. 9, 439.

17. Juni (—). Ekspektancebrev for Christian Veyner, tyske Kancelliforvalter, for hans tro Tjeneste paa det første Kanonikat, Prælatur eller Provsti, der bliver ledigt i Danmark eller Norge, dog de tidligere udstedte Breve dermed uforkrænket. [Med Artkl. 1—2]. Sj. R. 19, 512 b. K.

18. Juni (—). Aab. Brev, hvorved denne Christen Bloch,

---

¹ Kaldes i Overskriften: Dirichsen. ² Han kaldes i Navneregistret til J. R.: Becker, i J. T.: Behoen og Behuen og i Navneregistret til J. T.: Behur. ³ Handel. ⁴ Forstaaelsen er usikker. J. T. har vistnok: Udenraader, et formentlig forskrevet Ord.

Fændrik under det jydsk Regiment, faar Bevilling paa, at han maa have et Bol¹, som han har arvet efter sine Forældre og hvoraf Herligheden ligger til Lundenæs Slot, frit for Ægt og Arbejde paa Livstid og hans Hustru efter hans Død, ligeledes paa Livstid. J. R. 9, 265.

26. Juni (Glückstadt). Miss. til Hr. Frederik Reedtz om saa snart som muligt at sende 5 eller 6 Læster Bøgeaske til Børnehuset i København. Udt. i Sj. T. 26, 215. K. (Tr.: KD. V. 203).

— Aab. Brev til Bønderne i Danmark om en almindelig Landeskate. „NB. Christianopels, Halmstads, Varbergs og Laholms Bønder skal forskaanes for det Halve. Ellers da lyder dette Brev i Begyndelsen og Enden Ord fra Ord som det forrige Skattebrev hujus libri pag. 54 [9. Juni 1636]. Sj. T. 26, 215 b. (Tr.: CCD. IV. 702 f.).

— Miss. til alle Lensmændene i Danmark om at lade ovenstaaende aabne Brev om Skatten forkynde i deres Len, „lydende ellers Ord fra Ord som det forrige hujus libri fol. 57 [9. Juni 1636], dog blev denne Gang Varberg, Halmstad, Laholm og Christianopel forskaanet for halv Skat. Lensmændenes Navne, som fik disse Skattebreve, ere de samme som findes supra fol. 58, aleneste at i Hr. Uldrik Sandbergs Sted fik denne Gang Ifver Vind [Lundenæs Len] forskrevne Miss., i Hr. Knud Gyldenstjernes Sted Jørgen Seefeld [Halds Len], i Ifver Krabbes Sted Niels Krabbe (Laholms Len), i Hendrik Gyldenstjernes Sted Ifver Krabbe (Varberg) og i Hendrik Ramels Sted Gunde Rosenkrantz (Froste Herred og Helnekirke Len), ellers er her ingen Forandring, som forberørt er“. Udt. i Sj. T. 26, 216. Samtidig bekræftet Afskrift (til Hr. Albret Skeel, Riberhus, i D. Kanc. Diverse Breve, Dokumenter og Akter sagligt ordnede IV.

— Aab. Brev til Købstæderne i Danmark og Norge om Udredelse af en Pengeskat, „lydende ellers Ord fra Ord ut supra fol. 59 [9. Juni 1636]. Fortegnelsen paa, hvor meget hver Købstad i Danmark og Norge skal udgive, er den samme som den forrige sup. fol. 60, alleneste her skal agtes, at Laholm i Skaane blev for denne Skat forskaanet“. Udt. i Sj. T.

¹ Overskriften har: den Gaard, han har i Lundenæs Len.

26, 316 b. Origg. (til Holbæk) i Landsark. i Kbhvn. og (til Aarhus, Kolding og Vejle) i Landsark. i Viborg. (Jvfr. CCD. IV. 703).

26. Juni (Glückstadt). Miss. til Kapitlerne i Danmark og Norge om forskrevne Skat, „lydende ellers Ord fra Ord ut supra fol. 63 [9. Juni 1636]. Udt. i Sj. T. 26, 216 b. (Jvfr. CCD. IV. 703).

— Aab. Brev til Præsterne i Danmark om Udredelse af en Pengeskat, „lydende Ord for Ord ut supra fol. 61 [9. Juni 1636]. Udt. i Sj. T. 26, 216 b. Orig. (Ribe Stift) i Landsark. i Viborg. (Jvfr. CCD. IV. 703).

— Aab. Brev til Præsterne i Norge om Udredelse af en Pengeskat, „lydende ellers Ord fra Ord ut supra fol. 62 [9. Juni 1636]. Udt. i Sj. T. 26, 216 b. (Jvfr. CCD. IV. 703).

— Miss. til Bisperne i Danmark og Norge om Udredelse af en Pengeskat, „lydende ellers Ord fra Ord ut supra fol. 61“. Udt. i Sj. T. 26, 216 b. Orig. (til Dr. Johan Borkersen, Superintendent over Ribe Stift) i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland om den Skat, som Præsterne paa Gulland skal udgive, „lydende Ord fra Ord ut supra fol. 67 [b]“. Udt. i Sj. T. 26, 218 b.

— Aab. Brev til Bønderne i 5 Len i Norge [Aggershus, Baahus, Tønsberg, Bratsberg og Stavanger Len] om en almindelig Landeskat, „lydende Ord fra Ord ut supra fol. 64 [9. Juni 1636]. Udt. i Sj. T. 26, 216 b.

— Aab. Brev til Bønderne i Trondhjems, Bergens og Augdesidens Len om en almindelig Landeskat. [Enslydende med aab. Brev til samme af 9. Juni 1636, dog at Satserne er fastsat saaledes: Hver Odelsbonde Ottendeparten af sin Rente, dog mindst $\frac{1}{2}$ Rdlr., hver 10 Krone- og Lejlændingsbønder 5 enkende Dlr., hver Tjenestedreng, som tjener for fuld Løn, og hver Løskarl, som bruger Næring, 1 Orts Dlr., hver Tjenestedreng, som tjener for halv Løn, $\frac{1}{2}$ Orts Dlr., hver Husmand og Ødegaardsmænd 1 Orts Dlr., hver Mand, som bor ved Sø-siden og bruger Fiskeri, 3 Orts Dlr., hver Udrorskarl, som er kommet til sin Lavalder, $1\frac{1}{2}$ Orts Dlr., hver Tjenestedreng, som ror ud, men ikke er kommet til sin Lavalder, 18 Sk. danske, hver Nordfarsskipper og hver Nordfarsstyrmand 1 enkende Dlr. Af hver Aargangssav skal der gives $1\frac{1}{2}$ enkende Dlr. og

af hver Flomsav 1 enkende Dlr. og begge desuden Tyvendeparten af de Deler, som skæres paa samme Save, alt at betale førstkommande Mortensdag. Sj. T. 26, 217.

26. Juni (Glückstadt). Miss. til Lensmændene i Norge om Skat, „lydende Ord fra Ord ut supra fol. 66 [9. Juni 1636]. Udt. i Sj. T. 26, 217.

— Miss. til Hr. Joest Høg. Kongen har erfaret om den besværlige Tilstand, der findes med Hensyn til Sorø Professorers og Eksercitiemestres Forhold, hvortil Aarsagen er den, at Maribo Klosters Indkomst anvendes til Ungdommens Fortæring tvært imod Fundatsen, som særlig nævner, hvad der skal bruges til Professorernes Underhold, nemlig Maribo, og hvad til Ungdommens Kost, nemlig det som Fundatsen med udtrykkelige klare Ord paalægger enhver at betale for sin Kost. For at forebygge saadant, bestemmer Kongen, at der herefter skal gøres særskilt Regnskab for Sorø Indkomst, Kostpenge, Skolens Underhold og Ungdommens Kost og særskilt for Maribo og for de Penge, der gives for Eksercitier, samt at Maribos Indkomst og Eksercitiepene alene skal anvendes til Akademiets, Professorernes og Eksercitiemestrenes Underhold og Løn. Dermed sker det, som Fundatsen udkræver, og Kongens Vilje. Sj. T. 26, 219. K.

— Forordning om Adgang for Sorø Akademi til at inddrive sine tilgodehavende Kost- og Undervisningspenge ved Maning. Sj. T. 26, 219 b. K. Orig. i D. Kanc. Diverse Breve, Dokumenter og Akter sagligt ordnede XIII. B. (Tr.: CCD. IV. 701 f. E. G. Tauber: Sorø Akad. under Chr. IV og Fr. III. Aktst. S. XXII f.).

28. Juni (—). Miss. til Lensmændene¹ i begge Rigerne om at lade hosfølgende Forordning om Sorø Akademi læse og forkynde paa tilbørlige Steder og hvor det gøres Behov, saa at enhver kan vide at rette sig derefter. Sj. T. 26, 220 b. K.

— Miss. til Kansleren Hr. Christian Friis. Da Kongens Søn Prinsen med det første agter at gøre et Bryllup, til hvilket han venter adskillige fyrstelige Personer, skal Adressaten tilsige alle Kancelliherremændene at give Møde i Nykøbing først-

¹ Om Kommunikationen til Henning Valkendorf se 28. Juli ndfr.

kommende 10. Juli, modtage Prinsens Befaling dér og opvarte ham, medens samme Højtid holdes. Sj. T. 26, 220 b. K.

28. Juni (Glückstadt). Miss. til Statholderen Hr. Corfits Ulfeldt om Optagelse af Guldsmed Hans Lauch i Guldsmedelavet i København. Sj. T. 26, 221. K. (Tr.: KD. V. 203).

— Miss. til Tolderne i Øresund. Denne Jahan Riquelsmand, Borger i Glückstadt, har berettet, at han havde fragtet en Skipper, ved Navn Adrian Esaus, med hans Skib til Danzig¹ med 50 Baller Smak², hvoraf 20 Baller blev indtaget i Hamborg og Resten i Glückstadt, men da han ankom til Øresund, gjorde Adressaterne Arrest paa ham paa Grund af de 20 Baller, som blev indtaget i Hamborg, fordi de betragtede det som uvist, at de tilhørte Jahan Riquelsmand. Da denne ved højeste Ed har bekræftet, at dette Gods tilhører ham alene og ingen anden, tillader Kongen, at nævnte Skipper maa passere gennem Sundet med de 50 Baller Smak mod at erlægge den tilbørlige Told. Sj. T. 26, 221 b.

— Miss. til Dr. Thomas Fincke og M. Niels Pofvelsen om Pengene til Opførelsen af de to nye Kirker i København. Sj. T. 26, 221 b. (Tr.: KD. V. 203).

— Aab. Brev, hvorved Hans Pedersen, Raadmand i Odense, efter Ansøgning paa Grund af Svagelighed entlediges fra denne Bestilling og for sin lange Tjenestes Skyld fritages for Skat og al Bys Tynge paa Livstid. F. R. 4, 134.

29. Juni (—). Pas for denne Jacob Hybredtsen, Borger i Helsingør, med en Smakke, kaldet den forgyldte Plov, 25 Læster stor, til Hidtland³, hvor han vil tilforhandle sig Gods og Varer, som er at faa dér, og tilbage igen. Sj. R. 19, 513. K.

30. Juni (—). Aab. Brev, hvorved Hans Bieller⁴ faar Bevilling til at nedsætte sig i Helsingør og være fri for Skat og al anden Bys Tynge, saa længe han ikke bruger borgerlig Næring. Sj. R. 19, 513 b. K.

---

¹ Sj. T. har: Dantzuigh, hvormed sikkert er ment: Danzig. ² Smak eller Sumach, Træ, hvoraf fremstilledes et Garvestof og et gult Farvestof. ³ Hetland, Shetlandsøerne. ⁴ I Registret til Sj. R. kaldes han: Hans Beiler.

3. Juli (Glückstadt). Miss. til Tønne Friis. Da Kongen af hans Erklæring erfarer, at Nedie Mølle ikke vel kan undværes, bevilger han, at Mølleren maa være forskaanet for 3 Aars Landgilde af denne Mølle, hvorimod han har forpligtet sig til at genopbygge og istandsætte Møllen paa sin egen Bekostning og siden vedligeholde den tilbørligt. Naar de 3 Aar er gaaet, skal han give Kronen den sædvanlige Landgilde deraf, hvilket Tønne Friis skal føre til Regnskab. Bønderne i Hatting Herred, hvori Nedie Mølle ligger, skal hjælpe ham med at køre Jord dertil. J. T. 9, 439.

4. Juli (—). Miss. til Ifver Vind. Han har berettet, at en Del af Lundenæs Slots Enge er kommet fra Slottet og at disse Enge, som ligger midt blandt Slottets, høstes af nogle Bønder, af hvilke nogle har Fæstebrev paa dem og nogle ikke. Han skal atter lægge disse Enge under Slottet og give de Bønder, som har Fæstebreve, deres Fæste igen, men de Enge, paa hvilke der ikke er Fæstebreve, skal uden videre frit lægges under Slottet. Da han endvidere har berettet, at der aldeles ingen Tiender ligger til Slottet, skal han lægge Tienden af Skiern Sogn, i hvilket Slottet ligger, og Tienderne af Borrids og Faster Sogne, der ligger straks ved Slottet, ind under Slottet, dog skal han tilbagegive dem, der har samme Tiender i Fæste, det Fæste, som de kan bevise at have betalt for dem og som er ført til Regnskab, da Kongen i alle Konfirmationer af Tiender har forbeholdt sig igen at bruge dem til sine Slotte og Gaarde, naar det behager ham. J. T. 9, 440.

5. Juli (—). Ordinans for Villom Evertsen, Kaptejn paa Kongens Skib Fides. Han skal straks med Skibet Fides begive sig op til Friborg², blive liggende dér indtil nærmere Befaling og nøje paase, at ingen Skibe, som ankommer dertil eller anløber dér, udlader noget af deres Gods og Varer dér for at bedrage her for Kongens Told. Sj. R. 19, 513 b. K.

6. Juli³ (—). Miss. til Jørgen Vind. To Mænd, ved Navn Mathias Smedt, af Bremen, og Elias Beiner, ostindisk Bogholder,

---

¹ Indført mellem 28. Juli og 15. August.   ² Saaledes Sj. T., K. har: Frieborg. Det ses ikke, hvad der er ment.   ³ Sj. T. og Paaskriften paa K. har Datoen: 6. Juli, medens K. under Teksten har: 4. Juli.

har andraget om at maatte oprette en Papirmølle i Herisvad Kloster i Stackerup næst ved Messingmøllen paa deres egen Bekostning, undtagen Bygningstømmeret, som de andrager om at faa bevilget af Skovene. Adressaten skal undersøge, om dette kan ske uden Skade og Afbræk for Messingmøllen og andre Møller, og om hvor i Skovene Bygningstømret kan tages uden Skade for Skovene, og indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sj. T. 26, 222. K.

6. Juli (Glückstadt). Miss. til Erik Ottesen om nøje at vare paa de Hamborgere, som kommer fra Hetland. Dem, som han ikke kan tage eller bemægtige sig, skal han tilrede saaledes med Stykkerne, at de ikke kommer vidt. Sj. T. 26, 222 b. K.

9. Juli (—). Miss. til Hr. Albret Skeel. Fru Margrette von Ahlefeldt, Jørgen von Ahlefeldts Enke, har andraget om at maatte faa Hostrop og Alsløf Kirketiender for sædvanlig Fæste og Afgift, da hendes afdøde Husbonde altid har haft dem for Fæste og Afgift til det Gods, han har liggende i Adressatens Len [Riberhus], som han kan se af hendes hoslagte Indlæg. Saafremt disse Tiender ikke er bortfæstet, skal Adressaten lade hende fremfor nogen anden faa dem for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift. Dersom de allerede er bortfæstet og hun kan akkordere med dem, som maaske allerede har fæstet dem, om at afstaa dem til hende, tillader Kongen dette. J. T. 9, 439 b.

13. Juli (—). Miss. til Hening Valkendorf og Bispen [Dr. Hans Mickelsen]. Da Jørgen Schult til Fynstrop¹ har begæret 1 Bondegaard, der ligger til Hospitalet i Odense, som er interesseret i næsten alle hans Marker, til Mageskifte for en anden ligesaa god Bondegaard, som ligger en Milsvej nærmere ved Hospitalet og om hvis Navn de kan erfare nærmere hos ham selv, skal Adressaterne besigte begge Gaarde og, dersom førstnævnte Gaard for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Hospitalet og dette faa Fyldest i den anden Gaard, maa de afslutte Mageskiftet under Forbehold af Kongens Ratiifikation, dog at der ikke sker Hospitalet for kort i nogen Maade. F. T. 4, 443.

¹ Findstrup (nu: Holstenhus), Salling H.

13. Juli (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Diderich Krefting, Borger i Bremen, faar Bevilling til selv eller ved sin Fuldmægtig at indkræve sine Tilgodehavender i Danmark, Norge og i Fyrstendømmet Holstein. Han har berettet, at han i de nævnte Lande har betydelige Tilgodehavender, som han nu agter at lade indkræve, og har derfor begæret Kongens Promotorialbrev til Myndighederne (paa de Steder, hvor han har noget at fordre). Det paalægges Myndighederne, naar han eller hans Fuldmægtig ved Retten eller paa anden billig Maade agter at indkræve hans Tilgodehavende, at hjælpe ham til Rette, saavidt Lov og Ret er, for at han kan faa sin Betaling, saavidt han lovlig beviser sin Ret dertil. J. R. 9, 265 b.

15. Juli (—). Miss. til Roskilde Kapitel. Peder Vibe, Resident i Svellig, har operet det Kannikedømme, hvormed afdøde Dr. Madts Jensen, forrige Superintendent i Skaane, var forlenet. Han beretter nu, at Kapitlet ikke vil lade ham nyde den Portion, der ogsaa er ledig med samme Kannikedømme, og ikke heller de andre Rettigheder og Privilegier, som de residerende Kanniker dér nyder, uanset at han er forhindret ved Kongens daglige Tjeneste i fremmed Land. Da det er for Kongens Tjenestes Skyld, at Peder Vibe ikke kan residere hos dem, skal de lade ham nyde den efter afdøde Dr. Madts ledige Portion og de andre Rettigheder og Privilegier, som de andre residerende Kanniker nyder. Sj. T. 26, 222 b. K.

18. Juli (—). Miss. til Borgemestre og Raad i København. Det berettes, at Jockumb Langemack i næsten ti Aar har haft en vidtløftig Trætte og Rettergang med afdøde Frants von Ansen, fordum Borger i Danzig, og hans Fuldmægtig Bendix Lorentz om en fælles Tømmerhandel for adskillige dertil udpegede Mænd, nemlig alle Rigsraaderne og Adressaterne, og endskønt der paa næstforgangne Herredag blev afsagt den Dom, at 6 Mænd skulde gennemgaa de af begge Parter indgivne Regnskaber og afgive deres skriftlige Kendelse om dem, saa har dog fornævnte Bendix hverken villet indgive videre Regnskaber eller rigtigere Specifikation, end der tilforn er indgivet, meget mindre villet bekvemme sig til en endelig Slutning, skønt det vilde være i Overensstemmelse med Ret og Billighed, at en Fuldmægtig, som vil have Del i en Handel, fremlægger nøjagtige Beviser for, hvad hans Husbonde har indbetalt i

samme Handel, forstrakt den med og ellers har forrettet. Adressaterne skal derfor sammen med de seks til Likvidationen udpegede Mænd paa Rettens Vegne alvorligt, uden Forhaling og strængt tilholde forskrevne Bendix (som ikke har nogen Bopæl og to Gange er bortrejst fra Kongens Arrest) uden videre Udflugt straks at stille vederhæftig Borgen indtil denne Sags Afslutning, dernæst overlevere fuldstændig Specifikation over, hvilken hans Principal Frants von Ansen har omvendt¹ de til Danzig bestemte og afsendte Penge, hvad Tømmer og andre Varer han har købt for dem og hos hvem og sendt til København, samt hvad Tømmer der endnu kan forventes til et eller andet Sted, saaledes at ingen af Parterne har Aarsag til at besvære sig hos Kongen, fordi Sagen trækker for længe ud. Endvidere skal saavel Adressaterne som de forordnede seks Mænd med det allerførste og inden 4 Maaneder bringe denne Sag til endelig Slutning, for at fornævnte Langemack siden kan komme til Handel og Ende med Marckus Radebandt. Sj. T. 26, 223. K.

18. Juli (Glückstadt). Miss. til Gunde Rosenkrantz om, at han forløves i nogen Tid for at rejse til sin Broder Jørgen Rosenkrantz's Bryllup, dog at alting ordnes saaledes, at der i hans Fraværelse intet forsømmes i Lenet eller i andre Maader. Sk. T. 6, 255.

— Miss. til Christen Eriksen om at sidde i Landsdommers Sted for Gunde Rosenkrantz til Boeserup, Landsdommer i Skaane, der er forløvet til at rejse til sin Broder Jørgen Rosenkrantz til Rosenholms Bryllup, dømme i alle de forefaldende Sager og i de Sager, i hvilke han enten for sit Len eller sit eget Gods er interesseret og ikke selv kan dømme. Sk. T. 6, 255.

25. Juli (—). Forleningsbrev for M. Salomon Gutfeldt, Kongens Kirurg, paa det efter afdøde M. Daniel Hogenwalt, Kongens forrige Kirurg, ledige Vikarie ved Lunds Domkirke, kaldet Bona altaris St. Annæ. Naar han ikke længere er forhindret i Kongens daglige Tjeneste, skal han residere

---

¹ Sj. T. har: anvendt, K. har haft: anvendt, rettet til: omvendt. Der maa være ment, at Pengene i Stedet for at gaa til Danzig er „omvendt“, o: sendt hen til et andet Sted.

ved Vikariat. [Med Artikl. 1—2, dog med Udeladelse af Afsnittet om Gaardens Vedligeholdelse]. Sk. R. 5, 212 b.

25. Juli (Glückstadt). Forleningsbrev for M. Wilking Langhorst, Sognepræst til den tyske Kirke i København, paa det efter afdøde M. Daniel¹, Kongens forrige Kirurg, ledige Kannikedømme i Roskilde Domkirke², dog andre tilforn udstedte Breve dermed uforkrænket. [Med Artikl. 1—2]. Sj. R. 19, 514. K.

26. Juli (—). Miss. til Rentemestrene. Fru Salome³, Ditløf von Buchwalds Enke, har berettet, at hun adskillige Gange har henvendt sig til Renteriet for at faa klargjort de Afregninger, som hendes afdøde Husbonde har efterladt sig, fra dengang, da han var Kongens Krigskommissarius, men at der er svaret hende, at naar Daniel von Buchwald først havde klareret for sin afdøde Broder, skulde hendes afdøde Husbondes Afregninger ogsaa blive klareret. Da hun nu har begæret Kongens Missive til Adressaterne herom, paalægges det dem, naar Daniel v. Buchwald har eller faar klareret paa sin Broders Vegne, skal de foretage hendes afdøde Husbondes Afregninger og faa dem bragt til Ende. Sj. T. 26, 224. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

28. Juli (—). Miss. til Raadet i Jylland. Da Kongen har befalet Hr. Tage Thott O[ttesen], Embedsmand paa Malmøhus Slot, at begive sig til Kongen af Polens Bilager for dér at repræsentere Kongens Person, skal de snarest til Kancelliet indsende Betænkning om, hvorvidt Hr. Tage Thott efter deres Mening bør vige for den kejserlige Gesandt, som kommer dertil. J. T. 9, 440.

— Miss. til Henning Valkendorf om at lade hosfølgende Forordning⁴ om det kgl. adelige Akademi paa Sorø læse og forkynde. Orig. i Landsark. i Odense.

29. Juli (—). Livsbrev for Eiler Gabrielsen til N.,

---

¹ Daniel Hogenwald. ² De tre sidste Ord findes kun i Overskriften, ikke i Teksten. ³ Salome Emmikesdatter Sehested (holstensk Slægt). ⁴ Forordningen af 26. Juni ovfr. om Adgang for Sorø Akademi til at inddrive sine Kost- og Undervisningspenge. De tilsvarende Miss. til de andre Lensmænd er dateret 28. Juni; maaske foreligger der her en Fejlskrift for: 28. Juni, men dette Brev er først tinglyst i August Maaned.

Kaptejn, og for hans nuværende Hustru, dersom hun overlever ham, paa den Gaard, kaldet Dybvad, i Aakær Len, som han nu besidder for sin Bestilling, fri for Ægt og Arbejde, dog for den sædvanlige Afgift. De skal holde Gaarden forsvarlig ved Hævd og maa ikke bortleje nogen til Gaarden liggende Ager og Eng, ej heller forhugge Skovene til Upligt i nogen Maade. J. R. 9, 266.

29. Juli (Glückstadt). Lignende Livsbrev for Peder Huen, jyske Regiments Gevaltiger, paa Kronens Gaard Nipgaard i Vium Sogn i Silkeborg Len, som han har for sin Bestilling, kvit og fri. J. R. 9, 266 b.

30. Juli (—). Miss. til Erik Stensen og Lauge Bilde. Holger Rosenkrantz til Rosenholmb har berettet, at der i en Kirke ved Pederstrup paa Lolland er hensat i Forvaring adskillige Regnskaber, Bøger og Breve, som er fundet efter Holger Rosenkrantz's afdøde Foged Hans Pedersen og som har ligget dér en rum Tid. Adressaterne skal begive sig til Kirken, registrere samme Regnskaber, Bøger og Breve og deraf tilstille Holger Rosenkrantz's Fuldmægtig det, der vedkommer Pederstrup Gaards Oppebørsel og Regnskab, Indtægt og Udgift i den Tid, da nævnte Foged var i hans Tjeneste, nemlig fra 1621 til 1625, og give det beskrevet. Sm. T. 6, 448¹.

2. Aug. (—). Miss. til Mogens Pax. Tudse [Sogne] Mænd i Roskilde Len har klaget over, at de besværes med at age deres Kirketiende til et andet Herred, fordi Herredsfogden, som har fæstet den, bor i et andet Herred. Kongen har derefter² befalet Sigvort Urne til Raarup, Befalingsmand paa Roskildeggaard, at forhandle med dem om, hvad de skulde give i Skæppen for at de ikke skulde besværes med at age det i Negene, men han har ikke kunnet faa Enighed tilvejebragt mellem dem. Bønderne har tilbudt at give Herredsfogden 2 Pund mere end der med Rette skal ydes deraf for ikke at besværes med at age Tienden; Herredsfogden vil ikke gaa ind herpaa, men vil endelig have Tienden i Negene som tilforn. Bønderne har derefter tilbudt, at hvis de selv maa levere Tienden til Kirken, vil

---

¹ Udenfor er skrevet: Otte Krag's Skrift den 31. Augusti 1638. ² 23. Maj 1637.

de aarlig give 2 Pund mere til Kirken end Tienden beløber sig til. Da det berettes, at Kirken nok kan have det fornødent, skal Mogens Pax lade Bønderne faa samme Tiende, dog at de aarlig erlægger det mere, som de har tilbudt at give til Kirken. Sj. T. 26, 224 b. K.

2. Aug. (Glückstadt). Livsbrev for Hr. Peder Jensen, Sognepræst til Lem Sogn, for hans Kalds Ringheds Skyld paa et Kronens Bol, kaldet Høy, i Lem Sogn i Lundenæs Len, frit for Ægt og Arbejde, dog mod sædvanlig aarlig Afgift. J. R. 9, 267.

3. Aug. (—). Miss. til Frederik Urne. Denne Johan Gretten har paa sine egne og sine Rederes Vegne faaet Kongens Bevilling til at arrestere et Skib, ved Navn St. Peder, af Dybling i Irland, ved Helsingør for den store Vold og Uret, som disse Irlændere uden Skel og Ret har paaført ham, og har begæret Kongens Missive til Adressaten om, at han skal hjælpe Johan Gretten og hans Redere til Rette, saa at de, der endnu ikke har faaet noget Vederlag af Irlænderne, uden Vidtløftighed maa faa Erstatning af samme Skib og Gods. Frederik Urne skal hjælpe Johan Gretten til Rette, saavidt Ret er, saa at han og hans Reder kan faa Betaling for den store Skade, de har lidt, af samme Skib og Gods. Sj. T. 26, 225.

6. Aug. (—). Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen om at tage denne Claus Lützow, der har begæret at maatte rejse med til Kongen af Polens Bilager, med i sit Følge frem og tilbage. Sk. T. 6, 255 b.

7. Aug. (Kbhvn.). Oprejsningsbrev for denne Knud Lauritsen, Indvaaner i Horsens, til at genoptage nedenævnte to Sager og procedere dem, som om de nylig var sket: I den første Sag, en Trætte med en Borger sammesteds, ved Navn Peder Bie, paa Margrete Ørbeks Vegne, er han dømt fredløs; i den anden Sag har Jens Høg til Vrang¹ faaet Dom over ham som Løgner. Han har forpligtet sig til at føre disse Sager til Ende. J. R. 9, 267 b.

10. Aug. (Glückstadt). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gotland om at lade Caspar v. Buchwald, holstensk Raad og

---

¹ Vang, Sulsted S., Kær H.

Embedsmand paa Segeberg Slot, eller hans Fuldmægtig faa to Skibsladninger Tømmer, naar han anmoder derom. Sk. T. 6, 256.

11. Aug. (Glückstadt). Livsbrev for Karen Bilde paa et Kronen tilhørende Tengaardssted¹ og Ørredfang i Kolding Aa i Koldinghus Len, hvormed afdøde Gregers Ottesen, forrige Borgemester i Kolding, har været forlenet paa Livstid, paa samme Betingelser, som han har haft det, dog at hun først betaler den tilbørlige Fæste og siden erlægger den sædvanlige aarlige Afgift. J. R. 9, 268. K.

12. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved Hr. Arendt Nielsen Kempe, forrige Kapellan i Skovlænge og Gurreby² Sogne, faar Bevilling til at faa Vixnes Sogn i Lolland, naar Hr. Anders³ i Vixnes, som nu har dette Kald, er død, dersom Hr. Arendt overlever ham og lovlig efter Ordinansen kan kaldes dertil. Sm. R. 5, 196 b⁴.

14. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved Christian Veyner, tyske Kancelliforvalter, faar Bevilling ad gratiam paa en Tiende i Store Hedinge, naar Kirsten Docters⁵, Jacob Hasebards Enke, som nu har den i Fæste paa Livstid, dør, for tilbørligt Fæste og sædvanlig Afgift straks efter hendes Død. Dersom han dør før hun, skal hans nuværende Hustru Margrette Vibe være samme Tiende næst, baade efter Kirsten Docters og efter hendes Husbondes Død, før nogen anden, dog ad gratiam og for tilbørligt Fæste og sædvanlig Afgift. Sj. R. 19, 514 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Jokum Testmand, Husfoged paa Koldinghus Slot, som med det allerførste agter at gøre sit Bryllup paa Raadhuset i Kolding med Karen Bilde, faar Bevilling til at byde flere Folk, end Forordningen tillader, og til at skænke Øl og Vin. J. R. 9, 268 b.

15. Aug. (—). Miss. til Tolderne i Øresund om ligesom ellers aarlig at lade Kongen af Englands Falkefænger (naar han henvender sig til dem med dette Brev) efter den tilforn

---

¹ Ten (Tene), Aaleruse, flettet af Vidjer.   ² Sm. R. har ved en Fejlskrift: Schönlenge og Gerby.   ³ Auders Lavridsen Musse.   ⁴ Udenfor er skrevet: Otte Krag's Skrift 31. Augusti Anno 1638.   ⁵ Kirsten Paaske.

til dem udstedte Bevilling faa endnu en Del Falke og lade ham frit passere med dem. Sj. T. 26, 225 b. K.

15. Aug. (Glückstadt). Miss. til Hr. Jørgen Urne. Fru Sofie Friis til Harridskier, Fredrik Munks Enke, har klaget over sin Søn Jørgen Munk til Harridskier, idet han ganske og aldeles har tiltaget sig nævnte Gaard og Gods, saa at hun saa godt som intet har at leve af, og han tager intet Hensyn til, at Skiftet efter hans afdøde Fader endnu ikke er tilendebragt. Hun har derfor andraget om, at det maa foreholdes ham, at han ikke maa befatte sig med Gaardens Avl eller Bønder, førend Skiftet er overstaaet og han selv kan se, hvad der med Rette tilkommer ham. Hr. Jørgen Urne skal tilholde ham dette. Fru Sofie Friis har endvidere berettet, at hendes Morgengavebrev er bortkommet i Fjendernes Tid, men mener, at dette ikke bør komme hende til Skade, men at der paa Skiftet mellem hende og hendes Børn forlods bør udtages til hende efter Brevet, som det er sædvanligt. Hr. Jørgen Urne skal have i Agt, at der heri sker hende, hvad der er sædvanligt og billigt, saa at hun ikke har Grund til at besvære sig. Endelig beklager Fru Sofie Friis sig over, at hun af sin Søn og hans Folk bliver ganske ilde tiltalt og overfuset med mange utilbørlige Ord, medens han paastaar det samme for hendes Vedkommende, med meget uhyrligt Klagemaal og Angivelser, der ikke sømmer sig mellem Forældre og Børn, og skønt de begge tit nok er advaret, besværes Kongen alligevel tit og ofte med slig Utilbørlighed, som kan foraarsage Guds Straf, og som billig bør afskaffes. Hr. Jørgen Urne skal kalde begge for sig og paa Kongens Vegne først foreholde Jørgen Munk, at han herefter skal vare sig for slige grove Insolences og ubillig Forseelse mod sin Moder og vise hende den tilbørlige Respekt, som Børn er Forældrene skyldige, saafremt Kongen ikke efter lang Paamindelse, om sligt igen forekommer, skal foraarsages at søge andre Midler. Paa samme Maade skal Hr. Jørgen Urne advare Moderen om at forholde sig moderligt mod sit Barn og ikke forurette ham, og at de omgaas kristeligt og vel med hinanden, saa at sligt uskikkeligt Levned maa blive afskaffet og Kongen herefter maa blive forskaanet for slige Molestationer. J. T. 9, 440 b.

16. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved Hr. Carsten Jensen,

fordum Sognepræst til Svendstrup Kirke paa Als, faar Bevil-
ling paa det første Kald, der bliver ledigt i Danmark,
saafremt han kaldes lovligt dertil efter Ordinansen. J. R. 9,
268 b.

16. Aug. (Glückstadt). Miss. til Ernst Normand. Han har
berettet, at en Tyv er brudt ind i Slagtehuset paa Kolding-
hus Slot og har stjælet en Kedel, men at han har faaet
Kedlen tilbage og fanget Tyven, samt at dennes Slægt og Venner
har tilbudt at give 100 Rdlr. til Kongen, dersom Tyven maa
forskaanes paa Livet. Ernst Normand har begæret at faa at
vide, hvorledes han skal forholde sig med Tyven. Han skal
modtage de 100 Rdlr. af Tyvens Slægt og Venner, men alligevel
faa Dom over ham og siden sende ham til Bremerholm. J. T.
9, 441 b.

17. Aug. (—). Miss. til Rentemestrene om at sende af-
døde Daniel Troyers¹ Afregninger fra 1631—32 og fra
1633—34 til Hendrik von Hagen til Zibuel². Sj. T. 26,
225 b.

19. Aug. (—). Miss. til Axel Urup. Kongen sender
ham med denne Løjtnant Christen Ifversen 100 Soldater, som
han skal anvende til Arbejdet efter den forrige Ordre. J. T.
9, 442.

20. Aug. (—). Pas for Oluf Staffensen, Indvaaner i
Fæstningen Glückstadt, til herefter selv eller ved sin Fuld-
mægtig at sejle paa Liuneborg for dér at indkøbe Lyne-
borger Salt og føre det til Glückstadt og dér atter at indskibe
Varer, som han vil indføre til Liuneborg. J. R. 9, 269.

22. Aug. (—). Miss. til Hr. Christopher Ulfeldt til Svend-
strup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, og Henrik Ramel til
Beckeskouf. Da samtlige Arvinger efter afdøde Fru Helle
Marsvin, som er til Stede, er til Sinds at holde Skifte efter
hende inden Aar og Dag efter hendes Død, gives der dem
Befaling og Fuldmagt til, naar Skiftet skal foretages, at ind-
stævne samtlige Arvinger for sig og advare dem efter Loven om
at give Møde, da Arvingerne jo ogsaa har valgt dem. De skal

---

¹ Daniel Throy, tidligere Tolder paa Ruden.   ² Brevet synes noget
forskrevet. Det ses ikke, hvad Zibuel er.

da først dømme mellem Arvingerne og deres Stiffader¹ eller dennes Fuldmægtig om de tvistige Poster, som er dem imellem, idet han ikke alene hensidder i uskiftet Bo efter deres afdøde Moder, men ogsaa har ført Boet hen til et fremmed Land (nemlig til Kurland) under fremmede Herrers Jurisdiktion, og dette Bo mener Arvingerne er langt bedre og mere værd end hvad der endnu kan tilkomme ham her. Da han i saa Maade har forurettet dem i højeste Grad og paaført dem større Skade, mener de, at han ogsaa bør gøre dem Boet saa lovligt, som det er tilbørligt, og staa dem til Rette, før han træder i Skifte med dem. Dersom nævnte deres Stiffader eller hans Fuldmægtig ikke giver Møde paa tilbørlig Tid og Sted, maa de Arvinger, som kommer til Stede, have Fuldmagt til at lade Knud Gabrielsen til Hiulerøedt, Landsdommer i Halland, møde paa deres Stiffaders Vegne, og dømme paa dennes Vegne hvad der er Lov og Ret, for at Skiftet uden Besvær og Vidtløftighed for de fremmødte Arvinger kan have sin Fremgang. Dernæst skal Adressaterne bilægge de mellem Arvingerne paa Skiftet opstaaende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 256.

23. Aug. (Glückstadt). Pas for Staffen Hogenreist af Rostock, der nu er paa Rejse fra Danmark til Rostock for dér at fordre det ringe Løsøre, som reterer ham af hans Fædrenearv, og indføre det til Danmark. J. R. 9, 269 b.

24. Aug. (—). Aab. Brev om, at det berettes, at Kronens Bønder i Ringsted Klosters Len har haft Misvækst i nogle Aar paa deres Korn, og at deres Fæ desuden er bortdød, saa at de derved er kommet i større Gæld end de hastigt kan udrede sig af. For at Kongen kan faa sit Laanekorn og hvad der ellers tilkommer ham, forbydes det, at der af nogen Dommer gøres Vurdering eller Udlæg i Ringsted Klosters Len hos nogen af Ringsted Klosters Bønder, førend baade Laanekornet og hvad de ellers skylder Kongen, er betalt. Sj. R. 19, 515. K.

¹ Mathias von der Recke.

24. Aug. (Glückstadt). Miss. til Jørgen Seefeld. Det berettes, at en Kronens Bonde, ved Navn Knud Olufsen¹ i Tersløf er fængslet paa Ringsted Kloster, fordi han i Trollemose har afhugget en lille, gammel Eggestub, som har været betragtet som Skeltræ mellem Arløse² Fang og Storegaards Fang. For denne Forseelse har nogle af hans Slægt, nemlig Jørgen Fønboe i Øed i Bersløf³ Sogn og Niels Olsen i Øersløf By og Sogn, tilbudt (da han selv kun har ganske ringe Formue) at give 30 Rdlr., dersom samme hans Forseelse maatte efterlades ham uden videre Dom og Rettergang og 8 uvildige Dannemænd uden videre Proces med Oldinge eller Ridemænd maa forny samme Skel ved at sætte Sten og Stabel paa det Sted, hvor Træet er afhugget, dersom de af Hensyn til samme Mands Uformuenhed kunde faa de andre Lodsejere til at gaa med dertil. Men dersom det endelig skal gøres ved Oldinge og Ridemænd, tilbyder de paa hans Vegne at bære Omkostningen herved for ham og hans Forseelse. Da Kongen ikke eragter dette Tilbud tilstrækkeligt for saadan Forseelse, skal Jørgen Seefeld akkordere med ovennævnte Slægtninge til Manden om, hvad de yderligere vil betale (eftersom han eragter det billigt og passende for samme Forseelse). Naar han paa Kongens Vegne har indgaaet en forsvarlig Overenskomst med dem, tillader Kongen, at samme Skel uden videre Dom og Rettergang af 8 uvildige Dannemænd uden⁴ Oldinge eller Ridemænd fornyes ved, at der sættes Sten og Stabel paa det Sted, hvor Træet er afhugget, dersom de kan opnaa det hos de andre Lodsejere. Men dersom det endelig er fornødent at anvende Ridemænd til at sætte Sten og Stabel i Stedet for det afhuggede Træ, skal de efter deres Tilbud ogsaa betale Omkostningerne herved. Siden skal denne Forseelse være nævnte Knud Olsen aldeles tilgivet. Sj. T. 26, 225 b.

— Miss. til Niels Krabbe om at rette sin Løjlighed efter at overtage Halmstad Len, hvormed afdøde Erik Rosenkrantz har været forlenet, og aarlig gøre Rede for den visse og den uvisse Indtægt paa samme Maade, som hans Formand altid har

¹ Kaldes Olufsen og Olsen.

² Arløse, Terslev S., Ringsted H.

³ Sikkert en Fejlskrift for: Øde-Førslev S., Ringsted H.

⁴ Sj. T. har, sikkert ved en Fejlskrift: med.

gjort. Endvidere skal han overlevere Laholms Len til Christian Bülow til Ingelstedtgaard. Sk. T. 6, 257 b.

24. Aug. (Glückstadt). Lignende Miss. til Christian Bülow om at overtage Laholms Len. Udt. i Sk. T. 6, 257 b.

— Følgebrev for Niels Krabbe til Skiellingøe til Bønderne i Halmstad Len¹ efter afdøde Erik Rosenkrantz, at de skal svare Niels Krabbe [fra 1. Maj 1637]. Sk. R. 5, 213.

— Lignende Følgebrev for Christian Bülow til Bønderne i Laholms Len. Udt. i Sk. R. 5, 213 b.

— Miss. til Ifver Ulvsaks til N. og Knud Gabrielsen til Hiullerøed, Landsdommer i Halland. Da Kongen har forlenet Niels Krabbe til Skiellinge, Embedsmand paa Laholm Slot, med Halmstad Len, skal de være til Stede, naar afdøde Erik Rosenkrantz' Arvinger vil levere det fra sig, overlevere det til Niels Krabbe med Inventarium, Jordebøger, Mandtaller, Registre, Breve, Forordninger og andet, som bør overleveres, besigte Bygningerne paa Slottet og Ladegaarden og de til Lenet liggende Skove og give det alt beskrevet. Sk. R. 5, 213 b.

— Lignende Miss. til Gabriel Kruse og Claus Gagge om at overlevere Laholm Slot og Len til Christian Bülow. Udt. i Sk. R. 5, 214.

— Miss.² til Mathias von der Recke eller hans rette Arvinger, som nu lever, og Frederik Budde til N. Da Fru Helle Marsvin for kort Tid siden³ er død og en Del af hendes efterladte Arvinger, som er til Stede her, efter Loven agter at afholde Skifte efter nævnte deres Moder Aar og Dag efter,

---

¹ Forleningsbrevene for ham og Christian Bülow blev først udstedt 22. Marts 1638. ² I Sk. T. er der først indført et Miss. med følgende Overskrift: Matthias von den Rechen og Frederich Budde finge hver sin Missive Skiften ahnlangendis. I Teksten til dette er aabne Pladser til Navne, Titler o. lign. Derefter er indført et Miss. med følgende Overskrift: De samme finge Befalning at møde i Danmark til Skifte etc. I dette er Navnene indsat og Teksten udfyldt, men Miss. er iøvrigt ganske enslydende med det foregaaende. Der er antagelig udstedt et Miss. til hver, maaske med begge Adressaternes Navne i Indledning, men iøvrigt enslydende. Mathias von der Recke var i Kurland, Frederik Budde Godslevsen til Rødslæt havde forpagtet Kongens Ladegaard Holmhof paa Øsel. ³ Hun døde 2. Maj 1637.

har de begæret Kongens Befaling til Adressaterne eller deres Fuldmægtige om at give Møde i Danmark inden Aar og Dag, dersom de har noget at fordre. Det befales dem enten selv eller ved deres Fuldmægtige at give Møde i Danmark efter Loven inden Aar og Dag, saafremt de ellers vil fordre noget efter afdøde Fru Helle Marsvin. Sk. T. 6, 258.

29. Aug. (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Ditlef Reventlow til N., tysk Kansler, faar Bevilling til for denne ene Gang fra Danmark at udføre 100 Græsøksne, som han har købt dér, dog at han betaler den sædvanlige Told af disse Øksne. Sj. R. 19, 515 b. K.

— Miss. til Christen Eriksen til Fleginde og Palle Urne til Bundtoft. Da Fru Christentse Fasti til Smidstrup er død og hendes rette Arving Jomfru Mette Fasti til Møltrup paa Grund af Alderdom ikke kan forestaa samme Arv saa lidt som sit eget Gods, skal de med det allerførste begive sig til Smidstrup Hovedgaard, taksere den til de Tdr. Hartkorn, som den bør takseres til, registrere hvad der findes paa Gaarden og give det beskrevet til Hans Dyre til N., som er forordnet til Mette Fastis Værge. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 259.

— Livsbrev for Jesper Lunov til Restrup, Major over det jyske Regiment, paa den Gaard, kaldet Rodtsborg, i Halds Len, som han nu besidder for sin Bestilling, fri for al Landgilde, Ægt og Arbejde. Han skal holde Gaarden forsvarlig ved Hævd og maa ikke bortleje nogen til Gaarden liggende Ager og Eng, ej heller forhugge Skovene til Upligt i nogen Maade. J. R. 9, 269 b.

— Livsbrev for Jens Rasmussen, Kaptejn i Koldinghus Len, og for hans Hustru paa en Gaard, kaldet Hielmstrup, i Koldinghus Len, fri for Ægt og Arbejde, dog for den sædvanlige aarlige Afgift. J. R. 9, 270 b.

— Aab. Brev til Kronens Bønder til Ørum Slot, hvorved det befales dem fra denne Dag at gøre Ægt og Arbejde til Ørum Slot, være sig med Høhøst, Kornhøst, Møgagen og andet Arbejde, der kan falde til Slottet og Ladegaarden, endvidere med at fremføre det Korn, der afhændes til Købmanden,

til nærmeste Købstad eller andetsteds, hvor det er fornødent, samt forrette alt andet, som det med Rette tilkommer dem at gøre. J. R. 9, 270.

29. Aug. (Glückstadt). Miss. til Niels Friis. Da Henrik Rantzau til Agard har begæret noget af Kronens Gods i Gøstrupt¹ By og Sogn, der ligger til Sejlstrup, til Mageskifte for ligesaa godt Gods i samme Len, skal Niels Friis faa at vide af ham, hvilket Gods han vil give til Gengæld, besigte begge Parter Gods og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 9, 442.

— Lignende Miss. til Gunde Lange paa Aalborghus om at indsende Erklæring om en Del af forberørte Gods, som ligger i samme By og Sogn, men under Aalborghus Len. Udt. i J. T. 9, 442 b.

— Miss. til Ifver Vind. Han har berettet, at der paa Lundenæs Slot sidder en Tyv, ved Navn Niels Handsen, som har stjaalet en Hest fra en Møller dér i Lenet. Mølleren har faaet sin Hest igen 3 Mil derfra, og Tyven er dømt til Galgen eller til at sendes til Bremerholm. Ifver Vind beretter nu, at Tyven ikke er ved sin fulde Forstand og at han er en stakkels Krøbling, saa at han ikke er tjenlig til at arbejde paa Holmen, og spørger, hvorledes der skal forholdes med ham. Ifver Vind skal tilholde Tyven ganske at forsværge Jylland; dermed skal denne Sag være ham efterladt, og han skal forskaanes paa Livet. J. T. 9, 442 b.

— Miss. til Dr. Morten Madsen, Biskop i Aarhus. Denne Studiosus Jens Pedersen i Torberig har berettet, at Adressaten har ham mistænkt for at have begaaet Lejermaal med et Kvindfolk, hvilken Sag tillige med en anden om Storing Kald har været indstævnet til sidste Herredag, hvor der er dømt, at han burde have rensat sig med Ed for sin Biskop for denne Mistanke eller erklæret sig om den. Da denne Person nu har tilbudt godvilligt og uden Omsvøb ved Ed med oprakte Fingre overfor Biskoppen at erklære og bekræfte, at han aldrig har haft noget, som ikke er sømmeligt, at gøre med dette Kvind-

¹ Formentlig Fejlskrift for: Gøttrup, V.-Han H.

folk, som han nu mistænkes for, og strængelig skriftligt overfor Kongen har forpligtet sig til straks at gøre dette og at afbede al den Forseelse, som han hidtil ubetænksomt i denne Sag har begaaet mod Biskoppen, og da han har indsat dette Punkt under Kongens gode Behag og har forpligtet sig overfor Kongen til at rense sig for denne Mistanke, skal Bispen fordre ham for sig og tilholde ham med Ed og oprakte Fingre at erklære sig om og rense sig aldeles for nævnte Mistanke, saa at Bispen ganske kan eragte ham for uskyldig. Dersom det befindes saaledes, skal Bispen give ham beskrevet under sin Haand, at han har erklæret sig saaledes om denne Mistanke, at ingen kan slutte eller antage andet, end at han maa være fri for denne Mistanke, og at han herefter, hvor han lovligt efter Ordinansen kunde blive kaldet til et Kald, uden nogen Betænkelighed maa betjene det. J. T. 9, 443. Orig. i Landsark. i Viborg.

29. Aug. (Glückstadt). Miss. til Jens Dyre. Da der er tilfaldet Jomfru Mette Fasti til Mulderupt nogen Arv i Skaane efter hendes afdøde Fæster Fru Christense Fasti til Smedstrup, skal Jens Dyre paatage sig Værgemaalet for Jomfru Mette Fasti, da hun er saa gammel, at hun ikke selv kan forestaa det. J. T. 9, 443 b.

1. Sept. (—). Aab. Brev, hvorved Fru Sophi Brahe til Odden, Jørgen Lunges Enke, faar Bevilling til at udsætte Begravelsen af sin afdøde Søn Ofve Lunge i 3 Uger fra den Dag at regne, da Liget ankommer til Riget, da hun ikke kan lade Begravelsesbrevene udskrive, før Liget ankommer, og for at hun imidlertid desto bedre kan forberede alt til Begravelsen. J. R. 9, 271.

— Miss. til Ernst Normand om af Toldkisten i Kolding at tage Pengene til Betaling for de 20 Læster Kød, som han skal købe. Efter den forrige Befaling skal han sende Kødet til Provianthuset for København. J. T. 9, 444.

2. Sept. (—). Miss. til Hr. Joest Høg. M. Morten Radiche, Bartskeer ved Sorø, har berettet, at der af Dr. Burserus, Medikus sammesteds, og af flere andre gøres ham stor Indpas og Forfang paa hans Næring, idet Dr. Burserus, som af Kongen har faaet Privilegium paa dér paa Stedet at udkænke Rhinskvin, Spansk Vin og allehaande Øl, ikke nogen Tid skænker nogen god Pot Rhinskvin i sit Hus, men imod Privilegiet fransk

Vin til stort Afbræk og Svækkelse af M. Mortens Næring, saa at han ikke kan holde Gæsthuset forsvarligt vedlige. Da det ikke synes billigt, at nævnte Doktor saaledes misbruger Kongens Privilegium til Skade for andre, skal Adressaten nøje undersøge Sagen og, dersom det befindes som angivet, ordne det saaledes, at M. Morten herefter ikke lider Skade paa sin Næring ved Dr. Burserus's eller andre ikke-privilegeredes hemmelige eller aabenbare Drift, og siden nøje paase Overholdelsen heraf, saa at M. Morten desto bedre kan vedligeholde Gæsthuset til Bedste for den Rejsende. Sj. T. 26, 226 b. K.

4. Sept. (Glückstadt). Miss. til Rentemestrene om at akkordere med Jacob Madtsen, Borger i Christianshavn, om, ligesom de andre, at modtage en Del Korn fra visse Len som Betaling for en Del af hans Leverancer til Kongen. Sj. T. 26, 227. K. Orig. (med Kongens egenh. Paategn.: „Jacob Madtzøn haffuer her emphangid 1000 dl.“) i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene. (Tr.: KD. V. 204).

5. Sept. (—). Bestalling for Johan Gran, Visitør i Bergen, som Kaptejn med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med samme aarlige Løn og anden Rettighed, som han hidtil har haft som Visitør, at betales paa samme Steder, hvor han hidtil har faaet den. Sj. R. 19, 515 b.

— Miss. til Frederik Urne om straks at lade Dammene ved Frederiksborg Slot, der er forfaldne, istandsætte. Udt. i Sj. T. 26, 277 b. K. Orig. i Landsark. i Kbhvn.

— Miss. til Hr. Claus Daa, Rigens Admiral, om, at Kongen har bevilget, at Jacob Madtsen, Borger i Christianshavn, maa leje Kongens Skib Arken og Nickel Kock Følgesvenden til Sejlads paa Spanien. Sj. T. 26, 227 b. K. Samtidig af Keld Krag under 23. Nov. 1639 bekræftet Afskr. i D. Kanc. Diverse Breve, Dokumenter og Akter sagligt ordnede. VI. (Tr.: KD. V. 204).

— Miss. til Sten Bilde. Han har berettet, at han har haft Vurderingsmænd paa den Gaard i Odense, som Kongen har faaet efter afdøde Claus von Buchwald. Da nogle af disse har vurderet Gaarden til 700 Rdlr. og nogle til 600 Rdlr., har han begæret at faa at vide, om Gaarden maa sælges for 600 Rdlr., da den er meget brøstfædig og skal repareres, hvis den ikke bliver solgt. Han maa sælge den for 600 Rdlr. og siden

anvende Pengene efter Kongens forrige Befaling til Uldrik Christians Nytte. F. T. 4, 443 b.

5. Sept. (Glückstadt). Miss. til Sten Bilde. Da Jørgen Kaas til Østergaard, Kongens Hofjunker, har tilbudt til Uldrik Christian at sælge noget af sit Gods i Fyen, der ligger Skelderup¹ meget belejligt, og paa hvilket der hoslagt følger en Fortegnelse, skal Sten Bilde nøje undersøge Godsets Lejlighed, akkordere med Jørgen Kaas eller hans Fuldmægtig om, hvad han vil have pr. Td. Hartkorn, og siden underrette Kongen derom. F. T. 4, 443 b.

8. Sept. (—). Aab. Brev, hvorved Anders Harsing, tilforordnet Herredsfoged i Bjæрге Herred i Fyen, paa nogen Tid maa bosætte sig i Kerteminde, der skal ligge næsten midt i Herredet, da han ikke har og ikke kan faa nogen Gaard til samme Tjeneste, hvoraf han kan underholde sig, undtagen en øde Gaards Jord, der ligger i Vibye Mark og som Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, har fæstet til ham. Han har begæret at fritages for Afgift af denne øde Jord og tilbyder til Gengæld at bebygge den og vedligeholde den, saa at en anden efter ham kan bebo den og udrette den tilbørlige Tyngte af den. Kongen bevilger dette paa de anførte Betingelser. F. R. 4, 134.

—² Mageskifte mellem Jørgen Schult til Findstrup, Befalingsmand over Udsten Kloster, og Kronen paa Almindeligt Hospital i Odenses Vegne. F. R. 4, 134 b. Orig. p. Perg. i Landsark. i Odense (se Kr. Sk.).

9. Sept. (—). Miss. til Hendrik Podebusk. Hans Markdanner til Søgaard har berettet, at han for nogle Aar siden ved Retten er indført i nogle af Jomfru Sophie Rosenkrantz's Gældsbreve til hendes Søster Fru Lisebet Rosenkrantz, Hans Pogwisch's Enke, og at han hidtil ikke har faaet nogen Betaling for samme Breve. Nu er hendes Søster Jomfru Ingeborre Rosenkrantz for kort Tid siden død, og der tilfalder Fru Lisebet nogen Arv, hvoraf Hans Markdanner kan faa sin Betaling. Da det er Mobilia, som let kan frakomme,

¹ Fejlskrift i F. T. for: Skinderup.

² Genbrevet og Orig. er dateret 9. Sept.

frygter han, at han ikke vil faa nogen Betaling, med mindre Kongen vil hjælpe ham til, at samme Løsøre belægges med Arrest hos Hendrik Podebusk som hendes rette Lavværge. Paa Grund af hendes Broders¹ Uvederhæftighed skal Hendrik Podebusk modtage Jomfru Sophie Rosenkrantz's Mobilia og rede Penge og holde dem i god Forvaring, indtil Hans Markdanner efter Sagens Afslutning og Lejlighed bliver tilfredsstillet. F. T. 4, 444.

9. Sept. (Glückstadt). Miss. til Hr. Claus Daa. Denne Jahan Gran, Visitør i Bergen, har andraget om at faa bevilget en lille Galej eller et andet lille Skib med nogle Stykker og Folk, hvormed han kan være i Stand til at bemægtige sig et Koffardiskib, da han skal visitere saa vidt omkring. Adressaten skal lade ham faa et saadant Skib, som synes ham bedst tjenligt, med Tilbehør. Sj. T. 26, 227 b. K.

— Miss. til Otte Termo om at lade Palle Rodsten faa 2 Aldyr af Halds Len og Henning Valkendorf 2 Aldyr af Koldinghus Len, begge for Betaling. Udt. i Sj. T. 26, 228.

— Miss. til Claus Brockenhuus til Broholmb, Landsdommer i Fyen, og Hendrik Podebusk til Kjørupgaard. De har for nogen Tid siden faaet Befaling til at være Kommissarier paa Skiftet mellem afdøde Hans Kaas's efterladte Børn og Arvinger. Det berettes nu, at dette Skifte paa Grund af adskillige Tilfælde endnu ikke er helt sluttet, og at heller ikke andre Interesserede har faaet en Afgørelse af de Tvistigheder, der kunde opstaa enten om Værgemaalssager eller andet. Da Arvingerne nu (for at Skiftet endelig engang kan blive sluttet) paany har begæret Kongens Befaling til Adressaterne om snarest igen at foretage og afslutte Skiftet, gives der dem Befaling og Fuldmagt til til bestemt Tid og Sted at indstævne alle Hans Kaas's Arvinger med deres respektive tilforordnede Værger og alle andre Interesserede for sig, nemlig Jørgen og Erik Kaas til Østergaard. Hofjunkere, paa deres egne Vegne, Frederik Markdanner til Siøgaard, paa Niels Kaas's Vegne, Rudbek Pors til Øllingsøe paa sin afdøde Hustru Fru Sophia Kaas's Vegne, Laurids Skinkel til Gierskouf, som har afdøde Jomfru Berete Skinkels Værgemaal at fordre,

¹ Holger Rosenkrantz Otte Kristoffersens.

Hendrik Lange til Ruegaard¹ paa sin Hustru Fru Anne von Ahlefeldts Vegne og hendes Søster Mergrette von Ahlefeldt med sin Lavvæрге, for det Værgemaal, som de kan have at fordre. De skal indstævne dem til den 27. Oktober efter Mikkelsdag førstkommende og tilendebringe Skiftet. Endvidere skal de til samme Tid indstævne Staller Kaas til Rosenholmb, som i deres Nærværelse skal modtage Værgemaal for Niels Kaas af Frederik Markdanner og igen levere det fra sig til hans Broder Jørgen Kaas, som er hans rette Væрге efter Loven, og endelig skal de indstævne Jørgen Martensen, Raadmand i Odense, med hans Regnskaber for den Indkomst og Rigtighed, som han har oppebaaret af Niels Kaas's Bønder. Fremdeles skal de² ved uvildige Mænd, som er opkrævet paa Tinge, lade rebe og dele Østergaards Ejendom i Ager, Eng, Skov og Mark med andet Tilliggende og Husene i Borgegaarden og Ladegaarden mellem Jørgen og Niels Kaas, som begge er interesseret i den med hverandre, saa at hver kan kende sin Lod deraf, og skille dem imellem med Pæl og Sten. De skal bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give det beskrevet. Hvis en af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den fastsatte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted og alligevel tilendebringe denne Befaling. F. T. 4, 445.

10. Sept. (Glückstadt). Miss. til Frederik Markdanner. Da afdøde Hans Kaas's Arvinger med det allerførste agter at holde Skifte efter nævnte deres Fader, skal han rette sin Lejlighed efter at møde paa Skiftet, der er fastsat til den 27. Oktbr., og levere Værgemaal for Niels Kaas, som han i nogen Tid har forestaaet, fra sig til Staller Kaas til Rosendal. F. T. 4, 444 b.

— Miss. til Staller Kaas om at møde paa ovennævnte Skifte efter afdøde Hans Kaas den 27. Oktbr. i Købstaden N.³, modtage Værgemaal for Niels Kaas af Frederik Markdanner til Rønninge Søgaard og straks igen levere det fra sig til Jørgen Kaas til Østergaard, Hofjunker, som herefter skal paatage sig det. F. T. 4, 444 b.

---

¹ Rygaard, Gudme H.   ² F. T. har ved en Fejlskrift: vi.   ³ Navnet er glemt i F. T.

10. Sept. (Glückstadt). Miss. til Frederik Urne. Denne Rikart Lesvich af Dyblinge i Irland har berettet, at Byfogden i Helsingør og en lybsk Mand, ved Navn Jahan Greeting, paa sine egne og sin Rheders Vegne har faaet Kongens Bevilling til at arrestere hans Skib, kaldet St. Peder, for at han af dette Skib kunde faa Erstatning for den Vold, Skade og Uret, som nævnte Jahan beretter at være tilføjet ham af nogle Irlændere med et Skib¹. Irlænderen erklærer hertil, at han aldeles ikke kender til nogen saadan Forurettelse af nævnte Lybækker, at Jahan Greeting desuden ikke er Kongens Undermaat, som han har opgivet, at der heller ikke er gaaget Dom paa Skibet, men at Godset alligevel er slaaet op, og at der er sket megen anden Vold. Saafremt Frederik Urne befinder, at denne Irlænder er uskyldig heri og at der er sket ham for kort, skal han lade denne, naar han har erlagt den tilbørlige Told, passere frit og uhindret med Skib og Gods og ellers hjælpe ham til Rette, saavidt det er Ret, da det ikke synes billigt, at den Uskyldige i Kongens Riger skal undgælde for den Skyldige som Følge af vrang Angivelse. Sj. T. 26, 228.

— Miss. til Ernst Normand. Der tilsendes ham nogle Breve til Raadet i Jylland. Han skal straks sende disse Breve videre, da der ligger stor Magt derpaa. J. T. 9, 444.

— Miss. til Raadet i Jylland om at give Møde i Flensborg den 20. Sept. førstkomende, hvor de vil faa Kongens Vilje at vide. J. T. 9, 444.

12. Sept. (—). Aab. Brev, hvorved Thomas Nicol, Engælænder, faar Bevilling til at foretage Arrest paa to Hamborgere, ved Navn Peter von Essen² og Claus Steenvick³, deres Person, Gods og Tilgodehavende og til enten selv eller ved sin Fuldmægtig at forfølge dem ved Retten for, hvad han med Rette kan have at fordre hos dem. Thomas Nicol har berettet, at de skylder ham en anelig Sum Penge, og at de nylig har begivet sig til Danmark for at underholde sig dér. Sj. R. 19, 516 b.

— Miss. til Frederik Urne. Denne Claus Jans Clapper,

¹ Se 3. Aug. 1637.   ² Kaldes i det aab. Brev af 17. Novbr. ndfr.: Peter von Eisen.   ³ Navnet er rettet; i det aab. Brev af 17. Novbr.

kaldes han: Claus Steenvig. Maaske er det ham, der i Passet af 11. Juni 1637 kaldes Steenwinkel.

Købmand i Amsterdam, har berettet, at hans Skib og Gods er arresteret i Øresund, som han kan se af de Herrenstaters Brev og af vedlagte Supplikation. Han skal nøje undersøge denne Sag og siden tage Dom i den. Sj. T. 26, 228 b.

12. Sept. (Glückstadt). Miss. til Gunde Lange paa Aalborg. Denne Jacob Pedersen, forrige Skolemester i Thisted, har klaget over, at han for nogen Tid siden af M. Christen Handsen, Superintendent over Aalborg Stift, uden nogen lovlig Skyld og Brøde er blevet afsat fra sin Bestilling, som det videre kan ses af hans medfølgende Supplikation. Gunde Lange skal kalde ham saavel som Bispen for sig, nøje undersøge, af hvilken Aarsag denne har afsat Skolemesteren, hvorledes denne har forestaaet Skolen, og om det er lovligt, at han er blevet afsat, og indsende Erklæring derom til Kancelliet. J. T. 9, 444 b.

13. Sept. (—). Miss. til Hening Valkendorf og Bispen i Fyen [Dr. Hans Mikkelsen]. Den lille Thyrrer¹, som er her i Glückstadt hos Guvernørens Frue, har ansøgt Kongen om at blive hjulpet til at faa 20 Dlr. om Aaret af Odense Hospitals Indkomst, som uddeles blandt de Husarme. Adressaterne skal være nævnte lille Thyrrer (som de selv godt kender) behjælpelig med at faa denne Underholdning og med det første indsende Erklæring om, hvornaar hun kan faa den. F. T. 4, 446. Orig. i Landsark. i Odense.

15. Sept. (—). Aab. Brev, hvorved disse Brevvisere Elias Biener, ostindisk Bogholder, og Mathias Smed faar Bevilling til at oprette en Papirmølle i Stackerup² under Herrisvad Kloster i Skaane næst op til Messingmøllen sammesteds, da det berettes, at der her i Riget findes stor Brøst paa Papir, fordi der ikke findes Møller, som kunde drive dette Værk. For at give Værket god Orden og Fremgang har Kongen givet det følgende Privilegier: 1. Den Skvatmølle, som nu findes dér, skal helt afskaffes, og de Privilegerede skal efter den af Lensmanden dér paa Stedet Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester, afgivne Erklæring betale Kongen en Afgift paa 3 Rdlr., som tidligere

---

¹ Kaldes i Paaskrift paa Orig.: Thyre Rasmusdatter. ² Sk. R. har ved en Fejlskrift: Nackerup, i Afsnit 3 kaldes det: Hagestrup. Der er ment: Stackerup, Sdr. Asbo H.

gik af den, hvorimod de alene til nævnte Brug maa benytte den Strøm, som løber ovenfor nævnte Messingmølle, dog at alt dette sker uden Skade for Messingmøllen. 2. Elias Biener og Mathias Smed skal beholde Møllen, naar den er bygget op, uden Afgift til Kongen i 15 Aar, men siden skal de give en billig Grundleje af den, eftersom de kan blive enige om med Lensmanden. 3. Det maa ikke tilstedes nogen i de første 15 Aar at oprette nogen Papirmølle indenfor en Afstand af 5 Mil fra ovennævnte Hagestrup¹. 4. Om den Landevej, Ager eller Græsgang, som de begærer, skal de, ligesom Messingmøllens Forvalter før dem, forhandle med Lensmanden. Elias Biener og Mathias Smed skal straks begynde paa Opførelsen af Møllen og holde den i god og bestandig Brug. Desuden bevilger Kongen, at vedføjede Tegn² maa sættes paa Papiret. Sk. R. 5, 214. (Tr.: C. Nyrop: Strandmøllen S. 19 f.).

15. Sept. (Glückstadt). Miss. til Jørgen Vind om efter sin til Kancelliet indsendte Erklæring³ vedrørende den begærede og nu bevilgede Papirmøllens Oprettelse ved Elias Binner og Mathias Smed ved Hagesten i hans Len [Herrisvad Kloster] at skaffe dem uden Betaling saa meget Træværk, som er nødvendigt til Møllens Bygning, naar de anmoder ham derom. Sk. T. 6, 259 b. (Tr. delvis i: C. Nyrop: Strandmøllen S. 21).

— Miss. til Bispen i Lund om at forhandle med Præsterne og Klokkerne i sit Stift om hver i sit Sogn for rimelig Pris efter Vægten at indsamle Plynder og Lumper⁴ til Driften af den nu i Herrisvad Klosters Len bevilgede Papirmølle. Det skal saa senere efterhaanden for Betaling afhentes hos Præsterne og Klokkerne. Sk. T. 6, 259 b. (Tr.: C. Nyrop: Strandmøllen S. 21).

— Miss. til Borgemestre og Raad i Købstæderne i Skaane. De skal i deres Købstad forordne nogle bestemte Folk, som for rimelig Betaling efter Vægten hos den gemene Mand indsamler Plynder og Lumper til Driften af den nu i Herrisvad

---

¹ Fejlskrift for: Stackerup. ² En tom Plads til Vandmærket. ³ Af 17. Aug. 1637; den ligger sammen med en Afskrift af ovenstaaende Miss. i D. Kanc. Indl. til Registr. og henlagte Sager 1639 25. Maj. ⁴ Klude og Lapper.

Klosters Len bevilgede Papirmølle. Endvidere skal de tilholde Skrædderne hos deres Oldermænd at aflevere de Lumpere, de kan samle, for at de senere for Betaling efter deres Værd kan afhentes af dem, der har Privilegium paa nævnte Værk, hos bestemte forordnede Folk, saa at samme Papirværk, som Kongen gerne ser fremmet, derved desto bedre kan komme paa Fode. Sk. T. 6, 260.

15. Sept. (Glückstadt). Aab. Brev om, at Fleming Ulfeldt til Ørebygaard¹ har berettet, at han er blevet enig med alle sine Søkende om Købet af deres Arveparter i Ørebygaard Hovedgaard og dets tilliggende Gods, men at Købet ikke kan afsluttes, fordi Mogens Ulfeldt til Urup, Fru Birgitte Ulfeldt Otte Krafes til N., hvis Husbonde er fraværende, og Jomfru Karen Ulfeldt ikke maa afhænde deres Part uden Kongens Tilladelse, da de ikke selv er deres egne Værger. Kongen bevilger, at Mogens Ulfeldt først maa afhænde sin Part til sin Broder Fleming Ulfeldt, og at der derefter maa afsluttes Køb om Fru Birgitte og Jomfru Karen Ulfeldts Parter med deres Værger, dog at deres Gavn og Bedste rammes derved og Pengene siden udsættes og anvendes til deres Nytte. F. R. 4, 136 b.

— Miss. til Knud Ulfeldt. Det berettes, at Fleming Ulfeldt til Urrebygaard² forhandler med sin Søster Jomfru Karen Ulfeldt til Urup om hele hendes Arvepart i Urrebygaard Hovedgaard med underliggende Gods, og hun har ansøgt om Kongens Tilladelse til at afhænde dette Gods. Kongen bevilger dette. Knud Ulfeldt skal som hendes Lavvæрге paa hendes Vegne akkordere med Fleming Ulfeldt om samme Køb og paase, at Pengene siden udsættes og anvendes paa forsvarlig Maade til hendes Nytte. F. T. 4, 446 b.

— Miss. til Hening Valkendorf. Det berettes, at der med det allerførste skal holdes Skifte efter afdøde Grev Ulfeldt³, og at Fleming Ulfeldt til Urebygaard forhandler med sin Søster Fru Bergitte Ulfeldt Otte Krafes om hendes Arvepart af Urebygaard Hovedgaard med underliggende Gods. Da hendes Husbonde Otte Krafse ikke er i Riget, skal Adressaten rette

---

¹ Orebygaard, Musse H.   ² Orebygaard, Musse H.   ³ Frans Ulfeldt til Orebygaard, Rigsreve, † 14/7 1636.

sin Lejlighed efter først at være til Stede paa hendes Vegne, naar der foretages Skifte efter afdøde Grev Frands Ulfeldt, og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er Ret, og siden paa hendes Vegne købslutte med Fleming Ulfeldt om hendes Arvepart i Urebygaard. F. T. 4, 446 b.

16. Sept. (Glückstadt). Miss. til Hr. Jørgen Brahe til Hvedholmb og Hening Valkendorf til Glorup, Befalingsmænd paa Hagenskov Slot og Odensegaard. De har i Aaret 1630 faaet Kongens Befaling¹ til at likvidere Fru Anne Bilde, Eiler Brockenhuus's Enkes Gæld til hendes Kreditorer efter deres Indførsel og anvende Nackebøllegaards Indkomst og Oppebørsel til Betaling af Kreditorerne Aar efter andet. Just Høg til Biørnsholm har nu paany begæret Kongens Befaling til dem om, at Regnskaberne over den visse og uvisse Indkomst af Nackebølle, som Fogderne dér har oppebaaret, maa blive genoptaget og revideret fra først af og indtil nu, for at man kan se, hvor meget de første Kreditorer har faaet, for at Just Høg kan komme til sin Betaling efter den dem paabudte Likvidering. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at lade sammenregne Fogdernes Regnskaber og Beviser over Indtægten, Oppebørslen, vis og uvis, intet undtagen i nogen Maade, saa at de deraf kan se, hvad enhver allerede har faaet. De skal endvidere inden 6 Uger efter denne Befalings Datum indstævne alle interesserede Parter, som har faaet denne Oppebørsel, og Fogderne paa Nackebølle med alt, hvad de kan have deri, regne efter, hvor meget enhver har faaet, paadømme, om nogen har faaet for meget i Betaling, og give Just Høg det beskrevet, saa at han kan komme til sin Betaling. F. T. 4, 447.

25. Sept. (—). Miss. til Lensmændene i Jylland, Sjælland og Fyen om at lade deres Folk møde veludrustet i Kolding førstkommende 8. Okt. med saa mange Heste, som de skal holde af det Len, med hvilket de er forlenet. J. T. 9, 445.

— Miss. til hver af Ritmestrene om, at Kongen har befalet, at Lensmændenes Heste under hans Kompagni skal møde i Kolding førstkommende 8. Okt. Adressaten skal paase, at hver Lensmands Folk og Heste, som hører under hans Kom-

¹ 2. Aug. 1630.

pagni, møder vel udrustet til nævnte Tid, og skal selv møde i egen Person. J. T. 9, 445.

26. Sept. (Glückstadt). Miss. til Raadet i Jylland om at møde i Flensborg førstkommande 2. Okt., hvor de vil faa Kongens Vilje at vide. J. T. 9, 445 b.

— Miss. til Laurids Ebbesen [Skanderborg] om at lade Rasmus Jensen¹, Borger i København, af dette Aars Landgilde faa 3500 Tdr. Byg, 1000 Tdr. Havre og 4 Læster Smør, alt efter Landgildemaal, og føre det til Regnskab. J. T. 9, 445.

27. Sept. (—). Lignende Miss. til Jørgen Seefeld [Ringsted Kloster] om at lade samme Rasmus Jensen Heldekand faa 170 Tdr. Havre. J. T. 9, 446.

— Lignende Miss. til Tønne Friis [Stjernholm] om at lade samme Rasmus Jensen² faa 3[00 Tdr.] Byg, 9[00] Tdr. Havre og 1¹/₂ Læst Smør. J. T. 9, 446 b.

— Lignende Miss. til Otte Marsvin [Dronningborg] om at lade Ifver Kier, Borger i København, faa 1008 Tdr. Byg, 1500 Tdr. Havre³ og 3¹/₂ Læst Smør. J. T. 9, 445 b.

— Lignende Miss. til Hr. Albret Skeel [Riberhus] om at lade Nikel Koch, Borger i Christianshavn, faa 120 Tdr. Byg og 700 Tdr. Rug. J. T. 9, 446.

— Lignende Miss. til Ernst Normand [Koldinghus] om at lade samme Nickel Koch faa 1840 Tdr. Byg, 1502 Tdr. Havre og 6 Læster Smør. J. T. 9, 447.

— Lignende Miss. til Jokum Beck [Bøvling] om at lade Lucas Farber⁴, Borger i København, faa 1030 Tdr. Rug og 3025 Tdr. Byg. J. T. 9, 446 b.

— Lignende Miss. til Ifver Vind [Lundenæs] om at lade samme Lucas Forber faa 450 Tdr. Byg og 11 Tdr. Smør. J. T. 9, 448.

— Lignende Miss. til Jørgen Orning [Aastrup] om at lade Niels Augesen, Borger i København, faa 90 Tdr. Byg og 1018 Tdr. Havre. J. T. 9, 446 b.

---

¹ I de følgende Miss. staar der snart Rasmus Jensen, snart Rasmus Jensen Hellekand, snart Rasmus Jensen Hellekands. Der er ment samme Mand. ² Overskriften har: Rasmus Heldekand. ³ Talangivelserne i de følgende Miss. er ofte ret usikre, ofte synes det som om noget er glemt. ⁴ Formodentlig: Lukas Farver; se KD. III, 116.

27. Sept. (Glückstadt). Lignende Miss. til Christian Holck [Silkeborg] om at lade samme Niels Augesen faa 909 Tdr. Rug og 5 Læster Smør. J. T. 9, 447.

— Lignende Miss. til Niels Friis [Sejlstrup] om at lade samme Niels Augesen faa 800 Tdr. Havre, 620 Tdr. Byg og 1 Læst Smør. J. T. 9, 447 b.

— Lignende Miss. til Hr. Jørgen Brahe om at lade Jacob Madsen, Borger i Christianshavn, faa 130 Tdr. Rug og 180 Tdr. Byg. F. T. 4, 448.

— Lignende Miss. til Peder Basse om at lade samme Jacob Madsen faa 396 Tdr. Byg. F. T. 4, 448.

— Lignende Miss. til Sten Bilde [Rugaard] om at lade samme Jacob Madsen faa 45 Tdr. Rug og 124 Tdr. Byg. J. T. 9, 448.

— Lignende Miss. til Gunde Lange [Aalborghus] om at lade Maren Hr. Nicolauses i København faa 2208 Tdr. Byg, 500 Tdr. Havre og 3½ Læst Smør. J. T. 9, 447 b.

— Lignende Miss. til Hr. Christen Thomesen [Kalø] om at lade Laurids Hammer, Borger i København, faa 748 Tdr. Byg. J. T. 9, 448.

— Lignende Miss. til Erik Grubbe [Aarhusgaard] om at lade Hendrik Biskop, Borger i København, faa 5076 Tdr. Byg, 1000 Tdr. Havre og ½ Læst Smør af dette Aars Landgilde efter Landgildemaal og føre det til Regnskab. J. T. 9, 448 b.

— Pas for denne Klaus Wagenfelt, Skipper af Hamborg, til at passere gennem Øresund med et Kompagni Skotter, der er ankommet til Elben, og føre det ad Søvejen til Pommern. Han maa frit passere og repassere, dog skal det paa Tilbagevejen paases, at han ikke fører Varer med tilbage mod Kongens Mandat om Hamburgerne. J. R. 9, 271.

30. Sept. (—). Lejdepas for Dirich Gierberman af Hamborg til at rejse gennem Danmark til Sverrig og tilbage igen. [Enslydende med Lejdepas af 11. Juni 1637 for Petter Jacobsen af Hamborg]. Udt. i Sj. R. 19, 512 og K.

2. Okt. (—). Miss. til Otte Termo. Eiler Urne til Gundersløfholmb, Befalingsmand over Bratsberg Len, hævder, at Kongen har bevilget ham 4 Stkr. store Dyr aarlig i Kalundborg eller Vordingborg Len i Sjælland, fordi han ikke lader

skyde paa det Gods, som han har liggende i Kongens Vildtbane. Saafremt dette er rigtigt, skal Adressaten lade ham faa disse Dyr. Sj. T. 26, 229.

2. Okt. (Glückstadt). Miss. til Malte Juul og den, som er forordnet i Superintendentens Sted i Skaane. Da Jokim Beck til Gladsaxe, Embedsmand paa Bøvling Slot, har begæret Jus patronatus til Gladsaxe Kirke og $\frac{1}{2}$ Hospitalsgaard i Gladsaxe By under Christianstads Len til Mageskifte for 1 Gaard i Nybølle¹ By og 2 Gaarde i Kyllingerydt² i Gærs Herred, Liden Hiens Mølle, 1 Gaard i Efverødt og 1 Gaard i Frørum³, alle i Albo Herred, 1 Gaard i Dragebierigh, 1 Gaard i Hiulebierig, 1 Gaard i Boorp⁴, 1 Gaard i Poorp⁵, 1 Gaard i Gienestrup, 1 Gaard i Apelle og 1 Gaard i Vram i Ousbye Sogn, alle i Gyng Herred, skal han med det allerførste undersøge dette Godses Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt ovennævnte Halvgaard for Bejrligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Hospitalet [i Christianstad]. Sk. T. 6, 260 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz. Almuen paa Gulland har berettet, at den har lidt stor Misvækst paa sin Kornsæd forrige Aar og at deres Heste og Kvæg er døde af Sult, hvorfor de andrager om at blive forskaanet for noget af Sølv- og Kornskatten. Da han ogsaa har erklæret, at de har lidt saa stor Skade, skal han tage Tingsvidner paa, hvilken Skade hver af dem har lidt og, naar Skatten paabydes, sætte enhver i Skat i Forhold til den Skade, han har lidt; de, som er ganske øde og forarmede, skal være helt forskaanede for Skatten. Sk. T. 6, 261.

— Miss. til Mogens Sehested til Holmegaard, Embedsmand paa Skivehus, og Mogens Juel til Vosborrig. Da Jockom Beck til Glaxsax, Embedsmand paa Bøvling Slot, for nogen Tid siden har faaet Befaling til at paatage sig Værgemaalet for Claus van Andersen til Ulfsunds efterladte Børn, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til Ulfsund og taksere Gaarden til en bestemt Sum Penge, for hvilken den

---

¹ Nøbbelev, Gærs H.   ² Killingerød, Degeberg S., Gærs H.   ³ Formentlig Fejlskrift for: Rørum, Albo H.   ⁴ Borup, Gyng H.   ⁵ Paa-rup, Gyng H.

aarlig kan blive bortforpagtet til Gavn for Børnene. Det Kvæg og Fæ, som findes paa Gaarden, skal de lade vurdere af uvildige Dannemænd, for at det kan afhændes til Gavn for Børnene og at Gaardens daglige Folk, som er Børnene til stor Bekostning, kan afskaffes og Børnene kan faa en bestemt Indkomst. De skal give Jockom Beck beskrevet, hvad de takserer og fastsætter. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 9, 448 b.

7. Okt. (Glückstadt). Privilegium for Jokum Beck til Gladsax, Embedsmand paa Bøvling Slot, paa Anlæg af en Alunmine paa hans Godser Boese Kloster og Gladsax. Sk. R. 5, 216. K. (Tr.: CCD. IV. 704 f.).

11. Okt. (—). Aab. Brev, hvorved Jokum Beck til Gladsax, Embedsmand paa Bøvling Slot, der har berettet, at Christoffer Lauridsen Bring, forrige Skriver paa Malmøhus Slot, ikke endnu i Rentekammeret har klareret Malmøhus's Regnskaber for den Tid, da han forestod Skriverstuen (dengang Jokum Becks afdøde Hustrus Fader, afdøde Sifvert Grubbe, var forlenet med dette Len), faar Bevilling til at arrestere nævnte Christoffer Bring, hans Gods og Tilgodehavende, hvor som helst det kan opspørges, indtil denne skaffer Jokum Beck Kvittansiarum i Rentekammeret for forskrevne Malmøhus's Regnskaber og klarerer de andre Regnskaber og Forretninger, som han skulde have gjort afdøde Sifvert Grubbe Regnskab for. Sk. R. 5, 215.

12. Okt. (—). Aab. Brev, hvorved Jomfru Kirsten Gaas til N., der har berettet, at hendes Moder¹ og Broder² er døde i Løbet af et halvt Aarstid, og at hun som Følge af den paa de to Begravelser anvendte Bekostning har paadraget sig nogen Gæld, faar Bevilling til at afhænde noget af sit Strøgods til dermed at betale denne Gæld, dog at det sker med hendes Værges Samtykke. F. R. 4, 137.

— Miss. til Frederik Markdanner. Han skal som tilforordnet Værge for Jomfru Thalle Oldeland og Jomfru Righedtse Oldeland, Hans Oldelands Døtre, efter deres Begæring enten

---

¹ Hilleborg Pors († ²⁸/₄ 1637), Enke efter Niels Gaas († 1623). ² Kristian Gaas († ²/₁ 1637).

afhænde deres Strøgods, hvoraf en Del ligger i Fællig med andres, for fuld Værd for rede Penge efter billigt Landekøb og siden sætte Pengene paa Rente hos sikre Folk eller mageskifte det bort for andet belejligt Gods. F. T. 4, 448 b.

12. Okt. (Glückstadt). Miss. til Borker Rud til Sebyegaard og Chrestopher Stensen til Grimsted. Da afdøde Erik Pors's Arvinger med det allerførste agter at holde Skifte efter ham, gives der efter Begæring fra alle Arvinger paa begge Sider Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at give Møde, naar Skiftet skal holdes, og dele hans Efterladenskaber mellem Arvingerne, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Sm. T. 6, 449.

13. Okt. (—). Pas¹ for Skipperen paa Kongens Skib, kaldet Gak med, til Norge, hvor han i Drammen skal indtage en Skibsladning Master og Deler og føre dem til København. Sj. R. 19, 517.

— Miss. til Malte Juul. Da Jokim Beck til Gladsaxe, Embedsmand paa Bøvling Slot, har begæret 2 jordegne Gaarde, den ene i Liungerum By, den anden i Søsedale By, begge i Melbye Sogn i Gynge Herred i Christianstads Len, til Mageskifte for 3 Gaarde i Fielkinge By og Sogn, 1 Gaard i Halsløf og 1 Gaard i Guerløf², alle i Villands Herred, skal han med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Kristianstad]. Sk. T. 6, 261 b.

14. Okt. (—). Miss. til Hr. Albredt Skeel. Det berettes, at en Mand, ved Navn Hands Knudsen, i Ribe for nogen Tid siden har jaget sin Ægtehustru fra sig og har paa-staaet, at hun kun har været hos ham som et andet løst Kvindfolk, uanset at de er viet, og at hun derefter en Tid lang har opholdt sig i Hesehou³ og stævnet ham dér, men at hun siden har stævnet ham for Provsten og andre Consistoriales i det

---

¹ Overskriften har: zicher paas, formentlig = sikkert Pas. ² I Besigtelsesordrerne af 9. Sept. 1638 og 17. Aug. 1639 samt i Skødet af 14. Marts 1642 kaldes de Hassløf, Gueløf, Guløf osv.; ment er Haslev, Høgs H., og Gualev, Villands H. ³ Det ses ikke, hvad der er ment.

Münsterdropfske Konsistorium og anklaget ham. Her er da alle Dokumenter og hvad begge Parter kunde anføre i Sagen gennemset med Flid, hvorved man har erfaret, at hendes Mand har forskudt hende, fordi han har slaaet sig sammen med en anden Mands Hustru og derfor gerne vilde skille sig af med sin Hustru, andre til stor Forargelse ved sit uskikkelige Levned. Da Kongen fornemmer, at forskrevne Hands Knudsen ikke har kunnet overbevise sin Hustru om noget uærligt eller usømmeligt (som de kunde blive skilt for) og at han derfor ogsaa er dømt til igen at tage hende til sig og leve sammen med hende i et kristeligt Ægteskab, og hun selv ikke begærer andet, samt at han ligeledes har lovet at gøre det, men ikke har opfyldt dette Tilsagn, skal Adressaten alvorligt og strængt foreholde Hands Knudsen at afholde sig fra saadant sit forargelige Levned, tage sin Ægtehustru til sig igen og leve kristeligt, kærligt og vel med hende efter det Løfte, som han har givet Gud og Menigheden, saafremt ikke Kongen herefter (om slig Uskikkelighed videre kommer Kongen for Øre) skal søge andre Midler, da saadan Scandalum og Forargelse ej billigen bør at passere. J. T. 9, 449 b.

17. Okt. (Glückstadt). Bestalling for Johan Mohr¹ som Kaptejn med Tjeneste til Lands og til Vands, som Kongen befaler, med en aarlig Løn af 300 Dlr. Kurant og en Hofklædning paa sig selvanden, fra 16. Juni sidstforleden at regne. Sj. R. 19, 517 b.

— Aab. Brev om, at to Fanger, nemlig Karl Jensen og Søfren Pofvelsen Svinholt, som er dømt til at gaa i Jern paa Bremerholm, for nogen Tid siden ved Nattetide er brudt ud fra Koldinghus Slot. Det paalægges alle at være denne Jacob Pofvelsen behjælpelig med at bemægtige sig samme Fanger og føre dem til Koldinghus Slot. J. R. 9, 271 b.

— Miss. til Tønne Friis, [Ritmester i Jylland]. Han skal indlogere de danske Folk paa de holstenske Grænser efter den Designation, som Hr. Key von Ahlefeldt til Mellebeck, Embedsmand paa Flensborg Slot, og Hr. Casper von Buchwald til Brødstrup, holstensk Raad, overleverer ham. Saafremt nogen af Folkene befindes i at plyndre eller paa anden Maade overfalde

¹ Han kaldes snart Maar (^{27/4} 1627 m. fl. St.), snart Mohr.

Undersaatterne, skal han foreholde Officererne, at de skal afskaffe det, og paaminde dem om, at hvis det ikke hjælper, vil det blive afskaffet ved Hjælp af det derværende Rytteri. J. T. 9, 450.

19. Okt. (Glückstadt). Kontrakt mellem Kronen og Steffen Schönefeldt, Kongens Kaptejn, hvorefter denne skal have nøje Tilsyn med Kongens Sõtønder paa Elben fra den hvide Tønde nedenfor Bilenberg¹ til Schortønden². Han skal i rette Tid optage og igen udlægge dem paa deres behørig Pladser og reparere mulige Mangler paa Kæder, Grundstene og Tønderne. Dersom en eller flere Tønder skulde drive fra deres Sted eller helt bortkomme, skal han saa hurtigt som muligt paa egen Bekostning igen henlægge Tønderne paa deres Plads eller andre i deres Sted. Som Borgen for, at nævnte Steffen Schönefeldt vil vedligeholde dette Værk, har han stillet Villads Christensen, Tøjvarter i Befæstningen Glückstadt, der sammen med fornævnte Schönefeldt, en for alle og alle for en, ved Forpantning af deres nuværende og tilkommende Gods har forpligtet sig overfor Kongen til at have de nævnte Sõtønder i Agt, udlægge dem paa deres rette Steder til tilbørlig Tid og vedligeholde dem i fuldkommen Tilstand, saa at enhver søfarende Mand, som sejler paa Elben, kan være tjent dermed og uden Klagemaal. Derimod tilsiger Kongen nævnte Steffen Schönefeldt og hans Forlover, først at Tøndebojerten med Tilbehør og Redskab og Sõtønderne for Betaling skal blive leveret saa fuldkommen færdig, som han paa Kongens Vegne har overleveret dem til Mathias Tipotius, dernæst skal der aarlig erlægges 2000 Rdlr. til ham i Fæstningen Glückstadt, fra Mikkelsdag 1637 at regne, saa længe Kongen vil beholde ham i samme Bestilling. Sj. R. 19, 518.

— Miss. til Hr. Albret Skeel. En af Kongens Skibskaptejner, ved Navn Steffen Schönefeldt³, der bor i Fæstningen Glückstadt, har berettet, at der paa Lister Dyb i Høyer og de Steder aarlig ligger over 150 Skibe, som indtager Øksne, foruden de, som alle Dage passerer, og at disse Skibe maa anvende stor

---

¹ Maaske ved Billefloden, der skiller Holsten fra Lauenborg. ² Maaske ved Øen Scharhorn, Vest for Elbmundingen. ³ J. T. har ved en Fejlskrift: Shøpefeldt.

Bekostning paa Piloter og dog løber en stor Risiko, og han hævder, at de gerne vil betale rimelige Tøndepenge, dersom Dybet var belagt med Tønder. Adressaten skal snarest til Kancelliet indsende Erklæring herom og om, hvor mange Skibe aarlig plejer at søge Reden og Havnene dér. J. T. 9, 450 b.

22. Okt. (Glückstadt). Miss. til Alexander von Kyckels[om]. Fru Margrete von der Lyhe til Sebert Kloster, Jørgen Brockenhuus's Enke, har klaget over, at han endnu ikke har efterkommet den Dom, som er gaaet dem imellem (om Naadensaaret). Han skal straks opfylde denne Dom og det Svar, som Kongen senest har givet ham paa hans Supplikation og som gik ud paa, at han skulde efterkomme Dommen baade i det Visse og Uvisse og staa hende til Rette for al anden Interesse og Skade, som Fru Margrete har lidt i de 2 Aarstid, i hvilke han har tilbageholdt Rente og Hovedstol. Sj. T. 26, 229. (Tr.: Saml. til Fyens Hist. og Topogr. III. 291).

— Miss. til Hening Valkendorf. Casper Due, bestalter Kaptejn, har berettet, at Adressaten ikke tør udbetale ham de 100 Rdlr., som tilkommer ham som Besolding fra forrige Aar og ellers aarlig af Odensegaards Len, fordi han ikke har affordret Pengene før 1. Maj næstforleden, med mindre han faar Kongens Befaling dertil. Adressaten skal udbetale Casper Due disse 100 Rdlr., som er fastsat aarlig for ham af Lenet, ogsaa for forrige Aar, naar der gøres Anfordring derom, og føre dem til Regnskab. F. T. 4, 448. Orig. i Landsark. i Odense.

— Miss. til Gunde Lange. Mogens Jespersen, Byfoged i Aalborg, har berettet, at han af en Borger, ved Navn Albret Renicke, af Holstebro forfølges haardt med Lovmaal og ugrundet Proces vedrørende en Gældsfordring, som denne for nogle Aar siden har haft at fordre hos en Borger, ved Navn Mads Andersen Krag, i Aalborg. Denne Mand er død for 9 Aar siden, og hans Hustru, Børn og Arvinger har ikke vedgaaet Arv og Gæld efter ham. Desuagtet har Landsdommerne i Nørrejylland frifundet Mads Krags Arvinger for denne Gældsfordring og dømt Mogens Jespersen til at staa til Rette for den. Mogens Jespersen erklærer, at samme Proces indeholdes vidtløftigt i adskillige Dokumenter, og beklager sig over, at hans Formue er saa ringe, at han ikke kan gennemføre en vidtløftigere Trætte om samme Sag, hvorfor han har begæret Kongens Be-

faling til Adressaten om sammen med nogle andre Godtfolk at forhøre og kende i denne Sag. Gunde Lange skal tage Borgemestre og Raad samt Tolderne i Aalborg til sig, hvorefter de samtlig med det allerførste skal foretage Mogens Jespersens Sag, nøje overveje, om Mads Krags Arvinger, som ikke har vedgaaet Arv og Gæld, [skal betale denne Gældsfordring]¹, dømme dem imellem og give Dommen beskrevet. J. T. 9, 451.

22. Okt. (Glückstadt). Miss. til Laurids Ebbesen. Denne Morten Knudsen i Balde har berettet, at han for rum Tid siden² har faaet Kongens Brev for Livstid paa Kronens Part af Korntienden af Odder Sogn i Aakær Len for tilbørligt Fæste og sædvanlig Afgift, som hans Fader³ nu har i Fæste, efter dennes Død. Morten Knudsen har i nogle Aar været ude og har fulgt Krigen, og i Mellemtiden har en Mand, ved Navn Peder Pedersen, der tjente paa Aakær, faaet Bevilling⁴ paa samme Tiende, da man mente, at Morten Knudsen var død. Da hans Fader i sin Tid fik denne Tiende, gav han et Stykke Ejendom til Kronen, som nu bruges til en Gaard, der kaldes Kaau, medens der blev udstedt et Benaadningsbrev paa, at denne Mand som hans ældste Søn skulde nyde Tienden efter Faderens Død. Adressaten skal affordre Peder Pedersen Brevet, som formentlig er udstedt til ham paa Grund af en urigtig Beretning, kassere det og lade Morten Knudsen, som før har faaet Benaadning paa samme Tiende, faa den paa Livstid for tilbørligt Fæste og sædvanlig Afgift. J. T. 9, 451 b.

23. Okt. (—). Miss. til Hr. Claus Daa. Claus von Buchwald til Nedergaard har berettet, at han for rum Tid siden er geraadet i Trætte med Claus Brockenhuus til Broholmb, Landsdommer i Fyen, om Gaarden og Godset Nedergaard paa Langeland, i hvilken Trætte der for nogen Tid siden er tilforordnet Kommissarier, som skulde dømme endeligt mellem dem. Men til samme Trættes Oplysning behøver Kommissarierne i høj Grad Jordebogen over nævnte Gaard og Gods og Taksten, hvortil det er sat i afdøde Fru Pernelle Gyldenstjernes Tid, da hun ejede Godset, hvorefter Claus Brockenhuus fik det som Betaling. Denne

---

¹ Disse eller lignende Ord mangler i J. T.   ² Se kgl. Konfirmation af 21. Jan. 1630 paa Prins Christian (V)'s Brev af 1. Nov. 1625.   ³ Knud Sørensen.   ⁴ 15. Jan. 1634.

Jordebog og Takst skal, efter hvad Claus von Buchwald opgiver, findes hos Adressaten, hvorfor han har begæret Kongens Missive til Adressaten om til Underretning for Kommissarierne at meddele en Kopi af Jordebogen og Taksten over Gaardens Bygninger, Skove og alt andet Tilbehør, saaledes som det er tilvurderet Claus Brockenhuus. Hr. Claus Daa skal meddele Claus von Buchwald en af ham underskrevet og beseglet Kopi af Nedergaards Jordebog og Takst til Underretning for Kommissarierne. Sj. T. 26, 229 b. K.

26. Okt. (Glückstadt). Ekspektancebrev for Philip Julius Borneman, tysk Kancelliforvalter, paa det første ledige Kannikedømme, Prælatur eller Provsti i Danmark eller Norge, dog de tidligere udstedte Breve dermed uforkrænket. Naar han ikke længer er i Kongens daglige Tjeneste, skal han være forpligtet til at residere ved det Beneficium, som han faar. [Med Art. 1—2]. Sj. R. 19, 524. Afskr. i D. Kanc. Diverse Breve, Dokumenter og Akter sagligt ordnede. XII, 2 a.

30. Okt. (Rendsborg). Miss. til Aksel Urup om at beholde hos sig disse Skibsfolk, som er blevet reddet fra Kongens Skib De tre Løver, der for kort Tid siden er gaaet under paa Elben, og indkvartere dem hos Bønderne, indtil nogle andre Maanedstjenere, som skal forskibes, ankommer til Christianpris. De reddede Søfolk kan saa forføje sig til København, medens Maanedstjerne straks skal begive sig til de Skibe, der ligger paa Elben. J. T. 9, 452 b.

— (**Vollemortoft**)¹. Miss. til Eyler Gabrielsen. Af de 240 Soldater, som han har hos sig, skal han udvælge de 105 dygtigste og bedste og beholde dem hos sig. Resten skal han hjemforløve snarest muligt. Naar de 60 [andre] forskrevne ankommer, skal han ogsaa forløve dem. J. T. 9, 452 b.

3. Nov. (Antvorskov). Miss. til alle Rigsraaderne om at rette deres Lejlighed efter at møde i Odense den 11. November førstkommende, hvor de vil faa Kongens Vilje at vide. Sj. T. 26, 230 b. K.

4. Nov. (Roskilde). Miss. til Frederik Urne om at tilsige

¹ Oldemorstoft (Volmerstoft), Bov S., Vis H.

Gerlof Nettelhorst til N. og Hertvig Hvitfeldt til N. enten selv eller ved deres Fuldmægtige at møde i Odense den 11. Nov. førstkommende med deres Modparter. Sj. T. 26, 230 b. K.

4. Nov. (Roskilde). Oprejsningsbrev til, som om Gerningen nylig var sket, at genoptage Sagen vedrørende Drabet paa en Mand, ved Navn Gunder Pedersen, i Barshus i Hienorp¹ Sogn i Helsingborg Len i Skaane. De 15 Mand, som var udnævnte til at sværge paa ret Banemand i denne Sag, har gjort deres Tog og Afsigt uendelig og leveret det ubeseglet fra sig, fordi ingen var navngivet for samme Sag og de ikke havde noget Vidnesbyrd til Underretning i samme Sag. Sk. R. 5, 217.

5. Nov. (—). Aab. Brev til Bønderne i Danmark om en Landeskate. (Nedenunder er skrevet:) NB. Christianopels, Halmstads, Varbergs og Laholms Bønder skal forskaanes for Halvdelen. Sj. T. 26, 231. (Tr.: CCD. IV. 705 f.).

— Aab. Brev til Købstæderne i Danmark og Norge om en Landeskate. (Nedenunder er skrevet:) NB. Udi det Brev til København blev indført, at de skulde levere Skatten til Hr. Claus Daa². Sj. T. 26, 232 b. Origg. (til Helsingør og Holbæk) i Landsark. i Kbhvn. og (til Grenaa, Horsens, Kolding, Ribe og Vejle) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. IV. 706).

— Miss. til Lensmændene³ i Sjælland om at lade ovenstaaende aab. Breve om en almindelig Landeskate læse og forkynde i deres Len. Skatten skal leveres 14 Dage før Jul i det allerseneneste til Hr. Claus Daa til Rafnstrup, Rigens Admiral og Embedsmand paa Dragsholm Slot. [Iøvrigt enslydende mutatis mutandis med Miss. til Lensmændene i Danmark af 9. Juni 1636]. Sj. T. 26, 242.

— Lignende Miss. til Lensmændene i Skaane, dog at Skatten skal leveres til Hr. Tagge Thott Ottesen. Udt. i Sj. T. 26, 243 b.

— Lignende Miss. til Lensmændene i Fyen, dog at

---

¹ Hjerunerup, Bjærge H., Skaane. Barshus er maaske Fejlskrift for: Barstrup. ² De øvrige skulde levere den til deres Lensmand. ³ Alle Lensmændene i Danmark, Skaane og paa Gulland opregnes med deres Len under Overskriften: „Skatteregister til Lensmændene over Danmark“ i Sj. T. 26, 245.

Skatten skal leveres til Hr. Mogens Kaas. Udt. i Sj. T. 26, 243 b. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

5. Nov. (Roskilde). Lignende Miss. til Lensmændene i Jylland, dog at Skatten skal leveres til Hr. Albret Skeel. Udt. i Sj. T. 26, 243 b.

— Lignende Miss. til Hr. Claus Daa, dog at han leverer Skatten til Gregers Krabbe til Tostelund, Befalingsmand paa Hindsgavl Slot. Sj. T. 26, 243 b.

— Lignende Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen om at levere Skatten af Skaane til samme Gregers Krabbe. Udt. i Sj. T. 26, 245.

— Lignende Miss. til Hr. Mogens Kaas om at levere den fynske Skat til samme Gregers Krabbe. Udt. i Sj. T. 26, 245.

— Miss. til Hr. Claus Daa om at modtage Skatten af Lensmændene i Sjælland, Lolland, Falster og Møen og tillige med Skatten fra hans eget Len [Dragsholm] straks levere den til Gregers Krabbe til Tostelund, Embedsmand paa Hindsgavl Slot. Naar han har modtaget Kvittansen, skal han efter denne klarere Mandtallet i Rentekammeret; dog maa han ikke levere noget af Restancen dér, men skal levere den til Kommissarierne. Sj. T. 26, 247 b.

— Lignende Miss. til Hr. Mogens Kaas om Skatten fra Fyens Land. Udt. i Sj. T. 26, 247 b.

— Lignende Miss. til Hr. Tage Thott Ottesen om Skatten fra Skaane, Halland, Blekinge, Bornholm og Gulland. Udt. i Sj. T. 26, 247 b.

— Miss. til Hr. Albret Skeel. Da Kongen har tilskrevet Lensmændene i Jylland, at de skal levere den sidst paa budte Skat og dens Restance til Adressaten, skal han modtage den af dem, give dem tilbørlig Kvittering for den, siden med Hensyn til Udgiften rette sig efter Hr. Jørgen Urne til Alslof, Rigens Marsk's Ordinans og derefter levere Pengene til den tilforordnede Kommissar Tønne Friis til Hesselager, Embedsmand paa Stjernholm Slot, mod dennes Kvittering. Sj. T. 26, 246.

— Miss. til Gregers Krabbe. Da Kongen har tilskrevet Lensmændene i Fyen, Sjælland, Skaane, Halland, Blekinge og underliggende Øer, at de skal levere den sidst paa budte Skat til Hr. Claus Daa til Rafnstrup, Rigens Admiral,

Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard og Hr. Tagge Thott Ottesen til Eriksholmb, Embedsmænd paa Dragsholm, Nyborg og Malmøhus Slotte, og igen befalet disse at levere Skatten til Adressaten, skal han modtage samme Skat og Restance af dem, give dem tilbørlig Kvittering for den, siden med Hensyn til Udgiften rette sig efter Hr. Jørgen Urne til Alsløf, Rigens Marsk's Ordians og derefter levere Pengene til Tønne Friis til Hesselagger, Embedsmand paa Stjerniholm Slot, mod hans Kvittering. Sj. T. 26, 246 b.

5. Nov. (Roskilde). Aab. Brev til Bønderne i Aggershus, Baahus, Tønsberg, Bratsberg¹ og Stavanger Len om en almindelig Landeskat, at betale til Jul og, for Stavanger Lens Vedkommende, til Fastelavn. Hver Odelsbonde skal give Ottendeparten af sin Rente eller som Lejlænding $\frac{1}{2}$ enkende Dlr., hver 10 Krone- og Lejlændingbønder 5 enkende Dlr., hver fuldtlønned Tjenestedreng og hver næringsdrivende Løskarl 1 Rigsort, hver halvtlønned Tjenestedreng $\frac{1}{2}$ Ort, hver Ødegaardsmand 1 Rigsort, men hvis de er saa forarmede, at de ikke kan betale dette, skal de ikke give mere end de er i Stand til; hver Mand ved Søsiden, som driver Fiskeri, 3 Ort, hver Udrorskarl, som er kommet til sin Lavalder, $1\frac{1}{2}$ Ort, hver Tjenestedreng, som ror ud, men ikke er kommet til sin Lavalder, 18 Sk. danske, hver Nordfarskipper med eget Skib og hver Styrmand paa Nordfarskibe 1 enkende Dlr. Af hver Aargangssav skal der gives $1\frac{1}{2}$ Rdrl., af hver Flomsav 1 enkende Dlr.; endvidere skal de give $\frac{1}{20}$ af de Deler, som skæres paa samme Save. [Iøvrigt enslydende med aab. Brev til samme af 9. Juni 1636]. Sj. T. 26, 237 b.

— Aab. Brev til Bønderne i Trondhjems, Bergens og Augdesidens Len om en almindelig Landeskat, at betale til Fastelavn og, for Augdesidens Vedkommende, til Jul. Hver Odelsbonde skal give Sekstendedelen af sin Rente eller som Lejlænding 1 Ort, hver 10 Krone- og Lejlændingbønder $2\frac{1}{2}$ enkende Dlr., hver fuldtlønned Tjenestedreng og hver næringsdrivende Løskarl $\frac{1}{2}$ Rigsort, hver halvtlønned Tjenestedreng 6 Sk. danske, hver Ødegaardsmand $\frac{1}{2}$ Ortsdlr., hver Mand ved Søsiden, som

¹ Dette er glemt i Overskriften.

driver Fiskeri, $1\frac{1}{2}$ Ort, hver Udrorskarl, som er kommet til sin Lavalder, 18 Sk. danske, hver Tjenestedreng, som ror ud, men ikke er kommet til sin Lavalder, 9 Sk. danske, hver Nordfarskipper og Nordfarsstyrmand $\frac{1}{2}$ Rdlr. Af hver Aargangssav skal der gives 3 Ort og af hver Flomsav $\frac{1}{2}$ Rdlr. og desuden $\frac{1}{40}$ af de Deler, som skæres paa samme Save. [Iøvrigt enslydende med det foregaaende aab. Brev]. Sj. T. 26, 239 b.

5. Nov. (Roskilde). Miss. til Lensmændene¹ i Norge om at lade ovenstaaende aab. Brev om en almindelig Landeskatt læse og forkynde i deres Len og levere Skatten til Hr. Christopher Urne, Statholder i Norge, og Mandtallet i Renteriet. [Enslydende med Miss. af 9. Juni 1636 til samme]. Sj. T. 26, 241.

— Miss. til Hr. Christopher Urne. Han skal modtage Skatten fra hele Norge, baade af Lensmænd, Gejstlighed og Købstæderne, og derefter straks levere den til Hr. Tagge Thott til Eriksholmb, Hr. Christopher Ulfeldt til Svenstrup og Hr. Hendrik Hvitfeldt til Lilløe, Embedsmænd paa Malmøhus, Helsingborg og Landskrone Slotte, Kongens Kommissarier, som skal kvittere ham derfor. Naar han har modtaget Kvittansen, skal han efter denne klarere Mandtallet i Rentekammeret; dog maa han ikke levere noget af Restancen dér, men skal levere den til Kommissarierne. Sj. T. 26, 247.

— Miss. til Hr. Tagge Thott, Hr. Christopher Ulfeldt og Hr. Hendrik Hvitfeldt, [Kommissarier i Skaane]. Kongen har befalet Hr. Christopher Urne til Aasmak, Statholder i Norge og Embedsmand paa Aggershus Slot, at levere al den Skatt, som han nu efter Kongens Brev oppebærer i Norge, til dem. Naar de har modtaget Skatten af ham, tillader Kongen, at de af den beholder saa mange Tusend Rdlr., som de har forstrakt Kongen og Riget med. Resten skal de levere til Gregers Krabbe til Tostelund, Embedsmand paa Hindsgavl Slot, mod hans Kvittering. Sj. T. 26, 246 b.

— Aab. Brev til Kapitlerne i Danmark og Norge om en mulig Hjælp. Sj. T. 26, 234 b. (Tr.: CCD. IV. 707).

— Aab. Brev til Præsterne i Danmark og paa Gul-

---

¹ De opregnes alle med deres Len.

land om en Landeskæt. Sj. T. 26, 236 b. Orig. (til Præsterne i Ribe Stift) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. IV. 707. Dsk. KL. III. 262).

5. Nov. (Roskilde). Aab. Brev til Præsterne i Norge om en almindelig Landeskæt. „Dette Brev lyder Ord fra Ord ligesom det forrige til Præsterne i Danmark Fol. 236 [se ovfr.], alleneste i det Brev til Trondhjem Stift blev indført, at Præsterne i Finmarken, som ingen Decimas¹ har, skal forskaanes og de andre, som har Decimas, skal udgive, eftersom de har Formue til“. Udt. i Sj. T. 26, 240 b.

— Miss. til Bisperne i Danmark, Norge og paa Gulland om at tilstille Provsterne en Kopi af det aab. Brev til Præsterne om Landeskættens til at læse og forkynde for Præsterne og lade Provsterne ligne og lægge Skættens, hvorefter Adressaterne skal indkræve den og med klart Register og Mandtal sende den til henholdsvis Hr. Claus Daa (Sjællands Stift), Hr. Mogens Kaas (Fyens Stift), Hr. Tagge Thott (Skaane Stift), Hr. Albret Skeel (Aarhus, Viborg, Ribe og Vendelbo Stift), Hr. Christopher Urne (Oslo, Stavanger, Trondhjem og Bergens Stift) og Holger Rosenkrantz (Gulland). Sj. T. 26, 235 b. Orig. (til Dr. Johan Borkordtsen, Ribe Stift) i Landsark. i Viborg.

— Lignende Miss. til Lunde Kapitel om at udsende det aab. Brev om Landeskættens af Præsterne i Skaane Stift til Provsterne, indkræve den og indsende den til Hr. Tagge Thott til Eriksholm, Embedsmand paa Malmøhus, da der endnu ikke er udnævnt nogen Bisp over Stiftet i den Afdødes² Sted. Sj. T. 26, 235.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland om at tilstille Superintendenten paa Gulland det aabne Brev om Præsternes Skæt og sende Skættens ligesom andre Penge og anden Skæt af Lenet til Hr. Tagge Thott til Eriksholmb, Embedsmand paa Malmøhus. Sj. T. 26, 237.

— Miss. til Rentemestrene. Kongen har med Rigens Raads Bevilling og Samtykke ladet paalægge en halv Skæt i Danmark og Norge med underliggende Øer og befalet Lensmændene at levere samme Skættens med Restancer til visse for-

¹ Tiendeyder.   ² Dr. Mads Jensen Middelfart, † 14/6 1637.

ordnede Kommissarier mod disses Kvittans. Naar Mandtallene til samme Skatter efter Kongens Forordning indleveres i Rentekammeret, skal de klarere disse Mandtal, Restancer derimod maa de ikke modtage, men skal henvise dem til at erlægges hos Kommissarierne. Sj. T. 26, 248. Orig. i D. Kan. Indk. Miss. til Rentemestrene.

5. Nov. (Roskilde). Forleningsbrev for Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester og Befalingsmand i Herrisvad Kloster, paa det efter afdøde M. Wolfgang¹ ledige Vikarie bona Altaris S. Chatarinæ i Lunde Domkirke, mod at han afgiver bona Altaris Chatarinæ senioris i Roskilde Domkirke. Naar han ikke længere er forhindret i Kongens daglige Tjeneste eller anden Bestilling, skal han residere ved Lunde Domkirke. [Med Artikl. 1—2]. Sk. R. 5, 217 b.

6. Nov. (Haderslev). Kgl. Konfirmation for Hendrik von Podebusk til Kiørupgaard paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Stenderup og Bierge Sogne. Kongen har for nogen Tid siden bevilget Holger Rosenkrantz Ottesen til N. dem, og denne har bortforpagtet dem til en Mand, ved Navn Niels Mickelsen, i Horsens for en vis Afgift. Hendrik von Podebusk til Kiørupgaard har nu berettet, at han ved gode Mænd er indført i disse Tiender for en Sum Penge, som han har udlagt til Holger Rosenkrantz's Fader², og at Holger Rosenkrantz af Danmarks Riges Raad er dømt til at betale sin Faders Gæld, efter et Missive, som han selv har tilskrevet Hendrik von Podebusk. Denne har derfor begæret Kongens Konfirmation paa samme Tiender. Kongen bevilger, at Hendrik von Podebusk maa beholde disse Tiender, som han er indført i, saa længe til han er betalt, mod den sædvanlige aarlige Afgift til Kronen og Kirken. Det befales Stenderup og Bierge Sognemænd strengeligen at tiende retfærdigt i Kærven efter Recessen til Hendrik von Podebusk. J. R. 9, 271 b.

8. Nov. (Glückstadt). Oprejsningsbrev for denne Inger Madsdatter, bosat i København, til at genoptage Sagen mod Søren Søfrensen, Borger i København, om en Arv efter

¹ Professor i Sorø, Mag. Wolfgang Rhuman († 1637).

² Otte Kri-

stoffer Rosenkrantz Holgersen til Boller.

hendes afdøde Husbonde, som om Sagen nylig var sket. Hun har berettet, at hun har en Trætte med nævnte Søren Søfrensen, som har tilforhandlet sig en Arv efter hendes afdøde Husbonde for 1000 Sletdlr. og 3 Rosenobler; siden har han slaaet sig fra samme sit Køb, indtil han 20. April [16]35 af Rigens Raad er dømt til at efterkomme sit Købebrev. De har derefter indgaaet en Kontrakt om at ophæve samme Køb, hvorefter hun er dømt til at erstatte ham Rente og Hovedstol fra det Tidspunkt, man er blevet enig herom. Men nu fordrer han 600 Dlr. mere, med videre, hvad hun selv eller hendes Fuldmægtig ved at berette om Sagen. Han har siden forfulgt hende herfor ved Rigens Dele og efter Rigens Kanslers 4 Lovdagsbreve erhvervet Dom over hende til Rømning. Da hun mener, at det ikke er gaaet saa lovligt til hermed, som det burde, har hun begæret at faa bevilget Oprejsningsbrev til igen at maatte procedere Sagen og har forpligtet sig til efter denne Kongens Benaadning at lade Sagen føre fuldkomment til Ende. Sj. R. 19, 516.

8. Nov. (Kronborg). Søpas for¹ Kongens Skib, kaldet Snarensvend, hvorpaa N. N. er Kaptejn, paa Rejsen fra København ad Prydsen og siden efter Lejligheden tilbage igen. Sj. R. 19, 509 b.

— Instruktion for Admiral Stendtzal von Jasman om, hvorledes han skal forholde sig paa det prydsiske Farvand. Han skal med de fire Skibe Delmenhorst, Lammet, De to Løver og Snarensvend begive sig til det prydske Farvand, hvor der under Landet ligger nogle, som udgiver sig for Spiringer og polske Toldere og i aaben Sø aftvinger den søfarende Mand Told. Saafremt nogen med Magt eller paa anden Maade søger at faa Told, skal han afværge det. Da det berettes, at der ligger nogle af samme Skibe paa det Kønningsberriske Farvand indenfor Pillo og de andre paa Dantziger Rhed, skal Stendtzal von Jasman begive sig derhen og lade et af Skibene løbe paa det Kønningsbergiske Farvand og til de Steder, hvor Spiringerne optager Tolden, eller, hvis det synes ham raadeligt, med to Skibe, efter-

---

¹ Overskriften har: Stendzel von Jasman og flere, men disse er ikke nævnt, og Stenzel von Jasmunds Navn er ikke indsat i Teksten. Indehaveren af Passet kaldes Kaptejn, medens Stenzel von Jasmund var Admiral for Eskadren.

som de er stærkest til, enten dér eller paa Dantzigs Rhed eller hvor han kan finde dem, og holde alle trafikerende Skibe, af hvilken Nation de end er, fri for Told og al anden Ophold, baade af det, der indføres til Prydtzen og af det, der udføres derfra, og konvojere dem ud og ind. Dog skal han ikke anvende Magt mod de polske Udliggere, med mindre disse vil aftvinge nogen Told eller i andre Maader understaar sig at vise Fjendskab mod dem; da skal han gøre, hvad han bør. Sj. R. 19, 509 b.

8. Nov. (Kronborg). Miss. til Hr. Jost Høg. Han skal lade aftage Laasene paa alle de Bomme og Porte, som findes paa Kongens Vej i hans Len [Sorø Akademi], og lade dem forandre saaledes, at Nøglerne i et Len ikke er de samme som Nøglerne i de andre, for at Nøglen i hans Len ikke skal kunne aabne Bommene i et andet Len. Han skal lade lave 2 Nøgler til samme Bomme, den ene skal blive i Lenet, den anden skal sendes til Kongen. Sj. T. 26, 248. K.

— Lignende Miss. til Ventsel Rotkirk [Antvorskov og Korsør] og Jørgen Seefeld [Ringsted Kloster]. Udt. i Sj. T. 26, 248. K.

— Miss. til Kapitlet i Lund om at tilskrive Præsterne i Købstæderne i Skaane om, at de snarest skal samles i Lund og udvælge en gudfrygtig, skikkelig og lærd Mand, som de kan foreslaa Kongen til Superintendent i den afdøde Bisps Sted. Sk. T. 6, 262 b.

U. D. og St.¹ Aab. Breve om Borgelejpenge i 144 Dage, fra 1. Nov. 1637 til 24. Marts 1638, som er Paaske-aften, 9 Sk. danske om Dagen for hver Person. [Iøvrigt enslydende med Brevene af 25. Sept. 1635, dog at Randers er sat til 29 i Stedet for 28]. Sj. R. 19, 520.

9. Nov. (Kronborg). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Gabriel Kruse til Engestoft paa Kirkens Part af Korn-tienden af Hiernerup og Førsløf Sogne paa de Vilkaar, at han af Hiernerup Sognetiende til Kirkeværgerne giver 10 Rdlr. i Stedsmaal og 40 Skpr. Rug og 3 Pd. Byg i aarlig Afgift og af Førsløf Sognetiende 15 Rdlr. i Stedsmaal og desuden 2¹/₂ Pd.

¹ Indført mellem 8. og 10. Novbr.

Rug og 5 Pd. Byg i aarlig Afgift, at levere i den Købstad, i hvilken det bliver solgt. Udt. i Tb. 207.

10. Nov. (Kronborg). Pas for denne Hendrik Biskop fra København til Rostock efter en Del Rostocker Øl til Kongens Hofholdning. Sj. R. 19, 521 b.

— Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz. Paa Befalingen om, at han skulde købe en Del Ærter til Kongens Behov, har han svaret, at Ærter ikke kan tilvejrbringes uden største Besvær. Han skal alvorligt befale Tolderne i Købstæderne i Lolland og Falster ikke at tillade Udskibning af Ærter, uden at de tilforn har givet ham Meddelelse derom, hvorefter han af de opgivne Ærter skal købe det til Kongens Behov fornødne og betale saa meget for dem, som de enten er solgt eller kunde være solgt for. Sm. T. 6, 450.

13. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Erik Ottesen og Jacob Mikkelsen om sammen med Skipper Rasmus Samsing at begive sig ombord paa St. Anne, undersøge, hvorledes den er stuvet og ladet, og give det beskrevet. Sj. T. 26, 248 b. K.

17. Nov. (Odense). Aab. Brev, hvorved denne Casper Ditmersen, Borger i Næstved, faar Bevilling til at foretage Arrest paa det to Hamborgere, ved Navn Peter von Eisen¹ og Claus Steenvig, tilhørende Gods og Tilgodehavende, hvor det kan findes i Kongens Riger og Lande. Casper Ditmersen er for nogen Tid siden og førend Kongens Mandat om Hamborger Gods og Gæld udgik, overfor Hr. Frederik Reedtz til Tyggstrup, Befalingsmand paa Vordingborg Slot, gaaet i Kavtion for en Hamborger Købsvend, ved Navn Jahan Pofvelsen, som i nogle Aar har handlet her i Riget, og for hans to Husbonder, ved Navn Peter von Eisen og Claus Steenvig, for 1015 Rdlr. for Øksne, som han paa deres Vegne har faaet af Hr. Frederik Reedtz. Han har nu erfaret, at samme Hamborgere er kommet til agters og er falleret, og han kræves nu af Hr. Frederik Reedtz for disse Penge, hvorfor han har begæret Tilladelse til at arrestere fornævnte Hamborgeres Gods og Tilgodehavende, hvor det kan findes i Kongens Riger og Lande. Sj. R. 19, 522.

---

¹ Kaldes i aab. Brev af 12. Septbr. ovfr.: Peter von Essen.

17. Nov. (Odense). Miss. til Dr. Hans Reisner om Indvielsen af den nye Kirkegaard ved den nye Kirke udenfor Nørreport. Sj. T. 26, 248 b. K. (Tr.: KD. V. 204).

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at en af Jørgen Kaas til Østergaard og Erik Kaas til Lindskov, Hofjunkere, med Hendrik Lange til Rygaard indgaaet Overenskomst om Værgemaalet for Anne og Mergrette von Ahlefeldt ogsaa maa indgaaes for deres umyndige Broder Niels Kaas. Jørgen Kaas og Erik Kaas har berettet, at deres afdøde Fader Hans Kaas i nogle Aar har været Værges for afdøde Asmis von Ahlefeldts Børn Anne og Mergrette von Ahlefeldt, og efter hans Død er Fogden, hvem deres Gods, som Hans Kaas havde under Værgemaal, var betroet, rømt bort, saa at de ikke har kunnet faa Regnskab eller Rigtighed derfor. De er nu kommet overens med Hendrik Lange til Rygaard, som fordrer Regnskab af dem paa hans Hustru Anne von Ahlefeldts og paa Mergrette von Ahlefeldts Vegne, om, at han ikke skal stille videre Krav til dem derom og at de derimod giver Afkald paa de Værgespenge, der kunde tilkomme deres afdøde Fader af Indkomsten af deres Gods. Da deres Broder Niels Kaas endnu er umyndig, har de begæret Kongens Samtykke til, at denne Overenskomst ogsaa indgaaes paa hans Vegne, for at videre Trætte og Uenighed kan forebygges. F. R. 4, 137 b.

— Miss. til Gunde Lange. Da Hr. Fredrik Reedtz til Tygestrup, Embedsmand paa Vordingborg Slot, har begæret 5 Gaarde, af hvilke den ene kaldes Lasgaard, Herligheden af 2 halve Selvejergaarde og 8 Gadehuse i Ajstrup By og Sogn i Kær Herred i Vendsyssel i Aalborghus Len i Jylland til Mageskifte for 1 Gaard i Vester Hasing By, 1 Gaard i Mandstrup¹, 1 Gaard i Lunden, alle i Vester Hasing Sogn, 5 Gaarde² i Gaarser By, alt i ovennævnte Kær Herred i Aalborghus Len, skal Gunde Lange snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 9, 453.

18. Nov. (—). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt. Kongen be-

¹ Formentlig Fejlskrift i J. T. for: Gandrup. ² Der nævnes kun Beboernes Navne; efter Skødet var det 4 Gaarde og 1 Gadehus.

vilger, at Oluf Madtsøn af Lydestadt, som sidder fængslet i det blaa Taarn paa Københavns Slot, maa løslades derfra, naar han betaler ligesaa meget i Bøde til ham paa Kongens Vegne som den, der har betalt den højeste Bøde af dem, der er dømt ved samme Dom som han. Naar Oluf Madtsen har betalt til Adressaten, skal denne skrive til Niels Trolle til Troldholm, Embedsmand paa Københavns Slot, at han skal løslade Oluf Madtsen af Fængslet. Sk. T. 6, 262 b.

18. Nov. (Odense). Kgl. Konfirmation for Mergrette, Claus Bangs Enke, Borgerske i Odense, paa en Jord og Eng, der ligger ved St. Jørgen udenfor Odense, for Fæste og aarlig Afgift ligesom hendes Husbonde har haft den. Han havde fæstet den paa Livstid, og efter hans Død har hun mod tilbørlig Afgift fæstet den paa Livstid af Jacob Sperling, som da var Rektor for Skolen i Odense, idet nævnte Stykke Jord laa til det Vikarie, hvormed han paa Embeds Vegne var forlenet. F. R. 4, 138.

—¹ Aab. Brev, hvorved det tillades, at Hr. Søfren Glud, forrige Sognepræst i Middelfart, som for nogen Tid siden for en Forseelse er dømt fra sit Kald, igen maa faa det Præstekald, som han lovligt efter Ordinansen kan blive kaldet til. F. R. 4, 138 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Sten Rodsten til Lerbeck er for nogen Tid siden ved Herredagen dømt til at betale nogle Bønder i Gislef Sogn i hans Len [Nyborg] en Sum Penge, og siden har han faaet Kongens Befaling til straks at erlægge Pengene. Da det berettes, at dette endnu ikke er sket, skal Adressaten lade disse Penge indfordre hos ham ved Retten og tilstille Bønderne dem. F. T. 4, 449.

— Miss. til Frederik Markdanner og Hendrik Podebusk. Da der er opstaaet Trætte mellem Claus Brockenhuus til Broholm, Landsdommer i Fyen, og Peder Valter, Borger i Nyborg, om nogen Rente af en Skadegæld, som Peder Valter forlanger af Claus Brockenhuus, skal Adressaterne snarest indstævne dem for sig, likvidere dem imellem, hvad Claus Brockenhuus billigt bør give Peder Valter, og give Parterne det beskrevet. F. T. 4, 449.

¹ Stedet er glemt i F. R.

18. Nov. (Odense). Aab. Brev, hvorved Jomfru Kirsten Basse faar Bevilling til at være sin egen Værge, selv oppebære den aarlige Indkomst af sit Gods og anvende den til sin Nødtørf, dog at hendes rette Værge paaser, at intet anvendes til Unytte, og forsvarer Godset ved Lov og Ret, om fornødent gøres. J. R. 9, 272 b.

— Miss. til Christen Lange. Kongen tillader, at han efter sit Andragende maa lade sig kurere af Præsten i Heimerslef for den Sygdom, hvormed han er beladt. J. T. 9, 453 b¹.

— Miss. til Ernst Normand. Det berettes, at en Mand, ved Navn Anders Mynter, og hans Konsorter, et løst Pak, som har bedrevet adskillige Skælmstykker, undertiden har deres Tilhold hos Hans Krabbes Bonde i Bilund, ved Navn Jurgen N., i Adressatens Len [Koldinghus]. Ernst Normand skal anvende den største Flid paa at bemægtige sig dem og snarest i en Il lade forskrevne Jørgens Gaard i Bilund ransage overalt og, dersom der findes noget usædvanligt, paatale det ved Retten. Dersom der gøres Modstand enten med Folk eller Hunde, skal der anvendes Magt og Hundene skydes. J. T. 9, 454.

— Miss. til Laurids Ebbesen om at lade istandsætte den lange Bro og de 5 andre smaa Broer ved Ring Kloster i hans Len [Skanderborg], som Alvejen løber over og som er brøstfældige, dog med saa ringe Bekostning som muligt. J. T. 9, 454 b.

— Miss. til Mogens Sehested og Jørgen Seefeld. Da Erik Juel til Hundsbeck, Landsdommer i Nørrejylland, har begæret 1 Gaard i Nebbel i Tiørslef² Sogn, 1 Bol i Starup³ og 1 Gaard med 1 Gadehus [i Ørding], alt i Ørding Sogn, samt 1 Gaard i Sinderbeck⁴, alt i Sønder Herred i Mors i Dueholms Klosters Len i Jylland, til Mageskifte for 2 Gaarde, af hvilke den ene kaldes Lille Nørgaard, og 1 Bol i Selberig⁵ Sogn i Nørre Herred i Mors i Jylland, og, dersom Kronens Gods er mere end det af ham tilbudte, da mod yderligere Udlæg i andet af hans

---

¹ Tr.: Mansa: Folkesygdommenes og Sundhedsplejens Hist. i Danmark S. 348.   ² Fejlskrift i J. T. for: Sjørslev.   ³ Storup.   ⁴ Fejlskrift i J. T. for: Sindbjærg, Redsted S.   ⁵ Solbjærg.

Gods i samme Herred og Land, skal de med det første besigte dette Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Mogens Kaas til Krabshollomb, Befalingsmand i Dueholms Kloster, at overvære Besigtelsen. J. T. 9, 454 b.

18. Nov. (Odense). Miss. til Mogens Kaas om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 9, 455 b.

19. Nov. (—). Miss. til Roskilde Kapitel. Da Frederik Urne til Brentved, Befalingsmand paa Kronborg Slot, har begæret 1 Gaard i Hasle By og Sogn i Ringsted Herred og 1 Gaard og 1 Gadehus i Høsten i Dalbye Sogn i Fakse Herred, som alle tilhører Roskilde Kapitel, til Mageskifte for 1 Gaard i Ørslef By og Sogn i Ringsted Herred, skal Kapitlet med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Kapitlet. Sj. T. 26, 248 b. K.

— Miss. til Hr. Claus Daa om at genopbygge de Huse paa Dragsholm Slot, der er faldet ned, efter den Anordning, som M. Hans Stenwinckel, Kongens Bygmester, gør, dog med saa ringe Bekostning som muligt, og føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 249. K.

— Miss. til Tygge Brahe. Otte Marsvin til Dybeck, Befalingsmand paa Dronningborg Slot, har i nogle Aar forestaaet Kongens Søns, Grev Voldemars, Gaard Restrup med tilliggende Gods. Kongen har nu befalet ham at levere den oppebaarne Indkomst til Tygge Brahe inden førstkommende Juleaften til dermed at betale noget Gods, som denne paa Grev Voldemars og hans Søskenes Vegne har købt. Dersom Otte Marsvin findes forsømmelig heri, skal Tygge Brahe, som har Grev Voldemars og hans Søskenes andet Gods i Forsvar, ved Retten forlange denne Oppebørsel med den derved opstaaede Skade af Otte Marsvin. Sj. T. 26, 249. K.

— Ligelydende Miss.¹ til Hening Valkendorf og Tyge Brahe. F. T. 4, 449 b.

¹ Forholdet er sikkert det, at der er udfærdiget enslydende Miss. til de to Adressater, og at Indførslen i F. T. ved en Fejltagelse har faaet Tyge Brahes Navn med i Overskriften, skønt Missivet til denne allerede var indført i Sj. T.

19. Nov. (Odense). Miss. til Otte Marsvin. Han har faaet Kongens Befaling om til Mortensdag sidstforleden at levere Indkomsten af Kongens Søn Grev Voldemors Gaard Restrup, som han har oppebaaret i nogle Aar, til Tygge Brahe til Madtrup, Befalingsmand paa Tryggevældegaard, til dermed at betale noget Gods, som han har købt for Grev Voldemor og hans Søskende ved Lellinge paa Sjælland, og han skulde i Tide underrette Tygge Brahe om, hvor mange Penge han kunde være vis paa at faa til Betaling af dette Gods. Da Tygge Brahe beretter, at dette endnu ikke er sket, befales det Otte Marsvin inden 14 Dage efter dette Brevs Datum uden Forsømmelse at lade Tygge Brahe vide, hvor mange Penge han har i Forraad, og tilstille Tygge Brahe dem inden Jul, hvis han ikke vil staa denne til Rette for den Skade, som Grev Voldemor og hans Søskende lider derved. J. T. 9, 457 b.

— Sj. T. 26, 249 b se 20. Nov.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz om at lade alle dem, der har bekendt paa Niels Skytte, som har skudt i Kongens Vildtbane og derfor er dømt fra Livet, paagribe og tiltale ved Retten. Sj. T. 26, 250 b.

— Miss. til Lensmændene¹ i Danmark. Da det berettes, at en stor Mængde Krybskytter stripper om i Kongens Lande, hvilket er forbudt i Recessen, maa Adressaten ikke tillade, at der opholder sig Krybskytter i hans Len, men skal forholde sig efter Recessen. Sj. T. 26, 250 b.

— Miss. til nedennævnte Lensmænd. Da det berettes, at der anrettes stor Skade paa Dyrene i Kongens Vildtbane af adskillige fremmede Skytter, som fordrister sig til at ride derind, skal Adressaten alvorligt tilholde Delefogderne, Skovfogderne, Sognefogderne og andre Kronens Tjenere i hans Len at have nøje Tilsyn med Vildtbanen, ligesom Skovriderne, og anvende deres største Flid paa at bemægtige sig dem, som findes at skyde dér, og føre dem til Adressaten. Dersom de kan overbevise nogen om en saadan Overtrædelse, skal de forskaanes for et Aars Landgilde. Adressaten skal lade Kongens Vilje læse og forkynde paa Tinge. — Næmlig: Ernst Normand [Koldinghus],

¹ De opregnes alle.

Lavrits Ebbesen [Skanderborg], Christian Holck [Silkeborg], Jørgen Seefeld paa Hald, Sigvort Urne [Roskildegaard], Hr. Claus Daa [Dragsholm], Ventsel Rotkirk [Antvorskov og Korsør], Jørgen Seefeld paa Ringsted[kloster], Hr. Hans Lindenov [Karlundborg], Hr. Frederik Reedtz [Vordingborg], Frederik Urne [Frederiksborg og Kronborg], Hr. Corfits Ulfeldt [Stege] og Niels Trolle [København]. Sj. T. 26, 251. K.

19. Nov. (Odense). Miss. til Ernst Normand [Koldinghus], Lavrits Ebbesen [Skanderborg], Christian Holck [Silkeborg] og Jørgen Seefeld paa Hald. Da det berettes, at der ikke haves tilbørligt Tilsyn med Vildtbanen i deres Len, idet ikke alene fremmede, men ogsaa deres egne Skytter tit rider igennem den og gør stor Skade paa Dyrene, befales det dem alvorligt at have nøje Tilsyn hermed og forbyde deres egne Skytter at ride igennem den. Dersom de skal ride til Fælleden, skal de ride ret Landevejen ud og ikke igennem Vildtbanen. Dersom de findes at handle herimod, skal Skovriderne ikke være forpligtet til at skaane dem mere end andre. Sj. T. 26, 251 b. K.

— Bestalling for denne Christoffer Hansen som Skovrider i Malmøhus, Børringe og Lindholms Lens Skove i Stedet for Morten Skovrider, der tilforn har været det, med samme Løn som hans Formand har haft, at betale af Lensmanden paa Malmøhus Slot. [Enslydende, mutatis mutandis, med Bestallingen af 27. April 1637 for Anders Bertelsen som Skovrider i Københavns Len]. Sk. R. 5, 218.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen. Da Kongen har forordnet denne Christoffer Lauridsen¹ til Skovrider i Malmøhus Len, skal han lade denne faa en af de Gaarde i Torne Herred, som kaldes Østertude², for rimeligt Fæste og sædvanlig Landgilde, dog skal han være fri for Arbejde. Sk. T. 6, 263.

— Bestalling for denne Sigvort Hansen som Skovrider i Vrads Herred i Silkeborg Len i Stedet for Joen Andersen, som tilforn³ har været det, med en aarlig Løn af 16 Dlr., en sædvanlig Hofklædning, Foder og Maal paa en Hest

¹ Formentlig Fejlskrift for Hansen, se Bestallingen af s. D. ovfr.

² Formentlig Øster Tvede (nu: Østra Tvet), Silfager S., Torne H. ³ Bestalling af 28. Nov. 1633.

og 4 Dlr. om Maaneden i Kostpenge, at udrede af Lensmanden paa Silkeborg Slot. [Iøvrigt enslydende, mutatis mutandis, med Bestillingen af 27. April 1637 for Anders Bertelsen som Skovrider i Københavns Len]. J. R. 9, 272 b.

19. Nov. (Odense). Miss. til Christen Holck. Da Kongen har forordnet denne Sigvort Handsen til Skovrider i Silkeborg Len i Stedet for Skovrider Joen Andersen, skal han lade Sigvort Handsen faa den Gaard, som Joen Andersen har for sin Bestilling. J. T. 9, 456 b.

— Miss. til Hening Valkendorf og Gregers Krabbe. Denne Hans Clausen har berettet, at det efter afdøde Jørgen Lykkes Død blev betroet ham at skaffe hans efterladte Hustru Fru Rigarette¹ Reinschatt, som er beladen med nogen Sygdom, og hendes Søn Erik Lykke, som dengang var umyndig, hvad der var fornødent til deres Underholdning, og at det blev lovet ham, at han, naar der var gjort Regnskab, skulde faa sin Betaling, men at dette endnu ikke er sket, skønt han har tilbudt at gøre Regnskab derfor, saa at han ikke kan komme til Ende dermed. Han har derfor begæret Kongens Befaling til to gode Mænd, som kan indstævne dem og ham og revidere hans Regnskab. Adressaterne skal indstævne Parterne for sig, fordre Hans Clausens Regnskab forelagt, paakende, hvad der med Rimelighed kan tilkomme ham, og give det beskrevet. F. T. 4, 450.

— Miss. til Malte Sehested og Stend Rodsten. Fru Helvig Kaas, Enke efter Hannebal Gyldenstjerne til Restrøp, har for nogen Tid siden skænket Jomfru Ane Lykke og Jomfru Helvig Sandberg noget Jordegods i Vendsyssel i Jylland. Da de nu har andraget om Kongens Befaling til 2 gode Mænd om at skifte mellem dem, skal Adressaterne med det allerførste skifte nævnte Gods mellem dem. J. T. 9, 456.

— Miss. til Fru Ytte Brock. Da Kongen erfarer, at hun har en Gaard, der ligger ham belejlig i hans Vildtbane, i Idinge² i Skanderborg Len, og begærer den til Magekifte, skal hun snarest til Kancelliet indsende Beretning om, hvor hun begærer Kronens Gods derfor. J. T. 9, 456.

---

¹ Hun hed: Regina Rindschat og var ikke ved sin Forstand. ² Yding, Vor H.

19. Nov. (Odense). Miss. til Otte Marsvin og Malte Sehested. Da Kongen erfarer, at de har en Part i Thøersøe¹ Mølle i Ning Herred i Skanderborg Len midt i Kongens Vildtbane og Kongen belejlig, begærer Kongen den til Mageskifte. De skal snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvor de begærer Kronens Gods for den. J. T. 9, 456 b.

— Miss. til Gunde Lange, Niels Friis m. fl. Da Kongen har bevilget, at Jomfruerne Berigete, Helvig og Elsebe Sandberg maa være deres egne Værger og deres Broder Hendrik Sandberg til Bøgestød, Hofjunker, med det allerførste agter at overlevere deres Værgemaal til dem, skal Adressaterne rette deres Lejlighed efter at være til Stede, naar denne Overlevering skal finde Sted, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne det beskrevet. J. T. 9, 457.

— Lignende Miss. til Henning Valkendorf til Glorupt og Claus Brockenhuus til Broholm om at være til Stede, naar Hendrik Sandberg overleverer Værgemaal til Jomfru Helle Sandberg. Udt. i J. T. 9, 457 b.

— Lignende Miss. til Holger Rosenkrantz til Demstrup om at tage en anden god Mand til sig, naar Jomfru Albild Sandbergs Værgemaal overleveres. Udt. i J. T. 9, 457 b.

— Miss. til Hening Valkendorf om snarest at lade Salpetersyderen i hans Len [Odensegaard] faa en ny Esse og skelne og forbedre Huset samt føre det til Regnskab. F. T. 4, 449 b. Orig. i Landsark. i Odense.

— Miss. til Sten Bilde. Kongen har for nogen Tid siden forordnet, at der aarlig af Hagenskov Len skulde leveres 60 Læs Ved til Salpeterhuset i Odensegaards Len. Da det viser sig, at der kun er ringe Skov i nævnte Len, skal Sten Bilde aarlig levere de 60 Læs Ved af Rugaards Skove. F. T. 4, 450 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Kongen har for nogen Tid siden forordnet, at der af hans Len Hagenskov aarlig skulde

---

¹ Maaske: Torsø Mølle, Torsø S., Hovlbjærg H. Der er formentlig sprunget noget over i Teksten, da Torsø Mølle ligger i Ning Herred og dette ikke i Skanderborg Len.

leveres 60 Læs Ved til Salpeterhuset i Odensegaard Len. Da han erfarer, at der kun er meget ringe Skov i Lenet, skal det forskaanes for at levere dette Ved. F. T. 4, 450 b.

20. Nov. (Odense). Miss. til Lensmændene i Fyen Hr. Mogens Kaas [Nyborg], Hr. Jørgen Brahe [Hagenskov], Hening Valkendorf [Odensegaard], Gregers Krabbe [Hindsgavl] og Sten Bilde [Rugaard]. De har tilforn faaet Befaling til at lade Bønderne i deres Len age en Del Ved til Salpeterladen i Odensegaards Len. Da det berettes, at Skovene forhugges derved, skal de i deres Len nøje lade undersøge, om der ikke findes Tørveskaar dér, og i bekræftende Fald indsende Erklæring derom til Kancelliet. F. T. 4, 456¹. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Rentemestrene. De Staldøksne, som i Aar staldes paa Vallø af Tygge Brahe til Tostrup, Befalingsmand paa Tryggvælde Gaard, skal Adressaterne sælge til Købmænd tilligemed Kongens Øksne, og tilstille Tygge Brahe Købesummen. Sj. T. 26, 249 b. K. (med Datum: 19. Nov.). Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Otte Brahe Pedersen og Niels Trolle. Da Fru Madelene Gabriels paa sine egne og sin Datter Jomfru Margrete Paslicks Vegne og Knud Paslick paa sine egne Vegne har berettet, at der med det allerførste skal foretages Skifte efter tre af hendes Sønner, deres Brødre, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Sj. T. 26, 252 b. K.

— Miss. til Melkior Gagern om at rette sin Lejlighed efter selv at møde paa ovennævnte Skifte og paase, at der kun vederfares hans Hustru Fru Magdalene Gabriels paa samme Skifte, hvad der er ret og billigt, eller give Rønno Bilde til Sandbyegaard Fuldmagt til at møde paa sine Vegne. Sj. T. 26, 256 b.

— Miss. til Vintsens Bilde til Valbygaard om at rette sin Lejlighed efter at møde paa ovennævnte Skifte, paatage sig

¹ Ved Folieringen i F. T. er der sprunget fra Fol. 450 til Fol. 456.

Værgemaaliet for Knud Paslick, medens Skiftet staar paa, og siden overlevere det til hans rette Væрге. Sj. T. 26, 252 K.

20. Nov. (Odense). Lignende Miss. til Niels Lykke til Harrestedgaard om at paatage sig Værgemaaliet for Jomfru Margrete Paslick, medens Skiftet staar paa. Udt. i Sj. T. 26, 252. K.

— Aab. Brev, hvorved Knud Paslick faar Bevilling til med sin nærmeste Slægts Samtykke at sælge saa meget af sit Jordegods, at han kan betale sin Gæld, dog at hans nærmeste Frænder paaser, at han i alle Maader faar fuldkommen Skel og Fyldest derfor. Sj. T. 26, 252. K.

— Miss. til Otte Brahe Stensen, Frederik Parsberg, Otte Brahe Pedersen og Hr. Axel Ahrenfeldt. Denne Christopher Graae, Raadmand i Slagelse, har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem ham og en Mand, ved Navn Mickel Ibsen, Borger sammesteds, om nogen Jord og Ejendom, hvorom der paa Hjemtinget er paakendt af 8 Mænd, og at Dommen er blevet appelleret til Landstinget, som har henvist Sagen til Afgørelse ved gode Mænd paa Aastederne. Han har derfor begæret Kongens Befaling til gode Mænd om at dømme i Sagen. Der gives derfor Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at stævne Parterne for sig til bestemt Tid og Sted, bilægge deres Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Sj. T. 26, 252 b.

— Miss. til Erik Grubbe. Kongen har befalet¹ Tønne Friis til Hesselagger, Befalingsmand paa Stjernholm, og Jørgen Kruse til Hiermetslef² at forfatte nye Jordebøger for Aalborghus, Sejlstrup, Bøvling, Mariager, Dronningborg og Aarhus Len, men da Tønne Friis nu er uden Riget i andre Kongens Bestillinger, skal Erik Grubbe sammen med Jørgen Kruse føre samme Befaling til Ende. Sj. T. 26, 254. J. T. 9, 462³.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Han maa ikke tilstede de japanske Participanter, nemlig Hans Tregaard og hans Medkonsorter, at fortsætte den paabegyndte japanske Rejse,

¹ 28. Maj 1637.   ² J. T. har: Hiømlømsløf.

³ Indført i J. T.

mellem 27. Nov. og 14. Dec.

men for at de dog i nogen Maade kan blive holdt skadesløs for Udrustningen, skal Adressaten forhandle mellem disse Participanter og de andre ostindiske Bewinthebbere, nemlig Roland Crape, Jørgen Danielsen, Villum Leyel og Jokumb Pedersen, om, at de paa det ostindiske Kompagnis Vegne skal beholde samme Skib, saa at det kunde bruges paa Farten til Ostindien og betales af det, som den nu hjemkomne Ladning kan sælges for, naar Fragten til Kongen og hvad der videre bør forudbetales deraf, er dækket; dog skal der forhandles med dem, der skal betales og som har Formue, om, at de skal lade en Del af deres Betaling vente til næste Hjemkomst, ligesom intet af de 15 eller 20 Procents Tillægsindskud maa tilbagebetales, før der er foretaget ny Udrustning til Udsendelse til Foraaret baade af dette Skib og de smaa Jagter uden Optagelse af ny Kapital. Saafremt det japanske Kompagni billigt vil overlade det ostindiske Kompagni nogle af sine Varer, som dette kan sende til Japan, kan der ogsaa forhandles med det derom. Indtil videre skal Adressaten anholde de hjemkomne Varer, der bliver tilovers (naar Fragten og hvad der ellers, som ovennævnt, skal forudbetales, er betalt), til der er opnaaet Enighed om samme Udrustninger, hvorved han skal bruge fornævnte Roland Crapes Raad, og desuden skal han med denne træffe Aftale om, hvorledes Logen og Oplaget i Bantam bedst nu straks ved den første ostindiske Rejse kan stabiliseres. Han skal ogsaa forhandle med Roland Crape om, at denne altid skal vedblive at bo i København og her paatage sig at være Ekvipagemester og fornemste Bewinthebber og have Direktionen over den ostindiske Handel. Saafremt Adressaten finder, at han er tilbøjelig til igen at begive sig til Ostindien, skal han indsende Erklæring til Kongen herom saavel som om alt det ovennævnte. Sj. T. 26, 255 b. K.

20. Nov. (Odense). Miss. til Hr. Jost Høg om, at Kongen har bevilget, at Jahan Melkior Einhausen maa være fri for Betaling paa Sorø for den Tid, han har været paa Akademiet. Sj. T. 26, 256 b.

— Aab. Brev, hvorved Hercules Briant faar Bevilling til at fange Sæler paa Kronens Grund paa Blekinges faste Land, Grund og underliggende Øer samt i Sølvitsborg og Christianopels Len, Kongens Rettighed deraf dog uforkrænket. Sk. R. 5, 219 b.

20. Nov. (Odense). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt om i Stedet for det nedtagne Bulhus at opsætte et nyt Bulhus paa Helsingborg Slot og føre Omkostningerne til Regnskab. Sk. T. 6, 263.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz og Sigvort Urne. Da Hr. Hendrik Hvitfelt til Lilløe, Embedsmand paa Landskrone Slot, har begæret 5 Gaarde i Skuderløse i Tryggevælde Len i Sjælland til Mageskifte for 1 Gaard i Varpløf, 2¹/₂ Gaard i Arnnøye, 1 Gaard i Endeslef, 1 Gaard i Hafnløf og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, for 1 Gaard i Ammerup, alt ligeledes i Tryggevælde Len, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Tygge Brahe til Tostrup, Befalingsmand paa Tryggevælde Slot, at overvære Besigtelsen, skal de advare ham om den. Sj. T. 26, 253. K.

— Miss. til Tygge Brahe om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. Sj. T. 26, 254. K.

— Miss. til Tygge Brahe og Christopher Stensen. Da Hr. Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Embedsmand paa Nykøbing og Aalholm Slotte, har begæret 1 Gaard i Tryehus, 1 øde Jord i Store Musse, 3 Gaarde i Fielde, 1 Gaard i Langet, 1 Gaardsæde i Taars, 1 Gaard i Frostrup, 1 øde Jord i Puggerup, som Eskild Sørensen i Erringløf bruger, 1 Gaard i Pilleddt, 5 smaa Gaardsæder, som ikke gør Ægt eller Arbejde, i Handermelle, 2 smaa Gaardsæder i Sandagger, 1 lille Gaardsæde i Torslund, 1 Gaard i Assembølle, 5 Gaarde i Taagerup og 1 øde Ø, kaldet Brundrauf, alt paa Lolland, til Mageskifte for 1 Gaard¹ i Haufdrup i Sjælland, 4 Gaarde i Gierringe, 1 Gaard i Viedt, alle i Tiersted Sogn, 2 Gaarde i Nebbelunde og Tofte, 1 Gaard i Sløse i Vester Ulsløf Sogn, 1 Gaard i Store Musse, 2 Gaardsæder i Sundbye og 4 Gaarde i Rødbye, alt i Lolland, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Jost Frederik von Pappenheim til Libenou, Befalingsmand over Halsted Kloster, at overvære Besigtelsen, skal de advare ham om den. Sj. T. 26, 254 b. K.

¹ Der nævnes ikke, at det er 1 Gaard; der nævnes 2 Navne paa Beboere.

20. Nov. (Odense). Miss. til Jost Friderich von Pappenheim om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse og give til Kende, hvad han har at bemærke. Sm. T. 6, 451.

— Miss. til Lunde Kapitel. Da Hr. Tagge Thott til Eriksholmb, Befalingsmand paa Malmøhus Slot, har begæret noget Domkirken og Kapitlet i Lund tilhørende Gods i Barsebeck By i Harjagers Herred i Skaane til Mageskifte for noget af hans Gods i Høy, Kaleby¹, Aalstrup og Store Haragger² i samme Herred og i Stefninge³ i Torne Herred, hvilket det synes bedst om, skal det med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Kapitlet. Sk. T. 6, 263 b.

— Miss. til Hr. Albret Skeel. Der er for nogen Tid siden⁴ udgaaet Befaling til afdøde Hr. Uldrik Sandberg og Ernst Normand til Selsø, Befalingsmand paa Koldinghus, om at besigte noget Gods i Riberhus Len, som Erik Juel til Hundsbeck, Landsdommer i Nørrejylland, har begæret til Mageskifte. Da de har begaaet Fejl i samme Besigtelse, idet de har indført, at en Gaard, kaldet Tranberig, skylder 1 Ørte Byg mere end dens rette Skyld er, og indført 1 Td. Mel mere paa Rose⁵ Mølle, medens de har udeladt Erik Juels Part i en Gaard i Ørre⁶, som skylder 1¹/₂ Ørte Byg, skal han besigte begge Parters Gods og, saafremt der derved kan ske Kronen fuldkommen Fyldest, afkorte den Skyld, der er lagt for meget paa Tranberig og Rose Mølle, lægge Parten i Ørre ind under Lenet, tage et nyt Skøde af Erik Juel for samme Mageskifte og indsende det til Kancelliet. J. T. 9, 458.

— Miss. til Villomb Tammesen [Landsdommer i Blekinge). Trods den til gode Mænd udstedte Befaling om at dømme om Tvistighederne mellem en Officer, ved Navn Jens Knudtzen, i Skaane og Peder Haagensen, skal Adressaten enten

---

¹ Sikkert Fejlskrift for: Kareby; Aalstrup (nu: Ålstorp) ligger i Vester Kareby S. ² Formentlig Fejlskrift for: Store Harrie som Følge af en Sammenblanding med Herredets Navn. ³ Stefninge (eller Stefvuinge) er formentlig en Fejlskrift for Refuinge, Torne H. (eller for Stefvie?). ⁴ 29. Febr. 1632. ⁵ Roste Mølle, Skads H. ⁶ Fejlskrift i J. T. for: Orre, d. v. s.: Aarre, Skads H.

stadfæste eller underkende den Herredstingsdom, der er afsagt i samme Sag. Sk. T. 6, 264.

20. Nov. (Odense). Aab. Brev om, at da det berettes, at Stenstrup Sogn er saa ringe, at en Guds Ords Tjener kun kan underholde sig kummerligt deraf, endside at en Enke i paa-kommende Tilfælde skulde kunne faa nogen Underholdning deraf, har Kongen efter adskillige Erklæringer besluttet at forbedre det saaledes, at naar den nuværende Præst¹ i Kirkeby² dør, skal Præsten i Stenstrup og hans Efterfølgere nyde Kirkeby Præstegaard, medens Lunde Sogn skal annekeres til Stenstrup og Kirkeby Sogn, undtagen Præstegaarden, annekeres til Olup³, som selv har en god Præstegaard. F. R. 4, 138 b.

— Miss. til alle Rigsraaderne. Da St. Knuds Kloster er ganske brøstfældigt, skal de ved nogle af deres Midte lade Brøstfældigheden undersøge og snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, i hvilket Omfang det skal repareres og ved hvilke Midler det kan ske. F. T. 4, 449 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Der er opstaaet nogen Tvistighed mellem Fru Elline Marsvin til Elensborg og Hr. Hans Preg, Sognepræst i Nørrebroubye, om et Hus, som han har ladet opsætte i S. Bye⁴ og som for en Del menes at være sat paa Fru Ellen Marsvins Grund. For at undgaa Vidtløftighed, tilbyder hun at gøre Præsten Udlæg for hans Part i Huset ved et ligesaa godt og belejligt Sted. Hr. Mogens Kaas skal undersøge Sagen og forhandle mellem dem, saa at han for den ham med Rette tilkommende Part faar fuldt Udlæg paa et ligesaa godt og belejligt Sted og tillige for Bygningen. F. T. 4, 456.

— Aab. Brev, hvorved Anders Friis til Vredløfgaard⁵, Befalingsmand over Tune, Aabygge og Vemb Skibrede, faar kgl. Stadfæstelse paa sin Gaard Vredløfgaard med Jus patronatus, Birk og Birkeret og underliggende Gaarde med Tilliggende,

---

¹ Klavs Nielsen Juul, † 1644, da Annekeringerne blev gennemført.
² F. R. har: Kirkebyen.   ³ Fejlskrift i F. R. for: Ollerup.   ⁴ F. T. har et gennemstrøget S. Bye; maaske en Forkortelse af Staaby i samme Sogn, i hvilket Fru Ellen Marsvin ejede Lundegaard.   ⁵ Vrejlev Kloster, Børglum H.

at den maa følge ham eller dem, der ved Køb eller Forhandling faar den, enten stykkevis eller helt, uden Paatale og Trætte, efter den Frihed og Højhed, som den har fulgt ham, siden Fjenderne forlod Landet og indtil denne Tid. De Skøder og Ejendomsbreve, som han har haft paa Gaarden, er frakommet ham i Fjendens Tid. J. R. 9, 273 b.

20. Nov. (Odense). Miss. til Otte Marsvin om med første Lejlighed at sende et Antal Spegelaks til Haderslev til Kongens Hofholdning. J. T. 9, 458.

23. Nov. (Haderslev). Miss. til Rentemestrene. Jens Bjelke til Østeraad, Norges Riges Kansler og Embedsmand paa Bergenhus Slot, har berettet, at han i Anledning af Kongens forventede Ankomst til sidste Herredag har anvendt 250 Rdlr. til Reparationer paa Bergenhus Slot, og har begæret at faa dette Beløb godtgjort i Rentekammeret. De skal godtgøre ham disse Penge. Sj. T. 26, 257. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Tønne Friis. Danmarks Riges Raad, som nu har været forsamlet i Odense, har udtalt som sin Mening, at de Officerer under Rytteriet, som har Len, ikke bør have nogen Besolding, saaledes som Hr. Claus Daa til Raunstrup, Rigens Admiral og Embedsmand paa Dragsholm Slot, Hr. Tage Thott til Erikholmb, Embedsmand paa Malmøhus Slot, Hr. Albret Skeel til Fusienge, Embedsmand paa Riberhus Slot, og Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, der har været Ritmestre og ikke har faaet nogen Besolding derfor, da de havde Kongens Len. J. T. 9, 458 b.

24. Nov. (—). Miss. til Tygge Brahe. Da Fru Lisebet Bilde, Enke efter Sigvort Beck til Førsløf, har begæret Kongens Tilladelse til at købe en Selvejerbondes Ejendomsgaard, af hvilken hun selv har Herligheden og som ligger i Ringsberg i Sædder Sogn i Bjæverskov Herred i Tryggevælde Len, skal han med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt denne Gaard kan bortskiftes fra Lenet, om Fru Lisebet har hele Herligheden, og om der ikke sker Kongen for kort i Skat og anden Rettighed, der plejer at tilkomme ham af saadanne Gaarde. Sj. T. 26, 257. K.

— Miss. til Ernst Normand om nu straks efter hosfølgende Fortegnelse at sende en Del godt tjenligt Oldenflæsk og andet,

som behøves til Kongens Hofholdning, til Haderslev. J. T. 9, 459.

25. Nov. (Haderslev). Miss. til det ostindiske Kompagnis Forvaltere om, saa længe Tygge Christensen, Kongens Skibskaptejn, er paa den ostindiske Rejse, at lade hans Hustru aarlig til en bestemt Termin faa 3 Maaneders Besolding, 300 Sletdlr., af hans Løn til Underholdning for hende selv og deres Børn og nu straks at forstrække hende med 100 Sletdlr. deraf. Sj. T. 26, 257 b. K.

— Miss. til Hr. Claus Daa om at lade denne Svend Pofvelsen, Visitør i Beltet, faa en lille Jagt eller et andet Skib, som synes Adressaten bedst tjenlig til at krydse med i Store Belt. Sj. T. 26, 257 b. K.

— Miss. til Professorerne i Universitetet i København. Denne Jens Pedersen Thotzberg¹, forrige Hører i Aarhus Skole, har berettet, at han for nogen Tid siden er kommet i Vanry for et Kvindfolk, som han dog højlig benægter at have haft Omgængelse med, men at han meget mere beskyldes herfor af Had. Han har for nogen Tid siden² faaet Kongens Missive til Dr. Morten Madsen, Superintendent over Aarhus Stift, som har ham højlig mistænkt for samme Sag, om, at han maatte rense sig ved Ed for denne Mistanke, eftersom Kvindfolket (efter hvad han foregiver) selv skal have erklæret ham uskyldig deri, men Dr. Morten Madsen har herpaa svaret, at han for sin Samvittigheds Skyld ikke kan tage nogen Ed af ham, som det kan ses af hans Erklæring og af den i Sagen afsagte Dom, der vedlægges til videre Oplysning. De skal kalde nævnte Person for sig, nøje overveje Sagen og dersom de af Omstændighederne eragter, at han billigvis og med god Samvittighed kan kendes uskyldig, skal de indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sj. T. 26, 257 b. Orig. i Konsist. Ark. Pk. 183.

— Miss. til Universitetet i København om at lade dets

---

¹ I Orig. kaldes han: Thotberg. ² Miss. til Biskop, Dr. Morten Madsen af 29. Aug. 1637, i hvilket han kaldes: Studiosus Jens Pedersen og i Overskriften: Jens Pedersen i Torberig, jvfr. Miss. til samme af 23. Dec. 1637, hvor han kaldes: Jens Tobøl i Overskriften og Jens Todberig i Teksten. Formodentlig stammer han fra Todbjærg Sogn, Ø-Lisbjærg H.

Bønder bryde Sten til Taarnet¹ paa den nye Kirke, der skal bygges til Studenterne i København. Sj. T. 26, 258. Orig. (med Bilag) i Konsist. Ark. Pk. 174. (Tr.: KD. V. 204 f.).

Bilagene ved Orig. er følgende: 1. Skrivelse, dat. Kolding 23. Jan. 1638, fra Kansler Christen Friis til Professorerne, hvori disse erindres om ovenstaaende kgl. Miss. 2. Skrivelse fra samme til Dr. Jesper, Professor i København, hvori han efter Kongens Befaling erindrer ham om det samme. Kansleren skriver til ham, da han ikke ved, hvem der er Rektor, og beder ham lade sine Medbrødre det vide, saa det til visse sker. 3. Kopi af Overslag, dat. Kbhvn. 26. Jan. 1638, af Muremester George Schiffel, hvori denne efter Befaling af Statholderen gør Overslag, hvorefter der foruden de paa Pladsen og i Gaarden liggende Sten til Fundamentet behøves endnu 1700 store Sten, 600 Læster passende Sten, saa store, at 2 Mand kan bære én, og 400 Læster af saa store Sten, at der gaar 3 paa én Læst. 4. Erklæring, udstedt af Friderich Rostorff, København 31. Jan. 1638, om, at han 30. s. M. for Statholderen har oplæst ovenstaaende Overslag over de nødvendige Grundsten til den nye Studenterkirke. Statholderen svarede, at han kunde overgive Sedlen til Professorerne, som kunde meddele Kapitelsherrerne den og selv gøre Overslag over, hvor mange Læs det kunde tilkomme hver Bonde at føre deraf. 5. Skrivelse, dat. Roskilde Kapitelshus 3. Febr. 1638, til Rektor og Professorer i Københavns Universitet, hvori Kapitlet anerkender deres Skrivelse om foregaaende Overslag og fremsender Kapitlets Ridefoged med Fortegnelse paa Kapitlets Tjenere i de 6 nærmeste Herreder. Hvad der beslutes om Fordelingen af Stenene blandt Bønderne, samtykker de gerne i paa egne og Bøndernes Vegne, af hvilke de har faaet Fuldmagt. 6. En Seddel med Overskriften: Procuratorii med Fortegnelse over Bønder. 7. En lignende Seddel, overskrevet: Procuratorium, med Fortegnelse over Bønder, underskrevet af Joh. Christophorus m. m. p. 8. Fortegnelse over Bønder med Angivelse af, hvilke Dage de har arbejdet paa at grave Sten løse, fordelte i Hold: 14.—16. Dec., 18.—20. Dec., 19.—21. Dec. og 20.—21. Dec. 9. Me-

---

¹ Rundetaarn ved Trinitatis Kirke.

morial dat. København 20. Juli 1658, hvori Universitetet an-
drager om et nyt Monitorialbrev til Lensmændene om Restan-
cerne af de til Kirken bevilgede Penge, saa at denne kan blive
gjort færdig.

25. Nov. (Haderslev). Lignende Miss. til Kapitlet i Ros-
kilde om at lade dets Bønder bryde Sten til Taarnet paa
den nye Studenterkirke. Udt. i Sj. T. 26, 258 b.

— Miss. til Hening Valkendorf. Da Sten Bilde til Kiers-
gaard, Befalingsmand paa Rugaard, er fraværende, skal Hening
Valkendorf paa Uldrik Christian [Gyldenløves Vegne]¹ for-
handle med Jørgen Kaas til Østergaard, Hofjunker, om hans
og hans Broder Niels Kaas's Part i Østergaards Gaard
og Gods, da Jørgen Kaas er Væрге for Broderen, og om, hvad
han i det nøjeste vil have for hver Td. Korn, baade i Hoved-
gaards- og i Bøndergods, og snarest indsende Erklæring derom
til Kongen. F. T. 4, 456 b.

— Miss. til Jørgen Kaas. Han har berettet, at hans Bro-
der Niels Kaas til Østergaard med ham er interesseret i Øster-
gaards Hovedgaard, baade i Bygningen og i Ejendommen, og
har som Broderens tilforordnede Væрге paa hans Vegne begæret
at maatte sælge hans Part ligesaavel som sin egen, baade
i Bygning og i Ejendom. Kongen bevilger dette, dog at det
haves i Agt, at Pengene udsættes hos sikre Folk til Bedste for
ham. Endvidere har han andraget om at maatte sælge Broderens
Løsøre, da det kan være til Gavn for ham. Kongen tillader
ogsaa dette, dog at ogsaa disse Penge udsættes paa Rente og
at de alene anvendes til Bedste for ham. F. T. 4, 457.

— Miss. til Frederik Markdanner til Søegaard og Laurids
Skinkel til Gierskouf. Da Kongen har bevilget, at Jørgen Kaas
til Østergaard, Hofjunker, maa sælge sin Broder Niels Kaas's
Part i Østergaards Hovedgaard, baade i Bygning og i Ejen-
dom, og siden anvende Pengene til hans Bedste, gives der dem
Befaling til snarest at begive sig til Østergaards Hovedgaard,
taksere hans Part i Bygning og Ejendom og give det be-
skrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke
kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt
til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 4, 457 b.

¹ Disse to Ord mangler i F. T.

25. Nov. (Haderslev). Miss. til Dr. Hans Mickelsen, [Superintendent] i Fyen. Hr. Jens Madtsen, Sognepræst i Kierte, har forset sig med Sakramentets Uddeling, men da Kongen af Bispens Dom ser, at denne ikke med god Samvittighed kan dømme ham fra hans Kald, da Pigen efter Tingsvidnernes Lydelse har haft større Skyld i det skete end han, skal Bispen igen lade Hr. Hans Madsen faa sit Kald tilbage og nyde det som tilforn; dog skal han tilholde Præsten herefter at omgaas forsigtigere med saadant højhelligt Værk, end det hidtil er sket. F. T. 4, 457. Orig. i Landsark. i Odense.

— Miss. til Hendrik Bilde og Jacob Ulfeldt. De skal med det allerførste indstævne for sig i Vejle Fru Sofie Friis og hendes Børn og skifte mellem dem de Breve, som findes efter afdøde Freidrick Munk, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne det beskrevet. J. T. 9, 459 b.

26. Nov. (—). Miss. til Gunde Lange til Breeding og Niels Friis til Krastrup, Embedsmænd paa Aalborghus og Sejlstrup. Da der med det allerførste skal holdes Skifte efter afdøde Jomfru Eiengeborrig Rosenkrantz, gives der dem Befaling til at møde paa samme Skifte og bilægge de muligt mellem Arvingerne, Værgerne og de interesserede opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom. Disse er Hendrik von Podebusk til Kørupgaard, som er indført i Holger Rosenkrantz's Part, Fru Lisabet Rosenkrantz, Hands Pogwisch's Enke, og Sten Rodsten, Værge for Jomfru Sofie Rosenkrantz. Adressaterne skal indstævne dem for sig til bestemt Tid og Sted sammen med fornævnte Hendrik von Podebusk, der har faaet Befaling til at modtage Jomfru Sofie Rosenkrantz's Part. Endvidere skal de ved Registreringen og Vurderingen levere nævnte Hendrik von Podebusk den Holger Rosenkrantz tilfaldne Part, da han ved gode Mænd er indført i den for en Sum Penge, som han har udlagt for Holger Rosenkrantz's Fader¹. Dernæst gives der Adressaterne Fuldmagt til at betale Malte Sehested de Omkostninger, som han har haft paa afdøde Jomfru Eiengeborrig Rosenkrantz's Begravelse og paa hendes Folk. Dersom Malte Sehested

¹ Otte Kristoffer Rosenkrantz († 1631).

ikke vil lade sig nøje med deres Afgørelse, skal de lade Pengene være Arvingerne følgagtig, hvorefter han siden maa søge Arvingerne ved Retten. Endvidere gives der dem Fuldmagt til at afsige Kendelse om, hvorvidt Vibeke Rosenkrantz skal arve noget eller være uberettiget til at arve noget, da hun mod hele sin Slægts og sine Venners Vilje, Raad og Samtykke har giftet sig med en ufri Person. De skal give Parterne deres Afgørelse beskrevet. J. T. 9, 459 b.

26. Nov. (Haderslev). Miss. til Stin Rodsten. Han skal rette sin Lejlighed efter at være Værge for Jomfru Sophia Rosenkrantz Ottesdatter paa ovennævnte Skifte mellem hende og hendes Søskende, paase, at der paa Skiftet kun sker hende, hvad der er billigt og ret, og siden straks levere Værgemaalet fra sig til Hendrik van Podebusk til Kjørpegaard, der tilforn har faaet Befaling til at overtage hendes Part. F. T. 4, 458.

— Miss. til Niels Friis og Mandrupt Due. Da Ifver Krabbe Nielsen til Albeck, Befalingsmand over Mariager Kloster, har begæret 7 $\frac{1}{2}$ Gaard, 6 Gadehuse og 1 Mølle i Therumdrott By i Lyngby Sogn i Hellum Herred i Aalborghus Len til Mageskifte for 2 $\frac{1}{2}$ Gaard i Bodal i Valsgaard Sogn i Hindsted Herred, endvidere 4 Gaarde i Hytt¹ By i Vegesby Sogn og 1 Mølle i Restrupt i Sønderupt Sogn, alt i Hornum Herred, 1 Gaard Hafgaard² og 1 Bol i Palsgaard³ i Bierregraf Sogn, 1 Gaard, 2 Gadehuse og 1 Mølle i Nafvendrupt og 3 Fjerdinger Jord paa Nafvendrupt Mark, alt i Rinds Herred i Aalborghus Len, skal de med det allerførste besigte begge Parteres Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 9, 460 b.

27. Nov. (—). Miss. til Gunde Lange om enten selv eller ved sin Fuldmægtig at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 9, 461 b.

— Miss. til Rentemestrene om til Hans Lund, tyske Kancelliforvalter, at udbetale 1000 Rdlr. Rente, som var forfaldne fra 1636 til 1637. Sj. T. 26, 258 b. K.

¹ Fejlskrift i J. T. for: Hieds By, Veggerby S.   ² J. T. har ved en Fejlskrift: en Halfgaard en Gaard; efter Miss. af 24. Maj s. A. maa der læses: 1 Gaard i Hafgaard.   ³ Fejlskrift for: Valsgaard.

27. Nov. (Haderslev). Miss. til Sten Bilde. Hendrik von Podebusk til Kiøruppegaard har begæret som Betaling for den Gaard i Odense, som afdøde Erik Urne havde og Kongen har foræret Uldrik Christian og som Hendrik von Podebusk nu har købt, at maatte udlægge noget af sit Gods i Odensegaards Len, nemlig 1 Gaard i Egense og 1 Bol i Vabye¹, og straks betale Resten i rede Penge. Sten Bilde skal undersøge det tilbudte Gods Lejlighed, forhandle med Hendrik Podebusk om Prisen pr. Tønde Korn, siden lægge Godset ind under Gaarden [Odensegaard], afkorte for Godset og kvittere ham derfor og siden igen tilstille ham det af ham udstedte Brev mod Skøde og Betaling af Restbeløbet. F. T. 4, 458 b.

4. Dec. (—). Forleningsbrev for Dr. Fabricius, Kongens Livmedikus, paa Vikariatet S. Chatharinæ senioris i Roskilde. Han skal straks indtræde i samme Vikarie. [Med Art. 1—2]. J. R. 9, 274 b.

13. Dec. (—). Forleningsbrev for samme paa samme Vikarie Altaris S. Catharinæ senioris i Roskilde Domkirke. [Emslydende, med Undtagelse af Datoen, med foregaaende Forleningsbrev af 4. Dec.]². Sj. R. 19, 523.

— Lignende Forleningsbrev for samme paa det efter afdøde Dr. Mathis Jacobsen ledige Kantori i Aarhus Domkirke. Udt. i Sj. R. 19, 523 b.

— Kgl. Konfirmation paa det af Frederik Urne til Brentved, Embedsmand paa Kronborg og Frederiksborg Slotte, til Jens Jensen, forrige Ridefoged paa Frederiksborg Slot, udstedte Livsfæste paa et Stykke Jord, der ligger Sønden for Hillerød mellem Københavns Landevej ved Koelsø³ og den nye Dyrehaves Stengærde, 129 $\frac{1}{2}$ Rode 1 Alen i Længden, 20 $\frac{1}{2}$ Rode 2 Alen i Bredden, mod at han aarlig i Landgilde yder 2 Rigsort. Sj. R. 19, 519.

— Oprejsningsbrev for Peder Frelletsen, Guldsmed af Slagelse, til, som om Gerningen nylig var sket, igen at rejse

---

¹ Sikkert Fejlskrift i F. T., maaske for Viby, Bjærgø H., Fyen. ² Indførelsen under 13. Dec. skyldes rimeligvis en Fejltagelse af den Skriver, der har skullet indføre det følgende Forleningsbrev paa Kantoriet i Aarhus Domkirke. ³ Formentlig en af Karlsøerne, nogle Skovsøer ved Hillerød.

en Sag, i hvilken han er blevet idømt Voldsbøder. En af hans Medborgere har i Guldsmedens Hus overfaldet ham med utilbørlige Ord for noget ringe, som Guldsmeden skyldte ham, og endvidere har han paa Gaden udraabt ham ilde samt overfaldet Guldsmedens Hustru med Hug og Slag. Guldsmeden kom da hastigt sin Hustru til Undsætning og tilføjede sin Modpart et Slag af et Mangletræ. Derover er der siden rejst Trætte mellem dem, og Peder Frelletsen er ved Dom ikendt Voldsbøder. Han hævder, at Vidnerne i Sagen var spredt paa adskillige Steder, saa at han ikke kunde faa ført Vidnerne, før Dommen var gaaet, og har derfor begæret Oprejsning i Sagen og forpligtet sig til at føre Sagen til Ende. Sj. R. 19, 522 b.

13. Dec. (Haderslev). Aab. Brev om, at Borgemestre og Raad samt de Borgere, som bruger Handel og Købmandskab i Assens, har klaget over, at Embederne¹ sammesteds begynder at gøre dem stor Indpas i deres Næring med Købmandskab og Ølsalg til Skade og Afbræk for Handelsmændene, uanset at de har deres Haandværk at ernære sig af. For at dette kan afskaffes og de, der ikke har lært noget Haandværk, ikke skal svækkes i deres Næring af de andre, forbydes det herefter Embederne i Assens at befatte sig med Købmandskab eller Ølsalg i nogen Maade. Men saafremt nogen er til Sinds at søge sin Næring ved Købmandskab eller Ølsalg, skal de først aflægge deres Haandværk, siden kan de saa frit bruge samme Handel lige med de andre. Lensmanden og Borgemestre og Raad i Assens skal nøje paase, at saadant afskaffes efter denne Dag. Saafremt nogen viser sig modvillig herimod, skal han staa til Rette herfor som vedbør. F. R. 4, 139.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Borgerne i Assens har andraget om at faa to Borgemestre og at de maa beklæde Borgemesterbestillingen til Stadighed og ikke skifte hvert Aar, saa at Byen kan faa god Forvaltning og Orden. Adressaten skal forordne to gode, forstandige Mænd, som han eragter dygtige til at beklæde Borgemesterbestillingen, og lade dem blive i den til Stadighed, saa at der ikke sker noget Skifte, ligesom i andre Købstæder, som har faaet samme Bevilling af Kongen. F. T. 4, 459.

¹ Haandværkerne.

14. Dec. (Haderslev). Ekspektancebrev for Ditlof Reventlow til N., tysk Kansler, paa det første Kannikedømme, Prælatur eller Provsti, der bliver ledigt i Danmark eller Norge, og som han begærer og kan være tjent med, dog de tidligere udstedte Ekspektancebreve dermed uforkrænket. [Med Art. 1—2]. Sj. R. 19, 518 b.

— Miss. til Hr. Jost Høg. Af hans Erklæring ses det, at der ikke bydes mere end 40 Rdlr. for Tønden af det bedste af det Gods, som af afdøde Erik Sinklar er udlagt som Betaling for hans Gæld¹ til Sorø. Kongen tillader, at han afhænder det for den Pris, hvis han ikke kan faa mere, og selv giver Skøde derpaa, som Kongen siden, om det gøres fornødent, vil konfirmere. Sj. T. 26, 259. K.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Da det berettes, at en Del Borgere og Kronens Bønder i hans Len [Vordingborg] med Brændevad begiver sig udenfor Riget mod de derom udstedte Forordninger under Foregivende af at ville sejle til København eller andetsteds indenfor Riget, skal han, inden de sejler, tage Forpligtelse af dem paa, at de har solgt Brændevad i Riget. Han skal saa forhøre paa de Steder, hvor de har solgt det, for at faa at vide, om det er rigtigt, hvad de opgiver. Sj. T. 26, 259. K.

— Miss. til Hening Valkendorf om at lade denne Abigael, Otte Knudsens Enke, faa en Tiende, dersom der bliver en saadan ledig i Odensegaards Len, for sædvanligt Fæste og aarlig Afgift, dog under Forbehold, hvis Kongen selv i Fremtiden vil bruge den. F. T. 4, 459.

— Miss. til Sten Bilde. Hr. Jacob Jensen i Forsboel, Sognepræst til Horslund Sogn², har berettet, at han storsligen forurettes, idet han mister en stor Del af sin aarlige Præsteredsel og Tiende, fordi Eiler Qvitzow til Elfvid ved Mageskifte og ellers har lagt en Del af hans Sognemænd ind under Elfvid, saa at han selv bruger Avlen, hvorved Præsten

---

¹ Baade Sj. T. og K. har, sikkert ved Fejlskrift: Gods. Erik Sinklar skyldte Akademiet 786 Rdlr., for hvilket Beløb der blev udlagt Gods til dette; jvfr. Miss. af 23. Juli 1634. ² Der maa være ment Jakob Jensen Plougdal, Sognepræst i Haarslev, Skovby H. Forsboel er formentlig Farsbøl i samme Sogn.

lider stor Afkortning i sin Præsterente. Han begærer derfor at faa bevilget Kronens Part af Tienden i hans Sogn, naar den bliver ledig, som det kan ses af hans hosføjede Supplik. Sten Bilde skal nøje undersøge Sagen, hjælpe ham til denne Tiende eller en anden, som maatte blive ledig, og snarest indsende Erklæring derom til Kancelliet. F. T. 4, 459 b.

14. Dec. (Haderslev). Miss. til Erik Grubbe. Hans Formand, afdøde Laurids Lindenov, har faaet Befaling til at sende de Penge, der skal betales af Kirkerne i hans Len [Aarhusgaard] til de Fangne i Tyrkiet. Da det berettes, at dette endnu ikke er sket, paalægges det Erik Grubbe at sende disse Penge sammen med dem, som Christian Holck og Otte Marsvin skal levere ham og Bispen, inden førstkommande Paaske til Dr. Hands Reiser, Superintendent over Sjællands Stift, og M. Niels Poulsen, Sognepræst til Vor Frue Kirke i København. J. T. 9, 462 b.

— Lignende Miss. til Christian Holck [Sikeborg] og Otte Marsvin [Dronningborg] om at sende de Penge, der skal betales af Kirkerne i deres Len til de Fangne i Tyrkiet og som endnu ikke er betalt, inden førstkommande Paaske uden Forsømmelse til Erik Grubbe til Theille, Befalingsmand paa Aarhusgaard, og Bispen sammesteds. J. T. 9, 462 b.

— Miss. til Tønne Friis. Borgemestre og Raad i Horsens har paa Borgernes Vegne berettet, at de selv skal vedligeholde Byens Broer, Havnen og Dæmningen ved Indsejlingen, men at de ikke har en Skillings Indkomst dertil, og de har derfor andraget om, at Kongen vil betænke, hvorledes der kan skaffes nogle gode Midler til deres Reparation, da Formuen ved adskillige Tilfælde og især i Fjendernes Tid [er gaaet til Grunde]¹. Tønne Friis skal sammen med Borgemestre og Raad sammesteds overveje, ved hvilke Midler det synes dem, at de bedst kan hjælpes, om det ikke bedst kan ske ved, at der i nogle Aar paalægges Borgerne en lidelig Skat og ved at der opkræves et bestemt Pengebeløb af hvert Læs Gods, som kommer i Havnen, indtil Reparationen er afsluttet, hvorefter de altid skal holdes vedlige. Tønne Friis skal først indsende Erklæring derom til Kancelliet. J. T. 9, 463.

¹ J. T. er der her, som flere Steder i Missivet, sprunget noget over

15. Dec. (Haderslev). Miss. til Hr. Claus Daa og Hr. Frederik Reedtz. Kasteløf Mænd har beklaget sig over, at Vindinge Mænd har faaet en Del Ejendom fra deres By, som Kasteløf Mænd har haft i lang Tid, og at de derfor ikke uden at blive forarmede kan yde Landgilde, Ægter, Skat og anden Tyng. Adressaterne skal ved Mænd, der er opkrævet paa Tinge, lade begge Byers Ejendom undersøge og siden fordele den Landgilde, der er paalagt de to Byer, blandt begge Byers Bønder og Indvaanere efter deres Sæd, Højbjergning, Fædrift og Ejendom, for at enhver kan give i Landgilde, eftersom han har Ejendom og Brug til, uden at Kronen mister noget af sin Landgilde. Fortegnelsen over Fordelingen skal han indsende til Kancelliet. Sj. T. 26, 259 b. K.

— Miss. til Otte Brahe Pedersen, Otte Brahe Stensen, Jørgen Grubbe og Frederik Parsberg. Vincents Bilde til Valdbygaard har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem ham og hans Broder Rønno Bilde til Sandbyegaard om en Gæld, som det er tilfaldet Rønno Bilde efter hans afdøde Forældre¹ at betale Christen Eriksen til Bleginde², af hvilken Sum Vincents Bilde har betalt en Part for sin Broder, medens en Part endnu er i Restance. Da denne Trætte af Jørgen Seefeld til Refsnes, Landsdommer i Sjælland og Befalingsmand i Ringsted Kloster, er henvist til gode Mænds Forhandling, skal Adressaterne med det allerførste indstævne Parterne for sig i Rette, bilægge denne Trætte i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted. Sj. T. 26, 259 b.

— Miss. til Niels Krabbe og Christen Bülow. Da de efter Kongens Befaling har faaet Underretning om den Trætte, der findes mellem Ifver Krabbe til Jordebierg, Embedsmand paa Varberg Slot, paa Varberg Slots Vegne og Borgemestre og Raad i Varberg By paa Byens Vegne om en Ejendom, kaldet Leergraf, skal de afsige endelig Dom i denne Trætte og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Sk. T. 6, 264.

¹ Jens Jensen Bilde († 1617) og Ellen Juel Vincensdatter († 1619).

² Fligende.

15. Dec. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Niels Hansen, Søn af Borgemester Hans Nielsen i Odense, faar Bevilling paa Kronens Part af Korntienden af Østrup for billigt Fæste og sædvanlig aarlig Afgift efter sin Faders Død paa Betingelse af, at han fortsætter sine Studier og gør Fremgang i dem. F. R. 4, 139 b.

— Lignende aab. Brev, hvorved ovennævnte Borgemester i Odense Hans Nielsens Søn Christian Hansen faar Bevilling paa Kronens Part af Korntienden af Davinde Sogn efter sin Faders Død, saafremt han fortsætter sine Studier med Fremgang. F. R. 4, 140. Orig. i Landsark. i Odense.

— Aab. Brev, hvorved det bevilges, at Læsemesteren i Odense og hans Efterfølgere aarlig maa faa 60 Bønderlæs Ved af St. Knuds Klosters Skove foruden det, der ellers aarlig er bevilget ham af disse Skove. F. R. 4, 139 b. Orig. i Landsark. i Odense.

— Miss. til Hr. Christian Friis. Da den, som er forlenet med St. Knuds Kloster, er forpligtet til at holde Læsemesteren i Odense med nødtørfdig Underholdning og vedligeholde den af ham beboede Residens, og da det berettes, at der er opstaaet Trætte om, hvor mange Læs Ved der skal gives ham foruden det, der er bevilget ham af St. Knuds Kloster, tillader Kongen, at der foruden det, som han ellers bør have, gives ham 60 Bønderlæs Ved af St. Knuds Klosters Skove. Da det endvidere berettes, at hans Residens er helt forfalden, tillader Kongen, at der i St. Knuds Klosters Skove hugges det fornødne Tømmer til Fodstykker og Stolper dertil. F. T. 4, 460 b.

— Miss. til Hr. Christian Friis. Kongen har befalet¹ Danmarks Riges Raad at besigte St. Knuds Klosters Bygning i Odense og stille Forslag om, ved hvilke Midler dens Bygfældighed kan repareres. Af dets Erklæring ses det, at dersom de gamle forfaldne og ufornødne Bygninger, som findes dér, maatte nedbrydes og Kongen dertil vilde bevilge 3 Skuder Kalk til Foræring, kunde Klostret repareres derved. Kongen tillader ham at nedbryde de ufornødne gamle Huse og reparere de

¹ 20. Nov. 1637.

andre dermed. Til Fodstykker og Stolper maa han i St. Knuds Klosters Skove lade hugge det fornødne Tømmer. Da Rigens Raad ligeledes har erklæret, at han og hans Arvinger ikke synes pligtige til at svare til samme Bygning, vil Kongen heller ikke paalægge ham og hans Arvinger det, men fritage ham derfor og lade det bero ved Rigens Raads Erklæring. F. T. 4, 460.

15. Dec. (Haderslev). Miss. til Bispen i Fyen [Dr. Hans Mikkelsen] om snarest at indsende Erklæring til Kancelliet om hosfølgende Supplikationer fra de to Præster Hr. Hans Pedersen, Sognepræst til Trøstrup og Uberud Sogne, og Hr. Anders Christensen, Præst for de Fattige i Odense Hospital og dets Anneks Paaruppe. F. T. 4, 460 b. Orig. i Landsark. i Odense.

— Miss. til Mogens Juel [til Vosborrig] og Mogens Høg [til Kierholm]. Da Jacob Grubbe til Kabbel har begæret følgende Gaarde, nemlig: Futerupt, Moskier, Brydeboel og Bramsgaard i Lem Sogn, Børing, Hyldgaard, Svendsensgaard, Houfvebølge¹ og Blodsgaard² i Fabierig Sogn og 1 Gaard i Byskouf i Nesom³ Sogn, alt i Skodborg Herred i Bøvling Len i Jylland, til Mageskifte for 1 Gaard, Tofte, i Staby Sogn, 2 Gaarde⁴ i Lille Stennom i Raadsted Sogn, 1 Gaard i Spaabet⁵ i Vinding Sogn, alle i Ulvborg Herred, Biergaard i Resen Sogn i Skodborg Herred, 1 Gaard⁴ i Hørrupt⁶ i Dybel Sogn, Skide Vode⁷ i Engbierrig Sogn, 1 Gaard ved Skalkhøj i Fieltring Sogn og 1 Gaard i Hiortkiør i Ramme Sogn, alle i Vandfuld Herred, alt i samme Len, skal de med det allerførste besigte begge Parterers Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Jacoub⁸ Beck til Glaxsax at overvære Besigtelsen. J. T. 9, 464.

— Miss. til Jokom Beck om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, enten selv eller ved sin

---

¹ Fejlskrift i J. T. for: Havreballe.   ² Bloksgaard.   ³ Nørre Nisum S.   ⁴ Der nævnes ikke Gaardenes Antal, men kun Beboernes Navne; muligvis er der her kun Tale om 1 Gaard, jvfr. Skødet af 5. April 1638 i Kr. Sk.   ⁵ Spaabæk.   ⁶ Herup, Dybe S.   ⁷ Skidenvad.   ⁸ Jokum Beck.

Fuldmægtig, og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 9, 464 b.

16. Dec. (Haderslev). Miss. til Otte Skeel. Da der med det allerførste skal foretages Skifte efter Fru Doretod Buddes afdøde Søn¹, skal Adressaten paa Skiftet paatage sig Værgemaal for hende og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er Ret. J. T. 9, 465.

19. Dec.² (—). Miss. til Rolland Crappey. Jomfru Anne Grubbe har berettet, at hendes Broder Erik Grubbe i Aaret 1631 er død i Ostindien og at hun ikke har faaet nogen sikker Efterretning om hans efterladte Gods. Da hun har noget Tilgodehavende at fordre efter ham, har hun begæret Kongens Befaling til Adressaten om at erklære, hvad han ved om Erik Grubbes efterladte Formue, hvad Registrering der er gjort over det, hvad det stykkevis har været, hvem der har faaet hans efterladte Gods og om de har faaet det, medens Erik Grubbe var i Live og ved Magt, endvidere hvad han ved om hans Tilgodehavender og Gæld, med rigtige Haandskrifter, og om hans efterladte Breve, samt om han har sendt sine Søkende nogle Breve, da han var dér i Ostindien, samt endelig, om og under hvis Forsegling og Registrering det Gods har været, der omtales i hans sidste Erklæring, dat. Kbhvn. den 4. Dec. 1637. Han skal snarest indsende Erklæring herom til Jomfru Anne Grubbe. Sj. T. 26, 250. K.

—³ Miss. til Hr. Jost Høg og Otte Brahe Stensen. Denne Jomfru Anne Grubbe⁴ har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem hende og Ostindisk Kompagnis Forvaltere om de af hendes i Ostindien afdøde Broder Erik Grubbes efterladte Indskud og Formue i nævnte Kompagni, idet Forvalterne tilholder sig denne Kapital, medens hun som Kreditor mener, at hans Kreditorer bør være berettiget til den saavel som til hans anden efter-

---

¹ Jørgen Iversen Friis (Vaaben: Skaktavl). ² Indført mellem Miss. af 19. Nov. ³ Brevet er under Teksten i K. dateret 19. December 1637 og paa Bagsiden af K. 19. Xbr. 1637. Dette sidste er af Afskriveren fejlagtig læst som: 19. Fbr., hvorfor Brevet er indført i Sj. T. under Datoen: 19. Febr. 1638. ⁴ Overskriften i Sj. T. 26, 280 og Paaskriftten paa Bagsiden af K. har, sikkert ved en Fejlskrift: Jomfru Karen Grubbe. Karen Grubbe var dengang gift i andet Ægteskab med Vincens Bilde.

ladte Formue. For at hun kan vide, hvad hans efterladte Formue er, og tilfredsstilles deraf, skal Adressaterne snarest stævne Parterne for sig i Rette med Røgnskabsbøger, Breve, Dokumenter og de af afdøde Erik Grubbe til hans Søkende sendte Missiver til Underretning i denne Sag, bilægge¹ de opstaaende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskreven. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted og alligevel fuldføre denne Befaling. K. Sj. T. 26, 280 (med fejlagtig Datum: 19. Febr. 1638).

19. Dec. (Haderslev). Miss. til Tygge Brahe. Vincents Bilde til Valbygaard har berettet, at den Mand, ved Navn Hans Kondis Tydsk, som har boet paa Skiørpingegaard i hans Len [Tryggevælde], som Vincents Bildes Hustru Fru Karen Grubbe har Livsbrev paa, paa Grund af sin Gæld til ham og andre maa sælge Bondeejendommen, men at Herredsfogden i Stevns Herred Jacob Carstensen vægrer sig ved at udstede Skøde paa den paa Grund af Kongens Forleningsbrev til Fru Karen Grubbe. Tygge Brahe skal tilholde Herredsfogden ikke af den Grund at hindre Skødets Udstedelse, dog at der ikke afgaar Kronen noget. Sj. T. 26, 260 b. K.

— Miss. til Tønne Friis. Han har begæret at vide, hvorledes han skal forholde sig, dersom der kommer Partier, som vil have Vinterkvarter. Han skal saa vidt muligt afværge det med det holstenske Folk, saavel Rytteriet som Fodfolket, hvorom de holstenske Kommissarier skal aviseres, men dersom de, der kommer, er for stærke, skal han ufortøvet meddele Kongen det. Da Kongen erfarer, at der ved Vesenbech² er en Pram, som tilhører Hertug Jochim Erns³, skal Tønne Friis skrive til ham om at faa Tilladelse til at benytte Prammen til at føre Vagten over paa. Dersom det afslaaes, skal han tage den med Magt. Ligeledes skal han lade Bønderne deromkring vække⁴, saa at Prammen altid kan gaa over. Han skal tilskrive Bøndernes

---

¹ I Sj. T. er her sprunget noget over.   ² Formentlig i Wesenberg ved Trave, hvor der var Færgested.   ³ Hertug Joakim Ernst af Pløn.
⁴ Ise.

Herskab om at bevilge dette, men dersom de mod Forventning afslaar dette, skal Bønderne med Magt drives dertil. J. T. 9, 465b.

21. Dec. (Haderslev). Miss. til Lensmændene i Danmark. Da det berettes, at der i Holsten, Meckelborg, Pommeren og andetsteds i Tyskland er en meget smitsom Sygdom blandt Fæet, skal de paase, at der ikke indføres fremmed Fæ fra de Steder, hvor der er Sygdom, her til Riget eller de Steder, hvor de har at befale. Sj. T. 26, 260 b. K¹. Orig. (meget medtaget, til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense. (Se CCD. IV. 707 f.).

— Lignende Miss. til Lensmændene paa Møen, Vordingborg, Lavind, Antvorskov og underliggende Len samt Tryggvælde, med Tilføjelse om, at dersom Sygdommen findes paa nogen af de under dem liggende Øer, maa der ikke udføres Kvæg fra disse til Landet i deres Len. Sj. T. 26, 261. K. (Se CCD. IV, 707 f.).

— Lignende Miss. til Lensmændene i Lolland og Falster med yderligere Tilføielse om, at de skal tale herom med Kongens Søn Prinsen, som kan befale, at der des flittigere holdes derover og ellers haves udi god Agt. Sj. T. 26, 261. K. (Se CCD. IV, 707 f.).

— Miss. til Ifver Vind. Han har berettet, at der paa Lundenæs Slot ikke findes saa stærkt et Fængsel, at en Tyv eller Skælm kan være vel forvaret dér. Kongen bevilger, at han man anvende 100 Rdlr. in specie til et Fængsel dér paa Slottet og føre det til Regnskab. J. T. 9, 466.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Ifver Krabbe til Vegholmb paa Ausaas Biskopstiende, som ligger til Herisvad Kloster, for en aarlig Afgift af 1 Pd. Rug og 2 Pd. Byg, Pundet beregnet til 20 Skpr., at levere paa Herisvad Kloster. Udt. i Tb. 207.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for samme paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Vellinge Sogn. Af Kronens Part skal der aarlig svares 1 Pd. Rug og 2 Pd. Byg og af Kirkens Part til Vellinge Kirke 1 Pd. Rug og 2 Pd. Byg,

---

¹ K. er dateret 19. Dec., Sj. T. har Datoen: 21. Dec. Fortegnelsen over Adressaterne i K. er ligeledes dateret 21. Dec.

Pundet beregnet til 20 Skpr., Kronens Part at levere paa de Steder, hvor Lensmanden angiver. Udt. i Tb. 207 b.

21. Dec. (Haderslev). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Ifver Krabbe til Vegholmb paa Kirkens Part af Korn-tienden af Strøbelstrup Sogn mod en aarlig Afgift af $2\frac{1}{2}$ Pd. Rug og 3 Pd. Byg, at levere til Kirkeværgerne i Strøbelstrup Sogn. Udt. i Tb. 207 b.

22. Dec. (—). Miss. til Hr. Frederik Reedtz om at akkordere med denne Skipper¹ om, hvad han med Rimelighed bør have, fordi han har ført Kongens Gods fra Møen til Færgestedet her, som han mener at kunne forsvare det i Renteriet. Sj. T. 26, 261 b. K.

23. Dec. (—). Miss. til samme om at lade Jahan Popke og Dr. Jahan Heune, som opholder sig i Vordingborg, faa 2 fornede Træer til Brændsel. Sj. T. 26, 261 b.

— Miss. til Hening Valkendorf. Da den halve Side af det Hus paa St. Hans Kloster², hvorigennem Kongens Vej til Kirken falder, for nogen Tid siden er faldet ned og det andet burde nedbrydes helt, hvis ikke den ene Side af Taarnet vilde blive udsat for stor Fare derved, skal han lade samme Hus bygge op igen, dog med den ringest mulige Bekostning, og føre det til Regnskab. F. T. 4, 461. Orig. i Landsark. i Odense.

— Miss. til samme om at lade de til St. Hans Kloster liggende Bønder rydde den Mose, der ligger i Klostermarken og kaldes Sormose, og skære en bred Grøft igennem den, da der saa er Haab om, at der kan blive godt Tørveskær. Siden skal han lade hver Helgaard age 10 Læs og hver Halvgaard 5 Læs aarlig deraf til Klostret. F. T. 4, 461 b. Orig. i Landsark. i Fyen.

— Miss. til samme. Han har andraget om at maatte beholde Skriveren paa Tosing til førstkommende 1. Maj, da han sidder med 2 Aars Regnskaber, som Hening Valkendorf vil lade klarere samtidig, hvad der ikke har kunnet ske før, fordi de Byggearbejder, som Bygmestre og andre Embedsfolk³ byggede for 2 Aar siden, ikke er blevet færdig før i Aar, og

¹ K. har haft: Jens Rasmussen, men Navnet er atter slettet. ² F. T. har ved en Fejlskrift: St. Knuds Kloster. ³ Haandværkere.

af andre af ham anførte Grunde. Kongen tillader, at Skriveren maa blive indtil den angivne Tid, og Hening Valkendorf skal heri handle, som han finder forsvarligt. F. T. 4, 461.

23. Dec. (Haderslev). Miss. til Hening Valkendorf. Han har berettet, at Bønderne paa Tosing lider stor Skade af de mange Dyr, som findes dér paa Landet, og har derfor begæret Tilladelse til at lade nogle af dem skyde. Kongen tillader, at naar Adelen og andre paa Fyen begærer noget Vildt, maa han lade dem faa nogle Dyr, en Daahjort for 2 Speciedr. og en Hind for $1\frac{1}{2}$ Speciedr., hvilket han skal føre til Røgnskab. Dog skal han noie paase, at Vildtbanen dér ikke ødelægges. F. T. 4, 461 b.

— Aab. Brev, hvorved Fru Margrete von der Lühe til Sebert Kloster, Jørgen Brockenhuus's Enke, faar Bevilling til (efter sin Begæring) at lade sig indføre i Indkomsten af Assens Provsti for sit Naadensaar. Der er gaaet Dom mellem hende og Alexander von Richelsom¹, hvorved han er dømt til at betale hende Naadensaaret af Assens Provsti, men han har endnu ikke efterkommet Dommen, ej heller Kongens derom udstedte Befaling. Hun maa lade sig indføre i Provstiets Indkomst for det, som Indtægten i nævnte Aar beløb sig til, med Rente og hvad hun ellers har anvendt derpaa, siden Dommen faldt, for at hun kan faa sin Betaling og engang faa Ende derpaa. J. R. 9, 275.

— Miss. til Dr. Morten Madsen. Af hans sidste Erklæring om Jens Todberids Sag² erfarer Kongen, at dersom han skal erklære sig udførligt om Omstændighederne ved samme Sag, vil han underrettes derom. Det paalægges ham straks og saa snart som muligt til Kancelliet at indsende en udførlig og fuldstændig Erklæring om hele Sagens Beskaffenhed, saa at Kongen kan være informeret om alle Omstændighederne ved den og give tilbørligt Svar og siden være forskaanet for videre Overløb. J. T. 9, 466.

---

¹ Fejlskrift i J. R. for: Kückelsom.   ² Den samme Sag behandles i Miss. af 29. Aug. 1637, hvor han kaldes Jens Pedersen i Thorberig, og i Miss. af 25. Nov. 1637, hvor han kaldes Jens Pedersen Thotzberg, forrige Hører i Aars Skole, og her, hvor han i Overskriften kaldes Jens Thobøll. Med Stednavnet er antagelig ment: Todbjærg, Ø.-Lisbjærg H.

25. Dec. (Haderslev). Miss. til Rentemestrene. Bewint-
 heberne for det ostindiske Kompagni har tilbudt at ville be-
 tale Kongen Fragten for St. Anna paa to Maader: enten at
 betale Fragten efter Skibets Størrelse eller selv betale Skibets
 Udrustning, hvis Kongen vil lade dem faa Skibet med Røds-
 kab til Laans. Adressaterne skal vælge den af de to Maader, som
 de eragter mest til Kongens Fordel, og straks afslutte Sagen
 uden videre Befaling. Sj. T. 26, 261 b. K. Orig. i D. Kanc.
 Indk. Miss. til Rentemestrene.

26. Dec.¹ (Haderslev). Miss. til Jægermesteren [Otte Termo]
 om at lade Christen Lange til Hesselmed for Betaling faa 2 store
 Dyr til sit Bryllup fra de Steder, hvor det er Vildtbanen til
 mindst Skade. Udt. i Sj. T. 26, 262.

— Miss. til Peder Lange og Christen Krag. Da Chri-
 stoffer Hvas til Hamegaard², Embedsmand paa Ørum Slot,
 har begæret følgende Ribe Kapitel tilhørende Gaarde, nemlig 1
 Gaard i Kierupt By i Jandrupt Sogn og 1 Gaard i Rotropt³ i
 Otterupt Sogn i Vester Herred, til Mageskifte for Gods⁴ i
 Boreck By og Sogn i Riberhus Len, skal de med det første
 besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet.
 Kongen har befalet Ribe Kapitel at lade en Fuldmægtig give
 Møde ved Besigtelsen. J. T. 9, 467.

— Miss. til Kapitlet i Ribe om at lade en Fuldmægtig
 give Møde paa Kapitlets Vegne ved ovennævnte Besigtelse og
 give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 9, 468 b.

— Miss. til Hr. Albret Skeel og Ifver Vind. Da Hr. Anders
 Jensen, som af Sognemændene i Lyne og Quoug⁵ Sogne er
 kaldet til at være deres Sognepræst, ikke, i Overensstemmelse
 med Forordningen, har faaet sin Attestation af Universitetet,
 skal Adressaterne tilholde disse Sognemænd at kalde en anden
 dygtig Person, som har sin Attestation. J. T. 9, 468.

¹ K. har under Teksten Datoen: 27. Dec., paa Bagsiden: 26. Dec.

² Hennegaard, Henne S., V.-Horne H.   ³ Rottarp, Ovtrup S., V.-Horne H.

⁴ J. T. har: efterskrevne Gaarde og Gods af hans Jordegods i . . Boreck
 Sogn og By, men Gaardene nævnes ikke.   ⁵ Fejlskrift i J. T. for:
 Kvong.

26. Dec.¹ (Haderslev). Miss. til nogle Lensmænd i Danmark². Da der til Foraaret skal udrustes en Flaade og der dertil behøves en Del Bartskeerere, har Kongen bestemt, at Købstæderne skal stille Bartskeerere med vel stafferede Kister. Bartskeererne skal være rede, naar de tilsiges, til at gøre Tjeneste til Sommer paa Flaaden. Adressaterne skal tilsige Borgemestre og Raad i Byerne at holde Bartskeererne i Beredskab som ovennævnt. Næmlig: København 4 Bartskeerere, Helsingør 2, Køge 2, Roskilde, Ringsted og Vordingborg 1, Slagelse, Korsør og Skelskør 1, Kalundborg og Holbæk 1, Næstved, Præstø og Fakse 1, Helsingborg og Landskrone 1, Malmø og Lund 1, Odense og Bogense 1, Nyborg og Kerteminde 1, Assens, Svendborg og Middelfart 1, Kolding og Vejle 1, Ribe og Varde 1, Viborg og Skive 1, Aalborg og Tisted 1, Aarhus og Horsens 1, Ringkøbing og Holstebro 1. Sj. T. 26, 262. K. Origg. (til Tønne Friis om Aarhus og Horsens og til Ernst Normand om Kolding og Vejle) i Landsark. i Viborg.

— Lignende Miss. til Hr. Korfits Ulfeldt og flere (med følgende Tilføjelse:) Endvidere skal han tilholde København at have ved Haanden 4 Trompetere og, dersom de ikke kan skaffe dem, ligesaa mange Pibere eller Skalmøjblæsere. Næmlig: København 4, Helsingør 2, Malmø 2, Landskrone 1, Køge 1, Kolding 1, Ribe 1, Viborg 1, Aalborg 1 og Aarhus 1. Sj. T. 26, 262. K.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne. Kongen har faaet Kundskab om, at en Del Soldater ved den holstenske Grænse har ladet sig mærke med, at de, endog uden deres Officerers Vilje og Samtykke, vil tage Vinterkvarter i Hertugdømmet Holsten, og da det er at befrygte, at det kan være møntet paa

---

¹ Konc. har først været dateret 24. Dec., hvilket er rettet til 26. Dec. Paa Bagsiden af K. er Rettelsen dog ikke helt tydelig og er derfor ved Indførslen i Sj. T. fejlagtigt blevet opfattet som 28. Dec. De bevarede Origg. er dateret 26. Dec.

² Det indførte Brev er stilet til Sivert Urne og omhandler Roskilde, Ringsted og Vordingborg. Bortset fra Sivert Urne i dette og Korfits Ulfeldt i det næste Miss. nævnes Navnene paa Lensmændene, til hvem Brevene er stiledede, ikke, men derimod Købstæderne med Antallet af de Bartskeerere, Trompetere og Pibere, som de skal stille.

det tilkommende Kieler Omslag, eragter Kongen det for højest nødvendigt, at den Hjælp, som Riget er pligtig at yde Fyrstendømmet ogsaa efter Danmarks Riges Raads Betænkning, fremsendes nu, navnlig da Fyrstendømmet nu ogsaa af yderste Magt maa være betænkt paa sit Forsvar. Kongen vilde hellere have ladet hverve, men da intet af Kontributionen, som Kongen kunde bruge dertil, er indkommet, og da Kongen er til Sinds i egen Person at drage til Holsten, skal Adressaten af Rostjenesten i Fyen og Jylland i en Il lade opbyde 300 Ryttere til at komplettere de 600 Heste, som Riget er pligtig til at levere Fyrstendømmet, og nu straks lade dem rykke ud til det andet Folk, hvor de skal faa nærmere Ordre. Han skal selv i egen Person give Møde i Kolding, mønstre dem dér og siden straks lade dem rykke frem. J. T. 9, 466 b.

26. Dec. (Haderslev). Miss. til Hr. Jørgen Urne om straks at udtage 500 Mand af Landfolket, hvor de er næst og snarest er at faa, og, naar han har mønstret dem, give dem Ordre til at begive sig ud ad Fyrstendømmet Holsten, hvor de vil faa videre Ordre. J. T. 9, 467.

28. Dec. (—). Miss. til nogle Lensmænd¹. De skal tilsige Kaptejnerne i deres Len eller i disses Fraværelse den Officer, som er hjemme, om med det Landfolk og de udskrevne Soldater, som er hjemme, straks at begive sig til Haderslev med deres Gevær; de skal siden faa videre Ordre. J. T. 9, 469.

— Miss. til Hr. Albret Skeel og Greds Krabbe. Da Kongen af adskillige Aarsager mener, at det er nødvendigt, at den Hjælp, som Riget skal yde Fyrstendømmet, sendes nu, og da Kongen derfor maa lade hverve det manglende Fodfolk, skal [hver af] Adressaterne straks sende 1500 Rdlr. til Haderslev til samme Hvervning af den halve Skat og de Penge, som leveres dem til samme Hjælp. J. T. 9, 469.

— Sj. T. 26, 262 se 26. Dec.

— Miss. til Sigvort Gabrielsen, Axel Movat og Byrge Juel om at rette deres Lejlighed efter at begive sig til København, saa snart Vandet er aabent; de skal dér erfare Kongens Vilje. Sj. T. 26, 262 b. K.

¹ Der nævnes ikke, hvilke.

28. Dec. (Haderslev). Miss. til Hr. Albrecht Skeel og Bispen [Dr. Hans Borkardsen] om til videre Besked at udsætte den Sag mod Hr. Olluf¹ i Bork, som Ifver Vind til Nørholm, Øverste Sekretær og Embedsmand paa Lundens Slot, har indstævnet for dem. J. T. 9, 468 b. Orig. i Landsark. i Viborg.

29. Dec. (—). Miss. til Frederik Urne. Bønderne i Kronborg Len har begæret Afslag paa deres Landgilde i indeværende Aar 1637, og han har erklæret, at Afslaget er nødvendigt, om de ellers skal blive ved Magt. Kongen bevilger i Overensstemmelse hermed for indeværende Aar følgende Afslag paa deres Landgilde: 18 Pd. 4 Skpr. Rug, 11 Pd. 11 Skpr. Byg, 1 Td. Havre, 3 Fjerdinger 1 Otting Smør, 1 Lam, 1 Gaas, 2 Par Høns og 20 Æg. Han skal føre det til Røgnskab. Sj. T. 26, 262 b. K.

— Miss. til Rentemestrene. De har faaet Kongens Befaling² til at forhandle med det ostindiske Kompagni om en Kontrakt om, at Kompagniet enten skal betale Fragten for St. Anne eller Omkostningerne ved Skibets Udrustning. Naar de har valgt det af begge Forslagene, som synes dem gavnligest, og de saa paa Kongens Vegne har ladet sig betale med de nu sidst ankomne ostindiske Varer, skal de igen benytte disse til Betaling af dem, hvem Kongen skylder noget, saa hver af dem foruden de Penge og det Korn, de faar som Betaling, ogsaa godvilligt tager nogle af disse Varer som Betaling for det, som Kongen skylder dem, eftersom Adressaterne kan blive enige med hver enkelt. Resten skal de med Flid sælge mod rede Penge eller Varer og Leverancer, som Kongen endnu behøver. Sj. T. 26, 263. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Statholderen Hr. Corfits Ulfeldt. Hans Houmand, Borger i København, har paa det ostindiske Kompagnis Vegne berettet, at Crape har ladet sig mærke med, at hvis man til Foraaret vilde anvende 20 Procent af det, der er hjemkommet med St. Anne, til endnu en Rejse til Indien, vilde det ostindiske Kompagnis Handel i Indien dermed blive grundfæstet saaledes, at man hvert Aar kunde faa Skibe hjem med god Retour fra Indien og faa alting bragt i en god Tilstand.

¹ Oluf Klavsen, Præst i Bork, N.-Horne H.

² 25. Dec. 1637.

Han berettede desuden mundtlig, at de andre Participanter da ligeledes vil være villige til at lade deres 20 Procent blive staaende og anvendes paany. Adressaten skal indhente Crapes egen Betænkning herom og siden snarest sende hans Svar og Betænkning, skriftligt og med hans egen Haand under, til Kongen. Sj. T. 26, 263 b. K.

29. Dec. (Haderslev). Miss. til Ventsel Rotkirk og Dr. Hans Reisner. Da det berettes, at M. Niels¹, Sognepræst i Slagelse, ikke vil have sin Hustru hos sig, hvilket for sine Aarsager allerede har været saaledes i nogen Tid, men at der ikke er overgaaet hende nogen Dom ved Kapitlet eller andetsteds, befales det Adressaterne at indstævne M. Niels for sig og og foreholde ham, at han skal skaffe sin Hustru hendes Klæder, som han har hos sig, med en Fortegnelse over dem. Endvidere skal de forhandle mellem Ægtefællerne og fastsætte, hvor meget han aarlig bør give hende, saa længe han ikke vil tage hende igen, saa at hun kan leve deraf og eftersom de eragter ham i Stand til at yde. Sj. T. 26, 264. K.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen. Jacob Claussen og hans Medkonsorter, Borgere i Malmø, har berettet, at en af deres Skippere, ved Navn Dirik Dowsen, har forset sig, idet han ikke har sat for Kronborg Slot, men ilsomt er hastet efter Flaaden, som var under Konvoj, for paa Rejsen at være desto sikrere for Dunkerkerne, og de har andraget om, at denne Forseelse ikke maa blive tilregnet dem. Kongen bevilger, at samme Forseelse ikke skal tilregnes de nævnte Borgere, men at de skal være fri for Tiltale for den, da den er sket uden deres Vidende, men naar Skipperen kommer igen eller hvis han er til Stede nu, skal Adressaten for hans Forseelse indsætte ham i Fængsel i 3 Nætter og Dage paa Vand og Brød. Sk. T. 6, 264 b.

— Miss. til Lunde Kapitel. Christen Pedersen, danske Kancelliforvalter, har berettet, at Kapitlet endnu ikke har dømt i Sagen om Kirkeværgeriet i Lunde Domkirke, som han mener, at han med rette burde nyde fra St. Kanuti Dag [10.

---

¹ Mag. Niels Jensen Korsør, Sognepræst til St. Mikkels Kirke i Slagelse.

Juli] [16]36 og indtil der er forløbet 3 Aar, efter Sædvane, men at Kapitlet har bevilget en anden det, hvilke Forhold det vel selv kender og hvorom hans Befuldmægtigede vil berette videre. Kapitlet skal straks tage denne Sag for sig, afsige endelig Dom i den og give den beskrevet. Sk. T. 6, 265.

29. Dec. (Haderslev). Miss. til Hr. Jørgen Brahe m. fl. Da der snarest skal foretages Skifte i Kolding efter afdøde Jørgen Friis til Oxholm, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at give Møde paa samme Skifte, bilægge de muligt mellem Parterne opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom. Ligeledes skal de afgøre mulige Stridigheder om, hvorledes der herefter skal forholdes med Oppebørslen af Jomfru Karen Friis's Gods, og revidere Regnskabet for Oxholm Gaard og Gods og anden Indtægt og Udgift paa afdøde Jørgen Friis's Vegne, siden Fru Dorette Budde leverede samme Gaard og Gods fra sig. De skal give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 9, 469 b.

— Miss. til Anders Friis om at være Værge for Jomfru Mette Friis paa Skiftet efter afdøde Jørgen Friis til Oxholm og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er Ret. J. T. 9, 470.

— Miss. til Laurids Ebbesen. Da Jeps Pedersen i Oustrupt, Herredsfoged til Gern Herred, befindes at være Stiffader til Erik Seyersen, som for nogen Tid siden er blevet ihjelskudt i Kongens Vildtbane, og derfor ikke kan dømme i denne Sag, skal Adressaten forordne Svend Knudsen i Saaring¹ til at sidde i Dommers Sted, saa tit og ofte samme Sag foretages. J. T. 9, 470.

— Miss. til Hr. Christian Thommesen. Da to af Husene i Ladegaarden paa Kalø Slot er brændt, har han begæret at maatte genopføre disse Huse. Kongen tillader dette og at han i Kronens Skove hugger saa meget Tømmer, som der behøves dertil. Væggene skal være lerslagne og Husene tækket med Halm, saa at de kan forfærdiges med den mindst mulige Bekostning.

---

¹ Sorring, Gern H.

Omkostningerne herved skal han føre til Regnskab. J. T. 9, 470 b.

29. Dec. (Haderslev). Miss. til Hr. Christian Thommesen. Da Mogens Arenfeldt til Rudgaard har begæret Ørsøe Mølle i Drobyge¹ Sogn i Hassens Birk i Mols Herred i Kalø Len til Mageskifte for 1 Gaard og 1 lille Bol i Fogelslef² By og Sogn i Sønder Herred og 1 Gaard i Drobye By og Sogn i Hassens Birk i Mols³ Herred i Kalø Len, skal han med det allerførste undersøge dette Godses Løjlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 9, 471.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne. Peder Christensen i Houdomb⁴ har berettet, at han forfølges af Adressatens Foged Ifver Raufn for en Hoppe, som Fogden mener han har stjaalet, og at han ved Fogdens Trudsel om Jærn og Hæfte er forhindret i selv at søge Sagen. Saafremt den, der har mistet Hoppen, ikke saggiver ham og Kosten ikke heller findes hos ham, skal Adressaten lade Peder Christensen føre sin Sag fri og ledig til Tinge, da han beraaber sig paa, at han vil føre Vidner efter Loven paa, at han har købt samme Hoppe. Adressaten skal ogsaa lade ham blive ved sin Gaard, med mindre han har forbrudt den ved Lov og Dom. J. T. 9, 471 b.

— Miss. til Niels Friis. Kronens Bønder i Vust, Vestertorup, Klimb, Holumb⁵ og Lund i Sejlstrup Len i Vendsyssel i Jylland har berettet, at de har lidt saa stor Skade, nogle ved Sandflugt og nogle ved Vandflod, at de ikke kan blive ved deres Ejendomme, med mindre de faar Afslag paa deres Landgilde efter Tingsvidner og hans egen Beretning. Han skal til Tinge lade opkræve 8 Mænd, som skal undersøge, hvilken Skade hver af dem har lidt, og taksere dem til en Landgilde, som de er i Stand til at yde, foruden at de gør Ægt og Arbejde samt anden Tyngge, naar det paabydes. J. T. 9, 472.

— Miss. til Erik Grubbe om at give Møde paa Kongens Vegne, enten selv eller ved sin Fuldmægtig, naar Niels Friis til

---

¹ Draaby S., Mols H.   ² Fuglslev, Sønder H. Dyrs.   ³ J. T. har: Møelse Herred.   ⁴ Maaske Fejlskrift for: Hørdum, Hassing H.   ⁵ Holmene, Torup og Lil Sogne, V.-Han H.

Farsko og Jørgen Kruse til Hielslofgaard besigter det Gods, som Hr. Olluf Parsberg til Jernit, Embedsmand paa Trondhjemsgaard, har begæret af Hospitalet i Aarhus, mod noget Gods i Veilbye¹, og paa Hospitalets Vegne give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 9, 472 b.

29. Dec. (Haderslev). Miss. til Ventsel Rotkirk. Da det berettes, at Ernst Normand til Selsø, Embedsmand paa Koldinghus Slot, endnu ikke aldeles har klargjort Regnskaberne for Slagelse Hospital, befales det Ventsel Rotkirk alvorligt snarest at drive paa, at han klarerer dette Regnskab ufortøvet, saafremt Ventsel Rotkirk ikke selv vil staa til Rette, dersom han forsømmer noget heri. Sj. T. 26, 263 b. K.

30. Dec. (—). Miss. til Ernst Normand. Da det berettes, at han endnu ikke har klaret Regnskabet for Hospitalet i Slagelse, befales det ham med det allerførste og uden Forhaling at klarere samme Regnskab, saafremt Kongen ikke skal nødes til at finde andre Midler. Kongen har befalet Vendsel Rotkirk, Embedsmand paa Antvorskov Slot, at drive paa, saa at dette Hospitalsregnskab saa snart som mulig kan komme til en Ende. J. T. 9, 473.

— Aab. Brev til Undersaatterne i Sjællands Stift om, at hver Kirke i Sjællands Stift, ingen undtagen, skal give $\frac{1}{2}$ Rdlr. in specie til Dr. Bartholdus Krakewitz, Superintendent over det rilenske² Stift, som i disse Krigstider har lidt stor Skade paa sit Gods og sin Formue af Krigsfolket. Alle Kongens Befalingsmænd over Sjællands Stift, Universitetet, Kapitel og Gejstligheden, som har Kirker at forestaa, skal, naar Dr. Hans Resener, Superintendent over Sjællands Stift, henvender sig til dem hermed, af hver af deres Kirker oppebære $\frac{1}{2}$ Rdlr. in specie og siden samlet sende Pengene til Dr. Hans Resener, som skal give dem Kvittans. Ligeledes skal de af Adelen, som har Jura Patronatus til Kirker, af hver af disse give $\frac{1}{2}$ Rdlr.

---

¹ Fejlskrift i J. T. for: Mejlby. ² Sj. R. har først haft: fynske: dette er rettet til: riinske, hvilket synes rettet til: rilinske. Sj. T. har i Miss. til Dr. Hans Resen: ryanche, K. til samme ligeledes, og en Afskrift, Gl. Kgl. Saml. Nr. 3180, 4to, aftrykt i Dsk. KL., har: rylandske. Der er ment: Rygens Stift. Dr. Krakewitz var Superintendent over Forpommern og Professor i Greifswalde.

til Dr. Hans Resener, som skal oversende dem til Bartholdus Krakewitz. Sj. R. 19, 523 b. (Tr.: Dsk. KL. III, 263 f.).

30. Dec. (Haderslev). Miss. til Dr. Hans Reisner, hvorved ovenstaaende aab. Brev om Bevilling af $\frac{1}{2}$ Rdlr. in specie af hver Kirke i Sjællands Stift til Dr. Barthold Krackwitz, Superintendent over det ryanske Stift, kommunikeres ham. Naar Lensmændene i Sjællands Stift og Adelen, som har Jura patronatus til Kirker i samme Stift, tilstiller ham de indkomne Beløb, skal han kvittere for dem og siden saa snart som muligt sende hele Summen til Dr. Krackwitz. Det aabne Brev om samme Udgift tilstilles ham for at han kan lade det læse op og forkynde paa de tilbørlige Steder, saa at hele Summen saa snart som muligt kan indfordres. Sj. T. 26, 264 b. K.

— Miss. til samme og Hr. Frederik Reedtz. Hr. Niels Andersen, Sognepræst til St. Peders Kirke i Næstved, har berettet, at hans Tilhørere ved en Prædiken, som holdes hver Søndag mellem Kl. 6 og 7 i Hospitalskirken dér, drages fra deres rette Sognekirke, som de yderligere kan se af medfølgende Supplikation. De skal nøje undersøge Sagen og træffe den Ordning, som bedst er Gud til Ære og Menigheden til Saligheds Forfremmelse. Sj. T. 26, 264. (Tr.: Dsk. KL. III, 263).

— Forleningsbrev for Christoffer Svenck, Kongens Tøjmaster i København, paa det efter afdøde Gunde Jensen ledige Vikarie i Lunde Domkirke, som kaldes S. Beatæ Virginis Vicarie. Naar han ikke længer er i Kongens Bestilling, skal han residere ved Domkirken. [Med Art. 1—2]. Sk. R. 5, 219 b.

— Miss. til Ernst Normand. Han skal for sædvanlig aarlig Afgift og Fæste lade Jacob From, Kongens Fiskemester i Kolding, faa den Korntiende¹, som Mads Jørgensen² i Storrøvelse har i Fæste og som ligger 2 Mil fra Kolding, Halvparten i Brusk Herred og Halvparten i Holmans Herred, naar Mads Jensen, som nu har den i Fæste, dør eller selv godvillig oplader den til ham, dog kun saafremt ikke nogen, som har Kongens Brev paa denne Tiende, begærer den. J. T. 9, 472 b.

¹ Af Smidstrup S., der dels ligger i Brusk og dels i Holmans Herred.

² Han kaldes baade Mads Jørgensen og Mads Jensen.

30. Dec. (Haderslev). Miss. til Ifver Vind. Han har be-
rettet, at der paa Lundens Slot findes et Øksenhus, som
er ganske brøstfældigt, saa at Øksnene ikke længe kan staa
i det uden den største Fare, og han har derfor begæret at maatte
lade det tage ned og opsætte et andet og dertil at faa bevilget
følgende Tømmer af de til Silkeborg Slot liggende Skove, nemlig
170 Alen Fodstykker, 70 Stolper, 280 Løsholter¹, Stridsbaand
og Stivere, 170 Alen Remmer². Kongen bevilger, at han maa
nedtage det gamle Øksenhus og opsætte et nyt, og har befalet
Christian Holck til Bustrup, Befalingsmand paa Silkeborg Slot,
at lade udvise det dertil nødvendige Egetømmer i Silkeborg
Slots Skove, naar Ifver Vind gør Anfordring derom, og lade
Silkeborg Bønder fælde det og age det til Lind, hvorfra Bøn-
derne i hans eget Len skal hente det. Det Fyrretømmer, som er
fornødent dertil, skal Ifver Vind købe, dog at det gamle Tømmer
bruges, saavidt det er tjenligt. Han skal føre det til Regnskab
og paase, at Arbejdet sker med saa ringe Bekostning som mu-
ligt. J. T. 9, 473.

— Miss. til Peder Gersdorff. Han skal sørge for, at Niels
Pedersen, Fisker, der bor ved Sedbygaard³, og Niels Ladsen
i Vadsted, som skal have været med, dengang Erik Seyren-
sen blev skudt i Kongens Vildtbane, er til Stede, indtil
Sagen er sluttet, eller straks overlevere dem til Laurids Ebbesen,
Embedsmand paa Skanderborg Slot. J. T. 9, 474.

— Miss. til Kapitlet i Aarhus. Da Fru Berigete Bilde,
Enke efter Jens Mogens⁴ til Ørum, har begæret 3 Gaarde, der
tilhører Aarhus Kapitel, i Heden⁵ By og Sogn i Hatting Herred,
til Mageskifte for 1 Gaard i Øenseby i Ølsted⁶ Sogn, 1 Gaard
i Stenderup, begge i Hatting Herred, 1 Gaard i Vorrid i Temb
Sogn i Vrads⁷ Herred, Bieldsholdt i Bjærge Herred, 1 Gaard i
Gielderup By og Sogn og Suderbeck i Kost⁸ Sogn, begge i
Hammerum Herred, skal Kapitlet med det allerførste undersøge
dette Gods og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt

¹ Tværtræer i Bindingsværk. J. T. har: Løstokter.   ² J. T. har ved
en Fejlskrift: Renner.   ³ Søbygaard (Sæbygaard), Søby S., Gern H.

⁴ Jens Mogensen Harbou († 1635).   ⁵ Fejlskrift i J. T. for: Hedensted.

⁶ Oms, Ølsted S.   ⁷ J. T. har ved en Fejlskrift: Urands.   ⁸ Ikast.

det for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Kapitlet. J. T. 9, 474.

31. Dec. (Haderslev). Miss. til Rentemestrene om at sælge de Øksne, som i Aar opstaldes paa Vallø, til de Købmænd, som faar Kongens Øksne. Sj. T. 26, 265. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Niels Trolle. Baastad Sognemænd, som skal være med til at vedligeholde Sandgærderne ved Stensaaen med Gærdsel, har begæret at maatte hjælpes med Gærdsel af Kongens Skove. Da de andre, som deltager i dette Arbejde, selv maa skaffe sig Gærdsel, fordi Kronens Skove ikke kan taale at levere den, skal Baastad Sognemænd ogsaa selv skaffe sig Gærdsel. Saafremt der til Baastad ligger Skove, i hvilke der hugges Brændeved, skal der ansættes en Skovfoged over samme Skove, for at Baastad Mænd og Len ikke skal have mere Fordel af Skovene end til Kongens Behov. Det, som udvises, skal mærkes med et særligt Stempel eller en Cirkel. Sj. T. 26, 265. K.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt. Baadsted Sognemænd har andraget om at maatte faa Gærdsel i Kronens Skove i Bjærge Herred til de Sandgærder, som de skal vedligeholde ved Stensaaen. Af hans Erklæring ses det, at der ikke findes Gærdsel i Kronens Skove, som de kan faa, og desuden erfarer Kongen, at de andre, som ogsaa skal holde samme Gærder, selv maa skaffe sig Ris til Købs. Han skal derfor tilholde Baadsted Mænd selv at skaffe sig Gærdsel ligesom andre. Saafremt de Skove, i hvilke Kongens Brændeved hugges, ligger til Baadsted, skal der ansættes en Skovfoged over samme Skove, for at Baadsted Mænd og Len ikke skal faa mere Fordel af Skovene end til Kongens Behov. Det, som udvises, skal mærkes med et særligt Stempel eller Cirkel. Sk. T. 6, 265 b.

— Miss. til Christian Bülow. Der skal ansættes en Skovfoged over de Skove i hans Len [Laholm], i hvilke Baadsted Mænd skal hugge og fremføre noget til Kongens Behov, for at de ikke selv skal faa Fordel deraf udover det, der er til Kongens Behov. Det, som udvises dem, skal mærkes med et særligt Stempel eller Cirkel. Sk. T. 6, 266.

— Miss. til Palli Rodsten og Gregers Høg. Da Hans Oldeland til Trellerup har anmodet Kongen om at forordne to

gode Mænd, som skal være til Stede, naar han gør sine Døtre Udlæg for det, han skylder dem af Oppebørslen af det Gods, der er tilfaldet dem som Arvelod, baade for deres mødrene Jordegods og for det dem tildømte Løsøre, befales det dem inden 6 Uger efter, at denne Befaling er kommet dem i Hænde, at indstævne Parterne for sig, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne det beskrevet. F. T. 4, 462.

31. Dec. (Haderslev). Miss. til Palli Rodsten og Gregers Høg. Hans Oldeland til Trellerup har berettet, at han for nogen Tid siden¹ har faaet Befaling til at være Værge for Jomfru Mergette Aschersleben paa Skiftet efter hendes afdøde Fader Jørgen Aschersleben, men paa Grund af det store Besvær og den langvarige Trætte, som han har haft deraf, ønsker han nu at blive fritaget for dette Værgemaal og har derfor begæret, at 2 Herremænd skal være til Stede, naar han leverer Værgemaalet fra sig. Det befales derfor Adressaterne at være til Stede, naar han leverer Værgemaalet fra sig, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give det beskrevet. F. T. 4, 462 b.

— Miss. til Hening Valkendorf. Kongen har for kort Tid siden² givet Mergrette, Claus Bangs Enke, Borgerske i Odense, Konfirmation paa en Vikariegaard³, som hun for nogen Tid siden har fæstet af M. Jacob Sperling, og det berettes nu, at hun er i Proces til Tinge med M. Christian Hansen om samme Jord. Da det ikke har været Kongens Mening ved dette Brev at hindre Retten, men at hun skulde nyde Jorden paa Livstid, forsaavidt som hun havde den lovligt, skal Adressaten tilholde hende i den Sag at svare som hidtil. Endvidere skal han lade Dommerne forstaa, at de, uden at gøre videre Ophold af Hensyn til denne Konfirmation, skal dømme i Sagen. F. T. 4, 463. Orig. (meget medtaget) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Tønne Friis. Han skal straks begive sig til Haderslev, hvor han vil finde de Kontributionspenge, som Kongen har befalet der skal hverves for og som Hr. Albrecht

¹ 13. Febr. 1634, jvfr. 18. April og 28. Okt. 1636.   ² 18. Nov. 1637.

³ Sikkert Fejlskrift i F. T. for: Vikariejord.

Skeel til Fuendsieng¹ og Greds Krabbe til Torstenlund, Embedsmænd paa Riberhus og Henlskalfvel² Slotte, skal tilstille ham³. Han skal tage disse Penge til sig og i Il forføje sig til Kongen. J. T. 9, 476 b.

31. Dec. (Haderslev). Miss. til Hr. Albret Skeel. Han har tilforn faaet Befaling til at fremsende en Del af den halve sidst paabudte Skat til Brug ved Hvervning til Haderslev. Han skal snarest fremsende hele denne Kontribution eller saa meget, som han har faaet af den, til Haderslev og levere den til Kongens Kommissær Tønne Friis til Helselagger, Embedsmand paa Stjernholm Slot, naar han rejser dér igennem. J. T. 9, 479 b.

— Miss. til Jørgen Orning og Mandrop Due. Da Hr. Fredrik Reedtz til Tygestrup, Befalingsmand paa Vordingborg Slot, har begæret 5 Gaarde, af hvilke den ene kaldes Lasgaard, 8 Gadehuse og Herligheden af 2 halve Selvejergaarde i Aistrupt By og Sogn i Kær Herred i Aalborghus Len i Vendsyssel i Jylland til Mageskifte for en Gaard i Vester Hasing By, 1 Gaard i Mandrupt⁴, 1 Gaard i Lunden, alle i Vester Hasing Sogn, 5 Boliger i Gaaser By, alt i ovennævnte Kær Herred i Aalborghus Len, og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, for yderligere 1 Gaard i Løgsted By og Sogn og 2 Gaarde i Starbeck, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Gunde Lange til Breinge, Befalingsmand paa Aalborghus Slot, at overvære Besigtelsen. J. T. 9, 475.

— Miss. til Gunde Lange om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 9, 476 b.

— Miss. til Niels Friis og Jørgen Kruse. Da Hr. Oluf Parsberg til Jernit, Embedsmand paa Trondhjemsgaard, har begæret 1 Gaard i Haufrum By og Sogn, som ligger til Hospitalet i Aarhus, til Mageskifte for 2 Gaarde i Veilby⁵, skal de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Be-

---

¹ Fusingø.   ² Hindsgavl.   ³ Se Miss. af 28. Dec. 1637.   ⁴ Formentlig Fejlskrift for: Gandrup; jvfr. Miss. til Gunde Lange af 17. Nov. 1637.   ⁵ Fejlskrift i J. T. for: Mejlby.

sigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet¹ Erik Grubbe til Tielle, Embedsmand paa Aarhusgaard, og Jens Christesen, Hospitalsforstander sammesteds, at lade en Befuldmægtiget overvære Besigtelsen og paa Hospitalets Vegne give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 9, 477 b.

31. Dec. (Haderslev). Miss. til Hr. Christen Tommesen. Da Christoffer Skade til Kierbygaard har begæret 1 Gaard i Trigie By og Sogn i Vesterby² Herred til Mageskifte for 3 Gaarde, hvoraf den ene kaldes Korsgaard³, i Andsboel i Stelle⁴ Sogn i Nørre Herred i Lundenæs Len, skal Adressaten med det allerførste undersøge dette Godses Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det vil være gavnligt for Kronen at bortskifte dette Gods for det tilbudte, der ligger udenfor Lenet. J. T. 9, 478 b.

— Miss. til Christen Holck, hvorved Miss. af 30. Dec. til Ifver Vind om Opførelsen af et nyt Øksenhushus paa Lundenæs Slot kommuniseres ham. Naar Ifver Vind henvender sig til ham med dette Brev, skal han udvise ham det anførte Tømmer i Silkeborg Skove, lade Bønderne i Silkeborg Len fælde det og føre det til Lind, hvorfra Lundenæs Bønder skal føre det videre til Lundenæs. J. T. 9, 477.

— Miss. til samme. Han og de efterfølgende Befalingsmænd paa Silkeborg Slot skal aarlig lade Ifver Vind til Nørholm og de efterfølgende Lensmænd paa Lundenæs af Silkeborg Lens Skove faa det fornødne Egetømmer til Vedligeholdelse af Lundenæs Laksegaard, dog at det sker med den mindst mulige Skade og at intet udvises uden efter en af Lensmanden underskrevet Fortegnelse paa, hvad der er absolut nødvendigt. J. T. 9, 479.

— Miss. til [Iver Vind]⁵. Jends Elskelsen i Frøning i hans Len Lundenæs har berettet og bevist, at hans Gaard er brændt, og har derfor begæret noget Afslag paa sin Landgilde. Kongen bevilger, at han maa være forskaanet for et Aars Landgilde, hvilket Adressaten skal føre til Regnskab. J. T. 9, 479 b.

¹ 29. Dec. 1637.   ² Trigie, Vester-Lisbjerg H.   ³ Stedet er uklart i J. T.   ⁴ Fejlskrift i J. T. for: Adsbøl = Asbøl, Strellev S., Nørre-Horne H.   ⁵ Adressaten er ikke nævnt i Overskriften.

1638.

1. Jan. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Dr. Peder Vinstrup, Kongens Hofprædikant, faar Bevilling paa det første gejstlige Beneficium, som bliver ledigt i Roskilde Domkirke eller andetsteds i Danmark eller Norge, uden videre Konfirmation, andre forhen udstedte Kongebreve dog uforkrænket dermed. Sj. R. 20, 1. Orig. i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede XII.

— Aab. Brev om, at M. Morten Clausen, Sognepræst til Gloestrup Sogn, der har berettet, at hans Stuelænge med Proviant og Fetalje, Bo og Boskab, med Stegers og Bryggers, og en stor Del af hans bedste Bøger er brændt ved en uforvarende Ildebrand, saa at han er kommet i den største Armod, hvorfor han har begæret nogen Hjælp til Genopbyggelsen af sin Præstegaard, faar Bevilling til at faa 1 Rigsort af hver Kirke i Sjællands Stift, som kan undvære den uden Skade for Kirken. Sj. R. 20, 1.

— Miss. til Dr. Hans Reisner, hvorved ovenstaaende aabne Brev kommunikeres ham med Anmodning om at henstille til hver Præst og Provst i Sjællands Stift godvillig at komme M. Mogens Clausen til Hjælp, da de i lignende Tilfælde kan vente samme Hjælp. Sj. T. 26, 266 b.

— Miss. til Hr. Axel Arenfeldt. Hans Uldrik Gyldenløve til Vindinge, Kongens Kammerjunker, har berettet, at han ikke kan faa at vide, til hvem Adressaten, da han var hans Væрге, har leveret Skødet paa det Gods, som han har solgt til Hans Uldrik Gyldenløve. Adressaten skal med det allerførste lade Hans Uldrik Gyldenløve vide, til hvem han har leveret Skødet, for at han kan fordre Skødet hos denne. Sj. T. 26, 265 b.

— Miss. til Niels Trolle. Fru Ide Lange, Enke efter Jens Juel til Voxborg¹, har berettet, at Ditløf Vrang er blevet hendes afdøde Husbonde en anselig Sum Penge skyldig af Follaus Fogderi fra Aaret 1629 og at han med adskillige Grunde undslaar sig for at betale dem. Hun har derfor maattet gøre

¹ Vosborg, Ulfborg H.

Arrest i nogle Penge, som Ditlef Vrang har staaende hos Frans Hendriksen i Køge. Saafremt Fru Ide Lange kræver disse Penge efter lovlig Dom og klare Dokumenter, skal Niels Trolle tilholde Frans Hendriksen at betale hende af Ditlef Vrangs hos ham deponerede Penge (om de kan forslaa saavidt), hvad hendes Hovedstol med Renter kan beløbe sig til. Sj. T. 26, 265 b.

1. Jan. (Haderslev). Miss. til Frederik Urne. Afdøde Villom Mortensens Børn og Arvinger har berettet, at de med det første vil holde Skifte efter ham og betale enhver, som billigt har noget at kræve. Borgemestre og Raad i Helsingør har nu meddelt dem, at de vil være tilstede paa dette Skifte, men Børnene mener, at det ikke vedkommer Borgemestre og Raad, fordi de alle er myndige og deres Fader tilmed har været i Kongens Tjeneste. Af disse Grunde skal Adressaten tilholde Borgemestre og Raad sammesteds ikke at befatte sig med samme Arv; dog skal han samtidig foreholde Arvingerne, at de, førend Skiftet holdes, betaler alle dem, som billigt har noget at fordre efter deres afdøde Fader, i Synderlighed Johan Ettersen, Borger i København, som beretter, at han har en Del at fordre efter Villom Mortensen. Sj. T. 26, 266.

— Miss. til Tygge Brahe og Dr. Hans Reisner om at sende denne Peder Thomesen, som har ansøgt Kongen om Ruholte Kald, med deres Anbefaling til Fru Karen Gyldenstjerne til Lindisvold og Sognefolkene i nævnte Sogn om at tilstede ham at lade sig høre, hvis han efter Ordinansen kan kaldes til samme Kald. Sj. T. 26, 266 b. K.

— Livsbrev for Claus Knudtsen, Slotsskriver paa Haderslevhus, for sig og sin Hustru Catrine Clausis paa Vestre Nabbe ved Haderslev Ladegaard og paa to Kable eller Lukker, kalder Skiøtis Have og Anckers Have, som de hidtil har brugt dem, mod den sædvanlige aarlige Afgift, at udgive til rette Tid og paa tilbørligt Sted. Endvidere faar de Bevilling paa Livstid af Brændsel, som Lensmanden paa Haderslevhus skal lade dem faa for rimelig Betaling af Vindfælder og fornøde Træer. J. R. 9, 275 b.

— Bestalling¹ for denne Brevviser Hermand Uldrich,

¹ Overskriften har: Skovriders Bestilling.

Indvaaner i Vejle, til nøje at paase, at Vejfarende og andre ikke skyder eller ødelægger noget Dyr, stort eller lille, i Kronens Skove omkring Vejle i Koldinghus Len. Dersom han antræffer nogen, der understaar sig til saadant i Skovene omkring Vejle i Koldinghus Len og drager gennem Vejle eller deromkring, skal han anvende den yderste Flid for at gribe dem og føre dem til Koldinghus Slot. Kongens Lensmænd og og Fogder, Borgemestre og Raad skal assistere ham derved. For denne Tjeneste maa han bo i Vejle og være fri for al borgerlig Skat og Tyngde, da han dog kun bruger ringe Handel dér, og maa aarlig faa 12 Læs Ved frit og uden Betaling af Vindfælder og fornede Træer. J. R. 9, 276.

1. Jan. (Haderslev). Miss. til Hr. Jørgen Urne om at afsige Adelens Heste, som han har faaet Befaling¹ til at opbyde og sende til Fyrstendømmet Holsten, da det synes Kongen raadeligst at lade Adelens Heste blive hjemme og i Stedet for dem at hverve lige saa mange Ryttere. J. T. 9, 480.

— Miss. til Hendrik Lange. Ane, Enke efter Mattis Isenkræmmer², Borgerske i Odense, har berettet, at Adressatens Hustru³ og dennes Søster er blevet hende en Sum Penge skyldig for nogle Varer, som de har udtaget i hendes Bod, da de var Jomfruer og var deres egne Værger. Pengene herfor har hun endnu ikke faaet og har derfor begæret at hjælpes til Betaling uden nogen Vidtløftighed. Adressaten skal uden videre Forhaling lade ovennævnte Ane, Matisis Enke, faa sin Betaling for, hvad hun billigt kan have at fordre saavel af hans Hustru som af dennes Søster, da hun er en fattig Enke og ikke formaar at indkræve det ved Retten, saafremt der ikke skal optænkes andre Midler dertil, for at Kongen kan blive forskaanet for videre Overløb. J. T. 9, 480.

— Miss. til N. N.⁴ Han har tilforn⁵ faaet Befaling til at

¹ 26. Dec. 1637. ² I Navneregistret til J. T. kaldes hun Ane Mattis Ifversens. ³ Anne Asmusdatter Ahlefeldt og hendes Søster Margrete,

der holdt Hus paa Rygaard. Margrete rømte 1634 med en gift Mand. ⁴ Overskriften lyder: Tønne Friis fik Brev o. s. v. Dette maa betyde, at Brevet er tilstillet ham som en Slags Autorisation til at opkræve Pengene hos de Lensmænd, som han passerede paa Vejen til Haderslev, deriblandt i alt Fald Albrekt Skeel og Gregers Krabbe (se næste Brev).

⁵ 31. Dec. 1637.

fremsende en Del af den sidste halve paabudte Skat til Haderslev til Brug ved Hvervningen. Han skal med det allerførste sende hele Skatten, alt hvad han har faaet af den, iligen til Haderslev og levere den til Kongens Kommissarius Tønne Friis til Heselager, Embedsmand paa Stjernholm Slot, naar han rejser derigennem. J. T. 9, 480 b.

2. Jan. (Haderslev). Miss. til Hr. Albrecht Skeel og Gresgers¹ Krabbe om med det allerførste at sende hele den sidst paabudte Skat iligen til Haderslev til Brug ved Hvervningen og levere den til Kongens Kommissarius Tønne Friis til Heselager. [Enslydende, mutatis mutandis, med Miss. af 1. Jan. 1638 til Tønne Friis]. J. T. 9, 483.

— Miss. til Hr. Jost Høg. Denne Kobberstikker² beretter, at Dr. Laurenberg undskylder sig, fordi han ikke sætter ham i Gang med at stikke Landtavlerne i Kobber, med at han ikke ved, i hvor stort Format Kongen vil have dem. Adressaten skal lade ham vide, at en Del af dem skal være saa store som andre Landtavler plejer at være, en Del mindre. De største skal trykkes i det Format, der anvendes i de største Bøger og Landkort, de smaa maa vel kunne trykkes saaledes, at de kan limes og sættes sammen ved Siden af hverandre paa en stor Tavle. Adressaten skal tilholde Dr. Laurenberg at gøre en Begyndelse med det, som han har færdig deraf og som er ret og korrekt, saa kan det altid efterhaanden fortsættes videre. Sj. T. 26, 267. K³.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Naar denne Kobberstikker henvender sig til ham, skal han straks hos en Kedel- eller Kobbersmed bestille nogle Kobberplader, som skal bruges til Landtavler af den Størrelse og Slags, som Kobberstikkeren angiver, og siden tilstille Kobberstikkeren Pladerne. Sj. T. 26, 267 b. K⁴.

— Miss. til samme om Tilendebbringelsen af en Sag mellem afdøde Villom Mortensen, forrige Tolder i Øresund, og Johan Eттersen, Borger i København. Sj. T. 26, 267 b. (Tr.: KD. V. 205).

---

¹ J. T. kalder ham konsekvent: Gresgers.   ² Johan von der Velde.
³ Tr.: L. Daae: Johan Lauremberg. S. 81 f.   ⁴ Tr.: L. Daae: Johan Lauremberg. S. 82.

2. Jan. (Haderslev). Miss. til Borgemestre og Raad i København. Denne Maren Jahansdatter, Jacob Thomesens¹ Enke, har berettet, at hun har en Del Tilgodehavende at fordre ved Retten hos en Del Borgere i København, men at den forholdes hende i adskillige Maader, saa at hun ikke kan faa den uden langt Ophold og stor Omkostning og Vidtløftighed, og at hun derfor ikke kan klarere sin Husbondes Røgnskaber paa Rentekammeret. Adressaterne skal uden videre Befaling hjælpe hende til at faa Tilgodehavendet betalt uden Vidtløftighed, saa at hun ikke herefterdags skal have at besvære sig over det, hvortil hun bør forhjel্পes ved Rettergang, da det i sig selv er billigt og der ligger Kongen ikke liden Magt paa. Sj. T. 26, 268.

— Aab. Brev om, at der i indeværende Aar skal holdes Herredag i Danmark i Kolding den 2. April, „lydende ellers Ord fra Ord ut supra pag. 44“ [d. v. s.: enslydende med det aabne Brev om Herredage af 7. Juni 1636]. Udt. i Sj. T. 26, 268 b. K².

— Miss. til Stiftslensmændene³ om at lade hosfølgende aabne Brev om Herredagen læse og forkynde paa Herredstingene og i Købstæderne i deres Stift. K. Udt. i Sj. T. 26, 268 b.

— Miss. til Landsdommerne⁴ om at lade det aabne Brev om Herredagen forkynde paa Landstinget og siden holde det til Stede ved Landstinget. K. Udt. i Sj. T. 26, 268 b.

— Miss. til Rigsraaderne⁵ om at møde hos Kongen til Herredagen den 3. April i Kolding for at sidde Retterting og raadslaa med Kongen om Rigets Anliggender. K. Udt. i Sj. T. 26, 268 b.

—⁶ Miss. til Gunde Rosenkrantz. Kongen har forlenet ham med et Præbende i Lunde Domkirke efter afdøde Erik Pors, forrige Landsdommer i Lolland, hvoraf denne aarlig skulde give Holger Bilde til Biørnsholmb noget vist.

¹ Proviantskriver paa Københavns Slot.   ² K. har hele Ordlyden.

³ De opregnes alle i K.   ⁴ De opregnes alle i K.   ⁵ De opregnes alle i K.   ⁶ Dette og de to følgende Breve af 2. Jan. er indført mellem 25. Febr. og 10. Marts.

Holger Bilde har nu berettet, at han ikke har faaet samme Afgift af Adressaten, skønt der staar i hans Forleningsbrev, at han skal nyde samme Præbende ligesom hans Formand. Han skal rette sin Lejlighed efter aarlig at give Holger Bilde, hvad der er fastsat til ham af samme Præbende, ligesom hans Formand Erik Pors har givet denne, efter Forleningsbrevets Formelding. Sk. T. 6, 269.

2. Jan. (Haderslev). Miss. til Christian Bülow. Han skal rette sig efter den Befaling, der er tilstillet Niels Krabbe til Skiellinge, Embedsmand paa Halmstad Slot, om Oppebørslen af Skatten i Laholms Len. Skattebrevet skal han afkræve Niels Krabbe. Sk. T. 6, 269 b.

— Miss. til Niels Krabbe. Kongen har befalet Hr. Henrik Hvitfeldt til Lilløe, Embedsmand paa Landskrone Slot, at oppebære Skatten i Halmstad Len. Da Adressaten nu har overtaget Lenet, skal han oppebære Skatten dér efter det Skattebrev, som Henrik Hvitfeldt har faaet, og som han skal afkræve denne. Kongen har befalet Christian Bülow til Ingelstedt, Embedsmand paa Laholms Slot, at oppebære Skatten i Laholms Len. Sk. T. 6, 270.

— Aab. Brev, hvorved denne Brevviser Ifver Jacobsen i Jerting faar Bevilling til at indlade sig i Ægteskab med et Kvindfolk, ved Navn Maren Andersdaatter, som er beslægtet med ham i tredje Led, mod at de tilsammen giver 100 Rdlr. in specie, af hvilke han skal levere 50 Rdlr. til Hr. Albret Skeel til Fusing, Embedsmand paa Riberhus Slot, og den anden Halvpart til Hospitalsforstanderen i Vahr¹. J. R. 9, 276 b.

— Aab. Brev, hvorved Niels Jensen i Hesselaa i Vrads Herred i Silkeborg Len faar igen sin Fædrenegaard, som er blevet skuret under Kronen for resterende Afgifter. J. R. 9, 276. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Mogens Kaas.² Jomfru Dorette Kaas har

---

¹ Varde. ² Adressaten maa formentlig være Mogens Kaas Eriksen til Lyngholm, Broder til Mogens Kaas Eriksen til Aas og Tidemandsholm, der var Værge for deres Broder Klaus Kaas Eriksens Døtre Dorte Agate og Abild, som ved Brev af 17. Nov. 1636 havde faaet Bevilling til at være deres egne Værger.

paa sine egne og sine Søkendes Vegne berettet, at deres Farbroder Mogens Kaas til Nebstrupt undslaar sig ved at overlevere dem deres Værgemaal. Da de nu af Kongen har faaet Tilladelse til selv at forestaa deres Værgemaal, skal Adressaten tilholde Mogens Kaas forderlig at overlevere dem forskrevne Værgemaal efter rigtigt Værgeskab og Likvidering, og paase, at de ikke forurettes i nogen Maade. J. T. 9, 481.

2. Jan. (Haderslev). Miss. til Erik Juel om at være Værge for Fru Maren Skram, Enke efter Hertvig Hvitfeldt til Rammegaard, og forsvare hende ved Retten, hvis der paa-kommer hende Trætter. J. R. 9, 481.

— Miss. til [Otte Marsvin]¹. En Mand, ved Navn Mads Sørfrensen, i Salling i Galten Herred i Dronningborg Len har beklaget, at han efter sin Hustrus Død i Drukkenskab har forset sig med Lejermaal med en Kvindeperson, som var beslægtet med hans afdøde Hustru i andet Led, og for samme Forseelse er rømt, men at han nu har begæret at maatte afsone den. Kongen tillader, at Mads Sørfrensen maa blive ved Hus og Hjem og afsone Sagen efter sin yderste Formue. Adressaten skal aftinge baade med ham og hende efter deres yderste Formue for deres Forseelse og føre det til Regnskab. J. T. 9, 481 b.

— Miss. til Mogens Sehested [Skivehus Len]. Denne Brevviser Jens Jørgensen har berettet, at han for nogen Tid siden har trolovet sig med en Kvindeperson, ved Navn Ane Lauridsdatter, men at han i langsommelig Tid ikke kunde efterkomme sit Ægteskabsløfte, hvorfor hun ved Kapitelsdom i Aarhus blev løst fra sit Trolovelsesløfte. Han har nu andraget om at maatte indgaa Ægteskab med en anden Person. Kongen bevilger dette, dog paa Betingelse af, at han tilforn aftinger til Kongen for denne Forseelse efter sin yderste Formue foruden de Bøder, som han tilforn har betalt for Beliggelse. J. T. 9, 482.

— Miss. til Erik Grubbe om, at Kongen har tilladt Rasmus Jendsen, Borger i København, at lade oplægge en Del Korn, som han har faaet til Betaling af Kongen, paa Loftet paa Kongens Gaard i Aarhus, saafremt der er Plads dér. J. T. 9, 482.

¹ Adressaten er glemt i J. T.

2. Jan. (Haderslev). Aab. Brev¹ om, at denne Laurids Lauridsen i Vestergaard, Herredsfoged i Nørre Herred i Lundenæs Len, som i langsommelig Tid har betjent Herredsfogedbestillingen i nævnte Herred, for Alderdoms og Skrøbeligheds Skyld forløves fra denne Bestilling og for sin lange Tjeneste fritages for Ægt og Arbejde af den Gaard, som han bebor, dog at han i rette Tid yder den sædvanlige Afgift og Landgilde af Gaarden. J. T. 9, 482 b.

3. Jan. (Stenderup). Miss. til Rentemestrene om at lade Nickel Kock faa 1000 Rdlr. paa Regnskab af de Penge, som tilkommer ham for de Udlæg, han nu sidst har haft i Rusland med at lade Liget af Kongens Broder Hertug Hans føre derfra, og paa anden Maade. Sj. T. 26, 268 b.

— (Haderslev). Miss. til Jurgen Vind til Gundestrup og Stien Beck til Veybygaard, Rentemestre. De skal lade Stien Bille til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, paa Uldrik Christian Gyldenløve til Skienderups Vegne af Renteriet faa 482 Rdlr. in specie for Øksne, som afdøde Steffen Rode forgangen Aar har faaet paa Skienderup. Pengene skulde have været erlagt sidstforleden St. Hansdag. Samme 482 Rdlr. skal siden afkortes i de Penge, som afdøde Steffen Rodes Arvinger har at fordre hos Kongen. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

19. Jan. (Christianpris). Miss.² til Otte Brahe Pedersen til Torpenfeld og Niels Trolle til Trolholmb, Embedsmand paa Københavns Slot. Knud Paslick til Rønnebecksholm har for nogen Tid siden³ faaet Bevilling til med sin nærmeste Slægts Samtykke at sælge noget af sit Jordegods til at betale den Gæld med, som fandtes efter hans afdøde Brødre. Pros Mund til Birckesvold, Befalingsmand paa Island, har haft en af deres Gaarde og noget Jordegods i Pant for en anselig Forstrækning, som han har ydet dem til deres Behov, hvorfor han (som den, der har mest at fordre) for fuld Værd og Betaling har købt Knud Paslicks, hans Moders og hans Søstres Fællesgods i Over-

---

¹ Formentlig ved en Fejltagelse indført i J. T.   ² Brevet er sikkert udleveret til Pros Mund, idet Overskriften lyder: Pros Mund fik Befaling til Otte Brahe P. og Niels Trolle Knud Paslick anl.   ³ 20. Nov. 1637.

værelse af deres Morbroder Corfits Gabriel til N. og Palle Urne til Gilleboe efter deres udstedte Skøders Lydelse. Men da de ikke er deres egne Værger, har Pros Mund begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at undersøge, om der er sket Knud Paslick, hans Moder og Søstre tilbørlig Fyldest for det Gods, som Pros Mund har afkøbt dem, idet han tilbyder yderligere at yde dem Erstatning, dersom Adressaterne maatte kende ham pligtig dertil. De skal snarest indstævne Parterne for sig, undersøge Sagen nøje og siden give Pros Mund det beskrevet, dog at de paaser, at der ikke sker nogen af Parterne for kort. Sj. T. 26, 269.

19. Jan. (Christianpris). Miss. til Tønne Friis. Da det berettes, at Folket¹ kun med stort Besvær kan faa Brød og Havre paa de Steder, hvor det er indkvarteret, skal han, for at sligt kan forebygges og Folket kan blive betjent bedre, lade indrette et Magasin for Brød og Havre, hvor Folkene kan faa det for Betaling. J. R. 9, 483.

24. Jan. (—). Fredebrev for Johan Olsen, der har berettet, at han for 26 Aar siden er kommet i Perlement² i et Selskab i daværende Borgemester i Rudkøbing Niels Nielsens Hus. I denne Tumult fik Borgemesteren nogen Skade i sin ene Haand, hvoraf han nogen Tid efter døde. Johan Olsen blev derfor svoret fredløs og har siden været i fremmede Lande. Da han nu har andraget om at faa sin Fred igen, har Kongen givet ham hans Fred igen for samme Sag saavidt, at han maa være sikker og fri i Norge, nyde Norges Lov og Ret som andre Under-saatter sammesteds og lade sig bruge i Sølvbjærgværket, da Kongen erfarer, at han er erfaren deri. Sj. R. 20, 1 b.

27. Jan. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i København. Søfren Andersen, Fyrbøder i Tyske Kancelli, og Hans Pedersen Allerup, Borger i København, har berettet, at de har købt en Arv af en Mand, ved Navn Anders Pedersen, i Klixbøl i Tønderhus Len, som er tilfaldet denne efter hans Broderdatter, afdøde Anne Hansdatter, der var gift med Jacob Jørgensen, Brygger i København, i Henhold til et derpaa for Ting og Dom erhvervet Købe- og Skødebrev. Anders Pedersen

¹ D. v. s. Krigsfolket.

² Egentlig: Sammenkomst, dernæst: Strid.

har atter igen skødet og solgt denne Arv til Fuldmægtig Jacob Jørgensen, tilbagekaldt den første Kontrakt og ganske fragaaet den. Sagen er derfor indbragt for Adressaterne, som har henvist den til Anders Pedersens Værneting, for at der dér kunde blive afsagt Dom om, hvilken af Kontrakterne der bør blive ved Magt. Dette er sket, men Herredsfogden har nægtet at være Dommer i den Sag og har, efter den skriftlige Afskeds Formelding, atter hjemvist den til Adressaterne. Parterne har nu andraget Kongen om (fordi Bekostningen vil blive ringere derved og de ikke behøver at forsømme deres Næring) at give Befaling til Adressaterne om at dømme endeligt i denne Sag, hvad Kontrakterne angaar, og afgøre, hvilken af dem der bør være gældende, da de Folk, mellem hvilke begge Kontrakter er gjort, er bosiddende i København og Arven er faldet sammesteds. Under Henvisning hertil befaler Kongen Adressaterne at paakende, hvilken af Kontrakterne der skal staa ved Magt. Men hvis nogen af Parterne siden har nogen Tiltale mod forskrevne Anders Pedersen vedrørende samme Sag og Kontrakter eller han mod dem, bør de søge hverandre ved deres Værneting. Sj. T. 26, 269 b.

28. Jan. (Christianpris). Miss. til alle Arvingerne efter afdøde Jacob Ulfeldt. Otte Pogwisch har berettet, at han formener, at Originalen til hans afdøde Broders Børns Mødrenelod findes nedsat i Hvælvingen paa Egeskouf blandt andre Breve under Forsegling, og da han mener, at han som Værge har udlagt mere til Arvingerne end tilbørligt og at Grunden dertil er den, at han ikke har kunnet faa samme Lod at se, har han begæret Kongens Missive til Adressaterne om til Underretning at lade ham faa en af dem underskrevet Kopi af nævnte deres mødrene Lod. De skal snarest muligt tilstille ham en af dem alle underskrevet Kopi af samme Lod. F. T. 4, 463 b.

2. Febr. (Haderslev). Miss. til Hr. Claus Daa om at forordne Skibskaptejner til at hverve Skibsfolk i Skaane, Sjælland og Fyen. Det skal paalægges dem at hverve Folk, som man kan være tjent med. Pengene til Hvervningen skal de fordre hos Rentemestrene. Sj. T. 26, 270 b. K.

— Miss. til Lensmændene ved Søkanten i Jylland om i deres Len at hverve saa mange Skibsfolk, som de kan faa, af de allerbedste og erfarne. Naar de har faaet dem, skal de hos Ernst

Normand til Selsøe, Embedsmand paa Koldinghus Slot, lade hente Penge til at give dem paa Haanden og siden sende dem til København med Mandtal over dem. J. T. 9, 483 b.

2. Febr. (Haderslev). Miss. til Ernst Normand. Der tilsendes ham 1000 Rdlr. til Hvervning af Skibsfolk. Han skal lade disse Penge staa hos sig, indtil de Lensmænd i Jylland, der har faaet Befaling til at hverve Skibsfolk, sender Bud efter Penge til at give de af dem hvervede Folk paa Haanden; han skal da lade dem faa en Del deraf. Han skal ligeledes selv i sit Len lade hverve saa mange af de bedste Skibsfolk, som han kan faa, og siden sende dem med Mandtal til København. J. T. 9, 483 b.

— Miss. til Rentemestrene. Det berettes, at Knud Christensen paa Klædekamret skylder Kongen en anselig Sum Penge paa hans Regnskaber, og at en Del af denne Skyld bestaar i adskillige Varer, som er frastjaalet ham af Jacob Ankersen, hvorfor han har andraget om at faa dette godtgjort. Kongen bevilger, at der maa godtgøres ham det, som Tyvens Bekendelse og hans Regnskabsbøger, der er indleveret i Rentekammeret, formelder om, samt det, som er fundet hos ham af Varer, Silke, Guld, Sølv, Fløjl og andet, og som af Byfogden er tillagt Kongen. Sj. T. 26, 270 b. K¹. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

3. Febr. (—). Miss. til Ventsel Rotkirk. Da det berettes, at Hr. Axel Arenfelt til Basnes, Befalingsmand over Gedske Len, endnu ikke har givet Hans Uldrik Gyldenløve til Vindinge, Kongens Kammerjunker, Skøde paa det Gods, som han har solgt til denne, da han var Hans Uldriks Værge, skal Adressaten paa Hans Uldriks Vegne fordre Skøde af Axel Arenfeldt og overlevere det med Værgemaal. Sj. T. 26, 271.

5. Febr. (—). Miss. til samme. Det berettes, at Kommisarierne i Sagen² mellem Ernst Normand til Selsøe, Embedsmand paa Koldinghus Slot, og Slagelse Hospital har tilfundet Hospitalet at søge Betaling i forrige Forstander Peder

---

¹ Dette og de følgende Koncepter er stærkt beskadigede af Mus, saa at store Stykker af Teksten mangler i K.   ² Jvfr. Miss. af 15. Okt. 1636 til Ventsel Rotkirk.

Mortensens efterladte Gods og Løsøre, og at denne Dom endnu er ustævnet, men dog ikke er efterkommet af Hospitalsforstanderen, ikke heller Landsdommerens Dom, som ogsaa gaar ud paa, at Hospitalet skal overtage samme Gods og Bo. Adressaten skal tilholde Borgemestre og Raad tillige med Ernst Normands Fuldmægtig at overlevere samme Bo og Gods til Hospitalsforstanderen, da han selv har faaet Kongens Befaling til at tilholde Borgemestre og Raad at lade samme Gods registrere og holde det i god Forvaring. Ligeledes skal Adressaten tilholde Hospitalsforstanderne at modtage det, som han agter at svare Hospitalet, saa at Hospitalet ikke lider nogen Skade for hans Skyld. Sj. T. 26, 271. K.

5. Febr. (Haderslev). Miss. til Frederik Urne om at tilholde Borgemestre og Raad i Helsingør nu straks at afsige endelig Dom i Sagen om de to Skibe, som er kommet fra Hispania med Salt og som havde svenske Certifikationer, efter Landsdommerens Dom, som det er ham selv bekendt. Dersom de ikke nu straks vil dømme endeligt i samme Sag, skal han snarest indstævne Landsdommerens Dom til Konfirmation sammen med deres forrige Dom for Kongen og Rigens Raad. Sj. T. 26, 271 b. K.

— Miss. til Otte Brahe Pedersen og Niels Trolle. Da en Mand, ved Navn Usedom, der er pommersk Raad, i medfølgende Skrivelse har berettet, at han er interesseret i det Køb, som Pros Mund til Birckesvold, Befalingsmand over Island, nu har gjort af Grevens Vænge, befales det dem at høre ham eller hans Fuldmægtig, undersøge den forrige Kommissionsforretning med Pros Mund og indsende Erklæring om Sagen, for at der kan gives Usedom Svar paa hans videre Andragende. Sj. T. 26, 271 b.

— Miss. til Hr. Just Høg om at optage Aden, Søn¹ af Hendrik Pentz, den gamle Dronning i Sverrigs Hofmarskalk, i Sorø, dog at Faderen selv betaler for ham, saavel for hans Kost som for Exerцитierne, saavidt og naar han begærer, at han skal lære dem. Sj. T. 26, 272.

---

¹ Joakim Frederik Pentz, Søn af Adam Henrik Pentz, Hofmarskal hos Dronning Marie Eleonore af Sverrig.

5. Febr. (Haderslev). Aab. Brev om, at det ikke maa tilstedes nogen at opvarte med Leg ved Bryllupper, Barsler og Gæstebud i Købstæderne i Odensegaards Len til Afbræk for Taarnblæserne i Odense, da disse ikke har andet at leve af; dog er det Organisten i Odense hermed uforment at lade sig bruge. Taarnblæserne i Odense har højlig beklaget sig over, at der findes nogle omløbende i Landsbyerne, som opvarter med Leg til Bryllupper, Barsler og andre Gæstebud i Odensegaards Lens Købstæder og som dog ikke er tjenlige til at bruges paa Kongens Skibe eller hvor Kongen har dem fornøden som Trompetere, til stort Afbræk for Taarnblæserne i Odense i deres Næring. F. R. 4, 140 b.

— Aab. Brev¹ om, at da Kongen har annekteret Kierkeby Præstegaard til Stenstrups Præsts Residens, bevilger Kongen, at naar den nuværende Præst i Kierkeby dør og Sognepræsten i Stenstrup Sogn overtager Præstegaarden i Kierkeby til Residens, skal den Kirkejord, som har fulgt henholdsvis Kierkeby eller Stenstrup Præstegaard, herefter følge samme Præstegaard, hvortil den nu ligger, dog at Præsten til Kirken erlægger den sædvanlige aarlige Afgift og Rettighed af Jorden. J. R. 9, 277. K.

— Miss. til Kei von Ahlefeldt og Provsten i Haderslev [Henrik Mikkelsen Tisdorph]. Hvad Hospitalspræsten i Haderslev Hr. Peder Benedict har andraget om, kan de se af hans hosfølgende Supplikation. De skal overveje hans Opgivelser og snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt han som Præst med Hustru og Børn ikke kan leve af den Indkomst, som han nu har. J. T. 9, 484.

— Miss. til Ernst Normand om, at han skal fæste Kronens Part af Smeidstropt² Sognetiende, der er blevet ledig, til Bønderne i Sognet, da disse, som det ses af Adressatens Paa-skrift, ikke kan undvære den uden at blive forarmet paa Grund af ringe Høbjærgning og anden Misvækst, der sædvanlig rammer dem, og fordi Sognet ligger 2¹/₂ Mil fra Kolding, af hvilke Aarsager denne Tiende har fulgt dem fra Arilds Tid. Da Sogne-

---

¹ Skønt Brevet omhandler to Sogne paa Fyen, er det indført i J. R. Om Annekteringen se aab. Brev af 20. Nov. 1637. ² Smidstrup, Holmans H.

mændene af ovennævnte Aarsager heller ikke kan undvære Kirkenes Part af samme Tiende, som han allerede har frafæstet dem, skal han tage sit Fæstebrev tilbage og ligeledes Kongens Konfirmation derpaa, som Kongen af forbemeldte Aarsager tilbagekalder, og fæste denne Part til Sognemændene, som tilforn. J. T. 9, 485.

5. Febr. (Haderslev). Miss. til Ernst Normand. Han skal gøre den Anordning i Kolding, at naar Hamborger Posten rejser den Vej over til Middelfart ind ad Danmark og ikke har noget skriftligt Bevis med sig for, at han har været her i Haderslev, skal han tages og føres til Kongen og tilbage igen. J. T. 9, 484.

— Lignende Miss. til Gregers Krabbe, [Hindsgavl] om at træffe samme Anordning, saafremt Hamborger Posten passerer gennem Middelfart, og til Hr. Mogens Kaas, [Nyborg], saafremt han passerer gennem Nyborg. Udt. i J. T. 9, 484 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Horsens. Seidsel, Enke efter M. Hands Staffviens¹, har berettet, at en Mand, ved Navn Frands Jørgensen, i Horsens har været hendes afdøde Husbonde 409 Dlr. 20 Sk. skyldig. Frands Jørgensen havde selv en Gaard, som var udsat² til en Mand, ved Navn Peder Pedersen, sammesteds, for 300 Dlr., og da fornævnte Frands siden døde, blev Ernst van Baden, Borgemester i Horsens, som var hendes Husbondes Fuldmægtig, da Skiftet holdtes efter ham [Frands Jørgensen], af Byfogden og 4 Dannemænd sammesteds indført i Gaarden for 343 Dlr. 1 Mark 9 Sk., hvorved han saaledes afkortede Summen med 66 Dlr. 1 Mark 11 Sk., fordi Gælden ikke kunde strække til til alle, som blev indført i Gaarden. Peder Pedersen var først indført i Gaarden, som da blev vurderet til 900 Dlr., men efter at Fjenderne havde forladt Landet, lod han en anden Vurderingsmand tilvurdere sig den for 400 Dlr., Seidsel M. Handsis ganske uafvidende og uden at der var givet Kald og Varsel, lejede den bort baade før og siden og gjorde sig den saa nyttig, som han kunde. Da Peder Pedersen nu er død, har Seidsel M. Handsis ogsaa straks derefter haft

---

¹ Sidsel Sidselsdatter, Enke efter Mag. Hans Staphensen (Stephanus) († 1625 i Roskilde). ² Pantsat.

sin Fuldmægtig i Horsens efter Betaling, men har intet opnaaet, og hun har derfor begæret Kongens Skrivelse til Adressaterne om at hjælpe hende, saa vidt det er ret, saa at hun uden Vidtløftighed kan faa sin Betaling, da hun er lovlig indført i Boet. De skal hjælpe hende til dette, saa at hun uden Vidtløftighed faar Betaling for det, som hun efter Indførslen med Rette har at fordre. J. T. 9, 484 b.

5. Febr. (Haderslev). J. T. 9, 485 b se 7. Febr.

6. Febr. (—). Miss. til Dr. Hans Reisner. Da Kongen har kaldet Dr. Thomas Linnemann¹ til den tyske Kirke i København i den afdøde Præsts Sted, skal Adressaten ind sætte ham, naar han ankommer. Sj. T. 26, 272. K.

— Oprejsningsbrev for denne Brevviser Anders Rasmussen Lang af Tulstrup² i Kalø Len, der for nogen Tid siden paa Randers Byting for nogen af ham begaaet Forseelse, saasom Undvigelse fra Arresten, er Vold oversvoret. J. R. 9, 277.

7. Febr. (—). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilge, at en Kvinde, ved Navn Inger Eriksdatter, der begæres til Ægte af en Mand, ved Navn Hans Lauridsen, i Mariæboholms Mølle, men som ikke kan faa ham til Ægte uden Kongens Bevilling, faar Tilladelse til at ægte ham, naar hun har staaet aabenbart Skrifte for den af hende begaaede Forseelse. 14—15 Uger efter at hun var blevet gift med sin første Mand, drog hun bort fra ham og tog Tjeneste hos andre, fordi han ikke kunde underholde hende. Hun begav sig til København, hvor hun tjente i en 9 Aars Tid, tog derefter til Skaane, hvor hun tjente i en 8 Aars Tid, blev saa gift tre Gange, idet hun ikke vidste andet, end at hendes første Mand var død, og levede i disse tre Ægteskaber i henved 24 Aar. For en 6 Aar siden kom hendes første Husbonde igen i den Formening, at han skulde faa en Sum Penge, men drog saa straks fra hende og er nu død.

---

¹ Dr. theol. Thomas Thomsen Lindemann blev Andenpræst ved St. Petri tyske Kirke efter Mag. Wilken Langhorst († 1638). ² Sikkert Fejlskrift i J. T. for: Tustrup, d. v. s. Tustrup, Hørning S., Sønderhald H., hvor der i Jordebogen for 1637—38 findes opført en Anders Rasmussen.

Da hendes første Mand i saa lang Tid har holdt sig fra hende og nu er død, ligesom den Præst, der trolovede hende til den anden, tillader Kongen, at hun maa ægte ovennævnte Hans Lauridsen. Sj. R. 20, 1 b.

7. Febr. (Haderslev). Miss. til Jørgen Vind. Da Jokum Beck til Gladsax, Embedsmand paa Bøvling Slot, har begæret 5 Lunde Kapitel tilhørende Gaarde i Simbris¹ By og Sogn i Jerrestad Herred til Mageskifte for 4 Gaarde, hvoraf den ene hedder Haalslef², i Fielckinge By og Sogn, 1 Gaard i Gurlef³ og 2 Gaarde i Opmand By og Sogn, alle i Villands⁴ H., skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Kapitlet. Sj. T. 26, 272. K.

— Miss. til Rentemestrene om snarest at sende de af afdøde Daniel Throye indleverede 2 Aars Regnskaber for det Gods⁵ i Meckelborg, som han forvaltede⁶, til Nicolas Rappenhagen i Bødzow⁷, som er antaget til Forvalter i hans Sted, og som snarest skal overlevere dem til de deputerede Kommissarier til Revision. Sj. T. 26, 272 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Aab. Brev, hvorved Jahanne Mickelsdatter, boende i Grundfør i Vester Lisbjærg Herred i Aarhus Len, og hendes Efterfølgere paa samme Gaard fritages for at yde den halve Smørlandgilde. Hun har berettet, at den Gaard, som hun bebor, er sat meget højt i Smørlandgilde, og at den maa give $\frac{1}{2}$ Td. Smør aarlig, uanset at der ingen Eng er til samme Gaard. Hun har derfor andraget om at faa en Fjerding Smørs Afslag. J. R. 9, 277 b. K.

— Miss. til Dr. Johann Borckorsen, Superintendent over Ribe Stift. Denne Person, ved Navn Peder Pedersen Biering, som endnu ikke er fyldt 25 Aar, er kaldet til Snehe⁸ Kald i Jylland. Da Kongen selv har hørt ham og befundet ham dygtig

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Suinbris.   ² Sj. T. har ved en Fejlskrift: Haadslef.   ³ Gualæv.   ⁴ Saavel K. som Sj. T. har: Vallands.

⁵ Bagpaa Orig. staar: K. Mtt. Gods udi Mecklenborg.   ⁶ Sj. T. har ved en Fejlskrift: forventede.

⁷ Dette Stednavn findes kun i Orig.   ⁸ (Øster-) Snede, Nørvang H. J. T. har: Sne.

nok dertil, skal Adressaten ordinere ham til samme Kald. Orig. i Landsark. i Viborg. J. T. 9, 485 b (med Datum: 5. Febr.).

7. Febr. (Haderslev). Miss. til Erik Grubbø. Han har berettet, at det Hus paa Aarhusgaard, som Bryggerset og Køkkenet er i, er saa brøstfældigt, at man ikke ved, hvornaar det falder ned. Dersom det skete, vilde ikke alene Tømmeret og Tagstenene sønderlaas, men der vilde ogsaa blive anrettet større Skade, hvorfor Adressaten har anmodet om at maatte tage det ned til Foraaret. Han skal afgive Erklæring om, hvad det kan koste at reparere det, og ellers saavidt muligt lade det forblive uforandret. J. T. 9, 486.

— Miss. til samme [Aarhusgaard]. Det berettes, at Niels Friis til Skoumstrup har gjort stort Afbræk baade paa Papirmøllen, Kobbermøllen, Krudtmøllen og Kongens Stampemølle, der ligger under Havreballegaard i Adressatens Len [Aarhusgaard], idet han har frastukket Vandet fra sin rette Rende, hvori det har løbet i mange Aar, fordi han for nogen Tid siden¹ har faaet til Magelæg en Gaard i Skade By med tilliggende Ejendom fra Hospitalet. Her ligger ogsaa Skadegaards Møllens Ejendom, hvoraf der tilforn aarlig er betalt 2 Rdlr. til Hospitalet. Denne Mølle tilholder Niels Friis sig nu, idet han mener, at den hører ind under nævnte Gaard, uanset at Hospitalet ikke har faaet noget Vederlag for den. Adressaten skal underrette Niels Friis om, at han skal standse sin Afgravning og ikke forgribe² sig mod forskrevne Fattiges Ejendom, for hvilken de Fattige ikke har faaet noget Vederlag. Adressaten skal snarest indsende Erklæring herom til Kancelliet. J. T. 9, 486 b.

— Miss. til Christen Holck. Da Kongen har bevilget, at Dr. Morten Madsen, Superintendent over Aarhus Stift, og hans Participanter, til Adressaten maa erlægge Betalingen for de 2 Egetræer, som de har faaet til Stathus³ og Mølleaksel i

¹ Niels Friis til Skomstrup fik Gods af Aarhus Kapitel i Skaade By, Holme S., Ning H., ved Mageskifter af 13. Febr. 1624, 11. Marts 1630 og 6. Dec. 1633. Nogen Mølle nævnes ikke i disse, hvilket passer med Brevets Tekst ovfr. ² Dette eller et lignende Ord er glømt i J. T.

³ Ordet er forskrevet. Der er ment: Stampetrug. Hvor slet Skrivers, Peder Seefelds, Skrivemaade er, ses af, at han i dette Brev skriver Supientedent for Superintendent og Eggethe for Egetræer.

deres Papirmølle af Silkeborg Slot, skal Adressaten modtage Betalingen for disse Træer og føre det til Regnskab. J. T. 9, 486¹.

[U. D.]² (Haderslev). Miss. til Kapitlet i Ribe. Enken efter Dr. Jens Dinesen, Superintendent i Ribe Stift, skal have Naadensaaret af det Kannikedømme, som hendes Husbonde har faaet efter afdøde Jens Juel. Da Universitetet i København har faaet Halvdelen af nævnte Kannikedømmes Indkomst, skal Laurids Skeilkeld³ nyde Resten, som endnu staar hos Kapitlet. J. T. 9, 488.

U. D.⁴ (—). Aab. Brev, hvorved det bevilges, at denne⁵ N. N. af Hamborg for rede Penge maa tilforhandle sig 100 Øksne af denne N. N. og udføre dem af Riget, Tolden dog uforkrænket i alle Maader. Dog er det ham aldeles forbudt under dette Skøn at indkræve noget af sin Gæld. Dersom det befindes, skal han have de Øksne, som han har at fare med, forbrudt. J. R. 9, 277 b.

U. D. og St. Miss. til [Kristen Holck, Lensmand i Silkeborg Len]. Da det berettes, at der gøres stor Skade paa Dyrene i Kongens Vildtbane af adskillige fremmede Skytter, som fordrister sig til at ride ind i den, befales det ham alvorligt at tilholde Delefogder, Skovfogder og Sognefogder saavel som andre Kronens Tjenere i hans Len, ligesom Skovriderne, at have nøje Tilsyn med Vildtbanen og gøre deres største Flid for at bemægtige sig dem, der findes at skyde i den, og føre dem til Adressaten. Den, som kan overbevise nogen om saadant, skal være forskaanet for et Aars Landgilde. Denne Befaling skal Adressaten lade læse og forkynde paa Tinge. (Bagpaa er skrevet:) Lest paa Vratz herritz snabs ting Aar 1638 etc. (og med en anden [Kristen Holcks] Haand:) Schoffriderne udi Silkeborg lhen tillschicker jeg copiam af disse kongebreffø till att dii seer till, att ridefogderne lade den flijttig løse til ting, och enhu [o: enhver] schoffrider vdi siitt beridt schall giffe acht paa, att dett bliffuer lest

¹ Tr.: C. Nyrop: Strandmøllen S. 21 f.   ² Indført mellem Miss. af 8. Febr.   ³ Formentlig Fejlskrift i J. T. for Laurids Skinkel til Gerskov.   ⁴ Indført mellem 7. og 9. Febr.   ⁵ Overskriften har: nogle Hamborgere.

til ting, och siden se till, at vilbannen kan dermett hollis beder vdi acht, en dett ehr skjld hertildags. D. Kanc. Uindf. Konc. til Jydske Miss.

8. Febr. (Haderslev). Miss. til nogle Lensmænd¹ om Forbud mod, at Bønderne opholder sig i Mark og Skov med lange Bøsser, for at de ikke skal skyde Vildt i Kongens Vildtbane. Sj. T. 26, 273. K². (Tr.: CCD. IV. 708 f.).

—³ Aab. Brev, hvorved Jomfru Ide Skinkel faar bevilget Arrest paa hendes afdøde Fasters⁴ Bo, som ingen maa befatte sig med, førend Jomfru Ide Skinkel har faaet nøjagtigt Vederlag. Jomfru Ide Skinkels Broder Pouel Skinkel, som er hendes rette Værge efter deres afdøde Fader⁵, har overtaget Værgemaalet for hende efter Faderen og har afhændet hendes Gods, men aldeles ikke aflagt hende Regnskab derfor. Da hendes Faster nu er død, har hun begæret Arrest paa dennes Bo, forsaavidt som hendes Broder er berettiget dertil, saa at han ikke maa befatte sig dermed. Det skal dog være Niels Skinkel⁶ tilfaldt at have Tilsyn med Bønderne og Boet paa alle Arvingernes Vegne, saa at intet kan forkømmes, forrykkes eller forværres deraf. F. R. 4, 141.

— Miss. til Frederik Markdanner. Jomfru Ide Skinkel har berettet, at hendes Faster Jomfru Abel Skinkel er død, og at der efter denne er tilfaldet hende nogen Arv, hvorfor hun

---

¹ Der angives ikke, hvilke; Brevet er formentlig sendt til de Lensmænd, i hvis Len der var Vildtbane. ² Som Konc. er benyttet Koncept til Miss. af 2. April 1613 til en Række Lensmænd om Forbud af samme Art. Teksten er uforandret med Undtagelse af, at der i Slutningen af Miss. af 1613 staar, at de Bønder, der paatræffes med Bøsser, „dem skal du lade Bøssen fratage og straks fængsligen til Vort Slot København fremskikke“, medens Brevet af 1638 her har et indskudt Stykke: dem skal du lade Bøssen fratage og straks tage Dom over dem, og dersom de dømmes til Holmen, skal du dem med Dømmen fængsligen til Vort Slot København fremskikke“. Paa K. af 1613 er Adressaterne anført med deres Len. I Sj. T. er de medtaget under Brevet af 1638 med Overskriften: „Udi saadan Mening finge efterskrevne Lensmænd Breve 1613“. Derimod er Adressaterne til Brevene af 1638, som sagt, ikke opført. ³ Da der er rettet i Tallet, er Læsningen ikke helt sikker. ⁴ Jomfru Abel Skinkel Povlsdatter, † ²²/₁ 1638 i Odense. ⁵ Morten Skinkel Povlsen, † 1617. ⁶ Broder til Povl og Jfr. Ide Skinkel.

har andraget om at faa tilforordnet en Væрге, som kan paatage sig Værgemaalet for hende, baade for det efter hendes afdøde Faster, som hendes Broder Pouel Skinkel skal overlevere ham, og paa Skiftet efter hendes afdøde Faster, saa længe det staar paa. Frederik Markdanner skal paatage sig Værgemaalet for hende, medens Skiftet staar paa, overtage Arven af Pouel Skinkel som Børnepenge og nøje paase, at der sker hende Skel og Fyldest for hendes Anpart og der kun vederfares hende, hvad der er ret. F. T. 4, 464.

8. Febr. (Haderslev). Miss. til Ernst Normand om at befale de Skibstømmermænd, som bor i Kolding, straks at begive sig til Haderslev med deres Redskaber, eftersom der er gjort Akkord med dem om, hvad de skal gøre og have. J. T. 9, 487.

— Miss. til Otte Marsvin. Da Fru Jytte Brock, Hr. Jørgen Skeels Enke, har begæret 1 Kirkebol i Vinge By og Sogn i Middelsom Herred i Halds Len og et Stykke Eng paa Lange-mark sammesteds, der begge ligger under Dronningborg, til Mageskifte for 1 Gaard og 1 Gadehus i Afrere¹ By og Sogn, Nørhald Herred, Dronningborg Len, skal han besigte dette Gods og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejlig-heds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Dronningborg]. J. T. 9, 487 b.

— Lignende Miss. til Hr. Christen Thommesen om at indsende Erklæring til Kancelliet om 1 Kirkebol i Aufning By og Sogn i Sønderhald Herred i hans Len [Kalø], som ovennævnte Fru Jytte Brock har begæret til Mageskifte for noget andet Gods, som Kongen har begæret af hende. J. T. 9, 488.

— Lignende Miss. til Erik Grubbe om, da Lensmanden² er forhindret i andet kongeligt Hverv, at indsende Erklæring til Kancelliet om 1 Gaard i Tøystrup i Veilby Sogn, der ligger til Mariager Kloster og som ovennævnte Fru Jytte Brock har begæret til Mageskifte for 1 Gaard i Nyrupt i Gislum Herred. J. T. 9, 488 b.

— Miss. til Laurids Ebbesen. Da Fru Jytte Brock, Enke efter Hr. Jørgen Skeel til Estrupt, har begæret 3 Gaarde og 1

¹ Fejlskrift i J. T. for: Asferg.

² Iver Krabbe Nielsen.

Bol i Fløistrup By, der ligger til Kapitlet i Aarhus, til Mageskifte, og Kongen paa hendes Vegne vil give Kapitlet Vederlag af Kronens Gods i Skanderborg Len, men Adressaten ikke har villet give Kapitlet saa godt Gods, som det kunde være tilfreds med, paalægges det ham at give Kapitlet Gods i Skanderborg Len, der er ligesaa godt paa Skov, Mark, Belejlighed og anden Herlighed, som det, Kapitlet bortskifter, for at dette Mageskifte engang kan komme til Ende. J. T. 9, 489.

8. Febr. (Haderslev). Miss. til Erik Grubbe. Han har tilforn¹ faaet Befaling til at tilholde alle og enhver, Kronens saavel som Kapitlets Bønder, i hans Len [Aarhusgaard] for Betaling at skaffe 4 eller 6 Mark² Lærreds-Lumper. Da det berettes, at der hidtil kun er leveret en ringe Mængde, skal han nøje paase, at dette efterkommes uden Forsømmelse og uden Ophold. Han skal udpege en bestemt Mand i hvert Sogn og hver By, som aarlige kan samle dem for Betaling, hvis der ikke skal gribes til andre Midler. J. T. 9, 488 b³.

— Miss. til samme. Da Kongen har bevilget, at Borgemestre og Raad i Aarhus maa opkræve en Afgift baade af Udlændinge og af Kongens egne Undersaatter til Reparation af deres Havn, som han kan se af det af Kongen udstedte Brev⁴ til dem, skal Adressaten nøje paase, at de Penge, der oppebæres, anvendes til Bedste for Havnen. J. T. 9, 487.

9. Febr. (—). Aab. Brev, hvorved Borgemestre og Raad i Aarhus, som har ansøgt om at faa bevilget nogen Hjælp til Reparation af deres Havn, faar Bevilling til af hver Sletdalers Værdi, som udføres af Udlændinge, der ikke er Kongens Undersaatter, at opkræve 2 Hvide, af hver Indlænding 1 Hvid, samt af dem, der ikke er Kongens Undersaatter, 5 Sk. af hver Læst i en 6 Aarstid og af Kongens Undersaatter 3 Sk. i en 3 Aarstid, dog at Færgerne forskaanes, naar de overfører Folk. J. R. 9, 278⁵. K.

— Miss. til Frederik Urne. Han skal tilholde Tolderne i

¹ Se aab. Brev af 8. Nov. 1636.   ² J. T. har ved en Fejlskrift: Mach.

³ Tr.: Hübertz: Aktst. vedk. Aarhus II. 74 f. og Brudst. i C. Nyrop: Strandmøllen S. 19.   ⁴ Af 9. Febr. 1638; se ndfr.   ⁵ Tr.: J. R. Hübertz: Aktst. vedk. Aarhus II, 75.

vor Købstad¹ [Helsingør] ved Opkrævning af Rosenobel-tolden, hvor det er paabudt at betale i Rosenobler, kun at oppebære de gode gamle rigtige Rosenobler. Han skal endvidere tilholde dem ikke i Tolden at modtage de i Nederland forbudte² Rigsdaler, nemlig Albertus- og Bjørnedaler. Sj. T. 26, 273 b. K.

9. Febr. (Haderslev). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om at skaffe Jacob Mickelsen, Borgemester i København, og Johan Bram sammesteds deres Tilgodehavende hos ostindisk Kompagni. Sj. T. 26, 273 b. (Tr.: KD. V. 205 f.).

— Miss. til Hr. Just Høg om at optage to Sønner af M. Peder Andersen Bredal, Sognepræst til Kietting Kirke i Lolland, nemlig Jens Pedersen og Hans Pedersen, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig, og sætte dem under Disciplin som de andre Skolebørn. Sj. T. 26, 273 b. K.

— Miss. til Rentemestrene om straks at lade indkøbe 500 Skippd. Flæsk til Skibsflaaden for den ringest mulige Pris. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene. Udt. i Sj. T. 26, 274.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz, [Lensmand paa Vordingborg], og Ernst Normand, [Lensmand paa Koldinghus], om Forholdsregler mod Kvægsygen. Sj. T. 26, 274. K. (Tr.: CCD. IV. 709).

— Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz og Christopher Stensen. Da Borkor Rud til Sebyegaard har begæret 1 Gaard og 2 Agre i Biseballe³ i Otterslef Sogn under Hafgaards Forlening i Lolland, af hvilke Agre den ene ligger til Jørgen Rugs Gaard ved Ørnekulen i Lunde Mark i Kastagger, den anden til Hans Joensens Gaard i Otterslef, [hvilket Gods afstaas af Kongen paa Landsdommeriets Vegne]⁴, til Mageskifte for 1 Gaard i Kastagger i Otterslef Sogn, hvorhos han vil give de to Mænd

---

¹ K. har oprindelig haft: i vore Købstæder, hvilket ved Udstregning er rettet til: i vor Købstad. Bynavnet Helsingør findes kun paa Bagsiden af K. og i Overskriften   ² Sj. T. har ved en Fejlskrift: paa-budne, K. har rigtigt: forbudne.   ³ Bispeballe, Utterslev S., Lollands Nørre H.   ⁴ Disse Ord, der mangler i Sm. T., er indsat efter Skødet. (Se Kr. Sk. 1. Okt. 1638).

Jord i Otterslef Mark og gøre Kronen og Landsdommeriet Fyldest i alle Maader, skal de med det allerførste besigte begge Parter Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sm. T. 6, 452.

9. Febr. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Pofvel Pedersen, boende i Rafnholt i Aarhus Len, og hans Efterfølgere paa samme Gaard herefter faar et Afslag paa 4 Tdr. Byg Landgilde. Han har berettet, at den Gaard, som han bebor, er sat meget højt i Kornskyld og Bondeherlighed, uanset at der kun er ringe Ejendom til den, hvilket noksom kan bevises ved Tingsvidne, og han har derfor begæret at faa det nævnte Afslag paa 4 Tdr. Byglandgilde bevilget. J. R. 9, 278. K.

— Mageskifte mellem Hr. Frederik Reedtz til Tygestrup, Embedsmand paa Vordingborg Slot, og Kronen. J. R. 9, 278 b. K. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Ernst Normand om til Kongens Hofholdning under de forestaaende Herredage, som er berammet til at afholdes i Kolding først i April, at have i Forraad mod Betaling, som Kongen straks vil erlægge, efterfølgende Ting i gode Varer: 64 Tdr. Malt, 24 Tdr. Rug, 20 Skippd. Talg, 4 Tdr. Smør, 8 Øksne, endvidere af Lam, Høns, Æg og godt Flæsk saa meget, som behøves til 2 eller 3 Uger, og endelig 4 fede Svin og 1 Td. Ørreder. J. T. 9, 489 b.

— Miss. til Gunde Lange om at lægge 1 Gaard i Vester Hassing By og Sogn, 1 Gaard i Maunstrup¹, 1 Gaard i Lunden, 4 Gaarde og 1 Gadehus i Gaser² By, 1 Gaard i Strabeck og Strabeckhave³ i Hassing Sogn, alt i Kær Herred i Vendsyssel, og 1 Gaard i Løgsted By og Sogn i Slet Herred i Himmersyssel, alt i Aalborghus Len i Jylland, som Kongen har faaet til Mageskifte af Hr. Fredrik Reedtz til Tygestrup, ind under Lenet [Aalborghus], indskrive det i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. J. T. 9, 489 b.

— Miss. til Jørgen Seefeldt og Kapitlet i Viborg. Da M. Hands Handsen, Sognepræst til Domkirken i Viborg, klager over,

---

¹ Skødet har Mandstrup og Manstrup, Besigtelsen: Mandstrup. ² Gaa-ser By, Ø.-Hassing S., Kær H. ³ Fejlskrift i J. T. for: Starbek og Starbeck Have.

at han for sit Embedes Skyld ikke længer kan være Hospitalsforstander, skal de ansætte en anden dygtig Mand i hans Sted som Hospitalsforstander og lade M. Hands være fritaget for denne Stilling. J. T. 9, 490.

9. Febr. (Haderslev). Miss. til Christoffer Hvas. Da Hr. Christen Reisen¹, Sognepræst i Vestervig, har berettet, at hans Anneks sogn² er fordærvet af Sandflod, saa at hans Indkomst er saa ringe, at han ikke kan leve deraf, skal Adressaten, naar der bliver nogen Tiende ledig nær derved, saa Bønderne ikke besværes for meget med at føre den dertil, lade ham faa en eller to Tiender, naar de bliver ledige, for sædvanlig Fæste og Afgift. J. T. 9, 490.

— Miss. til Rektor, Episcopus og Professorer i Universitetet i København. Da det berettes, at næsten alle Eksemplarer af den lille danske Bibel er opkøbt, saa at den ikke let kan faas, skal de straks nøje revidere den lille Bibel, korrigere den efter Originalteksten, hvor det er nødvendigt, lave korte Summarier over hvert Kapitel og Forklaring i Margenen over de vanskeligste Ord i Skriften med gode Konkordanter samt lade den trykke paa bedre Papir med større og læseligere Stil for Tekstens Vedkommende. Orig. i Univers. Ark. Nr. 1204.

— Miss. til Pros Mund om at begive sig til Kolding til næstkommende Herredag og af Loven og Rettebøder at medtage, hvad der omhandler Forældres Arv efter Børnene, 20 Vintres Hævd og hvad der vedrører det Ridemænds Tov, som Laugmændene alene paatager sig. En Mand dér paa Landet, ved Navn Biørn Pedersen, har begæret at maatte ægte et Kvindfolk, som er beslægtet med ham i 3. Led, og har tilbudt at give 300 Dlr. og mere efter sin Formue. Kongen bevilger det paa de angivne Vilkaar. Endelig skal han selv undersøge, om Bisp³ for Norden ikke selv er en af Arvingerne efter den Bisp eller den Kvinde, som har tilskiftet sig Greff⁴, og om der er sket Domkirken Fyldest for de 1000 og andet, som endnu resterer hende af samme Skifte

---

¹ Kristen Povlsen Resen.   ² Agger, Refs H.   ³ Thorlak Skulason.
⁴ Grøf, Øfjords Syssel(?).

og dets Aarsindkomst, siden Skiftet stod. Han skal indsende Erklæring derom til Kancelliet. N. T. 6, 307¹.

10. Febr. (Haderslev). Miss. til nedennævnte Lensmænd om at lade hosfølgende aabne Brev² om Kvægsygen i vort Land N. læse og forkynde paa de tilbørlige Steder og paase dets Overholdelse, nemlig: Skaane: Hr. Tage Thott Ottsen [Malmøhus], Hr. Christopher Ulfeldt [Helsingborg], Hr. Hendrik Hvitfeldt [Landskrone]³, Malte Juul [Kristianstad], Gunde Rosenkrantz [Froste Herred og Helnekirke], Niels Krabbe [Halmstad], Christian Bülow [Laholm], Erik Krabbe [Kristianopol]⁴; Sjælland: Frederik Reedtz [Vordingborg], Ventsel Rotkirk [Korsør, Antvorskov og Sæbygaard], Tygge Brahe [Tryggevælde]; Lolland og Falster: Palle Rosenkrantz [Nykøbing F. og Aalholm], Jost Frederik v. Pappenheim [Halsted Kloster]; Jylland: Hr. Albrekt Skeel [Riberhus] og Ernst Normand [Koldinghus]. Sj. T. 26, 274 b. K.

— Forordning om Sorø Akademi. Sj. T. 26, 274 b. K. (Tr.: CCD. IV. 709. E. G. Tauber: Sorø Akad. under Chr. IV og Fr. III. Aktst. S. XXIII f.).

— Miss. til Hr. Joest Høeg, hvorved ovenstaaende Forordning tilsendes ham. Han skal paase, at den bliver overholdt. Han skal lade alle Haandværksfolk flytte fra Pedersborg og de nærmeste Byer til Sorø og lade udvise Plads til Bygning og Gaard og Haverum til dem. Han skal beflicte sig paa at faa de flest mulige Handels- og Haandværksfolk til Stedet og give dem Frihed og Fordel for al Tynge, saavidt Stedet kan taale, navnlig skal han være ude om at faa Vognmænd til at nedsætte sig dér og om andet, der kan komme Stedet til Nødtørft. Kongen har endvidere bevilget hans Begæring om at maatte opsigte de Penge, som Kongens afdøde Moder har givet til Stedet, og betale Professorerne dermed; men hvis der i Fremtiden kan blive noget tilovers deraf, skal der igen samles en Kapital deraf og denne udsættes. Sj. T. 26, 276. K.

---

¹ Tr.: M. Ketilson: Forordn. til Island II, 402. ² Formentlig Brevet af 19. Febr. 1638 om Kvægsygen i Holsten (J. R. 9, 282), jvfr. CCD. IV. 712, Note. ³ Glemt i Sj. T. ⁴ Nedenunder Erik Krabbes Navn er skrevet: — Halsted Kloster. Lensmanden her, Jost Frederik von Pappenheim, er dog anført rigtigt under Lolland og Falster.

10. Febr. (Haderslev). Miss. til Rentemestrene. Det berettes, at afdøde Frans Kaas er blevet Kongen en anselig Rest Penge skyldig, for største Delen hidrørende fra Skatte-restancer. Nordlandene har i nogle næstforledne Aaringer været forskaanet for Skat, og det paastaas nu, at Skattebrevene ikke er kommet ham i Hænde, hvilket de bedst kan se af, om de omhandlede Skatter er paabudt i Nordlandene, og om noget af dem er oppebaaret; ti det kan ikke antages, at han vilde have ladet Skattebrevene ligge hos sig uden at forkynde dem, hvis han havde faaet dem, eller have forskaanet Bønderne for Skatten, da han dog vidste, at han skulde gøre Regnskab for den og udrede den. Da det maa formodes, at der kun er ringe Betaling at faa hos hans Arvinger og Rigens Raad alligevel fuldgør den udlovede Sum, og da man, saafremt hans Arvinger skal svare til samme Sum, ikke kan nægte dem Retten til igen at indkræve denne Restance hos Bønderne (da Undskyldningen gaar ud paa, at Brevene ikke er kommet ham i Hænde), og da Nordlandene derved vilde blive ganske ruineret og udsuget, bevilger Kongen, at hans Arvinger ikke skal svare til andre Skatter end dem, om hvem det kan erfares, at de er læst, forkyndt, paabudt og oppebaaret i Nordlandene, hvorom Kongen med det første vil lade anstille Undersøgelse¹. Men da det menes, at han og hans Arvinger siden har forsøgt at faa en Del af Skatten ind, skal Arvingerne, saafremt de har oppebaaret noget af Skatteyderne, aflevere dette med rigtige Mandtaller som Bevis. Sj. T. 26, 276. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Aab. Brev, hvorved Dr. Peder Vinstrup, Superintendent over Skaane Stift, der efter Overenskomst har afstaaet det Kannikedømme i Roskilde, hvormed han var forlenet, og som nu er kaldet til Bisp i Skaane og skal residere dér, faar bevilget det Kannikedømme i Lund, som nu er ledigt efter N. N., og det Vikarie, som afdøde Christen Pedersen har haft samme-

---

¹ I N.T. 6, 308 er indført et Miss. af 10. Febr. 1638 til Frans Kaas's endnu ikke udnævnte Efterfølger i Nordlandene om af Tingbøgerne i Lenet og ellers at skaffe oplyst, hvilke Skatter der er paabudt i Nordlandene fra Aar 1629 indtil 1. Maj førstkommende, Datoen for Paa-bydelsen af Skatten, om der er oppebaaret mere end paabudt, og snarest indsende Erklæring derom til Kancelliet. (Tr.: NRR).

steds. Han skal straks indtræde i Kannikedømmet og Vikariat. [Med Artikl. 1—2]. Sk. R. 5, 221.

11. Febr. (Haderslev). Forleningsbrev for M. Niels¹, Præst til Holmen i København, paa Kannikedømmet Store Hammer i Lund, hvormed afdøde Gunde Jensen har været forlenet. Han skal straks indtræde i Kannikedømmet. [Med Artikl. 1—2]. Sk. R. 5, 221 b.

— Miss. til Køn Jokomb Graaboe. Han skal ikke, efter Kongens forrige Befaling, lade disse Tømmermænd reparere noget paa Raphael, men skal først lade dem kølhale og reparere Neldebladet og Postilionen. Disse Skibe skal han dernæst proviantere for ca. 8 Uger, saa at de den 1. April kan være i Liste Havn for at konvojere Øksenskibe. Han skal selv følge med dem og konvojere Øksenskibe, indtil de første 8 Dage af Maj er gaaet, hvorefter han med de nævnte to Skibe skal begive sig til København og blive dér indtil videre. Straks efter at de to Skibe er kølhalet og repareret, skal han lade Tømmersvendene begynde at reparere de smaa Skibe, Jomfrusvenden og det andet, siden lade dem ligge til videre Besked og derefter reparere Raphael. Hvad der behøves af Beg, Tjære og andet til Skibenes Reparation og ikke findes paa Stedet, skal Tolderen skaffe hos Rechelmand eller andre Købmænd dér i Glückstadt. Han har berettet, at han ikke kan bukke² Pæle mellem det Fundament af Bøgetræer, som ligger under Glücksborgs Gavl, og den Mur, som endnu staar af Toldbodens Gavl, fordi Toldbodens Gavl mur er muret tæt op til Gavlen af Kongens Hus, saa at man ikke kan komme mellem dem med Pæle. Han skal lade den Gavl mur, som staar paa Toldboden, nedbryde, Fundamentet rydde bort og bukke Pælene efter Kongens forrige Befaling. Sj. T. 26, 277. K.

— Aab. Brev, hvorved M. Jacob Sperling, Sognepræst til St. Knuds Kirke i Odense, som for nogen Tid siden har faaet Bevilling paa Livstid paa Nesbyehofved Brobye Tiende i Fyen, faar Bevilling paa, at hans Hustru efter hans Død maa nyde denne Tiende paa Livstid. F. R. 4, 141 b.

— Miss. til Hening Valkendorf til Glorup, Befalingsmand

¹ Mag. Niels Mikkelsen Aalborg, Sognepræst ved Holmens Kirke.

² D. v. s. ramme ned med en Pælebukker.

paa Odensegaard. M. Hendrik¹, forrige Præst i Odense, er blevet Hospitalet i Odense en Sum Penge skyldig og tilbyder at betale den med Margrette Claus Bangs Gældsbreve og selv svare til samme Gældsbreve, dersom de kræves betalt til Tiden og ikke kan blive betalt. Kongen bevilger, at Hospitalet maa betales med disse Gældsbreve paa de nævnte Vilkaar; dog skal M. Hendrik betale det, der mangler i den Sum, som han er tilfunden at betale. Saafremt der tvistes om, hvem der skal staa Hospitalet til Rette for Omkostningerne ved Processen siden Afsigelsen af Herredagsdommen, skal Sagen føres videre paa de tilbørlige Steder, saavidt det er Ret. F. T. 4, 464 b. Samtidig bekræftet Kopi af Originalen, som Lensmanden har leveret „os“ (Hospitalsforstanderne?) og „som skal findes i Hospitalet“.

11. Febr. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Dr. Morten Madtsen, M. Paaske Jensen og Hans Hansen Skoning, Kanniker i Aarhus Købstad, for sig og deres Arvinger faar Bevilling til at bruge og nyde den Papirmølle, som Kongen tilforn har bevilget dem at opsætte. Papiret, som gøres paa Møllen, skal først tilbydes Kongen i København til en rimelig Pris og ellers forhandles til Kongens Undersaatter her i Riget og ikke til nogen fremmed. J. R. 9, 281². K.

— Miss. til Hertvig Sax. Denne Brevviser Peder Nielsen, Møller i Skierne Mølle, der ligger til Lønborg Bisgaard, som Adressaten har i Forpagtning af Kongen, har berettet, at Møllen er meget brøstfældig baade paa Vandværket og Kværnværket, og at Jorddæmningen er gennembrudt, saa at den ikke kan dæmme Vandet op, med mindre den bliver istandsat, som Tingsvidnet udviser. Adressaten skal straks lade Lønborg Bønder istandsætte³ Dæmningen og straks lade Brøstfældigheden paa Vand- og Kværnværket besigte, taksere, hvad det vil koste at istandsætte den, og snarest indsende det til Kongen, som saa vil erklære sig videre derom. J. T. 9, 490 b.

12. Febr. (—). Aab. Brev om, at Kongen har bevilget,

¹ Mag. Henrik Mikkelsen Tisdorph, Sognepræst til St. Hans Kirke i Odense, 1635 Sognepræst og Provst i Haderslev. ² Tr.: C. Nyrop: Strandmøllen S. 22. ³ Dette eller et lignende Ord er glemt i J. T.

at Skipper Jan Cornelis, Jan Buyr van Hoorn¹, som en Tid lang har været arresteret i Romsdalen, maa sættes paa fri Fod og igen med sit Skib uhindret maa sejle paa Norge som hidtil, ligesom hans Forlovere frigives for deres Forløfte, men da hans Sag, for hvilken han har været arresteret, er henvist til Danmarks Riges Raad til Paadømmelse, skal han være forpligtet til at lade svare til sin Brøde og siden undgælde, hvad der er Ret, hvis Skylden findes hos ham. Sj. R. 20, 2.

12. Febr. (Haderslev). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. En Mand, ved Navn Hendrik Jeching, har berettet, at han har anmodet Borgemestre og Raad i København om at faa udleveret sine Breve, Domme og Dokumenter, som han behøver for at kunne føre sin Sag mod Borgemestre og Raad i København paa næste Herredag, men som de har ladet forsegle, og at de har afslaaet hans Anmodning. Han har derfor begæret, at disse Breve maa blive tilstillet ham sub inventario af Forseglingen. Adressaten skal tilholde Borgemestre og Raad at tilstille ham hans Breve, Domme og Dokumenter, som de har under Forsegling, mod en rigtig Fortegnelse over Brevene og, om fornødent, mod Kavtion, for at han desto bedre kan forsvare sin Sag med dem. Sj. T. 26, 277 b.

— Miss. til samme. Af medfølgende kan han se, hvad den tønderiske Amtsskrivers efterladte Hustru har berettet. Han skal lade Sagen nøje undersøge og hjælpe Supplikantinden til Rette. Sj. T. 26, 277 b.

— Miss. til Kapitlerne i Danmark og Norge. De skal snarest og nu straks til Kancelliet indsende Fortegnelse paa de to bedste gejstlige Præbender NB. i Stiftet og Kapitlet, hvad den aarlige Indkomst af dem beløber sig til og hvad der kunde tilfalde hvert af dem af Fællesgodset, dersom Fællesgodset blev fordelt blandt Præbenderne efter hvert Præbendes Størrelse, dernæst en Fortegnelse paa de to bedste Vikarier, de to bedste mensis Portioner, Prokuratorier og deslige samt

---

¹ Van Hoorn hører ikke til Navnet, men betegner kun, at han er fra Hoorn. Han kaldes i et kgl. Miss. af s. D. til Oluf Parsberg Jan Cornelisen Jan Beyer van Hoorn; i NRR. er dette, vistnok rigtigt, forstaaet som: Jan Cornelissen, Skipper paa Skibet Jan Beyer fra Hoorn.

Beretning om, hvorvidt der er noget gejstligt Gods ledigt i Kapitlet eller Skiftet og hvad Indkomsten deraf er, samt endelig om, hvorvidt der ved Mageskifte er kommet noget derfra, for hvilket der endnu ikke er ydet Vederlag.

NB. Ved dette Tegn skal der i Mandaterne til Aalborg, Bergen og Trondhjem indføres: Provstier eller andet gejstligt Gods. Sj. T. 26, 278. K.

12. Febr. (Haderslev). Miss. til Erik Ottesen. Der er for nogen Tid siden til Bremerholm i København sendt en Fange, som havde brugt Ukvemsord og opsætsige Ord mod Ifver Krabbe til Jordberg, Embedsmand paa Varberg Slot, og der er nu hos Kongen ansøgt om at faa ham frigivet, hvilket Kongen bevilger. Naar der sker Henvendelse til Adressaten med dette Brev, skal han lade denne Fange komme paa fri Fod igen. Sj. T. 26, 278.

— Forleningsbrev for Jørgen Rask, Lutenist, paa et Kannikedomme i Lund efter afdøde Christen Pedersen. (Lyder ligesom det forrige.) [D. v. s. Enslydende med Forleningsbrevet af 11. Febr. 1638 for M. Niels, Præst til Holmen.] Udt. i Sk. R. 5, 222 b.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen. Han har berettet, at en Ægtemand, der bor paa hans Gods, har forset sig for tredje Gang med Lejermaal i sit Ægteskab, og har andraget om, at han maa benaades paa Livet, mod at hans Boeslod, der er tilfaldet Adressaten, af denne gives til Hospitalet. Da Gerningen er meget grov, paalægges det Adressaten at tage Dom i Sagen og forholde sig efter den. Hvad de 300 Alen hugne Sten angaar, som ligger ved Børring Kloster og som han har andraget om at maatte føre til sin Gaard Skabersøe, da tillades det ham at beholde dem mod at betale Arbejdslønnen. Sk. T. 6, 266.

— Aab. Brev, hvorved Jomfru Anne Brun Hertvigsdatter faar Bevilling til at være sin egen Værge, selv oppebære sin aarlige Indkomst og anvende den til sin Nødtørft, dog at hendes rette Værge har Indseende med, at den ikke anvendes til Unytte. J. R. 9, 281.

— Miss. til Ifver Vind. Han har berettet, at han, da den sidste Pengeskat og Landehjælp blev paabudt i Lundenæs

Len¹, har lagt dobbelt Skat paa saavel dem, der har fæstet jordegne Gaarde af andre og bor paa dem, som paa dem, der selv ejer Bondegodset og selv bor derpaa, ligesom det er brugeligt i Kongens andre Len, men at de Bønder, som har fæstet jordegne Gaarde af andre, besværer sig herover og hævder, at de tilforn ikke har givet dobbelt Skat, men kun har givet det samme som andre Fæstebønder, og han har begæret at faa at vide, hvorledes der skal forholdes dermed. Kongen bestemmer, at han skal tage Dom over dem, der trykker sig i saa Maade og ikke vil give dobbelt Skat, dog vil Kongen efter hans Begæring have bevilget, at de forskaanes for at give dobbelt Skat for de Skatters Vedkommende, der tidligere har været paabudt. J. T. 9, 491.

12. Febr. (Haderslev). Aab. Brev til Kronens Bønder i Ginding Herred i Lundenæs Len. Da Ifver Vind til Nørholm, øverste Sekretær og Befalingsmand paa Lundenæs Slot, har berettet, at han, da den sidste Pengeskat og Landehjælp blev paabudt i Lundenæs Len, har lagt dobbelt Skat paa saavel dem, der har fæstet jordegne Gaarde af andre og bor paa dem, som paa dem, der selv ejer Bondegodset og selv bor derpaa, ligesom det er brugeligt i Kongens andre Len, men at de besværer sig herover og hævder, at de Bønder, som bor paa Selvejergods og har fæstet det af Ejerne, hidtil har været sat i Skat ligesom andre Fæstebønder og ikke har givet mere end disse, og at de, for at sagfæste dette, i Retten har fremlagt et af Kong Hans til Kronens Bønder i Ginding Herred udstedt Brev, som bl. a. formelder, at deres aarlige Skat eller Leding ikke skal forhøjes, og Kong Christian IIIs Konfirmation derpaa, hvori det hedder, at Kronens Bønder i Ginding Herred skulde nyde disse Privilegier saa længe, til nogen fremkom med bedre Bevis eller Kongen med Rette havde andet at sige derom. Da Tiden nu er langt anderledes og besværligere end den var, da disse Privilegier blev udstedt, befaler Kongen dem nu, naar der herefter paabydes Skat, at give samme Skat som Kronens andre

¹ Overskriften har: Bønderne i Lundernis Len udi Guinding [Ginding] Herred. De sidste Ord er sikkert glemt i Teksten i J. T., jvfr. det aabne Brev om samme Sag ndfr.

Bønder, saa at hver jordegens Gaard giver dobbelt Skat, enten Gaarden er fæstet bort til en anden til at bebo den eller den bebos af den, der selv ejer den. Hvis nogen viser sig modvillig eller forsømmelig heri, skal han tiltales af Lensmanden og straffes som vedbør. J. T. 9, 492.

12. Febr. (Haderslev). Miss. til Ifver Vind og Jokim Beck. En af Kronens Bønder i Frøcke¹ i Lundenæs Len har berettet, at der til denne Gaard Frøcke ligger nogle Enge, som Borgerne i Holstebro aarlig kører over til stor Skade for ham, fordi Holstebro har nogle Enge, som ligger midt i Frøckes Mark og Eng, og han begærer derfor at maatte faa de Holstebro tilhørende Enge, som ligger nærmest ved hans Gaard, til Mageskifte for hans Enge, der ligger nærmest ved Holstebro. Adressaterne skal snarest undersøge Forholdene og, hvis det kan ske uden Skade for begge Parter, forhandle med dem om Mageskifte og give dem Afgørelsen beskrevet. J. T. 9, 491.

— Miss. til Ernst Normand om at lade denne Peder Bertelsen i Aagaard, hvis Gaard er brændt med alt, hvad han havde, som det bekræftes af Adressatens Erklæring, være forskaanet for et Aars Landgilde og 3 Aars Ægt og Arbejde samt lade ham faa noget Bygningstømmer af Skovene uden Betaling. Han skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 491 b.

13. Febr. (—). Miss. til Lave Bilde. Denne Peder Holts, Indvaaner i Haderslev, har ladet berette, at han har en Trætte med en Borger i Maribo, ved Navn Peder Jepsen, og har begæret Kongens Befaling til Adressaten om at hjælpe ham til Rette med samme Sag uden Ophold og Vidtløftighed. Adressaten skal saavidt muligt hjælpe Peder Holts til Rette, saa at han uden Vidtløftighed og Ophold kan komme til Ende med sin Modpart, da han er en fattig, gammel Mand. Sm. T. 6, 454.

— Miss. til Christen Holck og Veisens Stensen. Fru Hilleborg Krafse til Raufholt², Grev Holcks Enke, har berettet, at hun og hendes Børn er i en temmelig stor Gæld, saa at hun nødes til at afhænde noget af sit Gods for at blive fri for denne Besværing, og begærer derfor at maatte sælge Egholms Gaard og Gods, der ligger i Sjælland. Saafremt Børnenes Gæld

¹ Frøjk, Gaard i Maabjærg S., Hjerm H.   ² Ravnholt, Vindinge H.

er saa stor, at Godset endelig maa afhændes, og hun straks kan faa en Køber til samme Gods, tillader Kongen, at hun sælger det. Det befales Adressaterne snarest at holde Skifte og siden som Børnenes rette Værger være til Stede, naar Gaarden sælges, og paase, at der ikke sker Børnene for kort derved. J. T. 9, 492 b.

U. D. og St.¹. Miss. til Hr. Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Da det berettes, at der i Holsten, Meklenborg, Pommern og andetsteds i Tyskland og ogsaa nogle Steder her i Riget grasserer en meget smitsom Sygdom blandt Fæet, skal han paase, at intet fremmed Fæ indføres til Bornholm fra de Steder, hvor Sygdommen er. Sk. T. 6, 266 b.

U. D. og St. Lignende Miss. til Holger Rosenkrantz Børresen, [Gulland], „sat i Steden for Borringholm Gotland“. Udt. i Sk. T. 6, 266 b.

14. Febr. (Haderslev). Miss. til Claus Daa og flere af Raadet². Da det berettes, at der i Sjælland er begyndt at optræde en ny Fæsygdom blandt Kvæget, uden at Kongen egentlig ved, paa hvad Steder, skal han, naar han erfarer, at den er begyndt noget Sted dér i Landet³, underrette Lensmændene dér i Landet om, hvor den nye Sygdom er, for at de, hver i sit Len, kan udstede Anordning om, at der skal sættes god Vagt og Hyrer, som kan holde Vagt, saa at det sunde Fæ ikke kommer paa de Græsgange og Weider⁴, hvor det syge Kvæg har gaaet, ikke heller paa de Steder, Vinden noget nær kommer fra⁵ og kan staa paa det sunde Kvæg. Naar noget Fæ dør, skal det paases, at det, saavidt muligt, nedkastes i de dybeste Moradser, og Bønderne maa hellere forskaanes for en Del andet Arbejde. Lensmændene skal lade alle de Hunde, som findes

---

¹ Indført mellem 12. og 15. Febr. Jvfr. iøvrigt det aab. Brev af 19. Febr. om Kvægsygen og Miss. af 10. Febr. om samme. ² Formentlig de i det følgende nævnte Adressater, der fik ligelydende Breve. Mansa, som trykker Brevet med urigtigt Aarstal 1636 i Folkesygdommenes og Sundhedspleiens Hist. i Danmark S. 313, skriver som Adressater: Claus Daa og Rigsraadet i København. Adressaterne er alle Stiftelsesmænd, der skal træffe Foranstaltninger i hver sit Stift. ³ D. v. s. Stiftet. ⁴ Tysk: Weide, Græsgang, Græsmark. ⁵ D. v. s. hvor det syge Kvæg er, saa at Vinden derfra kan staa paa det sunde Kvæg.

ubundet i Landsbyerne og paa Markerne, skyde, for at de ikke skal løbe hen til disse Aadsler og sprede Sygdommen. De skal derfor give Befaling i Lenet til, at alle Hunde skal holdes bundet i Gaardene. Sj. T. 26, 278 b. K.

14. Febr. (Haderslev). Lignende Miss. til Hr. Albret Skeel (Ribe Stift), Hr. Jørgen Urne (Aalborg og Viborg Stifter), Hr. Christen Thomesen (Aarhus Stift), Hr. Palle Rosenkrantz og Frederik Pappenheim (Lolland og Falster) og Hr. Tagge Thott (Skaane). Udt. i Sj. T. 26, 278 b. K.

— Kgl. Konfirmation paa det af Ernst Normand til Selsøe, Befalingsmand paa Koldinghus Slot, til Hr. Peder Christensen Marbeck, Sognepræst i Varbasse og Grene, udstedte Fæstebrev paa Halvparten af Andst Sognekirkes Part af Korntienden for en aarlig Afgift paa 20 Sletdr., ligesom hans Formand har haft, for Kaldets Ringheds Skyld, at levere aarlig i rette Tid paa de i Fæstebrevet ommeldte Steder. J. R. 9, 281 b. K.

15. Febr. (—). Miss. til Dr. Hans Reisner om at foreslaa den gamle Præst¹ ved Holmen at resignere sit Embede mod et Kanonikat i Lund og Ekspektance paa et Vikarie samt at forhandle med den tyske Præst i Hollænderbyen om at antage en Kapellan. Sj. T. 26, 279. K. (Tr.: KD. V. 206. C. Giessing: Jubellærere II, 2. Bd. S. 97 f. og et Brudstykke i Ny kirkehist. Saml. VI, S. 593).

— Miss. til Kapitlet i Lund. Da Jokum Beck til Gladsaxe, Embedsmand paa Bøvling Slot, har begæret følgende Lunde Kapitel tilhørende Gaarde, nemlig 1 Gaard i Krogerup, 1 Gaard i Jestorp², 2 Gaarde i Lofte³ og 1 Gaard i Findholt, alle i Gudmandstorf Sogn, og 1 Gaard i Ørmenes By i Munkerup Sogn, alt i Froste Herred, til Mageskifte for 3 Gaarde i Syndertue⁴ og 1 Gaard i Lyll⁵ Sogn, alle i Froste Herred, 3 Gaarde i Hammendhøj, 1 Gaard i Østerglimminge, 1 Gaard i Quernby⁶ og 3 Gaarde i Hofbye⁷, alt i Ingelstad Herred, skal

---

¹ Mag. Niels Aalborg. ² Jepstorp(?), Skarhult S., Froste H. ³ Formentlig Fejlskrift for: Tofte, Gudmundstorp S., Froste H. ⁴ Søderto, Lyby S., Froste H. ⁵ Formentlig Fejlskrift for Lyby. ⁶ Formentlig Kvarnby, Oxie H. ⁷ Hoby (Hofby), Oxie H.

Kapitlet med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Kapitlet. Sk. T. 6, 267.

16. Febr. (Haderslev). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om at tilholde Hans Stenwinckel straks sammen med Murermeister Jørgen Skuffel at begive sig til Odense. Derfra skal de sammen med Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, rejse til Taasing og dér optegne, hvad der behøves til Bygningen. Siden skal Hans Stenwinckel med Murermesteren begive sig til Kongen og akkordere med Murermesteren om, hvad han skal have i Arbejdsløn for at mure Huset. Endvidere skal Adressaten straks lade Urtegaardsmanden i Kongens Have udenfor København drage over til Taasing for at anlægge en Urtehave dér paa Voldemar Slot. Sj. T. 26, 279. K.

— Miss. til Rentemestrene. Niels Lange til Fritzøe, Hofjunker, og hans Brødre, der har paataget sig at betale al deres Faders, Gunde Lange til Fritzøes, Gæld til Kongen, har andraget om at faa nogle Aars Respit til Betalingen af denne Gæld. Kongen bevilger dem 3 Aars Respit, regnet fra 1. Maj førstkommande til 1. Maj 1641, til hvilken Tid de ufejlbart skal tilvejebringe hele Gælden med Rente. Indtil da skal de i de 3 Aar erlægge Renten i rette Tid. Sj. T. 26, 279 b.

— Miss. til samme. Det berettes, at Knud Christensen¹ paa Kongens Klædekammer for over Aar og Dag siden har udleveret noget Tøj fra Klædekamret til Kongens Børn, og at han først nu forlanger Bevis. De skal tilholde ham, at naar han herefter udleverer noget fra Klædekamret til Kongens Børn, skal han straks tage Bevis, saafremt han da vil have det godtgjort i sine Regnskaber. Denne Gang vil Kongen lade det passere saaledes. Sj. T. 26, 280. K. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Aab. Brev, hvorved denne Anders Martensen faar Bevilling paa Færgegaarden paa Taasinge, som Simon Færgemand nu bebor, med dens aarlige Landgilde. Han skal være forpligtet til at have Tilsyn med Skytteriet² dér paa

¹ Skriver i Klædekamret.

² D. v. s. passe paa Krybskytter.

Landet og ved Stranden og med „Stoderi“¹, Skoven og Fiskeriet sammesteds. F. R. 4, 141 b.

16. Febr. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Hans Nielsen, Borgemester i Odense, Hans Villomsen og Just Hansen, Borgere sammesteds, faar Privilegium paa alene at holde Rostocker Øl tilfals i Odense. De skal være forpligtet til at holde godt, uforfalsket Rostocker Øl og sælge det for en rimelig Pris, saa at ingen med Billighed kan besvære sig derover, saafremt ikke denne Bevilling skal være forbrudt. Hvis nogen anden mod deres Vilje holder Rostocker Øl tilfals i Odense, skal det være forbrudt, Halvdelen til Kronen og Halvdelen til nævnte 3 Personer. Det er blevet berettet, at naar Herredagen eller nogen anden Sammenkomst holdes i Odense, er der ikke nogen god Drik Øl at faa til Købs, og de har derfor andraget om ovenstaaende Privilegium. F. R. 4, 142.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Key von Ahlefeldt til N., fyrstelig holstensk Raad og Embedsmand paa Flensborghus Slot, faar Bevilling til paa Gulland at tilforhandle sig 120 Fyrrebjælker, hver 21 Alen lang, og udføre dem derfra, dog Kongens Told og Rettighed deraf uforkrænket. J. R. 9, 281 b.

17. Febr. (—). Aab. Brev, hvorved Jan Peitersen af Medenblich, som for nogle Aar siden, da han var Kaptejn paa et hollandsk Skib, fordristede sig til med Magt at befri et andet hollandsk Skib, der var taget til Prise i Langesund i Norge, faar denne Forseelse aldeles eftergivet, da han har tilfredsstillet Kongen for denne Dumdristighed og Forseelse. Det andet hollandske Skib var taget til Prise, fordi det var ladet med Egetømmer, som det var forbudt at udføre dér fra Landet. Sj. R. 20, 2 b.

— Miss. til Hening Valkendorf. Det berettes, at det store Stenhus ud til Kirken paa St. Hans Kloster² er ganske brøstfældigt, saa at det, hvis det ikke bliver taget ned, vil falde ned og gøre mere Skade, som det af ham overleverede Synsvidne viser. Han skal med det første lade det tage ned og genopbygge det. Endvidere skal han lade Stalden, som

¹ Formentlig et Stod, der holdtes paa Øen.
nogen Brøstfældighed paa Odensegaard.

² Overskriften har:

Kongens Heste plejer at staa i, og Husene i Ladegaarden istandsætte efter den fremsendte Plan. Han skal føre det til Regnskab og nøje paase, at det bliver forfærdiget med den ringest mulige Bekostning. F. T. 4, 464 b. Orig. i Landsark. i Odense.

17. Febr. (Haderslev). Miss. til Hening Valkendorf. Han har tilforn faaet Befaling til at indkøbe 100 Skippd. Flæsk til Kongen og sende det til Provianthuset. Da det bekvemmeligt kan faas fra andre Steder, fritages han indtil videre for at købe dette Flæsk. F. T. 4, 465.

— Miss. til Alexander von Kückelsom om straks at tilholde sin Fuldmægtig uden Ophold at gøre Regnskab for det Aars Byg, som Kongen har bevilget til Reparation af St. Hans Kirke og Præsternes Residenser i Odense. F. T. 4, 465.

19. Febr. (—). Sj. T. 26, 280 se 19. Dec. 1637.

— Miss. til Fru Ellin Marsvin om indtil videre hver Dag at lade 2 Vogne af Dalum Klosters Bønder møde til Holdsaegt i Odensegaard for at age Kongens Folk eller hvem der har Kongens Pas, naar det gøres fornødent. F. T. 4, 465 b.

— Aab. Brev om Forholdsregler i hele Riget i Anledning af den Sygdom blandt Fæet, der er begyndt i Holsten. J. R. 9, 282. K. (Tr.: CCD. IV. 712 f.).

— Miss. til Hr. Albrecht Skeel og Ernst Normand. Der tilsendes dem det aabne Brev om Fæsygdom i Jylland. De skal beholde det hos sig og, dersom Sygdommen begynder her i Lenet, lade det forkynde paa de tilbørlige Steder og nøje paase dets Overholdelse. J. T. 9, 493.

— Miss. til Holger Rosenkrantz [Bornholm] om at lade hosfølgende aabne Brev [om Fæsygen]¹ læse og forkynde snarest paa de tilbørlige Steder og siden paase dets Overholdelse. Sk. T. 6, 267 b.

— Lignende Miss. til Holger Rosenkrantz B[ørresen] paa Gulland. Udt. i Sk. T. 6, 267 b.

— Miss. til Hr. Albrecht Skeel og Dr. Jahand Borkardsen om nu paa Herredagen, der skal holdes i Kolding, at tage Sagen

¹ Disse Ord findes kun i Overskriften.

angaaende Hr. Oluf¹ i Borck for sig og dømme i den. J. T. 9, 493 b. Orig. i Landsark. i Viborg.

19. Febr. (Haderslev). Miss. til Chrestopher Stensen til Stensgaard og Borkor Rud til Søebygaard. Da Biørn Mormand til N. med det allerførste agter at skifte efter sin afdøde Frue, Fru Sophie Lindenov, og det er overdraget dem at overvære Skiftet og bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom, gives der dem Befaling og Fuldmagt til lovligt at indstævne Parterne for sig til bestemt Tid og Sted, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Sm. T. 6, 454.

20. Febr. (—). Miss. til Hr. Palle Rodsten. Biørn Mormand til N. har berettet, at han med det allerførste agter at holde Skifte efter sin afdøde Frue. Da Kongen erfarer, at Chrestopher Lindenov til N., som er en af de nærmeste Arvinger, nu er udenlands og, som hans nærmeste Slægtninge undskylder, ikke kan komme tilbage til den bestemte Tid, skal Adressaten rette sin Lejlighed efter at være forskrevne Chrestopher Lindenovs Værge i hans Fraværelse, afslutte Skiftet og paase, at der kun vederfares ham pro quota, hvad der er ret. Sm. T. 6, 455.

— Miss. til Kapitlet i Roskilde. Afdøde Christen Pedersens² Vikarie³ i Roskilde Kapitel, hvormed han var forlenet, er deputeret til Underholdning af en Formsnider ved Københavns Universitet. Fornævnte Christen Pedersens Søn⁴ har faaet Brev⁵ paa den, men da det berettes, at Brevet til Universitetet er dateret før end Christens Søns Brev, skal nævnte Vikarie følge Universitetet og han siden forsynes med et andet. Sj. T. 26, 281.

— Ekspektancebrev for Henrik Møller, Kongens Kamerskriver, paa det Kannikedømme og Vikarie i Lunde Domkirke, hvormed Hans Othosen er forlenet, naar denne dør, de tidligere udstedte Ekspektancebreve dog dermed uforkrænket. [Med Artikl. 1—2]. Sk. R. 5, 222 b.

¹ Ole Klavsén, Præst i Nørre- og Sønder-Bork, Nørre-Horne H.

² Danske Kancellis Tjener. ³ Johannes Evangelistæ Vikarie. ⁴ Dines Kristensen. ⁵ 25. Nov. 1636.

20. Febr. (Haderslev). Miss. til Gabriel Kruse og Malte Juul. Der er opstaaet Trætte mellem Fru Vivicke Griis, Peder Munds Enke, og Hans Bartram, Indvaaner i Haderslev, om nogen Gæld, som Fru Vivicke Griis skylder Bartram. Først beløb Gælden sig kun til 400 Dlr., men siden steg den meget, og hun siger, at Hans Bartrams Fuldmægtig først lod udvurdere fra hende for 500 Dlr. og gjorde Indførsel for 900 Dlr., og at Resten igen beløber sig til hened 300 Dlr. efter et Overslag, som Hans Bartrams Fuldmægtig har gjort. Endvidere beretter hun, at nævnte Fuldmægtig ved Landstinget er tilkendt at skulle fremlægge Regnskaber for, hvad han har oppebaaret af Sandbygaards Avl og Landgilde, hvad der skal beløbe sig til hened 900 Dlr. Hun har saa tilbudt ham at betale Resten enten i rede Penge eller med Varer, hvilket dog ikke er sket. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at fordre Regnskaberne for sig til bestemt Tid og Sted, nøje undersøge Sagen og likvidere Gælden mellem dem efter Kvittanser og andre Dokumenter, for at den ene kan vide, hvad han har at fordre, og den anden, hvad der skal udlægges derfor, og give deres Afgørelse beskrevet. Sk. T. 6, 268.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Kongen har bevilget, at nedenævnte Kronens Bønder i Halløndslev By og Sogn i hans Len [Ringsted], hvis Gaarde er brændt næstforleden Aar, nemlig: Jep Pedersen, Peder Lauritsen, Jens Pamp, Hans Hansen, Niels Hansen, Peder Jansen og Niels Smed, maa faa eftergivet endnu et Aars Landgilde foruden det ene, der tilforn¹ er eftergivet dem. Han skal føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 280 b.

— Miss. til Hening Valkendorf. En af Kronens Bønder i hans Len [Odensegaard], ved Navn Oluf Hansen, i Vesterbye, hvis Gaard brændte ved Mikkelsdagstide 1636 med Korn, Foder og hvad han ellers havde og som derfor fik eftergivet samme Aars Landgilde, har andraget om for sin Armods Skyld at faa eftergivet endnu et Aars Landgilde. Da det af Adressatens Erklæring ses, at denne Oluf Hansen ikke igen kan

---

¹ 1. Juli 1636. Navnene her passer ikke helt til de tidligere, idet der her kun er 7 Bønder mod 8 i Miss. af 1. Juli 1636.

komme til Rette, med mindre der eftergives ham endnu et Aars Landgilde, tillader Kongen, at Adressaten forskaaner ham for endnu et Aars Landgilde foruden det tidligere og fører det til Regnskab. F. T. 4, 465 b. Orig. i Landsark. i Odense.

20. Febr. (Haderslev). Miss. til Hening Valkendorf. De Bønder, der ligger til Voldemars Slot paa Tosing, har berettet, at de paa hele dette Land ikke kan fælde et Læs Ved til Brændsel, ikke heller har det ringeste Tørveskær, heller ikke kan faa noget Hjultømmer til deres Vogne eller Bygningstømmer til deres Gaarde til dermed at forbedre Fodstykker, Stolper og Løsholter, og har begæret at faa bevilget, at de aarlig af de til Voldemar Slot liggende Skove maa nyde nogen Hjælp til Brændsel og det Hjultømmer og Bygningstømmer, som de nødvendigvis kan behøve. Adressaten skal lade Bønderne paa Tosing aarlig faa nogen Hjælp til deres Brændsel foruden det absolut nødvendige Hjul- og Bygningstømmer, dog at Brændslet gives dem af Vindfælder og fornede Træer og at det andet udvises til dem paa de Steder, hvor det er Skoven til mindst Skade. F. T. 4, 466.

— Miss. til samme og Hospitalsforstanderne i Odense. Claus Guldsmed, Borger i Odense, har til Hospitalet i Odense paa de fattiges Vegne for 600 Dlr. Hovedstol udlagt en halv Gaard i Assens. Af denne Halvgaard kan Hospitalet ikke faa mere Husleje end 15 Sletdlr. om Aaret, og da den tilmed ligger Hospitalet fra Haanden og der desuden skal anvendes Penge paa dens Vedligeholdelse, har man andraget om Tilladelse til at sælge den for 500 Dlr. Da Renten heraf er dobbelt saa meget som den Husleje, man kan faa ind af den, skal Adressaterne sælge den for 500 Dlr. til Hospitalets Bedste. F. T. 4, 466 b.

— Aab. Brev, hvorved Hændrik Rafn, som med det allerførste agter at holde Bryllup i Kolding, faar Bevilling til at indbyde nogle flere Folk til sit Bryllup, end Forordningen tillader. J. R. 9, 282 b.

— Miss. til Ernst Normand. Det berettes, at nogle af Kroens Bønder i Piedsted har understaaet sig at indhegne hver sin Have af Piedsted fælles Fædrift og Græsgang til stor Skade for de andre, der bor i Piedsted, at de er tiltalt for denne ulovlige Indelukkelse og dømt til igen at udlægge samme Haver til fælles Græsgang eller staa til Rette derfor.

Da de hidtil har siddet denne Dom overhørig og ikke har efterkommet den, skal Adressaten tilholde dem at efterkomme Dommen om Ophævelse af den ulovlige Indhegning og, dersom de ikke straks efterkommer det, forfølge dem paa det højeste som Rettens Foragtere. J. T. 9, 493 b.

20. Febr. (Haderslev). Miss. til Hr. Albredt Skeel. Jacob Busk, Skipper i Eydersted, har berettet, at han i den sidste Fejde har været i Kongens Tjeneste i nogle Maaneder under Sild og Voer¹ for at hjælpe med til at afværge alle fjendtlige Anfald derfra. Dersom det af hans hosføjede Supplikation og Kopien af den af Indvaanerne paa begge Landene udstedte Obligation fremgaar, at det er sket efter deres egen Begæring, at de selv har gjort Fortingning med ham om Fragten og forpligtet sig til at betale den senere, skal Adressaten, saavidt det er efter Retten, hjælpe ham med at faa sin Betaling, saavidt Kongens Undersaatter er forpligtet til at erlægge den. J. T. 9, 494.

— Miss. til Laurids Ebbesen. Hr. Anders Jensen, Sognepræst til Tham² Sogn i Vrads Herred i Silkeborg Len, har berettet, at hans Formænd paa Grund af Kaldets Ringhed har haft Afgiften af Kronens Part af Korntienden af Vinding Sogn under Skanderborg Len til deres Underholdning, men at Sognemændene efter hans Formands Død har faaet den i Fæste sammen med Kirkens Part. Adressaten skal indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorfor denne Tiende er kommet fra denne Præst, medens hans Formænd for Kaldets Ringheds Skyld har haft den i temmelig lang Tid, da han nu anmoder om Forbedring af sit Underhold efter Ordinansen. J. T. 9, 494 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz B[ørresen] om at lade Ernst Normands Befuldmægtigede faa en Skudeladning Pipholt, naar der sker Henvendelse til ham med dette Brev, til Vedligeholdelse af Brøndværket paa Kolding[hus] Slot. Sk. T. 6, 267 b.

— Miss. til Ernst Normand. Kongen tillader, at han maa fragte en Skude til det Pipholt, som han begærer at maatte

---

¹ Der kan læses: Voer eller Vore; formentlig er der ment: Føer.
² Tem S., Vrads H.

faa fra Gulland. Der tilstilles ham hoslagt et Brev derom til Holger Rosenkrantz. Han skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 494.

20. Febr. (Haderslev). Miss. til Ernst Normand. Han har forespurgt Kongen om Sengklæder, Lagner, Tin og Messing, der er fornødent til Kongens Hofholdning i de næstkomende Herredage. Han skal først lade Kongen vide, hvilket Inventarium han har modtaget, da han kom til Slottet [Koldinghus], hvad han endnu har deraf, hvad han i Mellemtiden har ladet lave og forbedre og hvad der nu mangler. J. T. 9, 495.

21. Febr. (—). Miss. til Hr. Frederik Reedtz, Hr. Palle Rosenkrantz, Frederik Parsberg og Jørgen Seefeldt¹. Da det berettes, at Ernst Normand ikke endnu er kommet til Ende med Trætten med Ventsel Rotkirk og Slagelse Hospital, saa at det kan vides, hvorvidt han bliver Hospitalet noget skyldig, skal Adressaterne fordre begge Parter for sig, revidere deres Mangler og afsige endelig Kendelse om, hvorvidt Ernst Normand bliver Hospitalet noget skyldig, og hvad Hospitalet bør tage af de uvisse Poster, der anvises det, og engang for alle afgøre alle de Irringer, som er mellem Ventsel Rotkirk paa Hospitalets Vegne og Ernst Normand. Hospitalet er tilfundet at modtage noget Vederlag i afdøde Peder Mortensens² Bo, og Ventsel Rotkirk mener, at der af dette udlægges adskillige utjenlige Varer til Hospitalet, saasom en fjærntliggende Gaard, som der ikke kan findes nogen Køber til, og andre utjenlige Ting, som Kontrefejr, Brætspil, Hjorte og Bukkefødder, og han mener, Ernst Normand bør holde Hospitalet skadesløs herfor ved at overtage dette Gods. Adressaterne skal ligeledes dømme om Overtagelsen af dette Gods, da Ernst Normand har indstillet og ansat denne Forstander for Hospitalet. Sj. T. 26, 281. K.

— Miss. til Hening Valkendorf. Denne Ditlef Petersen, Kopsætter i Odense, har berettet, at Borgemestre og Raad i Odense har paalagt ham at være Kæmner dér i Byen, men at han ikke kan forrette denne Bestilling, da han skal rejse om-

¹ Konc. har: Til de sidste 4 forrige Kommissarier mellem Ernst Normand og Ventsel Rotkirk, og derefter Adressaternes Navne. ² Tidligere Hospitalsforstander i Slagelse.

kring til Godtfolk dér i Landet og andetsteds, hvor man behøver ham, hvorfor han begærer at maatte forskaanes for denne Bestilling. Adressaten skal tilholde Borgemestre og Raad i Odense at lade ham være fritaget for denne Bestilling, mod at han til Gengæld betaler noget til Byen efter sin Formue; dog skal Adressaten paase, at han ikke besværes over sin Evne. F. T. 4, 466 b. Orig. i Landsark. i Odense.

21. Febr. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Jomfru Margrete Sandberg faar Bevilling til med sin Lavværges Samtykke at sælge noget hende tilhørende Strøgods, som ligger spredt i forskellige Steder og Provinser, og igen tilforhandle sig et samlet Stykke Gods. J. R. 9, 282 b.

— Aab. Brev, hvorved Peder Søfrensen i Søften fritage's for at yde 1 Fjerdings Smør af den sædvanlige aarlige Landgilde af den Gaard, som han bebor. Han har berettet, at Gaarden er sat højt i Smørlandgilde, idet den maa give $\frac{1}{2}$ Td. Smør aarlig, men at der kun er saare ringe Højbjergning til den, saa at han ikke kan yde sin Smørlandgilde uden at geraade i den største Armod. Det er bekræftet ved Tingsvidne og Lensmandens Erklæring, at det forholder sig saaledes. J. R. 9, 283.

— Miss. til Ernst Normand. Det berettes, at Brynsted og Børkop Møller i Koldinghus Len er blevet ødelagt¹ af et usædvanligt, uformodet og overvældende Vandløb, og paa Møllernes Supplikation har Ernst Normand antegnet, at de kunde hjælpes til Reparation af Møllerne ved Udvisning af Tømmer i Kronens Skove og ved at Kronens Bønder arbejdede paa igen at opfylde Dæmningen paa Møllen samt ved Afslag paa deres Landgilde. Imidlertid har Møllerne allerede faaet Afslag paa Møllelandgilden og har sat Loven og Vissen for at ville vedligeholde Møllerne, og der tilkommer dem derfor ikke stor Hjælp, undtagen den, som Bønderne kunde yde ved at opfylde Dæmningen. Men da Ernst Normand erklærer, at slig Skade og Afbræk har været overvældende og at der ikke er nogen Forømmelse fra Møllernes Side, bevilger Kongen, at han i Kronens Skove skal udvise Tømmer, som de maa faa til denne Gang at

¹ J. T. har udbrudt, hvilket vel særligt gaar paa Dæmningen, skønt ogsaa Møllerne blev ødelagt.

reparere Møllerne. Dernæst skal han tilsige Kronens Bønder til at reparere Dæmningen og nøje paase, at de gør dette. Men noget Afslag paa Landgilden vil Kongen ikke bevilge, da de allerede nyder et aarligt Afslag. J. T. 9, 495.

22. Febr. (Haderslev). Miss. til Tygge Brahe. Han har begæret at faa at vide, hvorledes der skal forholdes med de tre Personer i Køge, som ikke har haft tilbørlig Varetægt paa den Vognmand, som sad paa sit Liv og havde myrdet en. Han skal med den over dem afsagte Dom sende dem til Bremmerholmb for København, hvor de indtil videre skal arbejde i Jern. Sj. T. 26, 281 b.

— Aab. Brev, hvorved Jomfru Anne Gjõe faar Bevilling til herefter at være sin egen Værge, selv at modtage Oppøbørslen af sit Jordegods og med sin rette Lavværges Samtykke afhænde det eller bortskifte det mod andet. F. R. 4, 142 b.

— Oprejsningsbrev for Ebbe Lassen, som for nogen Tid siden¹ af Fru Dorethe Juul, Enke efter Jørgen Kaas til Meddelgaard, blev forfulgt til hans Mandemaal og dømt som Falskner, fordi han som Kavtion for en Sum Penge, som han skyldte hende for hendes Øksne, tilstillede hende nogle falske Breve og Efterligninger af fremmede Hænder. Paa Fru Dorethe Juuls Forbøn giver Kongen ham hans Mandhelg igen, saafremt han taler fornævnte Fru Dorethe Juuls Minde² og tilfredsstiller hende efter hendes Nøje for samme Sag. J. R. 9, 283.

— Aab. Brev om, at Fru Sophie Friis til Herritskier maa beholde sine uforsørgede Døtres Gods og bruge det til sin Avl og Nødtørft, mod at hun underholder dem med Klæder og anden Nødtørft eller lideligt fornøjer dem med Arbejdspenge af samme deres Gaard og Gods, som hun har tilbudt, tilmed da Loven i sig selv tilholder hende saadant, dog at hun holder Godset tilbørligt vedlige. J. R. 9, 283 b.

— Miss. til N. N.³ om at forhandle mellem Fru Sofie Friis og hendes uforsørgede Døtre, hvad hun skal give dem for deres Bønders aarlige Arbejde. Saafremt de ikke enes om, at de skal klædes af hende, er hun dog som deres Moder pligtig at give dem deres Kost. J. T. 9, 496 b.

¹ Dorte Juul Ovesdatter til Mejlgaard (Nørre Herred Dyrs) var død 1634. ² Tale Minde med: søge Forlig. ³ Der nævnes ingen Adressat.

22. Febr. (Haderslev). Miss. til Jokum Beck. I Anledning af Andragendet fra Sognemændene i Fialtring¹ og Dybe har han erklæret, at han ikke efter deres Begæring har turdet fæste dem Kronens Part af Korntienden af fornævnte to Sogne, førend Kongens tidlige Benaadningsbreve til Adskillige paa de første Tiender, der bliver ledige i hans Len [Bøvling], er efterkommet. Han skal rette sig efter de tidligere udstedte Breve og give Kronens Part af Korntienden af disse to Sogne til den, der tidligere har faaet Kongens Brev paa Tiender i hans Len. J. T. 9, 496.

— Miss. til Kapitlet i Viborg. Løvel Mænd klager i medfølgende Supplikation over, at Verner Parsberg til Sødal besværer dem med Ægter og Arbejde over deres Evne, siden Kongen har bevilget ham, at forskrevne Løvel Mænd maatte gøre Ægt og Arbejde til hans Gaard Vraa lige med hans egne² Bønder. Kapitlet skal forordne, at de foruden den Tjeneste og Rettighed, som de fra Arilds Tid har givet til Kanikedømmet, efter Kongens Benaadningsbrev gør noget vist Ægt og Arbejde til hans Gaard Vraa, saa meget som de kan taale. Den Forfølgning, som han har begyndt imod dem, fordi de ikke har villet age Møg til hans Gaard Vraa, skal han lade falde og eftergive dem. J. T. 9, 496.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Madts Pouelsen i Randers for sig og sin Hustru Anne Nielsdatter paa Kronens Part af Korntienden af Borup og Radsted³ Sogne i Støvring Herred og paa Haurebeck⁴ Tiende i Thennumb Birk⁵, hvoraf der aarlig skal svares 40 Tdr. Rug, 24 Tdr. Byg og 24 Tdr. Havre til Randers Hospital inden Fastelavn. Udt i Tb. 130 b.

23. Febr. (—). Aab. Brev om, at efternævnte fire hollandske Skippere, nemlig Boldevin Hayes og Ulcke Ulickes⁶ af Hinlopen⁷, Auché Gerrits af Medenblich og Thitke Eits af

---

¹ J. T. har ved en Fejlskrift: Fltrings. ² Det er tvivlsomt, om dette er rigtigt. J. T. har: affue, hvilket kan være Fejlskrift for: Arve- eller egne. ³ Raasted, Støvring H. ⁴ Hornbæk S., Sønderlyng H. ⁵ Taanum Birk. ⁶ Navnet skrives Ulcke Vlickes, men skal sikkert forstås som Ulcke Ulickes. ⁷ De fleste af de her anførte hollandske Stednavne synes at være forvanskede. Det ses ikke, hvad der menes med Hinlopen.

Stafven¹, forrige Sommer blev taget som Prise under Normøer i Trondhjems Len, fordi de ikke havde erlagt den tilbørlige Told² af deres Skibe, men at de med Magt gjorde sig fri og ogsaa i andre Maader anstillede sig ganske modvilige. Da den hollandske Resident i Helsingør Carl von Cracou nu har tilfredsstillet Kongen for denne deres grove Forseelse og har intercederet for dem, har Kongen efterladt disse fire Skibe samme Forseelse, saa at de herefter uhindret maa besøge Kongens Lande og Strømme, naar de 8000 Rdlr. in specie, som Residenten har udlovet for samme Forseelse, er erlagt; dog forbeholder Kongen sig, dersom nogen af Skipperne paa samme Skibe eller de Folk, som dengang var ombord i dem, paatræffes i Kongens Lande og lovlig kan overbevises om at have slaaet Kongens Folk og borttaget dem fra deres Skibe, at lade dem tilbørligt straffe. Sj. R. 20, 2 b.

23. Febr. (Haderslev). Aab. Brev om, at Skipper Haje Ericson³ af Hinlopen forrige Sommer har forset sig med Erlæggelsen af Tolden af det Skib, som han da førte ind i Normøer i Trondhjems Len i Norge, men da Kongen nu er tilfredsstillet for samme Forseelse, har Kongen efterladt ham denne Forseelse og bevilget, at nævnte Skipper samt det Skib, som han da førte, og dets Folk igen maa søge Havnene i Norge, hvor han lyster, naar de 8000 Rdlr., som Residenten har udlovet for denne Forseelse, er betalt; dog skal samme Skipper herefter tilbørligt angive Lasten paa sit Skib, eftersom det kan føre og er stort til. Sj. R. 20, 3.

— Lignende aab. Brev for Skipperne Broer Jellis, Abbe Bentkens, Douwe Bentkens, Halke Ouchys, Esche Dours, Andries

¹ Fejlskrift for Staveren = Stavoren.   ² Af et kgl. Miss. af s. D. til Oluf Parsberg, Lensmand paa Trondhjemsgaard, om samme Sag fremgaar det, at de her omhandlede hollandske Skippere, der ikke nævnes i dette Brev, havde følt sig forurettet over, at Anders Hellekande, Tolder i Trondhjem, og Niels Kristensen, Tolder i Nordmøre, den foregaaende Sommer havde fordret forhøjet Told for 1635 og 1636 af disse Skibe i Henhold til en under Kongens sidste Ophold i Norge udstedt Forordning, som de ikke havde fulgt ved den første Fortolding. Skipperne hævdede, at denne Forordning aldrig havde været vist dem, og at Tolderne ikke havde fordret mere end sædvanligt af dem. (N.T. 6, 311, se NRR).   ³ Han nævnes igen i den efterfølgende Liste over Skipperne.

Wybes, Siwert Lotfes, Hilmer Rodes, Wibrant Aukis, Anne Ankes, Romke Hayes og Jelmer Dodes af Koudam¹, Godlof Gerrits og Auché Gerrits, alle af Medenblich, Hilmer Hommes, Heitte Herings, Boldevin Hayes, Dirick Jansen, Remke Sieckkes, Auke Regners og Ulcke Ulickes, alle af Hinlopen, Jan Janse, V. Ibbe Caspel², Jan Jansen og Elickén Meiners fra Horn, Gerit Hommes af Worchum, Jan Jansen af Madely, Wybrant Jacobsen af Extzvout, Jan Cornelissen af Serdam og Thitke Eits fra Staberen. Udt. i Sj. R. 20, 3 b.

23. Febr. (Haderslev). Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Han har indsendt Forslag om, at Udskipning af Ved fra Vordingborg Len maa blive forbudt, fordi Underskoven forhugges derved og Kongens Vildtbane ødelægges, idet Søkanten og Stranden omslutter Vildtbanen paa tre Sider og der allevegne omkring Vildtbanen i Lenet er Indsejling. Det paalægges ham med det første at indsende Erklæring til Kongen om, hvilke Havne der ligger i Vildtbanen. Hvad de andre Havne angaar, som ligger udenfor Vildtbanen, da synes Kongen ikke, at man kan forbyde Udførsel fra dem. Sj. T. 26, 281 b. K.

— Miss.³ til Rentemestrene. Hendrik Sandberg til Bøgested mener, at han og hans Medarvinger bliver Kongen 3500 Rdlr. skyldig paa Kvittansiarum af Lundens Len⁴, og har andraget om, at der maa blive udstedt Kvittansiarum for ham straks eller til førstkommende 1. Maj, før han erlægger samme Penge, for adskillige Aarsagers Skyld, hvorimod han tilbyder paa sine egne og alle sine Søkendes Vegne at give Kongen et Gælds-brev paa disse Penge, at erlægge Aar og Dag efter, at han har faaet Kvittansiarum, med Rente. Naar Hendrik Sandberg paa sine egne og alle sine Søkendes Vegne først har givet Kongen sit Brev paa at ville betale samme Penge med Rente om et Aar, skal Adressaterne lade ham faa Kvittansiarum. Sj. T. 26, 282. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt. Fru Lisebet Hvitfeldt

¹ Koudum i Friesland. ² Antagelig skal dette forstaas som: van Ibbe Caspel, fra Ibbe Sogn.

³ Bagpaa er skrevet: Anlangende Kvittansiarum af Lindens Len. Registreret den 1. September 1638. Leveret paa Rentek. den 1. Septbr. 1638.

⁴ Faderen Ulrik Sandberg († ²⁹/₄ 1636) havde Lundens Len fra 1603 til sin Død.

Henrik Thotts til Boltinggaard er død¹ og har efterladt sig et lille, umyndigt Barn². Adressaten har berettet, at samme Barn er højlig interesseret i, hvad Gæld der tilkommer hendes afdøde Moder af Fællesboet, at hendes Fader ligeledes er interesseret i sin Del af Gælden, og at det maa befrygtes, at han vil paalægge Barnet denne Gæld. Barnet, der er umyndigt, er saaledes interesseret i Gældens Frasigelse eller Annammelse mellem hende og hendes Fader. Da Hr. Henrik Hvitfeldt som Barnets Morfader efter Loven er Barnets næste Værg, naar der skal foretages Skifte mellem hende og hendes Fader, befales det ham at overtage Værgemaalet for Barnet, medens Skiftet staar paa, føre Skiftet til Ende og derved ramme det umyndige Barns Gavn og Bedste i alle Maader. Sk. T. 6, 268 b.

23. Febr. (Haderslev). Miss. til Vintsens Stensen. Han har for nogen Tid siden³ faaet bevilget til Mageskifte nogen Jord fra en til St. Knuds Kloster liggende Kronens Gaard. Det berettes nu, at han begærer det bedste Stykke af Gaarden, bestaaende i en Enemærkeskov og Gærdsel, og at han til Gengæld vil udlægge Jord, som ligger i Fælled og paa ufrugtbare Steder, samt at han allerede har brugt samme Enemærke, førend han har faaet Kongens Skøde derpaa. Det paalægges ham ikke at befatte sig med samme Jord, da Kongen ikke vil bevilge samme Mageskifte paa den Vis. Dog har Kongen efter andres Intercession bevilget, at han maa faa hele Gaarden til Mageskifte, saafremt han til Gengæld kan udlægge en ligesaa god Gaard i Fyen eller paa Lavind. Da der til Tinge ved Ed skal være afhjemlet adskillige Tov paa samme Jord, har Kongen anset det for godt at forordne uvildige Ridemænd derpaa, og skønt denne Jord alene tilkommer Kronen, tillader Kongen dog, at han maa være til Stede, naar deres Tov foretages, og at han høres, om han har noget at sige dertil. F. T. 4, 467.

— Ekspektancebrev for Karen, Enke efter Dr. Ifver Ifversen Hemmet, forrige Superintendent over Ribe Stift, paa den første Kronens eller Kirkens Korntiende, som bliver ledig

¹ Hun døde i Barselseng 22. Jan. 1638.

² Elisabet Thott, f. 1636

³ 18. Okt. 1636.

i Riberhus og Koldinghus Len, for billigt Fæste og sædvanlig Afgift, dog andre Ekspektancebreve dermed uforkrænket. J. R. 9, 283 b.

24. Febr. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Peder Vibe, Resident i Sverrig, saa længe han residerer i Sverrig, aarlig til sin Husholdning faar Bevilling paa 1 Læst Okse- og Faarekød toldfrit fra Gotland. Sk. R. 5, 223.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Han skal tilholde alle de Tømmermænd, som er i Assens, „som er paa denne Side“, straks at begive sig herover og istandsætte den Færge, som er paa denne Side. Ligeledes skal han tilholde den, som Færgen tilhører paa hin Side, straks at begive sig herover og forblive her indtil videre Besked. F. T. 4, 467 b.

25. Febr. (—). Miss. til Niels Krabbe. Kongen tillader ham at begive sig en Tid lang fra Halmstad herved til afdøde Fru Elisabet Gyldenstjernes Begravelse, dog at han anordner det saaledes, at der i hans Fraværelse intet forsømmes paa Slottet og i Lenet. Der tilsendes ham et Missive til den, som skal ligge i Slotsloven i hans Sted. Han skal selv vælge en Herremand dertil, lade hans Navn indføje i Brevet og give ham det. Sk. T. 6, 269.

— Ekspektancebrev for Bunde Jacobsen, Tolder i Odense, paa den første ledige Kronens Part af en Korntiende i Baag Herred for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift, dog at Bønderne efter Recessen ikke besværes med at føre Tienden for langt. F. R. 4, 143.

— Miss. til Christen Holck. Han har berettet, at en Del af Bjælkerne og Loftet paa den Stue¹ paa Silkeborg Slot, i hvilken han holder Hus, for nogen Tid siden er sønderbrækket og faldet ned, og at der paa samme Stuehus findes anden stor Brøstfældighed, som endelig maa afhjælpes, saafremt det skal blive staaende, endvidere at Loftet over Porten ved Fruerstuen over 2 Bindinger er ganske forraadnet og maa forfærdiges af nyt, at nogle Bjælker maa hjælpes med Ankre, at Størsteparten af Loftet over 4 Bindinger over Kammeret Østen ved Porten i Fruerstuehuset er ganske forraadnet, 2 Bjælker i samme Kammer

¹ D. v. s.: Stuehus.

er brækket og at Tagstenene paa samme Fruerstuehus for største Delen er sprukne. saa de ikke kan holde for Regnen, og andet mere, der er opført i det Synsvidne, der er taget paa Herredstinget den 23. Maj 1637. Hvad det efter Synsvidnets Indhold er absolut nødvendigt at reparere paa Silkeborg Slot, skal han lade istandsætte. Derimod synes det Kongen ufornødent at opbygge Bryggerhuset paa Tvillum Ladegaard, da man med ringe Besvær kan sende det Øl, som behøves dér, derhen. Den Brøstfældighed, der efter Synsvidnet findes paa det østre Hus paa Ladegaarden, maa ligeledes istandsættes, dog med saa ringe Bekostning som muligt, hvilket han skal føre til Regnskab. Da han skriver, at Teglladen ved Allinggaard skal repareres paa Lægter, Tag og andet, skal han underrette Kongen om, hvorvidt denne aarlig kan have nogen Nytte af samme Tegllade. Kongen vil saa resolve videre derpaa. J. T. 9, 496 b.

25. Febr. (Haderslev). Miss. til Gunde Lange. Da Mogens Kaas til Frøstrup, Befalingsmand i Dueholms Kloster, har begæret 9 Gaarde og 2 Gadehuse i Halling¹ By og 1 Gaard, kaldet Lunden, alle i Halling Sogn i Jerslev Herred i Vendsyssel i Aalborghus Len i Jylland, til Mageskifte for 1 Gaard i Drudstrup, 1 Gaard og 2 Gadehuse i Heum² By og Pirup, alle i Heum Sogn, 3 Gaarde og 4 Gadehuse i Trudsløf By, 4 Gaarde og 2 Gadehuse i Brydsløf By, alle i Indstrups Sogn, alt i Haudborg³ Herred i Vendsyssel i Aalborghus Len i Jylland, skal han med det allerførste undersøge dette Godses Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Aalborghus]. J. T. 9, 497 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Varde. Maren Andersdatter, Enke efter Hr. Peder Madsen, Sognepræst til St. Jacobi Kirke i Varde, har berettet, at hun efter sin Husbondes Død er ganske skudt ud fra Kaldet og at der alligevel ikke er tildelt hende noget efter Ordinansen, hvorefter hun og hendes fattige smaa Børn kan leve. Adressaterne skal hjælpe hende til Rette, saa hun kan faa noget til Husly og andet efter Ordinansen. J. T. 9, 498 b.

¹ Hallund, nu: Dronninglund H.

² Hune By og S., Hvetbo H

³ Hvetbo H.

25. Febr. (Haderslev). Miss. til Ernst Normand. Af hans Erklæring har Kongen erfaret, at denne Hands Handsen i Æridse¹ er saa forarmet, at han ikke kan give sin tilbørlige Landgilde. Kongen tillader, at han maa forskaanes for 1 Aars Landgilde og i 2 Aar være fri for Ægt og Arbejde. J. T. 9, 498 b.

— Miss. til Christen Holck om at tilholde Bønderne i hans Len [Silkeborg] at lade deres Landgildekorn maale med den [Maal]tønde, der er tilsendt ham fra Renteriet. J. T. 9, 499.

27. Febr.² (Kolding). Aab. Brev, hvorved Hr. Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Befalingsmand paa Aalholm og Nykøbing Slotte, der har berettet, at en Del af hans Staldøksne, der har været opstaldet i Vinter, endnu ikke er solgt, faar Bevilling til at udskibe 70 Par Øksne, saafremt han ikke endnu kan sælge dem, førend de kommer paa Græs, dog at han giver den sædvanlige og tilbørlige Told af dem. F. R. 4, 143 b.

28. Febr. (—). Aab. Brev til Provsterne og Præsterne i Danmark og Norge om straks³ at indsamle Penge til de fattige fordrevne lutherske Præster i Rostock. Sj. T. 26, 282⁴. K. Orig. (til Ribe Stift, med Dateringssted: Haderslev) i Landsark. i Viborg.

— (Haderslev). Miss. til Bisperne i Danmark og Norge⁵ om at henstille til Præsterne i deres Stift hos deres Sognemænd at indsamle⁶ noget til de fattige fordrevne lutherske Præster i Rostock, selv lægge noget til og indsende Pengene til Bisperne, der forventes selv at give noget dertil. Sj. T. 26, 283. K. Orig. (til Dr. Johan Borkardsen, Ribe Stift) i Landsark. i Viborg.

5. Marts (Haderslev). Miss. til Hr. Jost Høg om, at Jokumb v. Ahlefeldt, Bartram von Ahlefeldts Søn, straks maa optages i Sorø Skole og underholdes dér med Kost og Skole. Sj. T. 26, 283 b.

---

¹ Overskriften har: Arrise, Navneregistret til J. T.: Eridsøe. Ment er Erritsø, Elbo H. ² Indført mellem 27. og 28. April. ³ K. har først haft: indtil videre hver Uge, hvilket er rettet til: straks. ⁴ Tr.: Ny kirkehist. Saml. III, 207. ⁵ De opregnes alle. ⁶ K. har først haft: hver Uge indtil videre, hvilket er slettet.

10. **Marts** (Kbhvn.). Miss. til Niels Trolle om Istandsættelse af Langeveddams Stenbro¹. Sj. T. 26, 283 b. K. (Tr.: KD. V. 206).

— Miss. til Sigvort Urne. Han har begæret at faa Tilladelse til at indkøbe nogle Vingesten, hvor han kan faa dem, til dermed at tække Taget paa det store Hus² paa Kongens Gaard³ i Roskilde. Kongen tillader ham at købe saa mange Vingesten, som er fornødne, hvor han kan faa dem. Endvidere har han begæret at faa at vide, hvorfra han skal tage Penge til at betale Arbejdsfolkene med. Han skal tage dem af Lenets Indkomst og føre dem til Røgnskab. Sj. T. 26, 284. K.

— Miss. til Hr. Axel Arenfeldt. Da Dirik Krefting af Bremen har indsendt sine Regnskaber til Renteriet, skal Adressaten straks forføje sig til København og gennemse de af Dirik Krefting fremlagte Beviser og Ordinanser, om han anser dem for saa nøjagtige og rigtige, at de bør betales, da han paa de Tider var Kongens forordnede Kommissarius og derfor bedst kender Forholdene og Personerne. Sj. T. 26, 284. K.

— Miss. til Hr. Tagge Thot O[ttesen] og Gunde Rosenkrantz. Hr. Christoffer Ulfeldt til Svendstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, har berettet, at der er et Kald ledigt i Froste Herred, hvor han har Bønder i Sognet, og at han og Sognemændene (undtagen en eneste Mand) har kaldet en ordineret Præstemand til Kaldet, men at Provsten i Froste Herred hindrer denne Kaldelse og ikke vil besegle Kaldsbrevet, som de 7 Mænd har beseglet paa Sognemændenes Vegne, uden billig Aarsag, efter hvad man ved. Da der endnu ikke er ansat nogen Biskop i Skaane, saa at man kunde stævne Provsten for ham og Lensmanden, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at indstævne Provsten for sig, forhøre ham om, hvorfor han hindrer Kaldelsen og ikke vil besegle Kaldsbrevet. Hvis han da ikke kan bevise, at han har rimelig Grund dertil, skal de paakende, hvad Straf han bør lide, fordi Kaldelsen saaledes trækker ud for hans Skyld, hvorved han ikke har efterkommet sit Provsteembede tilbørligt. Sk. T. 6, 270 b.

¹ Saaledes Overskriften. Teksten har: Langeveddams Bro. ² Det kaldes i Miss. 27. Maj 1637: det lange Hus. ³ Kaldes i Overskriften: Bispegaarden.

11. Marts (Kbhvn.). Miss. til Frederik Urne. Der er udtaget Stævning over Jørgen Seefeld til Refs, Landsdommer i Sjælland og Befalingsmand over Ringsted Kloster, vedrørende en Sag mellem nogle Irlændere og Jørgen Baltersen, Byfoged i Helsingør. Skønt en Stævning ikke kan udstedes saa nær før Herredagene, har Kongen dog bevilget, at Irlænderne maa udtage Stævning til førstkommende Herredag, som skal holdes i Kolding 2. April førstkommende, da de er fremmede, som hører hjemme langt borte, og Kongen ikke vil have, at de derved skal opholdes her til den næste Herredag af Hensyn til den store Bekostning. Adressaten skal tilholde Jørgen Baltersen at møde paa nævnte Herredag. Ligeledes skal han tilholde Hans Kierwrt, Claus Busch og Jens Block samt Ifver Pedersen, Peder Svendsen, Laurits Christensen, Thomis Jacobsen og Hans Pofvelsen, alle Borgemestre og Raadmænd i Helsingør, der alle er stævnede, at møde, om de har noget at svare dertil. Sj. T. 26, 284. K.

— Miss. til Obrist Falk Lykke om straks at kommandere 200 Soldater af det skaanske Folk med deres Under- og Overofficerer til København, hvor de kan vente Kongens videre Ordre. Sk. T. 6, 271.

13. Marts (—). Aab. Brev, hvorved denne Græker, Mathæus Muttis, Archidiaconus hos den konstantinopolitanske Patriark, faa Eneret indtil videre paa at trykke og oplægge en græsk Katekismus, som han har forfærdiget og som er approberet af Professorerne paa Universitetet i København. Sj. R. 20, 3 b.

— Miss. til Rentemestrene. Hr. Corfits Ulfeldt til Urup, Statholder i København og Befalingsmand over Møen, har førend han kom ind i Raadet, indtil 1. Maj 1636 haft Møens Len paa samme Genant, som Peder Basse til Sørup, Embedsmand paa Tranekær, har haft før ham. Da Hr. Corfits Ulfeldt samme Aar 1636 er kommet ind i Rigens Raad, bevilger Kongen, at han maa faa samme Genant, fra 1. Maj 1636 at regne, som Hr. Hans Lindenov til Hundslund, Embedsmand paa Kalundborg, har af Kalundborg Len, nemlig Halvparten af den uvisse Indtægt, og ellers i samme Form, som Rigens Raader ellers nyder det. Sj. T. 26, 284 b. K.

14. Marts (—). Miss. til Hr. Just Høg og Otte Brahe

Stensen¹. De har for nogen Tid siden faaet Befaling til at dømme mellem Jomfru Anne Grubbe Pedersdatter og det ostindiske Kompagnis Forvaltere angaaende hendes afdøde Broder Erik Grubbes efterladte Indskud og Formue i nævnte Kompagni². Det berettes nu, at denne Befaling ikke er efterkommet af dem, fordi der ikke mødte nogen af Kompagniets Forvaltere eller deres Fuldmægtige, undtagen Hans Hoffmand, som erklærede, at han og hans Medkonsorter, som nu er Kompagniets Forvaltere, ikke har noget at gøre med Kompagniets første Regnskaber og derfor ikke har nogen Underretning at give om den nu omtvistede Sag og heller ikke skal svare dertil. Da der ikke paa Kompagniets Vegne er mødt nogen anden, som kunde forklare Sagen bedre, skal Adressaterne endnu en Gang indstævne Kompagniets Forvaltere samt Roland Crapei til bestemt Tid og Sted og i deres Stævning alvorligt paalægge dem at efterkomme Kongens Befaling og afslutte Sagen. Sj. T. 26, 285. K.

14. Marts (Kbhvn.). Miss. til Gabriel Laxmand. Han skal i Stedet for Jørgen Rosenkrantz til Kielgaard revidere de Regnskaber, som denne havde faaet Kongens Missive om at revidere sammen med Melkior Oldeland til Ugersløfgaard, og, om de findes rigtige, kvittere for dem. Sj. T. 26, 285 b. K.

17. Marts (—). Miss. til Mogens Sehested om straks til Kancelliet at indsende en udførlig Erklæring om hosfølgende Supplikation fra denne Jends Christesen i Veyby³ om Mogens Sehested og ham selv, som det videre kan ses af Andragendet. J. T. 9, 499.

22. Marts⁴ (—). Aab. Brev, hvorved denne Oluf Olufsen⁵ efter sin Begæring faar Bevilling til at indlade sig i Ægteskab med en Pige, ved Navn Ingeborg Svenningsdotter, med hvem han er beslægtet i 3. Led, dog at han først efter sit Tilbud betaler 100 Speciedlr. til Odernes⁶ Kirke. Sj. R. 20, 4.

— Lignende Bevilling til Skultøns Søn paa Amager, der skal give 30 Rdlr. til de fattige. Sj. R. 20, 4.

¹ Saaledes K. Sj. T. har ved en Fejlskrift: Otte Brahe P[edersen].

² Se 25. Febr. 1637. ³ Bynavnet findes kun i Overskriften. ⁴ Sj. R. har ved en Fejlskrift: Maj. I Maj var Kongen i Glückstadt. ⁵ I Overskriften kaldes han: Oluf Olsen. ⁶ Det ses ikke, hvad der menes.

22. Marts (Kbhvn.). Bestalling for Claus Raffn som Byfoged i København. Sj. R. 20, 4 b. (Tr.: KD. III. 182 ff.)

— Miss. til Rentemestrene. Dr. Arnisæi Arvinger har berettet, at de har 3 Aars efterstaaende Gage at fordre efter ham, og de anslaaer den til at beløbe sig til henved 1200 Rldr. Adressaterne skal betale Arvingerne, hvad der lovlig tilkommer dem. Sj. T. 26, 285 b. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1637 at regne, for Christian Bülow til Ingelstedt paa Laholms Len. [Enslydende, mutatis mutandis, med Forleningsbrev af 13. Maj 1637 for Niels Krabbe, dog at Antallet af Spegelaks, som skal leveres og som i Forleningsbrevet for Niels Krabbe var sat til 50, ikke er angivet her]. Sk. R. 5, 223 b.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1637 at regne, for Niels Krabbe til Skiellinge paa Halmstad Slot og Len. [Enslydende med Forleningsbrevet af 1. April 1620 for Erik Rosenkrantz til Glimminge, med Art. 4—6, 9—11, 13—14, 16—18, 20 og den nye Art. A). Sk. R. 5, 227 b.

— Miss. til nogle Lensmænd i Jylland om i nedennævnte Byer at optage det angivne Antal Børn paa 13 Aar og derover af de fattige Folks Drengbørn og sende dem til Børnehuset i København. Saafremt de ikke godvilligt vil dertil, skal Adressaterne alligevel i hver Købstad tage det opgivne Antal og sende dem dertil. Nemlig: Ribe 16, Kolding 16, Vejle 10, Viborg 24, Randers 14, Aarhus 20, Aalborg 20, Mariager 6, Horsens 6, Haderslev 20. J. T. 9, 499¹.

23. Marts (—). Instruktion for Skibskaptejn Johan Adrian paa den ham paalagte Rejse. Han skal med første føjelige Vind begive sig fra København med Galejen Samson lige hen til Fladstrand, hvor han skal blive liggende stille og afværge, at Dynkerkerne eller andre tilføjer nogen ved den Kyst noget fjendtligt. Han skal blive dér til 3 Uger efter Mikkelsdag og siden igen begive sig til København med Skibet. Sj. R. 20, 4.

— Søpas for Kongens Skibskaptejn Jan Addriansen²,

¹ Tr. i Udt. i Hübertz: Aktst. vedk. Aarhus II, 76 (med urigtig Datum: 20. Marts). ² I Overskriften kaldes han, ligesom i det foregaaende Brev: Johan Adrian.

som med Kongens Skib, kaldet Samson Gallej, skal ligge under Riget Norge. Sj. R. 20, 4 b.

24. Marts (Kbhvn.). Miss. til Ventsel Rotkirk. Han har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til af Hr. Aksel Arenfeldt til Basnes, Befalingsmand over Giedske Len, at forlange Skødet paa det Gods² i Jylland, som han har solgt til Hans Uldrik Gyldenløve, Kongens Kammerjunker, da han var dennes Væрге. Da Hr. Aksel Arenfeldt nu beklager sig over, at Adressaten ikke vil modtage dette Skøde³ af ham, paalægges det ham at modtage Skødet af Hr. Aksel Arenfeldt og snarest indsende Erklæring om, af hvad Aarsag han ikke har villet modtage det. Sj. T. 26, 286. K.

25. Marts (—). Miss. til Jørgen Vind. Da det berettes, at Halvdelen af Spærværket og Taget paa det store Hus, kaldet Søfnehuset⁴, paa Herrisvad Kloster er faldet ned og at Resten staar for Fald, dersom det ikke snart hjælpes, skal han lade samme Spærværk og Tag forny. Tømmeret og Lægterne maa han lade hente i Fyrreskovene for lidelige Penge ved Klosters Bønder, men Tagstenene og Kalk skal han købe, da Hulstenene, som laa derpaa, er næsten ubrugelige. Han skal betale det af Klosters Indtægt og føre det til Regnskab. Da det endvidere berettes, at en stor Part af Klosters Inventarieboskab er ganske ubrugeligt, skal han levere det til Børnehuset i København. Sj. T. 26, 286. K.

— Miss. til Rentemestrene. Kongens Hofmesterinde agter med det allerførste at sende sin Søn, som nu er paa Sorø, til Frankrig for dér at lære Riden og andre Eksercitier, og Kongen har til hans Rejse og til Fortsættelsen af hans Eksercitier indtil videre bevilget ham 300 Rdlr. in specie aarlig. Adressaterne skal lade ham faa disse 300 Rdlr. aarlig og levere dem til Johan Bram, som skal sende ham dem paa Veksel. De skal begynde at tilstille Johan Bram dem fra førstkommende 1. Maj og siden fortsætte dermed aarlig, saa længe han er ude og Kongen ikke tilbagekalder Benaadningen. Orig. i

---

¹ 3. Febr. 1638.   ² K. har oprindeligt haft: over hvis Strøgods, han har i vort Land Jylland, hvilket atter er slettet.   ³ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Skøder.   ⁴ Søvnhus, Sovehus.

Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene. Sj. T. 26, 286 (med Datum: 26. Marts).

26. Marts (Kbhvn.). Instruktion for en Skibskaptejn, „hvis Navn ikke findes i Brevet“, om med et af Kongens Skibe at begive sig til Rudden og oppebære Told dér. Udt. i Sj. R. 20, 7¹.

— Miss. til den svenske Agent. Der findes i København en svensk Person, som har begaaet adskillige Utilbørligheder baade med Knivskæren² og andet, foruden at der hos ham er fundet falsk Sølv, hvorfor han er grebet og sat fangen. Da han ikke kan faa nogen, som vil sige god for, at han bliver til Stede for at føre sin Sag, som han har indstævnet, og da Kongen heller ikke gerne ser, at der af Hensyn til det gode indbyrdes Forhold her vederfares den svenske Nation andet, end hvad der er billigt, hvad Kongen haaber, at hans Nation ogsaa opnaar i Sverrig, har han ikke villet undlade at tilkendegive dette til Agenten, der skal underrette Kongen om, hvorvidt han vil borge for nævnte Person eller ved noget Middel, hvorved man kan faa Sikkerhed for, at han (om han kom paa fri Fod) bliver til Stede for at føre sin Sag fuldkommelig ved Retten og udstaa, hvad der er Retten gemæs. Sj. T. 26, 286 b. K.

— Sj. T. 26, 286 se 25. Marts.

— Aab. Brev, hvorved Dr. Peder Vinstrup, som er kaldet og valgt til Superintendent i Skaane efter afdøde Dr. Madts Jensen, og som har aflagt Ed paa at ville forestaa sit Embede ustraffeligt, stadfæstes som Superintendent i Skaane med den Rente og Rettighed, som er tillagt Superintendenten dér. Han skal være forpligtet til at forestaa sit Embede troligen og redeligt, have flittigt Tilsyn med, at Guds Ord prækes og læres rent og purt allevegne dér i Landet, at Skolerne forsynes med gode skikkelige Personer til Skolemestre, som kan opdrage Ungdommen til Gudsfrygt og boglige Kunster, og at alting gaar skikkeligt og ordentligt til med Religionen efter Ordinansen. Han skal lade sig befinde flittig og uforsømmelig i Visitats og anden Bestilling i hans Embede. Sk. R. 5, 230 b.

¹ Udenfor er skrevet: Ruden om Told.
med Slagsmaal og Knivskæren.

² K. har oprindelig haft:

26. Marts (Kbhvn.). Miss. til Gunde Rosenkrantz. Denne Isaac Pedersen af Lydby i Froste Herred har berettet, at han for nogen Tid siden har fæstet en Gaard, men at han mener, at denne Gaard nu søges fravendt ham, som Adressaten videre kan se af hans hoslagte Supplikation. Adressaten skal indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorledes det forholder sig hermed, og hvorfor denne Mand efterstræbes. Sk. T. 6, 271.

— Miss. til samme. Disse to Bønder af Helnekirke Len har klaget over, at han besværer dem med usædvanligt Paalæg, som han videre kan se af hosfølgende Supplikation. Han skal straks indsende Erklæring herom til Kancelliet. Sk. T. 6, 271 b.

27. Marts (—). Aab. Brev¹ om, at Kongen har kontraheret med Dr. Otte Sperling, Medicus ved Børnehuset i København, om, at han selv skal levere Medikamenter til Børnehuset mod en aarlig Betaling af 1000 Speciedr., at betale af Rentekammeret, fra 1. Maj at regne. Sj. R. 20, 7.

— Ordinans, hvorefter Erik Ottesen skal rette sig med sin Konvoj i Østersøen. Naar Flaaden kommer af Vesten i Sundet og vel Øster paa, skal han ligge færdig ved Tønden, saa at han med samme Flaade kan gaa lige til Danzig, paa hvilken Rejse han baade frem og tilbage skal holde god Orden som sædvanligt. Naar han kommer for Danzig, skal han sætte saaledes med Orlogsskibene, at han kan befri Flaaden, som han konvojerer, for dem, som vil tvinge Told af den²; endvidere skal han holde Vagt om Natten med sine Baade og Skytter, saa at ingen overfalder ham med Jagter, Skærbaade eller Galejer, som siges at forberedes af Spiringerne. Naar en Del af Skibene, som lader for Danzig, er lastede og gerne vil gaa andetsteds hen, maa de ikke opholdes, men skal ved et eller to Skibe konvojeres efter Lejligheden, indtil de faar Gulland i Sigte. Derefter skal de Skibe, der har konvojeret dem, søge tilbage til de andre Skibe for Danzig. Naar Resten af Købmændenes Skibe er færdige til at sejle fra Danziger Rude, skal de konvojeres tilbage igen. Orlogsskibene skal ende deres Rejse dér, hvor de begyndte den,

¹ Brevet er senere indføjet som 1. Del af aab. Brev af 7. Juni s. A.

² Udenfor er skrevet: Told for Danzig at hindre.

og siden afvente nærmere Ordre. Saafremt samme Konvoj paa Hen- eller Tilbagerejsen møder den svenske Flaade, skal de Svenske stryge for Konvojen, naar de mødes paa Danmarks Krones Strømme; det samme skal Konvojerne gøre overfor den svenske Flaade paa Sverrigs Riges Strømme. Men naar de mødes under Preutzen, Pommern og dér omkring, da skal ingen stryge for den anden, men de skal salutere hinanden med Danmarks Løsen. Sj. R. 20, 7 b.

27. Marts (Kbhvn.). Ordinans for Kaptejnerne, som skal med Flaaden til Østersøen. De skal være Erik Ottesen, Kongens Admiral, hørig og lydige paa denne Rejse i alt, hvad han befaler dem efter den ham medgivne Instruks. Dersom nogen er modvillig eller fortraaden¹, skal han staa til Rette derfor efter Skibsretten. Dersom Admiralen selv paa Kongens Vegne er kommanderet nogetsteds hen, skal de adlyde Viceadmiralen eller hvem der har Kommandoen i deres Sted, efter den Instruks, som han paa Kongens Vegne vil give dem. Sj. R. 20, 7 b.

— Miss. til Tolderne i Sundet om indtil videre at oppebære Tolden, ligesom den blev oppebaaret i Aaret 1629². K. Udt. i Sj. T. 26, 287. (Jvfr. CCD. IV. 713).

— Miss. til Erik Grubbe og Bispen [Dr. Morten Madsen]³. Hr. Aksel Arenfeld til Basnes, Befalingsmand over Giedske Len, har berettet, at de Kannikebønder, hvormed han i Aarhus Kapitel er forlenet af Kongen, anstiller sig modvillige og ikke vil yde ham⁴ nogen Erstatning, fordi de er blevet fritaget for Ægt, Arbejde og saadan Tynge⁵ fra den Tid, da Aarhus Kapitel fik sine Bønder⁶ med Ægt, Arbejde og Gæsteri lige med andre Kapitler. Uanset at han har erhvervet Dom over dem, hvorved de er dømt til, til Gengæld for Fritagelsen for Ægt og Arbejde, efter Billighed at være i hans Minde, kan han alligevel ikke komme til nogen Endelighed med dem, fordi der⁷ ikke findes nogen bestemt Takst for, hvor meget de skal give ham. Adressaterne skal med det første fastsætte en bestemt

---

¹ Genstridig. ² Efter Forordningen af 20. Marts 1629. ³ K. har: Til Lensmanden og Bispen i Aars. ⁴ Dette Ord er glemt i Sj. T. ⁵ De sidste 3 Ord er glemt i Sj. T. ⁶ K. har derefter oprindelig haft: fri for Ægt og, hvilket atter er slettet. ⁷ K. har oprindelig haft: formedelst Herredsfogden ikke har haft nogen . . .

Takst for, hvor meget hver Bonde aarligt skal give i Arbejdspenge, beregnet for hver Td. Landgildekorn og Gæsterikorn, og give Hr. Aksel Andersen det beskrevet, saa at han kan rette sig derefter. Sj. T. 26, 287. K.

27. Marts (Kbhvn.). Oprejsningsbrev for Borgerne i Æbeltoft til, som om Gerningerne nylig var sket, at forfølge en Række Sager mod deres Sognepræst, ved Navn Hr. Niels Pedersen, som dengang, da Fjenden var i Jylland, har forholdt sig i mange Maader, som ikke var i Overensstemmelse med hans gejstlige Kald og Stand, baade idet han anden Pinsedag, efterat der var ringet sammen til Prædiken, ikke prædikede, men varetog anden verdslig Bestilling, solgte og købte adskillige Varer af Fjenden, og da den sidste Pest var i Jylland, har forset sig med Uddelingen af Alterens Sakramente, foruden andet, som deres Supplikation melder om. Kongen bevilger Borgernes Ansøgning om Oprejsning, da forskrevne Hr. Niels Pedersen skal have forset sig grovelig i forskrevne og andre Maader. J. T. 9, 283 b.

U. D. Marts (Kronborg). Miss. til N. N.¹. Da Kongen har akkorderet med denne Johan von der Velde om at stikke det danske Landkort, som Dr. Lauremberg, Professor paa det kongelige adelige Akademi Sorø, har i Arbejde, skal Adressaten skaffe ham saa mange Kobberplader, som han behøver, hvorom han kan faa nærmere at vide hos Dr. Lauremberg. Der skal, naar han arbejder, gives ham 1 Rdlr. om Dagen. Han skal stikke omkring 150 Tavler eller mere, som han ogsaa selv har lovet. Sj. T. 26, 287 b. K.².

31. Marts (Haderslev). Forleningsbrev for Dr. Fabricius, Kongens Livmedikus, paa det Vikarie i Aarhus Kapitel, kaldet Vicariatus Visitationis Mariæ, hvormed afdøde M. Christopher Christensen, forrige Sognepræst paa Møen³, var forlenet. Han maa straks indtræde i Vikariatet. [Med Art. 1—2]. Samtidig Kopi i Landsark. i Viborg.

5. April (Kolding). Mageskifte mellem Oluf Parsberg

¹ Adressatens Navn nævnes ikke, maaske er det Just Høg, se Miss. til denne af 2. Jan. 1638. ² Tr.: L. Daae: Om Humanisten og Satiiriker Johan Lauremberg. Kria. 1884, S. 82. ³ Mag. Kristoffer Kristensen i Stege († 1638).

til Jernit, Embedsmand paa Trondhjemsgaard, og Kronen paa Aarhus Hospitals Vegne. J. R. 9, 286 b. K.

5. April (Kolding). Mageskifte mellem Jacob Grubbe til Kabel¹ og Kronen. J. R. 9, 284 b. K. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Jockum Beck om at lægge 1 Gaard i Stauffby² Sogn, som Niels Chrestesen i Tofte bebor, 1 Gaard i Stenumb i Roedsted³ Sogn, som Mads Nielsen i Liden Stenumb bebor, 1 Gaard i Spaabeck i Vinding Sogn, alle i Ulfborg⁴ Herred, Bierregaard i Ressen Sogn i Skodborg⁵ Herred, 1 Gaard i Hierup⁶ i Dybe Sogn, Lidenhaud⁷ i Engbjerg Sogn, 1 Gaard i Skalkhøy i Fielting⁸ Sogn, 1 Gaard i Hiørtker i Ramme Sogn, alle i Vandfuld⁹ Herred, alt i Bøvling Len i Jylland, som Kongen har faaet til Mageskifte af Jacob Grubbe til Kabel, ind under Bøvling Len, indskrive dem i Jordebogen og gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt. J. T. 9, 499 b.

11. April (Itzehoe). Ordre til to Kaptejner, som skal ligge under Femern med to Galejer. De to Kaptejner skal med forskrevne to Galejer begive sig under Femern og forblive dér til videre Ordre og imidlertid flittigt afværge, at enten Svenske eller andre Krigsfolk, hvad Folk det end er, som kunde tænkes at søge Landgang enten i Fyrstendømmet Slesvig eller Holsten, kommer i Land. Derhos skal de skiftevis løbe dér omkring og af yderste Flid forhindre og forebygge al Landgang af Krigsfolk, hvor der kunde være Lejlighed til en saadan. Sj. R. 20, 8 b.

— Lignende Ordre til to Kaptejner om at sejle til Østersøen med to Galejer. De to Kaptejner skal begive sig til Østersøen med de to Galejer og søge Nevnstadt, hvor de skal blive liggende til videre Ordre. [Iøvrigt saa godt som ordret enslydende med foregaaende]. Sj. R. 20, 8 b.

— Søpas for N. N.¹⁰, Kongens Skibskaptein, med Orlogsskibet, kaldet N., fra København og ud ad Øster- og Vester-søen i Kongens Hverv og Anliggender. Sj. T. 20, 9 b.

---

¹ Hovedbrevet har: til Kabel (Skodborg H.), Genbrevet har: til Hjulebjerg. ² Staby. ³ Raasted. ⁴ J. T. har: Uldberrig. ⁵ J. T. har ved en Fejlskrift: Skanderborg. ⁶ Herup. ⁷ Fejlskrift i J. T. for: Skidenvad. ⁸ Fjaltring. ⁹ J. T. har ved en Fejlskrift: Vandsel. ¹⁰ Hverken Skibskapteinernes eller Skibenes Navne er nævnt. Antagelig drejer det sig om de i det foregaaende omtalte 4 Skibskaptejner.

11. April (Itzehoe). Instruction for Axel Movat til N., forordnet Admiral over de Skibe, som Kongen har sendt til Vestersøen. Han skal med første føjelige Vind med de ham tilforordnede Skibe begive sig ud ad Vestersøen, dér sejle langs med Norge og Jylland og krydse i Søen og have vel i Agt, at ingen enten Dynkerkere eller andre optræder fjendtligt mod nogen paa Kongens Strømme, men af yderste Evne forebygge og afværge det. Iøvrigt skal han forholde sig som det er sædvanligt paa de Kyster, og ikke taale, at Kongens Højhed i nogen Maade svækkes. Han skal forblive i Søen til førstkommende Mikkelsdag og derefter igen begive sig til København med Skibene. Han maa hverken selv eller tilstede nogen anden at søge ind i nogen Havn for at ligge dér og bruge Købmandskab, og ikke tage Ved ind i Skibene paa Hjemrejsen, som det før er sket. Sj. R. 20, 9.

— Ordinans for de to Kaptejner, som med Lindormen og Gabriel skal til Island. De skal konvojere Pros Mund til N., Befalingsmand over Island, til Island og paa Rejsen ligesom ellers altid tage Vare paa Kongens Højhed. Naar Pros Mund er ankommet dér til Landet, skal de flittig krydse omkring Færøe og Island, afværge al Overlast, som Tyrkerne eller andre kunde tilføje Kongens Undersaatter, og ellers holde Kongens Strømme dér omkring rene saa flittigt som muligt. Naar Pros Mund er færdig til at begive sig hjem igen, skal de ligeledes konvojere ham. Sj. R. 20, 9.

— Instruktion for Corfits Ulfeldt, Skibshøvedsmand, paa den ham befalede Rejse til Spitzberget. Han skal paa denne Rejse være Admiral for 3 af Kongens Skibe, som skal være i Flaade sammen, nemlig De to Løver, Lammet og Stokfisken, med hvilke Skibe han skal konvojere Borger i København Johan Brams Skibe til Spitzberg, hvor han skal blive saa længe, som Johan Brams Skibe er paa Hvalfiskeri dér. Han skal i alle Maader flittig vaage over Kongens Højhed paa de tilbørlige Steder og maa ikke tillade, at nogen fisker under de Grader og saa vidt, som det er bevilget Johan Bram¹ at fiske paa, og heller ikke, at der tilføjes ham nogen Forhindring paa disse Steder imod hans Privilegium, men skal afværge al fjendtlig Anmod-

¹ Baade K. og Sj. R. har ved en Fejlskrift: Brantt.

ning, være sig af Franske eller Hollandske, af yderste Evne, og saafremt det ikke hjælper med det Gode¹ eller med Formaning (der først skal anvendes med bedste Manering og Erindring om, hvad Ulæmpe der i Fremtiden kan følge af slig deres Dumdristighed)², skal han bruge de Midler, som inden Skibsborde er forordineret til at staa imod med, og i alle Maader have Kongens Højhed tilbørligt i Agt. Naar Johan Brams Skibe er til Ende med deres Fiskeri og vil paa Hjemreisen, skal han konvojere dem hjem med sine Skibe. Sj. R. 20, 10. K³.

11. April (Itzehoe). Miss. til Køn Jokumb Grabow. Han skal sende en Kaptejn med et af de smaa Skibe, enten Jomfrusvenden eller et andet, til Weseren. Naar han ankommer dertil, skal han straks forføje sig til Ærkebiskoppen af Bremen, hvor han skal modtage Ordre om, hvor han skal ligge. Siden skal han forføje sig til dette Sted og forhindre, at Krigsfolk, hvor de end er, som kunde tilbyde sig og maatte søge Landgang, kommer i Land. Sj. T. 26, 288. K.

— (**Rendsborg**). Miss. til Lensmændene i begge Rigerne⁴. Der tilsendes dem en Forordning⁵ om det kongelige adelige Akademi Sorø, hvis Indhold de nærmere kan se af den. De skal snarest lade det forkynde paa de tilbørlige Steder og nøje paase dens Overholdelse. Sj. T. 26, 288. K. Orig. (til Hening Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Hening Valkendorf. Hvad Dr. Herman Loter og Mergrette, Enke og Arving efter afdøde Detlef Wolter,

¹ Paa K. har Christian IV egenhændig med Blyant i Marginen udfor disse Ord skrevet følgende: Hand bør att beuysse, Johan Bram aff denom, som auisserit er, haffuer hafft nogen forhindring [paa syn fyskeri.

² Under denne Linje har Kongen, ligeledes med Blyant, egenhændigt skrevet: Ded er inted obseruerit.

³ Bagpaa K. har Christian IV egenhændig med Blæk skrevet: Instruction paa Spyditzberg, som er giiffuen Corfidtz Wifeldt, huilcken aff riigens raad skall jgenom sess, om samme dom, som paa Bremmerholmen dæmdt er, riimer siig paa samme capitains actioner, som passerid er. Køben: den 26 Aprilis anno 1639. Christian. (Tr. (baade Brevet og Kongens Bemærkninger): Nye D. Mag. VI, 145 f.). Aktstykket er næppe nogen Konzept, skønt den er henlagt som saadan i Konzeptpakken, men er snarere en Afskrift, som er taget til Brug for Kongen i 1639.

⁴ De opregnes alle med deres Len i K.

⁵ Af 27. April 1638 om dem, som vil flytte til Soer.

Apoteker i Husom, har andraget om hos Kongen, kan han se af deres hosføjede Supplikation. Han skal alvorlig tilholde Borgemestre og Raad i Odense med det allerførste og uden Opholde at hjælpe dem til Rette, saa at de kan komme til Ende med den Sag, som de har dér for Retten, og Kongen kan forskaanes for videre Overløb og Pengespild. F. T. 4, 467 b.

11. April (Kolding). Miss. til Ifver Vind og Mogens Høg. Da der med det allerførste skal holdes Skifte mellem Niels Vind til Grundit og hans Søster Jomfru Margrete Vind efter deres afdøde Forældre¹, og da Erik Juel til Hundsbeck, Landsdommer i Nørrejylland, paa samme Tid agter at levere fra sig Værgemaalet for Niels Vind og hans Søster, som han hidtil har forestaaet, skal Adressaterne rette deres Lejlighed efter at være til Stede ved samme Skifte og Overlevering af Værgemaalet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 9, 500 b.

— Miss. til Gunde Lange om at give Møde paa ovennævnte Skifte, overtage Værgemaalet for Jomfru Margrette Vind, medens Skiftet staar paa, paase, at der kun vederfares hende, hvad der er Ret, og overlevere Værgemaalet til hendes rette Væрге, naar Skiftet er overstaaet. J. T. 9, 501.

U. D. og St.². Aab. Brev, hvorved Fru Lisbet Bilde til Taagerød, Siffert Becks Enke, faar Bevilling til at tilforhandle sig Ejendommen i en Ejendomsgaard i Ringsberrig By i Tryggevælde Len, da Herligheden deraf i mange Aar har ligget til hendes Gaard Taagerød, dog at der sker Bonden, som ejer den, Skel og Fyldest. Tygge Brahe til Tostrup, Befalingsmand paa Tryggevælde Gaard, har erklæret, at Fru Lisbet Bilde nok kan tilforhandle sig samme Selvejergaards Ejendom uden Skade for Kronen. Sj. R. 20, 10 b.

¹ Niels Albertsen Vind († 1615) og Kirsten Juel Pedersdatter († 1627).

² Indført mellem 11. og 18. April.

17. April (Rendsborg). Miss. til Otte Termo om at lade Ofve Juul og Jørgen Juul for Betaling faa 2 store Dyr og 3 Daadyr til deres Bryllup¹. Udt. i Sj. T. 26, 288.

— Aab. Brev, hvorved Sti Pors til Skoufgaard faar Bevilling paa Kronens Part af Korntienden af Homble Sogn paa Lavind, naar hans Moder Fru Kirsten Norby, som nu har den i Fæste, dør, for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift. Befalingsmanden paa Tranekær skal fæste den til ham. F. R. 4, 143.

— Miss. til Søfren Orning. Da Jørgen Orning til Skarupgaard², Befalingsmand paa Aastrup Slot, med det allerførste agter at skifte med sine Børn efter sin afdøde Hustru Fru Sofie Basse, deres Moder, skal han give Møde paa dette Skifte og paatage sig Værgemaalet for hans Søn Vil, medens Skiftet staar paa, paase, at der kun vederfares ham, hvad der er Ret, og, naar Skiftet er overstaaet, overlevere Værgemaalet til hans rette Værge. J. T. 9, 501 b.

— Lignende Miss. til Jens Hvas til Skiortholt om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Kirsten Orning, Knud Søfrensen for Jomfru Ell Orning og Makor Kaas til Thimandsholm for Jomfru Christens Orning. Udt. i J. T. 9, 501 b.

— Miss. til Hands Basse og Knud Rodsten om at give Møde paa ovennævnte Skifte, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og givet det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden Mand i hans Sted. J. T. 9, 502.

— Miss. til Jørgen Seefeld til Visbørrigggaard. Hr. Mogens Kaas til Støfringegaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, har berettet, at efterskrevne Personer, ved Navn Peder Nielsen Smed og Jens Nielsen, som for Kætter- og Mordsager er dømt

---

¹ Ove Juul Frandsen, g. 6. Maj 1638 i Viborg m. Elsebe Juel, Datter af Jens Juel Hermansen, og hans Broder Jørgen, g. 1638 m. Ellen Arenfeldt Hansdatter. ² Skaarupgaard, Tolne S., Horns H., Jylland.

fra deres Fred og som truer og undsiger andre fattige Folk med Ildspaaættelse og anden Overfald, undertiden opholder sig i Adressatens Len [Hald]. Hvis de kommer til hans Len, skal han med største Flid søge at faa fat paa dem og, hvis det lykkes, straks velforvaret sende dem til Hr. Mogens Kaas. J. T. 9, 502 b.

17. April (Rendsborg). Miss. til Ernst Normand om at lade denne Morten Christesen i Giefskouf i Koldinghus Len, hvis Gaard er brændt, være forskaanet for et Aars Landgilde, Ægt og Arbejde og lade ham faa nogen Hjælp til Bygningstømmer, dog paa de Steder, hvor det er Skoven til mindst Skade. Han skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 504.

— (Glückstadt)¹. Aab. Brev til alle Indvaanere i Lunde Stift om, at Dr. Peder Vinstrup, Kongens forrige Hofprædikant, er forordnet til Superintendent i Lunde Stift efter afdøde Dr. Madts Jensen. Sk. T. 5, 231 b.

— Miss. til Dr. Hans Mickelsen, [Biskop over Fyens Stift]. Da Dr. Peder Vinstrup, forrige Hofprædikant, er beskikket til Superintendent over Lunde Stift og har aflagt Ed til Kongen, skal han efter Ordinansen indvies til samme Bestilling. Da Dr. Hans Reisner, Superintendent over Sjællands Stift, for sin Skrøbeligheds og Alderdoms Skyld ikke kan forrette dette, skal Adressaten snarest indvie Dr. Peder Vinstrup efter Ordinansen. F. T. 4, 468.

— Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt og Henrik Ramel. Da Hr. Tagge Thott til Erikholmb, Embedsmand paa Malmøhus Slot, har begæret følgende til Domkirken og Kapitlet i Lund liggende Gaarde og Gods i Skaane, nemlig 8½ Gaarde og 1 Fæste i Barsebeck By, hvoraf 1½ Gaard ligger til Præbenda Sallerup, 1 Gaard til Præbenda Gisløf, 1 Gaard til Præbenda Brandstedt og 1 Fæste til Mensa Stangby, til Mageskifte for

---

¹ Af de følgende Breve af 17. April er nogle dateret Glückstadt, andre Glücksborg (det af Kongen i Glückstadt opførte Slot). Anvendelsen af disse Navne synes ganske tilfældig; saaledes er ovenstaaende aab. Brev dateret Glückstadt, medens det efterfølgende Miss. til Dr. Hans Mikkelsen om samme Sag er dateret Glücksborg. Som Dateringssted er derfor her i begge Tilfælde anvendt Fæstningens Navn.

2 Gaarde i Høy¹, 1 Gaard i Aalstrup², 3 Gaarde og 1 Fæste i Karlebye³ og 1 Gaard i Enskildtstrup⁴ i Outerup⁵ Sogn, ligeledes alle i Skaane, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sk. T. 6, 272.

17. April (Glückstadt). Miss. til Christian Bülow. Islands Kompagnis Forvaltere har anmodet Kongen om Tilladelse til uhindret at maatte faa et Parti Baadstømmer med nogle Asinger og Koltræer, som de har bestilt hos Rasmus Christensen i Laholm, til Landets Fornødenhed. Da de har forpligtet sig til ikke at føre det andetsteds hen end til Island, skal Adressaten lade det være dem følgagtigt, naar de anmoder derom. Sk. T. 6, 275 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da Fru Anne Kaas Albret Rostrups til Starupgaard har berettet, at hendes Husbonde er betagen af Svaghed og Skrøbelighed, saa at han ikke selv kan møde paa Skiftet efter hendes afdøde Farsøster Fru Helvig Kaas, skal Adressaten rette sin Lejlighed efter at give Møde paa Skiftet paa hendes Vegne og nøje paase, at der kun vederfares hende, hvad der er Ret. F. T. 4, 468.

— Miss. til Christen Lange. Da Kongen har forløvet Claus Brockenhuus til Broeholm, Landsdommer i Fyen, for nogen Tid til Norge for dér at forrette sine Hverv, skal Adressaten rette sin Lejlighed efter at dømme i de Sager, der i Claus Brockenhuus's Fraværelse maatte forefalde i Fyen. F. T. 4, 468 b.

— Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz og Jost Friderich von Pappenheim. Da den udvalgte Prins Christian (V), Kongens Søn, har begæret noget til Hospitalet i Nykøbing liggende Gods for et Enemærkes Skyld, som er en Gaard i Falster Dalby, til

¹ Besigtelsen har: Høye; ment er antagelig Høgs Sogn, Harjagers H.

² Besigtelsen har: Alsterup. efter Kr. Sk. Navnet paa en Gaard. ³ Formentlig: Vestre Karleby Sogn, Harjagers H. Disse Sogne støder op til hinanden og Vestre Karleby desuden til Barsebæk Sogn. ⁴ Besigtelsen har: Eskilstrup, der ligger i Oxie H. Dette er imidlertid et særligt Sogn og kan ikke ligge i „Outerup Sogn“. Med dette er maaske ment: Aagerup Sogn, Oxie H., der støder op til Eskilstrup.

Mageskifte for 1 Gaard i Falster Trugelstrup, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at kalde Hospitalsforstanderen for sig og erfare af ham, om dette Mageskifte kan ske uden Skade for Hospitalet. Hvis saa er, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sm. T. 6, 457.

17. April (Glückstadt). Miss. til Jost Friderich von Pappenheim. Han har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til at besigte noget Gods, som Hr. Palli Rosenkrantz til Krenckerup, Befalingsmand over Nykøbing og Aalholms Len, har begæret til Mageskifte. Hr. Palli Rosenkrantz har tilbudt, dersom det af ham tilbudte Gods ikke er tilstrækkeligt, yderligere at udlægge 2 Gaarde i Reersøe, som ligger ved Landevejen ved Rørbeck i Saksjøbing², hvor der er 10 eller 11 Gaarde. Disse Gaarde tager imod alle Ægterne gennem Landet, men klager over, at de ikke kan taale det. Derimod har han begæret 1 Ejendoms-gaard i Bosserup³, 1 Gaard i Fulse og 1 Gaard i Vester Usløf⁴. Adressaten skal med det allerførste besigte dette Gods og fremsende denne Besigtelse til Tyge Brahe til Tostrup, Befalingsmand over Tryggevælde Len, og Chrestopher Stensen til Grimbsted-gaard, for at de kan rette sig derefter ved Mageskiftet. Sm. T. 6, 459.

— Miss. til Tyge Brahe og Chrestopher Stensen, hvorved ovenstaaende Missive kommunikeres dem under Henvisning til den tidligere⁵ til dem udstedte Befaling vedrørende samme Mageskifte. Dersom ovennævnte Jost Frederik von Pappenheim til Libano, Embedsmand over Halsted Kloster, finder, at Godset er Kronen belejligt, skal Adressaterne medtage disse Gaarde i Mageskiftet sammen med det andet i ovennævnte Befaling omhandlede Gods. Sm. T. 6, 456.

— Aab. Brev, hvorved Jens Bang⁶, Borger i Aalborg, faar Bevilling til i Kongens Havne i Danmark og Norge eller i Øresund at lade arrestere de Embder Skibe,

---

¹ 20. Nov. 1637.   ² Baade Reersø og Rørbæk ligger i Saksjøbing Landsogn.   ³ Bosserup.   ⁴ Fejlskrift i Sm. T. for: Vester Ulslev. ⁵ 20. Nov. 1637.   ⁶ Ovenover er skrevet: Jens Bangs Arrest paa Embder Skibe. Jens Bangs Repræsalia.

som han antræffer, indtil han faar rigtig Betaling med tilbørlig Omkostning og Skadesløsholdelse for noget Rug og Byg, der er frataget ham. En Skibsladning Rug og Byg, som tilhørte ham, blev for nogle Aar siden af en Skipper, ved Navn Albret Meier¹, ført til Embden og afhændet dér. Skipperen leverede den Sum Penge, som han havde faaet for nævnte Skibsladning Rug og Byg, til Borgemester Lamholt² i Embden, som var hans Reder, for at han igen skulde levere den til Jens Bang. Dette har han dog ikke gjort, men har mod al Ret og Billighed beholdt Pengene hos sig. Jens Bang har derfor søgt sine Penge ved Retten. Denne Proces har nu varet en 10 Aars Tid, men han har alligevel ikke faaet sine Penge, skønt han har søgt sin Ret paa forskellige Steder og har anvendt stor Omkostning derpaa. Han har derfor nu søgt om Tilladelse til at arrestere Embdernes Skibe, som han kan antræffe i Kongens Havne i Danmark og Norge eller i Øresund, indtil han har faaet sin tilbørlige Betaling for forskrevne Rug og Byg med Omkostning og Skade. Kongens Lensmænd, Fogder, Toldere og alle andre skal være ham behjælpelig med, dersom han antræffer nogle Skibe, at arrestere dem, indtil han har faaet sin rigtige Betaling. J. R. 9, 287 b³.

17. April (Glückstadt). Miss. til Kapitlet i Aarhus om at lade Kongens Livmedikus Dr. Fabricius, som Kongen har forlenet⁴ med et Prælatur i Aarhus Kapitel, men som ikke residerer dér, da han er beskæftiget i Kongens daglige Tjeneste, nyde samme Privilegier og Friheder, baade Option, Mensalia, Fællesgods og andre Rettigheder af samme Kannikedømme som de residerende Kanniker. Til Gengæld skal han være forpligtet til af yderste Evne at sustinere de Onera, der er ved Kapitlet, og at residere ved Domkirken, naar han ikke længere er i Kongens Tjeneste. J. T. 9, 503. Orig. i Landsark. i Viborg.

— Miss. til samme. Til det Prælatur, hvormed Kongens Livmedikus Dr. Fabricius er forlenet, ligger der to Kirker, til hvis Regnskab og Rest⁵ han skal svare. Kapitlet skal paa

---

¹ Han kaldes i aab. Brev af 30. Aug. 1638: Albret Meinertz. ² I aab. Brev af 30. Aug. 1638 kaldes han: Camholt, i Miss. af 11. Okt. 1638: Rudolf Camholt, og i Miss. af 18. Jan. 1639: Camholdt. ³ Tr.: D. H. Wulff: Jens Bang. S. 141 f. ⁴ 31. Marts 1638. ⁵ Beholdning, Formue.

hans Vegne forlange Regnskab for Kirkerne, da han, der er i Kongens daglige Tjeneste, ikke selv kan gøre det, og siden levere ham Kirkernes Rest med revideret Regnskab, Inventarium og andet Tilbehør, saa at han siden selv kan forestaa det. Endvidere er der efter Dr. Matis Jacobsen tilfaldet ham en forfalden Residens. Da de residerende Kanniker selv skal have Indseende med, at Residenserne holdes vedlige, navnlig deres, der residerer i Aarhus, skal Kapitlet tilholde Dr. Matis Jacobsens Arvinger at lade nævnte Residens reparere, hvorefter Kapitlet skal levere Dr. Fabricius den, saa at der ikke afgaar ham noget i hans Rettighed. J. T. 9, 503.

17. April (Glückstadt). Miss. til Laurids Ebbesen. Han har berettet, at nogle af Kronens Bønder i Skanderborg Len har forset sig med ulovlig Skovhugst i Kronens Skove, og har begæret at faa Kongens Vilje at vide, om han paa Kongens Vegne maa aftinge med dem. Kongen tillader ham at aftinge med forbemeldte Bønder, eftersom Forseelsen er til; de andre, som har gjort ringere Skade med Støvning paa et Læs Ved eller ringere og som ikke formaar at betale nogen Bøde, skal straffes med Fængsel paa Vand og Brød eller med Arbejde, eftersom Forseelsen er stor til. J. T. 9, 504.

18. April (—). Ordre til Kaptejnerne over det danske Fodfolk, Officerer og andre, som nylig har faaet Befaling til at begive sig til Fyrstendømmet Holsten med det danske Fodfolk, om, at Kongen har anset det for godt, at det indtil videre skal bero med Vidererejsen, og at enhver skal blive med Folket paa det Sted, hvortil han er ankommet paa Marschen. Sj. R. 20, 11.

— Miss. til Tolderne i Sundet om at lade 24 Foder Rhinskvin, der er indkøbt til Kongen af Polens Hofholdning, passere toldfrit gennem Sundet, som det aarlig plejer at ske, naar hans Vinskænk eller den, der er betroet dertil, ankommer med Vinen til Sundet og der sker Henvendelse til dem hermed. Sj. T. 26, 288 b. K.

— Lignende Miss. til samme om at lade 24 Foder Rhinskvin til Hertug Adolf Frederik af Mecklenburg passere toldfrit. Udt. i Sj. T. 26, 288 b. K.

— Lignende Miss. til samme om at lade 12 Foder Rhinsk-

vin til Hertug Frederik til Lifland og Kurland passere toldfrit. Udt. i Sj. T. 26, 288 b. K.

18. April (Glückstadt). Lignende Miss. til Tolderne i Øresund om at lade 12 Foder Rhinskvin til Fru Hedevig, født af Brunsvig og Lyneborg, Hertuginde til Stettin, Pommern etc., passere toldfrit. Udt. i Sj. T. 26, 288 b. K.

— Lignende Miss. til samme om at lade 6 Foder Rhinskvin, som Eleonora Hertuginde af Pommern vil lade indkøbe ved sin Fuldmægtig Berent Faul, Borger i Rostock, passere toldfrit. Udt. i Sj. T. 26, 288 b. K.

— Miss. til Rentemestrene om at betale Hans Lund, tyske Kancelliforvalter, de Renter, der tilkommer ham af 1000 Rdlr., som han har staaende paa Rente hos Kongen, fra 4. Marts 1637 og til Aarsdagen derefter 1638. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene. K. Sj. T. 26, 307 (m. urigtig Datum: 17. Maj).

— Miss. til Frederik Urne til Brendtved, Embedsmand paa Kronborg og Frederiksborg Slotte. Kongen har forordnet denne Hans Jensen til at tage Vare paa Vognhuset paa Frederiksborg Slot og det Tøj, som er dér, i afdøde Morten Jakobsens Sted. Adressaten skal straks lade ham faa denne Bestilling. Orig. i Landsark. i Kbh. K. Sj. T. 26, 308 (med urigtig Datum: 18. Maj).

— Aab. Brev, hvorved Hr. Jens Jensen, fordum Sognepræst til Sandagger og Hoelevad Sogne, som for en rum Tid siden er kommet fra sit Kald og nu begærer at maatte betjene en Skole i Danmark for at kunne ernære sig, sin Hustru og sine Børn, faar Bevilling til at kaldes enten til Aarhus Skole, naar den bliver ledig, eller et andet Sted i Danmark, hvor han lovlig kan kaldes til Rektor. J. R. 9, 288.

19. April (—). Aab. Brev, hvorved det bevilges, at Hr. Hans Clausen¹, Kapellan til Tornebye paa Amager i Sjælland, naar hans Fader, som nu er Sognepræst dér, dør, maa faa samme Kald, saafremt han lovligt efter Ordinansen kan kaldes dertil. Sj. R. 20, 11. K. Orig. i Univers. Ark. Nr. 722.

---

¹ Hans Klavsen Jæger, Søn af Mag. Klavs Hansen Jæger († 9/6 1639).

19. April (Glückstadt). Miss. til Frederik Urne. Kongen har bevilget Dronningen af Sverrig fri Passage gennem Øresundet for nogle Folk, som Dronningen har ladet hverve i Skotland, endvidere for noget Rytteri, som Dronningen har beordret til at gaa til Søs fra Gottenborg og over til Pommern, og for den Ammunition, der kan forventes fra Holland. Han skal lade alt dette passere frit gennem Sundet, naar det ankommer dertil. Sj. T. 26, 289. K.

24. April (Kolding). Aab. Brev til Bønderne i Danmark om en Landeskat til St. Hansdag i indeværende Aar. (Lydende som de forrige supra fol. 231¹). „Alle de andre Skattebreve saavel i Norge som i Danmark til Lensmændene, Købstæderne, Takst paa Købstæderne, aabne Breve til Kapitlerne, Missive til Lensmændene i begge Riger, hvor de Skatten skulde levere, item til Kommissarier, som dem skulde annamme, [er] lydendes ligesom de forrige, undtagen Dagen, som i disse er forandret, som er til St. Hans Dag, som forskrevet staar, undtagen de Trondhjems Breve til 14 Dage at leveres efter St. Hans Dag“. Udt. i Sj. T. 26, 289 b. Origg. (til Bønderne i Kronborg, Frederiksborg og Abrahamstrup Len) i Landsark. i Kbhvn., (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense og (til Provsterne og Præsterne i Ribe Stift, til Dr. Johan Burchertsen, Superintendent over Ribe Stift, til Borgemestre og Raad i Horsens, Kolding, Ribe og Vejle) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. IV. 714).

— Miss. til Gregers Krabbe. Af den Skat, som han skal oppebære til førstkommende Mortensdag, skal han hos sig selv beholde 4000 Rdlr. in specie med 4 Rdlr. in specie pr. Hundrede i Rente, indtil de til førstkommende Jul afkræves ham af Hr. Albret Skeel til Fusinge, Embedsmand paa Riberhus Slot, som har forstrakt Riget med dem. Han skal tage Kvittans for dem. F. T. 4, 468 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas om straks at udtage Skatten, som findes i Toldkisten i Nyborg, og snarest indsende den til Kongens Kammer mod Kvittering. J. T. 9, 505.

— Lignende Miss. til Hr. Albredt Skeel, Hr. Jørgen Brahe

---

¹ D. v. s. Skattebrevene af 5. Nov. 1637.

og Ernst Normand om straks at udtage Skatten i Toldkisterne i Assens, Ribe og Kolding. Udt. i J. T. 9, 505.

24. April (Kolding). Miss. til Rentemestrene. Danmarks Riges Raad har i Aar til Rigets Fornødenhed oppebaaret Tolden af de 4 Toldsteder Ribe, Nyborg, Assens og Kolding og har forpligtet sig til igen at erstatte Rentemestrene den af den Told¹, som skal oppebæres til førstkommende St. Hansdag. Kongen lader dem dette vide, for at de kan rette sig derefter. Sj. T. 26, 289 b. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til samme. Kongen har med Rigens Raads Bevilling og Samtykke ladet paalægge en halv Skat i begge Riger Danmark og Norge og underlagte Øer og har befalet Lensmændene at levere samme Skatter med Restancer til visse Kommissarier mod disses Kvittans. Adressaterne skal, naar Mandtallene for samme Skatter efter de udstedte Forordninger om Tiden angives paa Rentekammeret, klarere disse Mandtal; dog maa de ikke modtage nogen Restance, men henvise den til at erlægges hos Kommissarierne. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Tønne Friis om straks at begive sig til Kongen med Fortegnelsen over de Indtægter og Udgifter, han har haft i sin Kommissionstid², for at Kongen kan vide, hvad der er i Behold, og rette sin Lejlighed og Betalingen af Rigets Soldateske derefter. J. T. 9, 507 b.

— Aab. Brev, hvorved Frandts Veiner nu straks faar Bevilling paa Livstid paa Vindbyeholts Kro efter afdøde Christopher Sach, ligesom denne har haft den. Han skal være forpligtet til at vedligeholde Kroen tilbørligt med hvad den Rejsende har fornøden. Sj. R. 20, 11 b. K.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Kongen har bevilget sin Søn Grev Voldemar Christian til Slesvig, Holsten, Kronens Slot Dalum Kloster, som Fru Ellen Marsvin, Lodvig Munks Enke, til Ellinsborg, hidtil har været forlenet med, paa samme Vilkaar, som hun har haft det. Hun maa beholde Ad-

---

¹ D. v. Skatten, som blev udskrevet samme Dag. ² Kontributionspengene til Hvervning, se 31. Dec. 1637 og 1. Jan. 1638.

ministrationen af det, men alene til Fordel for ham. Adressaten skal aarlig modtage al Indkomsten af samme Len, klargøre deraf i Renteriet i Overensstemmelse med hendes Forleningsbrev og anvende det øvrige til hans Bedste. Om Rostjenesten skal Adressaten rette Henvendelse til Kongen, naar den behøves enten til Tog eller Mønstring, Kongen vil da selv lade den tilvejebringe. Sj. T. 26, 289. K.

24. April [U. St.]¹. Miss. til Niels Krag. Der er udgaet Befaling² til Mogens Høg til Kierhollom, Befalingsmand paa Lund Gaard i Mors, og Ifver Vind til Nørholm, øverste Sekretær og Befalingsmand paa Lundenæs Slot, om at være til Stede, naar Erik Juel til Hundsbeck, Landsdommer i Nørrejylland, til Niels Vind til Grundit leverer dennes og hans Søsters Værgemaal, som han i nogen Tid har forestaaet. Da Ifver Vind ikke kan være til Stede til den fastsatte Tid, skal Adressaten give Møde ved Værgemaalets Overlevering og fuldgøre Befalingen med en anden god Mand i hans Sted. J. T. 9, 504 b.

— (Kolding). Miss. til Gunde Lange [Aalborghus], Jørgen Seefeld [Enevoldsen, Hald] og Iver Krabbe [Nielsen, Mariager] om at søge at bemægtige sig Peder Nielsen Smed og Jens Nielsen, dersom de kommer i deres Len, og sende dem velforvaret til Hr. Mogens Kaas [Nyborg]. [Enslydende med Miss. af 17. April 1638 til Jørgen Seefeld]. J. T. 9, 505 b.

— Miss. til Hr. Christen Thomesen. Da Fru Jytte Brock, Enke efter Hr. Jørgen Skeel, har begæret Tredjeparten af 1 Gaard i Skader By og Sogn, 1 Gadehus i Vester Alling By og Sogn og 1 Kirkebol i Ensløf By og Sogn i [Kalø] Len til Mageskifte for andet Gods, som Kongen har begæret af hende, skal han nøje undersøge dette Godses Lejlighed og snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 9, 506.

— Miss. til Erik Grubbe. Da Fru Jytte Brock, Enke efter Hr. Jørgen Skeel, har begæret 1 Gaard i Tøystrupt i Velby Sogn i Mariager Klosters Len til Mageskifte for en Gaard i Nyrup i Gislum Herred, skal han, da Lensmanden [Iver Krabbe Nielsen] er forhindret i anden Bestilling, undersøge samme Gaards

¹ I J. T. er Dateringsstedet glemt.

² 11. April 1638.

Løjlighed og snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt den for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 9, 506 b.

24. April (Kolding). Miss. til Byfogden i Haderslev. Han skal tage det unge Kvindfolk fra den blinde Mand, som løber dér omkring og betler, og bringe hende tilbage til hendes Forældre eller til en Dannekvinde dér i Byen, førend hun gør et Skarn af sig. Den blinde Mand skal han anbringe i Hospitalet, hvor Kongen vil underholde ham, hvis der ellers ikke er Raad til at underholde ham derinde. J. T. 9, 506 b.

— Miss. til Hospitalsforstanderne i Haderslev om at optage den blinde Mand, som løber dér omkring og betler, i Hospitalet, hvor Kongen vil underholde ham, hvis der ellers ikke er Raad til at underholde ham derinde. Saafremt den blinde Mand understaar sig at gaa ud af Hospitalet, skal der gøres en Jernkæde fast om hans ene Ben, saa at han bliver nødt til at blive til Stede. J. T. 9, 507.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Peder Thommesen i Kornumbaard paa Kronens Part af Korntienden af Ørum Sogn i Jerlev Herred, hvoraf der aarlig skal svares 3 Pd. Rug, 2¹/₂ Pd. Byg og ¹/₂ Pd. Havre, at levere paa de Steder, som Lensmanden befaler. Udt. i Tb. 130 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Mogens Kaas til Nebstrup paa Kronens Part af Korntienden af Jerløf Sogn i Jerlev Herred, hvoraf der aarlig skal svares 10 Pd. Rug, 10 Pd. Byg og 2¹/₂ Pd. Havre, at levere paa de Steder, som Lensmanden befaler. Udt. i Tb. 130 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Fru Anne Høg, Enke efter Aksel Rosenkrantz til Boderupholm¹, paa Kronens Part [af Korntienden]² i Boderup Sogn, som Soffver³ Krabbe N. har opladt hende, for den samme aarlige Afgift som hendes Formand har givet, at levere aarlig inden Fastelavn i Viborg Stift, hvor det befales hende. Udt. i Tb. 131.

---

¹ Buderupholm, Buderup S., Hornum H.   ² Disse Ord er udeladt i Tb.   ³ Fejlskrift for Iffver d. v. s. Iver Krabbe Nielsen til Albæk, som den 24. Aug. 1634 havde faaet Bevilling paa den, jvfr. Ekspektancebrev for Fru Anne Høg af 4. Marts 1634.

24. April (Kolding). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Fru Anne Høg paa Kronens Part af [Korntienden i]¹ Ellisløf² Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 2¹/₂ Pd. Rug og 2¹/₂ Pd. Byg, at levere paa de Steder, som Lensmanden anviser. Udt. i Tb. 131.

25. April (—). Miss. til Hr. Corfitz Ulfeldt til Eggeskouf, Statholder i København, og Niels Trolle til Trolholm, Embedsmænd paa Møen og paa Københavns Slot. Hr. Claus Daa, Rigens Admiral og Embedsmand paa Dragsholm Slot, paa sin Dattersøn Corfits Ulfeldt Jacobsens Vegne og Fru Lisebet Daa, Enke efter Jacob Ulfeldt til Bafvelse, har berettet, at hendes afdøde Husbonde har efterladt sig en temmelig stor Gæld, hvoraf dog en Del er betalt paa hans efterladte Søns Vegne som Arving og Fru Lisebet ligeledes har betalt en Del, men at der nu ikke findes mere til at betale Resten af hans, Sønnens, Part af Gælden end hans Hovedgaard og dens tilliggende Gods, og at Gælden ydermere stiger, dels ved Gældens Forrentning, dels ved en anden Anvendelse, saa det maa befrygtes, at Gaarden og Godset ikke kan bære saa stor en Udgift. For at denne Gæld som Følge af Godsets Ringhed ikke skal forøges, og for at man kan ramme nævnte Søns Gavn og Bedste, har Hr. Claus Daa og Fru Lisebet Daa begæret Kongens Befaling til Adressaterne om først at revidere den forrige Registrering af Gælden, som skete straks efter Jacob Ulfeldts Død, og derefter give beskrevet den Gæld, som endnu er ubetalt, samt den Gæld, om hvilken man ikke vidste noget, da Registreringen skete, og som siden er kommet frem, og skifte hele Gælden lige mellem Fru Lisebet Daa og hendes Søn, saa at enhver af dem kan vide, hvad han skal betale. Naar alt dette er sket, skal de taksere Bafvelse Hovedgaard med Bygning, Skov, Mark og tilliggende Herlighed efter den Jordebog, som skal blive fremlagt for dem, hver Tønde Korn til en rimelig Pris. Ligeledes skal de give beskrevet, om det er gavnligere for Fremtiden for hendes Søn Corfits Ulfeldt nu at sælge Gaard og Gods til at betale Gælden med eller beholde den til deraf at forrente Gælden og skaffe ham hans Forætning og Underhold. Der gives Adressaterne Fuldmagt til at rette deres Lejlighed efter at møde paa forskrevne Bafvelse og

---

¹ Disse Ord er udeladt i Tb.   ² Ellidshøj, Hornum H.

efterkomme deres Begæring i alle de forskrevne Punkter, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 290.

25. April (Kolding). Miss. til Oluf Daa, hvorved ovenstaaende Brev kommunikeres ham med Befaling til at give Møde ved samme Lejlighed og paatage sig Værgemaalet for Fru Lisebet Daa, medens samme Befaling udrettes, og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er ret. Sj. T. 26, 291.

— Miss. til Frederik Urne. Da det berettes, at Bønderne i Frederiksborg og Kronborg Len behøver en 14 Læster Sædebyg til deres Vaarsæd, skal han lade dem faa disse 14 Læster Sædekorn og siden paase, at Kongen straks efter Høsten, naar de har indhøstet, faar dem igen. Endvidere berettes det, at Jens Tuesens Gaard i Frensløff¹ i Frederiksborg Len er helt brændt, hvorfor han har andraget om at faa et Aars Afslag paa sin Landgilde; han vil saa genopbygge Gaarden. Kongen bevilger, at han maa være fritaget for et Aars Landgilde, dog at han siden anvender sin Flid paa at genopbygge Gaarden forsvarligt. Sj. T. 26, 291 b. K. Orig. i Landsark. i Kbh.

— Miss. til Just Høg om at optage en Søn² af General Bausen i Sorø Akademi, naar der sker Henvendelse til ham med dette Brev. Udt. i Sj. T. 26, 219 b.

— Aab. Brev om, at Arvingerne efter Jomfru Karen Lykke til Snellerøedt efter hendes Død ikke maa overtage noget af hendes efterladte Formue, førend hendes egne Kreditorer er betalt. Hvad der saa er tilovers, skal følge paa tilbørlig Maade. Jomfru Karen Lykke har berettet, at hendes Fader Hans Lykke til Søegaardt er i stor Gæld, og hun frygter

---

¹ Ment er Freerslev, Herlev S., Lyng-Frederiksborg H. I Frederiksborg Lens Jordebøger 1631—32 er han opført som Jens Thuresen i Frederersløff, i Jordebøgerne 1637—38 som Jens Turresen i Fredersløff. Orig. har: Frensløff med Rettelse i det 4. Bogstav. ² Formentlig Gustav Adolf von Baudissin, Søn af Wolf Heinrich von Baudissin.

derfor for, at hendes ringe Gaard og Gods, som hun selv har tilforhandlet sig, naar hun dør, skal blive anvendt til at betale fremmed Gæld, førend hendes ringe Gæld bliver betalt. Hun har derfor andraget om, at hendes Arvinger efter hendes Død ikke maa overtage hendes Gods, og at der ikke maa gøres Indvisning deri, førend hendes egne Kreditorer er betalt. Sk. R. 5, 232.

25. April (Kolding). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gotland, hvorved der gives ham Tilladelse til at rejse ned til Danmark. Udt. i Sk. T. 6, 273.

— Beskærmelsesbrev for Niels Madtsen, for hvem en Fange paa Koldinghus Slot er udkommet. Da det ikke er sket med Niels Madtsens Forsæt, har Kongen efterladt ham denne Forseelse med Fangens Udbrydelse. J. R. 9, 288.

— Mageskifte mellem Manderup Abildgaard til Skodborrig og Kronen paa Ribe Kapitels Vegne, hvorved Manderup Abildgaard af Kapitlet faar 1 Halvgaard i Veiene¹, som Byændene bruger mod en aarlig Afgift af 1½ Riber Ørte Rug, samt et Stykke dertil liggende Ejendomsskov, kaldet Meilund, til 6 Svins Olden, for 1 Gaard i Oreby² i Nørrejylland, som skylder 1½ Ørte Rug, 1½ Ørte Byg, 1 Svin, 1 Lam, 1 Gaas, 2 Høns, af en Ager ½ Mark og 1 Rdlr. Gæsteri³. J. R. 9, 288. K. Orig.

¹ Kaldes i Orig.: Weygne.

² Kaldes i Orig. og i Besigtelsen:

Orrøby. Det er tvivlsomt, hvad der er ment, muligvis Ørre, Hammerum H.

³ Udenfor er skrevet: Dette Manderup Abildgaards Skøde gik ikke ud; Aarsagen findes uden skreven paa en Conv., som Skøden er indsvøbt udi, som findes i en Skofflade i, som saaledes paa Enden staaer: K. L.

Skønt Skødet saaledes synes at være kasseret, findes Orig. alligevel uden nogen Paategning herom. Den er paa Pergament med Kongens Underskrift og vedhængende Segl. Efter en moderne Paaskrift har den været anbragt i Topogr. Saml. paa Perg. i Malt Herred som Nr. 30 og er i nyeste Tid flyttet derfra til Privatarbiver paa Pergament: Manderup Abildgaard.

Stødet til, at Mageskiftet ikke blev gennemført, maa søges i et — udateret — Andragende fra „alle Byemænd udi Veyen“ til Kansleren, hvori de siger, at de har faaet at vide, at Manderup Abildgaard har anlangt udi Kancelliet om to Otting Jord, som ligger over al Veien Mark, som ligger til S. Luciae Alter i Riber Domkirke, som vi haver haft i rolige Hævd og Brug siden Anno 1512, som er udi 126 Aars Tid.

25. April (Kolding). Aab. Brev, hvorved Hr. Jørgen Urne til Alslef, Rigens Marsk og Befalingsmand over Vestervig Kloster, faar Bevilling paa Brøndumb Tiende, der, efter hvad han beretter, i langsommelig Tid har ligget til hans Gaard Nes, men som formedelst Fogdernes Forsømmelse er bortkommet derfra, naar Hr. Christen Christensen, Præst i Sønder Kongslef, som nu har den i Fæste, dør eller han forinden i Mindelighed straks vil afstaa den til Hr. Jørgen Urne, for tilbørlig Fæste og sædvanlig Afgift. J. R. 9, 289. K.

— Oprejsningsbrev for Jacob Busk, forrige Ridefoged i Kalø Len, til, som om Gerningen nylig var sket, at genoptage Sagen vedrørende en Trætte, som han har med Hr. Niels Pedersen, Sognepræst i Æbeltoft, om nogle ubekvemme Ord, som Hr. Niels Pedersen gav ham i Skriftestolen. De kom derfor i Proces med hverandre ved Æbeltoft Byting, og der blev ført Vidnesbyrd fra begge Sider. Siden har

---

For nogen Tid siden havde Jesper Rantzau, som den Tid havde Skodborghus i Forlening af Kronen, paaført dem Trætte om deres Mark, men Veyn Mænd erhvervede da K. Majts. Dom paa, at al den Jord, som de forhen havde haft i Brug, skulde evindeligt følge Veyen, som Dommen videre medfører, udgivet København Lørdagen næst efter St. Hans Dag Midsommer [25. Juni] 1647. Dersom der nu skulde ske efter hans [Mandrup Abildgaards] Begæring (dog imod saa lang Hævd og kongelig Dom), da skal hver Ager rebes og forandres, om de to Otting Jord skal udtages, desligeste ogsaa alle Engene saavel som og Husene og Botofterne udi Byen. Da de har betalt deres Afgifter rettidigt til Ribe Kapitel, andrager de om, at der maa blive taget Hensyn til dette deres Brev og deres Skade afvendes. Dette skete ved aab. Brev af 4. Maj 1638 (se ndfr.), og Mandrup Abildgaard nægtede derfor at modtage Skødet. Dette fremgaar af et Omslag (en „Konvolut“), som nu ligger ved Besigtelsen til dette Skøde (Besigtelser og andre Indlæg til Skøder, utrykte 1638), paa hvilket der findes følgende Paaskrift (Omslaget er noget beskadiget):

[K.] M. Skøde til Mandrup Abildgaard, udgik Aar 1638. [H]er udi findes Besigtelsen. Mandrup vilde Skøden ikke annamme, formedelst Bønderne fik et Brev paa Skoven, at det dennom deres Skovpart skulde være forbeholden og ikke i Skøden ment deres Skov dennom hermed at fratage.

Mageskiftet er derfor heller ikke medtaget i Kronens Skøder.

Under 4. Maj 1638 fik Vejen Bymænd og Præsten ved aab. Brev Bevilling til at maatte beholde deres Jordparter og Friheder (se ndfr. S. 390).

de indstævnet Sagen for Landsdommerne til Viborg Landsting til Afgørelse af, hvad der burde blive ved Magt, men Landsdommerne har underkendt alt, fordi de ikke har ført Sagen paa ferske Fode. J. R. 9, 289 b.

25. April (Kolding). Miss. til Tønne Friis. Det berettes, at Bircke¹ og Stenderupt Tiende i langsommelig Tid har ligget til Boller, men at Holger Rosenkrantz Christoffersen fik dem, da Boller blev solgt. Da han nu er død, skal Tønne Friis igen lade disse Tiender gaa til Boller for Fæste og Afgift. J. T. 9, 507 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne og Hr. Albret Skeel. Anders Friis til Vreløf Kloster og Fredrik Markdanner til Søgaard paa hans Broders, Hands Markdanner til Rønigsøgaards Vegne er blevet enige om, at den Trætte, der er imellem dem, skal henvises til Adressaterne. Begge har til Herredagen indstævnet den Indførsel og Likvidation, som Hands Markdanner har taget i Vreløf Klosters Gaard og Gods, men ønsker nu, at Hr. Jørgen Urne, Hr. Claus Daa til Boreby, Admiral og Embedsmand paa Dragsholm Slot, og Hr. Albret Skeel til Fussing skal foretage Sagen og forhandle dem imellem om Sagens Ordning i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom. Hvad der da befindes med Rette at tilkomme Anders Friis at udlægge, skal Hands Markdanner have i Jordegods eller godt Løsøre efter ovennævnte Mænds Sigelse eller i vederhæftige Gældsbreve og, dersom det ikke er tilstrækkeligt til hans Betaling, da i de Breve, som Fru Ide Gjõe, Enke efter Jens Juel til Lindbier², har givet paa Vreløf Kloster. Det befales Adressaterne snarest at indstævne Parterne til bestemt Tid og Sted, bilægge Sagen i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. J. T. 9, 508.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne. Da Grev Voldemar, Kongens Søn, har Tredjeparten i en Gaard i Turupt By og Sogn i Baag Herred i Fyen og Fru Abield Norby har en Tredjepart i den, nemlig 3 Tdr. 3 Fjerdingskar Hartkorn, for hvilken hun forlanger 50 Rdlr. pr. Td. Hartkorn, skal han for-

---

¹ Fejlskrift i J. T. for: Bjærge.   ² Lindbjærggaard, Ø.-Hornø H. Fru Ide Gjõe havde 1637 faaet Vrejlev Kloster tilskødet af Anders Friis.

handle med hende om at faa hendes Part til det ringest mulige Køb og siden lægge den til det andet. J. T. 9, 509.

25. April (Kolding). Miss. til Hr. Jørgen Urne, Gunde Lange og Erik Juel. Da Arvingerne efter Fru Helvig Kaas til Restropt har berettet, at de med det allerførste vil skifte efter Fru Helvig Kaas, skal Adressaterne rette deres Løjlighed efter at give Møde paa Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 9, 509.

— Miss. til Ditlof Reumlo¹. Der tilsendes ham et Missive fra Herr Fredrik, Arving til Norge, Hertug til Slesvig, Holsten, hvis Indhold han nærmere kan se. Han skal i Kancelliet faa oplyst, om hosfølgende Designation paa Soldaternes Traktament stemmer overens med det Traktament, som blev givet i den svenske Fejde. Hvis det er Tilfældet, skal han underskrive den og straks sende den til Gottorp med denne Lakaj. J. T. 9, 510.

26. April (—). Miss. til alle Lensmænd i Danmark². De skal ikke foretage nogen ny Udskrivning af Soldater, men lade dem, som endnu er der, blive indtil videre. Sj. T. 26, 291 b. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Jørgen Grubbe og Niels Trolle. Jomfru Anne Grubbe har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem hende og det ostindiske Kompagnis Forvaltere om hendes i Ostindien afdøde Broder Erik Grubbes Indskud og Formue i Kompagniet, idet Forvalterne vil beholde denne Kapital, medens hun som Kreditor mener, at hans Kreditorer bør være berettiget dertil som til hans anden efterladte Formue. For at hun kan vide, hvad hans efterladte Formue er, og tilfredsstilles deraf, skal de snarest stævne Parterne i Rette for sig med Regnskabsbøger, Breve og Dokumenter samt de Breve, som afdøde Erik Grubbe har sendt til sine Søsken, til Underretning i Sagen, bilægge alle Stridigheder i Sagen i Mindelighed eller afgøre dem

¹ Ditlev Reventlow, tysk Kansler.

² De opregnes alle i K.

ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 292.

26. April (Kolding). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt, Statholder. Han skal straks tilholde Kongens Bygmester Hans Stenwinckel at begive sig til Kalø Slot, nøje besigte Brøstfældigheden paa Slottet, give den beskrevet og give Vejledning om, hvorledes Slottet bedst kan istandsættes. Sj. T. 26, 292 b. K.

— Miss. til Malte Juul og Henrik Ramel. Da der er opstaaet Trætte mellem Wolf Grip til Birkebjerg og hans Datter Fru Giertrudt Grip til Øfreskedinge om Arven efter hans afdøde Hustru¹, hendes Moder, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at bilægge denne Trætte i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 273.

—² Miss. til Vincents Stensen og Erik Bilde. Borgemestre, Raad og Borgerne i Rudkøbing har berettet, at de af en Kohave, som ligger til Byen, vil indtage nogen Jord til Pløjeland og derimod igen indhegne et Stykke Jord af Byens Vejbælte til Kohaven, som han videre kan se af medfølgende Ansøgning. Han skal snarest undersøge, om det er til Byens Bedste, og indsende Erklæring derom til Kancelliet. F.T. 4, 469.

— Miss. til Gregers Krabbe om straks at udtage den Told, som findes i Toldkisten i Middelfart, snarest sende den til Kongens Kammer og tage Kvittering for den. F.T. 4, 469.

— Aab. Brev om, at Hr. Oluf Clausen i Bork i Lundenæs Len, som for nogen Tid siden for nogen Forseelse af Hr. Albret Skeel til Fusinge, Embedsmand paa Riberhus Slot, Ifver Vind til Nørholmb, øverste Sekretær og Embedsmand paa Lundenæs Slot, og Dr. Johan Borkardsen, Superintendent over Ribe

---

¹ Margrete Daa Jørgensdatter († 1633). ² Brevet er indført mellem 24. og 26. April og er, sikkert ved en Fejltagelse, dateret 26. Februar. I Februar var Kongen paa Haderslevhus.

Stift, er dømt fra sit Kald, af synderlig Betænkende og for Forbøns Skyld faar samme Forseelse efterladt, saa at han maa blive i sit Kald, dog at han til Kronen betaler 100 Speciedlr., som han inden St. Hansdag førstkommende skal levere paa Lundenæs Slot, Lensmanden sammesteds til Hænde, og yderligere 100 Speciedlr. til Hospitalet i Varde, Hospitalsforstanderne til Hænde. J. R. 9, 284¹. K.

26. April (Kolding). Mageskifte mellem Ditlef v. Buchwald til Nybel og Kronen paa Ribe Kapitels Vegne. J. R. 9, 290. K. Orig. p. Perg. i Landsark. i Odense.

— Aab. Brev, hvorved Jomfru Sophie Seefeld til Haunøe, der har berettet, at hun for nogen Tid siden er geraadet i Gæld, faar Bevilling til, at hun selv eller hendes nærmeste Lavværgе maa sælge saa meget af hendes Gods, at hun dermed kan betale sin Gæld. J. R. 9, 291.

— Miss. til Envøl Seefeld om, at han paa sin Datter Jomfru Sofie Seefeld til Haunøes Vegne maa sælge noget af hendes Gods til Betaling af hendes Gæld. J. T. 9, 511 b².

— Aab. Brev, hvorved Hr. Madts Andersen Bredal, Sognepræst i Bresten Sogn, som har berettet, at hans Formand, afdøde Mag. Niels Villumsen, har faaet Kongens aabne Brev³ paa hans Præstegaard⁴ og al anden præstelig Rettighed, men at dette Brev alene lyder paa M. Nielses Livstid, faar Bevilling for sig og sine Efterfølgere paa Præstegaarden med al anden præstelig Rettighed og Herlighed, som hans Formand har haft, og paa Præstebolet med dets Herlighed, som Kongen har lagt til Kaldet for dets Ringheds Skyld. J. R. 9, 291⁵. K.

— Aab. Brev, hvorved Laurits Jensen, boende i Skiødde i Koldinghus Len, antages til at have Tilsyn med Vildtbanen omkring Skiødde og paase, at ingen dér skyder Aarkokke. Saa længe han er i denne Bestilling, maa han være fri for al Ægt og Arbejde. J. R. 9, 291 b. K.

---

¹ Tr.: Saml. til jydsk Hist. og Topogr. 2. R. II, 212.   ² Tr.: Saml. til jydsk Hist. og Topogr. 2. R. I, 340.   ³ Se 28. Maj 1606 og Forleningsbrev af 5. Febr. 1585.   ⁴ I Balle, Tørrild H., se Brevet af 28. Maj 1606.   ⁵ Tr.: D. Mag. IV, 336.

26. April (Kolding). Miss. til Ernst Normand. Denne Søfren Tuesen i Taflou Nøbbel¹ i El Herred i Koldinghus Len har begæret at faa eftergivet 2 Aars Landgilde, hvormed han resterer. Kongen bevilger det, da han paa Grund af sin store Armod ikke kan yde den. Ernst Normand skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 510.

— Miss. til Hendrik Lange. Fru Ellen Marsvin til Ellensborg har berettet, at hun for nogen Tid siden har gjort et Mageskifte med Jomfruerne Ane og Margrette von Ahlefeldt, men førend Skødet blev udfærdiget, havde Jomfru Margrette von Ahlefeldt forset sig og var derfor draget af Landet², hvorfor hendes Værge ikke vilde forsegle eller underskrive Skødet. Da Adressaten nu har fornævnte Ane von Ahlefeldt til Ægte og har Margrette von Ahlefeldt³ i Forvaring og er hendes tilfornordnede Værge, skal han paa deres Vegne uden videre Ophold forsegle og underskrive Skødet. J. T. 9, 510 b.

— Miss. til Laurids Ebbesen, Erik Grubbe og Dr. Morten Madsen. Da det berettes, at Præsten til Boller Hr. Olluf Knudsen i adskillige Maader har forset sig⁴ og da Hr. Jørgen Urne til Alslef, Rigens Marsk og Befalingsmand i Vestervig Kloster, som har Tilsyn med Boller og underliggende Gods, for sin Bestillings Skyld ikke kan være til Stede, skal Adressaterne indstævne Hr. Olluf Knudsen for sig og dømme i de Poster og Dokumenter, som bliver fremlagt for dem om hans Forseelse. Dr. Morten Madsen skal forordne Herredsprovsten til at gaa i Rette mod Hr. Olluf Knudsen, da han selv sidder som Dommer. J. T. 9, 511.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Da Jørgen Rosenkrantz til Kielgaard har begæret 5 Gaarde i Salling By i Nørre Herred i Halds Len til Mageskifte for 1 Gaard i Møgeltorum, 1 Gaard i Hilletorum⁵, 1 Gaard i Gretterupt, 2 andre Gaarde, 1 Bol i Hestbeck og 1 Gadehus, alle i Salling, skal han nøje undersøge dette Godses Lejlighed og snarest til Kancelliet indsende Erklæ-

¹ Tavlov-Nebel, Tavlov S., Elbo H.   ² Hun forlod i Aaret 1634 Landet med en gift Mand; se Miss. af 22. Dec. 1634, K. Brb. 1633—34 S. 820.   ³ D. v. s. hendes Gods; hun selv kom først længe efter tilbage.

⁴ Jvfr. Miss. 9. Marts og 24. Maj 1637.   ⁵ Fejlskrift i J. T. for: Lilletorum.

ring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Hald]. J. T. 9, 511 b.

26. April (Kolding). Miss. til Morten Pax og Jacob Krabbe. Da Fru Helvig Hannibal Gyldenstjernes Arvinger har andraget om Befaling til gode Mænd om at taksere hendes Hovedgaards Bygninger, skal de snarest begive sig til Brandtberig, taksere Bygningen og give Taksationen beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted og efterkomme denne Befaling. J. T. 9, 512 b.

— Lignende Miss. til Mandrup Due og Viffert Seefeld om at taksere Fru Helvig Hannibal Gyldenstjernes Part i Restrups og Vorgars Bygninger. J. T. 9, 513.

— Miss. til Morten Pax m. fl.¹ Jørgen Mund har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem ham og Niels Munk. Adressaterne skal indstævne Parterne for sig til bestemt Tid og Sted, bilægge Trætten i Mindelighed eller afgøre den ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted og efterkomme denne Befaling. J. T. 9, 513 b.

27. April (—). Forordning om, at alle de, som vil bosætte sig ved Sorø, fritages for al kongelig Skat og Tynge. Sj. R. 20, 11 b. (Tr.: E. G. Tauber: Sorøe Acad. under Chr. IV og Fr. III. Aktst. S. XXIV f. CCD. IV. 714 f.).

— Bestalling for denne Søfren Jensen som Skovrider i Antvorskov Len med en aarlig Løn af 16 Dlr., en sædvanlig Hofklædning, Foder og Maal paa en Hest og 4 Dlr. om Maaneden i Kostpenge, at betale af Lensmanden paa Antvorskov Slot². [Ensyldende, mutatis mutandis, med Bestallingen³ af 27. April 1637 for Anders Bertelsen som Skovrider i Københavns Len]. Sj. R. 20, 12.

¹ Der nævnes ikke, hvem. ² Der opgives ikke nogen Dato herfor.

³ Ved en Fejlskrift har Skrивeren sprunget et Stykke over, nemlig fra Ordet: mægtig i Art. 1, L. 6 til samme Ord i Art. 2, L. 4.

27. April (Kolding). Bestalling for denne Pofvel Jørgensen som Skovrider i Aakær Len med en aarlig Løn af 16 Dlr., 4 Dlr. i Kostpenge om Maaneden, en sædvanlig Hofklædning og Foder og Maal paa en Hest, at udrede af Lensmanden paa Skanderborg. (Med Artikl. 1—6). J. R. 9, 291 b. K.

— Fredebrev for denne Søfren Jensen, som en Tid lang har været Skovrider i Hads Herred i Skanderborg Len. Han har for nogen Tid siden ihjelskudt en Person, som han fandt gaaende i Kongens Vildtbane, og blev derfor dømt fra sin Fred. Han har nu anholdt om at faa sin Fred igen. J. R. 9, 292 b.

— Miss. til Rentemestrene om at lade Hans Trægaard paa det ostindiske Kompagnis Vegne faa de Penge, som Kompagniet har til Gode hos Kongen for leverede Varer¹. Sj. T. 26, 292 b. K. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene. (Tr.: KD. V. 207).

— Miss. til Hr. Claus Daa, Hr. Tagge Thott, Hr. Christopher Ulfeldt og Hr. Corfits Ulfeldt om snarest at revidere de ureviderede Regnskaber, der findes i Kongens Renteri, for at Rentemestrene kan faa Kongens Kvittering derpaa. Sj. T. 26, 293. K.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Befalingsmand paa Hagenskov Slot, faar Bevilling til at sælge af Græsset² 200 Øksne, som i Vinter har været opstaldet, saafremt de ikke bliver solgt forinden, dog skal han give den sædvanlige Told deraf. F. R. 4, 143 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz. Af den Erklæring, som Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, og Gabriel Kruse til Hiullebjerg har indsendt til Kancelliet, fremgaar det, at de 2 Kronen tilhørende Gaarde i Vranggerup By i Skommensløf Sogn i Laholms Len, som han har begæret til Mageskifte, løber højere op i Landgilde og i andre Maader, end de Gaarde, som han tilbyder til Gengæld, og at hans Skøde tilholder Bent Nielsen i Ly at give mere i Landgilde, end det menes han med Rette bør yde. Han skal indsende

---

¹ I K. har der oprindeligt to Gange været opført Beløbet 34,000 Rdlr., men dette er slettet og rettet til: hvad det har at fordre. ² D. v. s. naar de er kommet paa Græs.

en udførlig Erklæring om, hvilket Gods han vil give som Vederlag for den nævnte Forskel paa Landgilde og Ejendom foruden det allerede tilbudte Gods, og hvorfor Skødet ikke er i Overensstemmelse med Bondens Beretning, da Kongen ikke vil bevilge noget Mageskifte, som foraarsager Tvistigheder. Siden skal han efter sin til Kancelliet indsendte Erklæring andrage videre om Mageskiftet. Sk. T. 6, 274.

27. April (Kolding). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da Jørgen Mund har begæret 3 Gaarde, 1 Boelshus og 1 lille Bolig i Veiserup¹ By og Sogn i Nyborg [Len] i Fyen til Mageskifte for 1 Gaard i Soderup² By i Skiellerup Sogn i Vinding Herred, 1 Gaard i Kirkebye Sogn og 1 Gaard i Queringdrop³ By og Sogn, alle i Sunds Herred i Nyborg Len, skal han med det allerførste undersøge dette Godses Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. F. T. 4, 469 b.

— Miss. til Jockum Beck. Da Fru Ide Lange, Enke efter Jens Juel til Kielgaard, har begæret 1 Bol med Bøstenraa⁴ Toft og 1 Halvgaard i Lastbeck⁵, alt i Borsted⁶ Sogn i Hind Herred, og 1 Bol, kaldet Stensballie, i Husby Sogn i Ulfborg Herred til Mageskifte for 1 Gaard „paa Bierring“⁷ og et Stykke Eng, kaldet Vogens Eng, som Peder Marck i Lie har, alt i Dyby⁸ Sogn i Vandfuld Herred, og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, for andet af hendes Jordegods, skal Jockum Beck med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Bøvling]. J. T. 9, 514.

— Miss. til Gunde Lange og M. Christen [Hansen, Superintendent]. Da Jahand Brockenhuus til Lerbeck har begæret 1 Helgaard og 1 Halvgaard, der tilhører Aalborg Hospital, i Østerby i Nimling⁹ Herred til Mageskifte for 3 Gaarde i Nesby i Albrick¹⁰ Sogn og 1 Gaard i Agerbeck i Salt Sogn, alt

---

¹ Vejstrup, Gudme H. ² Saaderup, Skellerup S., Vinding H. ³ Kværndrup, Sunds H. ⁴ Formentlig Fejlskrift i J. T. for: Bastenraa. ⁵ Formentlig Fejlskrift i J. T. for: Lystbæk. ⁶ Fejlskrift i J. T. for: Thorsted S., Hind H. ⁷ D. v. s.: paa Bjerg, nu: Dybebjærg. ⁸ Dybe. ⁹ Fejlskrift i J. T. for Ning H. ¹⁰ Det ses ikke, hvad der menes med dette Ord, der maaske er en Fejlskrift for Aalborg(?). Skødet har: Vitskøl Klosters (d. v. s. Bjørnsholm) Sogn.

i Aalborghus Len, skal Adressaterne med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt Hospitalet efter Besigtelsen kan have nogen Fordel af dette Mageskifte, da Kongen i saa Fald vil bevilge det. J. T. 9, 515.

27. April (Kolding). Miss. til Ernst Normand. Hr. Niels Lauridsen Riberre, Præst til Smistrup og Skierupt, har berettet, at hans Præstegaard er meget forfalden og brøstfældig. Ernst Normand skal lade ham faa saa meget Tømmer i Kronens Skove, som er fornødent til Præstegaardens Istandsættelse, og lade det udvise snarest. J. T. 9, 514 b.

28. April (—). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Han skal straks ufortøvet lade Lindormen (ti det er nok med et Skib, Gabriel, til Island) med tre andre Orlogsskibe sejle til Rostock og indtil videre blive liggende dér paa Rheden for at befri Kongens Undersaatter for al Told og Paalæg. De to Pinker, der havde faaet Befaling til at begive sig til Hellighafn¹, skal være med blandt disse Skibe. Der tilsendes ham Instruktion og Søpas til Skibene; han skal indføre Navnene paa Kaptejnerne i dem og fordele dem. Sj. T. 26, 293 b. K.

— Instruktion² for N. N., Skibshovedsmand. Han skal straks ufortøvet med de ham betroede Skibe begive sig til Reden for Rostock³, blive liggende dér indtil videre og befri Kongens Undersaatter fra al Told, Paalæg og Udgift. Saasart han ankommer dertil, skal han lade den kejserlige Kommandant i Verneminde Skanse vide, at han er sendt dertil af den Grund, da man længe nok har set paa, at saadant er sket og det ingen Ende tager og Kronen Danmark dog intet har med Krigen i Tyskland at bestille, at han derhos skal begære, at Kongens Undersaatter ikke besværes med Told eller Paalæg; dersom dette sker, har han Befaling til at tilkendegive Kongen det. Saalænge han ligger dér, maa han ikke offendere nogen, hvis det kan undgaas. Sj. R. 20, 13.

— Mageskifte mellem Frederik Urne til Brentved, Embedsmand paa Kronborg og Frederiksborg Slotte, og Kronen paa Roskilde Kapitels Vegne. Sj. R. 20, 13 b. (Se Kr. Sk.).

---

¹ Heiligenhafen.   ² Den synes at danne Grundlaget for Instruksen af 29. April ndfr. for Sivert Gabrielsen.   ³ Udenfor er skrevet: Told for Rostoch at hindre.

28. April (Kolding). Miss. til Hr. Sigvort Urne. Af hoføjede Supplikation kan han se, hvad Supplikanten¹ har berettet. Det er muligt, at Supplikanten har udstedt sit Afkald som Følge af Opholdet og Mangel paa Fortæring, og det synes ubilligt ved saadanne Midler at opnaa et Afkald og faa sin Sag sluttet imod de erhvervede Domme, der tilholder ham [Sigvort Urnes Skriver] at betale mere. Adressaten skal forhandle mellem sin Skriver og Supplikanten og tilholde [Skriveren] at gøre, hvad der er ret og kristeligt efter Dommens Indhold, for at Kongen kan forskaanes for videre Overløb. Sj. T. 26, 293.

— Miss. til Hr. Claus Daa og Hr. Corfits Ulfeldt. Da Hr. Christian Friis til Kragerup, Kongens Kansler, paa Grund af mange højvigtige Sager ikke altid² kan være til Stede i København for at afgøre de forekommende Mangler i Regnskaberne, som hidtil, skal Adressaterne herefter begge tilsammen foretage Regnskaberne og træffe Afgørelse om Manglerne efter den forrige Befaling til Hr. Christen Friis og Adressaterne. Sj. T. 26, 293. K.

— Miss. til Raadet³. Da det til Unionens Efterkommelse vil være nødvendigt at lade Rigets Krigsfolk underholde en Tid lang i Holsten og den sidst paabudte halve Skat ikke vil være tilstrækkelig dertil, og da der efter deres Erklæring desuden til førstkommende Mikkelsdag skal paabydes Skat, anmoder Kongen Raadet om at bevilge, at begge Rigerne til dette Behov udgiver en hel Skat paa samme Tid, at yde af dem, som pleje at give Skat. Kongen anmoder Raadet om snarest at meddele ham dets Betænkning og Samtykke. Sj. T. 26, 294. K.

— Miss. til Gunde Rosenkrantz. Af hans Erklæring mod Supplikationen fra Froste Herreds Bønder ses det, at samtlige jordegne Bønder og Lejebønder i Herredet befindes modvillige og ikke vil gøre den tilbørlige Tjeneste til hans Residens⁴ sammen med de andre Kronens Bønder, der bor i

¹ Det ses hverken, hvem det er eller hvad Sagen drejer sig om.

² K. har oprindelig haft: i denne Tid, hvilket atter er slettet. I Marginen staar: NB. skal forfares, hvilket Hans Majst. vil underskrive.

³ Alle Rigsraaderne opføres i K.   ⁴ Som Landsdommer.

hans Len, hvilket dog er brugeligt baade i Skaane og i det øvrige Land, og det endskønt han har erhvervet Kongens Til-ladelse, som tilholder dem alle at gøre 1 Dags Arbejde i Vaar-tiden og 2 Dages Arbejde i Høsten til Residensen. Han skal tiltale Bønderne med Lov og Ret for denne deres Modvillighed imod Kongens Befaling, tage Dom over dem og lade dem staa til Rette derfor. Sk. T. 6, 274 b.

28. April (Kolding). Miss. til Hr. Jost Høg. Da Hr. Al-bert Skeel til Fusing, Embedsmand paa Riberhus, har begæret 1 til Sorø Akademi liggende Gaard i Hommo By og Sogn til Mageskifte for $\frac{1}{2}$ Gaard i Krarup i Nødagger Sogn i Sønderherred, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt denne Gaard for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sj. T. 26, 293 b. K.

— Miss. til Lunde Kapitel. Da Henrik Lindenov til Ørs Kloster¹ har begæret 2 Gaarde i Værit², hvoraf den ene ligger til Lunde Hospital, den anden til Lunde Domkirke, 1 Gaard i Gummerup, Slugstrup Mølle og 2 Gaarde i Omma³, som alle ligger til Domkirken, til Mageskifte for 1 Gaard i Nørhued-dinge By og Sogn, 1 Gaard i Motridt⁴ i Fremminge⁵ Sogn, 2 Gaarde i Eggelstadt i Tolange Sogn, 1 Gaard i Rønaas i Kier-strup Sogn, 1 Gaard i Kraggerup⁶, 3 Gaarde i Skiepperød, 1 Gaard i Bregneholt og 2 Gaarde i Lille Langerød, alle i Lange-rød Sogn, alt i Skaane, skal Kapitlet med det allerførste ind-sende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Be-lejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Hospi-talet og Domkirken, og om det tilbudte Gods er saa godt, at det kan gaa i Skifte med det, som han begærer. Sk. T. 6, 274 b.

— Miss. til Ifver Krabbe. Da Hr. Albret Skeel til Fu-

---

¹ Øveds Kloster, Færs H.   ² Formentlig Fejlskrift for Bolrid. I Lunde Kapitels Erklæring til Besigtelsen til Mageskiftet mellem Henrik Lindenov og Lunde Hospital 30. Aug. 1643 omtales, at han har begæret 2 Gaarde i Bolrød i Froste Herred, hvoraf den ene tilhørte Domkirken, den anden Hospitalet, til Mageskifte for 1 Gaard i Lille Langerød og 1 Gaard i Eggelstrup.   ³ Der nævnes kun Beboernes Navne, ikke Gaar-denes Antal.   ⁴ Det ses ikke, hvad der menes.   ⁵ Frenninge S. Færs H.   ⁶ Formentlig Fejlskrift for: Kagerup.

sing, Embedsmand paa Riberhus Slot, har begæret 1 Gaard i Hommo¹ By og Sogn i Mariager Klosters Len til Mageskifte for 1 Gaard i Mylby² Sogn i Sønder Herred, skal Ifver Krabbe snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 9, 515 b.

28. April (Kolding). Miss. til Erik Grubbe. Da Hr. Albrecht [Skeel] til Fussing, Embedsmand paa Riberhus Slot, har begæret 1 Ødegaard i Hommo By og Sogn i Aarhus Len, som ligger til Habarlegaards³ Skriverstue, til Mageskifte for 1 Gaard i Togerbuo i Vistoft Sogn i Mols Herred, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt denne Gaard for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Aarhusgaard]. J. T. 9, 516.

— Aab. Brev, hvorved denne Arent Starck, Toldskriver i Assens, faar Eneret paa⁴ at drive Handel med fransk Vin og fransk Brændevin i Assens, saaledes at han og ingen anden maa holde og udtappe dem. Han skal være forpligtet til at indføre dertil god og uforfalsket Vin af hver Slags og sælge den til Borgerne i Byen og andre til en rimelig Pris. Hvis nogen gør ham Indpas heri, skal han straffes som vedbør. F. R. 4, 144.

— Aab. Brev, hvorved Jomfruerne Anne, Mette, Eddel⁵ og Sophie Munk faar Bevilling til at sælge noget Jordegods, dog saaledes at Morten Pax til Bierring⁶, som er deres nærmeste Værge næst efter Broderen, har Indseende dermed. De har begæret Kongens Bevilling til at sælge det Jordegods, som de har ved Herritskier og som ligger dem langt fra Haanden, samt de Gaarde, som samme Søkende er tilsammens i, og da de mener, at deres Broder Jørgen Munk vil vægre sig ved at være deres Værge paa Grund af den Besværing, som han selv er i, har de begæret, at Morten Pax til Bierring, som ellers er

---

¹ Homaa, Sønder H. Dyr. I Miss. af 4. Maj s. A. ndfr. til Kristen Thomsen Sehested angives rigtigt, at det ligger i Kalø Len. ² Sikkert Fejlskrift i J. T. for: Vejlbj. ³ Havreballegaard. ⁴ Overskriften har: Bevilling paa en Vinkælder at holde. ⁵ I de første Linjer af Brevet er Jfr. Edel glemt, i Slutningen af Brevet var Jfr. Sofie glemt, men senere skrevet til over Linjen. ⁶ Bjerre, Vrads H.

deres nærmeste Væрге, maa have Indseende med Salget af ovennævnte Jordegods. Kongen bevilger dette. J. R. 9, 292 b.

28. April (Kolding). Aab. Brev, hvorved Jomfru Birgitte Krabbe Mogensdatter faar Bevilling til at afhænde det Strøgods, som er tilfaldet hende ved Arv efter hendes afdøde Forældre¹, og derimod tilskifte eller købe sig et Stykke samlet Gods, dog at det sker med hendes rette Lavværges Raadføring og Samtykke. J. R. 9, 293.

— Miss. til Ernst Normand om, at han skal lade Urtegaardsmanden ved Koldinghus Slot tillige tage Vare paa Haven ved Nygaard og afskaffe Urtegaardsmanden ved Nygaard. Han skal dog lade sig nøje med den Besolding, som han hidtil har haft. J. T. 9, 516 b.

— Miss. til samme om at lade denne Hendrik Vichmand, Skovrider i Andst Herred i Koldinghus Len, være fri for Ægt og Arbejde og for Soldaterhold af den Gaard, som han bebor, saa længe han er i Kongens Tjeneste. J. T. 9, 517.

— Forordning² om Præstekald paa Island og Præsternes gudelige Flittighed i deres betroede Embede. [Enslydende med Forordningen af 29. Nov. 1622]. N. R. 6, 47.

— Forordning³ om Lovbud, Trættekøb, Rettens Spilde og Gaardfald paa Island. N. R. 4, 49.

— Forordning om adskillige Foregivelser vedrørende Island.

1. Lensmanden skal lade optage Inventarier alle Steder paa Island, hvor der er noget, der skal inventeres og som til-

¹ Mogens Krabbe Nielsen († 1614) til Vegholm og Lisbet Bryske Ejlersdatter, der dog først døde 1674, men som 1616 havde ægtet Henrik Bille til Billeskov. ² Forordningen er dateret Kolding, den 28. April 1638. Dateringen er streget over og ovenover er tilskrevet: København, den 29. Nov. 1622. Det maa antages, at Forordningen er blevet udsendt paany under Datum 28. April 1638 i uforandret Skikkelse. En original Udfærdigelse af samme Indhold, men dateret 27. Maj 1638, findes i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede I. (Tr.: Kgl. Forordn. til Island II, 416—21). ³ Forordningen er dateret København, den 29. Novbr. 1622 og er enslydende med Forordningen af denne Dato. Det maa formodes, at den, ligesom den foregaaende, paany er blevet udsendt.

hører Kronen, være sig paa Kongens Gaarde, Klostre eller andre Steder. Ligeledes skal Lensmanden og Bispen paase, at der ved alle Domkirker, Kirker og andre Steder, hvor der findes Inventarier, optages rigtige Inventarier. Foruden det Inventarium, som forbliver i Original paa hvert Sted, skal der affattes to Generalinventarier i rigtige Genparter paa gejstlige og verdslige Inventarier, af hvilket det ene skal indlægges paa Kongens Gaard Bessestad til Underretning for Lensmanden og hans Efterfølgere, medens det andet skal sendes til Kongens Renteri.

2. Det berettes, at der findes adskilligt ubrugeligt Inventar, som henligger uden at bruges og som Aar efter andet fordærves. Lensmanden skal, hvad Kongens Inventarium angaar, affatte en særlig Fortegnelse paa det ubrugelige Inventar og dets Værdi og siden forlange Kongens videre Anordning derom. Det gejstlige ubrugelige Inventar skal Bisperne efter Samraad med Lensmanden afhænde og anvende det, der faas derfor, til Kirkerne Nødtørft og Fordel.

3. De itubrudte og ubrugelige Klokker dér paa Landet skal sendes til København, omstøbes, sendes tilbage og tilstilles Kirkerne igen.

4. Lensmanden skal sammen med Bispen nøje paase, at ingen gejstlige Jorder eller Ejendomme sælges eller afhændes. Saafremt det befindes, at Jorder, Grunde eller Rettigheder med Urette er kommet fra nogen gejstlig Stand eller Sted, skal Lensmanden rejse Paatale derom og skaffe det tilbage ved Lov og Dom.

5. Præsterne skal holde deres Gaarde og Kirker vedlige ved god Hævd, saavidt det er muligt.

6. Lensmanden skal lade affatte Jordebøger over hele Landet, paa alle Grunde, Jorder og Ejendomme, deres Pris, Leje, Queller¹ og Landskyld, og deri indføre Kronens Rettighed og Indkomst, ogsaa det, som hidtil har været forbigaaet, endvidere paa de Jorder, som under Kronen er eller bliver forbrudt og er eller bliver skænket Kronen. Alle Klosterholdere og andre, som paa Kronens eller Gejstlighedens Vegne har gejstlige eller verdslige Jorder, skal være forpligtet til straks at rette sig efter det, som Lensmanden befaler herom. Ligeledes skal Lensmanden

¹ D. v. s. Kviller, oldnord.: kúgildi, en Kos Værd, her vel en Afgift.

og Bispen ogsaa lade affatte Jordebøger paa alle gejstlige Jorder, som tilhører Bisper, Præster, Skoler, Hospitaler eller andre gejstlige.

7. Bisperne skal hvert Aar til Lensmanden levere Regnskab og Fortegnelser paa Domkirkernes, Skolernes og Hospitalernes Beholdning og Indkomst og hvorledes den det Aar er blevet anvendt.

8. Alle kristfare¹ Jorder, Jordparter og de lx^{c2}, som Tingøre³ Kloster tilholder sig (saafremt det tilkommer de fattige, hvorom Lensmanden straks uden videre Rettergang skal indhente Oplysning) og andre Ejendomme, som er eller bliver foræret de fattige, skal ligge til Veddøe⁴ Hospital og de flest mulige fattige underholdes derfor. Saafremt noget gives til bestemte Personers Underhold eller nogen har Ret til at indlægge bestemte Personer i Hospitaler, skal det være dem uforment, og der skal forholdes efter Fundatserne, mod hvilke det ikke er ment at paabyde noget hermed. Dog skal i alt dette Bispernes Betænkning indhentes.

9. Lensmanden skal gøre den Anordning, at al Rettighed, Landgilde og deslige, som Kongen eller nogen anden har dér paa Landet i Indkomst, være sig Smør, Tørfisk eller deslige, som kan vejes, ved Modtagelsen skal vejes paa en rigtig Vægt, for at Bonden ikke skal forurettes.

10. Da det befindes, at Sysselmænd, Klosterholdere og andre, som nyder nogen af Kongens Indkomst dér paa Landet, som Afgift paa Kongens Vegne oppebærer 2 Dlr. for hvert hundrede af uvis Indkomst og for hvert hundrede af den visse Indkomst, som de selv har paa Afgift, 4 Dlr., skal Lensmanden foreholde dem, at de skal føre Kongen den fjerde Daler (som de oppebærer yderligere paa deres egne Vegne og ikke paa Kongens Vegne, og som uden Tvivl ikke er anslaaet i deres Afgift) til Regnskab og Afgiftsforhøjelse.

11. Lensmanden skal lade forfatte⁵ alle de Breve,

---

¹ Christfare, af Christfæ, de Fattiges Gods; jvfr. F. Johannæi: Hist. Eccl. Isl. III, S. 98 (§ 18). ² De 3 nedenfor citerede Udgaver har her alle: lx hundrede. ³ Tingøre i Dyrefjord, Isafjords Syssel. ⁴ Hospitalet paa Øen Vidø (Viðey), Gullbringa Syssel. ⁵ D. v. s.: sammenfatte (afskrive i Bogform).

som findes dér paa Landet og som vedrører Kongens Jorder, Ejendom og Rettighed, og lade dem vidimere af Laugmændene og gennemdrage med sit og deres Segl paa Altinget. Han maa ikke lade noget Bogstav i dem forandre, men skal lade dem udskrive paa Islendiske, Ord for Ord, i samme Bog, dog med gode, læselige danske Bogstaver og paa godt Papir. Der skal laves to Genpart¹, af hvilke den ene skal henlægges paa Bessestad og den anden indsendes til Kancelliet. I lige Maade skal Lensmanden og Bispen ogsaa lade alle Fundatser og Breve, som gælder paa Domkirken, Kirkerne dér paa Landet og Hospitalet samt paa deres Eje og Rettigheder, forfatte i en Bog og gøre paa samme Maade med den og med Genparten, med Gennemdrag og med Skriften som forbemeldt.

12. Kongen har i den Anledning befalet, at der skal beskikkes en Landstingsskriver dér paa Landet, men da der hidtil ikke er fastsat noget om hans Løn, skal der herefter gives ham til Løn 1½ Rdlr. af hver Sysselmand, 1 Rdlr. af hver Klosterholder og ½ Rdlr. af hver Ombudholder, hvorimod han skal holde en rigtig Altingsbog, gennemdraget med Landets Segl og nummereret, og i den indføre alt, hvad der bliver forhandlet paa Altinget, som bør indføres i Tingbogen, og ikke indskrive andet end de af Kongen udstedte Breve og Mandater, endvidere Domme, som dømmes paa Altinget og forrettes for Retten, samt hvad der ellers befales af Lensmanden paa Kongens Vegne. Han skal lade Sysselmændene og Klosterholderne faa de Udskrifter af Tingbogen, som de bør have, og som de skal lade forkynde for Almuen i deres Syssel. N. R. 6, 50 b².

20. April (Haderslev). Instruks for Sivert Gabrielsen, Skibshovedsmand, paa den ham befalede Rejse til Østersøen. Han skal straks med den Flaade, der medgives ham, og selv paa Lindormen som Admiral begive sig til Reden for Verneminde og dér befri Kongens Undersaatter³ og dem, som agter at søge Kongens Riger og Lande og deres Provinser, fra al Told og Paalæg; dog skal de have rigtige Certifikatser paa, at

¹ Meningen er, at den skal udfærdiges i to Eksemplarer.

² Tr.: Finni Johannæi Hist. Eccl. Isl. III, 73 ff. M. Ketilson: Forordn. til Isl. II, 416—21. Brudst. i O. Stephensen og J. Sigurðsson: Lovsaml. for Isl. I, 221 f. ³ Udenfor er skrevet: Told for Verneminde at hindre.

de ikke vil sejle andetsteds hen end til Kongens Lande. Saasart han kommer dertil, skal han lade Kommandanten over Skansen sammesteds underrette om, at han er kommet dertil for at forrette dette. Dersom Kommandanten protesterer, da skal han, eftersom det er blevet nægtet Svenskerne, dertil svare, at man længe nok har set paa, at saadant er sket, men at man nu ikke længer kan taale det, i Synderlighed fordi den tyske Krig aldeles ikke vedkommer Kongen og Danmarks Krone. Han skal ellers forholde sig i al Beskedenhed mod enhver. Han skal blive liggende dér indtil videre og skal med hvert Skib og hver Skude, som sejler paa Danmark, underrette Statholderen i København om, hvorledes det staar til. Sj. R. 20, 15 b.

1. Maj (Flønsborg). Miss. til Hr. Jost Høg til Giorsløf, Hofmester paa det kongelige adelige Akademi Sorø og Befalingsmand i Børglum Kloster, Frederik Parsberg til Vogenserup, Otte Brahe til Torbenfeld og Vinsens Bilde til Valbygaard. Der er opstaaet Trætte mellem Otte Brahe til Nesbyholmb og Rønnou Bilde til Sandbygaard om en af Madts Loge i Hellofille og hans Medfølgere truffen Afgørelse mellem Rønnou Bilde og Otte Brahes Tjener Niels Lollik i Sandbye om Sandbyemark. Denne Sag er af Landsdommeren i Sjælland henvist til gode Mænds Granskning, og da Parterne har betroet Adressaterne at træffe Afgørelsen, gives der dem Befaling og Fuldmagt til med det allerførste at begive sig til Aastederne, forhøre Vidnesbyrd paa begge Sider, prøve, om den Afgørelse, som Madts Loge i Hellufille og hans 8 Medfølgere har truffet i denne Sag, er saa lovlig, at den bør staa ved sin fulde Magt eller ikke, enten rejse eller fælde den, hvis de ikke kan forlige den, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 294 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Johan Mortensen, Stenhugger i Kolding, faar Bevilling til paa Gulland at købe 500 Fod gullandske Sten og føre dem til Kolding, dog Kronens Told og Rettighed uforkrænket i alle Maader. J. R. 9, 293.

1. Maj (Flensborg). Livsbrev for Jørgen Jespersen, boende i Sønder Aldum under Stjernholms Len, og for hans Hustru og et af deres Børn paa den Gaard, som han nu bebør, og paa et særdeles Stykke Engjord, kaldet Munkemølle, fri for al kongelig Tyngte og Afgift, Leding, Kongsted¹, Landgildepengge og Hestegæsteri, Ægt og Arbejde, ligesom afdøde Staffen Nielsen, fordum Købmand i Horsens, har haft den² for sig og sin Hustru Kiersten Staffens, der endnu har nævnte Stykke Engjord, hvoraf hun aarlig giver 1 Fjerding Smør til Stjernholm. Han skal nyde denne Frihed, naar nævnte Kiersten Staffens dør. Derimod skal han, naar Kiersten Staffens dør, til Kronen udlægge en ham tilhørende Selvejrbondegaard i Stenderup By og Sogn i Stjernholms Len, som aarlig skylder 5 Tdr. Havre, 1 Td. Rug og 1 Td. Byg Bondeskyld, og ligesom hun aarlig give 1 Fjerding Smør til Stjernholm af nævnte Engjord, kaldet Munkemølle. J. R. 9, 293 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Achim von Bredow, Øversteløjtnant, faar Bevilling til at sælge 80 Øksne, som han har overstaldet forrige Vinter paa Restrupgaard i Jylland, og som endnu er usolgte, fordi han har været forhindret i Kongens Bestillinger her i Holsten. Han har begæret at maatte sælge og uddrive eller udskibe dem, da en Købmand ved Navn Jockim Brocksted³ nu er til Sinds at handle med ham om disse Øksne. Achim von Bredow maa dog kun, saafremt han selv har overstaldet dem, og ikke ellers, sælge dem til Jockim Berchsted eller til andre, med hvem han kan blive enig derom, og Jockim Berchsted, eller hvem der køber dem, kan frit uddrive eller udskibe dem, dog at der gives Kronen den tilbørlig Told og Rettighed af dem. J. R. 9, 294. K.

— Miss. til Aarhus Kapitel. Denne Mickel Ollufsen af Store Støre⁴, som tjener til Kapitlet i Aarhus, beretter, at han

---

¹ Kongstød, et Slags Landgilde. ² 2. Febr. 1609. ³ Han kaldes i dette Brev Jockim Brocksted og Berchsted og er formentlig identisk med den Købmand Jockum Barchset i Oldesloe, som 17. Jan. 1639 faar Bevilling til at købe 20 Heste i Danmark og udføre dem til Holsten til Markvart Rantzau, Lensmand paa Hanerau. ⁴ Navnet maa være forskrevet; det ses ikke, hvad der er ment.

er fortrængt fra sin Gaard, som det kan ses af hans hosføjede Supplikation. Kapitlet skal snarest indsende Erklæring herom til Kancelliet, for at Kongen kan vide at give tilbørligt Svar paa videre Henvendelser fra ham. J. T. 9, 517.

1. Maj (Flensborg). Miss. til Vinsens Bildt. Anders Friis til Vreløf, Befalingsmand i Venner, Thue og Abygde Skibrede¹, har for nogen Tid siden² faaet Befaling til at give Møde, naar Adressatens Broder Daniel Bildt til Hafslund skal gøre hans Søster Jomfru Ane Bildt Regnskab for hendes Værgemaal, som han en Tid lang har forestaaet, og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er ret. Da det berettes, at Anders Friis er forhindret, skal Adressaten give Møde, naar fornævnte hans Broder gør Regnskab for hans Søsters Værgemaal. Kongen har udsendt Missive³ til Gerlof Nettelhorst⁴ til Ous, Befalingsmand over Ide og Marker Len, og til Daniel Bildt til Morlandgaard, som er udnævnt til Kommissarier i den Sag, om, at Adressaten skal indstævne ovennævnte sin Broder med samme Regnskab inden en Maaned efter, at Kongens Missive bliver tilstillet dem, saa at Sagen engang kan komme til Ende. J. T. 9, 517 b.

—⁵ Miss. til Hervigt Sax. Da det berettes, at Bønderne, som ligger til Lønborre Gaard, som Kongen har forundt [ham]⁶ i Forpagtning, viser sig ganske modvillige til at drive Avlen og forrette andet nødvendigt Arbejde, har Kongen udstedt Missive til 2 gode Mænd om at undersøge Sagen og forfatte i Pennen, hvad Arbejde hver af dem gør. Adressaten skal rette sig herefter og, dersom nogle af Lønborre Bønder siden understaar sig at sidde overhørig og ikke vil forrette deres Arbejde, skal han tage Dom over dem og sende dem til Bremerholm for København. J. T. 9, 518 b.

— Miss. til Hendrik Lange og Ifver Vind. Hertvig Sax har berettet, at Bønderne, der ligger til Lønborrig Gaard, som han har i Forpagtning af Kongen, anstiller sig ganske mod-

---

¹ Verne Kloster, Tune og Aabygge Skibrede.   ² 2. Marts 1635, indført i N. T. 6, 54 b og 63; tr.: N. R. R.   ³ 1. Maj 1638, i N. T. 6, 320, tr.: N. R. R.   ⁴ J. V. har: Netthols.   ⁵ Stedet er glemt i J. T.   ⁶ Ordet: Dig er glemt i J. T.

villige og ikke efter Kongens Befaling vil drive Avlen, der ligger til Gaarden og som han har skiftet mellem dem, eller gøre andet Arbejde, idet de hævder, at de ikke tilforn har gjort det. For at hverken Hertvig Sax eller Bønderne skal kunne besvære sig, skal Adressaterne med det allerførste begive sig til Lønborig Gaard, nøje undersøge Bøndergaardenes og Bøndernes Lejlighed og Avlen, forfatte i Pennen, hvilket bestemt Arbejde hver af dem skal gøre aarlig, saa at Avlen i ingen Maade bliver forsømt, da Hertvig Sax aarlig giver en vis Sum Penge til Kronen og den ufejlbarlig skal erlægges. Hvad der nedskrives herom, skal de give Parterne beskrevet. J. T. 9, 519.

2. Maj (Flensborg). Miss. til Rentemestrene. Jørgen Schult til Hardenburg, Befalingsmand over Udsten Kloster og Alle Helgens Gods, har berettet, at han, da han havde Beldringgaard i Forpagtning, har oppebaaret Kirkens Part af Korntienden i 4 Aar af Beldring Kirketiende, og at dette nu er regnet Hr. Frederik Reedtz til Tyggstrup, Embedsmand paa Vordingborg Slot, til Mangel i hans Regnskab for samme 4 Aar, og han har derfor begæret, at denne Afgift maa blive godtgjort Hr. Frederik Reedtz mod den Bekostning, som Jørgen Schult har anvendt paa Beldringgaard paa Husene og i andre Maader. Da Jørgen Schult har ladet adskilligt ham tilhørende Boskab blive paa Beldringgaard til Bedste for Kongen og ogsaa har anvendt nogen Bekostning paa Beldringgaard, skal Rentemestrene godtgøre Hr. Frederik Reedtz nævnte Afgift, som Jørgen Schult har oppebaaret, i hans Regnskaber. Sj. T. 26, 295. K.

— Aab. Brev, hvorved Diderik Lachmand af Angeln¹ faar Bevilling til at bemægtige sig Christian Normand til Ølstedgaard. Lensmændene skal, hvor Christian Normand findes og de advares derom, være Diderik Lachmand eller hans Fuldmægtig behjælpelig med at bemægtige sig ham og siden efter Forordningen paa Diderik Lachmands Bekostning sende ham til de tilbørlige Steder. Diderik Lachmand har berettet, at Christian Normand skylder ham en Sum Penge efter sin Forskrivning og Tid efter anden har opholdt ham med Betalingen, saa Diderik

---

¹ Angeln.

Lachmand har ladet ham indmane, men da han ingen Maning holdt, var Diderik Lachmand foraarsaget at erhverve Rigens Raads Dom paa Herredagen over ham, i hvilken Dom det til Slutning hedder, at Christian Normand bør betale, holde Maning eller lide efter Forordningen, men han har efter denne ikke villet indstille sig med Betalingen. F. R. 7, 144 b.

2. Maj (Flensborg). Aab. Brev, hvorved Niels Jensen¹ i Koldinghus Len, Delefoged i Jerløf Herred, faar Bevilling til for sin Bestillings Skyld at beholde den Gaard, som han nu bebor, fri for al Landgilde, Ægt og Arbejde, ligesom hans Formand², saa længe han er i samme Bestilling. J. R. 9, 294 b. K.

— Miss. til Hr. Christen Tommesen. Han har berettet, at der i Nørre Herred i Kalø Len findes 2 Gaarde, den ene ved Navn Skeindberig, den anden i Thørstrup, som i disse onde Aaringer, fordi de har været forskyldet og der er indfaldet Misvækst, er blevet slet øde, og at ingen har villet overtage dem, med mindre der paa Skeindberig blev bevilget et Afslag i den aarlige Landgilde paa 1 Otting Smør og af Gaarden i Thørstrup 1 Ørte Malt. Kongen bevilger disse Afslag, som Adressaten skal indskrive i Jordebogen og føre til Regnskab. J. T. 9, 519 b.

— Miss. til Christian Holck. Peder Lauridsen og Mads Jørgesen i Krebjerg og Anders Sørfrensen i Amsøegaard i Vrads Sogn, begge i Vrads Herred, har berettet, at deres Markjord og Enge er ganske fordærvet af Sandflugt, saa at de ikke kan blive ved Magt, med mindre der bevilges dem noget Afslag paa deres Landgilde, og af hans Erklæring har Kongen set, at deres Beretning er sandfærdig, og at de ikke kan blive ved Magt, med mindre de i nogen Tid faar Afslag paa deres Landgilde, nemlig Peder Lauridsen $\frac{1}{2}$ Fjerding Smør, Mads Jørgesen $\frac{1}{2}$ Fjerding Smør og 5 Skpr. Rug og Anders Sørfrensen 2 Ørte Rug og 1 Fjerding Smør. Kongen bevilger, at de maa faa dette Afslag i 3 Aar, dog at de i den Tid saar

---

¹ K. har først haft: Niels Jensen Buck, boende i Koldinghus Len i Hierlef Herred i Egtou Sogn i Vorck By, hvilket atter er slettet. ² K. har først haft: udi afgangne Jep Ollufsens Sted, hvilket atter er slettet.

Klitfrø i det fordærvede Agerland og Eng og gør deres største Flid for, at Jorden kan komme til Rette igen. Christian Holck skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 520.

2. Møj (Flensborg). Miss. til Christen Holck. Peder Søfrensen i Maullund¹ samt Søfren Pedersen og Peder Larsen i Grost i Vrads Herred i Silkeborg Len har berettet, at deres Gaarde er meget forskyldet, fordi deres Markjord er meget sandagtig og der kun er ganske ringe Engbjærgning dertil, saa at deres Formænd, som har boet paa samme Gaarde, næsten alle er blevet forarmet, hvorfor de har begæret noget Afslag paa deres Landgilde, og af hans Erklæring har Kongen set, at deres Beretning er sandfærdig og at de kan blive ved Magt og siden yde det øvrige efter Jordebogen, dersom de maa faa følgende Afslag paa deres aarlige Landgilde: Peder Søfrensen i Mallund 2 Harboepd. Smør, Søfren Pedersen 1 Ørte Rug og 1 Harboepd. Smør og Peder Larsen 1½ Ørte Rug og 1 Harboepd. Smør. Kongen bevilger dette. Christian Holck skal indskrive det i Jordebogen og føre det til Regnskab. J. T. 9, 521.

— Miss. til Ifver Vind. Han har berettet og med Tingsvidne bevist, at 1 Bolig i Øster Ølby² i Hjerm Herred i Lundenæs Len, som Christen Jendsen paaboede, er saa højt forskyldet, at den paa Grund af sin Landgilde ikke kan blive besat, men har staaet øde i nogen Tid. Kongen tillader, at der herefter af samme Bolig aarlig maa gives ½ Td. Rug, ½ Ørte Byg, 1 Td. Havre, 1 Fjerdingspart Skovvogn³, ½ Svin, ½ Foder-nød, ½ Gaas, 1 Høne, 1½ Snes Æg, 1 Ørte 3 Skpr. Havre, hvilket er Halvparten af Landgilden, foruden Smørlandgilden. Ifver Vind skal indskrive det i Jordebogen og føre det til Regnskab. J. T. 9, 521 b.

— Miss. til samme. Kongen har bevilget, at Borgemestre, Raad og Borgere i Holstebro maa faa en Gaard sammesteds, kaldet Bisgaard, hvorpaa der staaer en Lade, med Tilliggende, under Byens Frihed for en aarlig Afgift. Da der behøves et Ladehus paa Lundenæs Slot, skal Ifver Vind lade denne Lade paa Bisgaard nedbryde og af Kronens Bønder føre til

¹ Malund, Klovborg S., Vrads H.   ² J. T. har: Øster Ollbye i Hierum Herred.   ³ En Ydelse i Form af Kørsel fra Skoven.

Lundenæs Slot og lade den opsætte dér. De andre Huse paa Bisgaard forærer Kongen til Holstebro By. J. T. 9, 522.

2. Maj (Flensborg). Miss. til Ernst Normand og Dr. Johan Borkardsen. Hr. Mads Christesen Harbo, Sognepræst til Hendsensvig og Gremsted¹ Sogne i Koldinghus Len, har berettet, at Agerland og Engjorden i de to Sogne aarlig fordærves meget af Sandknog og Vandløb, saa at Avlingen derved formindskes overordentlig meget og Tienden og hans anden Rettighed derved afkortes meget, og at han yderligere geraader i stor Armod, fordi han ikke har nogen Annekspræstegaard, hvorfor han begærer at faa bevilget nogen anden Hjælp. Adressaterne skal nøje undersøge hans Opgivelse og snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, ved hvilke Midler han kan hjælpes. J. T. 9, 522 b.

4. Maj (—). Miss. til nedennævnte Rigsraader og Lensmænd. Kongen har haft sin Opmærksomhed henvendt paa denne Tids uventede Begivenheder og har overvejet, ved hvilke Midler og Veje al truende Fare kan forebygges. Da Faren er for Haanden og ligesom i Døren, maa de Midler, som Gud har givet, og som skal bruges til Beskærmelse og ikke til Angreb, hellere bruges dertil end spares til Underhold for Fjenden. Det befales derfor Adressaterne at samle Stænderne i [Jylland i Viborg]², saa snart det kan ske, forelægge dem de efterfølgende Poster og paa Kongens Vegne opfordre dem til at overveje dem og raadslaa om dem. De skal endvidere (Adelen for sig, Gejstligheden for sig og Borgerne for sig) udpege nogle af deres Midte til et Udvalg, der sammen med andre Stænders Udvalg skal samles i Odense førstkommande St. Hans Dag og dér enes om, hvad Rigets Forsvar, det fælles Fædrelands Tarv og Tidens Tilstand og Fare udkræver, og vedtage det. Der skal forelægges Adelen følgende til Overvejelse: I. Hvormed den i denne højeste Nød vil komme Riget til Hjælp foruden med Rostjenesten. Det skal føres den til Sinde, at den tilforn og i forrige Kongers Tider, naar Faren har været mindre end nu, har ydet stor ekstraordinær Undsæt-

¹ Hejnsvig og Grindsted Sogne, Slavs H.   ² Det indførte Brev er stilet til Jørgen Urne, Albrekt Skeel og Kristen Thomsen Sehested og omhandler Jylland.

ning ved Forhøjelse af Rostjenesten, ved Forstrækning af sit Guld og Sølv og ved at overlade Kongen sin Indkomst. Dernæst skal det fremhæves, at eftersom alle Stænder er anmodet om at yde noget til Fordel for Jyllands Sikkerhed, haaber Kongen, at Adelen, som har mest at tabe ved Landets Udplyndring, vil foregaa de andre med et godt Eksempel og hellere hjælpe med en Del af, hvad den kan yde, end lade alt ruineres og borttages, hvorved der ogsaa maa tages Hensyn til, at dersom Landet først engang bliver indtaget, kan man ikke altid være vis paa, at man faar det igen og dermed de Friheder, man nu har. II. Om den Undsætning, Adelen vil yde, skal være til Hest eller til Fods. III. Om Adelen vil bevilge Penge til Hvervning af Undsætningsstyrken og til dennes Underhold i et eller to Aar og nedlægge disse Penge i Forvaring i Kister paa de Steder, som den selv synes, paa Betingelse af, at enhver af dem af Kisterne kan udtage hele det nedlagte Beløb eller det tiloversblevne af det Beløb, som enhver har nedlagt, naar det kommer til Fred i Tyskland og der bliver Sikkerhed for Grænserne. IV. Om de, som er formuende, desuden i et Aarstid eller to vil underholde noget Fodfolk for Kronen, have Fodfolket hjemme om Vinteren og i Marken om Sommeren og tage Forsikring af Stænderne paa Betaling, naar Krigen er overstaaet. V. Om de vil bevilge Udskrivning paa deres [Ejendom], saa længe denne Fare staa paa. VI. Om de ogsaa vil bevilge, at deres formuende Bønder ekstrordinært maa lønne 2 eller 3 Soldater eller ogsaa en halv eller en Tredjedel, saa længe Krigen varer, mod Forsikring af Stænderne eller anden Garanti, som de selv kan tænke sig. VII. De skal overveje, hvorledes Jylland kan sikres. VIII. Om de selv kan tænke sig andre Midler end ovennævnte. Kongen mener¹, at Adressaterne først skal holde dem Faren og Nøden for Øje og begære at faa at vide af dem, hvilke Midler de kan tænke sig til Afværgelse heraf, og først derefter, naar Adressaterne har hørt deres Betænkning, skal de fremsætte Kongens Forslag for dem. Ligeledes skal Adressaterne derefter forhandle med Gejstligheden og Borgerskabet og anmode dem om at udtale sig om, hvad de foruden fuld Skat (det, der nu erlægges, skal regnes

---

¹ Afsnittet: Kongen mener (Vi lade os naadigst vel befalde) ... til: ... fremsætte Kongens Forslag for dem, er senere tilføjet i K.

for halv Skat) i denne besværlige Nøds Tid vil yde til Hjælp efter den 1., 3., 4., 7. og 8. Post. Desuden skal Adressaterne betænke andre Veje og Midler, hvorved Rigets Forsvar kan iværksættes paa en gavnlig Maade og forblive bestandigt, og Kongen tvivler ikke paa, at de vil angive dette med bedste Føje og Diskretion, som de eragter det magtpaaliggende for Riget og Undersaatternes Velmagt og som det fælles Fædrelands Rige i denne Tid kan være tjent og bevaret med. Der tilsendes dem det aabne Brev om Stændernes Forsamling i [Jylland] med Befaling til at lade det læse og forkynde paa Landstingene og hvor det ellers gøres fornødent. Kongen har i det aabne Brev ladet Rum staa aabent, saa at de selv deri kan indføre Tiden, da Stænderne skal forsamles, eftersom de eragter, at det bekvemmest kan ske. — Næmlig: Jylland: Hr. Jørgen Urne, Hr. Albret Skeel og Hr. Christen Thomesen; Stænderne skal mødes i Viborg; Fyen: Hr. Mogens Kaas og Hr. Jørgen Brahe, Mødested: Odense; Lolland og Falster: Hr. Palle Rosenkrantz og Jost Frederik von Pappenheim, Mødested: Maribo; Sjælland: Hr. Claus Daa og Hr. Corfits Ulfeldt, Mødested: Ringsted; Skaane: Hr. Tagge Thott og Hr. Christopher Ulfeldt, Mødested: Lund. Sj. T. 26, 296¹. K.

4. Maj (Flensborg). Miss. til alle Rigsraaderne². Da Kongen har indkaldt Danmarks Riges Stænders Udvalg til Møde i Odense førstkommende St. Hans Dag, skal Adressaterne give Møde samme Tid og Sted og forhandle med Stænderne efter de derom udgangne Breve. Tillige skal de raadslaa om, hvad Kongens andre Riger og Lande kan anmodes om til samme Formaal. Sj. T. 26, 298. K.

— Miss. til Landsdommerne³ om at lade hosfølgende aabne Brev om Stændernes Møde læse og forkynde. Sj. T. 26, 298. K.

— Aab. Brev til Adel, Gejstlige og Borgerne i N. N. Land. Kongen har befalet nogle af Danmarks Riges Raad at stille dem nogle Forslag, der er Riget og dem selv højt angelegen. Kongen befaler derfor, at Adelen i egen Person,

¹ Tr.: P. Rhode: Saml. til Laalands og Falsters Hist. II, S. 209—13.

² De opregnes alle i K.   ³ De opregnes alle.

nogle af de Gejstlige og nogle af Borgemestrene og Raad-mændene i hver Købstad skal møde i N. N. Købstad den ... førstkommende, paahøre Forslagene og siden af deres Midte ud-vælge og befuldmægtige nogle, som til førstkommende St. Hans Dag kan møde i Odense og dér efter den dem medgivne Fuld-magt meddele Raaderne saadanne Svar og Betænkninger, som denne Tids Fornødenhed og Sagens Lejlighed udkræver. Sj. T. 26, 298 b. K¹.

4. Maj (Flensborg). Miss. til Hr. Claus Daa, Hr. Albret Skeel, Hr. Tagge Thott [Ottesen] og Gregers Krabbe² om af den Skat, der skal leveres dem førstkommende St. Hans Dag, at sende til Rentekammeret de paa hosfølgende Forteg-nelse angivne Beløb.

(Nedenunder er skrevet:) Fortegnelse³ paa den paabudne Skat, der skal betales førstkommende St. Hans Dag og leveres i Renteriet: Af Jylland 8500 Rdlr. in specie, af Sjælland 7000 Rdlr. in specie, af Skaane 7000 Rdlr. in specie og af Fyen 5140 Rdlr. in specie. Summa 27640 Rdlr. in specie.

Den Told, der er leveret i Kgl. Maj. eget Kammer: fra Ribe 6200 Rdlr., fra Kolding 14000 Rdlr., fra Nyborg 3000 Rdlr., fra Middelfart 1800 Rdlr. og fra Assens 2640 Rdlr. [Summa:] 27640 [Rdlr.]⁴. Sj. T. 26, 299. K.⁵

— Aab. Brev til Bønderne i Halmstad Len om at

¹ K., der er stilet til Stænderne paa Sjælland, har som Samlingssted for disse: Ringsted. K. har som Mødested og Tid for de befuldmægtigede haft: København den 1. Juli, hvilket er rettet til: Odense St. Hans Dag.

² K. har paa Bagsiden: Skattekommissarierne, paa Forsiden efter Adres-saternes Navne: finge hver saadant et Brev. ³ Over denne Fortegnelse har K.: Dette postscriptum blev i hvert af de fire Breve indlagt, som efterfølger: Fortegnelse paa hvis som af den paabudne Skat, som til St. Hans Dag førstkommende skal udgives og udi Renteriet leveres.

⁴ Sammentællingen findes kun i Sj. T., ikke i K. ⁵ Foruden oven-nævnte K. findes der under samme Dag en anden Konzept af følgende Ordlyd: Den Fortegnelse, som i Brevet formeldes om at skal indlægges i hvert Brev, er bedst at det forrettes ved postscriptum: af Jylland en 8 eller 9000 Daler, af Skaane 6 eller 7000 Tusend(!) Rdlr., af Sjælland ligesaa meget, af Fyen en 4 eller 5000, à l'advenant mere eller mindre. Was vor Zollen empfangen ist: Von Ripen empfangen 6200, von Kolding empfangen 14000, von Nieburch empfangen 3000, von Mittelfort empfangen 1800, von Assens empfangen 2640. [Summa] 27640 Rthl.

komme tilstede, naar de tilsiges af de tilforordnede Kommissarier eller Lensmanden (undtagen i deres Høst- eller Plovtid), ved Halmstad Slot og arbejde paa Voldene eller andet, hvad der befales dem, da det berettes, at der er en stor Fejl ved Reparationen af Fæstningen Halmstad, som endelig maa istandsættes i Tide for at undgaa stor Bekostning, og da Fæstningen er til Landets Forsvar og til Beskærmelse for dem, der bor nærmest ved dem og der derfor ogsaa fordem fra Arilds Tid har været forholdt saaledes med dem. De skal lade sig finde villige til at efterkomme Tilsigelsen, da Kongen ikke vil have nogen forskaanet, hverken Fogder eller Lensmænd (Adelens Ugedagsbønder undtagen), da der ikke alene ligger hele Kongeriget, men mest dem, der bor i den Landsegn, Magt paa Forsvaret. Saafremt nogen findes forsømmelig, skal Lensmanden efter foregaaende Dom lade ham staa til Rette. Sk. R. 5, 233.

4. Maj (Flensborg). Lignende Miss. til Indbyggerne i Fouridts¹ Herred i Varberg Len med Tilføjeelse af, at de til Gengæld skulde være forskaanet for det tilsvarende Arbejde paa Varberg Slot. Udt. i Sk. T. 5, 233 b.

— Miss. til Niels Krabbe om at lade hosfølgende aabne Brev om Arbejde paa Istandsættelse af Fæstningen Halmstad læse og forkynde paa de tilbørlige Steder og Tider i hans Len [Halmstad] og siden paase dets Overholdelse. Sk. T. 6, 276.

— Lignende Miss. til Ifver Krabbe [Tagesen, Varberg]. Udt. i Sk. T. 6, 276 b.

— Miss. til Niels Krabbe. Han har begæret at faa at vide, om Kammene paa Fæstningen Halmstad skal forbedres, og om noget skal forandres derpaa eller ikke. Han skal lade dem reparere og forbedre, dog forandre dem det mindst mulige, men han skal desuden lade Stenene sætte og kile fast og udflikke, saa at det kan have god Bestandighed. Taget skal han lade tække med nye Tagsten, dog med mindst mulig Bekostning. Hvad han anvender herpaa, skal han føre til Regnskab. Endvidere tillader Kongen, at den Murmester, som af Kongen selv for nogen Tid siden er sendt derop, maa bruges til Kammenes Reparation og andet, dog skal Niels Krabbe paase,

¹ Favraas Herred.

at det, han forfærdiger, bliver gjort med Flid, saa det kan være varigt. Til Manglerne paa Provianthuset, som han har berettet om, maa han bruge Loftet over Kirken og paa den store Sal dér paa Slottet og, for at det skal faa paalidelig Styrke, lade det gøre dobbelt, saavel som Taget, Hvælvingen paa Provianthuset og Krudtkamrene. Kongen har befalet Kommissarierne i Skaane Hr. Tagge Thott til Eriksholmb, Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup og Hr. Henrik Hvitefeldt til Lilløe, Embedsmænd paa Malmøhus, Helsingborg og Landskrone Slotte, til efter Af- fordring og rigtig Opskrift at betale Omkostningerne ved oven- nævnte Reparationer, baade paa Proviantloft, Kammene, Tøjhuset og Krudtkamrets Tag og Hvælving, som Kongen eragter det raad- somt at lade forfærdige. Sk. T. 6, 277 b.

4. Maj (Flønsborg). Miss. til Kommissarierne i Skaane. Da det berettes, at der er stor Brøstfældighed paa Fæst- ningen Halmstad, som kun kan repareres med stor Bekostning, skal de, naar Niels Krabbe til Skiellinge, Embedsmand paa Halm- stad Slot, efter rigtigt Regnskab paa Bekostningen ved Repara- tionen henvender sig til dem om Betalingen, lade ham faa Pen- gene efterhaanden af Toldens Oppebørsel. Sk. T. 6, 279 b.

— Aab. Brev om, at da det berettes, at de til Halmstad Købstad liggende Enge ødelægges og svækkes meget, fordi der dér skæres Tørv til Voldene omkring Fæstningen Halmstad, bestemmes det til Bedste for Borgerne sammesteds, at der herefter til nævnte Brug maa skæres Tørv paa Steder i Lenet, hvor det kan ske belejligt og bekvemmeligt. Sk. R. 5, 233 b.

— Aab. Brev til Bønderne i Halmstad Len. Da det be- rettes, at Kronens Skove forhugges meget for at skaffe Gærdsel omkring Biskopstrups Ladegaardsmark, befales det, for at Skovene kan blive fredet, at hver Fuldgaardsmand snarest efter dette Brevs Forkyndelse skal opsætte 3 Favne Stengærder omkring Biskopstrups Ladegaardsmark og siden ved- ligholde dem. Sk. R. 5, 234.

— Aab. Brev til Bønderne i Halmstads Len. Da det berettes, at Flyvesand til Tider anretter stor Skade dér i Lenet og de Gærder, der er oprettet mod Sandet, er forfaldne, befales det dem alle, baade Kronens, Adelens og de Gejstliges Bønder, igen at opsætte disse Gærder. De skal straks be-

gynde derpaa og siden holde dem vedlige, da det er til deres egen Gavn og Skades Afværgelse. Sk. R. 5, 234.

4. Maj (Flensborg). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt og Niels Krabbe. Det er forebragt Kongen, at Bønderne i Halmstad Len forhugger Kronens og Adelens Skove meget og siden sniger sig til at udføre Veddet til Strandsiden og afhænde det til dem, der tilfældigvis kommer dertil med smaa Skuder, baade indenlandske og udenlandske, og at det muligvis kunde være tjenligt, for at afskaffe dette, at forbyde, at nogen indtager Last dér i Lenet undtagen for Halmstad By, for at man desto bedre kunde erfare, hvøm der fremfører dette Ved (som er hugget i Kronens og Adelens Skove). Adressaterne skal undersøge Sagen og snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt et saadant Forbud, nemlig at der i Halmstad Len kun maa udskibes for Byen, med god Føje og uden altfor stor Skade kan føre til det ønskede Resultat. Sk. T. 6, 279.

— Miss. til Gabriel Kruse og Frederik Rantzau. Da der er opstaaet Trætte mellem Niels Krabbe til Skiellinge, Embedsmand paa Halmstad Slot, paa den ene Side og Arvingerne efter afdøde Erik Rosenkrantz paa den anden Side om Halmstad Lens Afgift og Indkomst, idet Erik Rosenkrantz er død efter St. Hans Dag og indtil den Tid har underholdt Slottets Folk, Rostjenesten med andet, og derimod har oppebaaret en Del Landgilde og har ladet saa Vinter- og Vaarsæd til Ladegaarden, og da der af samme Aarsag er opstaaet Trætte mellem Niels Krabbe til Skiellinge og Christian Bülow til Engelstedt, Befalingsmænd over Halmstad og Laholms Len, skal Adressaterne snarest undersøge Sagen, stævne baade de nævnte Arvinger og begge Lensmændene til bestemt Tid og Sted for sig og afgøre dem imellem, hvad hver af dem skal nyde af Landgilde, Avl, uvisse Indtægter og andre Fordele af Lenene, hvor meget af Afgiften hver af dem skal betale paa Renteriet og hvad Regnskab hver af dem skal klarere sammesteds. Sk. T. 6, 278 b.

— Miss. til Rentemestrene. Kongen har af det ostindiske Kompagnis hjemkomne Varer ladet oppebære de 20 Procent, som han tilforn har udlagt og forstrakt det med, men da Handelen endnu udkræver, at saavel hans som de andre Partici-
panters Udlæg maa blive deri, skal Rentemestrene tilstille

Bewinthebberne samme 20 Procent til Handelens Fortsættelse. Bewinthebberne skal med Statholderens Raad og Vidende anbringe dem til Handelens Fortsættelse. Sj. T. 26, 295 b. K. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

4. Maj (Flensborg). Miss. til Rentemestrene. Da Nordlandenes Len er ledige og Kongen har anset det for godt at dele dem i 3 Len, som de fordm har været det, hvoraf de to skal forlenes til to af Kongens Skibskaptejner, medens det tredje skal anvendes til dermed at betale Folrat N.¹, Kongens Søns, den udvalgte Prins Christians Staldmester, befales det Adressaterne at dele Nordlandene i tre Dele, som det synes dem bekvemmeligst, siden lave Udkast til Forleningsbreve for dem alle tre og indsende dem til Kancelliet, hvor de saa kan udfærdiges. De skal paase, at der ikke sker Kronen nogen Afgang i den sædvanlige Afgift, Indkomst eller Rettighed, men tildele hvert af Lenene sin Del af Afgiften efter Lenenes Lejlighed. Sj. T. 26, 299. K. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om Vartov Hospitals Tilgodehavende i den Gaard ud til Købmagergade med tilliggende Huse i Landemærket, hvor den nye Kirke² skal bygges. Sj. T. 26, 299 b. K. (Tr.: KD. V. 207).

— Miss. til samme. Da det berettes, at Roland Crappé endnu har i Forvaring de ostindiske Varer, som sidst er hjemkommet fra Ostindien, skal Adressaten tilholde ham straks at overlevere til Bewinthebberne alle de Varer og det Gods, som tilkommer Kompagniet, for at de kan sælge dem til Bedste for Kompagniet og til ny Udrustning og Kompagniets Fortsættelse; dog skal Adressaten paa Kongens Vegne, som maa gøre det højeste og største Indskud og er mest interesseret, paase, at Pengene anvendes til Kompagniets Bedste og til Udrustningen. Kongen eragter det raadeligt, at baade Christianshavn og det andet Skib, som skulde have været til Japan, sejler ud sammen. Endvidere skal Adressaten tilholde Bewinthebberne at afskedige Folkene paa Christianshavn, indtil den Tid kommer, da de skal sejle ud, da skal de, som er dygtige dertil, indstille sig igen. Saafremt Roland Crappé mener, at han skal have sin

¹ Volrat Lampe.   ² Trinitatis Kirke.

Gage i de Varer, som han har ført med hjem, skal Adressaten lade ham vide, at han ikke maa tvivle paa, at han vil faa, hvad der tilkommer ham, naar han har gjort Regnskab, og at der ikke vil vederfares ham andet, end hvad der er ret og rimeligt. Og for at man snarest muligt kan komme til Ende med Crappés Regnskaber, skal Adressaten straks paa Kongens Vegne forlange alle Hovedregnskaberne af ham, tilstille Bewinthebberne dem og paalægge Bewinthebberne og Participanterne straks at udpege dem, der skal revidere hans Regnskaber. Ligeledes skal Participanterne udpege dem, der skal revidere de sidste Bewinthebberes Regnskaber, for at man endelig engang kan faa at vide, hvorledes Kompagniets Handel staar. Kongen har endvidere bevilget, at Bewinthebberne maa sælge det store ostindiske Hus ved Stranden, som tilhører Kompagniet, dog skal Adressaten paase, at disse Penge anvendes til nævnte Udrustning. Den gamle Gæld¹ skal ikke betales, undtagen hvor det kan dreje sig om Tilgodehavende til nogle fattige, som kun har en ringe Rest til Gode, navnlig de, som enten har mistet deres Husbonde eller deres Fader², og andre Fattige samt Jørgen Danielsen, Borgemester i København, hvem Kongen tilforn har bevilget, at han maa betales, da han ikke kan vente. Kongen vil selv lade sine 20 Procent indbetale igen til Bewinthebberne til denne nye Rejse og Udrustning, da han har faaet Betaling for dem af Kompagniet, og der tilsendes Adressaten hoslagt Befaling til Rentemestrene herom. Endvidere skal han forhandle med de Gejstlige og andre Participanter i København om ogsaa at lade deres 20 Procent blive staaende i Kompagniet ligesom Kongen, for at Handelen kan fortsættes og det, der er lagt ud, kan blive indtjent igen. Sj. T. 26, 300. K.

4. Maj (Flensborg). Miss. til Hr. Claus Daa, Hr. Tagge Thott Ottsen, Hr. Christopher Ulfeldt og Hr. Corfits Ulfeldt. Kongen har befalet Roland Crappé at aflægge sit Regnskab for den ostindiske Handel og ligeledes, at de sidste Bewinthebbere, Jørgen Danielsen, Hans Trægaard og Hans Havemand, skal gøre Regnskab for deres Forvaltning af Kompagniet. Da det er at formode, at en af Parterne kan

---

¹ Der maa sigtes til Tilbagebetalingen af de første Indskud.   ² D. v. s. Enker eller Børn.

mene, at deres Tvistighed er ret begrundet og at deres Modpart fremsætter en urigtig Paastand, skal Adressaterne, naar Regnskaberne er reviderede og der er gjort Antegnelser derpaa, dømme om, hvilke af disse Mangler der bør godtgøres og hvilke de, som staa for Regnskabet, bør betale. Sj. T. 26, 302. K.

4. Maj (Flensborg). Miss. til Dr. Thomas Fincke. Da det berettes, at han er i Baghaanden med mange Aars Regnskaber, paalægges det ham at klarere en Del af dem til førstkommende St. Hans Dag og den anden Del til den efterfølgende St. Mikkelsdag, saa der engang kan komme til Ende dermed. Sj. T. 26, 302 b. K.

— Miss. til Lunde Kapitel. Da det berettes, at der trættes om Skreblinge Kirkes Beholdning, som afdøde Sifvert Grubbe menes at have oppebaaret, skal Kapitlet fordre Kirkeværgerne for sig, ransage Sagen saa nøje som muligt og skaffe Kirken sin Beholdning, som afdøde Sifvert Grubbes Arvinger skal levere til Kirkerne med de andre Beholdninger. Sk. T. 6, 277 b.

— Aab. Brev, hvorved Patrick Dumbar til Spanderup, Major i Skaane, som for nogen Tid siden har begivet sig ind i Danmark og nu har ægtet en Adelsperson, Fru Maren Munk, faar Bevilling paa, at han og hans rette Ægtebørn og Afkom maa nyde alle de Privilegier og Friheder, som Adelen her i Riget har. Sk. R. 5, 232 b.

— Miss. til Niels Trolle. Da han har berettet, at en Del af Kronens Bønder i Københavns Len er sat for højt i Skyld, medens andre derimod giver ringe Landgilde, tillader Kongen, at han søger at afhjælpe dette saa godt som muligt, saa at det kan gaa ligeligt til paa alle Sider. Sj. T. 26, 301. K.

— Miss. til Hr. Jost Høg om at lægge 9 Gaarde i Hellested By og Sogn, Fuglse Herred i Lolland, som Kongen har udlagt til Sorø Akademi til Mageskifte¹, ind under Sorø Akademi, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indtægt af dem. Sj. T. 26, 301 b. K.

— Miss. til Malte Juul. Otto Termo til Hogenfyen, Jægermester, har berettet, at Malte Juul har noget Gods paa

¹ Af 16. Juli 1638 mod Gods under Nykøbing Slot.

Bornholm, der ligger i Vildtbanen. Da Kongen begærer dette Gods til Mageskifte af ham, skal han snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvilket Vederlag i samme Len han begærer derfor. Sk. T. 6, 276.

4. Maj (Flensborg). Miss. til Lunde Kapitel. Da Gunde Rosenkrantz til Boserup, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred, har begæret følgende Lunde Kapitel tilhørende Gaarde, nemlig 5 Gaarde¹, hvoraf 1 er øde, i Sarsstrup², 1 øde Gaard³ i Togerup⁴, 1 Gaard i Sønder Mønge⁵, og 1 Gaard i Kleysinge, alle i Skaane, til Mageskifte for 1 Gaard i Liusekøbing, 1 Gaard i Frillestad, 1 Gaard i Quidtstoft, 1 Gaard i Fasemorup, 1 Gaard i Brogaard, 1 Gaard i Nøremønge, 3 Gaarde i Herslef, 1 Gaard i Glumsløf, 1 Gaard i Verrum og 5 Gaarde i Kommestedt, alt i Skaane, og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, mod yderligere Gods, skal Kapitlet nøje undersøge Godsets Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods kan bortskiftes fra Kapitlet og dette faa fuldkomment Vederlag for det i det tilbudte Gods. Sk. T. 6, 276 b.

— Miss. til Hr. Tagge Thott og Bispen i Skaane [Dr. Peder Vinstrup]. Da Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, har begæret en Kronen tilhørende øde Præstegaard og Kirkes Ejendom, som er 12 eller 14 Læs Eng, i Arridtsløf By i Gyng Herred i Christianstads Len i Skaane, til Mageskifte for 1 Gaard, kaldet Aagerup, i Rye Sogn i Nørre Asbo Herred i Helsingborg Len, som er Anneks til Odderliunge⁶ Sogn, hvilken Gaard er bevilget Præsten til Annekspræstegaard i Rye Sogn, skal de snarest besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sk. T. 6, 279 b.

— Miss. til Hr. Hans Lindenov. Kongen har bevilget⁷, at han maa faa Gods i Davinde i Fyen til Mageskifte, og

---

¹ Der nævnes ikke Gaardenes Antal, men kun Beboernes Navne. Om den øde Gaard siges det, at den beboes af 10 ved Navn nævnte Personer; det er derfor muligt, at de 4 andre Navne betegner Beboere paa 1 Gaard og ikke 4 Gaarde. Det samme gælder for de følgende Gaarde, hvor muligvis de ved et Bynavn nævnte Beboere er fælles om 1 Gaard. ² Fejlskrift for: Saxtorp, Harjagers H. ³ Der nævnes 3 Beboere paa denne. ⁴ Taagerup, Rønnebergs H. ⁵ Sønder Møinge, Rønnebergs H. ⁶ I Skødet af 1. Okt. 1638 i Sk. R. er Navnet rigtigt rettet til: Ørkelljunge. ⁷ 12. Marts 1637.

erfarer nu af den Erklæring, som Kommissarierne Claus Brockenhuus til Brouholm, Landsdommer i Fyen, og Hening Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, har indsendt sammen med Besigtelsen, at medens det Davinde Gods ligger som samlet Gods i én By og ét Len, er vel ved Magt med gode Bygninger og har godt Skovgods, saa ligger det Gods, som han vil give til Vederlag, i 3 Len i 5 Herreder og Birker og 3 Mil fra Odensegaard, tilmed skal af 15 Gaarde og 1 Mølle de 14 Gaarde og Møllen være bygfældig. Da der altsaa er alt for stor Ulighed i dette Mageskifte, skal han, dersom han ønsker at faa det nævnte Gods til Mageskifte, indsende Erklæring om, hvad Gods han vil udlægge, saa at der kan blive Ligelighed i Mageskiftet. F. T. 4, 470.

4. Maj (Flensborg). Miss. til Hr. Christen Tommesen. Da Hr. Albredt Skeel til Fussing, Embedsmand paa Riberhus Slot, har begæret 3 Gaarde, hvoraf den ene betaler Afgift af noget Jord og et Hus paa Refn Mark, 2 Bol, hvoraf det ene er et Kirkebol, 1 Gadehus, 1 Stk. Eng ved Hasselt, kaldet Knudsholmb, 1 Stk. Eng ved Grindaa, kaldet Broholmb, alt i Kalø Len, til Mageskifte for 3 Gaarde i Pederstrup By i Nødagger Sogn i Sønder Herred, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Kalø]. J. T. 9, 523.

— Miss. til Hr. Palli Rosenkrantz om at lægge følgende Sorø Akademi tilhørende Gaarde, nemlig 3 Gaarde i Anderstrup, 1 Gaard i Budderup og 3 Gaarde i Skielsstrup, til hvilke der ligger Fællesskov til 43 Svins Olden, alle i Hendsbye¹ Sogn i Musse Herred i Lolland, som Kongen har udlagt af Sorø Akademis Gaarde til Nykøbing Slot, ind under Nykøbing Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. Sm. T. 6, 460.

— Aab. Brev, hvorved Claus Madsen, Borgemester i Middelfart, faar Bevilling paa at faa Kronens Part af de Korn- og Kvægtiender, som hans Formand har haft og som dennes Enke endnu har i Fæste, for tilbørlig Fæste og sædvanlig Afgift. Lensmanden paa Hindsgavl Slot skal lade

¹ Fejlskrift i Sm. T. for: Hunseby.

Claus Madsen faa disse Tiender for tilbørlig Fæste og sædvanlig Afgift, naar de bliver ledige. F. R. 4, 145.

4. Maj (Flensborg). Aab. Brev om, at da det berettes, at Sortebrødre Kirkes¹ Bygning i Ribe er meget brøstfældig, at Kirken tilmed maa forrente en stor Del Penge, at der paa den anden Side til Kirken ligger mange Enge, som bortfæstes af Dr. Christen², Provst sammesteds, og at der kun betales en ringe Afgift af dem til Kirken, har Kongen bestemt, at hvem-somhelst (ingen undtagen), som nu har nogen af Sortebrødre Kirkes Enge i Brug, af hvert Læs Hø, der avles paa Engene, aarlig yderligere skal give 7 Rigsort til Kirken, og det selv om Kongen tilforn kan have bevilget, at de maatte beholde disse Enge for den sædvanlige Afgift, eftersom man dengang hverken har gjort opmærksom paa Afgiftens Ringhed eller Kirkens Brøstfældighed. J. R. 9, 294 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Præsten og Bymændene i Veien og deres Efterkommere maa beholde de Jordparter og Ejendomme, som fra Arilds Tid har ligget til deres Gaarde efter de Breve, Domme og Friheder, som Kong Christian III har bevilget dem derpaa, for den sædvanlige Afgift. Manderup Abildgaard til Skodborg har til Magelæg³ faaet $\frac{1}{2}$ Gaard, tilhørende Ribe Kapitel, med tilliggende Jordegods imod andet Jordegods, som han har afstaaet til Kronen paa Ribe Kapitels Vegne, men da Præsten og Bymændene i Veien har faaet Kongens Farfaders, Kong Christian III's Brev⁴ og Dom paa, at de maa beholde de Jordparter og Ejendomme til deres Gaarde, som fra Arilds Tid har ligget til dem, samt de Friheder, deres Breve formelder om, har de begæret ogsaa fremtidig at maatte beholde disse Friheder paa samme Jordparter og Ejendomme. J. R. 9, 295. K.

— Aab. Brev om, at en Enke, ved Navn Elle Søfrensdatter, i Brevig i Øserød⁵ Sogn i Lundenæs Len har berettet, at hun har haft Bondeskylden af Halvparten af en Gaard,

¹ St. Katrine Kirke, der oprindeligt var Kirke til Sortebrødre Klostret.

² Dr. med. Kristen Bording, Provincialmedikus i Ribe; jvfr. om disse Enge aab. Brev af 2. Marts 1635. ³ Se 25. April 1638 med Noter.

⁴ Af 25. Juni 1547, se 25. April 1638 ovfr. ⁵ Fejlskrift i J. R. og i K. for: Bredvig, Ørre Sogn, Hammerum H.

Hielmsgaard kaldet, i Hidtsaggers¹ Sogn i forskrevne Len, som paa Grund af ubetalt Rettighed og Herlighed er skuret til Lensmanden paa Lundenæs Slot under Kronen, og at Grunden hertil er den, at samme Halvgaard blev nedbrudt af de Kejserslige, da de havde bemægtiget sig Jylland, og at ingen vil genopbygge en nedbrudt Gaard og alligevel udrede Konge- og Bonderettighed deraf, hvorfor den i nogle Aar ikke har været fæstet bort. Hun har derfor begæret, at forskrevne Halvgaard igen maa være kvit og løs fra dette Skurefald. Kongen bevilger, at forskrevne Enke (med Ophævelse af Skurefaldet) igen maa oppebære Bonderettigheden af forskrevne Halvgaard som tilforn; dog skal hun derimod være forpligtet til snarest paa Lundenæs Slot at betale den resterende Rettighed og Herlighed. J. R. 9, 295 b. K.

4. Maj (Flensborg). Aab. Brev, hvorved M. Peder Pedersen, Sognepræst til Sortebrødre Kirke i Viborg, faar Bevilling til at faa Arrest paa Pofvel Hansen, forrige Skriver paa Skive Slot, hvor han kan opsørge ham eller hans Gods, indtil han har faaet sin Betaling. M. Peder Pedersen har berettet, at han for nogle Aar siden har overleveret nævnte Pofvel Hansen en Guldkæde og noget forarbejdet Sølv, mod dennes Haandskrift, for at denne skulde sælge det og give ham Pengene derfor i København, men da han kom tilbage til København, kunde M. Peder ikke opsørge ham nogetsteds og ikke faa det ringeste for sit. J. R. 9, 295 b.

— Aab. Brev, hvorved Niels Pedersen, boende paa en Selvejrbondegaard, kaldet Amheit², i Egtor Sogn i Koldinghus Len, som Mads Pedersen tilforn har beboet, antages til at have Tilsyn med Kongens Vildtbane omkring Egtor, saa at ingen gør Skade paa Dyr eller Fjervildt og ingen understaar sig ved Nattetide at hugge i Skovene, ej heller nogen understaar sig at drive ulovligt Fiskeri i Kongens ferske Søer, Aar og Bække i Egtor Sogn. Saa længe han er i denne Bestilling, skal han være fri for al Ægt og Arbejde. J. R. 9, 296. K.

¹ Fejlskrift i J. R. og K. for: Hodsager S., Ginding H. Gaarden kaldes i Lundenæs Lens Jordebøger: Hielmsgaard. ² Amhede, Egtved S., Jerlev H.

4. Maj (Flønsborg). Aab. Brev om, at Hans Mickelsen i Skierup i Holmans Herred, der har berettet, at han af adskillige Tilfælde er kommet i stor Armod, maa være forskaanet for den resterende Landgilde indtil denne Dag, og at han fremdeles maa beholde sin Gaard, dog kun saafremt han giver Lensmanden paa Koldinghus nøjagtig Forsikring for, at han herefter rigtigt og betimeligt vil yde den sædvanlige aarlige Landgilde og holde Gaarden vedlige. J. R. 9, 296 b. K.

— Aab. Brev om, at Hr. Albret¹, Sognepræst til Starup Kirke, for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift maa faa den første belejlige Kronens og Kirkens Korntiende, der bliver ledig i Koldinghus Len, dog andre Kongens Ekspektancebreve dermed ufokrænket. J. R. 9, 296 b. K.

— Aab. Brev om, at da Kongen for nogen Tid siden² har annekteret Lyddom og Lønne Sogne, og da Hr. Oluf Pedersen, som nu er Sognepræst til Lønne, har tilbudt godvilligt at afstaa Lønne Kald og drage derfra og nedsætte sig i en Købstad³, bevilger Kongen, at han maa nyde det Minde⁴ og Fæste, som han kan faa af den Præstegaard, han fraflytter, og at han maa beholde Nebbel Tiende paa Livstid og efter sin Afgang et helt Naadsensaar, samt at samme Tiende siden skal følge Præsten i Lyddom med samme Rettighed, hvormed den har været lagt til Lønne Sogn. J. R. 9, 297.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Niels Lauritsen, Sognepræst til Smidstrup, faar Bevilling paa Ægt og Arbejde af et Bol i forskrevne Smidstrup, som hans Formand har haft før ham, dog at han udgiver den Rettighed, som plejer at gaa deraf. J. R. 9, 297. K.

— Miss. til Mogens Sehested. Hr. Laurids Knudsen, Sognepræst i Skive, har berettet, at han imod de Friheder og Privilegier, som andre Sognepræster i Købstæderne nyder efter Ordinansen, besværes med Bøsseskyttepenge og anden kongelig Skat og Tyngde, fordi han ikke har nogen Præstegaard til Bolig, som det er sædvanligt i andre Købstæder. Adressaten, der af hosfølgende Supplikation kan se de

---

¹ Albret Jakobsen Vilstrup, Sognepræst til (Øster-)Starup og Nebel, Brusk H. ² 17. Juli 1633. ³ Han blev s. A. Præst ved Ribe Hospital. ⁴ Vederlag.

nærmere Omstændigheder, skal hjælpe Andrageren, saa at denne forskaanes for alle utilbørlige Paalæg, selv om han og hans Forgængere tilforn har været besværet dermed, eftersom ingen Præstemand bør gøre borgerlig Tynge af den Gaard, han bebør, naar han ikke har nogen Residens¹. Hvad Avlen i Marken angaar, da bør han ogsaa forskaanes, medmindre der er paalagt den nogen særlig Tynge og han har tilforhandlet sig altfor stor en Part deraf. J. T. 9, 525.

4. Maj (Flensborg). Miss. til Ernst Normand. Da de Fattige i Kolding Hospital har berettet, at deres Underholdning Dag for Dag bliver ringere, som han kan se af hosføjede Supplikation, skal han sammen med Provsten, Hospitalspræsten og Borgemestre og Raad i Kolding træffe saadan Anordning, at de Fattige ikke forures, men faar deres daglige og nødtørftige Ophold og Renlighed, saa at alting gaar ligeligt og ret til. J. T. 9, 525 b.

— Miss. til Gunde Lange, [Aalborg]. Da det berettes, at Kirkerne i Vendelbo Stift paa Grund af deres Uformuenhed ikke kan yde det Udlæg, som Kongen har befalet at yde til Kirkerne i Randers, tillader Kongen, at det maa bero med dette Udlæg indtil videre. J. T. 9, 526.

— Lignende Miss. til Jørgen Seefeld [Enevoldsen, Hald] om Kirkerne i Viborg Stift. Udt. i J. T. 9, 526.

— Miss. til Otte Marsvin [Dronningborg]. Kongen har bevilget, at der af adskillige Kirker og Stifter i Jylland skal ydes en Sum Penge til Kirken i Randers. Han erfarer nu, at en stor Del af Kirkerne paa Grund af deres Uformuenhed og deres egen Bygfældighed ikke godt kan yde disse Udlæg, og da han mener, at Borgerskabet i Randers er ved god Formue og efterhaanden godt i en og anden Maade kan bidrage til deres Sognekirkes Bygning, og da Borgerne sammesteds bruger stor Avl, burde de ikke i saadanne Tilfælde undslaa sig for at undsætte deres egen Sognekirke med rundeligere Tiende og Bygningshjælp². J. T. 9, 526 b.

---

¹ D. v. s. ikke har nogen Embedsbolig til Kaldet. ² Brevet er forskrevet. Hele Brevet er formet som en Forsætning: Eftersom vi osv. Det er muligt, at der til Brevet har hørt en Slutning, der kommunicerede de to foregaaende Missivers Indhold om, at Kirkerne i Vendelbo og Viborg Stifter fritages for Bidrag.

4. Maj (Flensborg). Miss. til Henrik Bilde og Jakob Ulfeldt. Da der er opstaaet Trætte mellem Fru Saafie Friis, Enke efter Frederik Munk til Harridskier, og hendes Børn om en Del Breve, skal Adressaterne rette deres Lejlighed efter til bestemt Tid og Sted at tage de Breve, om hvilke der tvistes, for sig, nøje gennemse dem og skifte Brevene mellem dem enten i Mindelighed eller ved Dom. Dersom nogen af Parterne ikke møder, skal deres Kvota alligevel afsættes. De skal give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid og Sted, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted og efterkomme Kongens Befaling. J. T. 9, 527.

— Miss. til Gunde Lange. Skomagerne i Aalborg har berettet, at der imod deres Privilegier gøres dem stort Afbræk paa deres Handel og Næring af adskillige Fremmede, navnlig af Hobro Skomagere, som med Forprang og Landekøb betager dem deres Næring, som det videre kan ses af deres hosføjede Supplikats. Gunde Lange skal hjælpe dem til Rette dermed og tiltale de andre, som forholder sig utilbørligt, ved Lov og Ret; dog skal det hermed ikke være Bondeskomagerne forment efter Recessen at opholde sig i Landsbyen og bruge deres Haandværk. J. T. 9, 528 b.

— Miss. til Hr. Albrecht Skeel. Det berettes, at en Bonde, ved Navn Anders Christesen, i Borte i Lou Herred¹ gør sig til Prokurator og fører Sager blandt Bønderne i Riberhus Len og Møgeltønder Birk. Han skal befale Bonden, at han hverken i Lenet eller i Birket lader sig bruge hos Kongens Bønder i andre Sager end sine egne, hvis han ikke vil straffes som den, der modvillig mod Kongens Befaling lader sig bruge til Klammer og Trætte. Dette skal han lade forkynde til Tinge til alles Underretning. Endvidere har Adressaten berettet, at han ikke kan faa nogen Forlover for Vedligeholdelsen af den Mølle i Ribe, som Jørgen Møller bebor. Kongen tillader, at der forholdes med den som tilforn, nemlig at Kongen vedligeholder den og Mølleren yder den fulde Landgilde. J. T. 9, 530.

¹ Formentlig: Borrig, Brede S., Lø H.

4. Maj (Flensborg). Miss. til Tønne Friis og Erik Grubbe. Jost Eriksen i Lasstrup¹ i Hads Herred har til Kongen angivet Jacob Jensen i Caen i bemeldte Herred for adskillige Poster, om hvilke han bør erklære sig. Adressaterne skal kalde begge Personer for sig og erfare, hvad de beskylder hinanden for og hvad der er sandt i Beskyldningerne, og snarest indsende deres Erklæring derom til Kancelliet. J. T. 9, 527 b.

— Miss. til Ernst Normand. En Kronens Bonde, ved Navn Jens Pedersen, i Thrøse² dér i Lenet [Koldinghus] har berettet, at hans Gaard har meget ringe Avl og Sæd, men at han alligevel er sat i samme Skyld og Landgilde som hans Naboer, der har langt mere Jord i Brug end han, og har derfor begæret noget Afslag i sin Landgilde. Kongen bevilger, at der til Tinge maa opkræves uvildige Dannemænd, som skal undersøge, hvor meget Afslag der med Rette kan gives ham, dog skal Adressaten paase, at Bonden kan blive ved Magt og Kronen ikke tage for stor Skade og at han ikke besværes med mere Ægt og Arbejde, end han kan taale. J. T. 9, 528.

— Miss. til samme. Da det berettes, at der til Reparation og Forfærdigelse af Skolemesterens Residens i Kolding endnu behøves en Sum Penge, skal han straks af de mest formuende Kirker i Koldinghus Len indkræve 200 Rdlr. og levere dem til M. Niels Svendsen, Skolemester i Kolding, til Anvendelse til nævnte Bygnings Istandsættelse, og tage Kvittans

---

¹ Begge Stednavnene er forskrevet i J. T. I Aakær Lens Ekstraskatter for 1638 er blandt selvejende Bønder i Hads Herred opført: Jacob Jensen i Canne, Ridefoged, og Just Eriksen i Løvstrup. Det maa sikkert være disse to Mænd, der omhandles i ovenstaaende Missive. Kanne er det nuværende Rantzauagave i Hvilsted S. Løvstrup, der i Ekstraskatterne er opført mellem Fillerup og Morsholt, maa være Lovestrup i Odder Sogn, det nuværende Rathlousdal. ² Et Stednavn af lignende Form har ikke været at finde. Naar henses til den skødesløse Maade, hvorpaa Skriveren af disse Missiver Peder Seefeld behandler Tekst og Navne, er det ikke umuligt, at der er ment Erritø i Elbo H., idet der i Koldinghus Lens Jordebog 1638—39, Fol. 145 b i Erridtzsøe By og Sogn i Eld Herred findes nævnt en Jens Pedersen, som har forhævet Kong. Majs. Missive, dateret Haderslevhus den 3. Febr. 1639, hvorudi han for ny og mindre Skyld og Landgilde er takseret, saa han nu herefter giver osv.

af ham for Pengene. Dog maa han ikke tage Penge af de Kirker, hvis Bygning trænger til Istandsættelse, og ikke heller fra dem, der mangler de tilbørlige Ornamentter, Kalk og Disk, Messeklæder, Bibelen, Sangbøger og andet deslige. Om Skolens Istandsættelse skal M. Niels Svendsen aflægge Regnskab i Nær-værelse af Provsten og Borgemestre og Raad i Kolding. J. T. 9, 529.

4. Maj (Flensborg). Miss. til Ernst Normand. Han skal her-efter til Bispisningen af Skolepersonerne i Kolding levere rede Penge til Raadmand Niels Andersen, hos hvem de nu er i Kost, eller til den, hos hvem de senere maatte være i Kost. Han skal levere dem alle i rede Penge og maa ikke levere dem Varer som Betaling. Pengene skal han betale dem i 2 Terminer, den første Termin skal være den sidste April, for at der ikke skal kunne bruges den Undskyldning, at der ikke er Penge i Forraad, naar de saaledes tages sidst i Aaret, den anden Termin skal være Mikkelsdag, saa at Kongen ikke mere besværes dermed. J. T. 9, 529 b.

— Miss. til samme. Det berettes, at en Præst i Øster Sne¹ og hans Hustru er død for 7—8 Aar siden og at der ikke er handlet tilbørligt med Skiftet og med Taksering og Vurdering af hans efterladte Gods. Ernst Normand skal straks og uden Forhaling undersøge Sagen, paatage sig de fader- og moderløse Børns Arveskifte og føre deres Sag med Loven mod deres forsømmelige eller egennyttige Værge, saa at der vederfares dem, hvad der er Ret. J. T. 9, 530 b.

— Miss. til samme. Han har berettet, at Bønderne i Bredstrup og Raas² er sat for højt i Skyld, saa at de ikke kan blive ved Magt. Skönt Kongen ikke er til Sinds at forandre Kronens Jordebog uden højnødvendig Aarsag, bevilger Kongen dog dette Afslag, dog saaledes at der i Lenet kan findes en anden, hvis Skyld kan forhøjes af lovligt opkrævede uvildige Mænd, saa at der ikke afgaar Kronen for meget. J. T. 9, 531.

— Miss. til samme. Hvad Skeirrups³ Bymænd har be-

---

¹ Det vides ikke, hvem det var. Mikkil Pedersen blev kaldet 1629, M. Peder Pedersen Bering i 1638. ² Dette Navn synes at være forskrevet; maaske er ment: Rands, Gaarslev S., Holmans H. ³ Skærup, Holmans H.

rettet, kan han se af medfølgende Supplikation. Han skal undersøge deres Opgivelser nøje og siden hjælpe Bymændene til Rette, saavidt det er billigt. Ellers skal han tilholde dem, som har taget Indtægten, igen at udbetale den uden Trætte og Vidtløftighed, da Kongen ikke vil have, at hans Bønder skal forarmes ved unødigt Tingsøgning og Rettergang. Desuden skal han paase, at Bønderne ikke lægges for Had af Herredsfogden og Delefogden eller forfølges af dem for denne Supplikation. J. T. 9, 531 b.

4. Maj (Flensborg). Miss. til Christen Holck. Det berettes, at Tharumb Mølle, som ligger under Lønborg Bispegaard, er meget brøstfældig paa Vandværket, Maleværket og Bygningen, og at der til dens Reparation behøves følgende Ege- og Bøgetømmer: 2 Stkr. Lejder¹ hver 13 Alen lang, 9 Stænger hver 3¹/₂ Alen lang, 8 Løsholter² hvert 3 Alen langt, 2 Stkr. Murløder hver 13 Alen lang, 9 Pæle under Kværnværket hver 6 Alen lang, 3 Hamre³ hver 5 Alen lang, 6 Stænger hver 3 Alen lang, 1 Alen bred og ¹/₂ Alen tyk, 16 Bord hvert 3 Alen lang og ¹/₂ Alen bred, 3 Overhamre hver 5 Alen lang og ¹/₂ Alen i Kanten, 1 Pandebjælke⁴ 4 Alen lang og ¹/₂ Alen i Kanten, 1 Tylt tykke Egebul paa Mølleloftet og Bislag om Stenen, hver Fjæl 5 Alen lang, 1 Lejde og 1 Bjælke i Møllegavlen hver 10 Alen lang, 4 Pæle under Gavlen hver 6 Alen lang, 4 Pæle under „Toplod“⁵ hver 6 Alen lang, 2 Hamre 6 Alen lange, ¹/₂ Alen i Kanten, 2 Sidestykker hvert 4 Alen langt og ¹/₂ Alen i Kanten, 1 Hovedstykke⁶ 3 Alen langt og ¹/₂ Alen i Kanten, 1 Aksel 8 Alen lang, endnu Buen til Kornhjulet 2¹/₂ Alen lang, 2 Aksler⁷ til samme Hjul 3¹/₂ Alen lange, endnu til Underhjulet, som skal være 4 Alen højt, og Buen dertil 1¹/₂ Tylt Fjæle, endnu 4 Arme til samme Hjul hver 4 Alen lang, Pæle under Render hver 9 Alen lang, 1 Hammer derpaa 3 Alen lang og ¹/₂ Alen i Kanten,

---

¹ Bjælken, som Spærene hviler paa. Baade i dette og i det tilsvarende Miss. ndfr. til samme af 6. Maj er Udtrykkene ofte forvanskede. ² Tværtræ i Bindingsværk. ³ Hammer: Tværtræ for Enden af Stolper, Tværtræ. ⁴ J. T. har: Handbielke. Ment er Pandebjælke, Bjælke i Møllen, hvori Panden ligger nedsænket, som Drevet gaar i. ⁵ Det ses ikke, hvad der er ment. ⁶ J. T. har: hoffuidstkiecke. ⁷ J. T. har: Anxell.

1 Tylt Fjæle til Render 6 Alen lange, endnu Tømmer til „globstieboend“¹ 10 Pæle, hver Pæl 9 Alen lang, 4 Hamre hver 4 Alen lang, endnu 1 Læst Bøg til „Krog og Dørfstolpe“². Naar Hartvig Sax henvender sig til ham med dette Brev, skal han lade dennes Fuldmægtig faa ovennævnte Tømmer af Silkeborg Skove til Møllens Reparation; dog skal Lønborig Bisgaards Bønder selv hente det. Adressaten skal paase, at det hugges paa de Steder, hvor det er Skoven til mindst Skade. J. T. 9, 534.

4. Maj (Flensborg). Miss. til Pros Mund om at lade medfølgende Mandater³ om Adskilligt, som han nærmere kan se af deres Indhold, læse og forkynde paa Island, hvor det gøres Behov. N. T. 6, 321 b⁴.

5. Maj (—). Miss. til Hr. Jost Høg om at optage 2 Sønner af Hr. Jacob⁵, Kapellan i Maribo, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 302 b.

— Miss. til Ernst Normand. Da paa sidste Herredag en Sandemand, ved Navn Tomis, i Skofbølle⁶ i Nørvang Herred i hans Len [Koldinghus] er dømt fra sin Gaard, skal han forordne en anden til Sandemand i hans Sted. J. T. 9, 532.

U. D. og St.⁷ Miss. til Peder Basse. Da Mogens Jensen, forrige Byfoged i Rudkøbing, har berettet, at han har Restancer til Gode saavel i Byen som hos Kirken, skal Adressaten være ham behjælpelig med at faa disse Restancer uden al vidtløftig Trætte, for at han desto bedre kan gøre Fyldest for det, som han maatte blive Kongen skyldig paa sit Regnskab. F. T. 4, 470 b.

6. Maj (Flensborg). Aab. Brev, hvorved Henrik Rosmeyer, Borger i København, faar Bevilling til tillige med de Borgere i Christianstad, som driver Kongens Krudtmølle dér, at indkøbe Salpeter i Skaane til Brug i den Krudtmølle, som Kongen har bevilget ham i Københavns Len, naar de Aar er gaaet, som deres Privilegium lyder paa. Sj. R. 20, 16.

¹ Maaske skal de to sidste Stavelser forstaas som: Stigbord. ² I Miss. af 6. Maj ndfr. kaldes det: Drøfstolpt; maaske er ment: Dørfstolpe?

³ Af 28. April 1638. ⁴ Tr.: M. Ketilson: Forordn. til Isl. II. 413.

⁵ Kapellan Jakob Hansen. ⁶ Formentlig: Skovbølling, Jelling S., Tørrild H. ⁷ Indført mellem 4. og 6. Maj.

6. Maj (Flensborg). Miss. til Hr. Jost Høg om at lade udskrive Soldater i Børglum Len, ligesom det sker i de andre Len, da intet af Kongens Len bør være frit for Udskrivning. Sj. T. 26, 302 b.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om at lade den Spiringis Skriver, ved Navn Richart Smidt, komme paa fri Fod med hvad der tilhører ham. Sj. T. 26, 303.

— Miss. til samme om at tilholde Hans Amermuller, Kongens Overtømmermand, straks at begive sig til Aarhus og dér undersøge, hvad Tømmer der er fornødet til Reparation af Kongens Kornhus dér, som for kort Tid siden er faldet ned, og give det beskrevet. Sj. T. 26, 303. K.

— Miss. til samme om at tilholde Enken efter Christian Clausen, Kongens Skibskaptejn, at skifte med sit Barn i København, førend hun rejser af Landet, og sørge for, at der stilles en Formynder for Barnet. Sj. T. 26, 303.

— Miss. til Otte Brahe Pedersen. Hr. Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Befalingsmand paa Nykøbing og Aalholm Slotte, har faaet Befaling¹ til sammen med andre gode Mænd at dømme i en Sag mellem Ernst Normand til Selsøe og Ventsel Rotkirk, Befalingsmænd paa Koldinghus og Antvorskov Slotte, om Slagelse Hospital. Da Hr. Palle Rosenkrantz er nødt til at rejse over til Skaane for at klarere Halmstad Lens Regnskaber og Fæstningens Proviant og Ammunition efter sin afdøde Broder Erik Rosenkrantz², og da han tilmed har faaet Befaling til at dømme mellem Landsdommeren i Lolland³ og hans Modparter, skal Adressaten rette sig efter at være i Hr. Palle Rosenkrantzes Sted, naar samme Hospitals Sag foretages, og sammen med de andre gode Mænd fuldgøre Kongens Befaling. Sj. T. 26, 303 b.

— Miss. til Tygge Brahe. Han har for nogen Tid siden faaet Befaling til at tilholde Herredsfogden i Stevns Herred i hans Len [Tryggevælde] at udstede Skøde paa den Gaard, som Kongen har bevilget Fru Karen Grubbe paa Livstid. Da hun nu har berettet, at det endnu ikke er sket, skal Tygge

¹ 21. Febr. 1638.   ² † før 24/8 1637.   ³ Lave Bilde.

Brahe snarest indsende Erklæring om, hvorfor Kongens Befaling ikke er efterkommet¹. Sj. T. 26, 303 b.

6. Maj (Flensborg). Aab. Brev, hvorved Hospitalet i Christianstad faar Bevilling paa Kirkens Part af Korn-tienden af Viehe² og Nyme³ Sogne for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift, naar Ifver Jacobsen, som nu har dem i Fæste, dør. Borgemestre, Raad og Borgerne i Christianstad har berettet, at nævnte Ifver Jacobsen har faaet disse Tiender i Fæste paa Livstid af Hr. Jørgen Urne til Alslof, Rigens Marsk og Befalingsmand i Vestervig Kloster, da han var Befalingsmand over Christianstads Len, men at han nu som Følge af Armod og da han gaar i Barndom, er optaget i Hospitalet i Christianstad. Sk. R. 5, 234 b.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt og Gunde Rosenkrantz. Da Gunde Lange til Fridtsøe med det første skal overlevere Værgemaalet for Jomfru Anne Ulfstand til Hr. Just Høg til Giorslof, Hofmester paa det kongelige adelige Akademi Sorø og Befalingsmand i Børglum Kloster, skal de rette deres Lejlighed efter at være til Stede ved Overleveringen, bilægge de muligt opkommende Trætter i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 280 b.

— Miss. til Erik Kaas om at rette sin Lejlighed efter herefter at være Kornet under den fyenske Fane. F. T. 4, 470 b.

— Miss. til Peder Basse. Han skal tilholde de Kommissarier⁴, som er forordnet til at dømme i Sagerne mellem Mogens Jensen af Lavindskøbing og hans Modparter, med det allerførste at tage samme Sager for sig og bringe dem til Ende. F. T. 4, 470 b.

— Miss. til Laurits Grubbe. Chrestopher Mormand, Skibshovedsmand, har berettet, at der med det Allerførste skal fore-

¹ Jvfr. herom Miss. af 9. Sept. 1638 ndfr.   ² Sikkert Fejlskrift i Sk. R., maaske for: Viby (nu: Gustaf Adolfs) Sogn, Villands H.   ³ Nymø Sogn, Villands H.   ⁴ Peder Basse, Bernt Pedersen og Sti Pors, se 16. Maj 1637.

tages Skifte efter hans afdøde Moster Fru Sophie Lindenov¹, men at han ikke kan møde paa Skiftet, fordi han paa den Tid er sendt ud med et af Kongens Skibe. Han har derfor begæret Kongens Befaling til en god Mand, som kan møde paa hans og hans Søster Jomfru Birgitte Mormands Vegne og modtage de Lodder og det Løsøre, der kan tilfalde dem. Adressaten skal give Møde paa Skiftet, modtage de Lodder og det Løsøre, der tilfalder Chrestopher Mormand og hans Søster, og siden tilstille Chrestopher Mormand det ved hans Hjemkomst. Sm. T. 6, 461.

6. Maj (Flønsborg). Aab. Brev, hvorved Hr. Tue Pedersen, Sognepræst til Tved Sogn i Mols Herred i Kalø Len, som har tilforhandlet sig 1¹/₂ Selvejrbondegaard i Deiret By i forskrevne Sogn, nemlig 1 Helgaard, kaldet Bassis Gaard, og 1 Halvgaard, kaldet Borgemesters Gaard, der begge skylder til Kalø Slot, faar Bevilling paa, at han og hans Hustru paa Livstid maa beholde forskrevne Bassis Gaard kvit og fri for Ægt, Arbejde, Skyld og Landgilde, mod at han nu straks afstaar Halvgaarden Borgemesters Gaard til Kronen og Helgaarden Bassis Gaard efter deres Død lægges under Kronen, da det af den af Christian Thomisen til Tanderup, Rigens Kansler og Embedsmand paa Kalø Slot, afgivne Erklæring ses, at det kan ske til Fordel og uden Skade for Kronen. J. R. 9, 297 b. K.

— Oprejsningsbrev for denne Anders Bentsen, Borger i Vejle, til, som om Gerningen nylig var sket, at forfølge Sagen mod Pofvel Jepsen, Medborger sammesteds, som den 20. Septbr. 1636 har slaaet Anders Bentsens Vinduer ind, hvilken Sag paa Grund af dennes Skrøbelighed ikke er blevet forfulgt i rette Tid. J. R. 9, 298.

— Aab. Brev, hvorved afdøde Jahan Rantzau til Estvadgaards Søn Frandts Rantzau faar Bevilling paa alle de Tiender, som hans Fader har haft i Fæste, for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift. J. R. 9, 298 b. K.

— Miss. til Erik Grubbe. Volf Baldsersen, Indvaaner i Aarhus, har i nogen Tid falholdt adskillige Specerier

---

¹ Sofie Lindenov Kristoffersdatter († 1638), g. m. Bjørn Mormand Klavsen. Kristoffer og Jomfru Birgitte Mormand var Børn af Erik Mormand og Anne Lindenov Kristoffersdatter.

dér, hvilket er imod Apoteker sammesteds Folmer Tammesens Privilegier. Erik Grubbe skal tilholde Volf Baldsersen at afskaffe samme Specerier og ikke falholde dem, da alene Apotekeren er privilegeret at maatte falholde dem. Derimod skal han tilholde Apotekeren ikke at befatte sig med andet Købmandskab, men kun at leve af sit Apotek. J. T. 9, 532¹.

6. Maj (Flensborg). Miss. til Ernst Normand. Han har berettet, at han har taget Dom over 3 af Kronens Bønder i Fridskier² i Koldinghus Len, nemlig Mads Jendssen, gamle Hands Pedersen og unge Hands Pedersen, paa deres Fæste, fordi de ikke har villet bygge deres Gaarde efter Forordningen og ikke heller har villet gøre Ægt og Arbejde af dem. Adressaten skal tilholde dem at bygge deres Gaarde efter Forordningen og gøre Ægt og Arbejde af dem. Dersom de ikke vil gøre det, skal han rette sig efter Dommen. J. T. 9, 532 b.

— Miss. til Christian Holck. Det berettes, at Skiern Mølle, som ligger under Løndborg Bisgaard, er ganske brøstfældig, og at der til dens Reparation behøves følgende Tømmer: 4 Stkr. Lejder hver 13 Alen lang, 20 Stænger til Huset hver 4½ Alen lang, 18 Løsholter hver 3 Alen lang, 4 Stkr. Murleder hver 13 Alen lang, 8 Pæle under Huset hver 8 Alen lang, 1 Gallejde³ 13 Alen lang, 3 Lejder, Egefjæle til Mølle-gavlen 6 Alen lang, 9 Pæle under Kværnen 7 Alen lang, 3 Hamre hver 6 Alen lang og ½ Alen bred, 6 Stænger til Kværnen, hver Stang 3 Alen lang, 1 Alen bred og ½ Alen tyk, 4 Bjælker 12 Alen lang, ½ Alen i Kanten, 4 Overhamre 6 Alen lange, 6 „Tenbord“⁴ til samme Kværnværk hvert 3 Alen langt og ½ Alen bred, 1 Pandbjælke⁵ 5 Alen lang, 2 Løgler⁶ under Pandbjælken hver 6 Alen lang og ½ Alen i Kanten, „Boll paa

¹ Tr. i Udt. i Hübertz: Aktst. vedk. Aarhus II. 76 f.   ² Navnet er forskrevet i J. T. Efter Koldinghus Lens Ekstraskattemandtaller for Aaret 1639 er der i Fortegnelsen over Fæstebønder, der betaler fuld Skat, 3 Bønder af samme Navne: V[nge] Hans Pedersen, G[amle] Hans Pedersen og Mads Jensen i Tiuffkier i Brusk Herred. Fridskier er saaledes formentlig en Fejlskrift for Tiuffkier.   ³ Maaske Fejlskrift for: Gavllejder.
⁴ Antagelig Fejlskrift i J. T. for: 16 Bord; jvfr. det tilsvarende Sted i Brevet af 4. Maj.   ⁵ Pandbjælke; se ovennævnte Brev.   ⁶ Det ses ikke, hvad dette Udtryk skal betyde; antagelig er det forskrevet.

Mølleloft og Bislag om Steham¹ 1 Tylt til Kornet, 20 Bøgepæle under Grundsylden hver 7 Alen lang, 3 „Stricker Grundsyld“, 1 „Karmethoen“ 10 Alen lang, 3 Bjælker hver 14 Alen lang, 2 Sidestkr. hvert 5 Alen lang, 1 Hovedstykke 3 $\frac{1}{2}$ Alen lang $\frac{1}{2}$ Alen i Kanten, 2 Tylt tykke „Boll i Krunet“ hver 6 Alen lang, 2 Tylter Fjæle til Render og Floder hver 6 Alen lang og 1 Alen bred, 6 Egepæle ved Kendinger hver 8 Alen lang, 2 Hamre der ovenpaa ved Kendinger hver 7 Alen lang, Tømmer til det underste Hjul, som skal være 9 Alen højt, 4 Arme dertil hver 9 Alen lang, 1 Aksel 9 Alen lang, 1 Tylt Fjæle til Dør og Stigbor, hver Fjæl 6 Alen lang, 1 Læs Bøg til Krog og Drøfstolpt², hvilket Tømmer Kongen tillader maa hugges i Silkeborg Skove. Naar Hertvig Sax henvender sig til ham hermed, skal han lade dennes Fuldmægtig faa dette Tømmer til Skiern Møllens Reparation; dog skal hans egne Bønder hente det. Han skal paase, at det hugges paa de Steder, hvor det er Skoven til mindst Skade. J. T. 9, 533.

6. Maj (Flensborg). Miss. til Hertvig Sax. Møllerne i Skeirn og Tarromb Møller, der ligger under Lønborig Bisgaard, har berettet, at deres Møller er ganske brøstfældige paa Vandværket, Maleværket og Bygning, og af Adressatens Erklæring har Kongen set, at deres Opgivelser er sandfærdige, og at der til deres Reparation behøves en stor Del Tømmer. Da han har begæret, at der maatte bevilges dem noget Tømmer af Kronens Skove til Møllernes Reparation, har Kongen befalet Christen Holck til Hastrup, Embedsmand paa Silkeborg Slot, at naar Hertvig Sax henvender sig til ham derom, skal han i Silkeborg Skove lade hugge saa meget Ege- og Bøgetømmer, som behøves dertil efter den Kongen tilsendte Fortegnelse, og siden af de til Lønborig Bisgaard liggende Kronens Bønder lade det føre til Møllerne. Fyrretømmer og hvad der ellers behøves, skal Adressaten købe til den billigst mulige Pris og siden føre til Regnskab. J. T. 9, 535 b.

— Miss. til Christen Holck. Skovriderne i Silkeborg Len har klaget over, at de ikke faar det Hø, der er bevilget

¹ Formodentlig er ment: Bul paa Mølleloftet og Bislaget om Stenen; se Miss. af 4. Maj. De Ord, der i det følgende er sat i Citationstegn, er det ikke lykkedes at faa Rede paa. ² Dørstolpe?

dem. Han skal lade dem faa det Hø og andet, der er bevilget dem, og ikke afkorte dem noget deri. J. T. 9, 536.

6. Maj (Flensborg). Miss. til Hr. Albrecht Skeel om med det første at sende 1000 Skuller, 4000 Hvillinger, 5000 Flyndere, 30 Vorder¹ Rockel² og 10 Vorder Langer³ til Fæstningen Glückstadt og føre det til Regnskab. J. T. 9, 536 b.

— Lignende Miss. til Gunde Lange paa Aalborghus om at sende 2 Læster Sild til Glückstad. Udt. i J. T. 9, 536 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne. Tønne Friis til Heselager og Erik Grubbe til Tielle, Befalingsmænd paa Stierhollom og Ha[vre]-ballegaard, har efter Kongens Befaling⁴ takseret Restruptgaard, som Adressaten har i Forsvar, til, hvad der med Billighed aarlig kan gives deraf, og de har efter Sæd og Avling fastsat denne Afgift til 250 Rdlr. aarlig. Kongen tillader, at han⁵ herefter maa beholde Gaarden for denne Afgift, beregnet fra 1. Maj sidstforleden og indtil videre. J. T. 9, 537.

— Miss. til Aachin v. Brede. Han skal rette sin Lejlighed efter med det allerførste til Otte Marsvin til Dybeck, Embedsmand paa Dronningborg Slot, at overlevere de Penge, som han resterer med af Restrupt Gaard og Gods, som Adressaten har i Forpagtning, da Otte Marsvin straks igen skal levere disse Penge fra sig. J. T. 9, 537.

— Miss. til Hr. Christen Tommesen og Tønne Friis. Sørfren Frost⁶, Borgemester i Aarhus, har berettet, at der ved Æbeltoft ligger 2 Jernstykker, som de Kejslerlige har efterladt sig, og har begæret at maatte faa dem til Købs. Adressaterne skal lade dem vurdere, derefter lade ham beholde dem og føre Pengene til Regnskab. J. T. 9, 537 b.

— Lignende Miss. til Tønne Friis om at lade vurdere 2 Jernstykker, som de Kejslerlige har efterladt sig i Horsens. Udt. i J. T. 9, 537 b.

---

¹ 1 Vorde = 10 Stkr.   ² Rokke.   ³ En Torskeart.   ⁴ 11. Marts 1637.   ⁵ D. v. s. Joakim von Bredow, som havde Ristrupgaard i Forpagtning; jvfr. det følgende Brev. Teksten er øjensynlig korruperet.

⁶ J. T. har: Fros, Frøs og Frøst. Søren Jensen Frost var Borgemester og Tolder i Aarhus.

7. Maj (Flensborg). Aab. Brev, hvorved Hr. Peder Lassen, Sognepræst til Nefling og Sinding Sogne i Lundenæs Len i Jylland, for sit Kalds Ringheds Skyld faar Bevilling paa Livstid paa Afgiften af Kronens Part af Korntienden af Nefling Sogn, ligesom hans Formænd har haft før ham. J. R. 9, 298 b. K. Orig. som Indlæg ved den tilsvarende Bevilling for hans Eftermand Søren Pedersen af 20. Sept. 1660 i J. R. 13, 183. (Tr.: Dsk. KL. III. 264).

12. Maj (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved denne Kaptejn Reichvein Lippius, Kaptejn under Povel Sehested, Oberstløjtnant til Fods, faar Bevilling paa til Kongens Behov at foretage Hvervning af et vist Antal Folk i Danmark. Han skal med de Folk, som han skaffer sig, uhindret kunne passere og repasere til Hovedkvarteret. Sj. R. 20, 16 b.

— Miss. til de Lensmænd, som har Salpeterhytter i deres Len, om straks uden videre Forhaling at udføre Kongens forrige Befaling om at lade Salpeterhytterne i deres Len reparere, nemlig: Sigvort Urne (Roskilde Len), Hr. Claus Daa (Dragsholm), Hr. Hans Lindenov (Kalundborg), Ventsel Rotkirk (Antvorskov), Hr. Frederik Reedtz (Vordingborg), Henning Valkendorf (Odense), Ernst Normand (Koldinghus), Laurits Ebbesen (Skanderborg), Hr. Christian Thomesen (Kalø), Erik Grubbe (Aarhus), Otte Marsvin (Dronningborg), Hr. Christopher Ulfeldt (Helsingborg), Hr. Tagge Thott Ottsen (Malmøhus), Hr. Tagge Thott Andersen (Sølvitsborg), Christian Bülow (Laholm), Niels Krabbe (Halmstad) og Jørgen von Ahlefeldt (Haderslevhus Len). Sj. T. 26, 304. K.

13. Maj (—). Miss. til Domkapitlet i Viborg. Christen Lange til N. har berettet, at det forholder ham det af afdøde Dr. Lucas Paludanus' Fællesgods, der kunde tilfalde ham, fordi han ikke har resideret dér, hvorimod han fremhæver, at han et halvt Aar har ligget paa sin Sotteseng, tilmed ikke har nogen Residens dér, men alligevel har haft sin Fuldmægtig dér. Han har derfor begæret Kongens Skrivelse til Kapitlet om efter slige Omstændigheder at lade ham nyde Fællesgodset lige med andre residerende Kanniker. Kapitlet skal være Christen Lange til Vilje heri og lade ham nyde det Fællesgods, der tilkommer ham efter afdøde Dr. Lucas Paludanus, da han har været lovlig undskyldt for at kunne residere dér. J. T. 9, 538 (med Datum 16. Maj og Dateringsstedet Flensborg). Orig. (med Paategningerne:

At Christen Lange maa nyde sit commun. Gods efter afgangne Doctr. Lucas Paludan. Dater. 13. Maji 1638. — Læst paa Viborg Kapittels Hus Mandagen den 11. Juni 1638) i Landsark. i Viborg.

15. Maj (Glückstadt). Miss. til Frederik Urne. Da Kongen har forordnet denne Hans Jensen, som en Tid lang har tjent Kongens Søn Prinsen som Livkarl, til Slotsfoged paa Kronborg Slot, skal Adressaten lade ham faa denne Bestilling samt den aarlige Løn og hvad anden Rettighed, der kan tilkomme ham, ligesom hans Formand. Sj. T. 26, 304 b. K.

— Miss. til Bisperne¹ i Danmark, Norge, Island, Færøerne og Øsel om at tilholde Præsterne at føre et skikkeligt Levned. Sj. T. 26, 305. K. Origg. (til Dr. Hans Mikkelsen) i Landsark. i Odense, (til Dr. Morten Madsen, Superintendent over Aarhus Stift, Mag. Kristen Hansen, Superintendent over Vendelbo Stift, m. Paategn.: *acepi in Kollerup die 10. junii*, og til Dr. Johan Borkardsen, Superintendent over Ribe Stift, m. Paategn.: *de pastorum vitam sanctificandam*) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. IV, 716 f., Dsk. KL. III, 264 ff., Kirkehist. Saml. 3. R. II, 188 f., M. Ketilson: Forordn. til Isl. II. 414 f. og, paa Tysk, E. Pontoppidan: Ann. Eccl. Dan. IV. 277 f.).

— Miss. til Professorerne i København, hvorved der tilstilles dem en Kopi af ovenstaaende Brev til Dr. Hans Reysener, Superintendent over Sjællands Stift, om Præsterne, med Befaling om at indskærpe den studerende Ungdom ved Universitetet i København, der vil til Skole- eller Kirketjeneste, dette Brev og formane den til at overveje det i Guds frygt, i Særdeleshed de, som skal have eller har faaet deres Attestats. Sj. T. 26, 304 b. K.²

— Miss. til alle Bisperne i Danmark og Norge³ om Indsamling af Penge til Løskøbelse af de i Tyrkiet fangne kristne Undersaatter. Sj. T. 26, 306. K. Origg. (til Dr. Hans Mikkelsen, Superintendent over Fyens Stift) i Landsark. i Odense og (til Mag. Kristen Hansen, Superintendent over Ven-

¹ De opregnes alle. Miss. til Dr. Hans Reysener, Superintendent over Sjællands Stift, med Tilføjelse om Færøerne. ² Tr. i Brudst. i Kirkehist. Saml. 3. R. II. S. 189. ³ De opregnes alle med deres Stifter i K.

delbo Stift, m. Paategn.: accipi 10. junii in Kollerup, Dr. Morten Madsen, Superintendent over Aarhus Stift, og Dr. Johan Borkardsen, Superintendent over Ribe Stift) i Landsark. i Viborg. (Tr.: Dsk. KL. III. 266).

15. Maj (Glückstadt). Miss. til Falk Lykke og Niels Trolle om snarest og uden Forhaling at tilendegøre den Befaling, som de tilforn¹ har faaet om, hvad Christopher Gjõe mener at have at fordre hos Fru Jahanne Sinklar, Enke efter Jesper Gjõe til Esperødt, for Udlæg, som Christopher Gjõe har gjort efter deres afdøde Fader. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den fastsatte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 281.

— Miss. til Hr. Tagge Thott O[ttesen]. Denne Bernt Nagel, Borger i Bergen, har berettet, at han har noget Tilgodehavende at fordre hos Christoffer Bring, forrige Skriver paa Malmøhus Slot, og har begæret Kongens Befaling til Adressaten om at hjælpe ham til hans Tilgodehavende uden Vidtløftighed. Adressaten skal uden Vidtløftighed hjælpe ham til, hvad han med Rimelighed kan have at fordre hos Christoffer Bring. Sk. T. 6, 281 b.

— Miss. til Malte Juul. Otto Marsvin til Dybeck, Befalingsmand paa Dronningborg Slot, har berettet, at Rentemestrene i hans Regnskaber for Christianstads Len fra 1. Maj 1625 til 1. Maj 1627 har antegnet til Mangel de Spindepenge, som Bønderne skulde have betalt i disse Aar. Disse Penge skal han betale i Renteriet, og han har derfor begæret igen at blive hjulpet til sin Betaling hos Bønderne. Malte Juul skal hjælpe hans Befuldmægtigede til Rette, saa at han uden Vidtløftighed kan faa disse Spindepenge hos Bønderne. Sk. T. 6, 281 b.

— Aab. Brev, hvorved Hans Andersen, Møller i Vejle Mølle, faar Bevilling til herefter aarlig i Stedet for sin Landgilde af Mel og Malt at give Penge, beregnet efter den Pris, som Kornet sælges for paa Koldinghus Slot. Han har klaget over, at man ikke vil modtage hans Møllenskyld af Mel og Malt paa Koldinghus Slot, fordi det ikke er saa godt, som det burde

¹ 21. Maj 1637.

være, men han kan ikke skaffe det bedre, fordi der ikke føres godt Korn til ham til Maling, og han har derfor begæret at maatte give Penge i Stedet for Landgilden. J. T. 9, 298 b. K.

15. Maj (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Jahan Brockenhuus til Lerbeck faar Bevilling til at betale Tiendeafgiften af Kronens Part af Korntienden af Hofver Tiende i Koldinghus Len, Hansted Tiende i Skanderborg Len og Malling Tiende i Aarhus Len, aarlig i rede Penge, beregnet efter den Pris, for hvilken Kongens Korn hvert Aar sælges i de nævnte Len, og ikke skal besværes med at føre Afgiften den lange Vej, dog at Afgiften i Penge betales i rette Tid. Jahan Brockenhuus har andraget om at maatte betale rede Penge i Stedet for Afgiften af disse Tiender, som han har i Fæste for en aarlig Afgift, fordi han har en lang og besværlig Vej at føre Afgiften af hver Tiende, saafremt han skal levere hver paa sit tilbørlige Sted. Befalingsmændene i ovennævnte Len skal lade Jahan Brockenhuus nyde Afgiften af fornævnte Tiender hver i sit Len for Penge¹ som ovennævnt. J. R. 9, 299. K.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Knud Knudsen, Sognepræst til Gadbjerg, faar Bevilling paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af hans Annekssogn Lindeballe, naar den bliver ledig og de, som nu har den i Fæste, dør. Hans Formænd har altid haft den i Fæste for Præstegaardsjordernes Ringheds Skyld, men efter hans nærmeste Formands, afdøde Hr. Knud Nielsens Død er den blevet bortfæstet til Lindeballe Sognemænd. J. R. 9, 299 b. K.

16. Maj (—). J. T. 9, 538 se 13. Maj.

— Miss. til Ernst Normand. Han har berettet, at Follerupt Mølle i hans Len [Koldinghus] af overflødigt Vandløb er meget ødelagt baade paa Dæmningen og Bygningen, hvilket er sket uforvarende og ikke som Følge af Møllerens Forsømmelse. Kongen bevilger, at Kronens Bønder maa istandsætte Dæmningen og at Mølleren maa faa udvist noget Tømmer til at genopbygge Huset. Endvidere skal han være forskaanet for Halvdelen af sidste Aars Landgilde, hvilket er 11 Ørte 2 Skpr. Malt. Adressaten skal lade disse Ting gøre og føre det til Regnskab. J. T. 9, 538 b.

¹ Ordene: for Penge er glemt i J. R.

17. Maj (Glückstadt). Kapitulation med de danske Underofficerer til Hest i det danske Rytteri om deres Besolding, hvorefter den forordnede Kommissarius kan vide at rette sig. En Løjtnant skal maanedlig have 70 Rdlr. foruden Fordelen paa Hestene, en Kornet, naar en saadan holdes, 50 Rdlr., en Kvartermester 15 Rdlr., en Korporal 12 Rdlr. og en Trompet 10 Rdlr. Sj. R. 20, 16 b.

— Miss. til alle Lensmændene i Danmark om hver i sit Len at lade opsøge 5 Løsgængere¹ og snarest muligt sende dem, de fra Skaane, Halland og Sjælland til Korsør, de fra Jylland og Fyen til Nyborg, hvorfra de til Skibs skal gaa til Christianpris for dér at arbejde for Penge. Den, som ikke vil lade sig antage med det gode, skal de tage med Magt og sende bort. Det skal haves i Agt, at de, som forordnes til at føre Folkene frem, paaser, at de ikke undkommer eller løber bort. Sj. T. 26, 306 b. K.² Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. f. Fyen³.

— Miss. til Rentemestrene om Bøgeaske og Ved til Børnehuset i København. Sj. T. 26, 306 b. K. (Tr.: KD. V. 208).

— Sj. T. 26, 307 se 18. April.

— Miss. til Christen Normand og Erik Kaas. Otte Brahe Stensen til Nesbyholmb, Hendrik Lange til Rygaard, Jørgen Kaas til Østergaard og Fru Jytte Bild til N. har begæret Kongens Missive til Adressaterne om at aabne og registrere nogle Breve, som findes under Forsegling paa Rygaard paa Fyen og som vedkommer dem alle til dermed at forsvare deres Gods og Ejendom, og siden tilstille hver sine Breve. Naar der sker Henvendelse til dem med dette Brev, skal de begive sig til Rygaard, aabne og registrere disse Breve og under deres Haand og Segl overgive hver af Parterne dem⁴. Sj. T. 26, 307. K.

— Miss. til Otte Termo om for Betaling at skaffe Claus Brockenhuus, Landsdommer i Fyen, 4 Daadyr og 30 Harer til Lauris Pogwisch's Bryllup, enten fra Koldinghus Len eller

---

¹ Antallet er forskelligt for de forskellige Len, se Miss. af 28. Maj til Hr. Mogens Kaas. ² Tr. i Udt.: Dyrhund: Tater og Natmandsfolk i Danm. S. 40. ³ Teksten i dette Miss. har: thoe, ikke 5 Løsgængere.

⁴ K. har først haft: en hver af dem sine Breve.

fra et andet Sted, hvor det er Vildtbanen mindst til Skade. Udt. i Sj. T. 26, 307 b.

17. Maj (Glückstadt). Lignende Miss. til samme Otte Termo om at skaffe Claus Blomme¹ og afdøde Dr. Frederiks Kvinde² noget Vildt til deres Døtres Bryllup fra de Steder i Sjælland, hvor det er til mindst Skade for Vildtbanen. Udt. i Sj. T. 26, 307 b.

— Miss. til Tønne Friis. Naar de 3 Kompagnier er mønstret, skal han befale Ifver Krabbe til Albeck, Befalingsmand paa Mariager Kloster, indtil nærmere Ordre at rejse hjem med sit Kompagni. J. T. 9, 539.

18. Maj (—). Miss. til Mogens Sehested. Han skal straks forføje sig til Fyrstendømmet Holsten og kommandere dér i Stedet for Tønne Friis, som Kongen har forløvet til i nogen Tid at rejse til Danmark. J. T. 9, 539.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Denne Bendix Lorentzen har en Trætte med Jokumb Langemark³, Borger i København, hvorom Parterne vil give ham nærmere Underretning. Han skal tilholde de forordnede Likvideringsmænd straks og uden videre Ophold at likvidere endeligt mellem Parterne efter den af Rigens Raad i denne Sag afsagte Dom, foreholde dem, at de skal efterkomme Dommen i alle Punkter og ikke tilstøde, at der paalægges nogen af dem noget ubilligt, men paase, at der vederfares begge Parter, hvad der er ret. Dette skal straks efterkommes, for at der engang kan komme til Ende med Sagen og Kongen maa være forskaanet for videre Molestation. Sj. T. 26, 307 b.

— Sj. T. 26, 308 se 18. April.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottosen. Naar der sker Henvendelse til ham med dette Brev, skal han sende en temmelig stor Skude fuld af Enebærved til Børnehuset i København, hvor det skal bruges. Han skal betale Fragten og føre den til Regnskab. Sk. T. 6, 282.

---

¹ Dr. jur. Klavs Plum, Professor ved Københavns Universitet. ² Anne, Enke efter Dr. med Frederik Sørensen, praktiserende Læge i København, † 1637 i Ditmarsken. ³ Om denne Trætte se Miss. af 18. Juli 1637.

20. Maj (Glückstadt). Ordinans, hvorefter den danske Kommissarius, saa længe han har Befaling til at blive i Fyrstendømmet Holsten, skal rette sig.

1. Han skal tage Ordet af Hr. Key von Ahlefeldt, holstensk Raad og Embedsmand paa Flensborghus Slot, og uddele det til dem, som han paa Rigens Vegne mønstrer og besolder.

2. Saavel Oberstløjtnant Buchwald som de tre andre Ritmestre, som er under hans Kommando, skal have 150 Heste hver. Han skal, efterhaanden som de ankommer, indtegne og betale dem og ligeledes betale dem, der blev mønstret igaar.

3. Naar Ritmester Krabbe efter Ordinansen er draget hjem, skal en af de andre Ritmestre hjemforløves 3 eller 4 Dage efter med sit Kompagni, og 3—4 Dage derefter skal den tredje Ritmester hjemforløves med sit Kompagni. Sj. R. 20, 17.

— Miss. til Frederik Urne om at sende en Del Enebærstager fra Frederiksborg Slot til Børnehuset i København. Sj. T. 26, 308. K. Orig. i Landsark. i Kbh. (Tr.: KD. V. 208).

— Miss. til Hr. Tagge Thott Andersen om at lade plukke Enebær i sit Len [Sølvitsborg] og sende dem til Børnehuset i København. Sj. T. 26, 308. K. (Tr.: KD. V. 208).

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz [Vordingborg] om at fremsende en Del Bøgeaske til Børnehuset i København. Sj. T. 26, 308. K. (Tr.: KD. V. 208).

— Miss. til Morten Panch, Tolder i Kolding. Dersom Oberstløjtnant Frederik von Buchwald lader købe 100 Heste i Danmark, skal Tolderen lade dem toldfrit passere. Orig. i D. Kanc. Orig. kgl. Miss. til Statholderen i Kbhvn. og diverse Embedsmænd i Kbhvn. og Købstæderne. (Bagpaa er skrevet: Dette leverede Friedrich von Buchwald mig og sagde, at han brugte det intet). J. T. 9, 539 b.

21. Maj (—). Aab. Brev, hvor Adam Jaroslav Baron von Bubna, Søn af afdøde Generalmajor Johan Baron von Bubna, faar Bevilling til at arrestere de von Dellen, hvor de er at finde. Adam Jaroslav von Bubna har berettet, at hans afdøde Fader har laant Johan og Jørgen v. Dellen 6000 Rdr., for hvilke Penge ogsaa den tredje Broder Antoni von Dellen har kavtioneret. De har en for alle og alle for en forpligtet sig til at betale Pengene med den tilbørlige Rente i Løbet af 3 Aar, men da de forhaalede Betalingen i langsommelig Tid og ikke

klarerede den i rette Tid, er fornævnte Johan von Dellen efter Anmodning fra ovennævnte Bubnas afdøde Fader og paa Kongens Befaling blevet fængslet af Borgemestre og Raad i København. Siden er han igen løsladt paa Betingelse af, at Brødrene først skulde betale 2000 Dlr., hvilket ogsaa er sket. Da Johan von Dellen ikke havde overholdt sin Forpligtelse til at betale de øvrige 4000 Rdlr. i 3 Aar, skulde de von Dellen være forpligtet til at betale dem med alle Omkostninger eller sættes i Arrest igen, som Dokumenterne derom og deres egen Forpligtelse viser. Fornævnte Bubna beretter nu, at denne nye Forpligtelse ikke er efterkommet, og da de von Dellen ikke mere har nogen fast Bopæl, det man ved af, siden de gik fallit, har han begæret dette Mandat til alle Myndigheder i Danmark og Norge om at hjælpe ham eller hans Fuldmægtig til Rette, hvor de kan træffe de von Dellen, saa at han enten kan faa sin Betaling med Skade og Omkostning betalt efter deres Forpligtelse eller de sættes i Arrest. Sj. R. 20, 17 b.

21. Maj (Glückstadt). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gotland om snarest at sende Rør¹, som skal bruges til Kongens Søn Prinsens Behov. Sk. T. 6, 282.

22. Maj (—). Miss. til Sten Rodsten og Jørgen Arenfeldt. Da Fru Saafie Brahe til Sebygaard for nogen Tid siden er død og hendes Arvinger har begæret Kongens Befaling til Adressaterne om snarest at taksere Sebygaard, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til Sebygaard, lade den taksere ved uvildige Dannemænd for det, som den bør takseres for ved Søkendesките, og give Parterne Taksationen beskrevet. J. T. 9, 539 b.

— Miss. til Hr. Claus Daa til Raufstrup, Rigens Admiral, Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Hr. Frederik Reedtz til Tygestrup, Niels Friis til Krastrup, Mogens Sehested til Hollomgaard, Embedsmænd paa Dragsholm, Nyborg, Vordingborg, Sejlstrup og Skivehus Slotte, og Erik Juel til Hundsbeck, Landsdommer i Jylland. Da alle Arvinger efter Fru Sofie Brahe til Sebygaard agter at holde Skifte efter hende i Viborg førstkommande 16. Juli af hendes efterladte Jordegods, og da de, for

¹ Mængden er ikke opgivet.

at det kan komme til en god Ende, har anmodet Kongen om Befaling til Adressaterne om at give Møde, gives der dem Befaling og Fuldmagt til, naar Arvingerne begærer det, at møde til nævnte Tid og Sted, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted. J. T. 9, 540 b.

23. Maj (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved denne Johan Hansen bestilles til Strandfoged ved Faaborg og deromkring med en aarlig Besolding af 30 Rdlr. fra Brevets Datum at regne, at betale af Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, og en Tiendedel af de Varer, som bliver forbrudt. Det berettes, at en Del Købmænd og andre, som kommer til Fyen, dér tilforhandler sig Øksne, Heste og andet og siden stjæler sig bort paa begge Sider langs ud ved Faaborg og ikke løber hen til de rette Toldsteder, men besviger Kongens Told derved. For at forebygge dette, skal Johan Hansen have Tilsyn hermed og paase, at Kongens Toldsteder ikke forbløbes, særlig henad Alsing¹. F. R. 4, 145. Orig. i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede. V.

25. Maj (—). Miss. til Hr. Christian Friis [Kansleren] og Hr. Corfits Ulfeldt [Statholderen i København]². Christoffer Gjøe til N.³ har berettet, at der i Rentekammeret er regnet ham adskilligt til Mangler i hans Regnskab fra den Tid, da han var forlenet med Augdesiden⁴, og at disse Mangler har været forelagt afdøde Frants Rantzau, forrige Hofmester, men at de ikke er tilendegjort, hvorfor han har begæret, at Adressaterne maa foretage samme Mangler og paany gennemse dem. De skal snarest gøre dette, nøje have i Agt, hvad han kan have at lægge derimod, og siden underrette Kongen om alt. Sj. T. 26, 308 b. K.

— Miss. til Hr. Just Høg. Det berettes, at afdøde Axel Rosenkrantz's efterladte Sønner, nemlig Henning, Folmar, Ofve og Holger Rosenkrantz, ikke er i Stand til at betale i

---

¹ Als.   ² Sj. T. har kun Adressaternes Navne, K. kun deres Stillingen som Adressatbetegnelse.   ³ Gunderslevholm.   ⁴ 1619—30.

Sorø efter Fundatsen, hvad hver af dem skulde, for Øvelser og andet. Saafremt Stedet kan taale det, tillader Kongen, at de maa være forskaanet for at betale, baade de, som allerede er rejst bort derfra¹, og de, som endnu er paa Stedet. Sj. T. 26, 309.

25. Maj (Glückstadt). Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz. Han har for nogen Tid siden² faaet Befaling til at være Christopher Lindenovs Værge paa Skiftet efter afdøde Fru Sophie Lindenov og har nu begæret at maatte levere Værgemaalet til hans Moder Fru Karen Gyldenstjerne, naar Skiftet er overstaaet. Kongen tillader dette. Sm. T. 6, 462.

— Aab. Brev, hvorved Kongen stadfæster det Brev, hvorved Tøne³ Friis til Heselagger, Embedsmand paa Stjernholm Slot, under Forbehold af Kongens Ratifikation har fæstet Kronens Part af Korntienden af Hattinge By til Ernst Ernstsens, Borgemester i Horsens, og hans Hustru paa begges Livstid for sædvanlig Fæste og tilbørlig Afgift, paa hvilket Fæstebrev Ernst Ernstsens har begæret Kongens Konfirmation. Endvidere bevilger Kongen Ernst Ernstsens og hans Hustru Eriknaufver Korntiende, som afdøde Niels Brixsen⁴ har haft i Fæste og som nu er ledig, paa begges Livstid for tilbørlig Fæste og sædvanlig Afgift. J. R. 9, 300. K.

— Miss. til Gunde Lange om at lade vurdere og sælge nogle Sten, som ligger ved Skibsbroen udenfor Aalborghus Slot, til Jørgen Rosenkrantz, dersom de ikke behøves til eget Arbejde. J. T. 9, 542.

— Miss. til Hr. Axel Arønfeldt. Da det berettes, at han endnu ikke er kommet til Ende med Hans Uldrik Gyldenløve til Vinding, Kongens Kammerjunker, om det Gods i Jylland, som han har solgt denne, paalægges det ham nu straks at levere Hans Uldrik Gyldenløve et beseglet Skøde med Lodderne efter Søkendes kifte over samme Gods, for at Sagen endelig engang kan bringes til Ende. Sj. T. 26, 308 b. K.

26. Maj (—). Miss. til Niels Trolle og Jørgen Seefeld. Det berettes, at Hans Uldrik Gyldenløve, Kongens Kammerjunker,

¹ De to ældste af dem var dengang Fændrikker.   ² 20. Febr. 1638.

³ J. R. har ved en Fejlskrift: os elsk. esk. Friis.   ⁴ J. R. har, sikkert ved en Fejlskrift: Braxsen.

endnu ikke er kommet til Ende med Hr. Axel Arenfeldt til Basnes om det Gods, som denne har solgt til Hans Uldrik i Jylland, og sidstnævnte har nu begæret Kongens Befaling til Hr. Axel Arenfeldt om at levere et beseglet Skøde. Da Hans Uldrik nu har Forfald i Kongens Tjeneste, saa at han ikke selv kan være til Stede, skal Adressaterne tilholde Hr. Axel Arenfeldt i Hans Uldriks Fraværelse at levere dem et beseglet Skøde med Lodderne efter Søkendeskitte over samme Gods, saa at Sagen endelig engang kan bringes til Ende. De skal beholde Skødet hos sig, indtil Hans Uldrik kommer hjem, og da levere ham det. Ellers skal de paa hans Vegne paase, at alting gaar ligeligt og ret til. Sj. T. 26, 309. K.

26. Máj (Glückstadt). Miss. til Otte Marsvin og Dr. Morten [Madsen]. Der er opstaaet Trætte mellem M. Tøger Pedersen i Randers og Hr. Olluf Ollufsen, Sognepræst til Slotskirken sammesteds, idet Hr. Olluf begærer at maatte prædike i hans Bykirke hver anden Uge og hver anden Fredag, eftersom Slotskirken er saa brøstfældig paa Hvælvingen, at Menigheden paa Grund af Faren ikke tør søge den. Adressaterne skal træffe en Ordning mellem Præsterne, indtil Slotskirken kan blive repareret. J. T. 9, 543.

— Miss. til Ernst Normand. Jacob Madsen i Høybye i Elbo Herred i Koldinghus Len har berettet, at han er geraadet i stor Armod paa Grund af stor Skrøbelighed, saa at han hverken kan lade saa eller pløje, og at han derfor resterer med Halvdelen af Landgilden fra forrige Aar og hele Landgilden for indeværende Aar. Han har der for begæret at maatte blive forskaanet for den resterende Landgilde. Da Kongen af Adressaten erfarer, at hans Opgivelser er sandfærdige, og at han ikke kan blive ved Magt, med mindre den resterende Landgilde eftergives ham, bevilger Kongen, at den maa eftergives ham, dog at han sætter Loven og Vissen for, at han herefter vil forbygge¹ Gaarden, yde sin Skyld og Landgilde og gøre Ægt og Arbejde i rette Tid. Ernst Normand skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 542.

27. Máj (—). Miss. til samme. Efterskrevne Kronens Bønder, nemlig: Hands Tommesen, Peder Nielsen og Jens

¹ Istandsætte.

Handsen i Bredstrup og Jens Handsen og Hands Bull i Høybye, alle i Elboherred i Koldinghus Len, har berettet, at de er geraadet i stor Armod, fordi deres Fæmon og Kræ er død fra dem, og at de derfor rester med en Del af deres Landgilde, som de paa Grund af deres Armod ikke kan yde, nemlig følgende: Hands Tommesen resterer for Aaret 1637 med 1 Td. Havre og for 1638 med 1 Otting Smør, Fødenød $4\frac{1}{2}$ Mark, af 1 Brændsvin 3 Mark og 3 Mark Gæsteripenge; Peder Nielsen resterer for forrige Aar 1637 med 1 Ørte Rug, 2 Mark i et Brændsvin, for 1638 med $4\frac{1}{2}$ Mark Fødenød, 3 Mark Gæsteri, og 3 Mark i et Brændsvin; Jens Handsen resterer for forrige Aar 1637 med 1 Ørte Rug, 1 Ørte Byg, 4 Skpr. Havre, 1 Otting Smør, Fødenød $4\frac{1}{2}$ Mark, 3 Mark Brændsvin, 3 Mark Gæsteri og for 1638 1 Pd. Smør, 1 Ørte Rug, 1 Skp. Byg, $4\frac{1}{2}$ Mark Fødenød, 3 Mark Gæsteri; desuden resterer Jens Handsen med $2\frac{1}{2}$ Td. Malt, $1\frac{1}{2}$ Td. Havre, $2\frac{1}{2}$ Skp. Malt, 1 Sletdlr. i en Bolgalt, $\frac{1}{2}$ Rdlr. for et Faar og 20 Læs Ved; Hands Bull resterer med 1 Td. 7 Skpr. Malt, 2 Skpr. 3 Fjerdings Mel, 2 Rdlr. Penge, 3 Pd. Aal og 20 Læs Ved. Baade Jens Handsen og Hands Bull resterer desuden med hele Landgilden for næstforgangen Aar 1637. Af Ernst Normands Erklæring ses det, at deres Opgivelser er sandfærdige, og at de ikke kan blive ved Magt, med mindre de faar den resterende Landgilde eftergivet. Kongen eftergiver dem den, dog at de stiller Loven og Vissen for, at de herefter skal bygge og forbedre deres Gaarde, yde deres Skyld og Landgilde og gøre deres Ægt og Arbejde i rette Tid. Han skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 543.

27. Maj (Glückstadt). Lignende Miss. til Ernst Normand om, at Kongen eftergiver Jahanne Ifversens Husbonde i Piested i Koldinghus Len, der er beladen med nogen Sygdom og hvis Korn paa Marken er fordærvet af Vand og som derfor resterer med et Aars Landgilde, denne Landgilde, nemlig 12 Skpr. Byg, 2 Skpr. Havre, 1 Lam, 1 Gaas, 2 Høns og 24 Skuller. J. T. 9, 544 b.

— Miss. til samme. Kronens Bønder i Bruske og Andst Herred i Koldinghus Len har berettet, at Sandemændene ikke er med til at lukke Gærder eller vedligeholde Vejene, ligesom de selv, fordi de efter Kongens Bevilling er forskaanet for Ægt og Arbejde. Kongen vil ikke have deres Bevilling forstaaet saaledes, at de

skal være fri for al Gerning, men de skal tilligemed Kronens andre Bønder i forskrevne Herreder hjælpe med til at lukke Gærder og vedligeholde Vejene, da ingen bør være forskaanet herfor. J. T. 9, 545.

27. Maj (Glückstadt.) Søpas for denne Bendt N.¹, Skipper paa Kongens Skib Gak med, herfra til Norge til N.¹, hvor han skal indtage en Skibsladning Tømmer. Sj. R. 20, 18 b.

— Miss. til Niels Trolle. Da det berettes, at Mats Pofvelsen, Borger i Slangerup, for nogen Tid siden af afdøde Claus Sold har købt en Kedel, hvorpaa Kongens Krone stod, som han videre kan se af medfølgende Dom, skal han tiltale Claus Solds Enke for samme Kedel for at faa at vide, hvem der er Claus Solds Hjemmel til den, da Kongens Krone findes paa den. Sj. T. 26, 309 b. K.

— Miss. til Hr. Tagge Thott til Eriksholmb, Hr. Henrik Hvitfeldt til Liløe, Embedsmænd paa Malmøhus og Landskrone Slotte, Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaardt og Jacob Grubbe Knudsen til Røgle. Jørgen Koefoed, Borgemester i Slagelse, har berettet, at hans Broder Peder Koefoed, forrige Raadmand i Malmø, for nogen Tid siden er død, men at hans efterladte Bo, Gods og Formue, ikke er blevet registreret og forseglet straks efter hans Død af Borgemestre og Raad eller Byfogden, som det burde være sket, førend nogen maatte befatte sig med at forrykke eller udgive Boet. Boet henstod uregistreret og uforseglet i over 7 Uger efter Peder Koefoeds Død den 21. August 1637, og Registreringen skete ikke før den 10. Oktober næstefter. I Mellemtiden skal en Kvinde, ved Navn Abel Krudtmeyers, og hendes Søn Tidemand Krudtmeyer have gennemset Boet og hvad der var i det og udtaget Penge og andet, hvad der kan bevises med Tingsvidne og Tidemand Krudtmeyers egen Bekendelse. Endogsaa Peder Koefoeds Regnskabsbog og Breve er af nævnte Abel Krudtmeyers udtaget fra hans Bo, idet hun har ladet dem bringe ud i Byen, og senere igen af hende indlagt i Boet. Alt dette er gjort, uden at nogen af Byens Øvrighed eller fædrene Frænder

---

¹ I Sj. R. er der en tom Plads til Navnet.

var til Stede og førend Boet blev inventeret og registreret. Alt dette kan, om fornødent, bevises, og ovennævnte Jørgen Koefoed mener, at der derved er sket stor Uret mod de faderløse og moderløse Børn m. m., hvad han selv videre kan berette. For at Sagen ikke skal bringe Børnene i Vidtløftighed og Pengespild, har Jørgen Koefoed begæret Kongens Befaling til Adressaterne om, at de skal stævne alle interesserede samt Abel Krudtmeyers med hendes Lavværges og hendes Søn for sig, grundigt undersøge Sagen, forhandle i Mindelighed mellem Parterne om, hvad Mislighed der kan være begaaet, eller afgøre Sagen ved endelig Dom. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at stævne Parterne i Rette for sig til bestemt Tid og Sted, nøje overveje Sagen, bilægge den i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 282 b.

27. Maj (Glückstadt). Oprejsnings- og Fredebrev for Chrestopher Rasmussen i Raffesbye i Lolland, der for nogen rum Tid siden har begaaet et Drab paa en Bonde, ved Navn Hans Lauritssen, i Raffesbye og derfor er kommet fra sin Fred. Da Kongen erfarer, at Drabet er sket nogenlunde af Nødværges, og da han har tilfredsstillet den Dødes Slægt og Venner, efter hvad Tingsvidne derom oplyser, har Kongen nu givet Chrestopher Rasmussen hans Fred igen. Sm. R. 5, 197.

— Aab. Brev, hvorved Oluf Staffensen, Indvaaner i Glückstadt, faar Certifikation paa, at han er Indvaaner i Fæstningen Glückstadt og, saa længe han bor dér, maa nyde de samme Friheder med Told og al anden Rettighed i Kongens Riger og Lande, som andre Indvaanere sammesteds, dog at han med al Udførsel fra Norge og andetsteds har Kongens Mandater i Agt og ikke lader noget føre til forbudte Steder. J. R. 9, 300 b.

— Miss. til Henning Valkendorf om at rette sig efter Kongens forrige Befaling om at lade Salpeterhytterne i hans Len [Odensegaard] reparere straks uden videre Forhaling. Orig. i Landsark. i Odense.

28. Maj (Glückstadt). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Kongen har befalet¹ Lensmændene i Jylland og Fyen at lade opsøge nogle Løsgængere, som findes dér i Landet, og snarest sende dem til Fæstningen Christianpris, hvor de skal arbejde for Penge. Naar de ankommer til Nyborg, skal han til Skibs sende dem til Christianpris, dog skal det have i Agt, at ingen af dem undslipper. Nemlig²: fra Jylland: Skanderborg Len 6, Kolding, Ribe, Aarhus, Silkeborg, Dronningborg, Hald, Aalborghus, Vestervig, Kalø og Lundenæs Len 5 fra hvert Len, Stjernholm, Mariager, Ørum, Sejlstrup, Aastrup og Bøvling Len 4 fra hvert Len, Skivehus 3; fra Fyen: Nyborg og Hagenskov 3 fra hvert Len, Odense, Hindsgavl og Rugaard 2 fra hvert Len. F. T. 4, 471.

— Lignende Miss. til Ventsel Rotkirk om at skaffe de Løsgængere, der fra Sjælland og Skaane ankommer til Korsør, en Skude til Christianpris. Nemlig³: fra Sjælland: Københavns Len, Antvorskov, Dragsholm og Holbæk 5 fra hvert Len, Vordingborg, Tryggevælde, Kalundborg, Møen og Kronborg 4 fra hvert Len, Roskilde og Ringsted 3 fra hvert Len; fra Skaane: Helsingborg, Varberg og Sølvitsborg 8 fra hvert Len, Malmø og Christianstad 7 fra hvert Len, Landskrone, Halmstad, Laholm og Christianopel 6 fra hvert Len. Udt. i F. T. 4, 471.

— Miss. til Hendrik Podebusk til N. og Gregers Krabbe til Tostelund, Embedsmand paa Hindsgavl Slot. Da der snarest skal foretages Skifte efter afdøde Grev Frands Ulfeldt³ og Tyge Ulfeldt⁴, og da samtlige Arvinger har betroet Adressaterne at afgøre de muligt opstaaende Stridigheder, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet efter afdøde Grev Ulfeldt og Tyge Ulfeldt, bilægge de muligt mellem Arvingerne opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Arvingerne deres Afgørelse beskrevet. Dersom nogen af Arvingerne ikke selv maatte være til Stede, skal Adressaterne have Fuldmagt til at afsætte de udeblivende

---

¹ 17. Maj 1638. ² Fortegnelsen staar samlet efter begge Missiver. ³ Rigs greve Frans Ulfeldt Jakobsen, † 14/7 1636. ⁴ Tyge Ulfeldt Jakobsen, † 1/10 1637 i Sorø.

Arvingers Part og siden overlevere den til vedkommende Arvinger. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 4, 471 b.

28. Maj (Glückstadt). Miss. til Hening Valkendorf om at give Møde paa ovennævnte Skifte efter Grev Frands Ulfeldt og Tyge Ulfeldt, overtage Værgemaalet for Jomfru Karen Ulfeldt og nøje paase, at der paa Skiftet ikke sker hende for kort, men at der kun vederfares hende, hvad der er Ret. Naar Skiftet er sluttet, skal han overlevere Værgemaalet til hendes rette forordnede Værge. F. T. 4, 472.

30. Maj (—). Miss. til Fredrik Rantzau. Da Kongen og Danmarks Riges Raad agter at foretage Fredrik Budde til N.'s Sager til førstkommende St. Hans Dag i Odense, og da Kongen erfarer, at han er interesseret i samme Sager og har dømt i en Del af dem, skal han rette sin Lejlighed efter at møde til samme Tid i Odense, for at Sagen kan bringes til Ende. Sk. T. 6, 283 b.

— Miss. til Fredrik Budde. Da Kongen agter at foretage de øselske Sager til førstkommende St. Hans Dag i Odense, hvor Danmarks Riges Raad er tilsagt til at møde, skal han rette sin Lejlighed efter at møde til samme Tid, for at hans Sager kan komme i Rette og bringes til Ende. Sk. T. 6, 284.

31. Maj (—). Miss. til Ernst Normand om at levere det Inventarium, som findes paa Koldinghus Slot, efter den af ham underskrevne Fortegnelse, som han har leveret Kongen, til den Kvinde, som Kongen i Haderslev har antaget til Oldfrue paa Koldinghus Slot. J. T. 9, 545 b.

— Miss. til Christian Sinklar til Sinklersholmb og Christen Skeel, Sekretærer, om at rette deres Lejlighed efter at være til Stede, naar Ernst Normand til Sielsøe, Embedsmand paa Koldinghus Slot, leverer det Inventarium, som findes dér paa Slottet, til den Kvinde, som Kongen har antaget i Haderslev til at være Oldfrue paa Koldinghus, efter den Fortegnelse, som Ernst Normand har leveret Kongen. De skal gøre en rigtig Fortegnelse paa dette Inventarium og indsende den til Kancelliet. Orig. i D. Kanc. Orig. aab. Breve og kgl. Miss. til Kommissarier. J. T. 9, 546.

31. Maj (Glückstadt). Miss. til Tønne Friis om straks at kommandere det danske Fodfolk til at rejse hjem indtil videre Ordre. J. T. 9, 546 b.

1. Juni (—). Aab. Brev, hvorved denne Jacob Hybertsen, Indvaaner i Helsingør, faar Bevilling til i 10 Aar fra dette Brevs Datum at regne frit og uhindret at lade fiske efter Ankre, Tov, Gotlinger¹ og Stykker mellem Skagen og Bornholm. Hvis nogen anden søfarende Mand opfisker noget Anker, skal de tilkendegive ham det, og han skal da betale dem en billig Bjærgeløn, dog paa det Vilkaar, at Fjerdedelen af alt, hvad der i saa Maade opfiskes, uden nogen Bekostning tilfalder Kronen. Sj. R. 20, 19. K. Orig. i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede. XIV.

— Aab. Brev, hvorved denne Jacob Hansen, som Niels Trolle til Trolholm, Embedsmand paa Københavns Slot, paa Kongens Vegne har antaget til Byfoged i Køge, forskaanes for al Skat og Bys Tyngde, saa længe han betjener samme Stilling, da han kun har en ganske ringe Ting for denne Bestilling at leve af. Sj. R. 20, 19 b. K.

— Miss. til Niels Lange. Det berettes, at hans Fader Gunde Lange til Fretzøe en Tid lang har været Værge for Jomfru Anne Ulfstand, og at han nu skal overlevere dette Værgemaal til Hr. Jost Høg til Giorsløf, men da han paa Grund af Svaghed ikke kan møde, har han afstaaet Værgemaal til Adressaten, som en Tidlang har forestaaet det i sin Faders Sted. Da Adressaten nu har begæret at maatte levere samme Værgemaal fra sig, skal han rette sin Lejlighed efter med det allerførste at levere dette Værgemaal fra sig paa sin Faders Vegne til Hr. Just Høg, som herefter skal have Indseende med det. Sj. T. 26, 309 b.

1. Juni (Glückstadt). Sj. T. 26, 310 se 10. Juni².

— Søpas for Sognemændene i Kirkesognet Brunsbyttel i Dytmarsken til snarest fra Norge til Brug ved Digerne i nævnte Sogn at udføre toldfrit 2 Skibsladninger

---

¹ Et Slags Skibskanoner. ² Koncepten er dateret 10. Juni. Datoen i Sj T., 1. Juni, skyldes derfor sikkert en Fejlskrift.

Fyrretømmer, nemlig omkring 1500 eller 1600 Fyrrebjælker paa 24, 28, 30, 36, 40 og 46 Fods Længde og 13 Palm eller højst 16 Palm, hver Palm beregnet paa den største Ende til 4 Tommer. J. R. 9, 300 b.

1. Juni (Glückstadt). Miss. til Gunde Lange og Bispen [M. Kristen Hansen]. Da der er opstaaet Trætte mellem afdøde Pros Knudsens Arvinger og Melker Oldeland til Ugersløfgaard, Sekretær, om Naadensaaret af det Provsti, hvormed Melker Oldeland er forlenet, skal Adressaterne indstævne Parterne for sig, forhandle mellem dem om Naadensaaret i Mindelighed eller afgøre Sagen ved endelig Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. J. T. 9, 546 b.

2. Juni (—). Miss. til Tolderne i Øresund. Da det berettes, at de Falke¹, som Kongens Søn Prinsen² har faaet forleden Aar³, ikke er betalt, skal Adressaterne denne Gang betale samme Falke. Sj. T. 26, 310. K.

— Miss. til Statholderen [Hr. Korfits Ulfeldt] om at lade denne Thoer Rasmussen, Visitor i Fleckerøen, faa en lille Galej eller et andet lille Skib med nogle Stykker og de fornødne Folk paa, som Adressaten synes tjentligt for ham til at krydse med i Søen og han ellers har Brug for i Havnene og paa Ladestederne. Sj. T. 26, 310 b. K.

— Miss. til Dr. Hans Reisner. Hr. Anders Christensen, Sognepræst til Refnes Kirke i Kalundborg Len, har berettet, at hans Præstegaard er brændt, og har begæret, at hver Kirke i Sjælland maa bidrage noget til Hjælp til dens Genopbyggelse. Adressaten skal efter sit Tykke lade opkræve en vis Hjælp til Genopbyggelse af nævnte Præstegaard hos hver Kirke i Sjælland efter hver Kirkes Formue. Sj. T. 26, 310 b. K. (Tr. i Udt. i Dsk. KL. III, 267).

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gotland om, naar der sker Høvendelse til ham med dette Brev, da at sende en Skibs-

---

¹ Sj. T. har overalt i Brevet ved en Fejlskrift: de Folk.   ² K. har først haft: Hr. Christian den Femte, vores elsk. kære Søn, hvilket er rettet til: vores elsk. kære Søn Prinsen.   ³ K. har haft: af Falkefængerne, hvilket atter er slettet.

ladning Rønder til Aarhus. De kan alle være lige tykke og skal bruges til Vandkunsten paa Skanderborg Slot. Sk. T. 6, 284.

2. Juni (Glückstadt). Aab. Brev om, at en af Sønnerne af Jørgen Beyer, Toldskriver i Helsingør, hvem Kongen for nogen Tid siden har bevilget et Vikarie i Aarhus Kapitel, kaldet St. Clemens Vikarie, faar Bevilling paa dette Vikarie efter Faderens Død, ligesom hans Fader har haft det før ham, til dermed at fortsætte sine Studier. Han skal være alle Kapitlets Statuter undergivet ligesom Kapitlets andre Medlemmer og være forpligtet til at holde den dertil liggende Residens ved god Hævd. Han maa ikke forhugge Skovene, som ligger dertil. J. R. 9, 301. K.

3. Juni (—). Miss. til Tønne Friis. Kongen har befalet ham at mønstre Generalmajor Rantzaus Regiment, men erfarer at 2 af dets Kompagnier, som Øversteløjtnant Povel Sehested har hvervet som en fri Fane, endnu ikke er mønstret, men endnu agerer i Grevskabet Pinneberg. Dette forekommer Kongen ganske fremmed, hvorfor han har tilskrevet forskrevne Sehested om uden videre Ophold at præsentere sig hos Tønne Friis til Mønstring og rømme de nævnte Kvarterer. Tønne Friis skal straks fortsætte med Mønstringen, saa at Grevskabet engang kan blive fri for Indkvartering. J. T. 9, 547.

6. Juni (—). Miss. til Hr. Frederik Reedtz og Sigvort Urne. Da det befrygtes, at der i Fremtiden kan opstaa Trætte mellem de to Parter, der ejer hver sin Del af Valløs Grund og Ejendom, hvis to Dele tilforn er rigtigt afpølet fra hverandre, idet nogle Pæle kan forraadne eller paa anden Maade blive ukendelige, befales det Adressaterne at rette deres Lejlighed efter at være til Stede, naar 8 Mænd efter lovlig Optrævelse fornyer samme Pæle og Skel. Hvad der i saa Maade granskes og afpæles, skal Adressaterne give beskrevet. Sj. T. 26, 311. K.

7. Juni (—). Aab. Brev om, at Dr. Otte Sperling, Medicus i Børnehuset, herefter selv skal levere Medikamenter til Børnehuset¹ og udnævnes til Kongens Botanicus med

¹ Jvfr. 27. Marts 1638.

Tilsyn med den botaniske Have i København. Sj. R. 20, 20¹. K. (Tr.: KD. III. 185. Suhms Nye Saml. III. 213 ff. Københavnske Selskabs Skrifter X. 465 f.).

7. Juni (Glückstadt). Miss. til Rentemestrene. Erhardt Starcke, Kongens Trompeter, har berettet, at han en Tid lang har forestaaet et Værgemaal for sin Søsterdatters Børn, men at han har frasagt sig dette. Samme Værgemaals Penge har han laant Frandts Peckel, Borger i Odevald, til Skibsfragt for det Tømmer, han har leveret Kongen paa Bremerholm. Frandts Peckel har ofte lovet at betale ham disse Penge tilbage, men ikke gjort det, og har i den sidste Tid altid henvist ham til Renteriet for dér at modtage Pengene for de Leverancer, han har ydet Kongen. Erhardt Starcke beklager sig nu over, at han daglig overiles for samme Værgemaalspenge, og har derfor begæret at faa bevilget, at dersom nævnte Frandts Peckel har en Rest at fordre paa Renteriet for Leverance, at man da holder den tilbage og siden, naar Erhardt Trompeter med Breve og Obligationer beviser, at Frandts Peckel er ham disse Værgemaalspenge skyldig, tilstiller Erhardt Starcke dem. Kongen bevilger dette². Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene. Sj. T. 26, 311.

— Miss. til Tolderne i Sundet. Medens der hidtil i Øresund er blevet regnet 24 Tønder paa hver Skibslæst af følgende Varer, som kommer østfra, nemlig Boghvedegryn, Hirsegryn, Hørfro og Hampefro, skal de fra denne Dag af ikke regne Læsten af nævnte Gods til mere end 12 Tønder, indtil Kongen bestemmer anderledes, da der paa de Steder, hvorfra dette Tøndegods udskibes, heller ikke regnes mere end 12 Tdr. paa en Læst³. Sj. T. 26, 311 b. K.

— Miss. til Tolderne paa Gotland om, at de herefter skal oppebære Tolden af Trælast dér paa Gotland paa samme

---

¹ Under Overskriften staar: Vide Fol. 86, hvor Bestallingen af 14. Maj 1639 for Simon Paulli som Professor er indført. ² Slutningen er ændret og forkortet i Sj. T. ³ Udenfor er skrevet: „Dette Brev kom ikke frem til Tolderne i Sundet førend 12. Juni 1639, fik et andet efter dette, Dato 12. Juni 1639“. Brevet af sidstnævnte Datum (Sj. T. 26, 462) er ganske enslydende med ovenstaaende, som saaledes ikke fik Gyldighed.

Maade, som Tolderne i Norge oppebærer Tolden af Trælast. Der tilsendes dem Tolldrullen herom, for at de kan rette sig efter den. Sk. T. 6, 284 b.

7. Juni (Glückstadt). Miss. til Hr. Jørgen Brahe til Hvedholmb, Embedsmand paa Hagenskov Slot, Claus Brockenhuus til Brouholmb, Landsdommer i Fyen, Hening Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, og Hans Markdanner til Søegaar. Da afdøde Jomfru Abel Skinkels Arvinger med det allerførste agter at holde Skifte efter hende, baade i Jordegods, Løsøre, Indgæld og Udgåeld og hvad andet hun har efterladt dem, og da alle Arvingerne har ønsket, at Adressaterne skulde ordne de muligt opstaaende Tvistigheder, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at indstævne Parterne for sig i Odense inden St. Knuds Dag senest, bilægge de muligt opstaaende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den fastsatte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 4, 472 b.

8. Juni (—). Bestalling for Hans Jacob Korn, barnefødt i Kiölen am Rein, nu Borger i Helsingør, som Vinvrager. Det berettes, at adskillige hollandske Skippere, som ankommer med Vin til Øresund, hvoraf der udtages en Del til Kongens Behov, klager over, at de tit og ofte maa blive liggende dér en temmelig lang Tid, fordi der først skal Bud til Frederiksborg eller København efter Kongens Vinskænk, som skal udprøve den bedste Vin, som Kongen selv vil have til sin egen Hofholdning. Derved forsinkes deres Rejse meget til største Skade baade for Skipper og Købmand. For at ingen med Rimelighed skal kunne besvære sig herover, har Kongen udnævnt ham til Vinvrager. Naar han bliver tilsagt, skal han vrage, prøve og udløse alle de Slags Vine, som ankommer til Sundet og som Kongen har fornøden til sin Hofholdning, og staa til Ansvar, hvis han ikke udsøger den bedste, som findes. Saa længe han beklæder denne Bestilling, skal han være fri for Skat og al anden borgerlig og Bys Tyng. Sj. R. 20, b. K.

— Aab. Brev¹ til alle Myndigheder om at hjælpe Petrus

¹ Det kaldes i Overskrift og Tekst: Patent.

Lein til Rette ved Inddrivelsen af sine Tilgodehavender i Kongens Riger og Lande med Rente efter Fremlæggelse af Haand og Segl og, dersom han nødes til at søge dem ved Proces, da at hjælpe ham til Rette, saavidt det er Lov og Ret. Han har berettet, at han som Fuldmægtig for sine Principaler, nemlig Rulando de Franque, Matheo Wachtels, afdøde Thomas van Leemputz's Enke og Børn, alle bosat i Paris i Frankrig, og for Annet-Jen¹ Harmens, Herman Geertsens Enke, i Amsterdam har et anseligt Tilgodehavende at fordrø i Kongens Riger og Lande hos Adel og uædel, og at han frygter ved Indkrævningen af dette Tilgodehavende at blive tvunget til at føre vidtløftig Proces, fordi han er fremmed og uerfaren i Landets Ret. Han har derfor begæret Kongens Brev til Myndighederne om at hjælpe ham med at faa dette Tilgodehavende uden vidtløftige Udflugter efter rigtige Gældsbreve. Sj. R. 20, 21. K.

8. Juni (Glückstadt). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Den hollandske Resident har berettet, at det ostindiske Kompagni i Aaret 1627 er blevet Cornelis Theuritz i Hoorn og hans Kompagni, som alle skal være helt forarmet, 3475 hollandske Gylden skyldig, hvilket i danske Penge beløber sig til 1737 Kurantdlr. 4 Mark 4 Sk. Disse Penge blev forstrakt til at udruste Jagten Postpaert for til Ostindien. Han er i 11 Aar blevet opholdt med Betalingen af disse Penge under Forgivende af, at der intet var at betale med, men saasnaert der igen kom nogen Retur² fra Ostindien, skulde han blive betalt. Desuden erklærer Kompagniets Forvaltere nu, at de ikke maa betale nogen af den sidste Retur, med mindre de faar Kongens Befaling derom. Endvidere skal Kompagniets Forvaltere skylde og have lovet af den første Retur at betale 602 Kurantdlr. 5 Sk. til de efterladte Børn efter Tømmermand Tyman Claesen af Münnenkendam for den Rejse, som han gjorde med til Ostindien, hvorom bemeldte Forvaltere har undskyldt sig paa samme Maade. Ligeledes skylder de Enken efter Sitke Jansen af Dorcum, der i Aaret 1624 sejlede fra København til Ostindien som Bottelier og døde dér, efter deres Løfte hans fortjente Maanedspenge, 405 Kurantdlr. 5 Sk. efter deres

¹ D. v. s. Annetje eller Antje.

² D. v. s. Gods fra Ostindien.

Sedlers Lydelse. Den hollandske Resident har anholdt om Betalingen af disse Beløb og har andraget om et Missive fra Kongen til Adressaten om at foreholde Forvalterne dette, for at de fattige Folk kan blive betalt. Adressaten skal fordre Forvalterne for sig og paa Kongens Vegne befale dem at betale nævnte Personers efterladte Hustruer og Børn disse Penge og endvidere den nævnte Pengeforstrækning, enten i Varer, Penge eller ved andre Midler, fordi det er billigt og med Rette kan fordres af dem. Sj. T. 26, 311 b.

9. Juni (Glückstadt). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gotland om, naar der sker Henvendelse til ham med dette Brev, at sende en Skibsladning Render til København, hvor de skal bruges. Sk. T. 6, 284 b.

— Miss.¹ [til Tønne Friis, Lensmand over Stjernholms Len]. Kongen har for nogle Aar siden bevilget Ernst Normand til Selsø, Embedsmand paa Koldinghus Slot, nogle Kronens Tiender, nemlig Glud Sognetiende, Kronens og Kirkens Part af Assens² Sogns og Kronens og Kirkens Part af Klackerums³ Sogns Tiende til hans Gaard Palsgaard. Da han nu har begæret, at disse Tiender altid maa blive liggende til nævnte hans Gaard Palsgaard i hans, hans Hustrus⁴ og hans Børns Livstid⁵, da de altid har ligget til denne Gaard, skal Adressaten snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det kan ske uden Skade for Bønderne. J. R. 9, 301 b. K.

— Miss. til Laurids Ebbesen. Christoffer Jendsen, Løjtnant i Skanderborg Len, har berettet, at den Gaard, som er udlagt til ham for hans Bestilling, og som hans Formand, Niels Munk, har haft før ham, er ganske forfalden. Kongen erfarer endvidere, at Adressaten har nogle Stedsmaalspenge, som Niels Munks Formand, der tilforn havde Gaarden, har betalt, hvorom Adressaten selv ved nærmere Besked. Da Christoffer

---

¹ I K. begynder Brevet: V. G. t., men i Stedet for Adressatens Navn er der paa Bagsiden skrevet: Aabent Brev, at Ernst Normand maa komme nogle Tiender til Palsgaard. I J. R. er det derefter indført som aab. Brev med den rettede Begyndelse: G. A. V.   ² As S., Bjærge H., Jylland.   ³ K. har: Klackerund. Ment er: Klakring S., Bjærge H. Jylland.   ⁴ Ingeborg Arenfeldt.   ⁵ K. har: hans Hustru og Børn samt lige deres Livstid.

Jendsen tilbyder at lade samme Gaard genopbygge og reparere, skal Laurids Ebbesen lade ham faa disse Stedsmaalspenge til Hjælp til Opbygningen af Gaarden og det nødtørftige Bygningstømmer. Dog skal Christoffer Jendsen overfor Adressaten reversere sig til at lade Gaarden forsvarligt reparere og ikke lade den blive forværret eller ganske øde, som det hidtil er sket. Endvidere skal Laurids Ebbesen se at faa at vide, hvorfor Niels Munk i sin Tid har ladet Gaarden forfalde saa meget, og paase, at han ikke lader den Gaard forfalde, som han nu igen faar, men holder den forsvarligt ved god Hævd og Magt. J. T. 9, 547 b.

10. Juni (Glückstadt). Miss. til Tolderne i Sundet. Da Fru Anna, født til Stettin, Pommern, Hertuginde til Croy og Arschott, Markgrevinde til Hafvere, har begæret Bevilling til, at 12 Foder Rhinskvind, som skal forbruges til hendes egen Hofholdning, maa passere toldfrit gennem Sundet, skal de, naar der sker Henvendelse til dem af hendes Fuldmægtige med dette Brev, for denne ene Gang lade de 12 Foder Rhinskvind til hendes Hofholdning passere toldfrit gennem Sundet. K. Sj. T. 26, 310 (m. Datum: 1. Juni).

— Lignende Miss. til samme om at lade 12 Foder Rhinskvind til Fru Sophia, født til Slesvig, Holsten, Hertuginde til Stettin, Pommern etc., Enke, passere toldfrit gennem Sundet. Udt. i Sj. T. 26, 310.

14. Juni (—). Miss. til Hr. Albrecht Skeel om af den Skat, der skal leveres ham til førstkommende St. Hans Dag, at sende 8500 Rdlr. til Renteriet. J. T. 9, 548 b.

15. Juni (—). Miss. til Rentemestrene om at lade Hofmønsterskriver Hans Boesen¹ af Rentekammeret faa saa mange Penge, som han skal bruge efter Fortegnelsen, som han selv vil overrække dem, til at betale det Folk med, der endnu ikke er betalt. Endvidere skal de revidere de Regnskaber vedrørende Omslaget og de andre Regnskaber, som han endnu resterer med. Sj. T. 26, 312 b. K.

— Aab. Brev, hvorved denne Thomis Jensen, som med det Allerstørste agter at begive sig i Ægteskab med Datteren af

---

¹ K. har: Hans Boysen.

en Mand i Kerteminde, faar Bevilling til at skænke Vin og indbyde nogle flere Folk til sit Bryllup, end Forordningen tillader. J. R. 9, 301 b.

15. Juni (Glückstadt). Miss. til Tønne Friis. Han skal give Ritmester Lykkes Folk Befaling til straks at begive sig ud af Grevskabet Pinneberg og logere dem andetsteds, hvor det synes Adressaten bedst, og paa de Steder, hvor Øverstløjtnant Buchwalds Folk er logeret, da Lykkes Folk jo dog skal ride under denne. J. T. 9, 548 b.

— Miss. til Gunde Lange og Bispen [Mag. Kristen Hansen]. Sognemændene i Byershollomb¹ og Hr. Otte Lauridsen, Præst til Byershollomb Kirke, har berettet, at deres Kirke er saa forfalden, at Folk ikke tør understaa sig at søge Kirken og ikke har noget bestemt Sted, hvor de kan høre Prædikenen, men maa staa nede paa Kirkegaarden under aaben Himmel i Regn og Sne, naar Guds Ord skal høres og det hellige Sakramente uddeles. Adressaterne skal undersøge Kirkens Brøstfældighed, hvorfor den er saa meget forfalden og ikke i Tide er hjulpet, og hvem der skulde have haft Tilsyn med den, og snarest indsende Erklæring til Kancelliet herom og om, hvorledes Kirken bedst kan hjælpes, enten ved Hjælp fra andre Kirker dér omkring eller paa anden Maade. J. T. 9, 549.

19. Juni² (—). Miss. til Eyler Holck om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Helle Margrette Nold paa Skiftet³ og siden overlevere det til hendes Lavværge. Udt. i Sk. T. 6, 287 b.

20. Juni (—). Miss. til Mogens Sehested. Han skal lade de Folk, som Generalmajor Rantzau endnu skal hverve, faa deres Lønning fra den Tid, da de har præsenteret sig paa Mønstring, efter hosfølgende Fortegnelse. Han skal i alle Maader rette sig efter de Ordinanser og Befalinger, som Tønne Friis til Hesarager hidtil har faaet. Ellers skal han herefter mønstre Infanteriet og Rytteriet samtidigt. Kongen vil ikke godtgøre mere end 3000 Mand med Officerer til Fods og

¹ Bjørnsholm, Gislum H.   ² Indført mellem 17. Juli og 3. Aug.

³ Efter hendes Fader Thomes Nold († 1634) og hendes Moder, hans 2. Hustru, Helvig Ugerup, se Miss. 16. Sept. 1635.

600 med Officerer til Hest. Da Folket ved Mønstringen¹ har faaet en Maanedes Sold, skal Adressaten tilbageholde en 8 Dage af hver Maanedes Sold eller med Undskyldning undlade at betale dem, for at Folkene ikke, naar de har faaet alle Pengene, skal rejse bort, men at de altid har noget til Gode og den Besolding, som er blevet forstrakt dem, igen kan blive restitueret. Der tilsendes ham 10,000 Rdlr., hvormed han kan betale Folket, saavidt de strækker til. J. T. 9, 549 b.

25. Juni (Odense). Mageskifte mellem Jahan Kall, Borgemester i Mariager, og nogle af hans Medkonsorter samme-steds, og Kronen. J. R. 9, 302. K. Orig. (Se Kr. Sk.).

26. Juni (Glückstadt). Miss. til Ifver Krabbe [Nielsen] om at lægge 1 Gaard i True By, i hvilken Axel Urne til Kiellerupt har forbeholdt sig en Afgift, og 2 Gaarde i Bunderlup², hvoraf den ene giver en Afgift til Jomfru Ane Urnes Arvinger, alle i Svenstrup Sogn i Onsild Herred, som Kongen har faaet til Mageskifte af Jahand Kall, Borgemester i Mariager, og hans Medborgere, som har tilforhandlet sig dem af Hr. Jørgen Urne til Alsløf, Rigens Marsk og Befalingsmand i Vestervig Kloster, ind under Mariager Klosters Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indtægt af dem. J. T. 9, 550.

28. Juni (—). F. T. 4, 478 b se 28. Juli.

— (Kbhvn.). Miss. til Hermand Holst, [Tolderen i Øresund]³, om af de først ankommende engelske Skibe til Kongens Fornødenhed at indkøbe 1000 Stkr. Dossin-klæde, hvert paa 18 Alen. De fornødne Penge til Betalingen skal han efterhaanden afsætte af Tolden. Klædet skal han sende til Klædekammeret, tage Kvittering for det og føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 312 b. K.

29. Juni (—). Aab. Brev, hvorved Renteskriver Sigfred Frijs, hvem Kongen for nogen Tid siden⁴ har forlenet med en Præbende i Roskilde Kapitel, men som paa Grund af sin daglige Tjeneste og Opvartning ikke kan og ikke har kunnet

¹ Forstaaelsen er tvivlsom. J. T. har: for Mønstringen. ² Fejl-skrift i J. T. for: Gunderup. ³ Det indklamrede findes kun i K. ⁴ Aab. Brev af 22. Aug. 1635, hvor han kaldes Sigvart Frijs.

residere ved Kapitlet, og det lige fra den Tid, da han blev forlenet dermed, faar Bevilling paa at nyde de bona communia, som ligger dertil eller herefter kan blive ledige, ligesom andre residerende Kanniker dér, fra August 1635 at regne, da han blev forlenet med samme Præbende. Sj. R. 20, 22. K.

29. Juni (Kbhvn.). Søpas for Jesper Friis, Skibskaptejn, med Kongens Jagt, kaldet Rosengalej, til Reden for Rostock. Sj. R. 20, 22 b. K.

— Miss. til Erik Ottesen. Han skal straks gaa fra Skibet Oldenburg, som han hidtil har sejlet paa, ombord paa Den sorte Rytter og med denne paa Kongens Strømme rette sig efter den ham medgivne Instruktion. Af de Maanedstjenere, som er i hans Flaade, skal han sende ligesaa mange hjem med Oldenburg, som der nu tilsendes ham af Kongens egne Folk. Knud Stensen, Skibshøvedsmand, skal gaa over paa Oldenburg og straks forføje sig til København med den. Sj. T. 26, 312 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Kongens Musikant Jens Harboe faar Bevilling til at residere i Lund med Bibeholdelse af den aarlige Løn, som han hidtil har haft, paa Betingelse af, at han hvert Aar giver Møde til de højtidelige Fester og andre Konventer og opvarter i Kongens Tjeneste som hidtil. Han har ansøgt om denne Tilladelse, fordi en Del af de residerende Kanniker dér paa Grund af Alderdom og Svaghed ikke kan betjene Kapitlets Embeder og nogle af disse Hverv derfor maaske kunde blive betroet ham. Sk. R. 5, 235.

30. Juni (Odense). Miss. til N. N.¹ De har tilforn faaet Befaling til at være Ridemænd mellem Jesper Friis til Ørbecklund, bestalter Oberst over det jydsk Regiment, og Axel Juul til Byrsholm², paa det Markeskelstov, som Sandemændene har gjort mellem Axel Juul og Jesper Friis's Gaard Biørsholmb³. Da denne Befaling endnu ikke er efterkommet, fordi Axel Juul ikke har villet gaa med til den, skønt den er

---

¹ Adressaternes Navn er glemt i J. T.   ² Biørnsholm.   ³ Jesper Friis ejede den ene Halvdel af Bjørnsholm, Axel Juul den anden, som han i 1637 havde købt af Holger Bilde. Meningen er: som Sandemændene har gjort mellem Aksel Juuls og Jesper Friis's Halvdele af Gaarden.

lovlig, skal de rette sig efter den forrige Befaling og udføre den, skønt Axel Juul ikke vil gaa ind paa den, for at enhver kan vide, hvad der tilkommer ham. J. T. 9, 551.

1. Juli (Kbhvn.). Instruktion for Jesper Fris, Admiral, som med Rosengalejen skal begive sig til Verneminde Red¹ i Stedet for Marcus Hvit, som straks igen skal forføje sig til København, og dér befri Kongens Undersaatter² og dem, der agter at søge Kongens Riger og Lande, fra al Told og Paalæg, da den tyske Krig ikke vedkommer Danmarks Krone, dog at de skal have rigtige Certifikater paa, at de ikke vil sejle andetsteds hen end til Kongens Lande. Sj. R. 20, 23. K.

— Miss. til Rentemestrene om at afhænde det gamle Korn paa Provianthuset for København Slot til Købmænd saa dyrt som muligt. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene. K. Udt. i Sj. T. 26, 313.

— Miss. til samme. Da Kongen har forbedret sin Musikant Jens Harbous Besolding med 100 Kurantdlr., skal de aarlig lade ham faa denne Forbedring, saa længe han er i Kongens Tjeneste. Sj. T. 26, 313. K.

— Miss. til samme. De skal lade Uldrik Christian Gyldenløves Fyrbøder Hans Wildfang, saa længe han er i dennes Tjeneste, aarlig faa ligesaa meget i Løn, som den Fyrbøder, der opvarter Kongens Børn, plejer at faa. Sj. T. 26, 313. K.

— Kvittansiarum til Henrik Gyldenstjerne til Svanholm paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Varberg Len fra 1. Maj 1633 til 1. Maj 1636, for de i samme Tid oppebaarne uvisse Indtægter, Penge- og Kornskatter og for det modtagne og igen overleverede Inventarium. Han blev aldeles intet skyldig. Sk. R. 5, 266 b³. Orig. i Henrik Gyldenstjernes Privatark. R. A.

— Miss. til Hendrik Lindenov. Da Jokimb Beck til Glad-saxe, Embedsmand paa Bøvling Slot, og Aksel Ugerup til Vognøe,

---

¹ Overskriften har: Reden for Rostock. ² Udenfor er skrevet: Told for Verneminde at hindre. ³ Indført mellem 18. Jan. og 3. Febr. 1639. Udenfor er skrevet: NB. Denne Kopi kom ikke i Kancelliet før end Anno 1639.

Guvernør paa Fæstningen Christianpris, agter at skifte efter deres afdøde Moder Fru Helle Marsvin, og da Fredrik Budde efter Kongens Stævning¹ hverken er mødt selv eller har sendt nogen Befuldmægtiget til at modtage sin Arvedel og det heller ikke kan ventes, skal Adressaten paa Fredrik Buddes Vegne overvære samme Skifte (saafremt ikke han eller hans Fuldmægtig møder), for at ikke samtlige Arvinger skal opholdes til Skade for dem ved hans Udeblivelse, men Skiftet kan føres til Ende. Sk. T. 6, 285.

1. Juli (Kbhvn.). Miss. til Gunde Rosenkrantz, [Landsdommer i Skaane]. Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester og Befalingsmand over Herrisvad Kloster, har berettet, at han har ladet paagribe en Person, ved Navn Lauridts Pedersen, en Mordbrænder, som er undveget fra Fængslet paa Adressatens Gaard Boserup. Gunde Rosenkrantz har selv dømt ham fra Livet og har siden paa Herredagen faaet Rigens Raads Dom herpaa. Da Adressaten gennem den af ham selv afsagte Dom og gennem den hos Rigens Raad erhvervede Dom bedst kender Fangens Gerning, skal han overtage denne af Jørgen Vind, tage ham i Forvaring og lade ske Eksekution efter Dommen. Sk. T. 6, 285 b.

— Miss. til Ifver Krabbe om af sit Len [Varberg] at lade Hans Trægaard, Borger i København, paa det østerske Kompagnis Vegne faa 22 Læster Smør og lade ham kvittere paa Kompagniets Vegne. Sk. T. 6, 285 b.

— Lignende Miss. til Malte Juul [Kristianstad] om at lade ham faa 5 Læster Smør og til Hr. Tagge Thott Andersen [Sølvitsborg] om at lade ham faa 3 Læster Smør. Udt. i Sk. T. 6, 286.

3. Juli (Odense). Livsbrev for Maren Munk, Enke efter Peder Pedersen i Folby, Ridefoged til Skanderborg Slot, paa Kronens og Kirkens Part af Korntienderne af Vitten Sogn, Faarup Sogn og Haarby Sogn, som Kongen for nogen Tid siden har bevilget nævnte Peder Pedersen, ligesom hendes Husbonde har haft dem, dog for tilbørlig Fæste og sædvanlig Afgift. J. R. 9, 306. K.

— Miss. til Christian Uldrik Gyldenløve. Da det danske

¹ Af 30. Maj s. A., jvfr. ovfr.

Folk, som ligger i Grevskabet Oldenburg, har faaet Befaling til at begive sig derfra igen, skal han, naar de ankommer til Fæstningen Glückstadt, hvis Kongen ikke selv er kommet til Stede, paa Kongens Vegne befale Kaptejnerne straks at marschere med Folket til Kongens Kommissarius Mogens Sehested, hvor de vil faa videre Ordre. J. T. 9, 551.

3. Juli (Odense). Miss. til Mogens Sehested. Da det danske Folk, som ligger i Grevskabet Oldenburg, har faaet Befaling til at begive sig derfra til Fæstningen Glückstadt og siden til Olderslou, skal han, naar de ankommer, stikke Knægtene ind under Generalmajor Rantzau og lade Officererne, som ikke er nødvendige, marschere til Danmark til videre Ordre. Ligeledes skal han sende¹ Kongen en Fortegnelse paa de Officerer under Generalmajor Rantzau, som endnu resterer med deres Hvervning over Tiden og ikke er komplette, samt hvor mange Knægte hver af dem endnu mangler; ti dersom de mangler nogle, vil Kongen selv skaffe dem saa mange Knægte, som de mangler til at komplettere Kompagnierne med. J. T. 9, 551 b.

4. Juli (—). Miss. til Hr. Just Høg. Det berettes, at Kronens Bønder i Vallersved i Sorø Len er saa forarmede og sat meget højt i Landgilde, saa at de neppe kan blive ved deres Gaarde, uden at de faar nogen Nedsættelse. Da det af Adressatens Erklæring ses, at deres Opgivelser er sanddru, bestemmer Kongen, at der skal opkræves 8 Mænd, som skal bese Bøndernes Agerjord og Tilliggendet til deres Gaarde, erfare, hvad de er i Stand til at yde, og give deres Besigtelse beskrevet. Kongen tillader, at der siden gives dem Afslag i Overensstemmelse med, hvad der efter Besigtelsen maa anses for nødvendigt. Sj. T. 26, 313 b. K.

— Lignende Brev til samme om, at der maa bevilges Kronens Bønder i Jerslef og Hafgaarde et Afslag paa deres Landgilde efter 8 Mænds Besigtelse. K. Udt. i Sj. T. 26, 313 b. K.

— Miss. til samme. Kronens Bønder i Nestsøe og Brandeløf er, som det ses af Adressatens Erklæring, sat for

---

¹ Dette eller et lignende Ord mangler.

højt i Landgilde, idet de aarlig giver en Bolgalt foruden anden Landgilde, som de aarlig giver Korn for, og de har derfor begæret, at der maa eftergives dem $\frac{1}{2}$ Td. Byg aarlig. Kongen bevilger, at hver af disse Bønder maa faa et Afslag paa $\frac{1}{2}$ Td. Byglandgilde aarlig, hvilket han skal indskrive i Jordebogen og siden lade dem yde. Sj. T. 26, 313 b. K.

4. Juli (Odense). Miss. til Ventsel Rotkirk [Antvorskov], Jørgen Seefeld [Ringsted] og Sigvort Urne [Roskilde] om at lade sit Lens Bønder forfærdige den nye Vej, der skal laves mellem Antvorskov og Roskilde, forsaavidt som den ligger i hans Len, og siden lade den vedligeholde af dem. Kongen har tilskrevet Prælaterne, Kannikerne og Kapitlet i Roskilde Domkirke, at naar deres Kanniketjenere i Kapitlet faar Tilsigelse af ham derom, skal de hjælpe med til at forfærdige samme Vej. Sj. T. 26, 314. K.

— Miss. til Roskilde Kapitel. Da Kongen agter at lade anlægge en ny Vej mellem Antvorskov og Roskilde, anmodes Kapitlet om, naar deres Kanniketjenere i Roskilde Kapitel faar Tilsigelse derom af Kongens Lensmænd, da at lade dem hjælpe med til at anlægge Vejen. Sj. T. 26, 314. K.

— Miss. til Tolderne i Sundet om til Kongen i Sundet at købe 5 Piber fordærvet Vin, som Dr. Peder Pay¹ skal bruge til Spiritus vini, samt 10 Girerfalke², som skal sendes. Sj. T. 26, 314. K.

— Miss. til Rentemestrene om straks at lade revidere Skriverens Regnskaber for Taasing, saavidt han er tilbage med dem. Siden skal de lade Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, faa Kvittansiarum indtil 1. Maj 1638 for disse Regnskaber, eftersom Skriveren nu er forløvet af Tjenesten. Sj. T. 26, 314 b. K. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Niels Trolle om at tiltale Enken efter Claus Sold, Borger i Slangstrup, for en Kedel med Kongens Krone paa, som hendes afdøde Husbonde har købt. [Enslidende med Miss. til samme af 27. Maj 1638]. Sj. T. 26, 314 b.

¹ Fejlskrift i Sj. T. for Payngk.

² Gerfalke, falco gyrofalco.

4. Juli (Odense). Miss. til Borgemestre og Raad i København om Drengeskatten. Sj. T. 26, 314 b. (Tr.: KD. V. 208, jvfr. CCD. IV. 717).

— Miss. til Hr. Gunde Lange. Da det berettes, at han endnu ikke har leveret afdøde Axel Ulfstands Værgemaal til Hr. Just Høg til Giørsløf, Hofmester paa det kongelige adelige Akademi Sorø, som han har faaet Kongens Befaling¹ om, paalægges det Adressaten med det allerførste at begive sig her ned til Landet, rette sin Lejlighed efter at levere Værgemaalet fra sig til Just Høg og føre Sagen til Ende, for at han ikke baade paa sine egne og paa Jomfruens² Vegne skal lide Skade og i Fremtiden skal have at besvære sig over Adressaten. Sk. T. 6, 286.

— Miss. til Malte Juul. Han skal tage det Gods, hvormed Fru Vivike Griis til Søndbygaard, Peder Munds Enke, er forlenet paa Livstid, til sig. Saafremt der gaar nogen aarlig Rettighed deraf, skal han paa Kongens Vegne oppebære den og lade hende selv faa en lempelig Del deraf til sin Underholdning. Resten skal han lade Corfidts Ulfeldt til Thvidts Kloster faa for det, som hun skylder ham, indtil hun har betalt ham, med mindre hun tilforn affinder sig med ham. Sk. T. 6, 286 b.

— Aab. Brev, hvorved Fru Hilleborg Krafse til Rafnholt, Enke efter Grev Holck, faar Bevilling til at sælge sin og sine Børns Gaard Egholmb i Sjælland i Nærværelse af Børnenes Værger og med deres Samtykke til hvem der vil købe den. Hun har berettet, at hun med sine Børn er geraadet i Vanskeligheder, saa hun har været nødt til at andrage om Kongens Tilladelse til at sælge Egholmb Gaard, som er købt af Fællesboet, skønt Skiftet efter afdøde Grev Holck endnu ikke er afsluttet af adskillige Aarsager, hvilket Kongen for samme Omstændigheders Skyld hidtil ikke har kunnet bevilge. Imidlertid har Kongen af en Erklæring fra Børnenes rette Værger erfaret, at der findes to Sædegaarde, som begge er købt af Fællesboet, og at det maa befrygtes, dersom begge Gaardene skal skiftes og hver betale sin Part af Gælden, at ingen af Gaardene da bliver

¹ Jvfr. 6. Maj 1638 ovfr.

² Jvfr. Anne Ulfstand Akselsdatter.

i Behold, hvilket vil være til største Skade for Børnene. Det vil derfor være nødvendigt straks at afhænde én af Gaardene, medens Skiftet staar paa, og da baade Gælden, Boet og Jordegodsset tilforn er rigtig registreret af Værgerne efter Kongens Befaling, synes der ikke at være noget bedre Middel til at hjælpe Børnene, end at Kongen bevilger, at Egholmb sælges af Fællesboet. Dersom dette ikke er tilstrækkeligt til Gældens Betaling, tilbyder Fru Hilleborg Krafse at lægge saa meget af sit eget Arve- og Strøgods til, som er nødvendigt til Betaling af Gælden, for at Rafnholt kan blive i Behold til Bedste for hende og hendes Børn. F. R. 4, 145 b.

4. Juli (Odense). Aab. Brev, hvorved denne Laurids Nielsen, Byfoged i Odense, faar bevilget Fjerdeparten af det Sagefald, som falder dér, for hans Umage og Besvær, saa længe han forvalter Byfogedbestillingen. Han har andraget om at faa noget for sin Tjeneste, som han forestaar med stor Besværing til Forsømmelse i hans Næring. F. R. 4, 146 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. En af Kronens Bønder til Nyborg Slot, ved Navn Morten Bertelsen, i Nerou, har berettet, at alt hans Kvæg er fradød ham, og at han derved er geraadet i stor Armod, hvorfor han har begæret at maatte forskaanes for et Aars Landgilde. Da Kongen af Adressatens Erklæring ser, at dette er rigtigt, bevilger han, at Morten Bertelsen maa være forskaanet for et Aars Landgilde. Hr. Mogens Kaas skal føre det til Regnskab. F. T. 4, 473.

— Oprejsningsbrev for Jens Nielsen Urtegaardsmand, der om Hans Nielsen, Borgemester i Odense, har sagt nogle Ord, som han ikke kunde bevise, hvorfor der gik Dom over ham paa hans Ære. Hans Nielsen har nu, som hans egen Haand udviser, for Godtfolks Forbøns Skyld eftergivet ham denne Forseelse. J. R. 9, 306.

— Miss. til Mogens Høg. Da Frederik Rantzau til Kraberopt har berettet, at der med det allerførste skal foretages Skifte efter hans afdøde Broder Jahand Rantzau, skal han rette sin Lejlighed efter at give Møde paa Skiftet, overtage Værgemaalet for Frands Rantzau, paase, at der kun vederfares ham, hvad der er Ret, og, naar Skiftet er endt, overgive det til hans rette Værg. J. T. 9, 552.

4. Juli (Odense). Lignende Miss. til Peder Gerstorff om at være Væрге for Jomfru Anne Rantzau paa samme Skifte. Udt. i J. T. 9, 552.

— Miss. til Hands Bilde og Niels Parsberg. Da Freidrich Rantzau til Kraperob har berettet, at der snarest skal foretages Skifte efter hans afdøde Broder Jahand Rantzau, skal de med det allerførste begive sig til Estvadgaard, taksere Gaardens Bygning og give det beskrevet. J. T. 9, 552 b.

— Lignende Miss. til Mogens Kaas til Lønholmb¹ og Ifver Kaas til Ulstrop om at taksere Tanderupts Bygning. Udt. i J. T. 9, 552 b.

— Miss. til Gunde Lange. Da Jens Høg til Vang har begæret 3 Gaarde og 1 Bol i Hauopt² By og Sogn i Kær Herred i Vendsyssel i Aalborghus Len i Jylland til Mageskifte for 3 Gaarde og 1 Bol i Lindholm By i Sundbye Sogn i samme Herred, 1 Gaard i Vester Hiemmesløf³ i Jersløf Herred, 1 Gaard i Svensstrup By og Sogn i Hornum⁴ Herred i Himmersyssel og, dersom dette Gods beløber sig til mere end det, han begærer, begærer han Fyldest i andet nærliggende Gods i Øster- og Vester-Hallebye i Voding⁵ Sogn, skal han med det første undersøge dette Gods Løjlighed og snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Aalborghus]. J. T. 9, 553.

— Lignende Miss. til Jørgen Orning om at indsende Erklæring om, hvorvidt 2 Gaarde i Hvorop By og Sogn i Kær Herred, som ligger til Aastrup og som Jens Høg begærer til Mageskifte for 2 Gaarde i Nørsaltum By i Saltum Sogn i Hvetbo Herred, kan bortskiftes fra Lenet [Aastrup]. Udt. i J. T. 9, 553 b.

— Miss. til Laurids Ebbesen. Denne Brevviser Hr. Hands Lauridsen, Sognepræst til Odder Kirke, har berettet, at han ingen Lodskifteskov har til Præstegaarden, som andre bosiddende dér i Byen, og har derfor begæret at maatte faa fri Olden i de Skove, som tilhører Kronens Bønder dér i Byen,

¹ Lyngholm, Hassing H.   ² Hvorup, Kær H.   ³ Hjørnesløv S., Hvetbo H. Besigtelsen har rigtigt: Hvetbo H. (se Indl. til Skøder og Mageskifter ²⁹/s 1639.   ⁴ J. T. har: Huorskerherrid i Hiemmysssel.   ⁵ Fejlskrift i J. T. for: Øster- og Vesterhalne, Vadum S.

eller andetsteds i Kronens Skove til hans egne hjemmefødte Svin, og endvidere har han begæret undertiden at blive hjulpet med fornede Træer og Vindfælder til Brændsel som i de andre Lensmænds Tid. Da Kongen har bevilget dette, skal Adressaten hvert Aar herefter lade ham faa fri Olden til sine hjemmefødte Svin og undertiden Brændsel af Vindfælder eller fornede Træer, enten af Skoven, der ligger til Byen, eller af andre Kronens Skove. J. T. 9, 554.

4. Juli (Odense). Miss. til Dr. Hands Reisener om straks at ordinere denne M. Christen Sommer til Præst. J. T. 9, 554 b.

— Miss. til Tønne Friis [Stjernholms Len] om straks, naar denne M. Christen Sommer henvender sig til ham hermed, at indsætte ham til Præst i Boller¹. J. T. 9, 555.

5. Juli (—). Aab. Brev om, at da det berettes, at der i Slagelse ikke er nogen, som holder god fransk Vin og Rhinskvin, bevilger Kongen, at denne Johan Vebbekin baade maa holde fri Herberger og indtil videre alene holde fransk Vin og Rhinskbrændevin og sælge og udtappe det dér i Byen og til andre dér omkring, som begærer den. Han skal være forpligtet til at holde gode og ulastelige Varer og altid være saa forsynet dermed, at ingen med Rette kan besvære sig. Sj. R. 20, 23. K.

6. Juli (Rendsborg). Aab. Brev til Bønderne i Danmark om en almindelig Landeskat. (Nedenunder er skrevet:) Laholm, Varberg, Halmstad og Christianopol Len blev forskaanet for den halve Skat. Sj. T. 26, 315. Orig. (Kronborg, Frederiksborg og Abrahamstrup Len) i Landsark. i Kbh. og (Odensegaards Len) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 717 f.).

— Aab. Brev til Købstæderne i Danmark og Norge om en almindelig Landeskat². Sj. T. 26, 316. Orig. (til Grenaa, Horsens, Kolding, Ribe og Vejle) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. IV. 718).

¹ Han var Sognepræst til Tyrsted og Ut Sogne; Boller laa i Ut S.

² Beløbene er det dobbelte af de i Skattebrevene af 5. Novbr. 1637 opførte Beløb, dog at Ribe, sikkert ved en Fejlskrift, er opført med 520 Rdlr. i Stedet for med 320 Rdlr.

6. Juli (Rendsborg). Miss. til Lensmændene i Danmark¹ om at lade ovenstaaende aabne Breve om en almindelig Landeskatt læse og forkynde i deres Len. Skatten skal leveres senest til førstkommende Mikkelsdag, i Sjælland, Lolland og Falster til Hr. Claus Daa, i Skaane, Halland, Blekinge og Gulland til Hr. Tagge Thott Ottesen, i Fyen til Hr. Mogens Kaas, undtagen Gregers Krabbe, og i Jylland til Hr. Albret Skeel. [Iøvrigt enslydende, mutatis mutandis, med Miss. til Lensmændene i Danmark af 5. Nov. 1637]. Sj. T. 26, 317 b. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Lignende Miss. til Hr. Claus Daa, Hr. Tagge Thott og Hr. Mogens Kaas, dog at de skal levere Skatten til Gregers Krabbe. Udt. i Sj. T. 26, 318 b.

— Lignende Miss. til Hr. Albret Skeel og Gregers Krabbe, dog at de til Mikkelsdag skal levere Skatten paa de dem befalede Steder. Udt. i Sj. T. 26, 318 b.

— Miss. til Hr. Claus Daa om at modtage Skatten af Sjælland, Lolland, Falster og Møen og tillige med Skatten fra hans eget Len [Dragsholm] levere den til Gregers Krabbe, modtage Kvittans fra ham og efter denne klarere Mandtallet i Rentekammeret. Restancen skal han ligeledes levere til Gregers Krabbe. [Ensydende med Miss. til samme af 5. Nov. 1637]. Sj. T. 26, 319.

— Miss. til Hr. Albret Skeel om at modtage den sidst paabudte Skat og dens Restance af Lensmændene i Jylland, give dem Kvittering for den, siden med Hensyn til Udgifterne rette sig efter Hr. Jørgen Urnes Ordinsans og derefter levere Pengene til den tilforordnede Kommissær Tønne Friis mod dennes Kvittering. [Ensydende, mutatis mutandis, med Miss. til samme af 5. Nov. 1637]. Sj. T. 26, 319.

— Miss. til Gregers Krabbe om at modtage den paa-budte Skat og Restance af Hr. Claus Daa til Rafnstrup, Hr. Mogens Kaas til Støringgaard og Hr. Tagge Thott Ottsen til Eriksholmb, kvittere dem for den, siden med Hensyn til Udgiften rette sig efter Hr. Jørgen Urne til Alsløf, Rigens Marsks Ordi-

¹ Alle Lensmændene opregnes med deres Len under Overskriften: „Lensmændenes Navne i Danmark“ i Sj. T. 26, 324 b.

nans og derefter levere Pengene til Tønne Friis til Hesselagger. [Ensydende med Miss. til samme af 5. Nov. 1637]. Sj. T. 26, 320.

6. Juli (Rendsborg). Aab. Brev til Bønderne i Aggershus, Baahus, Bratsberg, Tønsberg og Stavanger Len om en almindelig Landeskate, at betale til Mikkelsdag førstkommande. [Iøvrigt enslydende med aab. Brev til samme af 5. Nov. 1637, dog at Skattebeløbene helt igennem er fordoblede]. Sj. T. 26, 320 b.

— Aab. Brev til Bønderne i Trondhjems, Bergens og Augdesidens Len om en halv Landeskate, at betale inden Mikkelsdag førstkommande. [Iøvrigt enslydende med aab. Brev til samme af 5. Nov. 1637, dog at Skattebeløbene helt igennem er fordoblede]. Sj. T. 26, 322.

— Miss. til Lensmændene i Norge om at lade ovenstaaende aab. Brev om en almindelig Landeskate læse og forkynde i deres Len og levere Skatten til Hr. Christopher Urne, Statholder i Norge, og Mandtallet i Renteriet. [Ensydende med Miss. til samme af 5. Nov. 1637]. Sj. T. 26, 323 b.

— Miss. til Hr. Christopher Urne om at modtage Skatten fra hele Riget [Norge], levere den til Hr. Tagge Thott til Eriksholm, Hr. Christopher Ulfeldt til Svenstrup og Hr. Hendrik Hvitfeldt til Lilløe, Kongens Kommissarier, mod Kvittans og klarere Mandtallet efter denne Kvittans i Rentekammeret; Restancen skal han levere til Kommissarierne. [Ensydende med Miss. til samme af 5. Nov. 1637]. Sj. T. 26, 319 b.

— Miss. til Hr. Tagge Thott, Hr. Christopher Ulfeldt og Hr. Hendrik Hvitfeldt [Kommissarier i Skaane] om at modtage Skatten fra Norge fra Hr. Christopher Urne til Aasmark, Statholder i Norge og Embedsmand paa Aggershus Slot, levere den til Gregers Krabbe til Tostelund og modtage rigtig Kvittans af ham paa den. Sj. T. 26, 320.

— Aab. Brev til Kapitlerne i Danmark og Norge om en mulig Hjælp. [Ensydende med aab. Brev til samme af 5. Nov. 1637, dog at Skattebeløbene helt igennem er fordoblede]. Sj. T. 26, 325 b. Orig. (til Domkapitlet i Viborg) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. IV. 719).

6. Juli (Bendsborg). Aab. Brev til Præsterne i Danmark [og paa Gulland]¹ om en almindelig Landeskæt. [Ensydende med aab. Brev til samme af 5. Nov. 1637]. Sj. T. 26, 327. Orig. (i Ribe Stift) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. IV. 718 f.).

— Aab. Brev til Præsterne i Norge om en almindelig Landeskæt. [Ensydende med aab. Brev til samme af 5. Nov. 1637]. Sj. T. 26, 327 b. (Tr.: CCD. IV. 718 f.).

— Miss. til Bisperne² i Danmark, Norge og paa Gulland om at tilstille Provsterne en Kopi af det aab. Brev om Landeskatten til at læse og forkynde for Præsterne, indkræve den og levere den til Stiftslensmændene. [Ensydende med Miss. til samme af 5. Nov. 1637]. Sj. T. 26, 326. Orig. (til Johan Borkardsen, Superintendent over Ribe Stift) i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland om at tilstille Superintendenten paa Gulland det aabne Brev om Præsternes Skat og sende den ligesom de andre Penge og anden Skat af Lenet til Hr. Tagge Thott til Eriksholmb. [Ensydende med Miss. til samme af 5. Nov. 1637]. Sj. T. 26, 319 b.

— Miss. til Rentemestrene om den almindelige Landeskæt. [Ensydende med Miss. til samme af 5. Nov. 1637]. Sj. T. 26, 328. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

12. Juli (—). Miss. til samme om i de af Oufve Gedde til Tommerup, Befalingsmand over Tønsberg Len, indsendte Regnskaber at lade Bekostningen paa Toldboden paa Bragenes passere. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— (Glückstadt). Miss. til Hr. Jost Høg om at optage 3 Sønner af Berendt Geist i Sorø Skole, naar de ankommer dertil. Udt. i Sj. T. 26, 328 b.

— Lignende Miss. til samme om at optage Frans Julius von Kn[e]sebecks³ Søn i Sorø Skole. Udt. i Sj. T. 26, 328 b.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt⁴. Det ostindiske Kompagni har andraget om Bevilling til, at nogle fremmede,

¹ Gulland er ikke udtrykkelig nævnt i Sj. T.   ² De opregnes alle.
³ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Knsebech.   ⁴ Brevet har i K. oprindelig været stilet til Bewinthebberne i det ostindiske Kompagni.

hvem der vil, maa gøre Indskud¹ sammen med dem i de to Skibe, som nu skal udrustes, og bruge deres egen Handel. Kongen tillader dette, dog saaledes, at Halvdelen af Gevinsten skal komme Kompagniet til Gode, hvorom han kan underrette dem. Sj. T. 26, 328 b. K.

12. Juli (Odense). Miss. til Fru Ide Lange. Hun skal inden førstkommende Jul i København til dem, der har Tilsyn med Bygningen af den nye Kirke sammesteds, erlægge de Penge, som hendes afdøde Husbonde² har sat paa Rente af Kirkernes Beholdning i Aggershus Len. J. T. 9, 555.

13. Juli (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved denne Hr. Jørgen Christensen, forrige Kapellan til Torebye Sogn i Lolland, faar Bevilling paa det første ledige Kald i Danmark, hvortil han lovlige efter Ordinansen kan kaldes, dog de tidligere udstedte Breve dermed uforkrænket. Sm. R. 5, 197 b.

14. Juli (—). Miss. til Rektor og Professorer i Københavns Universitet. Kongen har eragtet det for godt, at denne Person Johannes Conradi Diderich³ maa admitteres til Disputation med de andre, som præsenterer sig for at sukkedere M. Jacob Mathisen⁴, nu Kongens Hofprædikant. Naar Johannes Conradi Diderich⁵ melder sig, skal de tilstede ham Adgang til Disputationen; den som de eragter dygtig dertil, skal udvælges til samme Stilling. Orig. i Univers. Ark. Nr. 138. Sj. T. 26, 328 b. K.⁶

— Miss. til Mogens Sehested. Dersom de 3 Kompagnier, som endnu skal hverves, bliver paa 100 Mand hver, maa han lade dem passere og give dem Penge, naar de er mønstret, men dersom de er derunder, skal han understikke⁷ dem. J. T. 9, 555 b.

¹ Sj. T. har: ligge ind med dem i de tvende Skibe, Fejlskrift for Konzeptens rigtige: lægge ind med dem.

² Jens Juel Hermansen († 1634) var Lensmand over Aggershus Len 1618—1629.

³ Johan Conrad Dieterich, f. 1612 i Butzbach, Broder til Christian IV's senere Livlæge Helwig Dieterich.

⁴ Dr. Jacob Madsen, der havde været Professor eloquentiæ ved Københavns Universitet.

⁵ K. har: Johannes Conrad: Diderich og Johan: Conrad: D. Sj. T. har ved en Misforstaaelse af Forkortelserne: Johannes Conrad D. og Johan Conrad D.

⁶ Tr. i Udt.: Ny kirkehist. Saml. III. 142.

⁷ Anbringe Mandskabet i andre Kompagnier.

15. Juli (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Dr. Søfren Hofmand faar Bevilling til at ægte en Pige, ved Navn [Giertrud Pedersdatter]¹, Datter af afdøde Mester Peder Thøgersen, fordm Sognepræst i Randers, skønt de er beslægtet med hinanden i 3. Led, dog at Dr. Søfren Hofmand først betaler 100 Rdlr. til de fattige i Randers, hvorpaa han har indleveret sin Obligation i Kancelliet. J. R. 9, 306 b².

16. Juli³ (—). Mageskifte, hvorved Hr. Just Høg til Giørslof, Hofmester paa det kongelige adelige Akademi Sorø og Befalingsmand i Børglum Kloster, til Sorø Akademi faar 9 Gaarde i Hillestedt By og Sogn i Fuglse Herred i Lolland, af hvilke 1 Gaard giver 1 Pd. Byg til Sorø Akademi, hvorfor $\frac{1}{3}$ af dens Ejendom er taget fra og ikke beregnet, 3 Gaarde giver Landgilde til Hillested Kirke, 7 af Gaardene har tilsammen Skov til 53 Svins Olden, medens der til alle 9 Gaarde er Fællesskov til 47 Svins Olden, imod efter Begæring af Prins Christian V, Kongens Søn, til Nykøbing Slot at afstaa 3 Gaarde i Anderstrup i Hussebye⁴ Sogn, 1 Gaard i Budderup, 3 Gaarde i Skielstrup, alt i Musse Herred i Lolland, af hvilke Gaarde 5 tilsammen har 88 Svins Olden, medens de 3 Gaarde i Skielstrup desuden har Fællesskov til 43 Svin. Sj. R. 23 b. K.

— Miss. til Anders Bilde paa Øsel. Han har begæret i nogen Tid at maatte forløves til Danmark for dér at forrette sine Hverv og forsvare sig for det, han er angivet for af Frederik Budde. Kongen tillader, at han i nogen Tid begiver sig herved, dog skal han først dér paa Landet anordne to eller flere af Raadet, efter Sædvane, som i hans Fraværelse kan have Tilsyn, især med Fæstningen, saavel som med, at ellers alt dér paa Landet gaar ligeligt og ret til. N. T. 6, 334.

17. Juli (—). Miss. til Rentemestrene. Der tilsendes dem en Fortegnelse over nogle af Skibsfolkene her paa Elben,

¹ Hendes Navn findes i den i Hofmans Foundationer II, 395 trykte Gengivelse af Originalen. I J. T. har der været en aaben Plads til Navnet, og her er der med en anden samtidig Haand og med andet Blæk indføjet Fornavnet Mette og et uanstændigt Ord. Formentlig har ogsaa Fornavnet Mette i denne Forbindelse haft en tvetydig Klang, jvfr. tysk: Metzse, Skøge. ² Tr.: Hofmans Fundat. II, 395. ³ Saaledes Genbrevet; Hovedbrevet er udateret. ⁴ Fejlskrift i Sj. R. for: Hunseby.

som beklager sig over, at de i langsommelig Tid ingen Penge har faaet. Adressaterne skal sende Kongen deres Afregning og Oplysning om, naar de sidst har faaet Penge og hvad de skal have, for at man deraf kan erfare, om de siger Sandhed. Adressaterne skal herefter, naar der sendes Skibsfolk dér ud, altid lade dem faa Mandtallet med samt deres Afregning og Oplysning om, hvad enhver faar til Løn. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene. Sj. T. 26, 329. K.

17. Juli (Glückstadt). Miss. til Laxmand Gyldenstjerne. Der er for nogen Tid siden¹ udgaaet Befaling til Gabriel Kruse til Hiulebjerg og Fredrik Rantzau til Krabberup om Likvidation af Halmstad Len mellem Niels Krabbe til Skiellinge, Embedsmand paa Halmstad Slot, og afdøde Erik Rosenkrantz's Arvinger saavel som om Likvidation af Laholms Len mellem ovennævnte Niels Krabbe og Christian Bülow til Engelstedtgaard, Embedsmand paa Laholm Slot. Da Fredrik Rantzau nu er bosat i Jylland og ikke mere i Skaane, skal Laxmand Gyldenstjerne give Møde sammen med Gabriel Kruse, afgøre de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 287.

— Miss. til Axel Ugerup om straks at forføje sig til Kolding, hvor han skal erfare Kongens Vilje af Hr. Christen Friis til Kragerupt, Kongens Kansler. J. T. 9, 555 b.

— Miss. til Lensmændene i Jylland². Da Kongen har anset det for godt i Jylland at lade udskrive³ et Antal Landfolk, der skal lægges i Fyrstendømmet Holsten, skal Adressaten straks i sit Len lade udskrive 34 Mand af de bedste Folk, som han kan faa, ingen under 17 eller 18 Aar. De skal være færdige til at marschere, naar Hr. Jørgen Urne til Alslef, Rigens

¹ 4. Maj 1638. ² Det indførte Miss. er stilet til Ernst Normand, Koldinghus Len, eller Jørgen Urne, Vestervig Kloster. ³ J. T. har paa dette ene Sted: udskibe, men ellers overalt i dette og det følgende Missive, baade i Overskrifterne og i Teksten: udskrive og Udskrivelse. I CCD. er der kun gengivet Ordet: udskibe, og Brevet er derfor misforstaaet.

Marsk og Befalingsmand over Vestervig Kloster, anmoder ham derom. Ellers skal han i alle Maader forholde sig med samme Udskrivning nøjagtigt efter Sædvane og som det hidtil er sket. Næmlig: Skanderborg [Lavrids Ebbesen Udsen] og Aalborghus [Gunde Lange] hver 35 Mand, Koldinghus [Ernst Normand] og Vestervig Kloster [Jørgen Urne] hver 34 Mand, Riberhus [Albrekt Skeel], Stjernholm [Tønne Friis], Havreballegaard [Aarhusgaard, Lavrids Lindenov], Silkeborg [Kristen Holck], Hald [Jørgen Seefeld Enevoldsen], Dronningborg [Otte Marsvin], Bøvling [Joakim Beck], Ørum [Kristoffer Hvas], Aastrup [Jørgen Orning], Sejlstrup [Niels Friis], Mariager [Iver Krabbe Nielsen], Skivehus [Mogens Sehested], Lundenæs [Iver Vind] og Kalø [Kristen Thomsen Sehested] hver 33 Mand. J. T. 9, 556. (Tr.: CCD. IV. 719 f.).

17. Juli (Glückstadt). Miss. til Hr. Jørgen Urne, Rigens Marsk, hvorved ovenstaaende Missive kommunikeres ham med Anmodning om at gøre den Anordning, at samme Folk, 600 Mand i alt, kan være hos Kongen den 20. August førstkommende, hvor der vil blive givet dem videre Ordre. Han skal ikke lade Kaptejner eller Underofficerer marschere ud med dem, men kun Sergeanter. Af sit egen Len [Vestervig Kloster] skal han udskrive 34 Mand. J. T. 9, 556 b.

18. Juli¹ (—). Aab. Brev, hvorved Laurids Skinkel til Gierskouf faar Tilladelse til at lade opbygge et Begravelseskapel ved den nordre Side af Skibye² Kirke. Han har berettet, at hans afdøde Forældre³ har haft en Begravelse i Skibye Kirke, men at den er ødelagt af Vand og anden Forfaldenhed. Han vil derfor lade et nyt Kapel opbygge ved den nordre Side af Kirken, hvori han kan indrette sin og sin afdøde Hustrus⁴ Begravelse⁵. F. R. 4, 160 b.

— Aab. Brev, hvorved Jørgen Schult til Fyndstrup, Befalingsmand over Lyse Kloster, faar Bevilling til at lade 50

¹ Indført mellem 10. Okt. og 9. Nov.   ² Skeby, Lunde H.   ³ Niels Skinkel († 1617) og Mette Bilde († før 17/2 1636).   ⁴ Helle Grubbe († 1637).
⁵ F. R. har ved en Fejlskrift: hvor udi han og hans Arvingers Hustrus Begravelse ville lade fundere. Stedet er her rettet efter Teksten i det omtrent enslydende Miss. af 10. Nov., som har: hvor udi han hans og hans afgangne Hustrus Begravelse vil lade fundere.

Par Øksen uddrive fra Danmark, dog at han erlægger den sædvanlige Told til Kronen. Han har berettet, at han har holdt disse 50 Par Øksen paa Græs og paa Grund af den store, graserende Sygdom blandt Kvæget i Stift Bremen og andetsteds har overstaldet dem forgangen Vinter. Han har endnu ikke kunnet finde nogen Køber til dem og vil nu gerne lade dem drive ud til Alteland og lade dem græsse dér, hvis han ikke faar nogen Køber til dem paa Rejsen. Han har derfor andraget om Til-ladelse til nu straks at udføre dem. F. R. 4, 146 b.

18. Juli (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Laurids Dyr, Raadmand i Middelfart, og hans Hustru Lisbet Dyrs faar Bevilling til at sidde skattefri og være forskaanet for al anden borgerlig og Bys Tynge paa Livstid. F. R. 4, 147.

— Miss. til Laurids Ebbesen. Han har berettet, at det Hus i Ring Kloster, som i gammel Tid har været en Kirke og som en af Bønderne, siden Ring Kloster blev fæstet bort, har brugt til Lade, nu ganske staar paa Fald, og endvidere at Bonden har sagt, at han ikke længer vil bruge dette Hus paa Grund af dets Brøstfældighed. Han skal lade Huset nedbryde og bruge Tømmeret til at bygge en Korskirke ved Skanderupt Kirke og ellers anvende det til denne Kirkes Reparation, saavidt det er fornødent. Kongen tillader, at Bonden maa opbygge en Lade i Stedet for Huset. J. T. 9, 557.

19. Juli (—). Oprejsningsbrev for Kronens Bonde Lauridts Øersen¹ i Menstrup i Sorø Len, der for nogen Tid siden er dømt til at bøde sine 3 Mark, fordi han ved sin Tjener havde ladet hugge 2 Læs Ved, som han sagde, at en anden Bonde i Saltø Len havde solgt til ham, men at denne Bonde ikke siden turde staa ved det, da Lauridts Øersen blev forfulgt og tiltalt. Da der er stor Mislighed i Sagen og Tvivl om Bonden, som berettes at have solgt dette Ved, men siden ikke turde hjemle ham det, og da han har begæret at faa Æresoprejsning, for at han i sin Alderdom ikke skal komme æreløs i sin Grav, har Kongen bevilget ham Æresoprejsning. Sj. R. 20, 29. K.

— Miss. til Dr. Hans Reisner. Hr. Pors Munck, Sognepræst til Strøbye og Vorpeløff Sogne, har berettet, at hans

¹ I K. kaldes han: Øers.

Præstegaard for kort Tid siden er brændt med alt hans Gods, hvorved han er kommet i den allerstørste Armod og Ulejlighed, og har begæret at faa bevilget nogen Hjælp. Kongen bevilger, at han maa faa Hjælp af de mest formuende Kirker i Sjælland. Endvidere skal Adressaten tilholde Gejstligheden samme-steds at yde ham nogen Hjælp, enhver efter sin Formue, da dette er billigt og han er af deres Stand. Dersom et saadant Tilfælde herefter paakommer, skal der forholdes paa samme Maade. Sj. T. 26, 329. K.¹ (Tr. i Udt.: Dsk. KL. III. 267).

19. Juli (Glückstadt). Miss. til afdøde Mourids Podebusk's Arvinger. Fru Marie Margrethe Hatzfeldt Wildenberg, Mourids Podebusks Enke, har berettet, at hendes afdøde Husbonde af egen fri Vilje og med sin Broders² og Svogers³ Samtykke i Aaret 1631 har tilskrevet hende efter hans Død Gaarden Skedal i Halland, som hun med alt Tilliggende og Herlighed skulde besidde kvit og fri, saa længe hun sidder i sit Enkesæde, men hvis hun giftede sig igen, skulde hans Arvinger være forpligtet til at give hende 2000 Rdlr. in Specie, men Gaarden og Godset skulde tilbagegives dem som rette Arvinger, efter det Brev, som han har udstedt til hende og som de har medunderskrevet til Samtykke og Stadfæstelse. Af dette Brev tilsendes der dem hoslagt en Kopi med Notarii Haand under. Hun har nu klaget til Kongen og skrevet, at hun i alt Venskab har henvendt sig til dem med Begæring om nu efter hendes Husbondes Død at maatte nyde denne Gaard efter Brevet, saa længe hun sidder i Enkesæde, for at hun kunde have noget at leve af, men hun har faaet det Svar, at de ikke kunde erindre noget saadant Brev, men hvis hun vilde have noget af dem, maatte hun søge det ved Landets Ret. Da det (efter saadanne Omstændigheder) ikke synes kristeligt at opfordre hende dertil, men vilde være meget sømmeligere at komme overens med hende med det gode uden Vidleftighed, beder Kongen dem uden videre Vanskeligheder, saavidt det er muligt, enes med deres afdøde Broders

¹ Som Koncept er benyttet en oprindelig Renskrift af Miss. af 6. Nov. 1634 (indført i Sj. T. i Udtog med Datum: 7. Nov.) om Hjælp til den brandlidte Præst Jakob Lavridsen i Herlufmagle. (Se K. Brb. 7. Nov. 1634).

² Henrik Podebusk. ³ Sikkert Fejlskrift for: Svogres. 4 af Mourids Podebusks Søstre var gift.

og Svogers Hustru eller forliges med hende godvilligt paa den ene eller den anden Maade, for at hun som fattig Enke kan have noget at leve af og ikke skal besvære sig videre, men maa være forskaanet for Trætte. F. T. 4, 473 b.

19. Juli¹ (Glückstadt). Miss. til Henning Valkendorf. Kongen har af hans Indberetning set, at Skibsbroen, paa hvilken Materialerne til Bygningen paa Thosing udskibes, er byg-fældig paa Bjælker, Deler, Søm og Bolte, saa at Udskibningen ikke kan ske uden Fare. Endvidere beretter han, at der i den store Lade ikke findes noget Loft² under Hø og Korn, og naar Kornet føres ind i Laden og ellers synker, spildes det løse Korn, idet det falder ned blandt Fæet, foruden at der sker anden Skade. Dernæst mangler de to Ladeporte paa den østre Side Hængsler, og der tiltrænges noget Flikkeri med Skelning paa den nordre Ende af Laden. Han skal lade alt dette forfærdige, dog at Loftet paa Laden skal lægges af Elle-træer tæt tilsammen og tilnaglet. Han beretter dernæst, at der ved Teglgården behøves endnu en ny Lade; Kongen til-lader, at den maa opsættes, men af fornede Træer. Endelig meddeler han, at der for nogle Aar siden er lovet ham noget gammelt Inventarium, som for det meste var ubrugeligt. Det skal vurderes og sælges og Pengene føres til Regnskab. F. T. 4, 476.

— Miss. til samme. Han har andraget om Tilladelse til, at de Arbejdsheste, som hidtil har været bevilget til Bygningen paa Thaasing og nu er gamle og udslidte, maa vurderes og sælges, og at der maa købes andre, endvidere at Skriveren dér paa Slottet maa faa bevilget Kost og Løn til en Dreng, for at han desto bedre kan have Tilsyn med, hvad der forefalder dér paa Landet og tilse Bygningen, og endelig at Avlen fra Slottet og Landgilden fra Bønderne dér paa Landet, naar den sælges, maa udskibes ved Slottets Skibsbro. Kongen til-

---

¹ Efter Miss. af 30. Aug. til Henning Valkendorf følger ovenstaaende og 3 andre Breve af 19. Juli, et af 29. Juli og et af 29. Juni (d. v. s. Juli?) under Fællesoverskriften: Julius (der saaledes findes to Gange i dette Aar i F. T.). Disse Breve maa være glemt ved Indførslen af de andre Breve af Juli. Derefter følger Afsnittet: September. ² D. v. s. Brædde-loft over Stalden til Hø- og Kornloft.

lader alt dette, dog skal, naar Slottets Korn og Bøndernes Landgilde udskibes, Rettigheden deraf leveres til Tolderen i Svendborg. F. T. 4, 476 b.

19. Juli (Glückstadt). Miss. til Hening Valkendorf. Da Kronens Bønder, der ligger til St. Hans Kloster, altid har holdt Straataget paa Ladegaarden til Klostret vedlige, skal han tilholde dem herefter at gøre det samme. Det skal skiftes og byttes mellem dem. F. T. 4, 477.

— Miss. til Niels Krag til Trudsholm, Landsdommer i Nørrejylland, og Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Embedsmand paa Hagenskov Slot. Hendrik Gyldenstjerne til Svanholmb har berettet, at hans afdøde Broder Knud Gyldenstjerne har efterladt sig stor Gæld, hvorfor det er nødvendigt at sælge alt hans efterladte Gods, om der ellers skal blive noget tilovers til Bedste for Børnene, saa at de kan have noget at leve af og Sønnerne kan holdes med inden- og udenlands. Da Skousboe i lang Tid har været hans Forældres og fulgt Slægten, vil man nødig, at den skal komme fra Slægten, og Hendrik Gyldenstjerne har derfor søgt Kongens Tilladelse til at tilforhandle sig samme Gaard, da der ikke findes nogen af hans Søkende eller Svogre, der vil beholde denne Gaard efter Landekøbet. Han har derfor begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at taksere Gaarden og Godset og siden sælge og skøde den til ham, om han vil købe den. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til at give Møde paa Skousboe, taksere hver Td. Korn i Godset til, hvad den billigt kan sættes for, saa at ingen af Parterne, hverken den, der køber Gaarden eller den, der afhænder den, lider nogen Skade derved, og give Parterne det beskrevet. Naar Akkorden er sluttet, skal de paa Børnenes Vegne udstede Skødet og ellers i alle Maader ramme deres Gavn og Bedste forsvarligt. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den fastsatte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 4, 477 b.

— Aab. Brev, hvorved Hendrik Gyldenstjerne til Svanholmb, faar Bevilling til at tilforhandle sig sin afdøde Broder Knud Gyldenstjernes Gaard Skousboe, naar den er lovligt og tilbørligt takseret. Han har berettet, at hans afdøde Broder Knud Gyldenstjerne har efterladt sig stor Gæld,

saa at det er nødvendigt at afhænde Gaarden Skousboe for dermed at dække Gælden og for at Børnene kan have noget at leve af, om der ellers bliver noget tilovers. Hendrik Gyldenstjerne har derfor begæret at maatte tilforhandle sig Gaarden, da ingen af hans Søkende eller Svogre vil købe den og man ikke gerne vil, at den skal komme fra Slægten, og da han som Væрге for samme Gods ikke selv maa købe den uden Bevilling. Saafremt han ikke er i Stand til selv at købe den, skal han have Fuldmagt til at afhænde den efter Landsens Pris til, hvem det lyster at købe den. J. R. 9, 307. K.

10. Juli (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Oluf Staffensen¹, Indvaaner i Glückstadt, faar Bevilling paa at have det Tømmer, som han til Kongens Behov har udført fra Norge til Fæstningen Glückstadt, for den samme Told som Kongens Undersaatte i Danmark, og paa fra Norge at udføre det Tømmer, som han har købt i Norge og endnu har liggende dér, og som skal bruges til Kongens eget Behov i Fæstningen, ligeledes for den samme Told, som Kongens Undersaatte af Danmark giver. Dog skal dette herefter ikke mere tilstedes ham, med mindre han har en ganske særlig Bevilling derpaa. Han skal være forpligtet til ikke at føre samme Tømmer andetsteds hen end til Fæstningen Glückstadt, hvor det skal forbruges. J. T. 9, 307.

— Miss. til Gunde Lange. Efterskrevne Kronens Bønder, nemlig Gunde Christesen, Christen Jendsen, Jends Kielsen, Thomes Brun, Jends Nielsen, Jens Christesen og Niels Lauredsen i Aars og Niels Nielsen i Tolstrup har berettet, at deres Rug og Havre og for Niels Nielsen i Tolstrups Vedkommende baade Rug, Byg og Havre forrige Aar ved St. Hansdagstid af Hagel og Guds Vejrlig er blevet ganske slaaet ned og ødelagt, saa Kornet og Fodringen blev aldeles ødelagt og ugavnligt, saa de ikke kunde avle en Skæppe af samme Slags Korn, og de har derfor begæret at forskaanes for noget af samme Aars Landgilde. Af hans Erklæring erfarer Kongen, at han selv nøje har undersøgt deres Opgivelse og befundet, at det forholder sig som af dem angivet. Kongen bevilger, at de maa forskaanes for

¹ Hans kaldes i Teksten i J. R. ved en Fejlskrift: Oluf Stensen.

forrige Aars Landgilde af Rug og Havre og Niels Nielsen i Tolstrup tillige for Landgilden af Byg, hvilket Gunde Lange skal føre til Regnskab. J. T. 9, 558.

20. Juli (Glückstadt). Miss. til Hr. Jørgen Urne. Fru Kirsten Kaas til Ellingaard har højlig besværet sig over Stend Rodsten til Leierbeck, fordi han storlig foruretter hende mod al Lov og Ret uden nogen billig Aarsag. Hun har til sin Gaard Ellengaard en Eng, der ligger i Lerbeck Mark, som hun og hendes Forældre altid har brugt i over Mands Minde efter de derpaa erhvervede Tingsvidners Lydelse, og denne Eng har han nu i nogle Aar ikke alene ødelagt og afbidt ved at drive sit Kvæg ind paa den, men hendes Tjener, der havde Befaling til at vogte Engen, har han ved sine Tjenere og Fogden paa Gaarden ladet kalde ind paa Gaarden, hvor Fogden og hans Folk uden al Aarsag overfaldt og ynkeligt slog ham, saa at han var baade blaa og blodig, hvorefter de nødte ham til at vaske Blodet af sig, inden han fik Lov til at forlade Gaarden. Endvidere beretter hun, at naar hendes Bønder sendes hen for at slaa samme Eng og bjærge, rive og bortføre Græsset som sædvanlig, har han paa samme Maade overfaldet dem med Hug og Slag, jaget dem derfra med deres Heste og Vogne og saargjort dem. Den Grøft og det Dige om samme Eng, som hun har ladet opkaste paa sin egen Grund¹, har han uden foregaaende Dom eller Rettergang selv personlig ladet nedkaste, fyldt og slettet, for at han kunde ødelægge Græsset, hvilket han nu nogle Aar efter hverandre ulovligt har gjort uden foregaaende Dom. Desuden anfører hun en Række Klagemaal over ham om Ting, som det ikke er kristeligt at drive mod sin Jævnkristen eller en fattig aldrende Enke. Adressaten skal meddele Stend Rodsten, at dette er forebragt Kongen, og dersom saadant er sket, skal Adressaten advare ham om, at han herefter opfører sig bedre, ikke uden foregaaende Dom tager sig selv til Rette og ikke skader hende paa hendes Ejendom og Tjenere mod al Lov og Ret, men hvis der fattes ham noget, skal han søge det ved Lands Lov og ikke ved Vold, saafremt han ikke vil vide

¹ Stedet er vistnok forskrevet i J. T. Meningen maa være som ovfr.

sig Skade, om saadant herefter gentager sig eller berettes Kongen. J. T. 9, 559.

22. Juli (Glückstadt). Oprejsningsbrev til, som om Sagen nylig var sket, at genoptage Sagen mod Simen Mickelsen, Skipper af Kolding, som for en 5 Aar siden har været med til at ombringe en Person, ved Navn Laurits Nielsen Kier, og kaste Liget i Havet. Det er sket i Fæstningen Christianpris i Fyrstendømmet Slesvig, men Sagen er først kommet frem for nylig og er ikke straks blevet procederet. For at Sagen kan blive bragt til Ende uden for stor, vidtløftig Proces og Bekostning, maa Sandemændene gøre deres Tov i Kolding, da den Dræbte har boet i Kolding og Skipperen, som har været med til Drabet, er bosiddende i Kolding og er fængslet dér. J. R. 9, 307 b.

23. Juli (—). Miss. til Tolderen i Sundet. Denne Skipper Hans Winter af Stettin har berettet, at han havde købt et Stykke Vin til Kongens eget Behov, men da det blev hejst op med Kranen, brast Tovet, Stykket faldt ned i Lasten, og Vinen blev spildt, som han kan se af Skipperens vedlagte Supplikation. Dersom det befindes, at hans Angivelse er rigtig, skal Tolderen betale ham for samme Stykke Vin. Sj. T. 26, 329 b.

—¹ Miss. til Otte Marsvin. Da Kongen af hans Erklæring erfarer, at Kronens Part af Viomb Tiende, som Jørgen Marsvin til Aufberig² begærer at faa, godt kan undværes fra Hospitalet³, skal Adressaten lade Jørgen Marsvin faa samme Tiende for aarlig Afgift og sædvanligt Fæste, saafremt det ikke falder Bønderne for besværligt at føre Tienden frem eller i andre Maader. Da Jørgen Marsvin vil give mere i Afgift, end der tilforn er ydet deraf, skal Otte Marsvin have i Agt, at der ikke sker Hospitalet for kort, og at Bønderne ikke overiles med utilbørligt Paalæg, og paa Hospitalets Vegne forhandle med Jørgen Marsvin om Afgiften. J. T. 9, 558 b.

25. Juli (—). Aab. Brev, hvorved denne Hans Søfrensen i Malmø faar Bevilling til at lade arrestere Jacob Ham-

¹ J. T. har først haft: Decbr., hvilket er rettet til Juli. ² Avnsbjærg, Sjørslev S., Lysgaard H. ³ Det ses ikke, hvilket; maaske Viborg Hospital.

brochs¹ og hans Tjeneres eller Fuldmægtiges Skib, Gods og Tilgodehavender eller Gods, som tilhører dem, der kan bevises at være i Slægt, Svogerskab eller Mascopi med ham, hvor han kan finde dem i Kongens Riger og Lande eller Strømme. Hans Søfrensen har berettet, at han til ovennævnte Jacob Hambroch, Borger i Hamborg, har leveret for 9879 Mark lybsk 9 Sk. til hans Faktori i Overensstemmelse med den overgivne Fortegnelse, hvorpaa fornævnte Hambroch endnu er ham skyldig 5103 Mark lybsk 9 Sk. $\frac{1}{2}$ Penning med Rente, foruden 1500 Mark lybsk, som Hambroch desuden har faaet og som hverken er debiteret eller krediteret ham². Disse Penge har han tit og ofte fordret med det Gode og ved Retten uden at kunne faa dem; han har opholdt sig henved 19 Ugerstid i Hamborg, men har ikke kunnet komme til Ende dermed, hverken med Eksekution af Borgemestre og Raad i Hamborg efter de af dem afsagte Domme eller i andre Maade, uanset at han har henvendt sig til dem med mangehaande Supplikationer og Anfordringer. Han har derfor været foraarsaget at ansøge Kongen om at faa Arrest paa nævnte Gods for paa den Maade at faa sin Betaling, da Borgemestre og Raad i Hamborg fuldkomment har kendt hans Modpart pligtig til inden 3 Dage at tilfredsstille ham og gøre Regnskab for disse leverede Penge eller til Straf at betale 200 Rdr., samtidig med at Rettens Vej skal staa aaben for Hans Søfrensen. Kongen bevilger, at Hans Søfrensen af det arresterede Gods maa gøre sig betalt for de 5103 Mark lybsk 9 Sk. $\frac{1}{2}$ Penning og endvidere for de 1500 Mark lybsk, som Hambroch har faaet, men udeladt i Regnskabet, med Omkostninger, Skade og Rente. Kongens Admiraler, Skibskaptejner og Udliggere samt Lensmændene og andre Myndigheder skal hjælpe ham til Rette, saa at han kan faa de Penge, som han kan fordre i Henhold til sine Breve og Beviser, uden vidtløftig Proces. Sj. R. 20, 27 b. K.

25. Juli (Glückstadt). Miss. til Gunde Lange og Erik Juel. Kongen har bevilget, at Jomfruerne Beirgete, Helvig, Abel

¹ Han kaldes i Sj. R. Hambroch, Hamborg, Hambrach, i K. Hambroch og en Gang Hamborch og Hambrach. ² Sj. R. har: og skal hverken være udi eller krediteret af forskrevne Hambrach, hvilket er en Fejlskrift for Konzeptens: og skal hverken være udi Skyld eller krediteret. K. har oprindelig haft: og er hverken udi debit eller credit.

og Elsebe Sandberg maa være deres egne Værger¹ og selv oppebære Indkomsten af deres Gods. Hendrik Sandberg til Kvelstrup har som deres rette Værge erhvervet Kongens Befaling til Gunde Lange til Brening, Embedsmand paa Aalborghus Slot, og Niels Friis til Farskouf² og dernæst til Holger Rosenkrantz til Demstrup, Embedsmand paa Bornholm, om paa Jomfru Abield Sandbergs Vegne at være til Stede ved Overleveringen af samme Regnskab. Men da, som det berettes, Holger Rosenkrantz paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde og Hendrik Sandbergs Svoger Niels Friis³ undskylder sig, at han ikke godt kan forrette noget deri, da han paa sin Hustrus Vegne selv er Medarving, har Hendrik Sandberg nu begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at give Møde ved Overleveringen af Værgemaal. De skal rette deres Lejlighed efter at være til Stede, naar samme Værgemaal skal overleveres, paase, at der paa begge Sider sker Ret og Skel, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. J. T. 9, 560 b.

26. Juli (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Baldtser Roeland, Borger i Næstved faar Bevilling til at indkræve sit Tilgodehavende i Danmark. Han har berettet, at han en rum Tid har brugt Handel og Købmandskab i Danmark ligesom Kongens andre Indbyggere, og at adskillige Godtfolk er blevet ham en Del skyldig. Da han nu havde til Hensigt at indkræve denne udestaaende Gæld, har en Del af hans Debitorer vist sig meget utaknemmelige, særlig i Odense og Assens, og vil ikke betale ham, fordi han er barnefødt i Hamborg af brabantiske Forældre, idet de skyder sig ind under det sidst udstedte kongelige Mandat om Hamborgerne. Da han til Kongen har udstedt en Forpligtelse til ikke at ville udføre sit Tilgodehavende fra Danmark, men har lovet at blive i Danmark som Kongens Undersaat og dér drive Handel og Købmandskab, heller ikke at opkræve nogen Gæld paa andres Vegne, men kun hvad der tilkommer ham selv og han kan bevise ved rigtige Breve at

---

¹ 24. Maj 1637. I Bevillingen nævnes 5 Døtre: Jomfruene Birgitte, Helle, Abel, Helvig og Elsebe Sandberg. ² Der er vistnok sprunget noget over i J. T. ³ Niels Friis Jørgensen, g. 1636 m. Anne Sandberg Ulriksdatter.

have at fordre, har Kongen bevilget, at han maa indkræve sit Tilgodehavende her. De Myndigheder, som han henvender sig til, skal hjælpe ham til Rette, saavidt det er Lov og Ret, saa at han kan faa sine lovlige beviste Krav opfyldt uden videre Ophold. Sj. R. 20, 28 b. K.

26. Juli (Glückstadt). Oprejsningsbrev for Fru Kiersten Kaas til Elendgaard, Enke efter N. N.¹, til, som om Sagen nylig var sket, at genoptage Sagen vedrørende en Trætte mellem hende og Sten Rodsten til Lerbeck om et Hus, som Fru Kiersten Kaas har ladet opbygge paa sin egen Grund, og som Sten Rodsten selv personlig har været med til at afbrænde. Hun har siden forfulgt Sagen med sine Vidner og Delsmaal til Herredsting og Landsting, men Landsdommeren har kendt hendes Vidner magtesløse, fordi Sagen ikke er rejst straks paa ferske Fode. J. R. 9, 308.

27. Juli (—). Aab. Brev, hvorved denne Hendrik Biskop, Borger i København, faar Tilladelse til at indbyde flere Folk til sit Bryllup, end Forordningen fastsætter, og skænke Vin. Sj. R. 20, 29. K. (Tr.: KD. III. 185).

— Aab. Brev, hvorved Niels Lauridsen i Olmerstoft faar Bevilling til at indbyde flere Folk til sit Bryllup, end Forordningen tillader, og skænke Vin over Maaltidet. Udt. i F. R. 4, 147 b.

28. Juli (—). Miss. til Henning Valkendorf og Tyge Brahe. De har begæret at vide, hvorledes der skal forholdes med Kongens Børns, Grev Voldemor Christians og Frøknernes Gods Tosinge, Vallø og Lellinge, om de skal give samme Kontribution, som Kongen andre Undersaatte af Adel har bevilget, og hvorledes der skal forholdes med Udskrivning af Soldater, disses Underholdning, Liberi², Musketter og Piber. Kongen bestemmer, at der af deres Gods skal gives samme Kontribution, som Kongens andre Undersaatte af Adel har udlovet, og at der skal forholdes paa samme Maade med Udskrivning af Soldater. Hvad Underholdning med Liberi, Musketter og

---

¹ Kirsten Kaas Bjørnsdatter, Enke efter Ove Ugerup († 1622) til Ellinggaard. ² Længere nede i Brevet staar: Underholdning med Liberi o. s. v.

Piker angaar, da vil Kongen selv skaffe dette efter den Ordinans, som er udstedt af Hr. Jørgen Urne til Alslef, Rigens Marsk og Befalingsmand over Vestervig Kloster, og de tilforordnede Fuldmægtige. F. T. 4, 474 b.

28. Juli (Glückstadt). Miss. til Otte Marsvin. Da det berettes, at Manden i Vorunstrup¹ i Adressatens Len [Dronningborg] for nogen Tid siden er død, og da denne Kongens Hoffurer har begæret at faa nævnte Gaard til Fæste, skal Adressaten indsende Erklæring om, hvorvidt samme Gaard ikke allerede er bortfæstet. Dersom den ikke er det, maa ovennævnte Dyepung² faa Gaarden i Fæste, dog skal Adressaten akkordere med Kvinden, som er i Gaarden, om, hvad Dyepung aarlig skal give hende at leve af, og forhandle med hende om godvilligt at afstaa Gaarden. J. T. 9, 561 b.

29. Juli (—). Aab. Brev, hvorved denne Hertvig Andersen, forrige Tolder i Ystad, faar Tilladelse til at forløves i 4 Maaneders Tid og drage hjem til sit Hus for dér at klarere Regnskaberne med sine Kreditorer, da hans Hustru har klaget over, at hun ikke kan finde Rede i dem. Naar det er sket, skal han igen begive sig derfra. Sj. R. 20, 29 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Jomfru Karen Lykke til Snellerødt faar Bevilling paa Kirkens Part af Tienden af Nørre Rørum Sogn i Skaane for tilbørligt Fæste og sædvanlig aarlig Afgift, naar Herman Nøderup³, som nu er forlenet med den paa Livstid, dør. Sk. R. 5, 235 b.

— Miss. til Sten Bilde. Det berettes, at hans Broder Erik Bilde, forrige Landsdommer paa Langeland, er død, og at dennes efterladte Hustru Fru Mergrette Krag til Varhoed har forsvoret Arv og Gæld efter ham, medens Adressaten har vedgaaet den, og at der er opstaaet adskillig Trætte derom mellem dem. Da Kongen derfor har udstedt Befaling til gode Mænd om at bilægge disse Tvistigheder eller afgøre dem ved Dom, befales det Adressaten aldeles ikke at befatte sig med det Løsøre, som findes paa Fru Mergrette Krags

¹ Vormstrup, d. v. s. Ormstrup, Sal S., Hovlbjærg H.   ² Kaldes i Navneregistret til J. T.: Dypund. Navnet maa være: Dupont.   ³ I Miss. af 10. Dec. 1638 kaldes han Herman i Nøderup.

Gaard Varhoed¹ under Forsegling og Registrering, førend Kommissarierne har afgjort Sagen, for at Kreditorerne ikke skal komme for kort. F. T. 4, 478 b.

29. Juli² (Glückstadt). Miss. til Thomes Juel til Synder-skouf, Niels Krag til Trudsholm, Landsdommer i Nørrejyland, Peder Lange til Kiergaard og Ifver Vind til Nørholmb, øverste Sekretær og Befalingsmand paa Lundenæs. Fru Mergrette Krag, Enke efter Erik Bilde til Mølgaard, forrige Landsdommer paa Langeland, har berettet, at hendes Husbonde er død den 13. Juni sidstforleden og har efterladt sig en stor Gæld, hvorfor hun har maattet fragaa Arv og Gæld efter ham, hvorimod hans Broder Sten Bilde til Skoufsgaard har vedgaaet Arv og Gæld. Der er derefter opstaaet vidtløftige Tvistigheder mellem dem om denne Gæld, fordi Sten Bilde allerede har tilegnet sig alt hans afdøde Broders Jordegods og Løsøre og har ladet sig forlyde med, at han ligeledes vil tilholde sig Bygningen paa hendes Hovedgaard Varhoed i Jylland med det Løsøre, Fæ, Kvæg, Avl, Bo og Boskab, som findes dér, uanset at dette findes at være betalt med nogle tusind Daler af hendes Gods, siden hun er kommet ind i hans Bo. Hun mener derfor, at Sten Bilde bør skaffe hende nøjagtig Forsikring for, at den Gæld, der findes i hendes afdøde Husbondes Bo, maa blive holdt kravesløs³, førend Sten Bilde kan befatte sig med noget af det Løsøre, som findes paa fornævnte Gaard, og endvidere mener hun, at der af nævnte Bo bør skaffes hende forlods Udlæg for det, som hendes afdøde Husbonde har afhændet af hendes Jordegods. Af den Aarsag har hun ogsaa begæret Kongens Befaling (som hun ogsaa har ladet tilbyde Sten Bilde, men som han ikke vilde gaa med til) til Adressaterne om at afgøre disse Tvistigheder og andre, der kunde opstaa mellem dem, i Mindelighed eller ved Dom. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til saa snart som muligt (ti ellers er det at befrygte, at Parterne tager Skade) at indstævne Parterne i Rette for sig paa belejlig Tid og Sted, forhandle mellem dem om fornævnte Tvistepunkter og dem, der maatte opstaa deraf, saavel

¹ Vardho, Gørding S. og H.   ² F. T. har, sikkert ved en Fejlskrift, 29. Juni. Brevet er utvivlsomt udstedt samme Dag som det foregaaende om samme Sag.   ³ Maa blive dækket.

om Naadensaar som om, dersom Sten Bilde bliver dømt til at gøre hende nogen Udlæg, om hun da bør betales i Løsøre og Kornsæd, saavidt det kan strække til, og andet, og enten blægge Tvistighederne i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom. Endvidere skal Adressaterne taksere Bygningen paa Varhoed og lade Kornet paa Marken og Løsøret paa Gaarden vurdere, for at enhver, som det vedkommer, kan faa sin Ret, og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted. Det befales Parterne at rette sig efter uden Ophold eller Forhaling at møde, enten de selv eller deres Fuldmægtige, til den berammede Tid og Sted for Kommissarierne, for at Sagen straks kan føres til Ende. F. T. 4, 478 b.

29. Juli (Glückstadt). Miss. til Hr. Jø[r]gen Urne og Hr. Albredt Skeel. De har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til at dømme mellem Anders Friis, Befalingsmand over Tune og Aabygde Skibreder, og Hands Markdanner til Søgaard om en Sag, som var indstævnet til den sidste Herredag i Kolding² og som begge Parter har indstævnet for Adressaterne. Ved Rigens Raads Dom er Anders Friis tilfundet at fyldestgøre Hands Markdanner efter Indførsels Lydelse med ligesaa meget og ligesaa godt Gods, som Anders Friis befindes at have faaet paa Jørgen Ernst Vorrens³ Vegne. Sidstnævnte skylder efter rigtig Likvidation Hands Markdanner endnu 3000 Rdlr. af Hovedbrevet. Da denne Likvidation mellem Jørgen Ernst Vorre og Hands Markdanner ikke endnu er afsluttet, skal Adressaterne snarest indstævne Hands Markdanner og Jørgen Ernst Vorren samt Ifver Lykke Eriksen som en Hovedmand i forskrevne 3000 Dalers Brev og Ifver Lykke Christoffersen til Vindnum Gaard, som har betalt sin Part deri, om de har noget at svare til, føre Likvidationen mellem dem til Ende og afgøre de Tvistigheder, der maatte opstaa mellem dem, ved Dom, for at Sagen mellem

¹ 25. April 1638.   ² Se Herredagens Stævningsbog 1638 fol. 318, Stævning af 22. Jan. 1638. Dombogen findes ikke.   ³ Formentlig den samme, mod hvem der 23. April 1635 blev udstedt Brev til Gunde Lange om at paagribe ham for Gæld til Hans Markdanner. Dér kaldes han Jørgen Ernst Verne.

Anders Friis og Hands Markdanner des snarere kan komme til Ende og ikke yderligere skal opholdes. J. T. 9, 562.

3. Aug. (Glückstadt). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Da Fyrstinde Fru Hedevig, født til Brunsvig Lüneburg, Hertuginde til Stettin Pommern, Kongens Søsterdatter, ved denne besværlige Krigs Tilstand foraarsages at begive sig fra sine egne Lande og residere andetsteds, indtil der indtræder en Forandring til det bedre, og da hun har anmodet Kongen om Tilladelse til at residere i nogen Tid paa Bornholm, skal Adressaten i den bedste Købstad paa Bornholm, som ligger nærmest mod Pommern, skaffe hende et godt Hus med Værelser til Residens, hvori hun med sin Hofholdning kan være bedst akkommoderet. Sk. T. 6, 287 b.

4. Aug. (—). Miss. til Frederik Urne. To af Kongens Skibskaptejner, nemlig Nicolaus Manley og Albret Jacke, Indvaanere i Helsingør, har berettet, at de nu i 1½ Aarstid har været paa Kongens Tog, og at Borgemestre og Raad i Helsingør i den Tid meget haardeligen har anmodet deres Hustruer om at betale Skat, saa at de i den korte Tid har betalt tre Skatter og er blevet helt stærkt udpantet for den fjerde, uanset at de er i Kongens daglige Tjeneste. De har derfor andraget om at være fri for slige ordinære Skatter, da de ikke bruger nogen borgerlig Næring. Adressaten skal snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorledes det forholder sig hermed, og om de bruger borgerlig Næring eller ej. Sj. T. 26, 330. K.

— Oprejsningsbrev for Bertel Jensen, Skriver paa Hagenskov Slot, til, som om Gerningen nu nylig var sket, at forfølge ved Retten Sagen mod en Mand, ved Navn Mads Christensen, som ved forrige Snapsting frastjal ham en Sum Penge. Sagen blev ikke paataalt i rette Tid. F. R. 4, 147 b.

13. Aug. (—). Miss. til Hening Valkendorf til Glorup og Gregers Krabbe til Tostelund, Befalingsmænd paa Odensegaard og Hindsgavl Slotte. Hans Clausen, Foged paa Asmark¹ Gaard paa Fyen, har berettet, at det har været overdraget ham at skaffe afdøde Jørgen Lykkes efterladte Hustru Fru Rigina

---

¹ Hans Ansøgning i D. Kanc., dat. Kbhvn. anno 1637, er underskrevet: Hans Clausen paa Harsmarkgaard paa Fyen. Ment er: Hasmark, Norup S., Lunde H.

Rindschat, som er syg, og hendes dengang umyndige Søn Erik Lykke, hvad der var nødvendigt til deres Underholdning, og at det er blevet tilsagt ham, at han skulde faa sin Betaling, naar han havde gjort Regnskab derfor, men at dette endnu ikke er sket, skønt han Tid efter anden har tilbudt at aflægge Regnskab derfor, samt at de ikke vil revidere hans Regnskab, saa at han ikke kan komme til Ende dermed. Adressaterne har tilforn¹ faaet Befaling til at dømme i denne Sag, men dette har de ikke gjort, fordi den ikke udtrykkeligt paa lagde dem baade at revidere hans Regnskaber, uddrage Manglerne deri, om der kan findes nogen, og foretage Likvidation, og fordi hverken Frederik Markdanner etc. eller Erik Lykke til Feldemose har villet møde. Der gives dem derfor Befaling og Fuldmagt til at genoptage Sagen til bestemt Tid og Sted, indstævne Parterne og Hans Clausens Regnskaber for sig og dømme Parterne imellem, hvad der er Lov og Ret. Saafremt Værgerne ikke vil møde til den bestemte Tid og Sted, modtage Hans Clausens Regnskaber og gøre Antegnelser ved Manglerne (om der findes nogen), skal Adressaterne straks forordne to vederhæftige Dannemænd, som kan revidere Regnskaberne og gøre Antegnelser ved Manglerne (om der findes nogen). Adressaterne skal siden dømme derom og foretage Likvidation, for at Hans Clausen engang kan faa sin Betaling af Fru Regina Rindschat² og Erik Lykke, som har overtaget Løsøret, og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 4, 475.

15. Aug.³ (Glückstadt). Aab. Brev om, at denne Lauridts Ibsen, som en Tid lang har tjent som Fyrbøder hos Frøkenen, men som for sin Svagheds Skyld ikke længer kan opvarte eller gøre Tjeneste, maa beholde sin aarlige Løn og Besolding, nemlig 24 Kurantdlr. og sædvanlig Hofklædning, paa Livstid, at betales af Rentekammeret. Sj. R. 20, 29 b. K.

¹ 19. Nov. 1637.

² Hendes Navn er senere tilføjet i Margenen.

³ K. har først under Teksten været dateret: Juli, og paa Bagsiden: September. Begge Dele er rettet til: August.

17. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Visitørerne i Sundet. De skal paa det nøjeste holde Tilsyn med de danske¹ Skibe, Skuder og Krejer, som passerer frem og tilbage gennem Øresund, at de visiteres og fortoldes rigtigt efter Toldrullen. Sj. T. 26, 330. K.

—² Miss. til Verner Theborg³. Han skal straks med Kongens Jagt Høgenhald forføje sig ned til Øresund for dér at passe paa, at de danske¹ Skibe, Skuder, Krejer eller andre, hvad Navn de end har, ikke passerer frem eller tilbage, førend de er rigtig visiteret og fortoldet. Sj. T. 26, 355 b. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København. Denne Jørgen Olufsen har for sig og sin Broder Augustinus Olufsen, Lagmand i Mandal, andraget, at der efter deres afdøde Moder Bodel Laurits Mogensens her i København er tilfaldet dem en ringe Arv, i hvilken Byfogden her, Claus Rafn, har gjort Arrest for Sjette- og Tiendepenge under Paaberaabelse af, at de skulde bo udenfor Riget, skønt de bor under Kongens Krone i hans Arverige Norge. Adressaterne skal lade Jørgen Olufsen og Augustinus Olufsen være fri for Byfogdens Arrest uden videre Ophold og ligeledes for Byfogdens Tiltale for Sjette- og Tiendepenge, da de som Danske bør nyde de samme Privilegier, som andre Indbyggere i Danmark nyder i Norge. Sj. T. 26, 330 b.

— Miss. til Malte Juul. Da der skal indkøbes et Parti gode Slagteøksne til Provianthusets Fornødenhed og Rentekammeret dertil skal skaffe 1600 Rdlr., skal han snarest indkøbe et saadant Parti og sende dem til Provianthuset i København straks, naar de er købt. Sk. T. 6, 288.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt og Fredrik Urne. Richard Lewis og Richard Nugent, Irlændere, har berettet, at de i langsommelig Tid har ligget i Proces med Jørgen Baltersen, Byfoged i Helsingør, fordi han har arresteret deres Skib i Øresund og efter deres Opgivelse har bemægtiget sig en Del af Skibsladningen, og Borgemestre og Raad i Hel-

¹ Sikkert: danzigske. ² Nedenunder er skrevet: Denne Kopi skulde have været indført pag. 330. ³ Han kaldes i Navnerregistret til Sj. T.: Verner Toberg og i K.: Verner The Borg. Efter Bestallingen for ham af 3. Maj 1636 hed han Verner Thorborg.

singer, Landsdommeren i Sjælland og en Herredags Konfirmation har ikke befriet Byfogden fra Irlændernes Tiltale, men har tilfundet ham at staa til Rette efter billig Optegnelse og uvildige Dannemænds Sigelse, hvorefter 4 Borgere i Helsingør har haft Irlændernes Optegnelse for sig og afgivet deres skriftlige Betænkning om den. Hermed har Irlænderne ikke villet lade sig nøje, men har klaget over, at disse 4 Borgere var vildige. For at Kongen endelig engang kan blive deres Overløb kvit, skal Adressaterne indstævne Parterne i Rette for sig, forhandle og dømme dem imellem og indsende en Kopi af deres Afgørelse til Kancelliet. Sk. T. 6, 288 b.

21. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Falck Gjõe og Mogens Sehested. Da Christoffer Gjõe til Asendropt har berettet, at han paa sit Bos Vegne vil gøre sin Svoger Jørgen Høg til Todbøl Regnskab for det Værgemaal, som han har haft for sin afdøde Søster Jomfru Inger Gjõe, og da de begge har begæret Kongens Befaling til to gode Mænd om at afgøre Sagen mellem dem, skal Adressaterne snarest indstævne begge Parter for sig med Værgemaal, Regnskaber og alt andet vedrørende afdøde Jomfru Inger Gjõe og hvad der ellers maatte være ukla- reret dem imellem, bilægge Sagen i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom uden videre Ophold. Hvis nogen af dem paa Grund af vigtigt og lovligt Forfald ikke kan møde til den be- rammede Tid, skal der tiltages en anden god Mand i hans Sted. De skal give deres Afgørelse beskrevet. J. T. 9, 563.

25. Aug. (—). Ekspektancebrev for Jonas Heine- mark, Tolder i København, paa det Vikarie i Lunde Ka- pitel, hvormed Hans Bockerup, Kongens Musikant, er forlenet, naar denne dør, ad gratiam, dog de tidligere udstedte Ekspek- tancebreve dermed uforkrænket. [Med Artkl. 1—2]. Sk. R. 5, 236.

26. Aug. (—). Ekspektancebreve for Lauridts Eskild- sen, Proviantskriver paa København¹, paa det første ledige Vikarie i Lunde Kapitel, som kan være ham tjenligt, reliqua more et stylo vsit². Udt. i Sk. R. 5, 236.

¹ Han var Proviantskriver ved Provianthuset.

² Iøvrigt efter den

sædvanlige Skik og Stil.

26. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Hermand Holst. Han skal herefter af alle Baade, indenlandske saavel som udenlandske, som sejler ind eller ud gennem Øresund, tage Told efter den Ordre og Forhøjelse, som Kongen senest har ladet paa-byde¹, og siden gøre Regnskab for den. Sj. T. 26, 330 b. K.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottsen, Hr. Christopher Ulfeldt og Hr. Jost Høg om at give Møde i København 5. September førstkomende, hvor de vil erfare Kongens Vilje. Sj. T. 26, 331. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Han skal straks forføje sig til København for at faa Kongens Vilje at vide. Sj. T. 26, 331. K.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Pros Mund til Birkesvold, Befalingsmand paa Island, har berettet, at han har købt sig en Sædegaard, kaldet Grefvensvange, i Rønnebek Sogn i Adressatens Len [Vordingborg], og at der hidtil ikke har været noget særligt Stolestade til den, hvorfor han begærer, at der maa blive udvist et særligt Stolestade for ham selv, for hans Hustru særlig og for hans Folk i Rønnebek Sognekirke. Adressaten skal udvise disse Stolestader i nævnte Kirke. Sj. T. 26, 331. K.

27. Aug. (—). Oprejsningsbrev for Gabriel Laxmand til Frøslofgaard, Kongens Sekretær, til, som om Sagen nylig var sket, at genoptage Sagen mod en Løsgænger, ved Navn Niels Frijs, som for nogen Tid siden har ihjelslaaet en af hans Bønder, ved Navn Niels Jyde, i Holtoug, i hans egen Gaard. Gabriel Laxmand som den Dødes Husbonde har for adskillige Aarsagers Skyld ikke forfulgt Sagen tilbørligt. Sj. R. 20, 36. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om at lade en tyvagtig Kvinde, der er blevet pinlig forhørt og døde, begrave i den nye Kirkegaard udenfor Nørreport. Sj. T. 26, 331 b. (Tr.: KD. V. 209).

— Miss. til Christian Bülow og Niels Krabbe. Fru Elisabeth Bilde, Enke efter Sifvert Beck til Førsløf, har berettet, at

¹ K. har oprindeligt haft: „den sidst in Aprili forhøjet paabudne Told“. Der sigtes formentlig til Miss. af 27. Marts 1638 til Tolderne i Øresund om at oppebære Tolden efter Forordningen af 20. Marts 1629.

Flyvesandet har anrettet stor Skade paa hendes Ejendom i Snistrup By og Fremmerup, at den daglig tiltager og at det, dersom Flyvesandet ikke afværges ved Sandgærder, maa befrygtes, at det med Tiden vil tage Overhaand, saa at forskrevne Byer, Kirken, Præstegaarden og flere næstliggende Byer og særlig Fædriften til Halmstad og Aaen skal tage stor og ubodelig Skade og blive øde og fordærvet, som det videre kan ses af hosføjede Granskning af 8 Mænd. Adressaterne skal begive sig til de granskede Aasteder og dér træffe de Anordninger, der eragtes bedst tjenlige til Flyvesandets Dæmpning og Forhindring. Sk. T. 6, 289.

28. Aug. (Kbhvn.). Miss. til afdøde Fru Hille Marsvins Arvinger. Andreis Kohl, Sværdføger i København, har berettet, at Frederik Budde¹ skylder ham en Sum Penge efter det Haandskrift, som han for nogle Aar siden har udstedt til Andreis Kohl. Denne har tit og ofte krævet disse Penge, som Frederik Budde ogsaa har tilsagt ham (dog med Mellemrum efter Beretningen). Da Frederik Budde, som han selv ved, har faaet Fyldest for disse Penge, skal Adressaterne paa Skiftet efter deres afdøde Moder hensætte saa mange Penge i Arrest, at han kan betales dermed, og saa at han siden ved Lov og Ret efter Haandskriften kan indkræve dem, da det ikke er sømmeligt, at han aldeles skal undvære sin Betaling. Sj. T. 26, 331 b.

30. Aug. (Glückstadt). Miss. til Hening Valkendorf. Anders Ipsen, Herredsfoged i Odense Herred, har berettet, at han i en 26 Aars Tid har betjent samme Herredsfogderi og at han nu er blevet saa gammel, at han ikke kan bestride denne Bestilling. Han begærer derfor at entlediges fra den og at maatte være fri for Ægt og Arbejde paa Livstid. Da Kongen af Hening Valkendorfs Erklæring erfarer, at det forholder sig saaledes, til-

¹ Af Helle Marsvins Døtre i hendes 1. Ægteskab med Aksel Ugerup var Datteren Anne g. m. Frederik Budde Godslefsen til Rødslet († 1650), da Forpagter af Kongens Ladegaard Holmhof p. Øsel, medens Datteren Karen var g. m. Frederik Budde Matthiassen til Tøllist p. Øsel († 1648). Det ses ikke, hvem af disse der her sigtes til, sandsynligvis menes den førstnævnte, for hvem der udstedtes Proklama 9. Sept. s. A., se ndfr. S. 486.

lader han, at han entlediger Anders Ipsen fra Herredsfogedbestillingen, lader ham være fri for Ægt og Arbejde paa Livstid og siden udnævner en anden i hans Sted. F. T. 4, 476.

30. Aug. (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Jens Bang, Borger i Aalborg faar Bevilling til i Kongens Havne i Danmark og Norge og synderlig i Øresund at lade arrestere Embder Skibe, indtil han faar Betaling for en Skibsladning Rug og Byg, som tilhørte ham og som en Skipper, ved Navn Albret Meinertz, hemmeligt ved Nattetide sejlede bort med mod Jens Bangs Vilje og mod deres Certeparti og førte til Embden, hvor han afhændede den. [Iøvrigt enslydende med aab. Brev til samme af 17. April 1638, dog at Brevets Slutning er stilet til Kongens Admiraler, Skibskaptejner og Udliggere foruden til Lensmænd, Fogder, Toldere og alle andre.] J. R. 9, 308 b¹.

— Aab. Brev, hvorved Morten Porthuus², Indvaaner i Aalborg, faar Eneret paa at sælge Tobak og Tobakspiber i Aalborg. J. R. 9, 309³. K. (Tr.: CCD. IV. 720).

— Aab. Brev, hvorved Fru Karen Rostrup til Reckergaard, Frandts Juuls Enke, faar Bevilling paa Kionens Part af Korntienden af Herning⁴ Sogn i Lundensæs Len, som en Bonde i nævnte Sogn nu har i Fæste, efter Bondens Død for tilbørlig, sædvanlig, aarlig Afgift. J. R. 9, 309 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Anders Stygesen, Indvaaner i Horsens, som med det allerførste agter at indgaa Ægteskab, faar Bevilling til at skænke Vin og indbyde nogle flere Folk til sit Bryllup, end Forordningen tillader. J. R. 9, 310.

3. Sept. (Kbhvn.). Miss. til de ostindiske Bewinthebere. Else, Enke efter afdøde M. Anders Erreboe, i Vordingborg, har berettet, at hendes Broder Peder Thoerkelsen for 15 Aar

¹ Tr. i Brudst. i: D. H. Wulff: Jens Bang S. 142.   ² J. R. kalder ham i Overskriften: Porthuus og i Slutningen af Brevet i Teksten: Borthuus. I K. kaldes han: Bordthuus og paa Bagsiden: Porthuus. CCD. har ved en Fejlskrift: Posthus.   ³ Udenfor er skrevet: er reuohcerit. (CCD. læser fejlagtigt: er reusscerit).   ⁴ Hanning S., Bølling H., i hvilket Reckergaard laa.

siden med Kongens Skib Perle har begivet sig fra København til Ostindien. Han tjente som Assistent paa dette Skib, og da han kom til Ostindien, blev han i en 5 Aars Tid i Tjenesten, indtil han døde. Om hans Løn har afdøde Jørgen Danielsen og Hans Trægaard gjort Afregning, hvorefter den beløber sig til 833 Kurantdlr. 1 Mark 15 Sk. Disse Penge har Andragerinden nogle Gange krævet hos Kompagniets Forvaltere. Adressaterne skal ved første Lejlighed uden Ophold betale hende denne Penge-sum. Sj. T. 26, 332.

3. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Frederik Reedtz [Vordingborg], Niels Trolle [København] og Tygge Brahe [Tryggevælde] om at lade Vejene i deres Len istandsætte, tilholde Bønderne at age Sten og Sand til at lægge Broerne med, tinge med Brolæggerne, som skal lægge Broerne med Flid, og som skal betales af Bønderne, og sørge for, at det forrettes i Tide. Sj. T. 26, 332 b. K.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas om straks at levere 7 sjællandske Læster god Sæderug paa Korsør Slot til Vendtsel Rotkirk, Embedsmand paa Antvorskov Slot, og føre dem til Regnskab. F. T. 4, 480 b.

4. Sept. (—). Oprejsningsbrev for Arvingerne efter Søfren Jensen Møller i Claræ Mølle i Roskilde til, som om Sagen nylig var sket, at genoptage Sagen om Drabet paa deres Fader, som blev dræbt i Huset hos Marcus Madsen, Raadmand i Roskilde, forleden 31. Marts. For dette Drab har de med Besvær opnaaet Dom hos Borgemester, Raad og Byfoged i Roskilde over Marcus Madsen (som blev anholdt paa fersk Gerning), gaaende ud paa, at han skulde lide paa sit Liv, eftersom det var bevist, at han slog den Afdøde baade levende og død. Dommen er siden blevet indstævnet til Landstinget, men er af Jørgen Seefeld, Landsdommer i Sjælland, hverken blevet rejst eller fældet efter Kongens Forordning, men Sagen er indfundet til Nævn, og to af Marcus Madsens Vidner er kendt interesseret i Sagen, eftersom de, som det berettes, var til Stede, da Gerningen skete. Arvingerne har derfor begæret Oprejsning og Eftermaal, der kan irettelægges for Nævninger. Sagen har saaledes været opholdt over 6 Uger imod Loven. Sj. R. 20, 30 b. K.

4. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i København om at tilholde Participanterne i det ostindiske Kompagni straks uden Forhaling og inden 21. September at erlægge de lovede 15 og 20 Procent af Kapitalen til Kompagniet til Udrustning. De skal derhos alvorligt fremhæve, at dersom Udrustningen forhindres ved deres Forsømmelighed, vil deres Kapital som Følge af deres Efterladenhed være ganske forbrudt, hvorfor de siden maa tillægge sig selv Skylden. Sj. T. 26, 332 b. K.

— Lignende Miss. til Hr. Tagge Thott om Borgerne i Malmø, til Hr. Frederik Urne om Borgerne i Helsingør og Hillerød, til Niels Trolle om Borgerne i Køge og til Hr. Hendrik Hvitfeldt om Borgerne i Landskrone. Udt. i Sj. T. 26, 332 b. K.

— Miss. til N. N.¹ Det paalægges dem alvorligt at revidere Roland Crappes Regnskaber saa nøjagtigt som muligt og i Tilfælde af Tvivl at gøre Antegnelser. De skal tilendebringe Revisionen saa hurtigt som muligt. Sj. T. 26, 333. K.

5. Sept. (—). Bestalling for Giert von Lybken som Krudtmager i Kongens Krudtmølle i Københavns Len med en aarlig Besolding af 200 Dlr. Kurant og en sædvanlig Hofklædning og 16 Dlr. Kurant om Maaneden til sig og 4 Svende, som han skal skaffe sig til at forestaa Arbejdet sammen med ham, fra dette Brevs Datum at regne, at betale af Rente-mestrene. Han skal forfærdige det Krudt, som det bliver paa-lagt ham at forfærdige, saavel i nævnte Mølle som paa andre Steder, hvor han bliver tilsagt. Han maa ikke, hverken for sig selv eller nogen anden, lave Krudt eller udføre noget hans Haandværk vedkommende Arbejde eller tillade nogen af sine Svende at gøre det eller bruge dem til noget andet end Kongens

---

¹ Hverken Sj. T. eller K. har nogen Adressat. Antagelig maa Brevet være stilet til ostindiske Kompagnis Bewinthebbere, idet det i Miss. af 5. Jan. 1639 til Korfits Ulfeldt udtales, at Roland Crapey for nogle Maaneder siden har overleveret sine Regnskaber til ostindisk Kompagnis Bewinthebbere, men at de endnu ikke har revideret dem, hvorfor Korfits Ulfeldt skal paalægge Bewinthebberne at revidere dem inden en vis Tid. Jvfr. ogsaa Miss. af 4. Maj ovfr. til Klavs Daa m. fl.

Arbejde. Han skal have frit Hus og Bolig, naar han skal arbejde andetsteds end paa Møllen, og skal have Møllen med tilhørende Have og Vang¹ kvit og fri. Kongen vil lade dem holde ved Hævd og Bygning og frit levere ham det fornødne Rødskab til samme Arbejde og Haandværk, Materien, som han skal forarbejde, og det nødvendige Brændsel frit uden nogen Omkostning for ham paa Stedet. Sj. R. 20. 31.

6. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Erik Ottesen. Han skal blive paa Rheden udfor Danzig med Flaaden, indtil den sidste hollandske Flaade, som har haft Konvoj med sig i Øresund, sejler bort. Sj. T. 26, 333 b. K.

— Miss. til Hr. Korfits Ulfeldt. Naar Flaaden er kommet hjem fra Danzig, skal han straks sende et af de mindste Orlogsskibe ned til Øresund, hvor det skal rette sig efter den Ordre, der er givet Frederik Urne til Bretved, Embedsmand paa Kronborg Slot, dersom der vises Modvillighed i denne Sag. Sj. T. 26, 333. K.

— Miss. til Hr. Frederik Urne. Naar den sidste hollandske Flaade, som kommer og gaar med Konvoj, er kommet tilbage fra Danzig eller de andre østerske Steder, maa han ikke lade hollandske Skibe passere gennem Øresund østpaa, med mindre de, der siden ankommer uden Konvoj, stiller nøjagtig Kavtion for, at de ikke vil sejle paa Danzig. Sj. T. 26, 333. K.

— (Odense). Aab. Brev² om Udskrivning af de Soldater, som Adelen vil lade holde, og Forbud mod, at de forlader den Stavn, paa hvilken de udskrives. Sj. T. 26, 336 b. K. Samtidig Kopi (med Datum: 9. Sept.) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 720 f.).

¹ Forstaaelsen er ikke helt sikker. Sj. R. har: Møllen med ald sin tilbehøring haffuer om [d. v. s. Haverum?] och vang. ² Overskriften og Paaskriften paa K. har: Otte aabne Breve osv. Paa Bagsiden af K. er skrevet: Om Landsdommerne disse Breve skal skikkes eller til hvem, efterdi her er ikkun uden 12.

9. Sept.¹ (Odense). Aab. Brev om, at enhver i Danmark, Adel eller uadel, i Henhold til den af Stændernes Forsamling i Odense tagne Beslutning skal betale 2 Dlr. af hvert Hundrede, som de har paa Rente, til Rigets Forsvar. Sj. T. 26, 337. K. (Tr.: CCD. IV. 728 f. Matzen: Kbhvns. Universitets Retshist. I. Tillæg S. 37).

— Aab. Brev² til Adelen i hele Danmark³ om Indbetalingen af den af dens Fuldmægtige ved Stændermødet i Odense udlovede Hjælp til Fædrelandets Forsvar. Sj. T. 26, 340 b. K.⁴ Orig. (Tr.: CCD. IV. 729 f.).

— Kongens Revers til Adelen i Danmark for den i Odense af Stænderne bevilgede Hjælp. Kongen har paa Stændernes sidste Forsamling i Odense ladet foreslaa dem i denne Tids farlige Tilstand at bevilge en Hjælp til Rigernes Forsvar. De er gaaet ind paa dette og har bevilget 1 Orts Dlr., Halvdelen i Speciedlr., den anden Halvdel i Kroner og Markstykker, af hver Td. Korn, som Adelen (eller andre, som nyder adeligt Gods) har til Eje, i Pant, Forlening, Indførsel, Annammelse, Anvisning i Værgemaal eller i andre Maader, være sig i Sædegaarde, Skove, Møller, Bøndergaarde, Boliger eller i andre Maader, Antallet af Korntønderne beregnet efter Rostjenestetaksten⁵. Endvidere har de bevilget, at der af hver 150 Tdr. Korn, beregnet efter Rostjenestetaksten, skal holdes en Soldat og endvidere betales 2 af hvert 100 af de Penge som de enten har staaende stille hos sig eller har udestaaende paa Rente, at betale i Landkisten efter en af enhver afgivet, beseglet Erklæring.

---

¹ Af Kongebrevene af 9. Sept. har et stort Antal efter en senere slettet Paaskrift bagpaa Koncepterne oprindeligt været dateret: Juli 1638, et enkelt: Glückstadt, Juli 1638. ² K. har paa Bagsiden: Otte Breve af disse Slags gik ud anlangende den Kontribution, som Adelen har bevilget og andet; dette er rettet til: anlangende Adelen Jordbøger og andet. Sj. T. har: Otte Breve af dette Slags Adelen Jordbøger og andet anl. ³ Det indførte Brev er stilet til Adelen i Jylland. ⁴ Nedenunder er paa K. skrevet: Saadanne 3 andre Breve gik derud, denne Kopi er det fjerde. ⁵ K. har her først haft: den ene Halvdel af denne Hjælp skal erlægges i dette Aar til Martini førstkommande, den anden Halvpart til Hellig Tre Kongers Dag 1639.

Da de har bevilget denne Kongens Anmodning, skønt de ikke var pligtig dertil, og de saaledes i denne Tids sælsomme Tilstand har bevist deres Affektion dermed, forpligter Kongen sig og de efterkommende Konger i Danmark og Kronen til ikke ydermere at anmode Ridderskabet om en saadan Hjælp, ikke heller at tilregne dem denne Undsætning som en Pligt, men som en velvillig Affektion, som de har bevist Kongen i denne besværlige Tid som tro Undersaatter, hvortil de dog ikke er forpligtet. Sj. R. 20, 35 b. K. Regest i Rigsraadsbreve 57. Rigsraadsbreve 37 a. Fynske Landkom. Ark. 37 b. Sjællandske Landkom. Ark. Nr. 6 (5).

9. Sept. (Odense). Miss. til Stiftskommissarierne i Jylland: Niels Friis i Vendelbo Stift, Tønne Friis i Aarhus Stift, Peder Lange i Ribe Stift og Jørgen Seefeld i Viborg Stift om at oppebære de Udlæg, som paa Adelen's Vegne er bevilget nu sidst i Odense, og overlevere dem til Landkommissarierne Niels Krag til Trusholmb og Erik Juel til Hundsbeck, Landsdommere i Jylland. Dersom nogen ikke indfinder sig i rette Tid, skal der ske Eksekution i deres Jordegods efter den Forening, som er vedtaget af Adelen selv indbyrdes paa Stændernes Forsamling. J. T. 9, 565. K.

— Miss. til Rigens Marsk [Hr. Jørgen Urne] om at tilstille Landkommissarierne i hvert Land til Underretning den Rulle over Adelen's Rostjeneste, som den sidst er takseret til, og igen forlange den af Landkommissarierne, naar de ikke længer behøver den til deres Forretning. Ligeledes skal han sørge for, at Geværret til Adelen's Soldater til Fods bliver bestilt efter den Anordning, som Adelen selv har truffet derom. J. T. 9, 564. K.

— Miss. til samme og Kommissarierne i Skaane om at træffe Anordning om de Officerer, der skal kommandere de Soldater til Fods, som Adelen har bevilget, efter det Forslag, som Adelen vedtog om samme Officerer paa sidste Stænderforsamling i Odense. J. T. 9, 564. K.

— Aab. Brev til Kapitlerne¹ i Danmark om Udredelse

---

¹ Sj. T. har i Teksten: Kapitel i N. N. Domkirke. Under Brevet staa: NB. Ligesaadant et Brev til Viborg, Aars, Reber, Roskild og Lunde.

af den af deres Fuldmægtige ved Stændermødet i Odense til Rigets Forsvar bevilgede Hjælp. Sj. T. 26, 337 b. K. (Tr.: CCD. IV. 731). Orig. (til Kapitlet i Viborg) i Landsark. i Viborg.

9. Sept. (Odense). Miss. til Henning Valkendorf. Der er paa Gejstlighedens Vegne, saavel for dem, der er i Kapitlerne, som dem udenfor, paa den sidste Stænderforsamling i Odense foruden den paabudte Skat godvilligt til Fædrelandets Forsvar bevilget Kongen 1 Ort af hver Td. Hartkorn og 2 Procent af de Penge, som de enten har staaende hos sig eller har staaende ude paa Rente. Da der ingen Kapitler er i Fyens Stift, skal Henning Valkendorf af de Provstier og andre gejstlige Len, som findes i Stiftet, oppebære den bevilgede Ort og de bevilgede 2 Procent, Halvparten til førstkommende Mauritii Dag [22. Sept.], den anden Halvpart til Helligtrekonger [6. Jan.] 1639 og siden henlægge Pengene i Landkisten. F. T. 4, 485.

— Miss. til Niels Krag. Der er paa Stændernes sidste Forsamling i Odense paa Gejstlighedens Vegne, baade dem, der er i Kapitlerne, og dem, der er udenfor dem, bevilget en anselig Hjælp, nemlig 1 Ort af hver Td. Hartkorn og 2 Procent af de Penge, de enten har staaende hos sig selv eller har udestaaende paa Rente, til Fædrelandets Forsvar, alt foruden den paabudte Skat. Niels Krag skal oppebære denne bevilgede Hjælp af Gejstligheden, som er udenfor Kapitlerne, i Aarhus, Ribe og Viborg Stifter, Halvparten til førstkommende Mauritii [22. Septbr.], den anden Halvpart til Helligtrekonger [6. Jan.] 1639, og siden indlægge den i Landkisten. J. T. 9, 565 b. K.¹

— Lignende Miss. til Gunde Lange om at oppebære denne Hjælp af Gejstligheden i Aalborg Stift. Udt. i J. T. 9, 566. K.

— Aab. Brev til Præsterne over alt i Danmark om den af Gejstlighedens Fuldmægtige ved Stændernes Forsamling i Odense til Fædrelandets Forsvar bevilgede Hjælp. Sj. T.

¹ K. har først været dateret: Juli 1638.

26, 338. K. Orig. (Ribe Stift) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. IV. 731 f. Ny kirkehist. Saml. IV. 454 f. og i Udt. i Dsk. KL. III. 267).

9. Sept. (Odense). Miss. til Bisperne i Danmark¹ om at meddele Provsterne en Kopi af det aab. Brev til Præsterne om Skatten til Fædrelandets Forsvar og lade dem læse og forkynde det for Præsterne i hvert Herred, ligne og lægge Hjælpen Præsterne imellem, saa at den rige hjælper den fattige og det gaar ligeligt og skikkeligt til. Desuden skal de foruden denne Hjælp ogsaa opkræve 2 Rdlr. af hvert Hundrede, som Præsterne har paa Rente udover deres Gæld. Pengene skal de inden den bestemte Tid fremsende, i Jylland til Stiftskommissarierne: Peder Lange i Ribe Stift, Tønne Friis i Aarhus Stift, Jørgen Seefeld i Viborg Stift og Niels Friis i Vendelbo Stift, i Skaane, Sjælland, Fyen, Lolland, Falster og Langeland til Landkommissarierne og i Gulland til Landkommissarierne i Skaane, hvor der skal gives dem nøjagtigt Bevis for dem. Sj. T. 26, 338 b. K.² Orig. (til Dr. Johan Borkardsen, Superintendent over Ribe Stift) i Landsark. i Viborg.

— Miss. til de Højlærde³ i København. De skal indsende en Erklæring om, hvormed de i et Par Aarstid vil komme Riget til Hjælp til Fædrelandets Forsvar mod Overlast, Indfald og Gevalt, og forhandle med Doctorer, Magistre og andre Lærde og deres Enker, Værger og deres andre Undergivne om, hvad de vil give til samme Formaal. Saafremt de ikke vil underholde Folk, men tilbyder at erlægge Penge i Stedet, skal de indbetale saadanne Tillæg sammen med de andre Stænders i Landkisten. Ligeledes skal de af alle de ovenbemelte Rentepenge indkræve 2 af hvert Hundrede i Henhold til det derom udstedte kgl. aab. Brev og ligeledes tilstille Landkommissarierne dem med specificeret Fortegnelse paa hver Person og Post især. Sj. T. 26, 339. K. Orig. i Univ. Ark. Nr. 390⁴.

¹ De opregnes alle.   ² Tr. (til Bisen i Sjællands Stift): Ny kirkehist. Saml. IV. 455 f.   ³ Orig. har: Rektor og Professorer i Universitetet i København.   ⁴ Tr.: Matzen: Kbhvns. Universitets Retshistorie I. Tillæg S. 37.

9. Sept. (Odense). Miss. til alle Lensmænd i Danmark. Da Købstæderne paa Stænderforsamlingen har bevilget en Skat, som det dog ikke tilkommer dem at disponere over, men det er Kongens og Rigsraadets Mening, at enhver vil angribe sig selv aparte og sin Formue for dermed at assistere sit Fædreneland, skal Adressaterne forhandle med Borgemestre, Raad og Borgere i Købstæderne i deres Len om, at de, som er formuende, hver for sig skal bevilge et Antal Soldater, som de vil underholde et Aarstid eller to, eller hvis de ikke selv vil eller kan opbringe Soldater paa Grund af den store Hjælp, som Adelen i en og anden Maade har bevilget, at de da i Stedet i nogle Terminer vil erlægge en Sum Penge, for hvilken saadanne Soldater kan underholdes. Endvidere skal Adressaterne taksere deres egne Fogder, Ridefogder, Skrivere, Kornmaalere, Herredsfogder og Herredsskrivere, Toldere, Toldskrivere og alle deres og Kongens Tjenere, aldeles ingen undtagen, som har Formue, samt Kronens og Gejstlighedens rige Bønder til, hvor mange Soldater de skal og kan underholde i et Aarstid eller hvor mange Penge de vil give i Stedet. Deres Forretning herom skal de tilstille Kongens Landkommissarius i N. N. Land og indsende en Genpart til Kancelliet. Da Gejstligheden ligeledes godvillig har bevilget at yde et Tillæg foruden deres Skatter, skal Adressaterne, for at den rige kan hjælpe den fattige, sammen med Provsten taksere enhver Præst efter hans Formue, hvad han skal give baade i paabudt Skat og i godvilligt Tillæg. Adressaterne skal ogsaa af Borgerne og Bønderne i deres Len oppebære 2 af hvert Hundrede af de Penge, som de har stillestaaende eller udestaaende paa Rente, efter det derom udgangne aab. Brev, som hoslagt tilsendes dem og som de skal lade forkynde paa de tilbørlige Steder. Sj. T. 26, 341 b. K.¹

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om at forhandle med Kongens Tjenere, som hører under Renteriet, Holmen, Arsenalet eller deslige og som ikke sorterer under Borgerskabet, om paa et Aarstid at bevilge en anselig Hjælp til Rigets

---

¹ Paa K. er der under Brevet skrevet: Reviderit. Rigtig. Udfor de sidste Linjer er der med Skønskrift skrevet: Vnrecht zu skreiben das ist man das papier zu nichtern(!). Dette er dels overstreget, dels visket ud.

Forsvar. Saafremt de tilbyder Penge og ikke Folk, skal disse erlægges i Landkisten i nogle Terminer. Sj. T. 26, 342. K.

9. Sept. (Odense). Miss. til efternævnte Rigsraader, nemlig: Skaane: Hr. Christopher Ulfeldt, Hr. Tagge Thott; Sjælland: Hr. Claus Daa, Hr. Corfits Ulfeldt; Fyen: Hr. Mogens Kaas, Hr. Jørgen Brahe; Lolland: Hr. Palle Rosenkrantz, Jost Frederik von Pappenheim. De skal hos Adelen i N. N. Land skaffe sig at vide, hvem de vil udpege til Landkommissarier, og siden tilstille disse Landkommissarier medfølgende Befaling (som de dog straks selv skal lade kundgøre paa næstfølgende Landsting, eftersom der ogsaa tilsendes dem Brev til Landsdommeren derom). Adressaterne skal selv lade Kommissariernes Navne indføre i Udskriften. Sj. T. 26, 339 b. K.¹

— Miss. til alle Kommissarierne i Danmark. Der tilsendes dem det aab. Brev om Jordebøger for adeligt Gods og Frigods og en særlig Fortegnelse over, hvad de derefter skal fordre og taksere enhver til, hvad han skal give vedrørende den Ort af hver Tønde Korn, hvor mange Soldater, enhver skal holde, og hvem den, der ikke har Gods nok til en Soldat, skal slaas sammen med af hans nærmeste Naboer. Jordebøgerne skal de sende tilbage, naar de har brugt dem, men Fortegnelsen kan de beholde til Efterretning. Ligeledes skal de kommunikere med Kommissarierne i de andre Lande og underrette hverandre om, hvad frit Gods der findes, som ikke er angivet, for at det kan vides, om nogen unddrager sig herfra. De skal indsende en Genpart af deres Forretning til Kancelliet, men ellers beholde hos sig selv, hvad der er forrettet heri, for at det ikke til Skade skal blive bekendt paa unødige Steder. Sj. T. 26, 339 b. K. Orig. i Rigens Raads Breve 49. XXXV (For skilligt vedrørende Rigsraad og Stænder. Papir) og (i 2 Eksp.) i D. Kanc. Til Udfærdigelse renskrevne ... Kongebreve, som ... ikke er bleven ekspederede eller afsendt.

— Miss. til alle Landsdommerne i Danmark². Naar det aab. Brev om den af Stænderne udlovede Hjælp kommer dem i Hænde, skal de straks ved Tingridere eller paa anden

¹ Nedenunder Adressaternes Navne er der i K. skrevet: At forfare, om det var dem, som talte med Adelen. ² De opregnes alle.

sikker Maade paa Herredstinget lade Meningen af samme aab. Brev forkynde. Endvidere skal de gøre den Anordning, at Adelen og de, som har adeligt Gods, med det første kan blive underrettet. Sj. T. 26, 340. K.

9. Sept. (Odense). Miss. til Pros Mund, [Island]. Da Gejstligheden og Bønderne i Danmark paa Stændernes Forsamling har bevilget en anselig Hjælp til Rigets Forsvar, nemlig hver Præst, som ikke har haft Indkvartering, da det sidste Indfald i Riget skete, 10 Rdlr. og de andre, som havde Indkvartering, noget mindre, skal Adressaten læmpe det saaledes dér paa Landet, at den Rige hjælper den Fattige og den Fattige ikke tvinges over Evne. Han skal foreholde Gejstligheden og Laugmændene godvilligt at komme Riget til Hjælp til dets Forsvar. Han skal sætte og taksere Sysselmænd, Klosterholdere, rige Bønder, Kronens og Adressatens Fogder, Skrivere o. desl. og fastsætte, hvad de og alle andre, hvad de end er, skal give. Dog skal det haves i Agt, at ingen tvinges over sin Evne og giver det, som de ikke kan undvære uden deres største Skade, og at den Fattige forskaanes aldeles. Landehjælpen skal, naar han fremsender den, forvares i den sjællandske Landkiste. N. T. 6, 346 b¹.

— Lignende Miss. til Fogden paa Ferrøe Mats Christensen. Udt. i N. T. 6, 347.

— Miss. til Anders Bilde. Kongen har haft sin Opmærksomhed henvendt paa denne Tids uventede Begivenheder og har overvejet, ved hvilke Midler og Veje al truende Fare kan forebygges. Da Faren er for Haanden og ligesom i Døren, maa de Midler, som Gud har givet og som skal bruges til Beskærmelse og ikke til Angreb, hellere bruges dertil end spares til Underhold for Fjenden. Det befales derfor Adressaten, saa snart som det kan ske, at sammenkalde Stænderne paa Øsel paa bekvemmelige Steder og forelægge dem efterskrevne Poster: Adelen her i Riget har bevilget, at der af hver Td. Korn af deres Indkomst af Sædegaarde, Gods, Skove, Møller og al Rettighed skal

¹ Tr.: M. Ketilson: Forordn. til Isl. II, 421 f.   ² Indledningen til Missivet er enslydende med Indledningen til Miss. af 4. Maj til Rigsraader og Lensmænd om Sammenkaldelse af Stænderne og er derfor ikke medtaget her.

betales 1 Orts Dlr., som skal indlægges i Landkisten, foruden 2 Dlr. af hver 100 Dlr., den har paa Rente. Endvidere har Adelen bevilget, at den vil skaffe, underholde, klæde, bevæbne og betale en Soldat af hver 150 Tdr. Korn, som den har i Indkomst i Korn, Penge eller anden Vare, være sig af Sædegaarde, Møller, Bønder, Skove eller andet, alt anslaaet efter Rostjenestetaksten. Desuden har alle Provster og Præster i Skaane og Sjælland, hvor de ikke har lidt saa stor Nød af de sidst indkvarterede Krigsfolk i den kejserske Fejde, bevilget 10 Speciedlr. foruden anden Skat, de andre Provster og Præster, i Jylland og Fyen, som har været belagt med Folk, enten af Kongens egne eller de kejserlige, noget mindre. Endelig har København foruden anden Skat bevilget 150 Soldater og vil desuden lønne og underholde deres Officerer i en to Aars Tid, hvor Kongen behøver dem. Anders Bilde skal tilsende¹ Kongen en rigtig Fortegnelse paa Adelens Rostjenestetakst og hvad han mener, dens Indkomst kan være deraf, samt om nogen har noget Gods, hvoraf der ikke gøres Rostjeneste. Han skal afkræve dem alle deres Jordebøger, som det ogsaa sker her i Riget. Desuden skal han forhandle med dem dér i Byen, at de formuende hver for sig bevilger et Antal Soldater, som de vil underholde et Aarstid eller to, eller om de i Stedet herfor vil erlægge en Sum Penge i nogle Terminer, for hvilken saadanne Soldater kunde underholdes, hvis de ikke selv vil eller kan opbringe Soldater, alt under Henvi-
 ning til den store Hjælp, Stænderne her i Riget har bevilget paa den ene og den anden Maade. I lige Maade skal han ogsaa taksere Fogder, Landskrivere, Ridefogder, Skrivere, Kornmaalere, Toldere, Toldskrivere og alle sine og Kronens Tjenere, som har Formue, aldeles ingen undtagen, endvidere Kronens eller Gejstlighedens rige Bønder, til, hvad Soldater de skal og kan underholde i et Aarstid eller give Penge i Stedet for. Han skal heri bevise sin højeste Flid og Troskab (som Kongen ikke tvivler paa) og skaffe den højeste Hjælp (som dog kun er ment i paakommende Tilfælde og om den gøres behov), som det er muligt. Ti naar Faren er i Haanden og Fjenden er faldet ind, da vil det være for sildigt at gøre sit Bedste og at samle ind, det vil ogsaa

¹ Der synes at være faldet noget ud her.

siden koste det dobbelte at underholde Krigen, som nu kan forebygges med det Halve. De Penge, som ydes, skal indlægges i Landkisten, og han skal betænke et bekvemmeligt Sted i Danmark, hvor samme Landkiste kan nedsættes. Alt dette skal han holde hemmeligt hos sig selv og ikke meddele det til nogen undtagen til dem, hvem hver Post vedkommer og saa vidt som de bør vide noget derom. Sk. T. 6, 291.

9. Sept. (Odense). Miss. til Gregers Krabbe om straks at forføje sig til Fyrstendømmet Holstein for dér indtil videre at være Krigskommissarius i Mogens Sehesteds Sted. F. T. 4, 486.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne. Han skal straks af Kongens danske Regimenter Landfolk udtage 700 gode Gardesoldater¹, lade dem indkvartere i Koldinghus Len indtil videre og derimod i deres Sted igen lade andet Folk udskrive under Regimenterne, saa at de bliver komplette med gode Folk. I deres Sted skal de sidst udskrevne Soldater marschere hjem. Af Folket² skal han ogsaa lade nogle indkvartere i Ribe og Riberhus Len. J. T. 9, 564 b. K.

— Mageskifte mellem Malte Juul til Giessinggaard, Befalingsmand over Christianstads Len, og Kronen paa Lunde Kapitels Vegne. Sk. R. 5, 236 b. (Se Kr. Sk.).

— Mageskifte mellem Hr. Tagge Thott Ottesen til Eriksholmb, Embedsmand paa Malmøhus Slot, og Kronen paa Lunde Kapitels Vegne. Sk. R. 5, 239. (Se Kr. Sk.).

— Mageskifte mellem Hr. Hans Lindenov til Hundslund, Embedsmand paa Kalundborg, og Kronen. F. R. 4, 147 b. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Hening Valkendorf om at lægge 1 Gaard i Thomerup med Skov til 60 Svins Olden, 2 Gaarde i Langsted, hvoraf den ene med Skov til 3 Svins Olden, og 1 Gaard i Verving, alle i Odense Herred, 5 Gaarde i Syndersøe og 1 Gaard i Eigelskouf³ i Skovby Herred, 2 Gaarde i Thorup, hvoraf den ene giver en Del af sin Afgift til Landsdommeren og Christen Normand, og 2 Gaarde i Ringe, alle i Skam Herred,

¹ J. T. har kun: gode Soldater.   ² Dette sidste Stykke er i K. tilføjet som Postscriptum.   ³ Ejlskov, Skovby H.

1 Gaard i Øster Egensøe i Lunde Herred og 1 Gaard i Torresøe i Aggersnis Birk, alt i Fyen, som Kongen har faaet til Mageskifte af Hr. Hans Lindenov til Hundslund, Lensmand paa Kalundborg Slot, ind under Odensegaards Len; dette Gods er højere i Landgilde end det, som Kongen har givet ham igen, men da ovenskrevne Gods ikke er saa vel dyrket og saa belejligt for Kongen som det andet, har Hr. Hans Lindenov yderligere til Kongen afstaaet 1 Gaard i Langsted i Odense Herred, som ligeledes skal lægges ind under Odensegaards Len. Hening Valkendorf skal indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. Der- som nogen af de Gaarde, som Hr. Hans Lindenov har faaet, er for højt skyldsatsat, skal Adressaten give ham saa meget Afslag paa den, som den overskydende Gaard, han har givet Kongen, beløber sig til. F. T. 4, 481. Orig. (beskadiget) i Landsark. i Odense.

9. Sept. (Odense). Mageskifte mellem Uldrik Christian Gyldenløve til Skinderup og Kronen. F. R. 4, 153. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Henning Valkendorf om at lægge følgende Gods, som Kongen har faaet til Mageskifte af Uldrik Christian Gyldenløve til Skinderupgaard, ind under Odensegaards Len, nemlig: 1½ Gaard i Dristrup By og Sogn, 1 Gaard i Munkebo By og Sogn, alle i Bjærge Herred, 1 Gaard i Blastrup, der giver Skyld af nogen Jord, som ligger dertil, men hvorpaa der ikke er nogen Bygning, og 1 øde Byggested Vest for samme Gaard, 1 Bonde i Hiastrup, der giver Skyld af nogen Jord uden Bygning, der ligger til hans Gaard, alle i Hiadstrup¹ Sogn, 1 Bonde i Ottrup, der giver Skyld af nogen Jord, som ligger til hans Gaard uden at vedkomme denne, og i Hioslef² 2 Bønder, der giver Skyld af nogen Jord uden Bygning, som ligger til deres Gaarde, alle i Lunde Herred, alt i Odensegaards Len i Fyen. Han skal indskrive det i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab af den visse og uvisse Indkomst af det. F. T. 4, 485 b. Orig. i Landsark. i Odense.

¹ F. T. har ved en Fejlskrift: Hindstrup.   ² Hjorslev.

9. Sept. (Odense). Miss. til Jørgen Seefeld. Da Otte Marsvin, Embedsmand paa Dronningborg Slot, har tilbudt at udlægge 6 Gaarde i Estrup i Harrested¹ Sogn i Sjælland foruden andet af hans Gods i Kongens Vildtbane i Jylland, som Kongen har begæret af ham, til Mageskifte for noget af Kronens Gods i Jylland², skal Adressaten undersøge, om samme Gods er godt Gods, om der er Skov til og om det er velbejligt paa Kongens Vej ved Harrested. Sj. T. 26, 344 b. K.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Andersen til Dueggede og Palle Urne til Gildeboe. Da Jokim Beck til Gladsaxe, Befalingsmand paa Bøvling Slot, har begæret 1 Gaard i Lingerum By og 1 Gaard i Sødalle By i Melby Sogn i Gyngø Herred i Skaane til Mageskifte for 3 Gaarde i Fielinge³ By og Sogn, 1 Gaard i Hasløf og 1 Gaard i Guløf⁴, alle i Villands Herred i Skaane, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og give Besigtelsen beskrevet. Kongen har befalet Malte Juul til Giesinggaard, Befalingsmand over Christianstads Len, at overvære Besigtelsen. Sk. T. 6, 290.

— Miss. til Malte Juul om at give Møde ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. Sk. T. 6, 293 b.

— Miss. til Henrik Ramel og Gunde Rosenkrantz. Da Hr. Tagge Thott til Eriksholm, Embedsmand paa Malmøhus Slot, har begæret Landskrone Hospitals Tredingstiende af 2 Gaarde⁵ i Høye By og Sogn, 1 Gaard i Alstrup og 5 Gaarde i Kallebye By og Sogn, hvilke Gaarde han har tilbudt Lunde Kapitel til Mageskifte, hvorimod han har tilbudt at give Hospitalet andet velbejligt Gods af sit Jordegods, skal de besigte begge Parters Gods, derved paase, at Hospitalets Indkomst snarere forbedres end forringes derved, og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Hr. Henrik Hvitfeldt til Lilløe, Embedsmand paa Landskrone Slot, og Dr. Peder Vinstrup, Super-

¹ Fejlskrift for: Haraldsted Sogn. Estrup ligger dog ikke i dette Sogn, men i Annekssognet Allindemagle, Ringsted H. ² K. har haft: nogle af Kronens Gaarde i Thurstrup By i Hørring Sogn, Sønderhald Herred i Kalø Len. Ment er: Tustrup, Hørring S., Sønderhald H. Dette er dog atter slettet. ³ Fejlskrift i Sk.T. for: Fielkinge. ⁴ Gualøv, Villands H. ⁵ Der nævnes ikke Gaardenes Antal, men kun Beboernes Navne.

intendent over Skaane Stift, at give Møde paa Hospitalets Vegne ved Besigtelsen og give til Kende, hvad de har at bemærke. Sk. T. 6, 296 b.

9. Sept. (Odense). Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt og Bispen [Dr. Peder Vinstrup] om at give Møde ved ovennævnte Besigtelse, naar de advares derom, og give til Kende paa Hospitalets Vegne, hvad de har at bemærke. Sk. T. 6, 296.

— Miss. til Hr. Tage Thott Ottosen. Da Otto Marsvin til Dubeck, Embedsmand paa Dronningborg Slot, har begæret en Annekspræstegaard i Smørstedt¹ By og Sogn i Ljunits Herred i Malmøhus Len i Skaane, hvilket Kongen ogsaa tilforn har bevilget ham, skal Adressaten undersøge, hvorledes der kan ske Kronen og Præsten i samme Sogn Fyldest. Sk. T. 6, 299.

— Miss. til Henning Valkendorf og Henrik Podebusk. Da Jørgen Mund til Tiselholt har begæret til Mageskifte nogle af Kronens Gaarde i Vejstrup By og Sogn i Gudme Herred i Nyborg Len, som Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, har erklæret for Belejligheds og anden Herligheds Skyld godt kan bortskiftes fra Nyborg Len mod det af Jørgen Mund tilbudte Gods, skal de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, at give Møde ved Besigtelsen. Endvidere har Kongen bevilget, at Jørgen Mund maa mageskifte et Stykke Jord paa Veigstrup Mark i Veigstrup Sogn i Gudme Herred, som tjener til St. Knuds Kloster, med Jørgen Laursen og et andet Stykke Jord med Anders Hansen sammesteds. Saafremt det kan ske uden Skade for Klostret og med Bøndernes Vilje, skal de i Overværelse af Fogden Mads Hansen afslutte dette Mageskifte. De skal advare Mads Hansen om, naar Mageskiftet skal foretages, for at han paa Kongens Vegne efter Tingsvidner eller i andre Maader kan give til Kende, hvad han har at bemærke. F. T. 4, 483 b².

---

¹ Fejlskrift i Sk. T. for: Snarsted; jvfr. Miss. til samme af 28. April 1635. ² Udenfor er skrevet: Erik Kaas[’s Skrift]. Erik Kaas sætter Dateringen sidst i Brevets Overskrift, ikke, som ellers sket, i Brevets Slutning.

9. Sept. (Odense). Miss. til Hr. Mogens Kaas om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse. F. T. 4, 483.

— F. T. 4, 484 b se 10. Sept.

— Miss. til Klaus Brockenhuus og Sten Bilde. Fru Karen Krabbe, Enke efter Jahan Friis til Løgtved, har begæret 1 Gaard i Hørup By¹ i Kierkeby Sogn i Sunds Herred, som ligger under St. Knuds Kloster, til Mageskifte for 1 Gaard i Anderup i Nesbyhofvits Birk, og af Adressaternes Erklæring fremgaar det, at hun paa dette Mageskifte bliver Kronen skyldig for en Skov til 24 Svins Olden, hvorfor hun har tilbudt til Kongen at udlægge ligesaa meget, som hun bliver skyldig, af en hende tilhørende Jord paa Egense Mark i Norup Sogn i Lunde Herred. De skal² med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. F. T. 4, 485.

— Miss. til Hr. Jost Høg. Da Hr. Chrestopher Urne til Aasmark, Statholder i Norge og Befalingsmand paa Aggershus Slot, har begæret en af Maribo Klosters Gaarde og 1 Bol i Hundebye³ By og Sogn i Musse Herred, som ligger til Sorø Akademi, til Mageskifte for 1 Gaard i Karlebye i Logetofte⁴ i Nørre Herred i Lolland, skal han med det Allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sm. T. 6, 463.

— Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz. Da Jost Frederik von Pappenheim til Libanoe, Befalingsmand paa Halsted Kloster, har begæret 1 Gaard i Boserup⁵ By og den til Mageskiftet bedst egnede af 2 Gaarde i Hillestrup⁶ By, alt i Fuglse Sogn og Herred i Aalholms Len i Lolland, til Mageskifte for 1 Gaard i Nebbelunde By og Sogn i Fuglse Herred i Aalholms Len og 1 Gaard i Sundbye i Stadagger Sogn i Nørre Herred i Nykøbing Len i Falster, skal han først indhente Betænkning herom fra Kongens Søn Prinsen [Christian (V)], navnlig fordi Jost Frederik von Pappenheim tilbyder at give en Del Gods,

¹ Højerup, Kirkeby S., Sunds H. og naad. ville, reliqua clausula usitata. ² F. T. har her: Bedendes eder ³ Hunseby, Musse H. ⁴ Løjtofte, Lollands Nørre H. ⁵ Bøsserup. ⁶ Nu: Hillestolpe.

der ligger i Falster, hvor det ikke plejer at være saa godt som det i Lolland, og der desuden heller ikke gerne mageskiftes med Gods udenfor samme Len, med mindre Kongen selv begærer Gods til Mageskifte. Siden skal han med det Allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sm. T. 6, 464.

9. Sept. (Odense). Miss. til Jørgen Kruse og Jørgen Orning. Da Mogens Kaas til Krasbhollom, Befalingsmand i Dueholms Kloster, har begæret 10 Gaarde, hvoraf den ene hedder Lunden, og 2 Huse i Halling¹ By og Sogn i Jerslef Herred i Vendsyssel i Aalborghus Len i Jylland til Mageskifte for 1 Gaard i Drustrupt, 3 Gaarde og 2 Gadehuse i Treflef² By i Indstrop Sogn og 4 Gaarde i Brudlef³ By, alt i Hvetbo Herred, og han, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, skal gøre Kongen Udlæg for det manglende i Jersløf By, alt i Vendsyssel i Aalborghus Len i Jylland, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Gunde Lange til Bregning, Befalingsmand paa Aalborghus Slot, at give Møde ved Besigtelsen, skal de advare ham om, naar Besigtelsen skal finde Sted. J. T. 9, 567. K.

— Miss. til Gunde Lange om at give Møde, naar Jørgen Kruse til Hierlomsløf Gaard og Jørgen Orning til Horpegaard⁴ foretager ovenstaaende Besigtelse. J. T. 9, 573.

— Miss. til samme. Da Ifver Krabbe til Albeck, Embedsmand paa Mariager, har begæret 2¹/₂ Gaard og 4 Gadehuse i Skibsted By og Sogn, 2¹/₂ Gaard og 1 Gadehus i Nørkongesløf By og Sogn, alt i Hellum Herred i Aalborghus Len, til Mageskifte for Rebstrup Hovedgaard, 1 ved denne liggende Eng, kaldet Karls Eng, 1 Bol, kaldet Knolset⁵, 1 Gaard, kaldet Muchholmb⁶, 1 Gaard, kaldet Trengstrup, 1 Gaard, kaldet Pligstrup⁷, 1 Bol, kaldet Skrederhuset, alle i Lønderupt⁸ Sogn i Hellum Her-

---

¹ K. har: Hallind. Ment er: Hallund, Dronningborg H.   ² K. har: Tridlef. Ment er: Trudslev, Ingstrup S., Hvetbo H.   ³ Brødslev, Ingstrup S.   ⁴ Formentlig Fejlskrift i J. T. for: Skaarup-(Skorup-)gaard, Tolne S., Horns H., Jylland.   ⁵ I Sognet findes nu kun Stednavnet: Knolde.   ⁶ Munkholm.   ⁷ Plejlstrup.   ⁸ Fejlskrift i J. T. for: Sønderup.

red, 1 Gaard i Rundropt¹ By og Sogn i Fleskum Herred og, saafremt dette ikke er tilstrækkeligt, yderligere 1 Gaard, hvortil der er Olden til 250 Svin, i Tiedsted By i Aarstropt Sogn i Hedensted² Herred, skal Gunde Lange snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Da det formentes, at Kronen er meget interesseret i Mageskiftet, skal han nøje paase, at der ikke fra Kronen bortskiftes noget Gods, som ikke vel kan undværes derfra, og ikke uden at Kronen faar ligesaa godt Gods til Vederlag. J. T. 9, 569.

9. Sept. (Odense). Miss. til Jørgen Orning. Da Malthe Sehested til Sæbygaard har begæret 1 Gaard, kaldet Ris, 1 Gaard, kaldet Bierridt, og 1 Bol, kaldet Fougelsang, alle i Torslef Sogn i Børglum Herred i Aastrup Len i Vendsyssel, til Mageskifte for Halvparten i Tarskouf Mølle i Ning Herred i Skanderborg Len i Jylland, som Kongen selv har begæret til Mageskifte, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 9, 570 b.

— Miss. til samme. Da Jens Høg til Vang har begæret 2 Gaarde i Hvorup By og Sogn i Kær Herred i Aastrup Len i Vendsyssel til Mageskifte for 2 Gaarde i Nørsaltum By i Saltum Sogn i Hvetbo Herred i Aastrup Len i Vendsyssel, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 9, 571 b.

— Miss. til Gunde Lange. Jens Høg til Vang har begæret 3 Gaarde og 1 Bol i Hvorup By og Sogn i Kær Herred i Aalborgshus Len til Mageskifte for 3 Gaarde og 1 Bol i Lindholmb By i Sundby Sogn i Kær Herred, 1 Gaard i Vester Jermislef By og Sogn i Jersløf Herred, alt i Vendsyssel, 1 Gaard i Svenstrup By og Sogn i Hornum³ Herred i Himmersyssel og, saafremt Jens Høgs Gods løber højere op end Kronens, begærer han yderligere Vederlag i Øster og Vester Halne Byer i Vainumb⁴ Sogn. Gunde Lange skal med det allerførste indsende Erklæring

---

¹ Romdrup.   ² Tisted By, Astrup S., Hindsted H.   ³ J. T. har:
Huors H.   ⁴ Fejlskrift i J. T. for: Vadum.

til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 9, 572.

9. Sept. (Odense). Miss. til Hr. Christen Thommesen. Da Otte Marsvin til Dybeck, Befalingsmand paa Dronningborg Slot, har begæret 1 Helgaard, 2 Halvgaarde og Herligheden i en Kirkegaard i Tuestrup By i Hørning Sogn i Sønderhald Herred i Kalø Len i Jylland til Mageskifte for hans Part i Tarskou Mølle i Nim Herred i Skanderborg Len i Jylland, der ligger i Kongens Vildtbane og som Kongen selv har begæret, skal Adressaten med det Allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 9, 573.

— Aab. Brev, hvorved Kongen stadfæster Skøde af 24. Febr. 1625, hvorved afdøde Jørgen Danielsen, Borge-mester i København, skøder sin Gaard i København til Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester og Befalingsmand over Herrisvads Kloster. Sj. R. 20, 32 b. K. (Tr.: KD. III. 186 f.).

— Privilegium for M. Jacob Hogenwald, Apoteker i Helsingør, paa Tilberedelse og Salg af Apotekerverer. Han har berettet, at der til Helsingør er ankommet en Person, som præparerer og sælger Apotekeri, til Indpas for ham i hans Privilegier og Afbræk i hans Næring. Det forbydes alle og enhver i Helsingør at præparere og sælge Apotekerverer eller hvad der vedkommer Apoteket og at tilforhandle sig Apotekeri af andre end M. Jacob Hogenwald. Sj. R. 20, 32. K.

— Aab. Brev, hvorved Peder Jensen antages til her-efter sammen med sin Fader Jens Pedersen, Borger i Helsingør, at vedligeholde nedennævnte Fyr med Jern, Folkeløn og andet Tilbehør, have Tilsyn med, at der i dem holdes tilbørligt Fyr paa de Tider, paa hvilke der altid plejer at være Fyring, saa at ingen med Billighed kan beklage sig. Han maa aldeles ikke tilskrive Kongen nogen Bekostning derpaa; dog skal Kronens Bønder være forpligtet til at føre de fornødne Kul fra Skibene til Fyrene. Naar han igen skal levere Fyrene fra sig, skal han levere dem uden al Brøstfældighed, saa at den, der kommer efter ham, ikke skal have Grund til at beklage sig. Fyrene er følgende: et paa Skaffen, et paa Anholt, to paa

Niding¹, et paa Kulden og et paa Falsterbo. Efter sin Faders Død skal han, hvis han overlever ham, nyde denne Bestilling alene med samme Løn og paa samme Vilkaar som hans Fader efter Kongens Brev har haft den; dog at han stiller nøjagtig Borgen for at ville forestaa Bestillingen tilbørligt. Men saa længe Faderen lever, skal denne selv oppebære hele Lønnen og kun give ham, Peder Jensen, deraf, hvad han synes denne kan fortjene, eftersom han bruger sin Søn til. Sj. R. 20, 34. K.

9. Sept. (Odense). Proklama for Frederik Budde Gotstlefsen, der har berettet, at han i sin Ungdom er geraadet i en saa vidtløftig Gæld, at han ikke selv ved, hvad han er hver af sine Kreditorer skyldig. Hans Kreditorer i Danmark skal for Hr. Jørgen Urne til Alslof, Rigens Marsk og Befalingsmand i Vestervig Kloster, og Hr. Christen Thomesen til Tanderup, Rigens Kansler, den .....² i Købstaden .....³ fremlægge de Gældsbreve og andre Krav, som de har paa Frederik Budde. Saafremt de ikke gør det, skal deres Krav i Kraft af dette Brev være døde og magtesløse. Sj. R. 20, 34 b. K.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne og Hr. Christen Tommesen. Frederik Budde Gotstlefsen⁴ er i sin Ungdom geraadet i saa vidtløftig Gæld, at han ikke formaar at betale den, hvorfor han i en 25 Aars Tid har maattet holde sig borte fra sit Fædreland. Han har nu begæret Kongens Intercession til hans Kreditorer om, at de godvilligt skal eftergive ham deres Anfordring og Tiltale for den Gæld, som han er dem skyldig, eller som de har godsagt, udlagt og betalt for ham. Da han saavel i den sidste svenske og kejserlige Fejde som ogsaa ellers tilforn i Kongens Tjeneste har forholdt sig saaledes, at Kongen er tilfreds med ham, og da han siden ogsaa hos andre fornemme Potentater har ladet sig bruge i adskillige høje Bestillinger, i hvilke han har forholdt sig vel, for hvilke lange og besværlige Tjenester han dog kun har ringe Betaling at vente, har Kongen ikke villet nægte ham denne Intercessionskrivelse. Adressaterne skal snarest stævne hans Kreditorer for sig og gøre deres Bedste for at faa dem til at efterkomme Kongens Begæring

¹ Sj. R. har ved en Fejlskrift: Nøding.   ² Aaben Plads til Datoen.

³ Aaben Plads til Købstadens Navn.   ⁴ J. T. har: Goslef.

og lade deres Tiltale mod ham falde. I den Anledning tilstilles der dem ovenstaaende Proklama, saaledes som det plejer at offentliggøres, hvori de selv skal indsætte bestemt Tid og Sted, paa hvilken Frederik Buddes Kreditorer skal møde for dem med deres Gældsbreve. J. T. 9, 566. K.

9. Sept. (Odense). Aab. Brev om, at da det berettes, at den Residens, som Kongens Livmedikus, afdøde Dr. Arnisæus, havde i Roskilde Kapitel til det Kannikedømme, hvormed han var forlenet, er meget forfalden, og at der dertil findes en Del Huse, som efter Residensens Lejlighed ikke er nødvendige, bevilger Kongen, at Dr. Arnisæi Arvinger maa genopbygge Residensen, afbryde de for Residensen unødvendige Huse med de residerende Kannikers Raad og anvende dem til Residensens Reparation og Opbyggelse. Sj. R. 20, 35. K.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Da det berettes, at den Residens, som Kongens Søn Grev Vaaldemar Christian, Greve til Slesvig og Holsten, har i Roskilde, forfalder meget, skal Adressaten snarest lade den reparere paa Kongens Bekostning, dog paa det nøjeste, det kan ske, for at den ikke i Længden skal forfalde ganske og aldeles og blive øde. Sj. T. 26, 343. K.¹

— Miss. til Hr. Jost Høg, Jørgen Seefeld, Dr. Hans Reisner og Dr. Thomas Fincke. Da der er opstaaet Trætte mellem Mag. Rasmus Jensen, Lektor i Roskilde, og to andre residerende Kanniker sammesteds om en Residens, som de har paalagt ham at overtage, skal Adressaterne stævne Parterne for sig, forhøre dem og adskille dem og anordne, hvorledes der skal forholdes dermed, hvorefter de skal rette sig. Dog har Kongen bevilget, at afdøde Dr. Arnisei Arvinger selv maa reparere og opbygge den forfaldne Residens. Sj. T. 26, 343. K.

— Bestalling for M. Jacob Mattisen som Kongens Hofprædikant med en aarlig Løn af 300 Rdlr. in Specie, 16 Dlr. Kurant om Maaneden i Kostpenge, 2 sædvanlige Hofklædninger, 30 Dlr. til Husleje og 20 Dlr. Kurant om Maaneden til 2 Vognheste, fra 4. Juli d. A. at regne, at betales af Rente-mestrene. Han skal i alle Maader rette sig efter Ordinansen og efter den Ed, som han nu har aflagt til Kongen, og skal være

¹ K. har først været dateret: Kolding, den 10. Juli 1638.

forpligtet til personlig at være hos Kongen, naar det gøres Behov, ogsaa naar Kongen rejser nogetsteds hen og han faar Tilsigelse om at følge. Sj. R. 20, 36 b. K.

9. Sept. (Odense). Aab. Brev om Flytning af det ene af de to Markeder, der holdes i Nykøbing i Sjælland. Sj. R. 20, 37. K. (Tr.: CCD. IV, 721).

—¹ Forordning om Præstedrukkenskab, ærerørige Domme, Kost og Tæring, Arrest, Prokuratorer, lovfældtes Rettergang, Krybskytter og Bøsser. Sj. T. 26, 333 b. K. Orig. i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede I. (Tr.: CCD. IV. 721 ff. og i Udt.: Dsk. KL. III. 267).

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Alle Kongens Postbude har suppliceret, at de en Tidlang ikke har faaet deres aarlige Pension og Betaling², og at Jørgen Danielsen, som en Tidlang har betalt dem, er død. I den Anledning tilsender Kongen ham til Underretning de Anordninger og Dokumenter, som Kongen hidtil har ladet offentliggøre om disse Postbude. Han skal saa træffe Anordning om, hvorledes der herefter skal forholdes med Postbudenes faste Underholdning. Han skal paase, at de bliver betalt af de Tillæg, som Kongen aarlig lader yde dertil af Renteriet, og af det, som Købstæderne kontribuerer dertil. Ligeledes skal han ogsaa lade Agenterne og Residenterne faa deres Pension og i Renteriet forlange Regnskab for og Fortegnelse over Oppebørslen af samme Kontributioner og Penge og over, hvad der igen er udgivet deraf. Han skal føre dette til Endelighed, saa at det kan vides, hvorledes det staar til dermed, og anordne, at de, som betaler disse Postbude, Residenter og Agenter deres Pension, betaler dem i rette Tid og ikke opholder dem eller anvender Pengene til andet. Saafremt nogen findes forsømmelig i sin Bestilling, skal han afskedige dem og antage andre i deres Sted. Han skal ellers herefter aarlig paase, at alt gaar rigtigt til hermed. Sj. T. 26, 342 b. K.

— Miss. til Hr. Jost Høg om at optage to Sønner af Fidt Pedersen i Laholm, ved Navn Peder og Hans Fidtsen, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 343 b.

¹ K. har bagpaa haft: Juli 1638, hvilket er slettet.

² D. v. s.: Løn.

9. Sept. (Odense). Lignende Miss. til Hr. Jost Høg om at optage tre Sønner af Hr. Hendrik Hendriksen¹, Sognepræst til Nørup og Raadbøl Sogne, Jørgen, Hendrik og Madts Hendriksen, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 343 b.

— Miss. til Rentemestrene. Af Koldinghus Len skal der aarlig leveres 20 Læster Kød til Provianthuset, og Kongen har nu bevilget, at Morten Panck, Borgemester og Tolder i Kolding, herefter aarlig maa levere dette Kød og tage sin Betaling af Toldkisten, ligesom Ernst Normand plejer, da det skal indkøbes for rede Penge, saafremt han kan blive enig med Adressaterne derom. Det skal paases, at han leverer godt Kød. Sj. T. 26, 343 b. K.

— Miss. til samme. De 4 fader- og moderløse Børn af afdøde Mag. Torben², fordum Sognepræst i Lund, kræves for nogen Kapitelsskat. Kongen eftergiver dem denne Skat, hvilket Adressaterne siden skal afkorte og godtgøre i Renteriet. Sj. T. 26, 344. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til nedennævnte Rigsraader, nemlig: Jylland: Hr. Jørgen Urne, Hr. Albret Skeel, Hr. Christian Thomesen; Fyen: Hr. Mogens Kaas, Hr. Jørgen Brahe; Sjælland: Hr. Claus Daa, Hr. Corfits Ulfeldt; Skaane: Hr. Tagge Thott, Hr. Christopher Ulfeldt; Lolland og Falster: Hr. Claus Daa, Hr. Palle Rosenkrantz, Jost Frederik von Pappenheimb. Da der paa denne Stændernes Forsamling er klaget over, at de Vejrmøller, Heste- og Skvatmøller, som er bygget af Privatpersoner, er til Fortrængsel for Kronens og Adelens Landgilde, Vand- og Vejrmøller, befales det dem at undersøge Forholdene og indsende Erklæring til Kongen om, hvilke af dem der bør eragtes ulovlige og paa hvad Steder dér i Landet de kan undværes og med Rette skal afskaffes, „och haffuer hans Kierlighed Prinsen Kronens Interesse att forfare“³. Sj. T. 26, 344. K.

---

¹ Henrik Henriksen Mariboe, Sognepræst til Nørup og Randbøl Sogne, Tørrild H.   ² Mag. Torben Hasebart († 9/10 1636), g. m. Mette Markusdatter († 26/10 1635).   ³ Denne Sætning, der i Sj. T. er tilføjet nederunder Adressaternes Navne, er i K. indsat efter Brevets Tekst som Slutning. Den gælder formentlig Rigsraaderne paa Lolland og Falster.

9. Sept. (Odense). Miss. til Frederik Urne [Frederiksborg og Kronborg Len], Niels Trolle [Københavns Len] og Sigvort Urne [Roskildegaards Len]. Afdøde Mag. Wolfgang Rumands Enke Dorrete¹ har berettet, at hendes afdøde Husbonde har efterladt hende Gæld og Besværlighed, saa at hun ikke vel kan opdrage og fremholde sine fattige smaa 9 faderløse Børn, med mindre Kongen vil bevilge hende noget, som hun kan leve af. Kongen tillader, at naar der i deres Len bliver nogen Tiende ledig, som ikke bruges til Kongens Ladegaarde eller er forundt Præster for deres Kalds Ringheds Skyld, skal de lade hende faa en eller to Tiender for rimelig og sædvanlig Fæste og Afgift, saa at hun deraf kan have nogen Hjælp til at fremholde sine fattige 9 faderløse Børn. Sj. T. 26, 344 b.

— Miss. til Tygge Brahe. Det berettes, at Jacob Christensen, Herredsfoged i Stevns Herred, vægrer sig ved at lade gaa Skøde paa den Ejendomsbondegaard i Skiørpinge i hans Len [Tryggevælde], (af hvilken Kongen har bevilget afdøde Herluf Daa og hans Enke Fru Karen Grubbe Herligheden paa Livstid), fordi Niels Lauritsen, som begærer Skøde paa nævnte Gaard, siges at være af adelig Stand, som ikke kan besidde saadant Gods, medens det menes, at han ikke er det eller hævder ikke at være det. Kongen tilsender Adressaten de Dokumenter, der er udstedt om samme Gaard, og tillige en Kopi af Kongens første Bevilling til Herlof Daa og hans Frue, dateret København den 26. April 1625. Saafremt alting ellers gaar tilbørligt til og han ikke hævder at være af adelig Stand, tillader Kongen, at Sagen bringes til Ende. Sj. T. 26, 345. K.

— Miss. til Rektor og Professorer i Universitetet i København. En, ved Navn Margrete Lauritsdatter har berettet, at hendes trolovede Fæstemand, ved Navn Jens Jørgensen, i en Pasquil før deres Trolovelse har tillagt hende adskillige uforskammede Stykker, hvilket hun ikke fik at vide før efter Trolovelsen, og hun begærer derfor nu at skilles fra ham og mener, at hun bør være fri for at indgaa Ægteskab

---

¹ Mag. Wolfgang Rhuman, Professor i Sorø († 1637), g. m. Dorte Jensdatter.

med ham, med mindre han kan overbevise hende om saadant skammeligt Tillæg. Hun tilstaar, at han har haft legemlig hemmelig Omgængelse med hende efter deres Trolovelse. Adressaterne skal af hosføjede Dokumenter nøje undersøge Sagen og meddele deres Betænkning om den til Hr. Christoffer Urne til Asmark, Statholder i Norge og Embedsmand paa Aggershus Slot. Sj. T. 26, 345. Orig. i Univers. Ark. Nr. 1195.

9. Sept. (Odense). Miss. til Bewinthebberne i København. Der er paa Kompagniets Vegne til Folkets Betaling overtaget noget Gods, som tilhørte afdøde Peder Nielsen, der var ansat i Kompagniet. Da dette ikke er laante Penge, men Gods, som det selv har bemægtiget sig, skal Adressaterne erstatte det til Søfren Søfrensen paa afdøde Peder Nielsens Børns Vegne af de første Penge, som efter Udrustningen bliver til overs eller indkommer. Sj. T. 26, 345 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om, at de fritages for at dømme i en Sag, der tilforn er paa-dømt af en Herredsfoged i Fyrstendømmet Slesvig. Sj. T. 26, 345 b. (Tr.: KD. V. 209).

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Jørgen Andersen i Nesbye under Skoven i Antvorskov Len har berettet, at Adressaten her har ladet ham tiltale for en Dom, som han skal have forandret Datoen i, og har begæret at blive forskaanet for Tiltalen. Kongen har efterladt ham denne Forseeelse, dog at han hos Adressaten aftinger efter sin Formue. Sj. T. 26, 346.

— Privilegium for M. Jahan Kryger, Bartskeer i Rønne paa Bornholm, og M. Elias Slechting, Borger i Rønnebye i Blekinge, med deres Participanter paa et Bjærgværk paa Bornholm. Sk. R. 5, 242. (Tr.: CCD. IV. 727).

— Aab. Brev, hvorved Hr. Niels Mortensen, der nu har Kald i Halmstad i Luggude Herred, hvilket Kald efter Beretning fra Hr. Tage Thott Andersen til N., Befalingsmand paa Sølvitsborg Slot, er meget ringe, faar Bevilling til at kaldes til Melby Kald i Lister Herred i Blekinge, som er ledigt, dog at alting gaar ret til efter Ordinansen. Sk. R. 5, 243.

— Aab. Brev, hvorved M. Søfren, Skolemester i Malmø, som er „udarbejdet“, og som agter at trække sig tilbage fra

Skolen, faar Bevilling til, naar han har opgivet Skole-tjenesten, at nedsætte sig i Malmø og siden være fri for al kongelig og Bys Skat og Tyng. Sk. R. 5, 243 b.

9. Sept. (Odense). Aab. Brev, hvorved M. Niels Bentsen, Sognepræst i Lund, som besidder et Kannikedømme i Kapitlet, og hans Efterfølgere faar Bevilling paa at nyde mensis communibus og andre Fordele ved Kapitlet til det Kannikedømme, som han besidder til sit Embede, hvorimod han skal være forpligtet til at dømme i Ægteskabssager og paatage sig andre Byrder ved Kapitlet ligesom de andre residerende Kanniker. Sk. R. 5, 243 b.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen om at rette sin Lejlighed efter at møde i Lübeck den 2. Oktober førstkom-mende og forhandle om Fred med de andre. Sk. T. 6, 289 b.

— Miss. til Anders Bilde paa Øsel. Af adskillige Doku-menter og Akter, som han har fremsendt til Kongen, har denne erfaret om Ernst von Howes utilbørlige Forhold imod hans egen Hustru, hans Sjælesørger, Pige og den anden Jomfru af Adel. Da saadan Uskammelighed ikke bør taales, skal han sammen med Landraadet kende heri, hvad der er Ret, og skaffe hans Hustru Underhold af Fællesboet, saafremt det bevilges hende at holde sig borte fra ham en Tidlang for hans Tyrannis og onde Levnets Skyld. Ligeledes skal de skaffe hende, foruden Underholdet, hvad der kan tilkomme hende af Boet, om hun begærer at skilles fra ham, fordi han har brudt sit Ægteskab, om saadant lovlig overbevises ham. Saafremt han understaar sig at bruge Vold, enten mod sin Hustru, Sognepræst eller andre, skal Anders Bilde paa Kongens Vegne styre dette med de Midler, der er tjenlige dertil, og tilholde ham at lade sig nøje med, hvad Retten tilfinder ham, med mindre han lovlig stævner og procederer i Sagen, og da har han endda at gøre det med al Beskedenhed og at afholde sig fra Vold og i den Tid underholde sin Hustru tilbørligt. Sk. T. 6, 292 b.

— Miss. til Eyler Holck. Da samtlige Arvinger efter Fru Helle Marsvin har berettet, at de snarest agter at skifte efter hende, skal han rette sin Lejlighed efter at være til Stede, naar Skiftet skal foretages, paatage sig Værgemaalet for Jomfru Helle Margrette Noll, medens Skiftet staar paa, og, naar det er sluttet, snarest overlevere det til hendes rette Væрге, for at

Kongen af samme Gods kan fordre sin Rostjeneste, Penge, Kontribution og Soldaternes Underhold, som er bevilget til Rigets Forsvar, og Skiftet kan afsluttes uden videre Ophold. Han skal paase, at der kun vederfares hende, hvad der er billigt og ret. Sk. T. 6, 293 b.

9. Sept. (Odense). Miss. til Gabriel Kruse til Engeltoft og Jacob Grubbe til Røgelløe om i Anledning af ovennævnte Skifte efter Fru Helle Marsvin, da Arvingerne har begæret Kongens Befaling til gode Mænd om at taksere hendes efterladte Sædegaard, snarest at begive sig til Vognøe Gaard, taksere den for det, som den med Billighed bør takseres for ved Søskendskifte, og give samtlige Arvinger deres Taksation beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 294.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, og Henrik Ramel til Beckeskouf. Arvingerne efter afdøde Fru Helle Marsvin har for rum Tid siden¹ faaet en Citation til nu afdøde Mathias von der Recke eller hans Arvinger om inden Aar og Dag efter hendes Død at møde her i Riget, om de ellers vilde befatte sig med hendes Arv, men denne Citation har de ikke efterkommet, idet der ikke er mødt nogen. For at dette Skifte nu en Gang for alle kan bringes til Ende, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til, naar samme Skifte foretages, da at indstævne samtlige Arvinger og deres Værger for sig og endelig bringe Skiftet til Ende, selvom nogen af Parterne udebliver, saa at det uhindret med det allerførste kan have sin Fremgang uden videre Udsættelse eller Ophold. Udebliver nogen og lider Skade derved, maa han tilskrive sin egen Forsømmelse det, da det ikke længere bør opholdes, for at de Kreditorer, som findes, kan blive nøjagtigt tilfredsstillede og Rostjenesten, Kontributionen og andet, som Adelen har bevilget til Rigets Forsvar, kan blive erlagt i rette Tid. Adressaterne skal bilægge de muligt mellem Arvingerne opstaaende Tvistepunkter i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Arvingerne det beskrevet. Hvis nogen af

¹ 24. Aug. 1637.

dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 295.

9. Sept. (Odense). Miss. til Laxmand Gyldenstjerne om Likvidation af Halmstad Len mellem Niels Krabbe til Skillinge og afdøde Erik Rosenkrantz's Arvinger saavel som om Likvidation af Laholms Len mellem ovennævnte Niels Krabbe og Christian Bülow. [Saagodt som ordret enslydende med Miss. til samme af 17. Juli]. Sk. T. 6, 298 b.

— Miss. til Christian Bülow. Han har berettet, at der i Laholms Len sammenrotter sig en Del Fredløse, undertiden 10 eller 16 Personer stærke, i Kompagni, som ikke alene gør Fattigfolk stor Uform¹, men gør Vejene usikre, saa at hverken den fattige Vejfarende eller andre kan være eller rejse sikkert. Han skal i sit Len optage Officerer og Bøndersoldater, som skal være ham følgagtige, for at han kan bemægtige sig disse Personer, styre dem med Magt og lade dem tilbørligt straffe. Saafremt nogen af dem sætter sig til Modværge og ikke vil give sig fangen og derved bliver nedlagt, maa de tilskrive sig selv det; dog skal han gøre sit bedste for at faa dem levende. Kongen har befalet Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup og Niels Krabbe til Skiellinge, Befalingsmænd paa Helsingborg og Halmstad Slotte, at undsætte ham med Heste og Folk eller Soldater af deres Len, eftersom det er fornødent og begæres, til at sætte efter disse Kumpaner, for at man kan faa en saadan Uorden afskaffet. Sk. T. 6, 297 b.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt og Niels Krabbe. Da det berettes, at der i Laholms Len har sammenrottet sig et Parti Fredløse, som undertiden er 16 Personer stærke i Kompagni, undertiden flere eller færre, som ikke alene gør Fattigfolk stor Uform, men ogsaa gør Vejene ganske usikre, saa at hverken den fattige Vejfarende eller andre kan være eller rejse sikkert, har Kongen befalet Christian Bülow til Engelstedt, Embedsmand paa Laholms Slot, at sætte efter dem og bemægtige sig dem. Adressaterne skal være hinanden behjælpelige med Heste og Folk eller med Soldater fra deres Len, eftersom det

¹ Uret, Vold.

begæres, til at angribe dem, for at man kan faa afskaffet denne Uorden. Sk. T. 6, 298.

9. Sept. (Odense). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt og Niels Krabbe. Bønderne i Høgs Herred og Tønnersø Herred i Laholms Len besværer sig over, at de skal genopbygge den forfaldne Bro, skønt Loven og Recessen tilholder Bønderne at anlægge Broer og vedligeholde dem. Da det befindes, at denne Bro ikke er nogen almindelig Herredsbro, men Vejen for hele Halland, som de, der vil ned og op, absolut maa bruge, skal Adressaterne begive sig til Aastederne, nøje undersøge Forholdene og hvor mange Broer det er nødvendigt at vedligeholde og hvor mange der kan afskaffes. De skal ogsaa nøje undersøge, hvor Fossebroen bekvemmeligst kan ligge uden Skade for Fæstningen. Desuden bør de erklære sig om, hvad Hjælp de omliggende Len bør bidrage med til samme Bros Opbyggelse, og indsende deres Erklæring til Kancelliet. Sk. T. 6, 299 b.

— Aab. Brev, hvorved Emike Pedersen, som bor paa en Kronens Gaard i St. Knuds Klosters Len i Fyen, faar Bevilling paa at have Gaarden kvit og fri for Ægt og Arbejde i hans og hans Hustrus Livstid, dog at de til Kronen yder den sædvanlige aarlige Landgilde. F. R. 4, 157.

—¹ Aab. Brev, hvorved Jens Nielsen Køyberg², fordm latinsk Skolemester i Svendborg, faar Tilladelse til at overtage et Præsteembede eller anden Lejlighed, saafremt han kaldes lovligt efter Ordinansen og Forordningen og kendes dygtig af Superintendenten; dog maa han ikke betjene Kirketjenesten i det Stift, i hvilket han har forset sig. Han har berettet, at hans Hustru er kommet noget for tidlig, efter Kvindernes bestemte Tid, hvorfor Prædikestolen og anden Lejlighed har været ham forment, og han har derfor nu begæret at maatte kaldes til nogen Kirketjeneste eller Skole eller anden Lejlighed. F. R. 4, 157 b.

— Aab. Brev, hvorved Anne Villumsdatter i Odense faar Bevilling til at indbyde flere Folk til sit Bryllup, end Forordningen tillader. Udt. i F. R. 4, 158.

¹ Stedet er glemt i F. R.

² Navneregistret til F. R. har: Koiborg.

9. Sept. (Odense). Aab. Brev til Indbyggerne paa Langeland om, at Kongen har beskikket Vintsens Stensen til Stensgaard til Landsdommer paa Langeland. F. R. 4, 159.

— Forleningsbrev for Vintsens Stensen til Stensgaard, der har lovet at ville være Landsdommer paa Langeland og har aflagt Ed som saadan, paa Halfbølle¹ By paa Langeland, som er 10 Gaarde og 2 Gadehuse, fri for al Afgift. Endvidere forlenes han med Kronens Part af Tienden af Thallebølle og Røstrup² Sogne, kvit og frit uden al Afgift, og med Afgiften af Kronens Part af Foedslette og Trøgeløf Sognetiender, ligesom hans Forgænger har haft, alt saa længe han er i denne Bestilling. [Med Artik. 2]. F. R. 4, 158. Orig. (m. Datum: 10. Sept.) i Vincens Stensens og Anne Holcks Priv. Ark. i RA.

— Miss. til Hening Valkendorf og Bispen [i Fyens Stift, Dr. Hans Mikkelsen] om Stolestader i St. Knuds Kirke til Præsternes, Professorernes og Kapellanernes Kvinder m. m. F. T. 4, 480 b. Orig. (meget beskadiget) og 2 samtidige Afskrifter i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 726 f., Hofmans Fundat. VI, 286 f. og i Udt. i Dsk. KL. III, 267 f.).

— Miss. til Rubeck Pors om at lade det Pigebarn, som hans afdøde Hustru³ havde taget til sig, være sin Moder følgagtig, da det er usømmeligt, at et saadant fremmed Pigebarn mod Moderens Ønske opdrages i en Enkemands Hus, og Moderen heller ikke har haft Ret til saaledes at bebreve⁴ og afhænde sit umyndige Barn. F. T. 4, 482 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Hr. Peder Nielsen, Sognepræst til Strenstrup⁵ Kirke, har berettet, at det Sogn, som han nu betjener, er noget ringe, saa at han knapt kan underholde sig deraf, og har derfor begæret at faa bevilget en Tiende for Fæste og Afgift, naar der bliver en saadan ledig i Nyborg Len. Naar der bliver en Tiende ledig i Sunds eller Gudme Herred, skal Adressaten lade ham faa den for sædvanlig Fæste og Afgift. F. T. 4, 483.

---

¹ Fejlskrift i F. R. for: Havbølle.   ² Fejlskrift i F. R. for: Tullebølle og Bøstrup.   ³ Sofie Kirstine Hansdatter Kaas.   ⁴ Afstaa ved skriftlig Erklæring.   ⁵ Fejlskrift i F. T. for: Stenstrup.

9. Sept. (Odense). Miss. til Sten Bilde. Møllerne i Skovby Herred i Rugaards Len har berettet, at en af de jordegne Bønder i nævnte Len, ved Navn Jørgen Knudtsen, i Kosterstøf i sin Gaard har en Hestemølle, der er dem til stor Skade og Afbræk, at han er dømt til at afskaffe samme Hestemølle og at der endvidere er overgaaet ham Søgsbrev, fordi han har været samme Dom overhørig. Sten Bilde skal tilholde nævnte Jørgen Knudtsen at nedtage samme Hestemølle, lade aftinge med ham for hans Overhørigheid og, dersom han findes forsømmelig heri, straffe ham som den, der forholder sig modvillig mod Lov og Dom. F. T. 4, 484.

— Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz. Hvad M. Jørgen¹ i Stockmarcks Hustru har andraget om, kan han se af medfølgende Supplikation. Skønt Kongen ved, hvad der er passeret i den Sag paa Herredagen, skal Adressaten gøre sit Bedste, for at samme Kvinde kan faa nogen Satisfaktion, idet der ikke burde være betroet nogen Bestilling til Modparten, som ved Kontrakt har unddraget sig saa alvorlig en Tiltale². Sm. T. 6, 466.

— Miss. til Lauris Ebbesen til Donnerupt, Tønne Friis til Heselager, Befalingsmænd over Skanderborg og Stjernholms Len, Jahand Brockenhuus til Lerbeck og Hendrik Rantzau til Møgelkier. Da Ernst Normand til Selsøe, Befalingsmand paa Kolding-

---

¹ Mag. Jørgen Theophilussen Sadolin, g. m. Margrete Madsdatter Bruun (g. 1. m. hans Forgænger Hans Frederik Mule). ² Sagen kan ikke med Sikkerhed oplyses, da Herredagsdombøgerne for 1637 og 1638 mangler. I Stævningebogen for 1637 er under 19. Jan. indført en Stævning, ved hvilken Margrete Madsdatter stævner for Herredagen Niels Nielsen, Toldskriver i Nakskov, fordi han for rum Tid siden har overfaldet hende i hendes egen Gaard og offentlig og ublufærdig i Godtfolks Nærværelse skældt hende paa Hæder og Ære, hvorom Vidnesbyrdene er bekræftede ved Landsdommers Dom. Hendes Husbonde har for sin Person eftergivet ham denne Forseelse i den Mening, at Toldskriveren inden Tinge skulde tilbagekalde sine Ord, men dette har han ikke gjort, skønt han nogle Gange er anmodet derom, og i en Kontrakt, som gode Mænd i hans Fraværelse har oprettet derom, findes dette ikke indført fuldkomment, som det burde. Hun har aldrig samtykt i denne Forligelseskontrakt, og hun har nu stævnet ham for at faa hans ærerørige Ord tilbagekaldt. (Herredags Stævningebog 1637 Fol. 105 b.).

hus Slot, har berettet, at der er nogen Trætte om Markeskel mellem Vilstrup Mark og Glasbierre Mark og mellem Vilstrup Mark og Rafnsbølle Mark fra det Sted ved Jerløf Markeskel, hvor den første Skelsten findes mellem Vilstrup Mark og Glasbierre Mark, og fremdeles mellem Vilstrup Mark og Rafnsbølle Mark, Sted fra Sted, til Skibet Aa¹, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til de tvistige Aasteder, stævne Parterne for sig, undersøge Sagen nøje og, dersom det befindes, at der ikke er gjort ret eller forsvarligt Markeskel, da gøre og udvise et retfærdigt Markeskel og give Parterne det, som de ridende udviser, beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde, skal de møde have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted. Det befales Bymændene at give Møde for de gode Mænd paa Aastederne, naar de tilsiges, og medtage de Breve og Dokumenter, som de kan have mod hverandre, og lide, hvad der er Lov og Ret. J. T. 9, 575 b.

9. Sept. (Odense). Aab. Brev, hvorved Patrick Dumbard til Spanderupgaard, Major i Skaane, efter Ansøgning faar Bevilling for Livstid paa Kronens og Kirkens Part af Tienden af Høje og Skarby² Sogne for rimeligt Fæste og sædvanlig aarlig Afgift, naar de, som nu har den i Fæste, dør, nemlig Hr. Lauridts³, Sognepræst til nævnte Sogne, som har Kronens Part for sit Kalds Ringheds Skyld, og Enken efter Hr. Hans⁴, forrige Sognepræst i Helsingborg, som har Kirkens Part i Fæste. Sk. R. 5, 244.

— Aab. Brev, hvorved Erik Qvitzov til Gelskouf faar Bevilling paa for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift at faa Kirkens Part af Korntienden af Hildersløf i Gelskouf Sogn⁵ i Salling Herred, som Fru Sitsel Høg til Fielebrou nu har i

---

¹ J. T. har: til Skibet Aar undtagen. Formentlig skal der staa: til Skibet Aa vedtager, d. v. s. begynder; dér hvor Skellet naar Skibet Aa.
² Høje og Starby Sogne, Sdr. Asbo H.   ³ Lavrids Jakobsen Trægaard.
⁴ Hans Arnoldisen († 1637), g. m. Kristine Knudsdatter.   ⁵ Maa være Fejlskrift for: af Hildersløf Sogn i Salling Herred. Erik Qvitzov var af sin Hustru Anne Krabbe Mogensdatter til Gelskov blevet forlenet med denne Hovedgaard, der ligger i Hillerslev Sogn i Salling H.

Fæste, naar hun dør eller ikke længer vil beholde den. Befalingsmanden i Nyborg Len skal fæste Hillerslev Tiende til Erik Qvitzov, naar Fru Sitsel Høg dør eller ikke længer vil beholde den. F. R. 4, 157.

9. Sept. (Odense). Miss. til Laurids Ebbesen. Anne Eriksdatter, Enke efter Mester Jørgen Pedersen, fordem Slotspræst til Skanderborg Slot, har begæret at faa bevilget Kronens Part af Korntienden af Vedslet Sogn, som hendes afdøde Husbonde har haft i Fæste, og ellers den første Tiende i Lenet [Skanderborg], der bliver ledig. Kongen bevilger, at hun maa faa Kronens Part af Korntienden af Vedslet Sogn for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift og ligeledes en anden Tiende, naar en saadan bliver ledig dér i Lenet. Laurids Ebbesen skal fæste hende de nævnte Tiender paa ovenskrevne Vilkaar. Da Kongen er tilsinds selv at forordne en Person til Sognepræst dér, skal Adressaten forhandle mellem den nye Sognepræst og hende om, hvad denne aarlig skal give hende, enten han vil afstaa begge Skanderup Tiender til hende eller noget andet, eftersom det er sædvanligt for Præsteenker, saafremt han da ikke vil tage hende til Ægte. J. T. 9, 575. K.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Anders Pouelsen i Hiulseberg¹ paa Kirkens Part af Korntienden af Øster Brønderslev Sogn mod den sædvanlige aarlige Afgift, at levere inden Fastelavn. Udt. i Tb. 130 b.²

—³ Miss. til Kapitlet i Aarhus. Jacob Mickelsen, Borge-mester i København, har berettet, at der i Kapitlets Jordebog er opført nogle flere Poster som hørende til det Arkidiakoni, hvormed han er forlenet, end han faar, nemlig 1 Ørte Byg, 1 Ørte Rug, 2 Ørte Havre, 1 Otting Smør, 1 Ørte Malt og 1 Td. Torsk; men naar Kapitelsskatten skal fastsættes, paalignes der ham ligesaa vel Skat deraf som af det, som han faar, uanset at det, som han siger, er bevist, at nogle af hans Formænd paa Rad heller ikke har oppebaaret det. Kapitlet skal

¹ Sikkert Fejlskrift for: Hvilshøjgaard, Ø.-Brønderslev S., Børglum H.

² Brevet er senere indført mellem Brevene af 24. April. ³ K. har først været dateret: 9. Juli.

i Kapitlets Jordebog slette eller forandre, hvad der findes mere deri end der ydes, for at han ikke skal skatte af det, som han ikke faar. Endvidere skal Kapitlet tilholde Kirkeværgerne for de Kirker, som han har Inspektion over, paa hans Vegne at modtage den Kvægtiende, være sig Lam eller andet, som tilkommer Kirken, og sælge dem saa dyrt som muligt til Bedste for Kirken. De, som vil beholde deres Tiendelam, skal give mindst 25 Sk. danske i Stedet derfor, og for de øvrige Lam, som ikke kan gøre fuldt Læg, 2 $\frac{1}{2}$ Skilling, da Kongen vil, at Kirken skal nyde sit ubeskaaret og ingen skal søge sin Fordel derved. J. T. 9, 577. K.

9. Sept. (Odense). Miss. til Axel Ugerup. Det berettes, at en Mand, ved Navn Salmon Svendsen, som opholder sig i Fæstningen Christianpris, for nogle Aar siden skal have kendt en Mand, ved Navn Laurids Nielsen Kier, der siden er blevet ombragt, som det menes af en Mand, ved Navn Simmon Mickelsen, paa dennes Skude i Kolding, og at samme Simmon Mickelsen endnu holdes fængslet dér for dette Drab. Axel Ugerup skal lade Salmon Svendsen snarest forføje sig til Kolding med de Beviser og den Kundskab, han kan have eller tilvejebringe om, hvad han ved om, at den dræbte Person skal være gaaet ombord i Simmon Mickelsens Skude i Kiel og siden været sejlet bort med ham, hvilket Salmon Svendsen tilforn har bekendt skriftligt. J. T. 9, 574.

— Miss. til Ernst Normand [Koldinghus]. Det berettes, at en Mand, ved Navn Laurids Nielsen Kier, i Melholt¹, Søn af en af Hr. Hands Lindenovs, Befalingsmand paa Kalundborg Slots, Bønder, for nogle Aar siden er blevet ombragt paa Simmon Mickelsens Skude i Kolding, og at det formenes, at forskrevne Simmon Mickelsen har begaaet dette Mord. Ernst Normand skal snarest meddele Hr. Hands Lindenov det og forespørge, om han vil rejse Paatale i denne Drabssag som Eftermaalsmand. Saafremt han ikke vil det, skal Ernst Normand paa Kongens Vegne rejse Paatale efter Lov og Ret og derefter lade ske Eksekution. J. T. 9, 574 b.

---

¹ Navnet er muligvis forskrevet.

9. Sept. (Glückstadt). Oprejsningsbrev til, som om Ger-ningen nylig var sket, at forfølge følgende Sag: I Aaret 1633 mellem Mortensdag og Jul er der paa Havet ved Fæst-ningen Christianpris begaaet et Mord paa et Menneske i en Skude, der tilhørte en Skipper, ved Navn Simen Mik-kelsen, som hørte hjemme i Kolding, efter en Bekendelse, der blev afgivet af hans egen Baadsmand, som da sejlede med ham, da han, Baadsmanden, blev henrettet for sine Misgerninger i Helsingør. Sagen har i langsommelig Tid været dulgt og uaabent- baret, og for at Sandheden nu bedre kan udforskes og Sagen snarere komme til Ende, oprejses den paany, saa at der i Kolding maa udnævnes Sandemænd, som nøje skal udforske Sagen og siden gøre deres Tov. J. R. 9, 314 b.

— Forleningsbrev for M. Paaske Jensen, Sogne- præst til St. Clements Kirke i Aarhus, paa det efter afdøde M. Jørgen¹, forrige Slotspræst i Skanderborg, ledige Vikarie i Aarhus Domkirke, kaldet vicariatus corporis Christi. Han skal residere ved Domkirken. [Med Art. 1—2]. J. R. 9, 314. K.

—² Kgl. Konfirmation paa et af Jørgen Seefeld til Vis- borggaard, Embedsmand paa Hald Slot, efter Kongens Missive udfærdiget Fæstebrev til M. Peder Pedersen, Sognepræst til Sortebrødre Kirke i Viborg, paa Kronens Part af Korn- tienden af Pederstrup Sogn for tilbørlig og sædvanlig Afgift, at levere aarlig i rette Tid til Kronen. J. R. 9, 315. K.

— Aab. Brev, hvorved det tillades, at Hr. Anders³ i Ring, der for den Forseelse, som han har begaaet af Enfoldig- hed, er dømt fra sit Kald, igen maa faa Kald, saafremt han efter Ordinansen og Forordningen bliver kaldet lovligt og af Superintendenten bliver kendt duelig. J. R. 9, 315.

— Aab. Brev, hvorved Kongen stadfæster en af Holger Rosenkrantz til Rosenholmb og afdøde Hr. Jørgen Skeel til Sou-

¹ M. Jørgen Pedersen Obel († 19/6 1638), Sognepræst og Slotspræst i Skanderborg. J. R. har senere, sikkert ved en Fejlskrift: Jørgen Jensen. ² K. er dateret Odense, Juli 1638; dette er rettet til Sept. ³ Anders Jensen Los.

strup efter Kongens Befaling oprettet Foundation vedrørende Lønnen til Læsestolen i Aarhus af 21. Okt. 1622, saalydende:

Holger Rosenkrantz til Rosenholmb og Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Befalingsmænd paa Odensegaard og Kalø, gør vitterligt, at de for nogen Tid siden har faaet tilstillet Kongens Missive, dateret København, den 3. August forrige Aar [1621], om, at de til Læsemesteren i Aarhus efter hans gentagne Ansøgninger til Kongen og Kongens Skrivelser derefter til Kapitlet nu endelig af de residerende Kannikers Gods, enten af selve Præbenderne eller af Fællesgodset, skulde udlægge saa meget, at han sammen med det, der allerede er tillagt ham til Embedet, kan faa sin tilbørlige og rundelige Underholdning efter Riber Ordinansen. Efter at denne kongelige Befaling i nogen Tid er blevet opholdt ved andre nødagtige Forhindringer, har de i Dag, den 21. Okt. 1622 været samlet her paa Aarhusgaard og dér befundet, at Kancelliet siden ovennævnte Missive har tilstillet dem de residerende Kannikers Erklæring efter Kongens Missive til dem¹, hvorefter de har indkaldt for sig de residerende Kanniker i Aarhus og deres Læsemester M. Johannes Crogius² sammesteds og udspurgt begge Parter om Sagens Lejlighed. De har da først erfaret, at Kong Christian III ved et Brev, dateret Assens, Mandagen efter Bartholomei Aar 1544³, har bebrevet Kapitlet et Præbende og Kannikedømme ved Kapitlet, kaldet Lime Præbende, med al dets Rettighed til Underholdning for en lærd Mand og Teolog, som kan prædike, lære og læse i den hellige Skrift i deres Domkirke, og til en fattig Students⁴ Underholdning til evig Tid. Efter dette Kongebrev har Kapitlet her ogsaa siden den Tid af Præbendens Indkomst holdt en fattig Student og aarlig givet ham 30 Dlr., hver Dlr. til 64 Sk. dansk, til hans Underholdning. Hvad der var mere, skulde gives Læsemesteren til hans Underholdning. Men efterat de nu har gen-

¹ Jvfr. kgl. Miss. til Prælaterne i Aarhus af 13. April 1621.   ² Mag. Jens Krog.   ³ 25. Aug. 1544, se Danske Kancelliregistranter 1535—50, udg. af Kr. Erslev og W. Møllerup, S. 272.   ⁴ J. R. har: til fattige Students Opholdning. Det følgende viser, at der kun er ment én Student.

nemset den rette gamle Jordebog over Lime Præbende i Kapitlets originale Foundation og set, hvad der har været regnet som hørende til Præbenden, baade af Rettigheder til de under Præbenden liggende Sogne Lime og Malling og af Rente af Bøndergaardene og deres Landgilde, efter Kongens Forordning og Foundationens bogstavelige Indhold, og efter at de ved Forespørgsel har erfaret, hvor meget Læsemesteren ved bemeldte Kapitel og Domkirken her nu aarlig har af samme Præbendes visse Rettighed og Rente til sit Underhold, befinder de, at Læsemestrene selv, den ene efter den anden, har forsømt en stor Part af den dem tillagte Rente og Rettighed og tilladt andre at nyde den, hvorved deres Underholdning indtil denne Dag i ikke ringe Grad er blevet formindsket. Ellers kan de ikke se andet, end at Læsemesteren ved Aarhus Kapitel med samme Præbende, saaledes som den af de forrige Konger her i Riget er funderet og konfirmeret med sine Sogne og sin aarlige Landgilde, jo noksom er aflagt med tilbørlig rigelig Underholdning ligesaavel som andre Læsemestre her i Landet har til deres Embede. Men da der ikke, saa længe de Mennesker lever, hvem disse Dele af Præbenden er bevilget, kan forandres noget heri til Fordel for Læsemesteren, er de residerende Kanniker her i Aarhus, Kongens Anordning til Følge, gaaet ind paa og har lovet, og har ligeledes deres nuværende Læsemester M. Johannes Crogius med tilbørlig Taknemmelighed modtaget af dem den Ordning, at de til ham afstaar begge deres portiones bonorum commensalitatibus, tilsammen beregnet til en Læst Korn Aabomaal, saaledes som samme bona findes indført i Kapitlets Jordebog, og at Læsemesteren skal nyde dem saa længe, indtil samme Præbende igen naar sin forrige Integritet og Fuldkommenhed efter de kongelige Foundationer, Benaadninger og Konfirmationer. Disse commensalitatibus bona skal bemeldte Læsemester alene, foruden det, som han har fra Embedet, have med al efterstaaende Rente og Rettighed fra denne Dag af, saaledes som de residerende Kanniker hidtil har haft dem, dog paa den Betingelse og under den af dem alle antagne Forudsætning, at til hvilken Tid enten et af bemeldte Sogne eller begge, der er funderet til Læsemesterens Præbende, bliver ledigt, saa at han efter den kongelige Anordning og gammel Brug kan betjene dem enten selv eller ved en Medtjener og nyde

den fulde Rettighed af samme Præbende, skal han igen til de residerende Kanniker i Aarhus Kapitel afstaa enten den ene Part eller begge Parter af fornævnte bona commensalitatibus, eftersom enten et Sogn eller begge Sogne bliver ledige og kan tilfalde ham. Og eftersom der af det ene af disse Sogne, nemlig Malling Sogn, og af 2 Gaarde, i Veielby i Sønderhald Herred og i Brandstrup i Østerlisbjerg Herred, samt af nogen Jordskyld i Aarhus er tillagt nogen vis Rente, hvoraf der skal ydes 30 Dlr. aarlig til Underholdning af en Student, skal Læsemesteren, naar dette Sogn igen tilfalder ham, alene oppebære nævnte Rente og hvad der ellers tilkommer ham af samme Sogn og derimod igen aarlig i rette Tid erlægge de 30 Dlr., der er forordnet til en fattig Student, og betale dem til den, som Kapitlets Kanniker betragter som egnet til dette Stipendium, og som Læsemesteren indstiller dertil. Da Kongen ogsaa har paalagt dem at træffe Afgørelse om Læsemesterens Residens, mener de, at dette lideligst kan ordnes paa følgende Maade: Da Kongens Forordning tilholder ikke alene enhver, som forlenes med gejstligt Gods ved Kapitlerne, selv at holde sin Residens ved Hævd og god Bygning, men den særlig paalægger Læsemesteren her at holde sin Residens ved Magt med god Købstadsbygning, og da Læsemestrene, den ene efter den anden, meget har forsømt dette, skal Kapitlet tiltale dem eller deres Arvinger, som har forsømt at bygge og forbedre samme Residens, men har ladet den forfalde. Naar da Bygfældigheden er takseret, skal Kapitlet ved Retten fordrø det, den er takseret til, af dem og tilstille Læsemesteren det, og Læsemesteren skal da være forpligtet til ved Hjælp af denne Refusion at genopbygge samme Residens efter Kongens Forordning og herefter holde den forsvarligt vedlige. Til Vidnesbyrd herom har de trykt deres Segl her nedenunder etc.

Kongen stadfæster denne Foundation for M. Søfren Andersen, som nu er Læsemester i Aarhus, og for hans Efterfølgere, saaledes at de til Læsestolen og som Læsemestrenes Løn beholder Lime Præbende med al dens Indkomst og Rettighed, de 2 forbeholdte Gaarde og Lime og Malling Sogne; dog skal han til hvert Sogn holde en skikkelig Mand til Kapellan, med mindre han kan faa nogen af de hosliggende Præster til at paatage sig samme Tjeneste og forestaa den forsvarligt, saa Gudstjenesten

og Tilhørerne ikke forsømmes. Og da Malling Sogn endnu ikke er faldet, maa han overtage det, naar det bliver ledigt, og siden bruge og forestaa det som ovenfor skrevet. Han skal aarlig heraf betale 30 Rdlr. til Underholdning for en fattig Student, hver Daler beregnet til 64 Sk. danske, efter Fundatsen. Kongen bevilger forskrevne M. Søfren Andersen og hans Efterfølgere Sæde i Kapitlet, bona communia, mensas commensalitates og andre Kapitelsgoder, undtagen procuratorie og Formynderskab. Han skal dog være forpligtet til at dømme i Ægteskabs- og andre Kapitelssager, overvære gejstlige Deliberationer og Samvittighedsdeliberationer, men skal ikke befatte sig med at revidere Domme, Notariatet eller andre Kapitelsbestillinger. Derimod skal han deltage i alle Kapitlets Byrder og Udgifter. J. R. 9, 310. K. Bekræftet samtidig Kopi (med Paategning: Originalen indleveret i Kapitlet) i L. A. i Viborg.

10. Sept. (Odense). Bestalling for Nickel Koch¹ som Kaptejn til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, som Kongen befaler, med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra førstkommende Paaske, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 20, 37 b. K.²

— Miss. til Ventsel Rotkirk om at lade Bønderne i Antvorskov Løn og dets underliggende aarlig levere deres Landgildekorn paa Provianthuset i København. Men dersom det falder dem for besværligt, tillader Kongen, at de fragter Skuder, som kan føre det til Provianthuset. Sj. T. 26, 346. K.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om at bortforpagte Lindholm og Hageløse Ladegaarde, som ligger under Malmøhus Slot, til Hr. Tagge Thott Ottesen til Eriksholmb, Befalingsmand paa Malmøhus Slot. Sj. T. 26, 346. K.

¹ Han kaldes i Overskriften Nickel Koch, i Teksten: Nicolaus Holmer, i Registret til Sj. R. Nickel Kock, i K. Nicolaus Holmer og paa Bagsiden Nickel Kock. I H. D. Lind: Chr. IV og hans Mænd p. Bremerholm og i Bricka: Biogr. Lex. kaldes han: Nickel Helmer Kock. ² Som K. er benyttet en Bestalling for Lavrids Nielsen, i hvilken kun Navnet er ændret.

10. Sept. (Odense). Aab. Brev, hvorved denne Bonde Bentsen¹ i Høgestedt, som i sit Ægteskab har forset sig med Lejermaal og derfor er skilt fra sin Ægtehustru, faar Tilladelse til igen at indgaa Ægteskab med hvilken Kvindeperson, Gud vil tilføje ham, dog ikke med den, med hvem han tilforn har forset sig. Sk. R. 5, 244 b.

— Kgl. Beskærmelsesbrev² for Fabian Skouf af Odensegaards Len, der beskyldes for Drab paa en Person, M. Rasmus, og derfor er rømt, og hvis Hustru har ansøgt om Beskærmelsesbrev for ham til ved Retten at forsvare sig mod denne Beskyldning. Der gives ham sikkert og frit Lejde til Retten. F. R. 4, 159 b.

— Miss. til Jørgen v. Ahlefeldt, [Haderslevhus]. Han skal af Lenets Indkomst beholde i Forraad 260 Tdr. Rug, 540 Tdr. Byg og Malt og 2000 Tdr. Havre. Endvidere skal han forordne, at hver Bonde i hans Len for Betaling skal holde 1 Lam og 1 Gaas i Forraad. Endvidere skal hver Bonde levere 1 Par Høns og 1 Snes Æg, som sædvanligt. De Faar og Lam, som Bønderne giver i Landgilde, skal han straks lade indkræve og lade dem sætte paa god Græsgang, til Slagtetiden kommer. Alt det forskrevne skal anvendes til Kongens Hofholdning. J. T. 9, 577 b. K.

— Miss. til Hening Valkendorf til Glourup, Embedsmand paa Odensegaard, og Dr. Hans Mickelsen, Superintendent over Fyens Stift. Hr. Jürgen Brahe til Hvedholmb, Embedsmand paa Hagenskouf Slot, har til Mageskifte af Hospitalet i Odense begæret noget Gods, som ligger 4 Mil derfra, mod at han til Hospitalet udlægger noget af sit Gods, der er godt til at yde Jordskyld og Landgilde, Ægt og Arbejde og anden Herlighed og som tilmed ligger Hospitalet nærmere og vel belejligt. Desuden hører der til dette Gods, som Hr. Jørgen Brahe vil udlægge, Skovhugst, Tørveskær og Fiskeri, som kan komme Hospitalet til Fordel, da det daglig behøver saadant, medens der ikke findes nogen af disse Herligheder til det Gods, som Hr. Jürgen Brahe begærer af Hospitalet. Tilmed skal det Gods, som han vil

---

¹ Han kaldes i Overskriften og i Navneregistret til Sk. R.: Bonde Pedersen. ² Det kaldes i Overskriften: Oprejsningsbrev.

udlægge til Hospitalet, kun hvile i et Aarstid, men det, som han begærer, i en 2 Aarstid. Han begærer derfor at maatte mageskifte Landgilden Tønde imod Tønde, og for det, som han maatte begære mere af Hospitalet, end han giver til Gengæld, tilbyder han at forære Hospitalet en skøn Gaard paa 8 Tdr. Hartkorn. Men da denne Gaard er bortlejet, vil han og hans Arvinger give 8 Tdr. Hartkorn til Hospitalet, indtil Lejetiden udløber og Gaarden kan følge Hospitalet. Da nu Skovene plejer at regnes til Halvparten mod Landgilden (og den anden Halvpart af Skoven mod Ejendom), og da Hospitalet er funderet paa, at et vist Antal Personer aarlig skal underholdes af Landgilden, skal de nøje paase, at Hospitalet ikke taber noget paa sin Landgilde af den Halvpart af Skoven, som regnes mod Landgilden, udover de 8 Tdr. Korn (med mindre Hr. Jørgen Brahes Tilbud skal forstaas saaledes, at han vil forære Hospitalet al Skoven mod den Ejendom, der videre ligger til Hospitalets Gods)¹. Adressaterne skal nøje undersøge baade samme Godsens Lejlighed og i hvilket Gods der bedst kan ske Hospitalet Fyldest, samt indsende Erklæring om, hvorvidt det af Hr. Jürgen Brahe begærede Gods kan bortskiftes fra Hospitalet. Orig. i Landsark. i Odense. F. T. 4, 484 b (med Datum: 9. Sept.).

16. Sept. (Odense). Miss. til Ernst Normand [Koldinghus] om at lade indkøbe og skaffe til Haderslevhus Slot 20 Lispd. Talg og af Lenets Landgilde 400 Faar og Lam, 400 saltede Gæs, 400 Par Høns, 100 Ol Æg og 3 Læster Smør, hvilket skal anvendes til Kongens Hofholdning. J. T. 9, 578. K.

20. Sept. (Glückstadt). Miss. til Erik Ottesen om at sætte denne Fange Markus Struve i Jern paa Bremerholm indtil videre ligesom de andre Fanger sammesteds. Sj. T. 26, 346 b.

22. Sept. (—). Aab. Brev, hvorved denne Christian Brandt, forrige Landkaptejn, fritages for al Skat og borgerlig Byes Tyngge, hvor han end nedsætter sig i Danmark, saa længe han ikke bruger borgerlig Næring. Sj. R. 20, 38. K.

¹ F. T. har her haft: Coetera [cum] clausula usitata, men dette er atter slettet.

22. Sept. (Odense). Miss. til Gunde Lange og Erik Juel. Afdøde Jens Juel til Kielgaard og Niels Krag til Trushollom, Landsdommer i Nørrejylland, har for rum Tid siden efter Kongens Bevilling afhændet den Jomfruerne Elle og Anne Skram tilhørende Hovedgaard Rammergaard med Tiliggende til deres Svoger, afdøde Hertvig Hvitfeldt til Skielbred, for dermed at betale en Del af deres Gæld, medens Resten af Godset blev pantsat til Jens Juel og Niels Krag som forskrevne Børns Værge med nævnte Gaard og Gods som Underpant, indtil de paa bemeldte Jomfruers Vegne blev betalt. Endvidere er Jomfru Elle Skrams Part blevet betalt i bemeldte Hertvig Hvitfeldts Velmagtsdage. Da hans efterladte Hustru¹ derfor ikke kan vide, hvilken Part af Gaarden og Godset, der er hendes, og hvilken Part der kan tilkomme Niels Krag paa Jomfru Anne Skrams Vegne, skal Adressaterne snarest tage Skødet paa Gaarden for sig og skifte den i to lige Lodder, saa det kan vides, hvilken Part der tilkommer hver af dem med Rette, og give det beskrevet. J. T. 9, 578 b².

23. Sept. (Glückstadt). Miss. til Hr. Christian Friis. Naar Landpengene, som optages af Kongens Kommissarier, ankommer til Kolding, hvis de da ikke allerede er ankommet, skal han sørge for, at de straks bliver sendt til Haderslevhus Slot og bliver dér til Kongens Ankomst. Sj. T. 26, 346 b. K.

— Miss. til Christian Holck. To af Kronens Bønder, nemlig Jens Ollesen og Rasmus Jendsen, og Peder Søfrensens Enke Kirsten Pedersdatter, alle i Frausing i Lysgaard Herred i Silkeborg Len, har berettet, at deres Huse og Gaarde forleden Sommer er brændt, hvorfor de har begæret at maatte forskaanes for nogle Aars Landgilde og faa Tømmer af Skovene. Da Kongen af hans Erklæring erfarer, at dette er sandfærdigt og at Bygningstømmer allerede er udvist af Kronens Skove, und-

---

¹ Maren Skram Eriksdatter, Søster til Jomfruerne Anne og Ellen Skram. ² Som Konzept er benyttet et af Niels Krag indsendt Udkast, i hvilket der er foretaget enkelte Rettelser med Tilføjelse af Adressaternes Navne. Under Udkastet staar følgende egenhændige Paategning af Niels Krag: Eptter denne wdcast begierer ieg wnderdanigst kong. mttts. missiue mig motte meddielis till Gundj Lange til Bredning oc Erich Jull til Hundzbeck. Niels Kragh.

tagen til Enken, skal han lade Bønderne saavel som Enken faa nødtørftigt Bygningstømmer, eftersom han selv eragter, at det kan ske uden Skade for Skovene. Endvidere maa de forskaanes for et Aars Landgilde, Ægt og Arbejde. J. T. 9, 579 b.

24. Sept. (Glückstadt). Miss. til Jesper Friis, Kaptejn paa Rosen. Naar General Gallas (efter det Forslag, der er gjort derom¹) demolerer og nedkaster Skansen² ved Wermunde, skal han konvojere de Folk, som ligger i den, til Tramynde, naar de har faaet deres Skibe fra Rostock. Der tilsendes ham endvidere et Brev til Ritmesteren, som ligger dér, om at han siden skal konvojere dem ned til Elben. Sj. T. 26, 346 b. K.

— Miss. til Jahan Bram, Christen Bentzen, Hans Hoffmand og Peder Nielsen, Kongens Renteskriver, Borgere i København. Jens Bang, Borger i Aalborg, har i indeværende Aar 1638³ faaet Arrest paa nogle Emders Skibe for en Skibsladning Rug og Byg efter samme Brevs videre Indhold. Da han derved i langsommelig Tid har maattet undvære sine Penge, hvoraf han ellers kunde have haft stor Profit, og da han tilmed har anvendt mange Penge paa Proces og Rettergang paa adskillige Steder for at faa sin Betaling, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til paa bestemt Tid og Sted at foretage Jens Bangs Regnskab og deraf udfinde Kapital, Renter, Skade, Omkostninger og Forsømmelse, saa at det kan ses, hvad der tilkommer ham med Rimelighed for den Sum Penge, der nu er forholdt ham efter hans Opgivelse i 10 Aar mod al Ret og Rimelighed, saa at han uden videre Ophold kan faa sin Betaling. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Ret til at tiltage en anden Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 346 b.

30. Sept.⁴ (Flensborg). Aab. Brev om Forbud mod Udførsel af Brændevad fra forskellige Havne, der ligger indenfor Stigærdet i Kongens Vildtbane i Vordingborg Len. Sj. R. 20, 39. K. (Tr.: CCD. IV. 732).

¹ I K. er der over Linjen med en anden Haand skrevet: selon les projets qui en sont faits. Dette er atter slettet. ² I Paaskriften paa K. kaldes den: den gamle Skanse. ³ 17. April og 30. Aug. 1638.

⁴ Dette og det følgende Brev er ved en Fejltagelse bagpaa Koncepterne dateret Oktober, i Teksten og i Sj. R. rigtig September.

30. Sept. (Flensborg). Aab. Brev, hvorved Hr. Frederik Reedtz til Tyggestrup, Befalingsmand paa Vordingborg Slot, faar overdraget Avlingen af Kongens Gaarde Beldering¹ og Leckinde og de tilliggende Tiender for 3 Aar mod en aarlig Afgift af 1000 Rdlr., at betale til 1. Maj paa Rentekammeret uden Afkortning. Desuden skal han levere den sædvanlige Afgift af Tienderne i rette Tid paa de tilbørlige Steder. Forpagtningens Begyndelse regnes fra 1. Maj 1638. Desuden skal han om Vinteren holde 12 Foler paa Foder og vedligeholde Kongens Stod og Foler paa Leckinde Gaard som hidtil, om Vinteren paa Foder og om Sommeren paa Græs. Dog skal Kongen selv lønne de Folk, som det er nødvendigt at holde til samme Foler og Stod. Sj. R. 20, 39 b. K.

— Miss. til Sigvort Urne. Otte Brahe Stensen til Næsbyholmb har andraget om at faa tilforordnet en god Mand, som ved endelig Dom efter Danmarks Rigsraads Dom kan afgøre de Tvistigheder mellem ham og Glomsøe Lodsejere, der maatte opstaa, naar Glomsøes Ejendom deles til Rebs. Da Jørgen Seefeld til Refnis, Landsdommer i Sjælland, paa Roskilde Kapitels Vegne er interesseret i Sagen og derfor ikke kan dømme i Sagen, skal Sigvort Urne dømme i samme Sag, naar den lovlig indstævnes for ham. Sj. T. 26, 348.

— Miss. til Frederik Urne. Der er for nogen Tid siden udgaaet Befaling til Hr. Claus Daa til Borrebye, Rigens Admiral, og Hr. Frederik Reedtz til Tyggestrup, Befalingsmænd paa Dragsholm og Vordingborg Slotte, om at træffe Afgørelse mellem Kastelef og Ofvervindinge Byer i Vordingborg Len om, hvad de skal yde i Landgilde. Da Hr. Claus Daa nu har undskyldt sig og ikke kan efterkomme denne Befaling, fordi han tilforn har været Ridemand mellem de to Byer, skal Frederik Urne med det allerførste i hans Sted sammen med Hr. Frederik Reedtz efterkomme denne Befaling. Sj. T. 26, 348. K.

— (**Kolding**). Miss. til Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard. Da Kongen selv ofte har befundet, hvor daarligt Vejene i hans Len mellem Odense og

¹ Sj. R. har ved en Fjlskrift: Boldering.

Nyborg og mellem Odense, Middelfart og Assens er vedligeholdt, skal han tilholde Bønderne, som bør vedligeholde dem, tilsammen med al Flid snarest at istandsætte Vejene mellem de nævnte Steder, baade jævne dem, hvor der er ujævne Veje og Stød, opgrave Sten, hvor saadanne findes i Vejene, og fylde Hullerne med Grud og Gravsand¹. Naar Vejene er istandsat, skal han uden videre efter Kongens Forordning tilholde forskrevne Bønder at vedligeholde dem. Saafremt nogen viser sig modvillig herimod, skal han tiltale dem ved Retten derfor. Orig. i Landsark. i Odense. F. T. 4, 487 (med Datum: Glückstadt, 1. Okt.).

1. Okt. (Glückstadt). Lignende Miss. til Hr. Mogens Kaas, [Nyborg Len], og Sten Bilde, [Rugaards Len]. Udt. i F. T. 4, 487.

— Aab. Brev om, at ingen paa Børsen herefter maa købe eller sælge sine Varer for gjort Guld eller Sølv. Sj. R. 20, 38 b. K. (Tr.: CCD. IV. 737. KD. III. 187 f.).

— Miss. til Niels Trolle om at lade medfølgende aab. Brev² forkynde paa Børsen og paase dets Overholdelse. Sj. T. 26, 350 b. K. (Tr.: KD. V. 209 f.).

— Miss. til alle Lensmænd i Danmark og Norge om nøje at paase Overholdelsen af Recessen [af 1615], som forbyder Udførslen af gjort Guld, Sølv og Kobber. Sj. T. 26, 350 b. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 733).

— Miss. til Bisperne³ i Danmark, Norge, Island, Gulland og Øsel om Religionsundervisning i Skolerne og om Indretning af Stolestader i Kirkerne til Børnene⁴. Sj. T. 26, 348 b. K. Orig. (til Dr. Hans Mikkelsen, Superintendent over Fyens Stift, og til N. N.⁵) i Landsark. i Odense, (til Mag. Kristen Hansen, Superintendent over Vendelbo Stift, m. Paategn.: Accepi 28 Oct., og til Dr. Hans Borkardsen, Superintendent over Ribe Stift, m. Paategn.: Lest for M. Johan Mejers, rectore scholæ Ripensis, & ejusdem con-rectore M. LagoneVellejo Ao. 1644 23. Junij) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. IV. 733 f., Dsk. KL. III, 269 ff. og Henrichsen: Bidrag til Odense Cathedralskoles Hist. 8. H. S. 14 f.).

¹ Sand, der opgraves, d. v. s. grovere Sand fra Grusgrave. ² Sikkert det foregaaende Brev. ³ De opregnes alle med deres Stifter. ⁴ Jvfr. Miss. af 7. Aug. 1634. ⁵ Brevet er beskadiget; Adressatens Navn mangler.

1. Okt. (Glückstadt). Aab. Brev om Forbud over hele Danmark og Norge mod, at Bogførerne i Kirkerne forhandler unyttige Bøger og Skrifter, letfærdige Boleviser og andre utjenlige Viser, Eventyr m. m. Sj. T. 26, 349 b. K. Orig. i Landsark. i Odense og (til Viborg Stift) i Viborg. (Tr.: CCD. IV. 735 f., Dsk. KL. III, 268 f., Nyrop: Bidrag til den danske Boghandels Hist. I. 164 f. og Brudst. i Werlauff: Antegnelser til Holbergs atten første Lystspil S. 143 f.).

— Miss. til alle Lensmænd i Danmark og Norge om at lade ovenstaaende aab. Brev om Forbud mod Handel i Kirkerne med letfærdige Bøger og Skrifter forkynde paa de tilbørlige Steder og paase dets Overholdelse. Sj. T. 26, 350. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense. (Se Dsk. KL. III, 269).

— Miss. til alle Lensmænd¹ om Brugen af Inventaret paa Kongens Slotte. Sj. T. 26, 350. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 735).

— Miss. til alle Kommissarierne i Danmark og Norge, nemlig: Hr. Albret Skeel i Jylland, Hr. Claus Daa i Sjælland, Hr. Christopher Ulfeldt i Skaane og Hr. Christopher Urne i Norge. Da Kongen har ladet udgaa Breve til Lensmændene i Jylland om, at de skal levere de sidst paabudte Skatter og deres Restancer til Adressaterne, paalægges det dem at modtage dem, kvittere for dem og, naar Skatten er tilstillet dem, snarest levere den til Kongens eget Kammer mod tilbørlig Kvittans. Sj. T. 26, 351. K.

— Miss. til Lensmændene i Fyen. Da Kongen skal bruge Gregers Krabbe til Torstelund, Befalingsmand paa Hindsgavl Slot, i Kronens Ærende² i Fyrstendømmet Holstein, befales det dem at betale de sidst paabudte Skatter, som skal betales til førstkommende Mikkelsdag og som skulde leveres til forskrevne Gregers Krabbe, til Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard. F. T. 4, 486.

— Miss. til Gregers Krabbe. Han har tilforn efter Kongens Befaling modtaget de paabudte Skatter fra Fyen og Lange-

---

¹ De opregnes alle i K. med deres Len.   ² Som Krigskommissarius, se 9. Sept. ovfr.

land, men da Kongen nu vil bruge ham i nogle særlige Hverv i Fyrstendømmet Holstein, har Kongen forordnet Henning Valkendorf, Befalingsmand paa Odensegaard, til at optage samme Skat. Adressaten skal aflevere Skatten fra sit Len ligesom de andre Lensmænd og snarest levere den Restance af de tilforn oppebaarne Skatter, som endnu findes hos ham, i Kongens eget Kammer. F. T. 4, 486 b.

1. Okt. (Glückstadt). Miss. til Henning Valkendorf. Da Kongen skal bruge Gregers Krabbe til Torstølund, Befalingsmand paa Hindsgavl Slot, i sine Hverv i Fyrstendømmet Holstein, skal Henning Valkendorf oppebære de Skatter i Fyen og Lolland, som forfalder nu til Mikkelsdag og som Gregers Krabbe tidligere har modtaget, og mod Kvittans indlevere dem i Kongens eget Kammer. F. T. 4, 486 b.

— Miss. til Tønne Friis om straks at gøre Afregning med Kongens Kammerskriver over de Penge, som er leveret ham af Kongens eget Kammer til Betaling af Rigets Krigsfolk, som nu ligger i Lante Holstein. Endvidere skal han snarest til Renteriet indlevere Regnskabet over hans Kommissariatsforretning og Indtægt og Udgift ved den. J. T. 9, 583. K.

— Lignende Brev til Mogens Sehested. Udt. i J. T. 9, 585 b. K.

— Mageskifte mellem Hr. Henrik Hvitfeldt til Lilløe, Embedsmand paa Landskrone Slot, og Kronen. Sk. R. 5, 245 b. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Tygge Brahe om at lægge 1 Gaard i Hafneløf¹, 1 Gaard i Endesløf, 1 Gaard i Varpeløf², 3 Gaarde med 92 Svins Olden og 1 Gadehus i Arnøe og 1 Gaard i Ammerup, alle i Tryggvælde Len i Sjælland, som Kongen har faaet til Mageskifte af Hr. Hendrik Hvitfeldt til Lilløe, Befalingsmand paa Landskrone Slot, ind under Lenet [Tryggvælde], indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. Sj. T. 26, 352. K.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas om at lægge 1 Bol i Skier-

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Hafueløf.   ² Sj. T. har ved en Fejlskrift: Varpeløf.

ningballe i Øster Skiering Sogn i Sunds Herred i Nyborg Len, som Kongen har faaet til Mageskifte af Hr. Hendrik Hvitfeldt til Lillø, Befalingsmand paa Landskrone Slot, ind under Nyborg Len, indskrive det i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indtægt deraf. F. T. 4, 487 b.

1. Okt. (Glückstadt). Mageskifte mellem Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, og Kronen. Sk. R. 5, 250 b.¹ (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt. Han skal tilholde Præsten til Odderliunge Sogn aarlig af den Gaard, som Adressaten har udlagt til Kongen i Mageskifte og som er bevilget at skulle være Annekspræstegaard til Odderliunge Sogn, at betale til Lensmanden over Christianstads Len paa Kronens Vegne de 11 Sk. Alterhavre og til Bispen de 3 Mark Mønt Cathedricum, der hidtil er givet af den Præstegaard i Arridtsløf i Christianstads Len, som Adressaten har faaet i Mageskifte af Kronen. Sk. T. 6, 301 b.

— Miss. til samme og Gabriel Kruse. De har for nogen Tid siden² faaet Kongens Missive om et Mageskifte mellem Kronen og Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand paa Bornholm, som endnu ikke er ført til Ende, fordi det Gods, som han tilbød, ikke kunde veje op mod det Krongods, som han begærede. Da han nu foruden det tidligere tilbudte Gods har tilbudt at udlægge 1 Gaard, [kaldet] Tørs Vage, og 1 Gaard, [kaldet] Torsøe Kulde, i Knerud Sogn i Høgs Herred i Halland, skal de besigte dette Gods og tage det med i deres forrige Besigtelse, dog at den Gaard i Lye ikke indføres højere, end Bonden har opgivet, da Ejendommen ikke heller godt synes at kunne taale at sættes højere. De skal ogsaa paase, at Herredsfogedgæsteri beregnes Kongen i det Omfang, i hvilket det bør og plejer at ske. Sk. T. 6, 302.

— Mageskifte mellem Borker Rud til Sebygaard paa Landsdommeriets Vegne i Lolland og Kronen. Sm. R. 5, 197 b. Orig. (Se Kr. Sk.).

---

¹ I Sk. R. springer Sidetallet her fra 250 til 260.   ² Se Miss. af 23. Okt. 1634 til Kristoffer Ulfeldt og Laxmand Gyldenstjerne og Miss. af 22. Dec. 1635 til Kristoffer Ulfeldt og Gabriel Kruse.

1. Okt. (Glückstadt). Miss. til Lave Bilde om at lægge 1 Gaard i Kastagger, 1 Stykke Jord i Solbierthofter i Uttersløf Mark i Uttersløf Sogn og 1 Stykke Jord, kaldet Vestermars, i Lunde Mark, alt i Nørre Herred i Lolland, som Kongen har faaet til Mageskifte af Borkor Rud til Sebye-gaard, ind under Landsdommeriet og indskrive dem i Jordebogen. Sm. T. 6, 474.

— Miss. til Jost Frederik von Pappenheim. Da Hr. Palle Rosenkrantz til Krenckerup, Embedsmand paa Nykøbing og Aalholm Slotte, har begæret Tryehus i Sønder Herred, 1 øde Jord i Store Muse, 3 Gaarde¹ i Fielde, 1 Gaard i Langet, 1 Gaard i Frostrup, alle i Musse Herred, 5 Gaarde i Handermølle, 2 Gaarde, 3 Huse og 1 øde Hussted i Sandager, alle i Kiettinge Birk, 1 øde Jord i Pugerup, som Eskild Søfrensen i Eringløf bruger, 1 Gaard i Piled, 1 Gaard i Torslund, 1 Gaard i Asenbølle, 2 Gaarde og 1 Hus i Hyldtofte, 2 Gaarde i Engebølle, 1 Gaard i Tagerup, alle i Tangerup² Sogn, 1 Ø, kaldet Brundrauf³, og Harrenesse, alt i Musse Herred, 1 Gaard i Bose-rup⁴, 1 Gaard i Fuelse, begge i Fuelse Sogn, og 1 Gaard i Vester Usløf⁵, alt i Lolland, til Mageskifte for 1 Gaard⁶ i Haufrup i Sjælland, 3 Gaarde i Gierring, 1 Gaard i Viet⁷ og 1 Gaard i Tofte, alle i Tiersted Sogn, 1 Gaard i Sløse i Vester Usløf Sogn, 3 Gaarde i Rødbye, alt i Fuglse Herred, 1 Gaard i Store Muse, 1 Gaard i Sundbye og 2 Gaarde i Rersøe i Saks-købing Sogn, alt i Musse Herred, og da der er opstaaet Trætte om de 5 Gaarde i Handermølle og de 2 Gaarde, 3 Huse og 1 øde Hussted [i Sandager], og Kongen har bevilget, at de maa udelades af Mageskiftet, og han derfor yderligere har begæret 3 Gaarde i Hyldtofte og Engebølle⁸, 2 Gaarde i Sielstofte og 1 Gaard i Biernis og, dersom det af ham tilbudte Gods saa ikke er tilstrækkeligt, yderligere vil udlægge 1 Gaard i Erringelof, skal Adressaten med det allerførste indsende Erklæring om, hvor-

¹ Der nævnes i hele Missivet kun Beboernes Navne, ikke Gaardenes Antal. ² Tagerup og Tangerup er Fejlskrift i Sm. T. for: Taagerup. ³ Øerne Store og Lille Brundrag, Olstrup S. ⁴ Bøsserup, Fuglse S. ⁵ Vester Ulslev, Musse H. ⁶ Der nævnes 2 Beboere, men efter Skødet af 13. Febr. 1639 var det kun én Gaard. ⁷ Sm. T. har ved en Fejlskrift: Wildt. Stedet er forskrevet. ⁸ Stedet er antagelig forskrevet.

vidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Halsted Kloster], til de til Mageskiftet befalede Kommissarier Tyge Brahe til Torstrup, Befalingsmand paa Tryggevælde, og Chrestopher Stensen til Grimstedgaard. Han skal give Møde ved Besigtelsen, naar han advares derom. Sm. T. 6, 467.

1. Okt. (Glückstadt). Miss. til Tyge Brahe og Chrestopher Stensen, hvorved ovenstaaende Missive til Jost Frederik von Pappenheim til Libano, Befalingsmand i Halsted Kloster, kommunikeres dem. Naar de faar hans Erklæring, skal de med det Allerførste besigte begge Parters Gods efter den forrige Befaling¹, udelade Handermelle og Sandagger og i Stedet indføre det Gods, som han nu begærer. Der tilsendes dem den tidligere af dem underskrevne og besejlede Besigtelse. Da Kongen har befalet Jost Frederik von Pappenheim at give Møde ved Besigtelsen, skal de underrette ham om denne. Sm. T. 6, 470.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Da Hr. Aksel Arenfeldt til Basnes, Embedsmand paa Giedske Len, til Høfve Kirke og Ørsløf Kirke og Præst har udlagt 2 Gaarde i Glomsøe samt andet af hans Ejendom, der ligger Høfve Kirke samt Ørsløf Kirke og Præst belejligt efter 8 Mænds Afsigt i Mageskiftet mellem dem, skal Adressaten tilholde Præsten i Ørsløf og Ørsløf og Høfve Kirkeværger at modtage nævnte Gaarde og indskrive dem i Kirkebogen². Sj. T. 26, 352 b.

— Sj. R. 20, 52 se 18. Jan. 1639.

— Miss. til Universitetet i København om, at der skal erlægges Skat og Bys Tyngge af de Lærdes Ejendomme, som disse ikke selv bebør. Sj. T. 26, 351. K. Orig. i Univ. Ark. Nr. 390. (Tr.: CCD. IV. 734 f. KD. V. 210).

— Miss. til samme. Det berettes, at de har ladet en Græker paa Universitetet i København trykke en græsk Katekismus, men at de nu, da den er færdig, ikke vil lade ham faa noget derfor. Kongen eragter det for billigt, at de tilbørligt tilfredsstillter ham derfor, og paalægger dem at gøre det. Sj. T. 26, 351 b. K. Orig. i Univers. Arkiv Nr. 233.

¹ 20. Nov. 1637.   ² Ved Begyndelsen af Brevet er tilskrevet: NB. Denne Kopi gik ikke ud, men blev kasseret.

1. Okt. (Glückstadt). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om Værgemaalet for Vor Frue Kirke. Sj. T. 26, 351 b. K. (Tr.: KD. V. 210).

— Miss. til Rentemestrene. Da det er forbudt at udføre Staldøksne og Kød fra Bornholm, bevilger Kongen, at de maa forhandle med Borgerne dér paa Landet om aarligt at levere 50 Læster Kød paa Provianthuset for Københavns Slot. Derimod skal de opsiges ligesaa meget Kød fra Norge, hvorfra det herefter ikke skal leveres. De skal sende en Fortegnelse over det, der hidtil er leveret derfra, til Kancelliet, hvorefter Kongen vil lade gøre videre Anordning herom til Lensmændene i Norge. Sj. T. 26, 351 b. K. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene).

— Miss. til Frederik Urne, [Kronborg], om at tilholde Tolderne og Visitørene i Øresund ikke at kræve Tolds Forhøjelse, Rorstold el. lign. af Kongens egne Undersaatte. Sj. T. 26, 352 b. K. (Tr.: CCD. IV. 736 f.).

— Lignende Miss. til Hr. Mogens Kaas, [Nyborg], om Tolden i Beltet. Udt. i Sj. T. 26, 253. K.

— Pas for de Befuldmægtigede for Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand over Bornholm, til at føre Skælme og Løsgængere, som kan blive paagrebet i hans Len, til København. De skal have de nødtørftige Heste og Vogne og fri Færger over Færgestederne, saa de uden Ophold kan komme iligen afsted. Sk. R. 5, 245.

— Aab. Brev om, at Landsdommeren paa Bornholm ikke maa stævnes til Herredagen om Vinteren. Sk. R. 5, 262 b. (Tr.: CCD. IV. 732 f.).

— Miss. til Holger Rosenkrantz [paa Bornholm]. Efter hans Henstilling har Kongen befalet Rentemestrene at forhandle med Borgerskabet paa Bornholm om at levere et halvthundrede Læster Kød. Han skal lade Borgerskabet dette vide, for at de kan rette sig derefter. Sk. T. 6, 300.

— Miss. til samme. Han har berettet, at der i forgangen Krigstid er bortkommet en Hoben Musketter og Bandlerer, baade fordi nogle Soldater er undveget og paa Grund af en Kaptejns Død, og har begæret at vide, om Kongen vil bære den Skade eller om Landet skal erstatte den Skade. Kongen er-

agter ikke, at Landet skal besværes hermed, da det ikke havde nogen Pligt til at have Tilsyn hermed og heller ikke har begaaet nogen Forsømmelse dermed, og Kongen selv vil ikke bære den Skade, men Adressaten selv eller de, som har begaaet nogen Forsømmelse heri, bør skaffe Kongen disse Musketter og Bandlerer eller ligesaa mange og ligesaa gode, da der først nu tilkendegives noget derom og der ikke er gjort noget dertil i Tide med Efterlysning eller i andre Maader, ikke heller ved Specifikation af Dag og Dato eller i andre Maader er handlet dermed, som det burde være sket. Sk. T. 6, 300 b.

1. Okt. (Glückstadt). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Da han har berettet, at Christian Maccabæus, Kaptejn paa Bornholm, ikke er forsynet med nogen Gaard (som Kongens andre Kaptejner), skal han med det allerførste udvise en god Gaard til nævnte Kaptejn dér paa Landet, som denne maa nyde paa samme Betingelser, som Kongens andre Kaptejner har deres Gaarde paa, nemlig fri for Landgilde, Skat, Ægt, Arbejde og anden Tyng. Sk. T. 6, 301.

— Miss. til samme. Han har berettet, at Otto Termo, Kongens Jægermester, har haft med sig paa Bornholm 11 Pantsvende, som efter Jægermesterens Befaling har været underholdt dér paa Landet i nogen Tid hos nogle Folk, og har begæret at vide, om de Folk, hos hvilke Pantsvendene har haft deres Underholdning, skal have den anvendte Bekostning erstattet. Det er vel ubilligt, at disse Folk skal lide den Skade, og de bør derfor, saavidt det er billigt, tilfredsstilles, eftersom det plejer at ske, og de, som utilbørligt har optaget noget, bør erstatte dette igen, da det godt kan vides, hvorledes der med Rette bør forholdes med saadanne Folk. Sk. T. 6, 301.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt og Christian Bülow. Det berettes, at Stensaaens Udgravning ikke foregaar mere, og Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand over Bornholm, har nu tilbudt at ville fortsætte denne Udgravning paa Betingelse af, at Kongen bevilger ham, at saafremt han kan bringe dette i samme Fuldkommenhed, som det var for 20 Aar siden, maa han gøre sig den udgravede Aa saa nyttig, som han kan, med Møller og Fiskeri. Desuden har han tilbudt i Fremtiden at afstaa alt dette, dersom den Bekostning, som han har

anvendt, erstattes ham efter Rimelighed. Adressaterne skal undersøge Sagen og snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette kan ske uden Skade for Kronen. Sk. T. 6, 302 b.

1. Okt. (Glückstadt). Miss. til Sten Bilde. Da det berettes, at Kronens Bønder i hans Len Rugaard meget og ofte besværes med Ægter, naar Kronens Tjenere rejser dér forbi, har Kongen forskaanet dem for det Ved, som de efter Kongens derom udstedte Missive aarlig skal levere til Salpeterhuset i Odensegaards Len paa Hagenskov Lens Vegne, og har derimod befalet Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Embedsmand paa Hagenskov Slot, at tilholde Bønderne i dette Len at begive sig til Sten Bildes Len, hvor denne aarlig skal udvise dem Skov til samme Ved; de skal selv fælde det og føre det til nævnte Salpeterhus. Naar Sten Bilde anmodes derom, skal han anvise Bønderne fra Hagenskov Len det Ved, som de skal føre til nævnte Salpeterhus. F. T. 4, 486 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Kronens Bønder i Rugaards Len har berettet, at de meget ofte besværes med Ægter, naar Kronens Tjenere rejser dér forbi, og har derfor begæret at maatte forskaanes for det Ved, som de aarlig efter Kongens derom udstedte Missive paa Hagenskov Lens Vegne skal levere til Salpeterhuset i Odensegaards Len. Han skal tilholde Kronens Bønder i Hagenskov Len at begive sig til Rugaards Len, hvor der aarlig skal udvises dem Ved, som de ogsaa selv siden skal føre til nævnte Salpeterhus. F. T. 4, 487.

— F. T. 4, 487 se 30. Sept.

— Forleningsbrev for Dr. Christen Schytte, Medicus i Aalborg, paa det efter afdøde Dr. Lucas Paludanus, forrige residerende Medicus i Viborg, ledige Kannikedømme i Viborg Domkirke (da det er perpetueret af Kong Christian III til en Medicus i Viborg). Han skal residere ved Domkirken. [Med Art. 1—2]. J. R. 9, 315 b. K.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne til Alslef, Rigens Marsk, og Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmænd paa Vestervig Kloster og Nyborg Slot. Pouel Fredberg og Jørgen Pors har berettet, at der med det Allerførste skal foretages Skifte

mellem dem og deres Morfaders Børn¹, nemlig: Fru Anne Munk, Niels Munks til Hafbrogaard, Jomfru Abild Munk og Jomfru Kirsten Munk, af det Gods, Jordegods, Købegods, Pantegods, Guld, Sølv, Bo, Boskab, Gældsbreve og alt andet, som med Rette kan tilkomme dem efter deres afdøde Farfader Povvel Jendsen Fredberg og efter deres afdøde Farmoder Fru Elsebe Skade. Deres² afdøde Morfader, Jens Munk til Hafbrogaard, har for rum Tid siden taget forskrevne Arv til sig, og da de ikke har kunnet faa noget af ham deraf, har de begæret Kongens Befaling til gode Mænd, som kunde overvære Skiftet. Der gives derfor Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at stævne Parterne for sig til bestemt Tid og Sted, rette deres Lejlighed efter at være til Stede, naar Skiftet skal foretages, og bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom. De skal ogsaa have Fuldmagt til at dømme om alle de Breve, Fledføringsvidner³ og alle andre Dokumenter, hvormed deres afdøde Morfader og rette Værge har fravendt dem samme Arv i deres Barndom og umyndige Aar. Dersom Niels Munk ikke vil møde paa sin Hustrus Vegne og heller ikke nogen af de andre tre vil møde efter lovlige Stævning, men vil undslaa sig fra Retten, skal Adressaterne have Fuldmagt til uden videre Forhaling alligevel at dømme i Sagen, for at de engang for alle kan komme til en endelig Ende dermed. De skal give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den berammede Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 9, 580.

1. Okt. (Glückstadt). Miss. til Hr. Jørgen Urne til Alslof, Rigens Marsk, og Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmænd paa Vestervig Kloster og Nyborg Slot. Anders Munk

¹ Jørgen Pors var g. m. Povl Fredbergs Søster Else. Disse to var Børn af Jens Povlsen Fredberg, som var g. m. Anne Munk Jensdatter. Denne var Datter af Jens Munk Pedersen i hans 1. Ægteskab med Kirsten Lavridsdatter Seefeld, medens han i sit 2. Ægteskab havde Børnene Anne Munk Jensdatter, g. m. Niels Munk til Havbro, Jomfru Abel Munk Jensdatter og Jomfru Kirsten Munk Jensdatter. ² D. v. s. Povl og Else Fredbergs Morfader Jens Munk Pedersen. ³ J. T. har: Sletføringsvidner, vistnok en Fejlskrift for: Fledføringsvidner.

og Gierdt Thommesen har berettet, at der med det allerførste skal foretages Skifte mellem dem og deres Farfaders Børn og Hustrus Halvsøster¹, som er Fru Anne Munk, Niels Munks til Hafbrogaard, Jomfru Abild Munk og Jomfru Kirsten Munk, af det Købegods i Haubrogaard og Haubrogaards Gods, som med Rette tilkommer dem efter deres afdøde Farmoder og Hustrus Moder Fru Kirsten Lauridsdatter² efter deres Farfader og Hustrus Fader Jens Munks egen Forpligtelse, og de har derfor begæret Kongens Befaling til gode Mænd om at give Møde paa Skiftet. Der gives derfor Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at stævne Parterne for sig til bestemt Tid og Sted, rette deres Lejlighed efter at være til Stede, naar Skiftet skal foretages, og bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom. [Slutningen fra Ordene: Dersom Niels Munk ikke vil møde osv. enslydende med Slutningen af det foregaaende Missive.] J. T. 9, 582.

1. Okt. (Glückstadt). Miss. til Hr. Christen Thommesen [Kalø]. Naar der i hans Len bliver nogen Tiende ledig, som ikke er lagt til Kongens Ladegaarde eller er forundt Præster for deres Kalds Ringheds Skyld, skal han lade afdøde Rigens Skriver Anders Bertelsens Enke Margrette Pouelsdatter, som har elleve uopfødte smaa Børn, faa en eller to Tiender for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift, for at hun deraf kan have nogen Hjælp til dermed at hjælpe sine fattige elleve faderløse Børn frem. J. T. 9, 583 b. K.

— Lignende Miss. til Lauer Ebbesen [Skanderborg] og Erik Grubbe [Aarhusgaard]. Udt. i J. T. 9, 584. K.

— Miss. til Laurids Ebbesen. Han har indsendt Erklæring om, hvor meget Skanderup Kirke vil koste at reparere efter den foretagne Taksering, og om at de, som bor for Slottet sammesteds [Skanderborg], ingen Stolestader har, fordi Kirken er saa lille, hvorfor de har begæret, at der paa den ene Side

---

¹ Anders Pedersen Munk var Søn af Peder Jensen Munk, som var Hælbroder til Anne Jensdatter Munk (g. m. 1. Jens Povlsen Fredberg, 2. Gert Thommesen) og Halvbroder til Anne Jensdatter Munk (g. m. Niels Munk til Havbro), Jomfru Abel og Jomfru Kirsten Munk. ² Kirsten Lavridsdatter Seefeld var g. m. Jens Pedersen Munk til Havbro, der blev g. 2. m. Else Povlsdatter Fredberg.

maatte opbygges en lille Korskirke¹. Kongen tillader, at han maa lade Kirken reparere efter Fornødenhed og saa snart som muligt lade Korskirken opføre. Hvad han er nødt til at anvende derpaa, skal han føre til Regnskab og nøje paase, at det bliver udført forsvarligt. J. T. 9, 584. K.

1. Okt. (Glückstadt). Miss. til Erik Grubbe. En af Kronens Bønder, ved Navn Bendix Jensen, i Skøbling² i hans Len [Aarhusgaard] har beklaget sig over, at han ikke kan yde sin aarlige Landgilde, da hans Gaard er sat for højt i Landgilde, saa at han med Hustru og Børn er geraadet i stor Armod, hvorfor han har begæret at faa noget Afslag paa Landgilden. Da det af Adressatens Erklæring ses, at hans Opgivelse er sand, tillader Kongen, at nævnte Bondes Landgilde efter Adressatens Erklæring aarlig afkortes med $\frac{1}{2}$ Ørte Rug, 1 Ørte Gæsteribyg og 1 Fjerding Smør, hvilket Adressaten skal føre til Regnskab. J. T. 9, 584 b.

— Miss. til Hr. Christen Tommesen og Otte Marsvin. Christian Rantzau til Bredenborrig har andraget om, at de Bønder, som tilforn laa under Sødring Birk, som han har opladt³ til Kongen for Geisingholmb Birk, maa søge Geilo⁴ Herredsting og ikke Sønderhald Herredsting, fordi de, førend Sødring Birk blev svoret, har ligget til Geilo Herred og de uden ikke uden stort Besvær kan komme til Hald Herredsting, da der er en Fjord mellem dem. Adressaterne skal undersøge Forholdene og siden snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, om dette kan ske uden Skade for Kronen. J. T. 9, 585. K.

3. Okt. (Flensborg). Aab. Brev om, at alle de Bønder, som Otte Brahe Pedersen til Torbenfeld har tilforhandlet sig i Skramstrup⁵ og Mørskouf⁶ Sogne i Sjælland, skal svare under Torbenfeld Birk. Sj. R. 20, 38 b. K. (Tr.: CCD. IV. 738).

4. Okt. (—). Miss. til Frederik Urne. Da Jørgen Baltersen af Helsingør af Rigens Raad er dømt til at betale en Irlænder en Sum Penge, skal han strængt tilholde ham

¹ D. v. s. Korsarm til Kirken.   ² Skobling (Skaabling), Malling S., Ning H.   ³ Ved Mageskifte af 19. Maj 1637.   ⁴ Gørlev.   ⁵ Fejlskrift i Sj. R. for: Skamstrup.   ⁶ K. har oprindeligt haft den gamle Form: Mørskouf, der saa er rettet til: Møreskouf. Sj. R. har Mørskouf. Mønt er: Mørkøv, Tudse H.

at betale Irlænderen disse Penge paa en bestemt Dag, som Frederik Urne skal fastsætte. Hvis Jørgen Baltersen ikke retter sig derefter, skal Frederik Urne lade ham fængsle. Sj. T. 26, 353.

4. Okt. (Flensborg). Miss. til Otte Brahe til Nesbyholm, Vincents Bilde til Valbygaard, Rønnoe Bilde til Sandbyegaard og Oluf Daa til Rafnstrup. Der er opstaaet Trætte mellem Fru Sitsel Parsberg, Enke efter Hr. Jens Sparre til Sparris-holmb, og Lauge Bilde til Hafvelyckegaard, Landsdommer i Lolland og Falster, om en Afpløjning, som Fru Sitsel Parsbergs Bonde i Raufnsbjerg har gjort og som Lauge Bilde mener er gjort paa hans Bondes Jord og Eng i Dysted imellem og over det Skel, som Ridemændene har gjort, efter en Kendelse, der er afsagt af 8 Mænd, som har været paa Aastederne. Da Landsdommeren har dømt, at de 8 Mænds Kendelse skal henvises til gode Mænds Granskning, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at begive sig til de omtvistede Aasteder, indstævne Parterne for sig, afgøre de tvistige Punkter mellem dem enten i Mindelighed eller ved Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den berammede Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 353 b.

— Miss. til Gabriel Kruse til Engeltoft og Jacob Grubbe til Røgle. Da afdøde Fru Helle Marsvins Arvinger har begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at taksere Vognø Hovedgaard for det, som den med Billighed bør takseres for ved Søkendeskifte og, dersom Arvingerne finder det fornødent, ligeledes at taksere Allerup, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til disse Gaarde, taksere Vognø og, dersom Arvingerne er tilfreds dermed, ligeledes Allerup, for det, som de med Billighed bør takseres for ved Søkendeskifte, og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 303 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm og Gregers Krabbe til Thorstelund, Embedsmænd paa Hagenskov og Hinds-gavl Slotte. Fru Kiersten Hardenberg til Eskebjerg, Axel Brahes Enke, har afstaaet alt sit Jordegods til sine Børn, som ogsaa har skiftet og delt det mellem sig og modtaget hver sin

Lod, dog at hendes Sædegaard Eskebjerg med Tilliggende skulde følge hende paa Livstid. Til Gengæld har Børnene forpligtet sig til at betale hver sin Del af hendes Gæld, som ogsaa er delt i Lodder mellem dem. De har foretaget Skiftet i Overværelse af gode Mænd og afsluttet det i Randers den 25. Juli 1627, ved hvilken Lejlighed de har forpligtet sig til inden den 1. Febr. 1629 at indfri hver sin Part af hendes paa Gælden udstedte Breve. Dersom nogen af dem kom i Pengeudgift for hendes Andel, skulde de hver straks have overdraget det Jordegods, som var pantsat til dem som Underpant efter deres egen Obligation, og beholde det, indtil de var fuldkommen betalt med al Rente og Skadegæld efter Brevenes Indhold. Imidlertid er en Del af Brevene endnu ikke indløst, og for at de kan være sikre paa, at enhver har efterkommet sin Forpligtelse til at indfri deres Moders og Hustrus Moders¹ Haand og Segl og fremlægge det, saa at hun, som rimeligt er, kunde være fri for alle Krav og for Maning, har de alle begæret Kongens Befaling til Adressaterne om snarest at indstævne alle hendes Børn og Svogre² for sig paa bestemt Tid og Sted, lade dem fremlægge forskrevne Breve over den dem tilfaldne Lod af Gods og Gæld for Adressaterne og straks lade Gældbrevene kassere. Dersom nogen saa ikke fremlægger samme Breve til den Tid, skal Adressaterne straks gøre Udlæg i det Vedkommende tilfaldne Jordegods efter deres forrige Kontrakts og deres egen Obligations Formelding. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at indstævne Parterne for sig til bestemt Tid og Sted, gennemføre det ovenfor nævnte efter Ansørgernes Begæring og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen

¹ Ansøgningen af 10. Sept. 1638 (i D. Kanc. Indlæg til Reg. og Henl. Sager) har rigtigt: „Moder, Mormoder og Hustrus Moder“. Arvingerne efter hende var: 1. Hendes afdøde Datter Mettes Børn Jørgen Marsvin og Karen Marsvin, g. m. Henning Pogwisch, 2. Hendes anden Datter Birgitte, Enke efter Niels Sehested, 3. Hendes Søn Tyge Brahe, 4. Hendes afdøde Datter Karens Ægtefælle Henning Valkendorf. Af disse har Henning Valkendorf, Tyge Brahe og Henning Pogwisch underskrevet Ansøgningen og opgiver, at Jørgen Marsvin og Fru Birgitte Brahe sl. Niels Sehesteds har underskrevet en tidligere Ansøgning, der var sendt til Glückstadt, men ikke var blevet afleveret af Budet. ² D. v. s. Svigerbørn.

af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 4, 487 b.

4. Okt. (Flensborg). Miss. til Henning Valkendorf. Da efter hans Beretning baade Tosing Færgegaard, der ligger overfor Svendborg, og Færgerne og Baadene dér er ganske bygfældige, skal han udvise det fornødne Tømmer til deres Reparation af Tosing Skove. F. T. 4, 488 b.

— Miss. til samme. Han har anmodet om at faa Kongens Vilje at vide om, hvorledes der skal forholdes med Rostjenesten af Tosing, saavel naar der skal være Mønstring som naar et Togt paabydes. Kongen tillader, at naar der skal holdes Mønstring, skal der ikke leveres Heste derfra, men dersom der paabydes et Togt, skal han underrette Kongen om, hvor mange Heste der bør holdes af Øen; Kongen vil da træffe den Anordning, at Hestene fremkommer paa de tilbørlige Steder. F. T. 4, 488 b.

— Miss. til Gunde Lange til Brendning, Befalingsmand paa Aalborghus Slot, Niels Lange til Rønneshollomb, Erik Juel til Hundsbeck, Landsdommer i Nørrejylland, og Stend Rodsten til Lerbeck. Da Hands Dyre til Knifholdt efter Kongens Befaling har forvaltet Værgemaalet for afdøde Jomfru Mette Splid til Møltrup og nu agter at levere Værgemaalet med det efterladte Gods og Løsøre fra sig, for at han selv og hans Medarvinger snarest kan komme til Jævning og Skifte ved gode Mænd, som kan forordnes dertil, befales det Adressaterne at indstævne samtlige Arvinger for sig til belejlig Tid og Sted og, naar Hands Dyre har leveret Værgemaalet fra sig, skifte Arven mellem dem og bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af Parterne, efter at være lovlig citeret, ikke møder til den bestemte Tid og Sted, skal Skiftet dog foretages, vedkommendes Part og Lod afsættes til dem og Skiftet ikke opholdes. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted og alligevel fuldføre denne Befaling. J. T. 9, 585 b.

— Miss. til Dr. Hans Vandal [Superintendent over Viborg Stift]. Da Kongen har bevilget Gunde Rostrup til Staaropt-

gaard¹ Tienden af Hysløf² Sogn i Fjends Herred i Jylland, som afdøde Albred Rostrup har haft i Fæste, skal Adressaten lade ham faa samme Tiender for tilbørlig Fæste og sædvanlig aarlig Afgift. J. T. 9, 586 b. K.

U. D. og St.³ Miss. til H. Jørgen Brahe til Hvedholm, Embedsmand paa Hagenskov Slot, Claus Brockenhuus til Broholm, Landsdommer i Fyen, Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, og Hans Markdanner til Rønningesøgaard. De har tilforn⁴ faaet Befaling til at give Møde, naar der skulde holdes Skifte efter Jomfru Abel Skinkel i Odense, men det berettes nu, at de ikke har kunnet efterkomme denne Befaling, fordi Pofvel Skinkel⁵ ikke har villet møde efter deres Stævning og uden nogen rimelig Aarsag har modsat sig, at Boet blev aabnet, og yderligere har ladet sig forlyde med at ville opholde Skiftet, som Arvingerne vidtløftigt har berettet i deres sidste Indlæg. De andre Medarvinger har derfor set sig nødsaget til paany at fremskaffe denne kongelige Befaling til Adressaterne med Begæring om efter lovlig Stævning at foretage Skiftet inden 4 Uger. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til inden en Maaned efter Modtagelsen af denne Befaling at stævne Parterne for sig til bestemt Tid og Sted i Odense og efter lovlig Indstævning føre samme Skifte endelig til Ende, hvad enten nævnte Pofvel Skinkel eller nogen af de andre Medarvinger udebliver⁶, og da afsætte de udeblevnes Arv. De skal bilægge de mellem Parterne opstaaende Tvistigheder, være sig om Indgæld eller Udgæld, Værgemaal eller andet, intet undtaget i nogen Maade, i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom. De skal endvidere taksere Jomfru Abel Skinkels Gaard i Odense med alt Løsøre, Bo og Boskab, som findes deri, til en rimelig Takst i Penge og siden skifte det mellem Arvingerne, for at man nøjagtig kan vide, hvor stor Pofvel Skinkels Part i Penge bliver. Denne Lod skal hans Søster Jomfru Ide Skinkel have, for at hun deraf kan tage Betaling for sit Værgemaal og hvad han bliver hende skyldig i Regnskabet derover. Med Rostjenesten

---

¹ Starupgaard, Fjends H.   ² Hejslev S., Fjends H.   ³ Indført mellem 4. og 13. Okt.   ⁴ 7. Juni 1638.   ⁵ Hendes Brodersøn Povl Mortensen Skinkel.   ⁶ Dette Ord er glemt i F. T.

eller den Kontribution, som nu er udlovet af Adelen og som skal betales til førstkommende Mortensdag, maa ingen befatte sig, førend alt Godset er fordelt mellem Arvingerne, for¹ at ikke en Del af Løsøret skal henstaa saa længe, at det enten ganske fordærves eller aldeles glemmes og kan blive bortstjaalet til største Skade for alle Arvingerne, hvortil Povvel Skinkel da alene var Aarsag paa Grund af det unødvendige Ophold. Den Afgørelse, som Adressaterne paa samme Skifte træffer, enten med Hensyn til Værgemaal eller andet af det foran omtalte, i Mindelighed eller ved endelig Dom, skal de give beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 4, 489.

5. Okt. (Flensborg). Miss. til Hr. Jost Høg om at optage Mag. Henricus Dames tre Sønner Frederik, Benedix og Claus Dame i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 354.

— (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Hr. Jacob Hansen, Kapellan i Maribo, faar Bevilling paa det første ledige Kald i Lolland og Falster, hvortil han lovligt efter Ordinanzen kan kaldes og som ingen anden har Brev paa. Sm. R. 5, 201.

6. Okt. (—)². Aab. Brev, hvorved Falck Gjõe til Brodskov for tilbørlig Fæste og sædvanlig aarlig Afgift faar Kronens Part af Korntienden af Saltum Sogn i Hvetbo Herred i Vendsyssel, naar den Kvinde, Karen Nielsdatter, som har Livsbrev paa den, dør eller hun selv straks godvillig vil afstaa den. J. R. 9, 316. K.

— (Flensborg). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om at befale Kongens Bygmester Hans Stenwinckel snarest at begive sig til Nyborg Slot, dér besigte Bygfældigheden paa Slottet og Hundetaarnet og give beskrevet baade hvad der mangler og hvad der behøves til Istandsættelsen. Sj. T. 26, 354. K.

— Aab. Brev, hvorved Henning Valkendorf til Klinstrup, Befalingsmand paa Odensegaard, faar Bevilling til af en jord-

---

¹ Det følgende Stykke synes forskrevet i F. T. ² K. er dateret: Flensborg, 5. Okt., og paa Bagsiden: Flensborg, 6. Okt.

egen Bonde, ved Navn Peder Findtsen, i Skaarup [Sogn] i Sunds Herred i Fyen at tilforhandle sig en lille Lykke, som ligger ved Henning Valkendorfs Grund, saa at han paa den kan sætte en Teglgaard og dér faa saa meget Ler til Sten, som han kan have fornøden til sin Bygning sammesteds¹, dog saaledes, at dersom den jordegne Bondegaard ikke kan udrede den tilbørlige Skat og kongelige Tynge, fordi denne Lykke kommer fra Gaarden, skal Henning Valkendorf og hans Arvinger udrede den. F. R. 4, 159 b.

6. Okt. (Flensborg). Miss. til Gunde Lange. Chresten Brems og Jens Christensen, Møllere i den gamle og den ny Mølle i Aalborg, har klaget over, at disse Møller er saa højt forskyldet, at de ikke kan yde hele² deres Landskyld. Da Kongen af Gunde Langes Erklæring erfarer, at deres Opgivelse er sandfærdige, skal han lade disse Møller taksere for en saadan bestemt aarlig Afgift, som han eragt'er, de kan taale at yde, lade dem indskrive i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab herfor. J. T. 9, 587. K.

7. Okt. (—). Miss. til Hr. Jost Høg om at optage to Sønner af afdøde Hr. Malte, forrige Sognepræst til Skier³ Sogn i Fyen, ved Navn Bagge og Zeno Maltesen, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 354 b.

— Miss. til Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaard, Frederik Rantzau til Krapperup, Eyller Holck til Giedtsholm og Henrik Ramel til Beckeskou. Hr. Henrik Hvitfeldt til Lilløe, Embedsmand paa Landskrone Slot, har berettet, at han paa sin Datter, afdøde Fru Elizabeth Hvitfeldt⁴, og sin Svoger Henrik Thott til Boltinggaardt, Befalingsmand over Stavanger Len, har anvendt over 6000 Rdlr., og at han i sin og sin Hustrus⁵ levende Live vil gøre Udlæg til sin anden Datter Jomfru Øllegaard Hvitfeldt, for at der efter hans og hans Hustrus Død ikke skal opstaa Tvistigheder derom. Ligeledes be-

¹ Klingstrup Hovedgaard, Skaarup Sogn.   ² J. T. har ved en Fejlskrift: halle.   ³ Sikkert Malte Sonesen († 1633), Sognepræst til Skerninge, Sunds H.   ⁴ † 22. Jan. 1638. Hun var g. m. den ovenfor nævnte Henrik Thott, der altsaa var Henrik Hvitfeldts Svigersøn, ikke, i moderne Forstand, Svoger.   ⁵ Margrete Rosenkrantz Akselsdatter.

retter han, at han har afhændet den største Del af sin Hustrus Gods, for hvilket han ligeledes vil gøre Udlæg, for at hun, om han skulde falde bort, kan nyde sit eget uden Tribulats og Tvist. Der gives derfor Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at være til Stede, naar det begæres, gøre Udlæg til Jomfru Øllegaard Hvitfeldt for ligesaa meget, som det befindes, at Hr. Henrik Hvitfeldt har anvendt paa afdøde Fru Lisebet Hvitfeldt og Henrik Thott, først i Løsøre og, hvis der ikke findes nok, saa for det manglende og for de Penge, der er anvendt paa dem, ligesaa meget, i rede Penge eller i Tilgodehavender, som Hr. Henrik Hvitfeldt anviser dem, saa at der sker denne Datter Fyldest og Skel mod det, som den anden Datter og Svoger har faaet. De skal i det, som de giver skriftlig, indføre, at hvis denne Datter gifter sig, skal hendes Bryllup og Udstyr ske af det Udlæg, der udlægges til hende. Ligeledes gives der dem Befaling og Fuldmagt til at gøre Udlæg i det Købegods og de Gaarde, som Hr. Henrik Hvitfeldt udviser, for det, som han har afhændet af sin Hustrus Gods. Det Købegods, som ikke befindes saa godt som det, han har solgt, skal de udligne med Penge eller Gods, saa at alting gaar ret til. Fremdeles skal de tilkendegive forskrevne Henrik Thott, naar Udlægget skal ske, for at han kan se, at der ikke udlægges mere, end der er anvendt paa ham og hans Hustru, og ogsaa underrette Hr. Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Embedsmand paa Nykøbing og Aalholm Slotte, og Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand paa Bornholm, paa samme Tid, for at de begge eller en af dem paa deres Søsters, forskrevne Hr. Henrik Hvitfeldts Hustrus, og paa hans Datters Jomfru Øllegaard Hvitfeldts Vegne kan paase, at der udlægges til dem, hvad der er ret. De skal bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give det beskrevet. Sk. T. 6, 304.

7. Okt. (Flensborg). Miss. til Gunde Lange. Han har berettet, at en af Kronens Møller, ved Navn Søndermølle, i Aalborghus Len har staaet øde i mange Aar, og at han nu har bragt en Mand, ved Navn Pofvel Holst, dertil, at han vil opbygge den paa sin egen Bekostning, dersom han maa faa noget Afslag paa Landgilden og nyde nogle Aars Frihed. Kongen bevilger, at nævnte Pofvel Holst maa faa denne Mølle fri for Landgilde i 4 Aar og siden have den paa Livstid mod

en aarlig Landgilde af 5 Rdlr. i Stedet for de 10 Rdlr., der tilforn er betalt af Møllen, dog at han opbygger den paa sin egen Bekostning og siden holder den tilbørligt ved Magt, saafremt han ikke vil have den forbrudt. Gunde Lange skal lade ham faa Møllen paa disse Betingelser, indskrive den i Jordebogen og gøre Regnskab for den. J. T. 9, 587 b. K.

7. Okt. (Flensborg). Miss. til Gunde Lange. Biørnsholm Sognemænd i Aalborghus Len har berettet, at Kongen for nogen Tid siden i et Missive¹ til afdøde Hr. Otte Skeel til Hammelse, som dengang var forlenet med Aalborghus Slot, har bevilget, at de af de andre Kirker dér i Stiftet maatte faa 300 Rdlr. til deres Kirkes Reparation, da den er ganske brøstfældig, men at de endnu ikke har faaet denne Sum. Adressaten skal rette sig efter Kongens Missive til Hr. Otte Skeel derom. Endvidere har de berettet, at den gamle Kirkebygning er saa meget stor, at den ikke kan istandsættes uden meget stor Bekostning, og de har derfor begæret at faa Tilladelse til at sælge de Mursten, som er faldet ned fra Kirken og som er i Behold, og en meget stor Klokke, som ikke er tjenlig til Kirken, men mere til en Kirke i en Købstad, og at anvende Pengene til Kirkens nødvendige Reparation og til Køb af en anden, lille Klokke. Denne Begæring har Kongen bevilget. Adressaten skal nøje paase, at de Penge, der kommer ind for Salget af de nedfaldne Mursten og for Klokken, anvendes til Kirkens Reparation, til Køb af en anden, mere passende Klokke og til Kirkens andet Brug. J. T. 589 b. K.

— Miss. til Christian Holck. Grølsted Bymænd i Silkeborg Len har berettet, at de i forrige Aar 1637 har lidt stor Misvækst paa deres Bygsæd, saa de ikke har faaet en Tredjepart af deres Sæd igen, hvorfor de har andraget om noget Afslag paa deres Landgilde for forrige Aar. Da Kongen erfarer, at deres Opgivelse er sandfærdig, skal Christian Holck lade dem være fri for forrige Aars Landgilde og føre det til Regnskab. J. T. 9, 588.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne. Alle Fændrikkerne under det jydsk Regiment har berettet, at de forrige Aar har fulgt

---

¹ 5. Marts 1633.

Regimentet ud af Landet, skønt deres Gaarde, som var tillagt dem for deres Bestilling, for nogle Aar siden er frataget dem, hvorfor de begærer at faa bevilget noget Traktement, hvoraf de kan leve. Han skal lade Fændrikkerne faa noget, som de kan leve af, hvorimod de skal være forpligtet til at lade sig bruge, naar de tilsiges. J. T. 9, 588. K.

7. Okt. (Flensborg). Miss. til Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Embedsmand paa Hagenskov Slot, og Jahand Brockenhuus til Lerbeck. Jørgen Munk til Harredskier har andraget om en Befaling til gode Mænd, som kan likvidere mellem ham og Truid Bryske, hvorvidt Jørgen Munk har faaet sin Betaling af Truid Bryske eller hvad denne bliver ham skyldig. Denne Befaling har han ogsaa tilbudt Truid Bryske at skaffe, og denne er gaaet ind derpaa, dog først naar Jørgen Munk har efterkommet to Domme, som Truid Bryske har faaet over ham, den ene afsagt af Danmarks Riges Raad den 14. Juli 1623, den anden afsagt af Claus Brockenhuus til Brohollomb, Landsdommer i Fyen, i Aaret 1635. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til, dersom Jørgen Munk har efterkommet disse Domme, at indstævne Parterne for sig til bestemt Tid og Sted, afgøre, om Jørgen Munk har faaet sin Betaling af Truid Bryske eller hvad denne bliver ham skyldig, bilægge Sagen i Mindelighed eller afgøre den ved Dom og give Parterne d-t beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til fastsat Tid og Sted, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted og alligevel efterkomme Befalingen. J. T. 9, 588 b. K.

—¹ (Glyksborg). Aab. Brev, hvorved Gabriel Marsellis og Albret Baltersen af Hamburg faar Bevilling til at lade et Skib, som de har ladet bygge for Nyenstad og hvorpaa N. N. er Skipper, passere frit gennem Øresund, naar det dér har erlagt den tilbørlige Told og Rettighed, siden sejle til Glückstadt, indtage sin Ladning dér, sejle med den til Spanien, indtage Ladning dér og igen losse den for Glückstadt, dog at Skipperen paa Skibet, naar det kommer til Sundet, medbringer nøjagtig Certifikation paa, at ingen andre Hamborgere har Del i

¹ Brevet er dateret 7. Okt., men er indført under Rubrikken November mellem 16. Okt. og 9. Novbr.

Skib eller dets Ladning end Gabriel¹ Marsellis og Albret Balt-sersen af Hamborg. Saafremt det befindes, at det er Tilfældet, skal denne Bevilling være forbrudt, og der skal forholdes med Skibet efter den tidligere om Hamborgerne udstedte Forordning. J. R. 9, 317 b.

8. Okt. (Flensborg). Miss. til Frederik Urne [Kronborg] om straks og ufortøvet at sende medfølgende Breve, der er tilskrevet Peder Vibe, Kongens Agent i Sverrig, til denne, da der ligger Kongen stor Magt derpaa. Sj. T. 26, 354 b. K.

— Miss. til Gunde Lange. Povel Søfrensen i Søestrup² har berettet, at hans Gaard med al hans Formue er brændt ganske og aldeles, og har derfor begæret at forskaanes for et Aars Landgilde. Da det af Adressatens Erklæring ses, at hans Opgivelse er sandfærdig, bevilger Kongen, at han maa forskaanes for et Aars Landgilde og Rettighed, dog at han siden lader Gaarden genopbygge og forbedre. Gunde Lange skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 590.

9. Okt. (—). Miss. til alle Rigsraaderne³ i Danmark. Da man paa det nuværende Tidspunkt ikke kan dømme om Krigen og Freden og hvorledes det kan udvikle sig dermed, og der fra Danmark udføres en stor Mængde Heste uden Forskel, saa maa det befrygtes, at man med Tiden selv vil komme til at mangle Heste til Rytteriet, Bagagen og Arkeliet, og man maa derfor i Tide tænke paa, hvorledes det kan forebygges. Det, der hidtil er passeret, er mere til Gavn end til Skade, men en Fortsættelse maa forhindres, og det maa derfor foreskrives dem, som køber Heste i Danmark, af hvilken Alder og hvor mange Palmer høje de Heste skal være, som maa udføres. Adressaterne skal snarest lade Kongen faa deres Betænkning herom. Sj. T. 26, 354 b. K.

10. Okt. (—). Aab. Brev, hvorved Hr. Anders Christensen Ribbe⁴, Sognepræst til Hospitalet i Odense, faar Bevilling paa for tilbørligt Fæste og sædvanlig Afgift at faa Kronens Part af Korntienden af Paarupe Sogn, som er hans Annekssogn og som Bønderne sammesteds har i Fæste, naar den bliver ledig.

---

¹ J. R. har ved en Fejlskrift: Baldtser Marsilius.   ² Sjøstrup, Aars S. og H.   ³ De opregnes alle.   ⁴ Anders Kristensen Riber, Sognepræst til Graabrødre Hospital i Odense og til Paarup.

Den maa siden altid følge hans Efterfølgere for tilbørligt Fæste og sædvanlig aarlig Afgift. F. R. 4, 160¹.

10. Okt. (Flensborg). Miss. til Laureids Ebbesen. Kongen har bevilget, at denne Rasmus Jendsen, Borger i København, af Landgildekornet, Rug, Byg og Havre, der i indeværende Aar er forfaldet i hans Len [Skanderborg], foruden det, som det ostindiske Kompagni faar², maa faa for 1951 Rdlr. 16 Sk., hver Td. Rug beregnet til 2 Rdlr., hver Td. Byg til 10 Mark og hver Td. Havre til 5 Mark, alt i Landgildemaal. Naar der sker Henvendelse til Adressaten hermed, skal han lade Rasmus Jendsen efter denne Takst faa saa meget Korn som forskrevet, hvilket Bønderne skal føre til Skibene. Han skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 590 b. K.

11. Okt. (—). Forleningsbrev for Gunde Rosenkrantz til Boserup, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred og Helnekirke, paa Lundt Præbende i Lunde Kapitel, som nu er ledigt, saafremt ingen anden har Brev derpaa. Han skal straks indtræde deri. [Med Art. 1—2.] Sk. R. 5, 263.

— Miss. til Axel Urup. Eyler Holck til Giedtsholm, der har faaet Kongens Befaling³ til at være Jomfru Helle Margrette Nolls Værge paa Skiftet efter hendes Mormoder, afdøde Fru Helle Marsvin, har begæret at faa at vide, til hvem han efter Skiftet skal overlevere Værgemaal. Da nævnte Jomfru ikke har saa nær Slægt paa sin Faders Side her i Danmark, som kan forestaa Værgemaal, og da Axel Urup er hendes nærmeste Slægt paa mødrene Side, skal han efter Skiftet overtage samme Værgemaal af Eyler Holck og siden forestaa det. Sk. T. 6, 306.

— Miss. til Eyler Holck om at overlevere Værgemaal for Jomfru Helle Margrete Noll, for hvem han skal være Værge paa Skiftet efter afdøde Fru Helle Marsvin, naar Skiftet er overstaaet, til Axel Urup til Vognøe, Guvernør paa Christianpris, som siden skal forestaa det, hvorom han har faaet Kongens Missive. Sk. T. 6, 306.

12. Okt. (—). Miss. til Hr. Jost Høg om at optage Casparus Engelbret, en Stifsen af Dr. Stephanus Klotz, Super-

¹ Tr.: Bloch: Den fyenske Geistligheds Hist. I. 863 f. 14. Okt. ndfr.

³ 9. Sept. 1638.

² Jvfr.

intendent i Flensborg, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 355. K.

12. Okt. (Flensborg). Miss. til Dr. Morten Madsen. Han skal straks ordinere M. Jesper Handsen, der skal være Slotspræst paa Skanderborg Slot. J. T. 9, 591. K.

— Miss. til Laureids Ebbesen om, at da Kongen har forordnet M. Jesper Handsen til Slotspræst paa Skanderborg Slot, skal Adressaten lade ham indsætte, naar han ankommer dertil. J. T. 9, 591. K.

13. Okt. (—). Miss. til nogle af Lensmændene paa Sjælland om at levere nogle Læster Bøgeaske til Børnehuset i København. Sj. T. 26, 355. K. (Tr.: KD. V. 210 f.).

— Miss. til Tolderen i Sundet om at købe Aske til Børnehuset. Sj. T. 26, 355 b. K. (Tr.: KD. V. 211).

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om Indlæggelse af en Vandrende til Børnehuset i København og Levering af Ved til de syge Børn [i Baadsmændenes Sygehus] paa Gammel Mønt. Sj. T. 26, 355. K. (Tr.: KD. V. 211. Dyrhund: Tatere og Natmandsfolk i Danmark S. 45).

— Miss. til Henning Valkendorf. Kongen har for nogen Tid siden tilsendt Gregers Krabbe til Thorstelund, Embedsmand paa Hindsgavl Slot, Befaling til at forhandle med Borgerskabet i Middelfart om Landehjælpen og taksere Gejstligheden til, hvad den saaledes skal yde. Da Gregers Krabbe har faaet Kongens Befaling til at begive sig til Fyrstendømmet Holsten for at være Krigskommissær i Stedet for Mogens Sehested, skal Adressaten i hans Fraværelse forhandle med Borgerskabet i Middelfart om denne Landehjælp og taksere Gejstligheden til, hvad den skal yde. F. T. 4, 490 b.

— Miss. til Gunde Lange. Da det berettes, at en Person, ved Navn Søfren Treden, der har været Fangefoged paa Bremerholm, men som rømte derfra i Juli 1636, nu skal opholde sig i Aalborg eller i Aalborghus Len, skal Adressaten gøre sig den største Flid for at bemægtige sig ham og, naar han faar ham, straks sende ham velforvaret til Københavns Slot. J. T. 9, 591.

14. Okt. (—). Oprejsningsbrev for Fru Birgitte Lindenov, Enke efter Otte Skeel til Hammelse, til, som om Sagen nylig var sket, at forfølge Sagen mod en af Jørgen Arenfeld til Vor-

gaards Bønder, ved Navn Laurits Christensen, som for nogen Tid siden i Skøf¹ Sogn i Vendsyssel har begaaet et Mord paa en af hendes Bønder, ved Navn Søfren Mickelsen. Gerningsmanden er rømt, og Sagen er ikke fulddrevet i rette Tid. J. R. 9, 316.

14. Okt. (Flensborg). Aab. Brev om, at Officererne over det Landfolk, som er indkvarteret i Koldinghus og Ribarhus Len efter Kongens Befaling, straks med disse Folk skal begive sig til Fyrstendømmet Holsten. Naar de med Folket er kommet til Rendsborg, skal de underrette Kongen derom, enten i Glückstadt eller hvor han er at finde. J. R. 9, 316 b. K.

— Miss. til Otte Marsvin², [Dronningborg]. Kongen har bevilget, at denne Niels Augesen, Borger i København, af det i hans Len i indeværende Aar forfaldne Landgildekorn, Rug, Byg og Havre, maa faa for 3000 Rdlr., beregnet til 2 Rdlr. pr. Td. Rug, 10 Mark pr. Td. Byg og 5 Mark pr. Td. Havre. Naar der sker Henvendelse til Adressaten hermed, skal han lade Niels Augesen faa Korn for det ovennævnte Beløb. Bønderne skal føre Kornet til Skibene. Adressaten skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 591 b. K.

— Lignende Miss. til Gunde Lange, Aalborghus, om at lade Rasmus Jendsen faa Landgildekorn, Rug, Byg og Havre, for 4733 Rdlr., Tønden beregnet ut supra. Udt. i J. T. 9, 592. K.

— Lignende Miss. til Nils Friis, Sejlstrup, om at lade

¹ Formentlig: Skøve S., Dronninglund H.   ² J. T. har i Overskriften: Nogle Lensmænd i Jylland. K. har paa Bagsiden: Nogle Lensmændene i Jylland. I J. T. er det første Brevs Adressat ikke nævnt, medens K. har Otte Marsvin [Dronningborg]. Derefter har K. de ogsaa i J. T. opførte Adressater: 1. Gunde Lange, Aalborghus, 2. Niels Friis, Sejlstrup, 3. Hr. Albret Skeel, Ribarhus og Møgeltønder, 4. Iver Vind, Lundenæs, 5. Kristen Holck, Silkeborg. Som Nr. 4 har K. først haft Jørgen Seefeld og Jokum Beck, Hald og Bøvling, om at levere Maren Nilaus's for 2993 Rdlr. 32 Sk.; dette er slettet og udskrevet som et særligt Missive i J. T. med særlig Konzept. Som Nr. 6 har K. haft Tønne Friis, Stjernholm, om at levere Maren Hans Nilaus's for 281¹/₂ Rdlr. 16 Sk. „I samme Brev, at Jacob Madsen er assigneret 9000 Rdlr. at annamme til Kolding og Stjernholm, og naar Maren Nilausis“ . . . . . Et saadant Miss. ses ikke udfærdiget. I Stedet herfor er udfærdiget Miss. af samme Dag til Ernst Normand, Koldinghus, af samme Indhold.

Ifver Kier faa Landgildekorn, Rug, Byg og Havre, for 2093 Rdlr. Udt. i J. T. 9, 592. K.

14. Okt. (Flensborg). Lignende Miss. til Hr. Albrecht Skeel, Riberhus og Møgeltønder, om at lade Giørel Jens Jensens faa for 1000 Rdlr. og Maren Nelausens¹ for 800 Rdlr. Landgildekorn, Rug, Byg og Havre. Udt. i J. T. 9, 592. K.

— Lignende Miss. til Ifver Vind, Lundenhæs, om at lade Lucas Farber faa for 1576 Rdlr. Udt. i J. T. 9, 592. K.

— Lignende Miss. til Christen Holck, Silkeborg, om at lade Laus Hammer faa for 1770 Rdlr. Udt. i J. T. 9, 592. K.

— Lignende Miss. til Jørgen Seefeld [Hald] om, at Kongen har assigneret denne Maren Hr. Nelaus's i København for 2993 Rdlr. 32 Sk. af indeværende Aars Landgildekorn paa Hald og Bøvling Slotte. Naar der sker Henvendelse til ham hermed, skal han lade hende eller hendes Fuldmægtig faa Landgildekorn efter forskrevne Takst, af hans Len, saa meget som muligt, hvilket Bønderne skal føre til Skibsbroen, hvor det skal afskibes. Han skal med sin egen Haand underrette Lensmanden paa Bøvling Slot om, hvor meget af ovennævnte Sum hun faar for, for at Lensmanden dér kan levere Resten, dersom hun eller hendes Fuldmægtig kommer sidst dertil. Han skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 592 b. K.

— Lignende Miss. til Jokum Beck, [Bøvling], „Ord fra Ord, mutatis saltem mutandis“. Udt. i J. T. 9, 592 b. K.

— Lignende Miss. til Ernst Normand [Koldinghus] om, at Kongen har assigneret Jacob Madsen, Borger i Christianshavn, for 9000 Rdlr. Landgildekorn af Koldinghus og Stjernholms Len. Endvidere har Kongen af samme Len assigneret Maren Hr. Nelausis for 281¹/₂ Rdlr. 16 Sk. Landgildekorn af samme Len. Han skal sende Lensmanden paa Stjernholm en Designation paa, hvor meget Korn hver af dem kan faa paa sin Summa, saa at Lensmanden paa Stjernholm kan levere Resten derefter, dersom de sidst rejser til ham. Adressaten skal føre det til Regnskab. J. T. 9, 593 b. K. Orig. i D. Kanc. Diverse orig. Lensbreve og orig. kgl. Miss. til Lensmænd.

¹ K. har først haft: Maren Hr. Niels Laurssens, hvilket er rettet til: Maren Nelauses.

14. Okt. (Flensborg). Lignende Miss. til Tønne Friis, [Stjernholm], „Ord fra Ord, mutatis saltem mutandis“. Udt. i J. T. 9, 593 b. K.

— Lignende Miss. til Lauris Ebbesen om, at Kongen har assigneret til østerske Kompagni for 10315¹/₂ Rdlr. Landgildekorn af Skanderborg, Kalø og Aarhusgaard Len. Naar Kompagniets Fuldmægtig henvender sig til ham hermed, skal han af Landgildekornet i hans Len [Skanderborg] lade ham faa saa meget Landgildekorn som muligt paa forskrevne Sum efter den forskrevne Takst. Han skal sende en Designation over, hvor meget Fuldmægtigen har faaet, til den Lensmand, til hvilken Fuldmægtigen agter sig derfra, for at denne, naar Fuldmægtigen kræver Resten i de andre Len, kan vide, hvad han har faaet i det forrige Len. J. T. 9, 593 b. K.

— Lignende Miss. til Hr. Christen Tommesen, [Kalø Len], „lydende Ord for Ord som forskrevet staar“. Udt. i J. T. 9, 594. K.

— Lignende Miss. til Erik Grubbe, [Aarhusgaard], „udi samme Mening“. Udt. i J. T. 9, 594. K.

— Miss. til Jørgen von Ahlefeldt [Haderslevhus] om i hans Len at lade samle 1 Skipdp. Pors og sende det til Haderslev. K. Udt. i J. T. 9, 592.

— Lignende Miss. til Ernst Normand [Koldinghus]. Udt. i J. T. 9, 592. K.

16. Okt. (—). Oprejsningsbrev for Hermand Hansen, Borger i Horsens, til, som om den nylig var sket, at forfølge Sagen vedrørende hans Trætte med hans Medborger Jahan Clausen sammesteds. Han er kommet i Trætte med denne om nogen Gaards Avl, som Jahan Clausen havde solgt til ham, men siden ikke kunde hjemle eller levere, hvorfor Jahan Clausen af Byfogden i Horsens og af Landsdommeren i Jylland er blevet dømt til at betale Hermand Hansen 300 Dlr. for anvendt Kost og Tæring. Hver af dem har derefter udtaget 2 Mænd, som skulde forhandle i Mindelighed mellem dem paa Horsens Raadstue, nemlig Hr. Giord Pedersen, Sognepræst i Horsens, og Oluf Hansen, Borgemester sammesteds, paa Jahan Clausens Vegne og Ernst Ernstsens, Borgemester, og Oluf Ibsen, Raadmand sammesteds, paa Hermand Hansens Vegne. Disse Mænd har dog, som han mener, ikke mæglet saa fuldkomment, som de burde, men

har afsagt en Dom, hvorved de 300 Dlr. blev fradømt Hermand Hansen. Denne deres Dom har han siden indstævnet for Landsdommeren, der har kendt den ved Magt. Hermand Hansen hævder nu, at han har begaaet en Fejl ved ikke først at indstævne Hr. Giord Pedersen for sin rette Dommer, idet han var en gejstlig Mand, men har indstævnet ham for Landsdommeren i Jylland, og at Bispen saaledes ikke kunde dømme paa Landsdommerens Dom, og han har derfor begæret Oprejsning i Sagen for at kunne søge Præsten for hans tilbørlige Dommer. Da han som en Fremmed og Udlænding, der er vankundig i Lov og Ret, ikke har kunnet forstaa sin Sag bedre, giver Kongen ham, forsaavidt som han har begaaet en Fejl ved ikke at stævne Præsten for dennes rette Dommer, Oprejsning til paany at procedere mod Præsten. J. R. 9, 317.

18. Okt. (Glyksborg)¹. Aab. Brev, hvorved Skipper Aele Scholtis af Friesland faar den forrige Aar 1637 begaaede Toldforseelse eftergivet og igen maa søge Øresund og andre Havne i Danmark og Norge. Han havde paa Toldboden i Øresund kun angivet og fortoldet 112 Skippd. Hamp, skønt han havde 312 Skippd. inde, men tilkendegav det dog straks til Tolderen sammesteds og tilbød at erlægge Tolden for de 200 Skippd. Hamp, som var fortiet, men da Tolden herfor ikke maatte modtages, sejlede han derfra og efterlod sit Pas. Han har nu tilfredsstillet Kongen for denne Forseelse og har desuden erlagt Tolden for de 200 Skippd. Hamp. Sj. R. 20, 40. K.

—² Miss. til alle Lensmændene i Jylland og Fyen om overalt i deres Len straks at udstede Forbud mod, at nogen af Kongens Undersaatte indtil videre sælger Heste til Fremmede, og nøje paase, at der ikke sker noget derimod. J. T. 9, 594. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

21. Okt. (—). Miss. til Gunde Lange. Jens Bang, Borger i Aalborg, har for nogen Tid siden³, da han ikke kunde faa sin Ret i Embden i en Sag, som han har dér mod en Mand, ved

¹ De følgende Breve er snart dateret Glückstadt, snart Lyksborg (Glücksborg, Slottet i Glückstadt). Her er de alle sat under Glückstadt.

² K. har paa Bagsiden: Lycksburg, under Teksten: Lyckstad. ³ 30. Aug. 1638.

Navn Rudolf Camholt, faaet Bevilling paa at maatte tage Repressalier mod Borgerskabet¹ i Embden, og Borgemestre og Raad dér har nu andraget om, at samme Repressalier for en Tid maa blive ophævet, idet de tilbyder at yde Jens Bang Satisfaktion. Da Jens Bangs Fuldmægtig har erklæret sig tilfreds hermed, bevilger Kongen, at samme Repressalier maa suspenderes indtil førstkommende Jul. Adressaten skal tilholde Jens Bang hverken selv eller ved sin Fuldmægtig at foretage sig noget i Sagen. Derimod skal fornævnte Embder Rudolf Camholdt være forpligtet til selv eller ved sin Fuldmægtig at komme til Aalborg til førstkommende Jul og med Jens Bang klarere alt, hvad der er dem imellem. J. T. 9, 594 b². K.

22. Okt. (Glückstadt). Miss. til Jørgen Seefeld. Han har berettet, at den forrige Sognepræst³ i Ringsted er død, og at der imellem Adressaten og Borgerne samt andre Sognemænd i St. Hans Sogn er opstaaet Trætte om Kaldelsen af en dygtig Person til Kaldet, idet Jørgen Seefeld har kaldet en Person, ved Navn Mag. Albret Jørgensen⁴, Skolemester i Roskilde, medens de andre har kaldet en, ved Navn Mag. Augustinus Povlsen⁵, Skolemester i Vordingborg. Adressaten har derfor begæret at faa at vide, hvilken af disse Personer der skal have Kaldet. Da Mag. Albret Jørgensen efter Jørgen Seefelds Opgivelse har betjent Skoletjenesten i Roskilde i 13 Aar og af Adressaten som bedste Sognemand med Viceprovstens Raad er kaldet til samme Kald, skal han beholde Ringsted Kald. Sj. T. 26, 356. K.⁶

—⁷ Miss. til Hr. Jørgen Urne, Rigens Marsk. Det berettes, at nogle af Adel i Jylland, nemlig Hans Wolffanger⁸,

---

¹ Ordene: „Borgerskabet“ til for^{ne} Embden och Borgemestere“ er sprunget over i J. T. ² Tr.: D. H. Wulff: Jens Bang S. 143. ³ Peder Krage († 1638). ⁴ Mag. Albert Jørgensen Altewelt. ⁵ Mag. Augustinus Povlsen Schandorf, som blev Præst i Thoreby, Musse H. ⁶ Tr.: T. de Hofman: Om Tiende S. 95. ⁷ Konc. er baade i Teksten og bagpaa dateret: 22. Septbr. Kongen var imidlertid denne Dag i Odense, men 22. Oktbr. i Glückstadt, og Brevet bør derfor sikkert dateres 22. Oktbr. Konc., der tidligere laa i D. Kanc. Uindf. Konc. til jyske Miss., ligger nu som K. til det indførte Brev af 22. Okt. i J. T. 9, 595. ⁸ Hans Wolf von Unger til Overklit, Vennebjerg S. og H.

der bor paa en Gaard i Vendsyssel, kaldet Ofverkled, endvidere Gunde Rostrup paa Krabsholm¹ og Fru Karen² paa Fruergaard, beskyldes for at have ladet mønte for sig adskillig falsk dansk Mønt, baade stor og smaa, og siden at have udgivet dem paa et og andet Sted, hvoraf Kongen erfarer, at der er begaaet stor Falskhed og Uoprigtighed af disse Adelspersoner, for hvem sligt ikke sømmede sig. For at der kan indhentes sandfærdig Kundskab herom og samme Adelspersoner kan blive forhørt og enten rense³ sig for samme Beskyldning eller ogsaa, dersom de overbevises derom, kan blive tilbørligt straffet, skal Adressaten nu straks paa Kongens Vegne lade dem alle tre arrestere og paase, at det sker saaledes, at de ikke undkommer. Der tilsendes ham herhos en underskrevet Kopi af Tilstaaelsen, der er afgivet af den Person, som har angivet dem, hvoraf han kan faa videre Underretning. J. T. 9, 595. K.

24. Okt. (Glückstadt). Miss. til Hermand Holst, Tolder i Øresund, om at købe for 5000 Rdlr. ulutret Salpeter, som kommer fra Danzig, og endvidere at forskrive fra Danzig nogle Bempeler⁴ med indsyltede Pilsner⁵, Risiken eller Paddehatte, som man kalder dem. Sj. T. 26, 356. K.

25. Okt. (—). Miss. til Rentemestrene. Da det berettes, at afdøde Asverus Hummelke, Juveler i København, til Rentekammeret og til Kongens eget Kammer har leveret adskillige Guldringe o. a. desl., skal de gøre Afregning derover med den, som paa afdøde Asverus Hummelkes Vegne efter Fuldmagt anmoder derom. Da endvidere afdøde Asverus Hummelke sammen med afdøde Jørgen Danielsen, forrige Borgemester i København, overfor Kongen har været Borgen for afdøde Jacob Thomesen, Kongens Proviantskriver, skal de meddele Arvingerne efter nævnte Asverus en Kopi af deres Borgensbrev. Sj. T. 26, 356 b. K.

¹ K. har Kragsholmb. Ment er Krabbesholm, Hindborg H. ² Det ses ikke, hvem der er ment. Fruergaard, Sdr.-Felding S., Hammerum H., ejedes 1638 af Fru Dorte Friis, Enke efter Jakob Skram († 1625). ³ K. har: purgere, hvilket i J. T. er blevet til: erklære. ⁴ Bimpler, lukkede, smaa Trækar. ⁵ Tysk: Pilze = Svampe.

26. Okt. (Glückstadt). Miss. til Hermand Holst, Tolder i Øresund. Det islandske Kompagni har berettet, at der affordres dem Told i Sundet baade af de Varer, som sendes til Island, og af dem, der igen kommer derfra, hvilket er imod deres Privilegier, som bl. a. formelder, at Kompagniet aarlig for hvert Skib, som løber til Island, skal erlægge 20 Rdlr. i Rentekammeret foruden den sædvanlige Havnetold, og siden være forskaanet for al anden Told af det Gods, som sendes derhen eller tilbage igen. Kompagniet erklærer, at der hos ham paa Kompagniets Vegne er nedsat en Del Penge til den nu forlangte Told, og har bedt om, at disse Penge igen maa blive tilstillet det, og at dets Varer, som skibes til og fra Island, herefter maa passere frit efter dets Privilegier. Da Kongen erfarer, at Oppebørslen af denne Told strider imod de dem af Kongen meddelte Privilegier, skal Adressaten lade Kompagniet faa de hos ham deponerede Penge og herefter ikke besvære det med nogen Told, som strider mod dets Privilegier. Orig. i kgl. Miss. og Kvittancer m. m. til Toldere og Toldskrivere ved Øresundstoldkammer. Sj. T. 26, 357. K. (Tr.: O. Stephensen og J. Sigurdsson: Lovsaml. for Isl. I. 223 f.).

28. Okt. (—). Miss. til Gregers Krabbe om at udbetale de jyske og fynske Soldater, som er forskrevet til Lyksborg, den resterende Del af deres Lønning, som de resterer med fra den Tid, da de kom til Kolding, og føre det til Regnskab. F. T. 4, 490 b.

30. Okt.¹ (—). Miss. til Hr. Claus Daa til Borrebye, Rigens Admiral, Hr. Frederik Reedtz til Tyggstrup, Embedsmænd paa Dragsholm og Vordingborg Slotte, Jørgen Grubbe til Thostrup og Oluf Daa til Rafnstrup. Der er opstaaet Trætte mellem Otte Brahe Stensen til Nesbyeholmb og Rønnov Bilde til Sandbyegaard om en Afsigt², som Oluf Ibsen i

¹ Dateringen er usikker. Brevet, der er dateret 30. Okt., er indført mellem 24. og 30. Sept., men den 24. Okt. til 4. Nov. var Kongen paa Lyksborg. Paa den anden Side er de her indførte Breve af 30. Sept. dateret Flensborg. Det lader sig ikke afgøre, om 30. Okt., er en Fejlskrift for 30. Sept.   ² Afgørelse, Kendelse.

Aufversi og hans Medfølgere har gjort paa Nafverspield og som Otte Brahe mener ikke er saa lovlig, som den burde være, og at den kan komme hans Tjener i Vrangstrup til Hinder eller Skade paa hans Ejendom og i andre Maader. Da de begge har tiltaget og betroet dem at dømme i Sagen, befales det dem snarest muligt at begive sig til de omtvistede Aasteder, nøje undersøge og paakende, om den af Oluf Ibsen i Aufversi og hans Medfølgere trufne Afgørelse om Nafverspield er saa lovlig, som den bør være, og om den kan komme Otte Brahes Tjener i Vrangstrup til Hinder eller Skade paa hans Ejendom eller i andre Maader, forhøre Vidnesbyrd paa Aastederne og endelig enten rejse eller fælde¹ Afgørelsen, hvis de ikke kan bilægge Sagen i Mindelighed, og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 347.

30. Okt. (Glückstadt). Miss. til Hr. Christian Friis om at ordne det saaledes, at den sidst paabudte Skat straks bliver sendt dertil og tilstilles Gregers Krabbe, Befalingsmand paa Hindsgavl Slot. Der skal medfølge en Person, som kan overlevere den. Sj. T. 26, 357 b. K.

2. Nov. (—). Aab. Brev om, at Johan Alteren, (—), Kongens Instrumentist, herefter indtil videre aarlig af Proviandhuset i København maa faa følgende Proviand²: 1 Pd. Rug, 1 Pd. Byg, 1 Td. Gryn, 4 Lispd. Bergfisk, 1 Fjerding Smør, 1 Td. Sild, 1 Td. Torsk og 1 Okse, fra 18. Juli sidstforleden at regne. Sj. R. 20, 40 b. K.

3. Nov. (—). Miss. til Hermand Holst. Achatius Thott til Eckholmsund, Sverrigs Riges Raad, har berettet, at han for nogen Tid siden har sendt et ham tilhørende Skib, ladet med Korn, gennem Øresund til Holland, og at der er taget Told deraf. Adressaten skal snarest indsende Erklæring til Kongen om, hvorledes det forholder sig hermed. Sj. T. 26, 357 b. K.

---

¹ Erklære for gyldig eller omstøde. ² Denne Genant blev forhøjet ved aab. Brev af 10. s. M., se ndfr.

4. Nov. (Glückstadt). Miss. til Hermand Holst om aarlig herefter indtil videre at tilstille Johan Gordon, Kongens Agent i Danzig, 200 Rdlr. in specie og føre dem til Regnskab. Sj. T. 26, 358. K.

6. Nov. (—). Miss. til Hr. Jørgen Urne om at forordne Jacob Mell til Kaptejn under Landfolket, saasnt der bliver en Plads ledig. J. T. 9, 595 b.

8. Nov. (—). Aab. Brev om, at Kongen den 17. Okt. sidstforleden har indgaaet Kontrakt og herved kontraherer med Johan Eттersen¹, Borger i København, hvorefter denne skal have Lindsee² Krudtmølle i Gærs Herred i Kristianstads Len for en aarlig Afgift af 200 Rdlr. in specie. Krudtmøllen skal leveres ham aldeles færdig af Lensmanden, som skal tilholde dem, der tilforn har haft den i Forpagtning, at lade den reparere, hvorefter han selv skal holde den ved Magt og levere den fra sig saa vel vedligeholdt, som han selv har haft den. Han maa ligeledes nyde de samme Privilegier som de, der tilforn har haft Møllen, med Hensyn til Indkøb af Salpeter af Bønderne dér i Lenet, og ingen anden end han alene maa indkøbe Salpeter hos Bønderne i Kristianstads Len og i samme Omfang som de, der tilforn havde Møllen³. Det Krudt, som han lader forfærdige dér paa Møllen, maa han ikke udskibe af Riget eller udføre til Lands, men skal tilbyde Kongen det for en rimelig Pris. Sj. R. 20, 40 b. K.

— Miss. til Gregers Krabbe. Han har for nogen Tid siden faaet Kongens Befaling til at betale Generalmajor Marquart Rantzau de Penge, som han har til Gode fra sin Mønsterplads, men har herpaa svaret, at han ikke drister sig til at give nævnte Generalmajor flere Penge end paa hans egen Person, da der i Kongens Missive til ham hverken tales om Stabsperson eller Underofficerer. Han skal lade nævnte Generalmajor Rantzau faa de Penge, der reterer ham fra hans Mønsterplads baade for sin egen Person og for Stabspersonerne og Underofficererne, der tilhører hans eget Kompagni, og føre det til Regnskab. F. T. 4, 491.

---

¹ Sj. R. har i Overskriften: Johan Steensøn, i Teksten: Ewerst, Ewersøn og Eттersen. ² Der maa være ment: Lyngsø, Gærs H. ³ Sj. R. har ved en Fejlskrift: der imellom tilforn hafde.

9. Nov. (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Mogens Pax til Torup, Embedsmand paa Holbæk Slot, til evindeligt Ejendom maa faa et Stykke Jordsmon, som Borge-mestre, Raad og Borgerne i Holbæk har afstaaet til ham, og som strækker sig Norden for Tieberups Vang i Krogen Vesten op til Drofferups¹ Skov, Østen ved en Tørvemose og Sønden op til en anden Tørvemose, hvilket Jordsmon efter Tingsvidnes Ly-delse af 4 uvildige Mænd er sat, takseret og maalt som følger: Først i den nordre Ende er samme Stykke Jord 6 Snese og 8 Favne i Bredden, i den søndre Ende er det 8 Snese paa nær 5 Favne i Bredden, i Længden er det 10 Snese Favne paa nær 5 Favne; i Jordskyld kan det, naar det bruges, aarlig give 3 Sp. Dlr. Sj. R. 20, 41. K.

—² Aab. Brev, hvorved Dr. Jesper Brochman, Professor i Universitetet i København, der har berettet, at hans Søn Christen Jespersen er død i Udlandet, faar Bevilling til at føre sin Søns Lig ind i Danmark til København frit og uhindret. Sj. R. 20, 41 b. K.

— Miss. til Hr. Just Høg om at optage Laurits Olufsen, Søn af Hr. Oluf Søfrensen³, Sognepræst til Asmindrup og . . . . . Sogne, og Madts Christensen, Broder til nævnte Præsts Hustru⁴, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 358.

— Miss. til Bispem [over Sjællands Stift] og Vartous Hospitals Forstander⁵ om at indsende Erklæring til Kancelliet om noget af Hospitalets Gods, som Claus Daa har begæret til Mageskifte. Sj. T. 26, 358. K. (Tr.: KD. V. 211 f.).

— Miss. til Roskilde Kapitel om Forslag til en ny Superintendent i den afdøde Biskops⁶ Sted. Sj. T. 26, 358 b. K. (Tr.: Dsk. KL. III. 271. Ny kirkehist. Saml. VI. 110).

— Miss. til samme. Da det Vikarie, hvormed afdøde Frederik Isenberg var forlenet af Præpositus i Roskilde Kapitel⁷,

¹ Dragerup Skov, Grandløse S., Merløse H.   ² I Sj. R. er Dateringen glemt.   ³ Oluf Sørensen Kok, Sognepræst til Asmindrup og Gandløse, Merløse H.   ⁴ D. v. s. hans 2. Hustru Margrete Kristensdatter.   ⁵ K. har haft: Jacob Mickelsen, hvilket atter er slettet. Det var Mikkel Sørensen.   ⁶ Dr. Hans Povlsen Resen († 14/9 1638).   ⁷ Mag. Elias Eisenberg.

nu er ledigt, skal Kapitlet overantvorde samme Vikarie til Gymnasiet i Odense til Underholdning af tredje Professor, da det af Kongen er perpetueret til Gymnasiet og altid herefter skal følge det. Kapitlet skal paalægge Præpositus efter denne Dag ikke mere at befatte sig dermed. Sj. T. 26, 358 b. K.

9. Nov. (Glückstadt). Miss. til Kapitlet i Lund. Kongen har givet sin Kammerskriver Henrik Møller Ekspektancebrev¹ paa Hans Ottosens Kanonikat og Vikarie i Lund efter dennes Død. Det berettes nu, at dette corpus i sig selv er helt ringe, naar bona communia og mensalia, som er lagt dertil, afgaar, saa at han sent eller maaske aldrig vil faa saa meget deraf, at det har noget at betyde. Da Kongen gerne saa, at han til sin Tid for sin Tjeneste kunde blive noget vel aflagt, anmoder Kongen Kapitlet om for denne Anbefalings Skyld at ville bevilge, at Henrik Møller efter Hans Ottosens Død, dersom han overlever denne, maa indtræde i nævnte Vikarier og Kanonikat med de dertil lagte bona communia og mensalia og nyde dem i den Stand, i hvilken Hans Ottosen har dem, paa Livstid; dog er det ikke Kongens Mening ved denne Anbefaling i ringeste Maade at svække nogen af deres Statuter, men de skal kun bevilge det, om det synes dem godt. Sk. T. 6, 306 b.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Pouel Olufsen, Sognepræst til Dalum og Sanderum², faar Tilladelse til for sin Alderdoms Skyld at kalde en dygtig og vellærd Person til Kapellan, som kan hjælpe ham baade med at forrette Gudstjenesten, med at undervise og optugte Børnene i begge Sogne i deres Katekismus og Børnelærdom og siden, efter Præstens Død, hvis han overlever ham, maa blive ved Kaldet, saafremt han ellers lovlig efter Ordinansen kan blive kaldet. F. R. 4, 161.

— Aab. Brev om, at Katrine, Enke efter Jens Dinesen, Indvaanerske i Ribe, for nogen Tid siden har faaet Kongens Missive paa at maatte faa nogle af de første ledige Tiender i Riberhus og Koldinghus Len for sædvanligt Fæste og aarlig Afgift. Da hun nu allerede har faaet nogle, giver Kongen hende Bevilling paa at maatte beholde disse Tiender paa Livstid mod sædvanligt Fæste og aarlig Afgift. J. R. 9, 318 b. K.

¹ 20. Febr. 1638.   ² F. R. har: Sanderup og Sønderup.

9. Nov. (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Søfren Therkelsen, Tolder i Fæstningen Glückstadt, faar Bevilling paa kun at skulle betale samme Told som Undersaatterne i Danmark for det Tømmer, som han hidtil med en ham tilhørende Bojert har udført fra Norge til Glückstadt, hvor det er blevet losset, og, da han agter endnu en Gang at sende samme Bojert til Norge, for endnu en Skibsladning Tømmer og Deler til Glückstadt, men ikke tiere, med mindre han har Kongens Bevilling dertil. J. R. 9, 318 b.

— Miss. til Laurids Ebbesen. Det berettes, at samtlige Thorning¹ Bymænd i Skanderborg Len har ryddet nogle Torne- og Ellebuske i Thorning Mark og Skov, hvilket formenes at være til Skade for Vildtbanen, og da de ikke har haft Tilladelse dertil, er der rejst Tiltale mod dem ved Retten. Herover har de højlig klaget til Kongen, idet de hævder, at Vildtbanen ikke tager Skade deraf, medens det er til stor Gavn for dem selv, og de har derfor begæret Kongens Tilladelse til at rydde nogle flere enlige Torne- og Ellebuske, der Aar efter andet vokser op paa samme Mark. Da det af hans Erklæring ses, at det ikke er til Skade for Vildtbanen, men til stor Hjælp for Bønderne, tillader Kongen dem at rydde disse Torne- og Ellebuske, dog skal han paase, at der ikke sker Vildtbanen nogen Skade derved. J. T. 9, 595 b.

U. D.² Nov. (—). Pas for Peder Lange til Kiergaard, Stiftskommissarius i Ribe Stift i Jylland, paa fri Befordring med Heste og Vogne paa hans Røjse med den af Adelen i Ribe Stift bevilgede Kontribution, som han skal overlevere til Niels Krag til Trudsholmb og Erik Juel til Hundsbeck, Landsdommere og Landkommisariier i Nørrejylland. J. R. 9, 319.

10. Nov. (—). Aab. Brev om, at Johan Alter, Kongens Bassist³, herefter indtil videre aarlig af Provianthuset maa faa følgende Proviant, som har været bevilget afdøde Adam Pickero før ham, nemlig: 1 Pd. Rug, 1 Pd. Malt, 1 Td. Torsk,

---

¹ Der maa vistnok være ment: Taaning Sogn, Vor H., der hørte til Skanderborg Len. Torning, Vinderslev Sogn, Lysgaard H., hørte ind under Silkeborg Len. ² Indført mellem 9. og 13. Nov. ³ Han var Instrumentist: Bassista instrumentalis og Violdegambist, se Angul Hamerich: Musikken ved Christian IV.s Hof.

1 Td. Sild, 1 Td. Gryn, 1 Okse, 4 Lispd. Smør og 4 Lispd. Bergfisk, fra 20. Juli sidstforleden at regne. Sj. R. 20, 41 b. K.

10. Nov. (Glückstadt). Aab. Brev om, at Borgemestre og Raad i nedennævnte Købstæder straks med nærværende Bud skal fremsende de Borgelejepege, som skal betales af dem fra 1. Nov. 1638 til Paaskeaften, den 13. Marts 1639, beregnet til 9 Sk. paa hver Person om Dagen, alt i god gangbar Mønt, ligesom hidtil, saafremt de ikke selv vil staa til Rette derfor. — I Jylland: Aalborg 52, Ribe 42, Aarhus 33, Randers 29, Viborg 26, Kolding 24, Horsens 18, Æbeltoft 17, Vejle 14, Lemvig 12, Sæby og Nykøbing hver 11, Varde, Thisted og Ringkøbing hver 10, Hjørring 9, Grenaa og Skive hver 8, Holstebro 7, Hobro 6, Skagen 4. — I Fyen: Odense 36, Svendborg 19, Nyborg og Kerteminde hver 16, Middelfart 11, Rudkøbing og Assens hver 10, Faaborg og Bogense hver 8. — I Sjælland: Køge 24, Helsingør 20, Næstved 17, Kalundborg 16, Slagelse 15, Holbæk 14, Slangerup 13, Skelskør 10, Nykøbing 9, Heddinge, Stege og Vordingborg hver 7, Præstø og Roskilde hver 6, Ringsted og Korsør hver 4. — I Lolland og Falster: Nakskov 28, Maribo 14, Stubbekøbing 10, Nysted 9, Saksøbing 6. — I Skaane: Malmø 30, Ystad 28, Landskrone 15, Lund 14, Ronneby 12, Helsingborg og Simmershavn hver 8, Varberg 6, Laholm, Skanør og Falsterbo hver 5, Falkenberg 2. Sj. R. 20, 44.

— Aab. Brev, hvorved Laurids Skinkel til Gierskouf faar Bevilling til at lade opbygge et Begravelseskapel for sig og sin Hustru ved Kirken i Skeibye, hvor det bedst og belejligt kan staa uden Skade for Kirken. [Iøvrigt enslydende med aab. Brev til samme af 18. Juli.] F. R. 4, 161.

— Miss. til Hr. Christen Tommesen. Da Kongen haaber, at Fredstraktaten med det allerførste skal foretages¹, skal han rette sin Lejlighed efter den forrige Befaling om straks at begive sig hertil [til Glückstadt]. J. T. 9, 596.

— Lignende Befaling til Hr. Tage Thott Ottsen. Udt. i J. T. 9, 596.

---

¹ D. v. s. at der skal indledes Fredsforhandlinger. Kristen Thomsen Sehested havde faaet lignende Befalinger 3. Juli 1634 og 9. Marts 1636.

11. Nov. (Flensborg). Miss. til Ifver Vind, [Lundenæs]. Af et Synsvidne erfarer Kongen, at et Stykke Kronens Eng, kaldet Smidager, som ligger i Sund Mark, herefter ikke kan yde mere i aarlig Afgift end 1 Harbopd. Smør, da Engen i langsommelig Tid ikke har været bortfæstet, fordi den var meget højt skyldsæt og Afgrøden tilmed i de forløbne Aar er blevet meget forringet. Han skal indskrive samme Eng i Jordebogen for en fremtidig Afgift af 1 Harbopd. Smør og siden aarlig gøre Regnskab for den. Endvidere ses det af Tingsvidner, at en Bolig, der ligger i Knuderup i hans Len og som bebos af Christen Bertelsen, nu i en 2 Aarstid har staaet øde og uden at der boede nogen derpaa, som kunde yde Kronens Landgilde og anden Rettighed, ligesom der heller ikke har været nogen Avl eller Sæd i den Tid i Boligens Jord, fordi den er meget højt skyldsæt, saa at ingen er i Stand til at yde den tidligere fastsatte Landgilde, og paa Grund af Jordens Skarphed, og af samme Vidner erfarer Kongen, at ingen herefter, om han da skal kunne klare sig nogenlunde paa nævnte Bolig, kan yde mere i aarlig Landgilde end Halvdelen af den fastsatte Landgilde, foruden at Skovsvinet er eftergivet og der ingen Ægter skal gøres. Adressaten skal straks indskrive samme Bolig i Jordebogen for den halve aarlige Landgilde, foruden at den skal være forskaanet for Skovsvinet og for Ægter, og føre det til Regnskab. J. T. 9, 596.

—¹ (Glückstadt). Miss. til Rigsraaderne i Fyen og Jylland om at give Møde den ..² Novbr. førstkommende i Kolding, hvor de vil blive underrettet om Kongens Vilje. J. T. 9, 603 b.

— Lignende Miss. til Hr. Mogens Kaas og Hr. Albrecht Skeel, hver især. Udt. i J. T. 9, 603 b.

13. Nov. (—). Aab. Brev, hvorved Madts Jensen, Herredsfoged i Tune³ Herred i Roskildegaaards Len i Sjælland, faar bevilget en Gaard i Kapele⁴, saa længe han forestaar Bestillingen som Herredsfoged. Gaarden, der sidst har været beboet af Oluf Trokelsen, som nu er død, har tidligere været ud-

¹ Indført sidst i 1638.
ved en Fejlskrift: Thinne.

² Datoen er ikke udfyldt.

³ Sj. R. har

⁴ Kappellev, Kildebrønde S., Tune H.

lagt til de forrige Herredsfogder, men er for nogle Aar siden kommet i Svang, fordi afdøde Oluf Feigel, som sidst blev Herredsfoged, ikke kunde bruge samme Gaards Avl, men fik en mindre Gaard i Tune. Det er ved Tingsvidner bevist, at Gaarden altid har været tillagt den, der har betjent Herredsfogderiet. Sj. R. 20, 42. K.

13. Nov. (Glückstadt). Miss. til Hr. Hans Lindenov. Afdøde Jokum Bruns Enke Dorte har berettet, at nogle af Bønderne paa Samsø ikke vil gøre Ægt og Arbejde til Kronens Gaard Sølfmarkgaard, som hun har i Forpagtning, uanset at hun har erhvervet Dom over dem, som han nærmere kan se af medfølgende Dom. Han skal tilholde de Bønder, som hun har Dom over, at pløje og saa som andre Kronens Fæstebønder, gøre Ægt og Arbejde til Sølfmarkgaard og iøvrigt ellers staar hende til Rette for den Ulydighed, de har vist mod hende. Sj. T. 26, 359. K.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Kongen har bevilget, at Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, paa Grev Voldemars Vegne maa faa 6 røde Liberikjortler, 3 Pikenérvaaben, 3 Piker, 6 Musketter af de store til 14 Kugler paa Pundet, Bandolerer og Fourquetter¹. Adressaten skal, naar der sker Henvendelse til ham derom med dette Brev, lade ham faa udleveret disse Ting af Tøjhuset ved Københavns Slot. Da Henning Valkendorf til sig selv har begæret 4 røde Kasakker for Betaling, tillader Kongen, at han faar disse for Betaling, dersom der ellers er nogen, der plejer at sælges. Sj. T. 26, 359. K.

— Miss. til Kommissarius Gregers Krabbe om at erstatte Itzehoe de Penge, som Byen har betalt Kaptejn Abel Spis's Kompagni paa Forskud. Den skal selv klarere det med underskrevne Beviser. F. T. 4, 491.

— Lignende Miss. til samme om at betale Wilster de Penge, som Byen har ydet Major Hans Petersens Kompagni som Forskud. Udt. i F. T. 4, 491.

— Lignende Miss. til samme om at betale Itzehoe Kloster de Penge, det har givet Henrik Rantzaus Kompagni paa Forskud. Udt. i F. T. 4, 491 b.

¹ Gaffer til Musketterne.

13. Nov. (Glückstadt). Lignende Miss. til Gregers Krabbe om at betale Krempe og Kremperisdorf de Penge, de har ydet Kaptejn Gunters Kompagni som Forskud. Udt. i F. T. 4, 491 b.

— Aab. Brev, hvorved Hendrik Kettvert¹, bosat i Stade, som har Tilgodehavender at fordre hos nogle af Kongens Undersaatte i Danmark og Norge, faar Bevilling til selv eller ved sin Fuldmægtig at maatte indkræve disse Tilgodehavender og blive hjulpet til at faa dem efter sine Haandskrifter og Beviser ved Retten uden vidtløftig Proces. Baltser Albret Berens, Kongens Faktor i Hamburg, har sagt god for ham, at han, naar han har indkrævet sit Tilgodehavende, ikke vil forlade Stade eller flytte sin Næring derfra for at nedsætte sig andetsteds, men blive i Stade og bruge sin Næring dér. Endvidere har Hendrik Kettvert forpligtet sig til hverken selv eller ved sin Fuldmægtig at indkræve nogen andens Tilgodehavende, hverken Hamburgeres eller andres, saafremt han ikke vil staa til Rette derfor. J. R. 9, 319 b.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Morten Søfrensen, Hospitalspræst i Kolding, som for sit Kalds Ringheds Skyld har faaet Bevilling² paa Kronens Part af Korntienden af Almind Sogn, maa give Penge i Stedet for Korn af Tienden, nemlig 1 Rdlr. for hver Td. Rug og Byg og 1 Sletdlr. for hver Td. Havre, hvilke Penge han aarlig i rette Tid skal levere paa Koldinghus Slot. Han har berettet, at samme Tiende er saa højt skyldsæt, at han ikke vel kan faa det Korn, som han aarlig skal give deraf til Kronen, og han har derfor andraget om at maatte give Penge for Kornet. Af den af Lensmanden sammesteds [Ernst Normand] afgivne Erklæring ses, at hans Opgivelse er rigtig og at det vil være til stor Gavn for ham, om han maa give Penge i Stedet for Korn. J. R. 9, 320. K.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne til Alslof, Rigens Marsk, og Hr. Christen Tommesen til Thanderopt, Rigens Kansler, Befalingsmænd i Vestervig Kloster og paa Kalø Slot. Da der er opstaaet Trætte mellem Hr. Christen Clemensen, Sognepræst i Viborg, paa den ene

¹ Han kaldes i Brevet Keittvert, Kietvert, Kietvart og Keitverch.

² 28. Marts 1635.

og Viborg Kapitel og de deri interesserede paa den anden Side om nogle af Viborg Hospitals Regnskaber, og da de har begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at afgøre Trætten, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at indstævne Parterne for sig, afgøre Tvistighederne mellem dem om Regnskaberne i Mindelighed eller ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. J. T. 9, 597.

14. Nov. (Glückstadt). Aab. Brev om, at da Albret Baltser Berens, Kongens Faktor i Hamborg, har berettet, at han gerne vil begynde en Salpeterhandel i Rusland, dersom Kongen vil give ham en Promotorialskrivelse og andre nødvendige Breve om samme Udførsel af Salpeter paa visse Aaringer, har Kongen tilskrevet Storfyrsten om samme Værks Fortsættelse og har givet Albret Baltser Berens Bevilling paa at maatte bruge samme Handel i 10 Aar. Kongen vil (naar der gøres Anfordring derom) aarlig hjælpe ham med Promotorialskrivelser, Pas og andre Breve. Derimod har Albret Baltser forpligtet sig overfor Kongen til, saafremt denne ønsker det, at levere ham Halvdelen af den indkøbte Salpeter for samme Køb, som det koster ham selv, med Regnskab eller (om det begæres) med edelige Certifikater efter den af ham derom udstedte Revers. Dersom det ved Hjælp af Kongens Skrivelse lykkes ham at faa et Parti foræret, maa han selv beholde en Tredjepart deraf, medens de to andre Parter skal tilfalde Kongen. Derimod skal han være forpligtet til at skaffe Kongens to Parter frit til Sø-kanten, enten til Narven, Riga, Revel eller Archangel, hvorfra Kongen enten selv vil lade dem afhente eller betale Fragten derfor. Kongen har ogsaa tilsagt ham og hans Arvinger, at naar nævnte Tid er forbi og dette Værk ellers faar god Fremgang, vil han forny denne Benaadning for dem fremfor nogen anden. J. R. 9, 319 b. K.

15. Nov. (—). Aab. Brev, hvorved Bent Pedersen Katt, Indvaaner i København, faar Bevilling paa med sit Skib, kaldet Katt, at sejle paa Nordlandene i tilkommende Aar og handle dér. Sj. R. 20, 42 b. K. (Tr.: KD. III. 188).

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Det er paalagt Kommissarierne i Sjælland at skaffe Adelens udskrevne Bønder-

soldater Gevær¹, hver tredje Harnisk og Pot² og de to andre hver en Musket med Bandolér og Furquetstok. Kommissarierne har nu meddelt, at Tiden er forløbet, saa at de ikke kan faa Geværet forskrevet fra Holland her ind i Landet inden Vinteren, hvorfor de har andraget om fra Tøjhuset for Københavns Slot at faa saa meget Gevær, som er fornødent til de sjællandske Soldater. Adressaten skal, naar der sker Henvendelse derom til ham med dette Brev, lade dem faa det nævnte Gevær, dog at de forpligter sig til paa Foraaret igen at levere ligesaa meget og godt Gevær til Tøjhuset, som de faar derfra. Sj. T. 26, 359 b. K.

15. Nov. (Glückstadt). Miss. til Hr. Claus Daa, Hr. Christoffer Ulfeldt, Hr. Jost Høeg, Hr. Hans Lindenov og Hr. Corfits Ulfeldt³. De skal straks begive sig over til Kolding, hvor de og flere andre Rigsraader, som ogsaa er befalet at møde dér, vil faa Kongens Vilje at vide. Sj. T. 26, 360. K.

— Miss. til Anders Bilde paa Øsel. Han har berettet, at han har forhandlet med Adelen dér paa Landet, at der af hver Gaard skal gives for Beichtpenge⁴ for dem og deres Bønder 2 Tdr. Korn eller deromkring, og af hver af Kongens Ladegaarde 1 Pd. Korn eller 2, og da dette ikke kan forslaa mod de to afskaffede Poster, at der saa foruden til hver Præst kunde udlægges en Bonde eller to med Landgilde, Ægt og Arbejde efter Kaldets Lejlighed, samt at alt saadant kan ske uden Formindskelse af Kongens Afgift. Anders Bilde skal føre dette til endelig Ende og siden tilsende Kongen en Designation over, hvad der bliver tillagt hver Præst i Korn af Kongens Ladegaard, af Adelen og af Bøndergaarde, saa at Kongen siden kan konfirmere det. Ligeledes skal han indsende Erklæring om, hvad der kan tillægges Superintendenten og hvormed hans Løn kan forbedres, hvorledes Skolemesterens Løn kan fastsættes, saa at han kan varetage Skolen alene og Kapellanen kan blive i sin Bestilling, og alt dette ligeledes uden Afgang i Kongens Indkomst eller i alt Fald med den mindst mulige Afgang. Sk. T. 6, 307 b.

¹ D. v. s.: Vaaben.   ² Jernhat.
Mogens Kaas, der atter er slettet.

³ K. har yderligere haft: Hr.
⁴ Tysk: Beichtgelder, Skrifte-
maalspenge.

15. Nov. (Glückstadt). Miss. til Gregers Krabbe. Der tilsendes ham nogle Fortegnelser over, hvad Kaptejn Luder Valtz's Kompagni har fortæret i Flensborg Amt, som han selv videre kan se. Han skal betale det mod underskrevne Beviser og føre det til Regnskab. F. T. 4, 491 b.

— Miss. til samme om at betale Uetersen Kloster de Penge, som Klostret har udlagt som Forskud til Ritmester Jochim Dofuerens Kompagni og som Klostret skal klarere med underskrevne Beviser. F. T. 4, 491 b.

— Lignende Miss. til samme om at betale Nottarf¹, Keldinghuusen, Hohen Wastede², Jefvensted³ og Schönefeld⁴ de Penge, som de har udlagt til Georg Valters Kompagni. Udt. i F. T. 4, 492.

— Lignende Miss. til samme om at betale Husfogden i Rendsborg de Penge, som han paa Rendsborg⁵ Amts Vegne har betalt som Forskud til Kaptejnløjtnant Johan Lechmands Kompagni. Udt. i F. T. 4, 492.

— Lignende Miss. til samme om at betale Amtskriveren i Rendsborg de Penge, som han har betalt som Forskud til Baltser Lidevolds Kompagni. Udt. i F. T. 4, 492.

16. Nov. (—). Miss. til Peder Basse. Det berettes, at Sognepræsten til Liungelse og Fugelsbølge Sogne paa Lafvind Hr. Hans Mickelsen for nogen Tid siden er død og har efterladt sig 9 Børn. Der findes ikke nogen paa deres fædrene Side, som kan være deres Væрге efter Loven, og deres Morbroder Hr. Jørgen Hans, Sognepræst til Skeby i Fyen, har indtrængende begæret at maatte blive forskaanet for dette Værgemaal, dels fordi han frygter for at komme til at forsømme sit Kald, dels af andre Grunde. Da han baade er en gejstlig Mand og han kunde komme til at forsømme sit Kald meget derved, og da han tilmed bor i et andet Land, har Kongen anset det for godt, at han forskaanes for at overtage samme Værgemaal. Peder Basse skal straks udpege⁶ andre dygtige og vederhæftige Mænd dér paa Landet i hans Sted til at være samme Børns Væрге. F. T. 4, 492.

¹ Nortorf. ² Hohenwestedt. ³ Jevnstedt. ⁴ Schenefeld (tidligere: Schonevelde). ⁵ F. T. har ved en Fejlskrift: Lensberger. ⁶ Dette eller et lignende Ord er glemt i F. T.

16. Nov. (Glückstadt). Miss. til Jacob Krabbe. Da der med det allerførste skal foretages Skifte efter afdøde Ingeborrig Galt¹, skal han rette sin Lejlighed efter at være til Stede paa samme Tid og Sted, overtage Værgemaalet for Jomfru Sesel Galt, medens Skiftet staar paa, paase, at der kun vederfares hende, hvad der er Ret, og siden overlevere Værgemaalet til hendes rette Værg. J. T. 9, 597 b.

— Lignende Miss. til Morten Pax om at være Værg paa samme Skifte for Jomfru Reygese Galt². Udt. i J. T. 9, 598.

22. Nov. (—). Miss. til Frederik Urne. Det berettes, at Mickel Berendtsen, Toldskriver i Øresund, som for nogen Tid siden i et Aar har været Skriver paa Korsør Slot hos Ventsel Rotkirk, Embedsmand paa Korsør og Antvorskov Slotte, aldeles ikke har gjort Rigtighed, ikke har skaffet Kvittans i Rentekammeret og ikke heller har gjort Ventsel Rotkirk selv Regnskab for det, som han burde gøre ham Regnskab for. Frederik Urne skal tilholde Mickel Berendtsen inden førstkommende Helligtrekongersdag at gøre Ventsel Rotkirk Rigtighed, baade i Rentekammeret og til ham selv, for, hvad han rettelig bør. I Mellemtiden maa han aldeles ikke befatte sig med Toldskriverbestillingen i nogen Maade, indtil han har klareret indtil nævnte Tid. Sj. T. 26, 360 b. K.

— Aab. Brev³, hvorved Christen Lassen Solgaard, Raadmand i Holstebro, som har en Gaard, kaldet Dalgaard, i Bondeby[en] i Nafver Sogn, hvoraf Kronen har Herligheden, eftersom Gaarden er sat for højt i Landgilde og ikke

¹ Hun var g. m. ufri Niels Grøn i Borup og kaldes derfor ikke Frue.
² Regitse er formentlig en Fejlskrift for Birgitte. Ingeborg Galt havde 3 ugifte Søstre: Sidsel, Birgitte og Sofie. Fejlskriften kan stamme fra, at deres Moder Regitse Rosenkrantz hed saaledes til Fornavn. ³ Udenfor er skrevet: Dette Brev paa Dalgaard blev kasseret og et andet udstedt 1640 in May. — Dette Brev, i hvilket Kristen Lassen kaldes Salgaard, ikke Solgaard, og som er dateret 19. Maj 1640, afviger fra ovenstaaende Brev ved, at hele Landgilden af Gaarden er opgivet til samme Størrelse som Afslaget i ovenstaaende Brev, medens Afslaget dér er sat til Halvdelen af den anførte Landgilde. Ved ovenstaaende Brev af 22. Nov. 1638 skulde saaledes hele Landgilden være eftergivet, ved Brevet af 19. Maj 1640 kun Halvdelen.

kan taale at bære den, faar bevilget følgende Afslag, nemlig 2 Grot Leding, 3 Pd. Smør, 1 Skovsvin, 1 Faar, 1 Gaas, 2 Høns, $\frac{1}{3}$ Dlr., 12 Skpr. Havre Gæsteri og 4 Sk. Spindepenge. Denne høje Landgilde er Grunden til, at ingen har villet fæste Gaarden, og at den ikke heller har betalt den Afgift, for hvilken den nu er sat; tilmed er det paa fjerde Aar siden, at den Mand, som sidst beboede den, paa Grund af Armod maatte flytte bort fra den. Af Tingsvidner, som er optaget til Ting, ses det, at det ovenfor angivne er Sandhed. J. R. 9, 320.

23. Nov. (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Peter von Essen¹, Borger i Hamborg, faar Bevilling til paa det engelske Societets Vegne at indkræve sit Tilgodehavende i Danmark og Norge. Det berettes, at han har noget Tilgodehavende at fordre hos Kongens Undersaatte i Danmark og Norge, og at han har afstaaet denne Gældsfordring til det engelske Societet i Hamborg som en virkelig Skyld. Societetet har derefter af Kongen begæret Bevilling til ved sin Fuldmægtig at lade indkræve, hvad der med Dokumenter og Haandskrifter kan bevises at tilkomme Selskabet af Peter van Essens Tilgodehavende. Endvidere har Societetet, for at dette Tilgodehavende kan blive betalt desto hurtigere, andraget om at maatte lade Peter van Essen selv som dets Fuldmægtig indkræve det, og den engelske Resident i Hamborg har overfor Kongen efter Begæring paa det engelske Societets Vegne erklæret, at det endnu ikke har faaet den ringeste Sum af dette Tilgodehavende. Desuden har Peter van Essen overfor Kongen forpligtet sig til ikke at indkræve nogen andens Tilgodehavende. Det bevilges derfor, at Peter van Essen af Kongens Undersaatte i Danmark og Norge som Fuldmægtig for det engelske Societet i Hamborg maa indkræve den Del af sit Tilgodehavende, som han ved Beviser og Haandskrifter kan godtgøre tilkommer ham, og som han har afstaaet til Societetet. Sj. R. 20, 43. K.

— Miss. til Gregers Krabbe om at erstatte Preetz Kloster de Penge, som Klostret har udlagt som Forskud til Oberstløjtnant Frederik von Buchholtz's Kompagni, og klarere dem med underskrevne Beviser. F. T. 4, 493.

¹ K. har: van Essen, Sj. R. som oftest: von Essen.

23. Nov. (Glückstadt). Miss. til Mogens Sehested, [Skivehus]. En Mand, ved Navn Jens Christesen, i Veyby Præstegaard i hans Len har for nogen Tid siden i en Supplik til Kongen højlig besværet sig over Adressaten og beskyldt denne for haardelig at have efterstræbt ham og skilt ham fra hans Gaard, som han har boet paa i 36 Aar, i hvilke han rigtig har ydet sin Landgilde og Rettighed i lovlig Tid, vedligeholdt Gaarden og forbedret den meget, og andet mere, som hans Angivelse formelder. Af den Erklæring, som Mogens Sehested efter Befaling har indsendt, erfarer Kongen, at hans Paastande er usandfærdige og løgnagtige, hvilket Mogens Sehested har bevist ved Røding Herreds Dom. Tilmed har Jens Christesen gjort Bønderne i Lenet opstudsige og oprørske, saa de næppe vil gøre, hvad de bør. Mogens Sehested har derfor begæret Kongens Tildelelse til at lade Jens Christesen tilbørligt straffe for sine uhørsommelige Gerninger, andre til et Eksempel. Han skal lade Jens Christesen forfølge ved Retten, tage Dom over ham og siden sende ham med Dommen til Bremerholm, saafremt han ikke har fortjent større Straf. J. T. 9, 598.

24. Nov. (—). Miss. til Vindsens Bilde til Valbygaard og Køn Jokum Grabow til Uttestrup¹. Emmike Sparre til Jonstrup er for nogen Tid siden død og har efterladt sig en temmelig stor Gæld. Hans Enke Fru Birgitte Clausdatter har nu andraget om Kongens Befaling til Adressaterne om, at de snarest skal begive sig til Jonstrup Hovedgaard og dér registrere alt Jordegods, Løsøre og Gæld, som findes kan efter afdøde Emmike Sparre. De skal gøre dette og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 360 b.

25. Nov. (—). Miss. til Gregers Krabbe. Han har begæret at faa at vide, om han skal rette sig efter de Befalinger, der er udstedt til Tønne Friis, og efter de Befalinger, som Mogens Sehested har faaet før ham vedrørende den Bestilling som Kommissarius, som Adressaten nu forestaar. Han skal aldeles rette sig efter alle de foregaaende Befalinger,

¹ Ottestrup, Ringsted H.

som Tønne Friis og Mogens Sehested har faaet før ham vedrørende denne Stilling. F. T. 4, 493 b.

26. Nov. (Glückstadt). Miss. til Gunde Lange. En Mand, ved Navn Morten Porthuus, Indvaaner i Aalborg, har berettet, at han for nogle Aar siden har haft et Gældskrav paa en Mand i Hamborrig, ved Navn Peter Møller. Denne Gæld erklaerede Peter Møller sig villig til at betale, hvad der ogsaa skete, og blandt andet gav han Morten Porthuus som Betaling et Haandskrift paa 775 Mark lybsk, som Morten Porthuus's Broder Hands Porthuus¹, Borger i Aalborg, havde udstedt til forskrevne Hamborger. Morten Porthuus havde derefter overtaget samme Haandskrift for fuldkommen Betaling, fordi han ikke vilde lade sin Broder vederfares Spot, men vilde akceptere hans udgivne Haandskrift for fulde i Haab om, at han som hans egen Broder skulde findes taknemmelig og betale ham igen. Men det skete anderledes, idet hans Broder ikke vilde godtgøre ham disse Penge, fordi det af Kongen udstedte Mandat siger, at ingen Danske maa betale nogen Hamborger. Gunde Lange skal kalde begge Brødre for sig og forlige dem, foreholde Hands Porthuus, at samme Gældskrav nu ikke mere kan kaldes for en Hamborgers Krav, men en Danskers og hans egen Broders, der (maaske) har overtaget det, før Kongens sidste offentlige Mandat udgik, for at Brødrene uden Vidtløftighed kan komme til Ende hermed og Morten Porthuus kan faa erstattet, hvad han med Rette kan have at fordre af sin Broder. J. T. 9, 598 b.

27. Nov. (—). Ekspektancebrev for M. Thomes Mickelsen, Skolemester i den kongelige fri Skole i Hillerød ved Frederiksborg Slot, for hans flittige og tro Tjeneste, paa det første ledige Kanonikat ved Domkirken i Roskilde, dog de tidligere udstedte Ekspektancebreve dermed uforkrænket i alle Maader. [Med Art. 2]. Sj. R. 20, 44. K.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om, at Kongen har antaget denne M. Claus van Daan til Rotgieter i København efter afdøde Felix Fuex. Naar han begiver sig dertil, skal Adressaten lade ham indsætte i hans Bestilling og lade ham faa

¹ Han kaldes i Miss. af 26. Febr. 1636: Hans Borthuus.

den samme Bestalling, som hans Formand har haft. Sj. T. 26, 361. K.

28. Nov. (Glückstadt). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Kongen har bestemt, at Skibet Gak med, Arken og et af de største Koffardiskibe, som findes i Tjenesten, tilkommende Sommer uafbrudt skal gaa mellem Norge og Fæstningen Glückstadt for at hente Bjælker, Sparrer og Realer, som skæres af tykke Deler og slaas udenpaa Bolværket. Af dette Tømmer skal Gak med indtage det største, de andre det mindre. Paa Gak med skal der sættes en Kaptejn, der kan fungere som Admiral, og paa hvert af de andre en Løjtnant, med saa mange Folk, onde og gode¹, (hvilket ogsaa skal have i Agt), som kan losse Skibene, naar de kommer til Glückstadt. Skibene skal, naar de lades i Norge, stuves fulde med Brændevad, som siden skal tilstilles Husfogden paa Glycksborrig i Favnetal. Han skal derfor anordne, at disse Skibe i Vinter bliver vel istandsat, navnlig Gak med, som forrige Sommer var helt læk og svag. Endvidere tilsendes der ham nogle Breve til Statholderen i Norge om samme Tømmer og Brændevad og om Christiansøes Bygning. Han skal straks med et særligt Bud sende dem til Statholderen. Sj. T. 26, 361. K.

— Miss. til Jockomb Beck om straks og uden lang Forhaling at begive sig ud og indtil videre være Krigskommissarius i Stedet for Gregers Krabbe til Torstelund, hvem Kongen har forløvet at begive sig til Danmark igen, da hans Frue² er afgaaet ved Døden. J. T. 9, 599 b.

29. Nov. (—). Miss. til Rentemestrene. Jockum Beck til Gladsax, Embedsmand paa Bøvling Slot, har berettet, at de har regnet ham til Mangel i Malmøhus Regnskaber fra afdøde Sigvort Grubbes Tid noget øde og forarmet Gods, som har staaet øde efter Tingsvidnes Lydelse og som i langsommelig Tid har været øde, saa at der ikke har været nogen Landgilde, Rettighed eller Skat at faa deraf, hvorfor han har begæret at faa det godgjort i Rentekammeret. Saafremt sligt nylig er blevet bevilget Arvingerne efter andre, der er døde, tillader Kon-

¹ Maaske en Føjlskrift for: unge og gode.   ² Helvig Rud.

gen, at det ogsaa maa godtgøres ham. Sj. T. 26, 361 b. K. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

29. Nov. (Glückstadt). Miss. til Jørgen Vind om at møde til det Omslag 1639. Udt. i Sj. T. 26, 362. K.

— Miss. til Christian Bülow. Hans Pedersen, Indvaaner i Købstaden Laholm, har berettet, at Afgiften af nogle Kirke-tiender, som han har i Fæste, i Adressatens Len [Laholm], er brændt forrige Aar, da største Delen af Laholm brændte, og har andraget om at faa eftergivet en Del af disse Tiende-afgifter. Da Kongen af Christian Bülows Erklæring erfarer, at Andragerens Opgivelse er sandfærdig, eftergiver Kongen ham en Del af Afgiften af disse Tiender efter Adressatens Skøn, hvilket denne skal føre til Røgnskab. Sk. T. 6, 308.

30. Nov. (—). Miss. til Lensmændene i Danmark og Norge. Da Kongen har bestemt, at der skal holdes almindelige Bededage i Danmark og Norge den 5., 6 og 7. Marts først-kommende, skal de i deres Len anordne, at der paa samme Bededage ikke holdes Ting, Stævne eller anden sliq verdslig Handling eller Forsamling, men at dette og al Bankettering, Drik, Øl- og Vintappen og al anden Ubekvemmelighed alvorlig forbydes. [Nedenfor paa K. er tilskrevet:]¹ Alt Raadet fik lige saadant et Brev, undtagen at der stod: Vor s. G.². Sj. T. 26, 362. K. Orig. (meget medtaget, til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Lignende Miss. til Landsdommerne³ med Anmodning om at lade det forkynde paa Landstinget. Sj. T. 26, 362 b. K.

— Lignende Miss. til Prots Mund med Tilføjelse af, at der tilsendes ham vedlagt to Missiver til Bisperne paa Island om samme Bededage. Han skal snarest tilsende Bisperne dem. Sj. T. 26, 362 b. K. (Tr.: M. Ketilson: Forordn. til Island II, 422 f.).

— Miss. til Bisperne i Danmark, Norge og paa Island om Afholdelse af Bededage, den 5., 6. og 7. Marts først-kommende. Sj. T. 26, 363. K. Origg. (til Dr. Hans Mickelsen,

---

¹ I Sj. T. er dette glemt.   ² Til Lensmændene var Indledningen: Vor Gunst tilforn, til Rigsraaderne: Vor synderlig Gunst.   ³ De op-regnes alle.

Fyens Stift) i Landsark. i Odense, og (til M. Kristen Hansen, Vendelbo Stift, m. Paategn.: datas s. reg. m. litteras Glückstadij 30. IXbris 1638 de litaniiis, accepi 19. Jan. 1639, og til Dr. Johan Borkardsen, Superintendent over Ribe Stift) i Landsark. i Viborg. (Tr.: (m. fejl Datum: 9. Nov.) i Dsk. KL. III, 272 ff., M. Ketilson: Forordn. til Island II, 422 f.).

30. Nov. (Glückstadt). Miss. til Rektor og Professorer i Universitetet i København. Kongen har anset det for godt, at der snarest skal holdes Bededage i Danmark og Norge. Da det berettes, at afdøde Dr. Hans Reisener, Superintendent over Sjællands Stift, har udarbejdet samme Bededagsprædikener, skal Adressaterne gennemse disse og siden lade dem trykke og udgive dem. Sj. T. 26, 362. K. Orig. i Univers. Ark. Nr. 1204¹.

1. Dec. (—). Bestalling for Mauridts Brun som Løjtnant til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af ...² Kurantdlr. og to Hofklædninger for sig selvanden fra Bestallingsdagen at regne, at betale af Rentemestrene. K. Udt. i Sj. R. 20, 45 b³.

— Miss. til Christen Kaas. Da Kongen for nogen Tid siden⁴ har bevilget, at Jomfru Anne Brun Hertvigsdatter maa være sin egen Værge, skal han overlevere Værgemaal for hende til hende selv og gøre Regnskab for dets Indtægt og Udgift. J. T. 9, 600.

— Miss. til Palle Rodsten og Tommis Kaas. Da Kongen for nogen Tid siden har bevilget, at Jomfru Anne Brun Hertvigsdatter maa være sin egen Værge og derfor har befalet Christen Kaas til Skiebstedgaard, som hidtil har forestaaet hendes Værgemaal, at overlevere dette til hende, skal de rette deres Lejlighed efter at give Møde, naar han leverer Værgemaal fra sig til Jomfru Anne Brun, bilægge de muligt opkom-

¹ Konsistoriets Arkiv er blevet omordnet og indlemmet i Universitetets Ark, som derefter for den ældre Dels Vedkommende er afgivet til Rigsarkivet. Aktstykkerne citeres nu som: Univers. Ark. og det nye Nummer. ² Beløbet mangler baade i Sj. R. og i K. ³ Udtoget er senere indføjet ved Siden af Listen over Borgelejepegene af 10. Nov. ⁴ 12. Febr. 1638.

mende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne det beskrevet. J. T. 9, 599 b.

3. Dec. (Glückstadt). Miss. til Rentemestrene. Det bemærkes Aar efter andet, at Rigets daglige Indkomst ikke kan strække til til Holmen og andre nødvendige og uomgængelige Udgifter, saa at man altid nødes til at gribe til Tolden i Sundet, som altid har været Kongens Haandpenge, men som alligevel nu og i lang Tid har været brugt til slig Udgift, eller ogsaa har man begæret Skat af Riget hos Rigens Raad, der sommetider bevilger en halv, sommetider en hel Skat (som dog intet forslaar, uden at den almindelige Skat paabydes, „som seldsom udkommer“, hvoraf Kongen i Aar alligevel ikke faar noget, skønt han dog maa forrente mange Penge), og sommetider slet ikke bevilger noget for Folkets Armod's Skyld. Adressaterne skal derfor nu efter den Ed, de har svoret Kongen, sætte Indkomsten af Kronens Len og anden Indkomst, være sig imod hvem det være vil¹, baade Tolden og al anden Akcisetold, store og smaa², af hvad Art nævnes kan, som bruges til slig Udgift, undtagen den i Sundet, som tilhører Kongen selv, saaledes, at man uden nogen Skrupulering³ kan holde det daglige Folk og ikke altid skal forvente Kontributioner, det skulde da være, at Tiderne var anderledes. For denne Gang tillader Kongen, at Adressaterne maa tage⁴ 42,000 Daler, og intet mere, af den norske Skat, saa at de kan komme nogenlunde til Rette med Folkene. Resten skal tages med til Omslaget. Sj. T. 26, 364. K.

U. D. Dec.⁵ (Haderslev). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt om straks at modtage 14064 Rd. in specie af den norske Unionsskat, som skal leveres i Renteriet, og ufortøvet fremsende dem til Kongen til Haderslev. Der tilstilles ham herhos et Pas til Brug for den, der sendes til Kongen med disse Penge. Sk. T. 6, 308 b.

---

¹ Meningen maa være: hvem det end gaar ud over.   ² D. v. s.: almindelig Told og Smaatold.   ³ D. v. s.: uden at være alt for nøje-regnende.   ⁴ K. har først haft: tage saa mange Penge af den norske Skat, hvilket er rettet til det ovenfor anførte, bestemte Beløb.   ⁵ Indført mellem 29. Nov. og 8. Dec.

7. Dec. (Glückstadt). Aab. Brev om, at Hans Uldrik Gyldenløve til Vinding, Kongens Kammerjunker, saa længe han beklæder denne Stilling, fritages for den paa Stændernes sidste Forsamling i Odense af Adelen og Ridderskabet i Danmark bevilgede Kontribution og Udskrivning af Soldater af deres egne Bønder til Rigets Forsvar i denne farlige Tids Tilstand. Sj. R. 20, 45 b. K.

8. Dec. (—). Aab. Brev om Behandlingen af Varer, der passerer gennem Beltet, for at forhindre Toldsvig. Sj. R. 20, 46. K. (Tr.: CCD. IV. 738 f.).

— Aab. Brev om, at Albret Baldtser Berns, Kongens Faktor i Hamborg, maa indtræde i det østerske Kompagni. Sj. R. 20, 47. K. (Tr.: KD. III. 188 f.).

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gotland, hvorved han efter sin Begæring faar Tilladelse til til Foraaret at begive sig i nogen Tid til Danmark for dér at forrette sine Ærender, dog at han sørger for, at der i hans Fraværelse ikke forsømmes noget i hans Len eller paa Slottet. Sk. T. 6, 309.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Det berettes, at de fremmede Skibe, som løber til Kerteminde for at lade og losse, ikke kommer til Nyborg for at erlægge Forhøjningstold eller anden Rettighed, og at Tolderen i Kerteminde heller ikke opkræver den. Han skal tilholde Tolderen i Kerteminde ikke at lade nogen losse eller lade, med mindre de giver Forhøjningstolden og anden Rettighed, der tilkommer Kongen. F. T. 4, 494.

— Miss. til Hospitalsforstanderen i Aalborg. Da Hr. Jørgen Urne til Alslef har begæret en Aalborg Hospital tilhørende øde Gaard i Nørkongesløf By i Hellum Herred til Mage-skifte for 1 Gaard i Houbro¹ By og Sogn i Aars Herred, skal Adressaten snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt denne Gaard for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Hospitalet J. T. 9, 600 b.

9. Dec. (—). Bestalling for Svend Povelsen, Visitør i Beltet, som Kaptejn til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler². Sj. R. 20, 47. K.

---

¹ Havbro, Aars H. ² K. har først haft følgende Slutning: Dog skal han ingen anden Pension eller Besolding have for samme sin Kaptejnsbestalling end den Besolding, han nu faar for sin Visitørsbestilling. Dette er atter slettet.

10. Dec. (Glückstadt). Miss. til Niels Trolle og Christen Skeel Albretsen, [Landkommissarier i Sjælland]. Da det paa Stændernes sidste Forsamling i Odense blev vedtaget, at den af Adelen i Lolland og Falster bevilgede Kontribution skal oppebæres af de sjællandske Kommissarier og nedlægges og forvares i den sjællandske Landkiste, skal de modtage denne Kontribution af Stænderne i Lolland og Falster og nedlægge og forvare den sammen med den sjællandske i Landkisten. Sj. T. 26, 365. K. Orig. i Sjæll. Landkom. Ark. 1638 Nr. 7 (6), RRBr. 49, XLVII. (Jvfr. Kr. Erslev: Rigsraad og Stænder i Kristian den IV's Tid II, 492, 4).

—¹ Miss. til Hr. Albret Skeel², Landkommissarius i Jylland. Kongen har befaleet ham at levere den sidst paabudte Skat i Kongens eget Kammer, men da Kongen nu skal bruge den til Unionens Undsætningsfolk i Fyrstendømmet Holstein, skal han snarest fremsende Skatten til Gregers Krabbe til Tostelund, Generalkommissarius ved det nævnte Krigsfolk, med et Bud, som kan modtage tilbørlig Kvittering for Pengene. Dersom nogen af Lensmændene i Jylland endnu ikke har fremsendt Skatten, skal han straks underrette dem om, at det er Kongens Vilje og Befaling, at de uden Forsømmelse leverer samme Skat til Adressaten, saafremt de ikke selv vil staa til Rette for den. Sj. T. 26, 364 b. K.

— Lignende Miss., mutatis mutandis, til Hr. Claus Daa i Sjælland, Lolland og Falster, Hr. Christopher Ulfeldt i Skaane, Halland og Blekinge, Hr. Christopher Urne i Norge og Henning Valkendorf i Fyen. Udt. i Sj. T. 26, 364 b. K.

— Miss. til Gunde Rosenkrantz. Jomfru Karen Lykke til Snellerød har for nogen Tid siden³ faaet Ekspektancebrev paa Kronens Part af Korntienden af Nørre Rørum Sogn i Froste Herred i hans Len, som Hermand i Nøderop har i Fæste paa Livstid, efter hans Død for sædvanlig Fæste og Afgift. Det berettes nu, at samme Tiende af Adressaten er bortfæstet til Bønderne, medens Jomfru Karen Lykkes Bud var

---

¹ Hverken Sj. T. eller K. har nogen Datering. Brevet er indført umiddelbart foran ovenstaaende Miss. af 10. Dec. ² Adressatens Navn findes kun i K. ³ 27. Juli 1638; det lyder dog paa Kirkens Part, ikke paa Kronens.

paa Rejsen med samme Ekspektancebrev, og at Fæstebrevet er erhvervet hos ham efter en urigtig Beretning, idet Bønderne foregav, at Herman i Nøderup skulde være afgaaet ved Døden, hvilket dog var usandfærdigt. Kongen vil ganske vist ikke, at nogen Lensmands Fæstebrev skal svækkes, da deres Myndighed er givet dem af Kongen, men da der er handlet saa vrangt og usandfærdigt i dette Tilfælde, skal Adressaten afkræve Bønderne det af ham udstedte Fæstebrev og lade Jomfru Karen Lykke beholde Tienden. Ligeledes skal han tilholde Bønderne heri at være hende horig og lydige og yde deres Tiende i rette Tid efter Recessen, saafremt de ikke vil tiltales og straffes, som vedbør. Sk. T. 6, 309.

10. Dec. (Glückstadt). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt. Giertrud Grib har berettet, at hun uden rimelig Aarsag tribuleres meget af sine egne, maaske fordi de vil skille hende ved det ringe, som hun har, fordi hun har giftet sig med en ufri Mand, uanset at det var med hendes Slægt og Venners Samtykke. Hun vil ikke gerne besværes med en lang Proces herom, tilmed da hun som Kvindeperson ikke forstaar det, men da hun dog ikke kan lade det uanset, har hun begæret denne Kongens Befaling til Hr. Christoffer Ulfeldt om at paatage sig Værgemaalet for hende og forsvare hende til Tinge og hvor det ellers er fornødent, saavidt det kan ske med Lov og Ret. Han skal paatage sig hendes Værgemaal som ovenfor nævnt. Sk. T. 6, 310.

— Miss. til Ernst Normand. Da Rentemestrene nu efter Kongens Befaling har akkorderet med Morten Panck, Borge-mester og Tolder i Kolding, om at levere 20 Læster Kød paa Provianthuset i København, skal Adressaten herefter, naar Morten Panck beviser, at han har akkorderet med Rentemestrene om at levere Kødet og leverer det, aabne Toldkisten i Kolding og af den betale ham disse 20 Læster Kød efter Rentemestrenes Akkord, da Adressaten selv plejer at betales af den og Morten Panck har Kongens Miss. paa, at han skal betales af Toldkisten. J. T. 9, 601.

11. Dec. (—). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. En Mand, ved Navn Søfren Threder, har for rum Tid siden været Fange-foged paa Bremerholm og har i den Tid løsladt en Fange fra Holmen for 2 Rdlr. og har ogsaa i andre Maader forset

sig, hvorfor han efter Kongens Befaling er grebet og sidder paa Aalborghus Slot. Adressaten skal paa Bremerholm lade nævnte hans Forseelse undersøge, tage beskrevet, hvad der kan oplyses derom og sende alle Dokumenterne derom til Gunde Lange til Bredeinge, for at han kan tage Dom derefter og lade ske Eksekution. Sj. T. 26, 365.

12. Dec. (Glückstadt). Aab. Brev om, at de, der skal bringe Pengene fra Riget¹ til Betaling af de her ude liggende Folk, skal føre Pengene til Flensborghus og overlevere dem til Amtmanden Hr. Key von Ahlefeldt, som skal forvare dem indtil videre Ordre. Sj. R. 20, 47 b. K.

23. Dec. (Haderslev). Miss. til Jørgen Vind til Gundestrup og Sten Beck til Førsløf, Rentemestre. De skal straks fremsende Fortegnelse over, hvor meget Brød der plejer at bages paa Lenene og hvor meget Brød der plejer at leveres fra Lenene hvert især, og ligeledes hvor meget Gryn der plejer at fremsendes fra hvert Len og hvor meget Malt der plejer at gøres i hvert Len og fremsendes til Provianthuset, samt en Fortegnelse over, hvor meget Bagerne i Provianthuset, Mesteren saavel som Svendene, aarlig faar i Løn og Kostpenge. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

25. Dec. (—). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm om, at han efter sin Begæring paa Grund af sin store Svaghed forløves og maa være borte fra Lenet i Vinter, dog skal han ordne alting saaledes paa Slottet og i Lenet, at intet forsømmes i hans Fraværelse. Sk. T. 6, 310 b.

26. Dec. (—). Miss. til Hr. Claus Daa om straks til Haderslev Slot at fremsende de Penge, som de har hos sig af den sjællandske Kontribution. Han skal siden faa Kvittering for dem. Sj. T. 26, 365 b.² K.

— Lignende Miss. til Hr. Christopher Ulfeldt om den skaanske og Henning Valkendorf om den fyenske Kontribution. Udt. i Sj. T. 26, 365 b. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

---

¹ Se Miss. af 10. Dec. ovfr. ² I Sj. T. er Miss. til ham, Kristoffer Ulfeldt og Henning Valkendorf slaaet sammen til et. Disse Miss. er muligvis de samme, der i Udtog er indført uden Dag og Sted i Sj. T. 26, 364 b. Se ovfr. S. 563.

26. Dec. (Haderslev). Miss. til Rigsraaderne i Jylland og Fyen om at give Møde i Kolding nu førstkommende Lørdag den 29. Dec., hvor de videre skal faa Kongens Vilje at vide. K. Udt. i Sj. T. 26, 365 b.

— Miss. til Tønne Friis. Han skal med det allerførste forføje sig til Kolding med de Røgnskaber, som han endnu har uklareret fra hans Stilling som Kommissarius over Rigens Folk, der ligger i Fyrstendømmet Holsten. Han skal der klarere alt udførligt, hvorefter han vil faa Kvittering. J. T. 9, 601 b.

— Miss. til Falck Gjõe Falksen og Mogens Sehested. De har for nogen Tid siden¹ faaet Kongens Befaling vedrørende Christoffer Gjõe til Asendrup, som har berettet, at han vilde gøre sin Svoger Jørgen Høg til Sadbøl² paa dennes Barns Vegne Regnskab for Værgemaal for hans afdøde Søster Jomfru Einger Gjõe, som han har forestaaet, naar de begge var indstævnet af Adressaterne. Da det berettes, at denne Befaling endnu ikke er efterkommet, skal de snarest indstævne begge Parter for sig med Værgemaal, Regnskaber og alt andet, der maatte vedrøre afdøde Jomfru Einger Gjõe og som kunde være uklareret, bilægge de mulige Tvistigheder i Mindelighed eller bilægge dem ved endelig Dom uden videre Ophold og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted, saa at Kongens Befaling efterkommes uden Ophold. J. T. 9, 601 b.

27. Dec. (—). Miss. til Laureids Ebbesen. Da det berettes, at en Gaard i hans Len [Skanderborg], kaldet Boropt³, nu er ledig, og at Jomfru Sædsel Galt har begæret at maatte faa den mod den tilbørlige aarlige Landskyld, tillader Kongen, at hun maa faa samme Gaard, fri for Fæste, Ægt og Arbejde, dog at hun skal yde den aarlige Landgilde, som plejer

---

¹ Se 21. Maj 1637 og 21. Aug. 1638.   ² Formentlig Fejlskrift for: Todbøl, Hundborg H.   ³ Maaske Borupgaard, Kattrup S., Vor H., der formentlig er den eneste Gaard af dette Navn i Lenet. Maaske er det her, ufri Niels Grøn boede, som var g. m. Sidsel Galts Søster Ingeborg, der var død tidligere paa Aaret, hvorved Gaarden kan være blevet ledig

at gaa af Gaarden. Han skal lade hende faa Gaarden paa disse Betingelser. J. T. 9, 602.

U. D.¹ Dec. (Haderslev). Miss. til Morten Pax til Bierre og Jacob Krabbe til Vabensholm². Der er opstaaet Trætte mellem Hendrik Rantzau til Møgelkier paa den ene Side og Ernst Normand til Selsø paa den anden Side om noget Gods, som han [Ernst Normand] har købt af Morten Pax, som igen tilforn har købt det af Knud Galt. Sagen har været indstævnet for Niels Krag til Trudshollomb og Erik Juel til Hundsbeck, Landsdommere i Nørrejylland, som har paalagt Ernst Normand at skaffe de Lodder til Stede, hvorefter Godset er skiftet mellem de Galter, førend Morten Pax købte det af dem, for de deraf kunde faa nogen Underretning til at dømme dem imellem. Det berettes nu, at Fru Engebørrig Galt har haft forbemeldte Lodder i sin Forvaring, og da hendes Brevkiste er under Forsegling, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at opbryde hendes Breve³, som er under Forsegling, deraf udtage de Lodder og Breve, som vedrører nævnte Gods, der kaldes Bispens Enemærke, og som ligger i Klakring Nørskouf, lade tage en Kopi deraf under deres Haand og Segl og siden igen forsegle Lodderne og de andre Breve, som findes dér. J. T. 9, 602 b.

27. Dec.⁴ (—). Miss. til Jørgen Grubbe til Thostrup, [Otte] Brahe Pedersen til Thorbe[nfeldt], Vicents(!) Bilde til Valb[yygaard] og Flemming Ulfeldt til O[reby]gaard. Da der er opstaaet Trætte mellem Borker [Rud] til Sebygaard paa den ene Side og Just Frederik von Pappenheim, Lauge Bilde til Haffverløcke, Landsdommer i Lolland, samt Rasmus Clausen paa dennes Husbondes, Hr. Christoffer Urnes Vegne om et Stykke Overdrift, hvorpaa der ikke er nogen Skov, kaldet Bolle Tvede⁵, og om en Mose,

---

¹ Indført efter 27. Dec.   ² Væbnørholm, Tyrsting H.   ³ D. v. s. Brevkiste.   ⁴ K. er under Teksten dateret 27. Dec., bagpaa 28. Dec. K. er meget beskadiget i Siden; det manglende er, saavidt muligt, suppleret her og sat i skarp Parentes.   ⁵ Det ses ikke, hvad der menes; maaske drejer det sig om et Overdrev i Tvede, Halsted S., Lollands Nørre H., hvor ogsaa Sæbygaard laa. I samme Sogn laa ogsaa en Del af Øster-Karleby.

kaldet Vesmøese(!), som ligger mellem Borker Ruds Ene-mærkeskov til Sebygaard paa den ene Side og Karlebye, de andre Interesseredes Skov, paa den anden Side, hvorpaa der har været opkrævet 13 Oldinge, som har gjort, svoret og udgaaet et Markeskel efter Vidnesbyrd, som er vidnet for dem, mellem Borkert Rud og de Interesserede [om nogle] Sten, som [Bo]rker Rud mener er sat paa hans Grund og Ejendom, ham til Skade og Forringelse, efter deres Afsigters videre Formelding. Borker Rud har derfor begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at begive sig til Aastedet og da at vide, kende og dømme i Sagen. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til med det allerførste at begive sig til Aastederne, tage Vidnesbyrdene for sig, granske Sagen i Nærværelse af Parterne og de 13 Oldinge og derefter dømme baade paa Vidnesbyrdene og Oldingenes Stening, derefter vide og gøre et retfærdigt Skel mellem Parterne, sætte Sten og Stabel, som det sig bør, og give deres Afgørelse beskrevet. Dersom nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. K. i D. Kanc. Uindf. Konc. t. Sm. Miss.

30. Dec. (Haderslev). Miss. til Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaard, Eyler Holck til Giedsholm, Niels Krabbe til Skielinge, Embedsmand paa Halmstad Slot, og Jacob Grubbe til Røgle. Da der er opstaaet Trætte mellem Frederik Rantzau til Krabberup og en Kronens Tjener, ved Navn Bent Pedersen, i Margrettetorf i Bircke Herred¹, fordi Bent Pedersen har opsat en ny Skvatmølle og til samme Mølle har ledet Vandet fra sin Arildsrønde og fravendt Frederik Rantzaus Landgildemølle sit rette Mølle vand. Dette har otte Mænd gransket og givet beskrevet fra sig, at det forholder sig saaledes. Sagen har derefter været indstævnet for Skaaninge Landsting, og da der her den 13. Okt. 1637 er dømt, at det skal henvises til gode Mænds Besigtelse, om de otte Mænd har gjort Ret eller Uret med deres Kendelse, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til med det allerførste at begive sig til de tvistige Aasteder, indstævne Parterne for sig, nøje undersøge

---

¹ Margretetorp, Bjære H.

Sagen og enten bilægge Tvistighederne i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den fastsatte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 310 b.

30. Dec.¹ (Haderslev). Miss. til Axel Urup. Naar der til Fæstningen Christianpris ankommer en Del Penge, som skal forsendes til Omslag, skal han tage dem i god Forvaring, indtil Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester, kommer dertil for at overtage dem. Sk. T. 6, 311 b.

— Aab. Brev, hvorved Claus Madsen, Borgemester i Middelfart, faar Bevilling paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Asrup og Kauslund Sogne og Kronens Part af Korntienden af Thanderup og Hørup² Sogne i Baag Herred for tilbørligt Fæste og sædvanlig aarlig Afgift, naar Karen Bangs i Middelfart, som nu har dem i Fæste, dør. Han maa betale Afgifterne i rede Penge, eftersom han kan blive enig derom med Lensmanden, saa at det ikke regnes ham til Mangel i Renteriet, derimod skal han have den nødvendige Fodring til Kongens Heste, naar de rejser derigennem. F. R. 4, 161 b.

31. Dec. (—). Aab. Brev om, at Jacob Casper Adolf Maler i Hillerød ved Frederiksborg Slot har berettet, at hans Hustrus Stiffader, ved Navn Jens Nielsen Rafn, Borger i Helsingør, for kort Tid siden er død uden at efterlade sig Arvinger, hvorfor en Del af Arven skal tilfalde Kongen, men at den Afdøde i levende Live i Nærværelse af Borgemestre og Raad paa Raadhuset i Helsingør har skænket sin Hustru Barbara Jenses, som endnu lever, den halve Hovedlod af alt, hvad han ejede, hvilket han lod indskrive i Stadsbogen, hvad Borgemestre og Raad har givet beskrevet fra sig under deres Segl. Jacob Adolf³ har nu paa fornævnte Barbara Jenses Vegne andraget Kongen om at bevilge, at hun i sin Alderdom maa

---

¹ Det er tvivlsomt, om der skal læses 30. eller 31. Dec., idet det sidste Tal er løbet ud. Der har dog temmelig sikkert staaet: 30. ² Sikkert Fejlskrift i F. R. for: Rørup, Vends H., der støder op til Baag H. ³ K. har først haft: Jacob Adolf; senere er dette paa to Steder rettet til: Jacob Casper Adolf.

beholde den anden Part, der er tilfaldet Kongen, eftersom der dog ikke er efterladt synderligt Jordegods eller Ejendom, men hovedsagelig Løsøre og Boskab. Kongen bevilger, at Jens Nielsen Rafns Enke Barbara Jenses maa beholde den anden Halvpart af hans efterladte Bo og Boskab, som skulde tilfalde Kongen; dog skal Jacob Casper Adolf være forpligtet til for Kongen at kopiere 6 Kontrafejer, baade hele og halve, paa sin egen Bekostning og siden for Betaling saa mange, som Kongen begærer af ham, hvorom der er akkorderet saaledes med ham, at han for at kopiere et helt Kontrafej skal have 15 Rdlr. og for et halvt Kontrafej 10 Rdlr., hvor og naar Kongen tilsiger ham dertil. Sj. R. 20, 47 b. K.

31. Dec. (Haderslev). Miss. til Statholderen i København Hr. Corfits Ulfeldt. Han skal lade Kommissarierne i Skaane af Tøjhuset ved Københavns Slot til det skaanske Fodfolk, som nu skal opbringes og bevæbnes, faa 200 Musketter af samme Størrelse paa Kugler, som de sjællandske, nemlig mellem 12 og 14 Kugler paa Pundet, samt 100 Piker og Rustninger, saafremt der er saa mange at faa dér. Kommissarierne skal til Foraaret igen skaffe ligesaa godt Gevær, som de nu faar. Sj. T. 26, 365 b. K.

1639.

2. Jan. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Hans Markdanner til Rønningsøgaard faar Bevilling paa Korntienden af Horebye¹ og Dreslette Sogne i Salling Herred i Fyen for tilbørligt Fæste og sædvanlig aarlig Afgift, naar de bliver ledige eller falder efter Claus Brockenhuus til Brouholm, Landsdommer i Fyen, som nu har dem i Fæste; dog kun saafremt ingen anden har et før dette Brevs Datum udstedt Brev derpaa. F. R. 4, 162.

---

¹ Haarby, Baag H.

2. Jan. (Haderslev). Miss. til Niels Krag og Christen Krag. Da Jacob Krabbe til Vebnerhold med det allerførste agter at overlevere til Jørgen Navl hans Hustrus¹ Værgemaal, som han har forestaaet i nogen Tid, skal de være til Stede ved Overleveringen af Værgemaal, bilægge de muligt ved Overleveringen opkommende Stridigheder mellem Jacob Krabbe og Jørgen Navl i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted og alligevel fuldføre Befalingen. J. T. 10, 1.

— Miss. til Bispen i Aarhus [Dr. Morten Madsen]. Der tilsendes ham en Stævning, som han har udstedt over Hr. Giord Pedersen, Sognepræst i Horsens, med Anmodning om at gennemse den, navnlig Forseglingen, om han mener eller vedgaar, at det er hans egen Stævning, og om der er omgaaedes saa rigtigt med den, som der bør, idet Seglet ikke staar ret under Dag og Datum, og indsende Erklæring derom til Kongen. Der- som han kan eragte, at den er rigtig, og at den er behandlet uden Falskhed, tillader Kongen, at han, for at Præsten ikke skal opholdes for længe og geraade i stor Bekostning, sammen med Stiftslensmanden Erik Grubbe foretager Sagen efter det af Kongen udstedte Oprejsningsbrev og dømmer endeligt i den. J. T. 10, 2.

— Miss. til Erik Grubbe. Kongen har ladet udgaa et Missive til Dr. Morten Madsen, Superintendent i Aarhus Stift, om at dømme i en Sag, som en Mand, ved Navn Hermand Hand- sen, i Horsens har mod Sognepræsten sammesteds, saa- fremt der tilforn er forkyndt lovlig Stævning i Sagen. Da Tønne Friis er interesseret i Sagen og derfor ikke kan dømme i den sammen med Bispen, skal Erik Grubbe i hans Sted sammen med Bispen dømme i Sagen, dog at han først af Bispen underrettes baade om det Missive, som Kongen har tilskrevet ham, og om hvad der ellers er foregaaet i Sagen. J. T. 10, 1 b.

— Miss. til samme. Hr. Hands Lindenov til Hundslund Klo- ster, Embedsmand paa Kalundborg Slot, har berettet, at hans forrige Skriver paa Kalundborg Slot, ved Navn Jacob

---

¹ Dorte Kruse Lavridsdatter.

Andersen, som nu er død, er i Restance med 7 Aars Regnskaber, som han ikke har gjort klar, førend han døde. Hans Hustru og hans andre Arvinger har skiftet og delt hans Bo mellem sig og har givet Hr. Hands Lindenov deres Obligation paa, at de vil betale ham alt, hvad han paa Kongens og egne Vegne maatte have til gode, men de har endnu ikke villet efterkomme denne deres Obligation, uanset at Hr. Hands Lindenov har ladet overlevere dem Fortegnelse paa alt, hvad den Afdøde med Rette kunde blive skyldig. Erik Grubbe skal strængt tilholde afdøde Jacob Andersens Arvinger, som bor i Aarhus, at de med det første og uden Ophold efterkommer ovennævnte Obligation paa Jacob Andersens Vegne og forpligter sig til straks at give Møde i Kalundborg og ikke forlade Byen igen, før de har fyldestgjort deres Obligation og tilfredsstillet Hr. Hands Lindenov paa Kongens og hans egne Vegne. J. T. 10, 3.

2. Jan. (Haderslev). Miss. til Axel Urup om straks ufortøvet at begive sig til Haderslev, hvor han vil blive underrettet om Kongens Vilje. J. T. 10, 2 b. K.

— Miss. til samme. Der tilsendes ham nogle Vogne med en anselig Sum Penge fra Glücksborg. Han skal holde dem i god Forvaring hos sig, indtil Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester, kan modtage dem. J. T. 10, 2 b. K.

— Miss. til Mogens Høg og Mogens Sehested. Da Holger Rosenkrantz til Demstrup, Befalingsmand paa Bornholm, har begæret 2 Gaarde i Aalbye, 1 Gaard i Bierthe og 1 Gaard i Egebeirig i Sal Sogn i Lundenæs Len i Jylland til Mageskifte for 1 Gaard i Romsumbye i Egereds¹ Sogn og 2 Gaarde i Raufvad i Kas² Sogn, ligeledes i Lundenæs Len, skal de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. De skal underrette den Lensmand, under hvem Godset ligger, om, hvornaar Besigtelsen skal foretages, for at han eller hans Befuldmægtigede kan give Møde paa Kongens Vegne og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 10, 3 b.

— Miss. til Ifver Vind om at give Møde selv eller ved

¹ Fejlskrift i J. T. for: Forsum, Egvad S., Nørre-Horne H.

² Ravns-

vad, Ikast S., Hammerum H.

sin Fuldmægtig paa Kongens Vegne, naar ovennævnte Besigtelse foretages, og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 10, 6.

2. Jan. (Haderslev). Miss. til Mandrøpt Due og Jørgen Seefeld. Da Jends Høg til Vang har begæret 3 Gaarde og 1 Bol i Hvorupt By og Sogn i Kær Herred i Vendsyssel i Aalborghus Len i Nørrejylland og 2 Gaarde i Hvoropt By og Sogn, ligeledes i Kær Herred, men i Aastrup Len, til Mageskifte for 3 Gaarde og 1 Bol i Lindholm By i Sundbye Sogn i Kær Herred i Vendsyssel i Aalborghus Len, 1 Gaard i Svendstøpt By og Sogn i Hornum Herred i Himmersyssel, 2 Gaarde i Nørsaltum By i Saltum Sogn og 1 Gaard i Vester Hiemmesløf By og Sogn, alle i Hvetbo Herred, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet, og da Jens Høg hævder, at det af ham tilbudte Gods er mere værd end Kronens, skal de gøre ham Udlæg derfor i de nærmest liggende Byer, enten i Utrøpt eller Vadum¹ Sogne, dog saaledes at en Td. Korn eller 2 i Landgilde ikke agtes. De skal underrette de Lensmænd, under hvilke Godset ligger, om, hvornaar Besigtelsen skal foretages, for at de eller deres Befuldmægtigede kan give Møde paa Kongens Vegne og give til Kende, hvad de har at bemærke. J. T. 10, 5. K.

— Miss. til Gunde Lange [Aalborghus] og Jørgen Orning [Aastrup] om selv eller ved deres Fuldmægtig at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse og give til Kende, hvad de har at bemærke. J. T. 10, 6 b. K.

3. Jan. (—). Aab. Brev, hvorved denne Valentin Sum, Notarius publicus i København, faar Eneret i 6 Aar paa Smakkefart mellem København, Helsingør, Helsingborg, Landskrone og Malmø. Sj. R. 20, 49. (Tr.: KD. III, 189.)

— Aab. Brev, hvorved Jacob Hybertsen, Borger i Helsingør, faar Bevilling til, at Skibe, som ankommer til Øresund fra Frankrig og Holland for at sejle østpaa og som ikke har Penge til at betale Tolden med, for at deres Rejse ikke skal forsinkes til Skade for Kongen, maa passere gennem Øresund uden at betale Tolden, naar der er gjort

---

¹ J. R. har ved en Fejlskrift: Vanum.

Regnskab med dem paa Toldboden, mod at Jacob Hybertsen udsteder en Seddel paa den skyldige Told til Tolderne. Naar Skibene kommer tilbage fra Østen, skal de betale Tolden til Tolderne og saaledes indfri den af Jacob Hybertsen udstedte Seddel, uden at der sker Kongen nogen Skade derved. Dog skal Jacob Hybertsen skaffe Kongen en Profit paa 2 Rdlr. af hver 100 Dlr., som Skipperen skulde have erlagt i Told, og forsikre Lensmanden paa Kronborg Slot paa Kongens Vegne, at der aldeles ikke skal blive tilføjet Kongen nogen Skade derved. Jacob Hybertsen har i sit Andragende herom berettet, at der undertiden ankommer Skibe fra Holland og Frankrig til Øresund for at sejle østpaa, og at en hel Del af dem maa blive liggende i Sundet 12 eller 14 Dage, førend de kan blive fortoldet, fordi de ikke har Penge til at betale Tolden med. Derved forsømmer mange af dem deres Rejse til Skade for Kongen og til Forhindring for Sejladsen. Han har derfor andraget om, at Betalingen af Tolden for disse Skibe maa kunne ske paa den ovenanførte Maade for disse Skibes Vedkommende. Sj. R. 20, 48 b.

3. Jan. (Haderslev). Miss. til Frederik Urne, hvorved ovenstaaende Bevilling for Jacob Hybertsen i Helsingør kommuniseres ham. Han skal af Jacob Hybertsen tage nøjagtig Forsikring for, at Kongen ikke skal lide nogen Skade, hverken paa Tolden eller paa de 2 Rdlr. af hvert Hundrede, som han skal erlægge til Profit i Tolden. Endvidere skal han paalægge Tolderen i Øresund at modtage disse 2 Rdlr. af hvert Hundrede af Jacob Hybertsen, saa tit Skibene kommer østfra og ikke har erlagt deres Told, da de drog gennem Øresund, og gøre Kongen Regnskab for dem. Sj. T. 26, 369 b. K.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om at lade de to Skibe fra Holland, paa hvilke Jan Jansen, Jan Evertsen og Jan Jansen af Kølen¹ er Købmænd og Skippere, som ligger for København og agter sig til Danzig, passere frit dertil, dersom de har erlagt deres Told og Rettighed; dog skal han alvorligt foreholde dem, at de ikke indlægger Kongen nogen Spot². Saafremt det sker, vil Kongen vide at straffe dem derfor³. Sj. T. 26, 370. K.

¹ K. har: Collen.   ² Gør Kongen til Spot derfor.   ³ K. har: ville vi det vide hoes dem, Sj. T. har: ville det vide hos dem.

3. Jan. (Haderslev). Miss. til Sigvort Urne [Roskilde]. Det paalægges ham alvorligt, at han aldeles ikke maa sælge nogen Skov¹ til nogen, med mindre de betaler for det, hvad et Læs Ved gælder paa Torvet. Ellers vil det til sin Tid blive antegnet ham til Mangel. Sj. T. 26, 370. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Dersom det er Sædvane, at Borgerskabet under ham² køber deres Ved i Kronens Skove, befales det ham alvorligt aldeles ikke at sælge dem nogen Skov, med mindre de betaler for det, hvad et Læs Ved koster paa Torvet, saafremt han ikke til sin Tid vil have det antegnet som Mangel. Sj. T. 26, 370 b. K.³

— Lignende Miss. til Hr. Hans Lindenov [Kalundborg], Frederik Reedtz [Vordingborg], Hr. Mogens Kaas [Nyborg], Hr. Claus Daa [Dragsholm], Jørgen Seefeld [Enevoldsen] paa Hald, Ernst Normand [Koldinghus], Otte Marsvin [Dronningborg], Ifver Krabbe [Nielsen] paa Mariager, Hr. Tagge Thott Ottosen [Malmø], Hr. Christoffer Ulfeldt [Helsingborg] og Frederik Urne [Frederiksborg og Kronborg]. Udt. i Sj. T. 26, 370 b. K.⁴ Orig. (til Frederik Urne) i Landsark. i Kbh.

— Miss. til Rentemestrene, hvorved ovenstaaende Miss. kommunikeres dem. De skal have dette i Agt, naar nogen indsender deres Regnskaber til Renteriet, og gøre Antegnelser, saafremt dette Miss. ikke er blevet overholdt tilbørligt. Sj. T. 26, 370 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til samme om at lade Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, paa Uldrik Christian Gyldenløve til Skinderups Vegne af Renteriet faa 482 Rdlr. in specie. Dette Beløb er Betalingen for Øksne, som afdøde Staffen Rode forrige Aar har faaet paa Skinderup og som skulde have været betalt sidst forleden St. Hansdag. De skal afkorte Beløbet i de Penge, som afdøde Staffen Rodes Arvinger har til gode hos Kongen. Sj. T. 26, 371. K.

---

¹ Ris, Kvas.   ² I hans Len Antvorskov og Korsør.   ³ Tr.: P. Friis Edvarsen: Underretn. om Schielschiör S. 509 f.   ⁴ K. har først haft: Niels Trolle [København] et Brev. Dette er slettet og i Stedet for er tilføjet: Nok Frederik Urne.

3. Jan. (Haderslev). Miss. til Ifver Krabbe paa Varberg. Kongen har for nogen Tid siden¹ bevilget, at en Mand, ved Navn Lauridts Brøndelsen, som har været fanget i Tyrkiet, maatte faa 200 Rdlr. af de Penge, som er indbetalt til Løskøbelse af de kristne Fanger i Tyrkiet, til Betaling af sin Rantson, som han har optaget hos sine Venner. Han har nu berettet, at der paa Varberg Slot er nogle Hundrede Rdlr. i Beholdning, som for nogle Aar siden i Mogens Gyldenstjernes Tid er bidraget dertil af Kirkerne i Varberg Len. Dersom dette er rigtigt, skal Adressaten lade Lauridts Brøndelsen faa 200 Rdlr. in specie deraf. Hvad der saa er tilovers, skal han levere paa de tilbørlige Steder. Sk. T. 6, 311 b.

— Miss. til Christian Bülow. Han har begæret at faa at vide, om Borgemestre, Raad og Borgerne i Laholm i indeværende Aar skal betale den Skat, som han har faaet Kongens Befaling om, idet han gør opmærksom paa, at de har faaet Kongens Bevilling² til at være fri for Skat indtil videre, fordi Byen for 2 Aar siden er blevet hjemsogt af Ildebrand. Kongen tillader, at de i indeværende Aar maa være forskaanet for denne Skat efter Kongens Benaadning, dog skal alle de, som ikke har lidt nogen Skade ved denne Brand, betale deres Kvota af den paabudte Skat. Sk. T. 6, 312.

— Miss. til samme om at rette sin Lejlighed efter at paa-tage sig Værgemaalet for Jomfru Helle Margrete Noll, som Eyler Holck til Giedtsholmb hidtil har forestaaet og som han snarest agter at overlevere til Christian Bülow, særlig fordi hun er hos dennes Hustru³. Sk. T. 6, 312 b.

— Rejsepas for Fogden paa Skinderup paa Hest og Vogn og fri Færger over Færgestederne, naar Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, som har Skinderup i Forsvar, sender ham til Sjælland for at købe Øksne eller for at forklare hans Regnskaber i Renteriet eller til Jylland for at købe Øksne. Dog skal han altid, naar han udsendes paa saadanne Rejser, have Sten Bildes Besked med paa, at han er udsendt af denne i saadanne Bestillinger. F. R. 4, 162.

---

¹ Miss. af 9. Marts 1637 til Superintendent over Sjællands Stift Dr Hans Resen.   ² 25. Maj 1637.   ³ Fru Anne Beck Jakobsdatter.

3. Jan. (Haderslev). Miss. til Sten Bilde paa Rugaard. Han har berettet, at Skinderup Bro er ganske forfalden, saa at der ikke uden Fare kan ages over den; han skal lade den genopbygge fra ny til Foraaret og nu i Vinter gøre Forberedelse med Tømmer. Endvidere har han berettet, at Knud Ulfeldt Jacobsen til Randtzouholmb vil sælge en Gaard, som han har i Kiersinge¹ By ved Skinderup, efter Landekøbet; Kongen tillader Sten Bilde at forhandle med ham derom, men forinden Købet slutes, skal han underrette Kongen om, hvad Købet skal være pr. Td. Han har begæret, at Uldrik Christian maa være fri for Rostjenesten af Skinderup; dette kan ikke bevilges, men naar Rostjenesten skal afsted, skal han underrette Kongen derom, saa vil han lade den fremsende. Han har begæret, at Uldrik Christian maa være forskaanet for at yde den bevilgede Kontribution, som skal lægges i Landkisten efter den samlede Adels Bevilling; dette kan ikke ske, ti ingen kan eller bør være forskaanet i de Maader. Endelig har han forespurgt om, hvad Kamre der skal gøres i de øverste Værelser paa Skinderuphus, og om der skal gøres Borde, Bænke og Stole i Stuen og i Kamrene. Da Kongen sidst var dér, blev det vist Bygmesteren, hvorledes der skulde forholdes med de øverste Værelser, og derefter skal han rette sig. Borde, Bænke og Stole i Kammererne og i Stuen skal Sten Bilde lade forfærdige og siden føre til Regnskab. F. T. 5, 1².

— Miss. til Borkor Rud, Chrestopher Stensen, Erik Stensen og Herlof Mormand. Hendrik Rantzau til Smol, holstensk Raad, har berettet, at der er opstaaet Trætte i Lolland om et Markeskel, for hvilket der er opkrævet 13 Oldinge, der har gjort Skel mellem Holtofte³ Skov og Omegn mellem Hr. Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Embedsmand paa Nykøbing og Aalholm Slotte, paa Kronens og egne Vegne om dens Fang⁴ paa den ene Side og Kronens Bønder og Hr. Palle Rosenkrantz's egne Bønder i Ringsebølle By om deres Grund og Fang og Henrik Rantzaus dertil stødende Ejen-

---

¹ Kertinge, Kølstrup S., Bjærgø H., Fyen.   ² Udenfor er skrevet: Erik Kaas M[ogensens] Skrift.   ³ Formentlig Føjlskrift i Sm. T. for: Hyldtofte.   ⁴ Tilliggende.

dom, Grund og Fang paa den anden Side. Over denne Oldingegang, som de 13 Oldinge har gjort, besværer Henrik Rantzau og Ringsebølle Bymænd sig højlig, idet de mener at være forurettet paa deres Grund, som det kan ses af deres Kontrakt og Klage, og for at det kan ordnes med ringere Bekostning for dem, har Henrik Rantzau begæret Kongens Befaling til Adressaterne om snarest at begive sig til de tvistige Aasteder og domme om, hvorvidt nævnte Oldingers Afgørelse er saa retfærdig, som den bør være, og siden gøre et retfærdigt Markeskel. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til paa en bestemt Tid at begive sig til de tvistige Aasteder, nøje syne og besigte, om de 13 Oldingers Afsigt er skelnet saa retfærdigt, som den bør være, siden efter Breve og andet, der føres i Rette for dem, ride, skelne og gøre et retfærdigt Markeskel, sætte Sten og Stabel og give Parterne det beskrevet. Sm. T. 6, 484¹.

3. Jan. (Haderslev). Lejde- og Beskærmelsesbrev for denne Brevviser Peder Baadsen til Retten i den mod ham rejste Sag, om hvilken han beretter, at der den 9. Oktbr. sidstforleden paa Vejen fra Maribo Marked ved et ulykkeligt Tilfælde er begaaet et Drab, som Eftermaalsmanden og den Dødes Slægt beskylder ham for, skønt han (som han paastaar) er ganske og aldeles uskyldig i det, idet en anden er rømt for Gerningen og der er ført Vidnesbyrd for, at denne har begaaet Drabet og bekendt det. Denne Rømning og Vidnesbyrdet har de opkrævede 16 Mænd ikke taget gyldig, men har paasvoret Peder Baadsen Gerningen, hvorfor Eftermaalsmanden og den Dødes Slægt hæftigt efterstræber ham, saa at han som Følge af deres Efterstræbelse til Fængsel og Jern ikke har kunnet svare for sig, som det var nødvendigt. Han har derfor begæret Kongens Beskærmelsesbrev til Retten til selv at møde i egen Person uden Fængsel og Jern for at forsvare sig i samme Sag, idet han hævder noksom at ville bevise, at han er uskyldig i den. Kongen bevilger ham frit og sikkert Lejde og Beskærmelse til Retten, dog at han altid selv og i egen Person møder for Retten. Sm. R. 5, 201 b.

---

¹ Indført mellem 27. Maj og 5. Juni under Overskriften: Juni. Udenfor er skrevet: Denne Kopi bør at staa først i denne Aar 1639.

3. Jan. (Haderslev). Bestalling for M. Jesper Hansen som Prædikant paa Skanderborg Slot og Sognepræst i Skanderup og Stillinge Sogne for Skanderborg Slot. Han skal skikke sig tilbørligt i sit Embede og hver Søndag og andre Helligdage gøre Kirketjeneste og Prædiken baade i Slotskirken paa Slottet og i Skanderup Kirke, først paa Slottet til Fromesse¹, som man kalder det, hvad enten Kongen selv er til Stede eller ej, og siden i Skanderup Kirke. Hver Onsdag og Fredag skal han prædike i Slotskirken, baade naar Kongen ikke er til Stede og naar han selv er til Stede. I Stillinge Sogn skal han holde en god vellærd Person til Kapellan, der skal gøre Sognefolket tilbørlig Tjeneste i og udenfor Kirken. For denne sin Tjeneste skal M. Jesper aarlig have følgende Genant af Slottet: 9 Ørte Mel, 1 Læst Malt, 36 Skpr. Humle, 3 Fjerd. [Smør]², 36 Sider Flæsk, 2¹/₂ Oksekrop, 36 Faarekroppe, 36 Gaasekroppe, 1 levende Okse, 10 levende Faar, 5 levende Fedesvin, 4¹/₂ Td. Sild, 3 Tdr. Torsk, 250 Hvillinger, 24 Fisk Kabliau, 2¹/₂ Td. Gryn, 1 Td. Lønborgsalt; endvidere skal han have 30 gl. Dlr. i Løn, en Klædning med Tilbehør, som han efter sin Stand kan bære, samt det nødterftige Ildebrændsel af Skovene. Endvidere skal M. Jesper aarlig have Præstetienden og al anden Præsterente og Rettighed af begge de nævnte Sogne Skanderup og Stillinge paa samme Betingelser, som de tidligere Præster har haft dem. Af fornævnte Sognes Tiende og anden Rettighed og Indkomst, som er tillagt ham, skal han i Stillinge Sogn underholde [en Kapellan]³, som skal yde Sognefolkene den tilbørlige Tjeneste. Laurits Ebbesen, Embedsmand paa Skanderborg, eller hans Efterfølger skal forordne Mag. Jesper til Kaldet og Kirketjenesten for begge Sogne og give ham fornævnte Genant af Slottet. Sognemændene i Skanderup og Stillinge Sogne skal rette sig efter at antage M. Jesper til deres Sognepræst og Sjælesørger og give ham den pligtige Rettighed. J. R. 9, 322.

— Aab. Brev, hvorved Anne Eriksdatter, Enke efter Mag. Jørgen Pedersen, forrige Slotspræst til Skanderborg Slot, faar Bevilling til paa Livstid at bruge det

¹ J. R. har: Formesse.
er glemt i J. R.

² Dette Ord er glemt i J. R.

³ Dette

gamle Hus, der endnu staar af den Residens, som Hofprædikanten plejer at have sit Ophold i, naar der holdes Hoflager i Skanderborg, med tilliggende Jordsmon, saa at hun kan have sin Bolig og Husførelse deri, naar hun har afstaaet den Residens, hun nu bebor, til den Slotspræst, der er kommet i Stedet, da hun ikke har noget Sted at flytte hen. Dog skal hun efter sit eget Tilbud være forpligtet til at lade samme Ejendom bebygge og istandsætte og skaffe Værelser deri, saa at Kongens Hofprædikant kan logere dér, naar Kongen holder Hoflager dér. Til Hjælp til Bygningen bevilger Kongen hende et lille Stykke Hus, som staar ganske paa Fald, og som staar tilbage af den Gaard, i hvilken Kongens Kansler før Fjendens Indfald plejede at have sit Ophold. Lensmanden skal lade fornævnte Anne Eriksdatter faa samme Jordsmon og Huse paa Livstid. J. R. 9, 321 b.

3. Jan. (Haderslev). Miss. til Kapitlet i Aarhus. Johan Brockenhuus til Lierbeck har berettet, at der [kun] findes en meget lille Klokke i hans Sognekirke Tulstrup Kirke, der ligger ved hans Gaard Østergaard. Klokken kan enten slet ikke eller kun vanskeligt høres til Byerne og Gaardene i Sognet, og Kirken har ikke Evne til at bekoste en bedre. Han tilbyder derfor selv at give en meget større og bedre Klokke til Kirken, dersom han i Stedet for den store maa lade Kirkens lille Klokke nedtage og beholde den. Kongen tillader dette, dog at Kapitlet skal paase, at der derved ikke sker Kirken for kort i nogen Maade. Da det endvidere berettes, at samme Kirke er ganske brøstfældig, skal Kapitlet indsende Erklæring om, hvad Aarsagen er til, at den ikke kan holdes vedlige, og ved hvilke Midler den bedst kan istandsættes. J. T. 10, 7. K. Orig. i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Sten Rodsten til N. og Axel Urne til Kielleropt¹. Da Veferdts Seefeldt til Res² har begæret en Aalborg Hospital tilhørende øde Gaard i Nørkøngesløf By i Hellum Herred i Nørrejylland til Mageskifte for 1 Gaard i Hobro³ By og

¹ K. har haft: Budlof(?), hvilket er slettet. I K. er der derefter ikke opgivet Gaarde til nogen af de 3 Personer. ² Refsnæs, Komdrup S., Hellum H. ³ Havbro, Aars H.

Sogn i Aars Herred i Jylland, skal de besigte begge Parters Gods og give det beskrevet¹. J. T. 10, 7 b. K.

3. Jan. (Haderslev). Miss. til Laureids Ebbesen. Kronens Bønder i Jexen, Adsløf, Dyrup² og Biertrup i Heimisløf³ Herred i Skanderborg [Len] har berettet, at de forgangen Aar har lidt stor Misvækst paa deres Bygsæd, saa at de ikke har faaet saa meget igen, som de har saaet, idet der forleden Sommer var stor Tørke, og da deres Marker ligger højt og er tør Jord, blev Byggen forbrændt. De har derfor andraget om nogen Forskaansel paa deres Byglandgilde for forrige Aar. Af hans Erklæring ser Kongen, at deres Opgivelser er sandfærdige, idet han efter Kongens Forordning har ladet tage Syn paa Markerne, førend Kornet blev indhøstet, og han har endvidere erklæret, at dersom Kongen vil bevilge dem et Afslag paa Halvdelen af deres Byglandgilde for forrige Aar, vil de kunne blive ved Magt og yde Resten. Kongen bevilger, at de maa forskaanes for Halvdelen af forrige Aars Byglandgilde, hvilket han skal føre til Regnskab. J. T. 10, 8 b.

— Miss. til Hospitalet i Horsens om at optage en gammel Kvindes Datter, som er vanfør og findes til Huse hos en Mand, ved Navn Jends Bertelsen, i Treden i Skanderborg Len, i Hospitalet, naar der bliver Plads ledig, og lade hende faa Underholdning ligesom de andre Hospitalslemmer. J. T. 10, 9 b.

4. Jan. (—). Miss. til Rentemestrene. Da Kongen har bestemt, at Østerdallens Fogderi, som hidtil har ligget under Aggershus Slot, herefter, fra 1. Maj førstkommende at regne og indtil videre, skal ligge og svare under Trondhjems Len, skal de fastsætte, hvilken Afgift Hr. Oluf Parsberg til Jernet, Befalingsmand paa Trondhjemsgaard, aarlig skal give af samme Fogderi og derimod for Hr. Christoffer Urne til Aasmark, Statholder i Norge og Befalingsmand paa Aggershus Slot, afkorte i hans Afgift, hvad han mister derved. Sj. T. 26, 371. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

---

¹ K. har derefter Begyndelsen til den sædvanlig anvendte Slutningsformel om Valg af en anden god Mand i Tilfælde af Adressaternes Forfald. Den er ikke medtaget i J. T.   ² Dørup.   ³ Hjelmlev H.

4. Jan. (Haderslev). Miss. til Ventsel Rotkirk om at lade det bero med Marrede og Vallensved Kald¹ indtil videre. Sj. T. 26, 371 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Lauridts Madtsen, forrige Skriver paa Aarhusgaard, som med det allerførste agter at holde Bryllup med afdøde Claus Vildtskottes Datter i Helsingør, faar Bevilling til at gøre Brylluppet paa Raadhuset, skænke Vin og byde flere Personer end fastsat i Forordningen. Udt. i Sj. R. 20, 49. Afskrift af Konc. i D. Kanc. A. II. 2. Pk.: Diverse Titulaturer og Formularer I. 5.: Diverse Brevformularer fra XVII. Aarh.² (Tidl.: Top. Saml. f. Papir Sorø Nr. 114.) (Tr.: Geh. Arch. Aarsberetn. III. Tillæg S. 85.)

— Miss. til Mogens Kaas, [Dueholms Kloster]³, Sogne-mændene til Resen Kirke har andraget om, at Kongen vil bevilge dem 10,000 Sten af den gamle Kirkemur, der staar paa Dueholms Kloster, til Reparation af deres Kirke, der er meget brøstfældig. Han skal lade Kirkeværgerne for nævnte Kirke faa 10,000 Mursten af samme Kirkemur til Reparation af deres Kirke. F. T. 5, 1 b.

— Aab. Brev, hvorved Bønderne i Haderslev Herred faar Bevilling til i Danmark hver at købe og at udføre derfra 2 Heste, som de behøver til deres eget Brug og Avl, Kongens Told og Rettighed uforkrænket. Dog skal de være forpligtet til ikke at afhænde samme Heste til andre; saafremt det sker, skal de tiltales og straffes vedbørligt. J. R. 9, 323.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Peder Christensen, forrige Sognepræst i Breust⁴ og Svenstrup, som for nogen Tid siden har forset sig med Lejermaal, idet han har besøvet sin trolovede Fæstemø, saa at hun har født et Barn faa Uger efter deres Bryllup, hvorfor han er blevet dømt fra sit Kald, faar denne Forseelse eftergivet og faar Bevilling til igen at kaldes til hvilket Kald han lovlig efter Ordinansen kan blive kaldet, naar der er gaaet 2 Aar fra dette Brevs Datum at regne. J. R. 9, 323 b.

¹ Se herom Miss. til samme af 6. Jan. ndfr.   ² En lille Samling Afskrifter af Kongebreve fra Aaret 1639, formentlig bestemt til Formularbog.   ³ Brevet er, sikkert ved en Fejltagelse, indført i F. T.   ⁴ Brovst og Svenstrup, Ø.-Han H.

5. Jan. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Jomfru Anne Grubbe Pedersdatter faar Bevilling til at sælge noget Strøgods og i Stedet tilforhandle sig andet, samlet Gods, dog at det sker med hendes nærmeste Værges Samtykke. Sj. R. 20, 49 b.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Roland Crapey har berettet, at han for nogle Maaneder siden har overleveret det ostindiske Kompagnis Bewinthebbere i København sine Regnskaber, og beklager sig over, at de endnu ikke er revideret, og at som Følge deraf hans fortjente Løn forholdes ham. Adressaten skal tilholde Bewinthebberne inden en vis Tid at revidere disse Regnskaber, optegne de mulige Mangler skriftligt og overlevere dem til ham, saa at han kan svare til dem og engang for alle komme til Ende dermed. Endvidere skal Adressaten ordne det saaledes, at det ostindiske Kompagnihus indrømmes ham straks eller til Paaske. Som Betaling derfor skal der fradrages 12,000 Speciedlr. i hans Tilgodehavende hos det ostindiske Kompagni. Sj. T. 26, 371 b. K.

— Miss. til samme om straks at sende Kongen den Afridsning over Christianopels Befæstning, der blev udført, da Kongen sidst var dér. Han skal forlange den hos Hans Stenwinckel. Sj. T. 26, 372. K.

— Miss. til Henning Valkendorf. Han har begæret Underretning om, hvorledes der skal forholdes med Materialer til Taasing Bygning og Fortingningen med Murmestrene. Kongen har tilskrevet Hr. Corfits Ulfeldt til Egeskov, Statholder i København og Befalingsmand paa Møen, hvorledes der skal forholdes dermed. F. T. 5, 2.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe og Dr. Hans Mickelsen. Da Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, har begæret 1 Gaard i Ouby¹ i Skaarup Sogn i Sunds Herred i Assens Provsti paa Fyen til Mageskifte for 1 Gaard, kaldet Turop Mosegaard i Turop Sogn i Baag Herred, skal de med det første undersøge dette Godses Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes [fra Provstiet]. F. T. 5, 2.

---

¹ Skødet har: Øster-Aaby.

5. Jan. (Haderslev). Miss. til Borgemestre og Raad i Kolding. Det berettes, at der paa Koldinghus Slot er fængslet 2 Fanger, som beskyldes for at have fordrevet og forredet Kongens Told med nogle stjaalne Heste og Øksne, møntet Penge og skudt Dyr i Kongens Vildtbane. Adressaterne skal dømme de 2 Fanger efter lovlig Citation efter hvad der lægges i Rette for dem. J. T. 10, 9 b.

— Miss. til Tønne Friis og Erik Grubbe. De har tilforn faaet Befaling til at likvidere noget Gods i Dronningborg Len mellem Kronen og afdøde Fru Else Marsvins Arvinger, der har begæret det til Mageskifte, og Kongen erfarer nu, at denne Likvidering endnu ikke er helt afsluttet, fordi Otto Marsvin til Dybeck, Befalingsmand paa Dronningborg Slot, undskylder sig for at erklære sig¹ om, hvorvidt samme Gods kan bortskiftes fra Lenet eller ikke, og det fordi² Hr. Olluf Parsberg til Jernit, Befalingsmand paa Trondhjemsgaard, tilforn har erklæret sig herom, da han havde Dronningborg Len. Da Hr. Olluf Parsberg har erklæret sig herom og forpligtet sig til, dersom Kronen lider nogen Skade ved dette Mageskifte, da for hver Skæppe Korn at udlægge dobbelt saa meget, er Kongen tilfreds med hans Erklæring, og Adressaterne skal derfor med det første afslutte Likvidationen af dette Gods og indsende den til Kancelliet. De skal have i god Agt, at der sker Kronen fuldkommen Skel og Fyldest. Og da det Gods, der udlægges til Kronen, skal beløbe sig til 1 eller 2 Skpr. Landgilde mindre end det de faar, skal Hr. Olluf Parsberg efter hans eget Tilbud gøre Udlæg derfor af hans Jordegods i Dronningborg Len. J. T. 10, 10. K.

— Bestalling for denne Niels Anckersen som Urtegaardsmand paa Nygaard ved Koldinghus. Han skal tage Vare paa Haven og vedligeholde den forsvarligt og saavidt muligt derfra skaffe, hvad der behøves til Kongens Hofholdning, naar den er i Jylland, men ellers sælge deraf og føre det til Regnskab. For denne Tjeneste skal han have en aarlig Løn paa 15 Rdlr. og følgende Proviandt: 7 Tdr. Rug, 1½ Td. Byg til Gryn, 12 Tdr. Malt, 14 Skpr. Humle, ½ Td. Smør, 14 Sider Flæsk,

---

¹ J. T. har i Stedet herfor: sig ikke haver erklæret, om samme Gods osv. ² J. T. har ved en Fejlskrift: for^{ne}.

2 Kroppe Nødkød, 8 Faar, 6 Lam, 2 Tdr. Sild, 6 Fisk Kabliau, 100 tørrede Hvillinger, 200 tørrede Flynder, 2 Skpr. Lyneborgsalt og 6 fede Gæs, at betaales og leveres aarlig af Lensmanden. J. R. 9, 324.

6. Jan. (Haderslev). Miss. til Ernst Nordmand. Da det berettes, at Koldinghus's og Nygaards Haver ikke kan holdes tilbørligt vedlige af én Urtegaardsmand, har Kongen anset det for godt, at Niels Ankensen, som tilforn har haft Nygaards Have under Hænder, herefter [igen] skal forvalte den, dog ikke for saa høj en Løn som tilforn, eftersom den Bestalling, han nu har faaet, udviser. Ernst Normand skal igen lade overlevere Nygaards Have til Niels Ankensen og lade tage Syn over den af de samme Mænd, som besigtede den, da han leverede den fra sig. J. T. 10, 11 b. K.

— Miss. til Hr. Claus Daa, Hr. Tagge Thott, Hr. Christoffer Ulfeldt og Hr. Corfits Ulfeldt. Roland Crappé har anmodet Kongen om at forordne 4 gode Mænd og Raader til at kende og dømme om de Mangler, der af det ostindiske Kompagnis Bewinthebbere maatte blive antegnet ham, og ligeledes til at gennemse hans Dokumenter om, hvorledes han har forestaaet sin Bestilling i Ostindien, forat han kan faa sin Afsked fra det ostindiske Kompagni. Adressaterne skal paakende de Mangler, som Bewinthebberne maatte antegne ham, og gennemse hans Dokumenter for at fastslaa, hvorledes han har forvaltet den ham betroede Bestilling, og give det beskrevet. Sj. T. 26, 372. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk og Dr. Jesper Brochmand. Hr. Hans Mortensen Kolding, Sognepræst i Hyllinge i Antvorskov Len, har berettet, at Hyllinge og Marrede Sogne for nogen Tid siden har været annekterede under én Præst, men at Marrede Sogn siden blev skilt fra Hyllinge som Følge af en Strid, der opstod om Kaldelsen af en Præst til begge Sognene, idet de Adelspersoner, som da boede paa Harrested¹, kaldte én og Marrede Sognemænd en anden. Ovennævnte Sognepræst begærer, da Sognepræsten til Marrede og Vallensved nu er død², at Marrede Sogn maa blive

¹ Frederik Parsberg Nielsen; se herom kgl. Miss. af 23. Marts og 1. April 1616 i K. Brb.   ² Kristoffer Arnold de Fine, † 1639.

annekteret til Hyllinge Sogn, da Hyllinge Sogn er et ganske ringe Sogn og Vallensved Sogn et godt Sogn, der er i Stand til selv at holde en Præst. Ventsel Rotkirk skal undersøge Sagen og siden indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt Marrede Sogn bedre kan lægges til Hyllinge og være Anneks dertil end til Vallensved, og om Vallensved Sogn selv kan underholde en Præst. Endvidere skal han paalægge Hr. Hans Mortensen indtil videre at tage Vare paa Marrede Kald. Sj. T. 26, 372 b. K.

6. Jan. (Haderslev). Miss. til Niels Friis, M. Christen Hansen, Superintendent i Aalborg Stift, samt Provsten i Børglum Herred¹. Da det berettes, at der i Thors Kirke² i Sejlstrup Len findes stor Uskikkelighed med Stolestaderne, saa at de, der giver mest til Kirken, har de nederste og inderste Stolestader og en Del af dem, der giver det ringeste til Kirken, har de fornemste og øverste Stader, skal Adressaterne snarest begive sig dertil, affatte en rigtig og skikkelig Ordning paa, hvorledes der herefter skal forholdes med Stolestaderne i samme Kirke, og give det beskrevet. J. T. 10, 10 b. K.

— Miss. til Hr. Albred Skeel. Han har begæret at maatte indlevere i Renteriet 11,200 Rdlr. samt paa Hr. Christoffer Ulfeldts Vegne 2070 Rdlr., og han formener, at der endnu af Skatterne resterer henved en 8000 Rdlr., som ikke er givet ud. Saafremt disse Penge ikke forleden Aar er udgivet i Kontribution til Soldaternes Underholdning³, skal Adressaten indlevere dem i Kongens eget Kammer og tage Kvittans derpaa. J. T. 10, 11. K.

8. Jan. (—). Miss. til Ventsel Rotkirk om at lade denne Knud Nielsen, som en Tid lang har tjent Kongen som Stald-dreng og er saa forslaaet af Heste, at han ikke kan taale stort Arbejde, faa den første Plads paa Antvorskov Len, der bliver ledig og som han er i Stand til at betjene og hvoraf han kan have sit Ophold. Kongen har bevilget, at han aarlig maa faa en Stalddrengs Løn, indtil han kan faa en Plads. Sj. T. 26, 373. K.

¹ Saaledes K. J. T. har kun: Niels Friis og Bispem i Aalborg. ² Taars, Børglum H. ³ K., i hvilken der findes mange Rettelser, har her følgende: samme Penge, saafremt de udi fjor eller i Aar udi Kontribution ere udgivne til Soldaternes Underholdning.

8. Jan. (Haderslev). Miss. til Erik Krabbe [Kristianopol]. Han har begæret Kongens Resolution paa følgende Poster: Først begærer han, at der maa opføres et nyt Provianthus i Fæstningen Christianopol, fordi man ikke til Gavns kan forvare Proviant i det, som nu findes, for Rotter og adskillige andre Tilfælde. Da dette ikke kan ske uden stor Bekostning, som Tiden nu ikke kan taale, skal han bruge det Provianthus, som han har, og skal herefter have saa meget des flittigere Tilsyn med Provianten, da man ved, at Rotter gør Skade paa den. For det andet beretter han, at Løjtnanten i Christianopol Jacob Tøyesen er død, og begærer, at en Mand, ved Navn Jacob Pomerer, som nu er Vagtmester dér i Fæstningen og som har tjent lang Tid i den nederlandske og tyske Krig, maa blive antaget til Løjtnant i den Afdødes Sted. Kongen bevilger, at Jacob Pomerer maa være Løjtnant dér. For det tredje har han berettet, at samme Løjtnant til adskillige Tider i sin store Nød og Trang har oppebaaret 58 Sletdlr. mere, end hans Besolding beløb sig til i Tiden indtil hans Død, fordi han ofte var meget svag og skrobelig, levede i stor Elendighed og Armod og efterlod sig 7 smaa Børn. Hans efterladte Enke har ansøgt Adressaten om at faa disse Penge eftergivet. Kongen eftergiver hende dem. Hvad Ansøgningen fra Borgerskabet i Christianopol angaar, hvis Rigtighed han bekræfter, bestemmer Kongen, at Borgerne skal give efter deres Evne. Han har andraget om at blive fri for Mønstring, saa længe han har Christianopol i Forlening, fordi han har saa lang en Vej til det Sted, hvor Mønstringen skal holdes. Dette kan ikke bevilges. Hvad Fæstningens Reparation ellers angaar, skal han rette sig efter, hvad Kommissarierne i Skaane befaler ham. Sk. T. 6, 313.

— Miss. til Fredrik Markdanner til Siøgaard, Sten Bilde til Kiersgaard og Erik Qvitzov til Gieldskov. Klavs Brockenhuus til Broholmb, Landsdommer i Fyen, paa egne Vegne, Niels Gyldenstjerne til Nilleløse¹ og Laurits Skinkel til Gerskou, Værge for Niels Gyldenstjernes Datter Jomfru Helvig Gyldenstjerne, Tønne Bilde til Billeskov, Mourits Aschersleben til Jerstrup, Anders Aschersleben, Niels Skinkel til Søholm, Jomfru Mergrette Aschers-

¹ Nilleløse, Haarby S., Baag H.

leben, Fru Sophie Friis til Haritskier, Jørgen Munk til Haritskier, Knud Gabrielsen til Huillerod¹, Landsdommer i Halland, paa sin Hustrus² Vegne, Jomfru Anne, Jomfru Mette, Jomfru Edel og Jomfru Sophie Munk med deres Lavvæрге samt Hans Andersen i Assendrup paa samtlige bemeldte Niels Gyldenstjernes Kreditorers og egne Vegne har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem dem om Oppebørslen af 2 Bøndergaarde i Sødinge By i Ringe Sogn i Gudme Herred i Fyen, som er tilfaldet dem i Niels Gyldenstjernes Betaling for en Kavtion, som de har stillet for ham. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til snarest og inden 6 Uger i det seneste efter denne Befalings Datum at begive sig til de omtvistede Steder, indstævne for sig de Parter, som kan være berettiget i de nævnte 2 Bøndergaarde, med alle de Breve og Dokumenter, som de kan have og hvormed de vil tilholde sig samme Oppebørsel, Skyld og Landgilde, og likvidere dem imellem efter fremlagt Adkomst, hvad der aarlig kan tilfalde hver af dem af samme Bøndergaardes Skyld og Landgilde. Endvidere skal de dømme endeligt mellem fornævnte Niels Gyldenstjerne, Laurits Skinkel paa hans Datter Jomfru Helvig Gyldenstjernes Vegne og Hans Andersen i Assendrop paa egne Vegne om, hvem Hans Oldelands Part i nævnte 2 Bøndergaarde med Rette bør tilkomme efter de Breve, som Hans Oldeland menes at have udstedt til begge Parter, og hvilke af dem bør blive ved Magt. Endvidere skal de dømme mellem fornævnte Jomfru Helvig Gyldenstjerne og Hans Andersen om Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaards Part samt likvidere mellem fornævnte Niels Gyldenstjerne og hans Kreditorer de 750 Rdrl., som de efter deres Forskrivning har tilskrevet ham, og stævne Hans Oldeland til samme Tid, for at han kan svare til de af ham udstedte Breve. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at indstævne Parterne til at møde for dem til bestemt Tid og Sted, bilægge deres Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af

---

¹ Hjulerød.   ² Dorte Frederiksdatter Munk. Hun saavelsom ovennævnte Jørgen Munk og de ovennævnte 4 Jomfruer Munk var alle Børn af ovennævnte Fru Sofie Friis og hendes Husbonde Frederik Munk († 1634).

lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted. F. R. 5, 2 b.

8. Jan. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Hans Nielsen, Borgemester i Odense, faar Kronens Part af Tommerup Sogns Tiende, som nu er ledig, kvit og fri uden al Fæste og Afgift indtil videre. Kongen har tidligere¹ bevilget ham Kronens Part af Korntienden af Agderup Sogn i Bjærgø Herred i Odensegaards Len indtil videre kvit og frit og uden al Afgift, men da Agderup Sogn er Annekssogn til Kølstrup, hvori Skinderupgaard ligger, har Kongen bestemt, at Agderup Sognetiende skal følge Skinderupgaard. Hening Valkendorf, Befalingsmand paa Odensegaard, skal lade fornævnte Hans Nielsen faa Tommerup Sognetiende paa ovennævnte Betingelser. F. R. 4, 162 b. Samtidig Kopi (meget medtaget) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Henning Valkendorf. Da det berettes, at Tommerup Tiende i Odensegaards Len er ledig, skal han lade Hans Nielsen, Borgemester i Odense, faa den uden Fæste kvit og fri indtil videre. Til Gengæld skal denne afstaa Agdrup Tiende, som han hidtil har haft; denne skal Adressaten fæste til Uldrik Christian Gyldenløve paa Livstid uden Fæste og Afgift. F. R. 5, 4.

— Miss. til samme om at lade afdøde Staffen Rodis Enke i København faa de Staldøksne, der staar paa Tosning. Betalingen for dem skal han fordre i Rentekammeret af det, som Kongen var blevet Staffen Rode skyldig. F. R. 5, 4 b.

— Miss. til Jørgen Krag til Enderupt, Mogens Juel til Vosborrig, Jacob Ulfeldt til Karstoft og Laureids Pogwisch til Skromsagger. Det berettes af Niels Krag til Trudsholm, Landsdommer i Nørrejylland, Hendrik Lange til Deibierglund, Domprovst i Harsyssel, Ifver Vind til Nørholom, Sekretær og Befalingsmand paa Lundensæs, paa Kapitelstjernerne Vegne i Nørgrene, og Hendrik Bilde til Tijsbeck paa sine Børns Vegne, at der er opstaaet Trætte mellem Kapitelstjernerne i Nørgrene paa den ene Side og Mogens Bilde Hendriksen og hans Søkende [paa den anden Side] om Markeskel mellem Nør-

¹ 16. Juli 1633.

grene Mark og Ørbeck Mark, og at der tilmed tvistes om Fædrift, Tørvegravning og Lyngslæt, som de Grene Mænd vil tilholde sig i Ørbeck Mark, og de har derfor begæret Kongens Befaling til 4 uvildige Mænd om at undersøge Sagen. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til, saa hurtigt som det kan ske og senest inden 6 Uger, at begive sig til de omtvistede Steder, indstævne Parterne for sig, nøje undersøge Sagen og, dersom det befindes, at der ikke er gjort forsvarligt Ret og Skel, da at gøre et retfærdigt Markeskel og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Det befales Bønderne i Ørbeck og i Nørgrene at give Møde for de gode Mænd paa de omtvistede Aasteder, naar de tilsiges, og medtage de Breve og Dokumenter, som de har mod hverandre. J. T. 10, 12.

9. Jan. (Haderslev). Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen. Han har berettet, at der paa Kongens Ladegaarde under Malmøhus Slot er Sygdom mellem Fæet, saa at han af samme Syge har mistet henved 200 Øksne. Han er derfor til Sinds at lade de øvrige slagte og nedsalte og andrager om Tiltalelse til at lade Kødet udføre fra Riget. Kongen bevilger dette. Ligeledes beretter han, at der er nogen Sygdom blandt Kongens Staldøksne, som staar dér. Saasnt det opdages, at nogle af dem bliver syge, skal han i Tide lade dem slagte og nedsalte. Kongen erfarer, at en Person i hans Len skal have ført noget sygt Fæ fra Lante Ryen til den Del af Landet, hvor Sygdommen saa er kommet fra. Dersom det er sket og Manden har været vidende derom, skal Adressaten lade ham tiltale derfor og tage Dom over ham, om han ikke bør straffes paa Bremerholm. Sk. T. 6, 314.

— Miss. til M. Jacob Sperling i Odense. Denne Brevviserske Mette Fabians, hvis Husbonde er beskyldt for at have været med i det Drab, der for nogen Tid siden er sket paa M. Rasmus Lauritsen Broksnider¹, har begæret Kongens Befaling til

---

¹ Om denne Sag se Beskærmelsesbrev af 10. Sept. 1638 i K. Brb. og Herredagsdom af 2. Maj 1639, hvorved stadfæstedes Landsdommerens Dom af 15. Aug. 1638 over Fabian Lavridsen Schaube i Møllegaard for Drab paa M. Rasmus Lavridsen i Veringe. (Herredagsdombog 1639 fol. 331 b—335).

Adressaten om at give Oplysning i denne Sag, idet hun mener, at da Adressaten har været hos hendes Husbondes Fader, da han laa paa sit Yderste, og har meddelt ham det hellige Sakramente, maa han vide, om hendes Mands Fader i Skriftemaalet har undskyldt eller beskyldt hendes Mand. Adressaten skal til Sagens Oplysning give hende skriftlig beskrevet, om hendes Mands Fader i Skriftemaalet har undskyldt eller beskyldt hendes Mand. F. T. 5, 4 b.

9. Jan. (Haderslev). Miss. til Ernst Normand. Da det berettes, at Simen Munck, Hospitalsforstander i Vejle, paa Grund af Alder og Skrøbelighed ikke længer kan være Forstander for Hospitalet, og derfor vil afstaa Stillingen, skal Ernst Normand forordne Jesper Andersen, som en Tid lang har tjent som Ridefoged paa Koldinghus Slot, til Hospitalsforstander i hans Sted, dog skal han stille Ernst Normand nøjagtig Forsikring, at han vil forestaa Stillingen tilbørligt. J. T. 10, 13. K.

10. Jan. (Kolding). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt¹. Da Tidens og Kongens Landes og Rigers Tilstand højlig kræver, at Flaaden i tilkommende Foraar holdes i godt Beredskab, og da en stor Del af Kongens Baadsmænd er døde, saa at Kongen derfor nødes til overalt i Danmark at udskrive Baadsmænd, paalægges det ham i København at udskrive 100 Baadsmænd, som der plejer at udskrives af Byen. De skal være til Stede først i Marts og da indtræde paa Flaaden for København. Sj. T. 26, 373 b. K.

— Lignende Miss. til Lensmændene² om i N. N. Købstad at udskrive N. Baadsmænd, der skal sendes til Bremerholm i København, saa at de kan være dér først i Marts Maaaned. Dersom der ikke er saa mange gode og i Sejladsen erfarne Baadsmænd at faa, som angivet i Brevet, kan der udskrives unge og føre Karle, selv om de kun har været brugt til Roning og Fiskeri. Der skal medsendes Mandtal og Fortegnelse over deres

---

¹ Miss. har, som K. viser, først været stilet til Borgemestre og Raad med et Antal af 30 Baadsmænd, men Adressen er derefter forandret til Hr. Corfits Ulfeldt og Antallet af Baadsmænd forhøjet til 100. ² Miss. er sendt til alle Lensmændene i Sjælland, Fyen, Jylland og Skaane. Deres Navne nævnes ikke, men derimod Byer, Len o. a. med vedføjet Antal af Baadsmænd.

Navne, der skal afleveres paa Bremerholm, naar de ankommer dertil. Kongen eragter det billigt, at de, hvis Folk udskrives, forskaanes for Udnævnskat¹ i indeværende Aar, og at de, hvis Børn udskrives, skal være forskaanet, saa længe deres Børn forbliver i Kongens Tjeneste og forholder sig vel. (I Niels Trolles [Københavns Len] Brev blev saa indført udi Enden:) Desligeste skal han tilholde dem der bor paa Amager, at de til den Tid skal skaffe 30 gode Baadsmænd til Flaaden. Nemlig: Sjælland: Amager 30, Samsø 20, Køge², Helsingør, Dragsholms Len, Kalundborg Len, Antvorskov Len og Vordingborg Len hver 10, Slangerup og Møens Land hver 5, Roskilde Len 4 og Holbæk 3; Fyen: Nyborg Len 20, Langeland 6, Bogense, Assens og Middelfart hver 4; Jylland: Riberhus Len 20, Koldinghus og Aalborg-hus Len hver 10, Bøvling Len og Ørum Len hver 6, Aarhus Len, Dronningborg Len og Mariager Klosters Len hver 5, Vester-vig Kloster og Stjernholms Len hver 4, Skanderborg Len 3, Skive-hus Len og Kalø Len hver 2; Skaane: Malmøhus Len, Sølvits-borg Len og Bornholm hver 10, Varberg Len 8, Halmstad Len 6, Kristianstads Len 5, Landskrone Len, Helsingborg Len og Kristianopels Len hver 4, Laholms Len 2. Sj. T. 26, 373 b. K.³

U. D. Jan.⁴ (Haderslev). Miss. til Hr. Jørgen Urne og Kommissarierne i Skaane. De skal straks begive sig til Skaane og dér træffe de fornødne Foranstaltninger vedrørende Fæstningerne, Rostjenesten og Landfolket. De skal træffe Foranstaltninger mod alle Angreb paa Fæstninger, der kan være Genstand for Entrepriser, forvare dem, der er faldet ned eller ikke er færdige, ved Pallisader, Stormpæle, Homej⁵ og deslige, lade Størstedelen af de unge Folk, der er ved Fæstninger, indtages i disse, medens Landfolket, saavidt

¹ Udskrivningsskat. ² Efter Køge fulgte oprindelig: København 30. Dette er atter slettet. Smnlign det foregaaende Miss. ³ Øverst paa K. har staaet: Skibsfolk, Fiskere, eller stærke Karle, som kan bruges til Skibs. Endvidere har K. haft: Københavns By 30, hvilket er rettet til: Københavns Statholder. Udfor: Køge 10 har staaet: og Københavns Len; dette sidste er atter slettet. Udfor: Bogense, Assens, Middelfart, Langeland og Skanderborg Len har staaet: Fiskere. Dette er ligeledes slettet. ⁴ Indført sidst i Jan. Da dette Miss. omtales nedenfor i Miss. til Jørgen Urne af 12. Jan., maa det dateres før denne Dag, men det kan ikke ses, hvornaar. ⁵ Hommejd, Hofmeje: Udenværk, Forværk.

det kan ske, forbeholdes til kun i Nødstid at bruges i dem, saa at baade Fæstningerne kan være forsynet og Landfolket saavidt muligt forblive til Landets Forsvar. De skal ogsaa holde Rulle og Mandtal paa Borgerskabet i Fæstningerne og ellers i de andre Stæder og træffe Foranstaltninger med Hensyn til Proviant, baade det, der tilforn er indlagt i Fæstningerne (at det erstattes af dem, der bør gøre det) og at det, der nu kontribueres dertil, fordeles ligeligt og kommer ind i Fæstningerne, samt have Tilsyn med al anden Nødtørft, der er fornøden til Fæstningernes Forsvar. Dernæst skal de tilholde Lensmændene at holde Øje med de svenske Samlinger, Mønstring, Gerds Udgørelse¹ eller almindelig Bagning. De skal ordne det saaledes, at alt dette sker saa ubemærket som muligt (og uden stort Ry og Rygte). Kommissarierne i Skaane skal herefter altid have Tilsyn med Fæstningernes Vedligeholdelse og Reparation og i Tide vare Kongen ad om al Uorden og Mangel. Fornemmelig skal de lade Christianopol istandsætte og først lade Porten sikre ved en Ravelin, tilfylde Bolværkerne mod Landsiden og dér, hvor man kan gaa til [Fæstningen]. Jorden dertil kan tages lige udenfor, hvorved der kan laves en Grav til Sikring af Fæstningen. Saafremt der hersker nogen Tvivl og Planen tilsendes Kongen, vil denne erklære sig om den til deres videre Underretning. Alt dette skal iværksættes straks, saavidt Vejrliget og Tidens Tilstand tillader det. Sk. T. 6, 321.

12. Jan. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Kongen til Hr. Tagge Thott Ottosen til Eriksholm, Befalingsmand paa Malmøhus Slot, bortforpagter Lindholm Ladegaard og Hageløse Ladegaard under Malmøhus Len for 3 Aar, fra 1. Maj 1638 til 1. Maj 1641 mod en aarlig Afgift af 782 Rdlr. in specie, at erlægge i Renteriet til 1. Maj hvert Aar. Han skal paa sin egen Bekostning vedligeholde Tagene paa Ladegaardene, forsaavidt de er straatækte, og maa ikke tilskrive Kongen noget Flikkeri undtagen med Kongens Bevilling. Sk. R. 5, 263 b.

— Bestalling for denne Hans Ranulf som Skovrider i Elbo og Holmans Herreder i Koldinghus Len med en aarlig

¹ D. v. s. Udredelse af Levnedsmidler, her som Forberedelse til Krigstogt.

Løn af 20 Kurantdlr., en sædvanlig Hofklædning, Foder og Maal paa en Hest og 4 Kurantdlr. om Maaneden til Kostpenge, at betale af Lensmanden paa Koldinghus Slot. Han skal altid være til Stede, naar der af Skovfogderne skal udvises Skov efter en af Lensmanden med egen Haand underskrevet Seddel, og skal selv have Skovmærker til at mærke de Træer med, som Skovfogden udviser. [Iøvrigt med Art. 1—6.] J. R. 9, 324 b.

12. Jan. (Haderslev). Miss. til Hr. Jørgen Urne. Han har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til at begive sig til Skaane og dér sammen med Kongens Kommissarier gøre Anordning om Fæstningernes Istandsættelse. Da han nu har begæret at maatte forløves, indtil Snapstinget er overstaaet, tillader Kongen dette, dog at han begiver sig dertil saa snart som muligt efter Snapstinget. J. T. 10, 13 b. K.

13. Jan. (—). Miss. til Gregers Krabbe. Der tilsendes ham herved 20,000 Speciedlr., som han skal modtage til videre Regnskab. F. T. 5, 5.

14. Jan. (—). Aab. Brev², hvorved Hendrik de Geir, Falkefænger hos Hr. Frederik, Prins af Oranien, Greve til Rassov etc., efter dennes Intercession faar Bevilling til selv eller ved sin Fuldmægtig at fange saa mange gamle og unge Falke og Høge i Vardehus Len i Norge, som han kan overkomme, Kongens Told og Rettighed dog uforkrænket i alle Maader. Saafremt nogen allerede har Kongens Privilegium herpaa, skal han lade fange Falke og Høge tillige med dem i Vardehus Len. Sj. R. 20, 49 b.

— Miss. til Officererne paa Flaaden paa Elben. Naar der er udsøgt en passende Plads paa Redhøvlen til at overhale Lykkepotten, saa at man kan anbringe en dygtig Køl under den og borttage den, som er anbragt under den paa Bremerholm, skal de lade udtage Kabyssen og alle Indbygninger i Lasten og udtage ikke alene den løse Ballast, men ogsaa den, der er anbragt mellem Bunden og Foringen. Desuden skal de med det første lade Kongen vide, om Tovværket,

¹ Miss. u. D. af Jan. ovfr. S. 592.   ² Udenfor er skrevet: Dette Brev gik ikke ud, mens blev kasseret. — Et nyt Bevillingsbrev blev udfærdiget for ham 10. Maj 1639, se N. R. 6, 122 (tr.: NRR.).

som findes paa Skibet, er nok til at hale Skibet over med og ogsaa fastgøre Udliggerne tilbørligt. Om Rejsetakkel¹ skal de ikke bekymre sig. Til Udliggere og Skarstøtter² skal der tages af det Fyrretømmer, som ligger i Haven³. Hvis Raaer og Stænger kan anvendes, skal de bruges. Sj. T. 26, 374 b. K.

14. Jan. (Haderslev). Miss. til Tolderen i Øresund. Der sendes ham en Fortegnelse med Navnene paa nogle Skippere, som ikke har villet betale den Rosenobeltold i Norge, som det er paalagt at betale af hvert Skib, som havner og ankrer under Norge, til Christiansøes Befæstning, men er sejlet forbi. Naar disse Skipperer ankommer til Sundet, skal han af dem af hvert Skib opkræve det dobbelte, 2 Rosenobler. Sj. T. 26, 375. K.

— Aab. Brev, hvorved denne Simen Jul, boende paa en Gaard, kaldet Topdrup⁴, i Haderslevhus Len faar Bevilling paa, at hans Børn efter hans Død maa beholde samme Gaard for den sædvanlige aarlige Landgilde, da han selv med stor Bekostning har ladet opbygge den Bygning, der nu findes paa Gaarden. De maa beholde den, saa længe de tilbørlig erlægger den aarlige Skyld og Landgilde og holder Gaarden ved Magt. J. R. 9, 326.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Aalborg By i sin aarlige Skat indtil videre maa faa et Afslag paa 200 Rdlr. aarlig. Borgemestre og Raad i Aalborg har paa Borgernes Vegne for nogen Tid siden klaget over den Ulighed, som findes i deres aarlige Skatter fremfor andre Købstæders i Jylland, og har andraget om nogen Lindring heri under Henviisning til, at en Del af Borgerne, som hidtil har kunnet skatte, nu er ganske øde og forarmet, og Hr. Jørgen Urne til Alslef, Hr. Albret Skeel til Fusing og Hr. Christen Thomsen til Tanderup, Befalingsmænd paa Vestervig Kloster, Riberhus og Kalø, har efter Kongens Befaling undersøgt Byens Lejlighed og givet Byen et Afslag i den aarlige Skat paa 200

¹ Rejsning og Takkelage.   ² Sj. T. har: Skaarstøtter, K.: Skarstøtter. Maaske er ment: Skærstøtter, jvfr. Skærgang, der lægges om et Skib under Bygningen, Skærstok, Planker paa tværs af Bjælkerne til Afstivning, især i et Skib. Med Udliggere og Skærstøtter maa være ment Støtter og Stivere til Brug under Overhalingen.   ³ Delehaven.

⁴ Taabdrup, Stepping S., Sdr.-Tyrstrup H.

Rdlr. Rentemestrene skal lade Byen faa dette Afslag. J. R. 9, 326 b.

14. Jan. (Haderslev). Miss. til Gunde Lange. Da det berettes, at en Person, ved Navn Søfren Nielsen, som har været Fangefoged paa Bremerholm, er anholdt paa Aalborghus Slot, tilsendes der Gunde Lange et Bevis fra Skriveren paa Bremerholm over, hvorledes denne Person har forholdt sig, med Anmodning om at tiltale ham, tage Dom over ham og lade ham straffe derefter. J. T. 10, 14.

— Miss. til Hr. Albrecht Skeel. Da Christoffer Hvas til Hammergaard, Embedsmand paa Ørum Slot, har begæret 4 Gaarde og 1 Bol i Vittarbt i Østrup¹ Sogn i Vester Herred i Riberhus Len til Mageskifte for 3 Gaarde i Lundagger By og 1 Gaard i Kastkier, alle i Lunde Sogn i fornævnte Vester Herred i Riberhus Len, skal han med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Riberhus]. J. T. 10, 14.

— Miss. til Ernst Normand om at lade denne Jep Ollufsen, en af Kronens Bønder i Nøllund i Koldinghus Len, hvis Gaard er brændt ved Pinsedagstide sidstforleden, efter hans Andragende være forskaanet i 2 Aar for Landgilde, Ægt og Arbejde samt lade ham faa noget Bygningstømmer af Kronens Skove dér i Lenet til Hjælp. Han skal føre det til Regnskab. J. T. 10, 15 b.

15. Jan. (—). Miss. til Frederik Markdanner og Falk Gjøe. Der tilsendes dem Kongens Brev til Fru Ellen Marsvin² til Ellensborg. De skal straks overlevere Brevet i hendes egne Hænder og tage Bevis for, at de har overleveret det til hende. Dernæst skal de meddele Fru Ellen Marsvin, at dersom hun agter at føre Vidnesbyrd og Proces om den Sag, hvorom der tilskrives hende i Brevet, skal hun gøre det paa lovlig Maade og give Varsel til Ifver Vind til Nørholmb paa Kongens Vegne, da han har faaet Kongens Befaling til paa Kongens Vegne at svare til denne Dag. Hvad skriftligt og mundtligt Svar Fru

¹ Fejlskrift for: Ovtrup S., V.-Horne H.   ² Se Kong Christian IV's egenh. Breve udg. ved C. F. Bricka og J. A. Fridericia 4. Bd. Nr. 255 og 256.

Ellen Marsvin giver herpaa, skal de straks tilsende Kongen og give Relation derom. F. R. 5, 5.

16. Jan. (Haderslev). J. T. 10, 26 b se 19. Jan.

17. Jan. (—). Miss. til Rentemestrene. Laurits Grubbe til Gammelgaard har berettet, at der i Renteriet nægttes ham Kvittansiarum af Aalholms og Halsted Klosters Len, og det af to Aarsager: først paa Grund af 274 Tdr. Malt og 65 Tdr. Havre af Skattekornet, som han i Aaret 1627 efter Befaling har udskibet til Pöel, og dernæst fordi der ikke er oppebaaret Skat af Kronens og Kirkens Part af Korntienden i Aalholms Len til St. Hansdag 1625 og til 8. Maj 1626, 2 Rdlr. af hver Part til hver Termin, uanset at han har Bevis fra Hr. Caspar von Buchwald til Prunsdorf, holstensk Raad og Befalingsmand paa Segeberg Slot, paa, at samme Korn er leveret til ham i Assens, da Pöel var indtaget af Fjenden, og at han ikke har faaet nogen Befaling om Skatten af Tienderne. Dersom Lavrids Grubbe har Caspar von Buchwalds Bevis for, at denne har modtaget Kornet, maa de ikke forholde ham Kvittansiarum af den Grund, men skal antegne Hr. Caspar von Buchwald for Kornet. Og dersom de kan faa at vide, at Pengene er ydet af Tienderne i Lolland, maa de heller ikke forholde ham Kvittansiarum af den Grund. Sj. T. 26, 375 b. K.

— Miss. til Hr. Just Høg om straks at optage Uldrik von Hagen, afdøde Hendrik von Hagens Søn, i det kongelig adelige Akademi Sorø, hvor han frit skal underholdes, da Kongen selv vil betale for ham, saa længe han forbliver paa Akademiet. Sj. T. 26, 376.

— Aab. Brev, hvorved denne Købmand Jockum Barchsett i Oldeslo i Fyrstendømmet Holsten faar Bevilling til for Marquart Rantzau, Kongens bestalter Generalmajor og Befalingsmand over Hanroe, i Danmark at købe og derfra at udføre 4 gode Vognheste, 4 Rustvognheste, 2 andre Heste og nogle andre gemene Heste, tilsammen 20 Heste, paa den Størrelse, som den derom udstedte Forordning formelder, mod at han betaler den sædvanlige tilbørlige Told. J. R. 9, 327.

— Aab. Brev om, at da et af de Søtaarne, som staar ved Hals ved Indløbet til Limfjorden¹ for kort Tid siden

¹ Overskriften har: paa Limfjorden ved Sætervig ved Als.

er blæst ned og Limfjorden ikke vel kan besejles, dersom samme Taarn ikke holdes ved Magt, har Kongen gjort den Anordning, at der skal opbygges et andet Taarn af Sten i det nedblæstes Sted, og da der skal anvendes stor Bekostning baade paa at opbygge Taarnet og holde det vedlige, befaler Kongen, at der af hver Skude, som hidtil har givet 14 Skilling, skal gives 21 Sk. danske, af hvert Skib, hvoraf der hidtil har været givet 1 Ort, skal der herefter gives $1\frac{1}{2}$ Ort, og af hver Læst Gods, som hidtil har givet 4 Hvide, skal der gives 2 Sk., hvorefter de Søfarende, som ankommer dertil med Skibe, Skuder og Gods, og Kongens Toldere skal rette sig. J. R. 9, 327 b.

17. Jan. (Haderslev). Miss. til Gunde Lange. Det berettes, at et af de Søtaarne, som staar ved Halds ved Indløbet til Limfjorden, er blæst ned. Da Limfjorden ikke vel kan besejles, dersom disse Søtaarne ikke holdes ved Magt, skal han med det allerførste lade Søtaarnet genopbygge af Sten, for at det kan være des varigere, og føre det til Regnskab. J. T. 10, 16. K.¹

— Miss. til samme. Borgemestre og Raad i Aalborg har berettet, at Øster Aa, som løber gennem Aalborg, forðærves og opfyldes, saa at nu næsten ingen kan lægge ind dér med Pramme eller Sildekoge, som det altid tilforn har været brugeligt, og at Grunden dertil er den, at Bolværket mod Slottets Grave er øde og ikke holdes ved Magt som tilforn, men nu er i Grund og Bund ødelagt efter Synsvidne, og de erklærer, at Bolværket altid har været holdt ved Magt af Slottet. Saafremt det forholder sig saaledes, skal Gunde Lange lade Bolværket istandsætte, dog med den ringest mulige Bekostning, og siden holde det ved Magt. Han skal føre det til Regnskab. J. R. 10, 15. K.

18. Jan.² (—). Mageskifte mellem Hr. Axel Arenfeldt til Basnis, Embedsmand i Giedske Len, og Kronen paa Ørsløf Kirkes og Præsts og Høfve Kirkes Vegne. Orig. Sj. R. 50, 52 (m. Datum: 1. Okt.). (Se Kr. Sk.).

---

¹ Tr.: Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VIII, 192. ² Mageskiftet er indført i Sj. R. mellem 21. Jan. og 23. Febr. 1639 med Dateringsstedet Glückstadt og Datoen: 1. Okt., men uden Aar.

18. Jan. (Haderslev). Mageskifte mellem Hr. Tagge Thott til Eriksholmb, Embedsmand paa Malmøhus Slot, og Kronen paa Præsten i Barsebecks Vegne. Sk. R. 5, 264. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt [Landskrone] om at tilholde Præsten eller Kirkeværgen i Bassebeck at modtage den af Hr. Tagge Thott til Eriksholm, Embedsmand paa Malmøhus, til Præsten og Præstegaarden i Bassebeck ved Mageskifte udlagte Jord og indføre den i Kirkebogen. Sk. T. 6, 316.

— Mageskifte mellem Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Embedsmand paa Hagenskov Slot, og Kronen. Orig. F. R. 4, 166 b (m. Datum: 19. Jan.). (Se Kr. Sk.).

— Mageskifte mellem Christoffer Hvas til Hennegaard, Embedsmand paa Ørum Slot, og Kronen paa Ribe Kapitels Vegne. J. R. 9, 328. (Se Kr. Sk. Tr. i Udt. i: Hvass: Personer og Familier af Navnet Hvas I, 98).

— Mageskifte mellem Johan Brockenhuus til Lerbeck og Kronen paa Aalborg Hospitals Vegne. J. R. 9, 329 b. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Hr. Just Høg om at optage Levin Caspar og Erasmus Diderich von Bendixen, Sønnen af Jahan Levin von Bendixen, i Sorø Akademi, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 379.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Maren¹, Jacob Thomsens Enke, har berettet, at Borgemestre og Raad i København har afsagt adskillige Domme mellem hende og hendes Modparter, men at hun ikke kan faa disse Domme beskrevet fra Byskriveren, og at hun ikke heller kan faa de Breve tilbage, som hun har indlagt i Retten. Adressaten skal alvorligt tilholde Borgemestre og Raad sammesteds ikke utilbørligt at opholde fattige Folk saaledes med at give deres afsagte Domme beskrevet fra sig, saafremt der ikke skal optænkes andre Midler dertil. Sj. T. 26, 379.

— Miss. til Rentemestrene om, naar der sker Henvendelse til dem med dette Brev, da at lade Maren, Jacob Thom-

---

¹ Maren Johansdatter, Enke efter Jakob Thomsen, Proviantskriver for Københavns Slot.

sens Enke, faa 200 Speciedlr. af hendes afdøde Husbondes Løn. Sj. T. 26, 379. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

18. Jan. (Haderslev). Miss. til Gunde Lange. Hands Sørensen, Tolder i Aalborg, har berettet, at Kongen i Aaret 1623 har laant det spanske Saltkompagni i Aalborg nogle Jernstykker fra Tøjhuset i København, og at disse Stykker nu kræves tilbage, men at de fleste af dem i Aaret 1627 af det kejserlige Krigsfolk er ført ind paa Aalborghus, hvor de nu staar, samt at Saltkompagniet nu har begæret at faa samme Stykker igen. Adressaten skal tilstille Saltkompagniet alle de Stykker, om hvilke det kan bevises, at de har været udlaant til Saltkompagniet og nu staar dér paa Slottet. J. T. 10, 16. K.

— Miss. til samme. Der er for nogen Tid siden udgaaet Befaling til ham om følgende: Jens Bang, Borger i Aalborg, har for nogen Tid siden¹, da han ikke kunde faa sin Ret i Emden i en Sag, som han havde dér mod en Mand, ved Navn Rudolf Camholten, faaet Bevilling til at tage Repressalier mod Borgerskabet i Emden. Borgemestre og Raad dér har saa andraget om, at disse Repressalier maatte ophøre i nogen Tid, idet de tilbød at tilfredsstille Jens Bang, og da Jens Bangs Fuldmægtig ogsaa var tilfreds hermed, bevilgede Kongen², at disse Repressalier skulde suspenderes indtil Jul sidstforleden, og at Rudolf Camholdt selv eller hans Befuldmægtigede skulde være forpligtet til at møde i Aalborg og med Jens Bang klarere alt, hvad der var dem imellem. Da det berettes, at der ikke er mødt nogen paa fornævnte Emdens Vegne for at tilfredsstille Jens Bang, skal Gunde Lange meddele Jens Bang, at han skal rette sig efter de Breve, som Kongen tilforn har bevilget ham derom. J. T. 10, 16 b³.

— Aab. Brev om, at der skal holdes Herredag den 22. April i Aar i Danmark i København, „lydende ellers Ord fra Ord ut supra pag. 44“ [d. v. s. aab. Brev af 7. Juni 1636]. Udt. i Sj. T. 26, 376. K.⁴ Orig. i Landsark. i Odense.

¹ 17. April 1638.
Jens Bang S. 143.

² 21. Okt. 1638.

³ Tr. Brudst. i: D. H. Wulff:

⁴ K. har for alle disse Breve Teksten in extenso.

18. Jan. (Haderslev). Miss. til Rigsraaderne¹ om samme Herredage. Udt. i Sj. T. 26, 376. K.

— Miss. til Stiftslensmændene² om at lade det aabne Brev om Herredagene læse og forkynde hver i sit Stift. Udt. i Sj. T. 26, 376. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Landsdommerne³ om at lade det aabne Brev om Herredagene læse og forkynde paa Landstingene. Udt. i Sj. T. 26, 376. K.

— Miss. til alle Bisperne i Danmark og Norge⁴. De Penge, som de har indsamlet i deres Stifter til Løskøbelse af Fangerne i Tyrkiet, til Almisse for de tyske fordrevne Præster og i andre Maader, og de Penge, som fremdeles kan indsamles til Fangerne i Tyrkiet, skal de efterhaanden fremsende til Dr. Jesper Rasmussen Brochmand, Superintendent over Sjællands Stift, og ligeledes det, som endnu resterer i deres Stifter (om ellers noget resterer) af det, som det er paalagt Kirkerne at betale til de tyrkiske Fanger, med Fortegnelse over, hvor meget af hver Slags og af hvem det er samlet. Hvad ellers angaar Kollekten til de tyrkiske Fangers Løskøbelse, da erfarer Kongen, at der paa mange Steder er omgaaedes meget løseligt dermed. De burde selv i egen Person paa Adelen og andres store Forsamlinger og ellers fra Prædikestolen have præpareret og bevæget enhver (med tjenlige Motiver, taget af den gudelige Kærlighed, de Fangnes Elendighed og Saligheds Fare, vor egen Sikkerhed og de Ukristnes Tyranni) til at give godvilligt, selv have besøgt de formuende af Adel og Uadel i By og paa Land eller ladet dem besøge ved deres Provster og Præster. Dette skal de endnu herefter iagttage og fremdeles indsamle og lade indsamle, indtil man kan faa saa meget samlet, at de arme fangne Kristne kan løskøbes af Tyrkens Haand. Sj. T. 26, 376 b. K. Orig. (til Dr. Hans Mickelsen, Superintendent over Fyens Stift) i Landsark. i Odense og (til Dr. Jahan Borkardsen

---

¹ De opregnes alle i K., der har Teksten in extenso.   ² De opregnes alle med deres Stifter i K.   ³ De opregnes alle i K. med deres Landsdommerier.   ⁴ De opregnes alle med deres Stifter med Undtagelse af Sjællands Biskop, der fik et særligt Miss.; se ndfr.

og M. Christen Hansen¹, Superintendenter over Ribe og Vendelbo Stifter) i Landsark. i Viborg (alle med Datum: 19. Jan.).

18. Jan. (Haderslev). Miss. til Bispen i Sjælland [Dr. Jesper Rasmussen Brochmand] om at modtage de af Hr. Christoffer Urne til Aasmark, Statholder i Norge og Embedsmand paa Aggershus Slot, og af Bisperne indsamlede Almissepenge til de fordrevne lutherske Præster og efter nøje Under søgelse uddele dem iblandt Præsterne; ligeledes skal han ogsaa modtage andre Kollekt, navnlig dem, der er indsamlet til de tyrkiske Fangers Løskøbelse, og desuden det, der er eller bliver indsamlet til samme Formaal i hans eget Stift (da han endnu skal lade indsamle til de tyrkiske Fangers Løskøbelse), og underrette Kongen, naar de er indkommet. [Iøvrigt fra Ordene: Hvad ellers angaar Kollekten osv., enslydende med ovenstaaende Miss. til de øvrige Bisper]. Sj. T. 26, 377. K. (med Datum: 19. Jan.).

— Aab. Brev om, at Adelen ikke maa paaligne sine Bønder den Ortsdaler, som den har lovet selv at udgive. Sj. T. 26, 377 b. K. (Tr.: CCD. V, 1.)

— Miss. til alle Landsdommerne² om at lade ovenstaaende aab. Brev om Afgiften af 1 Ortsdlr. af hver Td. Korn, læse og forkynde paa Landstingene. Sj. T. 26, 378. K.

— Aab. Brev om Forbud mod Udførsel af Hopper, Føl under 3 Aar og Heste, højere end 8 $\frac{1}{2}$ sjællandske Kvarter. Sj. T. 26, 378. K. Orig. i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. V, 1 f. Christensen: Agrarhistoriske Studier I, 44.)

— Miss. til alle Lensmænd³ i Danmark om at lade ovenstaaende aab. Brev om Forbud mod Udførsel af Heste, Foler og Hopper læse og forkynde paa de tilbørlige Steder og paase dets Overholdelse. Sj. T. 26, 378 b. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Ifver Krabbe [Tagesen, Lensmand paa Varberg Slot]. Saafremt hans Formand⁴, den forrige Befalingsmand

¹ Miss. til Mag. Kristen Hansen har følgende Paaskrift: Accepi ipso die purificationis 2. Febr.

² De opregnes alle med deres Landsdommerier i K.

³ De opregnes alle i K.

⁴ Henrik Gyldenstjerne, 1633—36 Lensmand paa Varberg.

dér i Fæstningen, NB.¹ enten ikke har leveret alt det Korn eller ikke har leveret godt Korn, som det var fastsat for Fæstningen, skal Iver Krabbe straks tiltale ham. Ligeledes skal han, saafremt det befindes, at der i en eller anden Maade mangler noget af den Ammunition og Proviant, som bør være i Fæstningen, og som hans Formand skal svare til, tiltale ham derfor og tilsende ham Kongens hosføjede Missive, saa at han, saasnart Tiltalen rejses, straks indskaffer det eller staar Kronen og Riget til Rette for den Skade, Fare og Forsømmelse, som kan opstaa deraf. Men hvis han har leveret, hvad han burde, skal Adressaten beholde Kongens Missive hos sig og ikke tiltale ham. NB. Adressaten skal endvidere nøje paase, at han i Fæstningen har saa megen Proviant og anden Nødtørft, at han og hans Folk har nok til Underholdning i et Aarstid. Dernæst skal han, da der nu skaffes Proviant ind i Fæstningen Varberg, nøje paase, at denne Proviant ombyttes hvert andet eller tredje Aar med god ny Proviant. Saafremt han ikke selv vil ombytte den, skal han enten sælge den gamle og købe ny eller lade rige Præster, Borgere eller Bønder ombytte det ufordærvede gamle Korn med nyt. Sk. T. 6, 314 b.

18. Jan. (Haderslev). Lignende Miss.² til Lensmændene paa Laholm [Christian Bülow fra 1. Maj 1637, Forgænger: Niels Krabbe], Halmstad [Niels Krabbe fra 1. Maj 1635, Forgænger: Erik Rosenkrantz] og Kristianopel [Erik Krabbe fra 1. Maj 1633, Forgænger: Henrik Gyldenstjerne]. Udt. i Sk. T. 6, 315 b.

— Lignende Miss. til Lensmanden paa Christianstad Malte Juul, dog saaledes, at der mellem Tegnene NB. NB. er indført, at Rigens Marsk Jørgen Urne, [Malte Juuls Formand], har faaet Kongens Missive om, at Kongen formoder, at han allerede har indleveret i Fæstningen, hvad han burde, baade af Ammunition og Proviant, hvorom der er tilskrevet ham. Saa-

¹ I Teksten staar her og nedfr. et Tegn, der ligner et sammensat NT.

² Dette og de 3 følgende Miss. om Laholm, Halmstad, Kristianopel og Kristiansstad er ikke indført in extenso, men i en Tilføjelse til Miss. til Iver Krabbe er der angivet Afvigelserne i disse fra Teksten i Miss. til Iver Krabbe.

fremt Jørgen Urne resterer med noget, skal Malte Juul paaminde ham derom¹. Udt. i Sk. T. 6, 315 b.

18. Jan. (Haderslev). Miss. til Henrik Gyldenstjerne. Da Kongen tidligere har forlent² ham med de to Fæstninger Christianopel og Varberg, paalægges det ham straks uden noget Ophold til disse Fæstninger at fremskaffe, hvad der maatte mangle af den Proviant og Ammunition, som han har modtaget til dem af sine Formænd³ eller som han selv har modtaget i den Tid, han selv var forlenet med dem, hvis han ikke vil staa Kronen til Ansvar for den Skade, Fare og Forsømmelse, som kan opstaa deraf. Sk. T. 6, 316 b.

— Lignende Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt og de andre Arvinger efter Erik Rosenkrantz⁴ om Halmstads Fæstning og Niels Krabbe om Laholms Fæstning. Udt. i Sk. T. 6, 316 b.

— Aab. Brev til Bønderne i Danmark om en Kornskat. Sj. T. 26, 366. Orig. (Kronborg, Frederiksborg og Abrahamstrup Len) i Landsark. i Kbh. (Tr.: CCD. V, 2 f.)

— Miss. til Malte Juul om at lade ovenstaaende aab. Brev om Kornskatten læse og forkynde straks og uden Forsømmelse i hans Len [Kristianstad] og med det allerførste lægge og skrive Bønderne for Kornskatten, saa at alting gaar ligeligt og ret til og den Rige hjælper den Fattige. Siden skal han indkræve den og beholde den hos sig til Fæstningens [Kristianstads] Proviantering. Kongen har befalet Hr. Tagge Thott Ottsen [Malmø], Hr. Christopher Ulfeldt [Helsingborg], Hr. Hendrik Hvitfeldt [Landskrone] og Gunde Rosenkrantz [Froste Herred] at levere Kornskatten fra deres Len til Adressaten, undtagen dog Kornskatten af Bierrigherred⁵ i Helsingborg Len. Endvidere har Kongen befalet Hr. Tagge Thott Andersen [Sølvitsborg] at levere Kornskatten af Listeherred⁶ til ham og ligeledes Hr. Cor-

---

¹ Om det særlige Miss. til Hr. Jørgen Urne staar der kun: hvorm Hr. Jørgen Urne selv haver faaet Brev. ² Han var forlenet med Kristianopel 1632—33 og med Varberg 1633—36. ³ Malte Juul, Lensmand i Kristianopel 1625—32, og Sten Maltesen Sehested, Lensmand i Varberg 1608—10. ⁴ Erik Rosenkrantz var Lensmand paa Halmstad fra 1620 til sin Død 1637, Niels Krabbe paa Laholm 1636—37. ⁵ Bjærge Herred, Skaane. ⁶ Lister Herred.

fits Ulfeldt [Støge], Hr. Palle Rosenkrantz [Nykøbing, Aalholm] og Jost Frederik von Pappenheim [Halsted Kloster] at levere Kornskatten af deres Len til ham. Naar de leverer ham samme Kornskatter, skal han give dem nøjagtig Kvittans derpaa. Sj. T. 26, 367 b.

18. Jan. (Haderslev). Lignende Miss. til Christian Bülow [Laholm] om at modtage Kornskatten af Bierrigherred¹ af Hr. Christoffer Ulfeldt til Laholms Fæstning; til Erik Krabbe [Kristianopel] om at modtage Kornskatten af Bregne og Medelsta Herreder af Hr. Tagge Thott A[ndersen] til Christianopels Fæstning; til Niels Krabbe [Halmstad] om at modtage Kornskatten af alle Lensmændene i Sjælland, undtagen fra Møen, til Halmstads Fæstnings Proviaentering. „Ellers var de som de andres.“ Udt. i Sj. T. 26, 368.

— Lignende Miss.² til Hr. Tagge Thott Ottsen [Malmø] om at fremsende Kornskatten fra sit Len til Christianstad; til Hr. Tagge Thott Andersen [Sølvitsborg] om at levere Kornskatten af Bregne og Medelsta Herreder i Sølvitsborg Len til Christianopel og Kornskatten af Liste Herred til Christianstad; til Hr. Hendrik Hvitfeld om at levere Kornskatten af Landskrone Len til Christianstad; til Gunde Rosenkrantz om at levere Kornskatten af Froste Herred til Laholm; til Hr. Christoffer Ulfeldt om at levere Kornskatten af Helsingborg Len (Bierrig Herred undtaget, som skal leveres til Laholm, „hvilket i hans Brev og skal specificeres“) [til Christianstad]³. „I lige Maade finge de i Fæstningerne Breve, af hvem de Korn skulle annamme, og derfor siden udgive nøjagtig Kvittans; vide pag. 367 supra⁴. Udt. i Sj. T. 26, 368 b.

— Miss. til Hr. Claus Daa. Da der er bevilget en Kornskat af Bønderne i hele Riget til Udrustning af Skibsflaaden og til Proviaentering af Fæstningerne, som han kan se af hosfølgende aabne Brev, skal han med det allerførste lade Bønderne lægge og skrive for Kornskatten, saa at alting

¹ Bjærge Herred, Skaane. ² Overskriften lyder: Nok finge efterfølgende fem Lensmænd hver et Brev, lydende Ord fra Ord som det Missive til Lensmændene i Jylland, undtagen den Forandring paa Stedet som de Kornskatten skulde levere, som er saasom efterfølger. ³ Disse Ord er glemt i Sj. T. ⁴ D. v. s. Miss. til Lensmændene.

gaar ligeligt og ret til og den Rige hjælper den Fattige. Siden skal han indkræve Skatten af dem og fremsende den snarest til Halmstad efter den Orden, som han selv skal træffe herom, da der ligger Kongen og Riget stor Magt derpaa. Saa fremt nogen i hans Len [Dragsholm] er saa forarmet og betrængt, at han ikke kan yde denne Kornskat, skal de forskaanes, hvilket saa skal godtgøres ham i Renteriet mod nøjagtige Tingsvidner. Sj. T. 26, 368 b.

18. Jan. (Haderslev)¹. Aab. Brev til Bønderne i Danmark om en almindelig Landeskat. Orig. (til Bønderne i Kronborg, Frederiksborg og Abrahamstrup Len) i Landsark. i Kbhvn. Sj. T. 26, 384 b (m. Datum: 19. Jan.). (Tr.: CCD. V, 4 f.).

— Aab. Brev til Købstæderne i Danmark og Norge om en almindelig Landeskat². Sj. T. 26, 389 b. Origg. (til Vordingborg) i Landsark. i Kbhvn. og (til Horsens, Kolding, Ribe og Vejle) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. V, 3).

— Lignende aab. Brev til København om en almindelig Landeskat. Sj. T. 26, 390 b. (Tr.: CCD. V, 3).

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om, at Drengeskatten i Henhold til forrige Brev³ skal betales med 300 Rdlr. senest til førstkommende Paaske. Sj. T. 26, 399. (Tr.: KD. V, 212).

— Miss. til Lensmændene i Jylland⁴ om at lade ovenstaaende aabne Breve om en almindelig Landeskat læse og forkynde i deres Len. Skatten skal leveres senest til førstkommende Paaske til Hr. Albret Skeel til Fusinge, Embedsmand paa Riberhus Slot. [Iøvrigt enslydende, mutatis mutandis, med Miss. til Lensmændene i Danmark af 6. Juli 1638.] Sj. T. 26, 386.

---

¹ Brevet er i Sj. T. dateret 19. Jan., men da den eneste bevarede Orig. er dateret 18. Jan. og alle de øvrige Breve vedrørende denne Skat ogsaa er dateret 18. Jan., er de alle her sat under denne Datum. ² Beløbene er de samme som i Skattebrevene af 6. Juli 1638. ³ Af 4. Juli 1638. ⁴ Alle Lensmændene, ogsaa i de andre Landsdele, opregnes med deres Len under Overskriften: „Lensmændenes Navne, som finge Brevene“, i Sj. T. 26, 388 b.

18. Jan. (Haderslev). Lignende Miss. til Lensmændene i Sjælland, Møen, Falster og Lolland, dog at Skatten skal leveres i Rentekammeret til Rentemestrene. Udt. i Sj. T. 26, 387.

— Lignende Miss. til Lensmændene i Skaane, dog at Skatten skal leveres til Hr. Tagge Thott til Eriksholmb og Hr. Christoffer Ulfeldt til Svendstrup, Embedsmænd paa Malmøhus og Helsingborg Slotte, eller, dersom Hr. Tagge Thott er forhindret i andre Kongens Hverv, da til Hr. Christoffer Ulfeldt alene. Udt. i Sj. T. 26, 387.

— Lignende Miss. til Lensmændene i Fyen og Lavind, dog at Skatten skal leveres til Henning Valkendorf. Udt. i Sj. T. 26, 387 b. Orig. (meget medtaget, til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Lignende Miss. til Hr. Albret Skeel, Hr. Tagge Thott og Henning Valkendorf, dog med den Ændring, at de skal levere Skatterne paa de Steder, der er befalet dem. Sj. T. 26, 387 b.

— Miss. til Hr. Albret Skeel. Da Kongen har ladet udgaa aab. Breve til Lensmændene i Jylland om, at de skal levere de sidst paabudte Skatter og deres Restancer til Adressaten, skal han modtage disse, kvittere for dem og snarest indlevere Skatten i Kongens eget Kammer mod tilbørlig Kvittans. Sj. T. 26, 398 b.

— Lignende Miss. til Henning Valkendorf om at modtage Skatten fra Lensmændene i Fyen og Lavind¹. Udt. i Sj. T. 26, 398 b. Orig. i Landsark. i Odense.

— Aab. Brev til 8 Len i Norge, nemlig: Aggershus, Baaus, Bratsberg, Tønsberg, Stavanger, Trondhjem, Bergen og Augdesiden Len, om en almindelig Landeskat, at betale senest til førstkomende Paaske. [Iøvrigt enslydende med aab. Brev til de første 5 af ovennævnte Len² af 6. Juli 1638.] Sj. T. 26, 395 b.

— Lignende aab. Brev til Nordlandene om en almindelig Landeskat, „alene at de skal give ikke uden halvt saa

---

¹ Lavind, der findes i Orig., er glemt i Sj. T.   ² Trondhjem, Bergenhus og Augdesiden, der efter det aab. Brev af 6. Juli 1638 kun skulde betale halvt saa meget som de 5 andre Len, er her sat til samme Skat som de.

meget som de andre i de andre Len i Norge“. Udt. i Sj. T. 26, 397.

18. Jan.¹ (Haderslev). Miss. til Lensmændene i Norge om at lade ovenstaaende aab. Brev om en almindelig Landeskatt læse og forkynde i deres Len og levere Skatten til Hr. Christoffer Urne, Statholder i Norge, og Mandtallet i Renteriet. [Ensyldende med Miss. til samme af 6. Juli 1638.] Sj. T. 26, 397.

— Lignende Miss. til Hr. Christoffer Urne, dog at han skal fremsende Skatten af sit Len tillige med de andre Skatter til Rentekammeret i København, Rentemestrene til Hænde. Udt. i Sj. T. 26, 398.

— Miss. til Hr. Christoffer Urne om at modtage Skatten fra hele Norge, baade af Lensmændene, Gejstligheden og Købstæderne, og straks sende den med klart Register og Mandtal til Rentekammeret i København, Rentemestrene til Hænde, hvor der vil blive givet ham nøjagtigt Bevis derpaa. Sj. T. 26, 398 b.

— Aab. Brev til Kapitlerne i Danmark og Norge om en mulig Hjælp. Den skal af Roskilde Kapitel indbetales i Rentekammeret, af Lunde Kapitel til Hr. Christoffer Ulfeldt alene eller til Hr. Christoffer Ulfeldt og Hr. Tagge Thott tilhobe, af Ribe, Aarhus og Viborg Kapitel til Hr. Albrekt Skeel og af Oslo, Stavanger, Bergens og Trondhjems Kapitel til Hr. Christoffer Urne. [Iøvrigt enslydende med aab. Breve til samme af 6. Juli 1638.]. Sj. T. 26, 394 b. (Tr.: CCD. V, 4.).

— Aab. Brev til Præsterne i Danmark og paa Gulland om en Skat paa 8 enkende Rdlr. in specie. Sj. T. 26, 392. Orig. (til Præsterne i Ribe Stift) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. V, 3.).

— Lignende aab. Brev til Præsterne i Norge om en Skat paa 8 enkende Rdlr. in specie. Sj. T. 26, 393.

— Miss. til Bisperne² i Danmark, Norge og paa Gulland om at tilstille Provsterne en Kopi af det aab. Brev om Landeskatten til at læse og forkynde for Præsterne og indkræve den. Bispen i Sjælland skal levere den i Rentekammeret,

¹ I Sj. T. er Brevet, formentlig ved en Fejltagelse, dateret 14. Jan.

² De opgøres alle med deres Stifter under de aabne Breve til Præsterne, der skulde indbetale Skatten til dem. Her nævnes kun Stifterne.

Bispen i Skaane til Hr. Tagge Thott og Hr. Christoffer Ulfeldt, Bispen i Fyen til Henning Valkendorf, Bisperne i Aarhus, Viborg, Ribe og Vendelbo Stifter til Hr. Albret Skeel, Bisperne i Oslo, Stavanger, Trondhjems og Bergens Stifter til Hr. Christoffer Urne og Bispen paa Gulland til Holger Rosenkrantz. [Iøvrigt enslydende med Miss. til samme af 6. Juli 1638.] Sj. T. 26, 393 b. Samtidig Afskrift (til Dr. Hans Mickelsen, bekræftet af denne) i Landsark. i Odense og Orig. (til Dr. Johan Borckersen, Ribe Stift) i Landsark. i Viborg.

18. Jan. (Haderslev). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland om at tilstille Superintendenten paa Gulland det aabne Brev om Præsternes Skat og sende den ligesom de andre Penge og anden Skat af Lenet til Hr. Tagge Thott til Eriksholmb og Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmænd paa Malmøhus og Helsingborg Slotte eller, dersom Hr. Tagge Thott er forhindret ved Kongens Hverv, da til Hr. Christoffer Ulfeldt alene. [Enslidende, mutatis mutandis, med Miss. til samme af 6. Juli 1638.] Sj. T. 26, 399.

— Miss. til Rentemestrene. Da Kongen med Danmarks Riges Raads Bevilling og Samtykke har ladet paalægge en hel Skat i Danmark og Norge og befalet visse forordnede Kommissarier i Norge og Skaane samt Lensmændene i Sjælland og Smaalandene at levere samme Skatter med Restancer til Adressaterne mod deres Kvittans, befales det dem at modtage samme Skatter og Skatters Mandtal, naar de leveres i Rentekammeret. Endvidere skal de tilforordne nogle af Kongens Renteskriverne, til (naar Skatterne er leveret Adressaterne) at have nøje Tilsyn med, at Skatterne ikke sammenblandes med andre Rigens Indkomster, men afsættes for sig selv og anvendes til det allerede anordnede Brug. Sj. T. 26, 399 b. Orig. i D. Kanc. Indk. Breve til Rentemestrene.

19. Jan.¹ (—). Miss. til Lensmændene i Jylland og Fyen om at lade det aabne Brev om Kornskatten læse og

---

¹ Nogle af de følgende Miss. er i Sj. T. dateret 18. Jan., andre 19. Jan., i et enkelt er Datoen i Sj. T. rettet fra 18. til 19. Jan. Orig. er for fleres Vedkommende dateret 19. Jan. Her er i alle Tilfælde fulgt Dateringen i Sj. T. med Notering af Afvigelserne.

forkynde straks i deres Len, med det allerførste lade Bønderne lægge og skrive for Kornskatten, saa at alting gaar ligeligt og ret til og den Rige hjælper den Fattige. Siden skal de indkræve Skatten, saa at den snarest muligt kan fremsendes til Proviant-huset i København. Saafremt nogen i deres Len er saa forarmet og betrængt, at de ikke kan yde Kornskatten, skal de forskaanes for den, hvilket saa skal godtgøres Lensmanden i Renteriet mod nøjagtige Tingsvidner. Sj. T. 26, 367. Orig. (med Datum: 18. Jan., til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

19. Jan. (Haderslev). Lignende Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm og Gulland¹, hver sit Brev, „lydende Ord fra Ord som det forrige til Lensmændene i Jylland og Fyen“. Udt. i Sj. T. 26, 367 b.

— Lignende Miss. til Lensmændene i Sjælland, dog at de skal fremsende Kornskatten til Halmstad og med Tilføjelse om, at de hos Hr. Claus Daa til Rafnstrup, Rigens Admiral og Befalingsmand paa Dragsholm Slot, kan faa Ordre om, hvorledes de kan faa den sendt til fornævnte Fæstning. Udt. i Sj. T. 26, 367 b. Orig. (med Datum: 18. Jan., til Frederik Urne, Kronborg og Frederiksborg) i Landsark. i Kbh.

— Lignende Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt, Hr. Palle Rosenkrantz og Jost Frederik von Pappenheim om Kornskatten, „lydende Ord fra Ord som det Brev til Lensmændene i Sjælland, alene at de skal fremskikke Kornet til Christianstad“. Udt. i Sj. T. 26, 367 b.

— Miss. til Hr. Claus Daa om at ordne det saaledes ved Fragtning eller ved Udveksling (om han kan forhandle med nogen, som kan modtage Korn i Sjælland, Lolland, Falster og Møen og i Stedet levere Korn paa Fæstningerne i Skaane), at den sjællandske Kornskat leveres i Fæstningen Halmstad og den fra Møen, Falster og Lolland i Fæstningen Christianstad. Sj. T. 26, 369.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt. Han har for nogen Tid siden² faaet Befaling til af den norske Unionsskat, som skulde

---

¹ Lensmand paa Bornholm var Holger Rosenkrantz Akselsen til Glimminge, paa Gulland Holger Rosenkrantz Børgesen til Frølinge. ² Dec. 1638 (uden Dag), se ovfr. S. 561.

leveres til Kongens Renteri, ufortøvet at sende 14,064 Rdlr. in specie til Kongen og ligeledes at sende Kongen de Penge, som han har staaende hos sig af den skaanske Kontribution. Da Kongen har betænkt sig anderledes og anset det for godt, at begge disse Skatter skal leveres til Renteriet, skal han levere dem begge til Renteriet. Dersom de er paa Vejen til Kongen, skal han tage dem tilbage og levere dem til Renteriet. Sk. T. 6, 317.

19. Jan. (Haderslev). Miss. til Hr. Tage Thott og Hr. Christoffer Ulfeldt. Naar de i Henhold til det aabne Brev har modtaget Skatten af Lensmændene i Skaane, Halland, Blekinge, Gulland og Bornholm, skal de sende den tilligemed Skatterne fra deres egne Len med Register og Mandtal til Rentekammeret i København, Rentemesteren til Hænde, hvor der skal gives dem Bevis for dem. Dersom Hr. Tagge Thott i Mellemtiden skulde blive forhindret ved andre kongelige Bestillinger, skal Hr. Christoffer Ulfeldt alene oppebære Skatterne fra Lensmændene og fremsende dem til Rentekammeret. Sk. T. 6, 317 b.

— Miss. til Kommissarierne i Skaane. De skal straks med det allerførste begive sig til alle Grænsefæstningerne i Skaane og dér nøje undersøge, om den Proviant og Ammunition, der findes i dem, er god og ufordærvet, paase, at der til dem fremskaffes, hvad der ellers behøves til Fæstningernes Fornødenhed, og iøvrigt forrette, hvad der for kort Tid siden er tilskrevet dem og Rigens Marsk om Landet og Fæstningerne¹. Endvidere skal de konferere med de forrige Inventarier og give Lensmændene en Fortegnelse over, hvor meget de kan have at fordre og hos hvem, da Kongen ikke vil gaa med til, dersom de² har forskudt noget til deres Plaisir eller nogen anden til Ære, at det skal gaa ud over Riget, men over vedkommende selv. Kongen har befalet Rentemestrene at meddele dem Inventarier, naar de forlanger dem. Sk. T. 6, 319.

— Miss. til Rentemestrene. Naar Kommissarierne i Skaane, der har Inspektionen over Proviant og Ammunition i Fæstningerne dér, af Adressaterne forlanger Inventarier over den

---

¹ Det foregaaende Miss., der uden Dag er indført sidst i Jan.   ² D. v. s. de tidligere Lensmænd.

Ammunition, Proviant og andet, der er indleveret i Fæstningerne, skal de straks lade dem faa disse Inventarier. Sj. T. 26, 369 b. K. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

19. Jan. (Haderslev). Miss. til Rentemestrene. Da de 1200 Tdr. Korn, der var bestemt til Forsendelse til Fæstningen Varberg, er ført til Fæstningen Glückstadt, skal de snarest sende andre 1200 Tdr. Korn til Fæstningen Varberg. Sj. T. 26, 383 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Jørgen Urne. Han skal paase og drive paa, at Fæstningerne i Skaane forsynes med den Proviant og Ammunition, der tilforn har været i dem, og at det, der nu er paabudt, ligeledes indlægges i dem. Kongen tvivler ikke om, at Adressaten forsyner Fæstningen Christianstad med det, som bør være i den, hvis det ikke allerede er sket, hvad Kongen dog formoder, og at han desuden sørger for, at der findes det, som han selv har modtaget, samt at han iagttager, hvad Kongen nu nylig ved sine Kommissarier har befalet ham vedrørende Landets og Fæstningernes Defension¹. Der tilsendes ham vedlagt en Designation paa det Korn, der tilforn har været og nu bør være i Fæstningen (foruden det, der nu fremskaffes dertil). Om Ammunitionen skal han skaffe sig Underretning af Inventariet eller hos Kommissarierne, hvem Kongen har tilskrevet derom. J. T. 10, 17 b. K.

— Miss. til Bisperne² i Danmark og Norge om Højtideligholdelsen af Bededagene, Forbud mod Banden og Sværgeren og om Onsdagsgudtjeneste i Fasten. Sj. T. 26, 379 b. K. Origg. (til Dr. Hans Mickelsen, Superintendent over Fyens Stift) i Landsark. i Odense og (til Dr. Morten Madsen, Superintendent over Aarhus Stift, til Mag. Kristen Hansen, Superintendent over Vendelbo Stift (m. Paategn.: accipi etc. 2. Febr.), og til Dr. Hans Borkardsen, Superintendent over Ribe Stift) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. V, 5 ff., Dsk. KL. III, 274 ff.).

— Miss. til Lensmændene³ i Danmark og Norge om at være Superintenderne, Provsterne og Præsterne i deres Len behjælpelige med i hvert Sogn og hver Kirke at anordne dem, der i Bededagene skal have Tilsyn med, at de begaas gud-

¹ Dette Ord er glemt i J. T.   ² De opregnes alle i K.

frygtigt og ret. De skal ogsaa selv holde derover og særlig desforuden lade dem straffe alvorligt, som i denne Tid bedriver nogle Enormiteter¹. Sj. T. 26, 380 b. K. Orig. (begge m. Datum: 18. Jan., til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense og (til Gunde Lange) i Landsark. i Viborg.

19. Jan. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Dr. Jesper Rasmusen Brochmand, som nu er valgt til Superintendent over Sjællands Stift efter Dr. Hans Reiseners Død, og som hos Kongen har aflagt Ed paa at ville forestaa samme sit Embede og Kald af sin yderste Formue kristeligen, troligen og gudfrygtigen, stadfæstes som Superintendent over Sjællands Stift med al den Rente og Rettighed, som er tillagt Superintendenten dér og som afdøde Dr. Hans Reisener har haft før ham. Han skal forestaa sit Embede troligen og nøje paase, at Guds Ord prædikeres og læres rent og purt allevegne dér i Stiftet, at Skolerne forsørges med gode skikkelige Personer til Skolemestre, der kan opdrage Ungdommen retteligen i Gudsfrygt og boglige Kunster, samt at alting med Religionen gaar skikkeligt og ordentligt til efter Ordinansen. Ved Visitats og anden Bestilling, som hans Embede medfører, skal han vise sig flittig og uforsømmelig. Sj. R. 20, 50. Samtidig Afskrift i D. Kanc. A II, 2. Pk.: Diverse Titulaturer og Formularer I, 5: Diverse Brevformularer fra XVII. Aarh.

— Aab. Brev til Adel og Ridderskab, Fogder og Lensmænd i Sjællands Stift om at bistaa Dr. Jesper Rasmusen Brochmand, der nu er stadfæstet som Superintendent over Sjællands Stift, naar han behøver deres Bistand i de Sager, der vedrører hans Embede. Sj. R. 20, 50 b.

— Miss. til de Høj lærde². Der tilsendes dem, hvad der foreligger vedrørende det islandske Bispevalg. De skal gennemse og undersøge det og snarest afgive Betænkning til Kongen derom. Sj. T. 26, 380 b. K. Orig. i Univers. Ark. Nr. 1197³.

---

¹ En Gentagelse af Afsnittet i Miss. til Bisperne om Sværgeren, Banden, Drikken, Skænderi, Slagsmaal, Sværmen eller deslige anden Enormiteter. ² K. har: Bispen og professoribus theologie i København, Orig. er stilet til Dr. Jesper Rasmussen Brochmand, Superintendent over Sjællands Stift, Rektor og Professorer i Universitetet i København. ³ Tr.: Ny kirkehist. Saml. I, 453 f.

19. Jan. (Haderslev). Miss. til de Højlærde i København om at indsende Erklæring til Kancelliet om Kirkeværgen ved Vor Frue Kirke i København. Sj. T. 26, 381 b. Orig. i Univers. Ark. Nr. 586. (Tr.: KD. V, 212.)

— Miss. til nogle af Raadet, nemlig: Hr. Tagge Thott og Hr. Christoffer Ulfeldt, Skaane Stift, Hr. Corfits Ulfeldt, Sjælland, Hr. Mogens Kaas, Fyen, Hr. Albret Skeel, Ribe, Hr. Christian Thomesen, Aarhus, Hr. Jørgen Urne, Viborg og Aalborg Stifter, Hr. Christoffer Urne, Norge, Hr. Palle Rosenkrantz i Lolland, Falster og paa Lavind. Da det er nødvendigt, at de til Kongen indsendte Dokumenter om de af de Spanske og Dynkirkerne forøvede Forurettelser affattes noget anderledes, da de skal overleveres til det spanske Hof, skal Adressaterne i deres Stift paany lade disse Dokumenter tage beskrevet i følgende Form: Først skal der deri indføres, at de er udfærdigede i Overværelse af Kongens Lensmand og af Borgemestre og Raad. Dernæst skal der deri specificeres Dag, Datum, visse Posters Skade eller deres Værdi, Tiden, da saadant er sket, Anklagernes Navne, Tilnavne og Bopæl, Vidnernes Alder, Tilnavn, Fødsel, Sted og Bolig, Navnene paa den kgl. Undersaats Skib, hvor det er købt og bygget samt Navnet paa Skipperen, der har sejlet derpaa, endvidere hvor han og hans Skibsfolk er født, dernæst Navne og Vilkaar paa de Spaniere, som har begaaet Uretten, og Sagens hele Tilstand, fremdeles hvilket af Dynkirkernes Skibe, det har været, Skibets og Kaptejnens Navn og alle andre Efterretninger, der haves om Skibet, Kaptejnen og hans Folk og hvad der ellers vedrører Sager, altsammen saa udførligt som muligt. I et særligt Dokument skal specificeres, hvad Uret der er vederfaret Kongens Undersaatte i fremmede Lande og paa fremmede Strømme, naar de er taget dér, og i et andet særligt Dokument, ogsaa for sig selv, hvad der er vederfaret dem paa Kongens Strømme samt hvad der er vederfaret dem paa fremmede Steder, naar de først er taget paa Kongens Strømme og bortført til andre, fremmede Steder. Endelig skal der i endnu et særligt Dokument gives Meddelelse om de Forurettelser, der er usikre, samt om ringe Plyndringer af Mad og deslige, som er sket mod Kongens Undersaatte paa fremmede Steder. Naar disse Dokumenter er udfærdiget paa Dansk, skal der udfærdiges en Oversettelse af dem paa Latin eller Tysk, som skal autoriseres med

Underskrift og Segl af den, der oversætter dem. Sj. T. 26, 381. K.

19. Jan. (Haderslev). Kgl. Konfirmation paa det af afdøde Chresten Knudsen under 26. Febr. 1632 til Uldrik Christian Gyldenløve udstedte Skøde paa Hovedgaarden Skinderup i Fyen med Tilliggende. F. R. 4, 163. (Se Kr. Sk. 26. Febr. 1632).

— Miss. til Roskilde Kapitel. Da Eiler Urne til Gundisløfholmb, Befalingsmand over Bratsberg Len, af Roskilde Kapitels Gods har begæret 2 Gaarde i Hellemagle By og Sogn og 1 Gaard i Treløse, alle i Tybjerg Herred, 1 Gaard i Øllerup, 1 Gaard i Lund i Vallensved Sogn, 3 Gaarde i Vemløse og 1 Hus i Kalkerup, alle i Flakkebjerg Herred, samt 1 Gaard i Thestrup By og Sogn i Ringsted Herred, alt i Sjælland, til Mageskifte for 2 Gaarde i Østerup By i Kallundborg Len i Sjælland, skal Kapitlet med det allerførste undersøge dette Gods Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Bejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Kapitlet. Sj. T. 26, 382. K.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Da Frederik Urne til Brentved, Befalingsmand paa Kronborg og Frederiksborg Slotte, har begæret 1 Bolig og 2 Huse i Halsle¹ By og Sogn og 1 Gaard i Stenkilstrup By i Terslef Sogn, alle i Ringsted Herred i Ringsted Klosters Len i Sjælland, til Mageskifte for 1 Gaard i Tierbye i Tersløf Sogn og 1 Gaard i Vetersløf By og Sogn, alle ligeledes i Ringsted Herred, skal han med det allerførste undersøge dette Gods Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Bejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sj. T. 26, 382 b. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Hr. Axel Arenfeldt til Basnes, Embedsmand over Giedske Len, har til Kronen paa Høfve Kirkes og Ørsløf Kirkes og Præsts Vegne udlagt noget af sin Bondeejendom, der efter en i samme Mageskifte² foretagen 8 Mænds Afsigt ligger disse Kirker og Præsten belejligt. Adressaten skal tilholde nævnte Præst i Ørsløf samt Ørsløf og Høfve Kirkeværger at modtage nævnte Axel Arenfeldts Ejendomme og indskrive dem i Kirkebogen. Sj. T. 26, 383. K.

¹ Haslev, Ringsted H.   ² Af 18. Jan. s. A., se ovfr. S. 598.

19. Jan. (Haderslev). Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt. Da Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester og Befalingsmand over Herrisvad Klosters Len, har begæret 2 Gaarde i Vieme-kuld¹ By og Sogn, 1 Gaard i Hasselund By og Sogn i Sønder Asbo Herred og 1 Gaard i Egby By og Sogn i Luggude Herred, alt i Herrisvad Klosters Len i Skaane, til Mageskifte for 2 Gaarde i Vadensøe By og Sogn og 1 Gaard i Klingerød i Deybierig² Sogn i Gers Herred, alt i Landskrone Len i Skaane, skal han undersøge dette Godsdes Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejligheids og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Herrisvad Kloster]. Sk. T. 6, 319 b.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt. Da Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester og Befalingsmand over Herrisvad Klosters Len, har begæret 1 Gaard i Kiereberig i Helsingborg Len i Skaane til Mageskifte for noget Jordegods i Landskrone Len i Skaane, skal han undersøge dette Godsdes Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejligheids og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Helsingborg]. Sk. T. 6, 320.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe om at lægge Sømmersholumb³ og 4 Gaarde og 1 Gadehus i Dreslette, 2 Gaarde og et Gadehus i Valtofte⁴, 1 Gaard i Moulleroed⁵, 5 Gaarde, 2 Fiskerlejer og 2 Gadehuse i Brydegaard, 1 Gaard og 1 Gadehus i Skydebierig, 1 Gaard i Heerup⁶, 1 Gaard og 1 Gadehus i Saltofte, 1 Gaard i Nacke, 1 Gaard i Haarby og 1 Gaard i Haarup⁷, alt i Hagenskov Len i Fyen, som Kongen har faaet til Mageskifte af Adressaten selv, ind under Lenet [Hagenskov], indskrive det i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indkomst af dem. F. T. 5, 6.

— Miss. til Alexander v. Kückelsom om at indskrive 2 Gaarde i Seltotte⁸ By i Kierumb Sogn og Baag Herred, som

---

¹ Fejlskrift i Sk. T. for: Bjørnekuld.   ² Killingerød, Degebjerg S., Gers H.   ³ Sømmersholm, Dreslette S., Baag H.   ⁴ Formentlig Fejlskrift i F. T. for: Saltofte, Kærum S., Baag H.   ⁵ Mullerød, Dreslette S., Baag H.   ⁶ Hjerup, Kerte S., Baag H.   ⁷ Fejlskrift i F. T. for: Sarup, Haarby S., Baag H.   ⁸ Fejlskrift i F. T. for: Saltofte.

Hr. Jørgen Brahe til Hvedholmb, Befalingsmand paa Hagenskov, har udlagt til Mageskifte til Assens Provsti og Skole, i Assens Provstis og Skoles Bøger. F. T. 5, 7 b.

19. Jan. (Haderslev). Miss. til Hr. Gregers Krabbe. Da Hr. Claus Daa til Raunstrup, Rigens Admiral og Embedsmand paa Dragsholm Slot, paa en af sine Bønders Vegne, nemlig Laurits Knudsen i Fielsted By og Sogn i Vends Herred i Fyen, har begæret 6 Skpr. Land i en Gaard, som Mads Pedersen ejer, mod ligesaa god og belejlig Jord, skal Adressaten med det allerførste besigte disse Jorder og, dersom det findes, at Kronens Bondes Ejendom uden Skade for Kronen og Bonden og med Bondens Bevilling og Samtykke kan bortskiftes mod den tilbudte Jord, skal han afslutte samme Mageskifte. F. T. 5, 7 b.

—¹ Miss. til Mogens Kaas. Da Fru Ellen Marsvin til Ellensborre, Knud Ruds Enke, har begæret Kronens Mølle Skorup Mølle i Nyborg Len i Fyen til Mageskifte for noget af sit Jordegods i Tved eller Høye i samme Len, skal han nøje undersøge samme Møllens Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt den for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. F. T. 5, 17 b.

— Miss. til Niels Friis til Skomstrup og Jørgen Høg til Hammergaard. Da Hr. Aldbredt Skeel til Fusingøe, Embedsmand paa Riberhus Slot, har begæret 3 Gaarde² i Homoe By og Sogn og 2 Enge, kaldet Kongsholm og Brohollomb³, liggende ved Hesel⁴, alt i Sønder Herred i Kalø Len i Jylland, til Mageskifte for 3 Gaarde² i Pederstropt i samme Herred, og endvidere 1 til Sorø Akademi liggende Gaard i Homoe By og Sogn til Mageskifte for 1 Halvgaard i Krarup i Norager⁵ Sogn, fremdeles 1 til Havreballegaards Skrivestue liggende øde Gaard i Homme By og Sogn for 1 Gaard i Thogebøe i Vistofte Sogn i Mols Herred, og endelig 1 til Mariager Klosters Len liggende Gaard i Homme By og Sogn for 1 Gaard, Refve⁶, i Veyelbye

¹ F. T. har først haft: 19. Febr., hvilket er rettet til: Jan. ² Der nævnes ikke Gaardenes Tal, men kun Beboernes Navne. ³ K. har: Borholmb. ⁴ Hovedgaarden Hessel, som tilhørte Albrekt Skeel.

⁵ Nødager. ⁶ Dette er glemt i J. T.

Sogn i Sønderherred, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til med det allerførste at besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Hr. Just Høg til Giorsløf, Hofmester over det kongelige adelige Akademi Sorø, Hr. Christen Tommesen til Tanderupt, Rigens Kansler, Ifver Krabbe til Albeck og Erik Grubbe til Tielle, Embedsmænd paa Børglum Kloster, Kalø Slot, Mariager Kloster og Aarhusgaard, at overvære Besigtelsen, skal Adressaterne advare dem om den. J. T. 10, 21. K.

19. Jan. (Haderslev). Miss. til Ifver Krabbe paa Mariager om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 10, 20.

— Lignende Miss. til Hr. Just Høg til Hee [Børglum Kloster], Christen Tommesen [Kalø] og Erik Grubbe [Aarhusgaard] om at være til Stede [ved ovennævnte Besigtelse] paa den Gaard, som ligger under deres Len. Udt. i J. T. 10, 20 b.

— Miss. til Mogens Sehested og Jørgen Seefeld. Da Hr. Christian Thommesen til Tanderupt, Rigens Marsk og Embedsmand paa Kalø Slot, har begæret Voldsgaard, Ørskouf og 2 Bol i Tougstrup i Lundenæs Len i Jylland til Mageskifte for 1 Gaard i Gielderupt By og Sogn, 1 Gaard, [kaldet] Kragh¹, i Vimb By og Sogn og 3 Bol i Lemb Sogn, deraf et ved Lemkier², alt i Jylland, skal de med det allerførste besigte dette Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Ifver Vind til Nørholmb, Øverste Sekretær og Embedsmand paa Lundenæs Slot, at overvære Besigtelsen, skal de advare ham om den. J. T. 10, 22 b. K.

— Miss. til Ifver Vind om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 10, 24 b.

— Miss. til Ifver Krabbe. Da Hr. Mogens Kaas til Støfninggaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, har begæret Sellegaard, der ligger til Mariager Kloster, til Mageskifte for 1 Gaard i

---

¹ K. har: dernæst en Gaard udi Vimb Sogn og By, Christen Pedersen udi Kragh, disligeste osv. Kr. Sk. forstaar dette som: 1 Gaard (kaldet) Krag. J. T. har: som Christen Pedersen ibor. ² Dette mangler i J. T.

Gislum Sogn og, saafremt dette ikke er tilstrækkeligt, 1 Halvgaard i Hørby By og Sogn i Hindsted Herred, skal han snarest indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Mariager Kloster]. J. T. 10, 24.

19. Jan. (Haderslev). Bestalling for Claus Holst som Kaptejn til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 300 Kurantdr. og en Hofklædning for sig selvanden fra dette Brevs Datum at regne, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 20, 50 b.

— Miss. til Rentemestrene om at lade affatte Regnskab over det, som er oppebaaret eller udgivet paa Rentekammeret eller af nogen af Kongens Renteskriverere af det, som er deputeret til de spanske Agenter eller Postbudenes Underholdning, og overlevere samme Regnskaber med deres Beholdning inden førstkommende Paaske i det seneste til Statholder Hr. Corfits Ulfeldt til Eggeskouf, Befalingsmand paa Møen, sammen med en Fortegnelse over det, som Kongen selv har bevilget at skulle betales aarlig af Renteriet, og over det, der er udgivet deraf, samt tilstille Statholderen Resten efterhaanden, for at alting kan komme i rigtig Orden og Postbudene kan faa deres resterende Løn. Sj. T. 26, 383 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Kongen har befalet Renteriet at afgive rigtig Forklaring til ham vedrørende Underholdningen af de spanske Agenter og Postbudene. Naar han faar dette Regnskab, skal han lade Restancerne derpaa indkræve og efterhaanden lade enhver, som skal bidrage dertil, aarlig erlægge sin Part, for at Agenterne og Postbudene kan faa deres resterende Løn og alt kan komme i en god Ordning. Sj. T. 26, 384. K.

— Miss. til samme. Naar der fra Jens Bielke til Østeraad, Norges Riges Kansler og Embedsmand paa Bergenhus Slot, sendes ham $\frac{1}{2}$ Læst Multebær, skal han modtage dem, tage dem i Forvaring og straks underrette Kongen derom. Sj. T. 26, 384. K.

— Sj. T. 26, 384 b se 18. Jan.

— Miss. til Anders Bilde paa Øsel. Han har berettet, at Bartholomæus Wulfstorf vil udtyde det Beskærmelsesbrev,

som Kongen har forundt¹ ham, videre end til hans og hans Hustrus forrige Trætte, men vil benytte det til at frigøre sig for sine Kreditorers retmæssige Gældskrav. Kongen vil ikke, at dette Brev i nogen Maade skal være ham til Hjælp mod hans Kreditorer, men Anders Bilde skal hjælpe hver den, som har noget Gældskrav eller deslige retmæssige Fordringer paa ham, til Rette efter Lov og Ret dér paa Landet. Sk. T. 6, 317.

19. Jan. (Haderslev). Miss. til Malte Juul og Bispem i Lund [Dr. Peder Vinstrup]. Det menes, at Sognepræsten i Fæstningen Christianstad er forsynet saa godt med visse og uvisse Indtægter, at han deraf kan have sin nødtørftige gode Underholdning, endog foruden det, som hans Formand hidtil har haft af Væe Kald. De skal nøje undersøge, om bemeldte Sognepræst i Christianstad har saa megen Indkomst, som ovenfor sagt, at han ikke behøver Indkomsten af Væe Kald, og hvis de mener, at han ellers er rundelig forsynet, skal de i Væe herefter, ligesom i forrige Tider, kalde deres egen Sognepræst, som saa skal nyde hele Indkomsten af Kaldet, saavidt den falder i Sognet. Dersom de finder det fornødent, at der skal tillægges Christianstads Sognepræst noget af Indkomsten af Væe Kald, skal de paalægge den Præst, som de kalder i Væe, at udrede dette til Christianstads Præst, dog saaledes at Præsten i Væe kan have sin nødtørftige Underholdning, og at de fornemmelig har for Øje Guds Ære og begge Menigheders Tarv i deres Saligheds Sag. De skal snarest indsende Erklæring herom til Kancelliet. Sk. T. 6, 318.

— F. R. 4, 166 b se 18. Jan.

— Miss. til Hr. Albredt Skeel. Han skal nu straks paa Foraaret lade bygge og reparere et brøstfældigt og ubrugeligt Hus, der findes i Residensen for Dr. Jahan Borkersen, Superintendent over Ribe Stift, og forfærdige det med de nødvendige Stuer og Værelse. Tømmer og Sten fra det gamle Hus, der maatte vise sig at være brugeligt, naar det tages ned, kan han bruge til at genopbygge det. Hvad der videre er fornødent af Materialer og Arbejdsløn, kan han føre Kongen til Regnskab; det skal siden blive godtgjort ham i Renteriet. J. T. 10, 18. K.

¹ 1. Dec. 1635, jvfr. 27. Juni 1636.

19. Jan. (Haderslev). Miss. til Hr. Albrecht Skeel. Efter Ansøgning fra Borgemestre og Raad i Ribe har Kongen bevilget, at Boel Laureidsdatter, som er anholdt dér, fordi hun vilde sætte Ild paa sin Nabos Hø og derfor er idømt Livsstraf, maa sendes til Tugthuset. J. T. 10, 18 b.

— Miss. til samme. Der tilsendes ham en Ansøgning fra Borgemestre og Raad i Ribe vedrørende Fæstet af Sortebrødres Kirke. Da det i sig selv er billigt, at den, som oppebærer Kirkens Indkomst, ogsaa vedligeholder den, skal Adressaten forespørge hos Ærkedegnen i Ribe, hvilken Adkomst han har til at oppebære Indkomsten uden deraf at anvende noget paa Kirken, som ikke kan opretholdes af Resten af dens Indkomst. J. T. 10, 18 b. K.

— Miss. til samme. Hvad denne Supplikant Jacob Jendsen, Borger i Varde, har andraget om, kan han se af dennes hoføjede Supplikation. Han skal til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt samme Mageskifte kan ske uden Skade for Kronen, og om Jacob Jendsens Begæring er til Gavn for Byen og Borgerne eller om han dermed kun søger sin egen Fordel til Fortrængsel for Byen. J. T. 10, 19.

— Miss. til Dr. Jahand Borkersen. Han har berettet, at Sognepræsten i Nauer og Syre¹ Sogne, paa Grund af Svagheit med Sognemændenes Samtykke og Kald paa visse Vilkaar vedrørende sin Underholdning har opladt samme Kald til en Person, ved Navn Eske Elleisen², og da dette ikke er ubilligt, skal Adressaten, saafremt han finder Eske Elleisen efter Levned, Lærdom og ellers egnet efter Forordningerne, beskikke ham til Kaldet. J. T. 10, 19. K.

— Miss. til Gunde Lange. Han skal tilholde dem, der har Brokornet af Hals³ og Skibsted Broer, snarest at istandsætte dem, saa at den Vejfarende uden Fare og Skade kan komme over dem. Ligeledes skal han tilholde dem at istandsætte den Gangspang ved Hals Bro, som tilforn har været der, saa at gaende Folk ogsaa uden Skade og Fare kan komme

---

¹ Kristen Nielsen Kjær, Sognepræst i Navr og Sir, Hjerm H.   ² Eske Eliesen Nebsager.   ³ Der er sikkert ment Haalsbro over Lindenberg Aa og Skibstedbro over Skibsted Aa.

over. Dersom de, der optager Brokornet, ikke vil vedligeholde ovennævnte Broer og Gangspangen, skal han lade Brokornet oppebære af andre, som vil holde dem ved Magt. J. T. 10, 19 b. K.

19. Jan. (Haderslev). Miss. til Ernst Normand. Da Kongen har bevilget Færgemændene i Middelfart¹ 2 Ege uden Betaling til deraf at bygge en Pram, som skal bruges dér, skal han udvise dem 2 Ege paa de Steder, hvor det er dem belejligt. J. T. 10, 20. K.

— Aab. Brev, hvorved denne Andreas Muller af Brunsvig faar Bevilling til i Danmark at tilforhandle sig 100 Heste af den Alder og Størrelse, som Kongens sidst udstedte Forordning ommelder, og udføre dem fra Riget, Kongens Told og Retlighed dog uforkrænket i alle Maader. J. R. 9, 331 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne, Hr. Albredt Skeel og Jockom Beck om snarest at føre Sagen mod den Kvinde, som har ombragt² sin Mand, til Ende. Kongen tvivler ikke paa, at den, som har den skyldige Person, Kvinden selv, i Hæfte, vil udlevere hende til dem mod nøjagtig Revers. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke er eller kan være til Stede i Landet, skal den eller de af dem, som er til Stede i Landet, uden Ophold føre samme Sag til Ende. J. T. 10, 17 b.

— Miss. til Erik Grubbe om at indsende Erklæring om, hvorvidt der kan bevilges Papirmageren ved Aarhus Græsgang til 2 eller 3 Køer, en Kaalhave ved hans Hus og 2 eller 3 Tdrs. Saad af den udyrkede Jord, som ligger derved, og om det kan ske uden Skade for Kronen. J. T. 10, 20 b³. K.

— Miss. til samme. Da Kongen anser det for at være raadsomt, at én Person forvalter baade Kronens og Byens⁴ Told af Havnen, skal Adressaten forordne Jønds Lassen Christensen til at oppebære Byens Havns Told og gøre Regnskab for den. J. T. 10, 23 b. K.

— Miss. til samme. Da det berettes, at Landevejene i Aarhus Len er meget ødelagte, skal han ved Lov og Dom

---

¹ K. har først haft: Snobhøy, d. v. s. Snoghøj, hvilket er rettet til: Medelfar. ² Overskriften har: opbrændt. ³ Tr. i Udt.: J. R. Hübertz: Aktst. vedk. Aarhus II, 77. ⁴ Byens Navn nævnes ikke (Aarhus?).

og efter Recessen og Kongens Forordninger tilholde Bønderne, være sig Adels eller Uadels, at istandsætte samme Veje og vedligeholde dem, da Kongen eragter, at ingen, som vil bruge Alfarveje, bør forskaanes for Alfarveje. J. T. 10, 25. K.

19. Jan. (Haderslev). Miss. til Jørgen Seefeld. Da det berettes, at Bispens Residens i Viborg paa Grund af den forrige Lensmands¹ Afgang ikke er blevet gjort færdig, men at der endnu mangler Brolægning og anden Fornødenhed, skal han saa snart som muligt med den allerringeste Bekostning lade samme Residens gøre helt i Stand, saa Bispen kan komme derind og holde Hus dér. Hvad der anvendes derpaa, skal han føre til Regnskab, hvorefter det skal godtgøres ham i Renteriet. J. T. 10, 25. K.

— Miss. til Ernst Normand. Da det berettes, at nogle Kirker i hans Len [Koldinghus] er saa forarmede, at de ikke kan betale deres Del af den Sum Penge, som Kongen har bevilget til Reparation af Skolemesterens Residens i Kolding, skal han straks fordele den manglende Sum paa andre formuende Kirker og siden straks indkræve den, tilstille M. Niels Svendsen Pengene og tage hans Bevis derpaa. J. T. 10, 25 b. K.

— Miss. til Christoffer Hvas. Af hans og Bispens [Mag. Kristen Hansens] Erklæring har Kongen erfaret, at Hr. Hands Nielsen Reisen, Sognepræst til Ørrum², lider stor Skade paa Tienden og Annekspræstegaarden af Sandflugt, saa at han behøver Hjælp. Adressaten skal lade Præsten faa den første Tiende, der bliver ledig dér i Lenet [Ørum], og som han kan være tjent med, for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift. Endvidere skal han hjælpe ham til at faa sin Annekspræstegaard til Residens, som han begærer, enten mod Tilbagegivelse af Fæstet eller paa andre rimelige Vilkaar, da det er billigt, at han, naar han trænger og behøver det, selv som Jorddrot nyder sin egen Gaard. J. T. 10, 26. K.

—³ Miss. til Clemen Søfrensen, Laugmand i Tønsberg. Kon-

---

¹ Knud Gyldenstjerne Akselsen døde 1686. ² Hans Nielsen Resen, Sognepræst til Hvidbjærg, Hasing H., hvortil Ørum og Lodbjærg var Anneksær. ³ K. har været dateret 20. Jan., hvilket er rettet til 19. Jan. I J. T. er det, sikkert ved en Fejlskrift, dateret 16. Jan., men indført mellem Miss. af 19. Jan.

gen har for nogen Tid siden lagt nogle Bolshusjorder og andet deslige til Brestum Præstegaard. Han skal paase, at disse Jorder bliver derved og ikke gøre ham [Præsten] nogen Hinder derpaa¹. J. T. 10, 26 b. K.

19. Jan. (Haderslev). Miss.² til Hr. Christen Tommesen, Ifver Krabbe, Erik Grubbe og Jørgen Seefeld. Da Kongen for nogen Tid siden har udsent Breve³ om, at Mariager Klosters Kirker, nemlig Veindbles, Glenstrup, Staubye, Als, Mou⁴, Heildersløf og Kastrup⁵ Kirker, skulde repareres af Stifterne i Jylland, gives der ham Befaling og Fuldmagt til at undersøge, hvor meget disse Kirker er reparerede og hvor meget der endnu behøves til deres Reparation, navnlig paa Tag og Vinduer, og hos hvilke Kirker saadant Forraad kan faas. Da Mariager [Klosters] Kirker herefter beholder deres egne Tiender og Indkomst, kunde de selv ogsaa hjælpe til. Ligeledes skal han ogsaa overveje, hvorledes Mariager Kirke kan repareres og ved hvilke Midler. Da Byen har stor Avl og Kirken kun ringe Indkomst, skal han anordne, at der aarlig af Byens Avl gives Tiende, 2 Parter eller mere, eftersom han kan akkordere med Borgerskabet om, saa at den kan holdes vedlige, naar den engang er istandsat. J. T. 10, 26 b. K.

— Miss. til Hr. Albredt Skeel. Der tilsendes ham en Supplikation fra Borgemestre og Raad i Ribe, hvori de andrager om at maatte opkræve nogen Kontribution af Fiskerbaade, Skuder og Friser Salt til Reparation af deres Havn. Da det i sig selv er billigt, at samme Havn, som der ligger Landet Magt paa, repareres, skal han indsende Erklæring om deres Andragende og om, paa hvilke andre Maader Havnen kan hjælpes. J. T. 10, 27 b. K.

— J. T. 10, 28 se 20. Jan.

---

¹ Det er ikke lykkedes at finde noget Brestum Sogn i Tønsberg Len. Brevet maa ved en Fejltagelse være indført i J. T. ² Det er uklart, om der er udstedt et Miss. til hver eller om Brevet er udstedt til dem som Kommissarier i Fællesskab. I J. T. er kun Kristen Thomsen nævnt som Adressat, bagpaa K. staar: Kristen Thomsen m. fl. og paa Forsiden af K. de fire Lensmænds Navne. ³ 14. Jan. 1634. ⁴ J. T. har ved en Fejlskrift: Moe. ⁵ Kaastrup, Hillerslev H.

U. D. og St.¹ Miss. til Sten Bilde og Bispen i Fyen, [Dr. Hans Mikkelsen]. Margrette Dinisdatter, Enke efter Hr. Hans Jespersen, Sognepræst i Guldbierg og Sandagger Sogne, har berettet, at hans Søn Jesper Hansen underfundigt staa efter samme Kald, skønt han har lovet sin afdøde Fader paa hans Yderste og med Ed givet ham Tilsagn om aldrig at ville staa efter samme Kald, for at hun ikke skulde blive forskudt. Adressaterne skal paase, at det gaar rigtigt til med dette Kald efter Ordinansen og Forordningen om Præstekald, og have i Agt, om fornævnte Hr. Jesper Hansen kan overbevises om med Ed og Sværgen at have lovet sin afdøde Fader ikke at ville staa efter samme Kald. Dersom han lovlig bliver kaldet til samme Kald, skal de paalægge ham at yde noget vist aarligt, saa meget som Kaldet kan taale, til Enken, saa længe hun sidder i sit Enkesæde. F. T. 5, 5 b.

20. Jan. (Haderslev). Mageskifte mellem Hening Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, og Kronen paa Assens Provstis Vegne. F. R. 4, 174. Orig.

— Aab. Brev om, at Kongen har akkorderet med Hans Søfrensen, Tolder i Aalborg, om at levere 1537 Tdr. god, ustraffelig Malt til Fæstningen Glückstadt for en Pris af 11¹/₂ slette Mark for Tønden eller tilsammen 2945¹/₂ Rdlr. 40 Sk. Pengene skal leveres ham eller hans Fuldmægtig, naar Leverancen er sket i Glückstadt. J. R. 9, 331 b.

— Miss. til Ifver Vind. Han har berettet, at der i Skiern² Sogn under Lundenæs Slot er en Aa, kaldet Kierke Aa, over hvilken der tilforn har været en Bro, som nu er øde. Over denne Aa gaar en Alfarvej, og paa Grund af Broen³ maa mange ligge dér for Isbrud, stort Vand og Is og kan ikke komme over, medens somme⁴ kommer over den, men med stor Livsfare. Han skal forhandle med 2 Dannemænd om paa deres egen Bekostning igen at forfærdige denne Bro, saa at den Vejfarende uden Fare og Skade kan komme over den. Kongen bevilger, at de to Mænd til Broens Opbyggelse og Vedligeholdelse af Broen maa

---

¹ Indført mellem 15. og 19. Jan. 1639.   ² J. T. har: Skdering, K. har vistnok Skierin. Ment er Skiern, Bølling H.   ³ D. v. s.: Da Broen mangler.   ⁴ J. T. har ved en Fejlskrift: samme.

tage 1 Sk. danske af 2 Heste og Vogn og $\frac{1}{2}$ Sk. danske af hver Hest eller Okse, som kommer over Broen. Dog skal det staa enhver frit for at drage udenfor denne Bro, om han ønsker det. J. T. 10, 27, K.

20. Jan.¹ (**Haderslev**). Miss. til Hendrik Lange og Hertvig Sax. Ifver Vind til Nørhollom, Øverste Sekretær og Befalingsmand paa Lundenæs Slot, har berettet, at den store Storm, som var nogle Dage før St. Mortensdag, har anrettet stor Skade paa Husene i Borggaarden og Ladegaarden og paa Plankeværkerne paa Lundenæs Slot. De skal straks begive sig til Lundenæs, tage Syn over, hvad den Reparation, som Ifver Vind har foretaget paa samme Huse og Plankeværker, kan koste og herefter vil koste, og give det beskrevet. J. T. 10, 28. K.

— Miss. til Gunde Lange og Hospitalsforstanderne i Aalborg². Da Kongen har befalet³ Stend Rodsten til Leibeck⁴ og Axel Urne at besigte en Aalborg Hospital tilhørende øde Gaard i Nørkongesløf By i Hellum Herred, som Veffert Seefeld⁵ har begæret til Mageskifte for en Gaard i Hobro⁶ By og Sogn i Aars Herred i Jylland, skal de enten selv eller ved deres Fuldmægtige give Møde ved Besigtelsen, paase, at der ikke i nogen Maade sker Hospitalet for kort, og give til Kende, hvad de ellers kan have at bemærke paa Hospitalets Vegne. J. T. 10, 28 b. K.

21. Jan. (—). Aab. Brev, hvorved Hr. Bertel Jensen, Sognepræst til Tranbjerg Sogn paa Samsø, som har tilforhandlet sig en Gaard, der er Halvparten af Trandbjerg Gaard, faar kongelig Konfirmation paa det Brev⁷, dateret København den 5. Juli 1561, hvorved Kongens Fader, Kong Frederik II til Jørgen Pedersen har solgt Halvparten af den Ejendom og Gaardsrum, som Trandbjerggaard nu er bygget paa og som ligger i Trandbjerg By paa Samsø paa den nørre Gade mellem Christiern Pedersen og Peder Bendtsen i sin Længde og

¹ K. har under Teksten været dateret 21. Jan., hvilket er rettet til 20. Jan. Bagpaa er K. dateret 20. Jan. I J. T. er Brevet dateret 19. Jan.

² Dette Stednavn er glemt i J. T.   ³ 3. Jan. 1639.   ⁴ K. har: Lierbeck.

⁵ Hans Navn er glemt paa dette Sted baade i J. T. og i K.

⁶ Havbro.   ⁷ Se Kronens Skøder.

Bredde, med Vej og Forte fra og til samme Gaard, dog saaledes, at Jørgen Pedersen til Kronen af den Kronens Ejendom, som de bruger i Marken til samme Gaard, giver den sædvanlige aarlige Tyng og Afgift. Kongen bevilger, at Hr. Bertel Jensen maa beholde denne Halvpart af Trandbierggaard til Ejendom, ligesom afdøde Jørgen Pedersen har haft den, og at han altid til samme Ejendom maa beholde de 2 Fjerding Jorder paa Borremark Mark, som han har fæstet dertil, for den sædvanlige Afgift. Sj. R. 20, 51.

21. Jan. (Haderslev). Miss. til Malte Juul. Da Kongen har anset det for godt, at denne Hr. Hans Nielsen, forrige Kapellan i Malmø, skal være Sognepræst i Christianstad i den afdøde Sognepræsts¹ Sted, skal Malte Juul paa Kongens Vegne efter Sædvane give ham Kaldsbrev, hvorefter han skal indstilles. Sk. T. 6, 321.

— Aab. Brev om, at det berettes, at Hr. Povel Bager, Sognepræst til Kiølstrup, og hans Formænd altid har haft Landgilden af en Gaard i Kiøsinge, nemlig 1½ Pd. Byg og ½ Rdl., medens Herligheden har fulgt Kronen. Denne Gaard med tilliggende Landgilde og Herlighed er forleden Aar mageskiftet til Uldrik Christian Gyldenløve til Skinderup mod andet Gods i Odensegaards Len, men da Præsten ikke derfor har faaet noget af det Gods, der blev udlagt til Odensegaard, hverken for forrige Aars Landgilde eller i andre Maader, bevilger Kongen, at Hr. Povel Bager maa faa fyldest Vederlag i Landgilde i en af Kronens Gaarde i Munkeboe, der ligger til Odensegaard, for forrige Aars Landgilde, og at han og hans Efterkommere ellers i Stedet for Landgilden af den bortskiftede Gaard maa nyde samme aarlige Landgilde af nævnte Gaard i Munkeboe, dog at Herligheden af den følger Kronen. F. R. 4, 176. Samtidig Kopi i Landsark. i Odense.

— Aab. Brev om, at Christen Krag til Lindumbaard² har berettet, at Marsken hos ham ikke fredes tilbørligt af Lodsejerne, en Del af Bønderne i Synderbork og Nørbork, idet de undertiden driver deres Kreaturer løse ud i Engene til Græsset, Høet og Høstakkene, som de æder op, førend Afrøden

¹ Kristoffer Hansen.

² Lydumbaard, Lydum S., V.-Horne H.

er indhøstet, og anretter stor Skade derpaa, og han hævder at have gjort Aftale med den største Del af Lodsejerne til samme Enge om, at de skal frede deres Enge 8 Dage før Valborg Dag. Det forbydes derfor enhver at drive Kreaturer, Kvæg, Svin, Kalve eller andet Dyr ud efter Ottendedagen før Voldborg Dag, og derefter skal Engene fredes, indtil Afgrøden er aldeles indhøstet, saa det er uden Skade for de Lodsejere, som har Enge ved Christen Krags Marsk paa Sønderbork. Ligeledes forbydes det at bruge Fædrift i nogen Maade i Christen Krags eller hans Bønders Enge, som nu tilhører Christen Krag, med mindre det sker med hans Vilje og mod at de giver ham det sædvanlige Arbejde, som de har gjort ham og hans Formænd deraf. Endvidere klages der over, at der finder stor Uskikkelighed Sted paa disse Enge, naar Møenigmand gaar ud for at høste, idet de, som har Enge derude (der skal være en 10 eller 12 Sogne, som har Enge derude), kommer kørende med 2 Heste eller Hopper for deres Vogne, men desuden tager 2, 3 eller flere løse Heste med sig, som da slaas løs over hver Mands [Enge]. Fremdeles klager Mændene fra Sønderbork over, at Aabeling Mænd driver deres Kreaturer løse i Engene blandt Græsset, Høet og Høstakkene. Om nogen befindes at gøre sligt efter denne Dag, og løse Kreaturer eller Fæmon, som gaar til Skade, bliver paagrebet i nogen Mands uslagne Eng, Hø eller Høstakke, da skal der af dem, hvem samme Kreaturer tilhører, for hver Hest, Hoppe, Ko, Okse, Stud og Kalv for hver Gang gives $\frac{1}{2}$ Rdlr. til Kronen og $\frac{1}{2}$ slet Mark til den, der tager dem. J. R. 9, 332.

21. Jan. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Nis Nissen, Nommen Nommensen, Hans Pofvelsen, Nis Veddersen, Hans Jacobsen, Kettel Veddersen og Gabriel Jessen, alle boende i Burgom¹ i Flensborghus Len, faar Bevilling til ved Ribe eller Kolding eller deromkring i Jylland at købe 58 Heste af den i Kongens sidste Forordning fastsatte Størrelse og Alder, dog at de af samme Heste giver tilbørlig Rettighed og Told. J. R. 9, 333.

— Miss. til Ernst Normand. Jends Jendsen, Møller i Nybierrig Mølle i hans Len [Koldinghus], har andraget om at

---

¹ Mulig = Bargum (Bjerrum), men det ligger i Bredsted Amt.

faa noget Afslag paa Landgilden af Nybierrig og Bøgvad Mølle, fordi han, efter at have nedbrudt Bøgvad Mølle, som laa alt for nær ved Nybierrig Mølle, saa at to Møllere ikke kunde ernære sig paa dem, har ladet to nye Kværne indbygge i Nybierrig Mølle, og fordi han skal give Landgilde ligesaa vel af den nedbrudte Bøgvad Mølle som af Nybierrig Mølle. Af Adressatens Erklæring ser Kongen, at disse Opgivelser er sandfærdige, og at Mølleren til ham har sat Loven og Vissen for, at han herefter vil holde Nybierrig Mølle med alt Tilbehør ved god Hævd og Magt, yde Skat og Landgilde baade af Nybierrig Mølle og af Bøgvad Mølle og yde Skat, naar saadan paabydes, ogsaa af Bøgvad Mølle ligesom af Nybierrig Mølle. Kongen tillader, at der maa afkortes i Landgilden saavel for ham som for de andre Møller i Lenet efter Kongens Forordning om Møllerne i hans Len, hvilket han skal føre til Regnskab. J. T. 10, 29 K.

21. Jan. (Haderslev). Miss. til Ernst Normand. Kongen har bortforpagtet Nygaard's Mark til Hermand Jendsen i Bølling m. fl. i Egtoug¹ Sogn mod en aarlig Betaling af 700 Sletdr. Det berettes nu, at de ikke er i Stand til at betale saa meget og at de derfor har opsagt Forpagtningen. Kongen tillader, at de herefter indtil videre i Stedet for 700 Sletdr. maa nøjes med at give 500 Sletdr., hvilket han skal føre til Regnskab. J. T. 10, 29. b. K.

22. Jan. (—). Miss. til Ventzel Rotkirk. Han har berettet, at en Del af Kronens Bønder i Antvorskov og Korsør Len i det forløbne Aar 1638 har lidt stor Misvækst paa deres Kornsæd, som efter Forordningen er synet og gransket af otte Mænd, ligesom han ogsaa selv har befundet det saaledes, og at de desuden er saa forarmede, at de (om de skal blive ved Magt og beholde deres Gaarde) ikke kan yde deres Landgilde for nævnte Aar, med mindre Kongen paa deres Landgilde vil bevilge dem et Afslag, som efter hans fremsendte Fortegnelse beløber sig til ialt 3 Læster 4 Pd. og $\frac{1}{2}$ Td. Byg. Kongen bevilger, at de Bønder i Antvorskov og Korsør Len, som forrige Aar har lidt Misvækst paa deres Kornsæd, i samme Aar maa faa det af ham foreslaaede Afslag paa deres Landgilde, som

---

¹ Egtved.

han skal fordele mellem dem efter samme Fortegnelse og føre til Regnskab. Sj. T. 26, 400 K.

22. Jan. (Haderslev). Miss. til Frederik Urne. Han har berettet, at en Del af Kronens Bønder i Kronborg og Frederiksborg Len forrige Aar har lidt stor Misvækst paa deres Kornsaed, og at en Del af deres Gaarde er brændt, hvorpaa de efter Forordningen i lovlig Tid har taget Syn og nøjagtigt Tingsvidne, og at de derfor har begæret at faa noget Afslag paa deres Landgilde i samme Aar. Da Kongen af hans Erklæring har set, at dersom der bevilges dem et Afslag i deres Landgilde paa 1 Mark 5 Sk. 1 Alb. Penge, 16 $\frac{1}{2}$ Pd. 4 $\frac{1}{2}$ Skp. 1 Fjerding Rug, 15 $\frac{1}{2}$ Pd. 8 Skpr. Byg, 8 $\frac{1}{2}$ Td. Havre, 4 Lam, 4 Gæs og 10 Høns, vil al anden Landgilde i disse Len i samme Aar kunne faas, bevilger Kongen, at de Bønder i nævnte Len, som har lidt Misvækst eller hvis Gaarde er brændt i samme Aar, maa faa det foreslaaede Afslag efter hans Fortegnelse. Han skal fordele det mellem dem og føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 400. K.

— Aab. Brev, hvorved denne Daniel Kalau, Kongens Rejseapoteker, faar Eneret paa at indrette et Apotek i Aalborg og deri falholde de Medikamenter og andet, som gemenlig hører til et Apotek. Han skal være forpligtet til at holde det forsynet ustraffeligt med de Medikamenter og andet, som hører til et fuldkomment Apotek, saa ingen med Billighed kan beklage sig over ham. Til Gengæld maa han nyde de Privilegier og Friheder, som Apotekere i de omliggende Købstæder nyder og som den har nydt, der tilforn har haft Apoteket. Hvis han ikke forholder sig som ovennævnt, skal han have sit Privilegium forbrudt.¹ J. R. 9, 333 b.

— Miss. til Gunde Lange. Kongen tilsender ham en af Daniel Kalau, Kongens Rejseapoteker, hvem Kongen har givet Bevilling til at indrette et Apotek i Aalborg, udfærdiget Obligation, hvorved han forpligter sig til at holde Apoteket ustraffeligt. Gunde Lange skal føre nøje Tilsyn med, at han holder Apoteket ustraffeligt forsynet med de Medikamenter, som hører til et fuldkomment Apotek, saa ingen billigt kan beklage

---

¹ Jvfr. 12. Febr. s. A. ndfr.

sig over ham, saafremt han ikke vil have sit Privilegium forbrudt. J. T. 10, 30. K.

22. Jan. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Sognemændene i Norgisherrit¹ faar Bevilling til fra Jylland at udføre N.² Heste af den i Kongens Forordning fastsatte Størrelse og Alder, dog at de giver den sædvanlige Told og Rettighed af dem. J. R. 9, 334.

23. Jan. (—). Aab. Brev, hvorved Niels Ifversen i Kolding faar Tilladelse til i Danmark og Fyrstendømmet Holsten at oplede og bemægtige sig en Mand, ved Navn Simen Mickelsen, som har boet i Kolding og som for nogen Tid siden har begaaet et Drab ved Fæstningen Christianpris. Simen Mickelsen blev saa fængslet i Kolding, men er for nogen Tid siden brudt ud af Fængslet, og Niels Ifversen har nu andraget om dette aabne Brev til Kongens Embedsmænd, Fogder, Borgemestre, Raadmænd og alle andre om at være ham behjælpelig med at bemægtige sig Simen Mickelsen og undsætte ham med Jern og andet til at føre Fangen bort. J. R. 9, 334 b.

2. Febr. (—). Aab. Brev, hvorved denne Wulf Baldtsersen, Byfoged i Aarhus, faar Eneret paa at oprette en Vinkælder i Aarhus og dér holde til Købs spansk Vin, fransk Vin og andre slige hidsige Drikke. Han skal være forpligtet til altid at holde denne Kælder ustraffelig vedlige med fornævnte Specier, saa at ingen med Rimelighed kan besvære sig over ham. Det er blevet berettet, at der i Aarhus er stor Mangel paa fransk Vin, spansk Vin og andre slige hidsige Drikke, som den Rejsende ofte maa begære, og af den af Erik Grubbe til Tiell, Befalingsmand paa Aarhusgaard, indsendte Erklæring ses det, at det er saaledes, og at det er gavnligt, at kun en Mand, som har Formue, falholder saadanne Drikke. Da Wulf Baldtsersen, Byfoged i Aarhus, har andraget om at maatte oprette en saadan Vinkælder, bevilger Kongen det. J. R. 9, 335 b.

3. Febr. (—). Ekspektancebrev for N. N., Søn af Dr. Johannes Meursius, Professor i Sorø Akademi, paa det første ledige Vikariat i Roskilde Kapitel ad gratiam, dog de tidligere udstedte Ekspektancebreve hermed uforkrænket. (Med Art. 1—2). Sj. R. 20, 59 b.

¹ Det ses ikke, hvad der menes.

² Aaben Plads til Antallet.

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Bispem og Professorerne i København. Det berettes, at de Studenter, som faar Kongens Stipendium Theologicum, ikke hengiver sig til det theologiske Studium med den Flid, som de burde, men at en Del befitter sig mere paa Sprog og andet og dermed bortdriver det meste af hele deres Tid, en Del peregrinerer mere end de studerer eller giver sig i Tjeneste hos Adelsbørn og rejser med dem, saa at Hensigten med Stipendiernes Oprettelse ikke naas. Det paalægges derfor Adressaterne alvorligt at paase, at der med disse Stipendier forholdes som følger: For det første skal ingen admitteres dertil, uden at han først er overhørt af Adressaterne og er befundet at være af et skikkeligt og gudfrygtigt Levnedforhold. Dernæst skal han være velfunderet i vor sande kristelige Kirkes Religion og den uforandrede augsburgske Konfession af Aaret 1530. For det Tredje skal han vel have studeret den fundamentale Theologi og være vel verseret i Bibelen og i *Locis communibus*. Saafremt der ikke melder sig nogen kvalificeret Ansøger, skal de selv med al Flid forhøre sig om de bedste Begavelser paa Universitetet og i Skoletjenesten i Indland og i Udland, manuducere og forberede dem saaledes, at de med Ære kan modtage samme Stipendier. Saafremt der kan faas Personer, som allerede formodes at ville faa fornemme Gaver paa Prædikestolen, er det saa meget desto bedre. Naar de nu er saaledes eksamineret og har disputeret for Stipendiet (saaledes som det allerede er anordnet af Kongen) og derved har opnaaet samme Stipendier, skal de straks begive sig ud af Landet til det Universitet, som anvises dem af Adressaterne og deres Efterfølgere, nemlig det, hvor de theologiske Studier florerer mest, hvor der er mindst Korruption og hvor der findes de fleste retsindige Lærere i Tyskland. Men dersom det bevilges dem en Tid lang at begive sig til noget andet Universitet udenfor Tyskland, skal Adressaterne være forvissede paa, at de er saaledes grundede og sindede, at de ikke lader sig forføre af nogen fremmed Religion eller uretsindige Lærere. Desuden maa de ikke tage nogen ud med sig, hverken adel eller uædel, som de skal læse for og have nogen Umage med, for at de desto bedre kan varetage deres egne Studier. For det sidste maa de ikke begive sig paa Peregrineren eller Omløben, men skal blive stille (med

mindre der kommer smitsom Sygdom eller Krig paa de Steder) i deres Studier og ved de af Adressaterne fastsatte Akademier, indtil de enten hjemforløves eller hjemkaldes til et lovligt Kald. Men saafremt der bliver Mangel paa en dygtig Hebræer, der er velbevandret i de orientalske Sprog, da maa undertiden et af samme Stipendier bruges dertil, dog at samme Person tillige driver det theologiske Studium. Sj. T. 26, 401. K.

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Lensmændene i hele Danmark. De skal én Gang aarlig mønstre Købstæderne i deres Len og tilholde dem, som har nogen Formue og er af Styrke og Mandelighed, at bevæbne sig, fornemmelig med gode lange Spidses, tilhørende Harnisker og godt Sidegevær, de andre med Musketter eller gode lange Bøsser og andet godt Gevær, eftersom de kan afstedkomme, dog at de alle er forsynet med godt Sidegevær. Adressaterne skal nøje paase, at Mønstringen foregaar uden Drik, Lag eller anden Uorden. De skal aarlig til Kancelliet indsende en Fortegnelse over, hvor mange af hver Slags Gevær der findes. Ligeledes skal Lensmændene selv i egen Person én Gang om Aaret, naar Bønderkompagnierne i deres Len forsamles og ekserceres, give Møde hos dem og, dersom der findes nogen Fejl, give det til Kende paa de tilbørlige Steder eller selv afhjælpe det med god Manér. Sj. T. 26, 402. K. Orig. (til Iver Krabbe til Jordberg) i Varberg Lens Ark. i R A.

— Miss. til Lensmændene i hele Danmark om, at Officerer ikke maa bortfæste de dem for deres Bestilling til lagte Gaarde for længere Tid, end de bliver i Bestillingen. Sj. T. 26, 402 b. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. V, 7.).

— Miss. til Hr. Jørgen Urne, [Rigens Marsk], Hr. Tagge Thott, Hr. Christoffer Ulfeldt og Hr. Henrik Hvitfeldt, [Kommissarier i Skaane]. De skal nøje undersøge, hvor der findes nogen Mangel og Brøst paa Fæstningerne i Skaane, og siden forstrække Kongens Guvernører med noget af Kommissariatolden til den nødvendige Reparation paa de Steder, hvor det gøres nødvendigt, dog at der derpaa anvendes det mindst mulige. Guvernørerne skal siden give dem Forklaring paa, hvortil denne Bekostning er anvendt. hvilket de skal føre til Regnskab. Ligeledes skal de nøje undersøge, om det, som allerede er udlagt

dertil, er blevet anvendt sparsommeligt og med Forraad¹, da det fornemmelig er Befalingsmændenes Bestilling at have Tilsyn med Kongens Slotte og Fæstninger, at intet anvendes derpaa til Unytte, men at Kongens og Rigets Gavn i Alting fornemmelig haves i Agt. Sk. T. 6, 325 b.

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz. Han har berettet, at der udenfor Nakskov ligger nogle Øer, paa hvilke man belejligt til yderligere Sikring af Byen kunde anlægge nogle Skanser og et Butenverk², og han har begæret at faa at vide, om der skal begyndes paa dette. Han skal først indsende Erklæring til Kongen, om Nakskov Bys Befæstning er i sin esse³, førend der tænkes paa at anlægge noget Udenværk. Sm. T. 6, 478⁴.

— Miss. til Hr. Jørg Urne. Da der her i Riget findes stor Mangel paa gode Officerer, som behøves til Kongens Hær og Folk, skal han gøre sig den største Flid for at opspørge nogle saadanne danske Officerer, hvorfra de end er, og faa dem. Han skal ogsaa (hvis der ikke er danske Officerer at faa) forskrive Officerer fra Holland eller andre fremmede Steder. J. T. 10, 42 b. K.

— Miss. til Rentemestrene. Da afdøde Frants Kaas til Indyfver⁵ er blevet Kongen en temmelig stor Sum Penge skyldig paa sine Regnskaber⁶, har Kongen befalet Knud Stensen til Stensgaard, Befalingsmand over Salten, Sinien, Andenes og Tromsøen Len, at undersøge, hvad Gods og indløste Pantebreve Frands Kaas har efterladt sig, hvoraf der kunde gøres Kongen Udlæg for samme Pengesum. Adressaterne skal lade undersøge, hvad Gods Frandt Kaas's Enke Fru Anne Hundermark har i Danmark og hvor det ligger. Sj. T. 26, 402 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til samme. Jens Bielke til Østeraad, Norges Riges Kansler og Befalingsmand paa Bergenhus Slot, har berettet, at han hidtil ved en Fejltagelse har aflagt Regnskab

¹ Overvejelse, Betænkksomhed.   ² Udenværk.   ³ Er i god Tilstand.
⁴ Indført blandt Brevene af 23. Maj. Udenfor er skrevet: Disse Kopier [dette og 2 Breve S. 643] skulde staa fore Maj Maaned 1639.   ⁵Indyr, Gildeskaal Præstegæld i Salten.   ⁶ Af Nordlandenes Len, som han havde i Forlening fra 1618 til sin Død.

paa Rentekammeret for Lyster Fogderi¹, som dog efter hans Mening efter hans Forleningsbrevs Indhold er bevilget ham for en aarlig Afgift, og han har derfor begæret herefter at maatte nyde samme Fogderi „med Sogen“ for den nævnte aarlige Afgift. Adressaterne skal med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorledes det forholder sig med denne Sag, om der skal gøres Regnskab for nævnte Fogderi eller om det i Forleningsbrevet er bevilget ham for en aarlig Afgift. Sj. T. 26, 521 b². K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

3. Febr. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved denne Voldemar Pedersen faar Bevilling til at indgaa Ægteskab med en Enke, ved Navn Bente, med hvem han er beslægtet i tredje Led; dog skal Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, og Dr. Peder Vinstrup, Superintendent over Lunde Stift, paalægge ham, hvor meget han efter sin Lejlighed skal give til Hospitalet i Fæstningen Christianstad. Sk. R. 5, 267 b.

— Miss. til Henning Valkendorf og Bispen [i Fyen, Dr. Hans Mikkelsen]. Hvad Henrik Podebusk til Kjørupgaard har andraget om vedrørende Aggernis og Hundstrop Kirker, kan de se hans hosføjede Indlæg og Afridsningen. De skal nøje undersøge, om hans Begæring kan bevilges uden Skade for Kronen, og paa hvad Maade Kronen er interesseret deri, og hvad Fordel han til Gengæld vil yde Kronen derfor, og snarest indsende Erklæring derom til Kancelliet. F. T. 5, 9. Orig. (m. Paategn. p. Bagsiden: Henrik Podebusk begierer, ad Aggern[is] Kierke maa opbygge[s] og Hundstrup til Kørup) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Hr. Albredt Skeel. Undersaatterne paa Manø har berettet, at deres Sognekirke er meget forfalden og for det meste efterlagt³ af Sandknog, hvorfor de har begæret at maatte flytte den til et andet belejligt Sted. Kongen tillader,

---

¹ K. har her haft: og Sogen, hvilket atter er strøget. ² Ovenover dette Miss. er skrevet: Disse efterfølgende fire Kopier er siden fundet i Kancelliet og skulle henføres til de forrige Maaneder. — De 4 Breve, af 3. Febr., 6., 16. og 19. Juni, er indført mellem 20. Novbr. og 8. Dec. 1639. ³ D. v. s.: dækket.

at de flytter den og genopbygger den paa et andet Sted, hvor det findes belejligt, og at de Kirker i hans Len [Riberhus], som har Formue, betaler noget til Kirkens Genopbyggelse. Han skal med det allerførste erklære sig herom og skal foreholde de Bønder, som har Evne dertil, at kontribuere noget rimeligt til deres Kirkes Opbygning. J. T. 10, 41. K.

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Ernst Normand. Kræmmerne i Kolding har berettet, at han har tilladt, at der sker Landkøb¹ dér paa Landet², og at han ikke holder tilbørligt derover³, og for at bevise dette, har de fremlagt en Forpligtelse fra nogle Rendsborger Borgere, som selv deri bekender at have drevet Landkøb imod Kolding Bys Privilegier, samt at de har faaet Tilladelse til at passere dermed under Forbehold af Kongens Godkendelse og paa Betingelse af, at de ikke tiere skulde forse sig i saa Maade. Ernst Normand skal indsende Erklæring om, af hvilken Aarsag han har eftergivet denne Kronens og Byens Rettighed og Sagefald uden Kongens Tilladelse og uden Samtykke af Byen, som er berettiget dertil, og af hvad Aarsag han ikke har holdt over Retten, som han burde. J. T. 10, 37. K.

— Miss. til samme. Jends Pedersen i Eridsø har berettet, at hans Gaard er sat for højt i Landgilde og i andre Maader, og at han, naar der paabydes Skat, maa yde fuld Skat ligesom de andre Gaardmænd, skønt han kun har en halv Otting Avl til samme Gaard. Da Kongen af Adressatens Erklæring har set, at hans Opgivelser er sandfærdige, har Kongen bevilget, at han herefter aarlig af samme Gaard skal yde følgende Landgilde: 2¹/₂ Pd. Malt, ¹/₂ Td. Rug, 1 Lispd. Smør, 1¹/₂ Td. Havre, 1 Rdl. i en Bolgalt, naar der ikke er Olden, 1 Faar, 2 Mark 4 Sk. i en fed Ko, 5 Høns, 1 Snes Æg, 3 Snes Humlestænger, 1 Mark Haar, 1 Mark Lysegarn⁴, 1 Sk. Ledingspenge og for 20 Læs Ved aarlig at betale ¹/₂ Mark danske for hvert Læs. Naar der paabydes Skat, skal han yde halv Skat og give halv Gerning, yde Soldaterhold, Brødbagning og Spindepenge ligesom der gives af en halv Gaard. Adressaten skal lade denne Landgilde indskrive i Jordebogen, modtage Landgilde og Skat derefter og aarlig gøre Regnskab derfor. J. T. 10, 41. K.

¹ Køb paa Landet.   ² J. T. har: Lenet, K. har: Landet.   ³ D. v. s. over Forbudet mod Landkøb.   ⁴ Denne Post er glemt af J. T.

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Ernst Normand. Da Skolemesteren i Kolding har berettet, at hans Formænd¹ plejede aarlig at faa noget af Slottets Ydeved² til Brændsel, skal Adressaten hos hans Formænd lade Sagen undersøge og indsende Erklæring om den. J. T. 10, 43. K.

— Miss. til samme. Jørgen Ifversen i Starup har berettet, at et Salshus³ paa den Kronens Gaard, som han bebor, er helt nedbrændt. Da Kongen af Adressatens Erklæring ser, at dette er rigtigt, bevilger Kongen. at han maa være forskaanet for et Aars Landgilde og for Ægt i 2 Aar og at han maa faa noget Bygningstømmer til Husets Genopbyggelse. Adressaten skal føre det til Regnskab. J. T. 10, 47. K.

— Miss. til Jockum Beck. Der er i hans Len [Bøvling] begaaet et Drab af den ene Broder paa den anden Broder, og Kongen har herom faaet en af Universitetets Professorer afgiven Betænkning. Efter denne har Kongen bevilget, at Drabet maa eftergives. Adressaten skal derimod nøje undersøge Bartskærens Forhold i samme Sag, og saafremt det befindes, at han eller den Dræbtes Forældre har gjort sig skyldig i Forsømmelse og Forseelse, skal han lade dem tiltale, saa at de kan blive straffet tilbørligt derfor. J. T. 10, 39.

— Sm. R. 5, 202, se 13. Febr.

— Aab. Brev, hvorved denne Frederik Gabrielsen, Borger i Kolding, faar Bevilling til alene at sælge eller holde til Købs Almanakker og andre fornødne Skolebøger dér i Byen, undtagen paa Frimarkedet. Han skal altid være saa forsynet med samme Materier, at ingen kan besvære sig over ham. J. R. 9, 336.

— Miss. til Mogens Sehested til Hollombgaard, Befalingsmand paa Skivehus Slot, Erik Juel til Hundsbeck, Landsdommer i Jylland, og Jørgen Seefeld til Visborrig Gaard, Embedsmand paa Hald Slot. Menigheden⁴ i Viborg har berettet, at da Menigheden dér i Byen formeres og Næringen bliver vanskeligere⁵ for den gemene Mand, som ikke har en Haand-

¹ J. T. har: Formand.   ² Afgiftsved, Ved, der ydes som Afgift.

³ Stuehus.   ⁴ K. har først haft: os elsk. Borge..., hvilket er slettet.

⁵ Saavel i K. som i J. T. er der glemt noget i Teksten. Meningen maa dog være som ovfr.

tering eller et Haandværk at ernære sig af og som dog sammen med de andre skal bære allehaande Tynge og Besværing, har man efter flittig Begæring af en Del af dem og med Raad og Samtykke af den forrige Lensmand, afdøde Hr. Knud Gyldenstjerne, bevilget dem noget af Byens Jord af Byens Hede næst op til Indmarken udenfor de gamle Agres Ender, for at de kan opbryde det og dyrke Kornsæd dér, og indskrevet det i Byens Jordebog for en rimelig aarlig Leje, hvilket kun er sket, for at det kunde være til Bedste for de fattige Avlsmænd og Byen til Forbedring. Største Parten deraf er samme Jord, som deres Formænd for 40, 50 og 60 Aar siden bevilgede Borgerne at bruge, og som da var i Brug, men som nu, siden den store Pest, i nogen Tid har ligget øde. Men nu befindes det, at nogle faa lader sig mærke med, at de er herimod, og da samme Værk endnu ikke er drevet synderlig vidt og der heller ikke er anvendt stor Bekostning derpaa, har de begæret Kongens Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til Aastederne, nøje undersøge, hvorledes det forholder sig med samme Sag og om der er sket noget, som ikke kan passere. Hvad de i saa Maader erfarer, skal de give beskrevet. J. T. 10, 30. K.

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Jørgen Seefeld. En Del af Borgemestre og Raad i Viborg har berettet, at en af deres Medborgere, ved Navn Niels Rasmussen, har forset sig saa groveligt med Tolden, at han i Henhold til Kongens Forordning ikke kan beklæde sit Raadmandssæde, førend han har klaret for sig med Lov og Ret. Saafremt Sagen ligger saaledes, at han ikke afsoner den efter Kongens Tilladelse paa saadanne Vilkaar, at han igen kan beklæde sit Raadmandssæde, skal Adressaten paalægge ham at holde sig borte fra samme sit Sæde, indtil han lovligt erklærer, at Sagen ikke har været saaledes, at han derfor burde vige sit Raadmandssæde. Hvad Stiftsskriveriet angaar, da bør Sagen ikke være ham til Hinder her, da der ikke er overgaaet ham nogen Dom, men der kun er rejst Klagemaal, hvad der hverken vedkommer Kongens Missive eller Borgemestre og Raad. J. T. 10, 36 b.

— Miss. til Christen Holck. Han har indsendt Erklæring om Teglladen ved Allinggaard i hans Len [Silkeborg]; han skal lade Teglladen nedbryde og uddele blandt Bønderne. Endvidere har han berettet, at en Bro, kaldet Hiøberig Bro, i hans

Len er meget forfalden, saa at den Vejfarende ikke uden stor Fare kan komme over den. Da det er den rette Landevej og der ogsaa tilforn har været bevilget Tømmer af Kronens Skove til den, tillader Kongen, at der maa udvises Tømmer af Kronens Skove til Istandsættelse af denne Bro. Han skal nøje paase, at det udviste Tømmer bruges til Broens Istandsættelse, saa at den Vejfarende kan komme over den uden Fare. Dersom de menige Herredsmænd er pligtige til at vedligeholde Broen, skal han, saafremt nogen vægrer sig derved, tiltale saadanne ved Lov og Ret og lade dem staa til Rette. Endelig tillader Kongen, at han maa lade istandgøre de to Aalegaarde dér under Lenet, nemlig Tvilom og Sminge Aalegaarde, saavel som den østre Bro og Vandværket, der ligger ved Slottets Mølle, dog at alting sker med den ringest mulige Bekostning. Han skal føre det til Regnskab. J. T. 10, 34. K.

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Christen Holck. Han har begæret at faa at vide, hvorledes der skal forholdes med det store Stenhus paa Silkeborg Slot, som i den sidste Fejdetid blev ødelagt af Soldaterne. Han skal lade gøre et Overslag, saa nøje som muligt, over, hvor meget det vil koste at reparere det, og tilstille Kongen det. I Stedet for de Hvælvinger, som ikke kan blive ved Magt, skal han lade indlægge Bjælker, dog at alting sker med den ringest mulige Bekostning. Endelig har han berettet, at Kronens Bønder dér i Lenet besværes meget, idet de, naar der bevilges Tømmer af Kronens Skove dér i Lenet til nogen, ikke alene skal fælde, hugge og lade¹ det, men desuden ogsaa maa føre Tømmeret nogle Mil bort fra Lenet. Kongen bestemmer, at hvis nogen herefter faar Bevilling paa Tømmer af Skovene, skal de ogsaa selv lade det hente. J. T. 10, 34 b². K.

— Miss. til samme. Han har indsendt Erklæring om det Hø, som er bevilget Skovriderne i hans Len [Silkeborg]. Der skal herefter forholdes dermed, ligesom det hidtil er sket, og der skal gives dem det samme som hidtil og intet videre. J. T. 10, 39 b. K.

— Miss. til samme. Da Kongen for nogen Tid siden har bevilget, at Enken efter den afdøde Kaptejn i hans Len [Silke-

¹ Dette Ord er glemt i J. T. Oldk. 1885, S. 334.

² Tr. Udt. og Brudst. i Aarb. f. nord.

borg] maa nyde sin Husbondes Gaard paa Livstid, skal Adresaten til den Kaptejn, som er eller bliver udnævnt, udvise en Gaard i Lønet, paa hvilken han kan opholde sig, saa at Kongen ikke yderligere skal besværes dermed. J. T. 10, 40. K.

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Aarhus Kapitel. Da det berettes, at Tuelstrupt Kirke i Aarhus Stift, til hvilken nogle af Kannikerne i Aarhus er berettigede, er noget forfalden, skal Kapitlet snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorfor Kirken ikke holdes bedre ved Magt, da den, som tager Indkomsten, med Rette bør vedligeholde den. Endvidere har Jahand Brockenhuus til Lerbeck andraget om Tilladelse til at nedtage og beholde en lille Klokke, som hænger i samme Kirkes Taarn, mod at afgive en større og bedre Klokke til Kirken. Kongen tillader dette, dog at Kapitlet nøje paaser, at Kirkens Bedste rammes. J. T. 10, 38. K,

— Miss. til samme. Det berettes, at Kongens Farfader Kong Christian III til Underholdning af 3 Sognepræster i Aarhus har perpetueret 3 Præbender¹, og at der ved denne Foundation ikke betages Almuen² nogen Rettighed, som indtil da har fulgt dem, i Henseende til Fællesgods eller andre Kapitelsgoder, tilmed da samme Præbender indehaves af gejstlige Folk, som bør nyde Kapitelsprivilegier fremfor andre, naar det er fine og skikkelige Mænd, som Kapitlet er tjent med at have i sit Raad, efterdi der er faa residerende, som kan dømme i Ægteskabssager og deslige. Kapitlet skal derfor indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt der enten findes noget kongeligt Brev eller Befaling derimod eller samme Præster i Kapitlet har aflagt en Ed, som kan hindre dem i at nyde Kapitelsgoderne eller andre Friheder, som de residerende har. J. T. 10, 43 b. K. Orig. i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt. Da Malte Juul til Giesinggaard, Befalingsmand over Christiansstads Len, har begæret Bestekilde i Albo Herred, 1 Fæste i Oretorp, 2 Gaarde i Nørre Løgered og 1 Gaard i Stianderød, alle i Gærs Herred i Christiansstads Len i Skaane, til Mageskifte for 1 Gaard,

---

¹ Ved aab. Brev af 6. Dec. 1558 (Tr.: K. Brb. og Dsk. KL. I, 539 ff. Skal formentlig forstaaes som Almenheden i Domkapitlet, de residerende.

kaldet Vallensved¹, paa Bornholm, som er en lille Herregaard med nogle faa Bøndergaarde, som Kongen har begæret af ham, skal Adressaten med det allerførste undersøge dette Gods Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 6, 322 b.

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt. Da Gabriel Kruse til Engeltoft har begæret 6 Gaarde, hvoraf en kaldes Huemmedige og en kaldes Skafterup, i Vonsted i Are Herred² i Helsingborg Len i Skaane til Mageskifte for 1¹/₂ Gaard i Glimminge³, 1 Gaard i Vonsom⁴, som Kongen selv har Part i, 2 Gaarde i Hindestrup⁵ og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, for yderligere Gods i Are⁶ Herred i Helsingborg Len, skal Adressaten med det allerførste undersøge dette Gods Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejlighed og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 6, 323.

— Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt og Gunde Rosenkrantz. Da Jomfru Mette Barnekow har begæret 9 Gaarde i Salderup og 6 Gaarde i Eslou, alle i Malmøhus Len i Skaane, til Mageskifte for 7 Gaarde med nogle Gadehuse i Tyelse By og Sogn og 1 Gaard i Grøflunde⁷ i Hvidebye Sogn i Albo Len i Skaane, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Hr. Tagge Thott til Eriksholm, Befalingsmand paa Malmøhus Slot, at overvære Besigtelsen, skal de advare ham, naar de vil besigte dette Gods. Sk. T. 6, 324.

---

¹ Der er ment: Vallensgaard, en gammel Herredsfogedgaard i Aaker Sogn, som Malte Juul 1635 havde faaet tilskødet af Sofie Ramel Henriksdatter. ² Navnene er stærkt forvansket. En Del af dem forekommer atter i Missiver af 14. Maj 1640 og af 3. Maj 1641, men ogsaa dér tildels forvansket. I Miss. af 14. Maj 1640 kaldes disse Gaarde: Huenedig og Skafterup i Vandsted og i Miss. af 3. Maj 1641: Huenedige og Skafterup i Vandsted. Ment er sikkert: Hvenedige (nu: Venedike) og Skafterup, Hjernerup S., Bjerge H., Skaane. ³ Miss. af 3. Maj 1641 har: Kierrup S., Glimminge. Ment er Glimminge i Karup S. ⁴ Formentlig Fejlskrift for: Vandstad. ⁵ De to førnævnte Miss. har: Hiernerup. Formodentlig er ment Hjernerup S., Bjerge H., Skaane. ⁶ Bjerge Herred. ⁷ Grevlunde, Hvideby S., Albo H.

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Hr. Tagge Thot om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. Sk. T. 6, 325.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da Kongen har befalet Hr. Jørgen Brahe til Hvedholmb og Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmænd paa Hagenskov og Rugaard, at besigte noget Gods, som Falck Gjõe til Hvidkiel har begæret til Mageskifte, skal han give Møde paa Kongens Vegne, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. Da noget af det Gods, som Falck Gjõe skal have, ligger til Landsdommeriet i Fyen, skal der til Landsdommeriet igen udlægges noget Gods, som er jævngodt med det, der mistes derfra, saa at der ikke sker Kronen eller Landsdommeriet Skade derved. F. T. 5, 8.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Kongen har udstedt Befaling til ham og afdøde Johan Friis om at besigte noget Gods, som Falck Gjõe til Hvidkiel har begæret til Mageskifte af Kronen. Da Johan Friis nu er død, har Kongen befalet Sten Bilde til Kiersgaard sammen med Adressaten af foretage Besigtelsen. De skal snarest foretage Besigtelsen og fuldføre den efter Kongens forrige Befaling. F. T. 5, 8 b.

— Miss. til Sten Bilde. Kongen har for nogen Tid siden befalet Hr. Jørgen Brahe til Hvedholmb, Embedsmand paa Hagenskov Slot, og Johan Friis til Løgtved at besigte noget Gods mellem Kronen og Falck Gjõe til Hvidkiel. Da Johan Friis nu er død, skal Adressaten i hans Sted sammen med Hr. Jørgen Brahe snarest foretage denne Besigtelse og fuldføre den efter den derom allerede udstedte Befaling. F. T. 5, 9.

— Mageskifte mellem Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Embedsmand paa Hagenskov Slot, og Kronen paa Odense Hospitals Vegne. F. R. 4, 176¹. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Han har begæret at tilskifte sig nogle Jorder af Sognepræsten i Assens og Afgiften af nogle Krarupe Jorder ved Assens. Dersom han agter

---

¹ Genbrevet er, sikkert ved en Fejlskrift, i J. R. dateret 3. Febr. 1641, maaske Indførslen af Brevet er sket i Aaret 1641.

at lægge de Jorder, som han vil befri for Afgift, ind under adeligt Godsdes Frihed, bevilger Kongen det, saafremt han igen gør Udlæg i godt, lige belejligt Gods, som nu ligger under adelig Frihed. Han skal snarest indsende Erklæring herom. F. T. 5, 10 b.

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Borkor Rud og Erik Stensen. Da Jost Frederik von Pappenheim til Libano, Befalingsmand i Halsted Kloster, har begæret 1 Gaard i Bøserupt By og 1 af to Gaarde i Hielstrup¹ By i Fuglse Sogn og Herred i Aalholms Len i Lolland til Mageskifte for 1 Gaard i Nebbelund By og Sogn i Fuglse Herred og 1 Gaard i Sundbye i Stadagger Sogn i Nørre Herred i Nykøbing Len i Falster, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befaleet Hr. Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Befalingsmand paa Nykøbing og Aalholm Slotte, at overvære Besigtelsen, skal de advare ham derom, naar Besigtelsen skal finde Sted. Sm. T. 6, 478².

— Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse. Udt. i Sm. T. 6, 480³.

— Mageskifte mellem Mogens Kaas til Frøstrup⁴, Befalingsmand paa Dueholms Kloster, og Kronen. J. R. 9, 336 b. Orig. (se Kr. Sk.).

— Miss. til Gunde Lange om at lægge 1 Gaard i Drustrup i Saltum⁵ Sogn, 1 Gaard, 2 [Bol]⁶ og 4 Gadehuse i Trusløf By, 4 Gaarde i Broløf⁷ By, alle i Indestrup Sogn, alt i Hvetbo Herred, og 1 Bol i Jerslef By, Sogn og Herred, alt i Aalborghus Len i Vendsyssel, som Kongen har faaet til Mageskifte af Mogens Kaas til Frøstrop, Befalingsmand i Dueholms Kloster, ind under Aalborghus Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. J. T. 10, 33. K.

---

¹ Hillestolpe.   ² Indført blandt Brevene af 23. Maj.   ³ Indført blandt Brevene af 23. Maj.   ⁴ I Genbrevet skriver han sig til Krabbesholm.   ⁵ J. T. har ved en Fejlskrift: Satum.   ⁶ Der er kun nævnt Beboernes Navn, men ikke. om det er Bol o. s. v. Se Kr. Sk., hvorefter Betegnelserne her er taget.   ⁷ K. har: Brodtsløf; ment er Brødslev, Ingstrup S., Hvetbo H.

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Gunge Lange og Erik Juel. Kongen har af Malte Sehested til Boller til Mageskifte begæret hans Part, som er Halvparten, i Torskov Mølle¹, der ligger i Kronens Vildtbane i Skanderborg Len, og til Vederlag herfor har han af Kongen begæret 1 Gaard, kaldet Riis, 1 Gaard, kaldet Biergit, og 1 Bol, kaldet Fulsang, alle i Ørslef² Sogn i Børglum Herred i Aastrup Len i Vendsyssel, og, dersom Kongens Gods beløber sig til mere i Skyld og Landgilde, Gæsteri dog ikke iberegnet, end det, som han tilbyder Kronen til Vederlag, vil han yderligere udlægge sin Part i en Gaard, kaldet Quelsel³, i Alsted⁴ Sogn i Vennebjerg Herred i Aastrup i Vendsyssel. De skal snarest besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Laureid Ebbesen til Dunneropt og Jørgen Orning til Skaarupt, Embedsmænd paa Skanderborg og Aastrup Slotte, at give Møde paa Kongens Vegne ved Besigtelsen, skal de advare dem om, naar Besigtelsen skal foretages. J. T. 10, 31.

— Miss. til Laureids Ebbesen om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 10, 37 b.

— Lignende Miss. til Jørgen Orning om at give Møde ved ovennævnte Besigtelse. Udt. i J. T. 10, 38.

— Miss. til Ifver Vind. M. Peder Lim⁵, Sognepræst i N., har begæret 1 Gaard og 1 Bol i Lind i Aspe Sogn og 1 Bol i Berkild⁶ til Mageskifte for følgende Boliger, som fordum har været lagt til Værum⁷ Præstebord og som nu gør Ugetjeneste til M. Peder Lim, nemlig 1 Gaard, kaldet Nør Soller⁸, og 1 Bol i Verum Sogn i Hjerm Herred, 1 Bol ved Sirs Kirke, og 1 Bol, kaldet Arnborg, liggende ved Herredstinget i Verum Sogn, og dersom Skylden af Kronens Gaard beløber sig til mere end det, han vil give, tilbyder han at udlægge Kornskyld derfor. Ifver Vind skal med det allerførste indsende Erklæring til Kan-

---

¹ Fejlskrift i J. T. for: Tarskovmølle, Harlev S., Framlev H. ² Fejlskrift for Torslev, Dronninglund H. ³ Kvissel. ⁴ Fejlskrift for Aasted S., Horns H., Jylland. ⁵ Antagelig er ment Peder Lassen Lime, Præst i Vejrum († 1642). ⁶ Birkild, Asp S., Hjerm H. ⁷ Vejrum, Hjerm H. ⁸ Nørre Søller, Vejrum S.

celliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Lundenæs]. J. T. 10, 32 b. K.

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Mogens Høg og Mogens Sehested. Da Jørgen Rosenkrantz til Kielgaard har begæret 5 Gaarde i Lendumb By i Nørre Herred i Salling under Halds Len i Jylland til Mageskifte for 1 Gaard i Møgeltorum, 2 Gaarde og et øde Gadehus i Liltorumb, 2 Gaarde i Gretterup og 1 Bol i Hesbæk, alle i Salling i Jylland, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befaleet Jørgen Seefeld til Visborriggaard, Befalingsmand paa Hald Slot, at overvære Besigtelsen, skal de advare ham om den. J. T. 10, 35. K.

— Miss. til Jørgen Seefeld om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 10, 40 b.

— Miss. til Mogens Sehested. Jørgen Rosenkrantz til Kielgaard har andraget om at faa bevilget noget af sin Præsts¹ Jord, der ligger i hans Gaards Mark, og som kun er paa 6 Skpr. Land, og tilbyder paa et andet Sted at udlægge lige saa meget til Præsten, saa at det er aldeles uden Skade for denne. Mogens Sehested skal med det allerførste til Tinge lade opkræve 8 uvildige Mænd, som kan afslutte samme Mageskifte under Forbehold af Kongens Ratifikation. Adressaten skal selv paase, at Præsten ikke mister noget, men mindst faar lige saa meget, ligesaa belejligt og ligesaa godt igen, og at der ellers paa begge Sider sker fuldkommen Skel og Fyldest. J. T. 10, 37.

— Miss. til Ribe Kapitel. Da Mogens Kaas til Frøstrup, Befalingsmand i Dueholms Kloster, har begæret 2 af Ribe Kapitels Gaarde, nemlig Refsgaard i Outrup Sogn, og Vester Kaskier i Lunde Sogn, begge i Vester Herred, til Mageskifte for 1 Gaard i Astrupt i Brøndum Sogn, 1 Gaard i Stranbye og 1 Gaard i Jerne By, begge i Jerne Sogn, alle i Skads Herred, skal Kapitlet snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvor-

¹ Formentlig Præsten i Selde Sogn.

vidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Kapitlet. J. T. 10, 38 b.

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Albrecht Skeel. Da Mogens Kaas til Kraxhollomb, Embedsmand paa Dueholms Kloster, har begæret 3 Gaarde med tilhørende Gadehuse i Lunde By, 3 Gaarde og 1 Stykke Eng i Skiedsbil¹, 2 Gaarde og 1 Gadehus i Tarpt², alle i Lunde Sogn, og 1 Gaard, Raatrp³, i Outrupt Sogn, alt i Vester Herred i Riberhus Len, til Mageskifte for 2 Gaarde og 3 Gadehuse i Krauns⁴, 3 Gaarde i Kockpandbye⁵ og 1 Gaard i Myrtue, alle i Horstropt⁶ Sogn i Skads Herred i samme Len, skal han med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 10, 44.

— Miss. til Gunde Lange. Da Hr. Mogens Kaas til Neibstrup⁷ har begæret en til Aalborg Slot liggende Gaard i Agdrupt til Mageskifte for 1 Gaard i Uttrupt i Horupt⁸ Sogn og 1 Gaard i Tuorendal i Hammer Sogn, skal han med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 10, 42 b.

— Miss. til samme. Da Jørgen Kruse til Hiellomsgaard⁹ har begæret 1 Gaard, kaldet Agdrupt, i Vester Brødesløf¹⁰ Sogn og 3 Enge i Herridsløfkier, sam aarlig lejes bort, alt i Aalborghus Len i Vendsyssel, til Mageskifte for 1 Gaard, kaldet Blegebrøndt, i Beistrupt Sogn og 1 Gaard, kaldet Brogaard, i Svenstrup Sogn, ligeledes i Aalborghus Len, skal han snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 10, 46 b¹¹.

---

¹ Skedsbøl. ² Søndertarp. ³ Rottarp. ⁴ Kragense. ⁵ Kokspang. ⁶ Hostrup. ⁷ Nibstrup, Børglum H. ⁸ Horup, Kær H. ⁹ Sikkert Fejlskrift i J. T. for: Hjermeslevgaard. ¹⁰ V.-Brønderslev. ¹¹ I D. Kanc. Diverse orig. kgl. Miss. 7 (Aarhus) findes et orig. Miss., forsynet med Kongens Underskrift, lukket med paatrykt Segl og med den ved Bortklipping af den nederste, af Svamp medtagne, Del af Brevet beskadigede Paaskrift: Os elsk . hæderlig og høj! ... og menige Kapitel udi A ..., der gaar ud paa, at da Jørgen Kruse til Hiærmetsløfgaard har begæret 2 Aarhus Kapitel tilhørende Bol i Nimtofte By og Sogn til

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Jørgen Orning. Da Markvor Kaas til Timandsholm har begæret efterskrevne Bol¹ i Jersløf Herred i Aastrup Len til Mageskifte for ligesaa godt og belejligt Gods i Vendsyssel i Aastrup Len, skal han med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 10, 45.

— Miss. til Gunde Lange og Ifver Krabbe. Da Vedferdt Seefeld til Res har begæret 1 Aalborg Hospital tilhørende Gaard, som i langsommelig Tid har staaet øde og Ejendommen bortlejet til andre dér i Byen, liggende i Nørgongesløf, til Mageskifte for 1 Gaard i Hafbro By og Sogn i Aars Herred, skal de snarest besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet M. Christen Handsen, Superintendent over Vendelbo Stift, og Hospitalsforstanderne i Aalborg at give Møde ved Besigtelsen, naar Adressaterne advarer dem derom. J. T. 10, 45. K.

— Miss. til Bispen [i Aalborg Mag. Kristen Hansen] og Aalborg Hospital om at give Møde ved ovennævnte Besigtelse, naar de advares derom, og give til Kende paa Hospitalets Vegne, hvad de har at bemærke. J. T. 10, 46. K.

Mageskifte for 1 Gaard i Pederstrup By i Nørager Sogn i Sønderherred, skal de med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Kapitlet. Brevet bærer paa Bagsiden foroven med en samtidig Haand Paaskriften: Jørgen Kruses Mageskifte.

Hvorledes det forholder sig med dette Brev, om Udstedelsen beror paa en senere opdaget Fejltagelse med Hensyn til Ejerforholdet eller hvorledes, kan ikke ses. Men under Datum Haderslev den 3. April 1640 er der til Erik Grubbe, Bispen og Hospitalsforstanderne i Aarhus udstedt et med ovennævnte aldeles enslydende Brev om Mageskifte af ganske det samme Gods, der dog nu betegnes som tilhørende Aarhus Hospital, endog Navnet paa Beboeren af Gaarden i Pederstrup Peder Reff er det samme. Dog er der tilføjet et Indskud midt i Brevet med Tilbud om eventuelt at udlægge mere Gods til Hospitalet. De yderligere Missiver om Besigtelse, Overværelse af Besigtelsen og det endelige (udvidede) Mageskifte er dateret henholdsvis 18. Okt. 1641, 13. Febr. og 30. April 1642.

¹ Der nævnes intet nærmere om Godset. Mageskiftet blev ikke til noget.

3. Febr. (Haderslev). Miss. til Ifver Krabbe. Jørgen Rosenkrantz til Kielgaard har paa sin Moders, Fru Ide Langes, Vegne berettet, at hendes afdøde Mand Jønds Juel ved Mageskifte med Kongen har tilforhandlet sig 2 Gaarde, nemlig Kierkegaard¹ og Routbierrig², begge i Staby Sogn, og hun har derfor begæret at maatte faa de Ejendomsbreve og Dokumenter, der kunde findes paa Mariager Kloster vedrørende samme Gods, da der skal begyndes Trætte om Godset. Adressaten skal nøje lade samme Dokumenter og Ejendomsbreve eftersøge og siden tilstille Jørgen Rosenkrantz dem paa hans Moders Vegne. J. T. 10, 40. K.

— Miss. til Otte Marsvin. Han har for omtrent 3 Aar siden³ faaet Befaling til at indsende Erklæring om, hvorvidt en Gaard, kaldet Aldrupt, i Hovlbjærg Herred i hans Len [Dronningborg] for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kunde mageskiftes bort til Hr. Olluf Parsberg til Jerneidt, Befalingsmand paa Trondhjemsgaard, for en ham tilhørende Gaard, som laa i en By, kaldet Ris, og i Kongens Vildtbane i Skanderborg Len, og han erklærede⁴ derefter, at nævnte Kronens Gaard ikke kunde undværes, fordi den ligger i de Skove⁵, som støder op til Guden. Da det nu berettes, at Hr. Olluf Parsberg har to Herresæder, der støder op til Guden, medens hans Erklæring gaar ud paa, at kun samme Gaard ligger i de Skove, der støder op til Guden, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvad Forhindring og Afbræk det kan gøre, at samme Gaard ligger i de Skove, som støder op til Guden. Ligeledes skal han undersøge, om der findes Adelspersoner, som har Skove eller Skovparter, der støder op til Guden, og som vil afhænde dem, og siden indsende Erklæring derom til Kancelliet. J. T. 10, 42.

4. Febr. (—). Miss. til Rigsraaderne. Det berettes, at den svenske Armee var paa Marsch op mod Lante Meysen

---

¹ Skødet har: en Kirkegaard.   ² Fejlskrift i J. T. for: Kortborrig, d. v. s. Kortborg, Staby S., Ulfborg H. K. har Kuotbierig.   ³ 17. Febr. 1635.   ⁴ Jvfr. Miss. af 26. Marts 1635 til Oluf Parsberg.   ⁵ J. T. har her og længere nede, formentlig ved en Fejlskrift: Sogne. I sidstnævnte Miss. staar der: i de Skove o. s. v., hvilket sikkert er det rigtige.

og Erfort, men at den uformodet har vendt sig igen mod Landets Grænser. Kongen kan ikke se nogen Aarsag dertil, men har dog erfaret af sin Residents¹ Skrivelse, at en Understatholder i Stockholm, ved Navn Laurits Grubbe, fra den paa sær Manér sammenkaldte vesteraasiske Herredag er affærdiget med hemmelig Instruktion til Bannier², og at der i Sverrig hos høje og lave løber adskillige fordægtige Ord og Discours omkring. Da Kongen har en ikke ringe Mistanke om deres Hensigt og ikke ser, hvorledes Kongen, hans Riger og Lande kan være i Sikkerhed, med mindre Kongen er noget stærkere paa Folk, anmodes Adressaterne om at meddele Kongen deres Raad og Betænkning, om det ikke vilde være raadsomt at hverve endnu nogle tusend Mand til Fods. Kongens Hensigt er kun at bruge dem til Landets Bevaring, og han vil hverken overlade Kejseren eller nogen af Kredsen noget af sit Folk, med mindre uomgængelig Nød og Gevalt tvinger ham dertil, men vil forblive ret nevtral og alene have Agt paa sine Grænsers og Rigets Forsvar og Sikkerhed. Kongen formoder ogsaa, at om der i Dag eller i Morgen blev paaført Riget Orlog, vil Kongens Undersaatter i Fyrstendømmerne igen findes villige til at undsætte Riget af deres yderste Formue. Kongen har befalet sine Officerer ikke at vove noget Slag, men indtil videre Ordre trække sig tilbage til bekvemme Steder, nemlig Rendsborghus. Sj. T. 26, 403. K³.

4. Febr. (Haderslev). Miss. til Erik Ottesen. En Fange, ved Navn Jørgen Søfrensen, er for rum Tid siden dømt til at tilbagebetale de Pantepenge, som han har oppebaaret af Københavns Lens Bønder, og til at staa Kongen til Rette for Utroskab, efter hvilken Dom han er sendt paa Holmen i Jern. Da Kongen nu af en af Niels Trolle til Trolholmb, Embedsmand paa Københavns Slot, indsendt Erklæring erfarer, at nævnte Jørgen Søfrensen har tilfredsstillet Niels Trolle paa Kongens Vegne fuldkomment for samme Pantepenge, tillader Kongen, at han igen maa sættes paa fri Fod. Sj. T. 26, 403 b. K.

— Miss. til Henrik Gyldenstjerne til Svanholmb, Eyler Holck til Giedtsholm, Henrik Ramel til Beckeskof og Ifver

¹ Peder Vibe. ² Den svenske Feltmarskal Johan Banér. ³ Tr. i Udt. i: J. A. Fridericia: Danmarks ydre polit. Hist. 1629—1660 II, 101.

Krabbe til Vegholmb. Da Fru Viviske Podebusk til Borrebye, Otto Lindenovs Enke, paa egne Vegne, og Henrik Lindenov til N. paa sin afdøde Broders Børns Vegne som deres rette Værge med det allerførste og inden 6 Uger agter at holde Skifte, og de har tiltaget Adressaterne at møde paa Skiftet, gives der disse Befaling og Fuldmagt til at foretage samme Skifte inden 6 Uger, nøje paase, at det paa begge Sider gaar ligeligt og ret til, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne det beskrevet. Sk. T. 6, 326.

4. Febr. (Haderslev). Miss. til Verner Parsberg til Linde-ropt Gaard og Axel Urne til Kielleropt. Ifver Krabbe til Albeck, Befalingsmand over Mariager Kloster, og Peder Bilde til Redstrup har for nogen Tid siden afsluttet et Mageskifte, hvorved Peder Bilde har faaet Ifver Krabbes Hovedgaard med tilliggende Gods efter Ifver Krabbes derom udgivne Skøde, mod at denne til Vederlag fik noget Strøgods, der laa belejligt til Ifver Krabbes Gaard, efter Peder Bildes Skøde. Da Peder Bilde er indviklet i adskillig Vidtløftighed af sine Kreditorer, frygter Ifver Krabbe for, at han i Længden ogsaa vil komme i Vidtløftighed og lide Skade derved, og begge Parter har, for at undgaa Skade og til mere Bestyrkelse for Retten, begæret Kongens Befaling til Adressaterne om med det allerførste at tage samme Mageskifte for sig, nøje granske, hvad der er gaaet imellem dem, og til bedre Forsikring give Ifver Krabbe et fuldkommen nøjagtigt Skøde efter det af Peder Bilde udstedte Skøde. Kongen giver Adressaterne Befaling og Fuldmagt til snarest til bestemt Tid og Sted at tage samme Mageskifte for sig, nøje granske det og efter Parternes egen Begæring give Ifver Krabbe fuldkommen nøjagtigt Skøde paa det Gods, som Peder Bilde har mageskiftet med ham, for at han kan være forsikret og forskaanet for Vidtløftighed til sin Tid. J. T. 10, 47 b.

— Miss. til Gunde Lange. Da Ifver Krabbe til Albeck har begæret 2½ Gaard med 5 Gadehuse i Skiebsted By og Sogn og 2½ Gaard og 1 Gadehus i Nørkongesløf By og Sogn, alt i Hellum¹ Herred i Aalborghus Len, til Mageskifte for 4 Gaarde

¹ J. T. har ved en Fejlskrift: Jellum.

i Moesbeck i Gifve¹ Sogn og 1 Gaard i Ramdrup² By og Sogn, alt i Aars Herred i Aalborghus Len, og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, for yderligere Gods i Heids By i Hurmund³ Herred, skal han med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 10, 48 b.

4. Febr. (Haderslev). Miss. til Gabriel Kruse. Han har for nogen Tid siden erhvervet Kongens Befaling til Frands Lykke til Ofvergaard paa alle afdøde Eske Bildes Arvingers Vegne om at betale 100 Sletdlr. med efterstaaende Rente, som afdøde Eske Bilde havde hos sig af Mariager Kirkes Penge. Da disse Penge endnu ikke er betalt, skal Gabriel Kruse efter Kongens forrige Befaling stille Fordring om, at saavel Hovedstolen som Renterne straks og uden Ophold bliver betalt til Mariager Kirke. J. T. 10, 49 b. K.

5. Febr. (—) Miss. til de Højlærde⁴. Karen, Enke efter Bertel Vichmand, har berettet, at en af hendes Sønner, ved Navn Bertel Vichmand, har Lyst og Evne til det matematiske Studium, som han gerne vilde fortsætte, dersom han ellers havde Formue dertil, og hun har derfor begæret, at Kongen vil bevilge ham det Stipendium, som en Del Studenter plejer at faa til Fortsættelse af deres Studeringer, saa at han kunde fortsætte sit Studium udenlands. Da de, som aspirerer til dette Stipendium, først skal disputere for det, tillader Kongen, at Adressaterne lader fornævnte Bertel Vichmand komme til Disputats, og at de siden indsender Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt de anser ham for dygtig, og om der ellers er god Forhaabning om ham, samt endelig om der ikke er for mange Ekspektanter, der har Tilsagn om dette Stipendium. Der skal siden følge nærmere Resolution herpaa. Sj. T. 25, 404. K.

— Miss. til Anders Bilde [Lensmand paa Øsel]. Da det berettes, at Kongen af Polen har til Hensigt at gøre Indfald paa Øsel og tentere noget mod Fæstningen Arnsborg, hvilket Kongen vil lade bero ved sit Værd, om saa kan være

---

¹ Giver.   ² I Besigtelsen kaldes den Ramdrup i Fleskum Herred. Der er ment: Romdrup, Fleskum H.   ³ Ment er: Hjeds, Hornum H.   ⁴ K. har: Professorerne udi København.

eller anderledes, befales det ham alvorligt at gøre den bedst mulige Anordning til Forsvaret paa Landet og ogsaa at have sin egen Person i Agt, at han altid mest kan være til Stede paa Fæstningen „saa de jo ikke forhindres i at komme derpaa, om du uden Porten erst“¹. Dernæst skal han proviantere og forsyne Slottet, da han ved, at der ligger Kongen og Kronen Magt derpaa og som det er forsvarligt for ham selv, da han dog til den Ende paa Kongens Vegne er alt Landet og Landets Indkomst og Indvaanere mægtig. Det er befalet ham at møde i nogle Retssager til den næstkommende Herredag i Danmark. Kongen bestemmer nu, at han ikke maa begive sig fra Landet, men skal blive til Stede dér paa Fæstningen og i sit Sted sende sin Fuldmægtig. Sk. T. 6, 327.

5. Febr. (Haderslev). Miss. til Claus Mule i Odense, Hans Nielsen, Borgemester i Odense, Jacob Lercke, Borger i Nyborg, og Madts Søfrensen, Tolder i Middelfart. Der er opstaaet Trætte mellem Claus Madtsen, Borgemester i Middelfart, og Laurits Dyr, Raadmand sammesteds, om noget Indlæg² i et spansk Kompagni, som han har indbetalt i Aaret 1623, endvidere om noget Malt, som de i Fællesskab har udskibet til Holland for 15 Aar siden, men som er gaaet tabt paa Rejsen, samt om nogle andre Regnskaber o. a. m., som er dem imellem. Disse Poster har været for Byting og Landsting, og Landsdommeren har henvist dem til uvildige Dannemænd, som er erfarne i den Handel og som skulde gøre Regnskabet mellem dem op. Claus Madtsen beretter, at han har tilbudt fornævnte Laurits at efterkomme Landsdommerens Dom, men det har denne ikke villet, er heller ikke mødt og har ikke heller svaret dem, der fremsatte Tilbudet, og Claus Madtsen har derfor været foraarsaget alene at udtage 4 Dannemænd, der skal tage Sagen for sig og bilægge den i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom. Da Claus Madtsen nu har betroet Adressaterne at afgøre disse Poster, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at indstævne

---

¹ D. v. s.: saa at de, Fjenden, ikke hindres i at komme ind i Fæstningen, fordi han er borte fra den. I Brevet bruges flere af de ældre Sprogformer: som Du vedst ..., da Du ... mægtig erst ..., eftersom Dig vorst befalet .... Disse Former bruges ellers aldrig i Kongebrevene fra denne Tid. ² Indskud.

Parterne med deres Regnskab for sig i Odense, nøje overveje disse Poster, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden i hans Sted. F. T. 5, 11.

6. Febr. (Haderslev). Miss. til Krigskommissarien Gregers Krabbe. Naar Officerer har faaet for mange Penge paa deres „Laufplatz“¹, skal han afkorte disse Beløb i deres Afregninger og ikke i deres Lønninger, for at der kan holdes des bedre Justits. Da Marquort Rantzau, General, har berettet, at han har forsynet de danske Soldater med en Del Gevær, skal Adressaten undersøge, om det forholder sig saaledes, og om Soldaterne tilforn ingen Gevær havde. Dersom det befindes saaledes, skal han trække det fra i Soldaternes Betaling og betale fornævnte Generalmajor dermed. F. T. 5, 12.

— Aab. Brev om, at Kongen for nogen Tid siden har hefalet Morten Pax til Biersgaard at give Møde paa Skiftet efter afdøde Frederik Munk, overtage Værgemaalet for hans Døtre paa Skiftet og overlevere det til deres rette Værge. Morten Pax meddeler nu, at han ikke ved, hvem han skal aflevere Værgemaalet til, da Jørgen Munk, som efter Loven er deres rette Værge, ikke er vederhæftig til at paatage sig det, og han erklærer, at han paa Grund af adskillige egne Besværinger ikke længer kan forestaa deres Værgemaal. Kongen bevilger derfor, at fornævnte Jomfruer herefter maa være deres egne Værger, selv forestaa Værgemaalet og modtage Oppebørslen af deres Gods, dog at de ikke sælger noget af deres Gods uden deres rette Værges Raad og Samtykke. Han skal have nøje Tilsyn med, at de anbringer Oppebørslen godt. Morten Pax skal hermed være fritaget for samme Værgemaal. J. R. 9, 339 b.

8. Febr. (—). Miss. til Hr. Corfidts Ulfeldts. Han skal til Varhus² Slot skaffe en Bøsseskytte, som kan have tilbørligt Tilsyn med Stykker og Ammunition, som findes dér, og holde det ved Magt. Adressaten skal akkordere med ham om en bestemt aarlig Løn og Underholdning. Dersom han enten af-

¹ Kaldes i Miss. af 4. April ndfr.: Laaveplads.

² Formentlig Vardøhus.

takkes eller afgaar¹, skal Adressaten anordne en anden i hans Sted. Sj. T. 26, 404 b. K.

8. Febr. (Haderslev). Miss. til Gregers Krabbe. Han har tilforn faaet Befaling til at bryde op med Folket og indkvartere det paa andre Steder nærmere herved, men derefter har han faaet Ordre til at blive liggende. Det befales ham nu at rette sig efter den første Befaling, straks bryde op med Folket og begive sig til de Steder, som han har faaet Befaling om. F. T. 5, 12.

— Aab. Brev om, at Jomfru Lisbet Friis for nogen Aar siden² af Hensyn til den store Skade, hun har lidt ved Værgemaalet for hende, har faaet Kongens Tilladelsesbrev til selv at overtage sin Gaard og Gods i Haand og Hævd til Bedste for sig selv, men for at hun ikke mod Loven som en Jomfru skal misbruge Kongens Benaadning til at afhænde Gaard og Gods eller indlade sig i nogen Besværing med Gæld og Løfter, med mindre det sker med hendes Arvingers Samtykke, vil Kongen herefter have Bevillingen begrænset saaledes, at Jomfru Lisbet Friis herefter ikke maa afhænde sin Gaard eller Gods, ikke heller indlade sig i nogen Besværing med Gæld eller Løfter, til Skade for samtlige Arvinger, med mindre det sker med de rette Arvingers Samtykke. J. R. 9, 340 b.

9. Febr. (—). Miss. til Dr. Morten Madsen, Biskop i Aarhus. Der er berettet om adskillig Uskikkelighed i Jomfru Lisebet Friis's Levned, at hun ikke søger Kirken og ikke har søgt den i langsommelig Tid, at hun ikke er gaaet til Guds Bord i nogle Aar og ellers bedriver mange uhyrlige, skammelige Ord og Gerninger, som ikke vel sømmer sig for et kristent Menneske. Dette er længe holdt for Gækkeri, men befindes nu saa groft, at Øvrigheden ikke længer kan taale det for den store Skandale, som saadan Uskikkelighed bringer med sig. Han skal derfor skaffe sig nøje Underretning baade hos hendes Sjølesørger og hos andre, som hun gemenligen omgaas, og snarest indsende skriftlig Underretning til Kancelliet om sligt hendes uskikkelige Levned. J. T. 10, 49 b. K.

---

¹ K. har først haft: bliver derfra andetsteds hen kaldet eller og ved Dødsen afgaar. ² 9. Maj 1625.

9. Febr. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved denne Sophie, Enke efter Adolf Bender, Kongens forrige Mundkok, boende i København, faar Bevilling paa at være fri for al Skat og borgerlig Bys Tyng, saa længe hun sidder i Enkestand og ikke bruger borgerlig Næring. Sj. R. 20, 60.

— Miss. til Gregers Krabbe. Han skal kalde efterskrevne Officerer for sig, nemlig Generalmajor Marquart Rantzau, Embedsmand paa Handrou Slot, Fredrik Buchwald til N., Øverste-løjtnant, og Niels Lykke, Ritmester. De har til forskellige Tider modtaget Penge af Kongens eget Kammer og af Tolden i Rendsborg, som de originale Kvittanser, der tilsendes ham herhos ved hans Tjener, udviser. Kongen har bestemt, at disse Kvittanser skal forandres efter hosliggende Fortegnelse saaledes, at der i Stedet for „Vores Kammer“ sættes „Tønne Friis til Heselagger“, og de tilforn af Officererne udstedte Kvittanser tilbagegives dem. Naar Kvittanserne er forandret i saa Maade, skal han uden Forhaling sende dem til Kongens eget Kammer. F. T. 5, 12 b.

— Miss. til Ernst Normand. Han har berettet, at Bønderne i de 5 Indherreder¹ besværer sig højlig over at skulle kløve de Træer, som efter Kongens Befaling er fældet ved Snoghøyg, fordi de er noget knudrede, og de har derfor tilbudt i Stedet for samme Arbejde at give 1 Mark af hver Helgaard og $\frac{1}{2}$ Mark af hver Halvgaard. Desuden mener han at kunne sælge samme Træer til Borgerne i Middelfart. Endvidere har han berettet, at nogle af de Træer, som er fældet, findes paa Bøndergods, der tilhører Selvejrbønder i Erritsøe, og spørger, om de maa faa disse Træer. Kongen tillader, at han oppebærer de af Bønderne tilbudte Penge mod, at de forskaanes for at kløve dette Ved, og at han afhænder Træerne til Borgerne i Middelfart samt at han fører Pengene til Regnskab. Dog skal han derimod efter hans eget Forslag i rette Tid lade hugge til Kongen en god Skibsladning eller to, saavidt det kan faas, af El og anden sur Skov, som Kongen vil lade afhente til København. De Træer, som er vokset paa Selvejrbøndernes egen Ejendom, skal han lade de Bønder faa, paa hvis Grund de er vokset, hvis

¹ J. T. har: de 5 Indsherridt.

de vil nøjes dermed. Dog skal han paase, at der ikke fældes Træer ud over det Omraade, som Fæstningen omfatter. J. T. 10, 50. K.

10. Febr. (Haderslev). Miss. til Lensmændene i hele Danmark¹ om at lade Veje og Broer holde vedlige. Sj. T. 26, 404 b. K. (Tr.: CCD. V, 8).

— Aab. Brev om Forholdsregler mod Pestsygen eller Styrtesygen blandt Kvæget i Sjælland. Det overdrages Hr. Friderich Reedtz til Tygestrup, Tyge Brahe til Taastrup, Vendtsel Rotkirk og Jørgen Seefeld til Refs, Landsdommer i Sjælland, Befalingsmænd paa Vordingborg, Tryggevælde og Antvorskov Slotte og paa Ringsted Kloster, at have Tilsyn med, at smittet eller mistænkeligt Kvæg ikke drives gennem usmittede Steder. [Iøvrigt enslydende med nedenstaaende aab. Brev for Skaane]². Sj. R. 20, 60.

— Aab. Brev om Forholdsregler mod Pestsygen blandt Kvæget i Skaane. Det overdrages Hr. Tage Thott til Eriks-holm og Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmænd paa Malmøhus og Helsingborg Slotte, at have Tilsyn med Bestem-melsernes Overholdelse. Sk. R. 5, 268. (Tr.: CCD. V, 7 f.).

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz, [Vordingborg], Tygge Brahe [Tryggevælde], Ventsel Rotkirk [Korsør og Antvorskov] og Jørgen Seefeld [Ringsted Kloster]. Da det berettes, at Pest-sygen eller Styrtesygen, som den kaldes, er meget hæftig blandt Kvæget paa mange Steder i Sjælland, og at mange af Egennytte ikke tager Hensyn til den Skade, som kan ramme deres fattige Næste, hvis saadant inficeret Kvæg kommer til Steder, hvor Sygdommen ikke har været, skal Adressaterne straks træffe den Anordning at der ikke maa udføres Øksne fra Sjæl-land til Lands, hverken fra de Steder, hvor Sygdommen gras-serer, eller fra de omliggende Steder, hvor der er Tvivl, om Kvæget er inficeret, hvis ikke de, der fordrister sig til at handle herimod, vil staa tilbørligt til Rette. Desuden skal de advare enhver om, at der ved Færgestederne i Sjælland og Fyen er

¹ De opregnes alle i K. ² Det aabne Brev for Sjælland er ikke trykt i C. C. D. V, hvor Brevet for Skaane er gengivet.

truffet Anordning om det Kvæget, som kommer fra inficerede Steder, for at enhver kan vide at vare sig for Skade. Dog gælder dette ikke, dersom Kvæget har Lungesot eller anden usmitelig Sygdom. Ligeledes skal Adressaterne paase, at dette nøje overholdes ved Færgestederne i Sjælland. Der tilsendes dem det aabne Brev herom, som de skal lade forkynde paa de tilbørlige Steder, og de skal paase dets Overholdelse. Sj. T. 26, 405. K.

10. Febr. (Haderslev). Lignende Miss., mutatis mutandis, til Hr. Tagge Thott og Hr. Christoffer Ulfeldt om Forholdsregler mod Pestsygen blandt Kvæget i Skaane. Sk. T. 6, 328 b.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz og Mogens Pax. Hr. Axel Arenfeldt til Basnes, Befalingsmand over Giedske Len, er paa et ham i Aaret 1628 bevilget Mageskifte¹ blevet Kongen 4 Tdr. 2¹/₂ Skp. hart Landgildekorn skyldig. Adressaterne har siden faaet Kongens Befaling² til at gøre Udlæg herfor i en Hr. Axel Arenfeldt tilhørende Gaard i Glomsøe By og Sogn i Tybjerg Herred i Sjælland, hvorefter Adressaterne i samme Gaard har tillagt Kongen 4 Tdr. 2¹/₂ Skpr. i Landgilde og 13 Tdr. 1¹/₂ Skp. i Ejendom. Da Hr. Axel Arenfeldt siden paa et andet ham i Aaret 1632 bevilget Mageskifte³ er blevet Kongen 44¹/₂ Td. Korn skyldig i Ejendom, skal Adressaterne foruden det forrige Udlæg, der allerede er gjort, gøre Kronen Udlæg for disse 44¹/₂ Tdr. i det tiloversblevne af samme Gaard og i en anden Gaard i Glomsøe By. De skal lade 8 uvildige Mænd takserer de Skove, der ligger til disse 2 Gaarde, siden gøre Kronen Udlæg deri og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sj. T. 405 b. K.

— Miss. til Mogens Pax og Otte Brahe. Hr. Claus Daa til Raunstrup, Embedsmand paa Dragsholm Slot, har berettet, at han har maattet give adskillige Annoteringer til de af hans afdøde Skrivers Niels Jensen førte 6 Aars Røgnskaber, beregnet fra 1. Maj 1631 til 1637, vedrørende det, som han bliver Hr. Claus Daa skyldig, og vedrørende de Mangler i Dragsholms Lens Røgnskaber, som Renteriet har antegnet i disse 6 Aar, og som Hr. Claus Daa for en Del har maattet klarere, men som det dog med Rette tilkom Skriversen at klarere. Hr.

¹ 3. Dec. 1628.   ² 23. Maj 1636.   ³ 24. Juni 1632.

Claus Daa har derfor begæret Kongens Befaling til gode Mænd om at gennemse disse Annoteringer og foretage en fuldstændig Opgørelse over, hvad Skriveren bliver Hr. Claus Daa skyldig. Adressaterne skal gennemgaa disse Annoteringer og afsige Dom om, hvad forskrevne Niels Jensen bliver Hr. Claus Daa skyldig paa samme Regnskaber, dog at de, der er interesseret i Niels Jensens Arv og Gæld, tilforn bliver lovlig kaldet, om de har noget at sige dertil. Sj. T. 26, 406. K.

10. Febr. (Haderslev). Miss. til Anders Bilde [Lensmand paa Øsel]. Da det berettes, at Fru Karen Urup skal have forurettet adskillige af sine Bønder meget, skal han nøje undersøge Sagen, hjælpe dem, der er forurettet, til Rette, saavidt det er i Overensstemmelse med Lov og Ret, og i Fremtiden beskytte dem mod Vold og Overlast. Sk. T. 6, 327 b.

— Miss. til Frederik Budde. Da det berettes, at hans Hustru¹ i mange Maader skal have forurettet en Del af hans Bønder i hans Fraværelse og plaget dem med Fængsel, befales det ham at raade Bod herpaa og forbyde sine Bønder herefter i nogen Maade at adlyde hende eller svare til hende, for at det derved kan forebygges, at hun herefter skal forurette dem. Ellers maa Kongen bruge andre Midler til at forebygge saadant. Der tilsendes ham vedlagt adskillige Supplikationer mod hende, om hvilke han snarest skal indsende Erklæring til Kancelliet. Sk. T. 6, 327 b.

— Miss. til Erik Krabbe. Naar der tilsendes ham en Person, ved Navn Haagen Jonsen, som har været ført fængslet til Sverrig, skal han lade gaa over ham, hvad Retten medfører, og som det er forsvarligt. Sk. T. 6, 328.

— Aab. Brev, hvorved Hans Nielsen, Borgemester i Odense, faar Bevilling til at indrette en Vinkælder i Odense med god, uforfalsket Rhinskvin, hvilket Privilegium skal gælde, saa længe han vedligeholder Kældereren med god, uforfalsket Rhinskvin, saa at ingen med Rette kan besvære sig over ham. Det er forbudt ham at holde nogen anden Vin, af hvad Art det end kan være, end Rhinskvin. Dersom nogen klager

---

¹ Fru Karen Ugerup, se det foregaaende Brev. Der maa være Tale om Kongens Ladegaard Holmhof paa Øsel, som Frederik Budde havde i Forpagtning ca. 1628—1645.

over ham, fordi hans Rhinskvin ikke er saa oprigtig, som den bør være, skal han have dette Privilegium forbrudt. Det er blevet berettet, at der i Odense er stor Mangel paa god Rhinskvin, og at der ikke kan faas saa god Rhinskvin, som en og anden ofte kunde begære, og fornævnte Hans Nielsen har derfor begæret at faa Eneret paa Oprettelsen af en Vinkælder med god, uforfalsket Rhinskvin. Hening Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, har indsendt en Erklæring om, at det forholder sig som af Hans Nielsen anført, og at der paa denne Maade kan faas god Rhinskvin i nævnte Købstad. F. R. 4, 180 b.

10. Febr. (Haderslev). Aab. Brev om, at Kongen for nogen Tid siden¹ har bevilget, at der til Restauration af Domhuset i Viborg maatte opkræves 8 Sk. danske af hver endelig Dom [og 4 Sk. af hver uendelig Dom]² og Opsættelse i 8 Aar. Da det nu berettes, at disse 8 Aar er forløbet, og at hele Adelen i Nørrejylland har begyndt at bygge et Hus i Viborg til dér at holde Bryllupper, Begravelser og andre Forsamlinger, bevilger Kongen, at der til Fortsættelse og Opbygning af dette Hus af Niels Krag til Trudsholmb og Erik Juel til Hundsbeck, Landsdommere i Jylland, efter det forrige Brev fortsat maa oppebæres 8 Sk. af hver endelig Dom og 4 Sk. af hver uendelig Dom og Opsættelse, som afsiges paa Landstinget, i 3 Aar fra dette Brevs Datum at regne. Det paalægges alle, som har Sager paa Viborg Landsting, at betale disse Dompenge til det adelige Hus's Fortsættelse og aflevere dem til Landsdommerne, som skal anvende dem til nævnte Formaal og, naar Tiden er forfalden, gøre Regnskab for dem. J. R. 9, 342.

— Aab. Brev om, at det berettes, at Hyllinge Sogn er saa ringe, at en Guds Ords Tjener kun kummerligt kan underholdes deraf, endsige at nogen fattig Enke i paakommende Tilfælde skulde kunne faa noget Underhold deraf. Da Hyllinge og Marede Sogne for nogen Tid siden har været annekteret under én Præst, men siden som Følge af en Strid³ om Kaldelsen af en Sognepræst til bægge disse Sogne er blevet skilt fra

¹ 2. Okt. 1630.   ² De indklammede Ord er glemt i J. R., jvfr. Kongebrevet af 2. Okt. 1630.   ³ Se K. Brb. 23. Marts og 1. April 1616.

hinanden, og da Sognepræsten¹ til Marede nu er død og Vallensved Sogn, efter hvad Lensmanden og Bispen har erklæret, er et godt Sogn, der alene noksom kan underholde en Præst, bevilger Kongen, at Sognepræsten i Hyllinge² og hans Efterfølgere herefter tillige skal være Sognepræster i Marede Sogn som tilforn, da Marede Sogn var et Anneks til Hyllinge Sogn. J. R. 9, 344.

10. Febr. (Haderslev). Miss. til Ifver Krabbe og Erik Grubbe. Da Mogens Arenfeldt til Rugaard har begæret Ørse Mølle i Hasens Birk i Kalø Len i Jylland til Mageskifte for 1 Gaard i Fogelslef By og Sogn og Halvparten af 1 Gaard i Droby By og Sogn i Hasens Birk, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kanceliet. Da Kongen har befalet Hr. Christen Tommesen til Tandrupt, Embedsmand paa Kalø Slot, at overvære Besigtelsen, skal de advare ham om den. J. T. 10, 51 b. K.

— Miss. til Hr. Christen Tommesen om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. Hvad angaar den Afkortning, som er bevilget til at vedligeholde Møllen med, da vil Kongen have fuldt Vederlag for den, som om Møllen gav sin fulde Skyld. J. T. 10, 51.

— Miss. til Jahand Brockenhuus, Jørgen Krag, Jørgen Kruuse og Hr. Axel Arenfeldt. Ernst Normand til Selsø, Embedsmand paa Koldinghus Slot, har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem ham og hans forrige Skriver paa Antvorskov Slot Peder Hansen, nu Kongens Renteriskriver, om de Regnskaber og Mangler, der kunde være dem imellem, og om det Inventarium, Beholdninger og andet, som han havde i Regnskab paa Antvorskov Slot. Da Parterne nu har tiltaget Adressaterne at dømme mellem dem, gives der disse Befaling og Fuldmagt til at stævne Ernst Normand og Peder Hansen for sig til førstkommende Herredag, bilægge Trætten mellem dem i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald

---

¹ Kristoffer Arnoldsen de Fine, Præst i Marvede og fra 1632 tillige i Vallensved. ² Hans Mortensen Kolding, 1619 Præst i Hyllinge, 1639 tillige i Marvede; se Miss. 6. Jan. 1639 ovfr.

ikke kan møde til den fastsatte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted og alligevel efterkomme Kongens Befaling. J. T. 10, 52. K.

10. Febr. (Haderslev). Aab. Brev om, at Hr. Jørgen Hansen, Sognepræst til Tyregod og Vester Sogn, har berettet, at Kongens Fader Kong Frederik II har bevilget¹ ham en Annekspræstegaard i Vesterlunde i Vestersogn i Stedet for en anden Præstegaard, ved Navn Odderbock², og at dette Kongebrev lyder paa, at denne Annekspræstegaard skal følge Præsten til Tyregod og Vester Sogne med al Skyld, Landgilde og Herlighed, ligesom den forrige Annekspræstegaard, forskrevne Oddeborg, tilforn har fulgt, intet undtagen, uden 1 Ørte Malt og 24 Sk., som aarlig skal ydes deraf til Silkeborg Slot, og han begærer nu at faa bevilget samme Frihed med Herlighed, Ægt og Arbejde af forskrevne Anneksgaard i Vesterlund, som hans Formænd har haft af den forrige Annekspræstegaard Odderbeck. Kongen bevilger dette og bevilger endvidere, at han og hans Efterfølgere desuden maa nyde den Ørte Malt og de 24 Sk. Penge, som nu aarlig gives til Silkeborg. J. R. 9, 341.

— Miss. til Christian Holck. Kongen har bevilget, at Hr. Jørgen Handsen, Sognepræst til Tyrregod og Vester Sogne, til Forbedring af Opholdet for sig og sine Efterfølgere maa faa den Ørte Malt og de 24 Sk. Penge, som aarlig plejer at gives til Silkeborg Slot af den Annekspræstegaard i Vesterlund, som er bevilget ham. Renteriet skal godtgøre Christian Holck dette. J. T. 10, 53 b. K.

— Miss. til samme. Har skal forhandle mellem Sognepræsten³ til Temb Sogn og Sognemændene sammesteds om, at disse skal afstaa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af forskrevne Sogn, som hans Formand, afgangne Herr Olluf Andersen, har haft i Fæste, til Sognepræsten, da der i deres Supplikation til Kongen ikke er berettet saaledes om Tiendens Beskaffenhed⁴ og Tienden derfor ikke burde stedes fra ham,

¹ 17. Marts 1579.   ² Kaldes i J. R. Odderbock, Oddeborg og Odderbeck. Ment er Odderbæk, Tyregod S.   ³ Anders Jensen Ørsted.

⁴ D. v. s. at der ikke er berettet, at Tienden har været fæstet til Forgængerens.

og da han, efter at han har mistet samme Tiende, ikke har saa meget, at han kan leve vel deraf med Hustru og Børn. Han har derfor anmodet Kronen om efter Ordinansen at faa Tillæg til sin Underholdning. J. T. 10, 53. K.

10. Febr. (Haderslev). Miss. til Ifver Krabbe. Af hans Erklæring ses det, at Sællegaard, som ligger i Mobeirk¹ til Mariager Kloster og som Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmand paa Nyborg Slot, har begæret til Mageskifte, nok kan undværes fra Klostret, saafremt der ellers blev udlagt ligesaa godt Gods og Skovgods derfor til Klostret og Vragherligheden for Sællegaards Grund blev undtaget, men da han nu har erklæret, at det Gods, som Hr. Mogens Kaas har tilbudt at udlægge, ikke er Skovgods eller saa godt Gods, at Sællegaard kan bortskiftes derfor, har Hr. Mogens Kaas tilbudt at ville give godt og vel belejligt Skovgods, nemlig 3 Gaarde i Boudal i Valdsgaard Sogn. Da forskrevne 3 Gaarde er højere i Landgilde og Ejendom end Sællegaard og Hr. Mogens Kaas mener, at Kronen er tjent med at beholde alle hans 3 Gaarde i Boudal, har han begæret Udlæg for det overskydende i Huruft. Adressaten skal indsende Erklæring om, hvorvidt Sællegaard og Godset i Huruft kan bortskiftes mod fornævnte Boudal, naar Vragherligheden til Sællegaard undtages. J. T. 10, 53 b.

— Miss. til Ernst Normand. Kronens Tjener Niels Ibsen af Jerløf har berettet, at han af Vaadeild har lidt stor Skade paa sit Salshus² og paa anden Formue, og har derfor begæret at faa bevilget nogen Frihed. Da det af Adressatens Erklæring ses, at hans Andragende er sandfærdigt, bevilger Kongen, at han maa forskaanes for 1 Aars Landgilde og i 2 Aar for Ægter. J. T. 10, 54 b.

—³ Miss. til samme. Det berettes, at der paa Jersløf⁴ Kirke i hans Len [Koldinghus] findes stor Brøstfældighed,

¹ Kr. Sk. har i Gengivelsen af Skødet af 29. Okt. 1639: Als S. i M aufberig, og senere: Hurup i Moufbierch, og i Navneregistret: Mavbjærg, Hindsted H. Dette er en Misforstaaelse. Saavel i Skødet som i ovenstaaende Miss. i J. T. og i Besigtelsen staar der overalt: i Mariager Klosters Len i Moubierch i Als Sogn Sællegaard. Meningen er: Mov Birk.

² Stuehus. ³ Brevet er indført efter 31. Dec. 1639. ⁴ Fejlskrift for: Jerløv, Jerlev H.

fordi en Mand, ved Navn Niels Ibsen Fynboe, i Jersløf, som er Kirkeværge og som har baade Kronens og Kirkens Part af Korntienden i Fæste, ikke har haft det fornødne Tilsyn med Kirken, men langt mere har søgt sin egen Profit og bragt Kirken i stor Vidtløftighed. Der er for denne Forsømmelse gaaet Dom og Dele over ham, men da der nu er gaaet mere end et halvt Aar, siden samme Dom er overgaaet ham, og han hverken retter sig efter den eller stævner den, skal Ernst Normand forordne en anden til Kirkeværge og forbyde Bønderne at yde Niels Ibsen nogen Tiende, men¹ beordre dem at yde al deres Afgift til denne Kirkeværge, indtil Kirken er istandsat paa Tag, Dør, Vinduer og anden Nødtørft; siden skal Afgifterne saa følge ham. Saafremt Afgifterne er saa ringe, at Kirken ikke ret vel kan vedligeholdes deraf eller den befindes utilbørlig forfordelt, skal han af uvildige Dannemænd lade den sætte til en rimelig Afgift, hvorefter den siden skal følge Niels Ibsen. Ernst Normand skal ellers i alle Maader søge Kirkens Gavn. J. T. 10, 154 b. K.

— Miss. til Malte Sehested og Mogens Sehested. Da en Del af Kronens Bønder i Sejlstrup Len mener, at de ubilligt besværes med adskilligt Arbejde og med Rejser, befales det Adressaterne snarest at begive sig til Sejlstrup, undersøge hele Sagen vedrørende Bøndernes Arbejde og Rejser, gøre en Anordning, hvorefter de siden kan rette sig, give det beskrevet og indsende en Genpart heraf til Kancelliet. J. T. 10, 55.

11. Febr. (—). Miss. til Niels Trolle. Hvad denne Jahan Sibrant af Rostock har andraget Kongen om vedrørende en Gældsfordring, som han har paa en Mand, ved Navn Anders Buggenhagen², kan han se af hans vedlagte Supplikation. Adressaten skal tilholde Anders Buggenhagen at tilfredsstille Jahan Sibrant for, hvad denne billigt har at fordre hos ham, for at Kongen kan blive forskaanet for videre Overløb. Sj. T. 26, 406 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Dynis von Pofvels³ til Gram faar Bevilling til i Danmark at tilforhandle sig 4 rejsige

¹ K. har: meden at de yder ...; i J. T. er dette forskrevet til: med mindre at de yder ... ² Sj. T. kalder ham: Buggehagen. ³ Dionysius v. Pudewels.

Heste over den Størrelse og Alder, der er fastsat i Kongens sidste Forordning, Kongens Told og Rettighed uforkrænket; dog maa han ikke afhænde dem til nogen fremmed. J. R. 9, 344 b.

12. Febr. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved det bevilges, at denne Skipper Jan Cornelis Jan Buyer von Horn, som en Tidlang har været arresteret i Romsdal, igen maa være paa fri Fod og igen maa sejle frit og uhindret med sit Skib paa Norge, ligesom hans Forlovere fritages for deres Løfte. Men da Kongen har henvist den Sag, for hvilken han har været arresteret, til Paadømmelse ved Rigens Raad, skal han være forpligtet til at svare til sin Broder og undgælde, dersom Skylden findes hos ham. Sj. R. 20, 61.

— Miss. til Hr. Just Høg om at optage en af Sønerne af Hr. Madts¹ i Heinsvig i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 406 b.

— Miss. til Rentemestrene. Det islandske Kompagni i København har berettet, at Tolderne i Øresund i Aaret 1629 har forlangt, at det skulde erlægge Told af de Varer, som samme Aar passerede gennem Sundet til og fra Island, men at Kompagniet dengang nægtede dette under Henvi- sning til de Privilegier, som Kongen havde meddelt Kompagniet, og at der derfor heller ikke blev paalagt nogen Told, fordi der ikke fremlagdes noget fra Kongen, som kunde krænke Kompagniets Privilegier. Da samme Told nu afkræves Kompagniet paa Rentekammeret, har det begæret at blive forskaanet for denne Afkrævning. Rentemestrene maa ikke af det islandske Kompagni kræve nogen Told, som strider mod dets Privilegier. Sj. T. 26, 406 b. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København. De har berettet om den Trætte, der er opstaaet vedrørende Udlæg af Jahan Vøstes Bo og om hvorledes Gæsteriet skal forstaas. De skal opsætte denne Sag til næstkommende Herredag, da de skal skaffe sig yderligere Underretning om den. Indtil da skal de anordne, at det, der er i Boet, ikke forringes, men forvares til Bedste for de bedst berettigede. Sj. T. 26, 407.

---

¹ Mads Kristensen Harboe, Sognepræst til Heinsvig (dengang Hovedsognet) og Grindsted, Slavs H.

12. Febr. (Haderslev). Ekspektancebrev for Dr. Henricus Costerus, Prins Christian (V)s Bartskeer, paa det første ledige Kannikedømme i Lunde Domkirke. [Med Art. 1—2.]. Sk. R. 5, 268 b.

— Miss. til Kommissarierne i Skaane. Disse Johan Mudt-soser og Georg Gottlich har begæret at blive antaget paa Vartpenge dér i Skaane. Kongen tillader, at Adressaterne antager dem og lader dem faa i Vartpenge, hvad de fortjener. Sk. T. 6, 329.

— Miss. til Gregers Krabbe. Da Kongen har anset det for godt, at lade det gevorbne Folk, som en Tidlang har ligget i Holsten, indkvartere paa andre Steder efter den derom udstedte Befaling, paalægges det ham at blive hos Folket, indtil enhver har faaet sit Kvarter. Han skal alvorligt tilholde dem, at enhver betaler, hvad han faar hos sin Vært, og lader sig nøje med den Service, der er bevilget dem. Dersom der frtages nogen noget, det være sig kun en Høne, skal dette antegnes, for at det kan kortes Regimentet eller Kompagniet, med mindre de udlægger den, der har gjort det. F. T. 5, 13.

— Miss. til Frederik Markdanner. Da det berettes, at Jomfru Talle Oldeland, hvis Værge han er, selv antager Prokuratorer og giver dem Fuldmagt til Tinget til at søge Trætte med hendes Broder og det altsammen med hans, hendes Værges, Vilje og Samtykke, til stor og unyttig Bekostning for hende selv, paalægges det ham at have Indseende hermed og ikke tillade hende selv at antage Prokuratorer, men han skal lade hendes Sager føre forsvarligt, baade dem, som hun har med sin Broder, og andre. F. T. 5, 13 b.

— Miss. til samme. Han har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til at være Værge for Fru Regina Rindschat, Jørgen Lykkes Enke, medens Skiftet stod paa mellem hende og hendes Søn Erik Lykke. Han har nu berettet, at Parterne, som samme Skifte vedkommer, ikke vil føre det til Ende, og har derfor begæret at blive fritaget for dette Værgemaal. Da Parterne, som Skiftet vedkommer, ikke selv vil slutte det, efter

¹ 20. Febr. 1634.

hvad der meddeles, tillader Kongen, at han maa være forskaanet for samme Værgemaal. F. T. 5, 14.

12. Febr. (Haderslev). Miss. til Niels Skinkel om at overtage Værgemaalene for sin Søster Jomfru Abel Skinkel fra Frederik Markdanner til Søgaard, som denne i nogen Tid har forestaaet efter Kongens Befaling. Han skal tilbørligt kvittere Fredrik Markdanner for det. F. T. 5, 13 b.

— Miss. til Dr. Fabricius. Paa sin Rejse gennem Fyen skal han visitere Apoteket i Odense, nøje undersøge, om der falholdes, hvad der skal falholdes i et velbestilt Apotek, og om Apotekeren dér selv har Forstand paa Apoteket, og med det første indsende Erklæring derom til Kancelliet. F. T. 5, 16 b.

— Aab. Brev¹, hvorved denne Daniel Kalou, Kongens Rejseapoteker, som har tilbudt paa sin egen Bekostning at oprette et Apotek i Aalborg, saafremt det kunde ske med Kongens Bevilling, faar Bevilling til paa sin egen Bekostning at indrette og holde et Apotek i Aalborg. Han skal være forpligtet til at holde gode, ferske og ustraffelige Varer og slige Materialer, Urter, Specerier og andet saadant, som bør findes paa et færdigt og velordnet Apotek, og sælge dem til en rimelig Pris. Han maa være fri for al kongelig og Bys Tyngde og Besværing indtil videre. Ingen af Byens Borgere og Indbyggere maa holde noget Apotek eller sælge slige Materialer, der bør findes i et Apotek, til Skade og Afbræk for ham uden Kongens Bevilling, saafremt den, der befindes dermed, ikke vil have forbrudt de Urter og Materialer, han fører. J. R. 9, 345.

— Miss. til Ernst Normand. Der tilsendes ham en Himmel, 1 Rygstykke, et Borddække og 8 Hynder af grønt og brandgult Fløjl. Alt dette skal han overlevere til den nyankomne Fadeburskvinde paa Koldinghus Slot, som skal modtage det i Forvaring sammen med det andet Inventarium. J. T. 10, 55. K.

— Miss. til samme. Da Jørgen Juul til Agersbøl har berettet, at der i hans Sognekirke Øster Sne er stor Uskikkelighed med Stolestaderne, skal Ernst Normand sammen med Herredsprovsten lade gøre en skikkelig, forsvarlig Anordning for Stolestaderne i samme Kirke. J. T. 10, 55 b. K.

¹ Se ovfr. 22. Jan. 1639.

12. Febr. (Haderslev). Miss. til Ernst Normand om at lade Niels Ibsen i Jerlou i Koldinghus Len faa nogen Hjælp af Bygningstømmer af de nærmest liggende af Kronens Skove til Genopbyggelse af hans Gaard, som nylig for største Delen er brændt ved et ulykkeligt Tilfælde. J. T. 10, 55 b.

— Miss. til Otte Marsvin. Denne Martin du Pont, Kongens Hoffurer, har begæret at faa bevilget en Gaard, kaldet Vornstrup¹, i Dronningborg Len, som nu bebos af en Enke. Otte Marsvin skal forhandle mellem du Pont og Enken, om hun godvillig vil afstaa Gaarden, dog at hun ikke nødes dertil mod hendes Vilje. J. T. 10, 56 b. K.

13. Febr. (—). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Kongen har for nogen Tid siden ladet udgaa Breve til ham og til andre Lensmænd her i Riget og desuden aabne Breve, der skulde forkyndes i Købstæderne og paa Landet i hvert Len, om en Skat paa 2 Dlr. af hvert Hundrede, som nogen har staaende paa Rente, til Rigets Defension. Dersom han ikke har ladet dette aabne Brev forkynde i København, skal han lade det gøre og rette sig efter det, saa at Borgerne i København ligesaa vel giver Rente af deres Penge som andre Købstæder. Endvidere skal han tilholde Kronens Tjenere, som hører under Kongens Renteri, Holmen, Arsenalet eller deslige og som ikke sorterer under Borgerskabet, ogsaa at give 2 af hvert Hundrede, som de har staaende paa Rente. Skatten skal han levere paa de forordnede Steder. Sj. T. 26, 407 b. K.

— Miss. til Frederik Urne. Det berettes, at Kongens Tjenere paa Kronborg og i Helsingør kun er takseret til at give en ganske ringe Del til Soldaternes Underholdning², og at det ikke er specificeret ved Navn, hvem der er ansat dertil, som det vel burde have været gjort. Endvidere berettes det, at Kongens Skibsofficerer, der bor i Helsingør, heller ikke har erlagt noget dertil, idet de mener, at de skal være fri, fordi de daglig bruges. Adressaten skal tilholde dem efter Kongens forrige Breve baade at yde forskrevne Kontribution og 2 Dlr. af hvert Hundrede, som de har staaende paa Rente, da

¹ J. T. har ved en Fejlskrift: Vramstrup. Ment er: Ormstrup, Sal S., Hovlbjærg H.   ² D. v. s. Unionsskatten.

hverken den ene eller den anden maa være fri, men skal betale, for at ikke andre skal tage Eksempel derefter og ligeledes vil gøre sig fri. Sj. T. 26, 409 b. K.

13. Febr. (Haderslev). Miss. til Hr. Claus Daa, Hr. Tagge Thott, Hr. Corfits Ulfeldt, Jørgen Vind og Sten Beck. Da Kongen har gjort en stor Forstrækning til Underholdning af det Krigsfolk, som Riget efter Unionen er pligtig til at underholde i Fyrstendømmerne, skal de fordre for sig de Krigskommissarier, som har været hos Krigsfolket og som ikke alene har oppebaaret den store Sum, som Kongen har forstrakt med, men ogsaa de Penge, som er indgaaet af Skatterne, og igen udgivet dem til Krigsfolkets Underholdning, og af dem faa at vide, hvorvidt de af dem modtagne Poster er anvendte. Dernæst skal de gøre Overslag over, hvad der endnu kunde være tilovers af Skatterne, som ikke er udgivet til Krigsfolket, af hvem det er oppebaaret eller hos hvem det endnu reterer. De skal tillige revidere Hr. Claus Daas, Hr. Tagge Thotts og Hr. Christoffer Ulfeldts egen Indtægt og Udgift og indhente Underretning hos de andre Landkommissarier i Norge, Jylland, Fyen og Smaalandene om, hvor meget de har oppebaaret og til hvem de har leveret det, og siden efter Kvittansiarums Lydelse tilstille Kongen et bestemt Overslag, for at det kan vides, hvor meget der endnu er og bør være i Behold af Skatterne og hos hvem det er samt hvor langt de ny til Paaske til Soldaternes Underholdning paabudte Skatter kan forslaa til deres Betaling, for at Kongen med Vished kan vide, at saadant foretages af dem 14. Dagen før Paaske¹. Sj. T. 26, 410 K. Orig. (m. Datum: 13. Febr.) i D. Kanc. Orig. aab. Breve og kgl. Miss. til Kommissarier.

— Miss. til² Hr. Albret Skeel, Hr. Mogens Kaas³, Hr. Christoffer Ulfeldt, Henning Valkendorf og Gregers Krabbe⁴ om at give Hr. Claus Daa til Raunstrup, Hr. Thagge Thott til

¹ Meningen maa være, at Overslaget skal indsendes af dem 14 Dage før Paaske, for at Kongen med Vished kan vide, hvorledes Forholdene er. ² K. har paa Bagsiden i Stedet for Navnene: Skattekommis.

³ Sj. T. har kun: Mogens Kaas, men K. har rigtigt: Hr. Mogens Kaas (Nyborg). ⁴ Derefter har K.: Nok 2 skal skrives.

Eriksholmh, Hr. Corfits Ulfeldt til Eggeskouf samt Jørgen Vind til Gundestrup og Sten Beck til Førsløf, Rentemestre, Underretning om, hvad de har oppebaaret af de bevilgede Kontributioner og Skatter (som Riget har bevilget til de unionske Krigfolks Underhold) og til hvem de har leveret det, og levere det til ovennævnte gode Mænd, Rigsraader og Rentemestre den 14. Dage før Paaske. Kongen har befalet disse at gøre et bestemt Overslag derover og over, hvor vidt det kan strække, og om der med det første behøves endnu mere. Sj. T. 26, 408 b. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

13. Febr. (Haderslev). Miss. til Krigskommissarierne¹ om at give Møde med deres Regnskaber med behørig Kvitanser paa Udgift og Indtægt vedrørende deres Kommissariat ved Rigens Folk i Holsten hos Hr. Claus Daa til Raunstrup, Hr. Tage Thott til Erikshollomb, Hr. Corfeids Ulfeldt til Eggeskouf og Rentemestrene Jørgen Vind til Gundestrup og Sten Beck til Førsløf 14 Dage før Paaske. Kongen har befalet disse at revidere Regnskaberne og derefter levere Kongen et bestemt Overslag. J. T. 10, 58. K.

— Miss. til Gregers Krabbe. Kongen har forordnet, at der af Rytteriet og Fodfolket, som en Tidlang har ligget i Fyrstendømmerne, skal lægges 2 Kompagnier Ryttere i Ribe, 2 Kompagnier Ryttere og 1 Kompagni Fodfolk i Kolding², 2 Kompagnier Fodfolk i Horsens, 1 Kompagni Fodfolk i Randers, 1 Kompagni Fodfolk i Assens, 1 Kompagni Fodfolk i Middelfart og 1 Kompagni Fodfolk i Svavsted Stift og det øvrige Folk paa de befalede Steder i Fyrstendømmerne, hvorefter han skal rette sig. F. T. 5, 17.

— Miss.³ til nogle af Lensmændene i Jylland og Fyen. Kongen har anset det for godt, at der i Ribe skal indkvarteres 2 Kompagnier Ryttere, som skal blive dér indtil videre. Han skal anordne det saaledes, at deres Kvarterer bliver anvist dem, naar de ankommer dertil, og paase, at Rytterne ikke driver

---

¹ K. har: Commissarii Tønne Friis, Mogens Sehested, Gregers Krabbe finge hver saadant Brev. ² Der foreligger formentlig en Fejlskrift her. Efter Miss. ndfr. af s. D. til Ernst Normand skulde der indkvarteres 2 Kompagnier Ryttere i Kolding og 1 Kompagni Fodfolk i Vejle. ³ Det indførte Brev er stilet til Hr. Albrekt Skeel.

Gevalt eller Modvilje, men betaler, hvad de faar af Kongens Undersaatter og lader sig nøje med NB. den Service, som er fastsat for dem, nemlig for en gemen Rytter en Seng, Stald til hans Hest, Lys og Ild, saavidt Værten bruger, hvilket er at forstaa saaledes: at se ved Værtens Lys og koge ved Værtens Ild og ikke videre; for en Officer til Hest et Kammer med Seng, med nødtørftig Ild og Lys, 2 Baarer Ved om Dagen og 2 Lys. Alt andet, Mad, Drikke og andet, skal betales, eftersom de kan forliges om, for Hø og Strøelse hver Dag og Nat 4 Sk. danske. Dersom der fratages nogen noget uden hans Samtykke, det være sig blot en Høne, da skal det antegnes for at det kan kortes Regimentet eller Kompagniet, med mindre de vil udlægge den, som har gjort det. NB. (Nedenunder er skrevet:) Udi de Breve om Soldater til Fods skal indføres ved dette Tegn: en gemen Soldat en Seng, Lys og Ild, saavidt Værten bruger. (Endvidere er nedenunder skrevet:) Udi de Breve om Soldater til Fods saaledes: En Officer til Fods et Kammer, en Seng, nødtørftig Ild og Lys. J. T. 10, 56 b. K.

13. Febr. (Haderslev). Lignende Miss. til Ernst Normand om at indkvartere 2 Kompagnier Ryttere i Kolding og 1 Kompagni Fodfolk i Vejle. Udt. i J. T. 10, 57. K.

— Lignende Miss. til Tønne Friis om at indkvartere 2 Kompagnier Fodfolk i Horsens. Udt. i J. T. 10, 57. K.

— Lignende Miss. til Otte Marsvin om at indkvartere 1 Kompagni Fodfolk i Randers¹. Udt. i J. T. 10, 57. K.

— Lignende Miss. til Jørgen Brahe om at indkvartere 1 Kompagni Fodfolk i Assens. Udt. i J. T. 10, 57. K.

— Lignende Miss. til Gregers Krabbe om at indkvartere 1 Kompagni² i Middelfart. Udt. i J. T. 10, 57. K.

— Lignende Miss. til Hr. Didrich von Ahlefeldt, Amtmand, om at indkvartere 1 Kompagni Fodfolk i Svavsted Stift. Udt. i J. T. 10, 57. K.

— Miss. til Henning Valkendorf. Da Kongen har hjemforlovet Gregers Krabbe, Embedsmand paa Hindsgavl Slot, skal Henning Valkendorf begive sig ud til Krigsfolket, som

¹ K. har først haft: Erik Grubbe 2 Kompagnier Fodfolk i Aarhus, hvilket atter er slettet. ² Der er ikke angivet, om det er Fodfolk.

ligger i Fyrstendømmet Holstein, og dér være Krigskommissarius i hans Sted i en 3 Maaneders Tid, regnet fra 1. Marts førstkommende. F. T. 5, 15 b.

13. Febr. (Haderslev). Miss. til Gregers Krabbe om at rette sin Lejlighed efter fra 1. Decbr. 1639 af at være Krigskommissarius ved Krigsfolket i Holstein og da afløse Tønne Friis til Heselagger, Befalingsmand paa Stjernholm Slot. F. T. 5, 15 b.

— Miss. til Jokum Beck. Kongen har forlovet ham i nogen Tid, for at han kan begive sig til Sjælland for dér at klarere hans og hans afdøde Hustrus Faders¹ Regnskaber. Dog skal han være betænkt paa at være dér ude igen den 1. Juni for at afløse Henning Valkendorf, Befalingsmand paa Odensegaard, hvem Kongen har befalet at blive saa længe. J. T. 10, 57 b.

— Miss. til Tønne Friis. Han skal rette sin Lejlighed efter til 1. September at være ved Kongens Krigsfolk, som ligger i Fyrstendømmet Holsten, for at være Krigskommissær dér og afløse Jockomb Beck til Glaxsax, Embedsmand paa Bøvling Slot. J. T. 10, 57 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Friderich Reedtz til Tygestrup, Embedsmand paa Vordingborg Slot, faar Bevilling til fra Riget og hvorhen han vil at udføre en Del saltet Kød af Kreaturer, som han lader slagte, dog Kongens Told og Rettighed deraf uforkrænket i alle Maader. Han har berettet, at der er kommet stor Sygdom blandt hans Fæ paa Sjælland, saa en Del deraf er døde, hvorfor han vil lade de øvrige slagte og salte, for at de ikke ogsaa skal smittes, og han har derfor begæret at maatte udføre samme saltede Kød til de Steder, hvor han kan blive det kvit. Sj. R. 20, 61 b.

— Aab. Brev, hvorved Dr. Jacobus Fabricius bestilles til Kongens Livmedicus med en aarlig Besolding af 1000 Rdlr. samt 20 Dlr. maanedlig til 2 Vognheste, som han skal

---

¹ Jokum Becks 1. Hustru Else Grubbe († 1631) var Datter af Sivert Grubbe Ejlersen († 1636), der var Lensmand paa Malmøhus 1602—1628 ^{10/11}. Krittans for Lenet blev først udstedt til Jokum Beck ^{28/4} 1641. For Jokum Becks Vedkommende sigtes der til hans Regnskaber som Krigskommissarius, se Miss. af s. D. ndfr.

holde for altid at kunne følge Kongen, naar han tilsiges, og til selv at skaffe sig Vogne, dersom og naar Kongen sender ham til nogen af Sine, fra forleden ... Aar ...¹ at regne, de 1000 Rdlr. at betale af Rentemestrene og Maanedspengene til 2 Heste og en Vogn at betale af Hofmønsterskriveren. Han skal altid tage Vare paa Kongens Sundhed og hvad en Medicus skal have i Agt, og overvære, naar der præpareres Medikamenter til Kongen. Sj. R. 20, 62.

13. Febr. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved den hollandske Skipper Ulcke Ulckes af Hinlopen efter Begæring faar eftergivet sin Forseelse (som han har begaaet for nogle Aar siden) og atter faar Frihed til at bruge sin Næring som Købmand, sejle paa Kongens Strømme og drive Handel uden Paatale, dog at han til Kronen betaler den paabudte Told og Akcise. Sj. R. 20, 62 b.

— Lignende aab. Brev for Aucke Gerits fra Meedenblick, Boldewin Hayes fra Hinlopen og Tytje Itzen af Staveren. Udt. i Sj. R. 20, 62 b.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Kongen har bevilget Hr. Frederik Reedtz til Tyggestrup, Embedsmand paa Vordingborg Slot, at Laden paa Beldringgaard², som han har i Forpagtning, maa istandsættes, da den er ganske brøstfældig, og at den desuden maa gøres større, fordi den er saa lille, at ikke engang Halvparten af Kornet kan gaa i den. Adressaten skal sende Hans Anemøller derhen og lade ham undersøge og optegne, ved hvad Midler Laden bedst og med ringeste Bekostning kan udbedres og gøres større, for at der kan begyndes derpaa i Tide. Sj. T. 26, 407. K.

— Miss. til Frederik Urne. Efter Begæring af Dronningen af Sverrig har Kongen for denne Gang tilladt, at Monroe og Stuart³ maa passere gennem Sundet med deres Rekrutter og ligeledes Øverste Flitwitz⁴ med 1 Regiment Englændere og Øverste Hammelton⁵ med 2 Regimenter Skotter, og

¹ Aaben Plads til Dagen og Aaret. ² Sj. T. har ved en Fejlskrift: Boldringgaard. ³ Maaske David Stuart, 1629 Major i svensk Tjeneste.

⁴ Formentlig Georg Friherre Fleetwood, Oberst i svensk Tjeneste for et af ham i England hvervet Regiment. ⁵ Formentlig Hugo Hamilton, Oberst i svensk Tjeneste.

endvidere 30 Læster Krudt, 30 Skippd. Lunter og 2000 Par Pistoler. Naar de i den tilkommende Sommer ankommer, skal Adressaten rette sig herefter. Sj. T. 26, 408. K.

13. Febr. (Haderslev). Miss. til Bispen og Professorerne i København. Da det berettes, at næsten alle Eksemplarer af den lille danske Bibel er opkøbt, saa den kun vanskelig kan faas, skal de straks tage den for sig, revidere den nøje, rette den efter Originalteksten, hvor det er fornødent, lave korte Indholdsangivelser over hvert Kapitel og Forklaringer i Margenen over de vanskeligste Steder med gode Konkordanser. Desuden skal den trykkes paa bedre Papir med større og læseligere Tryk for Tekstens Vedkommende. Sj. T. 26, 408 b¹. K.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe [Hagenskov]. Naar der fra Haderslevhus Slot tilsendes ham Breve, adresseret til Kongen, skal han iligen ved Dag og Nat sende disse Breve videre til Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, som saa skal sende dem videre. Ligeledes skal han sende de Breve fra Kongen, som kommer fra Henning Valkendorf, videre til Haderslevhus Slot. Sj. T. 26, 408. K.

— Lignende Miss. til Henning Valkendorf [Odensegaard], Hr. Mogens Kaas [Nyborg], Ventsel Rotkirk [Korsør], Jørgen Seefeld [Ringsted Kloster] og Sifvert Urne [Roskilde] om at sende samme Breve til den næste Lensmand. Udt. i Sj. T. 26, 408. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Han har begæret at vide, hvorledes der skal forholdes med det Gods, som paa Skiftet efter afdøde Mathis Debber efter Boets Tilstand blev udlagt til Hamborgere for deres Gældskrav, men som den forrige Byfoged i Næstved efter Kongens Forordning gjorde Arrest i, baade i Gods og i Tilgodehavende. Af dette Gods har Borgerne dér i Byen efter Begæring faaet betroet at gøre en Del i Penge, som de maa beholde hos sig, indtil Kongen forlanger dem, en anden Del er lukket ned i en Kiste, der er forseglet, og Adressaten frygter nu, at det skal fordærves. Kongen bestemmer, at der skal rejses Paatale derpaa med Lov og Ret;

¹ Tr.: (med Datum: 9. Febr.) i: Ny kirkehist. Saml. VI, 425.

naar der er gaaet Dom, skal Godset vurderes, sælges og føres Kongen til Regnskab. Sj. T. 26, 409. K.

13. Febr. (Haderslev). Miss. til nogle Borgere¹ i København. Peder Spormand, Professor i København, har berettet, at han har faaet at vide, at hans Stiffader Peder Svendsen har overleveret ham et underfundigt Regnskab (vedrørende hans Værgemaal) og faaet Afkald derpaa. Skønt han nu ikke kan eller bør rejse Paatale paa Afkaldet eller dets Omfang og da han ikke vil tiltale sin Stiffader som Værge, men som en underfundig, der omgaas med urigtigt Regnskab vedrørende saa stor en Post og mange tusende Daler, skal Adressaterne gennemgaa de Dokumenter, som Peder Spormand fremlægger for dem vedrørende disse Regnskaber og, saafremt de mener, at hans Opgivelse er sand, snarest indsende Erklæring til Kongen. Sj. T. 26, 409 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Hans Meckelin, Indvaaner i Gottenborg, har berettet, at han endnu ikke har faaet nogen Betaling for det Jern, som blev bjærgget dér paa Landet [Bornholm], da hans Skib gik under, og som han efter Rigsraadsdommen skulde have haft. Adressaten skal betale Hans Meckelin dette Jern efter den Pris, for hvilken det sælges i København, for saavidt som Kongen har faaet deraf, hvilket Adressaten skal føre til Regnskab. Sk. T. 6, 329 b.

— Aab. Brev, hvorved Erik Kaas til Teistrup² og hans Hustru³ efter hans Død, om hun overlever ham, faar Bevilling paa Livstid paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Ryslinge Sogn i Gudme Herred i Fyen for tilbørligt Fæste og sædvanlig Afgift, naar Erik Qvitzov til Lyckesholm, som nu har den i Fæste, dør. F. R. 4, 181.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard og Hr. Jørgen Brahe til Hvedholmb, Befalingsmænd paa Nyborg og Hagenskov Slotte. Da Jørgen Marsvin til Afnsbierre med det allerførste agter at aflægge Regnskab til Henning Pogwisch

---

¹ Efter aab. Brev af 29. Marts 1640 (Sj. R. 20, 193) var disse: Hans Haagensen, Bjørn Bentsen, Herman Turesen og Peder Christensen, alle i København. ² Tøjstrup, Ryslinge S., Gudme H. ³ Kirsten Nielsdatter Gaas.

til Hølegaard¹ for sin Søsters² Værgemaal, som han en Tid lang har forestaaet, og da de har betroet Adressaterne at være til Stede, naar Regnskabet skal revideres, og bilægge mulige Stridigheder, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at være til Stede, naar samme Værgemaalsregnskaber skal revideres, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 5, 14.

13. Febr. (Haderslev). Miss. til Hr. Jørgen Brahe, Henning Valkendorf, Sten Bilde og Gregers Krabbe. Fru Anne Bilde, Enke efter Eiler Brockenhuus til Nackebølle, har berettet, at en Del af dem tilforn³ har likvideret mellem hende og hendes Kreditorer, som har hendes Gaard og Gods⁴, og da der nu er forløbet nogle Aar siden den Tid, mener hun, at hendes Kreditorer nu maa være betalt, hvorfor hun paany har begæret Kongens Befaling. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at stævne hende og hendes Kreditorer for sig, likvidere dem imellem, afgøre de muligt opkommende Tvistigheder ved Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted og alligevel efterkomme Befalingen. Ligeledes skal de tilholde dem, som har hendes Gaard og Gods, at betale Kontributionerne og holde Soldaterne, da denne Byrde er paalagt Godset. Endvidere har hun berettet, at hendes Gods ikke bortfæstes saa højt, som det kunde og burde, saa at hun maa undvære det saa meget desto længere. Kongen eragter det billigt, at det tillades hende selv at bortfæste sit Gods saa dyrt som hun kan, dog saaledes, at de interesserede selv oppebærer Fæstepengene, til de er betalt. F. T. 5, 15.

— Mageskifte mellem Jørgen Mund til Thiselholt og Kronen [af Gods i Nyborg Len]. F. R. 4, 181. Orig. (Se Kr. Sk.).

¹ Hollufgaard, Aasum H.   ² Karen Marsvin Pedersdatter, g. 1638 m. Henning Pogwisch.   ³ Jørgen Brahe og Henning Valkendorf, se Miss. til disse af 2. Nov. 1636.   ⁴ Se aab. Brev af 12. Marts 1636, jvfr. Miss. af 15. Juli og 11. Okt. 1633 m. fl.

13. Febr. (Haderslev). Mageskifte mellem Jørgen Mund til Thisselholt og Kronen [af Gods under St. Knuds Kloster]. F. R. 4, 183. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Hr. Mogens Kaas om at lægge 1 Gaard i Duncks Hørup¹ i Kierckeby Sogn, 1 Gaard i Saaderup i Vinding Herred, 1 Gaard i Kverndrup, 1 Gaard i Espe By og Sogn i Salling Herred og 1 Gaard i Bogensø paa Fyen, som Kongen har faaet til Mageskifte af Jørgen Mund til Titselholt, ind under Nyborg Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. F. T. 5, 16.

— Mageskifte mellem Hr. Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Embedsmand paa Nykøbing og Aalholm Slotte, og Kronen. Orig. Sm. R. 5, 202 (m. Datum: 3. Febr.). (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Fredrik Markdanner. Kongen har for nogen Tid siden bevilget, at Jomfruerne Kiersten, Talle og Rigitse Oldeland selv maa oppebære Indkomsten af deres Gods og anvende den til deres Nødtøft, dog at han skal paa-se, at deres Indkomst ikke forvendes til Unytte, og at han har Bønderne i Forsvar. Kongens Mening er, at han kun skal paa-se, at deres Indkomst ikke fortæres eller forkommes unyttigt; dersom det sker, skal han meddele det, for at der i Tide ken raades Bod derpaa. Bønderne skal han have i Forsvar og forfølge de Sager, som maatte forefalde paa deres Vegne, men med Regnskabet skal han ikke have noget at gøre, da han ikke oppebærer noget. F. T. 5, 16 b.

— Kgl. Konfirmation paa en paa Lundenæs Slot den 2. Febr. 1639 mellem Ifver Vind til Nørholmb, Kongens øverste Sekretær, Befalingsmand paa Lundenæs, og to Mænd i Lundenæs Len, nemlig Niels Nielsen i Marup, Birkefoged til Skiern Birketing, og Christen Jensen i Ganner, afsluttet Overenskomst, hvorefter de paa egen Bekostning skal slaa en Bro over en Aa i Skiern Sogn ved Lundenæs, kaldet Kierke Aa. Der har tilforn været en Bro, som nu er øde, over denne Aa, og over Aaen er der en Alfarvej, og mange maa paa Grund af Isbrud og stort Vand ligge foran denne Bro og kan ikke komme

¹ Dongs-Højerup, Kirkeby S., Sunds H.

over den, medens andre med stor Livsfare er kommet over den. Kongen har derfor bestemt, at Ifver Vind skulde forhandle med 2 vederhæftige Mænd om paa deres egen Bekostning at forfærdige samme Bro over Kierke Aa, saa at den Vejfarende kan komme over den uden Fare. Han har derefter forhandlet med ovennævnte 2 Mænd, der har paataget sig at forfærdige samme Bro. Til Gengæld maa de efter Kongens Bevilling oppebære 1 Sk. danske af hver 2 Heste og en Vogn og $\frac{1}{2}$ Sk. danske af hver Hest eller Okse, som kommer over Broen, dog skal det staa enhver frit for at drage uden om denne Bro uden at betale Bropenge. Da der maa anvendes temmelig stor Bekostning paa den første Opbyggelse af denne Bro, har Ifver Vind under Forbehold af Kongens Stadfæstelse efter deres Begæring bevilget, at et af hver deres Børn¹ efter deres Død maa oppebære samme Bropenge mod, at de i lige Maade skal være forpligtet til at vedligeholde Broen, saa den rejsende Mand ikke med Rimelighed kan besvære sig. Saafremt forskrevne Niels Nielsen og Chresten Jensen eller deres Børn ikke vedligeholder Broen, skal dette Brev ikke længer staa for fulde. J. R. 9, 346.

13. Febr. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Borgemestre og Raadmænd i Kolding hos jordegne Bønder for Betaling maa tilforhandle sig det Tømmer, der er nødvendigt, men ikke mere, til Istandsættelse af deres Skibsbro for Kolding, eftersom den nu er meget forfalden, fordi Bolværket fluks er brøstfældigt. J. R. 9, 347 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at denne Axel Gans, Søn af afdøde Fredrik Gans, i Østed² i Koldinghus Len før nogen anden maa faa fornævnte Gaard Ødsted, naar hans Moder dør eller godvillig vil afstaa den til ham, dog at han af den giver den sædvanlige kongelige Tyng og Rettighed, som er gaaet af den fra Arilds Tid. J. R. 9, 348.

— Miss. til Jørgen Seefeld og Bispem i Viborg. Det berettes, at Hørerne i Viborg Skole har en meget ringe Løn, saa at de ikke kan leve af den, men at de kunde hjælpes ved at

¹ D. v. s.: et Barn af hver af dem.
Elbo H.

² Østedgaard, Bredstrup S.,

faa Tienderne af Gunderopt¹, Tulsø², Skalderopt, Solbierrig, Unøerels³ og Hvideberig for den sædvanlige Afgift. Adressaterne skal undersøge, om samme Tiender eller alle disse er fornødne, hvorledes alting skal ordnes, uden at Decimanterne klager, og hvorledes der kan gives dem, der har Tienderne, Erstatning, hvorved de dog skal have i Agt, at Hørerne i Nødstid dog skal yde Kontributionen af samme Tiender, dersom saadan paa- bydes. J. T. 10, 56. K.

18. Febr. (Kbhvn.⁴). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da han senest har ladet sig forlyde med, at han kunde faa 1 Skippd. Flæsk til Købs for 16 Speciedr., skal han indkøbe 100 Sider Flæsk, hvert Skippd. for 16 Speciedr., og tage Pengene dertil af Toldkisten i Nyborg. Desuden skal han underrette Rentemestrene om, hvorvidt der er mere Flæsk at faa til samme Pris. F. T. 5, 17 b.

— (**Haderslev**). Miss. til Peder Basse om at levere al Tranekær Lens Beholdning af Rug og Byg efter Landgildemaal til Jørgen Andersen, Indvaaner i Helsingør, mod hans Kvittering og føre det til Regnskab. F. T. 5, 17.

— Miss. til Gunde Lange. Da man har god Forhaabning om Sildefiskeri ved Nibe, skal han, hvis der bliver godt Fiskeri, lade salte saa mange Sild som muligt til Kongens Behov. Han kan til Gennemførelsen af Tolderen i Aalborg modtage de Penge, der findes i Toldkisten og som kun vedkommer Renteriet. Dersom de ikke forslaar, skal han underrette Rentemesteren, som saa skal skaffe de dertil fornødne Penge. J. T. 10, 58. K.

20. Febr. (—). Miss. til Jahan Bløcher om at modtage Detløf Brockdorf, Søn af Kongens forrige Tolder⁵ i Flensborg, i Tugthuset. Sj. T. 26, 410 b. (Tr.: KD. V, 212 f.).

---

¹ Læsningen af disse Navne er usikker. K. er skrevet med en vanskelig læselig Haand, og Indførslen er foretaget af Peder Seefeld, hvis Gengivelse ofte er misforstaaet. Det første Navn synes af denne at være læst rigtigt, idet K. har: Gwnderup. ² K. har: Twdzøe, ment er: Tødsø. ³ Navnet er ganske forskrevet i J. T. og ikke til at tyde i K., hvor der synes at staa: Vegerels; maaske er ment: Vejerslev, der ligesom de foregaaende ligger paa Mors. ⁴ F. T. har først haft: Haders., hvilket er rettet til: Haf. ⁵ Jokum Brockdorf, se 29. Marts 1639.

20. Febr. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Hening Valkendorff til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, faar Bevilling paa Kronens og Kirkens Part af Korntienderne af Staubye og Sandbye Sogne for tilbørligt Fæste og sædvanlig Afgift, naar Fru Vibeke Griis, som nu har dem, dør. F. R. 4, 186.

— Miss. til Hospitalsforstanderne i Odense¹ om at lægge 1 Gaard, som Jørgen Schult til Findstrup har udlagt for en af Odense Hospitals Gaarde, som han for nogen Tid siden² har faaet til Mageskifte af Hospitalet, ind under Hospitalet og indskrive den i Jordebogen. F. T. 5, 18.

— Miss. til samme om at lægge noget Gods, som Hr. Jørgen Brahe til Hvedholmb, Befalingsmand paa Hagenskov, har udlagt for noget af Odense Hospitals Jordegods, som han for nogen Tid siden³ har faaet til Mageskifte af Hospitalet, ind under Hospitalet og indskrive det i Jordebogen. F. T. 5, 18 b.

21. Febr.⁴ (—). Aab. Brev, hvorved Vintsens Bilde til Valdbyegaard faar Bevilling til at afhænde en Gaard i Skueburg⁵ Sogn i Jylland til en ufri Mand, som vil købe den af ham. Gaarden ligger langt fra Haanden for Vintsens Bilde, saa at han ikke har synderlig Gavn af den. Sj. R. 20, 63.

22. Febr. (—). Bestalling for Jacob Andersen som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr. og 2 Hofklædninger, fra Paaske 1638 at regne. Udt. i Sj. R. 20, 63 b.

— Miss. til Lensmændene i Sjælland, Lolland, Falster og Møen. Kongen har overvejet, at det vil være til stort Besvær for Bønderne at fremage den paabudte Kornskat til Ladestederne efter de sidst paabudte Skattebreve. For at forebygge dette og for at der skal paalægges dem des ringere Besvær, skal Adressaterne af Bønderne i deres Len i Stedet for Korn oppebære Penge, nemlig af en Selvejrbonde i Stedet for 3 Skpr.

---

¹ Stednavnet er glemt i Overskriften.   ² Ved Mageskifte af 8. Sept. 1637 (se Kr. Sk.).   ³ 3. Febr. 1639 (se Kr. Sk.).   ⁴ Det er tvivlsomt, om der skal læses 21. eller 22. Febr.   ⁵ Formentlig Skodborg S., Frøs H.

Kornskat, halvt Rug og halvt Byg, 88 Sk. danske, af en Leylending Bonde i Stedet for 1½ Skp. Kornskat, halvt Rug og halvt Byg, 44 Sk. danske og af en halv Leylending Gaard halvt saa meget eller 22 Sk. danske. NB. Disse Penge skal de oppebære til den i Kongens Befaling fastsatte Tid og siden overlevere dem til Hr. Claus Daa, som har faaet Kongens Befaling til at fremsende dem til de forordnede Steder. Sj. T. 26, 411. K.

22. Febr. (Kbhvn.). Lignende Miss. til Hr. Claus Daa, dog med følgende Slutning fra NB. af: Kongen har befalet Lensmændene i Sjælland, Lolland, Falster og Møen ligeledes at oppebære Penge af Bønderne for Kornskatten og tilstille Adressaten dem. Han skal siden efter den forrige Befaling fremsende dem til Fæstningerne Christianstad og Varberg. Sj. T. 26, 411. K.

— Miss. til de Højlærde i København. Da Kongen har givet Befaling til at anlægge en ny Vej mellem Roskilde og Harrested, skal de lade deres Bønder age Sten, Sand og andet mere dertil hørende, naar de faar Tilsigelse derom, og hjælpe Kronens Bønder med at forfærdige Vejen. Sj. T. 26, 411 b. K. Orig. i Univ. Ark. Nr. 554.

— Miss. til Ifver Krabbe. Da det berettes, at Vagtmesteren¹ paa Varberg Slot er temmelig til Aars og paa Grund af Skrøbelighed har ligget til Sengs det meste af en to Aars Tid, saa at han ikke vel kan forestaa sin Bestilling, skal Ifver Krabbe forhandle med ham om godvillig at afstaa samme Bestilling mod at faa noget vist om Aaret at leve af. Naar Stillingen saa er ledig, tillader Kongen, at denne Fredrik N., forrige Kaptejn-løjtnant under et af Kongens danske Regimenter, maa antages i den Gamles Sted, saafremt ellers Ifver Krabbe finder ham dygtig nok dertil, og saafremt han kan komme overens med den Gamle. Sk. T. 6, 330.

— Miss. til Christen Holck. Det berettes, at den Gaard i Silkeborg Len, som er udlagt til Kaptejnen, besiddes af en Bonde, og at Adressaten har modtaget Landgilden for samme Gaard for Aarene 35, 36 og 37, som Kaptejnen eller Kaptejnens Løjtnant burde oppebære, og at Grunden dertil er den, at de

¹ Anders von Bockelom, se 24. April ndfr.

førrige Kaptejner har stedet den bort til andre. Adressaten skal lade den Kaptejn, som nu er dér, faa samme Gaard igen og ligeledes ovennævnte 3 Aars Landgilde, med mindre han, Adressaten, med nøjagtig Erklæring til Kongen har noget at sige derom. J. T. 10, 58 b. K.

24. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Hospitalsforstanderne i Vartov om at optage Jacob Tyggesen, som har tjent paa Ladegaarden for København, i Hospitalet, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 411 b. (Tr.: KD. V, 213.).

— Miss. til Rentemestrene om at betale Borgerskabet i Varberg for det Sølv, som de i Aaret 1627 har laant Kongen til Rigens Behov, hvilket er 600 Lod hvidt Rusølv, beregnet til $\frac{1}{2}$ Rdlr. for hvert Lod, med Renter, hvilket tilsammen beløber sig til 504 Rdlr. Sj. T. 26, 411 b. K.

— Miss. til Tolderen i Øresund. Kongen har bevilget, at Fru Eleonora Maria, Hertuginde til Meklenborg, ved sin Fuldmægtig maa føre 6 Foder Rhinskvin til hendes eget Behov toldfrit gennem Øresund. Naar der sker Henvendelse til Adressaten hermed, skal han lade disse 6 Foder Rhinskvin passere toldfrit gennem Sundet. Sj. T. 26, 411 b. K.

— Lignende Miss. til samme om at lade 12 Foder Rhinskvin til Fru Hedevig, Hertuginde til Stettin, Pommern etc., passere toldfrit gennem Sundet. Udt. i S. T. 26, 412. K.

— Miss. til Erik Grubbe. Han har for nogen Tid siden faaet Kongens Befaling vedrørende en Mand, som boede i Kalundborg og som en Tidlang har tjent paa Kalundborg Slot som Skriver og nu er død, om at tilholde hans Arvinger at klarere de Restancer, som han er blevet Hr. Hands Lindenov til Hundslund skyldig, medens han har været i dennes Tjeneste. Det berettes nu, at Arvingerne har reverseret at ville klarere dem, hvilket dog endnu ikke er efterkommet efter Befalingen til Adressaten, dog skal de alle være mødt til Stede hos Hr. Hands Lindenov for at klarere, undtagen en Mand, ved Navn Jends Laudsen, Raadmand i Aarhus, som er den vildeste og mest interesserede. Det befales Adressaten alvorligt at til-

¹ 2. Jan. 1639.

holde samme Mand endelig og uden videre Forhold straks med samtlige Arvinger hos Hr. Hands Lindenov at klarere den Restance, som forskrevne afdøde Skriver er blevet ham paa Kongens eller paa hans egne Vegne skyldig, saafremt de ikke alle vil, at Kongen skal bruge andre Midler dertil. J. T. 10, 59.

25. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt. Det berettes, at Broen ved Helsingborg er ganske brøstfældig, saa at Købmændene, som har købt Øksne hos Adelen dér i Landet, ikke bekvemmeligt kan udskibe deres Øksne dér ved Broen, som det bør sig. Da Tiden er for Døren, at Købmændene meget snart skal udskibe og uddrive deres Øksne, skal han underrette Borgemestre og Raad sammesteds om at paase, at Broen nu straks bliver gjort jævn med det fornødne Grus, Sand og andet og istandsat saaledes, at Købmændene bekvemmeligt og uden Forsømmelse kan udskibe Øksnene. Sk. T. 6, 330.

26. Febr. (—). Instruktion for Villemb Efværtsen, nu forordnet Admiral over de 2 Orlogsskibe Postilionen og Marekatten paa den befalede Rejse. 1. Naar de 2 Skibe er udrustede med Proviant og andet fornødent, skal han begive sig ned ad Øresund, aldeles blive liggende dér og nøje paase, at ingen Skibe (af hvad Nation de end er) løber gennem Sundet eller derfra, medmindre hvert af dem har skriftligt Certifikat dertil af Frederik Urne til Brentved. Saafremt et saadant ikke forevises, maa de ikke passere. 2. Villemb Efværtsen maa ikke begive sig fra Sundet med de medkommanderede Skibe, før Kongens videre Ordre tilstilles ham. Indtil da skal han vide tilbørligt at hævde Kongens Højhed i alle Maader. Sj. R. 20, 63.

— Bestalling for Peder Goresen som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr., fra Paaske 1638 at regne. Udt. i Sj. R. 20, 64.

— Lignende Bestalling for Albert Siake¹ som Kaptejn til Skibs, med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr., fra Paaske 1638 at regne. Udt. i Sj. R. 20, 64.

— Lignende Bestalling for Bernt Lambertsen som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr., fra Paaske 1638 at regne. Udt. i Sj. R. 20, 64.

¹ Albert Jack.

27. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Kongen har bevilget, at Nickel Kock mod den tilbørlige Told og Rettighed maa udføre nogle Heste, som han har hos Adressaten paa Møen, til Rytsland. Adressaten skal, naar han anmodes derom, tillade Nickel Kock at udføre samme Heste. Sj. T. 26, 412.

— Miss. til Hr. Just Høg. Da Kongen har anset det for godt, at denne Kontrafejer Abraham N.¹ maa antages til Kontrafejer paa Sorø i afdøde Reinholt Thims Sted, skal Adressaten forordne ham til samme Bestilling med samme Løn og alt andet, som afdøde Reinholdt Thim har faaet. Sj. T. 26, 412² K.

— Miss. til Kapitlet i Lund. Kongen har for nogen Tid siden bevilget, at Jørgen Rask, Kongens Lutenist, maatte faa et Kannikedømme i Lunde Kapitel, og han har nu andraget om Kongens Missive til Kapitlet om, at Kapitlet Kongen til Vilje vil bevilge ham at nyde bona communia og mensalia, som andre Kanniker, som residerer dér, nyder. Da Jørgen Rask er forhindret ved Kongens daglige Tjeneste og ikke kan undværes, anmoder Kongen Kapitlet om at tilstede, at Jürgen Rask maa faa samme Rettigheder med Skifte, Gods, Restance, Fællesgods, Mensalia og ellers i alle andre Maader, som de residerende Kanniker nyder, saa længe han er i Kongens daglige Tjeneste. Naar Kongen forløver ham, skal han residere ved Domkirken efter hans Forleningsbrev. Dog vil Kongen ikke have brudt nogen af deres Privilegier eller Kapitlets Statuter i nogen Maade videre, end at Kapitlet i denne Sag vil være Kongen til Vilje. Sk. T. 6, 330 b.

4. Marts. (—). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt [Helsingborg]. Kongen har bevilget et Andragende fra en Del Købmænd, som har købt Øksne i Skaane, om, at de maa indskibe deres Øksne i Bededagene efter Prædikenen. Han skal lade dem indskibe deres Øksne efter Prædikenen og lade dem passere uden Hindring. Sk. T. 6, 331 b.

— Lignende Miss. til Ventsel Rotkirk, [Korsør] „om det samme“. Udt. i Sk. T. 6, 331 b.

¹ Abraham Wuchters. ² Tr. Brudst. i: F. R. Friis: Saml. til dansk Bygnings- og Kunsthistorie S. 147 f.

7. Marts (Flensborg). Aab. Brev, hvorved Hr. Peder Lassen i Nefling¹ og Sinding Sogne i Lundenæs Len i Jylland for Kaldets Ringheds Skyld faar Bevilling paa Afgiften af Kronens Part af Korntienden af Nefling Sogn kvit og frit paa Livstid, ligesom hans Formand har haft den før ham efter Bispens Erklæring derom, der er udskrevet af Stiftens Bog. J. R. 9, 348 b.

8. Marts (Kbhvn.). Instruktion, hvorefter den forordnede Admiral N. N.² med disse to kommanderede Skibe³ N. N. skal forholde sig paa denne Rejse. Han skal med de 2 Skibe begive sig derhen, hvor Øksensskibene plejer at samles for at sejle til Holland efter den aarlige Sædvane, og da konvojere dem ad Flig³ under Ribe eller til Löster Døb⁴. Naar de er vel konvojerede, skal Admiralen med sine 2 Skibe begive sig til Fleckerøen til Erik Ottesen og stille sig under hans Kommando. Sj. R. 20, 65 b.

— Ordinans for den nu tilforordnede Admiral N. N.², som har faaet Befaling til med efterskrevne 2 Skibe N. N.² at ligge i Øresund. Han skal, naar det befales, begive sig neder ad Øresund, blive liggende dér til videre Ordre og imidlertid have i god Agt, at ingen Skibe løber dér igennem, med mindre de først fremviser Toldseddel fra Kongens Tolder i Sundet paa, at de har klareret og fuldkomment fortoldet deres indehavende Gods tilbørligt. Han skal desuden hævde Kongens Højhed forsvarligt i alle Maader. Sj. R. 20, 66.

9. Marts (—). Bestalling for Iver Hansen som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr., fra Paaske 1638 at regne. Udt. i Sj. R. 20, 64.

— Lignende Bestalling for Poul Mickelsen som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr., fra Paaske 1638 at regne. Udt. i Sj. T. 20, 64.

— Lignende Bestalling for Christoffer Høyer som Løjtnant til Skibs med en aarlig Løn af 150 Kurantdlr., fra 9. Marts at regne. Udt. i Sj. R. 20, 64.

---

¹ Nøvling, Hammerum H.   ² Aaben Plads til Navnene.   ³ Vlieland, Holland.   ⁴ Lister Dyb.

9. **Marts** (Kbhvn.). Lignende Bestalling for Daniel Husum¹ som [Kaptejn]² til Skibs med en aarlig Løn af 250 Kurantdr. Udt. i Sj. R. 20, 64.

— Søpas³ for N. N. med et af Kongens Orlogsskibe, kaldet N.⁴, som skal begive sig ind i N. N.⁴ Søen paa den af Kongen befalede Rejse. Sj. R. 20, 66 b.

— Ordinans, hvorefter N. N.⁴ med sin Konvoj skal rette sig. Naar Flaaden kommer af Vesten i Sundet og vil Øst paa, skal han ligge færdig ved Tønden, saa han med samme Flaade kan sejle til Danzig. Paa denne Rejse skal han holde god Orden, baade frem og tilbage, som det er sædvanligt. Naar han kommer for Danzig, skal han sætte saaledes med Orlogsskibene, at han kan befri den konvojerede Flaade for dem, som vil aftvinge den Told⁵. Han skal holde Vagt hele Natten med sine Baade og Skytter, at ingen skal overfalde ham med Jagter, Skærbaade eller Galejer, som det siges, at Spirlingerne forbereder. Naar en Del af Skibene, som lader for Danzig, er lastede og gerne vil gaa andetsteds hen, skal de ikke opholdes, men et eller to Skibe, efter Lejligheden, skal konvojere dem, indtil de faar Gulland i Sigte, hvorefter de [Orlogsskibene] skal søge tilbage til de andre for Danzig. Naar nu Resten af Købmændenes Skibe er færdige til at sejle fra Danziger Reide⁶, skal de konvojere dem tilbage igen og ende deres Rejse dér, hvorfra de begyndte den, og siden afvente nærmere Ordre. Saafremt samme Konvoj enten paa Henreisen⁷ eller paa Tilbagereisen træffer paa den svenske Flaade, skal de svenske stryge for Konvojen, naar de møder den paa Danmarks Krones Strømme, hvilket Konvojen i lige Maade skal gøre for den svenske Flaade paa Sverrigs Riges Strømme. Men naar de mødes under Prytzen, Pommeren og dér omkring, skal ingen stryge for den anden, men salutere hinanden med Danmarks Løsen. Sj. R. 20, 67.

---

¹ Daniel Hansen von Husum. ² Hans Stilling nævnes ikke i Sj. R., men Lønnen er den samme som i Bestallingen for Kaptejn Werner von Wow af 12. Marts, som er indført efter denne. ³ Overskriften mangler i Sj. R. ⁴ Aaben Plads til Navnet. ⁵ Her slutter denne Haandskrift, antagelig Kristen Ottesen Skeels, se 25. Febr. 1636, hvorefter „Lauge Becks Skrift“ begynder. Paategningen om dennes Navn findes dog først ved Begyndelsen af næste Brev. ⁶ Danzigs Red. ⁷ Sj. R. har ved en Fejlskrift: Hiemreisen.

9. Marts (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene i Skaane. Kongen har forleden Aar udstedt en Befaling om, at der ikke skulde udskrives flere Soldater i Skaane, men at de gamle skulde blive i Tjenesten indtil videre Besked. Dette er blevet forstaaet saaledes, som om ingen Lensmand turde understaa sig at udskrive nogen i Stedet for dem, der dør eller løber bort, hvorved en Del Kompagnier er blevet svage. For at der kan vides, at dette ikke er Kongens Mening, gives der dem Befaling til, naar Soldater dør eller løber bort, da at udskrive andre i deres Len til Soldater i Stedet for dem, for at Kompagnierne altid kan være komplette. Sk. T. 6, 332.

— Aab. Brev, hvorved Jomfru Anne Beck faar Bevilning til at være sin egen Værge, selv oppebære Indkomsten af hvad hun har arvet efter sin Fader¹ og gøre sig det saa nyttigt, som hun kan; dog maa hun ikke afhænde noget af sit Gods, hvor ringe det end er, med mindre det sker med hendes Værges Raad og Samtykke. Sj. R. 20, 64 b^a og 67 b^a.

— Lignende Bevilling til hver af hendes andre Søstre Jomfru Margrete Beck og Jomfru Lisebeth Beck. Udt. i Sj. R. 20, 65 od 67 b.

— Miss. til Sten Beck. Da Kongen har bevilget hans Søstre, at de maa være deres egne Værger og selv oppebære Indkomsten af deres Gods, skal han overlevere deres Værgemaal til dem; dog skal han paase, at de ikke afhænder noget af deres Gods uden hans Samtykke. Sj. T. 26, 412 b.

11. Marts (—). Miss. til Jørgen Vind og Niels Trolle. Da Kongen har befalet Sten Beck til Vedbygaard, Rentemester, at overlevere Værgemaalet for hans Søstre, Jomfru Anne, Jomfru Margrete og Jomfru Lisabet Beck, som han har forestaaet efter Loven, til dem selv, skal Adressaterne rette deres Lejlighed efter at give Møde, naar han overleverer samme Værgemaal til sine Søstre, bilægge de muligt opkomne Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt

---

¹ Sivert Lavesen Beck († 1625). ² Dette og de følgende ligelydende Bevillinger for hendes Søstre er indført 2 Gange i Sj. R. ³ Udenfor er skrevet: Lauge Becks Skrift.

Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 412 b.

11. Marts (Kbhvn.). Bestalling for Stencel von Jas-mund som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 300 Kurantdlr., fra Paaske 1638 at regne. Udt. i Sj. R. 20, 64.

— Bestalling for Willomb Lauritsen som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr., fra Brevets Datum at regne. Udt. i Sj. R. 20, 64 b.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottosen. Da Kongen har bevilget, at Knud Ulfeldt til Svenstrup i hans Len [Malmøhus] for Betaling maa faa 3 store Dyr og 6 Raadyr, skal han underrette Skovrideren i hans Len om, at han skal lade Knud Ulfeldt faa dette Vildt. Sk. T. 6, 332.

12. Marts (—). Bestalling for Werner von Wow som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 250 Kurantdlr., fra Brevets Datum at regne. Udt. i Sj. R. 20, 64.

— Miss. til Bisperne i Danmark og Norge. Kongen har for nogen Tid siden¹ befalet, at alle Præsterne, saavel i Købstæderne som i Landsbyerne, skulde betale en Skat paa 8 Rdlr. til førstkommende Paaske. Kongen tillader, at hver af dem kun skal give 4 enkende Rdlr. Adressaterne skal opkræve disse Penge af dem til den nævnte Tid og levere dem paa de Steder, der befales dem. Sj. T. 26, 413. K. Orig. (til Dr. Johan Borkardsen, Superintendent i Ribe Stift) i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Bispen i Sjælland. Da Kongen har bevilget, at de tyske Landflygtige, der bor i Næstved, selv maa holde sig en tysk Præst og lade prædike i Hospitalskirken, naar der ikke holdes nogen anden Prædiken dér, samt at der ogsaa maa holdes en tysk Præst i Køge, skal Adressaten nøje paase, at de Personer, som bruges dertil, er rigtige i Religionen og enige med Kongens Kirker og den augsburgiske Konfession. Dersom disse Personer ikke er ordineret til Præster, skal de tilforn overhøres og have deres Attestation. Da Kongen erfarer, at M. Rasmus Jensen, Kanonikus i Roskilde Ka-

¹ 18. Jan. 1639.

pitel, er udygtig til sin Profession, maa han herefter ikke give sig af med den, men Adressaten skal indsætte den unge Cracowitz¹ i den. Sj. T. 26, 413². K.

12. Marts (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Hr. Frederik Reedtz til Tyggestrup, Embedsmand paa Vordingborg Slot, faar Bevilling til at udføre en Hest til Bremen Stift til en af hans Sønner, som er Page hos Kongens Søn Ærkebiskoppen af Bremen, dog at han betaler den tilbørlige Told. Sj. T. 26, 413 b.

— Miss. til Hr. Just Høg og Frederik Urne. Der er opstaaet Trætte mellem Hr. Axel Arenfeld til Basnes og Hans Uldrik til Vinding, Kongens Kammerjunker, om Overleveringen af Skødet paa noget Gods, som Hr. Axel Arenfeldt har solgt til Hans Uldrik, og da Hans Uldrik for nogen Tid siden³ har faaet Kongens Befaling til Niels Trolle til Trolholm og Jørgen Seefeld til Refs om at være Kommissarier paa hans Side i Sagen, har Hr. Axel Arenfeldt besværet sig over, at han ikke har nogen Kommissarier paa sin Side, og har begæret Kongens Befaling til Adressaterne om som Kommissarier paa hans Vegne at forhandle med de to andre Kommissarier. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til snarest at indstævne Parterne for sig, bilægge de muligt opstaaende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den Mødtte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 414. K.

— Mageskifte mellem Karen Sehested, Enke efter Tyge Kruse til Aastrup, paa sin Søn, Tyge Kruses Vegne, og Kronen. J. R. 9, 400⁴. K. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Jacob Krabbe om at rette sin Lejlighed efter at være Værge for Jomfru Sofie Galt paa Skiftet efter hendes afdøde Søster Fru Eingeborrig Galt, paase, at der paa Skiftet kun vederfares hende, hvad der er Ret, og efter Skiftet overlevere [Værgemaalet] til hende selv eller hendes rette

¹ Formentlig Joakim Krakowitz, der 1639 blev Lektor i Roskilde.

² Tr.: Ny kirkehist. Saml. III, 208, med urigtig Datum: 13. Marts.

³ 26. Maj 1638. ⁴ Indført mellem 19. Juni og 5. Juli.

Værge. Da hun begærer at maatte sælge noget af det Gods, der kunde tilfalde hende paa dette Skifte, skal han have Tilsyn, naar hun købslaar, underskrive sammen med hende og ellers i andre Maader vide hendes Gavn og Bedste. J. T. 10, 59 b.

12. Marts (Kbhvn.). Lignende Miss. til Christoffer Hvas om at være Værge for Margrete Galt paa Skiftet. Udt. i J. T. 10, 59 b.

13. Marts (—). Instruktion for den tilforordnede Admiral¹ N. N., som skal begive sig til Bæltet med Kongens 2 Skibe¹ N. N. og N. N. Han skal med Skibene begive sig til Bæltet og blive liggende dér til videre Ordre. Han skal, naar han er kommet dertil, anordne det saaledes, at han med sit Skib ligger paa den fyenske Side og det andet Skib paa den sjællandske Side. Begge Skibe skal have i god Agt, at ingen Skibe, hverken lybske, Hollændere, Spaniefarere eller nogen anden fremmed Nation, hvem det end er, hverken Kreyer, Skuder, Smakker, Koeger eller andre store eller smaa Skibe, ikke heller indenlandske, faar Lov til at passere, med mindre de først fremviser Toldseddell paa, at den tilbørlige Rettighed og Told er blevet erlagt til Kongens Tolder, og at Skibet er blevet visiteret for, hvad det har haft inde, hvorfra det er og hvor det vil hen. Sj. R. 20, 65.

— Miss. til Frederik Urne om, at Kongen har bevilget, at Voldemar Daa til Borreby maa lade udføre nogle Heste, som han vil bruge til sin egen Fornødenhed i Holland. Naar der er sket Henvendelse til Frederik Urne hermed, skal han lade samme Heste passere uhindret gennem Øresund. Sj. T. 26, 414 b. K.

— Miss. til Hr. Christian Friis, Hr. Jørgen Urne og Hr. Claus Daa om at rette deres Lejlighed efter snarest at gennemgaa Bartholomæus Haagensens Antegnelser i hans Regnskaber² fra den Tid, da han var Proviantskriver, nøje gennemse dem, om de er saa rigtige, som de bør være, og siden underrette Kongen derom. Sj. T. 26, 414 b. K.

¹ Aaben Plads til Navnene. ² K. har først haft: Bartolomei Regnskaber. Dette er rettet til det ovenstaaende.

13. **Marts (Kbhvn.).** Bestalling¹ for Johan Giestelsen som Salpetersyder i St. Knuds Klosters, Dalum Klosters og Rugaards Len. 1. Han skal indtil videre paa Kronens, Adelsens, Kapitels- og gejstlige Gaarde og Gods udøve sit Haandværk, grave og opsøge Materie til at faa Salpeter af, saa meget som muligt, som saa skal samles i Salpeterladen sammesteds, indtil den bliver fuld eller eftersom det gøres fornødent. Der skal skaffes ham det til hans Haandværk nødvendige Redskab, om det ikke allerede findes ved Værket, og det fornødne Brændsel, der skal leveres ham ved Salpeterladen. Den Aske, som han behøver dertil, skal han selv skaffe sig.

2. Den Salpeter, han saaledes faar, skal han lade levere i Tøjhuset ved Københavns Slot, Arkelimesteren til Hænde, i hele og halve Læstertal og ikke plukvis; dog skal han være forpligtet til efterhaanden at indlægge den Salpeter, som han syder, paa Odensegaard, indtil han kan fremsende det i hele eller halve Læster til Tøjhuset, men han maa aldeles ikke beholde noget hos sig. Befalingsmanden paa Odensegaard kan forstrække ham med nogle Penge herpaa, efterhaanden som han leverer Salpeter paa Slottet; for hver 70 Tdr. Jord, som han lader grave og som bliver bragt ind i Laden, skal der gives ham 1 Rdlr. kurant af Befalingsmanden og for hver Centner ren, vel lutret Salpeter 6 Rdlr., at betale af Rentekammeret, naar det leveres paa Arkeliet; dog skal der først trækkes fra, hvad der maatte være forstrakt ham.

3. Og skal forskrevne Salpetersyder i samme sin Bestilling skikke sig tilbørligt mod Kongens Undersaatter og ikke ubeskedeligen kaste i deres Huse og Gaarde til stor Skade og Besværing for dem, ikke heller maa han aftvinge Bønderne nogen Skænk og Gave, som vel tilforn er beklaget at være sket, men hvor han nogensteds opgraver eller opkaster nogen Salpeterjord og Materie, skal han kaste Pladsen til igen, førend han forlader den, for at ingen med Billighed kan beklage sig over ham, og saaledes at han fylder god Jord, som er tjenlig til Salpeter, i Pladsen igen.

---

¹ Da Bestallingen er stærkt udvidet og væsentligt forandret fra det i K. Brb. 1596—1602 S. IX f. gengivne Paradigma, aftrykkes den her helt.

4. Og skal han, naar han vil begive sig til et af disse Len for at bruge sit Haandværk og opsøge Materie, give Lensmanden sammesteds det til Kende, og skal denne da ved sine Fogeder og Befalingsmænd være ham beforderlig og lade Bønderne tilsige, hvor han maa og skal bruge sit Haandværk, saa ofte som det gøres fornødent, for at samme Værk, Riget til Nytte, snarest kan komme ret paa Fode, dog saaledes at ingen forskaanes, men at det gaar ret om og der holdes Register paa Bønderne. Dog maa de ikke kaste i Præsternes Studerekamre eller Stuer, hvor disse selv holder Hus, uden Præsternes Tilladelse. Det skal nøje paases, at Salpetersyderen ikke forholder sig anderledes end tilbørligt mod Kongens Undersaatter, saa og at han aarlig leverer fra sig saa meget Salpeter, som det er ham muligt at bekomme, hvorpaa han i Kongens Renteri og Arkeli skal levere Lensmandens Kundskab¹, saa vidt det er denne vitteligt.

5. Og skal det være forskrevne Johan Giestelsen under højeste Straf forbudt at lade nogen Salpeter udføre her af Riget eller sælge og afhænde til nogen her i Riget, men han skal levere det altsammen, det mindste med det meste, i Kongens Arkeli.

6. Ti bede vi og byde vore Rentemestre og Befalingsmanden paa Odensegaard paa Kongens Vegne at betale forskrevne Johan Giestelsen for hver 70 Tdr. Jord, som han lader grave, 1 Rdlr. kurant og for hver Centner Salpeter, som han lader levere i Kongens Tøjhus, 6 Rdlr. F. R. 4, 186.

13. **Marts (Kbhvn.).** Miss. til Ernst Normand. Da en Del Borgere i Kolding for Kongen har angivet², at han tilsteder Landkøb i Landsbyerne i Koldinghus Len og ikke har overholdt Bestemmelserne herom tilbørligt, skal han rette sin Lejlighed efter at møde paa førstkommende Herredag i København og da svare til, hvad de har angivet mod ham. J, T. 10, 60. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Kolding. Da Ernst Normand til Seilø, Embedsmand paa Koldinghus Slot, af en Del i Borgere i Kolding og af Hands Due er angivet for

¹ Attest.

² Jvfr. Miss. af 3. Febr. 1639 S. 636 ovfr.

Kongen for at have tilstedt Landkøb i Landsbyerne i Koldinghus Len og ikke at have overholdt Bestemmelserne tilbørligt, skal de, Hands Due og de andre Interessenter, rette sig efter at møde i København paa førstkommende Herredag og dér samtlig svare nøjagtigt til Ernst Normands Erklæring, af hvilken der hoslagt tilsendes dem en Kopi. J. T. 10, 60. K.

14. **Marts (Kbhvn.).** Aab. Brev, hvorved Hr. Peder Nielsen, Præst til Vor Frue Kirke i Svendborg, faar Bevilling paa den første ledige Tiende i Nyborg Len, som han begærer, for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift. Sj. R. 20, 67 b.

— Lignende aab. Brev, hvorved Nicolai Eggebrets Enke Ane V. faar Bevilling paa en Tiende i Københavns Len. Udt. i Sj. R. 20, 67 b.

— Miss. til de Højlærde i København. Da Kongen har anset det for godt, at Mag. Christianus Stovgaard maa disputere for det ledige Professorat i Veltalenhed og M. Lodvig Mantes Søn¹, som er Konrektor her i Skolen, for det ledige Professorat i Poesi, skal Adressaterne underrette dem om Kongens Vilje. Sj. T. 26, 414 b. K. Orig. i Univ. Ark. Nr. 142.

— Miss. til Niels Trolle. Peder Lauritsen i Taarnbye paa Amager har forset sig groft, idet han har givet en Lediggænger et Pas, der lød paa meget længere Tid, end han havde tjent ham. Dette Pas har en anden, ved Navn Jonas Christoffersen, paa Amager skrevet, og Kongen har derefter for nogen Tid siden befalet Adressaten at forfølge dem ved Retten for denne deres Misgerning og tage Dom over dem. De har nu begge begæret, at denne deres Forseelse maa blive tilgivet dem, og at de maa aftinge paa deres Formue. Niels Trolle skal aftinge med dem efter deres yderste Formue for denne deres Forseelse, dem selv for denne Gang til Advarsel og andre til Eksempel i saadanne grove og uagtsomme Tilfælde. Han skal føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 415.

— Aab. Brev om, at alle Bønder i hele Nyborg Len, hvem de end tjener eller tilhører, skal forfærdige Stenbroen

---

¹ Kristoffer Munthe.

i Borgerskovs Gyde. Kongen har befalet Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, til Foraaret at omlægge og istandsætte Stenbroen i Borgerskovs Gyde, for at den vejfarende Mand, naar Føret er ondt, kan komme saa meget desto bedre frem. Kongen vil have Vejen gjort færdig inden sin Ankomst. Da Bønderne efter Recessen er pligtige at vedligeholde Broer og Alfarvej, paabydes det dem strengt at rette sig efter at tilføre Sand og Sten og hjælpe med til at gøre samme Bro færdig, eftersom de tilsiges af Hr. Mogens Kaas eller hans Fuldmægtig, saafremt de ikke vil tiltales og straffes tilbørligt. F. R. 4, 187 b.

14. **Marts (Kbhvn.).** Miss.¹ til Hr. Albrecht Skeel. Det berettes, at Kongens Befaling om, at de gamle Soldater ikke maa frigives fra Kompagniet, hos en Del Lensmænd har fremkaldt Tvivl om, hvorledes dette skal forstaas, naar samme Soldater er tilsinds at fæste en Kronens Gaard. Kongens Vilje herom er, at saafremt nogen af de Soldater, som har været villige i Tjenesten, vil fæste en Helgaard eller en saadan Halvgaard, som én Bonde alene har besiddet tilforn, og saafremt han kan ernære sig af den, straks bosætter sig paa den og bruger den, saa at det kan vides, at det ikke blot er en Gaardspart, som oplades til en Soldat med det Formaal, at han kan unddrage sig Kongens Tjeneste, da maa det tilstedes dem at fæste en saadan Hel- eller Halvgaard, dog paa Betingelse af, at Lensmanden selv tilforn udskriver en dygtig Person i hans Sted og ikke gør det ved sin Foged. J. T. 10, 60 b. K.

— Miss. til Ifver Krabbe Nielsen. Da han skal have undskyldt sig skriftligt for at overvære det Mageskifte, som Hr. Albrecht Skeel til Fussing, Embedsmand paa Riberhus Slot, har begæret med Mariager Kloster, befales det ham alvorligt uden nogen Undskyldning selv at begive sig til Godset og give Møde paa Kongens Vegne, naar Besigtelsen igen

---

¹ Et Miss. af samme Ordlyd, *mutatis mutandis*, og med tom Plads til Datoen, stilet til Gunde Lange til Bredning, Embedsmand paa Aalborghus Slot, findes i Orig. i D. Kanc. Til Udfærdigelse renskrevne... Kongebreve, som ... ikke er blevet ekspederede eller afsendt. Samme-steds findes en anden Orig., dat. Maj, men uden Dag, og uden Adressat.

foretages og han advares derom, da Kongen ikke vil have sin Befaling udstedt forgæves, men han skal give Møde paa Kongens Vegne, ligesom Adelen møder paa sin Side, og varetage Kongens Interesse. J. T. 10, 61. K.

14. Marts (Kbhvn.). Miss. til Niels Friis og Jørgen Høg. De har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til at besigte noget Gods, som Hr. Albrecht Skeel til Fusingøe, Embedsmand paa Riberhus Slot, har begæret til Mageskifte af Kronen, og det, som han tilbyder til Gengæld. Da de særlig skulde have adskilt Godset i hvert Len, skal de igen begive sig til Godset, fordele det til hver sit Len særligt, saa at hvert kan faa sit, og, forsaavidt Mariager Klosters angaar, foretage² det paany i Nær-værelse af Ifver Krabbe til Albeck, Befalingsmand paa Mariager Slot. J. T. 10, 61 b. K.

— Miss. til Peder Lange og Hendrik Lange. Da Christoffer Hvas til Hammergaard, Embedsmand paa Ørum Slot, har begæret 5 Gaarde i Vitrup i Outrupt Sogn i Vester Herred i Riberhus Len i Jylland til Mageskifte for 3 Gaarde i Lundager By og 1 Gaard i Kaskier, alle i Lunde Sogn i Vester Herred i samme Len, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 10, 61 b.

15. Marts (—). Bestalling for Gøder Bram, Borger i København, som Tolder i Øresund i afdøde Villum Mortensens Sted med samme Løn og Rettigheder, som hans Formand har haft. Sj. R. 20, 67 b.

— Aab. Brev, hvorved Lønnen for Dines Søfrensen, Kapelbassist, herefter fastsættes til 150 Kurantdlr. og en sædvanlig Hofklædning imod hidtil 100 Kurantdlr., at betale af Rentemestrene, saa længe han er i denne Tjeneste. Sj. R. 20, 68.

— Kgl. Konfirmation paa følgende Kontrakter, som Jacob Mickelsen, Borgemester i København, har andraget om at faa konfirmeret og som er sluttet mellem hans og hans Hustru Anne Mortensdatters Arvinger:

---

¹ 19. Jan. 1639.   ² J. T. har ved en Fejlskrift: fratages.

1. Kontrakt, dateret Kbhvn. i Septbr, 1628 og 19. Febr. 1639¹, hvorved Mickel Christensen, Medikus, paa sin Hustru Malene Christensdatters Vegne, Johan Bøgvad paa sin Hustru Dorete Lavridsdatters Vegne, Mogens Christensen, Laurids Eskildsen, Mickel Mogensen, Jesper Skouf, Mickel Skouf, Villemb Thommesen, Erik Skov Anno 1639 19. Febr. mppria, Bente Thomesdatter med sin Svoger Claus Andersen til Vitterlighed, Fredrik Mogensen paa sin Hustru Karen Thomesdatters Vegne, Claus Andersen, Lafve Skouf, Claus Laurits og Johan Hou paa sin Hustru Ellen Pedersdatters Vegne, dersom de lever den Dag, da Gud hedenkalder deres Farbroder Jacob Mickelsen, Borgemester i København, som lever i Ægteskab med Anne Mortensdatter, men ingen Livsarvinger har i dette Ægteskab, og de kunde arve ham, da forpligter de sig samtlige til ikke at ville begære, at hans Hustru Anne Mortensdatter skal holde Skifte med dem af, hvad han maatte efterlade sig, men Anne Mortensdatter skal selv beholde det altsammen paa Livstid, om hun begærer det. Naar Gud hedenkalder hende og nogen af dem, som er rette Arvinger efter nævnte deres Farbroder, lever, da skal Jacob Mickelsens og Anne Mortensdatters efterladte Formue skiftes og deles mellem begge deres Arvinger i to lige store Parter. Saafremt nogen af dem dør i Tiden mellem Jacob Mickelsens Død og Anne Mortensdatters Død, skal deres Børn og nærmeste Arvinger træde i deres Sted.

2. Kontrakt, dateret Kbhvn. 22. Febr. 1639, hvorved Ernst Mauritsen Pohl, M. Jørgen Pohl, Morten Pohl, Christen Andersen paa sin Hustru Susanne Karstensdatters Vegne, Hieronymus Pohl og Jacob Karstensen, vitterliggør, at dersom deres Søster, Farsøster og respektive Moder [Anne Mortensdatter] skulde dø før sin Husbonde, Borgemester Jacob Mickelsen, deres Svoger og respektive Fader, da skal han paa Livstid beholde al den Formue, som de tilsammen har haft og som findes at være der efter hendes Død, uden noget Skifte. Naar ogsaa han dør, og nogen

---

¹ Kontraktens Tekst slutter med: Actum København in Septembri Maaned Anno 1628. Efter Erik Skovs Navn er indføjjet: Anno 1639, 19. Febr. Da den anden Kontrakt er dateret 22. Febr. 1639, maa Datoen: 19. Febr. 1639 vel anses for den endelige.

af dem, der er rette Arvinger efter ovennævnte deres respektive Søster, Farsøster og Moder, lever, da skal nævnte Borgemester Jacob Mickelsens og Anne Mortensdatters efterladte Formue skiftes og deles mellem begge deres Arvinger i to lige store Parter. De er blevet enige om, at deres Børn og rette Arvinger skal træde i deres Sted, saafremt nogen af dem dør i Tiden mellem Anne Mortensdatters Død til Borgemester Jacob Mickelsens Død. Sj. R. 20, 68.

15. Marts (Kbhvn.). Miss. til Hans Trægaard og Hans Houmand. Det ostindiske Kompagni skal efter hosfølgende Supplikation fra de Fattiges Forstander have over 700 Kurantdlr., som tilkommer de Fattige, og over 366 Kurantdlr. 3 Mark 10 Sk., som tilkommer Anne, Oluf Pedersens Enke, ligeledes efter hendes Supplikation. Da dette ikke er Maanedssold eller forstrakte Penge, men Gæld af den Slags, som Kompagniet har modtaget til troer Hænde, og hvormed det har søgt sin Fordel uden Tilladelse fra dem, hvem Pengene tilhørte, skal Adressaterne af Kompagniets Varer, som de har under Hænder, straks tilfredsstille de Fattige for deres oppebaarne og modtagne Penge og Enken for hendes afdøde Mands Klæder. Sj. T. 26, 415. K.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om, at Daniel Baltersen, Tømmermand, der har taget Jord fra Stadens Vold, benaades. Sj. T. 26, 416. (Tr.: KD. V, 213.).

— Miss. til Malte Juul og Bispen i Skaane [Dr. Peder Vinstrup]. Sognemændene i Væe Sogn har andraget om, at de selv maa kalde sig en Sognepræst, og Kongen har for nogen Tid siden¹ tilsendt Adressaterne Brev om at erklære sig herom, hvilken Erklæring Kongen har modtaget. Kongen tillader, at Sognemændene i Væe selv maa kalde sig en Præst, men denne skal være Kapellan hos Sognepræsten i Christiansstad. Adressaterne skal tilholde Sognepræsten i Christiansstad at give nævnte Kapellan et saadant Tillæg, at han med Hustru og Børn kan have sit nødtørftige Ophold deraf. Sk. T. 6, 332 b.

---

¹ 19. Jan. 1639.

15. Marts (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Urne og Hr. Tagge Thott Ottesen. Da der er opstaaet Trætte mellem Borgerne i Christiansstad og Kronens Bønder i Væbye om en Ejendom, kaldet Byskoven, og da det er Kongens Undersaatter paa begge Sider, skal Adressaterne begive sig til de tvistige Aasteder, bilægge Sagen i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Sk. T. 6, 333.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Andersen om straks at sende 6000 Enebærstager til København, hvor de behøves til Kongens Lysthave Rosenborg. Han skal selv fragte en Skude dertil, og dersom denne kan indtage mere, skal den lades med Brændeved. Sk. T. 6, 333.

— Aab. Brev, hvorved Sten Bilde til Skoufsgaard, som for nogen Forseelse er dømt til i nogen Tid at rejse ud af Landet, men som nu har andraget om at maatte blive forskaaet herfor, faar Tilladelse til at blive i Landet, dog at han skal give 200 Rdlr. til de Fattige, hvor Kongen paalægger ham at erlægge disse Penge. F. R. 4, 188 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas om at lægge ind under Slottet [Nyborg] 2 smaa Vænger, hvormed afdøde Peder Jensen og Madts Lercke¹, Borgemester sammesteds, har været forlenet og som deres Efterfølgere en Tidlang har tiltaget sig uden Kongens Bevilling. Saafremt de mener sig berettiget til dem, skal Adressaten søge dem ved Lov og Ret, efter erhvervet Dom modtage Vængerne under Slottet og bruge dem for den sædvanlige Afgift. F. T. 5, 19.

— Aab. Brev, hvorved Hartvig Sax, som har faaet Lønborg Bispegaard i Forpagtning² indtil videre, efter Begæring

¹ F. T. har først haft: Peder Nielsen og Jacob Lercke, hvilket er rettet til Peder Jensen og Madts Lercke. Peder Nielsen nævnes som Borgemester i Nyborg i K. Br. i Miss. fra Tiden mellem 7. Dec. 1630 til 9. Marts 1636 og Jacob Lercke som afdød Raadmand i Nyborg i April 1630. Disse to er saaledes først blevet forvekslet med ovennævnte Peder Nielsen (Peder Skriver) og Mads Lercke, Borgemestre i Nyborg, der ved aab. Brev af 6. April 1605 fik 2 af Kronens Vangejorder udenfor Nyborg til Brug indtil videre. (Se K. Brb. 1603—08 S. 271.)

² 2. Maj 1635.

faar Bevilling paa at maatte beholde den i Forpagtning i 15 Aar for den nuværende Afgift og paa de andre i Forpagtningsbrevet fastsatte Betingelser. J. R. 9, 348 b.

15. Marts (Kbhvn.). Miss. til Hr. Albrecht Skeel og Hr. Christen Tommesen. Da Kongen eragter det raadsomt, at Fæstningerne dér udi vort Land Jylland istandsættes udi største Il for Fjendernes uformodentlige Anløb paa de Steder, hvor det bedst er fornødent, skal de, efterdi de bevilgede Midler og Soldaters Arbejde ikke forslaar til nogen visse Forsikring, tale med Kongens Kommissarier i Jylland og forhandle med Adelen dér i Landet og med hvem det ellers er fornødent, om, ved hvilke Midler det uden Tidsspilde kan iværksættes, og om at Kommissarierne og nogle andre af Landskabet, om det gøres Behov, møder allerførst i Herredagene med Fuldmagt til at slutte herom og straks iværksætte det, da det, der skal gøres, skal udføres i denne Sommer og for det meste, medens Fjenden er saa langt fra Grænsen. Kongen eragter, at Stedet lige overfor Middelfart ikke er noget beventd, ti en Fjende kan gaa forbi det eller holde det blokeret med faa Tropper og ruinere hele Landet. Det samme eragter Kongen om Kolding, hvis Situation desuden ikke tillader at indrette noget Forsvar. Kongen eragter derfor N. N.¹, dog at det holdes helt hemmeligt². Saafremt nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde, skal den anden, som kommer til Stede, forrette dette med det allerførste. J. T. 10, 62 b³. K (i 2 Ekspl.).

— Miss. til Hr. Albrecht Skeel om at give Møde paa Kongens Vegne, naar Peder Lange til Kiergaard og Hendrik Lange besigter det Gods, som Christoffver Hvas til Hammergaard, Embedsmand paa Ørum Slot, har begæret til Mageskifte, og nøje paase, at der sker Kronen, hvad der er Ret. J. T. 10, 63.

---

¹ Aab. Plads til Navnet i J. T. og i den ene Konzept, i den anden Konzept er det indsatte Navn slettet indtil Ulæselighed. ² Derefter har der staaet: Thj schulle det vdkomme, før saa sterche de komme, at det kunde schee, torde det forhindris. Dette er atter slettet. ³ Tr. Brudst. og i Udt. i V. Berg: Smaa Bidrag til Fredericias Kultur- og ældste Hist. S. 115 f.

15. Marts (Kbhvn.). Miss. til Kapitlet i Aarhus. Margrette Pouelsdatter, Enke efter Anders Bertelsends, har berettet, at hun søges af Adressaterne for nogle uklarede Domkirkeregnskaber, som de har ladet gennemse paa det nøjeste og hvori de har gjort Antegnelse til det yderste til mange smaa Poster. Summen vokser derfor, og ikke alene som Følge heraf, men ogsaa fordi der beregnes Rente deraf, hvilket falder den fattige Enke meget besværligt. Under den besværlige Tilstand, da Fjenden forlod Jylland og da Borgerne mesten var forarmede, har hendes afdøde Husbonde som Kirkeværge bevilget Borgerne, hver efter Vilkaar og Evne, taaleligere Køb af Begravelser og Ligsteder end sædvanlig; dette er der gjort Antegnelser ved, og der er beregnet Rente heraf¹, og der er af dem ikke taget Hensyn til, at han ikke har faaet mere, end der er ført til Regnskab. Kongen eftergiver hende den Rente, som Kapitlet paa Domkirkens Vegne kan have at fordre hos hende, og ligeledes ellers alt, hvad der for ubilligt er eftersat indtil det yderste i Regnskaberne. Hun skal under Hensyn til Tidens Vanskeligheder heller ikke gøre videre Udlæg for Begravelserne, end hendes afdøde Husbonde har oppebaaret. J. T. 10, 63 b. K.

—² Miss. til Ernst Normand. Han skal tilholde Hans Rask³ Odderfanger straks at begive sig til Frederiksborg og Kronborg Slotte med omliggende Len til de Søer og Fiskedamme, hvor Odderne er, for at fange dem. Der fremsendes hoslagt et Pas til ham. (Nedenunder paa K. er skrevet:) NB. Oluf Brock, et Hus til en Odderfanger. K. Udt. i J. T. 10, 64⁴.

— Pas for denne Hans Rasch, Odderfanger, til at begive sig fra Kolding til Frederiksborg, Kronborg og andre omliggende Len for dér at fange Oddere. Orig. i D. Kanc. Diverse orig. kgl. Bestallinger, Bevillinger og Benaadninger samt Pas. 2⁵.

¹ D. v. s. af Forskellen mellem den sædvanlige og den af ham tilstaaede lavere Pris. ² Datum og Sted mangler i J. T. ³ J. T. har: Hands Rass, Passet: Hans Rasch. V. Berg kalder ham ovenanførte Sted: Hans Ross. ⁴ Tr. i Udt. i V. Berg: Smaa Bidrag til Fredericias Kultur- og ældste Hist. S. 100, Anm. 1. ⁵ Dette Pas synes ikke indført i Brevbøgerne.

15. Marts (Kbhvn.). Bestalling for M. Brynnold¹ som Superintendent i Skarholt² Stift paa Island, hvortil han er kaldet efter afdøde Gidtsløf Ottesens³ Død, da han nu har været her og gjort sin Ed, at han af sin yderste Formue kristeligt, troligt og gudfrygtigt vil forestaa samme sit Embede. Han skal til samme Bestilling have al den Rente og Rettighed, som er tillagt Superintendenten sammesteds, og som Hr. Gidtsløf Ottesen har haft før ham. Han skal være forpligtet til at forestaa sit Kald tilbørligt, nøje paase, at Guds Ord prædikkes og læres rent og purt dér i Landet, endvidere at Skolerne forsynes med gode skikkelige Personer som Skolemestre, som kan opdrage Ungdommen i Gudfrygtighed og boglige Kunster, og at alting med Religionen gaar skikkeligt og ordentligt til efter Ordinansen. I Visitats og anden Bestilling, som hans Embede udfordrer, skal han lade sig finde flittig og uforsømmelig. No. R. 6, 108⁴.

16. Marts (—). Bestalling for Morten Kastensen⁵ som Løjtnant til Skibs med en aarlig Løn af 150 Kurantdlr., fra Brevets Datum at regne. Udt. i Sj. R. 20, 64 b.

— (**Frederiksborg**). Bestalling⁶ for Hans Pipper som Visitør i Øresund med en aarlig Løn af 250 Rdlr. og en Femtedel af det skjulte Gods, som forbrydes, forsaavidt det ikke er fundet og beslaglagt af Kongens Udliggere eller andre, som har Befaling paa Kongens Vegne, alt fra dette Brevs Datum at regne, Lønnen at betale af Rentemestrene. Han skal sammen med den anden tilforordnede Visitør herefter indtil videre forestaa Skibsvisitationen i Øresund. Denne forskrevne Hermand Hundemeyer skal være forpligtet til med den anden Visitør i Øresund

¹ Mag. Brynjulf Sveinsson.   ² Skálholt, for Norden paa Island.
³ Gisli Oddurson.   ⁴ Et Brev om Indsættelse af M. Brønolf Svendsen som Superintendent i Skarholt Stift m. Datum 22. April 1639 findes indført i: D. Kanc. A. II. 2. Pk. Diverse Titulaturer og Formularer I. 5: Diverse Brevformularer fra XVII. Aarh. (Tidligere: Top. Saml. f. Papir. Sorø Nr. 114.).   ⁵ H. D. Lind kalder ham Karstensen eller Kristensen.
⁶ Bestallingen er sammensat af Teksten af de ældre Bestallinger af 22. Jan. 1624 og 28. Okt. 1630. Ovenstaaende Bestalling for Hans Piper afløser den ældre Bestalling, som han havde faaet 28. Okt. 1630. Under 28. Maj 1639 fik Herman Hunemeyer en med ovenstaaende enslydende Bestalling som Visitør. Da der formentlig har foreligget en fælles Koncept til begge Bestallinger, kan dette forklare den fejlagtige Indførsel af sidstnævntes Navn i Afskriften i Sj. R. i Stedet for Hans Piper.

troligt og flittigt paa det dem betroede Sted at ransage og visitere alle Købmænds Skibe og Gods, om de har svaret deres Told til Kronen saa oprigtigt, som de burde, og hvis det befindes anderledes, skal de konfiskere saadant uførtoldet Gods til Kronen. Han maa visitere saavel de Skibe, der har fortoldet, som de Skibe, der ikke har fortoldet. Ligesaa skal han have alvorligt Tilsyn med alt Købmandsgods, som føres igennem dér, at der ikke gøres Kongen for kort paa hans Rettighed. Han maa ikke for Gunst eller Gaves Skyld se gennem Fingre med nogen, ikke heller opholde nogen utilbørligt eller lade nogen vente, men skal udføre sin Bestilling troligt og uførtødent. Han maa heller ikke tilføje Folkene paa Skibene nogen Gevalt med Ord eller Gerning, saafremt de ikke vægrer sig ved at gøre det, der med Billighed forlanges af dem. Han maa ikke tillade¹ sine Folk at tage nogen Skænk eller Gave, lidet eller meget, ved hvad Navn det er eller være kan, af nogen, ej heller æde eller drikke eller tillade sine Folk det, paa de Skibe, som han besigter, under højeste Straf. For at betage al Tvivl om Visiteringen ved Øresundstolden, befales det Visitørerne ved denne i deres Bestilling at rette sig efter de af Toldboden sammesteds udgivne Toldsedler, anholde, hvad der ikke er indført i disse, og tage Dom, om samme Gods ikke bør være forfalden til Kongen, uanset at det senere ved andre derefter udstedte Toldsedler kunde angives at være fortoldet. De, som mener, at de ubilligt lider Skade derved, da de engang har fortoldet, maa søge Opretning for Skaden hos Tolderne paa Toldboden, som maatte være Aarsag til denne Skade, fordi de ikke har haft tilbørlig Agt derpaa. De to Visitører skal skiftes til at visitere. Naar der kommer store Flaader, skal de lade det angive paa Toldboden og spørge, hvem af dem, der skal visitere. Naar den ene har visiteret og den anden har mærkelig Tvivl derom, maa han med Tolderens Raad begive sig derud og visitere; dog maa Skipperen ikke opholdes utilbørligt derved. Af hvad der saaledes konfiskeres, skal vedkommende Part tilfalde den Visitør, der

---

¹ Den tidligere Bestallingsform (se 22. Jan. 1624) havde: Han maa ikke selv tage og maa ej heller... Dette er udeladt her. Efter det følgende synes disse Ord at være glemt her.

har fundet det. Tolderne skal erklære sig udførligt til ham om det, som han begærer Oplysning af dem om. Sj. R. 20, 69.

16. Marts (Frederiksborg). Miss. til Niels Trolle. Hvad denne Johan Siebrant af Rostock har andraget om imod hans Debitor Andreas Buggenhagen, kan han nærmere se af hans hosføjede Supplikation. Da det viser sig, at denne ikke selv godvilligt vil indfinde sig og heller ikke vil betale fornævnte Siebrant efter sit beseglede Haandskrift, men søger adskillige Udflugter til største Skade for hans Kreditor, skal Niels Trolle befale Byfogden i Køge (hvor fornævnte Buggenhagen nu opholder sig) at tage Buggenhagens Gods i Arrest og paase, at intet deraf forrykkes, og, saafremt han ikke vil betale godvilligt, skønt han skal have Formue, da at tage Nam i hans Bo efter Lands Lov, indtil nævnte Siebrant faar sin Betaling for, hvad han billigt har at fordre. Sj. T. 26, 415 b.

— Miss. til Tolderne i Sundet¹. Der tilsendes dem en Fortegnelse paa de Specerier, som behøves til Kongens eget Hofapotek. De skal snarest forskrive dem efter Opskriften. Sj. T. 26, 416. K.

— Miss. til Frederik Urne om aarlig af Abrahamstrup Skov at lade sætte i Vedhaven dér nede ved den nye Bro 2000 Læs Ved, som skal sendes til Provianthuset i København². Sj. T. 26, 416. K.

— Miss. til samme. Da det berettes, at Folkene paa Lade-
gaarden, Post- og Arbejdssvende og ellers andet Folk, som Kongen selv lønner, ikke har nogen af Kongens Sengklæder at ligge paa, skal han lade disse Folk faa de nødtørftige Sengklæder af Slottets Inventarium, som det tilforn har været brugeligt. Sj. T. 26, 416 b. K.

— Miss. til samme. Han har berettet, at han paa Kongens Vegne har bortforpagtet den store Ladegaards Mark og Vang ved Frederiksborg Slot for 1200 Dlr., og at han har

---

¹ I K. har Miss. først været stilet til Johan Braem med Anmodning om at købe Specerierne, men er derefter rettet som ovfr. ² K. har derefter haft følgende, senere igen slettede Tekst: Endvidere skal han skaffe Kulbrænderne sammesteds nødtørftigt Ved til at brænde Kul og Aske af, som Kongen vil lade afhente til Skibs til Københavns Slot og Børnehuset.

forhandlet med Bønderne i samme Len om, at de aarlig skal betale 2125¹/₂ Dlr. og derimod forskaanes for Rejser i det Omfang, i hvilket der er forhandlet med dem. Han skal oppebære disse Penge og føre dem til Regnskab, dog at der igen skaffes Kongen ligesaa meget Rug, som der var saadet til Ladegaarden. Derimod maa de, der har forpagtet Ladegaardens Marker, være fri for Tiende deraf. Sj. T. 26, 416 b. K.

16. Marts (Frederiksborg). Miss. til Rentemestrene. Da det berettes, at Lenshavren af Kronborg og Frederiksborg Len ikke forslaar til at holde de ordinære Heste, der holdes paa Slottene, og da Rustvognshestene kan ventes og han [Lensmanden] skriver, at Adressaterne beklager ikke at kunne skaffe Penge til derfor at købe den nødtørftige Havre, tillader Kongen, at de til denne Havre maa tage af de Penge, som Kongen faar af Ladegaardens Forpagtning, og af Bøndernes Ekkepenge. Sj. T. 26, 416 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til samme om at revidere Skienderupgaards Regnskaber nu i Marts eller April førstkomende og lade Sten Bilde til Kiersgaard, Embedsmand paa Rugaard, faa Kvittering. Sj. T. 26, 417. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Sten Beck om at revidere de sidste Omslagsregnskaber, som Jørgen Vind har medført fra forrige Omslag. Sj. T. 26, 417. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss.¹ til Sten Bilde. Han har berettet, at han efter Befaling har handlet med Knud Ulfeldt til Randzouholm om hans Gaard i Kiørsinge ved Skinderup, og af hans Erklæring har Kongen set, at Knud Ulfeldt forlanger 55 Rdlr. pr. Td. Korn, dog mener Sten Bilde, at han kan faa den for 50 Rdlr. pr. Td. Korn, hvilket han anser for at være godt Køb; desuden er det en god Gaard, der ligger Skinderup helt belejlig. Saafremt han kan akkordere med Knud Ulfeldt om en Pris af 50 Rdlr. pr. Td., tillader Kongen ham at afslutte Købet. F. R. 4, 188.

---

¹ Indført i F. R.

16. Marts (Frederiksborg). Miss. til Fredrik Markdanner og Henning Valkendorf. De skal snarest begive sig til Skinderupgaard, taksere den til saa mange Tønder Hartkorn, som den med Rette kan sættes til, og give det beskrevet til Sten Bilde til Kiersgaard, Uldrik Christians tilforordnede Værge. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den Mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 5, 19.

— Aab. Brev, hvorved denne Maturin du Pont, Kongens bestalter Hoffurer, faar Bevilling paa Kronens Gaard, kaldet Vurmstrop¹, i Dronningborg Len for tilbørligt Fæste, sædvanlig aarlig Landgilde og anden Rettighed, naar den, som har Gaarden i Brug, dør, med al Tilhøring, som har ligget dertil fra Arilds Tid, saa længe han holder Gaarden ved god Hævd og i rette Tid erlægger den tilbørlige aarlige Skyld og Rettighed. Dersom han i Venlighed kan akkordere med den Enke, som nu har Gaarden, saa at hun godvillig afstaar Gaarden til ham, tillader Kongen, at han maa besidde Gaarden, før hun dør, dog med hendes gode Vilje. J. R. 9, 349.

22. Marts (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene² i Sjælland, Lolland og Falster om at sende Dreng og Piger fra deres Len og underliggende Købstæder til Tugthuset. Sj. T. 26, 417. K. (Tr.: KD. V, 213 f.) og (til Palle Rosenkrantz, Aalholm) med fejlagtig Datum 12. Marts, i Dsk. KL. III, 276).

— (Glückstadt). Miss. til Christian Uldrik. Da Kongen agter at holde Paaskehøjtiden paa Haderslevhus Slot, skal han meddele Hofmesterinden det og befale hende at blive dér med Frøknerne til Kongens Ankomst. Han selv skal ogsaa blive dér med Hofprædikanten og Hoffolket til samme Tid. Sj. T. 26, 417 b. K.

25. Marts (—). Miss. til Albrecht Skeel. Frederik von Buchwald, Øversteløjtnant, har berettet, at Rytterne, som er indkvarteret i Ribe, af Borgerne sammesteds behandles med Ubillighed saavel med Hensyn til Øl og Mad som til

---

¹ Kaldes i Overskriften: Vemstrup. Ment er: Ormstrup, Sald S., Hovlbjærg H. ² De opregnes alle med Angivelse af Antallet af Dreng og Piger, som de hver skulde sende.

den Fodring, som de behøver til deres Heste. Han skal straks fastsætte en bestemt og rimelig Takst, efter hvilken saavel Rytterne som Borgerne kan rette sig med Hensyn til, hvad der skal gives for hvert Maaltid Mad, ligeledes for Havre, Rugfoder og andet, som de faar. J. T. 10, 64. K.

25. Marts (Glückstadt). Lignende Miss.¹, mutatis mutandis, til Ernst Normand om Rytterne i Kolding. J. T. 10, 64. K.

27. Marts (—). Miss. til Bispen i Ribe Dr. Johan Burckertsen om at tilholde den nederste Sognepræst i Varde² at begive sig til førstkommende Herredag, som skal holdes i København, hvor han videre vil erfare Kongens Vilje. J. T. 10, 64 b. K.

— Lignende Miss. til Bispen i Fyen [Dr. Hans Mikkelsen] om at tilholde Sognepræsten i Middelfart³, Præsten til Orebygaard, Præsten til Marckgaard og en Præst i Svendborg, som har gode Gaver, at begive sig til Herredagen i København. Udt. i J. T. 10, 64 b. K. Orig. i Landsark. i Odense. (Tr.: Dsk. KL. III, 277. Kirkehist. Saml. 3. R. V, 615.).

28. Marts (—). Miss. til Ernst Normand. Hands Frølich og Hands Clausen, Borgere i Rendsborg, har berettet, at de i Juni Maaned 1637 i Brusk Herred i Koldinghus Len har tilforhandlet sig 21 Heste og ført dem til Kolding, hvor de blev tiltalt, fordi de imod Kolding Bys Privilegier havde gjort dette Køb i Landsbyen, men tilsidst blev de dog efter deres flittige Anmodning frigivet⁴, da Tolden var betalt, mod deres Revers om, at de aldrig mere vilde begaa en saadan Forseelse. Desuagtet blev de den 20. Februar sidstforleden i Kolding tiltalt for samme Sag og tvunget til at stille Borgen for, at de inden 2 Maaneder enten vilde skaffe

---

¹ Brevet er ikke indført særskilt i J. T. Paa Bagsiden af K. er skrevet: Hr. Albrecht Skiel och mutatis mutandis til Ernst Normand. I Teksten er de af de forskellige Adressater følgende Uligheder noteret over Linjen (Ribe — Kolding, Eder — dig, I — du o. s. v.). ² Formentlig Mag. Anders Andersen Ringkøbing, som i Novbr. 1639 blev Præst ved Holmens Kirke. ³ Mag. Erik Johansen Monrad. ⁴ J. T. har ved en Fejlskrift: skrevet.

Kongens Tilladelsebrev til, at de maatte være og blive utiltalt for samme Sag, eller ogsaa svare til den til Tinge og udstaa, hvad Retten vilde give. De har derfor nu begæret at maatte forskaanes for denne Tiltale, idet de anfører, at de aldeles intet har vidst om Kolding Bys Privilegier, hvilket de vil bekræfte med deres højeste Ed. Da Ernst Normand tilforn¹ har faaet Kongens Befaling til at erklære sig om denne Sag, skal han lade deres Borgens Mænd² være umolesteret, indtil hans Erklæring er indleveret i Kancelliet og han har faaet Kongens Resolution derpaa. J. T. 10, 65. K.

29. Marts (Glückstadt)³. Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om at lade denne Ditløf Bruchdorf, Jokum Bruchdorfs Søn, der anstiller sig modvillig, indsætte i Tugthuset. Sj. T. 26, 418. (Tr.: KD. V, 214.).

— Miss. til Henning Valkendorf om at betale Marquart Rantzau, Generalmajor, 778 Rdlr., for hvilket Beløb han har leveret Kongen Gevær, afkorte samme Penge i Betalingen til Soldaterne under hans Regiment, som har faaet det, saafremt de ikke allerede er afkortet, og føre det til Regnskab. F. T. 5, 19 b.

— Miss. til Laureids Ebbesen. Der tilsendes ham nogle Breve vedrørende en Trætte, som en af Kronens Bønder, ved Navn Rasmus Nielsen Land, der ligger til Skanderborg Slot, har begyndt med 2 af Restrups Bønder, ved Navn Peder Eriksen og Jends Laurreidsen, hvormed han vil tilholde sig nogle Ejendomme. Adressaten skal lade Rasmus Nielsen Land tiltale, da det formenes, at disse Breve er falske. Dersom det befindes saaledes, skal han tage Dom over Bonden for denne Utilbørlighed og derefter lade ham straffe. J. T. 10, 65 b.

30. Marts (—). Miss. til Henning Valkendorf. Borgemestere og Raad i Rendsborg har paa egne og Borgerskabets Vegne berettiget, at de, naar Kongens Krigsfolk, saavel Kavalleriet som Infanteriet, marscherer gennem Rendsborg,

---

¹ Se 13. Marts 1639.   ² Læsningen er usikker. K. synes at have: Borges Mænd, J. T. har: Borgers Mænd. Der maa være ment Borgens Mænd, d. v. s.: Kavtionister.   ³ Nogle af Brevene er dateret: Lyksborg, andre Lykstadt. Her er i alle Tilfælde anvendt Betegnelsen Glückstadt.

besværes med yderligere Traktement ud over det, som er fastsat i Kongens Ordinans og som deres Formue kan taale, og at der stilles Krav til dem ud over Billigheden. Han skal holde Tilsyn hermed og tilholde Officererne, at hver af dem herefter forholder sig efter Kongens Ordre. Saafremt nogen begærer at trakteres ekstraordinært, skal han ogsaa betale det ekstraordinært, og der maa ikke tages Vogne til andre end til syge Soldater. F. T. 5, 19 b.

3. April (—). Aab. Brev, hvorved Hendrik Rantzau til Gammel, fyrstelig holstensk Raad, faar Bevilling til fra Jylland og Lolland at udføre 30 Stkr. Fæ, som han har [opstaldet]¹ paa sine Gaarde Høybygaard og Holgaard², dog Kongens Told og Rettighed uforkrænket. J. R. 9, 349 b.

4. April (—). Miss. til Ventsel Rotkirk om, at Kongen har antaget denne Hans Vilhelmb von Harstal til at have de Heste, der staar paa Antvorskov Slot og som tilforn har været betroet den afdøde Berider Hendrik Rotkirk. Han skal have samme aarlige Løn som den afgangne Berider har haft. Sj. T. 26, 418.

— Aab. Brev, hvorved denne Christoffer Crudup af Erfort i Westfalen faar Bevilling paa at være Apoteker i Christianstad, da Apotekeren dér er død. Sk. R. 5, 269.

— Miss. til Henning Valkendorf om at gøre Afregning efter den derom forfattede Ordinans med Hr. Key v. Ahlefeldt til Melbeck, fyrstelig holstensk Raad og Embedsmand paa Flensborghus, om den Laaveplads³, som Soldaterne har haft i Flensborg Len, og om det, som Kompagnierne, der har ligget og endnu ligger i Flensborg Len, har fortæret. F. T. 5, 20.

—⁴ Aab. Brev, hvorved disse Brevvisere Claus Marches og Hans Thetens, Borgere i Glückstadt, som er tilsinds med det allerførste at sejle til Gulland med 4 Skibe for hos Kongens Undersaatte dér at købe og hidføre Sten, Bygnings-tømmer, Tjære og andet, der er dette Sted tjenligt, faar Bevilling til af Kongens Undersaatte paa Gulland at tilfor-

¹ Der mangler noget i Teksten i J. R., formentlig som ovfr. angivet.

² Hvolgaard, Langskov S., Nørvang H.   ³ Kaldes i Miss. af 6. Febr. ovfr.: Laufplads. Maaske Eksercerplads?   ⁴ I J. R. er Stedet glemt.

handle sig 4 Skibsladninger Sten, Bygningstømmer, Tjære og andet, der er dette Sted belejligt, og som skal føres til Glückstadt, Kongens Told og Rettigheder dog uforkrænket. J. R. 9, 350.

5. April (Glückstadt). Miss. til Frederik Urne. Der ligger i Øresund nogen Ammunition, som Kongen ikke har villet lade passere dér igennem, og den engelske Ambassadør Roë¹, har nu anmodet om Tilladelse til at tilforhandle sig det og føre det gennem Øresund. Kongen tillader det. Sj. T. 26, 418. K.

— Miss. til Henning Valkendorf. Hvad disse Vilhelm Jansen og Hans Boling, Borgere i Oldesloe, har andraget om vedrørende 125 Rdlr., som Øversteløjtnant Pofvel Sehesteds Kompagni er blevet dem skyldig, medens det laa i Kvarter i Oldesloe, kan han nærmere erfare af deres Supplikation. Han skal betale fornævnte Villum Jansen og Hans Boling disse 125 Rdlr. og siden afkorte dem i Besoldningen til Pofvel Sehesteds Kompagni. F. T. 5, 20 b.

— Miss. til samme. Da Kongen har anset det for godt, at han en Tidlang skal være Krigskommissarius², skal han rette sig efter de Missiver, Befalinger og Ordinanser, som er udstedt til de forrige Generalkrigskommissarier Tønne Friis til Heselagger, Mogens Sehested til Holmgaard og Gregers Krabbe til Tostelund, Embedsmænd paa Stjærholm, Skivehus og Hinds-gavl Slotte. F. T. 5, 20 b.

— Miss. til samme om indtil videre at tage sit Kvarter i Haderslev. Af det Kompagni Soldater, som laa i Assens, skal Halvparten lægges i Middelfart og Halvparten med Kaptejnen blive liggende i Assens. Det Kompagni, som laa i Middelfart, skal lægges i Faaborg og Svendborg, eftersom hver af disse Byer kan taale. F. T. 5, 21.

6. April (—). Miss. til Tønne Friis. Denne Hands Jendsen, Borger i Horsens, har berettet, at han er kommet i Trætte med Brødrene Jahand Clausen og Jørgen Clausen, Borgere sammesteds, om nogen Gæld, som de har at fordre hos hverandre, og at Borgemestre og Raad i Horsens har

¹ Thomas Roe, 1639 engelsk Afsending til Danmark. af 13. Febr. ovfr.

² Se Miss.

tilforordnet 4 Borgere til at likvidere mellem dem, hvad Parterne kunde fremlægge i Rette for dem om, hvad de kunde blive hverandre skyldig. Dette er ogsaa i nogen Maade sket, men da det ikke er ført helt til Ende, skal Tønne Friis tilholde Borgemestre og Raad i Horsens at befale de 4 af dem forordnede Borgere at likvidere mellem Parterne, hvad hver af dem bør have og hvad der med Rette tilkommer hver, og føre Sagen til en endelig Ende. Han skal paase, at der vederfares Hands Jendsen, hvad der er ret og billigt. J. T. 10, 66.

7. April (Glückstadt). Miss. til Hr. Mogens Kaas. 4 Skipper af Lübeck, nemlig Jørgen Schult, Jokumb Nöytmann, Lorents Peter og Claus Grotjohan, har berettet, at de med deres Skibe er ankommet til Bæltet, at to af dem vilde begive sig til Bergen i Norge og de to andre til Lissabon i Portugal, men at de er blevet anholdt og at det er blevet forbudt dem at sejle dér igennem. De begærer nu, da de ikke har været vidende om dette Forbud, at de denne Gang maa passere dér igennem. Kongen tillader, at de denne Gang maa passere, naar de er blevet visiteret og har erlagt den tilbørlige Told og Retlighed til Kongen. F. T. 5, 21 b.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Adolph Frederiks¹ Fuldmægtig Claus Lepell faar Bevilling til i Danmark at tilforhandle sig 60 Øksne og toldfrit udføre dem fra Danmark. J. R. 9, 350 b.

— Aab. Brev, hvorved Fru Birgette Bilde, Enke efter Jens Mogens² til Ørumb, faar Bevilling paa, at hendes Arvinger, som arver fornævnte Ørumb efter hendes Død, for billigt Fæste og sædvanlig Afgift maa faa alle de Tiender, som ligger til Ørumb, ligesom hun har haft dem i sin Livstid. J. R. 9, 350 b.

11. April (—). Miss. til Henning Valkendorf om af Hr. Key v. Ahlefeldt til Melbeck, fyrstelig holstensk Raad og Befalingsmand paa Flensborghus, at modtage de Penge, som denne har Kongens Befaling til at overlevere til ham,

---

¹ Overskriften har: Hr. Adolph Philip fik Bevilling til. Ment er antagelig Hertug Adolf Frederik af Mecklenburg. ² Jens Mogensen Harbou († 1635).

og give ham Kvittans derpaa, lydende paa, at han har faaet samme Penge af Kongens Kammer. Hr. Key v. Ahlefeldt skal levere Adressaten Pengene paa Haderslevhus, og denne skal føre dem til Regnskab. Af de Penge, som Hr. Key v. Ahlefeldt leverer ham, skal han til Toldkisten i Kolding levere saa mange, som han allerede har faaet eller herefter faar fra denne, og tage Bevis for, at de igen er indbetalt i Toldkisten. Resten skal leveres til Soldatesken, hver efter sin Bestallings Lydelse. F. T. 5, 21 b.

11. April (Haderslev). Miss. til Ernst Normand om at skaffe Kongens Tolder i Kolding Morten Panck 6 Vogne med tilhørende Heste til Transport af nogle Penge fra Haderslev til Kolding. Han skal tilsige Morten Panck at overlevere disse Penge til Henning Valkendorf til Glorupt, Befalingsmand paa Odensegaard, naar denne begærer dem af ham, og kvittere ham for dem. J. T. 10, 67.

— Miss. til Ifver Lykke og Axel Urne. Da der snarest skal holdes Skifte efter afdøde Fru Eingeborrig Galt, skal de rette deres Lejlighed efter at være til Stede paa Skiftet og bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom. Dersom nogen af Parterne ikke møder til den berammede Tid, efter at de er lovligt stævnet, skal Skiftet dog gaa for sig og deres Part afsættes, saa det endelig kan komme til Ende. De skal give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid og Sted, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted og alligevel fuldføre Befalingen. J. T. 10, 66 b.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Da der snarest skal affholdes Skifte efter afdøde Fru Eingeborrig Galt, skal han rette sin Lejlighed efter at være Væрге for hendes afdøde Broders¹ Børn Giordt Galt og Jomfru Margrette Galt, medens Skiftet staar paa, paase, at der kun vederfares dem, hvad der er Ret, og, naar Skiftet er overstaaet, levere deres Værgemaal til deres rette Lavvæрге. J. T. 10, 67.

---

¹ Aksel Galt Gjordsen († 1614).

13. April (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Peter Musfeldt faar Bevilling til at indbyde flere Folk til sin Datters Bryllup, end Forordningen tillader. Udt. i Sj. R. 20, 69 b. (Tr.: KD. III, 189.).

— Miss. til Tolderen i Øresund Hermand Holst om at lade Kongen af Polens Fuldmægtig passere gennem Sundet med 24 Foder Rhinskvin, naar den ankommer dertil. Udt. i Sj. T. 26, 418 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Følgende Skippere, nemlig Hans Grefve, Hans Tiide, Morten Pens og Evert Johansen af Lübeck og Peter Schonevald af Rostock, har berettet, at de er ankommet til Bæltet, hvorfra nogle af dem vilde til Bergen, en Del til England og en af dem til Hitland, men at de er blevet arresteret af Tolderen i Nyborg, som erklærede, at det var forbudt at sejle dér igennem, hvilket de med den højeste Ed benægter at have vidst. De har derfor andraget om Tilladelse til denne Gang frit at passere igennem, naar de er visiteret af Visitørerne og den tilbørlige Told og Rettighed er erlagt til Kongen. Kongen bevilger dette. F. T. 5, 22.

— Miss. til Henning Valkendorf. Afdøde Hr. Albret Skeel har forfattet en Ordre om, hvorledes der skal forholdes med det Rytteri, som er indkvarteret i Ribe. Adressaten skal paase, at Rytteriet retter sig efter den. F. T. 5, 22 b.

— Miss. til Ernst Normand. Rytteriet, som er indkvarteren i Kolding, besværer sig over Borgerskabet sammesteds, som han kan se af hosføjede Brev fra Øversteløjtnant Fredrik von Buchwald til Rastorf. Han skal tilholde Borgerne sammesteds at forholde sig noget diskret imod Rytteriet med at laane dem Kedler, Fade og andet, da de ikke godt kan føre saadant med sig. Endvidere skal han paase, at det, som Rytteriet skal købe af Borgerne, som Havre og andet, ikke sættes ubilligt, men takseres saaledes, at begge Parter kan blive ved Magt. J. T. 10, 68. K.

—¹ Søpas for et Øversteleutnant Fredrik Buchwald tilhørende Skib, kaldet Bakhalt, som han med det allerførste agter at udsende enten i Vestersøen eller i Østersøen, hvor Lejligheden bedst kan skikke sig. J. R. 9, 351.

¹ Stedet er glemt i J. R.

13. April (Haderslev). Aab. Brev om, at Jørgen Hansen, Husfoged paa Haderslevhus Slot, har berettet, at han af Kongen har til Leje en lille Enghave, liggende Sonden for Haderslev paa Erløf Mark, kaldet lille Schiøttis Have, som for mange Aar siden er forbrudt af en Bonde og som aarlig skylder 2 Sletdlr. Han har nu af en Borger i Haderslev købt en lille Enghave ved Siden af. De to Stykker Jord er tilsammen næsten cirkelrunde, og han agter nu at lade dem omgrave¹, da det vil være meget vanskeligt at vedligeholde dem med Gærder, fordi de ligger i Vildmark. Han har nu andraget om at faa Bevilling paa, at samme Schiøttis Have altid maa ligge og blive til Vandringgaard², som han bebor, for den aarlige Skyld, der gaar af den. Kongen bevilger, at denne Enghave, Schiøttis Have, altid maa ligge til Vandringgaard for sin aarlige Skyld og ikke tages fra den, med mindre Kongen vil bruge den til Haderslevhus Slot. J. R. 9, 351 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Mads Jensen, Borger i Ringkøbing, faar Bevilling til at sælge de Varer, som han fører til Glückstadt og oplægger dér, til Hamborgere og andre fremmede, som vil handle med ham om dem, saafremt han ikke dér kan faa den Pris for dem, som han kan sælge dem for andre Steder, og ikke kan blive dem kvit. Og dersom han ikke kan faa solgt samme sine Varer, som han har oplagt i Glückstadt, hverken til Indbyggerne dér i Byen eller til fremmede, maa han igen udskibe dem og føre dem til de Steder, han vil, dog ikke til Hamborg. J. R. 9, 352.

— Aab. Brev om, at Achim von Bredow, Oberstløjtnant over det jyske Regiment, for nogen Tid siden har berettet, at Afgiften af de Tiender, som ligger til Restrup Hovedgaard, er sat saa højt, at han ikke kan taale at yde den. Kongen lod derefter udgaa Befaling³ til Tønne Friis til Hesselagger og Erik Grubbe til Tiele, Befalingsmænd paa Stjernholm Slot og Havreballegaard, om at undersøge Lejligheden og siden fastsætte, hvad han skulde yde af hver, saa at han kunde blive ved Magt, og

---

¹ D. v. s. lade grave en Grav omkring dem i Stedet for at omsætte dem med Gærder. ² Vandlinggaard, Starup S., Haderslev H. ³ 11. Marts 1637.

Tønne Friis og Erik Grubbe har saa efter Kongens Befaling fastsat følgende Afslag paa samme Tiender under Forbehold af Kongens Godkendelse, nemlig af Valdby¹ Sogn et Afslag af Kongens og Kirkens Part paa 2 Tdr. 6 Skpr. Rug, af Ladding Sogn et Afslag af Kongens Part for Liungballegaard for Tinden paa $\frac{1}{2}$ Td. Rug, $1\frac{1}{2}$ Td. Byg og $\frac{1}{2}$ Td. Havre og desuden paa $1\frac{1}{2}$ Td. Rug, af Saugbro Tiende af Kronens og Kirkens Part et Afslag paa 4 Skpr. Rug og 4 Skpr. Byg, som blev ydet af en Gaard, der er lagt under Restrupgaard, og desuden paa 4 Tdr. 7 Skpr. Rug og 3 Tdr. Byg, af Framløf af Kronens og Kirkens Part et Afslag paa 10 Tdr. Rug og 10 Tdr. Byg, af Foelby Sogn af Kongens Part et Afslag paa 3 Tdr. Rug og 3 Tdr. Byg, og af Skivholm Sogn, hvoraf Kongen tilforn har ladet gøre et Afslag af Kirkens Part paa 3 Ørte Rug og 3 Ørte Byg og afkortet 3 Ørte Rug og 3 Ørte Byg paa Kongens Part. Kongen bevilger, at det indtil videre maa forblive ved disse Afslag. J. R. 9, 353 b.

[13. April (Haderslev)]². Aab. Brev om, at denne Palle Pedersen i Foelby i Sabro Herred i Skanderborg Len har berettet, at hans afdøde Fader og Farfader har haft en Selvejergaard i fornævnte Foelby, paa hvilken de har haft Frihed, og da den nu er tilfaldet ham ved Arv, begærer han, at de [han og hans Hustru] maa beholde Gaarden paa deres Livstid med de samme Friheder, som hans Farfader og Fader har haft den. Til Gengæld herfor tilbyder han at tilskøde Kongen en ham tilhørende jordeggen Bondeejendom, kaldet Vestergaard, i Lading Sogn i Sabro Herred, som aarlig skylder $2\frac{1}{2}$ Td. Byg, 2 Tdr.³ Havre og 1 Fjerding Smør. Kongen bevilger, at Palle Pedersen og den Hustru, som han faar, maa beholde fornævnte Gaard i Sabro Herred med samme Friheder, som hans Fader og Farfader har haft den, dog at han snarest til Kronen skøder fornævnte sin jordegne Ejendom, kaldet Vestergaard, i Lading Sogn i Sabro Herred og overleverer Skødet til Laurits Ebbesen, Embedsmand paa Skanderborg Slot, som efter Kongens

¹ Formentlig en Fejlskrift i J. R. for: Voldby, Gern H.   ² Datum og Sted er glemt i J. R. Brevet er indført blandt Brevene af 13. April.

³ Dette Ord er glemt i J. R.

Befaling skal modtage Gaarden af ham. J. R. 9, 352 b. (Se Kr. Sk.).

13. April (Haderslev). Miss. til Laureids Ebbesen. Kongen har bevilget, at Palle Pedersen i Folbye i Sabro Herred i Skanderborg Len maa faa sin afdøde Faders Gaard i Folbye med samme Friheder, som hans Fader havde den, mod at han efter sit eget Tilbud tilskøder Kronen en ham tilhørende Selvejerbondegaard, kaldet Vestergaard, i Lauding Sogn i samme Herred, som aarlig skylder 2 $\frac{1}{2}$ Td. Byg, 2 Tdr. Havre, $\frac{1}{2}$ Fjerdings Smør og 1 Rdlr. Adressaten skal paa Kongens Vegne tage Skøde paa Gaarden, indskrive den i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for Skylden. J. T. 10, 67 b. K.

— Miss. til samme. Han har for kort Tid siden¹ faaet Befaling til at tiltale en Bonde, ved Navn Rasmus Nielsen Land, i Skanderborg Len for nogle falske Breve, som han menes at have benyttet. Da det nu berettes, at fornævnte Rasmus Land er rømt, skal Adressaten anvende den største Flid paa at bemægtige sig ham og siden forholde sig efter den forrige Befaling. J. T. 10, 68.

14. April (—). Miss. til Ernst Normand. Denne Gregers Handsen, forrige Fogedsvend paa Koldinghus Slot, har berettet, at han er blevet sendt til Viborg Snapsting med en Person, ved Navn Christen Jensen Freidsted, som en Tidlang har siddet fængslet paa Koldinghus Slot for adskilligt, som man har tillagt ham. Sagen er af dennes Fader blevet indstævnet for Landsdommeren i Nørrejylland, som har underkendt en Del af de i Sagen afgivne Vidnesbyrd. Da Gregers Handsen derefter igen skulde føre ham fra Viborg til Koldinghus, har Christen Freidsteds Fader, Farbroder og hans to Brødre ikke villet tillade Gregers Handsen at slaa Jern paa ham igen, idet de sagde, at han, selv efter den Dom, han havde faaet, godvilligt vilde være følgagtig til Koldinghus, og siden er saa Christen Freidsted ved sine Venners Bistand sluppet fra ham. Gregers Handsen har nu andraget om at faa nogen Hjælp til at bemægtige sig ham, og han mener i saa Fald nok at kunne faa fat paa ham. Ernst Normand skal lade Gregers Handsen, naar han

---

¹ 29. Marts 1639.

anmoder derom, faa de nødvendige Folk til at paagribe ham, og dersom han kan bemægtige sig ham, skal Adressaten holde den paagrebne i god Forvaring, tage Dom over ham og rette sig efter denne. Kongen har givet Gregers Handsen Respit til førstkommende Pinsedag til at opsøge Christen Freidsted. J. T. 10, 68 b.

14. April (Haderslev). Miss. til Fru Berte Friis, Enke efter Hr. Albret Skeel, om med det allerførste at underrette Kongen om, hvad der kan saas til Riberhus Ladegaarde¹ og til Møgeltønder. J. T. 10, 69. K.

— Miss. til Erik Grubbe [Aarhusgaard]. Da Holger Rosenkrantz til Rosenhollom har begæret 1 Gaard i Inderup By i Skodstrup Sogn i Lisbjerg Herred i Kalø Len i Jylland, men som ligger under Aarhusgaard, til Mageskifte for 1 Gaard i Skader By i Søby Sogn i Holoherred², der ligeledes ligger i Kalø Len, men hører under Aarhusgaard, skal han snarest indsende Erklæring til Kongen, om denne Gaard for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra hans Len. J. T. 10, 69 b.

15. April (—). Miss. til Otte Marsvin og Dr. Morten Madtsen, Superintendent over Aarhus Stift. Kongen har hørt den Person, Niels Pedersen³, som Thommis Juel til Sønderskouf som Hovedmand⁴ i Galting og tilhørende Sogne har kaldet til samme Sogne. Da Kongen har syntes godt om hans Gaver, har Kongen bevilget, at han maa beholde disse Sogne. Orig. i Landsark. i Viborg. J. T. 10, 70.

19. April (—). Miss. til Tolderen i Sundet om til Kongens Rørinstrumenter⁵ at indkøbe en Del spanske Rør, som behøves til samme Instrumenter, og endvidere en Del grove og smaa Strænge til Fiol de Gammerne⁶ og føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 418 b. K.

---

¹ J. T. har: Ladegaard.   ² Baade Skader og Søby er nu selvstændige Sogne i Sønderhald Herred.   ³ Niels Pedersen Maltbeck, Præst i Galten, Vissing og Hadbjerg S., Galten H.   ⁴ Han ejede Kollerup Hovedgaard i Hadbjerg S.   ⁵ K. har: Rør Instrumentister.   ⁶ Teksten lyder: til Fiol de Gammerne at bedrage [betrække] med.

19. April (Kbhvn.). Pas for Gabriel Rensberger, Øverstelieutenant over det sjællandske Regiment paa Heste og 2 Vogne samt fri Færge over Færgstederne i Sjælland, Fyen og Smaalandene, da han for sin Bestillings Skyld tit og ofte maa rejse frem og tilbage dér. Orig. i D. Kanc. Diverse orig. kgl. Bestallinger, Bevillinger og Benaadninger samt Pas. 2.

20. April (—). Kgl. Konfirmation paa det af afdøde Abraham Delahay, forrige Voldmester i København, 13. Maj 1634 udstedte Skøde til Hans Mandixen, Borger i København, paa en Grund udenfor Vesterport. Sj. R. 20, 69 b. (Tr.: KD. III, 189 f.).

— Aab. Brev om Forbud mod Udførsel af Salpeter. Sj. R. 20, 70. (Tr.: CCD. V, 9.).

— Miss. til Jørgen Vind. Niels Mortensen i Skieldeberg i hans Len [Herrisvad Kloster] har berettet, at hans Gaard forrige Aar af hastige Tordenslag af Lynild er blevet antændt og er brændt fuldstændig med alt hans Gods og Formue. Han er derved geraadet i stor Armod, saa at han maa søge Godtfolk om Hjælp, og han er ikke i Stand til at betale den aarlige Landgilde og Skat, som han ellers skal betale, med mindre der bevilges ham nogen Forskaansel. Da Kongen af Jørgen Vinds Erklæring erfarer, at det forholder sig som af ham angivet, bevilger Kongen ham Afslag paa et Aars Landgilde, nemlig fra 1638 til 1639. Det skal godtgøres Jørgen Vind i hans Afgift. Sj. T. 26, 418 b.

22. April (—). Miss. til Mogens Pax til Eriksholmb, Embedsmand paa Hølbæk Slot, Frederik Parsberg til Vogenstrup, Otte Brahe Pedersen til Torbenfeldt og Sigvort Urne til Raarup, Befalingsmand paa Roskildegaard. Der er opstaaet Trætte mellem to Byer i Odsherred i Dragsholms Len, nemlig Lomsaas og Ofverbye, om et Overdrev, som Ofverbye og Ebbeløcke Mænd tilholder sig. Denne Sag er blevet forfulgt ved en lang Proces ved Herredsting og Landsting, skønt først 8 Mænd har været paa Aastederne og gjort deres Afsigt. Lomsaas Mænd beklager sig over, at de hverken har Lod eller Del sammen med Ofverbye og Ebbeløcke Mænd i fornævnte Overdrev, uanset at det er blevet bevist for dem med et Tingsvidne, der er udstedt 1532, at Lomsinge Mænd i hundrede Aar

og mere ukæret har haft samme Overdrev til deres Kvæg. Disse 8 Mænds Afsigt har de indstævnet til Landstinget, og Landsdommeren har da henvist Sagen til gode Mænd. Lomsinge Mænd har derfor begæret Kongens Befaling til Adressaterne om, at de skal begive sig til Aastederne og undersøge, om de 8 Mænds Afsigt er saa lovlig, som den bør være, saa at den bør staa ved Magt. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til med det allerførste at begive sig til nævnte Aasteder, forlige de muligt om nævnte Overdrev opstaaende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 419. K.

22. April (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Hr. Peder Madtsen, forrige Skolemester i Laholm, som har forset sig med Lejermaal og derfor er dømt fra sin Bestilling, faar Bevilling til igen at kaldes til Kald eller Skole, som han efter Ordinansen lovligt kan kaldes til. Sk. R. 5, 269 b.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Georgius Reisner¹ faar Bevilling til fra Kongens Lande at udføre 7 Stkr. Fænød, enten Køer eller Øksne, og 2 „Ygned“², enten Heste eller Hopper, som han kan tilforhandle sig i Danmark, Kongens Told og Rettighed deraf dog uforkrænket i alle Maader. J. R. 9, 355.

— Lignende Bevilling til Uldaricus Jacobi til at udføre 4 Heste eller Hopper og 6 Øksne eller Køer, Jacobus Grynemand til at udføre 8 Øksne eller Køer og 4 „Øgnete“, Heste eller Hopper, og Henningius Sand til at udføre 6 Øksne eller Køer og 3 Heste eller Hopper. Udt. i J. R. 9, 355 b.

23. April (—). Aab. Brev, hvorved Hr. Jost Høg til Giorsløf, Hofmester paa det kongelige adelige Akademi Sorø og Befalingsmand paa Børglum Kloster, faar Bevilling paa

---

¹ Overskriften kalder ham Jørgen Reisner. Han og de andre kaldes tyske Præster uden Angivelse af deres Hjemsted. ² Formentlig = Øgnød, Trækheste, Trækdyr.

Enden af Sakristiet i Sorø Kirke til Begravelsessted for ham, hans Hustru og Børn. Sj. R. 20, 70 b. Samtidig Afskrift i D. Kanc. A II. 2. Pk. Diverse Titulaturer og Formularer I. 5: Diverse Brevformularer fra XVII. Aarh. (Tidligere: Top. Saml. p. Papir Sorø Nr. 114—a.).

23. April (Kbhvn). Aab. Brev, hvorved Fru Margrete von der Lühe, Jørgen Brockenhuus's Enke, faar Bevilling til at lade paagribe sin Foged Carsten Christensen, hvor og paa hvis Gods han end maatte opholde sig. Hun har berettet, at han er løbet bort og ikke har klareret sine Regnskaber. Hun er derved geraadet i stor Skade og har andraget om at maatte lade ham paagribe, for at hun ikke skal komme i større Skade. J. R. 9, 354 b.

24. April (—). Aab. Brev, hvorved denne Herman Kock faar Bevilling til frit og uhindret gennem Øresund at udføre 53 Jernstykker¹. Sj. R. 20, 70 b.

— Aab. Brev om, at Anders von Bockelom, Vagtmester paa Varberg Fæstning, som nu paa Grund af Alderdom er afsat fra Bestillingen som Vagtmester, da han er saa gammel, at han ikke længer kan forestaa den Bestilling, faar Bevilling til paa Livstid at beholde den aarlige Løn, som han hidtil har haft, medens han var i samme Vagtmesterbestilling, da han i langsommelige Tider har tjent fittigt og vel, Lønnen aarlig at betale af Lensmanden. Sk. R. 5, 270.

— Aab. Brev til alle Bønderne i Halland. Det berettes, at Fosse Bro ved Laholm i Halland er ganske og aldeles brøstfældig, saa at den vejfarende Mand ikke uden stor Fare kan komme over den. Da det er hele Landets alfare Vej, som Recessen og Kongens Forordning paabyder dem at istandsætte, befales det dem alle strængt, naar de tilsiges, straks at begive sig til nævnte Bro, istandsætte den med Flid og derefter holde den vel ved Magt, saa at den vejfarende Mand ikke skal have at beklage sig derover, men uden nogen Fare kan komme over den. Dersom nogen af dem er bosiddende for langt derfra, saa at de ikke kan arbejde paa den, tillades det dem at kontribuere dertil. Saafremt nogen af dem, naar de bliver tilsagt,

¹ Jernkanoner.

sidder Tilsigelsen overhørig og ikke møder, skal de tiltales og straffes som de, der ikke har Kongens Forordninger og Reces i Agt. Sk. R. 5, 270. K.

24. April (Kbhvn.). Aab. Brev om, at denne Hans Schrøder har berettet, at han i Skaane har tilforhandlet sig 40 Øksne, som han agtede at lade udskibe fra Landskrone til Meckelborger Land, men at han nu har faaet Befaling til at indtage Korn og føre det til Hertugen af Meckelborg. Kongen bevilger, at han, naar han har gjort Rejsen med Kornet, uhindret maa lade de 40 Øksne udføre, Kongens Told og Rettighed dog uforkrænket i alle Maader. J. R. 9, 355 b.

25. April (—). Pas for Anthonius Oselin, Købmand, og Guilliam Labbe, Baadsmand, af Frankrig. De har forrige Aar lidt Skibbrud og agter nu at begive sig gennem Kongens Riger og Lande paa Hjemrejsen til Frankrig. Sj. R. 20, 70 b.

— Aab. Brev, hvorved Vincents Bilde til Valbyegaard, faar Bevilling til at afhænde en Gaard i Skuldbøl i Hemmert Sogn i Nørre Herred i Lundensæs Len i Nørrejyland til en ufri Mand, ved Navn Jens Jensen, i Barndsbøl eller hvem der vil købe den af ham, da den ligger ham langt fra Haanden, saa at han ingen synderlig Gavn har af den. Sj. R. 20, 71.

— Miss. til Frederik Urne. Det berettes, at Borgemestre og Raad i Helsingør undskylder sig og ikke vil dømme i en Sag, der har tildraget sig mellem Kongen og en Dantziger Skipper, og paastaar, at de af Kongen er fritaget for at dømme i den. Adressaten skal tilholde nævnte Borgemestre og Raad straks at begive sig til Kongen med de Dokumenter, ved hvilke de mener at være fritaget for at dømme i den Sag. Sj. T. 26, 420. K.

— Miss. til Ifver Krabbe Taggesen. Hr. Claus Daa til Borreby, Rigens Admiral og Befalingsmand paa Dragsholm Slot, har berettet, at en Møller, ved Navn Lauridts Nielsen, som boede i Borreby Mølle, for et Aar siden har myrdet en Hollænder dér og straks er rømt, hvorefter han for samme morderiske Gerning blev svoret fredløs, hvilket blev stadfæstet af Danmarks Riges Raad. Hr. Claus Daa har nu faaet sikkert at vide, at samme Møller har sit Tilhold i Varberg Len og at hans Kvinde, ved Navn Anne Møllers, nu nylig er sejlet fra

Skibsholm i Antvorskov Len med en Skipper, ved Navn Mons paa Bjerget, op til Halland. Ifver Krabbe skal hemmeligt lade anstille Undersøgelser herom for at faa Vished om, hvor samme Møller opholder sig med sin Kvinde, bemægtige sig ham og siden sende ham velforvaret til København. Til bedre Sikkerhed sendes til ham denne Brevviser, som kender Mølleren. Sk. T. 6, 333 b.

25. April (Kbhvn.). Lignende Miss. til Otte Thott om at søge efter samme Møller i Baahus Len, kun at der i dette Brev blev sat, at Anne Møllers var sejlet fra Skifholmb med en Skude, der tilhørte Anders paa Birkerød i Kalsund¹. Udt. i Sk. T. 6, 334.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland om at holde 1000 Render i Beredskab til Vedligeholdelse og Reparation af Vandkunsterne paa Kongens Slotte og om straks at sende Skipper Jens Mickelsen med 300 Render ned til Brug ved Vandkunsten paa Haderslevhus. Udt. i Sk. T. 6, 334.

— Bestalling for denne Jens Lassen som Skovrider i Aakær Len med en aarlig Løn af 16 Dlr., en sædvanlig Hofklædning, Foder og Maal paa en Hest og 4 Dlr. om Maaneden i Kostpenge, fra 1. Juni 1638 at regne, at betale af Lensmanden paa Skanderborg Slot. [Med Artikl. 1—6]. J. R. 9, 356.

— Aab. Brev, hvorved denne Philip Julius Bornemand, tyske Kancellis Forvalter, faar Bevilling paa det Provsti i Vendsyssel, som nu er ledigt efter afdøde Holger Bilde. Han maa straks overtage Provstiet med al dets Rente og rette Tilliggende til alle Kirker i de Herreder, som ligger til samme Provsti, og beholde det kvit og frit indtil videre. Han skal nøje paase, at der sker Kirkerne Skel og Fyldest og have tilbørligt Tilsyn med alt. J. R. 9, 358.

—² Miss. til Forstanderen for Aarhus Hospital om at optage denne Markus Meyer, som en Tidlang har været For-

¹ Muligvis er ment: Bjørkø ved Kalvsund, Vestre Hisinge H., Baahus Len.

² Dette og de følgende Miss. indtil 30. April incl. er i J. T. dateret Haderslev, men i de bevarede Koncepter og Orig. til samme dateret København. I Sj. T. er alle Miss. indtil 13. April dateret Haderslev, men fra 19. April af Kbhvn. Det maa derfor antages, at Haderslev

stander for det, i Hospitalet, naar der bliver Plads ledig, og give ham nødtørfigt Underholdning ligesom de andre Hospitalslemmer. J. T. 10, 70.

26. April (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Vind til Gundestrup og Sten Beck til Frøsøf, Rentemestre. Peder Christensen, Borger i København, har berettet, at han et Aar, nemlig fra 1626 til 1627, har været Skriver paa Dronningborg Slot, da Oluf Parsberg til Jernit, Embedsmand paa Trundhiemb Slot, var forlenet dermed. Samme Aar udgik Kongens Befaling om, at Lenenes Indkomst skulde sendes til Kongens Lejr i Befæstningen Glückstadt, hvortil der skulde fragtes Skibe, og at Tredjeparten af deres Fragt skulde betales dem. Han fragtede derfor i Lensmandens Fraværelse et Skib af Jens Bang, Borgemester i Aalborg, og lovede ham i Fragt af Lasten, baade af Malt og Mel, det samme, som andre fik paa Kongens Vegne paa lige Steder og Farvand, efter en Kontrakt, der blev sluttet mellem dem. Peder Christensen betalte straks, da Jens Bang indtog sin Ladning, denne 140 Sletdlr., hvilket han ogsaa førte til Regnskab, og ikke mere, men siden har Jens Bang søgt ham i København for Resten af samme Fragt, nemlig 420 Sletdlr., og faaet Dom over ham, saa at han maatte betale Jens Bang nævnte Rest. Han begærer nu, at disse 420 Sletdlr. igen maa blive erlagt til ham. Saafremt Peder Christensen kan bevise, at Kornet er leveret til Glückstadt og at han har betalt hele Fragten og ikke har ført mere end de 140 Sletdlr. til Regnskab, skal Adressaterne lade ham faa Betaling for det øvrige af Renteriet. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Instruks for Jesper Friis, Skibskaptejn, med Kongens Skib, kaldet Norske Løve, paa Rejse herfra til Kieler Fjord. Han skal oppebie den kejserlige Gesandt Grev Kurtz ved Christianpris og føre ham og hans Ledsagere derfra til Danzig, hvorefter han straks skal forføje sig tilbage. Paa Rejsen frem og tilbage skal han ikke anmode¹ nogen om noget,

---

er en Fejlskrift i J. T. efter 19. April, og Stedet er derfor her rettet til Kbhvn.

¹ D. v. s. stille Krav om andre Æresbevisninger (Salut o. lign.) end Strykning.

undtagen at stryge paa Danmarks Riges Strømme, saafremt han ikke bliver angrebet. Sj. R. 20, 71.

26. April (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved denne Jacob Grünewont¹ faar Bevilling til at faa gjort Arrest paa en Mand, ved Navn Albret Smid, af Stockholm, hans Skib og hans Gods, naar han eller det ankommer til Øresund, indtil han lovligt bliver tilfredsstillet af ham, dog at Jacob Grünewont stiller nøjagtig Kavtion for, at han vil føre Sagen ved Retten og staa Modparten til Rette, dersom han taber Sagen. Jacob Grünewont har berettet, at han har ligget i Proces et halvt Aarstid i Stockholm i Sverige med nævnte Albret Smid. Han havde indgaaet 3 Kontrakter med ham, men han overholdt ikke nogen af dem. Ligeledes har der tit og ofte været forordnet Likvideringsmænd, som skulde bringe Sagen til Endelighed mellem dem, desuden har han ogsaa taget mange Stævninger over ham for Borgemestre og Raad i Stockholm. Han er dog i ingen Maade kommet til Ende med ham, men er af Borgemestre og Raad i Stockholm i langsommelig Tid blevet opholdt med Trætte, uden at der er afsagt nogen Kendelse. Han har nu faaet at vide, at nævnte Albret Smid med det første agter at sejle til England gennem Øresund, og han har derfor andraget om Bevilling til at faa gjort Arrest paa Albret Smid, naar enten han selv eller hans Skib og Gods ankommer til Øresund, indtil han kan blive lovligt tilfredsstillet. Sj. R. 20, 71 b.

— Miss. til Tolderne i Øresund. De skal af alle Eng-lændere, Skotter og Irlændere, som sejler frem og tilbage gennem Øresund, ud over den i Aaret 1638 paabudte For-højelse og den anden sædvanlige Told oppebære en hundredste Pendinge² mere end tilforn. Og da de nævnte Folk hidtil har givet 1 Rosenobel af hvert Skib, skal de nu herefter give dobbelt. Denne Told skal specificeres og beregnes særskilt i Toldbøgerne og ikke sammenblandes med eller indføres blandt den forrige Told. Sj. T. 26, 420. K.

— Miss. til Frederik Urne. Denne Thomas Gilmour, der tjener Jacob Makelius, har berettet, at han sidste Efterhøst

¹ Han kaldes desuden Grunnewont og i Navneregistret til Sj. R.: Grunewant. ² D. v. s. 1 Procent.

kom fra Stockholm med 600 Musketter, 2000 Bandoler og 2000 Stormhatte til Øresund. Da han med denne Munition agtede at sejle til Skotland, blev han anholdt i Øresund, og samme Munition blev af deres Faktor oplagt i Helsingør. Han har nu begæret Tilladelse til at føre samme Munition gennem Sundet til Nederland. Kongen tillader denne Thomas Gilmour at føre samme Munition gennem Sundet til Nederland efter hans eget Tilbud og ikke til Gottenborg, som først nu omtales og aldrig er omtalt. Den svenske Resident skal kavere for, at samme Munition ikke føres til andre Steder end til Nederland. Sj. T. 26, 420 b. K.

26. April (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Øresund. Naar der til Øresund ankommer Skibe, der angiver sig for svenske, og der tvivles om, at det er saa, skal de sende dem til København, for at de dér kan blive tilbørligt eksamineret, enten af Kongen selv, hvis han er til Stede, eller i Kongens Fraværelse af Hr. Corfits Ulfeldt til Egeskouf, Statholder i København og Befalingsmand paa Møens Slot. Sj. T. 26, 421.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt, hvorved ovenstaaende Miss. til Tolderne i Øresund kommuniseres ham, med Tilføjelse af, at naar saadanne Skibe af Tolderne sendes til København og Kongen ikke er til Stede, skal Adressaten i Kongens Fraværelse nøje eksaminere dem. Sj. T. 26, 421.

— Miss. til samme. Denne Otto Broches af Lübeck har berettet, at han i Aaret 1635 i et Skib, der tilhørte Skipper Peder Jansen Duncker af Glückstadt, havde 16 Læster Hvede og 10 Læster Rug, som tilhørte ham og af ham var sendt fra Danzig. Dette hans Gods er først af Borgemestre og Raad i Helsingør og dernæst af Jørgen Seefeld, Landsdommer i Sjælland og Befalingsmand i Ringsted Kloster, tildømt ham og frikendt, og han har nu begæret at faa bevilget Betaling for samme Hvede og Rug. Adressaten skal lade ham faa Betaling derfor efter den det Aar her i Landet gældende Pris, enten i Priseskibe eller Gods. S. T. 26, 421 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Jomfru Johanne Lykke Ifversdatter faar Bevilling til herefter selv at være sin egen Værge, selv oppebære Indkomsten af sit eget Gods og anvende den til sin Nytte, hvormed hendes Værge skal have Tilsyn, samt

afhænde sit Strøgods og igen tilforhandle sig et Stykke samlet Gods, dog at det sker med hendes næste Slægts og Venners Raad og Samtykke. J. R. 9, 358 b.

26. April (Kbhvn.). Miss. til Otte Marsvin. Han har for nogen Tid siden faaet Befaling til at tilforordne nogle bestemte Mænd i Randers til at revidere Pouel Baltstersens Regnskaber, som denne skulde aflægge paa Hospitalets Vegne sammesteds, da han har forestaaet Hospitalet i nogle Aar. Disse Regnskaber er nu reviderede af de af ham dertil forordnede Mænd, men Pouel Baltersen paastaar, at de nægter ham Kvittans for dem. Adressaten skal tilholde de Mænd, som har revideret Regnskaberne, at give ham fuld Kvittans for dem, medmindre de har noget at sige paa dem, saa at man engang kan komme til Ende med dem. J. T. 10, 70 b. K.

— Miss. til samme. Kongen har bevilget, at Pofvel Baldtersen, Byfoged i Randers, herefter maa være fri for al borgerlig Tyngde, saa længe han betjener denne Bestilling. Naar der bliver en Tiende, som ikke bruges til Kongens egen Ladegaard, ledig dér ved Byen, skal Adressaten lade ham faa den for sædvanligt Fæste, Afgift og andet medfølgende Udlæg¹. J. T. 10, 70 b. K.

27. April (—). Miss. til Axel Urup til Vognøe, Guvernør i Christianpris. Da Kongen har forordnet, at Kongens Skib, kaldet Den norske Løve, skal begive sig fra København til Christianpris for dér at indtage Grev Kurtz og hans Comitatus og føre dem til Danzig, skal Adressaten til samme Skib skaffe alt hvad ferskt Grev Kurtz og hans Comitatus kan have fornøden paa Rejsen til Danzig, og føre det til Regnskab. Orig. i D. Kanc. Diverse orig. Lensbreve og orig. kgl. Miss. til Lensmænd. J. T. 10, 71. K.

— Aab. Brev, hvorved Villom Linton², Borger i Ystad, faar Bevilling til at udføre 16 Læster nedsaltet Kød fra Riget, dog Kongens Told og Rettighed uforkrænket i alle Maader. Han har paa Bertzøe³ og Jordberg Gaard i Skaane købt et Parti Øksne, men da der opstod Sygdom blandt

¹ Ordet Udlæg er glemt i J. T.   ² Han kaldes: Lintorm og Linton.

³ Formentlig Bjersø Ladegaard, Kærstorp S., Færs H.

dem, lod han dem slagte og nedsalte, og dette Kød, der beløber sig til 16 Læster, har han begæret at maatte udføre fra Riget. Sk. R. 5, 271.

27. April (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Henrik Gyldenstjerne til Svanholmb faar Bevilling til i Lensmandens og Bispens Nærværelse at udse sig et Begravelsessted i Østerløf Kirke, som er hans rette Sognekirke¹, og dér at bygge en Begravelse til sig, sin Hustru og deres Arvinger. Sk. R. 5, 271 b².

— Kgl. Konfirmation paa et af Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand paa Bornholm, under Forbehold af Kongens Stadfæstelse, paa Hammershus den 16. Oktober 1635 udstedt Købebrev, hvorved han til Sander Pedersen, Borgemester i Hasle, sælger 2 Stykker Jord, liggende udenfor Hasle. Det ene ligger Norden for Byen og strækker sig i Øst fra Jens Lofts nye Lykkegærde Nord ud til en Stenhob nedenfor Peder Klingis gamle Lykkegærde og siden lige i Vest ved Alvejen, det andet Stykke ligger Syd for Hasle mellem Damlykken og Vangen og strækker sig fra den nordre Ende af Damlykken og i det nordøstre Hjørne derfra i Vanggærdet mod Syd lige fra Damlykkekærdet og mod Øst til Bondegærdet, for hvilke 2 Stykker Udemarksjorder Holger Rosenkrantz har oppebaaret Betaling. Der har paa samme 2 Stykker Jord været 8 uvildige Synsmænd, hvis Afsigt er overleveret Holger Rosenkrantz. Sk. R. 5, 271 b.

— Miss. til Mads Koefoed, Landsdommer paa Bornholm, Christian Maccabæus til Skoufsholm og Sifvert Gagge til Myrregaardt. Sander Pedersen, Borgemester i Hasle, har berettet, at Raadmændene og de fleste Borgere i Hasle³ i Kornets bedste Vækst uden Dom eller Rettergang har nedrevet hans Gærde om et Stykke Jord, som han under Forbehold af Kongens Godkendelse havde købt af Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand paa Bornholm, hvorved Kornet er traadt under Fæfod til største Bekostning for ham. Mads Koe-

¹ Som Ejer af Karsholm i Østerslev Sogn, Villands H. ² Tr. i Udt. i Vedel Simonsen: Elvedgaards Hist. 1. H. S. 131. ³ Den kaldes Hasle og Hasløf.

foed har efter Kongens Missive, dateret København den 21. Februar 1638, dømt i samme Sag, at Borgerne skulde betale den Sander Pedersen saa ubilligt tilføjede Skade og aftinge med Kongens Befalingsmand sammesteds, hvilket dog ikke er sket. Adressaterne skal begive sig til Hasle, indstævne Raadmændene og den gemene Mand for sig, nøje undersøge, hvem der har været de virkelige Ophavsmænd til denne Gerning, dømme, saa at de straffes tilbørligt derfor, og give Parterne deres Kendelse beskrevet. Sk. R. 5, 272 b.

27. April (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Denne Peder Andersen, forrige Kirkeværge i Vester Mariæ Sogn paa Bornholm, har berettet, at han paa Bornholms Landsting har erhvervet en Dom over Jens Søfrensen, Borgemester i Rønne, paa Grundlag af et Haandskrift, som denne har udstedt til Rasmus Nielsen, Kirkeværge i Vester Mariæ Sogn, paa noget Byg og Havre, som han var Vester Mariæ Kirke skyldig, idet Jens Søfrensens Haandskrift blev leveret ham til Indtægt, da han efter Rasmus Nielsens Død blev forordnet til Værge i samme Sogn. I Dommen blev Jens Søfrensen tilfundet at skulle indfri samme Haandskrift inden 15 Dage eller lide Nam i sit Bo. Over denne Dom har Jens Søfrensen taget Stævning for at faa Sagen procederet og forhørt dér paa Landet af Kongens Kommissarier for at opholde Sagen længere til større Omkostning og Besvær for Peder Andersen og maaske til Skade for Kirken i Fremtiden. For at Kirken ikke til sin Tid skal lide Skade, skal Adressaten i Jens Sørensens Bo ved Nam udtage saa meget, som denne skylder nævnte Kirke, med de derpaa anvendte Omkostninger og lade det sætte in seqvestro, indtil Kommissarierne har afsagt Dom i Sagen. Derefter skal det følge den, som er berettiget dertil. Sk. T. 6, 334 b.

— Miss. til Ifver Krabbe paa Varberg. Efterskrevne fire Mænd i Varberg Len, nemlig Peder Torstesens i Hellegaard, Hans Olsen i Torpe, Bent Torsen i Roufvestrup og Anders Pedersen i Semb, har berettet, at deres Gaarde er ganske ringe paa Ager og Eng, saa at de ikke er i Stand til at yde deres aarlige Landgilde og blive ved Magt. De har derfor begæret at faa et aarligt Afslag derpaa. Af Ifver Krabbes Beretning ses det, at de ikke kan blive ved Magt, hvis de ikke faar efter-

givet Halvparten af deres aarlige Landgilde. Kongen bevilger dette, hvilket han skal føre til Regnskab. Sk. T. 6, 335.

28. April (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Krag. Da Tommis Kaas til Ørendrupt har begæret 1 Gaard i Emb By i Blystrup Sogn i Sønder Herred i Mors i Dueholms Klosters Len til Mageskifte for 1¹/₂ Gaard i Stourup¹ By i Øring Sogn i Sønder Herred i Mors, skal han besigte dette Gods og snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 10, 71 b.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Da Tommis Kaas til Ørendrupt har begæret 4 Gaarde og 1 Bol i Emb By i Blystrup Sogn til Mageskifte for 1 Gaard i Øring By og Sogn, 1 Gaard i Visløf By i Virsløf² Sogn, 1 Gaard i Synderslef³ By i Øster Adsels Sogn, 1 Bol i Rested By og Sogn og 1 Ejendom i El søe By og Sogn, alle i Sønder Herred i Morsland i Halds Len, skal han snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 10, 72.

29. April (—). Instruktion for Hendrik Mund til Serridtsløfgaard, Skibshovedsmand, paa Rejsen til Spitsbergen. Han skal være Admiral for 3 af Kongens Skibe, som skal være i Flaade sammen, nemlig Lindormen, paa hvilken han selv skal være, den kronede Stockfisk og de to Løver. Med disse Skibe skal han konvojere Indvaaner i København Johan Brams Skibe til Spitsbergen og blive dér, saa længe Johan Brams Skibe er paa Hvalfiskeri. Han skal i alle Maader nøje have Kongens Højhed i Agt paa sine tilbørlige Steder og ikke tilstede nogen at fiske under de Grader og saa vidt det er bevilget Johan Bram at fiske, ikke heller taale, at der gøres ham nogen Forhindring paa samme Steder mod hans Privilegium, men afværge al fjendtlig Anmoding⁴, være sig af Franske eller Hollandske, det mest og yderst mulige. Saafremt det ikke hjælper med gode Formaninger, som først skal ske med bedste Manering og Erindring om, hvad Ulæmpe der i Fremtiden kan følge af deres

¹ Stourup, Ørding S.

² Vejerslev.

³ Sillerslev, Ø.-Assels S.

⁴ Anmasselse, Forlangende.

Dumdristighed, skal han bruge de Midler, som er forordnet inden Skibborde mod al Fjendtlighed, og i alle Maader have Kongens Højhed tilbørligt i Agt. Naar Johan Brams Skibe er til Ende med deres Fiskeri og igen vil paa Hjemreisen, skal han med sine Skibe konvojere dem hjem igen. Sj. R. 20, 71.

29. April (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Ifver Vind til Nørholmb, Øverste Sekretær og Befalingsmand over Lundensæs [Len], faar Bevilling til fra Børnehuset at lede Vand ind i den Gaard i Løvestrædet, som han nylig har tilforhandlet sig af de Rosenkrantz. Sj. R. 20, 72. (Tr.: KD. III, 190.).

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Kongen har bevilget Bønderne i Vordingborg Len 5 Læster Byg til Sædekorn, dog at det føres til Indtægt i hans Regnskab næste Aar. K. Sj. T. 26, 447 b¹.

— Oprejsningsbrev for Mads Rasmussen², som for nogen Tid siden er dømt fra sin Ære for nogle Ord, som han har sagt om Niels Lauridsen, Foged paa Taasinge, og som han ikke kunde bevise, hvorfor han nu har begæret Kongens Oprejsningsbrev. F. R. 4, 188 b.

— Aab. Brev, hvorved Hening Pogwisch til Hollegaard faar Bevilling paa Tienderne af Rolsted og Allerup i Aasum Herred og én, kaldet Penhell³, i Odense Herred, alle i Odensegaards Len i Fyen, for tilbørligt Fæste og sædvanlig aarlig Afgift. naar de, som nu har dem i Fæste, dør, saafremt de er belejlige for Skinderupgaard eller ligger saa nær derved, at de kan lægges dertil. F. R. 4, 189.

30. April (—). Aab. Brev, hvorved der til Mandø Kirke i Riberhus Len, der er ganske forfalden, saa den ikke lettelig kan blive genopbygget og istandsat, med mindre den faar nogen Hjælp af de andre Kirker i Riberhus Len, som er formuende, bevilges nedennævnte Penge af efterfølgende Kirker: af Darrum 10 Rdlr., Vildsløf 8 Rdlr., Ostrup⁴, Gioring og

---

¹ I Sj. T. er Brevet dateret 29. Maj, K. har Datoen 29. April. Konceptens Datum synes rigtig, da 29. Maj vel er et lovlig sent Tidspunkt til Udsæd. ² Mads Rasmussen i Svendborg. Om hans Beskyldninger mod Niels Lavridsen Oldemerstoft se Miss. af 13. April 1636. ³ Maaske Fejlskrift i F. R. for: Bellinge. ⁴ Aastrup, Gørding H.

Jernved 6 Rdlr., Starup, Verup¹, Bramming og Hunderup hver 2 Rdlr., alle i Gørding Herred, af Nykierk, Grimstrup, Øse, Jerne, Brøndom og Guldagger hver 6 Rdlr., Sneom, Tierneborg² og Alslef hver 4 Rdlr., Faborg³, Orre⁴, Nesbjerg, Skats, Nebel og Hoestrup hver 2 Rdlr., alle i Skads Herred, af Feuling 6 Rdlr., Holsted, Maldt, Folding, Veine⁵ og Leborg, hver 2 Rdlr., alle i Malt Herred, af Janderup, Aael og Lunde hver 6 Rdlr., Henne, Lyddom, Nebel og Varde St. Ibs Sogn⁶ hver 4 Rdlr., af Outrop, Kvong og St. Nicolai Sogn [i Varde] hver 3 Rdlr., Villem⁷, Hoe og Lyne hver 2 Rdlr., af Oksby 1 Rdlr., alle i Vester Herred, af Møgeltønder og Daller hver 6 Rdlr., begge i Tønder Herred, af Emmersløf i Høfversherred⁸ 6 Rdlr., af Balmgom⁹ og Døstrup, hver 8 Rdlr., Medolden¹⁰ og Visby hver 6 Rdlr. og Randerup 4 Rdlr., alle i Lø Herred. Det befales Kirkevægerne til fornævnte Kirker straks at fremsende ovennævnte til Mandø Kirke paabudte Penge til Gregers Krabbe til Torstelund, Embedsmand paa Riberhus Slot, og Dr. Jahan Borkardsen, Superintendent over Ribe Stift. J. R. 9, 359.

30. April (Kbhvn.). Miss. til Gregers Krabbe, Lensmand paa Riberhus, og Bispen i Ribe. Da det berettes, at Mandø Kirke i deres Len og Stift er ganske forfalden, har Kongen paabudt Kirkerne dér i Lenet efter hosføjede aabne Brev at yde Mandø Kirke mulig Hjælp til dens Reparation. Adressaterne skal af Kirkevægerne til hver Kirke modtage de i det aabne Brev paabudte Penge, lade dem anvende til Kirkens Genopbyggelse og have Tilsyn med, at den bliver genopbygget med det allerførste. J. T. 10, 72 b. K.

1. Maj (—). Aab. Brev, hvorved denne Gotfred Freylich, der nu agter at nedsætte sig som Barber i Helsingør, faar Bevilling paa at være fri for Skat, Skyld og al Byens Tyngge og uhindret bruge sit Haandværk og sin Næring. Han skal være forpligtet til at læge og kurere Soldaterne paa Kronborg Slot og ellers lade sig bruge i Kongens Tjeneste, mod en aarlig Løn af 100 Kurantdlr., fra Paaske 1638 at

¹ Vejrup.   ² Tjæreborg.   ³ Faaborg.   ⁴ Arre.   ⁵ Vejen.
⁶ St. Jakobi Sogn i Varde.   ⁷ Billum.   ⁸ Højer Herred.   ⁹ Ballum.
¹⁰ Mjolden.

regne og saa længe han er i Kongens Tjeneste, at betale af Toldboden i Helsingør ved Tolderen. Sj. R. 20, 72 b.

1. Maj (Kbhvn.). Instruktion for Jan Jansen paa Kongens Skib Markatten. Han skal straks begive sig til Lyb-sker Reide og dér stille sig under den dér forordnede Admiral Køn Jockumb Grabows Kommando indtil videre Ordre. Sj. R. 20, 72 b.

— Miss. til Hermand Holst og Gottert Bram, Toldere i Øresund. Naar Christian Rotterdam, Fuldmægtig for Hr. Adolf Friderich, Hertug til Mecklenburg, Fyrste til Venden, Administrator af Stiftet og Greve til Schwerin, Herre til de Lande Rostock og Størgaard¹, henvender sig til dem med dette Brev, skal de lade ham passere frit gennem Øresund med 24 Foder Rhinskvin. K². Udt. i Sj. T. 26, 422.

— Aab. Brev, hvorved Jomfru Kirsten Mund faar Bevilling til med sin nærmeste Værges Samtykke at sælge en Del Strøgods, som hun har liggende i Jylland, og til at sætte Pengene paa Rente, idet hun hævder, at det vil være mere gavnligt for hende at leve af og beløbe sig til mere end Landgilden af nævnte Gods, naar Omkostningerne fradrages. F. R. 4, 189.

—³ Aab. Brev, hvorved Jahan Brockenhuus til Lerbeck, og hans Børn og Arvinger, hvem Hansted Hovedgaard tilfalder efter ham, faar Bevilling paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Hansted Sogn i Vor Herred i Skanderborg Len, som han nu har i Fæste, for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift. J. R. 9, 396.

— Miss. til Gunde Lange, Otte Marsvin og Erik Grubbe, „hver sit Brev“. Disse Brevvisere fra Meckelborrig Johan⁴ Thiers, Claus Freieling og Hans Brusoe har berettet, at deres Svoger, ved Navn Isaack Sicken, er død i Hamborg og at de er hans Arvinger. Da han har haft sin Handel i Jylland og har

---

¹ Stargart.   ² K. er under Teksten dateret 30. April, bagpaa 1. Maj, ligesom i Sj. T.   ³ Under Overskriften: Maius er her efter Brevene af Maj Maaned indført et Brev af 1. Maj, et udateret Brev og derefter Brevene af Juni Maaned.   ⁴ Læsningen af Navnet er ikke helt sikker. Der staar nærmest: Johom. Efternavnet maa vist læses som ovfr., men der mangler T-stregen i det første Bogstav.

Tilgodehavende udestaaende i Jylland, har de som hans rette Arvinger begæret at maatte forhjælpes til samme Tilgodehavende. Adressaten skal forhjælpe dem til samme Tilgodehavende, saavidt det er billigt. J. T. 10, 72 b.

1. Maj (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Seefeld. Han har berettet, at det Hus paa Hald Slot, hvori Borgestuen og Køkkenet findes, er ganske brøstfældigt, saa at det maa befrygtes, at det skal falde ned af sig selv, dersom det ikke tages ned i Tide. Kongen tillader, at han maa lade det tage ned og i Stedet bygge et andet, dog at det sker med den ringest mulige Bekostning og at det Tømmer og de Sten, som findes i det gamle Hus og som er tjenlige dertil, bruges til det nye Hus. Han har endvidere berettet, at Smedjen er brændt i Hr. Knud Gyldenstjernes Tid. Han maa lade en anden opbygge og føre det altsammen til Regnskab. J. T. 10, 73. K.

— Miss. til Axel Urup. Da Kongen har bestemt, at der af hver Centner Salpeter, som passerer gennem Kongens Lande, skal gives 14 Speciedlr. i Told, skal han, dersom der indkommer nogen Salpeter, som skal til Kiel, tage 14 Speciedlr. i Told af hver Centner. Dersom der ikke er Penge hos Salpeteren, som Tolden kan betales med, skal han tage saa meget af Salpeteren, som Tolden kan betales med, regnet efter den Pris, som det bliver ansat til. Der tilsendes ham en Pinke, som han skal lægge tvært overfor Christianpris, til at passe paa, at der ikke kommer Salpeter i Land, særlig ved Nattetid. J. T. 10, 73 b. K.

— Miss. til Otte Marsvin. Tommis Juel til Synderskouf har berettet, at Adressatens Delefoged i Dronningborg Len, ved Navn Thommis Sørfrensen, den 5. Februar sidstforleden har frembaaret en falsk og løgnagtig Klage, gaaende ud paa, at Niels Pedersen, som blev indsat i Galten Kald, i Randers i en Borger Hands Svendsens Hus med sin Kniv og Gaffel skulde have søgt en Mand, ved Navn Niels Christesen, i Krogsagger og spildt hans Mjød. Denne [Hands Svendsen] har siden sammen med andre Godtfolk, som var til Stede dér, benægtet denne Klage, idet Niels Pedersen ikke skal have snakket eller talt hverken godt eller ondt eller haft noget med samme Mand at bestille i nogen Maader og hverken saa eller kendte ham. Endvidere er der indført et andet Vidne i en Dom, som „Satt-

fogden¹ Las Jendsen i Hadbierrig har udstedt, som ogsaa er Tjener til Dronningborg Slot, men Las Jendsen benægter at have underskrevet dette Vidne, som dog nok skal befindes at være usandfærdigt; ti alle de fire Vidner, som den Dag blev udstedt paa Tommis Juel og hans Hustru², er underskrevet med én Haandskrift under alle fire. Otte Marsvin skal tiltale forskrevne Vidner ved Lov og Ret for denne Utilbørlighed, tage Dom over dem og derefter lade dem straffe. J. T. 10, 74.

2. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Claus med flere. Da Kongen af Hensyn til Tidens farlige Tilstand anser det for rigtigt, at der anstilles Overvejelser om hans Rigers og Landes Sikkerhed, skal Adressaterne tale med Adelen i N. N. Land om at udpege to Befuldmægtigede, som straks og med det allerførste kan begive sig til København og sammen med de andre Provinsers Befuldmægtigede tage Beslutning om, hvad Sagens vigtige Beskaffenhed udkræver. Næmlig: Hr. Jørgen Urne og Hr. Claus Daa i Sjælland, Claus Brockenhuus og Sten Bilde i Fyen, Jost Frederik von Pappenheim i Lolland, Hr. Henrik Hvitfeldt og Gunde Rosenkrantz i Skaane³. Sj. T. 26, 422. K.

— Miss. til Otte Termo om at lade Karen Jørgensdatter, Enke efter M. Sven i Odense, for Betaling faa 6 Stkr. Dyr og 8 Harer i Koldinghus Lens Skove til hendes Søsters Bryllup. Sj. T. 26, 422 b.

— Miss. til Hr. Tage Thott [Ottesen, Malmøhus]. Kongen har for nogen Tid siden forordnet, at Kirkerne i Malmøhus Len skulde yde Hjælp til Istandsættelsen af Halmstad Kirke. Han skal af alle Kirkestole⁴ i Malmøhus Len lade udskrive, hvor meget hver Kirke har givet dertil, og give det beskrevet til afdøde Erik Rosenkrantz's⁵ Arvinger eller til Borge-mestre og Raad i Halmstad. Sk. T. 6, 336.

— Lignende Miss. til Jokim Beck [Kristianstad] om at lade udskrive af alle Kirkestole i Villands Herred og Gers Herred, hvor meget hver Kirke har givet til Istand-

¹ Maaske = Sættefogden, Fuldmægtig hos en Foged.   ² Maren Bølle.

³ Disse to for Skaane findes kun i K., der er stilet til dem; de er glemt i Sj. T.   ⁴ Kirkens Regnskabsbog.   ⁵ Han var Lensmand over Halmstad til sin Død 1637.

sættelsen af Halmstad Kirke, „og ellers lyder som det forrige til Hr. T. Thott“. Udt. i Sk. T. 6, 336.

2. Maj (Kbhvn.). Proklama¹ for Erik Qvitzov til Elved, der har berettet, at han er megen Gæld bortskyldig her i Danmark, at han paa Skiftet efter sin afdøde Hustru Fru Anne Krabbe har lovet hendes Fader² Hendrik Bilde til Tirsbeck og hans Medarvinger, afdøde Anne Krabbes Søkende og Svoger at ville betale sin og sin afdøde Hustrus Gæld uden Skade for dem mod den Forskrivning, som bemeldte hans Hustrus Fader, Søkende og Svoger har givet ham paa Gieldskouf Gaard og Gods. For denne Forskrivning var Hr. Jørgen Beck til Hvedholm, Embedsmand paa Hagenskov Slot, og Falk Gjøe til Hvidkild Forlovere for ham til Hendrik Bilde og hans Medarvinger, og Erik Qvitzov og hans Forlovere kan ikke blive løst fra denne Forsikring eller fra deres Haand og Segl, førend Erik Qvitzovs og hans afdøde Hustrus Gæld bliver lovlig proklameret og fyldestgjort. Kongen paabyder herved alle, som maatte være i Besiddelse af Breve med Erik Qvitzovs og hans afdøde Hustrus Haand og Segl, inden Aar og Dag efter dette Brevs Læsning paa Landstingene enten selv eller ved deres Fuldmægtige at give dette til Kende, lade Brevene læse og forkynde dér og fremvise Brevene for Landsdommeren i vedkommende Land, som siden skal give Erik Qvitzov Underretning derom, enten skriftligt eller mundtligt, inden forskrevne Tid. F. R. 4, 189 b.

— Aab. Brev til Bønderne paa Lavind, som ligger til St. Knuds Kloster, om, at Kongen har befalet Hr. Christian Friis til Kragerup, Kongens Kansler og Befalingsmand over St. Knuds Kloster, at tilholde dem at indgrøfte Have Skov paa Lavind, da de hverken besværes med nogen Avl eller med synderlig Skovning. Naar de tilsiges af Hr. Christian Friis's Foged, skal de alle uden Undtagelse hjælpe med til at indgrøfte Skoven. F. R. 4, 190.

3. Maj³ (—). Miss. til Henning Valkendorf⁴. Han skal straks ufortøvet anvende sin største Flid paa og give god Ordre om,

¹ Overskriften har: Erik Qvitzov fik herefter tvende Proclamer. ² D. v. s. Stedfader. ³ Bagpaa er skrevet: 1639 den 6. Maj er denne K. M. naadigste Missive ankommen. ⁴ Under Adressen er tilføjet: Og udi hans Fraværelse Fogden eller Skriveren det at opbyde og med Flid at forrette.

at Marcus Madsen med sin Hustru, der bor i en eneste Gaard i Tommerup Sogn i Odense Herred, der ligger 2 Mil fra Odense, omtrent midt imellem begge Landevejene til Assens og Middelfart og som er af de Svenskes Gods, straks kan blive antruffet og vel forvaret. Manden skal straks sendes til Københavns Slot i god Varetægt ved en eller flere paalidelige Personer. Kvinden skal han lade anholde hos sig paa Odense indtil videre. Efterskrift: Dersom en Person, ved Navn Mads Hansen, kan antræffes, som har været med i det Mord mod afdøde M. Rasmus, skal Adressaten ogsaa lade ham gribe og sende ham til København i god Forvaring. Orig. i Landsark. i Odense.

3. Maj (Kbhvn.). Miss. til Ifver Krabbe. Da der med det allerførste skal foretages Skifte efter afdøde Arildt Griis, skal han rette sig efter at være til Stede, naar Skiftet skal holdes, være Værge for Jomfru Karen Griis paa samme Skifte og, naar Skiftet er overstaaet, overtage Værgemaalet, da hun ikke har nogen ret Værge, hverken paa fædrene eller mødrene Side, og forestaa det som hendes rette Værge. Sk. T. 6, 336 b.

— Miss. til Gregers Krabbe om at rette sin Lejlighed efter at modtage Skatten fra Fyen, som Henning Valkendorf til Glorup¹ plejer at modtage, da denne ikke er til Stede, og sende den til Kongens eget Kammer, hvor Kongen er at finde². F. T. 5, 23.

— Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz om at lægge 1 Gaard i Nebbelunde By og Sogn i Fuglse Herred i Aalholms Len paa Lolland og 1 Gaard i Sundby i Stadager Sogn i Falsters Nørre Herred i Nykøbing Len, som Kongen har faaet til Mage-skifte af Jost Frederick von Pappenheim, ind under Nykøbing og Aalholms Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indkomst. Sm. T. 6, 475.

— Livsbrev for Søfren Jensen og for et af hans Børn efter ham paa Landerupgaard i Vilstrup i Brusik Herred for tilbørligt Fæste og sædvanlig aarlig Afgift og at de aarlig i

¹ F. T. har ved en Fejlskrift: Morup.

² D. v. s.: hvor Kongen

maatte være.

rette Tid yder den sædvanlige Skyld og Landgilde af den. Kongen har for rum Tid siden overladt den til Peder Mund, Fændrik over Landfolket i Koldinghus Len, paa Livstid, men han har ikke kunnet komme til Rette med den, saa at Gaarden er blevet brøstfældig. Han har derfor opladt og afstaaet Gaarden med Kongens Benaadningsbrev til Søfren Jensen, som nu har fæstet den af Ernst Normand til Sielsør, Embedsmand paa Koldinghus Slot. Af dennes Erklæring har Kongen erfaret, at Søfren Jensen har forpligtet sig til at genopbygge og forbedre Gaarden, saa at den er ustraffelig i alle Maader. Orig. i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede. IV.

3. Maj¹ (Kbhvn.). Miss. til Viborg Kapitel. Christen Lange til Rønnoholm har berettet, at han er forlenet med et Kanonikat i Viborg Kapitel, og har andraget om at maatte nyde bona communia og andet, som falder dér, lige med andre residerende Kanniker dér, skønt han ikke bor ved Domkirken, og har tilbudt nogle Gange om Aaret, naar det er Tamperdag eller naar der er noget andet vigtigt at forrette, da at begive sig dertil. Kongen begærer, at Kapitlet ham til Vilje vil bevilge, at Christen Lange maa nyde bona communia og andet, som kan falde dér i Kapitlet, lige med andre residerende Kanniker dér og dog holde Hus, hvor det lyster ham. J. T. 10, 74 b. K.

4. Maj (—). Bestalling for Ifver Børgesen Horsens som Underarkelimester i Tøjhuset for Københavns Slot og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongens Statholder eller andre paa Kongens Vegne befaler, med en aarlig Løn af 100 Rdlr., at betale af Rentekammeret, en Hofklædning paa sig selv samt følgende Proviant: 2 Pd. Rug, 2 Pd. Malt, 6 Skpr. Humle, 1 Td. Byggryn, 1 Td. Ærter, $\frac{1}{2}$ Td. Smør, 1 Td. Sild, $\frac{1}{2}$ Td. Torsk, 6 Lispd. Bergfisk, 1 Td. Salt, 1 Øksen, 3 Svin og 4 Lam, at levere af Provianthuset aarlig, alt fra 8. Marts 1639 at regne. [Iøvrigt enslydende med Bestallingen af 29. Jan. 1618 for Peder Falck]. Sj. R. 20, 72 b.

— Bestalling for Lauridts Nielsen som Kaptejn til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor

¹ K. har først været dateret 27. April, hvilket er rettet til 3. Maj.

Kongen befaler, med en aarlig Løn af 250 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra 1. Juni 1638 at regne, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 20, 73 b.

4. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved det bevilges, at Hans Abelsten, Kongens Trompeter, herefter aarlig maa faa følgende Proviant af Provianthuset for København, nemlig: 2 Pd. Rug, 3 Pd. Byg, 1 Fjerding Smør, 1 Fjerding Gryn, $\frac{1}{2}$ Td. Sild, 1 Øksen, 4 Svin, 4 Lam og 4 Gæs, fra Paaske sidstforleden at regne. Sj. R. 20, 74.

— Miss. til Detlof Reventlow og Ifver Vind. Da der er opstaaet Trætte mellem Hendrik Icking og Borgemestre og Raad i Rostock om Moderation af nogen Bekostning, skal Adressaterne tage denne Sag for sig og likvidere og moderere Bekostningerne, saavidt det er ret. Sj. T. 26, 422 b. K.

— Miss. til Roskilde Kapitel. Da Kongen har befalet¹ Hr. Frederik Reedtz til Tyggestrup og Tygge Brahe til Vemmetofte, Befalingsmand paa Tryggevælde Gaard, at besigte noget Gods, som Eiler Urne til Gundisløholmb, Befalingsmand over Bratsberg Len, har begæret til Mageskifte af Domkapitlet i Roskilde, skal Kapitlet give Møde, naar ovennævnte Besigtelse foretages og naar det advares derom, og give til Kende, hvad det har at bemærke. Sj. T. 26, 422 b.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Afdøde Erik Rosenkrantz's Arvinger har berettet, at de til Fæstningen Halmstad skal levere 24 Tdr. Krudt paa afdøde Erik Rosenkrantz's Vegne², og har anmodet om at maatte købe Krudtet paa Tøjhuset i København. Da Adressaten mener, at der er Krudt i Forraad paa Tøjhuset, skal han for Betaling lade Erik Rosenkrantz's Arvinger faa disse 24 Tdr. Krudt af det Krudt, som afdøde Hendrik³ Rosenkrantz's Arvinger lod levere, og til samme Pris, som Kongen har modtaget det til, nemlig 26 Rdlr. in specie for hver 100 Pd. Krudt. Sj. T. 26, 423.

---

¹ Befalingen er dateret 19. Juni 1639.   ² Han var Lensmand paa Halmstad Slot til sin Død 1637.   ³ Formentlig en Fejlskrift i Sj. T. for: Erik.

4. Maj (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene. Sander Hansen har berettet, at Borgemestre og Raad i København i Aaret 1630 har paalagt ham at overtage Værgemaalet for Baltser Bliteckers Søn efter Jahan de Villumb, Borger og Købmand sammesteds, kort førend denne døde, hvorpaa denne blev den Umyndige 481 Dlr. Kurant 3 Mark 7 Sk. skyldig. Sander Hansen har ofte paa Københavns Raadstue ved Kald og Varsel fordret disse Penge, men har ingen Betaling faaet. Imidlertid døde Jahan de Villumb, og der blev gjort Regnskab for hans Gods i Rentekammeret, hvorfor Sander Hansen blev dømt til at erlægge nævnte Sum, hvilket han ogsaa har efterkommet, men han har begæret, at den maa blive erstattet ham af den Del af Jahan de Villumbs Gods, som er modtaget af Renteriet. Saafremt Rentemestrene finder, at der af Jan de Villumbs Gods eller Penge er beregnet Kongen mere, end denne var Kongen skyldig, skal de betale Sander Hansen af den overskydende Rest. Sj. T. 26, 423. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Aab. Brev, hvorved denne Anders Mortensen i Linderød fritages for Skat og al borgerlig Tyngde og Besværing, da han, som han har berettet, bor paa en almindelig Landevej og daglig besøges af Kongens Folk, som han efter deres Pas skal give Mad og Øl, saa tit de rejser op og ned ad Landet i Kongens Ærende. Sk. R. 5, 273 b.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottosen. Jomfru Soffia Rosenkrantz har berettet, at hendes Broder Holger Rosenkrantz for nogen Tid siden er død i Malmø og kun har efterladt sig noget ganske ringe Løsøre, der er hensat under Forsegling til Bedste for hans Kreditorer, da Arv og Gæld efter ham er blevet forsvoret, og hun har begæret, at samme Løsøre maa blive vurderet og saa meget deraf tilstillet hende, som hans Begravelse har kostet, da hun har paataget sig at afholde den. Hr. Tagge Thott skal lade hans Løsøre vurdere, lade hende faa saa meget deraf, som hun har udgivet til hans Begravelse, og lade Resten hensætte i Forvaring til Bedste for hans Kreditorer og dem, der er berettiget dertil. Sk. T. 6, 337.

— Miss. til Hr. Tagge Thott og Gunde Rosenkrantz. Jørgen Hondorf har berettet, at Bønderne i Jerrestad Herred, hvormed Kongen har forlenet ham, er ganske mod-

villige og ikke vil gøre ham tilbørlig Ægt og Arbejde til den Gaard i Borby i nævnte Herred, som Kongen har bevilget ham til at holde Avl, men vil foreskrive ham, hvad og hvor meget de vil gøre. Adressaterne skal kalde Jørgen Hondorf og nævnte Bønder for sig, paalægge Bønderne, hvad Arbejde hver af dem aarlig skal gøre, saa at Avlen kan drives, hvad Ægter de skal gøre, og give det beskrevet, hvorefter Bønderne skal rette sig. Saafremt de siden ikke retter sig derefter, skal Jørgen Hondorf tage Dom over dem og sende dem i Jern til Bremerholm. Ligeledes skal de forhøre Bøndernes Besværinger og snarest tilsende Kongen dem og Jørgen Hondorfs Erklæring derimod. Sk. T. 6, 337 b.

4. Maj (Kbhvn.). Miss. til Mogens Mormand og Mathis Zitzewitz. Da Arild Griis til N. for nogen Tid siden er afgaaet ved Døden og det berettes, at der endnu ikke er skiftet efter ham mellem hans efterladte Hustru Kiersten Clausdatter og hans Barn, men at de nu snarest agter at holde Skifte efter ham, skal de rette deres Lejlighed efter at give Møde, naar Skiftet skal foretages, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan give Møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 338.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Hr. Jørgen Brahe til Hvedholmb, Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmænd paa Nyborg og Hagenskov Slotte og Odensegaard, og Fredrik Markdanner til Rønninge Søgaard. Der er opstaaet Trætte mellem Claus Brockenhuus til Broholmb, Landsdommer i Fyen, paa den ene Side og afdøde Claus v. Buchwalds Arvinger paa den anden Side om en paa Langeland liggende Hovedgaard, kaldet Nedergaard, med underliggende Bønder, som Claus Brockenhuus for rum Tid siden har afstaaet til afdøde Claus v. Buchwald og overdraget ham som Sikkerhed for en Sum Penge, hvormed denne havde forstrakt Claus Brockenhuus. Der er forhandlet en rum Tid derom, men da der ikke er gjort nogen endelig Likvidation derom, har de nu alle betroet Adressaterne at bilægge Sagen i Mindelighed eller afgøre den ved Dom. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at

mødes til bestemt, belejlig Tid og Sted, indstævne Parterne for sig, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den berammede Tid og Sted, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted og alligevel fuld-gøre denne Befaling. F. T. 6, 23.

4. Maj (Kbhvn.). Mageskifte mellem Jost Frederik von Pappenheim til Siøholt, Befalingsmand over Halsted Klosters Len, og Kronen. Sm. R. 5, 210. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz. Han har berettet, at en Kronens Bonde, ved Navn Peder Jensen Brun¹, i Thanderup² i Falster, ved Indførsel i afdøde Erik Urnes Gods er kommet til Kronen. Han giver i Landgilde 13 Tdr. Byg og 4 Rdlr. Indbudspenge i Stedet for Hoveri og Arbejde, som ikke er medregnet i Indførslen, men han kan ikke yde denne aarlige Landgilde, dersom han skal blive ved Magt, og det maa befrygtes, at Gaarden bliver øde, hvis ikke noget af den eftergives ham, nemlig de 4 Rdlr. Indbudspenge. Kongen tillader, at disse 4 Rdlr. Indbudspenge hidtil og herefter maa afkortes i hans aarlige Landgilde. Adressaten skal indskrive det i Jordebogen og føre det til Regnskab. Sm. T. 6, 476.

— Aab. Brev, hvorved denne Niels Rasmussen af Viborg, der for nogen Tid siden, da han var Tolder dér, har forset sig noget med Kronens Told, men som senere har tilfredsstillet Kongen for denne Forseelse, faar eftergivet den, saa at den ikke skal forvides ham eller hans Børn i nogen Maade. Han maa tillige søge sit Raadmandssæde, som han tilforn har beklædt og som en Tid lang har været ham forment. J. R. 9, 360.

— Aab. Brev, hvorved denne Peiter Mouritsen af Aabenraa, der har berettet, at han har nogen Gæld at fordre hos en Mand, ved Navn Detlef Vrang, som holder til i Norge, faar Bevilling til at gøre Arrest paa Detlef Vrang eller hans Gods, hvor han kan træffe paa det, indtil han faar Be-

¹ I Overskriften kaldes han: Peder Andersen.   ² Formentlig Fejlskrift i Sm. T. for: Taaderup, Tingsted S., Falsters Nørre H.

taling baade for Hovedstolen og Renterne, saa at han bliver tilfredsstillet for, hvad han billigt har at fordrø efter det af Detlef Vrang til ham udstedte Brev. J. R. 9, 360 b.

4. Maj (Kbhvn.). Miss. til Tønne Friis og Jørgen Seefeld. Da Ifver Krabbe til Albeck, Befalingsmand i Mariager Kloster, har begæret 2¹/₂ Gaard og 5 Gadehuse i Skybsted By og Sogn og 2¹/₂ Gaard og 1 Gadehus i Nørkongesløf By og Sogn, alt i Hellum Herred i Aalborghus Len, til Mageskifte for 4 Gaarde i Mousbeck By i Gyfver Sogn og 1 Gaard i Rondrup By og Sogn, alt i Aars Herred i Aalborghus Len, skal de snarest besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Gunde Lange til Brenninge, Embedsmand paa Aalborghus Slot, at give Møde ved Besigtelsen, naar han advares derom. J. T. 10, 75. K.

— Miss. til Gunde Lange om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 10, 76¹.

5. Maj (—). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Naar der skal bygges noget for Kongen, skal han bestille Kalken dertil hos Bartholomeus Haagensen, Indvaaner i København, af den Kalk, som denne lader brænde i Skaane. Sj. T. 26, 423 b. K.

6. Maj (—). Bestalling for Alexander Arat² som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr., fra 30. Marts sidstforleden at regne. [Ensyldende med Bestallingen for Lauridts Nielsen af 4. Maj 1639]. Udt. i Sj. R. 20, 74.

— Bestalling for denne Hans Rask som Odderfanger i Kongens Len i Sjælland med en Maanedsløn af 3 Kurantdlr. og 4 Tdr. Havre til hans Hunde, fra Paaske sidstforleden at regne. Han skal med største Flid opsøge og fange saa mange Oddere, som han kan overkomme, og maa gøre sig dem saa nyttig, som han kan. Endvidere bevilger Kongen, at han, saa længe

---

¹ Med dette Brev begynder en ny Haandskrift, men det er ikke, som ellers, i Marginen anført, hvis Haandskrift det er. Den fortsætter indtil 6. Maj 1642. Overskriften til ovennævnte Miss. er dog endnu skrevet af Peder Seefeld. ² H. D. Lind: Kong Kristian IV og hans Mænd p. Bremerholm kalder ham: Aarat.

han er i denne Tjeneste, maa være fri for Skat og al anden borgerlig Tyngde, hvor han nedsætter sig. Sj. R. 20, 74.

6. Maj (Kbhvn.). Skøde til Madts Mortensen, Renteskriver, paa 2 Huse i Silkegade i København. Sj. R. 20, 74 b. (Tr.: KD. III, 190).

— Miss. til Sigvort Urne. Han skal førend Høsten lade Dyrevogterens Hus i hans Len [Roskildegaard] flytte hen til Kongens nye Vej, saa at han kan have Agt paa den og, saafremt nogen uden Tilladelse kommer paa Vejen, skyde deres Heste ihjel for dem. Sj. T. 26, 424. K.

— Miss. til Hr. Just Høg. Han skal i Svends Hus paa Kongens Vej ved Sorø sætte en dygtig Mand, som har Staal i Næsen til at skyde Hestene ihjel for dem, som uden Nøgle kører paa denne Vej. Renteriet skal give ham i Aarsløn, hvad Adressaten kan blive enig med ham om. Endvidere skal der gives ham 40 Sletldr. for hver Hest, som han skyder som forbemeldt. Sj. T. 26, 424. K.

— Miss. til Frederik Reedtz og Sigvort Urne. Da Hr. Claus Daa til Rafnstrup, Rigens Admiral og Embedsmand paa Dragsholm Slot, har begæret 2 Gaarde i Ulstrup By¹ og 1 Gaard i Kalkerup, alle tilhørende Vartov Hospital, til Mageskifte for noget af sit Gods i Kalslund, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Dr. Jesper Brochmand, Superintendent over Sjællands Stift, og Hospitalsforstanderen over Vartov at overvære Besigtelsen, skal de advare dem om den. Sj. T. 26, 424 b.

— Miss. til Dr. Jesper [Brochmand, Superintendent over Sjællands Stift,] og Hospitalsforstander[en over Vartov Hospital] om at give Møde ved ovennævnte Besigtelse, naar de advares derom, og give til Kende, hvad de har at bemærke. Sj. T. 26, 425. K. (Tr.: KD. V, 214.).

— Aab. Brev, hvorved denne Johanne Svendsdatter af Brødieholm faar Bevilling til at inklade sig i Ægteskab med Svend Svendsen, med hvem hun har forset sig, dog at de

---

¹ Rfter Besigtelsen af 15. Juni 1640 og Skødet af 20. Okt. 1640: Olstrup, Hammer H.

tilsammen giver Kronen et Par færdige Staldøksne, som de med det allerførste skal levere til Lensmanden paa Halmstad Slot. Hun har berettet, at hun for 14 Aar siden blev trolovet med en Mand, ved Navn Gunde Lauridtsen, som i sit Ægteskab har forset sig med Lejermaal i de forbudte Led og derfor paa Herredstinget er dømt til at rømme Landet, medens Johanne Svendsdatter af Lunde Kapitel er dømt ledig og løs fra Ægteskabet med Gunde Lauridtsen med Ret til at gifte sig igen. Men før hun lovlig blev skilt fra sin Husbonde, har hun forset sig med Lejermaal med en ung Karl, ved Navn Svend Svendsen, som hun agtede at tage til Ægte, og maatte derfor ikke ægte ham, med mindre hun fik Kongens Bevilling dertil. Sk. R. 5, 274.

6. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen. Kongen har af hans Erklæring erfaret, at en af Kronens Tjenere i hans Len [Malmøhus], ved Navn Jøp Andersen, er saa forarmet, at han ikke længer kan give de sædvanlige Officerspenge af den Gaard, han har, uden at den bliver ganske øde. Adressaten skal modtage denne Gaard under Lenet, derimod udlægge en anden jævngod Gaard til Officeren og forhandle mellem Bonden og Officeren, saa at Bonden yder det meste, han kan, men dog bliver ved Magt, og Officeren faar, hvad der tilkommer ham. Sk. T. 6, 338 b.

— Miss. til følgende Lensmænd i Skaane, Halland, Blekinge, Gulland og Bornholm, nemlig: Hr. Tage Thott O[ttesen, Malmø], Hr. Henrik Hvitfeldt [Landskrone], Hr. Christoffer Ulfeldt [Helsingborg], Christian Bülow [Laholm], Niels Krabbe [Halmstad], Iver Krabbe [Tagesen, Varberg], Gunde Rosenkrantz [Froste Herred og Helnekirke], Malte Juul [Kristianstad] Hr. Tagge Thott Andersen [Sølvitsborg], Erik Krabbe [Kristianopel], Holger Rosenkrantz A[kselsen, Bornholm] og Holger Rosenkrantz Byrgesen [Gulland]. Det berettes at Bønderne i deres Len af deres Føgder og deres Tjenere forhindres i at føre Bøsser med sig paa deres Rejser i Henhold til en af Kongen udstedt Forordning¹. Kongen har med denne Forordning kun forment dem at tage Bøsse med sig til Kirke og til Tinge, men vil ikke have det forstaaet saaledes, at de ikke maa have Bøsser

¹ 8. Febr. 1638 og 9. Sept. 1638 Artik. 8.

eller tage dem med sig paa deres retfærdige Veje og føre dem med sig paa Rejse, da dette er mere tjenligt til Landets Forsvar end det er skadeligt. Adressaterne skal tilholde deres Tjenere ikke at hindre eller modarbejde Bønderne mere heri end forskrevet staar. Sk. T. 6, 339.

6. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt og Bispem i Skaane [Dr. Peder Vinstrup]. Da Hr. Jens Søfrensen¹, Sognepræst til Heselunde og Kasløse Sogne i Luggude Herred, har berettet, at hans Sogne er saa ringe, at han ikke kan faa sit Underhold deraf, skal de angive, ved hvilke Midler han uden synderligt Tillæg fra Kongen kan hjælpes. Sk. T. 6, 339.

— Lignende Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt og Bispem om at hjælpe Hr. Fredrik Andersen til Skartofte og Øfvidts Sogne. Udt. i Sk. T. 6, 339 b.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1639 at regne, for Jørgen Krag til Enderup paa Dueholm Kloster og Skarpenbergs Gods paa Mors. Han skal svare 800 gode Rdlr. i aarlig Afgift af Dueholms Klosters visse Indkomst og 700 enkende Rdlr. af den visse Indkomst af Skarpenbergs Gods, og skal paa sin egen Bekostning levere samme Afgifter i Kongens Rentekammer uden nogen Afkortning i nogen Maade, hverken for øde Gaarde, forarmede Bønder, Herredsfogder, Delefogder, Gaarde, som er udlagt til Officerer eller andre privilegerede Personer, som før hans Tid er forlenet med noget af Kronens Gods, ej heller for at reparere Møller. Han maa selv oppebære Tiendeparten af den uvisse Indkomst. Den aarlige Leverance fastsættes til 12 Slagteøksne, at købe i Lenet og fremsende til Skanderborg Slot den 8. Aug. Han skal nøje paase, at Veje og Broer dér i Lenet vedligeholdes tilbørligt, og at der i hans Røgnskab under én Titel paa ét Sted samles alle de Bøder, som oppebæres for Overtrædelse af Kongens Forordninger. [Iøvrigt enslydende med Forleningsbrev af 6. Aug. 1629 for Mogens Kaas til Frøstrup]. J. R. 9, 361.

---

¹ Han kaldes i Overskriften Niels og i Teksten Jens. Efter S. Cawallin: Lunds Stifts Herdaminne III, S. 434 hed han Niels Sørensen.

6. Maj (Kbhvn.). Miss. til Axel Urne og Viffert Seefeld. Da Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, har begæret Kronens Gaard Sellegaard i Mariager Klosters Len i Jylland til Mageskifte for noget af hans Gods, kaldet Boedal, som er 2¹/₂ Gaard med Skove, i Mariager Klosters Len, skal de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da det berettes, at det af Hr. Mogens Kaas tilbudte Gods beløber sig højere end det Kronens Gods, som han har begæret, skal de gøre ham Udlæg derfor i Hurup Gods. Hvad Stranden og Vragherligheden, som ligger til Sellegaard og Hurup, angaar, da skal den herefter som tilforn følge Kronen — Fiskeriet dog ikke ment dermed — saafremt der sker Kronen Fyldest derfor og Hr. Mogens Kaas begærer det. De skal underrette Ifver Krabbe til Albeck, Befalingsmand i Mariager Kloster, om, naar Besigtelsen foretages, for at han eller hans Fuldmægtig kan give Møde paa Kongens Vegne og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 10, 78. K.

— Miss. til Ifver Krabbe om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke, J. T. 10, 79 b.

U. D.¹ Maj (—). Aab. Brev, hvorved Hans Markdanner til Søgaard faar Bevilling paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Kong² og Flemløse Sogne i Baag Herred i Fyen for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift, naar Torben Gabrielsen, som nu har dem i Fæste, dør og de bliver ledige. F. R. 4, 190 b.

7. Maj (—). Aab. Brev om Oprettelse af nye Professorpladser, til hvis Underhold der hendlægges et Kanonikat, ved Kollegierne ved Domkirkerne i Roskilde, Lund, Ribe, Aarhus og Viborg. Sj. R. 20, 75. Orig. (om Aarhus) i Landsark. i Viborg, Afskr. (om Ribe) i Thottske Saml. 2041, 4to. (Tr.: CCD. V, 9 ff., Dsk. KL. III, 277 ff., Rietz: Skånska skolväsendets historia S. 620.).

— Miss. til Dr. Jesper [Brochmand]. Da Kongen har bevilget endnu et Kanonikat foruden det, som Kongen for kort Tid siden har bevilget, til Underhold for en Gymnasii

¹ Indført mellem 2. og 7. Maj.

² Fejlskrift i F. R. for: Kiøng.

Professor [i Roskilde], saa at der nu kan være fire Professorer foruden Skolens Rektor og andre ved Domkirken residerende Gejstlige og Lærde, skal Adressaten (foruden dem, der tidligere er lagt dertil) overtage det første Kanonikat, der bliver ledigt ved Roskilde Domkirke, dertil, dog de tidligere udstedte Ekspektancebreve dermed uforkrænket, hvert efter sit Datum. Sj. T. 26, 425 b. K.

7. Maj (Kbhvn.). Lignende Miss. til Bispen i Skaane om at lægge yderligere et Kannikedømme ved Lunde Kapitel til Professorerne. Udt. i Sj. T. 26, 425 b. K.

— Lignende Miss. til Bispen i Aarhus [Dr. Morten Madsen] om at overtage yderligere 3 Kanonikater til Underhold for 3 Professorer ved Aarhus Domkirke. J. T. 10, 79. K.

— Lignende Miss. til Bispen i Viborg [Dr. Hans Wandel] og Bispen i Ribe [Dr. Hans Borkardsen]. Udt. i J. T. 10, 79 b. K. Orig. (til Superintendenten over Viborg Stift) i Landsark. i Viborg.

— Gavebrev til Kollegiet ved Odense Domkirke paa 3 Præbender til 3 Professorers Underhold. F. R. 4, 190 b. (Tr.: Hofman: Fundat. V, 21. Se Kr. Sk.).

— Bestalling for Johan Jansen¹ som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 250 Kurantdlr., fra Paaske 1639 at regne. [Ensyldende med Bestallingen for Lauridts Nielsen af 4. Maj 1639]. Udt. i Sj. R. 20, 74.

— Aab. Brev, hvorved Marte, Enke efter Trud Pedersen, som har berettet, at hun ingen synderlig Næring bruger, faar Bevilling paa at være fri og forskaanet for al kongelig og Bys Tyngde i Bergen eller i hvilken anden Købstad i Kongens Riger og Lande, hun vil nedsætte sig i. Sj. R. 20, 75 b.

— Miss. til Dr. Fabritius, Dr. Thomas Fincke, Dr. Oluf Worm, Dr. Niels Foss, Dr. Køster, Dr. Sperling, Dr. Skeel, Dr. Peder Pay og Licentiat Fabritius. Da Tygge Brahe til Thostrup, Befalingsmand paa Tryggevælde Gaard, har klaget meget over Mester Danckert for nogen Medicin, som han

---

¹ Jan Jansen, se ovfr. 1. Maj.

har givet Tygge Brahes Hustru¹, skal Adressaterne indstævne Parterne for sig, paahøre saavel Tygge Brahes Klagemaal som M. Danckerts Svar derpaa, afsige endelig Dom mellem dem og give deres Afgørelse beskrevet. Sj. T. 26, 425 b. K.

7. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Oluf Pedersen i Sølvitsborg har for en af ham begaaet Forseelse afdinget med Kongen og har nu ansøgt om, at Kongen for 1600 Rdlr., som han endnu mangler at betale, vil modtage godt Egetømmer, Planker og andet Tømmer. Adressaten kan modtage dette Tømmer efter Vurdering og lade det bruge til Kronens Fornødenhed. Sj. T. 26, 426. K.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen. Da en stor Del af Bønderne i hans Len [Malmøhus] har lidt stor Skade ved, at en Del af deres Fæmon er død, og de derfor har begæret at faa bevilget noget Afslag paa deres Skat, skal han give dem noget Afslag paa deres Skat, eftersom det synes ham selv nødvendigst. Ligeledes har Kongen bevilget Bønderne i hans Len 6 Læster Byg mere til Sædekorn i Aar end han tilforn har faaet Befaling til, dog at dette kræves tilbage igen i tilkommende Aar og føres til Indtægt i hans Røgnskab. Sk. T. 6, 339 b.

— Oprejsningsbrev for Laurids Pogwisch til Krusagger² til, som om Sagen nylig var sket, paany at rejse Tiltale i en Sag, som han har med en Mand, ved Navn Jep Lassen, Borger i Ringkøbing, hvilken Sag er blevet underkendt paa Viborg Landsting, fordi Laurids Pogwisch ikke har taget Vidner paa ferske Fode. F. R. 4, 191.

— Miss. til Sti Pors om herefter at dømme i alle de Sager, i hvilke Vincents Stensen, Landsdommer paa Lange-land, er interesseret, naar saadanne forekommer. F. T. 5, 24 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Da det berettes, at Kongens Udliggere formener de Skibe, der ønsker at trafi-

¹ Fru Birgitte Brock EsGEDdatter, † 4. Aug. 1639.
N. Horne H.

² Skrumsager,

kere paa Kongens Lande, at passere gennem Bæltet, skal han gøre den Anordning, at alle de Skibe, enten de tilhører Fremmede eller Kongens Undersaatter, som begærer at sejle gennem Bæltet til Kongens Riger og Lande for dér at søge deres Handel og Næring, skal passere frit og uhindret, da det kun er de fremmede Skibe, som vil passere gennem Kongens Strømme til fremmede Riger og Lande med deres Varer, [der skal formenes Passage gennem Bæltet]¹. F. T. 5, 24.

7. Maj (Kbhvn.). Miss. til Gregers Krabbe. Det berettes, at Kongens Kaptejn, som ligger med Kongens Skib i Middelfart, dér har anholdt en Skude med noget Gods, som tilhører Aalborg Borgere. Han skal tilholde Kaptejnen at lade nævnte Skude frit passere. F. T. 5, 24 b.

— Aab. Brev, hvorved Laurits Jacobsen, forrige Møller i Aarhus, faar Bevilling paa Gæsteriet af en Selvejrbondegaard i Borumb², nemlig 5½ Td. Malt samt Ægt og Arbejde af Gaarden, for sig og dem, der faar Gaarden efter ham, ligesom hans Formand, mod at vedligeholde en Bro, kaldet Kannikemølle Bro, forsvarligt ved Magt. Kongen har for nogen Tid siden bevilget Anders Pedersen i Borumb denne Herlighed af Gaarden mod at vedligeholde Broen, men han er nu død. J. R. 9, 364.

— Følgebrev for Jørgen Krag til Enderup til Bønderne i Dueholms Klosters Len efter afdøde Mogens Kaas, at de herefter skal svare Jørgen Krag. J. R. 9, 364 b.

— Miss. til Mogens Høg til Kiergaardsholmb og Christoffer Hvas til Hennegaard, Befalingsmænd paa Lund Slot i Mors og Ørum Slot. Da Kongen har forlenet Jørgen Krag til Enderup med Dueholm Klosters Len, skal de være til Stede, naar Fru Jahanne³, Enke efter Mogens Kaas, vil levere fornævnte Kloster og Len fra sig, overlevere det til Jørgen Krag med Breve, Registre, Inventarium og andet, som bør

¹ Slutningen af Sætningen mangler i F. T.; den maa have været omtrent som ovfr. angivet. ² J. R. har ved en Fejlskrift 2 Gange: Røumb. ³ Fru Johanne Høg.

overleveres, besigte Bygningerne paa Slottet og Ladegaarden og give det beskrevet. J. R. 9, 365 b.

7. Maj (Kbhvn.). Miss. til Fru Johanne Høg. Da Kongen har forlenet Jørgen Krag til Enderupsholm med Dueholms Klosters Len, hvormed hendes afdøde Husbonde¹ har været forlenet, skal hun overlevere det til Jørgen Krag. J. T. 10, 77. K.

— Følgebrev² for [Malte Juul til Giesinggaard] til Bønderne i Bøvling Len efter [Joakim Beck til Gladsakse], at de herefter skal svare [Malte Juul]. Udt. i J. R. 9, 365.

— Følgebrev³ for [Gregers Krabbe til Thorstelund] til Bønderne i Riberhus Len efter [Albredt Skeel til Fusinge], at de herefter skal svare [Gregers Krabbe]. Udt. i J. R. 9, 365.

— Miss. til Erik Grubbe og Bispen i Aarhus [Dr. Morten Madsen]. Da Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, har begæret 2 smaa Gaarde, som ligger til Hospitalet i Aarhus, den ene i Lindbjerg i Støvring Herred, den anden i Trolstrup By i Rinds Herred, til Mageskifte for 1 Gaard i Aistrup⁴ By og Sogn, skal de snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Hospitalet. J. T. 10, 76 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Jørgen Juul til Aggersbøl faar Bevilling paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Østersne Sogn til hans Gaard Aggersbøl for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift, naar den bliver ledig eller de Mænd dør, som nu har den i Fæste. J. R. 9, 365.

8. Maj (—). Aab. Brev, hvorved denne Jacob Pedersen i Næstved faar Tilladelse til at gifte sig igen og ned-sætte sig i hvilken Købstad han lyster. Han har i sit Ægteskab for nogen Tid siden forset sig med Lejermaal og er derfor dømt fra sin Hustru, men saavel hans Hustru som den Kvinde,

¹ Mogens Jensen Kaas til Frøstrup.   ² Se Forleningsbrev af 14. Maj. I Udt. i J. R. er kun nævnt de to Len, ikke Lensmændenes Navne.

³ K. har været dateret 15. Marts, hvilket er rettet til 7. Maj.   ⁴ Efter Skødet laa Gaarden i Ajstrup i Malling Sogn i Ning H.

han avlede Barn med, er begge døde, og han har derfor andraget om Bevilling til at gifte sig igen. Sj. R. 20, 75 b.

8. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved denne Ane Pedersdatter faar Bevilling til igen at indlade sig i Ægteskab med hvilken Person Gud vil tilføje hende. Hun har for nogle Aar siden været gift i Bergen med en Mand, ved Navn Jockum Gyldenmester¹, som har levet ganske tyrannisk med hende, og Kongen har derfor bevilget², at de i en to Aars Tid maatte være fra hinanden, for at de efter Bøn og Paakaldelse til Gud i Mellemtiden siden igen kunde komme sammen og leve saaledes med hinanden, som ærlige Ægtefolk bør. Hun turde dog ikke siden understaa sig at komme tilbage til ham for hans Tyrannis Skyld, hvorfor han af Kapitlet blev dømt³ fri for Ægteskabet med forskrevne Ane Pedersdatter og det ikke tillodes hende at gifte sig igen, hvilket Kongen stadfæstede. Han har nu igen indgaaet Ægteskab. Sj. R. 20, 76.

— Aab. Brev, hvorved Pofvel Rumler⁴ Møllers Søn Christian Pofvelsen faar Bevilling paa Esroms Mølle i Kronborg Len efter Faderens Død for tilbørligt Fæste til at bruge den med tilliggende Ejendom ligesom hans Fader har haft den, dog at han af den giver den sædvanlige aarlige Landgilde, som er givet deraf tilforn i gammel Tid efter Jordebogen. Sj. R. 20, 76.

— Aab. Brev, hvorved Brandt Hansen af Ringsted, som har forset sig med sin Akcisebog, men som nu har tilfredsstillet Kongen for denne Forseelse, faar denne Forseelse eftergivet, saa at den ikke forvides ham eller hans Børn i nogen Maade. Endvidere maa han igen søge sit Raadmandssæde, som han tilforn har beklædt dér. Sj. R. 20, 75 b.

---

¹ Han kaldes ellers Jockum Gyldenmester eller Gylden, formentlig = Gildemester, og var Skomager i Bergen. ² 1. Aug. 1630, N. R. 4, jvfr. 11. Marts 1633, N. T. 5, 282, begge tr. i NRR. ³ Bergens Kapitels Dom af 24. Okt. 1635. Jens Bjelke fik ved kgl. Miss. 5. Nov. 1636 Befaling til at indstævne den for Herredagen i Bergen 4. Juli 1637. N. T. 6, 232, tr.: NRR. ⁴ I Overskriften kaldes han: Romeller og i Navne- registret til Sj. R.: Rombler. Ment er Maleren Povl Rumler, som 13. Aug. 1629 fik Livsbrev paa Esrom Mølle (se K. Brb.).

8. Maj (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Seefeld, hvorved Kongen godkender en Fortingning, som han paa Kongens Vegne har gjort med Brant Hansen, som tidligere har været Raadmand i Ringsted, for en af ham begaaet Forseelse. Sj. T. 26, 426 b.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om at lade det Hus, i hvilket Kongens Farveri er, istandsætte snarest¹. Sj. T. 26, 426. K. (Tr.: KD. V, 214 f.).

— Miss. til Niels Trolle. Margrete, Hendrik Rosenmeyrs Enke, Borgerske i København, har berettet, at Niels Trolle for 5 Aar siden paa Kongens Vegne af en Mølle, kaldet Fullevad², som tilhører hende³, har ladet udtage 2 rhinske Møllesten og ladet dem indsætte i Kronens Møller her i Lenet⁴, og hun begærer nu at faa disse Sten tilbage. Kongen tillader, at hun straks maa faa disse Sten tilbage, og at han i Stedet skaffer 2 skaanske⁵ Møllesten til Kongens Møller. Han skal føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 426 b. K.

— Miss. til Frederik Urne. Kongen har bevilget Skovrideren i Frederiksborg Len et Hus og Bolig i nævnte Len, kaldet Søsterbroemølle, til Bolig, for at han desto bedre kan have Tilsyn med Vildtbanen. Da det berettes, at Bygningen paa denne Bolig er takseret til 32 Rdlr., skal Frederik Urne betale disse 32 Rdlr. til den, som sidst beboede dette Hus. Huset skal fremtidig altid blive ved Skovriderbestillingen. Han skal føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 427. K.

— Aab. Brev, hvorved det tillades denne Jens Jensen, Herredsfoged i Himle Herred i Varberg Len, ogsaa at være Herredsfoged i Favraas Herred og betjene begge Herredsfogderier samtidig, da Befalingsmanden paa Varberg Slot Ifver Krabbe til Jordbiery, i sin Erklæring siger, at bemeldte Herreder godt kan betjenes af én. Sk. R. 5, 274 b.

---

¹ K. har haft følgende igen slettede Tilføjelse: efter Hans Ahnemøllers Antegnelse, han derpaa fra sig givet haver. ² Sj. T. har ved en Fejlskrift: Fullerad. ³ Henrik Rosenmejer fik 14. Okt. 1635 Bevilling paa Brede Mølle i Lyngby Sogn til Krudtmøllegaard og Bevilling paa Fuglevad Mølle. ⁴ K. har først haft: vores Mølle i Lundbye, hvilket er rettet som ovfr. ⁵ K. har først haft: gullandske.

8. Maj (Kbhvn.). Miss. til Gunde Rosenkrantz om at lade aftinge med Bønderne i Froste Herred, som har anstillet sig modvillige mod ham og ikke villet gøre den Ægt og det Arbejde, som han paa Kongens Vegne har befalet dem, for samme deres Forseelse og Modvillighed efter deres Formue og eftersom hver enkelt's Forseelse er til. Sk. T. 6, 340.

— Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt og Henrik Ramel. Bønderne i Froste Herred har anstillet sig modvillige mod Gunde Rosenkrantz til Boserup, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred og Helnekirke, med Hensyn til Ægt og Arbejde, som det var befalet dem at gøre. Da han derved har lidt stor Skade, er de dømt til at erstatte ham den Omkostning og Skade, som han har lidt som Følge af deres Modvillighed og Forsømmelse. Adressaterne skal tilvejebringe Forlig eller dømme mellem Gunde Rosenkrantz og Bønderne om, hvad de skal erstatte ham derfor, og give dem det beskrevet. Sk. T. 6, 340.

— Miss. til Jokim Beck om at lade Jacob Pedersen af Vedsøe i Christianstads Len faa den første ledige Tiende i Gyngge Herred for billigt Fæste og sædvanlig Afgift. Udt. i Sk. T. 6, 340 b.

— Kgl. Konfirmation paa det af Kong Christian III udstedte aab. Brev, dateret Onsdagen efter S. Lucie¹ Evangelistæ Dag Aar 1543, hvorved Kongen bevilger, at de fattige, saare og syge Mennesker i Kronens almindelige Hospital i Odense, for at det saa meget desto bedre kan blive ved Magt, maa beholde Helse og Haand over deres Tjenere, som nu ligger til samme Hospital, eller herefter kommer dertil, saa at samme Hospitalstjenere skal være saa fri som Adelens Tjenere. F. R. 4, 191.

— Miss. til Christian Holck. Hr. Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Embedsmand paa Nykøbing og Aalholm Slotte, har berettet, at afdøde M. Pofvel Voldmester har oppebaaret et Antal Penge til Bygning af Nakskovs Befæstning, og at han er død, førend han fik gjort Rede og Regnskab derfor. Da hans efterladte Hustru Anne Folckersdatter er bosiddende

¹ Fejlskrift i F. R. for: St. Lucæ.

i hans Len [Silkeborg], skal han tilholde hende at rette sig efter inden St. Hansdag førstkommende at gøre Regnskab for samme Penge. Dersom hun ikke godvillig vil gaa ind herpaa, skal han tiltale hende ved Lov og Ret. J. T. 10, 77 b. K.

9. Maj (Kbhvn.). Miss. til Otte Brahe Stensen til Nesbyeholmb, Vincents Bilde til Valbygaard, Rønnovs Bilde til Sandbygaard og Oluf Daa til Rafnstrup. Fru Sidsel Parsberg, Enke efter Hr. Jens Sparre til Sparrisholmb, har paa sine Børns Vegne berettet, at Lauge Bilde til etc.¹ har erhvervet Kongens Befaling² til Adressaterne om en Trætte om en Afpløjning, som Fru Sidsel Parsbergs Børns Bønder³ i Rafnsberrig By skal have begaaet (som det berettes) over ret Markeskel mellem to tvistige Pæle, liggende mellem Rafnsberrig By og Dysted Bys Fang. Da denne Befaling ikke tilholder dem at forhøre Vidner, som er mest magtpaaliggende for Sagen, og til deraf at erfare den rette Sandhed, befales det dem at stævne i Rette paa fornævnte Aasteder de Vidner, som Fru Sidsel Parsberg navngiver overfor Adressaterne, nøje forhøre dem om, hvor Markeskellet fra Arilds Tid har gaaet, hvorpaa de forrige 8 Ridemænd har funderet deres Tov og Ridegang, og af samme Vidnesbyrd saavel som af Tingsvidnerne, der er optaget i Sagen, skaffe oplyst, hvad der er forhandlet paa samme tvistige Sted, da de forrige 8 Ridemænd gjorde deres Tov, og om Fru Sidsel Parsbergs Børns Bønder i Rafnsbierrig By paa det tvistige Sted har pløjet videre, end de har gjort fra gammel Tid, baade da de var Kronens Tjenere og siden, da Kongen for fuldkomment Vederlag skødede dem til afdøde Hr. Jens Sparre og hans Arvinger efter Skødets⁴ Formelding. De skal give det beskrevet. Sj. T. 26, 427. K⁵.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland og Bispen. Denne Birgitte Jacobsdatter, Enke efter Hr. Pofvel Sørensen, forrige Sognepræst til Grøttingboe og Fide Sogne, af Gulland har berettet, at Hr. Jørgen Ifversen, som er udvalgt til Sognepræst til nævnte Sogne, vil forskyde hende fra

---

¹ Havrelykkegaard.   ² 4. Okt. 1638.   ³ Miss. af 4. Okt. 1638 har kun: Bonde.   ⁴ 30. Juni 1610 (jvfr. 10. Sept. 1614).   ⁵ Under Teksten har K. følgende egenhændige Underskrift: Citselle Parsberig s. her Jens Sparris medt egen haandt.

Kaldet. De skal, saafremt dette er rigtigt og han ikke vil ægte hende, paalægge ham at yde hende noget vist om Aaret, saavidt Kaldet kan taale, saa længe hun sidder i sit Enkesæde og forholder sig ærligt og skikkeligt. Sk. T. 6, 340 b.

9. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Mogens Kaas om at anordne, at denne Skipper Henrik Tarnevitz af Lübeck, som er anholdt i Bæltet, denne Gang maa passere frit gennem Bæltet, dog at han erlægger den tilbørlige Told og Rettighed. F. T. 5, 25.

— Miss. til Dr. Hans Mickelsen. Hvad denne Hr. Jacob Nielsen, Sognepræst til Ørslef, har ansøgt om, kan han se af hans hosføjede Supplikation. Han skal snarest indsende Erklæring om, ved hvilke Midler Præsten kan hjælpes. F. T. 5, 25.

— Aab. Brev om, at Kongen for nogen Tid siden har bevilget Peder Svenske og hans Hustru Anne Jensdatter to Tiender paa Livstid, nemlig Kronens Part af Korntienden af Hvidebierg Sogn paa Thyholmb og Kirkens Part af Korntienden paa Jegendøland. Peder Svenske har nu begæret, at hans Datter Anne Pedersdatter efter hans og hans Hustrus Død maa beholde disse to Tiender paa Livstid. Kongen bevilger, at hun maa faa dem paa Livstid for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift efter deres Død; dog saafremt Kongen selv vil bruge dem til sine Slotte, Klostre eller Gaarde, forbeholder Kongen sig at overtage dem igen mod at tilbagegive det Stedsmaal, som er givet derpaa, og det Stedsmaal, som hun giver efter sine Forældres Død. Hun skal aarlig inden Fastelavn af Kronens Part af Hvidbierg Korntiende give Kronen 2 Pd. Rug, 18 Pd. Byg og 5 Pd. Havre og Kirken i Jegendøland 6 Pd. Byg som Afgift af Kirkens Part af Jegendølands Korntiende, at levere henholdsvis Befalingsmanden paa Ørum Slot dér, hvor han anviser, og Kirkeværgerne for Jegendøland paa de af dem anviste Steder inden Fastelavn i det seneste. Men dersom Afgiften ikke leveres inden fornævnte Dag, skal dette Brev være forbrudt. Det paalægges Sognemændene i Hvidbierg Sogn og paa Jegendøe at tiende retfærdigt og yde samme Tiende i Kærven. Saafremt nogen tiender uretfærdigt, skal Peder Svenskes Datter have Fuldmagt til at lade kaste deres Korn og dersom der da i saa Maader findes Brøst hos dem, skal de tiltales derfor, deles

og straffes efter Recessen. [Derefter er skrevet følgende:] NB. Den ene af disse her oven specificerede Tiender, nemlig Hvidbiørg Sognetiende Kongens Anpart, har Peder Svendske for sig og sine Arvinger overdraget og afstaaet til velb. Caspar Gersdorff til Hinsels Anno 1653, hvorfor dette Brev er hermed kasseret, eftersom forskrevne Peder Svendske har faaet ny kongelig Konfirmation af Frid. 3tio paa den anden Korntiende, som herudi navngiven er, nemlig af Jegenøland sub dato den 6. Octobris 1653, og velbemeldte Caspar Gersdorff har og i lige Maader kongl. Konfirmation paa Hvidbiørg Tiende. J. R. 9, 366.

9. Maj (Kbhvn.). Miss. til Laurits Ebbesen. En af Kronens Bønder, ved Navn Søfren Lauritsen, i Agistrup i Vor Herred i hans Len [Skanderborg] har berettet, at han har lidt stor Skade paa Fæmon og Heste, og har derfor begæret at maatte forskaanes for dette Aars Landgilde. Da det af Laurits Ebbesens Erklæring ses, at hans Opgivelse er sandfærdig, skal han lade Bonden være fri for dette Aars Landgilde og føre det til Regnskab. J. T. 10, 80.

10. Maj (—). Pas for Dr. Johan Laurenberg, Professor i det kongl. adelige Akademi Sorø, til at begive sig alle vegne omkring i Danmark for derefter at stikke en Carta eller Landtavle. Naar han henvender sig derom til Fogder, Embedsmænd o. a., skal de skaffe ham Heste og Vogn, fri Færge over Færgstederne og andre Vande, hvor hans Rejse falder hen, og gøre ham al den Anvisning og Befordring, der kan være tjenlig til hans Forsæt. Særlig skal Præsterne føre ham op i alle de Kirketaarne, han begærer, og give ham al tjenlig Underretning. Sj. R. 20, 76 b.

— Aab. Brev, hvorved Nickel Kock, Kongens Skibskaptein, der for kort Tid siden i Nærværelse af Niels Trolle til Troldholm, Embedsmand paa Københavns Slot, for Retten har slaaet Hans Knip, Borger i Christianshavn, for Hovedet, faar denne Forseelse eftergivet, da han nu har tilfredsstillet Kongen for denne Forseelse. Men dersom Nickel Kock eller Hans Knip har noget yderligere at tiltale hinanden for, skal de søge det paa tilbørlige Steder og derom at gaas, hvad der er Lov og Ret gemæs. Sj. R. 20, 76 b.

— Aab. Brev, hvorved Beate Svabis, Reinhold Thimmis Enke, i 2 Aar fritages for Skat og al anden borgerlig

og Bys Tyngte i København. Sj. R. 20, 77 b. (Tr.: KD. III, 191.).

10. **Maj (Kbhvn.)**. Miss. til Rentemestrene. Afdøde David Luchts Arvinger er blevet Kongen en Sum Penge skyldig paa hans Regnskaber af Helsingørs Tolderi og paa Regnskaerne efter afdøde Jens Vogensen, forrige Skriver paa Kobber- og Hammermøllerne, som David Lucht var Kavtionist for. Renten heraf beløber sig til 1732 Rdlr. 15 Sk. 2 Alb., og de har nu andraget om at faa denne Rente eftergivet. Kongen eftergiver dem Renten. Sj. T. 26, 428.

— Miss. til Hr. Just Høg om at optage Philip Christoff von der Lancken fra Rygen i Sorø Akademi, naar der sker Henvendelse til ham med dette Brev. Udt. i Sj. T. 26, 428.

— Miss. til Niels Trolle, Melkior Oldeland, Gabriel Laxmand, Frederik Gynter, Jacob Mickelsen, Hans Nickelsen, Johan Bram og Florits Reinholt om at dømme i alle Sager vedrørende Søhandelen. Sj. T. 26, 428. (Tr.: KD. V, 215.).

— Aab. Brev, hvorved det islandske Kompagni¹ faar Bevilling til herefter som hidtil for Betaling i Laholms Len at købe Egetømmer, der skal anvendes til dets Skibsbaade, og udføre det derfra. Sk. R. 5, 275.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen og Bispen i Lund [Dr. Peder Vinstrup]. Da Kongen har forløvet M. Bertel Knudsen i Lodderup² til at begive sig til Surbrønde eller Varmebad udenfor Riget, skal de paase, at der gøres den Anordning, at alt gaar ordentligt og vel til under hans Fraværelse. Sk. T. 6, 341.

— Oprejsningsbrev for denne Oluf Hansen i Vimmelbølle³ paa Langeland, der for nogen Tid siden er blevet lovsagt af Fru Maren Stensdatter til Perstrup, Jockum Grabows Enke, for noget Brænde, som han havde sanket paa en af hendes Bønders Grund. Han har nu aftinget Sagen med hende. F. R. 4, 192.

¹ Overskriften har: islændiske Købmænd.   ² Løderup, Ingelstad H.

³ Formentlig Fejlskrift i F. R. for: Simmerbølle.

10. Maj (Kbhvn.). Livsbrev for Søfren Jensen og et af hans Børn, hvilket af dem der maatte blive dygtigt dertil, paa en Kronens Gaard, kaldet Landerupgaard, i Vilstrup i Brusck Herred for tilbørligt Fæste og sædvanlig aarlig Afgift; de skal aarlig i rette Tid yde den sædvanlige Skyld og Landgilde af Gaarden. Kongen har for rum Tid siden¹ bevilget Peder Mund, Fændrik over Landfolket i Koldinghus Len, ovennævnte Kronens Gaard Landerupgaard paa Livstid, men det berettes nu, at Peder Mund ikke kan komme til Rette med den, saa at Gaarden er blevet fluks brøstfældig, hvorfor han godviligt har opladt og afstaaet Gaarden med Kongens Benaadningsbrev til Søfren Jensen, som nu har stedt og fæstet den af Ernst Normand til Selsø, Embedsmand paa Koldinghus Slot. Søfren Jensen har forpligtet sig til at forbedre og genopbygge Gaarden, saa at den er ustraffelig i alle Maader. J. R. 9, 367 b.

— Ekspektancebrev for Henrik Møller, Kongens Kammerskriver, paa det første ledige Kanonikat, Prælatuur eller Provsti i Danmark eller Norge, som han kan være tjent med, dog de tidligere udstedte Ekspektancebreve dermed uforkrænket. Naar han ikke længere er i Kongens Tjeneste, skal han residere ved det Beneficium, som han faar. [Med Art. 1—2]. Sj. R. 20, 77.

11. Maj (—). Lignende Ekspektancebrev for Hans Boysen, „lydende Ord fra Ord som dette, undtagen Datum“. Udt. i Sj. R. 20, 77 b.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Nels Pedersen, Sognepræst til N.² Kirke, hvis Kald er saa ringe, at han ikke kan ernære sig deraf, faar Bevilling til at maatte faa det første ledige Kald i Sjælland, hvortil han lovligt efter Ordinansen kan kaldes, Kongens tidligere Breve dog uforkrænket denmed. Sj. R. 20, 77 b.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Ebbe Jensen Brun, Slotspræst paa Antvorskov Slot, faar Bevilling til at maatte

---

¹ 17. April 1636, jvfr. 14. Febr. 1635.   ² Der maa være ment Sognepræst Niels Pedersen Slagelse i Rudsvedby, jvfr. aab. Brev af 26. April 1640 om ham.

faa det første ledige Kald i Danmark, som han kan være tjent med og hvortil han lovligt efter Ordinansen kan kaldes, Kongens tidligere Benaadningsbreve dog uforkrænket dermed. Sj. R. 20, 78.

11. Maj (Kbhvn.). Kgl. Konfirmation paa den af Jørgen Seefeld til Refs, Landsdommer i Sjælland, foretagne Afstaaelse af den Residens i Roskilde, hvormed han er forlenet af Kongen, til en Regens og Bolig for nogle Skolepersoner i Roskilde. Han har endvidere dertil skænket de Materialier, som han har ladet føre dertil til Hjælp til dens Reparation, og har lovet nu at give 3 Læster Rug og Byg dertil. Sj. R. 20, 78.

— Aab. Brev om aarlige Visitatser af Apotekerne i København. Sj. R. 20, 78 b. (Tr.: CCD. V, 11 f., KD. III, 191 f. og, u. D., i Mansa: Folkesygdommenes og Sundhedspleiens Hist. i Danmark S. 352.).

— Miss. til de Højlærde i København¹. Da det berettes, at der finder adskillige Uordner Sted paa Apotekerne i København, skal Adressaterne rette sig efter medfølgende Forordning. Endvidere skal de affatte en Ed, som skal forelægges Apotekerne og dem af deres Svende, som tilbereder Medikamenter, og nøje paase, at Forordningen efterkommes i alt af Hensyn til de mange Menneskers Velfærd, som bør tages meget højere i Agt end Apotekernes særlige Profit. Sj. T. 26, 429 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Fru Karen Pax, Erik Vasspyds Enke, faar Bevilling paa aarlig uden Betaling at faa 100 gode Læs Ved af Bogens Skov, som ligger til Roskildegård. Lensmanden paa Roskildegård skal aarlig i rette Tid lade hende faa disse 100 Læs Ved uden Betaling. Sj. R. 20, 79 b.

— Miss. til Niels Trolle. Nogle Haandværksmænd i Køge har berettet, at de paa Grund af deres Haandværks Ringhed og Svækkelse har været forarsaget til undertiden at søge deres Næring ved andre lovlige Midler og borgerligt Brug,

---

¹ Saaledes Sj. T. og K. I K., der er en oprindelig Renskrift, i hvilken der er rettet, og som først har været dateret 25. April 1639, er der i Margenen som Adressater af en anden Haand skrevet: Doct. Fabritio, Professoribus & Medicis Hafniensibus.

idet de har tilforhandlet sig noget Korn af Bønderne, oplagt det og siden igen solgt det. De er herfor tiltalt af Byfogden sammesteds for Borgemestre og Raad, og der er afsagt den Dom over dem, at ligesaa mange Læster Korn, de har solgt, ligesaa mange Varer, beregnet efter Værdien, skal de have forbrudt til Kongen og desuden 40 Mark til deres Lav, uanset at de har betalt den tilbørlige Rettighed deraf. De har nu begæret, at det maa være dem tilladt at ernære sig ved Køb og Salg og andre lovlige Midler og forskaanes for samme Dom. Da Kongen erfarer, at Borgemestre og Raad har faaet bevilget en Skraa, i hvilken saadan Handel er forbudt, og de dog hidtil har ladet saadan Kornhandel passere og ikke rejst Paatale derom før nu, skal Adressaten lade Borgemestre og Raad i Køge tiltale, fordi de ikke har overholdt dette før nu, og tage Dom, om ikke Borgemestre og Raad bør staa disse Haandværksmænd til Rette for den Skade, som de lider derved. Sj. T. 26, 428 b. K.

11. Maj (Kbhvn.). Oprejsningsbrev for denne Oluf Madtsen af Lydeste i Helsingborg Len, der for nogen Tid siden har afgivet Vidneudsagn sammen med en, ved Navn Hans Stolpesen, i Slusaas, hvilket Vidnesbyrd blev underkendt. Han har nu aftinget med Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot. Sk. R. 5, 275.

— Lignende Oprejsningsbrev for Esbiørn Pedersen af Lydestad i Helsingborg Len i samme Sag. Han har nu aftinget med Claus Bilde til Vandaas. Udt. i Sk. R. 5, 275 b.

— Miss. til Dr. Peder Vinstrup. Disse Brevvisere Oluf Madsen og Esbiørn Pedersen, begge boende i Lydestad i Helsingborg Len, har for nogen Tid siden vidnet et Vidnesbyrd sammen med en Mand, ved Navn Hans Stolpesen, af Slusaas, hvilket Vidnesbyrd blev underkendt. Da de har afsonet derfor hos Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Befalingsmand paa Helsingborg Slot, og Claus Bilde til Vandaas, skal Adressaten anordne det saaledes, at de ikke molesteres med aabenbart Skrifte. Sk. T. 6, 341 b.

— Aab. Brev om, at Villum Tomassen, Landsdommer i Blekinge, efter Kongens Befaling efter Tingsvidne har tilbagegivet de to Bønder, som boede paa Gaarden Saxe-mark, der er bevilget ham til Residens, de 150 Sletdlr., som

de tilforn har betalt til Kronen, da de stødte Gaarden af Lensmanden. Kongen bevilger, at naar Villum Tomassen dør eller bliver Bestillingen kvit, skal de 150 Sletdr. tilbagegives ham eller hans Hustru, hvis han er død, eller den, som har stedet Gaarden af ham, dersom den bortfæstes af ham til nogen. Sk. R. 5, 275 b.

11. Maj (Kbhvn.). Miss. til Ifver Krabbe om at antage Fredrik Gabrielsen til Vagtmester paa Varberg i Anders Buchelenges¹ Sted med samme Løn, som den forrige Vagtmester havde. Udt. i Sk. T. 6, 341. Orig. i Varberg Lens Arkiv i R.A.

— Lignende Miss. til Erik Krabbe om at antage Onne² Jensen til Vagtmester paa Christianopol i Jacob Pommerens Sted med samme Løn som den forrige Vagtmester. Udt. i Sk. T. 6, 341 b.

— Miss. til Niels Krabbe. Da Eyler Holck til Gedtsholm har begæret 3 Gaarde i Tørschildstrup³ By, 1 Gaard i Sem By, 2 Halvgaarde i Tallestrup⁴, 1 Halvgaard [i] Tobbrød, og 1 Halvgaard ved Aasager Kirke, hvilke 2 sidste Gaarde giver deres Landgilde til Kirken, alle i Aasager⁵ Sogn, Aarstad H., Halmstad Len i Halland, til Mageskifte for 1 Gaard i Gilderup By, 1 Gaard i Skoufbye, 1 Gaard Brandenborg, Baaerup⁶, alle i Kvidbilde Sogn, Halmstad Herred og Len, endvidere Vandsted⁷ Hofgaard, Efter Sogn, Aarstad Herred, skal han med det allerførste undersøge dette Godes Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 6, 342.

— Miss. til Ifver Krabbe. Anna Pedersdatter, Berete Pedersdatter og Margrette Hansdatter, boende i Valde,

¹ Han kaldes i Orig.: Anders v. Buckeling. ² Der er rettet i det første Bogstav. Navneregistret kalder ham Onne. ³ Terkilstrup. ⁴ Tollestrup. ⁵ Kaldes i Sk. T. Aasager og Asager; ment er Aasager, nu: Asige S., Aarstad H. ⁶ Blækket er tværet ud over den første Del af Navnet, i hvilket der desuden er rettet. I Miss. af 20. Maj 1640 kaldes det: Borup. Ment er maaske: Baalerup, Kvidbille S. ⁷ Vastad, Eftre S. Et senere Miss. af 20. Maj 1640 har: Vadstad-Hofgaard, Efterrød S., Aarstad H.

har berettet, at Markus Lauridtsen, forrige Slotsskriver paa Varberg Slot, har forurettet dem i adskillige Poster, som det kan ses af deres hosføjede Supplikationer. Saafremt hans Forseelse er, som de opgiver, skal Ifver Krabbe hjælpe dem til Rette og snarest indsende Erklæring om Sagen til Kancelliet. Sk. T. 6, 342 b.

11. Maj [(Kbhvn.)]¹. Miss. til Niels Krabbe og Christian Bülow. Da der er opstaaet Trætte mellem to af Kronens Bønder, boende i Kolstrup og Krogerød, om en Ejendom, skal Adressaterne begive sig til Aastederne og, da det paa begge Sider er Kongens Ejendom, uden Hensyn til alle Domme anstille Undersøgelse om den omtvistede Eng. Saafremt det findes, at Ejendommen er blevet brugt til Krogerød og ikke kan undværes derfra uden stor Skade for Gaarden, og at Kolstrup dog desforuden har sin Nødtørft, skal de anordne det saaledes, at den af Gaardene beholder den omtvistede Eng, som behøver den mest og længst har haft den i Hævd. Sk. T. 6, 343.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Han har berettet, at Vindebroen ved Nyborg Slot og Agebroen for Nyborg Slotsmølle mellem Byen og Slottet begge er meget bygfældige, saa at de ikke kan istandsættes, men maa genopbygges fra ny. Han skal med det første underrette Statholderen i København derom, for at denne kan befale Kongens Bygmester at gøre Overslag over, hvad dette Arbejde kommer til at staa i. Endvidere skal han bese Kongens eget Gemak paa Nyborg Slot og faa undersøgt, hvor mange Bjælker der behøves, saa at de kan komme til at ligge nærmere sammen, og siden underrette Kongen om, hvad Bekostningen derved kan beløbe sig til. F. T. 5, 25 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne og Hr. Tage Thott Ottesen. Da de tilforn har faaet Befaling til at begive sig til de Aasteder, som Christianstad og Væ tvistes om, og enten bilægge Sagen i Mindelighed eller afgøre den ved Dom, skal de med det første efterkomme denne Befaling. Hvad de forhandler eller dømmer dem imellem, skal være og blive uigenkaldeligt paa alle Sider, da det er Kronens paa begge Sider, dog at alting

¹ Dateringsstedet er glemt i Sk. T.

sker uden Præjudice for de omkringboende Naboer. J. T. 10, 80. K.

12. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Jesper Skou, Ridefoged i Medelsta Herred, boende i Ronneby, som har berettet, at der er stor Mangel paa Vin baade i Ronneby og paa Landet til Kirkerne, faar Bevilling til, at han og ingen anden maa indrette en Vinkælder i Ronneby med god uforfalsket fransk, spansk og anden hed Vin og sælge Vinen til en rimelig Pris baade til Kirkerne dér omkring og til andre, som vil købe. Han maa ikke forurette nogen hermed, saafremt han ikke vil have dette Privilegium forbrudt. Sk. R. 5, 276.

— Aab. Brev, hvorved Borgemestre og Raad i Horsens faar Bevilling paa til Reparation af deres Havn¹ af hver Sletdalers Værd, som ud- og indføres, at opkræve 2 Hvide af Udlændinge og dem, der ikke er Kongens Undersaatte, og 1 Hvid af Indlændinge i de næstfølgende 6 Aar, og endvidere 5 Sk. af hver Læst af dem, der ikke er Kongens Undersaatte, i de næste 6 Aar og af Kongens Undersaatte i de næste 3 Aar. J. R. 9, 368.

— Aab. Brev om Opkrævning af en Afgift af Skibe, Varer m. m. i 6 Aar til Reparation af Indløbet til Ribe². J. R. 9, 368 b. (Tr.: CCD. V, 12 og i Udt. i P. Terp-ager: Ripæ Cimbr. S. 681.).

13. Maj (—). Miss. til Frederik Urne, hvorved Miss. af 10. Maj til Niels Trolle m. fl. om at dømme i alle Sager vedrørende Søhandelen kommuniseres ham med Tilføjelse af, at saafremt der i Øresund ankommer nogen Skipper, som forser sig med Toldens Erlæggelse eller i andre Maader, skal han sende dem med Skib og Gods til København, hvorpaa de nævnte Dommere skal afsige Dom om dem, medens Borgemestre og Raad i Helsingør herefter ikke skal besværes med saadanne Sager. Sj. T. 26, 429 b. K.

— Miss. til Hr. Just Høg om at optage to Sønner af Dirik von Hams i Korsør i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 430.

¹ Overskriften har: Horsnis Skibbro. at udgrave.

² Overskriften har: Riber Aa

13. Maj (Kbhvn.). Miss. til Otte Termo om at lade Madts Pofvelsen i Randers faa 5 Stkr. Dyr for Betaling i Halds Skove. Udt. i Sj. T. 26, 430.

— Bestalling for Hans Adtsersen Holst som Kaptejn i Lauridts Nielsens Sted over den ene Part Bønderknægte, som er udskrevet til Soldater i Varberg Len i Nørrehalland, med en aarlig Løn til sig selv af 100 Rdlr. i Fredstid og den ham tilforordnede Bondegaard kvit og frit¹, alt fra 11. Maj i indeværende Aar at regne. Naar Kongen vil bruge ham i aabenbar Fejde, skal han yderligere have 16 Rdlr. og hans Løjtnant 10 Rdlr. om Maaneden, saa længe Fejden varer, foruden det, som de har i Fredstid. Han og hans Løjtnant skal med største Flid eksercere og afrette Knægtene til Krigsbrug, baade i København og siden, naar de ikke er i Kongens daglige Tjeneste, paa et belejligt Sted, som han kan fastsætte dertil, saa at de inden kort Tid kan blive saa uddannede, som de bør. Siden skal han efter Kongens Anordning sammen med sine underhavende Knægte lade sig bruge til Lands og til Vands, hvor han tilsiges, og i alle Maader forholde sig efter den Ed, som han har aflagt til Kongen. Sk. R. 5, 276 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland. Han skal saa snart som muligt skaffe 300 Render til Vandkunsten paa Skanderborg Slot, fragte Skib, som kan føre dem til Hoe Havn i Aakær Len, og føre det til Regnskab. Sk. T. 6, 343 b.

— Miss. til Gunde Rosenkrantz. Da Fru Sophia Rantzau Mogens Gyldenstjernes til Fuldtofte har begæret 2 Gaarde² og 1 øde Gaardsted i Nanes³ i Fuldtofte Sogn i Froste Herred i Helnekirke Len til Mageskifte for 1 Gaard i Hurfve og 1 Gaard i Hegenes i Froste Herred, skal han med det allerførste undersøge dette Godsdes Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 6, 343 b.

---

¹ Sk. R. har ikke Lønnen i Fredstid for en Løjtnant (60 Dlr. og en Bondegaard), der øjensynlig er glemt. ² Der nævnes kun 2 Navne, men ikke Gaardenes Antal; efter Skødet af 30. Aug. 1643 var det 2 Gaarde. ³ Nunnæs.

13. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Sti Pors til Skoufgaard faar Bevilling paa Kronens og Kirkens Part af Korn-tienden af Hemled¹ Sogn paa Lavind for rimeligt Fæste, naar hans Moder Fru Kirsten Norby til Vestergaard [og Sognepræsten til Hemled]², som nu har den i Fæste, dør. Befalingsmanden paa Tranekær Slot og Hospitalsforstanderne i Odense skal fæste Hemle Tiender til Sti Pors, naar forskrevne hans Moder saavel som forskrevne Sognepræst dør. F. R. 4, 192.

14. Maj (—). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1639 at regne, for Hans Lindenov³ til Hundtslund paa Kalundborg Slot og Len, som Hr. Hans Lindenov hidtil har haft i Forlening. Til Underhold for sig selv, sine egne Folk, Slottets og Ladegaardens daglige Folk og det Antal Skolepersoner, 4, som hidtil har været underholdt paa Slottet, skal han have følgende aarlige Genant: 347¹/₂ Kurantdlr., 8 Læster Rug, 12¹/₂ Læst 5 Pd. Byg, 700 Tdr. Havre, 12¹/₂ Td. Smør, 25¹/₂ Ko, 14 Bolsvin, 69 Fedesvin af Jordebogen til 2 Dlr. Stykket, 251 Lam og 320 Par Høns. Han maa selv oppebære ¹/₁₀ af den uvisse Indkomst og skal tjene Riget med 12 geruste Heste. Han skal aarlig til Rentekammeret indsende en rigtig Fortegnelse over Kirkernes Rente og Indkomst, saa at man deraf kan se, at der omgaas rettelig dermed. Den aarlige Leverance fastsættes til: 50 Læster Byg til det store ny Bryggers i København, Halvparten inden Mortensdag og Resten til Foraaret, endvidere 40 Læster Brød, 10 Læster Gryn og 1 Læst 2 Tdr. Smør, at levere til Foraaret, 1000 Tdr. Havre, som skal fremsendes til Frederiksborg, Halvparten 14 Dage før Mortensdag og Resten inden Juledag næst efter, hvis ikke det hele kan leveres før Mortensdag, endvidere 8 Landgildekøer, at levere i København den 8. August. Fremdeles skal han af Jordebogen aarlig fremsende 13 Ol Æg til Frederiksborg og desuden i Lenet købe 77 Ol Æg, at levere til Kongens Køkkenskriver, naar denne for-

---

¹ Humble Sogn, i hvilket baade Sti Pors's Gaard Skovsgaard og hans Moder Fru Kirsten Norbys Gaard Vestergaard laa. ² Disse eller lignende Ord maa være faldet ud; jvfr. Slutningen af Brevet. ³ Overskriften har: Unge Hans Lindenov for at skelne ham fra Faderen, Hr. Hans Johansen Lindenov (den Rige), som havde Kalundborg fra 1624 til dets Overdragelse til Sønnen.

langer dem. Der skal aarlig i Skovene dér i Lenet hugges og føres til København 500 Læs Bulved, hvert Læs paa 10 gode Kløvetræer, men det Træ, der ikke er kløvet, men rundt, skal være mindst 1 sjællandsk Alen i Omfang, og der regnes 10 Træer paa hvert Læs. Hvad der bliver tilovers af Lenets Indkomst, skal han aarlig sende til Provianthuset. Iøvrigt skal han forholde sig efter Kongens Missive, dateret Odense den 6. April 1632. Han skal nøje paase, at Veje og Broer dér i Lenet bliver tilbørlig vedligeholdte. Han skal lade alle Bøder for Overtrædelse af Kongens Forordninger indføre paa ét Sted i Regnskabet under en særlig Titel. [Iøvrigt med Artikl. 1—14, 16—20, A og C.]. Sj. R. 20, 81 b.

14. Maj (Kbhvn.). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1639 at regne, for Jokim Beck til Gladsaxe paa Christianstads Len. Han skal føre nøje Tilsyn med, at Veje og Broer dér i Lenet vedligeholdes tilbørligt, og skal i sit Regnskab for sig paa et særligt Sted indføre alle de Bøder, som oppebæres for Overtrædelse af Kongens Forordninger. [Iøvrigt enslydende med Forleningsbrevet af 12. Juni 1632 for Malte Juul.]. Sk. R. 5, 278.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1639 at regne, for Hr. Hans Lindenov til Hundslund paa det Len [Hindsgavl], som Gregers Krabbe hidtil har haft i Forlening, kvit og frit, med den gejstlige Indkomst, Mageskiftegodset og alt andet Tiliggende, vist og uvist; dog forbeholder Kongen sig al Told, Sise og Vrag, som falder dér i Lenet. Han skal tjene Riget med 3 geruste Heste og holde nøje Tilsyn med, at Veje og Broer dér i Lenet holdes ved Magt. [Med Artikl. 10—14 og 16—18.], F. R. 4, 195 b.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1639 at regne, for Gregers Krabbe til Thorstelund paa Riberhus Slot og Len og Møgel-tønder Hus og Len. Han skal holde Riberhus Slot i en fast og tryk Slotslov, Kongen og Danmarks Riges Raad til troer Hænde. Til Underhold for sig selv, sine Svende og Slottets daglige Folk og Tjenere skal han af Slottet aarlig have følgende Genant: 600 Dlr. Kurant i Penge, 8 Læster Rug og 10 Læster Byg, regnet til 36 Tdr. i Læsten af begge Slags, 12 Læster Havre, regnet til 48 Tdr. i Læsten, 12 Tdr. Smør, 250 Brændsvin, 60 Faar, 60 Lam, 100 Gæs, 10,000 tørre Hvillinger og 10,000 tørre Flyndere. Over den

aarlige Indkomst af begge Len udover denne Genant skal han føre godt, klart Regnskab og aarlig fremsende det til Proviant-huset for Københavns Slot og ellers forholde sig efter Kongens Missive, dateret Odense den 6. April 1632. For Avlen, Affødingen og al anden Fordel ved Møgeltønder skal han gøre godt og klart Regnskab. Han maa selv oppebære $\frac{1}{10}$ af den uvisse Indkomst. Han skal selv lønne, klæde og besolde Fogden, Skrивeren og andre Slottets, Ladegaardens og sine egne Folk paa Riberhus, men Omkostningerne i saa Henseende paa Møgeltønder Slot og underliggende Ladegaard skal til Billighed føres Kongen til Regnskab. Han skal tjene Riget med 12 geruste Heste. Han skal aarlig til Rentekammeret indsende en rigtig Fortegnelse over Kirkernes Rente og Indkomst, saa at man deraf kan se, at der omgaas rettelig dermed. Han maa ikke bortfæste nogen Tiende, hverken Kronens eller Kirkens Part, længere end for 3 Aar og skal tilforn opbyde dem paa Tinge til Bedste for dem, der vil give mest deraf og er i Stand til at betale Kronen og Kirkerne Afgiften. Han skal have nøje Tilsyn med, at Veje og Broer dér i Lenene vedligeholdes tilbørligt, og i sit Regnskab under en særlig Titel paa ét Sted indføre alle Bøder for Overtrædelse af Kongens Forordninger. [Iøvrigt med Artickl. 2—4, 8—16, 18 og 20.]. J. R. 9, 369. K.

14. Maj (Kbhvn.). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1639 at regne, for Malte Juul til Giesinggaard paa Bøvling Len samt Hind og Ulfborg Herreder for en aarlig Afgift af 900 gode enkende Rdlr. uden al Afkortning i nogen Maade enten for øde Gaarde og forarmede Bønder, Herredsfogder, Delefogder, Gaarde, som er udlagt til Officerer eller andre privilegerede Personer, som før hans Tid er blevet forlenet med noget af Kronens Gods, ej heller for at reparere Møller, men de Afslag, som i 1629, efter at de kejserlige havde forladt Jylland, af de tilforordnede Kommissarier er gjort paa en Del forarmede Bønders Landgilde paa en vis Tid, de maa aarlig kortes i Afgiften, men aldeles intet videre. Kongen forbeholder sig Renten og Indkomsten af det indløste Mageskiftegods eller andet Gods, som afdøde Preben Gyldenstjerne har aflagt særligt Regnskab for. Han maa selv oppebære $\frac{1}{10}$ af den uvisse Indkomst og skal tjene Riget med 6 geruste Heste. Han skal aarlig af Lenets Indkomst købe 30 gode Slagtøksne, som skal fremsendes til

Skanderborg Slot til den 8. August. Endvidere skal han aarlig til St. Olufs Dag [29. Juli] sende til København 3500 Hvillinger af Sandholmb, 13 Vorder tørre Torsk, og desuden skal der aarlig købes 21,000 Hvillinger. Han skal føre nøje Tilsyn med, at der leveres god Fisk i rette Tid, for at Kongen ikke, saafremt det ikke leveres til bemeldte Tid, skal befale dem, der skal modtage dem, straks at købe dem for rede Penge, saa dyre som de gælder her, og tilregne Malte Juul at betale dem, og ikke Bønderne dér i Lenet, da han paa Kongens Vegne har at befale over dem med Hensyn til, hvad de er pligtige at levere til Kongens Behov. Han skal have nøje Tilsyn med, at Veje og Broer dér i Lenet vedligeholdes tilbørligt, og i sit Regnskab under en særlig Titel paa ét Sted indføre alle Bøder for Overtrædelse af Kongens Forordninger. [Iøvrigt med Art. 1 a, 2—4, 8—14 og 20.]. J. R. 9, 373.

14. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Maren Baltzers og Wolfgang Skræm maa flytte deres Feldberedermølle nærmere ned til Stranden. Sj. R. 20, 80. (Tr.: KD. III, 192).

— Aab. Brev, hvorved Anne Munk, Jens Jensens Enke, Borgerske i København, faar Tilladelse til at skænke Vin og byde flere Gæster til sin Datters Bryllup, end Forordningen tillader. Sj. R. 20, 80. (Tr.: KD. III, 192.).

— Bestalling for denne Brevviser Jockimb Holbeck som Svinesnider med en aarlig Løn af 100 Sletdlr. samt 3 Pd. Rug og 3 Pd. Byg, at levere af Antvorskov Slot, fra dette Brevs Datum at regne. Han skal være forpligtet til at rejse til Kongens Slotte, Ladegaarde og Jægergaarde paa Sjælland, naar Behov gøres eller det befales ham, og udskære, hvad der bliver befalet ham. Dør nogen af enten Hestene eller Folerne eller hvad det kan være som Følge af hans Forseelse eller Forsømmelse, skal han staa til Rette derfor. Han skal af sin Løn underholde sig og sine Folk, og han skal ikke have fri Vogn, men skal skaffe sig den selv. Det forbydes alle andre at lade sig bruge i saadant Embede her paa Sjælland. Saafremt de findes at gøre det og lider Skade derved, maa de have det for Hjemgæld. Sj. R. 20, 80 b.

— Instruktion for Sifvert Gabrielsen, Skibshøvedsmand, paa den ham befalede Rejse i Vestersøen. Han skal

uførtøvet med Kongens Skib Raphael begive sig herfra til Flig¹, kaste Anker dér og nøje undersøge og udforske, hvad den hollandske Skibsudrustning skal betyde, som nu foregaar dér. Dersom nogen spørger ham, hvad han har at udrette dér, skal han sige, han ligger dér og skal konvojere nogle Skibe, som skal til Norge, og forsvare dem mod dem, som vil gøre dem Overlast. Naar han har fornummet noget vist om deres Udrustnings Betydning, skal han straks ufortøvet begive sig tilbage hertil og underrette Kongen. Sj. R. 20, 81.

14. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev om Forbud mod ulovligt Købmandskab ved Sundby Færge. Sj. R. 20, 85 b. (Tr.: CCD. V, 13.).

— Bestalling² for Dr. Simon Pauli som Professor Anatomie, Chirurgie og Botanicæ i Universitetet i København med Tilladelse til, naar nogen Plads er ledig pro Cathedra, da at disputere for den med de andre, som melder sig til den, med en aarlig Løn af 200 Rdlr. fra dette Brevs Datum at regne og indtil han faar anden Befordring, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 20, 86.

— Miss. til Gabriel Rensberger. Han skal straks ufortøvet lade Halvdelen af Bøndersoldaterne i Sjælland komme til København og Halvdelen til Helsingør, hvor de vil faa videre Ordre. Sj. T. 26, 430. K.

— Miss. til Rentemestrene. Ifver Krabbe til Jordbiørg, Befalingsmand paa Varberg Slot, har berettet, at de i de to sidste Aars Regnskaber for Varberg Len har gjort Antegnelser om Afgiften af Falkenbiørgs Laksefiskeri, om Afkortningen i Jordebogens Indkomst for øde og forarmet Gods og af Pengeskatterne, hvilket siden er henvist til Kongen. De skal lade Ifver Krabbe nyde Falkenbiørgs Laksefiskeri, ligesom hans Formand har nydt den. Med Jordebogens Indkomst af øde og forarmet Gods skal der forholdes efter den paa Renteriet gjorte Forordning, og med Skatten, der ikke kan faas af de forarmede, efter Forordningen. Sj. T. 26, 430 b. K.

---

¹ Vlie i Holland.   ² Ved Overskriften er skrevet: vide Folio 20, d. v. s. Henviſning til aab. Brev af 7. Juni 1638 om Udnævnelſe af Dr. Otto Sperling til kgl. Botanicus.

14. Maj (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Sundet om at lade efterskrevne Skippere, nemlig: Claus Agesen, Herman Florisen, Salmon Hesselsen, Witt Jansen, Morten von der Lahn og Albret Pedersen, som er ankommet i Øresund, og hvis Skibe efter de i Sverrig udstedte Certifikater er ladede med svensk Gods, tilhørende svenske Undersaatter, passere uhindret. Sj. T. 26, 430 b. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk om, at Kongen har bevilget Bønderne i Antvorskov og underliggende Len 8 Læster Byg til Sædekorn i Aar¹, dog at det i det kommende Aar føres til Indtægt i hans Regnskab. Sj. T. 26, 431. K.

— Miss. til samme om at anordne det saaledes, at den Hestetold, som Byfogden i Slagelse opkræver og som er 1 Sk. af Stykket, betales til Tolderen i Korsør, og at Stortolden af Heste erlægges i Korsør eller Skelskør, naar Heste føres dér over. Sj. T. 26, 431. K.

— Miss. til Tygge Brahe om at indsætte en dygtig Person i Kaldet i Haunlof Sogn i Tryggevælde Len efter den afdøde Sognepræst² i Stedet for den uskikkelige Person, som Sognemændene har kaldet. Sj. T. 26, 431. K. (Tr.: Dsk. KL. III, 279.).

— Aab. Brev, hvorved Hans Rasch, boende i Sølvitsborg, faar Bevilling til at indrette en Vinkælder i Sølvitsborg med god uforfalsket fransk, spansk og anden hed Vin. [Iøvrigt enslydende med Bevillingen for Jesper Skou i Ronneby af 12. Maj s. A.]. Sk. R. 5, 277 b.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt. Af hosføjede Supplikation kan han se, hvad Supplikantinden har andraget om. Dersom han mener, at der er sket hende Uret, skal han hjælpe hende til Rette, saavidt det er muligt. Saafremt hun ikke kan hjælpes, medmindre der sker yderligere Stævning i Sagen og hun paa Grund af sin store Armod ikke kan yde den Bekostning, skal han tage Stævning i Sagen og føre den paa nævnte Kvindes Vegne, saavidt det kan ske. Sk. T. 6, 344.

— Miss. til Hr. Tage Thott Andersen, Jokim Beck og Bispen [Dr. Peder Vinstrup]. Hr. Jens Jørgensen, Sognepræst i

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: i Jord.

² Jens Andersen († 1638).

Lyckeby i Blekinge, har berettet, at hans Løn og den Gaard, han bebor, er meget ringe, idet han ikke kan saa mere end $1\frac{1}{2}$ Td. 1 Skp. paa den, og at der er meget ringe Eng til den, og han har derfor begæret at faa eftergivet den paabudte Præsteskat eller i alt Fald Halvdelen af den. Adressaterne skal efter Kongens Forordning lægge denne Præsts Skat paa de andre formuende Præster i Blekinge eller i Christianstads Len og lade dem samtlig betale den. Sk. T. 6, 344 b.

14. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tagge Thott O[ttesen] og Bisp. Hr. Jens Pallesen, Sognepræst til Solbjerg og Hasleboserup Sogne, har berettet, at hans Sogne er meget ringe, saa at han ikke kan ernære sig af dem, hvorfor han har begæret at faa eftergivet den paabudte Præsteskat og blive hjulpet i andre Maader efter hosfølgende Supplikation. Adressaterne skal efter Kongens Forordning fordele Skatten paa de formuende Præster og iøvrigt snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorledes denne Præstemand kan hjælpes uden synderligt Tillæg fra Kongen. Sk. T. 6, 345.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt. Da Patrick Dumbar til Spanderup, Major i Skaane, har begæret Raabygaard i Helsingborg Len i Skaane til Mageskifte for hans Gaard Store Brandsvig i Tostrup Sogn i Helsingborg Len, skal han med det allerførste undersøge dette Gods Lejlighed og snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejligeds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 6, 345 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Augustinus Ebbel, Raadmand i Odense, faar Bevilling til i Stedet for Landskylden af Nesbyhofvidsmølle, som han har i Fæste, aarlig at give 9 Sletmark for hver Td. Mel, at betale til Lensmanden paa Odensegaard. Han har andraget om Bevilling hertil, da Toldmelet ikke falder saa godt, at han kan yde det i Afgift. F. R. 4, 192 b.

— Aab. Brev om Afholdelse af 2 Markeder aarlig i Kerteminde i Stedet for det ene, der nu afholdes dér. F. R. 4, 192 b. (Tr.: CCD. V, 13.).

— Aab. Brev, hvorved Borgemestre og Raad i Odense paa Borgerskabets Vegne faar Brev paa 2 smaa Stykker Jordsmon, som ellers er unyttige, ved den nye Skibsbro og

som Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, under Forbehold af Kongens Godkendelse har bevilget dem; dog saafremt de bliver til Sinds at sætte Strandhuse derpaa, maa dette kun ske uden Skade for Kongens Ladegaardsmark og Skove til St. Hans Kloster, og der maa ikke bo nogen i disse Strandhuse om Vinteren. F. R. 4, 193.

14. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen efter Andragende fra Borgemestre og Raad i Odense konfirmerer den af dem udstedte Ordinans for Vognmændene i Odense, der lyder:

Vognmændene i Odense har for Borgemestre og Raad beklaget sig over, at mange dér i Byen, som har anden Haandtering, Embede og Brug, gør dem Indpas, skönt de ikke kan ernære sig af andet end med Heste og Vogn at befordre rejsende Personer for rimelig og bestemt Takst, og de har derfor anmodet Borgemestre og Raad om at ville meddele dem nogle Artikler, ved hvilke slig Svækkelse af deres Næring kunde forhindres og der kunde oprettes en god Ordning og Skik, hvorimod de tilbyder aarlig paa Byens Vegne at gøre 100 Ægter, hver af dem 6, for Kongen og hans gennemrejsende Folk, der skal have Vogne, mod at Byen til Gengæld holder dem fri for og i deres Sted yder al den dem paahvilende kongelige og Bys Tynge, saasom Skat, Bygninger, Vagt og andet deslige (dog at de forskaanes for Mønstring, naar de er hjemme, og tilsiges unent). Paa disse Betingelser har Borgemestre og Raad under Forbehold af Kongens Godkendelse oprettet følgende Artikler til Efterretning for dem:

1¹. Det tillades dem at have en Oldermann eller Formand, som med Øvrighedens Tilladelse skal overvære alle Forretninger mellem dem og som skal føre alt mellem dem til saa ordentlig en Skik som muligt. Til Oldermann skal først tages en af dem, der er Borgere og Vognmænd, siden skal dette Hverv gaa paa Omgang efter Rullen og Byens Mandtal fra den ene til den anden. Den, der bliver Formand eller Oldermann, maa holde to Vogne og Heste dertil til Kørsel, men maa dog ikke være fri for sin Andel af Ægterne. Der skal ikke være flere Vognmænd, som maa gøre Landægter og Ægter til Færgestederne; end 16. Disse

---

¹ Der findes ikke yderligere Nummerering eller Inddeling i Afsnit.

skal skaffe Byen fornævnte 100 Ægter og derimod være fri, som forskrevet. Samme Ægter skal gaa paa Omgang efter fornævnte Rulle, og der skal begyndes med Oldermænden. Naar nogen, hvem det med Rette tilkommer at age efter Befaling og lovlig Tilsigelse, ikke er til Stede, skal den næste paa Rullen, som findes hjemme, være forpligtet til at age mod Betaling af den, hvem det med Rette tilkom, eller ogsaa skal denne til Gengæld age langt, naar det begæres. Vægrer nogen, hvem det med Rette tilkommer og som er hjemme, eller vægrer den næste, som findes hjemme og tilsiges, sig ved at age, skal han bøde 40 Mark uden nogen Modsigelse. Vognmændene skal for rimelig Betaling og fast Takst efter Kongens Forordning holde Heste og Vogne færdige til at køre med efter Aarsens og Vejrets Lejlighed. Enhver, der er Borger og som vil være i deres Lav, maa, ligesom de, age stakkede Ægter inden- og udenfor Byen, dog ikke over tre¹ Mil, de andre til Betagelse af deres Næring, da de ikke har nogen Besværing af fornævnte Slags for Byen, under Fortabelse af Fragten. Ingen maa indfalde i den andens Fragt, men den, der først bliver tiltalt, skal nyde Fragten. Ikke heller maa nogen hemmelig betinge 2 eller 3 Fragter „til hvem igen at ville oplade“ under Straf af 4 Rdlr. til Bedste for Lavet, at udtages som vitterlig Gæld. Saafremt nogen har at besvære sig over Lavet, hvad det end kan være, da skal han først klage til Oldermænden, om Sagen kan bilægges dér i Mindelighed eller ved Ret, førend den henvises eller angives til Ting eller en anden Ret — med mindre den er saa vigtig, at den skal paa-dømmes ved Kongens Bys Ret — under en Bøde paa $\frac{1}{2}$ Rdlr. til Lavet. Overfuser og overskælder nogen Oldermænden eller den, Lavet tilsiger, skal han bøde dobbelt saa meget, nemlig 1 Rdlr., til Lavet. Bliver nogen efter Oldermændens Befaling tilsagt til noget lovligt Ærende eller anden Bestilling efter Øvrighedens Tilladelse og han er tilstede, men ikke møder, han skal for hver Gang, det forsés, bøde $\frac{1}{2}$ Rdlr. til Lavet. Den yngste Borger i Lavet skal tilsige Lavet til at møde, hvor det er fornødent og naar det lovlig begæres under Straf af $\frac{1}{2}$ Rdlr., hver Gang det forsømmes. Oldermænden maa ikke heller under

---

¹ Det er usikkert, om der skal læses toe eller tre.

samme Straf vægre nogen at lade Lavet samle, naar det begæres af lovlig Aarsag. Hver Lavbroder skal være forpligtet til at hjælpe den anden paa Vej og Sti, dersom der tilstøder ham nogen Brøstfældighed paa Vogn, Heste eller Tøj, under en Bøde af $\frac{1}{2}$ Rdlr., dersom det paaklages og paafindes. De Vognmænd, der følges til og fra Færgesteder, er efter gammel Sædvane alle delagtige i den Fragt, der faas, hvad enten de er to eller flere, med mindre enhver har sin særlige Fragt. De Bøder, nogen saaledes idømmes, skal forvares og bruges til Lavets Bedste. Hænder det, at nogen er saa forarmet, at han ikke er i Stand til at hjælpe sig paa Sottesengen eller ikke kan stedes til Jorden og Begravelse, han skal ogsaa hjælpes af samme Lavspenge. Ikke heller maa nogen af Lavet forsage, naar han tilsiges at følge Lig til Begravelse, heller ikke at følge Kvinderne, Børn til Daaben og deslige, under en Bøde paa 1 Mark for hver Gang det sker. Hvis der opstaar nogen Tvistighed om noget, som ikke er nævnet heri, skal den klagende melde sig for Bisidderen og Øvrigheden til Rettens Forhjælpning. F. R. 4, 193 b.

14. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Jørgen Villomsen¹, praktiserende Læge i Odense, faar Fornyelse af det aabne Brev af 15. November 1636, hvorved han fik bevilget Arrest paa de Arvingerne efter Jaqves de Franque af Paris tilkommende Tilgodehavender i Kongens Riger. Da der nu her findes en Mand, ved Navn Petrus Lem², som paa deres Vegne har gjort Anfordring paa nogle af de Penge, som han i Henhold til ovennævnte Brev har lagt Arrest paa, befrygter han, at det skal komme ham til Hinder, at han ikke straks har forfulgt Arresten, og for at han desto bedre skal komme til sin Rigtighed og sin Fordring, har han andraget om at maatte faa Arrest paa fornævnte Peder Lem og hans Gods, at de Haandskrifter og Breve, som denne har hos sig vedrørende Jaqves de Franques Gældsfordring, maa blive gennemset i Nærværelse af Kongens Foged³ og 2

---

¹ Han kaldes i Teksten: Georgius Vilhelm, Medicus practicus. ² I Miss. af 23. Decbr. 1636 til Ernst Normand kaldes han urigtigt: Lein. ³ D. v. s.: Byfogden.

Dannemænd og at det, der kan være ham til Hjælp ved hans Rets-sag, maa blive belagt med Arrest og blive i Arrest hos Byfogden til Sagens Uddrag. Kongen bevilger, at han maa faa Arrest paa Peder Lem og hans Gods, hvor som helst denne findes i Kongens Riger, og at der forholdes med Haandskrifterne og Brevene som ovenfor nævnt. Men hvis han ingen Ret har til denne Arrest, skal han staa til Rette derfor. F. R. 4, 195.

14. Maj (Kbhvn.). Miss. til Christian Friis. Det berettes, at der i St. Knuds Kloster i Odense er en Kobberpande, som skal have været dér siden Munkenes Tid. Han skal snarest sende den til Nyborg Slot og lade den levere til Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, som har faaet Kongens Ordre om den. F. T. 5, 26 b.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Kongen har befalet Hr. Christen Friis til Kragerup, Kongens Kansler, at sende en Kobberpande, som findes i St. Knuds Kloster i Odense, til Nyborg Slot. Naar Kobberpanden tilsendes ham, skal han modtage den og sende den videre til København. F. T. 5, 25 b.

— Miss. til Henning Valkendorf. Jesper Friis til Ørbek-lunde, Øverste i Jylland, har berettet, at han endnu af sin Besolding for det sidste Tog i Fyrstendømmet Holsten har tilgode 697 $\frac{1}{2}$ Rdlr. 2 Mark. Adressaten skal snarest af Kontributioner og andet, som han oppebærer til Soldaternes Besolding, betale ham og føre det til Regnskab. F. T. 5, 26.

— Aab. Brev, hvorved Jens Kaas Mogensen faar Bevilling paa for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift at faa alle de Tiender, som hans afdøde Fader Mogens Kaas og Fru Jahanne Høg har haft i Fæste og nu har i Fæste og som ligger under Krabisholmb og N. N¹. Lensmanden paa Skivehus skal forunde ham disse Tiender for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift. J. R. 9, 376 b.

— Oprejsningsbrev for Laurits Ebbesen, Embedsmand paa Skanderborg Slot, til paany at rejse Paatale i en Sag, i hvilken han paa Kongens Vegne har tiltalt Peder Giersdorff, fordi han skal have været med i Kongens Vildtbane, da en Person, ved Navn Erik Seiersen, blev ihjelskudt af

¹ Frøstrup.

N. N. Skovrider. Peder Giersdorff er frikendt derfor, men Sagen er ikke procederet rettelig. J. R. 9, 377 og (med Datum: 6. Maj) D. Kanc. A. II. 2. Pk. Diverse Titulaturer og Formularer I. 5: Diverse Brevformularer fra XVII Aarh. (Tidligere: Topogr. Saml. p. Papir. Sorø Nr. 114—f.).

14. [Maj]¹ (Kbhvn.). Miss. til Laurits Ebbesen. Peder Gersdorff er blevet frikendt ved Herredagen for Anklagen for at have været i Kongens Vildtbane, da Lut Skovrider ihjelskød en Person, ved Navn Erik Seyersen, og det fordi Sagen ikke er ret procederet. Da fornævnte Lut Skovrider endnu med sin højeste Ed bekræfter, at Peder Gersdorff har været dér paa nævnte Tid, og at han har set ham dér, skal Adressaten atter rejse Paatale i denne Sag. Der tilsendes ham Oprejsningsbrev i Sagen. Ligeledes skal han erhverve Dom over de Personer, som var med paa den Tid, da Erik Seyersen blev skudt og som nu er bortrømt. Dersom de kan opspørges, skal han gøre sig den største Flid for at bemægtige sig dem, paa hvilken Stavn de end findes. J. T. 10, 80 b.

— Miss. til Erik Grubbe. Borgemestre og Raad i Aarhus har, for at den dem for nogen Tid siden bevilgede Havnetold kan blive desto bedre og rigtigere, begæret, at alt, hvad der skal fortoldes, skal angives stykkevis hos Havnetolderen. Erik Grubbe skal anordne, at de fortoldende først skal anmelde deres Varer stykkevis hos Havnetolderen, førend de henvender sig til Kongens Tolder dermed. J. T. 10, 81. K.

15. Maj (—). Pas for denne Rasmus Oelsen, der er hidskrevet fra Bergen i Norge, som har tjent i 12 Aar som Baadsmand og Højbaadsmand og som nu er forløvet, at han maa nyde de i Forordningen fastsatte Friheder. Sj. R. 20, 86 b.

— Bestalling for Hans Meyer som Rotgieter i Helsingør i Stedet for den forrige Rotgieter Hans Kummer med en aarlig Løn af 20 Gylden, hver Gylden beregnet til 24 Sk. lybsk, en sædvanlig Hofklædning og 2 Øksen, 4 Svin, 4 Faar, 2 Pd. Rug, 2 Pd. Malt, $\frac{1}{2}$ Td. Smør samt 6 Rdlr. for hvert Skippund, han gyder, endvidere fri Vaaning og Githus, Pengene

---

¹ Maaneden mangler. Datoen har, formentlig ved en Fejlskrift (fra Aarstallet 1639) først været 16, hvilket er rettet til 14.

at betale af Tolderne i Øresund, Provianden at levere af Proviantskriveren for Københavns Slot. Han skal være forpligtet til med største Flid at støbe, forarbejde og ustraffeligt forfærdige Kongens og Kongens Rigers og Fyrstendømmers Stykker¹ og anden Fornødenhed, som det paa Kongens Vegne befales ham. Af hvert Skippund skal han trolig igen levere 7¹/₂ Lispund, ligesom hans Formand. Sj. R. 20, 87.

15. Maj (Kbhvn.). Ekspektancebrev for Dr. Jesper Rasmussen Brochmand, Superintendent over Sjællands Stift, paa det første ledige Kanonikat i Roskilde Kapitel, dog de tidligere udstedte Ekspektancebreve dermed uforkrænket. Naar hans Bestilling tilsteder det, skal han residere ved det Beneficium, som han faar. [Med Art. 1—2.]. Sj. R. 20, 87 b.

— Miss. til H. Frederik Reedtz². Da Kommissarierne i Sjælland³ skal betale Officererne under Regimenterne af Kommissariatolden, har Kongen bevilget, at saavidt Indtægten af de Gaarde, som Officererne har haft, ikke kan strække til, skal han aabne Toldkisten en Gang og udtage saa meget, at han kan lønne Officererne under Regimenterne et helt Aar. Hvis der ikke er tilstrækkeligt, skal han udtage Penge af den nærmest liggende Toldkiste, for at Officererne kan blive betalt hvert Kvartal. Dog maa han ikke udtage andet end Kommissariatolden og ikke røre Kongens Penge. Sj. T. 26, 431 b. K.

— Lignende Miss. til Tønne Friis i Jylland, Hr. Jørgen Brahe i Fyen og Hr. Palle Rosenkrantz i Lolland og Falster. Sj. T. 26, 431 b. K.

— Aab. Brev, hvorefter det Marked i Laholm, der er flyttet⁴ fra 29. Juni til 20. Januar, atter maa holdes den 29. Juni. Sk. R. 5, 282. (Tr.: CCD. V, 13).

— Miss. til Christian Bülow om at rette sin Lejlighed efter herefter at være Ritmester over det hallandske Kompagni. Sk. T. 6, 346.

---

¹ Kanoner.   ² Det indførte Brev er stilet til Hr. Frederik Reedtz, i K. er Brevet stilet til Kommissarius Tønne Friis i Jylland.   ³ K. har: i Skaane.   ⁴ 25. Maj 1637.

15. Maj (Kbhvn.). Lignende Miss. til Henrik Lindenov om at være Ritmester over det skaanske Kompagni. Udt. i Sk. T. 6, 346.

— Lignende Miss. til Jacob Grubbe K[nudsen] om at være Christian Bülow's Løjtnant. Udt. i Sk. T. 6, 346.

— Lignende Miss. til Knud Ulfeldt om at være Henrik Lindenov's Løjtnant. Udt. i Sk. T. 6, 346.

— Lignende Miss. til Biørn Ulfeldt om at være Kornet under det hallandske Kompagni. Udt. i Sk. T. 6, 346.

— Miss. til Ifver Krabbe. Han har beklaget sig over, at Soldaterne i Varberg Len ikke vil give Møde, naar der skal holdes Mønstring. Hvis Soldaterne ikke vil møde, naar der holdes Mønstring, maa der i det Læg, som udebliver, udskrives den bedste Mand, hvad enten han er gift eller ej. Sk. T. 6, 346.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottosen og Hr. Christoffer Ulfeldt om at tilskrive Adelen i Skaane, Halland og Blekinge og forhandle med den om at bevilge, at Adelens Tjenere i de Herreder, der ligger nærmest ved Fæstningerne dér i Landene, maa arbejde ved disse Fæstninger saa længe, indtil de er færdige. Sk. T. 6, 346 b.

— Kgl. Beskærmelsesbrev for denne Brevviser Peder Nielsen af Flamsted, der har berettet, at han for nogen Tid siden er kommet i Klammeri og Trætte med en Mand, ved Navn Oluf Jensen, i Nøfling og har gjort ham nogen Skade. Han skal være død omtrent 3 Uger derefter, men Peder Nielsen mener ikke, at det er af den Skade, denne har tilføjet ham. Han agter derfor at paatale det ved Retten og erhverve Stævning i Sagen til næstkommende Herredag. Peder Nielsen maa udføre Sagen uden Forhindring, dog at han i egen Person skal møde for Retten. J. R. 9, 377.

16. Maj (—). Aab. Brev, hvorved Rasmus Samsing, øverste Skipper paa Bremerholm, faar skænket et Skib af Lund¹ i England, som afdøde Marcus Hæs, Kongens Skibskaptejn, har taget til Prise under Island, med dets Tilbehør, saaledes som det er blevet taget til Prise. Sj. R. 20, 88.

---

¹ London.

16. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved denne Høning Knudtsen, Byfoged i Næstved, indtil videre og saa længe han beklæder Byfogedbestillingen, faar bevilget Femteparten af det Sagefald, der falder i Næstved. Sj. R. 20, 88 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Knud Nielsen, Klokker ved Kapellet paa Københavns Slot, aarlig faar følgende Genant: $\frac{1}{2}$ Øksen, 3 Lispd. 5 Skaalpund Flæsk, $4\frac{1}{2}$ Lispd. 6 Skaalpd. Nødekød, 1 Fjerding $\frac{1}{4}$ Otting 3 Snes og 5 Sild, 1 Fjerding 1 Otting 6 Skaalpd. Torsk, 2 Lispd. $2\frac{1}{2}$ Skaalpd. Bergfisk, 2 Lispd. 6 Skaalpd. Smør, $1\frac{1}{2}$ Fjerding $\frac{1}{4}$ Otting $1\frac{1}{4}$ Ottingkar Gryn, 1 Fjerding $\frac{1}{2}$ Otting Ærter, 3 Tdr. $1\frac{1}{2}$ Fjerding $\frac{1}{4}$ Ottingkar Rug, $4\frac{1}{2}$ Td. $1\frac{1}{2}$ Fjerdingkar Malt og Byg og $\frac{1}{2}$ Lispd. Humle, at levere af Proviantskriversen. Sj. R. 20, 88 b.

— Miss. til Rønno Bilde. Da der med det allerførste skal holdes Skifte mellem Arvingerne efter Jomfru Birgette Bilde til Gammel Køgegaard og han som Medarving har fragaaet Arv og Gæld, skal han rette sin Lejlighed efter at give Møde, naar Skiftet foretages, paatage sig Værgemaal for Jomfru Anne og Jomfru Birgette Bilde, paase, at der kun vederfares dem, hvad der er ret, og siden overlevere deres Værgemaal til deres rette Lavværge efter Loven mod hans Kvittering. Sj. T. 26, 431 b.

— Miss. til Mogens Pax og Sigvort Urne om at give Møde paa ovennævnte Skifte, paase, at alting gaar rigtigt til, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Sj. T. 26, 432.

— Miss. til samme. Der er opstaaet Trætte mellem Lauge Bilde til Ollestrup, Landsdommer i Lolland og Falster, og en Person, ved Navn Niels Matsen, om Ollestrupgaard, som Niels Matsen har haft i Forpagtning af Lauge Bilde, og Sagen er indfunden til 4 gode Mænd, nemlig Frederik Parsberg til Vognerup, Otte Brahe Pedersen til Torbenfeld, Vincents Bilde til Valbygaard og Pros Mund til Grefvensvenge, som skulde bilægge Sagen i Mindelighed eller afgøre den ved Dom. Niels Matsen har nu berettet, at Otte Brahe er syg og Pros Mund er parat til at rejse til Island, hvorfor han har begæret at faa udnævnt to andre gode Mænd i deres Sted. Dersom Otte

Brahe og Pros Mund ikke kan være med til at foretage denne omtvistede Sag, skal Adressaterne foretage den med de andre to gode Mænd og føre den til Ende. Sj. T. 26, 432.

16. Maj (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene. Tygge Brahe til Matterup, Befalingsmand paa Tryggevældegaard, har i nogen Tid paa Kongens Vegne forestaaet Søeholmb Gaard og Gods, og Fru Sophia Rantzau beretter nu, at han i den Tid af Gaardens og Godsets Indkomst har oppebaaret 877 Rdlr. 28 Sk., og begærer, at disse Penge maa tilbagegives hende. Da Kongen har bevilget dette, skal Adressaterne af Rentekammeret lade hende faa saa mange Penge, som hun kan bevise, at Tygge Brahe har faaet af Indkomsten af Søeholmb Gaard og Gods, og føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 432 b.

— Aab. Brev, hvorved disse Peder Nielsen og Inger Bundisdatter i Ankeløf i Herrisvad Klosters Len, der er beslægtede med hinanden i 3. Led og som har begaaet Lejermaal med hinanden og derfor er dømt til at rømme Landet, faar Bevilling til at aftinge for deres Forseelse og blive i Landet. Sk. R. 5, 282 b.

— Aab. Brev, hvorved Christen Christoffersen Bassebeck¹ faar Bevilling til igen at indgaa Ægteskab paa hvilke Steder han vil og det ikke er forbudt. Hans Hustru Kirsten Søfrensdatter er for sine adskillige grove Lasters Skyld paa Skaaninge Landsting den 17. Juni 1635 dømt til at straffes paa sin Hals, men er blevet benaadet med at indsættes i Tugthuset i København. Imidlertid har Christen Christoffersen forset sig med Lejermaal med et andet Kvindfolk, og for denne Forseelse er han dømt til ikke igen at maatte gifte sig, med mindre han kan faa Kongens Bevilling dertil. Da han har staaet aabenbart Skrifte og har afsonet hos sit Herskab for Sagen, bevilger Kongen hans Ansøgning om igen at maatte indgaa Ægteskab. Sk. R. 5, 283.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottosen. Det berettes, at der i Lindholms Vange staar en Del Gadehuse, som af en Del Fogeder er taget fra Ladegaardsmarken, nemlig 1 i Ulsbeck Siøstrup, 3 i Lille Forbædring, 1 i Dieffstrup, 1 i

---

¹ Meningen maa være: i Barsebæk, Harjagers H.

Knudstrup og 1 i Vandmand¹. Da der af disse Gadehuse ikke kan have andet end Utroskab, baade i Skoven og i Ladegaardens Mark, skal han afskaffe dem og igen lægge Jorden under Ladegaarden, dog skal han, saa længe hans Forpagtning varer, aarlig yde det, som de er indskrevet for i Jordebogen. Sk. T. 6, 346 b.

16. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved denne Jens Jensen i Bandsbøl, der tjener til Ribe Kapitel, faar Bevilling paa, at hans Gaard, som han har tilforhandlet sig og nu bebor i Bandsbøl, altid maa ligge og blive til Ribe Kapitel og ikke komme derfra, hverken ved Mageskifte eller paa andre Maader, med mindre Kongen selv begærer den til sine Slotte eller Gaarde. J. R. 9, 377 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Jens Gregersen, der har berettet, at han, da han gik i Skole i Viborg, har beligget Datteren af Peder Bertelsen, Landstingshører sammesteds, faar denne Forseelse eftergivet og faar Bevilling til at kaldes til hvilket Kald han lovlige efter Ordinansen kan kaldes til. J. R. 9, 378.

— Aab. Brev om Oppebørslen af den til Aarhus Havns² Reparation bevilgede Told. J. R. 9, 378 b. (Tr.: CCD. V, 14.).

— Miss. til Malte Juul. Da Jockom Beck til Glasax, Befalingsmand over Christianstads Len, som hidtil har forestaaet Værgemaalet for Claus Andersens Børn, nu af Kongen er blevet fritaget herfor, skal Malte Juul overtage dette Værgemaal. J. T. 10, 81 b.

— Miss. til N. N.³ Da Kongen har befalet Jockum Beck til Glasax, Befalingsmand over Christianstads Len, at overlevere Værgemaalet for afdøde Claus Andersens Børn, som han i nogen Tid har forestaaet, fra sig til Malte Juul til Giesinggaard, Befalingsmand paa Bøvling Slot, skal de rette deres Lejlighed efter at være til Stede ved Overleveringen af

---

¹ Teksten er vanskelig at forstaa; Sk. T. har ved hvert af dem, undtagen de 3 i Lille Forbædring, et Navn, formentlig Beboers. ² Overskriften har: Aars Skibsbro. Jvfr. iøvrigt Miss. af 14. Maj ovfr. ³ Adressaterne er glemte i J. T.

Værgemaal, paase, at alting gaar ret til, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give deres Afgørelse beskrevet. J. T. 10, 82 b.

16. Maj (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Krag. Da Jomfru Anne Sehested til N. har begæret 3 Bol, hvoraf det ene kaldes Svanholm, og en Mølle i Vegerløf By, alt i Vegerløf Sogn i Dueholms Klosters Len, til Mageskifte for 1 Gaard i Hvidbjerg By og Sogn, skal han indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 10, 81 b.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Da Jomfru Anne Sehested til N. har begæret 1 Gaard, kaldet Kiergaard, og 1 Mølle, kaldet Aarbeck Mølle, begge paa Mors, til Mageskifte for 1 Gaard i Medelste Jølby i Solbjerg Sogn paa Mors, skal han indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 10, 82.

— Miss. til Gregers Krabbe. Da Erik Juel til Hundbeck har begæret 1 Gaard i Drastrup¹ i Læborg Sogn i Malt Herred i Riberhus Len til Mageskifte for 1 Gaard i Eckbølling² By og Sogn i forskrevne Malt Herred, skal han indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 10, 90 b.

— Miss. til Jesper Friis. Tønne Friis til Heselagger, Befalingsmand paa Stiernholmb Slot, har berettet, at Niels Friis med det første agter sig ud af Landet og, da han er sin egen Værge, gerne saa, at hans Mødrenearv, som staar uskiftet, kunde blive skiftet mellem ham og hans Søstre. Jesper Friis skal, naar samme Skifte foretages, være Værge for Jomfru Madalene, Jomfru Dorete og Jomfru Vivicke Friis, medens Skiftet staar paa, paase, at der kun vederfares dem, hvad der er ret, og, naar Skiftet er overstaaet, overlevere Tønne Friis det, som er tilfaldet hans Døtre. Tønne Friis har berettet, at Skovene nu ikke er saa gode, som de var for nogle og tyve Aar siden,

---

¹ Drostrup.   ² Noget Sogn eller By af dette Navn synes ikke at findes i Malt H. Maaske er der ment Bækbølling i Føvling Sogn, hvor der dog ogsaa findes et Aabølling.

da han fik Godset, og har derfor begæret, at de maa blive regnet noget lavere, og endvidere at der er mange Penge paa Landgilden af deres Gods. Landgilden beregnes efter den ordinære Takst til 2 Mark imod 1 Td. Hartkorn, men da dette vilde falde dem, der faar Godset, for højt, har han begæret, at der maa regnes 1 Rdlr. mod 1 Td. Hartkorn. Kongen bestemmer, at Skovene skal takseres paany, eftersom de nu forefindes, og bevilger efter Tønne Friis's Begæring, at der maa regnes 1 Dlr. mod 1 Td. Hartkorn. J. T. 10, 83.

17. Maj (Kbhvn.). Bestalling for Claus von Dam som Rotgieter i København i afdøde Felix Fuchs's Sted, med Løn og Genant fra Mortensdag 1638 at regne, Pengene at betale af Rentemestrene og Provianten at levere af Proviantskriveren for Københavns Slot. [Iøvrigt enslydende med Bestallingen for Hans Meyer af 15. Maj 1639.]. Sj. R. 20, 89. Orig. i Rtk. Diverse Akter og Dokumenter vedk. Afregn. og Kvittance III. (Tr.: KD. III, 192 f.).

— Aab. Brev, hvorved denne Jacob Grønnevald, Borger i Helsingør, faar Bevilling paa at maatte oversætte alle engelske, skotske og irlendiske Breve, som ankommer til Øresund, og som skal oversættes, til Dansk. Nogle engelske og skotske Skippere har hos Kongen andraget om, at det maa tillades Jacob Grønnevold at oversætte saadanne Breve, da den, der nu er forordnet dertil, ikke er disse Sprog saa mægtig, som han vel burde være, hvorved de saavel som andre hidtil har lidt stor Skade. Sj. R. 20, 90.

— Forordning om Skolekollegier eller Gymnasier i Roskilde, Lund, Ribe, Viborg og Aarhus¹. Sj. R. 20, 90 b. Origg. i Landsark. i Odense (om Odense Gymn.) og Viborg (om Viborg Gymn., m. Paategn.: Læst den 12. Junii udi Viborg Kapitels Hus). (Tr.: CCD. V, 14—27. Dsk. KL. III, 279. Hofman: Fundat. V. 21—31. Rietz: Skånska skolväsendets historia S. 621—29. Bloch: Roskilde Domskoles Hist. I. 95—102. Bloch: Den fynske Gejstligheds Hist. I. 252—66. J. Aagaard: Hist. descr. Othinæ II, 36 f. Nyerup: Hist. Stat. Skildr. af Tilstanden i Danmark og Norge III, I. Halvp. S. 106. Almen-

¹ Det indførte Brev omhandler Roskilde Gymnasium.

nytt. Saml. XXXV. 350—67. P. Terpager: Ripæ Cimbricæ S. 488 f. E. G. Tauber: Hist. scholæ cathedr. Arhusiensis S. 66 ff.).

17. Maj (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene. Gregers Krabbe til Thostelund, Befalingsmand paa Riberhus Slot, har faaet Kongens Befaling til at betale afdøde Hr. Albret Skeel 4000 Rdlr. med 160 Rdlr. Rente, 4 Procent, af de oppebaarne Skatter, men det er ikke sket, fordi han har haft andre Bestillinger at forrette for Kongen. Da Hr. Claus Daa til Borrebye, Rigens Admiral og Befalingsmand paa Dragsholm Slot, har erlagt disse Penge til Hr. Albret Skeel, som det fremgaar af dennes derpaa udstedte Kvittering, har Kongen bevilget, at disse Penge maa indføres i Skatternes Oppebørsel til sidste Mikkelsdag i Hr. Claus Daas Regnskab og føres til Udgift. Sj. T. 26, 433. K.

— Miss. til samme. Holger Rosenkrantz til Frølinge, Befalingsmand paa Gulland, har berettet, at de i hans Regnskab fra 1. Maj 1637 til 1638 har regnet ham til Mangel, at han har solgt nogle Varer af Jordebogens Indkomst til adskillige nødvendige Udgifter og herfor igen har indkøbt andre Varer til Slottets Fornødenhed. Antegnelsen gaar ud paa, at de Varer, han har solgt, kunde være udbragt til en højere Pris her [i København], og at de Varer, som han har købt, kunde være købt for en ringere Pris her. Han har dog med et Raadstuevidne bevist, at Varerne hverken kunde være solgt dyrere eller købt billigere, end det er indført i hans Regnskab, og han har derfor begæret, at disse Varer maa blive godtgjort ham i hans Regnskab til de angivne Priser. Kongen tillader, at disse Varer maa tilregnes ham til de i Raadstuevidnet opgivne Priser, hvilket ogsaa maa ske herefter, undtagen for Tjærens Vedkommende, idet al Tjære skal sendes herved og intet maa sælges. Endvidere erklærer han, at han har sendt alle Varer fra forrige Aar ned til København, og at han dog har betalt med rede Penge, hvad han efter Forleningsbrevet skal betale. Kongen bestemmer, at de skal betale ham disse Penge tilbage. Sj. T. 26, 433 b. K.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Paa Herredagen er der af Kongen og Danmarks Riges Raad for Retten blevet afsagt en Dom om, at de med begge Parters Samtykke tiltagne Mænd inden en Maaned skulde afsige endelig Dom om de mellem

Jokumb Langemark og Bendix Lorensen¹ opstaaede Tvistigheder, og dersom disse Mænd ikke kunde blive enige om deres Dom, skulde Borgemestre og Raad straks afgive Kendelse om, hvis Dom skulde staa ved Magt. Adressaten skal tilholde baade Borgemestre og Raad og ovennævnte Mænd inden den fastsatte Tid nøje at efterkomme Herredagsdommen. Sj. T. 26, 434.

17. Måj (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i København. Mathias Hansen, Indvaaner i Helsingør, har paa sin Hustru Maren Nielsdatters og hendes Søster Bergete Nielsdatters Vegne berettet, at deres Broder for 19 Aar siden er blevet udsendt til Ostindien paa Kongens Skib Christianshafn. Der tilfaldt ham derefter en Arvepart efter hans afdøde Fader, hvilken Arvepart han overgav til sin Stiffader Niels Giertsen, som skulde opbevare den, indtil han selv kom hjem. Denne er død, og Arven er derefter anbragt paa andre Steder til videre Forvaring. Mathias Hansen har nu begæret at faa denne Arv overdraget, da han er gift med en af fornævnte Anders Nielsens Søstre og den anden Søster er hos ham. Da han har forpligtet sig til, dersom Anders Nielsen kommer hjem eller begærer Arven udleveret, da straks at udbetale den med Rente, skal Adressaterne undersøge, om det forholder sig, som han siger. Dersom det er Tilfældet, tillader Kongen, at Arven maa udleveres ham efter Obligationens Lydelse. Sj. T. 26, 434 b.

— Miss. til Hospitalsforstanderne i Vartov om straks, hvis der er Plads, at optage en Person, ved Navn Christian Søfrensen, i Hospitalet og, saafremt der ikke er Plads nu, da at optage ham, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 435.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Han skal snarest lade opbygge det Hus i Harrested², som han fik Befaling til, da Kongen sidst var dér. Kongen godkender, at han har aftinget med Carsten Søfrensen, forrige Landstingssskriver, der har begaaet Hor i sit Ægteskab, saa at han i Stedet for sin Boeslod skal betale 200 Rdlr. til Kongen. Hvad angaar Brøst-

¹ Kaldes ogsaa: Lorisen.

² Haraldsted, Haraldsted S., Ringsted H.

fældigheden af Tagene dér paa Slottet¹, da maa han lade dem udbedre med Skelning, men med Hensyn til Flikkeriet skal han først meddele, hvad det drejer sig om og hvad det vil koste. Han skal føre det til Regnskab og paase, at alting sker med saa ringe Bekostning som muligt. Sj. T. 26, 435. K.

17. Maj (Kbhvn.). Mageskifte mellem Niels Trolle til Troldholmb, Embedsmand paa Københavns Slot, og Kronen. Sk. R. 5, 283 b. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Mageskifte mellem samme Niels Trolle og Kronen paa Lunde Hospitals Vegne. Sk. R. 5, 288 b. (Se Kr. Sk.).

— Mageskifte mellem samme Niels Trolle og Kronen paa Lunde Hospitals Vegne. Sk. R. 5, 291. (Se Kr. Sk. Tr. i Brudst. i L. B. Falkman: Upplysningar etc. II, 112 f.).

— Miss. til Gunde Rosenkrantz om at lægge 1 Gaard i Bryndesløf By, Boelunde Sogn, Froste Herred, 1 Gaard i Vintri By, Bunkeflod Sogn, Oxie Herred, 1 Gaard i Fierløf i Gyng Herred og 1 Gaard i Rømmersløf By og Sogn, Harjagers Herred, alt i Helnekirke Len i Skaane, som Kongen har faaet til Mageskifte af Niels Trolle til Trolholm, Embedsmand paa Københavns Slot, ind under Helnekirke Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst. Sk. T. 6, 347.

— Aab. Brev, hvorved Annicke, Enke efter Peiter von Eicken, paa Gulland faar Bevilling paa den Stenbund paa Busvig, som tilforn har været bevilget hendes afdøde Husbonde. Dog skal hun, naar Kongens Skibe ankommer dér til Landet efter Bloksten, være forpligtet til straks at skaffe sin Part, ligesom de andre Stenhuggere. Sk. R. 5, 283 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gotland. Baltsar Smidt, Borgemester i Visby, har berettet, at han aarlig i sin Betaling faar nogle Læster Tjære i en Havn, kaldet Nehrhaven, 5 Mil til Lands fra Visby. Denne Tjære maa han ikke fortolde dér, men skal først indskibe den dér og siden

---

¹ K. har haft: Ladegaardens Tagenes Brøstfældighed; dette er rettet til: Tagenes Brøstfældighed der paa Klostret (ikke: Slottet), d. v. s. Ringsted Kloster.

sejle dermed til Visby, hvor han skal fortolde den hos Tolderen. Dette er til stor Skade for ham, idet han først maa give Fragt deraf til Visby, hvortil der er en Afstand af omtrent 17 Ugesøs og hvor den dog ikke kan forhandles, og derefter maa han igen betale Fragt derhen, hvor den kan forhandles. Han har derfor andraget om at maatte fortolde denne Tjære hos Havnefogden i Nehrhafven, som kan gøre Regnskab for den hos Generaltolderen, hvorefter han selv, som sædvanlig, kan sejle med den paa de uforbudte Steder, Kongens Told og Rettighed tforkrænket. Kongen bevilger hans Begæring indtil videre. Adressaten skal tilholde Havnefogden i Nehrhafven at modtage Tolden for den Tjære, som forskrevne Baltsar Smidt udskiber dér, og gøre Rigtighed for den hos Kongens Generaltolder. Adressaten skal paase, at der ikke fragaar Kongen noget af hans Rettighed og Told. Sk. T. 6, 547 b.

17. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Mogens Kaas. Villumb Adriansen i Nyborg har indsendt Andragende om et Stykke Engjord, der ligger til Nyborg Slot, hvis Lejlighed han selv kender. Da Kongen af hans Erklæring ser, at det ikke vil være til Skade for Slottet, skal han lade Andrageren faa dette Stykke Jord. F. T. 5, 26 b.

— Miss. til Henning Valkendorf. Naar Fogden paa Skinderup henvender sig til ham hermed, skal han skaffe ham 40 Vogne til at føre noget Tømmer til Skinderup. F. T. 5, 27. Orig. (med Paaskrift: Kong. Maj. Missive, 40 Vogne at age Tømmer til Skenderup, ankommen den 11. Juni 1639) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Frants Lykke. Kongen erfarer, at han for rum Tid siden paa afdøde Eske Bildes Vegne er blevet Mariager Kirke i Jylland 100 Dlr. med Rente skyldig, og at han endnu ikke har betalt disse Penge uanset Kongens Missive derom til ham. Han skal nu straks uden videre Ophold betale disse Penge med Rente til Mariager Kirke. J. T. 10, 83 b. K.

— Aab. Brev til Bønderne i Odense, Skam, Lunde og Aasum Herreder og de deri indbegrebne Birker, hvorved det strængt befales dem aarlig i 3 Aar herefter hver at age 3

Læs smaa Kampesten til Odense Bys Bros¹ Fornødenhed paa belejlig Tid, naar der er tilsaaet og Høsten ikke forhindres derved. F. R. 4, 197.

17. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Urne, Rigens Marsk, om at forhandle med dem af Adelen i Fyen, som har Bønder i Odense Herred, Skam, Lunde, Bjærge og Aasum Herreder og de deri indbegrebne Birker, om at bevilge, at deres Bønder her- efter i 3 Aar hver aarlig maa age 3 Læs smaa Sten til Odense Bys Broers Fornødenhed, og med det allerførste meddele Kongen deres Svar. J. T. 10, 84. K. Samtidig Kopi i Landsark. i Odense.

18. Maj (—). Aab. Brev, hvorved Fru Karen Grubbe, der for nogen Tid siden² har faaet Livsbrev paa Herligheden af en Ejendomsgaard i Skiørpinge By i Stevns Herred i Tryggevælde Len, efter Ansøgning faar Bevilling paa at bortleje denne Herlighed til hvem hun vil, at oppebære den; dog skal der efter hendes Død forholdes med den efter Kongens forrige Tilladelsebrev. Sj. R. 20, 98 b.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Hans Lange til Forsitholm³ har tilbudt noget Asketømmer til Skibsblokke, Piker og andet, og har begæret at maatte levere det til Dækning af det, som han er pligtig til at betale paa Faderens⁴ Vegne. Adressaten skal lade dette Tømmer besigte paa hans Bekostning, om det er tjenligt, vurdere det paa Stedet og lade det afhente. Sj. T. 26, 435 b. K.

— Sj. T. 26, 435 b se 27. Maj.

— Miss. til Frederik Urne. Han skal hver Uge lade ud- betale Lønningerne til de Bønderknægte, som har faaet Befaling til at ligge i Helsingør, saa længe de ligger dér og indtil det gevorbnede Folk ankommer dertil. Pengene skal han

---

¹ D. v. s. Stenbro, Brolægning. ² Jvfr. Miss. af 6. Maj 1638 til Tyge Brahe. ³ Fossesholm, Buskeruds Fogderi. ⁴ Faderen, Gunde Frederiksen Lange, der 1612—1633 havde været forlenet med Tønsberg, Sem og St. Olavs Kloster, havde 1634 maattet pantsætte Fritsø og Fossesholm til Kronen. Han havde 1636 skiftet med Børnene (se Miss. 25. Juni 1636 i N. T. 6, 191 (tr.: NRR.)), ved hvilken Lejlighed formentlig Godset Fossesholm er gaaet over til denne Søn. Den anden Søn Niels skriver sig til Fritsø. Se iøvrigt Miss. af 27. Maj ndfr.

modtage fra Toldboden og føre dem til Regnskab. Sj. T. 26, 436. K.

18. Måj (Kbhvn.). Miss. til Niels Trolle om at anordne, at Christen Silkeborg, Borger i Køge, faar betalt det, som han har at fordre efter afdøde Alhed¹ Madts Rafns, og at det Pant, han har, bliver indløst. Sj. T. 26, 436.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz til Tyggestrup, Embedsmand paa Vordingborg Slot, Vinsens Bilde til Valbygaard, Hr. Axel Arenfeldt til Basnes, Befalingsmand over Giedske Len, og Ventsel Rotkirk, Embedsmand paa Antvorskov Slot. Der er opstaaet Trætte mellem Otte Brahe Stensen til Nesbyholmb paa den ene Side og Fru Lisbet Daa, Enke efter Jacob Ulfeldt til Bafvelse, paa den anden Side om et Gærde i Nesbye Vestermark, som efter gode Mænds Dom ikke er lovlig nok sat, og om Nesbye Mænd ikke bør nyde Græsgang til deres Kvæg helt til Gærderne, som gode Mænd har tilfundet Bavelse Mændene selv at lukke, hvilket Otte Brahe vil bevise med Dokumenter. Derimod begærer Fru Lisbet Daa at faa set og synet, om Otte Brahe har lukket Gærderne mellem Nesbye Lillemark, som han kalder det, og Bafvelse Overdrev, som det har været fra Arilds Tid, og som Kommissariernes Dom omtaler, og om Otte Brahe har sat det ham tildømte Gærde ind paa sit eget Omraade fra Markeskallet eller fra det Skel, hvor det fra Arilds Tid har været, hvorved der gøres hende Indpas i Græsbedet² paa Bafvelse Overdrev, endvidere om Otte Brahe er berettiget til nogen Græsning i Grøften, om Grøften er kastet inde paa Bafvelse Fang og om hele Grøften i sin Længde og Bredde bør følge Bafvelse. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at indstævne Parterne for sig til bestemt Tid og Sted, forlige Tvistepunkterne mellem dem i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den fastsatte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted. Sj. T. 26, 436 b.

---

¹ Sj. T. har: Alfred. Hun hed Alhed Klavsdatter.

² Græsning,

Græsningsret.

18. Maj (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz, Lensmand paa Visborg, om at Tranhusene i Visbye paa Gulland skal sættes udenfor Byen. Sk. T. 6, 348 b. (Tr.: CCD. V, 27 f.).

— Miss. til samme paa Gulland om at ordinere Stolestader dér paa Landet, saa at alting kan gaa skikkeligt og vel til i Kirken. Udt. i Sk. T. 6, 349.

— Miss. til Anders Bilde paa Øsel. Han har berettet, at der paa Fæstningen Arensborg findes 17—18 Stykker, som er ganske ubrugelige, og har begæret at faa nogen Ammunition til Fæstningens Fornødenhed. Kongen tillader, at han snarest sender disse utjenlige Stykker til København, hvorefter der efter hans Begæring vil blive sendt halvt saa mange Jernstykker paa 8 Pd. op igen. Endvidere har Kongen bevilget ham 20 Tdr. Krudt, 30 Skippd. Bly, 2000 Bundter Lunter, en Kornet¹ og en Fane. Endelig tillader Kongen, at han udnævner Reinholt von Hofve til Hopmand i Stedet for Claudi Naudi², der paa Grund af Skrøbelighed ikke længer kan forestaa denne Bestilling. Sk. T. 6, 348 b.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Andersen. Han har berettet, at Kongens Gaard i Rudnebye har været ganske faldet ned, saa at han ikke har kunnet have sit Ophold i den, og at han derfor under Forbehold af Kongens Godkendelse har ladet opsætte et Bulhus, hvortil Kronens Bønder har skaffet Tømmer, Deler og andet, hvad der vedkommer Tømmerarbejdet. Han har nu begæret til samme Hus at faa bevilget Snedkerarbejdet, Glarmester- og Smedearbejdet. Kongen bevilger, at der til dette Arbejde maa anvendes 150 Speciedr., hvilket han skal føre til Regnskab. Da der i Rodnebye er en lille Gaard, der er tilvurderet Kongen og som er ganske forfalden, skal han lade den vurdere, sælge efter Vurderingen og føre Pengene til Regnskab. Sk. T. 6, 349 b.

— Aab. Brev, hvorved Tønne Bilde til Bildeskouf for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift faar Bevilling for sig og sin Hustru Fru Mergrette Norby, dersom hun overlever ham, paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Kierte³

¹ D. v. s. en Rytterfane.
Vagtmester paa Øsel Slot.

² Fejlskrift i Sk. T. for Claude Nanti,
³ F. R. har ved en Fejlskrift: Kinte.

Sogn i Baag Herred i Fyen, i hvilket hans Gaard ligger, som han bebor, naar Tienden bliver ledig, dersom ingen anden tilforn har faaet Kongens Brev paa den. De, som har Magt til at bortfæste samme Tiender, skal lade Tønne Bilde og Hustru faa dem, som forskrevet staar. F. R. 4, 197.

18. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved denne Hybert Snitlog, Borger i Aalborg, faar Bevilling til alene dér i Aalborg indtil videre at udtappe fransk Vin i smaa Maal, for at han igen kan komme paa Fode, da han er kommet til agters, og da de Borgere i Aalborg, som handler med fransk Vin, ikke er derimod. Dog skal det være ham forment at sælge fransk Vin i Piber, Oksehoveder, Amer eller halve Amer. J. R. 9, 379,

— Miss. til Gunde Lange. Jens Bang, Borger i Aalborg, har for nogen Tid siden hos Kongen andraget om at faa en Plads, kaldet Hofvedet, ved Stranden dér i Byen efter hans Supplikation, som Kongen har tilsendt Gunde Lange, men Borgemestre og Raad sammesteds er imod det. Gunde Lange skal snarest tilsende Kongen en Erklæring om, hvorledes det forholder sig med samme Plads og om det kan være Byen til nogen Fordel, at Pladsen bebygges efter Jens Bangs Tilbud. Dersom det befindes at være Byen til Gavn, skal han skaffe sig at vide, om Borgemestre og Raad vil lade samme Bygning forfærdige. Hoslagt følger til Efterretning Jens Bangs Svar paa Borgemestre og Raads Erklæring, som han skal sende tilbage til Kancelliet med sin Erklæring. J. T. 10, 84 b¹. K.

— Miss. til Ernst Normand. Afdøde M. Laurits Kocks Enke har berettet, at Borgemestre og Raad i Kolding ikke vil tillade hende at lægge en Ligsten paa hendes afdøde Husbondes Grav, endog han, som hun erklærer, er lagt paa et Sted dér i Kirken, som er bestemt til Kongens Hoftjenere, naar nogen af dem afgaar ved Døden dér. Han skal undersøge Sagen, og hvis det befindes, som hun angiver, skal han ordne det saaledes, at der ikke gøres hende nogen Forhindring i at henlægge Ligstenen. J. T. 10, 85. K.

---

¹ Tr.: D. H. Wulff: Jens Bang S. 155 f.

19. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Magrette, Enke efter Christen Pedersen, Danske Kancellis Tjener, fritages for kgl. Skat og Bys Tyngge. Sj. R. 20, 99. (Tr.: KD. III, 193.).

— Bestalling for Hans Ulrich som Smed i den store Smedje paa Bremerholm for København, fra 19. April 1638 at regne. [Ensyldende med Bestalling af 27. April 1626 for Andreas Bintsvinger, dog at der i Art. 3 L. 3 i Stedet for: af den svorne Skriver, staar: af den svorne Vejer, og i Art. 8 L. 4 i Stedet for: sædvanlige Tider til Morgen, Frokost o. s. v., staar: sædvanlige Tider til Morgenfrokost.]. Sj. R. 20, 99 b. Orig. i D. Kanc. Rtk. Afd. Diverse Akter og Dokumenter vedk. Afregn. og Kvittance III. (Se CCD. V, 28.).

— Aab. Brev¹, hvorved det tillades at begrave Madts Rafns Lig hos hans Hustru Adel² Clausdatter i kristen Jord, uanset at han for sin store Misgerning vel havde fortjent at begraves i hein³ og ukristen Jord, dog at det sker slet og ret uden nogen Ceremonier. Madts Rafn er for nogen Tid siden for en af ham begaaet Misgerning indsat paa Blaataarn og døde dér i Fængslet. Erik Bagger, der er rette Lavvæрге for hans Datter Bodel Madsdatter, har begæret, at Madts Rafn maa blive begravet hos sin Hustru i kristen Jord, mod at han, Erik Bagger, paa Madts Rafns umyndige efterladte Datter Bodel Madtsdatters Vegne til førstkommende Paaske 1640 betaler 4000 Rdlr. til Kongen. Det forbydes at paaføre Erik Bager nogen Trætte for de 4000 Rdlr., som han saaledes har udlovat til Kongen. Dersom nogen fordrister sig til mod dette Forbud at tiltale ham, skal han være forpligtet til selv at optage⁴ forskrevne Madts Rafns Lig og igen begrave det under Galgen. Sj. R. 20, 208 b.

— Miss. til Jørgen Grubbe og Hr. Axel Arenfeldt. Da der er opstaaet Trætte mellem Ernst Normand til Selsøe, Befalingsmand paa Koldinghus Slot, og Arvingerne efter Frants Skriver, som har været Skriver paa Korsør Slot, om

---

¹ Brevet, der er dateret 19. Maj 1639, er indført mellem Brevene af 18. og 21. Maj 1640.   ² Hun kaldes ellers Alhed.   ³ Heden = hedensk, uindviet.   ⁴ K. har haft: opgrave, hvilket er rettet til: optage.

Mangler, som Ernst Normand har antegnet i hans Regnskab, og da begge Parter har antaget dem til at afgøre Trætten, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at bilægge Sagen i Mindelighed eller afgøre den ved Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den fastsatte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 437 b.

19. Maj (Kbhvn.). Mageskifte mellem Gabriel Kruse til Hiullebjerg og Kronen paa Borkaggers¹ Præstegaards Vegne. Sk. R. 5, 293. (Se Kr. Sk.).

— Aab. Brev, hvorved Bønderne i Bogery² Fjording i Sølvitsborg Len faar Bevilling til fremdeles at søge det lille Kapel, som de har bygget. De har tilforn faaet Kongens Bevilling til paa deres egen Bekostning at opbygge et lille Kapel hos sig, fordi deres rette Sognekirke i Ronneby ligger langt borte fra dem og det faldt helt besværligt baade for gamle Folk at besøge den og at bringe Børn til Daaben, og har nu begæret ogsaa i Fremtiden at maatte søge den, og at maatte yde den ringe Skyld og Rettighed, som de hidtil aarlig har givet til deres rette Sognekirke, til samme deres lille Kapel og Kirke til dermed i nogen Maade at holde den vedlige. Kongen bevilger ogsaa dette, dog at de skal være forpligtet til at holde Kapellet vedlige. Sk. R. 5, 294³.

— Aab. Brev, hvorved Niels Krag til Trudtsholmb forløves fra Bestillingen som Landsdommer i Nørrejylland. Han har beklædt dette besværlige Kald i nogle og tyve Aar og har nu paa Grund af Alderdom indtrængende anholdt om sin Demission. Kongen bevilger denne og bevilger for hans lange og tro Tjeneste, at han paa Livstid maa beholde de gejstlige Len, hvormed han er forlenet i Viborg og Ribe Kapitel, med Senium, Option, bona communia og al anden Herlighed og Rettighed ligesom andre residerende Kanniker. J. R. 9, 379 b.

— Miss. til Niels Krag. Borgemestre, Raad og Borgere i Varde har berettet, at St. Jacobi Kirke i Varde er meget

---

¹ Barkager, Bjerge H., Skaane.   ² Formentlig Backaryd (efter Backaryd S., Medelstad H.).   ³ Tr.: A. J. Kling: Diss. de Medelstad Härad S. 55 f.

brøstfældig at en Del af den allerede er faldet ned og Grunden hertil er den, at Kirken og Taarnet ved en stor Ildebrand i forrige Tider dér i Byen blev forbrændt og ødelagt. Da Kirken ikke kan hjælpes eller komme paa Fode af de aarlige Indkomster, skal Niels Krag paalægge de Kirker i hans Provsti, som har Formue, tilsammen at give 150 Rdlr. til Varde Kirkes Reparation. J. T. 10, 85. K.

20. Maj (Kbhvn.). Miss. til Christian Rantzau. Johan Brockenhuus til Lierbeck har berettet, at en Mand, ved Navn Knud Søfrensen, som var udskrevet til Soldat, er rømt fra sin Stavn og ind paa Adressatens Gods. Christian Rantzau skal derfor tilholde sin Fuldmægtig paa Skoufgaard, hvor Knud Søfrensen skal findes, at udlevere ham til Johan Brockenhuus eller dennes Fuldmægtig efter Kongens derom udstedte Brev. J. T. 10, 85 b.

— Bestalling for denne Jørgen Christensen som Skovrider i Ods Herred i Dragsholm Len med en aarlig Løn af 8 Rdlr., en halv sædvanlig Hofklædning, halvt Foder og Maal paa en Hest og 2 Kurantdlr. om Maaneden i Kostpenge, fra 1. Maj sidstforleden at regne, at betale af Lensmanden paa Dragsholm Slot. Han skal have Tilsyn med, hvad der udvises og hugges i Kronens Skove, være til Stede, naar det udvises af Skovfogderne, og selv mærke det. [Iøvrigt med Artikl. 1—6.]. Sj. R. 20, 102.

— Miss. til Hr. Claus Daa. Da Kongen har antaget Jørgen Nielsen¹ til at være Skovrider i Ods Herred i Dragsholm Len i Jørgen Kortsens Sted, skal Adressaten lægge den Gaard, som Jørgen Kortsens beboede og som han for sin Bestillings Skyld havde kvit og frit, ind under Lenet [Dragsholm] og gøre Regnskab for den visse og uvisse Indtægt af den. Sj. T. 26, 437 b. K.

—² Miss. til Tolderne i Øresund om at lade 12 Foder Rhinskvin til Fru Anna, født til Stettin, Pommern, Hertug-

¹ Han kaldes i Bestallingen ovfr. (i Sj. R.): Jørgen Kristensen.
² K. har først været dateret 10. Juni 1638. Det synes at være Koncept til Miss. af denne Datum om toldfri Passage af Vin til Hertuginde Anna og Sofie med en senere Tilføjelse om Vin til Fru Elisabet, men et saadant Miss. ses ikke at være indført i Sj. T. Den oprindelige Koncept er stærkt gennemrettet.

inde til Croy og Arschatt, Markgrevinde til Hafvere¹, og bestemt til hendes egen Hofholdning, passere toldfrit gennem Øresund, naar hendes Fuldmægtig henvender sig til dem med dette Brev. Sj. T. 26, 438. K.

20. Maj (Kbhvn.). Lignende Miss. til Tolderne i Øresund om at lade 12 Foder Rhinskvin til Fru Sophia, født til Slesvig, Holsten, Hertuginde til Stettin, Pommern etc., Enke, passere toldfrit gennem Øresund. Udt. i Sj. T. 26, 438. K.

— Lignende Miss. til samme om at lade 12 Foder Vin til Fru Elisabet, født til Slesvig og Holsten etc., Enke, til Brug i hendes Hofholdning i Rouugewolt² passere toldfrit gennem Øresund. K.³ Udt. i Sj. T. 26, 438 b. K.

— Miss. til Frederik Urne. Anders Lindenov har for nogen Tid siden udstedt et Brev paa 500 Speciedlr. til Frederiksberg Skole for Bevillingen⁴ til at indlade sig i Ægteskab med Morten Pax til Bierres Datter⁵, med hvem han var beslægtet i tredje Led. Han har nu andraget om, at Beløbet maa blive nedsat til 300 Rdlr. Kongen bevilger dette mod, at han straks erlægger det. Sj. T. 26, 438 b.

— Miss. til Erik Krabbe. Han har berettet, at der paa en Ø i Christianopels Len, ved Navn Senoren, er 3 Torpegaarde, som har staaet øde i mange Aar. For at Kongen kunde faa nogen aarlig Landgilde af dem, har Erik Krabbe til Tinget ladet opkræve 8 Mænd til at taksere, hvad der billigt kunde gives af dem, og disse 8 Mænd har sat og takseret samme 3 Gaarde til efterskrevne Landgilde: $\frac{1}{2}$ Mark Landgildepeng, 1 Pd. Gæsterismør, 5 Mark Vintersmør, 1 Skp. Mel, 1 Skp. Malt, 1 Skp. Havre, hvert 6. Aar 1 Skatte Ko, hvert Aar $\frac{1}{2}$ Rdlr. Bolgaltpeng, hvert 3. Aar 1 Faar, hvert sjette Aar 1 Lam, som følger Koen, hvert 3. Aar 1 Gaas og 1 Skp. Gaasehavre samt aarlig 1 Høne. Han har begæret at faa at vide, om det maa forblive derved. Kongen godkender denne Takst, som han skal føre til Regnskab. Sk. T. 6, 350.

---

¹ Hun var Enke efter Hertug Ernst af Croy, Arschott, Havré etc. († 1620). ² Rügenwalde. ³ I Sj. T. og paa K. til de foregaaende Breve et dette Miss. indført i Udt., men samtidig ligger her en K. med Ordlyden in extenso. ⁴ 7. Dec. 1635. ⁵ Jomfru Sofie Pax.

20. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved det forbydes Peder Bilde til Brantbierig at sælge eller afhænde det Gods, i hvilket der er sket Indførsel paa Lauridts Skinkel til Gierdskouf og hans Søskenes Vegne, før den sidste Likvidation er ført til Ende. Peder Bilde har ved kongelig Stævning stævnet for Kongen og Danmarks Riges Raad til sidste Herredag i København Morten Pax til Biere og Jacob Krabbe til Vebnesholmb for en Indførsel, som de har gjort i hans Gods paa Laurids Skinkels og hans Søskenes Vegne, og Kongen og de Rigsraader, som da var tilstede, har da afsagt den Dom, at samme gode Mænd igen skulde tage Sagen for sig og likvidere mellem Niels Skinkels Arvinger og Peder Bilde, hvor meget han for sin Del paa Anfordring kan blive dem skyldig. Laurids Skinkel har derefter paa sine egne og sine Medarvingers Vegne til deres Sikkerhed begæret Kongens Forbud mod, at Godset, hvori de allerede er indført, sælges af Peder Bilde, førend denne Likvidation er sket. F. R. 4, 197 b.

— Aab. Brev, hvorved Jomfru Ide Skinkel faar Bevilning til at være sin egen Værge, selv forestaa sit Gods og modtage Oppebørslen deraf, dog at hun ikke sælger eller afhænder noget deraf uden sin rette Værges Raad og Samtykke. F. R. 4, 198.

— Bestalling for Bertel Hansen, Raadmand i Nyborg, som Tolder i Nyborg med samme Løn, som hans Formand, afdøde Peder Nielsen, har haft. Han skal være fri for Indkvartering, saa længe han forestaar denne Bestilling. Han skal af alle, Indlændinge og Udlændinge, som sejler gennem Bæltet med Skib og Gods, oppebære al Told, Sise eller Rettighed efter de sædvanlige Ruller og Toldsedler, hvorfor han skal gøre Rentemestrene Regnskab. Det befales alle inden- og udenlandske Skipper og Købmænd, som kommer gennem Bæltet eller Nyborg med deres Skibe og Gods, straks at anmelde sig hos Tolderen og betale ham den Told, Sise og anden Rettighed, der med Rette tilkommer Kronen. F. R. 4, 198.

— Beskærmelsesbrev for Erik Lykke til Høyris, der har berettet, at han for nogen Tid siden uforvarende er kommet for Skade at stikke ihjel en Mand, ved Navn Ambros Fiolist i Kolding. Han agter at føre Sagen ved Lov og Ret og har derfor andraget om at maatte være paa fri Fod. J. R.

9, 380. D. Kanc. A. II. 2. Pk. Diverse Titulaturer og Formularer I: Diverse Brevformularer fra XVII. Aarh.

20. Maj (Kbhvn.). Miss. til Mogens Sehested, [Skivehus]. Han har berettet, at Sandemændene og Præsternes Medhjælpere i hans Len tilholder sig den Frihed, naar han lader Kronens Bønder i Lenet føre Slottets Landgilde til Købmændene, som har købt det, at de da ikke vil køre det derhen. Han skal tilholde dem i saadanne Tilfælde godvilligt at indfinde sig for at føre Kornet til Købmændene, hvorhen han befaler dem. J. T. 10, 86. K.

21. Maj (—). Aab. Brev, hvorved Giedske, Enke efter Henrik Valkirck¹, Borgerske i København, faar Bevilling til paany at trykke en Bog, kaldet „Tolf aandelige Betænkninger Philippi Kogelii“, som hun vil lade optrykke paany, hvis det maa ske med Kongens Bevilling, da de forrige Eksemplarer nu er næsten opkøbt; dog skal hun gøre sig den yderste Flid for, at den kan blive trykt korrekt. For at hun bedre kan faa sine Bekostninger dækket, har Kongen bevilget, at ingen i de næste 15 Aar maa eftertrykke denne Bog eller, hvis den trykkes andetsteds, indføre den her i Riget til Salg. Hvis nogen gør det, inden det forskrevne Aaremaal er forløbet, skal han have forbrudt alle de Eksemplarer, han har med at fare, Halvparten til Kongen og Halvparten til Giedske, Henrik Valkircks Enke. Sj. R. 20, 103 b. Orig. i D. Kanc. Diverse orig. kgl. Bestallinger, Bevillinger og Benaadninger samt Pas 1.

— Aab. Brev, hvorved M. Niels Mickelsen, Sognepræst til Holmens Kirke i København, faar Afsked paa Grund af sin høje Alder. Sj. R. 20, 151 b. (Tr.: KD. III, 193, dog med fejlagtig Angivelse af Fol.).

— Miss. til Hr. Just Høg. Kongen har for nogle Aar siden² bevilget, at Dr. Joachimus Burserus maatte faa 100 Rdlr. aarlig af det kongelige adelige Akademi Sorø mod, at han skulde være forpligtet til at holde Apoteket dér vedlige. Dr. Burserus beretter nu, at han i fire Aar ikke har faaet disse 100 Rdlr., og begærer at vide, om han fremdeles skal have dem for at holde Apoteket vedlige, for at han kan vide at

¹ Kaldes i Orig.: Valkier.   ² 18. Jan. 1631.

rette sig derefter. Adressaten skal lade ham faa disse Penge, forsaavidt Stedet kan taale det. Sj. T. 438 b. K.

21. Maj (Kbhvn.). Miss. til Lønsændene i Halland Ifver Krabbe [Varberg], Niels Krabbe [Halmstad] og Christian Bülow [Laholm]¹. Det berettes, at der ikke er tillagt Landstings-skriveriet i Halland noget vist af Kronen, saa at Skriveren, som betjener denne Bestilling, kun har en saare ringe Ting at underholde sig af, samt at han anmodes om at skrive for intet de Sager, der vedrører Lenet. Adressaterne skal lade ham, ligesom andre Landstingsk skrivere, faa en rimelig Betaling for de Domme og andre Breve, som han i Lenets Sager giver beskrevet, og siden lade Betalingen søge hos dem, der med deres Uretvished foraarsager unødvendige Trætter. Saafremt han nødes til ved Retten at tiltale nogen, som ikke har Midler til igen at erstatte ham Skriverlønnen, skal det bevises med rigtigt Tingsvidne, og det, som han paa Kongens Vegne udgiver derfor, skal siden blive godtgjort ham af Rentekammeret. Sk. T. 6, 350 b.

22. Maj (—). Bestalling for denne Benedictus Bonaglia som Bassist med en aarlig Løn af 400 Rdrl., fra den 7. Oktbr. 1638 at regne, at betale af Rentemestrene. Han skal undervise Kapelknaberne i at synge paa italiensk Manering og ellers i Kantoriet forrette, hvad der bliver befalet ham. Sj. R. 20, 104.

— Lignende Bestalling for Augustinus Fontana, Italiener, med samme Løn og fra samme Dag at regne. Udt. i Sj. R. 20, 104 b.

— Bestalling for Mickel Mortensen som Kaptejn til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 300 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden, fra Paaske 1639 at regne, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 20, 104 b.

— Lignende Bestalling² for Henrik Mund til Tisselholt som Kaptejn til Skibs med samme Løn og fra samme Tid at regne. Sj. R. 20, 105. Samtidig Afskrift i D. Kanc. A II, 2. Pk.

¹ Af Teksten fremgaar, at der er udfærdiget et særligt Brev til hver af dem. ² Den er, formentlig ved en Fejltagelse, i Sj. R. dateret: 22. April.

Diverse Titulaturer og Formularer I. 5: Diverse Brevformularer fra XVII. Aarh. (Tidligere: Top. Saml. p. Papir. Sorø Nr. 114 b.).

22. Maj (Kbhvn.). Miss. til Niels Trolle. Naar Kaldet i Hollænderbyen¹ paa Amager bliver ledigt, skal han give denne M. Erik Bredal Adgang til at lade sig høre for Menigheden dér, og saafremt han kan befindes dygtig til dette Kald og blive kaldet lovlig efter Ordinansen, skal Adressaten befordre ham til Kaldet fremfor nogen anden. Sj. T. 26, 439. K.

— Miss. til samme om Christianshavns Borgemestre, Raadmænd og Bytjenere og om Fangerne derfra. Sj. T. 26, 440 b. (Tr.: KD. V, 215 f.).

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Kongen har bevilget, at Anders Bilde til Damsboe, Befalingsmand paa Øsel, maa faa en Del Munition, som skal forskibes til Fæstningen Arendsborgs Fornødenhed, nemlig 9 eller 10 gode Jernstykker, 3 eller 4 Kvarterstykker, som skyder omkring 8 Pd. Jern, med Feltlader og Tilbehør, hvorimod han skal tilbagesende 18 eller 20 ubrugelige og utjenlige Stykker, og endvidere 20 Tdr. Krudt, 30 Skippd. Bly, 2000 Bundter Lunter, en Kornet² og en Fane. Adressaten skal sørge for, at denne Munition leveres ham snarest til bemeldte Fæstning. Sj. T. 26, 439. K.

— Miss. til samme. Denne Morten Jørgensen Kock har andraget om at maatte holde frit Slagteri for Kongens Folk i de nye Boder for St. Anne Bro ved København. Adressaten skal lade udvise en Plads paa de Steder ved St. Anne Bro, hvor han nu og andre Haandværkere i Fremtiden kan bygge og bo og falholde, hvad Kongens Folk nødvendigvis behøver, saa at de ikke skal være nødt til altid at hente det her i Byen. Morten Jørgensen Kock skal paa sin egen Bekostning lade opbygge Slagtebod og Huse, eftersom han kan afstedkomme. Sj. T. 26, 439 b. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk om af Adelen i hans Len [Antvorskov og Korsør] at indkræve den af Adelen bevilgede Kontribution og snarest sende den til Landkommissarierne. Sj. T. 26, 440 b. K.

— Miss. til Gunde Rosenkrantz og Ifver Krabbe. Da Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester og Befalingsmand i Her-

¹ Taarnby, Sokkelunds H.   ² En Rytterfane.

risvad Kloster, har begæret 2 Gaarde i Bierekulde¹ By og Sogn i Sønder Asbo Herred, 1 Gaard i Haslunde² By og Sogn og 1 Gaard i Eybye³ By og Sogn i Luggude Herred, alt liggende til Herrisvad Kloster, og 1 Part i en Gaard i Kierbjerg By i Quing Sogn i Helsingborg Len, alt i Skaane, til Mageskifte for 2 Gaarde i Vedersøe By og Sogn og 1 Gaard i Kyllingerød i Deyberig Sogn i Gærs Herred i Landskrone Len i Skaane, gives der dem Befaling og Fuldmagt til med det allerførste at besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Hr. Christoffer Ulfeldt til Svendstrup og Hr. Henrik Hvitfeldt til Lilløe, Befalingsmænd paa Helsingborg og Landskrone Slotte, at overvære Besigtelsen, skal Adressaterne advare dem om, naar Godset skal besigtes. Sk. T. 6, 352 b.

22. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse af Gods, som Jørgen Vind har begæret til Mageskifte, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. Sk. T. 6, 351.

— Lignende Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt om at give Møde paa Kongens Vegne ved Besigtelsen af det Gods i Helsingborg Len, som Jørgen Vind har begæret til Mageskifte. Udt. i Sk. T. 6, 351 b.

— Miss. til Henrik Ramel og Gunde Rosenkrantz. Kongen har for nogen Tid siden⁴ bevilget Hr. Tagge Thott til Eriks-holm, Embedsmand paa Malmøhus Slot, noget af Lunde Kapitels Gods i Bassebeck By i Harjagers Herred til Mageskifte for 2 Gaarde i Høye By og Sogn, 5 Gaarde i Kallebye By og Sogn, 1 Gaard i Alstrup, alt i Harjagers Herred. Da han nu har begæret at faa Tredingstienden af ovennævnte Bassebecks Gods, som tilhører Hospitalet i Helsingør, for hvilken han tilbyder at tilfredsstillte Hospitalet i godt Hartkorn af sine Sædegaarde, skal Adressaterne snarest begive sig til Helsingør og dér forhandle mellem Hr. Tagge Thott og Hospitalet, nøje paase, at der sker Hospitalet Skel og Fyldest i Hartkorn for dets Part i samme Tredingstiende, saa at dets aarlige

¹ Bjørnekulle, Kvidinge S.   ² Heslunde.   ³ Egby.   ⁴ Skøde af 9. Sept. 1638.

Indkomst ikke forringes, give deres Afgørelse beskrevet og indsende den til Kancelliet. Kongen har befalet Fredrik Urne til Brentved, Befalingsmand paa Kronborg og Frederiksborg Slotte, og Dr. Jesper Brochmand, Superintendent over Sjællands Stift, at give Møde ved samme Forhandling, naar de advares derom, og paa Hospitalets Vegne give til Kende, hvad de har at bemærke. Sk. T. 6, 351 b.

22. Maj (Kbhvn.). Miss. til Frederik Urne og Bispen i Sjælland [Dr. Jesper Brochmand] om at give Møde, naar ovennævnte Forhandling skal finde Sted, paa Hospitalets Vegne og give til Kende, hvad de har at bemærke, saa at der i alle Maader sker Hospitalet Fyldest. Sj. T. 26, 440. K.

— Miss. til Erik Bilde og Fru Anne Friis. Da Kongen har forfremmet deres forrige Sognepræst Madts Hvid til et andet Kald og de har Jus patronatus¹, som Kongen ingenlunde vil betage dem, begærer Kongen, at de ham til Vilje fremfor andre vil befordre M. Henrik Eriksen, Rektor i Odense, hvis Gaver er Kongen noksom bekendt, til Kaldet, dog at alting sker efter Ordinansen. F. T. 5, 27.

— Miss. til Ernst Normand. Hr. Madts Christensen Harboe, Sognepræst til Hæderesvig² og Grinsted, har berettet, at Marken og Jorden til Præstegaarden, i hvilken han bor, aarlig fordærves meget af Sandknog og Vandløb, hvorfor han har andraget om nogen Hjælp. Da Kongen af Adressatens og Bispens Erklæring ser, at en Kronens Gaard ved Grinsted i Hovedsognet falder Præsten belejlig at bo i, tillader Kongen, at forskrevne Hr. Mats Christensen, saafremt han selv begærer det, maa faa forskrevne Grinsted Gaard i Hovedsognet til Mageskifte, hvorimod Bønderne Peder Matsen og Hans Mortensen, som nu bor paa den, skal afstaa den til Præsten og i Stedet for have Præstegaarden, da det ikke kan nægtes, at Jorddrotten selv maa besidde sin Gaard, naar han vil bruge den. J. T. 10, 86 b. K.

---

¹ Erik Bilde ejede Kærsgaard, Fru Anne Friis Holsegaard, begge i Brenderup Sogn, hvor Mag. Mathias Andersen Hvid var Sognepræst til sin Død 1660. Han kom saaledes ikke til noget andet Kald. ² K. har Hædersnvig, hvilket i J. T. er usikkert gengivet. Ment er Hejnsvig og Grindsted, Slavs H.

23. Maj (Kbhvn.). Miss. til Ventsel Rotkirk. Det berettes, at en Person, ved Navn Hans Schiøte, en Stifson af Jørgen Koefoed, Borgemester i Slagelse, har optaget til Unytte af sit Arvegods mere, end det var nødvendigt. Ventsel Rotkirk skal have nøje Tilsyn med samme Persons Værger, at de ikke lader ham faa mere, end hvad der kan eragtes til maadelig Nødtørftighed. Sj. T. 26, 440 b.

— Miss. til Mogens Pax. Han har berettet om Bygfældigheden paa Holbæk Slot efter et derpaa optaget Synsvidne. Kongen tillader, at han optager 3—400 Dlr. til Laans (dog ikke af Kirkernes Beholdning), som han siden igen kan betale tilbage af Slottets Indkomst. Sj. T. 26, 441. K.

— Miss. til samme. Han har berettet, at Tutdse Sten- og Bulbro er saa forfalden, at den ikke kan istandsættes uden stor Bekostning, at Bulbroen desuden er paa et paa Grund af Vandløb meget ubekvemt Sted og at den kunde ligge bekvemmere og vedligeholdes med mindre Omkostning, dersom den blev anlagt fra ny Vest for Vandmøllen. Kongen tillader, at den lægges paa dette Sted, og at han tilholder Tutdse Herredsmænd at gøre den færdig. Siden skal Tutdse Bymænd holde saavel Stenbroen som Bulbroen vedlige, dog at der tages Dom paa, om de kan kendes dertil. Sj. T. 26, 441. K.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Hr. Peder Pedersen, Kappellan til Giesteløf og Høyrupe Sogne, har berettet, at hans Løn er meget ringe, saa at han ikke kan underholde sig deraf, tilmed da han ikke har noget Sted, hvor han kan residere, og han har derfor begæret at faa en Annekspræstegaard (af hvilken Præsten oppebærer Landgilden, medens Herligheden ligger til Nyborg Slot), og nyde den kvit og frit. Adressaten skal snarest indsende Erklæring herom til Kancelliet. F. T. 5, 27 b.

— Miss. til samme. Da Kongen har bevilget, at Adelen i Fyen maa faa til Laans noget af det Gevær, der findes paa Nyborg Slot, indtil de faar det, som de selv har bestilt, skal han lade dem faa dette Gevær mod Bevis derfor og, naar de vil tilbagelevere det, modtage det. F. T. 5, 27 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe. Da det berettes, at der er opstaaet adskillig Trætte i Landsbyerne i hans Len [Hagenskov] om Stolestaderne i Kirkerne, skal Adressaten sammen

med Bispen og Provsterne i Lenet bilægge disse og træffe en Ordning, som de eragter for den mest bekvemmelige. F. T. 5, 28.

23. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz. Han skal af Lensmændene i Lolland og Falster oppebære Afgiften af de Gaarde, som Officererne hidtil har haft, eftersom hver af dem har givet sin Officer, og fremtidig give samme Officerer deres Traktement og Besolding efter Kongens Ordinans. Saafremt Afgiften ikke kan strække til, skal han lægge det manglende til af Kommissariatolden og siden gøre Regnskab derfor hos Kommissarierne, men dersom der bliver noget tilovers, skal han levere det til Kommissarieskriveren i Skaane. Sm. T. 6, 477.

— Miss. til samme. Da Erik Stensen til Stensgaard har begæret nedennævnte Kronens Gaarde¹ i Arninge By og Sogn, Danmæ, Garreby² Sogn, Grøshauge³, Skibbelund⁴, Skovlunge, Volfshafve⁵, Skovby, Houby⁶, Oure, Sandby, Sandbiere, Nybøgte⁷ og Erringlef By, alle i Sønder, Nørre og Fuglse Herred i Aalholms Len i Lolland, til Mageskifte for sin Hovedgaard Bramløkke med tilliggende Ejendom, Saamark, Enemærke, Dyrehave, Skove og al anden Herlighed samt hans Gaarde i Store Musse, Lille Musse, Døllefeld, Østerby, Ettehave, Rersø og Kippinge⁸ i Nykøbing Len i Falster, skal Adressaten snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sm. T. 6, 480.

---

¹ Brevet er meget uklart. Teksten har: „Gaarde og Gods i Lolland i Aalholms Len, Sønder og Nørre Herred til Øensgaard liggendis i Arninge Sogn og By ... Nybøgte og Erringlef By i Fuglse Herred.“ Af de her nævnte Steder ligger kun Skovby i Errindlev S. i Fuglse H. i Aalholms Len, som Hr. Palle Rosenkrantz var Lensmand over, medens alle de øvrige ligger i Lollands Sønder og Nørre Herred under Halsted Klosters Len, hvor Jost Frederik von Pappenheim var Lensmand. Det ses ikke, hvad der er ment med „Øensgaard“. Muligvis er dette en Forvanskning af Øllingsøgaard, Grøshave S., Lollands Sdr. H., men denne Gaard tilhørte ikke Kronen. Der er ovfr. forsøgt at give Teksten en forstaaelig Form. Mageskiftet blev ikke til noget, og der synes i D. Kanc. Indk. Breve ikke at være noget Svar paa dette Miss. ² Fejlskrift i Sm. T. for: Gurreby. ³ Grøshave. ⁴ Skibelunde, Gloslunde S. ⁵ Volshave, Gurreby S. ⁶ Maaske Hov By, Hov S., Langelands Nørre H. ⁷ Nøbbet, Horslunde S. ⁸ Sm. T. har ved en Fejlskrift: Rippinge.

23. Maj (Kbhvn.). Miss. til Jost Frederik von Pappenheim. Da Erik Stensen til Stensgaard har begæret nogle jordegne Gaarde og 1 Bol i Troelsby i Soulested¹ Sogn i Halsted Klosters Len til Mageskifte for noget af hans Jordegods i Torrige, Uleslef, Svinsbierig og Løgetofte i Sønderherred i Halsted Klosters Len, skal Adressaten snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sm. T. 6, 482.

— Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz. Da Hr. Hendrik Hvitfeldt til Lillø, Befalingsmand over Landskrone Len, har begæret 2 Gaarde i Tars² By og Sogn i Aalholms Len i Lol-land til Mageskifte for 2 Gaarde i Hielmb i samme Len, skal Adressaten snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sm. T. 6, 482.

— Mageskifte mellem Viffert Seefeld til Refs og Kronen paa Aalborg Hospitals Vegne. J. R. 9, 381. (Se Kr. Sk.).

— Mageskifte mellem Hr. Christian Thomisen til Tanderup, Rigens Kansler og Embedsmand paa Kalø Slot, og Kronen. J. R. 9, 382 b. (Se Kr. Sk.).

— Mageskifte mellem Jens Høg til Vang og Kronen. J. R. 9, 384 b. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Gunde Lange om at lægge 3 Gaarde og 3 Gadehuse i Liedholm By i Sundbye Sogn i Vendsyssel, 1 Gaard i Moestrop By og Sogn og 1 Gaard og 1 Gadehus i Byrsted i Vegerbye Sogn, alle i Hornum Herred i Heimelsyssel³, alt i Aalborg-hus Len, som Kongen har faaet til Mageskifte af Jens Høg til Vang, ind under Lenet, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indtægt af dem. J. T. 10, 87. K.

— Miss. til Jørgen Orning om at lægge 1 Gaard og 1 Gadehus i Vester Hiermedslef By og Sogn, 1 Gaard i Nørsaltum

¹ Troelseby, Søllested S., Lollands Sønder H.

² Taars, Musse H.

³ Navnene er forvanskede. Skriveren har ikke kunnet læse den af Peder Seefeld skrevne Konzept, der har: Liedholm By i Sundbye Sogn, Snarstrop By og Sogn i Huornum Herred i Heimmelsyssel. Ment er: Lindholm, Svenstrup og Væggerby.

og 1 Gaard i Saltum Torp, alt i Hvetbo Herred i Vendsyssel i Aastrup Len i Jylland, ind under Lenet, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indtægt af dem. J. T. 10, 87 b. K.

23. Maj (Kbhvn.). Miss. til Ifver Vind om at lægge 1 Gaard i Gellerup By og Sogn i Hammerum Herred, 1 Gaard, Kroog¹, i Vim Sogn og 2 Bol i Lemb Sogn i Bølling Herred, alt i Lundenæs Len i Jylland, som Kongen har faaet til Mageskifte af Hr. Christian Thommesen til Tanderup, Rigens Kansler og Embedsmand paa Kalø Slot, ind under Lenet, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indtægt af dem. J. T. 10, 89. K.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Da Palle Rosenkrantz Børesen til Veslisgaard² har begæret Gods³ i Øsles By og Sogn, i Lund i Lild Sogn og i Huorrup Aarup⁴, alt paa Hannæs og liggende til Hald Slot, til Mageskifte for Gods i Østerild By og Sogn, endvidere i Helbore og, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, for Gods i Stourup i Mors⁵, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheids og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 10, 88.

— Miss. til Jørgen Orning. Da Fru Ide Gjõe til Linbiere, Jens Juels Enke, har begæret 1 Gaard med 6 Boliger i Høgsted By i Vref Sogn i Børglum Herred i Aastrup Len til Mageskifte for 5 Gaarde og 1 Bol i Therpit By i Thaars Sogn i samme Herred og Len, skal han med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheids og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 10, 90.

— Miss. til Tønne Friis om at oppebære de sidst paa budte Skatter i Jylland, som skulde have været betalt til Paaske sidstforleden og som afdøde Hr. Albret Skeel skulde have modtaget, saavel af hans Arvinger som af dem, som endnu ikke

¹ Navnet er forskrevet. Kr. Sk. har i Skødet af s. D.: Kraug, K., der er skrevet af Peder Seefeld, har: Kroog. Med Vim er ment [N.]Vium.

² Vesløggaard, Vesløs S., V.-Han H. ³ Der er i Brevet hverken angivet Antallet af Gaarde eller Beboernes Navne, og Navnene er saa korrumperede, at det ikke har været muligt at identificere dem alle.

⁴ Maaske Fejlskrift for Nørre-Arup. ⁵ Læsningen er usikker.

har fremsendt Skatten, og siden indlevere den i Kongens eget Kammer. J. T. 10, 89 b. K.

23. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Albret Skeøls Arvinger om at levere de sidst paabudte Skatter, som skulde have været betalt nu til Paaske forleden, saavidt deres afdøde Husbonde og Fader har modtaget dem og de endnu har dem hos sig, til Tønne Friis til Heselager, Befalingsmand paa Stjernholm Slot. J. T. 10, 90. K.

— Miss. til Lensmændene¹ i Jylland om at levere de sidst paabudte Skatter, der skulde have været betalt til Paaske sidstforleden, og som afdøde Hr, Albrit Skeel skulde have modtaget, til Tønne Friis til Heselager, Befalingsmand paa Stjernholm Slot, saavidt de ikke allerede er leveret. Tønne Friis har faaet Befaling derom. J. T. 10, 91 b. K.

— Proklama for Niels Krag til Trudsholmb, forrige Landsdommer i Nørrejyland. Det paabydes alle, som har noget at klage over de af ham afsagte Domme, at indstævne hans Domme for Danmarks Riges Raad til den førstkommende Herredag i Danmark. Saafremt de forsømmer at tage Stævning, maa der ikke herefter meddeles dem Stævning. J. R. 9, 380 b.

24. Maj. (—). Bestalling for denne Mickel Kruse som Tilsynsmand for Børnehuset i København med en aarlig Løn af 150 Kurantdlr., fra 2. Juni 1637 at regne. Sj. R. 20, 105 b. (Tr.: KD. III, 193 f.).

— Miss. til Rektor og Professorer i Universitetet i København. De har for nogen Tid siden bevilget at ville erlægge noget i Landkisten til Rigets Defension og Soldaternes Underholdning. Da Kongen af Landkommissarierne erfarer, at samme bevilgede Hjælp endnu ikke er indkommet, eragter Kongen det billigt, at de snarest ligesom andre Stænder indbetaler samme Hjælp, og at de ligeledes indkræver de to af hvert Hundrede efter Kongens derom udgangne Brevs Formelding og tilstiller Landkommissarierne dem med specificeret Fortegnelse paa hver Person og Post især, da samme to af Hundrede er

---

¹ De opregnes alle. Foruden de 17 opførte har K. haft Gregers Krabbe og Malte Juul, men disse er atter slettet.

bevilget af alle Stænder uden nogen Undtagelse. Orig. i Univers. Ark. Nr. 390¹. Sj. T. 26, 441 b. K.

24. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Da Kongen af Landkommissarierne erfarer, at den bevilgede Hjælp til Soldaternes Underholdning og de 2 Procent fra København endnu ikke er indgaaet i Landkisten, skal han tilholde Borgerne i København, ligesom de andre Stænder i Riget, straks at tilstille Landkommissarierne saavel Hjælpen som de 2 Procent med en specificeret Fortegnelse paa hver Person og Post, da de 2 Procent er bevilget af alle Stænder uden Undtagelse. Sj. T. 26, 441 b. K.

— Miss. til Lensmændene i Danmark om, at en Soldat maa fæste en Gaard, naar der udskrives en anden i hans Sted. Sj. T. 26, 442. K. (Tr.: CCD. V, 28.).

— Miss. til Hr. Just Høg om at optage to Sønner af Hr. Simon² i Alrøe i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 442.

25. Maj (—). Aab. Brev, hvorved Mester David Urtegaardsmand indtil videre faar Bevilling paa en Plads udenfor hans Plankeværk. Sj. R. 20, 106 b. (Tr.: KD. III, 194.).

— Skøde til Mester David Urtegaardsmand paa en Grund udenfor Kongens Lysthave Rosenborg. Sj. R. 20, 107. (Tr.: KD. III, 194 f.).

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om Istandsættelse af Bispens Residens i København. Sj. T. 26, 442. K. (Tr.: KD. V, 216.).

— Miss. til Hr. Christian Friis, Hr. Jørgen Urne, Hr. Claus Daa og Hr. Corfits Ulfeldt om at revidere de af Generalkommissarierne i Skaane Hr. Tage Thott til Ericksholmb og Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Befalingsmænd paa Malmøhus og Helsingborg Slotte³, førte Regnskaber. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde, naar Regnskaberne skal revideres, skal de andre tre efterkomme Kongens Befaling. Sj. T. 26, 442 b. K.

---

¹ Tr.: H. Matzen: Kbhvns. Univers. Retshist. I, Tillæg S. 37 f.   ² Simon Pedersen Alrøe, Præst paa Alrøe, Hads H.   ³ Stykket: Befalingsmænd ... Slotte mangler i K.

25. Maj (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene. Det berettes, at afdøde Anders Thott paa sin Afgift af Laholms Len og den gejstlige Jurisdiktion indtil 1. Maj 1595, da han døde¹, er blevet skyldig 2653 Rdlr. 10 ſ . Denne Sum har Kongen efter sit Missive til Rentemester Christoffer Valkendorf, dat. Kbhvn. den 15. Okt. 1596², eftergivet paa nær 1000 Rdlr., og disse 1000 Rdlr. blev derefter i Aaret 1600 af hans efterladte Hustru³ indbetalt i Rentekammeret. Desuagtet skal Hr. Tagge Thott Andersen, Embedsmand paa Sølvitsborg Slot, i Aaret 1618 have faaet Kongens Missive om, at de øvrige 1653 Rdlr. 10 ſ skulde betales, og han har derefter betalt sin Andel deraf, som beløb sig til 1322 Rdlr. 32 Sk. 8 ſ . Han har nu andraget om, at dette Beløb, som engang var eftergivet, maa blive restitueret ham. Adressaterne skal betale disse 1322 Rdlr. 32 Sk. 8 ſ tilbage til Hr. Tagge Thott og føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 442 b.

— Miss. til samme. Jens Pedersen, Fyringsforvalter, boende i Helsingør, har berettet, at de i hans Regnskaber fra 1629 til 1631 har regnet ham følgende Poster til Mangel: 1. Hans Løn for Anholts Fyring 171 $\frac{1}{2}$ Rdlr. 26 Sk., for Kuldens Fyring 312 Rdlr. 30 Sk., for Nidings Fyring 229 Rdlr. 35 Sk., for Skafvens Fyring 140 Dlr. 91 Sk., for Falsterboe Fyring 134 $\frac{1}{2}$ Rdlr. 28 Sk., som han har tilskrevet sig, før han fik Fyringen til Forpagtning. 2. De har gjort Antegnelse for den dobbelte Løn, som han har tilholdt sig for Fyringen paa Nidingen, fordi han til Bedste for den søfarende Mand har holdt 2 Fyringer dér. Han har begæret, at disse Poster maa godtgøres ham i hans Regnskab. Kongen bevilger dette, og Adressaterne skal lade ham nyde den ovenfor nævnte Løn og dobbelt Løn for Fyringen paa Nidingen, da der var 2 Fyringer at holde vedlige. Endvidere har han anholdt om at faa noget bevilget for de Omkostninger, som han har anvendt paa at traktere Skipperne, førend de vilde bevilge de dobbelte Fyrpenge. Adressaterne skal give ham 150 Rdlr. in specie derfor og føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 443 b. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

¹ Begr. 1. Juni 1595.

² Tr.: K. Brb.

³ Fru Lisbet Folmersdatter Rosenkrantz, † 1613.

25. Maj [(Kbhvn.)]¹. Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, Eiler Holck til Giedsholmb, Hendrik Ramel til Beckeskouf og Gunde Rosenkrantz til Boserup, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred og Helnekirke. Hr. Just Høg til Giorsløf, Hofmester paa det kongelig adelige Akademi Sorø og Befalingsmand i Børglum Kloster, har allerede den 23. Maj 1637 faaet Kongens Befaling til at paatage sig Værgemaal for Jomfru Anne Ulfstand til Axelvold, som Gunde Lange² til Fridsøe efter hendes Faders Død³ har forestaaet. Da dette Værgemaal hidtil ikke er blevet overleveret ham, har de begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at give Møde, naar samme Værgemaal af Gunde Lange skal overleveres til Hr. Just Høg. Det befales dem derfor snarest at indstævne Parterne for sig, være til Stede ved Værgemaalets Overlevering og bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom. Endvidere skal de besigte Axelvolds Hovedgaards Bygninger, hvorledes de er vedligeholdt og hvor de er brøstfældige, samt besigte Hovedgaardens og de tilliggende Bøndergaardens Skove og det Løser, som hører til Gaarden og findes paa den eller andetsteds, vurdere det, inden det overleveres, og give alt beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 501 b. Sk. T. 6, 353 b.

— Sj. T. 26, 451 se 9. Juni.

— Livsbrev for Holger Vind, Søn af Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester og Befalingsmand i Herrisvad Kloster, paa et Vikarie i Lunde Kapitel, kaldet Vicaria Altaris S. Catharinæ, hvormed Faderen, Jørgen Vind, nu er forlenet, naar denne er død eller naar han vil afstaa det til Sønnen. Sk. R. 5, 294 b.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt til Svendstrup, Hr. Tagge Thott A[ndersen] til Duegede, Befalingsmænd paa Helsingborg

---

¹ Dateringsstedet er glemt i Sj. T. Brevet er indført i Sj. T. blandt Miss. af 3. Nov. s. A. og desuden ordret enslydende i Sk. T. ² Se foruden det i Miss. citerede Brev ogsaa Miss. af 1. Juni 1638 til Niels Lange.

³ Aksel Ulfstand († 1/6 1634).

og Sølvitsborg Slotte, Gabriel Kruse til Engeltoft og Henrik Ramel til Beckeskov. Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Embedsmand paa Bornholm, har forhvervet en Oldingegang mellem en af sine Gaarde, kaldet Gusterød, paa den ene Side og Ysbye, Brødagger og Uddekulde paa den anden Side, men da han ikke vil nøjes med samme Oldingegangs Tov, har han tilbudt samtlige Lodsejere i nævnte Byer og Gaarde, nemlig Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester, og Christian Bülow til Ingelsted, Befalingsmænd paa Herrisvad Kloster og Laholm Slot, for Kronens Bønder i samme Byer og Gaarde, der ligger til Herrisvad Kloster og Laholm Slot, og Hr. Tagge Thott til Eriksholm, Embedsmand paa Malmøhus Slot, Fridrich Rantzau til Aasdal, Jockim Beck til Gladsaxe, Befalingsmand over Christianstads Len, Eyller Holck til Siøboe, Jørgen Høg til Todbølle og Fru Lisbet Bilde, Enke efter Sifvert Beck til Smidstrup, paa deres egne Vegne, en kongelig Befaling til gode Mænd, som med det allerførste kunde begive sig til Aastederne og dér undersøge, om fornævnte Oldinge i samme deres Oldingegangs Tov har gjort saa retfærdigt og ret Markeskel mellem Lodsejerne, som det sig bør, og hvis ikke, da at gøre et retfærdigt Markeskel mellem dem. Da de hertil har udtaget Adressaterne, gives der disse Befaling og Fuldmagt til at rette deres Lejlighed efter snarest at begive sig til Aastederne, dér undersøge, om fornævnte Oldinge i samme deres Oldingegangs Tov har sat retfærdigt Markeskel mellem nævnte Lodsejere paa begge Sider; hvis ikke, skal de ride og gøre et retfærdigt Skel mellem dem og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 355.

25. Maj (Kbhvn.). Miss. til Henning Valkendorf. Da St. Hans Klosters Kald, der er saavel Kongens som St. Hans Klosters Sogns Kirke, er ledig, skal Adressaten lovligt efter Ordinansen til dette Kald befordre Niels Sognepræst i Vitsløf¹ ved Rugaard og, saafremt denne ikke vil forlade sit Kald, da

---

¹ Ment er: Niels Jakobsen Hindsholm, Sognepræst til Vigerslev, Skovby H.

Hr. Peder¹, der bor i Stenstrup mod Svendborg i Fyen, da hans Gaver behager Kongen vel. F. T. 5, 28.

25. Maj (Kbhvn.). Miss. til Sten Bilde og Henning Pogwisch. Hans Markdanner til Søgaard har berettet, at adskillige af afdøde Erik Urnes Breve staar under Forsegling i Odense, og deriblandt mener han, at der findes en Konzept eller Kopi af en Likvidation, som Erik Urne har gjort og skrevet for en 14 eller 15 Aar siden om de Gældskrav, som dengang fandtes mellem Hans Markdanner og Claus Brockenhuus til Broholmb, Landsdommer i Fyen, og Hans Markdanner har nu begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at udtage samme Likvidation med tilhørende Dokumenter og tilstille ham den mod hans Reversal til Underretning for ham i Sagen. De skal snarest begive sig til Odense og, saafremt de, der har været med til at forsegle Erik Urnes Breve, er tilstede, tage dem med, saa at de selv kan tage Seglene fra Brevene, men dersom de ikke kommer, skal Adressaterne selv efterse, om Seglene er uløste, udsøge de Breve, som vedrører nævnte Likvidation, tilsige begge Parter for sig og tilstille dem Brevene, eftersom det er deres fælles Likvidation og gælder dem begge. Dog maa de ikke tillade nogen at se eller lede videre i Boet, end forskrevet staar, men skal skrive udenpaa Brevene, naar de er taget op og af hvilken Grund, siden indlægge deres Revers i Stedet og igen forsegle Kisten. F. T. 5, 28 b.

— Miss. til Jost Frederik von Pappenheim. Da det berettes, at de Bønder i Halsted Len, som Borkor Rud til Sebygaard nylig² har faaet til Mageskifte af Kronen, overfor Chrestopher Stensen til Grimsted og Lauge Bilde til Hauflokke, som likviderede dette Gods, ikke har opgivet alt, hvad de giver Kronen og Halsted Kirke i Landgilde, skal Adressaten paa Kronens og Kirkens Vegne tilholde sig den Del i samme Gaarde og oppebære den Landgilde, som endnu ikke er bortskiftet fra Kronen og Kirken, indtil Borkor Rud har gjort Kronen og samme Kirke Udlæg i hans Jordegods paa andre Steder dér i Lenet. Sm. T. 6, 483.

¹ Peder Nielsen Falster, Sognepræst til Stenstrup, Sunds H. Denne fik Kaldet. ² Ved Mageskifte af 1. Okt. 1638.

25. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved denne Jockum¹ Rechen af Mecklenborg faar Bevilling til i Danmark at købe og derfra at udføre 50 Øksne. J. R. 9, 388.

—² Aab. Brev, hvorved der fastsættes en Takst for, hvad Borgerne skal skaffe Rytteriet i Danmark³. J. R. 9, 388. (Tr.: CCD. V, 28 f.).

— Miss. til Hr. Jørgen Urne om at aftakke 200 Ryttere af det gevorbne Folk, som nu er indkvarteret i Jylland. J. T. 10, 91 b. K.

— Miss. til Peder Lange til Kiergaard, Henrik Lange til Oldagger, Johan Brockenhuus til Lierbeck og Christen Lange til N.⁴ Da der er opstaaet Trætte mellem Fru Ide Gjõe, Enke efter Jens Juel til Linberg, og Jomfru Anne Thott om nogen Ejendom, der ligger mellem Hungorbieryg paa den ene Side og Hesselhoed Gaard og Galthød paa den anden Side, gives der dem Befaling og Fuldmagt til engang straks efter Pinsedag at begive sig til de omtvistede Aasteder, undersøge Sagen og efter Stedets og Brugens Beskaffenhed forhandle Sagen i Mindelighed eller gøre rigtigt Skel mellem dem og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted og al ligevel fuldføre Kongens Befaling. J. T. 10, 92.

— Miss. til Gunde Lange. Da Fru Ide Gjõe til Linbieregaard, Jens Juels Enke, har begæret 1 Gaard i Saxagger i Vreluf Sogn i Børglum Herred i Aalborghus Len til Mageskifte for ligesaa meget af hendes Gods i Hassing⁵ By og Sogn i Kær Herred i Aalborghus Len, skal han snarest indsende Erklæring

¹ I Overskriften og i Navneregistret til J. R. kaldes han: Johan.

² Stedet er glemt i J. R., men maa være København, som for de foregaaende og efterfølgende Breve.

³ Overskriften har: hvad Rytteriet skal have udi Kolding, medens Teksten har: Rytteriet, som er udi vort Rige Danmark beliggendis. Overskriftens Udtryk er i CCD. blevet misforstaaet, som om Kolding var Dateringsstedet.

⁴ Formentlig Kristen Kristensen Lange til Lydum og Hesselmed, begge i V.-Horne H. ⁵ Efter Skødet af 28. Maj 1642 var det Ø.-Hassing.

til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Bejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 10, 93.

26. Maj (Kbhvn.). Bestalling for Hans Kyners som Løjtnant til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden, fra Bestallingsbrevets Datum at regne, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 20, 108.

— Miss. til Hr. Just Høg om at optage Frederik Hendriksen, en Stifsøn af Niels Jensen, der bor ved Sorø, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 444.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz om at lade følgende Kronens Bønder i Vordingborg Len, nemlig Niels Mogensen i Baarse og Elias Jakobsen, Niels Rasmussen, Boe Jensen og Madts Pedersen i Storrøttinge, der som Følge af Ildsvaade er geraadet i den største Armod, faa noget Bygningstømmer til Hjælp af Kronens Skove og være forskaonet for et Aars Landgilde og for Ægt og Arbejde i et Aar, hvilket han skal føre til Regnskab. Sj. T. 26, 444.

— Miss. til Otte Brahe Stensen og Mogens Pax. Da de har faaet Kongens Befaling¹ til at være til Stede ved Skiftet paa Gammel Kiøgegaard², skal de samtidig taksere Gaardens Ejendom og Bygninger til en vis Takst, hvorefter de kan skiftes. Sj. T. 26, 444 b. K.

— Miss. til Rentemestrene. Bertel Smidt, Bartskeer i Nysted, har berettet, at han for rum Tid siden har været forordnet til at forbinde og kurere en Del af Kongens Baadsfolk, som dengang kom til Skade ved Skibsbygningen paa Slotsøen ved Lolland. Betalingen herfor blev sat til 285 Sletdlr. 3 Mark, hvoraf han straks oppebar 100 Sletdlr., men endnu har 185 Sletdlr. 3 Mark til Gode. Da Bertel Smidt først nu efter saa mange Aars Forløb kræver sin Betaling og ikke har gjort det før, skal de kun udbetale ham Halvparten af disse Penge, nemlig 92 Sletdlr. 3¹/₂ Mark, og føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 444 b. K.

---

¹ Se Miss. af 16. Maj 1639 til Mogens Pax og Sivert Urne. ² Efter Jomfru Birgitte Bilde.

26. Maj (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene. Peder Christensen, Borger i København, har berettet, at han et Aar, nemlig fra 1626 til 1627, har været Skriver paa Dronningborg Slot, da Hr. Oluf Parsberg til Jernet, Befalingsmand paa Trondhjems Slot, var forlenet dermed, og at der samme Aar blev udstedt en kongelig Befaling om, at Lenenes Indkomst skulde sendes til Kongens Lejr i Fæstningen Glückstadt, hvortil der skulde fragtes Skibe, og at Tredjeparten af deres Fragt skulde betales dem. Da Lensmanden var fraværende, havde han fragtet et Skib af Jens Bang, Borger i Aalborg, og lovet ham det samme i Fragt for Læsten, baade af Malt og Mel, som andre fik paa Kongens Vegne paa samme Steder og i samme Farvand efter en mellem dem afsluttet Kontrakt. Herpaa betalte Peder Christensen, da Ladningen blev indtaget, 140 Sletdlr. i Fragt og førte det til Regnskab, men heller ikke mere. Men siden har Jens Bang søgt ham i København for Resten af Fragten, nemlig 420 Sletdlr., og har faaet Dom over ham, at han skulde betale disse 420 Sletdlr. i Fragt. Han har derfor nu begæret at faa disse Penge betalt. Saafremt Peder Christensen kan bevise, at Kornet er leveret til Glückstadt og at han dengang har betalt hele Fragten, men ikke har ført mere end 140 Sletdlr. til Regnskab, skal Adressaterne lade ham faa sin Betaling for det øvrige af Renteriet. Sj. T. 26, 445. K.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Befalingsmand paa Hagenskov Slot, faar Bevilling til for denne ene Gang her fra Riget at udføre af Græsset 200 Øksne, som har været overstaldet sidste Vinter paa hans Gaarde, og som han ikke har kunnet sælge, Kongens Told og Rettighed dog uforkrænket i alle Maader. F. R. 4, 198 b.

— Ekspektancebrev for Jacob Ørn, Kongens Vicekapelmester, paa det første ledige Vikarie i Aarhus Kapitel, dog de tidligere udstedte Ekspektancebreve dermed aldeles uforkrænket. Han skal være den gejstlige Ordonnans og Kapitlets Statuter undergivet og gøre samme Tynge og Tjeneste, som andre Vikarier dér. [Med Artik. 2]. J. R. 9, 389.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Peder i Brovist¹, som for nogen Tid siden har forset sig med Lejermaal og derfor er kom-

¹ Peder Kristensen, Præst til Brovst og Svenstrup, se 4. Jan. 1639.

met fra sit Kald, men som siden har faaet Bevilling til efter to Aars Forløb at kaldes til hvilket Kald han kan blive kaldet til, faar Bevilling til at maatte lade sig høre paa Prædikestolen, naar og paa de Steder, det begæres af ham, indtil han kan blive kaldet. J. R. 9, 389 b.

26. Maj (Kbhvn.). Miss. til Ifver Krabbe paa Mariager om snarest at skaffe en Skude med Kalk til Reparation af Bygningen paa Koldinghus Slot. J. T. 10, 93. K.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne til Alslof, Rigens Marsk og Befalingsmand i Vestervig Kloster, Niels Krag¹ til Trutsholmb, forrige Landsdommer i Jylland, Tønne Friis til Heselagger, Embedsmand paa Stjernholm Slot, Johan Brockenhuus til Lierbeck, Hans Dyre til Knifholt, Erik Juel til Husbeck, Landsdommer i Nørrejylland, Niels Friis til Krastrup og Jokum Beck til Gladsax, Embedsmænd paa Sejlstrup og Bøvling Slotte. Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Befalingsmand paa Helsingborg Slot, har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem ham paa den ene Side og derimod Sten Rodsten til Lerbeck paa sine egne Vegne, Hendrik Ramel til Beckeskouf paa sin Hustru Fru Margrette Skeels Vegne, Jørgen Arenfeldt til Vorgaard paa sine egne Vegne, Frederik Rantzau til Aasdal paa sin Hustru Fru Ide Skeels Vegne, Gunde Lange til Bredning, Embedsmand paa Aalborghus Slot, Otte Marsvin til Dybeck, Embedsmand paa Dronningborg Slot, Otte Brahe Pedersen til Torbenfeld, Niels Lange til Rønnøsholmb, Christen Skeel til Bangsboe paa sine egne Vegne, Fru Berette Lindenov til Hammelse, Hr. Otte Skeels Enke, og hendes Lavværge for hende og hendes Børn Hans Skeel, Knud Skeel, Jomfruerne Karen, Beate og Sophie Skeel, og om nogen ellers kan være interesseret i samme Sag, alle paa den anden Side, om at ride og gøre rette Markeskel mellem en Part af Hr. Chrestoffer Ulfeldts Gods i Elling Sogn, nemlig: i Strandbye, Strandbyelund, Mosen, Heden, Holmeren², Strandbye Enge, Birked, Rosigheden³ og Skielremen⁴ med tilliggende Ager og

¹ J. T. har: Kren-.   ² Holmen.   ³ Raasigheden   ⁴ Der synes nu ikke at findes noget Sted med dette Navn i Elling Sogn, men derimod Skeltved og Rimmen. Da Rimmer her betyder Sandrygge, der gennemskærer Moserne, og der findes mange af dem, kan dette Stednavn have eksisteret dengang.

Eng, Hede og Ejendom, som afdøde Bjørn Kaas har mageskiftet¹ sig til af Kong Frederik II, Kongens Fader, og som siden redelig i langsommelig Tid til over Recessens Hævd har fulgt Fru Kirsten Kaas's afdøde Husbonde Ofve Urup² efter adskillige Adkomsters og Dokumenters Lydelse paa den ene Side og efter skrevne Godtfolks Gods paa den anden Side³, nemlig: Elling Kaarsholt, Lerbecks Mølle, Lofmandskove⁴, Elling Præstegaard, Stabeckbroen, Suortkier, Kvissel Meele Eng⁵, Hie Aassens og Wesens⁶, Tolhofve⁷ Kraskof⁸, Vinvad, Vinbeck, Nielstrup, Nørtved, Skieltved og Skerevad⁹, med hvad der videre skal udvises dem paa de omtvistede Aasteder. Og endskønt Kongen og Danmarks Riges Raad for rum Tid siden har henvist samme Trætte til Ridemænd at ordele derom, saa gives der dog Adressaterne, for at denne Trætte engang for alle kan komme til endelig Ende, Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til de omtvistede Aasteder, indstævne Parterne for sig, undersøge Sagen nøje, ride og gøre et retfærdigt Markeskel, som sig bør, og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde, skal de møde have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i de udeblivendes Sted og alligevel efterkomme denne Befaling. J. T. 10, 93 b.

26. Mai (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Urne. Kongen har befalet Tønne Friis til Heselagger og Erik Grubbe til Tielle, Befalingsmænd paa Stjernholm Slot og Aarhusgaard, at taksere og fastsætte, hvor meget der aarlig skal gives af Lynballegaard, der ligger under Restrupgaard og som Jomfru Alhed Pol har i Forpagtning. Da de har sat samme Lynballegaard til 40 Rdlr., godkender Kongen samme Takst, som Adressaten skal føre til Regnskab. J. T. 10, 95 b. K.

¹ Et saadant Mageskifte ses ikke at findes blandt Kronens Skøder.

² Bjørn Kaas og hans Datter Fru Kirsten, Ove Ugerups, ejede Ellinggaard i det her omhandlede Elling Sogn. ³ Markeskelstrætten drejede sig altsaa om ovennævnte Gods, der tilhørte Fru Kirsten Kaas, Ove Ugerups, og det efterfølgende Gods, der tilhørte hendes mange, ovenfor nævnte Modparter i Trætten. ⁴ Lomandshave. ⁵ De to sidste Dele af Navnet synes korrumpet. ⁶ Det er usikkert, hvad der menes. Hie Aassens kan maaske være Hedeaa i Aasted Sogn, men hvad der menes med Wesens, er det ikke lykkedes at fastslaa. ⁷ Tolshave.

⁸ Kragsskov. ⁹ Formentlig: Skarnvad.

27. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved det forbydes alle at forvide, forkaste eller bebrege¹ Bodel Madtsdatter hendes Forældres Misgerninger under Kongens Hyldest og Naade. Hendes Forældre, Madts Rafn², fordum Borger i Køge, og hans Hustru Alhed Clausdatter har for nogen Tid siden været anholdt paa Københavns Slot. Alhed Clausdatter er blevet henrettet for sine Misgerninger, dog blev det bevilget, at Kroppen maatte komme i kristen Jord. Madts Rafn døde i Fængslet paa Københavns Slot, inden der blev afsagt Dom over ham, og af særlig Naade blev det bevilget³, at ogsaa hans Lig maatte begravnes i kristen Jord ved hans Hustrus Lig. Deres Datter Bodel Matsdatter har nu andraget om, at Kongen vil bevilge hende aabent Brev om, at ingen maa bebrejde hende Forældrenes Misgerninger. Kongen bevilger dette, da det hverken bør eller kan tilregnes hende, hvad Forseelse og Misgerning hendes Forældre har begaaet. Sj. R. 20, 108 b.

— Miss. til Rentemestrene, Gunde Lange til Fretsøe har andraget om at faa Kvittansiarum af Rentekammeret for Tønsberg Len, da han har overdraget næsten alt sit Gods til sine Børn, som har overtaget det, paa den Betingelse, at de skal give Kongen Sikkerhed for og betale denne, hvad Gunde Lange er blevet skyldig paa sine Regnskaber, og tillige er alt det dem af ham overdragne Gods pantsat til Kongen som Sikkerhed, saa at Kongen ikke kan lide nogen Skade. Naar hans Sønner Hans og Niels Lange har givet Kongen nøjagtig Sikkerhed i deres Gods, maa der meddeles Gunde Lange Kvittansiarum. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene. Sj. T. 26, 435 b (med Datum: 18. Maj).

— Aab. Brev, hvorved Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand over Bornholm, som har paataget sig at udgrave Stensaaen og bringe den i en saadan Stand, som den har været for 20 Aar siden, og som af Adelen, som har Paaløb⁴ paa Stensaaen, har faaet Bevilling paa at gøre sig Udgravningen nyttig med Møller og Fiskeri (dog uden

---

¹ Alle tre Ord betyder: bebrejde.   ² Om Sagen mod Mads Ravn og Alhed Klavsdatter for Mordet paa deres Datter se K. Brb. 1633—36 passim.   ³ 19. Maj 1639.   ⁴ Som har tilgrænsende Jord til Stensaaen.

Skade for dem), faar Bevilling til at gøre sig Udgravningen nyttig, som forbemeldt, indtil Kronen og Lodsejerne har betalt ham den paa Udgravningen anvendte Bekostning. Sk. R. 5, 295.

27. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt [Helsingborg], Christian Bülow [Laholm], Ifver Krabbe [Tagesen, Varberg] og Niels Krabbe [Halmstad]. Da der er paalagt Landet noget til Stensaaens Udgravning, skal de med Mandtal klarere, om der resterer noget af de sidst bevilgede Penge, som Bønderne skulde betale til Udgravningen af Stensaaen¹, og levere Pengene til fornævnte Holger Rosenkrantz til Værkets Fortsættelse. Sk. T. 6, 356.

— Miss. til Holger Rosenkrantz. Han har berettet, at en Del Bøndersoldater i hans Len [Bornholm] modvilligt absenterer sig fra Mønsterpladsen, skønt de er tilsagt af Kaptejnen. Han skal lade saadanne Personer gribe og lade dem arbejde i Jern paa Vand og Brød i en halv, en hel Maaned eller i to Maaneder, eftersom deres Forseelse befindes til. Saa fremt dette ikke hjælper, naar det er forsøgt nogle Gange med dem, og de forbliver ganske halstarrige og modvillige, skal han lade afsige Dom over dem og sende dem i Jern til Bremerholm for København. Sk. T. 6, 356 b.

— Miss. til Christian Bülow. Fitt Pedersen, Indvaaner i Laholm Købstad, har berettet, at Afgiften af Brødt², Ensløf og Knerød Kirketiender i hans Len [Laholm], som Adressaten har i Fæste, er brændt for omtrent 2 Aar siden, da største Delen af Laholm brændte, og har begæret at faa eftergivet en Del af Afgiften af disse Tiender. Kongen eftergiver ham en Del af Afgiften af Tienderne for nævnte Aar, eftersom Adressaten selv eragter det tjenligst, hvilket denne skal føre til Regnskab. Sk. T. 6, 357.

— Miss. til Anders Bilde paa Øsel. Han har faaet Befaling til aarlig at levere 2500 Tdr. Rug paa Provianthuset, hver Td. for 1 Speciedlr. Kongen har nu anset det for godt, at han aarlig kun leverer 2000 Tdr. Rug, hver Td. anslaaet til 5 Rigsort. Kongen betaler selv Fragten. Sk. T. 6, 357.

¹ Se Miss. af 20. Aug. 1635.

² Brederød, Tønnersø H.

27. Maj (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene paa Fyen. Der-
som der i deres Len findes Adelspersoner, der ikke har
ydet den forrige Aar bevilgede Kontribution, der skulde
lægges i Landkisten, skal Adressaterne lade den fordre ved
Retten, efter først at have krævet den af dem, og levere den
paa de tilbørlige Steder. F. T. 5, 29.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas, Hr. Christen Thomsen og
Bispen i Fyen [Dr. Hans Mickelsen]. Da Mariager Klosters
egen Kirke er ganske brøstfældig og der ikke paa anden
Maade kan skaffes Midler dertil, skal Adressaterne paalægge
alle Kirkerne i Fyen, ingen undtagen, hvem de end tilhører,
undtagen dem, til hvilke Adelen har Jus patronatus, i Fælles-
skab at yde 2000 Speciedlr. til Mariager Kirkes Hovedistand-
sættelse og siden overlevere Pengene til Ifver Krabbe til Albeck,
Befalingsmand i Mariager Kloster. F. T. 5, 29 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe om i Kronens Skove at lade
hugge saa mange Træer, som der er fornøden til Egeplanker
og andet til Brønden dér paa Hagenskov. F. T. 5, 29 b.

— Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz og Hr. Jost Frederik
von Pappenheim om at forhandle med Prins Christian (V),
udvalgt Prins, Kongens Søn, og med Adelen i Lolland og
Falster om at bevilge, at deres Bønder maa kontribuere
noget, hvorved Landets Gævær sammesteds kan vedligeholdes.
Sm. T. 6, 484.

— Aab. Brev, hvorved Antonius Bilderbeck af Ham-
borg paa egne Vegne og for Arvingerne efter hans Kompagnon,
afdøde Christoffer Vogt, faar Bevilling til enten selv eller ved
sin Fuldmægtig at indkræve deres udestaaende Gæld hos
Kongens Undersaatte i Danmark, dog at de, efter deres
til Kongen indgivne Revers, ikke indkræver andre Hamborgeres
Tilgodehavender under den i deres Revers omhandlede Straf.
J. R. 9, 390.

— Miss. til Hr. Christen Thomesen. Han har berettet, at
en Gaard i Nørre Herred [Dyrs] i hans Len [Kalø] for
nogle Aar siden er blevet tilskiftet Kronen, og ved en For-
seelse af de gode Mænd, som skulde besigte Godset, er det ind-
ført i Besigtelsen, at der af samme Gaard skulde gives 2
Ørte Gæsterimalt i Stedet for 1½ Ørte. Da der af Arildstid
ikke er ydet mere af denne Gaard end 2 Ørte og Gaarden af

den forrige Ejer heller ikke er udlagt højere til Kronen¹, eragter Kongen det billigt, at det herefter forbliver derved, hvilket han skal føre til Regnskab. J. T. 10, 96.

27. Maj (Kbhvn.) Miss. til Holger Rosenkrantz Jørgensen. Han skal til Hr. Jørgen Brahe til Hvedholm, Befalingsmand paa Hvedholm, give beskrevet, hvad han med andre gode Mænd har forhandlet og dømt mellem afdøde Eske Bildes Arvinger, da de andre gode Mænd, som har været i Befaling² med ham, er døde. J. T. 10, 96 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne og Hr. Christen Thomesen. Stiftslensmændene og Bisperne i de 4 Stifter i Nørrejylland har for nogen Tid siden³ faaet Befaling til at paalægge de Kirker, som har Formue, at yde et vist Pengebidrag til Reparation af nogle til Mariager Kloster liggende Kirkers Brøstfældighed. Da det berettes, at denne Hjælp endnu ikke er fremkommet og heller ikke forslaar dertil, skal Adressaterne sammen med Bisperne i hvert Stift for sig paalægge alle Kirkerne i alle Stifterne i Nørrejylland, undtagen de, til hvilke Adelen har Jus patronatus, hvad enhver af dem efter sin Beholdning skal bidrage til den uomgængelige og nødvendigste Reparation af Kirkerne i Mariager Len, hvilket siden skal overleveres til Ifver Kaas til Albeck, som skal anvende det til Kirkerens Istandsættelse. J. T. 10, 109. K.

28. Maj (—). Skøde til Jens Jensen, forrige Ridefoged paa Frederiksborg, paa et Stykke Jord, der ligger Syd for Hillerød mellem Kalsø og den nye Dyrehaves Stengærde, hvor Københavns Landevej løber igennem, og som strækker sig i Sydøst og Nordvest 220 Roder 1 Alen i Længden og 55¹/₂ Roder i Bredden. Fredrik Urne til Bregentved, Embedsmand paa Kronborg og Frederiksborg Slotte, har fæstet dette Jordstykke til Jens Jensen for en aarlig Landgilde af 1 Rdlr. og paa Betingelse af, at han skal indgrøfte det med Diger og Stengærder, dog maa han ikke befatte sig med Skoven, som

---

¹ Teksten maa være forskrevet. Maaske skal der i Stedet for 1¹/₂ Ørte læses 2¹/₂ Ørte. ² Se herom Miss. af 8. Juli 1625 til Jakob Ulfeldt Jakobsen († 1630), Holger Rosenkrantz, Markvor Bilde († 1631) og Korfits Rud († 1630). ³ 14. Jan. 1634.

ligger i samme Vang og som bestaar af Eg og Bøg, og maa ikke hugge i den eller gøre den nogen Skade uden Bevilling. Han har nu andraget om at faa Skøde paa dette Jordstykke for samme Afgift, da han med stor Bekostning har ladet det indhegne med Grøft og Stengærder. Kongen bevilger dette til ham, hans Hustru og Arvinger paa de nævnte Betingelser. Sj. R. 20, 109.

28. Maj (Kbhvn.). Bestalling for Hermand Hynemør¹ som Visitør i Øresund. [Ensyldende med Bestallingen af 16. Marts 1639 for Hans Piper]. Sj. R. 20, 110.

— Miss. til Rentemestrene. Naar der kommer Penge ind i Renteriet, skal de til Arvingerne efter afdøde Dr. Madts Jensen, forrige Superintendent i Lund Stift, betale 147 enkenkede Rdlr. 1 Ort med de forfaldne Renter, som forskrevne Madts Jensen har laant Kongen efter den Obligation, som han har faaet paa disse Penge. De skal føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 445 b.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Peder Fredløsen, Guldsmed i Slagelse, der af Danmarks Riges Raad er dømt til at betale 30 Dlr. i Voldsbøder, klager over, at han nu af sin Modpart søges for en stor Sum for Kost og Tæring, nemlig 76 eller 86 Dr. Da dette ikke staar i Dommen, skal Ventsel Rotkirk paase, at han ikke kræves for mere til Kost og Tæring, end der staar i Dommen. Adressaten skal bilægge Striden mellem Parterne uden videre Bekostning; dog vil Kongen ikke eftergive ham, hvad han har forbrudt til Kongen. Sj. T. 26, 445 b.

— Miss. til Hendrik Mund. Han har faaet Kongens Ordre til at begive sig til Spitsbergen i Grønland og dér forsvare Jahan Brams Skibe mod de hollandske og franske Skibe, som vil fange Hval i hans Bay. Han skal ikke rette sig efter den Ordre, som han har faaet tidligere, men skal kun med første gode Vind med Kongens Skib Lindormen, hvorpaa han skal være Admiral, og med Den kronede Stokfisk og De to Løver begive sig til Spitsbergen til Jahan Brams Bay, opholde sig dér en 14 Dages Tid, ikke tilføje nogen nogen Molest uden Aarsag og siden

¹ Herman Hunemeyer.

igen begive sig hjem, men ikke overfor nogen lade sig mærke med, hvor længe han skal blive dér eller hvor han skal hen, naar han sejler derfra. Sj. T. 26, 446. K.

28. Maj (Kbhvn.). Miss. til Niels Holst, Fiskemester i Kronborg Len. Kongen har bevilget, at Hr. Jørgen Brahe til Hvedholmb, Embedsmand paa Hagenskov Slot, for Betaling maa faa saa megen fersk Fisk, som han behøver til sin Datters¹ Begravelse, der skal staa i Helsingborg. Adressaten skal lade ham faa dette og føre det til Regnskab. Sj. T. 26, 446 b.

— Miss. til Otte Termo om at lade Hr. Jørgen Brahe til samme sin Datters Begravelse for Betaling faa 5 Raa-dyr og 2 store Dyr. Udt. i Sj. T. 26, 446 b.

— Miss. til Otte Qvitzov. Afdøde Daniel Throys Enke har berettet, at han i Aaret 1633 er blevet hendes afdøde Husbonde 100 Rdlr. skyldig, som han paa sin adelige Ære, Tro og Love har forpligtet sig til at betale i Rostock Paasken næstefter uden nogen Udflugt. Da dette ikke er sket, paalægges det ham at betale Daniel Throys Enke 100 Rdlr., for at Kongen kan blive fri for videre Overløb og under Hensyn til, at han har undsat Adressaten i hans Nød. F. T. 5, 30.

— Aab. Brev, hvorved Jahan Tancke, Borger i Nakskov, faar Bevilling til i Danmark at tilforhandle sig 40 Faar og 20 Øksne og udføre dem til Mecklenborg, dog Kongens Told og Rettighed uforkrænket i alle Maader. Sm. R. 5, 212 b.

— Aab. Brev, ved hvilket denne Anne Nielsdatter i Aars faar Bevilling til igen at begive sig i Ægteskab med hvilken Person Gud vil tilføje hende. Hun har berettet, at hun for 9 Aar siden i sine unge Aar af sine Forældre og Venner er blevet tvunget til at indgaa Ægteskab med en Person (i Aarhus), som slog og drog hende uden hendes Skyld og Brøde, og at hun af den Grund drog fra ham og begav sig i Godtfolks Tjeneste for dér at søge sit Brød. Da hun i 3 Aar havde været fra sin Husbonde, erhvervede han Aarhus Kapitels Dom om at maatte være løst fra hende og maatte gifte sig igen, medens det blev forment hende at inklade sig i Ægteskab, med mindre hun kunde

---

¹ Jomfru Birgitte Brahe Jørgensdatter, † 25. Maj 1639 paa Knudstrup, Luggude H.

opnaa Kongens Bevilling dertil. Da hendes Husbonde nu er død, har hun andraget om Kongens Bevilling til igen at gifte sig. Da hendes Husbonde er død og hun for Kongen har bevist, at hun har forholdt sig ærlig og vel siden den Tid, har Kongen bevilget det. J. R. 9, 390 b.

26. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Hr. Søfren Bertelsen, Sognepræst til Lisbjerg, Skeiby og Hasløf Sogne, har berettet, at han paa Grund af den ringe Jord og Avl til hans Præstegaard¹ har købt noget øde, jordegent Bøndergods i Skeiby, hvor han har nedsat sig, for dér at søge sit nødtørfte Underhold, og har begæret paa Livstid at forskaanes for Ægt, Arbejde og Soldaterhold af samme Gods. Kongen bevilger, at han paa Livstid maa være aldeles forskaanet for Ægt, Arbejde og Soldaterhold, dog at han uvægerlig yder den Rettighed, som ellers bør ydes deraf eller paabydes. J. R. 9, 391 b.

— Miss. til Otte Marsvin. Da Fru Christentse Lindenov, Enke efter Axel Gyldenstjerne til Lingbygaard, har begæret en Kronens Gaard, kaldet Østergaard², i Dronningborg Len, til Mageskifte for hendes Gaard, kaldet Eyer, i Skanderborg Len, og da hun, dersom hendes Gaard Eyer ikke er tilstrækkelig, yderligere tilbyder at gøre Kronen Udlæg i en Gaard, kaldet Thebstrup, skal han snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt denne Gaard for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Dronningborg]. J. T. 10, 97.

— Miss. til Melkor Oldeland. Da det berettes, at en Del af Kirkerne i Hanherreds³ og Mors Provsti, hvormed han er forlenet, er ganske brøstfældige og ikke selv har Midler, hvoraf de kunde repareres, og da det maa befrygtes, at en Del af dem, saafremt det ikke forekommes i Tide, skal forfalde helt, hvorved der vil blive foraarsaget langt større Bekostning ved deres Genopbyggelse, skal Melkor Oldeland gøre den Anordning,

---

¹ Stedet er forskrevet i J. R., som har: for sin og dets Jords og Avlings Ringhed. Meningen maa være som ovfr. ² Formentlig Østergaard i Velle S., Hovlbjerg H., som hendes Farfader Hans Johansen til Fovslet ved Mageskifte af 6. Maj 1581 havde afstaaet til Kronen. ³ J. T. har ved en Fejlskrift: Houherreds.

at de Kirker, som ikke har Midler, undsættes til Nødtørft pro Qvota af de andre Kirker, som har Formue, under Hensyn til Kirkernes Gavn og Bedste. J. T. 10, 97 b.

29. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev om Løn for Hr. Anders Andersen, Sognepræst paa Bremerholm, og til en Klokker og Degn sammesteds. Sj. R. 20, 112. (Tr.: KD. III, 195.).

— Aab. Brev om, at Birketinget til den adelige fri Skole Herlufsholm, som hidtil har været holdt om Mandagen, maa holdes om Tirsdagen. Sj. R. 20, 112 b. (Tr.: CCD. V, 29.).

— Instruktion for Køn Jochim Grabow, Skibshøvedsmand. Han skal ufortøvet til Lands begive sig til Flaaden, som ligger paa Weseren, gaa ombord paa Den store Lyckepot og af den Kaptejn, der nu er paa Skibet, modtage den Ordre, som han har faaet af Kongens Søn Herr Fridrich, udvalgt Ærke- og Biskop til Bremen og Verden Stifter.

2. Han skal have den øverste Kommando over alle Kongens Skibe, der ligger paa Elfven og Weseren.

3. Naar han forløves fra Weseren, skal han begive sig til Elfven og dér forrette alting, som han har gjort det tilforn. Sj. R. 20, 113.

— Miss. til Tolderne i Sundet. Denne Brevviser Hermand Kock har andraget om, at efterskrevne Amonitie¹, som er ankommet til Øresund fra Sverrig og skal til Amsterdam paa 3 hollandske Skibe, nemlig paa Skipper Douwe Bocksens Skib 11 Stykker à 12 Pd., 1 Stykke paa 18 Pd., 190 Rytterharnisker og 100 Soldaterharnisker, endvidere paa Skipper Alerts Reinerts's Skib 26 Stykker paa 6 og 8 Pd. og paa Skipper Cornelis Arienssens Skib 20 Stykker paa 6 og 8 Pd., maa passere frit igennem. De skal lade den passere uhindret igennem Øresund. Sj. T. 26, 446 b. K².

— Miss. til Jørgen Seefeld. Hr. Frederik Reedtz til Tyggestrup, Befalingsmand paa Vordingborg Slot, har berettet, at han har forordnet en Person, ved Navn Peder Nielsen, til Herreds-

¹ Ammunition, d. v. s. Udrustning.   ² K. har først haft følgende, senere slettede Slutning: Og eftersom blandt samme Amonitie findes 12 Metalstykker, da ville vi hannom dennom afhandle.

foged i Tybjerg Herred, og at der i samme Herred ikke findes nogen Kongen tilhørende Gaard, der kunde udlægges til Residens for ham. Han har derfor begæret, at der maatte blive bevilget Herredsfogden en Gaard i Norbye¹, der ligger til Ringsted Kloster, og som bebos af Hans Jensen, og at denne Gaard altid maa perpetueres til denne Bestilling. Kongen tillader dette, dog at Peder Nielsen skal give Hans Jensen, som nu har Gaarden, Erstatning for hans Indfæstning og fordi han godvillig afstaar Gaarden, baade for Korn, Eng og Bygning, og mod at han igen overtager den Gaard, som den afdøde Herredsfoged beboede og som nu staar øde, og aarlig giver Landgilde og Rettighed af den. Derimod bevilger Kongen, at Peder Nielsen maa fritages for ligesaa megen Landgilde af den Gaard i Nørbye, som der gaar af den Gaard, som den forrige Herredsfoged beboede, dog heller ikke mere. Sj. T. 26, 447. K.

29. Maj (Kbhvn.). Sj. T. 26, 447 b se 29. April.

— Miss. til Jørgen Vind om at skaffe Mathis Smid paa den ny begyndte Papirmølle i Herridsvad Klosters Len en 60 Tylter Fyrredeler til Loft og 120 Lægter til Møllens Behov og føre Udgiften til Regnskab. Dersom han yderligere skulde behøve en ringe Del Egetømmer, skal Adressaten lade ham faa det. Da han agter at købe 100 Tdr. Kalk til samme Værk, skal Adressaten lade Kronens Bønder, der ligger til Herrisvad Kloster, age disse 100 Tdr. Kalk fra Helsingborg til Møllen, naar de har tilsaaet. Sj. T. 26, 447 b. K.

— Miss. til Hr. Christoffer Ulfeldt om at skaffe Mattis Smid til den ny begyndte Papirmølle i Herrisvad Klosters Len saa mange Vogne fra Kronens Bønder, der ligger til Helsingborg Slot, at de kan age 6000 Tagsten fra Raae til Papirmøllen. Sj. T. 26, 448. K.

— Miss. til Dr. Jesper Rasmussen [Brochmand, Biskop over Sjællands Stift]. Hr. Simon Nielsen, Sognepræst til Himmerløf Kirke i Roskilde Len, har berettet, at hans Præstegaard er brændt, og har begæret at faa nogen Hjælp til dens

---

¹ Teksten har Norby og én Gang Nørby. Det kan ikke med Sikkerhed ses, hvad der er ment; antagelig sigtes der til Naaby, Skelby S., Tybjerg H., der laa under Ringsted Kloster.

Genopbyggelse af hver Kirke i Sjællands Stift. Adressaten skal af hver Kirke i Stiftet lade opkræve en vis Hjælp, som han selv synes og efter hver Kirkes Formue, til Genopbyggelse af Præstegaarden, saa at Præsten faar Hjælpen snarest. Endvidere skal han opfordre Præsterne i samme Stift til ogsaa at yde ham nogen Hjælp, da det er kristeligt, at den ene hjælper den anden i saadanne Tilfælde. Sj. T. 26, 448.

29. Maj (Kbhvn.). Miss. til Rektor og Professorer i Universitetet i København. Da Universitetets Kirke i København¹ er ledig og Kongen gerne saa, at der dertil blev taget en Person, hvis Gaver og skikkelige Liv og Løvned han kender, anmoder Kongen dem om til nævnte Kirke i Universitetet at forfremme M. Wichmand Hasenbard, forrige Sognepræst til St. Hans Kirke i Odense, dog at alting foregaar skikkeligt efter Ordinansen. Sj. T. 26, 448 b. K. Orig. i Univers. Ark. Nr. 584.

— Miss. til Statholderen [Hr. Corfits Ulfeldt] om at forfremme Hr. Anders Andersen, forrige Sognepræst i Varde, til Sognepræst til Holmens Kirke. Sj. T. 26, 449. K.² (Tr.: KD. V, 216.).

— Lignende Miss. til samme om at forfremme Hr. Mats Hvid³ i Brenderup til St. Nikolaj Kirke i København. Udt. i Sj. T. 26, 448 b. K. (Tr.: KD. V, 216.).

— Miss. til Bispem i Fyen [Dr. Hans Mikkelsen]. Da Kongen har forfremmet Hr. Madts Hvid⁴, forrige Sognepræst til Brenderup Sogn, til St. Nikolaj Kirke i København, skal han tilholde Præsten snarest at begive sig til København og melde sig hos Kongens Statholder. F. T. 5, 30.

— Aab. Brev, hvorved Kongen til Sognepræsteembedet til Ølstrup og Hofver Sogne bevilger et Kronebol i Ølstrup. J. R. 9, 392. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Lunde Kapitel om at lade Dr. Henricus Køster, Livmedikus hos den udvalgte Prins Christian V, Kongens Søn, der er forlenet med et Kannikedømme i Lunde Kapitel, men ikke residerer dér, da han er beskæftiget i Kongens

¹ Vor Frue Kirke. ² Desuden i Udt. paa K. til Miss. til Universitetet. ³ Mathias Andersen Hvid, Præst i Brenderup, Vends H. Han blev i Brenderup. ⁴ Jvfr. 22. Maj s. A. ovfr.

Søns daglige Tjeneste, baade optere og nyde de samme andre Privilegier og Friheder, som de residerende Kanniker. Til Gengæld skal han være forpligtet til af yderste Evne at bære de Onera, der er ved Kapitlet, og at residere ved Domkirken, naar han ikke længere er i Prinsens daglige Tjeneste. Sk. T. 6, 357 b.

29. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tagge Thott og Gunde Rosenkrantz. Da det berettes, at der er en Del af Kronens Bøndergaard i Malmøhus Len i Skaane, og navnlig i Brøserup¹ og Anersløf Byer i Vemmenhøgs Herred, der er øde, fordi de er sat for højt i Landgilde, saa at de næppe kan blive besat, medmindre der bevilges dem noget Afslag, som igen kunde paalægges andre, skal de tage for sig de nævnte Bønder i Malmøhus Len, navnlig dem i Brøserup og Andersløf Byer i Vemmenhøgs Herred, og give dem noget Afslag paa deres Landgilde, som de saa igen skal paalægge de andre Gaarde, som bedre kan taale det, saa at Kronen ikke lider noget Tab. Sk. T. 6, 358.

— Miss. til afdøde Corfits Ulfeldts Arvinger. Da Kongen i Rentekammeret erfarer, at afdøde Corfits Ulfeldt ikke har fordret Kvittansiarum af Rugaards Len og Vissenbiergs Birk, som han har haft i Forlening², paalægges det dem straks i Rentekammeret at fordre Kvittansiarum, saafremt Kongen ikke skal optænke andre Midler. D. Kanc. Uindf. Conc. t. fynske Miss.

— Miss. til Hr. Christian Thomesen. Han har berettet, at en Kronens Gaard i Skiffart i Nørre Herred en Tid lang har ligget øde, fordi den har været skyldsatsat for højt, og ingen kan bringes til at overtage Gaarden, med mindre den forskaanes for al Landgilde i 2 Aar og siden aarlig forskaanes for $\frac{1}{2}$ Ørte Rug, $\frac{1}{2}$ Ørte Byg, 15 Skpr. Malt Gæsteri og 1 Td. Havre Gæsteri. Kongen tillader, at Gaarden maa bortfæstes paa ovennævnte Vilkaar, hvilket han skal lade forandre i Jordebogen og føre til Regnskab. J. T. 10, 98.

---

¹ Formentlig Fejlskrift for: Bøserup (nu: Hassle-Bøserup S.). ² Korfits Ulfeldt Jakobsen til Bavelse havde Rugaards Len fra 1605 til sin Død 23. Marts 1614.

29. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Rasmus Staffensen og Karen Jensdatter paa Anholt, som er Søskendebørn og som har forset sig med Lejermaal med hinanden, faar Bevilling til at indgaa Ægteskab med hinanden, dog at de for deres Forseelse til Kronen betaler 40 Rdlr., som Lensmanden skal oppebære og føre til Regnskab. J. R. 9, 392 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Michael Bolle af Wolgast faar Bevilling til i Danmark at købe 10 Øksne og 5 Heste og udføre dem fra Riget, Kongens Told og Rettighed heraf dog uforkrænket i alle Maader. J. R. 9, 393.

— Miss. til Ifver Krabbe og Jørgen Seefeld. Da Holger Rosenkrantz til Rosenholmb har begæret 1 Gaard i Inderup By i Skøstrup Sogn i Lisbjerg Herred i Aarhus Len i Jylland til Mageskifte for [1 Gaard] i Skaderbye i Hald Herred i Jylland, skal de med det allerførste besigte dette Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Erik Grubbe til Tielle, Embedsmand paa Aarhusgaard, at overvære Besigtelsen, skal de advare ham om den. J. T. 10, 98 b. K.

— Miss. til Erik Grubbe om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 10, 100 b.

— Miss. til Ifver Krabbe¹. Naar det er indkommet, som det er paalagt alle Kirkerne saavel i Jylland som i Fyen at give til Mariager Klosters egen² Kirkes og Landsbykirkers³ Reparation, skal han anvende sin Flid paa, at disse Kirker istandsættes med største Sparsomhed vel og til Gavns⁴, eftersom Kirkerne kun med Besvær vil kunne tilvejebringe mere dertil. J. T. 10, 100.

— Miss. til Ifver Krabbe og Jacob Seefeld. Da Hr. Christian Thommesen til Tanderup, Rigens Kansler og Embedsmand paa Kalø Slot, har berettet, at en Kronens Gaard i Gles-

¹ K. har først været stilet til Hr. Christen Thomesen og Ifver Krabbe. Førstnævnte er igen slettet. ² K. har først haft: Capital Kirke.

³ Ordene: „och lansbykierkers“ er senere føjet ind i K. J. T. har: lausbykierchers.

⁴ K. har derefter haft følgende Tekst: saa den siden kan blive med ringe Bekostning ved Magt holden, eftersom di med Besværlighed vide mere dertil at kunne tilvejebringe.

borg i Nørre Herred i Kalø Len har faaet en stor Del af Jorden fordærvet ved Flyvesand, saa at Bonden umulig kan blive ved Magt, dersom han skal yde den sædvanlige Skyld, skal de snarest begive sig til nævnte Gaard, nøje undersøge dens Lejlighed og Beskaffenhed og sætte den for den Skyld, som den nu befindes at kunne taale. J. T. 10, 101. K.

30. Maj (Kbhvn.). Skøde til Roland Croppe paa Kongens Part af det ostindiske Kompagnihus ved Stranden i København. Sj. R. 20, 113 b. (Tr.: KD. III, 195 f.).

— Miss. til Borgemeister Jacob Mickelsen om igen at paatage sig det ostindiske Værk, være Bewinthebber sammen med Roland Crapey og Jahan Bram og have Tilsyn med den ostindiske Handel. Sj. T. 26, 450 b. K. (Tr.: KD. V, 217.).

— Aab. Brev, hvorved denne Johan Lorents Orgelbygger faar Eneret for Danmark paa enten selv eller ved sine dygtige Folk at forfærdige nye Orgler og forny gamle Orgler. Han skal være forpligtet til at udføre dette Arbejde forsvarligt, saafremt dette Privilegium ikke skal være forbrudt. Sj. R. 20, 114 b og 336¹. K.² Samtidig af Sigfrid Fries og Madts Mortensen bekræftet Kopi med Paategn.: Læst paa Ribe Kapitel Tamperdagen efter S. Kaarses Dag 16. Sept. 1640³, i Ribe Bispearkiv i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Statholderen Hr. Corfits Ulfeldt om snarest at skaffe 2 Læster Krudt op til Bergenhus Slot til Fæstningens Fornødenhed. Sj. T. 26, 449. K.

— Miss. til Frederik Urne. Andres Skotte, Væver i Stenløse i Sjælland, har berettet, at der er tilfaldet ham en Arv, som han som eneste Arving er eneberettiget til, og har begæret at faa den udleveret. Dersom han kan sætte nøjagtig Borgen for, at det skal være uden Skade for nærmere Arving, saafremt

¹ Ved Brevets Overskrift er skrevet: NB. Brevet er endvidere med en anden (vistnok senere) Haand igen indført bag i Protokollen umiddelbart foran Navneregistret. ² Forneden paa K. er skrevet: „NB.: Denne Copie er confereret och retted lige efter Originalen, som Kongen sielf hafver vnderschr. [Med en anden Haand:] Er indført Fol. 114 og 336 in duplo.“ K. er en Renskrift, i hvilken der er foretaget Rettelser.

³ D. v. s. Tirsdagen efter exaltatio crucis. Paa Bagsiden af Kopien kaldes kan: Johan Lauritsen.

en saadan findes, kan Frederik Urne lade ham faa Arven udleveret. Sj. T. 26, 449 b.

30. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Jomfru Magrette Paslick faar Bevilling til at være sin egen Værge og selv oppebære sin Indkomst, dog skal hendes Værge nøje paase, at hun ikke anvender noget til Unytte, og forsvare hendes Gods, dersom der kommer nogen Trætte paa, dog paa hendes Bekostning. Sj. R. 20, 115.

— Miss. til Corfits Gabrielsen om at være Værge for Jomfru Margrete Paslick, medens Skiftet staar paa efter hendes Brødre, afdøde Gabriel, Jacob, Claus og Caspar Paslick, som er berammet til at finde Sted før St. Hansdag førstkommende, paase, at der kun vederfares hende, hvad der er ret, og, naar Skiftet er overstaaet, levere hendes Lodder til hende selv, da Kongen har bevilget, at hun selv maa oppebære Indkomsten af sit Gods. Sj. T. 26, 449 b.

— Lignende Miss. til Torben Gabrielsen om at være Værge for Jomfru Magdalene Gabrielsdatter¹, medens Skiftet staar paa, og siden levere Værgemaalet til hende selv. Udt. Sj. T. 26, 450.

— Miss. til Otte Brahe Stensen og Vintsens Bilde. Da Fru Magdalene Gabrielsdatter, Frederik Paslicks Enke, og hendes Børn har berettet, at de inden St. Hansdag agter at skifte efter deres afdøde Sønner og Brødre Gabriel, Jacob, Claus og Caspar Paslick, skal Adressaterne rette deres Lejlighed efter at give Møde paa Skiftet, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give det beskrevet. Dersom en af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den berammede Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 450.

—² Miss. til Rentemestrene. Morten Panck, Tolder i Kolding, har berettet, at nogle Købmænd fra Jylland i

---

¹ Fejlskrift i Sj. T., antagelig for Fru Magdalene Gabrielsdatter, Enken efter de her nævnte Personers Fader Frederik Kaspersen Paslick. Nogen Datter af Navnet havde han ikke. ² Orig. er dateret: Haderslev.

Aaret 1636 lod 257 Stkr. Øksne drive ind i Riget igen, fordi Markedet paa Elben var saa slet. Da de tilforn havde fortoldet disse Øksne hos hans Formand, Tolderen sammesteds, har Morten Panck siden paa Haderslevhus Slot forespurgt hos Kongen, hvorledes der skulde forholdes dermed, og Kongen svarede mundtligt, at dersom Købmændene med Tolderens Seddel kunde bevise, at disse Øksne tilforn var fortoldet og igen drevet ind i Riget, skulde Morten Panck lade dem passere, hvilket ogsaa er sket, men Adressaterne har gjort Antegnelse ved denne Post i hans Regnskab. Kongen tillader, at dette maa godtgøres ham i hans Regnskab. Sj. T. 26, 450 b. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

30. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, om at Giemsøe Sognemænd herefter skal svare til Lister Herreds Ting og Blekinge Landsting. De har andraget om Bevilling til at komme ind under Sølvitsborg Len med deres Tingsret, fordi de ligger under dette Len med al anden Udredsel, Skat, Landgilde og Ægter, og kun søger Villands Herred i Christianstads Len med, hvad Kongens Fogder dér har at forrette med dem. Dette falder dem meget besværligt, da der kun er dette ene Sogn dér i Herredet, som ligger under Sølvitsborg Len, og der tilmed er 5 store Mil til Villands Herreds Ting. Villands Herred er desuden et stort Herred, saa at Tinget undertiden holdes i to Dage, førend de kan faa bestilt deres Ærinder. Deslige har de 14 Mil til Skaaning Landsting, men til Lister Herreds Ting i Sølvitsborg har de kun 2 Mil og til Blekinge Landsting 7 Mil. Sk. R. 5, 295 b.

— Miss. til Hr. Tagge Thott og Hr. Christoffer Ulfeldt. Da Kongen har forløvet Hr. Henrik Hvitefeldt til Lilløe, Embedsmand paa Landskrone Slot, fra Adelskommisariatet i Skaane, skal de forhandle med Adelen dér i Landet om at udvælge en anden i hans Sted. Sk. T. 6, 359.

— Miss. til Niels Krabbe. Claus Lutecke, Løjtnant over det gevorbne Kompagni i Fæstningen Halmstad, har berettet, at hans Hustru er død og at han nu igen agter at gifte sig og vil skifte med sine Børn. Han har derfor anmodet Borgemestre og Raad om at forordne hans Børn en Værge, der kunde tage til sig, hvad der kunde tilfalde dem, men denne Begæring har Borgemestre og Raad afslaaet, fordi han som Soldat ikke hører under den borgerlige Jurisdiktion, som han kan se af

hosføjede Supplikation. Adressaten skal tilholde Borgemestre og Raad i Halmstad trods dette Paaskud og Undskyldning at skaffe fornævnte Løjtnants Børn en vederhæftig Værge, som kan tage til sig det, der maatte tilfalde dem, og forvalte det til Bedste for dem. Sk. T. 6, 359 b.

30. Maj (Kbhvn.). Miss. til Ifver Krabbe paa Varberg. Kongen har for nogle Aar siden¹ bevilget Jomfru Karen Zitzewitz nogle af Kronens Skattegaarde i Limønes² By i Fjære Herred til Mageskifte og har siden bevilget, at hun maatte tilforhandle sig Friheden og Ejendomsretten til 1 Helgaard og 1 Halvgaard af disse Skattegaarde, hvoraf nogen Ager og Eng ligger i hendes Gaards³ Vange og tilliggende Enemærke, Ren om Ren, Ager om Ager, med hverandre. Disse Agre og Enge vil hun tilskifte sig fra de Bønder, der bebor dem, mod ligesaa god og belejlig Ager og Eng. Adressaten skal til Tinge lade opkræve uvildige Mænd, som kan afslutte dette Mageskifte mellem hende og hendes Bønder, og skal selv paase, at det gaar rigtigt til. Sk. T. 6, 358 b.

— Miss. til samme om at lægge 2 Gaarde, hvoraf den ene kaldes Lye, i Karup By og Sogn⁴, 2 Gaarde, kaldet Torsvoge og Taasekulle, i Knæred By og Sogn, og 1 Gaard i Hasle, alt under Laholms Len i Halland, som Kongen har faaet til Mageskifte af Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Embedsmand paa Bornholm, ind under Lenet [Varberg], indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst af dem. Sk. T. 6, 360.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Andersen, Falk Lykke, Christen Eriksen og Gunde Rosenkrantz om at taksere, skifte og dele Esperøds Hovedgaard med Gods og Skove mellem Christoffer Gjæ til N. og Jørgen Høg til Tuodbøl, der har anmodet om Befaling til Adressaterne herom, saa at hver af dem kan vide sin rette Anpart. Hvis nogen af dem paa Grund

---

¹ 28. Juni 1631.   ² Limmernes.   ³ Myrekollegaard, Fjæraas S., Fjære H.   ⁴ Skødet har: i Karup Sogn og By 1 Gaard, som Peder Foged paabor, skylder aarlig 4 Pd. Smør, [Lye, Bent Nielsen paabor, skylder aarlig 4 Pd. Smør,] 1 Dlr. Gæsteri, 1 Dlr. Dagsværk. Det indklamrede Stykke er sprunget over i Sk. T.

af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 360 b.

30. Maj (Kbbvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz. Da Christoffer Gjøe til N. har begæret¹ noget af Norges Krones Gods paa Augdesiden til Mageskifte for 5 Gaarde i Øster Laurskou² By og Sogn og 1 Part i en Gaard, 1 Bol og 4 Huse i Østermark³ Sogn paa Bornholm, skal Adressaten udfærdige en Fortegnelse over samme Christoffer Gjøes Gods, Landgilde, Herlighed, Rente og anden Tilligelse, og sende den til Palle Rosenkrantz til Vesløsegaard, Befalingsmand paa Augdesiden, som skal afslutte samme Mageskifte paa Kongens Ratifikation. Sk. T. 6, 361.

— Miss. til samme om at forordne 4 Sergeanter paa Bornholm i Stedet for 2 Kaptejner, saa at der i hvert Herred kan være én; dog at de 4 Sergeanter underholdes af de Penge, som de 2 Kaptejner tilforn har faaet af Landet. Sk. T. 6, 361 b.

— Aab. Brev, hvorved Jomfru Talle Oldeland faar Bevilling paa Tanderup Sogns Tiende i Fyen for rimeligt Fæste og sædvanlig aarlig Afgift, naar de, som nu har den i Fæste, dør. F. R. 4, 199.

— Miss. til Hospitalsforstanderne i Randers om at optage Jørgen Lauritsen, boende i Lørkier⁴ i Ning Herred i Skanderborg Len for hans Alderdoms og Blindheds Skyld i Hospitalet, naar der bliver Plads ledig, og forholde sig med ham som med andre Hospitalslemmer dér. J. T. 10, 101 b.

— Miss. til Kapitlet i Aarhus. Anne Nielsdatter, Enke efter Christen⁵ Kræmmer i Holbæk, har berettet, at hendes Søn, afdøde M. Christoffer Christensen⁶ har været forlenet af Kongen med et Vikarie i Aarhus Kapitel, og hun beklager sig nu over, at hun efter hans Død ikke maa

---

¹ Om Mageskiftet se kgl. Miss. af 30. Maj 1639 til Palle Rosenkrantz og kgl. Konfirmation af 4. Juni 1640 paa det af Palle Rosenkrantz afsluttede Mageskifte af 17. Jan. 1640 (Tr.: NRR, se Kr. Sk.). ² Øster Larsker. ³ Øster-Marie. ⁴ Maaske: Løjenkær, Malling S., Ning H. ⁵ Orig. har: Niels. ⁶ Tugtemester for Kongens Døtre, jvfr. Ekspetancebrev af 19. Maj 1632.

nyde Naadsens Aar, som andre Arvinger efter hendes Formening nyder det. Kapitlet skal snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, af hvad Aarsag hun ikke kan nyde Naadsens Aar. J. T. 10, 102. Orig. i Landsark. i Viborg.

31. Maj (Kbhvn.). Mageskifte mellem Holger Rosenkrantz Axelsen til Demmestrup, Befalingsmand paa Bornholm, og Kronen. Sk. R. 5, 296. Orig. (Se Kr. Sk.).

— Mageskifte mellem samme og Kronen. J. R. 9, 393 b. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Ifver Vind om at lægge 1 Gaard i Forsom By i Egvadts Sogn i Nørre Herred og 2 Gaarde i Raufnsved i Ikast Sogn i Hammerum Herred, der begge ligger i Lundenæs Len i Jylland og som Kongen har faaet til Mageskifte af Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Embedsmand paa Bornholm, ind under Lenet, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. J. T. 10, 102 b. K.

U. D. og St.¹ Aab. Brev om, at denne M. Fredrik Jespersen Foell², som har forset sig med Lejermaal med et Kvindfolk, som var beslægtet med ham i tredje Led, faar denne Forseeelse efterladt og faar Tilladelse til at kaldes til hvilket Kald han lovlig efter Ordinansen kan blive kaldet, da han siden den Tid og førend han begik denne Forseeelse, har forholdt sig skikkelig og vel. J. R. 9, 396 b.

1. Juni (—). Aab. Brev, hvorved der gives Joackimus Molkenius, Bogfører i København, Bevilling paa Eneret for følgende Bøger: Først nogle, som Madts Vingaard, Laurents Benedicts og Joachimus Molkenius Bogfører for nogen Tid siden har ladet udgaa paa Tryk, nemlig: Den danske Haandbog paa 10 Bøger³, den danske Psalmebog alene⁴, kurfyrstelig brandenborgisk Bønnebog paa Dansk⁵, Wudriani Schola crucis et Tessera Chri-

---

¹ Brevet er sammen med et dateret Brev af 1. Maj indført i Slutningen af Maj Maaned foran et Brev af 6. Juni. ² Han kaldes i Wi-bergs Præstehistorie, hvor han er opført som Sognepræst i Udby, Tudse H., fra o. 1640, Forll eller Forel. ³ Maaske = Oeconomia novæ paa Danske 1649. ⁴ Hans Thomissøn: Den danske Psalmebog, 1. Udg. 1569. Blandt senere Udgaver kan nævnes de af 1634 og 1641. ⁵ Antagelig den, der blev udgivet af Christoffer Eriksen 1645 og 1654.

stianismi¹, D. Caspari Brochmanni Postil² paa Dansk, D. Casp. Bartholini Prædiken om Alterens Sacramente³, endvidere En indbiurdis Formaning⁴, Meursii Historiæ Danicæ sine continuatione⁵, og andre af hans opuscula, M. Stephani Ioh. Stephanii Skolebøger, kursachsisk Hertug Fridrich Wilhelms andegtig Bønebog paa Dansk og Tysk⁶, følgende Bøger af Dr. Jens Dinisen⁷: Vera via vitæ⁸, Troens Kamp⁹, item om Mirakler¹⁰ og Acerra Philologica Dr. Laurenbergii¹¹ paa Dansk og Tysk. Dernæst vil Joachimus Molkenius, hvis det maa ske med Kongens Bevilling, paa sin egen Bekostning trykke og paany oplægge følgende Bøger: Dr. Caspari Brochmanni Postil paa Tysk og alle hans andre Bøger paa Dansk, Latin og Tysk, Meursii Historia Danica cum continuatione¹², de danske Forordninger saavel som den Jydske Lovbog. Han skal gøre sig den største Flid for, at de kan blive trykt korrekt. For at han bedre kan faa sine Bekostninger dækket, har Kongen bevilget, at ingen maa eftertrykke disse Bøger, for de allerede af ham trykte i de næste 10 Aar

¹ Udkom 1634 og 1652. ² Dr. Jesper (ikke Kasper) Rasmussen Brochmand: Sabbati Sanctificatio; det er: Gudelig Betænkning oc kort Forklaring offuer alle Evangelier oc Epistler. Vinter-Parten 1635. Sommer-Parten 1638. Den betegnes i daglig Tale som Huspostil, men først i Udgaven 1718 blev den paa Titelbladet kaldt: Huus-Postill eller kort Forklaring og gudelig Betænkning etc. ³ Undervijßning om Herrens Nadvere, som kaldes Alterens Sacrament, udi en Predicken forfattet oc holdet i Kiøbenhaffn paa Skiertorsdag Anno 1626. Kbh. 1627. ⁴ Om en christelig indbiurdis Formaning oc Besøgelse. Forklaring offuer den evangeliske Text paa Mariæ Besøgelsis Dag indfaldendis. 1628. ⁵ Johannes Meursius: Historiæ Danicæ sive de regibus Danicæ, qui familiam Oldenburgicam præcessere eorumque rebus gestis a Dano ad Canutum VI etc. Amstelodami 1638. ⁶ Den udkom baade paa Dansk og Tysk i 1640. ⁷ Biskop, Dr. Jens Dinesen Jersin. ⁸ Vera via vitæ. En rigtig Vey, som fører til det evige Lif etc. Kbh. 1633. ⁹ Troens Kamp og Seyer; Det er: Om alle de Fristelser, med huilcke Troen udi it Guds Barns Hierte anfectis. Kbh. 1636. ¹⁰ Om Mirakler, Tøgn oc Obenbaringer oc deris Udleggelse etc. Kbh. 1631. ¹¹ Dr. Pet. Laurenbergs Acerra (Røgelsekar) Philologica, eller 300 Historier, fordansket. Kbh. 1639. Se Kirkehist. Saml. 5. R. V, 621 ff. ¹² Historiæ Danicæ continuatio sive de regibus Danicæ a Canuto VI usque ad Christianum I etc. Amstelodami 1638, og maaske: Historiæ Danicæ libri III in quibus commemorantur gesta a Christiano I ac Joanne et Christiano II. Hafniæ 1630. (Arkivar, Dr. theol. Bjørn Kornerup har velvilligst fremskaffet de her givne Oplysninger).

fra dette Brevs Datum at regne, for dem, som han først vil trykke, i 10 Aar efter at de er udkommet. Hvis nogen gør det, skal han have forbrudt alle de Eksemplarer, han har med at fare, den ene Halvdel til Kongen, den anden Halvdel til Joachimus Molkenius. Sj. R. 20, 115 b.

1. Juni (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø. Jockim Molteke¹, Bogfører i København, har berettet, at han til Mester Christen Tidsted har solgt nogle af sine Bøger, men at han ikke har faaet Betaling for dem, og han mener, at en Del af Bøgerne findes i en Kiste, der staar i Malmø. Da han ikke kan komme til sin Betaling paa anden Maade, skal de tilstede ham at aabne samme Kiste i deres eller deres Fuldmægtiges Nærværelse og søge sin Betaling deraf efter lovligt Bevis. Sk. T. 6, 362.

— Aab. Brev, hvorved Gudmand Oelsen beskikkes til Skorstensfejer ved de kongelige Bygninger i København, paa Kronborg og Frederiksborg. Sj. R. 20, 117. (Tr.: KD. III, 196.).

— Aab. Brev, hvorved Gerhard von Oesede, Indvaaner i København, beskikkes til Børsmester og Postmester, fra 12. August 1637 at regne. Sj. R. 20, 117 b. (Tr.: KD. III, 197.).

— Miss. til Raadet og nogle andre. De skal tilskrive Adelen i Landet N. N. om at give Møde paa et bestemt Sted dér i Landet til førstkommende Mikkelsdag og foreslaa den følgende: 1. At den endnu i et Aar eller to, medens Krigen i Tyskland vedvarer, skal fortsætte med at holde sine Soldater, 2. at bevilge, at dens Soldater maa hjælpe med at arbejde, naar og hvor det kan gøres Behov indenfor Danmarks Krones Grænses, 3. at de, saafremt dette Arbejde ikke er tilstrækkeligt til noget fuldstændigt Defensionsværk, da samtykker i, at der indsamles noget, der kan være i Forraad og Beredskab dertil, samt at de giver Fuldmagt til nogle af deres Midte til inden førstkommende Mikkelsdag, naar det falder Kongen belejligt, at give Møde og give fuldkommen Besked paa disse Poster. Kongen tvivler ikke paa, at Adelen vil lade sig finde godvillig

---

¹ Sk. T. har: Molteke og Moltkenes.

heri, eftersom Tiden udkræver. Næmlig til: Hr. Jørgen Urne og Hr. Christen Thomessen i Jylland; Hr. Mogens Kaas, Hr. Hans Lindenov og Hr. Jørgen Brahe i Fyen; Hr. Claus Daa og Hr. Corfits Ulfeldt i Sjælland; Hr. Palle Rosenkrantz og Just Frederik von Pappenheim i Lolland og Falster; Hr. Tagge Thott Ottsen og Hr. Christoffer Ulfeldt i Skaane, Halland og Blekinge. Sj. T. 26, 451. K.

1. Juni (Kbhvn.). Miss. til Hr. Just Høg. Kongen har bevilget, at M. Niels Schiølderup skal være Professor theologiæ og dansk Præst paa det kongelige adelige Akademi Sorø med en aarlig Løn af ialt 500 Rdlr., at Crachewitz skal være tysk Prædikant og Logicus sammesteds med en aarlig Løn af 300 Rdlr. og M. Rave Professor i Geografi og Kronologi med en aarlig Løn af 250 Rdlr. Adressaten skal tilholde dem straks at indtræde i deres Bestillinger og siden aarlig betale dem deres Løn. Sj. T. 26, 451 b. K.

— Kvittansiarum til Fredrik Rantzau til Aasdal paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Arnsborg Slot paa Øsel fra 1. Maj 1622 til 1. Maj 1634. Han blev aldeles intet skyldig. Sk. R. 5, 299 b.

— Miss. til Claus Brockenhuus. Han har for nogen Tid siden faaet Kongens Befaling til at begive sig til Norge eller sende sin Befuldmægtigede dertil for at faa afsluttet Trætten mellem ham og Gierløf Nettelhorst til Ous, Befalingsmand over Ide og Marker Len, om den resterende Rettighed af noget Gods, som Gierløf Nettelhorst har faaet i Pant af ham, hvilket Gods skal have været afdøde Mats Bagges Odelsgods. Da Gierløf Nettelhorst har berettet, at Adressaten endnu ikke har efterkommet Kongens Befaling, paalægges det ham efter Kongens forrige Befaling og efter hans eget Tilbud at give Møde paa den første almindelige Herredag, der bliver berammet i Norge, eller sende sin Befuldmægtigede dertil. Dersom de ikke godvilligt kan blive enige, skal de udpege nogle gode Mænd, som skal bilægge Sagen i Mindelighed mellem dem eller afgøre den ved Dom, og Kongen vil saa give disse gode Mænd Befaling til at forrette dette. Han maa ikke tage nogen Forsømmelse heri, da det er billigt i sig selv og for at Kongen ikke yderligere skal besværes hermed. F. T. 5, 30 b.

3. Juni (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved de fattige Folk i Strande faar Bevilling til i et Aar fra dette Brevs Datum at regne ved deres Fuldmægtige hos Undersaatterne i Danmark at indsamle Hjælp til Bygning af deres Kirke. Beboerne i Strande har to Gange, nemlig i 1635 og i 1637, ved skadelig Vandflod lidt stor uforvindelig Skade paa deres Formue, som de ganske har mistet, saa at de ikke er i Stand til at opbygge deres Kirke. Sj. R. 20, 118 b.

— Miss. til Frederik Parsberg til Vognserup, Vintsens Bilde til Valbygaard, Sigvort Urne til Raarup, Befalingsmand paa Roskildegaard, og Otto Gjoe til Turebye. Otte Brahe Stensen til Nesbyeholmb har berettet, at han har ladet tilbyde Røn-
nov Bilde til Sandbygaard Kongens Befaling til gode Mænd om efter Landsdommerens Henvisning at dømme om den af Hans Børgesen i Glomsøe og hans 8 Medfølgere udfærdigede Afsigt¹ af 20. Decbr. 1638. Han mener at være forurettet ved denne Afsigt, idet de har forbigaaet en Holm og ikke inddraget den i noget af de 3 Skifter, som er gjort, og ikke heller har fulgt Bækkedraget² nedad, imod gode Mænds Dom og otte Mænds Afsigt, som tilforn har været paa Aastederne, og endvidere forbigaaet en synlig Forvaring³ og andre Dokumenter, som han vil fremlægge paa Aastederne for at lade udvise, om ikke samme Tov paa bemeldte Sted bør være som ugjort og disse Mænd igen bør forføje sig til Aastederne, lovlig rebe og afmærke dem og til Tinge afsige en ny Kendelse. Da Parterne har udpeget Adressaterne hertil, gives der dem Befaling til med det allerførste at begive sig til Aastederne, dømme paa den af Hans Børgesen i Glomsøe og hans 8 Medfølgere afgivne Afsigt, efter synlig Forvaring og andre Dokumenter, som Otte Brahe fremlægger paa Aastederne, og afgøre, om ikke samme Tov bør være som ugjort og de⁴ igen bør forføje sig til Aastederne, lovligt rebe og afmærke tilbørligt og afsige til Tinge⁵. Adressaterne skal give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan give Møde paa Aastederne til

¹ Afsagt Kendelse.
har: behedrauet.

² Der er antagelig ment: Bakkedraget. Sj. T.
³ Formentlig: Synsforretning.

⁴ D. v. s. oven-

⁵ Afgive en Afsigt, Kendelse.

den berammede Tid, skal de Mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted. Sj. T. 26, 452.

3. Juni (Kbhvn.). Miss. til Otte Termo om at lade Fru Margrete Laxmand, Hendrik Vinds Enke, for Betaling faa 2 store Dyr og 3 Raadyr til sin Søns¹ Begravelse. Udt. i Sj. T. 26, 453.

— Miss. til Rentemestrene. Diderik Krefthing mener at have nogle tusend Dlr. at fordre paa Rentekammeret. Skønt han ikke har nogen fuldkommen Besked, hvorefter han kan kræve disse Penge, har Kongen dog bevilget, at han maa faa 2000 Rdlr. in specie. De skal lade ham faa disse Penge, hvormed alt skal være klargjort, saa han ikke skal have mere at fordre hos Kongen. Sj. T. 26, 453. K.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Henrik Hvitfeldt fik Bevilgning til at udføre 100 Staldøksne, dog for sædvanlig Told. Udt. i Sk. R. 5, 300 b.

4. Juni (—). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Afdøde Villom Mortensens² Arvinger har berettet, at der mellem dem og Jahan Eттersen, Borger i København, bestaar en langvarig Trætte om en Leverance af noget Krudt, som de har gjort til Kongen, idet Jahan Eттersen ikke har villet aflægge Regnskab for det af ham indkøbte Krudt, før han er blevet dømt dertil af Borgemestre og Raad i København. Denne Dom er siden blevet konfirmeret af Danmarks Riges Raad³, og Sagen er nu af Borgemestre og Raad remitteret til dens Likvideringsmænd, nemlig Christen Bentsen, Christoffer Trøner, Hans Houfmand og Morten Schultz, Borgere i København, som skal likvidere den mellem Parterne. For disse Mænd har Jahan Eттersen fremlagt et Regnskab paa hans Indkøb af Krudt. Villom Mortensens Arvinger vil dog ikke nøjes med dette Regnskab og de indførte Beviser, men har begæret, at Likvideringsmændene maatte tilholdes at dømme paa Regnskaberne og de indførte Beviser og derefter afslutte Likvidationen. For at Sagen desto snarere kan komme til Ende, skal Adressaten tilholde forskrevne Likvideringsmænd at dømme paa de fremlagte Regnskaber, derefter likvidere mellem Parterne og føre Sagen til Ende snarest. Sj. T. 26, 453 b.

¹ Peder Vind.   ² Villum Mortensen Rosenvinge († 1637), øverste Toldskriver ved Øresundstolden.   ³ Se Herredags Dom ²⁷/₄ 1639.

5. Juni (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Dirick Krefthing, Borger i Bremen, faar Bevilling til at indkræve sine Tilgodehavender i Danmark, Norge og i Fyrstendømmet Holstein. (Nedenunder er skrevet:) Anno 1637 den 13. Julii hafver bemeldte Dirick Krefthing bekommet ligesaadant et Brev. [Brevet er enslydende med det anførte Brev.]. Sj. R. 20, 119.

— Miss. til Gregers Krabbe [Riberhus]. Denne Diderich Krefthing af Bremen har berettet, at han har noget Tilgodehavende at fordre hos nogle af Kongens Undersaatter i Ribe. Naar Diderich Krefthing eller hans Fuldmægtig henvender sig til ham herom, skal han være ham behjælpelig, saa at han uden nogen viddløftig Proces eller Rettergang kan komme til sin Betaling af det, som han lovligt beviser tilkommer ham hos dem. J. T. 10, 106 b.

— Lignende Miss. til Otte Marsvin [Dronningborg] om at være Diderich Krefthing behjælpelig med at faa sit Tilgodehavende hos nogle Borgere i Randers. Udt. i J. T. 10, 107.

— Instruktion for tilforordnet Admiral Frants Nielsen, som skal ligge i Beltet med Kongens Skibe Dybendal og St. Peder og føre Tilsyn med de gennemsejlende Skibe. Sj. R. 20, 119 b. (Tr.: CCD. V, 29 f.).

— Lignende Instruktion for Kaptejn Pofvel Mickelsen paa Prinsens Jagt, som skal ligge i Middelfart Sund. Sj. R. 20, 120 b. (Tr.: CCD. V, 30 f.).

— Miss. til Hr. Mogens Kaas. Der tilsendes ham en Instruks, efter hvilken Frandts Nielsen, Kongens Admiral, som ligger i Bæltet med de to Skibe Dybendal og St. Peder for at visitere de Skibe, som passerer dér igennem, skal rette sig. Han skal tilstille Admiralen Instruksen og derimod tage til sig den anden Instruks, som han nu har, og indsende den til Kancelliet. F. T. 5, 31.

— Lignende Miss. til Hr. Hans Lindenov om Kaptejnen i Medelfarsund. Udt. i F. T. 5, 31.

— Miss. til Hr. Just Høg. Naar der sker Henvendelse til ham med dette Brev, skal han optage Jørgen von Oldenborgs Søn Christoffer Jørgen i Akademiet og lade ham faa Kosten for Betaling ligesom de andre. Saafremt han vil lære nogen Exercitier, skal han betale dem særskilt. Sj. T. 26, 454.

5. Juni (Kbhvn.). Miss. til Hr. Frederik Reedtz [Vordingborg Len]. Anne Albretsdatter har berettet, at hendes Fader, der for nogen Tid siden er død, har efterladt sig en stor Gæld og at der ikke har været mere i Boet efter Vurderingen end Gods til en Værdi af 90 Sletdlr. Da Kreditorerne ikke kunde faa deres Betaling, har de foræret Anne Albretsdatter denne ringe Ting, og da Adressaten selv har skrevet paa hendes Supplikation, at det er sandfærdigt, hvad hun beretter, skal han lade hende faa det nævnte 90 Dalers Gods og hvad hun er berettiget til. Sj. T. 26, 454 b.

— Miss. til Frederik Urne med Anvisning paa, hvad Skibe Visitøren i Øresund skal visitere. Sj. T. 26, 454. K. (Tr.: CCD. V, 31).

— Miss. til Tolderne i Sundet om at lade Hermand Kock faa de 4435 Musketter og 1800 Harnisker, som han har ladet oplægge dér i Helsingør. Sj. T. 26, 455. K.

— Miss. til samme. Naar Otto Broches af Lübeck henvender sig til dem hermed, skal de lade passere igennem Øresund for ham 2000 Musketter med Stormhuer og Gafler, 800 Pikenérvaaben og 1000 Ryttervaaben, Kongens Told dog uforkrænket dermed. De Kobberstykker, han har med, skal sættes i Land, og Kongen vil betale dem, hvis han synes om dem. Sj. T. 26, 455. K.

— Miss.¹ til Borkor Rud og Christoffer Stensen. Da Hr. Henrik Hvitfeldt til Lilløe, Embedsmand paa Landskrone Slot, har begæret 2 Gaarde i Tors² By og Sogn i Aalholms Len i Lolland til Mageskifte for 2 Gaarde i Hielm i samme Len, skal de med det allerførste undersøge dette Godses Lejlighed og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Kongen har befalet Hr. Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Embedsmand paa Nykøbing og Aalholm Slotte, at give Møde paa Kongens Vegne ved Besigtelsen, naar han advares derom. Sm. T. 6, 486.

¹ Udenfor er skrevet: Laurits Belovs Skrift.

² Taars, Musse H.

5. Juni (Kbhvn.). Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. Sm. T. 6, 488.

6. Juni (—). Aab. Brev, hvorved denne Johan Meyer faar Bevilling paa en Professorpost¹ (dog hermed ikke ment Bestillingen som Lector Theologiæ) i Kollegiet² ved Roskilde Domkirke, naar der bliver en ledig. Sj. R. 20, 121 b.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Det berettes, at nogle Mecklenburgere, nemlig Hans Bunck, Carsten Arentz og Hans Fritach, af Bønderne i hans Len [Vordingborg] har tilforhandlet sig 6 Køer og 9 Stude, som de vil føre ud af Landet. Da de dermed har gjort Landkøb mod Kongens Forordning, har Byfogden taget Dom over dem, hvorved samme Køer og Stude er dømt at være forbrudt. Ovennævnte fattige, fordrevne Personer beklager, at de ikke har vidst, at saadant er forbudt her i Riget, og har begæret at maatte faa dette Kvæg igen. Kongen tillader, at de 6 Køer og 9 Stude maa tilbagegives dem, og at Studene maa udføres fra Landet, men Køerne ikke. Sj. T. 26, 455 b. K.

— Miss. til samme. Det berettes, at denne Jahan Busk af Holstein for nogen Tid siden er kommet til Næstved for at indkræve noget Tilgodehavende, som Hamborgere har staaende her i Riget, og at han havde Haandskrifterne med sig liggende i en Kuffert, samt at denne Kuffert med deri liggende Gods som Hamborger Gods er dømt til at være forbrudt. Jahan Busk beretter nu, at der i Kufferten fandtes nogle Penge og Snore, som tilhørte ham og ikke Hamborgerne, og har derfor begæret at faa dem leveret tilbage. Dersom Jahan Busk vil gøre sin højeste Ed paa, at de Penge og Snore, som fandtes i samme Kuffert, tilhører ham alene og ingen anden, maa han faa dem igen. Med det hamborger Gods skal der forholdes efter Loven. Sj. T. 26, 522.

¹ Teksten har: at maa bekomme en Profession. Overskriften har: at maa være Professor. ² D. v. s. Gymnasium, se aab. Brev af 7. Maj 1639.

6. Juni (Kbhvn.). Miss. til Niels Trolle. Denne Jens Rasmussen, boende i Harrestrup i Københavns Len, har berettet, at hans Gaard med alt hans Gods for nogen Tid siden er brændt, og af Adressatens Erklæring ser Kongen, at det er rigtigt. Han skal lade Jens Rasmussen være forskaanet for 2 Aars Landgilde, for Ægt og Arbejde i 2 Aar og lade ham faa noget Bygningstømmer af Kronens Skove. Sj. T. 26, 455 b.

— Aab. Brev om, at Fru Vivicke Podebusk, Knud Ulfeldts til Svenstrup, i sit Enkesæde, førend hun blev gift med Knud Ulfeldt, har købt Skiedal Herresæde med tilliggende Gods og andet Strøgods og derved har sat sig i stor Gæld foruden den, som hun i Forvejen havde, da Otto Lindenov døde, hvilket ialt beløber sig til 17,000 Rdlr. Denne Gæld fandt Knud Ulfeldt ubetalt i Boet og paatog sig ved det Skifte, som Fru Vivicke foretog i Overværelse af Kongens Kommissarier og af Frænder med sine Børn den 27. Febr. i indeværende Aar i Lund, at betale den paa Betingelse af, at han igen maatte afhænde Skiedal eller andet af Fru Vivickes Gods til samme Beløb, saa at han kunde betale Gælden dermed, og at han endvidere ikke skulde være pligtig til at gøre Fru Vivicke Podebusks Arvinger yderligere Udlæg for det Gods, som han anvender til Betaling af denne Gæld. Da Samfrænderne paa samme Skifte, nemlig Henrik Gyldenstjerne til Svanholm, Henrik Ramel til Beckeskov, Eyller Holck til Giedtsøeholmb og Ifver Krabbe til Vegholmb, har eragtet det billigt, at dette blev tilstedt Knud Ulfeldt, maa denne sælge Skiedal eller saa meget andet af Fru Vivicke Podebusks Gods, at han kan betale den Gæld, som han har paataget sig paa nævnte Skifte. Naar Gælden er betalt, skal han ikke være pligtig til at gøre Fru Vivickes Arvinger videre Udlæg for det Gods, som han i saa Maade afhænder. Sk. R. 5, 300 b.

— Bestalling for Knud Ulfeldt Christoffersen til Svenstrup, fra 3. Juni at regne, som Generalkommissarius over det Krigsfolk, som Riget efter Unionen underholder og som ligger i Fyrstendømmet Holsten, med en Maanedsløn af 140 Rdlr. in specie til sig selv, sine Folk og Heste, at betale af de Kontributionspenge, som han modtager til Betaling af Krigsfolket. Han maa ikke tilskrive Kongen andre Udgifter, hverken til sig selv eller sine Tjenere, hvorhen han end sender dem, undtagen

Omkostningen ved Vognleje til at føre Pengene frem til de Steder, til hvilke han ikke faar Kongens eller andre Vogne frit. J. R. 9, 397.

6. Juni (Kbhvn.). Miss. til Knud Ulfeldt. Da han af Kongen er forordnet til Generalkrigskommissarius over det i Fyrstendømmet Holsten liggende Folk, tillader Kongen, at han i Fredstid maa være forskaanet for Mønstring, saa længe han forbliver i denne Bestilling. Skulde der paakomme nogen Krig, skal han, ligesom den øvrige Adel, lade sine Heste og Folk møde og bruges under den Fane, under hvilken hans Rostjeneste plejer at være. Sk. T. 6, 362.

7. Juni (—). Aab. Brev, hvorved det befales alle Borgere i Købstæderne, som har Kongens Officerer, Ryttere eller Soldater i Kvarter hos sig, naar de anmodes derom, at levere Knud Ulfeldt Christoffersen til Svenstrup, som Kongen har udnævnt til Krigskommissarius over det Krigsfolk, som Riget efter Unionen underholder, eller hans Fuldmægtig en Fortegnelse over de Soldater, som de har hos sig, og i denne specificere dem ved deres Navn og om de er føre eller syge, for at det kan vides, om der holdes rigtig Mønstring eller ikke. J. R. 9, 397 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Skipper Peter Jansen Backer af Horn, som for nogen Tid har oversejlet en Teuger Christensen og hans Konsorter tilhørende Bojert, som laa i Øresund¹, faar denne Forseelse eftergivet, saa at baade han og hans Redere uhindret maa besøge Kongens Lande, Havne og Strømme, naar den Pengesum, som Carl von Cracou, den hollandske Resident i Helsingør, har lovet at skaffe Teuger Christensen fra Rederne i Holland, er erlagt. Sj. R. 20, 122.

— Revers til Universitetet (de Højlærde) i København for den sidst bevilgede Hjælp. Da Universitetet i København ligesom andre Stænder i denne Tids farlige Tilstand efter Kongens Anmodning har bevilget en Hjælp til Rigernes Forsvar og at indbetale den i Landkisten, skønt Universitetet [ikke]² var pligtigt dertil, forpligter Kongen sig og sine Efterkommere i

¹ Se om denne Sag Miss. af 28. Marts 1635 til Resident Karl von Krakow. ² Efter Meningen maa dette Ord være faldet ud i Teksten.

Danmark til ikke ydermere at anmode Universitetet om en saadan Hjælp og heller ikke tilregne dem denne Undsætning som Pligt eller Debitum, men som en velvillig Affektion, der er bevist Kongen i denne besværlige Tid, for hvilken Kongen og de efterfølgende Konger i Danmark vil være og blive Universitetet bevaagen med al kongelig Gunst og Naade. Sj. R. 20, 122 b¹.

7. Juni (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at denne Peder Hansen Reyer, der har berettet, at han aarlig efter Kongens Forordning lader udgaa Kalendere, men at den, der trykker Kalenderne, nyder al Fortjenesten deraf, uanset at Andrageren har al Umagen og Besværet derved, for at han kan nyde nogen Fortjeneste for sit Besvær faar Eneret paa ikke blot at sammenskrive disse Kalendere, men ogsaa paa, at kun han maa lade dem trykke paa sin egen Bekostning, dog at de revideres og approberes af Professoren i Matematik paa Universitetet i København. Sj. R. 20, 123.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Frants Hansen, Sognepræst til Ørsted Sogn i Roskilde Len, faar Bevilling for sig og sine Efterfølgere paa at faa en Kronens Gaard i Ørsted By, der bebos af Frants Lauridsen og som Bonden godvillig vil afstaa til ham, til Residens, uden Ægt og Arbejde, dog at han tilfredsstiller Bonden, der bebor den, saa han er tilfreds, og paa Betingelse af, at den Præstegaard, som han hidtil har beboet, skal følge Roskilde Bispegaard mod den anden, med Ægt, Arbejde og Landgilde, saavidt den kan taale. Men dersom den Gaard, som Præsten hidtil har haft til Præstegaard, ikke kan taale at yde den fulde Landgilde, som hidtil har været ydet af den Gaard, Præsten nu faar til Residens, skal han og hans Efterfølgere yde den Landgilde, som denne Gaards Landgilde er højere end den gamle Præstegaards. Hr. Frants Hansen har berettet, at den Præstegaard, som han nu har, er meget ringe, og at hans Sognemænd Aar for Aar bliver fattigere, saa at han ikke kan faa den nødtørftige Underholdning, og at dette er sandfærdigt, har han bevist med Lensmandens Kundskab og med Tingsvidne. Han har derfor begæret at faa til Residens den af Frants Lauridsen i Ørsted beboede Gaard, som aarlig skylder

¹ Tr.: H. Matzen: Kbhvns. Univ. Retshist. I. Till. S. 38.

3 Pd. Byg, 3 Tdr. Havre, $\frac{1}{2}$ Bolsvin, 1 Lam, 1 Gaas, 4 Høns og 1 Sk. Grot Penge, mod at afstaa den nuværende Præstegaard til Roskildegaard. Sj. R. 20, 123 b.

7. Juni (Kbhvn.). Bestalling og Instruks for Erik Bager som Tilsynsmand over Børnehuset og Tugthuset i København. Sj. R. 20, 125. (Tr.: CCD. V, 32 f. KD. III, 197 f.).

— Miss. til Niels Trolle om Christianshavns Bebyggelse. Sj. T. 26, 456. K.¹ (Tr.: KD. V, 217.).

— Miss. til Hr. Just Høg om at optage Niels og Christen Hendrikssønner, Sønner af Jahanne, Hendrik Nielsens Enke, i Roskilde, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 456.

— Miss. til Professorerne og Borgemestre og Raad i København² om Revision af Vor Frue Kirkes Regnskaber. Sj. T. 26, 456. K. (Tr.: KD. V, 217.).

— Miss. til Bispen i Fyen [Dr. Hans Mikkelsen] om at lade denne M. Jørgen Bertelsen, Konrektor i Odense Skole, indtræde i det Professorat, som nu er ledigt i Odense. F. T. 5, 31 b.

— Aab. Brev om, at Jørgen Knudsen, Borgemester i Kolding, har berettet, at han hos en Del af Kronens Bønder i Koldinghus Len har nogen Restance at fordre, som de er blevet ham skyldig, dengang han var Ridefoged, og at han har klaget over, at han ikke kan faa denne Restance. Det paalægges Lensmanden paa Koldinghus, Herredsfogderne og andre, der har at byde i Koldinghus Len, at hjælpe ham mest muligt med at indkræve denne Restance, naar han henvender sig til dem hermed. J. R. 9, 398.

— Miss. til Verner Parsberg paa Sødal. Niels Munk, Kaptejn, har berettet, at hans to fattige, umyndige Børn efter den almægtige Guds Tilladelse af et sammenrottet

---

¹ Af K. ses, at Brevet først har været kortere og dateret den 6. Juni, men derefter er det sidste Stykke tilføjet med en anden Haand og Brevet dateret 7. Juni. ² Efter K. har der først været skrevet et Miss. til Borgemesteren [Ordene: „og Raad“ er slettet i K.] og et andet til de Højlærde, men derefter er begge Breve slaæet sammen til et Koncept.

Parti Troldfolk er blevet forgjort, saa at de daglig plages af den onde Aand, og at han har fængslet en Del af disse Folk, som har vedgaaet Gerningen og har udlagt andre, som har været med i samme ukristelige og uhyrlige Gerning, iblandt andre en Kvindeperson, ved Navn Kirsten Andersdatter, som for kort Tid siden er draget til Adressatens Stavn i Løfle¹. Adressaten skal, naar der sker Henvendelse til ham hermed, lade samme Kvindfolk paagribe og fængsle, tage Dom over hende efter de rigtige Vidnesbyrd, som Niels Munk erhverver over hende, og lade ske Eksekution eller lade hende være Niels Munk følgagtig. J. T. 10, 103 b. K.

7. Juni (Kbhvn.). Lignende Miss. til Jørgen Seefeld om Niels Munks Beretning om hans to Børn, der er forgjort og om Fængslingen af en Del Folk. Disse har upint til Tinge udlagt nogle af Kronens Bønder i Halds Len [som Medskyldige], nemlig Anders Christensen i Fusøer, hans Hustru Mette Pedersdatter, hans Søn Christen Andersen og 2 Døtre Karen Andersdatter og Maren Andersdatter. Jørgen Seefeld skal, naar der sker Henvendelse til ham hermed, straks lade Anders Christensen, hans Hustru Mette Pedersdatter, hans Søn Christen Andersen og den ene Datter paagribe, fængsle og holde velforvaret, tage Dom over dem, efter hvad rigtige Vidnesbyrd Niels Munk kan erhverve over dem, og derefter lade ske Eksekution. Den anden Datter Maren Andersdatter, som berettes kun at være 9 Aar gammel, skal han straks sende til Tugthuset med en sikker Karl. Dersom flere i hans Len udlægges og han [Niels Munk] begærer, at de skal hæftes, skal Adressaten ogsaa lade dem anholde, tiltale og straffe, om de findes skyldige, og ogsaa ellers hjælpe Niels Munk til, at saadan ukristelig og uhyrlig Gerning kan blive straffet. J. T. 10, 104. K.

8. Juni (—). Bestalling for M. Mickel Dolman som Bartskeer ved Børnehuset, paa Holmen, Tøjhuset og Provianthuset. Sj. R. 20, 134. (Tr.: KD. III, 198 f.).

— Aab. Brev om Privilegier for Christianshavn. Sj. R. 20, 135. Orig. p. Perg. i Stadsarkivet i Kbhvn. (Tr.: CCD. V, 33—36. KD. I, 653 f.).

¹ Løvel, Nørlyng H., Anneks til Rødding S., hvori Sødal ligger.

8. Juni¹ (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Helsingør om straks til Kancelliet at indsende en Kopi af alle deres Bys Friheder og Privilegier, være sig specielle eller generelle, nye eller gamle, ingen undtaget, under deres Stads Signet². Sj. T. 26, 456 b. K.

— Miss. til Tolderne³ i Sundet. Denne Hermand Kock har berettet, at der til Øresund fra Sverrig er ankommet 200 Harnisker, 20 Jernstykker, 10 halve Kartover og 4 12-pundige Metalstykker, som skal til Amsterdam, og har begæret, at disse Stykker og Harnisker maa passere gennem Sundet. Adressaterne skal lade de 200 Harnisker og de 20 Jernstykker passere, men de 10 halve Kartover og de 4 12-pundige Metalstykker skal lægges paa Land indtil videre Besked. Sj. T. 26, 456 b. K.

— Forordning om Fastsættelse af Værdien af Guldmønt, om Dømmes Indstævnelse, Arvekøb, Øksenhandel, Skvatmøller, Heste- og Vejrmøller og Bondens Restance og Gæld. Sj. T. 26, 457. Orig. i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede I. (Tr.: CCD. V, 36—40).

— Miss. til alle Lensmænd i Danmark „efter generel Stil“ om at lade samme Forordning om Guldmønt m. m. læse og forkynde paa de tilbørlige Steder. Udt. i Sj. T. 26, 460 b. Orig. (begge m. Datum: 20. Juni) (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense og (til Gregers Krabbe) i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Eiler Qvitzov. Holger Rosenkrantz til Rosenholmb har berettet, at han ikke blot af de af Kongen forordnede⁴ Kommissarier har faaet Ret til i Lyckisholmbs Gaard og Gods at søge Betaling for en anselig Sum Penge, men at ogsaa Kongen og Rigens Raad har faaet tildømt Ret til, saafremt Eiler Qvitzov ikke tilfredsstillede Holger Rosenkrantz inden et Fjerdingaar for fornævnte Sum, da at have Fuldmagt til at sælge det, som er tillikvideret ham i fornævnte Gaard og Gods, og søge sin Betaling deri. Derefter skal Adressaten have sluttet

¹ K. har først været dateret 8. Maj.
Hænder og Signeter.

² K. har først haft: Eders
³ K. har: Hermand Holst og Gøttard Brahem,
⁴ 16. Maj 1637.

en Kontrakt med ham om, at Adressaten inden Mikkelsdag sidstforleden 1638 enten skulde sælge saavel sin egen Part som den Holger Rosenkrantz tillikviderede Part og deraf erstatte ham de udlagte Penge, eller ogsaa skulde Holger Rosenkrantz have Fuldmagt til at afhænde Gaarden med underliggende Gods. Da Eiler Qvitzov desuagtet endnu forholder ham Gaarden og ikke vil forlade den til allerstørste Skade og Efterdel for dem begge, gives der ham Befaling til at efterkomme de kongelige Kommissioner og Domme efter hans eget strænge, paa adelig Ære, Tro og Love udstedte Brev og ikke længer mod al Billighed ved at bebo Gaarden forhindre Holger Rosenkrantz i at afhænde Gaarden og Godset. F. T. 5, 31 b.

8. Juni (Kbhvn.). Miss. til Tønne Friis. Da der med det allerførste skal foretages Skifte mellem Oluf Daa til Raufstrup og Fru Elisebet Daa, Enke efter Jacob Ulfeldt til Baufvelse, efter deres afdøde Moder¹, skal han paatage sig Værgemaalet for Fru Elisebet Daa paa samme Skifte og paase, at der ikke sker hende nogen Uret. J. T. 10, 105.

— Miss. til Niels Krag til Trudsholm, Gunde Lange til Bredinge, Embedsmand paa Aalborghus Slot, Jens Høg til Vang og Mogens Sehested til Holmegaard, Embedsmand paa Skivehus. Da der er opstaaet Trætte mellem Oluf Daa til Raufstrup og Fru Elisebet Daa, Enke efter Jacob Ulfeldt til Baufvelse, om deres Mødrenearv, som endnu er uskiftet imellem dem, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til de omtvistede Aasteder, være til Stede paa Skiftet, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 10, 105 b.

9. Juni (—)². Miss. til Rektor og Professorer i Universitetet i København. Da der i det teologiske Fakultet i København

¹ Begge var Børn af Klavs Daa til Ravnstrup i hans 1. Ægteskab med Dorothea Below († 1609).

² Brevet er i Sj. T. indført under Rubrikken Juni, men med Datum: 25. Maj. Ovenover er skrevet: NB. Dette Brev skulde indføres i den forrige Maaned. Da Orig. er dateret 9. Juni, kan Dateringen i Sj. T. være en Fejlskrift.

er 2 Pladser ledige og Kongen til dem har antaget M. Niels Poufuisen¹, Sognepræst til Vor Frue Kirke, og M. Lauridts², Sognepræst til St. Nicolai sammesteds, skal de straks modtages og indtræde i samme Professioner. Orig. i Univ. Ark. Nr. 142. Sj. T. 26, 451 (m. Datum: 25. Maj).

11. Juni (Kbhvn.) Aab. Brev om Privilegier for Christianshavn, „foruden de allerede dennem gifne privilegier“³. Sj. R. 20, 137 b. (Tr.: KD. III, 199 f.).

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om Christianshavns Bebyggelse. Sj. T. 26, 460 b. K. (Tr.: KD. V, 218).

— Aab. Brev om, at denne Knud Andersen, Kobbertækker paa Kronborg Slot⁴, foruden den Løn, som han nyder paa Kronborg for det, som han forfærdiger paa Tagene dér, maa faa 40 Rdlr. aarlig mod at han forfærdiger det Kobbertækkeri, som forefalder paa Frederiksborg Slot, at udbetale af Lensmanden paa Frederiksborg. Sj. R. 20, 138 b.

— Miss. til Hr. Just Høg. Da Kongen har bevilget, at M. Albret Gertsen skal være Professor i det græske Sprog paa det kongelige adelige Akademi Sorø med en aarlig Løn af 200 Rdlr., skal Adressaten tilholde ham at tiltræde sin Bestilling snarest og naar der kan faas en anden god og bekvem Person til Skolen og siden aarlig betale ham den nævnte Løn. Sj. T. 26, 461. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Lund. Tomis Jacobsen og Kort Küllinghusen, nærmeste Slægt og Blodsforvandte til afdøde Hermand Hybertsen, forrige Borger i Lund, har andraget om paa hans efterlevende Børns Vegne at maatte overtage, hvad der af Gods og Formue maatte findes efter ham, og har tilbudt først at tilfredsstille de i Udlandet bosiddende Kreditorer for, hvad de billigt kan have at fordre, idet de indenlandske allerede er tilfredsstillet, og at lade det øvrige komme hans efterladte Børn til Bedste til deres Ophold. Kongen bevilger, at de maa overtage hans efterladte Formue, forsaavidt den endnu findes og ikke er udlagt i Gælden, dog at de sætter nøjagtig Forsikring for, at de først betaler Kreditorerne, hvad

¹ Mag. Niels Povlsen Schandorph.   ² Mag. Lavrids Mogensen Sca-
venius.   ³ Af 8. Juni s. A.   ⁴ Bestalling af 14. Maj 1628.

de billigt har at fordre; siden skal det øvrige komme Børnene til Gavn. Sk. T. 6, 362 b.

11. Juni (Kbhvn.). Miss. til Mogens Mormand om at rette sin Lejlighed efter at være Værge for Fru Margrete Aagesdatter, Cort von Barlewens Enke. Sk. T. 6, 363.

12. Juni (—). Aab. Brev til Bønderne i Danmark om en almindelig Landeskatt¹. Sj. T. 26, 463. Orig. (til Bønderne i Kronborg, Frederiksborg og Abrahamstrup Len, med Paategn.: Modtaget paa Kronborg 14. Juni 1639) i Landsark. i Kbhvn. (Tr.: CCD. V, 41).

— Aab. Brev til Købstæderne i Danmark og Norge om en mulig Hjælp². Sj. T. 26, 468. Orig. (til Holbæk) i Landsark. i Kbhvn. og (til Aarhus, Grenaa, Horsens, Kolding og Vejle) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. V, 41 f.).

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om Drengeskatten. (Nedenunder er skrevet:) København skal og levere sine andre Pengeskatter paa Renteriet. Sj. T. 26, 469. (Tr.: KD. V, 218).

— Miss. til Lensmændene³ i Danmark om at lade ovenstaaende aabne Breve om en almindelig Landeskatt læse og forkynde i deres Len, indkræve de to Parter af den til Mikkelsdag førstkommende og den tredje til Jul næstefter og levere den til Tønne Friis, Henning Valkendorf fra Fyen og Hr. Tagge Thott Ottsen fra Skaane, Halland, Blekinge, Bornholm og Gulland. [Iøvrigt enslydende med de tilsvarende Miss. af 18. Jan. 1639].⁴ Sj. T. 26, 464 b. Orig. (til Frederik Urne [Frederiksborg og Kronborg]) i Landsark. i Kbhvn., (til Henning Valkendorf [Odensegaard]) i Landsark. i Odense og (til Ifver Krabbe til Jordberg [Varberg Len]) i Varberg Lens Arkiv i R. A.

¹ Nedenunder er skrevet: NB. Laholms, Halmstads, Varbergs og Kristianopels Len blev forskaanet for den halve Skat. ² De enkelte Købstæder opregnes med Landeskattens Beløb, der er 50 pCt. højere end

i Skattebrevene af 18. Jan. 1639, i en „Takst paa Købstæderne“ fol. 469 b. ³ De opregnes alle med deres Len. ⁴ Nedenfor er skrevet: I Tønne Friisis, Henning Valkendorfs og Hr. Tagge Thotts Breve saaledes: paa de Steder, Eder befalet er blevet. Jvfr. de følgende Miss.

12. Juni (Kbhvn.). Miss. til Tønne Friis om at modtage ovennævnte Skat fra Lensmændene i Jylland, kvittere for den og snarest indlevere den i Kongens eget Kammer mod tilbørlig Kvittans. Sj. T. 26, 467.

— Lignende Miss. til Henning Valkendorf om at modtage Skatten fra Lensmændene i Fyen. Udt. i Sj. T. 26, 467 b. Orig. i Landsark. i Odense.

— Lignende Miss. til Hr. Tagge Thott Ottsen om at modtage Skatten af Lensmændene i Skaane, Halland, Blekinge, Bornholm og Gulland¹. Udt. i Sj. T. 26, 467 b.

— Aab. Brev til Bønderne i Norge i N. N. Len om en almindelig Landeskate. Hver Odelsbonde skal give en Fjerdepart og en Ottendepart af sin Rente i Aar. Hvis han ikke har saa megen Indkomst, at den beløber sig til 1½ enkende Dlr., skal han alligevel som en Lejlænding give 1½ enkende Dlr. Hver 10 Kronens og Lejlændinge Bønder skal give 15 enkende Dlr., hver Tjenestedreng, som tjener for fuld Løn, og hver Løskar, som bruger nogen Næring, skal give 3 Rigsort, hver Tjenestedreng, som tjener for halv Løn, skal give 1½ Rigsort og hver Ødegaardsmand 3 Rigsort. Hver Mand ved Søsiden, som bruger Fiskeri, skal give 2 Rdlr. og 1 Ort, hvor Fiskeriet er i sin fulde Gang, men kun 1 Rdlr. 12 Sk., hvor det er slapt. Hver Udrorskar, som er kommet til sin Lavalder, skal give 1 Rdlr. 12 Sk., hver Tjenestedreng, som udror og ikke er kommet til sin Lavalder, ½ Rdlr. 6 Sk. Hver Nordfarsskipper, som selv har Skib og sejler i Nordlandene, og hver Styrmand, som sejler paa Nordfars Skibe, skal give 3 Rdlr. Af Savene skal de, som har Save, af hver Aargangssav give 4½ Rdlr., af hver Flomsav², som gaar den største Del af Aaret, 3 Rdlr. og de andre 3 eller 1½, eftersom deres Lejlighed er. Desuden skal de give Tiendeparten af de Deler, som skæres paa Savene. Samme Skat skal være udgivet de to Parter til førstkommende Mikkelsdag, den tredje Part til Jul næstefter i det seneste. [Iøvrigt ens-

---

¹ Lensmændene i Sjælland skulde indbetale Skatten til Rentekammeret, se Miss. ndfr. til Rentemestrene.   ² Sj. T. har ved en Fejlskrift: Fromsav.

lydende med aab. Brev til samme af 18. Jan. 1639]. Sj. T. 26, 472 b.

12. Juni (Kbhvn.). Miss. til følgende Lensmænd i Norge, nemlig: Hr. Christoffer Urne (Aggershus Len), Otte Thott (Baa-hus Len), Eiler Urne (Bratsberg Len), Offue Giedde (Tønsberg Len), Hendrik Thott (Stavanger Len), Hr. Oluf Parsberg (Trond-hjems Len), Jens Bielke (Bergenhus Len) og Palle Rosenkrantz (Augdesiden Len) om at lade ovenstaaende aabne Brev om en almindelig Landeskat læse og forkynde i deres Len og lade Bønderne og Almuen dér lægge og skrive for samme Skat. Ligeledes tilstilles dem de aabne Breve til Købstæderne i deres Len, som de skal tilstille Borgemestre og Raad. De skal indkræve Skatten og overlevere den til Hr. Christoffer Urne til Aasmark, Statholder i Norge og Embedsmand paa Aggershus Slot, saa at de to Parter deraf leveres til Mikkelsdag førstkom-mende og den tredje Part til Jul næstefter. [Iøvrigt enslydende med Miss. til samme af 18. Jan. 1639]. Sj. T. 26, 474 b.

— Lignende Miss. til Hans Koningam (Vardøhus), Knud Stensen (Salten, Smien, Andenes og Trømsens¹ Len), Folrad Lampe (Helgeland) og Arnt von Coullow² (Vesteraalen og Lou-fodens Len). (Udenfor er skrevet:) Af disse Len skal gives Halvparten saa meget, som er den ottende og sekstende Part af deres visse Indkomst, og af Deler den 20. Part. Sj. T. 26, 474 b.

— Miss. til Hr. Christoffer Urne om modtage oven-nævnte Skat i Norge, baade af Lensmændene, Gejstligheden og Købstæderne, og straks sende den med klart Register og Mandtal til Rentekammeret i København, Rentemestrene til Hænde, hvor der vil blive givet ham nøjagtigt Bevis derfor. Sj. T. 26, 468.

— Aab. Brev til Kapitlerne i Danmark og Norge om en mulig Hjælp. Sj. T. 26, 472. (Tr.: CCD. V, 42 f.).

— Aab. Brev til Præsterne i Danmark og Norge om en mulig Hjælp paa 6 enkende Rdlr. i specie. Sj. T. 26, 470. Orig. (Ribe Stift) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. V, 42).

---

¹ Salten, Senien, Andenæs og Tromsø (Nordlandenes) Len.   ² Arent von der Kuhla.

12. Juni (Kbhvn.). Miss. til Bisperne i Danmark og Norge, hvorved ovenstaaende aabne Brev til Provsterne og Præsterne kommuniseres dem. De skal tilstille hver Provst i deres Stift en bekræftet Kopi deraf, som, naar der holdes Calent eller paa anden belejlig Tid, skal læses og forkyndes for Præsterne i hvert Herred, og befale dem at ligne Skatten. Siden skal Bisperne indkræve Skatten og med klart Register og Mandtal indsende den til N. N. til N., Embedsmand paa N. Slot, som skal give dem nøjagtigt Bevis for den. Næmlig: Dr. Jesper Brochmand (Sjællands Stift) paa Rentekammeret, Dr. Peder Vinstrup (Skaane Stift) til Hr. Tagge Thott Ottesen eller Henning Valkendorf, Dr. Hans Mickelsen (Fyens Stift) til Henning Valkendorf, Dr. Morten Matsen (Aarhus Stift), Dr. Hans Vandal (Viborg Stift), Dr. Jahan Borkersen (Ribe Stift) og M. Christen Hansen (Vendelbo Stift) til Tønne Friis, M. Oluf Boesen (Opsloe og Christiania Stift), M. Thomas Chortsen (Stavanger Stift), M. Lodvig Munte (Bergen Stift) og M. Peder Schielderup (Trondhjems Stift) til Hr. Christoffer Urne og M. Oluf Foch (Gullands Stift) til Holger Rosenkrantz. Sj. T. 16, 471. Orig. (til Johan Borckersen, Superintendent over Ribe Stift) i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Gulland om, at der skal opkræves en almindelig Landeskate, som han kan se af hosfølgende aabne Brev til Præsterne paa Gulland. Han skal straks levere dette aabne Brev til Superintendenten dér eller til den, der er i hans Sted, og levere Pengene i rette Tid til Hr. Tagge Thott Ottesen til Eriksholmb, Embedsmand paa Malmøhus Slot. Sj. T. 26, 467 b.

— Miss. til Rentemestrene om, at Kongen har befalet visse forordnede Kommissarier i Norge og Skaane samt Lensmændene i Sjælland og Smaalandene at levere ovennævnte Landeskate til dem mod deres Kvittans. De skal modtage samme Skatter og Skatters Mandtal, naar de indleveres i Rentekammeret. [Iøvrigt enslydende med Miss. til samme af 18. Jan. 1639]. Sj. T. 26, 476. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Aab. Brev, hvorved denne Hendrik Henningsen, Tjener i Kongens Laboratorium Chymicum ved Rosenborg for København, faar Bevilling paa aarlig at maatte faa 16

Rdlr. til Husleje, fra Paaske sidstforleden at regne, at betale ham af Rentemestrene. Sj. R. 20, 139.

12. Juni (Kbhvn.) Aab. Brev, hvorved denne Rasmus Samsing, Overskipper paa Brømerholm, faar Forbedring paa sin Løn, saa at han herefter aarlig faar 400 Kurantdlr. og hver Uge Fetalje for 6 Specieort, hvilken Fetalje skal beregnes efter Skippernes Fetalje, alt fra Paaske sidstforleden at regne, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 20, 139 b.

— Aab. Brev, hvorved Bernt Hagen, ellers Geist kaldet¹, i Grønningen², Oberst, faar Bevilling til fra Danmark toldfrit at udføre 10 Heste, af hvad Slags og hvad Størrelse de end er, med fri Færge over Færgstederne for samme 10 Heste. Sj. R. 20, 139.

— Miss. til Hr. Just Høg. Bernt von Hagen, ellers Geist kaldet, i Grønningen, Oberst, har ført sine tre Sønner til Sorø. To af dem er saa unge, at de ikke kan deltage i Øvelserne, og han vil ikke gerne have dem i Skolen, da han holder Hofmester til dem, men han begærer, at de skal være blandt Akademieleverne, og tilbyder at give ligesaa meget om Aaret for de to unge som for den ældste. Til Gengæld begærer han, at, naar de i Fremtiden skal lære at ride, han da maa blive forskaanet for at betale de 50 Rdlr. herfor. Da han tilbyder nu at give ligesaa meget for de to unge som for den Ældste, maa de to unge, naar de bliver saa store, at de kan lære at ride, være forskaanet for at betale disse 50 Rdlr. Sj. T. 26, 461 b. K.

— Miss. til Frederik Urne om, at den første Skibsflaade, som ankommer i Øresund og skal til Køningsberg, maa forskaanes for den ny paalagte dobbelte Told — dog hermed ikke ment den anden Told, som de ellers skal erlægge — da de endnu ikke har kunnet blive underrettet om den ny Told i Tide. Ligeledes maa de Skibe, som først ankommer fra Køningsberg, ogsaa forskaanes for den, saafremt de ikke har kunnet underrettes derom, da de ikke³ har kunnet tale med den holland-

¹ Oberst Bernt Hagen, genannt von Geist.   ² Formentlig Groeningen i Nederlandene.   ³ Dette Ord er glemt i Sj. T.

ske Resident, siden Tolden blev paalagt. Men naar de kommer igen, skal de erlægge denne Told. Sj. T. 26, 461 b. K.

12. Juni (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Sundet om Maal paa forskellige Sorter Frø og Gryn, for hvilke Skibslæsten fremtidig skal regnes til 12 Tdr. mod hidtil 24 Tdr. Sj. T. 26, 462. K.¹ Orig. i Kgl. Miss. og Kvittanser m. m. til Toldere og Toldskrivere i Øresundstoldkammer. (Tr.: CCD. V, 43).

— Aab. Brev om Ophævelse af det for nogen Tid siden af synderlige Aarsager udstedte Forbud mod, at der indtil St. Hansdag blev udført store Heste eller unge Foler. Kongen har nu med Danmarks Riges Raads Betænkning anset det for godt igen at ophæve samme Forbud, saa at det maa staa enhver frit for at udføre store og smaa Heste, unge eller gamle, dog at der skal gives 1 Rigsort mere i Told, end der er givet tilforn, af hver Hest, som det efter det sidste Maal var tilladt at udføre, og at der af de Heste, som overgaar dette Maal², gives 3 Rdlr. i Told, alt indtil videre. Dog skal det stadig være forbudt at udføre Hopper. Sj. T. 26, 462 b. K. Orig. i Landsark. i Odense.

---

¹ Brevet er enslydende med det under 7. Juni 1638 i Sj. T. indførte Brev, der ikke blev afsendt. Som K. til ovenstaaende Brev ligger den af Kongen underskrevne og med Kongens Segl lukkede Orig. til Brevet af 7. Juni 1638, der atter er aabnet, hvorefter den ovfr. citerede nye Orig. er udfærdiget. Paa Bagsiden af K., der er adresseret til Hermand Holst, Tolder udi Øresund, er skrevet: Tolderne i Sundet fik Brev adskillige Vare, som blev højere Told sat paa end tilforn. Haffniæ 12. Juni 1639. Dette Brev skulde have været fremskikket, mens er bleven forholdt til for. 12 Juni 1639.

Under Adressen er der med en anden Haand skrevet følgende Paa-skrift: Dette Brev er dateret den 7. Juni 1638, dog mig ikke overantvordet førend den 12. Juni 1639, af Oluf Poulsen Postbud. Formelder, at eftersom tilforn er regnet af Hirsegryn, Boghvedegryn, Hør, Hampefrø, som østen fra kommer, 24 Tdr. paa Læsten, saa skal nu efter Brevs Dato regnes 12 Tdr. paa Læsten, indtil Hans Majst. derom anderledes tilsigendes vorder.

Den ovenfor citerede Orig. er udenpaa adresseret til Herman Holst og Gødert Braem.

² I Begyndelsen af K. har der staaet, at Forbudet omfattede Hopper, Foler under 3 Aar og Heste, som er højere end halvniende sjællandske Kvarter og 2 Tommer.

12. Juni (Kbhvn.). Miss. til alle Lensmændene¹ i Danmark om at lade ovenstaaende aabne Brev om Ophævelse af Forbudet mod Udførsel af Heste læse og forkynde i deres Len. K. Udt. i Sj. T. 26, 462 b. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Aab. Brev, hvorved M. Christen Friis, Læsemester i Ribe og Sognepræst til Vester Vedsted Sogn, faar Bevilling paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Vester Vedsted Sogn for en billig og lidelig Afgift, Kronens efter den Pris, som Kronens Korn paa Haderslevhus Slot aarlig sælges for, Kirkens efter den Pris, som Regnskabsprovsten aarlig sælger andre Kirkers Korn for. Det paalægges Lensmanden paa Haderslevhus Slot og Regnskabsprovsten at lade ham faa henholdsvis Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Vester Vedsted Sogn paa de anførte Betingelser. J. R. 9, 398 b.

15. Juni (—). Miss. til Kommissarierne i Sjælland, Skaane og Fyen om snarest at indsende en Rulle paa de Soldater, som Adelen i vedkommende Land har bevilget at holde til Rigets Forsvar, til Kancelliet, for at Kongen deraf kan erfare, hvor meget denne Hjælp omtrent beløber sig til. Nemlig: Niels Trolle og Christen Skeel i Sjælland, Gunde Rosenkrantz i Skaane, Hr. Jørgen Brahe og Knud Ulfeldt J[akobsen] i Fyen. Sj. T. 26, 477.

16. Juni (—). Aab. Brev, hvorved denne Johan Funck antages til Tilsynsmand ved Kongens Have udenfor København. Sj. R. 20, 140. (Tr.: KD. III, 200 f. og i Udt. i: F. R. Friis: Saml. til dansk Bygningshist. S. 56).

— Bestalling for denne Brevviser Hans Dolmand som Rendemester paa Frederiksborg og Kronborg Slotte med en aarlig Løn af 300 Rdlr. og en Hofklædning, fra 1. Maj 1638 at regne, at betale af Tolderne i Helsingør. Han skal paa sin egen Bekostning og med sine egne Folk vedligeholde alle Vandrender og Rør, som er lagt og indført paa Slottene Frederiksborg og Kronborg, som gaar til Posten paa Borgegaarden, til Fadebursstuen, Bryggeret, Kælderen, Hvælvingen, i Kongens Stald i Lundegaarden og i Lundehaven og Posten paa Kronborg

¹ De er alle opført med deres Len paa et særligt Ark ved K.

Slot. Endvidere skal han for Betaling kobbertække paa Frederiksborg og Kronborg Slotte, hvad der er fornødent. Dersom der skal gøres noget fra Nyt ved samme Render, skal der til det Sted, hvor Arbejdet skal udføres, sendes ham de nødvendige Render; siden skal han forfærdige samme Arbejde paa sin egen Bekostning og med sine egne Folk. Sj. R. 20, 141 b.

16. Juni (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Peder Nielsen og Christen Lauridsen, Borgere i København, faar Bevilling paa at arrestere Hans Nielsen og hans Gods, hvor de kan paatræffe ham eller hans Gods. Hans Nielsen Haderslef, der er en ung Person, og som opholder sig i København, er af Borgemestre og Raad i København dømt til at betale ovennævnte Peder Nielsen og Christen Lauridsen med Konsorter 1500 hollandske Gylden inden 15 Dage. Denne Dom har han ikke villet efterkomme inden den bestemte Tid, men har indstævnet den til Underkendelse for Danmarks Riges Raad til den første almindelige Herredag, der berammes i Danmark. Da denne Hans Nielsen er en ledig Person, som hverken er bosiddende her eller andetsteds i Riget, bevilger Kongen Andragendet om Arrest paa ham og hans Gods, med mindre han straks stiller dem nøjagtig Kavtion og Forsikring baade for at han vil føre Sagen paa første Herredag, og for at han vil erlægge Pengene uden Skade, saafremt han bliver dømt dertil. Sj. R. 20, 142 b.

— Aab. Brev, hvorved Niels Hansen, Raadmand i København, faar Bevilling til at skænke Vin og indbyde flere til sin Datters Bryllup, end Forordningen tillader. Sj. R. 20, 143 b. (Tr.: KD. III, 201).

— Miss. til alle Lensmænd i Danmark og Norge om, at der ved Fortoldning af Sild, Torsk og anden slig Fedevare fremtidig skal regnes 12 Tdr. paa hver Læst i Stedet for som nu 13 Tdr. Sj. T. 26, 477. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. V, 43 f.).

— Lignende Miss. til Tolderne i Sundet om at regne 12 Tdr. paa Læsten af Torsk, Sild o. a. m. i Stedet for 13 Tdr. Sj. T. 26, 478. (Tr.: CCD. V, 44).

— Miss. til Rentemestrene. Niels Aagesen, Borger i København, har berettet, at han for nogle Aar siden har indleveret 2 Afregninger i Rentekammeret til en af Renteriskriverne, ved Navn Absalan Hansen. Disse Beviser var, beret-

ter han, ikke underskrevet af Kongen eller Rentemestrene, men kun af Knud Christensen¹ paa Kongens Klædekammer, som har modtaget Varerne. Af disse 2 Beviser er det ene blevet forlagt og findes ikke, hvorfor han hos Knud Christensen har anmodet om og faaet en rigtig Udskrift af Knud Christensens Bog under hans Haand og Segl, som tilbagekalder og døder hans forrige Bevis og som i Enkeltheder forklarer, hvor meget hans Afregning andrager og hvad der er betalt for Varerne. Efter en rigtig Likvidation skulde der da endnu tilkomme ham 619 Kurantdlr. 34 Sk. dansk. Denne Udskrift har Adressaterne vægret sig ved at underskrive uden Kongens udtrykkelige Befaling. Da disse Varer er ført til Indtægt og Udgift i Knud Christensens Regnskab og er udtaget hos ham [Niels Aagesen] efter Ordre af afdøde Frants Rantzau, forrige Hofmester, skal Rentemestrene undertegne samme Udskrift. Sj. T. 26, 477 b. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

16. Juni (Kbhvn.). Miss. til Ventsel Rotkirk. Naar der skal holdes Mønstring her i Landet og han anmodes derom af Tygge Brahe til Matteredup, Befalingsmand paa Tryggevældegaard, skal han paa de Steder, hvor der skal mønstres, lade møde saa mange Heste og Folk fra Antvorskov Slot, som der gaar af Valløe og Lellinge Gods, som Tygge Brahe har i Forsvar. Sj. T. 26, 522 b. K.

— Miss. til Kapitlet i Roskilde. Kongen har bevilget, at den Residens, der ligger til det Vikarie i Roskilde, kaldet Bona Altaris Catharinæ Junioris, hvormed Ifver Vind til Nørholmb, øverste Sekretær og Befalingsmand paa Lundens Slot, er forlenet, maa sælges til den højstbydende, da den er perpetueret til en af Professorerne i Odense. Kapitlet skal sælge Residensen til den højstbydende og sætte Pengene, som de faar for den, paa Rente til Bedste for den, der er forlenet med samme Vikarie. Sj. T. 26, 478 b.

— Aab. Brev, hvorved Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand paa Bornholm, faar Bevilling til ved sin Sognekirke ved Demmestrup, Karup Kirke, at lade opbygge et Kapel til et Begravelsessted for sig og sine Arvinger, dog paa sin

¹ Skriver i Klædekammeret.

egen Bekostning og uden Skade for Kirkens Bygning. Sk. R. 5, 301 b.

16. Juni (Kbhvn.). Miss. til Christian Bülow [Laholm] og Bispen i Skaane [Dr. Peder Vinstrup]. Da Kongen har bevilget, at Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand paa Bornholm, paa sin egen Bekostning ved sin Sognekirke, Karrup Kirke, maa opbygge et Kapel til Begravelsessted for sig og sine Arvinger, skal de paase, at dette sker uden Skade for Kirkens Bygning. Sk. T. 6, 364.

— Miss. til Niels Trolle om Opførelse af en midlertidig Kirke paa Christianshavn. Sj. T. 26, 477 b. (Tr.: KD. V, 219).

— Miss. til Falk Lykke om snarest og senest inden Aar og Dag at lade de ham tilhørende Pladser i Christianshavn bebygge med gode Købstadbygninger, da alle andre, som har Pladser sammesteds, ligeledes har faaet Kongens Befaling¹ om det samme. Sk. T. 6, 363 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Denne Hans Jensen, Borger i Christianshavn, har berettet, at han forrige Aar er blevet forurettet af Øvrigheden i Rønne, idet de har forbudt Hans Jensens Skipper at indtage nogle Slagtstude, hvorfor den Skude, som Hans Jensen havde fragtet til samme Øksne, maatte løbe tom tilbage til største Skade for ham, og han har derfor andraget om, at Landsdommeren maa faa Kongens Befaling til at dømme i Sagen. Adressaten skal tilholde Landsdommeren snarest at foretage denne Sag og dømme i den efter Parternes Indlæg. Endvidere har bemeldte Hans Jensen berettet, at han har nogen Restance at fordre hos Almuen dér paa Landet. Adressaten skal være ham behjælpelig, saa at han kan faa samme Restance uden Vidtløftighed. Sk. T. 6, 363 b.

17. Juni (—). Instruktion for Mickel Mortensen, Skibskaptejn. Han skal ufortøvet med Kongens Skib Delmenhorst begive sig til Kysten under Trundhiemb og gøre sit Bedste for at bemægtige sig nogle Fribyttere, som berettes at gaa dér, og føre dem til København. Sj. R. 20, 144.

¹ Se kgl. Miss. af 7. og 11. Juni 1639.

17. Juni (Kbhvn.). Pas for Bernt von Hagen, ellers Geist kaldet, Oberst, som undertiden maa begive sig til det kongelige adelige Akademi Sorø, i hvilket hans Sønner er optaget, eller maa sende sin Fuldmægtig dertil. Der skal skaffes ham Heste og 2 Vogne til at befordre ham eller hans Fuldmægtig frit til Sorø og tilbage igen uden Forsømmelse. Sj. R. 20, 144.

— Miss. til Frederik Urne. Kongen har antaget denne Ebualt¹ Janick von Flanstein til Gefreiter paa Kronborg Slot. Frederik Urne skal (naar han henvender sig til ham hermed) antage ham og lade ham faa en Gefreiters Besolding. Sj. T. 26, 478 b.

— Miss. til Rentemestrene. Kongen har bestemt at betale efterskrevne Gæld til nedennævnte, nemlig: til Hr. Christoffer Ulfeldt 1513 Speciedlr. til 24. Juni 1640, afdøde Axel Rosenkrantz's Arvinger 3920 Speciedlr. til 31. August 1640, afdøde Hr. Jørgen Skeels Arvinger 1116 Speciedlr. til 26. Jan. 1640, afdøde Hr. Knud Gyldsnstjerne Axelsens Arvinger 1000 Speciedlr. til førstkommende 11. Oktbr., Hr. Tagge Thott Ottsen 1000 Speciedlr. til førstkommende 5. Oktbr., afdøde Frants Rantzaus Arvinger 3752 $\frac{1}{2}$ Dlr. til førstkommende 30. Oktbr., afdøde Thomas Nolls Arvinger 208 Rdlr. til førstkommende 28. Septbr., afdøde Otte Skeels Arvinger 1083 Rdlr. til førstkommende 29. Oktbr., Fru Anne Skovgaard 655 $\frac{1}{2}$ Rdlr. til førstkommende 13. Decbr., Hr. Tagge Thott Andersen 1183 Rdlr. til førstkommende 4. Oktbr., Jørgen Vind 212 $\frac{1}{2}$ Rdlr. til førstkommende 24. Oktbr., afdøde Sigvort Grubbes Arvinger 3100 Rdlr. til førstkommende 28. Septbr. og afdøde Hr. Albret Skeels Arvinger 1000 Rdlr. til førstkommende 26. Novbr. Kongen har opsagt disse Penge til de ovennævnte. Adressaterne skal betale disse Penge til de anførte Tider og føre det til Røgnskab. Sj. T. 26, 479.

— Miss. til de i ovenstaaende Miss. til Rentemestrene nævnte Adressater, hvorved ovennævnte Kapitaler, hvormed de har forstrakt Kongen i Aaret 1628 og for hvilke der er sat Kronens Gods i Pant, opsiges til Betaling

¹ Ewald.

til ovenanførte Tider. De skal lade Pengene afhente til den Tid i Renteriet. Kongen har anordnet, at Rentemestrene til den Tid skal udbetale dem disse Penge. Sj. T. 26, 479 b. K. Orig. (til Sivert Grubbes Arvinger) i D. Kanc. Orig. aab. Breve og kgl. Miss. til Kommissarier.

17. Juni (Kbhvn.). Miss. til Ventsel Rotkirk om at levere Dirick Krefting af Bremen den Rug, der findes i Forraad paa Antvorskov og Korsør Slotte, tage Bevis af ham derfor og straks meddele Rentemestrene det. Sj. T. 26, 480.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Peder Spormand, Professor i København, har berettet, at han har faaet at vide, at hans Stiffader Peder Svendsen har overleveret ham et underfundigt Regnskab (vedrørende hans Værgemaal) og faaet Afkald derpaa. Han hverken kan eller bør nu rejse Paatale paa Afkaldet eller dets Omfang, og han vil ikke tiltale sin Stiffader som Væрге, men som en, der underfundigt har underslaaet saa stor en Post paa mange tusend Daler. Da nu en Borger i København, nemlig Bartholomæus Hogensen, har Dokumenter og Underretning om samme Underfundighed, skal Adressaten tilholde ham at levere samme Dokumenter til Peder Spormand og give ham Underretning derom. Sj. T. 26, 480.

18. Juni (—). Bestalling for Samuel Meier som Hofapoteker. Sj. R. 20, 144 b. (Tr.: KD. III, 201 f.).

— Miss. til Corfits Ulfeldt. Dr. Laurenberg har efter Kongens Befaling¹ forfærdiget adskillige Landkort over Kongens Rige Danmark og dets underliggende Øer indtil Ejderen. Adressaten skal af disse Kort straks lade nogle af den Størrelse², som han selv³ angiver, stikke ved Kongens Kobberstikker Jahan von de Felde og betale ham derfor. Sj. T. 26, 480 b⁴. K.⁵

— Miss. til Rentemestrene om at betale Annanias Kruse, Indvaaner i Helsingør, efter den underskrevne Kontrakt for den

¹ 11. April 1631.   ² K. har først haft: nogle saa store (rettet til: af den Størrelse), at de i Atlants major gemechlich kan indbindes, og nogle større.   ³ Formentlig Dr. Lauremberg.   ⁴ Tr.: L. Daae: Johan Lauremberg S. 93.   ⁵ K. har oprindelig været dateret 14. Maj.

Spids paa Pibertaarnet¹ paa Kronborg Slot, som hans Formand Hans Brøndmester har forfærdiget paa sin egen Bekostning og som han endnu ikke har faaet Betaling for. Sj. T. 26, 481. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

18. Juni (Kbhvn.). Miss. til nedennævnte Lensmænd om i deres Len straks at lade indkøbe det nedenfor nævnte Antal magre Svin og med det allerførste sende dem til Proviant-huset paa Københavns Slot. Pengene derfor skal de tage af Indkomsten af deres Len og siden føre det til Regnskab. Nemlig: Ventsel Rotkirk (Ringsted Len) 50 Svin, Niels Trolle (Københavns Len), Frederik Urne (Frederiksborg og Kronborg Len) og Frederik Reedtz (Vordingborg Len) hver 40 Svin, Hans Lindenov (Kalundborg Len) 30 Svin, Sigvort Urne (Roskildegaaards Len) og Hr. Claus Daa (Dragsholms Len) hver 25 Svin, Tygge Brahe (Tryggevælde Len) 20 Svin, Mogens Pax (Holbæk Len) og Jørgen Seefeld (Ringsted Klosters Len) hver 15 Svin. Sj. T. 26, 481. K.²

— Miss. til Hr. Tagge Thott [Ottesen] og Hr. Christoffer Ulfeldt. Det berettes, at Peder Hanssen, Tolder i Bergen, har forholdt sig utilbørligt i sin Bestilling, idet han til andet Brug har anvendt over 8000 Rdlr., som er udtaget af Toldkisten og leveret til ham og som han skulde have leveret til Adressaterne. Nu har Christoffer Ifversen, øverste Renteriskriver, og Villum Klinckhammer, Borger i København, kavtioneret for Peder Hansen i hans Bestilling, og da Pengene ikke er betalt til Adressaterne til den bestemte Tid, har nævnte Christoffer Ifversen og Villum Klinckhammer som Forlovere for ham maattet pantsætte til Kongen deres Huse og Ejendom, Gods og Formue, indenbys og udenbys, for at Kongen kan gøre sig betalt deraf, dersom nævnte Penge ikke bliver erlagt til førstkommende Mortensdag, hvilket Pantebrev, læst og paaskrevet, tilsendes dem hoslagt. Dersom disse Penge ikke bliver erlagt nu til førstkommende Mortensdag, skal Adressaterne overtage Chuistoffer Ifversens og Villum Klinckhammers

¹ Sj. T. har: Pebertornet.   ² I K. har desuden været opført Hr. Jost Høg og Hr. Corfits Ulfeldt, dog uden Angivelse af Antallet af Svin; de er atter slettede.

Huse og Ejendom, Gods og Formue, indenbys og udenbys, og beholde det saa længe, til nævnte Penge med al Skade og Rente er erlagt til dem. Sk. T. 6, 364 b.

18. Juni (Kbhvn.). Miss. til Henning Valkendorf om at tilstille Knud Ulfeldt til N., Generalkommissarius, de Ordre og andet Kommissariatsbestillingen vedrørende, som er indgaaet til ham, for at Knud Ulfeldt kan vide at rette sig efter dem. F. T. 5, 32.

19. Juni (—). Aab. Brev, hvorved denne Brevviser Hans Nielsen i Haderslev faar Bevilling til gennem Øresund at føre 56 Jernstykker, som han har tilforhandlet sig i Sverrig og som han vil sende til Flandern. Tolderne i Øresund skal lade disse Stykker passere, naar han har erlagt den tilbørlige Told og Rettighed af dem. Sj. R. 20, 146.

— Aab. Brev om, at alle Skippere, som herefter ankommer til Øresund med Skibe og skal fortolde dér, skal udfærdige en specificeret Fortegnelse over, hvad Slags Varer de har inde, med Prisen vedtegnet for hver Vare især, og overgive den til Tolderne. Sj. R. 20, 146 b.

— Aab. Brev, hvorved Lauridts Pedersen, Kongens Instrumentist, faar sin Genant forbedret med 2 Pd. Rug, 3 Pd. Byg, 3 Fjerdinger Gryn, $\frac{1}{2}$ Td. Smør, 1 Td. Torsk, 3 Lispd. Bergfisk, 4 Svin, 1 Øksen, 8 Gæs og 8 Lam, at leveres ham aarlig af Provianthuset, fra Paaske sidstforleden at regne og indtil videre. Sj. R. 20, 146 b.

— Bestalling for Sigvord Gabrielsen til Kamboe, Befalingsmand over Vernø Klosters Len, som Kaptejn til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 300 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden, fra Bestallingsdagen at regne, at betale af Rentekammeret. Sj. R. 20, 147.

— Instruktion for Københavns Slotsfoged for hvad han har at forrette, dels i Særdeleshed, dels efter Slotsherrens Befaling. Sj. R. 20, 148. Orig. i D. Kanc. Diverse Breve, Dokumenter og Akter sagligt ordnede II, 2, Sjælland. (Tr.: CCD. V, 45 f. KD. III, 202 f.).

— Aab. Brev om Anmeldelse af Fremmede, som kommer til København. Sj. R. 20, 149 b. (Tr.: CCD. V, 44 f. KD. III, 204).

19. Juni (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christian Friis, Kansler. Da det berettes, at der er Mangel paa Smaaamønt i Kongens Lande, har Kongen besluttet igen aarlig at lade slaa Smaaamønt for et vist Beløb. Han skal undersøge, hvilke Sorter der er størst Mangel paa, og indsende Betænkning til Kongen om, hvilke Sorter og hvor meget omtrent aarligt der behøves. Sj. T. 26, 481 b. K.

— Lignende Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt, Statholder, Hr. Claus Daa og Hr. Just Høg. Sj. T. 26, 481 b. K.

— Miss. til Dr. Thomas Fincke og M. Niels Pofvelsen om, at Pengene til Regenskirkeens Bygning efterhaanden skal leveres til Bygningsskriveren. Sj. T. 26, 481 b. K. (Tr.: KD. V, 219).

— Miss. til Bispen og de Højlærde i København om M. Simon, tyske Kapellan¹. Sj. T. 26, 522. (Tr.: KD. V, 219).

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Han skal straks med det Allerførste sende en Postvogn over til Nykøbing til Kongens Søn Prinsen, som skal have den med sig til Fyrstendømmet Holstein. Adressaten skal ordne det saaledes, at den kan være færdig og følges med to af Kongens Rustvogne, som ogsaa bliver sendt dertil. Sj. T. 26, 481 b. K.

— Miss. til Hr. Just Høg. Af hosføjede Indlæg kan han se, hvad Dr. Christianus Matthiæ, forrige Professor Theologiæ paa Sorø, mener at være berettiget til at faa betalt af ham paa Akademiets Vegne. Saafremt han befinder, at Dr. Christianus Matthiæ er berettiget dertil, skal han lade denne faa, hvad Stedets Lejlighed tillader og andre har faaet. Sj. T. 26, 482. K.

— Miss. til Tolderne i Sundet Hermand Holst og Giedert Bram. Denne Hermand Kock har berettet, at der fra Sverrig til Øresund er ankommet 172 Jernstykker, som skal til Amsterdam, og har begæret, at de maa passere gennem Sundet. De skal lade dem passere. Sj. T. 26, 483. K.

Miss. til Jokim Beck. Da der hos afdøde Mickel Berntsen, Tolder i Christiansstadt, er indsat noget af Fru Vivike

---

¹ M. Simon Hennings, Andenpræst ved St. Petri tyske Kirke i København.

Griis's Gods, som er tilvurderet Kongen, skal han modtage samme Gods fra Tolderens Enke og sende det til Kongens Renteri med den derover optagne og underskrevne Fortegnelse og Vurdering. Saafremt noget af samme Gods er forrykket eller forkommet, skal han af Enken modtage Vederlag derfor i rede Penge efter Vurderingen og ligeledes sende dem til Renteriet. Sk. T. 6, 365.

19. Juni (Kbhvn.). Miss. til Hr. Frederik Reedtz og Tygge Brahe. Da Eiler Urne til Gundislefholmb, Befalingsmand over Bratsberg Len, har begæret efterskrevne Roskilde Kapitels Gaarde, nemlig 2 Gaarde¹ i Hellemagle By og Sogn og 1 Gaard i Trelose, alle i Tybjerg Herred, 1 Gaard i Øllerup og 1 Gaard i Lund i Vallensved Sogn, 3 Gaarde i Vembløse og 1 Gaard i Kalkerup, alle i Flakkebjerg Herred, og 1 Gaard i Testrup By og Sogn i Ringsted Herred, alt i Sjælland, til Mageskifte for 2 Gaarde i Østrup i Kalundborg Len, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Kapitlet ved Roskilde Domkirke at lade nogen give Møde ved Besigtelsen, naar det advares derom, paa Kapitlets Vegne og give til Kende, hvad det har at bemærke. Sj. T. 26, 482. K.²

— Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt og Henrik Ramel. Da Fru Soffia Rantzau, Enke efter Mogens Gyldenstjerne til Fultofte, har begæret Nanes³ og 1 øde Gaards Sted i Fultofte Sogn i Froste Herred i Skaane til Mageskifte for 2 Gaarde i Hegenis⁴ i Froste Herred, skal de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. De skal underrette Lensmanden [Gunde Rosenkrantz], under hvem Godset ligger, om, naar Besigtelsen skal foretages, for at han eller hans Fuldmægtig kan give Møde. Sk. T. 6, 365 b.

— Miss. til Gunde Rosenkrantz om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. Sk. T. 6, 366 b.

---

¹ Der nævnes ikke Gaardenes Antal, men kun Beboernes Navne.
² K. har først været dateret 4. Maj, ligesom Miss. til Kapitlet om samme Sag (se ovfr. S. 736), men dette er rettet til 19. Juni.   ³ Nunnæs, Fultofte S., Froste H.   ⁴ Hegnød, Froste H.

19. Juni (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Hr. N. N.¹, Sognepræst til Stenstrup Sogn, for sit Kalds Ringheds Skyld for Fæste og sædvanlig Afgift maa faa den første Tiende, som bliver ledig i Nyborg Len og som han kan være tjent med, at beholde, saa længe han betjener samme Kald, dog Kongens forrige Breve uforkrænket. F. R. 4, 199.

— Aab. Brev, hvorved Fru Anne Brahe, Eiler Qvitzovs, til Elvad², for Fæste og sædvanlig Afgift faar Bevilling paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Harslef³ Sogn i Skovby Herred, hvoraf Eiler Qvitzov har den ene Part og Jens Madsen i Bogenste⁴ den anden Part, endvidere af Vifling Sogn, hvoraf Eiler Qvitzov har den ene Tiende og Jens Madsen den anden, og af Røsling Sogns Tiende i Gudme Herred, hvoraf Eiler Qvitzov har begge Parter, efter Eiler Qvitzovs og Jens Madsens Død og naar de bliver ledige. F. R. 4, 199 b.

— Miss. til Sten Bilde. Da Eiler Qvitzov til Elvid har begæret nogen Kronens Bønder tilhørende Jord i Harsløf og Fasbyll⁵ i Skovby Herred i Rugaards Len mod Vederlag i Jord, der ligger i deres egne Marker og bedre belejlig for dem, skal Sten Bilde, saafremt Kronens Bønder vil være tilfreds med Mageskiftet, snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt fornævnte Jord for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. F. T. 5, 32 b.

— Kgl. Konfirmation paa det af Peder Nielsen og Jacob Lerke, Borgere og Kirkeværgere i Nyborg, med Samtykke af Borgemestre og Raad sammesteds udstedte Skøde til Fru Karen Krabbe, Enke efter Jahan Friis til Løigtved, paa et stedsevarende Begravelsessted i Nyborg Kirke, som ligger ved den søndre Side af Koret og strækker sig 10 sjællandske Alen i Længden fra den Østre Ende inden Kirkemuren og i Bredden fra Korsmuren til den søndre Kirkemur 7 Alen og 3 Kvarter over Jorden. F. R. 4, 199 b.

— Miss. til Jørgen Brahe, Henning Valkendorf, Gregers Krabbe og Sten Bilde. Hvad Eylers Bilde har søgt hos Kongen,

¹ F. R. har en aaben Plads til Navnet. Der maa antagelig være ment Peder Nielsen Falster. ² Elvedgaard, Veflinge S. ³ Haarsløv. ⁴ Bogense. ⁵ Farsbølle, Haarsløv S., Skovby H.

kan de se af hosfølgende Indlæg. De skal forhandle mellem dem om, at Kreditorerne skal levere Fru Anne Bilde og Eyler Bilde en Fortegnelse over, hvad de oppebærer af Bøndernes Landgilde og lader sig nøje med det, som Jordebogen indeholder, endvidere at der ikke paa Godset indsættes nogen uvederhæftig til Fortræd og Skade for dem, naar Godset derefter bliver forarmet og øde. Endvidere skal de forhandle mellem dem om Gaardens Bygfældighed og hvad Trætte der ellers kan være eller opstaa mellem dem, saa de selv engang kan komme til Rolighed. F. T. 5, 33.

19. Juni (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Hr. Jens Lauritsen Mariager, Sognepræst til Viby og Thisinge¹ Sogne, har berettet, at Landgilden, Korn- og Kvægtienden samt Ægt og Arbejde af Thisinge Annekspræstegaard altid har fulgt saavel hans Formænd som ham selv i en 16 Aars Tid, hvorfor han har begæret Kongens Konfirmation herpaa. Da Erik Grubbe til Tiele, Befalingsmand paa Aarhusgaard, har afgivet en Erklæring om, at fornævnte Ægt og Arbejde altid har fulgt Præsten, konfirmerer Kongen herved, at fornævnte Landgilde, Korn- og Kvægtiende samt Ægt og Arbejde af nævnte Annekspræstegaard herefter skal følge Hr. Jens Lauritsen Mariagger. J. R. 9, 399 b.

— Miss. til Malte Juul [Bøvling Len]. Der tilsendes ham nye Underretninger, som han hidtil endnu ikke har faaet, om Mordsagen i hans Len. Han skal med Flid søge at faa yderligere Kundskab i samme Sag, for at saadan gudsfor-gaaen Ugudelighed kan blive straffet. Det skal foreholdes hende, hvad hun vil bejae eller benægte af de Omstændigheder, som Margrette Nielsdatter og Anne Jepsdatter tier om. De skal konfronteres med hverandre, og det skal foreholdes hende, hvorvidt hun fulgtes med dem ud af Gaarden, da de hørte Skud-det; om Birgitte Johansdatter gik foran og hun med Margrette efter; om hun saa Madts Christensen og hvad han sagde; hvad Ord de havde sammen; naar Christen Christesen kom til dem og hvad han gjorde; hvor de fik den Baare fra; om der var en Baare i Gaarden; om Madts Christensen var i Gaarden den Dag; hvad han sagde, og hvad hun svarede, og hvorfor

¹ Viby og Tiset, Ning H.

hun ikke klagede paa ham og bebrejdede ham det; om Madts Christensen var i Gaarden den Nat og den Nat laa alene inde hos hende; om han vaagede over Liget; om han var nogle Dage i Gaarden, efter at Drabet var sket; om hun lod den sorte Hans Nessøns Klædning bære til Madts Christensen; om hun havde solgt den til ham eller givet ham den; hvorledes Madts Christensen fik den brune Hoppe og hvorfor hun lod ham ride bort med den; om hun talte med de to Kvindfolk, før de skulde til Tinge og vidne deres Sandhed. De Svar, som hun giver herpaa i Overværelse af Præsten, Fogden og andre Godtfolk, skal optegnes af Tingskriveren. Siden skal samme Spørgsmaal paany stilles hende til Tinge. Adressaten skal gøre sit Bedste for at faa fat i den Christen Christesen, lade ham eksaminere om alle de Poster, hvortil han har været med, og lade hans Svar optegne paa samme Maade. Endvidere skal han lade undersøge, paa hvad Tid Madts Christensen er kommet til sin Faders Gaard efter den Nat, da han skal have ligget hos Birgitte Johansdatter, og overhovedet, hvad han kan søge og betænke¹ i samme Sag til dens Udførelse. J. T. 10, 107. K.

19. Juni (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Urne. Da det berettes, at Krigsfolket i Jylland somme Steder er indkvarteret videre end de det kan taale², tillader Kongen, at han udvider samme Kvarter, eftersom Lejligheden udkræver. J. T. 10, 108 b. K.

— Miss. til Erik Grubbe. Hvad denne Enke har andraget Kongen om, kan han se af hosfølgende Indlæg. Han skal hjælpe hende til Rette, saa at hendes Kreditorer lader sig betale, medens hun endnu har Evne dertil, af det, som hun kan udlægge til dem, og derimod forskaaner den lille Ejendom og Bygning, i hvilken hun opholder sig med sine 11 faderløse Børn. Derhos skal han advare Kreditorerne om det ubillige i at paa-regne hende nogen Renter eller Skade fra den Tid, da hun har tilbudt at betale og Kreditorerne ikke har villet modtage Betalingen. J. T. 10, 108 b.

¹ J. T. har: bemærke.   ² Formodentlig at forstaa saaledes, at der somme Steder er indkvarteret mere Krigsfolk, end Befolkningen kan taale.

30. Juni (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Roland Crapey beskikkes til Bewinthebber over Ostindisk Kompagni. Sj. R. 20, 150 b. (Tr.: KD. III, 204).

— Lignende aab. Breve, hvorved Borgemester Jacob Mickelsen og Johan Bram¹ beskikkes til Bewinthebbere over Ostindisk Kompagni. Udt. i Sj. R. 20, 150 b. (Tr.: KD. III, 204).

— Aab. Brev, hvorved Villum Leyel beskikkes til Bogholder² ved Ostindisk Kompagni. Sj. R. 20, 151. (Tr.: KD. III, 205).

— Miss. til Borgemestre og Raad i København³ om Plankeværket om Hans Mandixens Have udenfor Vesterport. Sj. T. 26, 483 b. K. (Tr.: KD. V, 219 f.).

— Miss. til Hr. Just Høg om at optage Morten Simensen, Hendrik Thomesens Søn, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 483.

— Miss. til Rentemestrene. Da Arvingerne efter Fru Thale Ulfstand⁴ og efter Strange Madtsen og Søfren Søfrensen⁵ tit og ofte har faaet Kongens Restancebreve⁶ paa, hvad de resterer med i Rentekammeret, og Kongen erfarer, at der ikke er noget at faa hos dem, skal Rentemestrene slette dem i Restancebogen paa Rentekammeret. Sj. T. 26, 483 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Kongen har for nogen Tid siden ladet gøre Arrest i alle de Tilgodehavender, som Maren, Enke efter forrige Provianskriver Jacob Thome-

¹ KD. har ved en Fejllæsning: Johan Brun.   ² Sj. R. har i Overskriften: Participant.   ³ I K. har Brevet først været stilet til Hr. Corfits Ulfeldt, Statholder, og Brevet begyndte med Ordene: Eftersom Borgemestre og Raad her udi vor Købstad København har ladet foredrage o. s. v.   ⁴ Thale Ulfstand Holgersdatter († 1604), Enke efter Povl Laxmand Pedersen († 1557), havde været forlenet med Helnekirke Klosters Len 1585—1604. Om Restancen se Miss. af 17. Jan. 1629 til Frans Rantzau.   ⁵ Strange Madsen, Raadmand i København, og Søren Sørensen, Borgemester og Tolder i Bergen, skyldte Kongen 918 Gylden i Afgift af færøiske Varer; se Miss. 27. April 1627 til Fogden paa Færø. Desuden skyldte Søren Sørensen Kongen 5000 Rdlr.; se Miss. af 25. Septbr. 1635 til Jens Bielke.   ⁶ Breve om Restancer.

sen, har at fordre. Dersom det befindes, at noget af hendes Tilgodehavende staar hos nogen, som i Mellemtiden kunde blive uvederhæftig, skal de straks sørge for, at dette uviste Tilgodehavende indkræves og hensættes paa Raadstuen eller hos Byfogden „paa en Ret“, og hjælpe hende til Rette hos hendes Kreditorer, saa at de bliver tilfredse¹, indtil Sagen er kommet til en endelig Ordning med Kongen, da de siden er deres Ret lige nær i det, som bliver tilovers. Sj. T. 26, 484.

20. Juni (Kbhvn.). Miss. til de Højlærde i København om at tage Syn paa de sidste Aars Vedligeholdelsesarbejder paa Vor Frue Kirke. Sj. T. 26, 484. K. (Tr.: KD. V, 220).

— Miss. til Hr. Christoffer Urne. Han har for nogen Tid siden efter Kongens Anordning oppebaaret en Sum Penge i Norge til Ranson af de norske og islandske Fanger, navnlig af dem, der er anholdt i Tyrkiet. Han skal snarest lade denne Sum indbringe og først overføre 10,000 Rdlr. deraf til Amsterdam paa Veksel til den Købmand, med hvem Kongens Resident i Haag Tancke akkorderer om at løse dem fri. Resten skal han indtil videre holde i Beredskab hos sig. No. T. 6, 440. (Tr.: NRR. VI, 594).

5. Juli (Glückstadt). Pas for Jockum Guttke af Itzehoe til Sverrig og tilbage, da han med det allerførste agter at begive sig til Sverrig med nogle Købmandsvarer og bruge Købmandskab dér. J. R. 9, 402 b.

10. Juli (—). Aab. Brev om Forhøjelse af Kursen paa Goltgylden til 8 Mark danske. Sj. T. 26, 484 b. (Tr.: CCD. V, 47).

— Miss. til Lensmændene i Danmark og Norge om at lade ovenstaaende aabne Brev om Goltgylden læse paa de tilbørlige Steder og siden paase dets Overholdelse. Sj. T. 26, 484 b. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

14. Juli (—). Aab. Brev, hvorved Ritmester Henrik Bibo faar Bevilling til fra Danmark at udføre 15 Øksne, som han har tilforhandlet sig i Jylland. J. R. 9, 403.

15. Juli (—). Miss. til Otto von Termo om at lade

¹ Holder sig i Ro, ikke foretager sig noget.

Augustinus Ebbel for Betaling faa 3 Daadyr i Koldinghus Len. Udt. i Sj. T. 26, 484 b.

15. Juli (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Augustinus Ebel faar Bevilling til at skænke Vin til sin Datters Bryllup. Udt. i F. R. 4, 200 b.

— Aab. Brev, hvorved Jomfru Rigitse Galt faar Bevilling til herefter at være sin egen Værge, selv oppebære Oppebørslen af sit Gods og gøre sig det saa nødtørftigt, som hun kan; dog maa hun ikke afhænde noget af sit Gods, uden at det sker med hendes rette Værges Raad og Samtykke. J. R. 9, 403.

— Lignende aab. Brev, hvorved hendes Søster Jomfru Mergrette Galt faar Bevilling til at være sin egen Værge. Udt. i J. R. 9, 403 b.

— Miss. til Ernst Normand. Thomas Pedersen i Piested¹ i Holmans Herred i Koldinghus Len har berettet, at han forrige Aar har fæstet en Gaard i fornævnte Piestrup, som en Mand, ved Navn Mads Jacobsen, beboede. Denne Gaard var blevet fra-dømt Mads Jacobsen ved Herredsting og Landsting, fordi han havde ladet den forfalde, men Thomes Pedersen beretter nu, at Mads Jacobsen forholder sig modvillig mod Lands Lov, trænger sig ind hos Thomes Pedersen og gør Ild i en Lade, i hvilken dennes Korn skal ligge, foruden andet utilbørligt. Af Ernst Normands Erklæring ses det, at det forholder sig som angivet, og at samme Person i nogle Aar ikke har villet gøre Ægt og Arbejde og heller ikke har kunnet stille nøjagtig Borgen for at ville genopbygge Gaarden, som han har ladet forfalde. Ernst Normand skal tilholde Mads Jakobsen straks at gøre Gaarden ryddelig for den anden og holde sig aldeles borte fra den, saafremt han ikke vil straffes. J. T. 10, 110.

16. Juli (—). Miss. til Erik Ottesen. Naar der sker Henvendelse til ham hermed, skal han modtage paa Bremerholm disse to Fanger, nemlig Hendrik Ranneman og Dirik Gertsen af Stenborg Amt i Fyrstendømmet Holstein, som er dømt til Holmen. Sj. T. 26, 485.

---

¹ J. T. kalder det skiftevis Piested og Piestrup.

16. Juli (Glückstadt)¹. Miss. til Knud Ulfeldt, Krigskommissarius, om at betale Borgemestre og Raad i Oldesløe 125 Rdlr., som Oberstløjtnant Pouel Sehested har fortræret dér, siden igen trække dem fra hans Gage og føre det til Regnskab. J. T. 10, 117 b. K.

17. Juli (—). Aab. Brev, hvorved Hr. Friderich, Hertug til Brunsvig og Lyneborg, postuleret Coadjutor i Radtzeborg Stift og udvalgt Domprovst til Stift Bremen, faar Bevilling til ved sin Fuldmægtig fra Danmark at lade udføre 60 Heste af den i Kongens Forordning fastsatte Størrelse, dog at han først udgiver den sædvanlige Told deraf til Kronen. J. R. 9, 403 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Jockum Høcher faar Bevilling til fra Danmark at udføre 30 Øksne, som han har tilforhandlet sig dér, dog at han først udgiver den tilbørlige Told og Rettighed af dem. J. R. 9, 404.

— Lignende Bevilling til Andres Alvart til at udføre 30 Øksne. Udt. i J. R. 9, 404.

19. Juli (—). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt om at lade Bent Svendsen, Skipper paa Kongens Skib Gakmed, faa en Skibsladning Tømmer fra den nedbrudte Store Ladegaard ved Frederiksborg Slot. Han skal føre det til Fæstningen Glückstadt. Sj. T. 26, 485.

— (Kbhvn.). Miss. til Hr. Palle Rosenkrantz. Det berettes, at Kongens Moder for nogen Tid siden har givet afdøde Henrik Fyren den unge Privilegium og Eneret paa at skænke Rhinskvin i Nykøbing, og at hans efterladte Hustru endnu tilholder sig denne Frihed, uanset at hun igen har forandret sig med en Mand, ved Navn Jørgen Fingerling, uden at det vides, om hun har erhvervet sig nogen særlig Benaadning derpaa, siden hun igen er blevet gift. Da nu Kongens Søn Prinsens Vinskænk, ved Navn Knud Bentsen, har andraget om samme Benaadning dér i Byen, skal Adressaten først skaffe sig Underretning om, hvorledes det er gaaet med samme Privilegium efter Henrik Fyrens Død, og snarest indsende Erklæring til Kancelliet baade om, hvorvidt de privilegerede har holdt saa god, uforfalsket Vin,

¹ Indført mellem 6. og 17. August.

at ingen billigt kan besvære sig over den, og om, hvorvidt fornævnte Knud Bentsen kan faa denne Benaadning uden Skade for andre, samt om, hvorvidt der ellers er nogen dér, som er privilegiert. Sm. T. 6, 488.

19. Juli (Glückstadt). Miss. til Gregers Krabbe. Afdøde Hr. Albret Skeel, forrige Lensmand paa Riberhus Slot, har faaet Befaling¹ til at give Møde ved Besigtelsen af det Gods i Riberhus Len, som Christofer Hvas til Henegaard, Embedsmand paa Ørum Slot, har begæret til Mageskifte. Da Hr. Albret Skeel i Mellemtiden er afgaaet ved Døden, skal Gregers Krabbe eselv eller ved sin Fuldmægtig give Møde paa Kongens Vegn ved samme Besigtelse og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 10, 110 b.

20. Juli (—). Miss. til Ifver Vind. Kongen har for nogen Tid siden² befalet Hendrik Lange til Oldager og Hertvig Sax til N.³ at besigte Lundens Slot og fastslaa, hvad Skade der er sket paa Husene i Borggaarden, Ladegaarden, Staldgaard og Plankeværket i den store Storm nogle Dage før St. Mortensdag. Denne deres Besigtelse har Ifver Vind nu indsendt til Kancelliet og har begæret at faa at vide, om han skal lade Bygningerne reparere og tage Pengene dertil af Lenets Indkomst, hvorefter de siden skulde godtgøres ham i Renteriet. Han skal efter Besigtelsen lade samme Huse istandsætte, baade Borggaarden, Ladegaarden, Staldgaarden og Plankeværket dér omkring, og tage Pengene dertil af Lenets Indkomst, hvilket siden skal godtgøres i Renteriet. Ligeledes tillader Kongen, at det, som han allerede selv har anvendt derpaa, maa godtgøres ham i Renteriet. J. T. 10, 111 b. K.

— Miss. til Ernst Normand. Nogle fattige Folk fra Meckelenburg har indgivet Supplikation til Kongen om nogle Faar og Geder, som de har tilforhandlet sig i Jylland og han paa Kongens Vegne har taget i Arrest, og som de begærer maa passere, mod at de erlægger Tolden. Kongen tillader ikke, at disse Faar og Geder passerer, men de, der findes i Kolding og dér omkring, maa sælges til Bedste for

¹ 15. Marts 1639.   ² 19. Jan. 1639.   ³ J. T. har en aaben Plads til Gaardens Navn, som Skrивeren ikke har kunnet læse i K., hvor der synes at staa Suanntte eller Suanntte.

samme Personer. Da de beraaber sig paa, at Tolderen samme-
steds har ladet sig forlyde med, at han nok vilde tilstede, at de
maatte udføre disse Dyr, og at de derved er blevet bedraget til
at indkøbe dem, skal Ernst Normand skaffe sig Underretning
derom, og dersom det befindes at være rigtigt, skal han tilholde
Tolderen at erstatte dem al den Skade, som de har lidt derved.
J. T. 10, 112. K.

20. Juli (Glückstadt). Miss. til Hr. Jørgen Urne. Borge-
mestre og Raad i Ribe har paa Borgernes Vegne berettet, at
der er blevet paalagt dem Indkvartering af 2 Kompagnier,
som nu har været indkvarteret dér i nogen Tid til stor Besvæ-
ring for dem, og de klager over, at de ikke længer kan holde
de to Kompagnier Ryttere, fordi der ikke er Staldrum dér i
Byen til saa mange Heste. Desuden fremsætter de ogsaa ellers
adskillige andre Besværing, som han selv videre kan er-
fare, og begærer derfor at maatte blive forskaonet for det ene
Kompagni. Han skal lade det ene Kompagni indkvartere
paa et andet Sted, enten i Varde eller et andet Sted, hvor
det synes ham bedst, for at Byen ikke skal blive besværet for
meget over sin Evne. J. T. 10, 112 b. K.

23. Juli (—). Instruktion for Peder Friis, Kaptejn
paa Kongens Skibe Christians Ark og Gakmed, paa den ham
befalede Rejse. Han skal med forskrevne to Skibe straks be-
give sig til Norge ind til Drammen og dér indtage en Skibs-
ladning Danmarksdel i Christians Ark og en Skibsladning
Master i Gakmed. Saafremt han ikke kan faa fuld Skibsladning
af Master, skal han i Gakmed indtage saa mange Danmarks-
deler, at Rummet bliver fuldt, hvorefter han skal levere dem
til Glückstadt. Peder Friis skal give nøje Agt paa, at Skibene
faar fuld Ladning, og at der ikke indtages noget Vrag. Kongen
medgiver ham Missive til Statholderen i Norge til dennes Under-
retning. Sj. R. 20, 152.

— Aab. Brev om, at Henrik Brockdorf til N. fra
Gulland maa lade udføre 60 Bjælker, hver 23 Alen lang,
og 60 Sparrer, hver 20 Alen lang, dog for tilbørlig Told og
Rettighed. Sk. R. 5, 301 b.

25. Juli (—). Miss. til Hr. Christian Friis. Roland Crappe
har ladet sig forlyde med, at det ostindiske Kompagnis
Fremgang kunde iværksættes bedre, end den er begyndt,

men da han mener, at det ikke kan nytte at forhandle med Kompagniet derom, skal Adressaten tale med ham og faa at vide, paa hvilken Maade det kunde begyndes til Nytte og Fordeel for Kompagniet, og underrette Kongen derom. Sj. T. 26, 485. K.

25. Juli (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Hr. Christoffer Ulfeldt faar Bevilling til at lade sin Søn afdøde Ofve Ulfeldts Lig staa 3 Uger længer over Jorden, end Forordningen tillader. Udt. i Sk. R. 5, 302.

27. Juli (—). Aab. Brev, hvorved Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand over Bornholm, faar Bevilling paa at udnytte den af ham udgravede Stensaa med Møller og Fiskeri. [Ensyldende med Bevilling for samme af 27. Maj 1639]. Sk. R. 5, 302.

29. Juli (—). Miss. til Axel Urup. Naar der sker Henvendelse til ham hermed, skal han lade disse fire Soldater af Major Pettersens Kompagni tage i god Forvaring, indtil der til Christianpris ankommer Skibe, der kan føre dem til Korsør, hvorfra Ventsel Rotkirk har faaet Befaling til at føre dem til Bremerholm. Sj. T. 26, 485 b.

— Miss. til Ventsel Rotkirk om straks at sende ovennævnte fire Soldater i god Forvaring til Bremerholm, hvor de skal slaas i Jern. Sj. T. 26, 485 b.

— Miss. til Erik Ottesen. Naar der sker Henvendelse til ham hermed, skal han straks lade disse fire Soldater, som har tjent under Major Pettersens Kompagni, slaa i Jern paa Bremerholm. Sj. T. 26, 485 b.

31. Juli (—). Aab. Brev, hvorved denne Morten Mickelsen, Borger i Køge, som agter at gøre Brylluppet mellem M. Johan Fredrik, Rektor for Skolen i Roskilde, og Maren Christensdatter, Datter af afdøde M. Christen¹, forrige Sognepræst i Køge, faar Bevilling til at skænke Vin og indbyde flere Folk, end Forordningen tillader. Sj. R. 20, 152 b.

—² Mageskifte mellem Niels Nielsen, Borger i Skel-skør, og Kronen. Sj. R. 20, 153. Orig. (Se Kr. Sk.).

¹ Mag. Kristen Lavridsen Glob († 1633).   ² Sj. R. har i Hovedbrevet som Dateringssted: København, i Genbrevet, ligesom Orig.: Glückstadt.

31. Juli (Glückstadt). Miss. til Christoffer Trønner, Hans Haumand, Jacob Hybertsen og Jahan Kruse. Bartholomæus Haagensen, Borger i København, har berettet, at afdøde Villum Mortensen, Peder Svendsen og Ifver Pedersen i Helsingør, Hans Mandixen og Jørgen Berentsen, Indvaanere i København, og Hans Pedersen og David Pedersen, Borgere i Helsingborg, har været Redere for et Skib, kaldet Chronborg, som Skipper Jacob Jansen Smidt førte og som indbragte en anselig Sum Penge, men at samme Skipper ikke har givet Rederne noget rigtigt Regnskab eller Forklaring paa, hvor meget der var fortjent eller hvem der havde deres fælles Penge, fra 1626, da han sejlede fra Danmark, og til 1631, da han ankom til Holland. Bartholomæus Haagensen paatog sig da den 18. Juni 1631 at skaffe og fik ogsaa Kongens Pas og Skrivelse til Prinsen i Holland, og med stor Omkostning og langvarige Forhandlinger er det bragt saa vidt, at Skipperen endelig i Amsterdam maatte overlevere til Bartholomæus et Regnskab og alle Villom Mortensens og Peder Svendsens Vekselbreve paa mange tusend Gylden, som de bægge havde trukket, uden at de andre Redere vidste det mindste derom. Derefter fik de Kongens Missive af 7. Januar 1635 til Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup og Hr. Hendrik Hvittfeldt til Lilløe, Embedsmænd paa Helsingborg og Landskrone Slotte, som Kommissarier i denne Sag, men disse viste denne Sag fra sig, fordi der var Regning og Skibsparter paa Tilgodehavendet, hvorefter det blev overdraget Adressaterne at tage Skipperens Regnskab og Vekselbreve for sig og likvidere mellem Parterne, saa at hver af Participanterne kunde vide, hvor meget der tilkom hver af dem med Rette og hos hvem deres Penge fandtes, og de indstævnte da den 7. Juli Participanterne for sig til Likvidation. I deres Likvidation skal der findes indført Register over Bartholomæus's Fortæring, men ikke nogen Afgørelse om, hos hvem han skulde søge Erstatning for Udgifterne paa denne Rejse, og dette findes endnu hos dem. Hans Rejse er sket til stor Gavn og Underretning for alle Rederne. Da Adressaterne ikke har afgjort denne Post, befales det dem endelig uden videre Forhaling at tage for sig nævnte Bartholomæus's Fortæringsregister, som de endnu har hos sig, og afgøre og beregne, hvor meget og hos hvem Bartholomæus

Haagensen bør søge Erstatning, da hele Sagen ellers er afsluttet undtagen denne ene Post. Sj. T. 26, 486.

1. Aug. (Glückstadt). Oprejsningsbrev for denne Mette, Enke efter Niels Hansen i Jedsted, til, som om Gerningen nylig var sket, at forfølge Sagen om Drabet paa hendes Mand. Hun har berettet, at hendes afdøde Husbonde for rum Tid siden er blevet slaaget af en ung Karl, ved Navn Jørgen Jessen, i Jedsted, at han nogen Tid efter døde af dette Slag, og at hun ikke i rette Tid efter Loven har tilkendegivet Sagen til Tinge, hvorfor Sandmændene ikke vil sværge, førend Kongen har udstedt Oprejsning i Sagen. J. R. 9, 404.

— Miss. til Knud Ulfeldt, Krigskommissarius, om at levere Øverste Jens Hadersløf 500 Rdlr. paa den Akkord, som er gjort med ham, og føre det til Røgnskab. J. T. 10, 116. K.

2. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at et af Børnene af Claus Mule, Indvaaner i Odense, hvem Kongen har bevilget en Kronen tilhørende Lykke udenfor Odense, som hans Forfædre altid har haft og hvoraf han aarlig holder Rostjeneste til Rigets Forsvar, efter hans Død maa nyde samme Lykke for den samme Rostjeneste, som deres Fader har gjort deraf. F. R. 4, 200 b.

3. Aug. (—). Miss. til Frants Pogwisch. Kongen har befalet Ditlef von Reventlow til Redtz, tysk Kansler og Hofraad, og Olluf Brockenhuus, Sekretær, at anstille Undersøgelse om, hvorledes det er gaaet til, da afdøde Otte Rosenkrantz blev stukket ihjel i Rendsborg¹. Da det berettes, at to af Adressatens Folk har været til Stede, da det skete, skal han tilholde dem at møde tilkommende Mandag for Ditlef von Reventlow og Olluf Brockenhuus og dér meddele, hvad der er dem vitterligt derom. J. T. 10, 116. K.

4. Aug. (—). Ordinans for Kaptejnerne paa Snarensvend, Krongalej, Marstrandplage og Skipperen paa Linden. De skal dele sig i to Dele, saa et af Skibene altid er til Stede ved Glückstadt, det ene paa Rheden, det andet bag Krudsand, medens de andre to skal sejle ned til Skaartønden og tilbage

¹ Han blev dræbt i en Duel med Hans Rantzau den 7. Juli 1639 i Rendsborg.

igen, saa at der altid, saa længe Sommeren varer, ligger to Skibe stille her, medens to sejler mellem Glückstadt og Skaartønden. Sj. R. 20, 155 b.

4. Aug. (Glückstadt). Miss. til Hr. Mogens Kaas og flere¹. De har tilforn faaet Befaling til at bilægge i Mindelighed eller afgøre ved Dom en Trætte, der er opstaaet om en Gaard, kaldet Nedergaard, paa Langeland, mellem Klaus Brockenhuus til Broholm, Landsdommer i Fyen, og Fredrik v. Buchwald til Rostrup, Oberstløjtnant, som Fuldmægtig for afdøde Klaus von Buchwalds Arvinger. Da det berettes, at denne ikke er efterkommet, fordi Frederik Markdanner, som skulde have været sammen med dem i denne Kommission, i Mellemtiden er død², gives der dem Befaling til igen at mødes i Odense den 19. August førstkommende, bilægge Tvistighederne mellem Parterne i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted. F. T. 5, 33 b.

6. Aug. (—). Miss. til Marquort Rantzau. Det er Kongens Vilje, at Bortførelsen af Liget af hans afdøde Kaptejn-løjtnant Otte Rosenkrantz fra Rendsborg skal ske med samme Ceremoniel, som efter Krigsbrug anvendes med en saadan Officers Lig. J. T. 10. 116 b. K.

— Miss. til Generalkrigskommissær Knud Ulfeldt om, at han med det første skal gøre Afregning med Marquor Rantzau, Generalmajor og Befalingsmand paa Handrow Gaard, hans Officerer og Stabspersoner. J. T. 10, 117. K.

8. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved Staphen Rodes Enke faar Bevilling til „i lige Maader“ at gøre sin Datters Bryllup³. Udt. i F. R. 4, 200 b.

10. Aug. (—). Miss. til Jokim Beck. Da Christian Sinklar til Sinklarsholm har begæret Kronens, Kirkens og Biskoppens Part af Tienden af Stouby og Sandby Sogne for rimeligt Fæste og Afgift, skal Jokim Beck fæste ham disse Tiender, da

---

¹ Se 4. Maj 1639.   ² † 7. Juni 1639.   ³ Udt. er skrevet sammen med Bevillingen af 15. Juli for Augustinus Ebel til at skænke Vin til sin Datters Bryllup.

de tilforn i rum Tid har fulgt dem, som havde Sandbygaardt, og da han tilbyder at forbedre den aarlige Afgift til Kirkens Bedste af Stoby Sogn med 9 Pd. Byg og Rug, eftersom Bønderne i dette Sogn har tilbudt at give saa meget, og at forbedre Sandbye Tiende med $\frac{1}{2}$ Pd. Korn. Sk. T. 6, 366 b.

11. Aug. (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved afdøde Jørgen Fyrens Enke faar Tilladelse til at skænke Vin og indbyde flere til sin Datters Bryllup, end Forordningen tillader. Sj. R. 20, 155 b. (Tr.: KD. III, 205).

— Aab. Brev, hvorved Kongen stadfæster Bortforpagtningen af Akcisen af fremmed Øl i København til Peder Mortensen, Raadmand i København, og Christoffer Hansen, Borger sammesteds. Sj. R. 20, 156. (Tr.: KD. III, 205 ff.).

12. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved Axel Urup¹, bestalter Oberst og Ingeniør over Fæstningen Christianpris, faar Bevilling til i Danmark at købe 100 Øksne og udføre dem derfra, dog for den tilbørlige Told og Rettighed. J. R. 9, 404 b.

13. Aug. (—). Miss. til Erik Ottsen om, naar der sker Henvendelse til ham hermed, da at modtage denne Fange fra Koldinghus Len og straks lade ham slaa i Jern. Sj. T. 26, 487.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Han har begæret at blive forløvet sidst i August eller engang i September paa nogen Tid ned til Danmark for dér at skifte efter sin afdøde Moder² og Broder³ med de andre Arvinger. Kongen bevilger, at han i nogen Tid maa begive sig herved, dog at han først sørger for, at intet forsømmes dér paa Landet i hans Fraværelse. Sk. T. 6, 367.

14. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved M. Peder Pedersen, Sognepræst til Sortebrødre Kirke i Viborg, faar Bevilling til at lade gøre Arrest paa en Mand, ved Navn Niels Jensen, og hans Gods og Formue, hvor han kan opspørge den i Danmark. Denne Niels Jensen, der er barnefødt i Hafris, har

¹ Navnet staar kun i Overskriften, men er glemt i Teksten. ² Mette Pallesdatter Grubbe, Enke efter Aksel Rosenkrantz Eriksen († 1630).

³ Formentlig Erik Rosenkrantz Akselsen, Lensmand p. Halmstad Slot, † før ²⁴/₈ 1637.

for rum Tid siden tjent hans Hustrus Moster Maren Søfrensdatter, Enke efter Morten Jacobsen i Viborg, som Vintappersvend i deres Vinkælder. Efterat hans Husbonde var død, er han ganske uden hendes Vidende draget bort med Penge og Gods og har ikke gjort hende tilbørligt Regnskab, hvorved han er blevet hende en anselig Sum Penge skyldig til største Skade for hende paa hendes Næring. M. Peder Pedersen har derfor maattet hæfte for hende, hvorved hun er blevet ham en Sum Penge skyldig, som hun ikke har noget at betale ham med. Af den Grund har han nu begæret at faa bevilget Arrest paa fornævnte Person og paa alt hans Gods og Formue, som han kan opspørge og som tilkommer Niels Jensen i Danmark, indtil denne gør M. Peder Pedersen rigtigt Regnskab paa hendes Vegne for det, som har været betroet ham, og tilfredsstiller M. Peder Pedersen for, hvad han efter rigtige Beviser bliver denne skyldig. J. R. 9, 405.

16. Aug. (Glückstadt). Miss. til Otto Termo om at lade Tygge Brahe til sin Frues¹ Begravelse faa 4 store Dyr og 6 Raadyr af Vordingborg Skove mod Betaling. Udt. i Sj. T. 26, 487.

17. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved Borgemestre og Raad i København faar Bevilling paa Akcisen til Havnens Reparation endnu i 3 Aar. Sj. R. 20, 157 b.

— Miss. til Christen Eriksen. Da Kongen har forløvet² Holger Rosenkrantz til Demstrup, Befalingsmand paa Bornholm, til imod førstkommende Mikkelsdag at rejse herved for at skifte efter sin afdøde Moder, skal han rette sin Lejlighed efter at begive sig dér til Landet, naar han advares derom af Holger Rosenkrantz, og i dennes Fraværelse forblive i Slotsloven, indtil han kommer tilbage, og nøje paase, at alting sammesteds gaar skikkelig til og uden Uorden. Sk. T. 6, 367 b.

— Miss. til Hr. Tagge Thott A[ndersen] til Duegede, Embedsmand paa Sølvitsborg, og Palle Urne til Gielleboe. Da Jokim Beck til Gladsaxe, Befalingsmand over Christianstads Len, har begæret 1 Gaard i Lingerum By, 1 Gaard i Sødalle By, begge i Melby Sogn, ¹/₂ Hospitalsgaard i Gladsaxe samt Jus patronatus

¹ Birgitte Brock Eskesdatter († ⁴/₈ 1639).

² 13. Aug. ovfr.

til Gladsaxe Kirke, alt i Gyng Herred i Skaane, til Mageskifte for 2 Gaarde i Guløf, 1 Gaard i Filkinge og, dersom dette for Skovens Skyld ikke er tilstrækkeligt, for en tredje Gaard i Filkinge By, alt i Villands Herred, endvidere som Vederlag for ovennævnte Jus patronatus Jordegods af 1 Gaard i Borup, 1 Gaard i Porup¹, begge i Hestved Sogn, 1 Gaard i Giemstrup² i Ousbye Sogn og 1 Gaard i Appel³, alt i Gyng Herred, samt til Hospitalet 1 Helgaard i Nybølle⁴ i Gærs Herred eller 1 Gaard i Kyllingerød, skal de med det allerførste besigte dette Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Gunde Rosenkrantz til Boserup, Landsdommer i Skaane, og Dr. Peder Vinstrup, Superintendent over Skaane Stift, at give Møde ved Besigtelsen og paa Kongens og Hospitalets Vegne give til Kende, hvad de har at bemærke. Endvidere skal Adressaterne faa at vide, hvad han vil give for Højheden af og Jus patronatus til Gladsaxe Kirke foruden Vederlaget for Tienderne. Dette skal de ogsaa besigte og indføre det i Besigtelsen, da der altid plejer at udlægges en Bondegaard til Kronen for Højheden. Sk. T. 6, 367 b.

17. Aug. (Glückstadt). Miss. til Gunde Rosenkrantz og Bispen i Skaane om henholdsvis paa Kronens og paa Hospitalets Vegne at give Møde ved ovennævnte Besigtelse og give til Kende, hvad de har at bemærke. Sk. T. 6, 369 b.

— (**Kbhvn.**)⁵. Miss. til Jokim Beck og Bispen [i Skaane, Dr. Peder Vinstrup]. Kongen har for nogen Tid siden for Kaldets Ringheds Skyld bevilget, at Sognepræsten i Aresløf (i Gyng Herred i Christianstads Len i Skaane) maatte kaldes til et andet Kald, og at Aresløf Sogn maatte lægges under en anden Kirke. Da Kongen nu erfarer, at samme Kirke inden og uden er ved god Magt, saa at den godt kan vedligeholdes af sin Indkomst, og at Aresløf Sognemænd ikke kan faa Plads i Førløf Kirke, som de nu søger som deres Sognekirke, skal Adressaterne nøje undersøge, om Aresløf Sogn kan og vil underholde samme Kirke ved Bygning og Hævd, og om Kapellanen i Væ kan betjene den som Anneks. De skal snarest indsende Erklæring herom til Kancelliet. Sk. T. 6, 370.

¹ Formentlig samme By, nemlig: Paarup, Hestved S., Ø-Gyng H.

² Formentlig det nuværende: Genastorp. ³ Det ses ikke, hvad der er ment.

⁴ Nøbbelev, Væ S., Gærs H.

⁵ Maaske Fejlskrift i Sk. T. for: Glückstadt.

17. Aug. (Glückstadt). Miss. til Ifver Krabbe [Tagesen, Varberg], Niels Krabbe [Halmstad] og Christian Bülow [Laholm]¹. Da det berettes, at Fossebroen ved Laholm i Halmaland er ganske og aldeles brøstfældig, saa at den vejfarende Mand ikke uden stor Fare kan komme over den, og da det er hele Landets alfare Vej, som Recessen og Kongens Forordninger højlig paabyder enhver at istandsætte, skal de alvorligt tilholde alle Bønderne i deres Len, naar de tilsiges, straks at begive sig til samme Bro, istandsætte den med Flid og siden holde den ved Magt, saa at den vejfarende Mand ikke mere skal kunne beklage sig over den. Dersom nogen bor saa langt derfra, at de ikke kan arbejde dér, tillader Kongen, at de maa kontribuere til den. Saafremt nogen anstiller sig modvillig heri og ikke efterkommer denne Befaling, skal Adressaten tiltale ham ved Retten og straffe ham tilbørligt for samme Modvillighed. Sk. T. 6, 370 b.

— Miss. til Hr. Hans Lindenov². Da Hr. Claus Daa til Raunstrup, Rigens Admiral og Embedsmand paa Dragsholm Slot, paa en af sine Bønders Vegne, nemlig Mads Rasmussen i Kaaberbølle i Fyen, har begæret nogen Jord sammesteds, som ejes af en af Hospitalets Bønder i Odense, ved Navn Peder Rasmussen, og en af Kronens Bønder sammesteds, ved Navn Simon Olufsen, der tjener til Hindsgavl Slot, til Mageskifte for ligesaa god Jord, der ligger dem belejlig, skal de snarest besigte begge Parters Jorder og dersom det befindes, at Kronens og Hospitalstjenerens Gods med Bøndernes egen Bevilling og Samtykke kan bortskiftes uden Skade for dem mod det Gods, som Claus Daa vil give dem paa sin Bondes Vegne, skal de afslutte dette Mageskifte. F. T. 5, 34. Orig. (meget medtaget) og samtidig Kopi (med Paategn.: Originalen findes) i Landsark. i Odense.

— Miss til Hr. Hans Lindenov. Da ovennævnte Hr. Claus Daa til Raunstrup paa en af sine Bønders Vegne, nemlig Laurits Knudtsen i Fielsted Sogn, har begæret et Stykke Jord, som en Kronens Bonde, ved Navn Madts Pedersen, ejer,

¹ De opføres i Overskriften under ét, men der er udstedt et særskilt Miss. til hver af dem. ² Orig. er stilet til ham og Dr. Hans Mikelsen, Biskop over Fyens Stift. I F. T. er kun Hr. Hans Lindenov opført som Adressat.

og han til denne vil udlægge ligesaa god og belejlig Jord i Stedet, skal Adressaten snarest besigte disse Jorder og dersom det befindes, at nævnte Kronens Jord uden Skade for Kronen og med Bondens eget Samtykke kan bortskiftes, skal han afslutte dette Mageskifte. F. T. 5, 34 b.

17. Aug. (Glückstadt). Miss. til Erik Grubbe og Bispen i Aarhus [Dr. Morten Madsen] om at give Møde paa Kongens Vegne, naar Niels Friis til Skomstrup og Christoffer Skade til Kiergaard foretager Besigtelse af noget Gods, som Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, har begæret, og som ligger til Aarhus Hospital, naar de advares derom, og give til Kende, hvad de har at bemærke. J. T. 10, 113 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne om at paase, at det ge-
vorbne Folk, som ligger omkring Købstæderne¹ i Danmark, ikke ligger for nær hverandre eller for mange paa hvert Sted, for at Købstæderne ikke skal besværes for meget, men hvor der ligger for mange, skal han indkvartere dem paa Landet dér omkring. Iøvrigt skal han tilholde Officererne at holde god Justits. J. T. 10, 117 b.

21. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved denne Knud Bencken, Kongens Søns, Prinsens, Vinskænk, faar Eneret til at holde [til Købs] i Nakskov i Lolland Rhinskvin og al anden Slags Vin og Brændevin, undtagen Franskvin. Han skal være forpligtet til at holde god, uforfalsket Vin og sælge den for en billig Pris, saafremt han ikke vil have denne Bevilling forbrudt. Sm. R. 5, 212 b.

22. Aug. (—). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Disse to Enker af Enkhuysen i Holland, nemlig Anne Cornilles og Marityre Escher², har berettet, at de har noget Tilgodehavende at fordre af Bewinthebberne over det ostindiske Kompagni i København, som han videre kan se af medfølgende Brev. Han skal tale med Bewinthebberne om, at de betaler Enkerne efter deres rigtige Breve og Beviser, for at Kongen kan blive forskaanet for deres videre Overløb. Sj. T. 26, 487 K.

¹ Der skulde formentlig staa: omkring i Købstæderne. ² K. kalder hende: Marityre Escher, Sj. T. har: Mari tyre Eschers og Escher.

22. Aug. (Glückstadt). Miss. til Henrik Gyldenstjerne. Da Sandbygaard med tilliggende Ejendom tilkommer¹ Jacob Sinklar, Christian Sinklar til Sinklarsholm og Johanne Sinklar til Esperødt, og da Kongen har anset det for godt, at denne Gaard med Tilliggende skal skiftes og deles mellem dem, gives der Adressaten Befaling og Fuldmagt til at paatage sig Værgemaalet for Johanne Sinklar, medens Skiftet staar paa, paase, at der ikke sker hende for kort, og siden overlevere hendes Part til hende. Endvidere skal han sammen med Palle Urne til Giellesboe ordne det saaledes, at alt det Tøj, Gods og Løsøre, som afdøde Fru Vivike Griis har efterladt sig dér paa Gaarden, hensættes paa ét Sted dér i Gaarden, hvor det ikke staar nogen i Vejen, men dog er velforvaret, for at Gaarden kan være ryddelig for dem, der skal besidde den herefter. Han skal begive sig til Sandbygaard inden 6 Uger senest efter dette Brevs Datum og efterkomme denne Befaling. Sk. T. 6, 371.

-- Miss. til Christen Eriksen til Flisinge og Christian Bülow til Engelstedgaard, Befalingsmand over Laholms Len. Da det berettes, at Fru Vivecke Griis er død, og at Sandbygaard med tilliggende Ejendom nu tilkommer Jacob Sinklar, Christian Sinklar til Sinklarsholmb og deres Søster Fru Johanne Sinklar til Esperød, har Kongen anset det for godt, at der ved første Lejlighed foretages Skifte og Deling af fornævnte Gaard og Gods med Tilliggende mellem dem. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til inden 6 samfulde Uger efter dette Brevs Datum at indstævne Parterne for sig paa Sandbygaard, nemlig Palle Urne til Giellesboe som Værge for Jacob Sinklar, Christian Sinklar paa sine egne Vegne og Henrik Gyldenstjerne til Svanholm som Værge for Fru Johanne Sinklar. Da der ikke i nogen Tid er foretaget nogen Taksation af Sandbygaards Bygning, Avl og Ejendom, som man kunde rette sig efter ved Søskeneskifte, skal de taksere Bygningen og Avlen i Hartkorn

¹ Kongen havde 1603 givet Vibeke Griis, Peder Munds, Løfte om Sandbygaard paa Livstid efter hendes Mands Død. 1615 skænkede Kongen Sandbygaard til Anders Sinklar († 1625), Fader til de ovenfor nævnte 3 Søkende, dog at han først skulde tiltræde den efter Fru Vibeke Griis's Død. Da hun overlevede ham, tilfaldt Gaarden nu hans Børn.

og sætte, hvad hver Td. Hartkorn billigt bør anslaaes til i Penge. Ligeledes skal de være til Stede, naar Skiftet skal foretages, skifte Gaard og Gods, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give det beskrevet. Dersom nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 371 b.

22. Aug. (Glückstadt). Lignende Miss. til Palle Urne om ved ovennævnte Skifte at paatage sig Værgemaalet for Jacob Sinklar, som nu er i fremmede Lande og derfor ikke selv kan møde paa Skiftet, og om sammen med Henrik Gyldenstjerne at lade afdøde Fru Vivike Griis's efterladte Tøj, Gods og Løsøre hensætte i god Forvaring paa Sandbygaard. Sk. T. 6, 372 b.

24. Aug. (—). Kvittansiarum for Ifver Krabbe til Jordberig, Befalingsmand paa Varberg Slot, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Laholms Len fra 1. Maj 1629 til 1. Maj 1636, for den i samme Tid oppebaarne uvisse Indkomst, Penge-, Korn- og Madskatter og andre Kontributionsskatter samt Inventarium. Han blev aldeles intet skyldig. Sk. R. 5, 302 b.

— Aab. Brev, hvorved Henrik Rantzau til Smaal, holstensk Raad, faar Bevilling til fra Jylland at udføre 30 Køer og Ungkvæg og fra Lolland 25 Hopper, dog at han først udgiver tilbørlig Told og Rettighed deraf til Kronen. J. R. 9, 406.

— Miss. til Ernst Normand. Nogle nærværende fattige Folk fra Meckelburg, som har tilforhandlet sig nogle Geder og Faar i Jylland, har andraget om Tilladelse til for denne Gang at udføre dem. Kongen tillader dette, hvorfor han skal lade Folkene passere med samme Geder og Faar. J. T. 10, 115 b.

26. Aug. (—). Miss. til Hr. Jørgen Urne. Da denne Major Sacharias Brandtschaegen¹ er blevet anbefalet til Kongen til Forfremmelse til en Stilling, og da han tilforn i nogen Tid har tjent Kongen, skal Adressaten, dersom der er eller bliver nogen Officersstilling ledig under Landfolket, som han kan betjene, lade ham faa denne. J. T. 10, 113 b K.

¹ J. T. har Brandtschergen.

26. Aug. (Glückstadt). Miss. til Otte Marsvin. Hans Søfrensen, Borgemester i Aalborg, har berettet, at han har noget Tilgodehavende at fordre hos en Mand, ved Navn Rasmus Bendtsen, Indvaaner i Randers, for Bekostning, som han paa fornævnte Rasmus Bendtsens Vegne har anvendt paa den Trætte, som denne havde med en hamborger Skipper, ved Navn Morten Ellers¹, som de begge havde fragtet, som Otte Marsvin selv kan se af medfølgende Breve. Han skal hjælpe Hans Søfrensen til Rette, saa at han af det, som han lovlig kan bevise at have anvendt paa samme Trætte paa Rasmus Bendtsens Vegne, som halv Medreder faar erstattet Halvparten af Rasmus Bendtsen. J. T. 10, 114.

27. Aug. (—). Pas for Otte Pors til N., Skibsløjtnant, som er forløvet at gøre en Rejse til Ostindien, hvor han agter at opholde sig i nogen Tid, til større Forfremmelse og Sikkerhed paa denne Rejse. Det befales Guvernøren paa Fæstningen Danneburg² eller den, der i hans Fraværelse kommanderer i hans Sted, at lade ham faa den første ledige Charge i Fæstningen og, dersom der ikke er nogen ledig, Traktement i Fæstningen, indtil der bliver en Charge ledig, som han kan være tjent med at faa. Naar han ikke længer har Lyst til at blive dér, maa han igen begive sig derfra hjem til sit Fædreland med det første Skib efter sit eget Tykke. Det skal ellers være ham tilladt at rejse frit og uhindret dér i Landet med Købmænd og andre, hvor ham lyster, for at han derved desto bedre kan erkyn- dige sig om Landsens Vis og Skik. Sj. R. 20, 157 b.

— Miss. til Erik Ottesen om at løslade 2 Fanger fra Bremerholm, nemlig Erik Hansen og Hans Pofvelsen, som er dømt for at have fisket i St. Jørgens Sø. Sj. T. 26, 487 b. (Tr.: KD. V, 220).

— Aab. Brev, hvorved Hr. Simon Høg, Sognepræst til Verre³ Sogn i Halland i Varberg Len, faar Bevilling til at være fri for Lov at gange⁴ til Tinge i nedennævnte Sag, som han er dømt til, dog at han, hvis det findes, at han har forset sig, giver i Bod, hvad der kan paalægges ham. Han har

¹ Han kaldes i Miss. af 8. Nov. 1636: Morten Eylers. ² Dansborg.
³ Være, Viske H. ⁴ Lov: edeligt Vidnesbyrd for Retten.

berettet, at hans Tyr har stanget en af hans Folk ihjel, hvorfor han af 15 Mænd og af Knud Gabriel, Landsdommer i Halland, er dømt til at bøde sine 3 Mark og give Lov til Tinge, at han ikke har vidst, at samme Tyr har haft saa ond Vane, og han begærer nu at blive forskaanet for at gange Lov til Tinge. Af en af Ifver Krabbe til Jordberig, Befalingsmand paa Varberg Slot, afgiven Erklæring fremgaar det, at Hr. Simon Høg med sin højeste Ed har bekræftet, at han aldrig har vidst, at Tyren har haft nogen Uvane, og at han har tilbudt, dersom der findes nogen Forseelse hos ham, da at give den Bod, der paalægges ham, og endvidere ses det af Erklæringen, at han er en kristelig og skikkelig Præstemand. Kongen har derfor bevilget hans Andragende. Sk. R. 5, 303.

27. Aug. (Glückstadt). Oprejsningsbrev for denne Niels Andersen af Koldinghus Len. Han er for nogen rum Tid siden flyttet fra Koldinghus Len til Haderslevhus Len og har medtaget en Ko, som hans Hustrus Broder har laant ham, men har ikke fortoldet den eller ladet den antegne. Han blev grebet med Koen og dømt til Galge og Gren, men Kongen har benaadet ham paa Bremerholm. Det berettes nu, at Koen ikke var stjaalet fra nogen, men at han af Uforstand har ført den over Kolding Bro uden at fortolde den tilbørligt, og Kongen har derfor efterladt ham denne Forseelse, saa at han maa være paa fri Fod igen og ikke for den Sags Skyld være mindre Mand i nogen Maade. J. R. 9, 406.

— Miss. til Hendrik Bilde og Jacob Ulfeldt Mogensén. Jørgen Munk til Haridtskier har begæret Kongens Befaling til dem om at likvidere mellem ham og hans tre Søstre deres Parter i Bygningen paa Haridtskier, da der er Brøstfældighed paa Gaarden og han vil betale dem efter Recessen. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til med det allerførste at begive sig til Haridtskier og dér likvidere dem imellem, saa at enhver af dem kan vide sin Part af Bygningen og lade den reparere. J. T. 10, 115.

20. Aug. (—). Miss. til Hr. Just Høg om, naar der sker Henvendelse til ham hermed, at optage to Sonner af Johan Walter, boende i Lundenæs Len i Jylland, nemlig Christian og Gert Walter, i Sorø Skole, sætte dem under Disciplin

og lade dem faa Underhold ligesom de andre Adelsborn sammeds. Sj. T. 26, 487 b.

29. Aug. (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Kongen skænker M. Villats Christensen, Tøjmaster i Fæstningen Glückstadt, et af Kongens Skibe, kaldet Lille Lyckepot, der ligger ved Fæstningen Christianpris, med alt Tilbehør, som det nu forefindes, undtagen Stykkerne. J. R. 9, 406 b.

30. Aug.¹ (—). Miss. til Tolderne i Øresund. Naar denne Laurents de Geers Skib fra Sverrick ankommer til Sundet med Ammunition, nemlig Stykker, Kugler, Granater og andet, skal de efter Sædvane lade det passere. Sj. T. 26, 488. K.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Augustinus Breddenis, kejserlig Raad og Consul General for den tyske Nation i Spanien, har berettet, at han har et anseligt Tilgodehavende at fordre i Danmark, nemlig i København og Ribe, for adskillige Udlæg, han har gjort for en Del af Kongens Undersatter dér, med videre, som han kan se af medfølgende Brev. Adressaten skal lade undersøge, om hans Opgivelser er rigtige, og dersom det befindes, at han lovligt har noget at fordre, skal han hjælpe ham eller hans Fuldmægtig til Rette, saa at han kan faa tilbagebetalt, hvad han lovlig kan bevise, at de er ham skyldige. Sj. T. 26, 488.

— Miss. til Stalder Kaas. Der er for rum Tid siden² udgaaet Befaling til gode Mænd om den Trætte, der er opstaaet om Økier. Da det nu berettes, at denne Befaling endnu ikke er efterkommet, fordi Erik Rosenkrantz, som var medtaget i den, er død, skal Adressaten indtræde i Befalingen i hans Sted og snarest føre den til Ende sammen med de andre Kommissarier. Sk. T. 6, 373.

31. Aug. (—). Miss. til Rentemestrene. Bagerne og Bryggerne i Glückstadt Fæstning har indsendt en Ansøgning om Betaling for det Mel og den Malt, som de i Glückstadt i Krigstiden, da Generalmajor Rantzau og Oberst Durant laa i Garnison her, har forbagt og forbrygget til deres Fornødenhed, med videre, som Adressaterne kan se af deres medfølgende

¹ Brevet er i K. under Teksten dateret: 29. Aug., paa Bagsiden af K. og i Sj. T.: 30. Aug.   ² 8. Juni og 5. Novbr. 1636.

Supplikation. Adressaterne skal lade Sifvert Friis, Renteriskriver, som har haft Gabels¹ Proviantregnskaber under Hænderne, lave en Ekstrakt over, hvad der endnu resterer dem for nævnte Proviant af Mel og Malt og for Arbejdsløn, og underrette Kongen derom, for at denne kan vide, om han er dem noget skyldig. Sj. T. 26, 488 b. Orig. i Rtk. Indk. Miss. til Rentemestrene.

4. Sept. (Glückstadt). Livsbrev for Fru Helvig Marsvin, Enke efter Gunde Lange² til Nørlund, paa Strandby Tiende for den sædvanlige Afgift. Kongens Søn Prinsen har for rum Tid siden bevilget hende Strandby Tiende for Fæste og Afgift, men Fæstebrevet er i Fjendens Tid bortkommet for hende, hvorfor hun har begæret Kongens Brev paa Livstid paa samme Tiende, da hun har haft den i langsommelig Tid. J. R. 9, 407.

— Aab. Brev om, at Jens Bang, Borger i Aalborg, har berettet, at hans Hustru Maren Jørgensdatter nu er død, og at de ingen Børn eller Livsarvinger har haft tilsammen. Han har stor Handel og Købmandsskab, baade inden og uden Riget, og da de, som er de rette Arvinger, er langt borte, idet den ene er i Norge og den anden i Ostindien, saa man ikke ved, hvornaar de kan komme til Stede, har han begæret Kongens Bevilling til, naar Boet først er registreret og vurderet, da at maatte nyde det og blive ved sin Næring og sit Brug som tilforn samt faa saa lang Tids Respit med den Indgæld og Udgæld, Handel og Købmandsskab, som han har baade inden og uden Riget, at han kan indfordre det til Aarsdagen, gøre Forklaring derpaa og siden føre alting til gode Rede og Regnskab. Da han overfor Kongen har sat Loven og Vissen for, at intet af Boet i den Tid i nogen Maade skal blive forrykket, hverken før eller efter Registreringen, til Skade for Kongen og Arvingerne, bevilger Kongen det ansøgte paa de anførte Betingelser. J. R. 9, 407 b³.

5. Sept. (—). Miss. til Rentemestrene. Maren Jacob Thomesens⁴, Indvaanerske i København, har andraget om Befaling til dem om, at de skal tilholde de Renteskriverne, der

¹ Intet Fornavn angivet.

² Fejlskrift i J. R. for: Gude Galde.

³ Tr.: D. H. Wulff: Jens Bang S. 168 f.

⁴ Maren Johansdatter, Enke efter Proviantskriver for Københavns Slot Jakob Thomsen († før ²/₁ 1638).

reviderer hendes Mands Regnskaber, at tilendebringe dette Arbejde uopholdeligt, for at hun kan blive fri for dette Besvær. Adressaterne skal tilholde nævnte Renteskrivere, hvem de end er, straks at tage hendes afdøde Mands Regnskaber for sig, nøje gennemse dem og give en Oversigt over, hvad hun kan blive Kongen skyldig paa samme Regnskaber eller Kongen hende. Sj. T. 26, 489.

5. Sept. (Glückstadt). Miss. til Holger Rosenkrantz. To Mænd af Hasle By paa Bornholm har paa Borgernes Vegne berettet, at et Stykke Udmarksjord med Urette er frataget dem af Borgemesteren sammesteds, og de beklager sig i den Forbindelse højlig over Adressaten, fordi de ingen Græsgang har til deres Kvæg, hvilket han nærmere kan se af deres hosføjede Supplikation. Han skal snarest indsende en udførlig Erklæring om Sagens Beskaffenhed i alle Maader. Sk. T. 6, 373 b.

— Miss. til Falck Gjõe Falcksen. Da der med det allerførste skal foretages Skifte mellem Jomfru Ide Skinkel og hendes Søkende efter afdøde Jomfru Abel Skinkel, og da afdøde Fredrik Markdanner, som tilforn har faaet Befaling til at være Jomfru Ides Værge paa samme Skifte, i Mellemtiden er afgaaet ved Døden, skal Adressaten rette sin Lejlighed efter at give Møde paa samme Skifte og paatage sig Værgemaalet for¹ hende. F. T. 5, 35.

— Miss. til Henning Valkendorf og Erik Kaas om snarest at begive sig til afdøde Fredrik Markdanners Bo, aabne det og udtage de Breve og Dokumenter, der vedrører Jomfru Ide Skinkel og angaar Skiftet mellem hende og hendes Søstre efter deres afdøde Faster Jomfru Abel² Skinkel, og overlevere dem til Falck Gjõe Hendriksen³ til Hvidkield, som skal paatage sig Værgemaalet for hende, naar Skiftet skal foretages. F. T. 5, 35.

6. Sept. (—). Oprejsningsbrev til, som om Gerningen nylig var sket, at forfølge Sagen om et Drab i Tostrups

¹ Slutningen af Brevet mangler; det slutter med Ordene: paatage dig forn. Jomfru. ² F. T. har ved en Fejlskrift: Ide. ³ Efter det foregaaende Miss. var det Falk Gjõe Falcksen, hvem Værgemaalet blev overdraget.

Valby i Københavns Len paa en af Høspitalets Bønder, ved Navn Thomas Lauridtsen. Drabet er begaaet af en Mand, ved Navn Lauridts Nielsen, som derefter rømte, og da man eftersøgte ham, blev Processen opholdt derved. saa at Sagen ikke blev paataalt, førend den fastsatte Frist af 6 Uger var forbi. Hospitalsforstanderne har derfor andraget om Oprensning i Sagen. Sj. R. 20, 158 b.

7. Sept. (Glückstadt). Kvittansiarum til Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, paa hans Regnskab for Indtægten og Udgiften af Kiestrupgaard paa Tosing, beregnet for otte Aar, fra den 26. August 1630 til 1. Maj 1638, for den visse Indkomst efter Jordebogen og for den uvisse Indkomst, nemlig Stedsmaal, Sagefald, Husbondehold, Græsgangspenge, for Skovhugst, Oldengældspenge¹ og rede Penge til Bygningen, endvidere for Gaardens Avl, Tienderne, rede Penge for Øksne og ellers for de Varer, som er solgt af Gaardens Indkomst. Derimod er ført til Udgift den aarlige Løn og Kostpengene til Gaardens daglige Folk, de Varer, der er indkøbt til Bygningen, Udgiften for det Gods, som han har købt dér paa Landet, den fortingede Arbejds løn til Embedsmændene², Betalingen for Øksne, der er opsat paa Foder paa Ladegaarden og ellers i adskillige Maader efter Kongens egne tre Kvittanser, som han har indleveret, og efter Regnskabernes videre Formelding og Antegnelserne indtil den nævnte Dag. Kongen giver ham fuldkommen Kvittansiarum og bliver ham desuden skyldig 1308 Rdlr. 20 Sk., som skal godtgøres ham i næste Regnskab. F. R. 4, 201.

9. Sept. (—). Miss. til Tolderne i Øresund. Da det berettes, at Spiringerne opsøger nye Toldsteder i Preussen til Fortoldning for derved at svække Kronens Told, skal Adressaterne, naar der til Sundet ankommer nogen, som agter at handle paa Preussen eller vil søge til Pladser dér, tage dobbelt Told af dem, baade naar de skal til de Steder, som ikke har været nævnt, og til de allerede nævnte Steder³. Sj. T. 26, 489. K.

— Miss. til Holger Rosenkrantz til Rosenholm. Saafremt der i hans sidste Indlæg er noget, der forekommer Theo-

¹ F. R. har: Oldinggiældsgieldspenge.   ² Haandværkerne.   ³ K. har oprindeligt derefter haft: nemlig baade Kynisberg og af andre Steder. Dette er atter slettet.

logerne i København noget mørkt eller tvivlagtigt, og de begærer hans Forklaring derom, skal han straks forklare dem sin endelige Mening, saa al videre Tvivlagtighed kan forebygges derved. J. T. 10, 118. K.

10. Sept. (Glückstadt). Ekspektancebrev for Hendrik Ernst paa det første ledige Provsti, Prælatur eller Kanikedømme i Danmark eller Norge, dog de tidligere udstedte Ekspektancebreve dermed uforkrænket. Naar han ikke længere er i Kongens Tjeneste, skal han residere ved det Beneficium, som han faar. [Med Artkl. 1—2]. Sj. R. 20, 160.

11. Sept. (—). Aab. Brev, hvorved Jørgen Oldenburg faar Bevilling til fra Danmark at udføre 8 Par Øksne, dog at han først udgiver den tilbørlige Told og Rettighed af dem til Kronen. J. R. 9, 408 b.

12. Sept. (—). Miss. til Tolderne i Øresund om at lade denne Hermand Kock passere gennem Øresund, denne Gang med nogle Jernstykker og 6 Metalstykker. Sj. T. 26, 489 b. K.¹

— Miss. til Jockim Beck, [Lensmand i Kristianstad]. Kongen har for nogen Tid siden² bevilget Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, Kronens og Kirkens Part af Stouby og Sandtby Korntiender i Adressatens Len efter afdøde Fru Vivike Griis. For kort Tid siden³ har Christian Sinklar til Sinklarsholmb faaet Kongens Ekspektancebrev paa samme Tiender, idet Kongen da ikke erindrede, at han havde givet Henning Valkendorf Brev paa dem. Jockim Beck skal lade disse Tiender være Henning Valkendorf følgagtige efter Indholdet af hans Brev, der ogsaa er ældst, for Fæste og Afgift. Sk. T. 6, 373 b.

— Opfejningsbrev for Fru Dorethe Munk til Siødal, Christoffer Parsbergs Enke, til, som om Gerningen nylig var sket, at genoptage og rejse Paatale i følgende Sag vedrørende hendes Foged Jens Christensen: Denne var den 12. Marts sidstforleden paa Nørlyng Herreds Ting i Halds Len i Jylland, hvor han paa hendes Vegne havde noget at bestille i

¹ K. har yderligere haft følgende, igen slettede Ord: dog for sin tilbørlige Told og Rettigheder.   ² 20. Febr. 1639.   ³ 10. Aug. 1639.

Retten. Han blev da her af en Mand, ved Navn Christen Christensen, i Lindumb overfaldet med utilbørlige Ord og udæsket med Spyd og Væрге, og da han stod for Retten og begærede Fred af Herredsfogden Peder Christensen i Aggerslef¹, afviste Herredsfogden Dorte Munks Foged, stødte ham med et Væрге for Hovedet og gjorde Saar og Skade dermed, som det bevises ved Synsvidner og adskillige Vidner. Siden har Fru Dorthe Munk overbevist fornævnte Christen Christensen og Herredsfogden om denne deres ulovlige Gerning med Vidner og forfulgt dem med Tingfred², men de er begge blevet svoret kvit af Nævningene. Derefter har hun indstævnet begge forskrevne Nævningers Ed til Viborg Landsting for Landsdommeren, hvor da den, som forskrevne Christen Christensen var med, blev svoret kvit og kendt magtesløs, de Vidner, Syn og Klager mod Herredsfogden, som Fru Dorethe Munk havde erhvervet, underkendt af Landsdommeren, Herredsfogden frikendt og hans Vidner fundet ved Magt, af den Aarsag, at Landsdommeren betragtede hendes Vidner som Bagvidner³, da de ikke er erhvervet for Nævningers Ed, som de burde. Hun mener tværtimod at kunne bevise dette og har derfor begæret dette Opfejningsbrev. J. R. 9, 408 b.

13. Sept. (Glückstadt). Miss. til Rentemestrene. Der tilsendes dem en Ekstrakt over det, som Hr. Caspar von Buchwald, holstensk Raad og Befalingsmand paa Segeberg, mener at være afkortet ham mod hans Forleningsbrev fra Aaret 1633 af aarlig i Ekkepenge⁴ og ellers i andre Maader svækket til største Skade for ham, som han mener. De skal i Rentetiet undersøge, hvorledes det forholder sig dermed, og ellers lempe alting saaledes, at han bliver ved [Magt], om han ellers har lidt nogen Skade mod sit Forleningsbrev og der ikke sker Kongen for kort, med mindre det befindes, at Kongen har bestemt det anderledes, siden Ekkepenge opkom. Sj. T. 26, 489 b.

15. Sept. (—). Aab. Brev om, at Elsebe, Enke efter Anker Schrøder, i Rendsborg har berettet, at hun for nogen Tid siden har været i en vidtløftig Trætte med en Mand, ved

¹ Fejlskrift for Agerskov.   ² D. v. s. for Krænkelse af Tingfreden.

³ Vidner, der føres for sent og derfor er ugyldige.   ⁴ En Afgift, som Bønderne betalte for at blive fri for Ægt.

Navn Niels Jacobsen, og at der i denne Sag ogsaa er gaaet Dom paa den sidste Landdag i Flensborg, hvor hun blev frikendt for samme Sag, som det kan ses af Dommens videre Indhold og Slutning. Medens Trætten stod paa, har hendes Modpart gjort Arrest i nogle Penge, som hendes Husbonde havde staaende i Odense hos Claus Brockenhuus til Broholmb, Landsdommer i Fyen, men denne Arrest er siden kasseret ved en anden Afgørelse og igen hævet, hvorfor Claus Brockenhuus har begæret en rigtig Forsikring af Enken om, at denne Arrest er kasseret. Enken har nu andraget Kongen om at faa Kongens aabne Brev om, at den gjorte Attest er kasseret, da hun er frikendt for samme Trætte, for at hun desto bedre kan faa de hende tilkommende Penge. Kongen meddeler hende dette aabne Brev som et Skin¹ og Forsikring paa, at denne Arrest efter forberørte og foregaaende Domme er aldeles kasseret. J. R. 9, 409 b.

16. Sept. (Glückstadt). Miss. til Tolderne i Øresund om straks at købe 3 Skippd. Voks i Sundet til Kongens Fornødenhed. K. Udt. i Sj. T. 26, 490.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Hans Nielsen, Borgemester i Odense, for sin langsommelige Besværing og flittige Tjeneste dér og andetsteds paa Livstid, baade saa længe han forvalter Borgemesterbestillingen og naar han opgiver den, fritages for Skat og al anden Bys og borgerlige Tyng. F. R. 4, 201 b.

— Aab. Brev, hvorved Erik Kaas² til N.³ for tilbørligt Fæste og sædvanlig aarlig Afgift faar Bevilling paa Kirkens Part af Korntienden af Østerskieringe⁴, Kronens Part af Vesterskieringe⁵ og Kronens Part af Vilbølle⁶, naar en Mand, ved Navn Jørgen Holck, som nu har dem i Fæste, dør eller Tienderne bliver ledige. F. R. 4, 202.

17. Sept. (—). Aab. Brev, hvorved Christoffer Ifversen, øverste Renteskriver, og Villum Kluckhammer⁷, Borger i

¹ Bevis (tysk: Schein). ² Overskriften har ved en Fejlskrift: Jørgen Kaas, formentlig ved en Sammenblanding af de to Navne Erik Kaas og Jørgen Holck. ³ Lindskov, Egense S., Sunds H. ⁴ Øster-Skerninge, Sunds H. ⁵ Vester-Skerninge, Salling H. ⁶ Ulbølle, Salling H. ⁷ Fejlskrift i Sj. R. for: Klinkhammer. Om selve Sagen kan oplyses, at Peder Hansen, der ved Kongebrev af 2. Nov. 1636 blev nederste Tolder i

København, faar Bevilling til at gøre Arrest paa de forrige Toldere i Bergen Lauridts Lauridtsen og Peder Hansen og deres Gods og Formue, hvor de kan finde dem. Christoffer Ifversen og Villum Kluckhammer har for nogen Tid siden kavtioneret for en stor Sum Penge, som de nævnte Toldere var blevet Kongen skyldig paa deres Røgnskaber. De har nu faaet at vide, at Peder Hansen, for hvem alene de fra først af har kavtioneret, for nogen Tid siden er rejst fra Fæstningen Glückstadt med et Kongebrev til Statholderen i København, men at han paa Rejsen har overleveret Brevet til en anden til at bringe det videre, og at han selv har forføjet sig bort, uden at man ved, hvilken Vej han er taget. Endvidere er ogsaa Lauridts Lauridtsen rejst ned fra Bergen uden deres Vidende. Da de derved har faaet stor Mistanke, har de ansøgt om Bevilling til paa deres egen Bekostning at arrestere de nævnte Personer og deres Gods, hvor og naar de kan findes i Kongens Riger og Lande. Ved Bevillingen er dog den af dem stillede Kavtion ikke ophævet, men forbliver ved Magt, indtil Kongen i en eller anden Maade er tilfredsstillet. Sj. R. 20, 159.

17. Sept. (Glückstadt). Aab. Brev om, at Hendrik Thomesen af Odense har berettet, at han for 8 Aar siden i sine umyndige Aar i rede Penge har laant Julian¹ von der Helst og Daniel Mortens af Amsterdam 1055 hollandske Gylde af sin Fædreearv, hvilke Penge skulde have været betalt ham skadesløst N. Maaneder² efter, at de var udlaant. Men siden den Tid er der hverken betalt Renter eller Hovedstol. Julian von der Helst og Daniel Mortens har ved deres Fuldmægtig Johan von Gytt tiltalt Hendrik Thomesens Husbonde Karen, Johan Borkersens Enke³, i Odense for en anelig

Bergen, samtidig med at Laurids Lauridsen blev øverste Tolder, i Novbr. 1637 i Bergen havde annammet 14,670 Rdlr. af Kommissarietolden, men kun leveret 6320 Rdlr. Han blev afskediget 10. Juni 1639. Lavrids Lavridsen, som iflg. Miss. af 19. Juni 1639 til Jens Bielke skulde stille Borgen for Halvdelen af de manglende Penge, blev, som det fremgaar af aab. Brev af 7. Jan. 1640, frikendt og løsladt af Arresten. Se N. T. 1639 ²⁷/_s, ⁸/_e, ¹⁰/_e, ¹⁹/_e og N. R. 1640 ⁷/_i, tr. NRR. ¹ Han kaldes en Gang: Guilian. ² Der er sprunget noget over i F. R. ³ Karen Nielsdatter Bager, Enke efter Hans Borkardsen, se K. Brb. 1624 14. Aug. (S. 224).

Sum Penge, som hun har været dem skyldig, hvorfor hun har gjort dem Udlæg i adskillige Tdr. Gods og i Købstadgods. Det paastaas nu, at samme Principaler har spillet Bankerot og er kommet ganske tilagters, og Hendrik Thomesen mener nu, at han aldeles intet kan faa hos dem, og han har derfor andraget om Kongens Arrest paa samme Gods, saa at han kan blive betalt for Hovedstolen og Renten „til Rettens Udføring“. Kongen bevilger, at Hendrik Thomesen maa faa Arrest paa saa meget af fornævnte Gods, at han kan faa sin Betaling skadesløs deraf, og ellers føre Sagen aldeles til Ende med Landets Ret, dog skal han være forpligtet til, om der paakommer Klage om, at denne Arrest ikke er saa lovlige erhvervet, som den burde, da til sin Tid selv at svare dertil som den, der har erhvervet samme Arrest ulovligt. F. R. 4, 202.

17. Sept. (Glückstadt). J. R. 9, 410 b, se 27. Sept.

— Aab. Brev, hvorved Hieronymus Ros¹ af Rostock faar Bevilling til i Danmark at købe 8 Par Øksne og udføre dem, dog mod den tilbørlige Told og Rettighed. J. R. 9, 411 b.

— Aab. Brev om Afskaffelse af Uorden i de Byer, hvor Oberstløjtnant Frederik von Buchwalds Rytterer indkvarteret. J. R. 9, 412 (Tr.: CCD. V, 47, med urigtig Folioangivelse: 442).

— Miss. til Knud Ulfeldt, Kommissarius. Oberstløjtnant Frederik von Buchwald har berettet, at Halvparten af hans Tropper opholdes med deres Betaling paa tredje Maaned, Halvparten paa anden Maaned, til største Skade saavel for Borgerne som for Rytteriet. Knud Ulfeldt skal altid herefter betale hans Tropper paa én Gang for den fulde Maaned. Dersom han ikke er ved Penge, skal han lade dem alle undvære, til de kan betales fuldstændigt. Endvidere berettes det, at han ikke vil godtgøre Oberstløjtnanten en bevilget Stokknægt ved hvert af hans Kompagnier, hvilket er imod Indholdet af hans Kapitulation og hvorved der er opstaaet adskillig Uorden. Adressaten skal for samme Stokknægt godtgøre ham det, som Kapitulationen indeholder herom eller der er bevilget ham. J. T. 10, 118 b. K.

¹ Overskriften i J. R. har: Roffs.

17. Sept. (Glückstadt). Miss. til Hr. Jørgen Urne. Det berettes, at den skarpe Disciplin, som det er befaleet at holde under Rytteriet, der er lagt ud i Købstæderne og Landsbyerne forskellige Steder i Danmark¹, meget stærkt ægger Under-saatterne til at bruge adskillige Modvilligheder, ikke alene mod den gemene Rytter, men ogsaa mod Officererne, og der klages over, at naar der klages til Øvrigheden, som er sat til at forebygge saadant, da holder den med Borgerne og det endogsaa tit, naar de har Uret, og henviser Officererne og Rytterne til Lov og Ret. Da det ikke er Officerernes Middel og Maner i saadanne Tilfælde at indlade sig paa at føre Proces, og da tilmed Rytterne, naar de anklages for noget af Borgerne, straks maa lide den Straf, der bliver paalagt dem af deres Officer for deres Forseelse, skal Adressaten finde Middel til at faa dette ordnet anderledes, saa at Lensmændene tilholder deres Borgemestre eller anden Underøvrighed dér, hvor Rytteriet er henlagt, at de straks lader Borgerne og, i de Landsbyer, som de raader over, de andre, straffe for, hvad de kan beskyldes for og overbevises om, ligesaavel som Rytterne, eftersom deres Forseelse kan være, hvilket Officererne i lige Maade skal gøre mod deres Ryttere, for at der kan holdes god Orden paa begge Sider. J. T. 10, 119. K.

— Miss. til Ifver Vind. Hvad denne Frands Søfrensen, Kanniketjener i Møltender Sogn, har klaget over Adressaten, kan denne se af indlagte Supplikation. Han skal snarest indsende sin Erklæring herom til Kancelliet. J. T. 10, 120. K.

18. Sept. (—). Miss. til Pros Mund om snarest at indsende Erklæring til Kongen om, hvorvidt det islandske Kompagni forsørger Landet [Island] tilbørligt. Da det berettes, at der er en Havn for Norden, som slet ikke besejles, skal han indsende Erklæring til Kongen, om Folkene, som bor om samme Havn, kan faa deres Nødtørft af de andre Havne, som besejles. No. T. 6, 453.

19. Sept. (—)². Miss.³ til en Del af Adelen i Danmark.

¹ K. har først haft: i vort Land Jylland. Dette er atter slettet
² Sj. T. har ved en Fejlskrift, der stammer fra Koncepternes oprindelige Tekst, som Dateringssted: Kbhvn. ³ Der findes ikke nogen Fortegnelse over Adressaterne. Miss. er indført i Sj. T. som et Miss. til „en

Kongen har bestemt, at Brylluppet mellem hans Datter Frøken Elisabet Augusta, Grevinde til Slesvig, Holstein, og Hans Lindenov til Hundslund, Embedsmand paa Kalundborg Slot, skal holdes i København den 27. Oktober førstkommende (til hvilken Tid Kongen har indbudt en Del af sine gode Mænd). Adressaterne anmodes om at komme til Stede til samme Tid og Sted og med Bøn til Gud forhjælpe samme deres Ægteskabs Begyndelse og bepryde det med deres Nærværelse. Sj. T. 26, 490. K.

19. Sept. (Glückstadt). Lignende Miss. til Raadet og Lensmændene i Sjælland med Tilføjelse om at give Møde den 25. Okt. før Brylluppet for Frederiksborg Slot med deres Heste og Folk og paa Andendagen følge Kongen derfra til København. Sj. T. 26, 490 b. K.

— Lignende Miss. til Fruerne¹ med Tilføjelse om at give Møde den 25. Okt. før Brylluppet for Frederiksborg Slot og gøre Kongens Datter den Ære at gelejde hende derfra til København. Sj. T. 26, 490 b. K.

Del Adel i Danmark“ med tre Tilføjelser, nemlig 1. til Raadet og Lensmændene i Sjælland, 2. Fruernes Brev og 3. Enkefruene. Til Brevene findes 3 Koncepter, af hvilke de to (til Herremændene og til Enkefruene) er Koncepter til Indbydelserne til Eleonora Christinas Bryllup med Hr. Corfits Ulfeldt i 1636, og af disse er K. til Miss. til Enkefruene dateret Kbhvn. 9. Juni 1636, det til Herremændene Kbhvn. 9. Oktbr. 1636 (paa selve Bryllupsdagen!), medens K. til Raadet og Lensmændene er ny og under Teksten dateret Glückstadt, den ... Sept., men paa Bagsiden (hvor den kaldes: Copiæ af de Bryllupsbreve til Fruerne) Glückstadt den 18. Sept. 1639. Under førstnævnte Datoer fra 1636 er tilføjet Datoen: Glückstadt, 19. Sept. 1639. Adressaterne er ikke ens i Sj. T. og i K. I Sj. T. er der opført 4 Breve: 1. Til en Del Adel i Danmark, 2. til Raadet og Lensmændene i Sjælland, 3. til Fruerne, 4. til Enkefruene samt nogle andre. Hertil svarer i K.: 1. Herremændene, 2. Raadet og Lensmændene og deres Fruer, 3. Enkefruene, medens der paa K. til Herremændene er skrevet en senere slettet Bemærkning: NB. Ligesaadant et Brev til enhver Herremands Frue og at tage deres Jomfruer med. Antagelig er der saaledes udsendt de ovenfor gengivne 4 Grupper Indbydelser, alle dateret Glückstadt 19. Sept. 1636. ¹ Paaskriften paa Bagsiden af K. (for hele Brevet) lyder: Copiæ af de Bryllupsbreve til Fruerne. I K. har oprindelig staaet: samt din Hustru og hendes Jomfruer; dette er rettet til: eders Jomfruer.

19. Sept. (Glückstadt). Lignende Miss. til Enkefruerne samt nogle andre med Tilføjelse om at give Møde med deres Jomfruer. Udt. i Sj. T. 26, 490 b. K.

— Miss. til Lensmændene over Blekinge, Halland, Gulland og Bornholm¹ om at træffe den Anordning, at der herefter indtil videre ikke udføres Kød fra Bornholm. Sk. T. 6, 374.

21. Sept. (—). Aab. Brev, hvorved Bertel Hansen, Indvaaner i Roskilde, faar Arrest paa nogle Penge, som Hans Lauridsen har til Gode i Helsingør. Bertel Hansen har berettet, at han har en Sum Penge at fordre hos Hans Lauridsen, Borger i Bergen, og at han har erhvervet Dom over denne paa Bergens Raadstue om, at Hans Lauridsen skulde betale ham Hovedstolen med Renter og Omkostning, hvilket dog ikke skete. Bertel Hansen beretter videre, at Hans Lauridsen har et Gældskrav paa Toldskriver i Helsingør Laurits Randuld, og begærer nu at faa bevilget Arrest paa disse Penge, saaledes at de skal blive som Depositum hos Byfogden i Helsingør, indtil Hans Lauridsen² eller hans Fuldmægtig i Bergen kommer til Danmark og efter Dommen betaler ham. Kongen bevilger, at disse Penge maa deponeres hos Byfogden i Helsingør, indtil Hans Lauridsen betaler Bertel Hansen, hvad han med Rette er denne skyldig. Sj. R. 20, 161.

— Miss. til Niels Trolle. Hvad denne Jacob Miemdoft³ har andraget om vedrørende en Gældsfordring, som han har paa en mecklenburgsk Adelsmand, ved Navn Frants Hendrik von der Kettenburg, der nu bor ved Køge paa en Gaard, kaldet Høebygaard, i hans Egenskab som Forlover for en anden Person, kan Adressaten se af medfølgende Brev. Han skal hjælpe Jacob Merendoft til Rette, saa at han kan faa sin Betaling, saavidt han lovligt har at fordre af nævnte Kettenburg, som nu er under Kongens Gebeet, idet Kongen mener, at han nok er saa formuende, at han kan betale. Sj. T. 26, 491.

¹ Teksten er uklar. Det synes som om Udførselsforbudet kun omfattede det i Teksten nævnte Bornholm, og at dette er kommuniceret de andre Adressater. ² Sj. R. har ved en Fejlskrift: Hans Lauridsen Hammer, i Stedet for: Hans Lauridsen kommer. ³ Fejlskrift i Sj. T. for: Meindorf. som Navneregistret til Sj. T. rigtigt har.

24. Sept. (Glückstadt). Kgl. Konfirmation paa det af Ernst Normand til Selsø, Embedsmand paa Koldinghus, efter Kongens Befaling udstedte Brev, hvorved han til Jacob Thomissen i Søholmb, Herredsfoged i Eldherred, har stedet og fæstet paa Livstid Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Thaulouf Sogn, som hans Formand tilforn har haft i Fæste, for den sædvanlige aarlige Afgift; Fæstet har Kongen forskaanet ham for at yde. J. R. 9, 411 b.

25. Sept. (—). Miss. til Knud Ulfeldt, Krigskommissarius. Da det berettes, at Vagten, som han har afskaffet ved den sidste Mønstring, ikke vel kan afskaffes, uden at der opstaar stor Uorden blandt Folket, skal han lade det forblive med at holde Vagt som hidtil. Pengene til at købe Ved for til Soldaterne skal tages af Landkisten, eftersom Kommissarius Key von Ahlefeldt har tilbudt. Hvad angaar Begæringen om, at der maa holdes Marketendere i Købstæderne hos Folket, da vil Kongen have dem aldeles afskaffet efter sin forrige Befaling. De Fanger, som kan være grebet af Folket for deres Forseelser, skal føres til Øvrigheden i Byen, som skal forvare dem, og siden skal de sendes til Regimentet, da Kongen ikke vil godtgøre nogen Stokknægt. J. T. 10, 120. K.

27. Sept.¹ (—). Aab. Brev, hvorved denne Jacob Nielsen af Randers efter Ansøgning faar Bevilling paa at være fri for kongelig Skat og al Bys Tyng, saa længe han ikke bruger borgerlig Næring, dog at han betaler Afgiften af Rente- penge, naar en saadan paabydes i alle Købstæder. Af de af Otte Marsvin til Dybeck, Embedsmand paa Dronningborg Slot, og Borgemestre og Raad afgivne Erklæringer ses det, at Jacob Nielsen hidtil ikke har brugt borgerlig Næring. Orig. i D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede. IV. J. R. 9, 410 b (m. Datum: 17. Sept.).

28. Sept. (—). Miss. til Henning Valkendorf. Der er opstaaet Trætte mellem Christoffer Gjøre til Assendrof og Claus Brockenhuus til Broholmb, Landsdommer i Fyen, om et Gælds-brev, som Christoffer Gjøre [forlanger]² af Claus

¹ Brevets Datum har oprindeligt været 17. Sept., som i J. R., men i Orig. er den rettet til 27. Sept.   ² Der er sprunget noget over i F. T.

Brockenhuus, hvilket Gælds brev er givet Claus Brockenhuus for noget Gods, som Christoffer Gjøe har afkøbt ham i Norge. Pengene for Godset er allerede betalt paa nær 10 Rdlr. efter de derpaa udstedte Kvitteringer, og disse 10 Rdlr. er tilbudt ham. Desuagtet kan, som Christoffer Gjøe beretter, denne ikke faa sit Hovedbrev igen, men opholdes stadig, hvorfor han nu har været forarsaget at begære Kongens Befaling til Adressaten om at dømme mellem Parterne i Landsdommers Sted i Odense, da Sagen vedrører Landsdommeren selv. Adressaten skal rette sin Lejlighed efter, naar denne Sag skal foretages, at sidde i Landstinget og dømme endeligt mellem Parterne. F. T. 5, 35 b.

29. Sept. (Glückstadt). Miss. til Arkelimestrene i København. Naar de to Jernstykker, som blev taget fra det engelske Skib, der er konfiskeret, bliver forlangt tilbage, skal de udlevere dem. Sj. T. 26, 491 b. K.

30. Sept. (—). Miss. til Rentemestrene. Denne Hans Brun, som for nogen Tid siden var Spenditeur for Hr. Axel Arenfeldt til Basnes, Befalingsmand over Giedske Len, paa den hollandske Rejse, har berettet, at den Kvittansiarum, som blev givet ham af Rentekammeret for Forvaltningen af samme Bestilling og som han har givet en Person i København i Forvaring, nu forholdes ham af denne Person, som det videre kan ses af indlagte Supplikation, og har begæret af dem at faa udfærdiget en anden Kvittansiarum ligesom den forrige, der findes indført i Registrerbogen. De skal undersøge, hvorledes der er omgaaedes med den forrige Kvittansiarum, og dersom det ikke forhindrer, at han uden særlig Betænkelighed kan faa en anden med samme Datum som den forrige, tillader Kongen, at de giver ham en anden. Sj. T. 26, 491 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene. (Vedlagt:) Ansøgning, dateret Glückstadt 30. Sept. 1639, fra Hans Brun, hvori han meddeler, at han for nogle Aar siden i Kongens Tjeneste har været Spenditor under Hr. Axel Arenfeldts Kommando i Holland, for hvilken Tjenestes Forvaltning han af Rentemestrene i København fik Kvittering, hvilken Kvittansiarum han leverede en Kvindeperson, ved Navn Annæ Pedersdatter, til troer Hænde. Siden den Dag, da hun fik den af ham, har han ikke kunnet faa den igen, hverken med det Gode eller ved Rettens Proces, hvorover denne arme betrængte og nødlidende Person ved bemeldte Kvindes modvillige og ube-

sindige Fortrædenhed er blevet forhindret en ikke ringe Del i hans Velfærd. Ti omendskønt Kongen paa afdøde Hr. Albert Skeels og Hr. Claus Daas Forbøn har svaret, at naar nogen Lejlighed ledig blev, kunde man forfremme ham dertil paa hans Anfordring, saa har han dog ikke turdet anholde hos Statholderen eller nogen anden Herre, fordi han ikke har kunnet fremvise sit ærlige Navns „Affshenning“. Han andrager derfor om, at Rente-mestrene i Kbh. maa give ham en anden Kvittansiarum, eftersom den er indført i Registerbogen.

30. Sept. (Glückstadt). Aab. Brev, hvorved Jørgen Bertelsen faar Bevilling til at skænke Vin og indbyde flere Par Folk [til Bryllup]¹, end Forordningen tillader. Udt. i F. R. 4, 202 b.

8. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Frands Nielsen, Kaptejn, om med Kongens Skib Høyenhald straks at begive sig til Sligen Havn, som løber ind til Slesvig, og dér nøje visitere alle de Skibe og Skuder, der passerer. Dersom de har Salpeter og Krudt inde, skal han paa Kronens Vegne tage 14 Rdlr. i Told af hver Centner. Hvis nogen vægrer sig og ikke vil fortolde det rigtigt, skal Adressaten straks fratage ham samme Salpeter og Krudt. Sj. T. 26, 492. K.

— Lignende Miss. til Hans Knudsen om at begive sig med Kongens Skib Den kronede Stokfisk til Ekelførde. Udt. i Sj. T. 26, 492 b. K.

— Lignende Miss. til Marckus Hvit om at begive sig med Snarensvend til Kielerfjord. Udt. i Sj. T. 26, 492 b. K.

10. Okt. (—). Miss. til nedennævnte Lensmænd om at tilholde N. N. Kok i N. Købstad straks at begive sig til København og siden gøre Tjeneste i Kongens Køkken, medens Brylluppet² staar paa, og søge Ordre hos Kongens Overskænk. Nemlig: Hr. Frederik Reedtz: Carsten Kok og Walter Kok i Næstved, Niels Trolle: Hans Kok i Køge, Sigvort Urne: Johan Kok af Roskilde, Hr. Tagge Thott Ottsen: Jahan Kok af Malmø, Hendrik Kok og Madts Kok fra Lund, Henning Valken-

¹ Disse eller lignende Ord er glemt i F. R.

² Frøken Elisabet

Augustas Bryllup med Hans Lindenov.

dorf: Rasmus Kok, Pofvel Kok og Matthis Kok i Odense. Sj. T. 26, 492 b.

12. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tagge Thott Ottsen. Da Tygge Brahe til Thoestrup, Befalingsmand paa Tryggevældegaard, med det allerførste agter at skifte mellem sig og sine Børn efter sin afdøde Hustru Fru Birgitte Brock, skal han rette sin Lejlighed efter, medens Skiftet staar paa, at være Værge for Axel Brahe, give beskrevet, hvad der som Arv tilfalder ham efter hans Moder, og siden overlevere Værgemaalet til hans Fader, forskrevne Tygge Brahe, som efter Loven fremdeles skal forestaa og forvalte det. Sj. T. 26, 493.

— Lignende Miss. til Otte Brahe St[ensen] om at være Værge for Eske Brock Brahe. Udt. i Sj. T. 26, 493.

— Lignende Miss. til Hr. Jørgen Brahe om at være Værge for Jomfru Christentse Brahe. Udt. i Sj. T. 26, 493.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz og Otte Brahe P[edersen] om at give Møde ved ovennævnte Skifte, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom, samt taksere Vemmetofte Hovedgaards Bygning og give det beskrevet. Sj. T. 26, 493 b.

— Lignende Miss. til Hr. Hendrik Hvitfeldt og Gunde Rosenkrantz om at taksere Allerup¹ Hovedgaards Bygning. Udt. i Sj. T. 26, 493 b. K.

— Miss. til Tolderne i Øresund. Kongen har aarlig ladet Kongen af Englands Falkefængere faa en Del Falke til dennes Behov. Da Kongen af England atter har anmodet Kongen derom, skal de (naar der sker Henvendelse til dem hermed) lade nævnte Falkefængere efter den tilsendte Bevilling faa endnu en Del Falke. Sj. T. 26, 494.

— Miss. til Ifver Krabbe [Tagesen, Varberg], Niels Krabbe [Halmstad], Christian Bülow [Laholm] og Jockim Beck [Kristianstad], hvorved der gives dem Forlov til at begive sig til sal. Kanslers² Begravelse. Udt. i Sk. T. 6, 374.

— Miss. til nedennævnte Lensmænd om at levere Hans Trægaard og Rasmus Jensen, Indvaanere i København, samt

¹ Alnerup, Rønnebjerg H. ² Kristian Jørgensen Friis til Kragerup, Kongens Kansler, døde 1. Okt. 1639.

deres Medkonsorter i det østerske Kompagni al Rug og Byg af Lenets Indkomst i Aar ud over hans Genant efter Jordebogen. Der er akkorderet saaledes med dem, at Bønderne skal levere dem godt, ustraffeligt Korn efter Landgildemaal frit i Skibet¹ inden førstkommende Mortensdag i det seneste. Dersom de ikke faar Kornet inden samme Tid og da nægter at modtage Kornet og dette saa ikke kan sælges til andre for samme Pris, som han skal føre til Regnskab efter deres Kvittering, vil Kongen ikke anse nogen Undskyldning, hverken om Bønderne vil undskylde sig med, at de ikke kan levere Kornet, eller i andre Maader, hvad det end kan være, men Adressaten skal strængt og alvorligt tilholde Bønderne at levere deres Landgilde til Hans Trægaard og Rasmus Jensen, saafremt han ikke vil staa til Rette for den paakommende Skade og Omkostning. Nemlig: Laurits Ebbesen af Skanderborg og Erik Grubbe [af Aarhusgaard] Rug og Byg, Hr. Christen Tommesen [Kalø], Hr. Mogens Kaas [Nyborg], Henning Valkendorf [Odensegaard] og Jokum Beck af Christianstads Len kun Byg. J. T. 10, 123. K.² Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

13. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Tagge Thott Ottsen. Han skal i Malmøhus Len for Betaling lade købe 250 gode, fede Lam og 200 Par Høns, der skal forbruges til Frøkenens Bryllup. Han skal straks med det allerførste lade denne Smaaredsel købe og uden Forsømmelse sende den til København. Sj. T. 26, 494. K.

— Lignende Miss. til Jørgen Seefeld om i sit Len [Ringsted Kloster] at købe 100 fede Lam, 200 Par Høns, 50 kalkunske Høns og 5 Fedekalve. Udt. i Sj. T. 26, 494 b. K.

— Lignende Miss. til Sigvort Urne om i sit Len [Roskildegaard] at købe 100 Lam, 6 Kalve, 200 Par Høns og 50 kalkunske Høns. Udt. i Sj. T. 26, 494 b. K.

16. Okt. (—). Beskærmelsesbrev for Peder Hansen, Peder Mogensen, Boe Borck og Jørgen Madtsen, Indvaanere i Hasle paa Bornholm, der paa deres egne og deres Medborgeres Vegne har berettet, at 2 af deres Raadmænd i Hasle

¹ J. T. har ved Fejlskrift: Schichet. 12. Sept.

² K. har først været dateret

for nogen Tid siden af Christian Maccabæus med flere er dømt i Kongens Naade og Unaade, deres halve Boeslod til Kronen og de selv til at gaa et Fjerdingaar paa Bremerholm og Borgerne sammesteds til den største Pengefortabelse. Sagen drejede sig om en Mark og Jord, som afdøde Sander Pedersen har faaet kongelig Konfirmation¹ paa, hvorved de mener, der er sket dem Uret. Der gives dem Beskærmelse til at indstævne deres Sag og være fri og sikker og uden Forhindring; dog skal de indstævne Sagen for førstkommende Herredag og hos Lensmanden sammesteds stille Loven og Vissen for, at de ikke i Mellemtiden vil undvige og ikke vil forpartere eller sælge noget af deres Gods, rørligt eller urørligt, førend der er gaaet endelig Dom i Hovedsagen ved Rigens Raad. Sk. R. 5, 303 b.

16. Okt. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Jens Krag faar Bevilling til at gøre sit Bryllup i Nyborg, skænke Vin og indbyde nogle flere Folk, end Forordningen tillader. Udt. i F. R. 4, 202 b.

— Lignende Bevilling til Jens Pedersen i Assens. Udt. i F. R. 4, 202 b.

— Miss.² til Hr. Tagge Thott Ottesen [Malmøhus], Hr. Christoffer Ulfeldt [Helsingborg], Jørgen Vind [Herrisvad Kloster], Jockim Beck [Kristianstad], Christian Bülow [Laholm] og Falk Lykke [Lunde St. Peders Kloster] om straks at lade modtage under deres Len det Gods, som har været pantsat til Adelen (for det Guld, Sølv og de Penge, som Adelen har forstrakt Kongen med), hvoraf de hidtil i deres Lens Regnskaber har ført Landgilden til Udgift. De skal herefter aarlig gøre tilbørligt Regnskab for den i Renteriet. Sk. T. 6, 374 b.

17. Okt. (—). Aab. Breve om Borgelejepege for Tiden fra 1. Nov. 1639 til Paaskeaften, den 4. April 1640. [Ensydende med Brevene af 10. Nov. 1638, dog at Helsingør³ er sat til 24 i Stedet for 20.]. Sj. R. 20, 161 b.

— Pas for N. N. til Købstæderne i Sjælland, Lolland og Falster for at indkræve Borgelejepege, og til-

¹ 27. April 1639.

² Det indførte Brev er stilet til Hr. Tage Thott Ottesen, Malmøhus.

³ Sikkert ved en Fejlskrift, idet Helsingør i Borgelejebrevene af 12. Okt. 1640 atter er sat til 20.

bage igen. Lensmændene skal tilholde Borgerne i Købstæderne i deres Len at betale Borgelejepengene uden Forsømmelse efter den fastsatte Takst med en rigtig Fortegnelse over dem, naar Budet ankommer dertil og rejser derfra igen, for at det deraf kan ses, hvis Forsømmelse det er, hvis Pengene ikke fremkommer i rette Tid. De skal paa deres egen Bekostning skaffe Budet fri Vogn til den nærmest liggende Købstad, fri Færge over Færgstederne og fri Underholdning af Mad og Øl. Sj. R. 20, 164.

17. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Ventsel Rotkirk om at rette sin Lejlighed efter at begive sig til Københavns Slot og dér forvalte Marskalkbestillingen ved Kongens Datters [Elisabet Augustas] Bryllup, saafremt den af Kongen forordnede Marskalk¹ ikke kommer inden den Tid. Sj. T. 26, 494 b.

— Miss. til de Højlærde i København. Da Kongen for nogen Tid siden har bestilt Dr. Simon Pauly til Professor Anatomix, Chirurgix og Botanicis i Universitetet i København, skal de stede ham til samme Stilling. Sj. T. 26, 494 b. K. Orig. i Univers. Ark. Nr. 142.

— Miss. til Niels Krabbe. Da det berettes, at Stillingen som Vagtmester i Fæstningen Halmstad er ledig, har Kongen forordnet denne Person Gregorius Zigeler til Vagtmester i den andens Sted. Niels Krabbe skal indsætte ham i Bestillingen med samme Løn som hans Formand. Sk. T. 6, 374 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Niels Søfrensen faar Bevilling til at komme til Kald igen, hvor han kan kaldes lovligt efter Ordinansen. Han har for nogen Tid siden været kaldet til Vegersløf Kald i Silkeborg Len, men er for nogen Forseelse dømt fra det og har ikke faaet det og maa ikke stedes til Kald andetsteds, med mindre han faar Kongens Bevilling dertil. J. R. 9, 412 b.

18. Okt. (—). Miss. til Otte Brahe Stensen og Mogens Pax. De har tilforn² faaet Befaling til at give Møde paa Skiftet mellem afdøde Jomfru Birgete Bildes Arvinger og bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed. Da nu Vincents Bilde til Valbygaard har berettet, at han alene (i de andre

¹ Sj. T. har: den vores forordnede Marskalk, K. har haft: den rette forordnede Marskalk, hvilket er rettet. ² Jvfr. Miss. af 16. Maj 1639.

Medarvingers Fraværelse) har bekostet Jomfru Birgete Billedes Begravelse, skal Adressaterne samtidig bilægge de Tvistigheder, der muligt kunde opkomme om Bekostningerne ved samme Begravelse, i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give det beskrevet. Sj. T. 26, 495.

18. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Otte Termo om at lade Ebbe Ulfeldt, Oberstløjtnant til Fods, for Betaling af Kronborg eller Frederiksborg Len faa 1 Aaldyr¹, 1 Raadyr og 12 Harer, dog paa de Steder, hvor det er Vildtbanen til mindst Skade. Sj. T. 26, 495 b.

19. Okt. (—). Aab. Brev, hvorved Trine, Enke efter Hans Stenwinckel, Kongens forrige Bygmester, fritages for al borgerlig Tyngde, saa længe hun hensidder som Enke og ikke bruger borgerlig Næring. Sj. R. 20, 164 b. (Tr.: KD. III. 207.).

— Miss. til Otte Marsvin om at lægge 1 Gaard i Gasum By og Sogn, 1 Gaard i Dyrebye, 2 Gaarde i Asferre By og Sogn i Nørhald Herred, 1 Gaard i Vels i Ørum Sogn og 1 Gaard i Nørbeck By og Sogn i Sønderhald Herred, alt i Dronningborg Len i Jylland, som Kongen har faaet til Mageskifte af Fru Karen Sehested, Enke efter Tyge Kruse til Aastrup, paa hendes Søns Tyge Kruses Vegne, ind under Lønet, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt. J. T. 10, 123 b. K.

20. Okt. (—). Miss. til Ifver Krabbe [Tagesen]. Da adskillige Personer i Varberg Len har indsendt Klager til Kongen over Markus Lauridtsen, forrige Skriver paa Varberg Slot, skal han tilholde Markus Lauridtsen straks ufortøvet at begive sig til København, saa at han inden i Dag otte Dage kan være til Stede dér, hvor han vil komme i Forhør med sine Anklagere. Sk. T. 6, 375.

22. Okt. (—). Miss. til Vincens Bilde. Da der snarest skal holdes Skifte mellem Fru Birgete Clausdatter² til Junstrup, Erik Sparres Enke, og hendes Børn, skal han give Møde paa

¹ Maaske Fejlskrift for: Daadyr.   ² Birgitte Klavsdatter Mylting til Junstrup (Bjæverskov H.), Enke efter Emmike Sparre († før ²⁴/₁₁ 1638). Sj. T. har ved en Fejlskrift: Erik Sparre.

Skiftet, paatage sig Værgemaaliet for Fru Birgete Clausdatter, medens Skiftet staar paa, og siden straks levere Værgemaaliet til hende selv mod hendes Kvittering. Han skal paase, at der paa Skiftet kun vederfares hende, hvad der er ret. Sj. T. 26, 495 b.

22. Okt. (Kbhvn.). Lignende Miss. til Sigvort Urne om at paatage sig Værgemaaliet for Claus, Henning og Jacob Sparre, medens Skiftet staar paa, da deres rette Væрге ikke er her i Landet, og siden igen overlevere det til deres rette Væрге. Sj. T. 26, 496.

— Lignende Miss. til Christen Skeel om at være Væрге for Jomfru Sidsel, Jomfru Rigitse og Jomfru Birgete¹ Sparre, medens samme Skifte staar paa, og siden overlevere Værgemaaliet til deres rette Væрге. Udt. i Sj. T. 26, 496.

— Miss. til Mogens Pax og Frederik Parsberg. Da Fru Birgete Clausdatter til Junstrup, Emmike Sparres Enke, snarest agter at holde Skifte mellem sig og sine Børn efter sin afdøde Husbonde, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at være til Stede, naar Skiftet holdes, nøje paase, at Skiftet foregaar retfærdigt, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give det beskrevet. Dersom en af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 496 b.

— Aab. Brev, hvorved Fru Birgitte Clausdatter til Jonstrup, Emmike Sparres Enke, faar Bevilling til, naar Skiftet efter hendes afdøde Husbonde er overstaaet, at sælge og afhænde en Del af sit Strøgods og Løsøre for at betale nogen Gæld, som hendes Husbonde har efterladt sig. Hun er ved denne Gæld geraadet i Vidtløftighed og frygter for, at den med Tiden skal vokse til en større Sum, og hun har derfor begæret, at hun, naar Skiftet mellem hende og hendes Børn er overstaaet, maa sælge noget af sit Strøgods, som ligger hende langt fra Haanden, til Betaling af Gælden. Sj. R. 20, 165.

— Miss. til Hr. Hans Lindenov. Denne Peder Hansen i Aalsbo² i hans Len [Hindsgavl] har berettet, at hans Gaard

¹ Kaldes ellers: Bente.

² F. T. har ved en Fejlskrift: Aadsbo.

af Torden og Lynild i Juli sidstforleden er afbrændt, hvorfor han har begæret at faa noget Bygningstømmer til Gaardens Genopbygning. Da Kongen af Adressatens Erklæring ser, at hans Opgivelse er sandfærdig, tillader Kongen, at han faar noget Bygningstømmer af Skoven i hans Len til Gaardens Genopbygning. F. T. 5, 36¹.

23. Okt. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved denne Peder Jensen² af Helsingør antages til herefter, paa Livstid eller saa længe han forestaar Bestillingen trolig og fittig, at vedligeholde efterskrevne Fyringer med Jern, Folkeløn og andet Tilbehør og have Tilsyn med, at der i dem holdes tilbørligt Fyr paa de Tider, paa hvilke der plejer at være Fyr, saa at ingen med Billighed kan beklage sig. Han maa aldeles ikke tilskrive Kongen nogen Bekostning derpaa; dog skal Kongens Bønder dér omkring Fyringerne være forpligtet til at føre de fornødne Kul fra Skibene til Fyringerne. Naar han og hans Arvinger igen skal levere Fyringerne fra sig, skal han levere dem uden al Brøstfældighed, saa at de, som faar dem efter ham, ikke skal have Grund til at beklage sig. Fyrene er følgende: paa Skafven 1, paa Nidingen 2, paa Anholt 1, paa Kullen 1 og paa Falsterboe 1. Til Fyringernes Fornødenhed bevilges der ham aarlig 4666¹/₂ Rdlr. in specie 16 Skilling, som af Tolderne i Øresund skal betales ham i 3 Terminer, nemlig til 1. Marts, 1. Juni og 1. August. Dersom Fyringen forsømmes paa noget af de nævnte Steder og det lovligt kan bevises, skal der af ovennævnte 4666¹/₂ Rdlr. 16 Sk. afkortes 200 Rdlr. for hver Nat paa hvert Sted. Endvidere bevilges der Peder Jensen til Foder og Maal paa 2 Heste til Brug mellem Fyringerne aarlig 104 Tdr. Havre, 12 Læs Hø og 12 Læs Strøelse, at levere af Kronborg Slot aarligt af Lensmanden, alt fra førstkommende Nytaarsdag at regne, til hvilken Tid afdøde Jens Pedersen har faaet sin Løn. Alt dette gælder dog ikke, saafremt Kullene (hvad Gud forbyde) forlises til Vands eller noget af Fyrene ved et ulykkeligt Tilfælde skulde

¹ Udenfor er skrevet: Anno 1639... Mouridts Skades Skrift. (Ved Beskæringen er noget af Skriften skaaret bort). ² I Navneregistret til Sj. R. kaldes han ved sit fulde Navn: Peder Jensen Grove. Han var 19. Nov. 1635 blevet antaget til Fyrforvalter sammen med Faderen Jens Pedersen.

brænde. I saa Tilfælde skal Peder Jensen straks saa hurtigt som muligt, efter at saadan Skade er sket, indgive Beretning herom med nøjagtige Vidnesbyrd og derefter være forpligtet til at hedensende, hvad der er nødvendigt til Fyringen. Lensmændene har tilforn¹ faaet Kongens Befaling til at paase, at Fyringerne holdes vedlige og, hvis der sker nogen Forsømmelse, at lade dem, der angiver det, til Tinge bekræfte det ved deres Ed. Dersom nogen angiver Peder Jensen, uden at det er rigtigt, skal det staa ham frit at tiltale dem til Tinge efter Loven. Naar Peder Jensen eller hans Arvinger skal levere disse Fyringer fra sig til hans Efterfølger, skal Kongen have Ret til at overtage, hvad der af Forraad findes ved Fyrene ud over det, der fandtes dér, da han overtog dem, for den Pris, som Peder Jensen fik det for og som det til den Tid kan gælde for. Hvis en anden paa Kongens Vegne skal forestaa Fyrene efter Peder Jensen, skal han være forpligtet til at betale denne disse Forraad. Sj. R. 20, 166.

24. Okt. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved denne Abraham Konterfeier² antages til at informere dem af Ungdommen i det kongelig adelige Akademi Sorø, som kunde have Lyst dertil, i Ridsen, Tegnen og Arkitektur med en aarlig Løn af 300 Kurantdlr., 10 Læs Ved og fri Græsgang for 2 Køer, alt fra den Dag at regne, da han indstiller sig i Sorø for at blive dér til Stadighed. Desuden skal der anvises ham nogle Bønder, som ikke maa afhænde deres Ved og anden Nødtørf, som de har at afhænde, til nogen anden, før han af dem har købt saa meget Ved, som han behøver ud over de aarlige 10 Læs Ved og anden Nødtørf, og som de skal lade ham faa for rimeligt Køb. Han skal forestaa denne Bestilling med højeste Flid og Vindskibelighed, undervise Ungdommen i samme Kunster 6 Timer om Dagen, 3 om Formiddagen og 3 om Eftermiddagen, saa at han kan undervise de flest mulige. Han skal selv i 3 af Timerne undervise dem, der gør Fremskridt, medens han de andre 3 Timer ved en dygtig og flittig Svend skal lade Begynderne

---

¹ Se 3. Febr. 1631.   ² Over Overskriften er efter Fornavnet med en anden, vistnok yngre, Haand tilføjet: Wuchter.

undervise; dog skal han selv daglig have flittigt Tilsyn med dem og korrigere, hvad der er nødvendigt. Sj. R. 20, 168¹.

26. Okt. (Kbhvn.). Miss. til en Del Lensmænd i Danmark². Da det berettes, at Købstæderne N. N. i hans Len er i Restance med en Del Borgelejepege, nemlig fra 1. Nov. 1625 til etc. . . . 855 Kurantdlr.³, skal han tilholde Borgemestre og Raad i Købstæderne N. N. inden . . . . førstkommende at klarere for samme Borgelejepege i Rentekammeret og betale, hvad de er skyldige. Dersom de ikke til den Tid⁴ fremlægger Bevis for ham fra Rentekammeret paa, at de har betalt Restancen, skal Adressaten indkræve Restancen af dem ved Retten og inden 1. Maj førstkommende indlevere den i Rentekammeret. Nemlig: Jylland: Ribe fra 1. Nov. [1625]⁵ til Paaske 1635 855 Kurantdlr., Aalborg fra 1630 til Paaske 1639 1445 Kdlr. 32 Sk., Randers fra 1634 til Paaske 1636 129¹/₂ Kdlr. 4 Sk., Æbeltoft fra 1630 til Paaske 1639 1212¹/₂ Kdlr. 19 Sk., Aarhus fra 1630 til Paaske 1632 478 Kdlr., Nykøbing fra 1630 til Paaske 1639 406 Kdlr. 25 Sk., Lemvig fra 1633 til Paaske 1639 154¹/₂ Kdlr. 32 Sk., Sæby fra 1633 til Paaske 1639 230¹/₂ Kdlr. 33 Sk., Varde fra 1634 til Paaske 1635 50 Kdlr., Holstebro fra 1634 til Paaske 1635 36¹/₂ Kdlr. 4 Sk., Viborg fra 1634 til Paaske 1635 100 Kdlr., Hjørring fra 1635 til Paaske 1636 50 Kdlr. 8 Sk., Horsens fra 1636 til Paaske 1637 321¹/₂ Kdlr. 38 Sk., Grenaa 0, Kolding fra 1638 til Paaske 1639 442¹/₂ Kdlr. 24 Sk.; Fyen: Kerteminde fra 1626 til Paaske 1637 479¹/₂ Dlr.⁶ 36 Sk., Børgense fra 1626 til Paaske 1631 74 Dlr. 24 Sk., Middelfart fra 1626 til Paaske 1627 88¹/₂ Dlr., Faaborg fra 1634 til Paaske 1635 49¹/₂ Dlr. 28 Sk., Svendborg fra 1634 til Paaske 1637 41 Dlr. 5 Sk., Rudkøbing fra 1635 til Paaske 1636 189 Dlr.; Sjælland: Kalundborg fra 1632 til Paaske 1638 559 Dlr. 16 Sk.,

¹ Tr.: F. R. Friis: Saml. til dansk Bygnings- og Kunsthistorie S. 148.

² Der nævnes ikke, hvilke. Det drejer sig om dem, i hvis Len de omtalte Byer ligger.

³ De her som Paradigma for Skrивeren indførte Tal gælder for Ribe By. K. er stilet til Gregers Krabbe [Riberhus Len] og omhandler Ribe og Varde.

⁴ Sj. T. har ved en Fejlskrift: til den dig.

⁵ Indførslen i Missivets Tekst ovfr. og K. viser, at Aarstallet 1625 er glemt her.

⁶ Herfra og for Resten af Byerne er benyttet Betegnelsen: Dlr. i Stedet for Kurantdlr.

Køge fra 1632 til Paaske 1639 513 $\frac{1}{2}$ Dlr. 8 Sk., Næstved fra 1633 til Paaske 1639 355 $\frac{1}{2}$ Dlr. 23 Sk., Slagelse fra 1634 til Paaske 1639 606 Dlr. 25 Sk., Vordingborg fra 1635 til Paaske 1636 4 Dlr., Slangerup fra 1636 til Paaske 1639 232 Dlr. 36 Sk., Præstø fra 1636 til Paaske 1637 1 $\frac{1}{2}$ Dlr. 8 Sk., Nykøbing fra 1637 til Paaske 1639 155 $\frac{1}{2}$ Dlr. 34 Sk., Ringsted fra 1638 til Paaske 1639 9 $\frac{1}{2}$ Dlr. 24 Sk., Korsør fra 1638 til Paaske 1639 73 $\frac{1}{2}$ Dlr. 24 Sk.; Lolland og Falster: Maribo fra 1628 til Paaske 1637 1259 Dlr. 30 Sk., Nysted fra 1631 til Paaske 1638 614 $\frac{1}{2}$ Dlr. 35 Sk., Sakskebøing fra 1631 til Paaske 1637 162 Dlr. 12 Sk.; Skaane: Ystad fra 1627 til Paaske 1636 1159 Dlr. 36 Sk., Sommershavn fra 1627 til Paaske 1639 341 $\frac{1}{2}$ Dlr. 14 Sk., Skanør fra 1631 til Paaske 1638 141 Dlr. 6 Sk., Falsterbo fra 1631 til Paaske 1638 301 Dlr. 6 Sk., Ronneby fra 1632 til Paaske 1633 10 Dlr., Laholm fra 1637 til Paaske 1639 173 Dlr. 1 Mark. Sj. T. 26, 497. K.¹ Orig. (til Henning Valkendorf om Bogense) i Landsark. i Odense.

26. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Otte Termo om for Betaling at lade Fru Susanne Krabbe, Enke efter Niels Friis til Krastrup, faa 4 Raadyr og 2 store Dyr eller Daadyr til hendes Husbondes Begravelse. Udt. i Sj. T. 26, 498 b.

— Kvittansiarum til Fru Berte Friis², Enke efter Hr. Albret Skeel til Fusingø, Hovedsmand paa Riberhus og Møgeltønder Slotte, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Riberhus og Møgeltønder Len fra 1. Maj 1629 til 1. Maj 1639, da han var død³, for de i samme Tid oppebaarne Penge-, Mad- og Kornskatter, og for det modtagne og igen overleverede Inventarium. Hun blev aldeles intet skyldig. J. R. 9, 413.

— Miss. til Axel Urne til Kielderup og Viffert Seefeld til Refsnes om snarest at begive sig til Sejlstrup Slot, hvormed afdøde Niels Friis har været forlenet, og til Krastrup og Gundested Gaarde og dér registrere alt, hvad der

¹ K. til Fortegnelsen er underskrevet af Knud Kristensen. ² Overskriften har ved en Fejlskrift: Fru Birgitte Lindenov. Denne var g. m. Otte Kristensen Skeel († 1634), Lensmand p. Aalborghus, og fik Kvittansiarum for dette Len 1636. ³ Han døde 9. April 1639.

findes i Boet dér, forsegle alle de Breve, som findes dér, saavel som Skrin og Kister, der ikke bliver aabnet, og give det beskrevet til Niels Friis's Arvinger. J. T. 10, 126. K.

27. Okt. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Peder Basses Lig maa føres til Sjælland for dér at begraves med de sædvanlige Ceremonier, og at Liget maa staa 14 Dage over Jorden, efter at det er kommet til Landet. Sj. R. 20, 165 b.

29. Okt. (—). Mageskifte mellem Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmand paa Nyborg Slot, og Kronen. J. R. 9, 414. Orig. (se Kr. Sk.).

— Mageskifte mellem samme Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmand paa Nyborg Slot, og Kronen. J. R. 9, 416 b. Orig. (se Kr. Sk.).

— Miss. til Ifver Krabbe [Nielsen, Mariager Klosters Len], om at lægge 2 Gaarde, kaldet Boedal og Boedals Krog, og 1 Bol med Skov langs Mariager Fjord til 200 Svin i Valsgaards Sogn i Hindsted Herred i Himmersyssel i Aalborghus Len og 1 Gaard i Ullis By og Sogn i Gislum Herred i Mariager Klosters Len, som Kongen har faaet til Mageskifte af Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmand paa Nyborg Slot, ind under Lenet, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. J. T. 10, 121. K.

30. Okt. (—). Bestalling for Willem Evertsen som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 300 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden, fra Mikkelsdag sidstforleden at regne. Udt. i Sj. R. 20, 168 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne til Alsløf, Rigens Marsk, Befalingsmand i Vestervig Kloster, Verner Parsberg til Lynderup, Tøne Friis til Heselagger, Embedsmand paa Stjernholm Slot, og Erik Juel til Hundbeck, Landsdommer i Nørrejylland. Der er opstaaet Trætte mellem Niels Krag til Trudsholmb paa egne Vegne paa den ene Side og Ifver Krabbe til Albeck, Befalingsmand i Mariager Kloster, for nogle til Mariager Kloster liggende Bønder i Hemb paa den anden Side om et Ridemandstov, ved hvilket Niels Krag har ladet indstene¹

¹ J. T. har haft: indsteffue. Heri er ff slettet; formentlig er det der- ved fremkomne: indsteue en Føjskrift for: indstene.

Hemb Lund. Ifver Krabbe formener, at der derved er sket Kro-
nens Bønder i Hemb for kort, men for at undgaa vidtløftigere
Trætte herom, har de begæret denne Kongens Befaling til Adres-
saterne. De skal snarest begive sig til Aastederne, syne og afgøre,
om der er sket nogen af Lodsejerne for kort og enten til Minde
eller Rette endelig træffe Afgørelse om Skellet mellem Hemb
Lund og Hemb Mark efter de Beviser¹, de kan finde efter de
Breve og Dokumenter, der fremlægges for dem, bilægge Trætten
i Mindelighed eller afgøre den ved Dom og give deres Afgørelse
beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke
kan møde til den bestemte Tid eller Sted, skal de mødte have
Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i de udeblevnes Sted.
J. T. 10, 124 b.

31. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Da det
berettes, at Skibsbroen i Vordingborg ikke gaar saa langt
ud, at man ved Lavvande bekvemt kan komme til den med
Færgen, skal han lade den lægge saa langt ud, at man ogsaa
ved Lavvande bekvemt kan komme til den. Han skal tage Tøm-
mer dertil i Vordingborg Lens Skove paa de Steder, hvor det
er til mindst Skade for Skoven, dog at alting sker med saa ringe
Bekostning som muligt. Sj. T. 26, 498 b. K.

— Miss. til Tolderne i Øresund om at lade Johan Ditmar,
Fuldmægtig for Hr. Jacob de la Gardie, Greve til Lockøe²,
Friherre til Echolmb, Herre til Kolckha, Ridha³ og Runsa, Sver-
rigs Riges Raad, Marskalk og Generalfeltherre, inden førstkom-
mende Jul passere gennem Øresund til Holland med Jern-
stykker, Kugler, Granater og andet deslige. Sj. T. 26,
498 b. K.

— Miss. til Tønne Friis til Heselager, Embedsmand paa
Stiernholm Slot, og Mandrup Due til Halkier. Søfren Munk til
Mølgaard har berettet, at der paa hans Hustrus⁴ Vegne er til-
faldet ham en Arv efter afdøde Fru Edele Mogensdatter⁵
til Hesel, og at denne Arv for en Del er uskiftet mellem ham

¹ J. T. har: Byttviser.   ² Leckø, Skaraborgs Len.   ³ Sikkert
Føjlskrift i Sj. T. for: Kida, ligesom Kolek et af hans Godser i Livland
og Estland.   ⁴ Kirsten Nielsdatter Stygge.   ⁵ Edel Mogensdatter
Harbou.

og hans Medarvinger. Han har derfor begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at skifte Arven mellem dem, hvortil hans Medarvinger har givet deres Samtykke. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til snarest at indstævne Arvingerne paa belejlig Tid og Sted, skifte mellem dem, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 10, 121 b.

31. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand. Da Erick Lykke til Høyris for nogen Tid siden har ihjelslaaet en Mand, ved Navn Ambrosius Fiolist, boende i Kolding, skal Ernst Normand lade tage Vidner i Sagen og føre den dér ved yderste Lov og Ret. J. T. 10, 126.

1. Nov. (—). Miss. til Tønne Friis om, at Kongen har bestemt, at han af Kommissariatolden i alle Toldkisterne i Jylland maa faa udleveret saa mange Penge, at han kan besolde Officererne i Jylland, baade dem under Oberst Jesper Friis til Ørbecklundes Regiment og dem over Adelens Soldater. J. T. 10, 127. K.

— Miss. til samme om at oppebære alle Skatter i Jylland og levere dem i Kongens eget Kammer eller hvor han faar Ordre til. J. T. 10, 127 b. K.

— Miss. til alle Lensmændene i Jylland om at være Bispen i det Stift, i hvilket deres Forlening ligger, behjælpelig med at faa indkrævet de Penge til Mariager Kirke, som skal betales af Kirkerne efter den af Hr. Jørgen Urne til Alslef, Rigens Marsk, og Hr. Christen Tommesen til Tanderup, Rigens Kansler, Embedsmænd i Vestervig Kloster og paa Kalø Slot, gjorte Ordinans. J. T. 10, 127. K.

2. Nov. (—). Aab. Brev, hvorved Jomfru Dorette Bilde faar Bevilling til herefter at være sin egen Værge, selv oppebære Indkomsten af sit Gods og være raadig over den, dog at hendes rette Værge skal paase, at hun ikke anvender den til Unytte. Sj. R. 20, 169.

— Lignende aab. Brev, hvorved Jomfru Anne Grubbe faar Bevilling til at være sin egen Værge. Udt. i Sj. R. 20, 169.

2. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved denne Anne, Enke efter M. Andris, forrige Mestersmed paa Bremerholm, fritages for al borgerlig og Bys Tyng. Sj. R. 20, 169. (Tr.: KD. III, 207.).

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Kongen har forskrevet Eggert Rafn, som en Tid lang har tjent paa Antvorskov Slot, til Gottorp, hvor han skal øve sig i Ridning. Da Kongen har bevilget ham den sædvanlige Løn, som han har faaet, da han var i Stalden paa Antvorskov, skal Adressaten hvert Fjerdningaar lade ham faa sin sædvanlige Løn. Sj. T. 26, 499.

— Miss. til Jørgen Mund. Da der med det allerførste skal foretages Skifte efter afdøde Fru Emmerendse Pedersdatter, Klaus Brockenhuus's, skal han rette sin Lejlighed efter at være Værge for Jomfru Margrette Brockenhuus, medens Skiftet staar paa, paase, at der kun vederfares hende, hvad der er Ret, og, naar Skiftet er sluttet, overlevere det, der tilfalder hende, til hendes rette Værge. F. T. 5, 36.

— Lignende Miss. til Erik Qvitzov om at være Værge for Emmerendts Brockenhuus. Udt. i F. T. 5, 36 b.

— Miss. til Falck Gjøe og Henning Pogwisch om at rette deres Lejlighed efter, naar ovennævnte Skifte efter afdøde Fru Emmerendtse Pedersdatter, Klaus Brockenhuus's, foretages, at give Møde, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den fastsatte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 5, 36 b.

— Miss. til Henrik Lange og Henning Pogwisch om at bryde og registrere alle de Breve, der vedkommer Claus Brockenhuus til Brohollumb, Christen Lange Nielsen til Rønnehek¹ og Peder Brockenhuus til Brohollum, enten de findes paa Brohollum eller i Svendborg i Klostret. F. T. 5, 37.

¹ Formentlig Fejlskrift i F. T. for Rønnoholm, Børglum H. Sagen vedrører formentlig Skiftet efter Fru Emmerentse Pedersdatter Baden, Klavs Brockenhuus's. Kristen Lange Nielsen var gift med hendes Datter Karen Brockenhuus Klavsatter.

2. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Urne, Hr. Christen Tommesen, Niels Krag og Erik Juel. Da der med det allerførste skal holdes Skifte efter afdøde Niels Friis, skal de rette deres Lejlighed efter at være til Stede, naar Skiftet holdes, blægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted. J. T. 10, 127 b.

— Miss. til Mogens Høg¹ og Christoffer Hvas. Da Jomfru Anne Sehested til Sindberggaard har begæret 1 Gaard, kaldet Kiergaard, 1 Mølle, kaldet Aarbeck Mølle, begge i Mors i Halds Len, 2 Gaarde i Veyerslef By, 1 Mølle, kaldet Nørmølle, og 1 Gaard, kaldet Svanholm, alt i Veyerslef Sogn i Sønder Herred i Mors i Dueholm Klosters Len i Jylland, til Mageskifte for 1 Gaard i Medelst Jølbye i Solberig Sogn og 1 Gaard i Hvidberg By og Sogn i Sønder Herred i Mors, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Kongen har befalet Jørgen Krag til Enderupgaard og Jørgen Seefeld til Visborggaard, Embedsmænd paa Dueholm Kloster og Hald, at overvære Besigtelsen. J. T. 10, 129.

3. Nov. (—). Miss. til Rentemestrene. Arvingerne efter Hr. Gert Rantzau, forrige Statholder i Hertugdømmerne Slesvig og Holsten, Befalingsmand paa Haderslevhus Slot, er paa deres sidste Regnskab af Haderslevhus Slot og Len, regnet fra 1. Maj 1626 til Aarsdagen 1627, blevet Kongen følgende skyldig: 2747^{1/2} Rdlr. 1 Ort 12 Sk. 3 ³/₄ lybsk i Penge, 25 Læster 6 Ørte 2 Skpr. Rug, 14 Læster 1 Ørte ¹/₂ Skp. Mel, 22 Læster 3 Ørte 1 Skp. Byg, 8 Ørte 5 Skpr. Boghvede, 24 Læster 22 Ørte 12 Skpr. Havre, 27 Tdr. 1 Fjerdings² Smør, 6 Tdr. 3 Fjerd. Honning, 6 Køer, 719 Svin, 169 Faar

¹ J. T. har ved en Fejlskrift: Mogens Sehested. Miss. af 4. Nov. 1639, et senere Miss. af 25. Juni 1640 og Besigtelsen til Skødet af 25. Juni 1640 viser, at det er stilet til Mogens Høg. ² Sj. T. har, sikkert ved en Fejlskrift, 3 Fjerdings. I den af Renteriskriver Sigfrid Fries underskrevne Fortegnelse, der ligger ved K., staar: 1 Fjerdings Smør.

og Lam, 267 Gæs, 2486 Høns, 15 Tdr. Torsk, 3000 Hvillinger, 7230 Flyndere, 479 Rokker, 4 Tdr. Salt, Foder til 8 Foderøksne, Fodring af 1025 Fødenød¹ og 76 Tdr. Kul. Dette var Bønderne dér i Lenet i Restance med, men det blev under Forbehold af Kongens Approbation eftergivet Bønderne af afdøde Hr. Albret Skeel og Gunde Lange til Bredinge, Befalingsmand paa Aalborghus Slot, fordi Fjendernes Indfald skete, og samme Restance blev derfor ikke indkrævet. Gert Rantzaus Arvinger har nu hos Kongen andraget om at faa samme Restance, som tilforn er eftergivet af Kongens Kommissarier, eftergivet og faa Kommissariernes Afgørelse konfirmeret. Kongen konfirmerer Kommissariernes Afgørelse vedrørende denne Restance, og Adressaterne skal derfor ikke af den Grund forholde Hr. Gert Rantzaus Arvinger Kvittansiarum for fornævnte Len. Sj. T. 26, 499 b. K.

3. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene. Hr. Frederik Reedtz til Tyggstrup, Befalingsmand paa Vordingborg Slot, har berettet, at da han paa Renteriet anmodede om Kvittansiarum for Saltøe Len, som hans Fader og Moder havde i Forlønning paa Livstid², blev den nægtet ham med den Begrundelse, at han ikke kunde fremlægge Forklaring paa de Byggearbejder, som hans afdøde Fader havde anvendt paa Saltøe Slot i de 10 Aar, i hvilke han havde Lenet uden Afgift, kvit og frit, uanset at han har fremlagt Kvittans fra den daværende Rentemester Envold Kruse, til hans Fader³, da han indlagde hans Specialantegnelse paa, hvad der i de 10 Aar var anvendt til Bygning. Dersom Hr. Frederik Reedtz har Kvittans fra daværende Rentemester Envold Kruse paa samme Antegnelser paa bemeldte 10 Aars Byggearbejder, maa Adressaterne ikke forholde ham Kvittansiarum af den Grund. Sj. T. 26, 500 b.

— Miss. til Otte Brahe Pedersen og Jørgen Grubbe⁴. Hr. Axel Arenfeldt til Basnes, Befalingsmand over Giedske Len, har for nogen Tid siden⁵ faaet Kongens Befaling til sammen med Jørgen Grubbe til Vedbygaard at dømme i en Sag mellem

¹ Den sidste Post er glemt i Sj. T.   ² Peder Reedtz havde Solte Len fra 1582 af. Efter hans Død 1607 overgik Lenet til Karen Rostrup, som døde 1636.   ³ I Sj. T. er der sikkert glemt noget her. Meningen maa dog være som ovfr.

⁴ Saaledes i Overskriften. Af Teksten fremgaar, at Brevet er stilet til Otte Brahe Pedersen alene.   ⁵ 19. Maj 1639.

Ernst Normand til Selsøe, Befalingsmand paa Koldinghus Slot, og Arvingerne efter Frants Skriver, der har været Skriver paa Korsør Slot, angaaende nogle Regnskaber og Mangler i samme. Da Hr. Axel Arenfeldt undskylder sig med, at han er interesseret i samme Sag, idet der har været nogen Trætte mellem ham og ovennævnte afdøde Frants Skriver, skal Otte Brahe Pedersen derfor rette sig efter at være i Hr. Axel Arenfeldts Sted og snarest sammen med Jørgen Grubbe foretage samme Sag og fuldføre Kongens Befaling. Sj. T. 26, 501.

3. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Frederik Reedtz, Frederik Parsberg, Otte Brahe P[edersen] og Jørgen Seefeld. De har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til at dømme i Trætten mellem Ernst Normand til Selsøe, Befalingsmand paa Koldinghus, og Ventsel Rotkirk, Befalingsmand paa Antvorskov Slot, paa Slagelse Hospitals Vegne. Da det berettes, at Ernst Normand ikke har villet møde i Rette for dem, idet han erklærer, at Befalingen ikke er meddelt ham, skal de med det allerførste uden videre Ophold igen stævne Parterne for sig. Saafrømt Ernst Normand da ikke møder for dem efter lovligt Varsel, skal de dog uden videre Forhaling tilendebringe denne Sag. Sj. T. 26, 502 b.

— Aab. Brev, hvorved Fru Agnette Thott, Gabriel Kruses, til Hiulebierig faar Bevilling paa Livstid efter sin Husbondes Død (om hun overlever hans Død) paa Førsløf og Giønnerup² Kirkers Tiender, som hendes Husbonde har i Fæste, for rimeligt Fæste og sædvanlig Afgift. Sk. R. 5, 304 b.

— Miss. til Ifver Krabbe paa Varberg om at lade Bønderne i Favraas Herred igen arbejde til Varberg Slot. Udt. i Sk. T. 6, 375.

— Miss. til Hr. Tagge Thott Ottesen. Da Hr. Tagge Thott Andersen, Embedsmand paa Sølvitsborg Slot, har begæret³ Faarkielde⁴ Gerd, Store Vambaase Gerd, Lille Vambaase

¹ 21. Febr. og 6. Maj 1638; jvfr. iøvrigt 29. Dec. 1637 og 5. Febr. 1638.

² Hjernerup, Bjørge H., Skaane.

³ Flere af de følgende Stednavne har ikke kunnet identificeres med Sikkerhed, idet de dels forekommer i afvigende Former i dette Miss., i Miss. af 20. Maj 1640 og i Skødet, dels ikke ses at være opført i Sølvitsborg Lens Jordebøger.

⁴ Jordebogen har: Forkerle.

Gerd, Trambtoe¹ Gerd og Almoe Gerd, alle i Faarkielde Sogn, samt nogle Øer og Holme, der ligger under samme Gærder, nemlig Yfve², Haufløe, Boeholmen, Vester Raaholm, Øster Raaholmb, Knorholmen, Bendtsholmen og Udøe, alt i Medelstad Herred, og 1 Gaard, kaldet Birkenes, i Listerherred, alt i Sølvitsborg Len i Blekinge, til Mageskifte for 9 Gaarde, kaldet Karsmoe³, Bullingsholt, Egebjerg, Tosteboe, Biørnstrup, Brandbyemaale⁴, Ruemaale, Brinckemole og Vellyst, alle i Mørum Sogn i Lister Herred, Lefvelunde, Fullesang, Kiergaard, Rofvelstrup⁵ og Hiørdøe⁶, alle i Medelstad Herred, alt i Sølvitsborg Len i Blekinge, og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, for yderligere Gods i Sølvitsborg Len, skal han undersøge dette Godses Lejlighed og med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet [Sølvitsborg]. Sk. T. 6, 375.

3. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Brahe og Sten Bilde. Da Fru Ellen Marsvin til Ellensborg, Knud Ruds Enke, har begæret Kronens Mølle Skorup Mølle, der ligger til Nyborg Slot, og nogen ringe Jord, hvorpaa der er noget ringe Skov, som det i nogen Tid har været bevilget Møllen at bruge, til Mageskifte for noget Jordegods i Tved eller Høye Sogne, skal de med det allerførste besøge dette Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har befalet Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Lensmand paa Nyborg Slot, at give Møde ved Besigtelsen, skal de advare ham om, naar de vil besigte Godset. F. T. 5, 37.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas om at give Møde paa Kongens Vegne ved ovennævnte Besigtelse, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. F. T. 5, 38.

— Miss. til Hr. Hans Lindenov, [Hindsgavl], om straks og med det første at sende 100 Lam til Haderslevhus Slot. F. T. 5, 38.

— Lignende Miss. til Hr. Jørgen Brahe, [Hagenskov], om med det allerførste at sende 100 Lam til Haderslevhus Slot. Udt. i F. T. 5, 38.

¹ Jordebogen har: Tromte.   ² Ivø.   ³ Korsemo.   ⁴ Besigtelsen til Mageskiftet af 18. Okt. 1641 har: Braabymaale og, ligesom Skødet: Bromaaale.   ⁵ Rolstrup.   ⁶ Besigtelsen har: Hiørdøe, Kr. Sk.: Jordø.

3. Nov. (Kbhvn.). Lignende Miss. til Hr. Mogens Kaas, [Nyborg], om at sende 100 Lam; til Henning Valkendorf, [Odensegaard], om at sende 100 Lam¹, 10 Tdr. Boghvedegryn, 6 Tdr. Havregryn, 30 Tdr. Æbler, 20 Skippd. Talg og 2 Skippd. gult Voks; til Stehen Bilde paa Rugaard om at sende 100 Lam, 10 Tdr. Boghvedegryn, 6 Tdr. Havregryn, 30 Tdr. Æbler, 13 Skippd. Talg og 2 Skippd. gult Voks; til Erenst Normand, [Koldinghus], om at indkøbe og sende dertil 800 Sider vel røget, godt Flæsk, 100 gode fede Lam, 400 Par Høns og 2 Læster Smør; til Jørgen von Ahlefeldt, [Haderslevhus], om at tilsiige Bønderne om at holde Lam, Høns og Æg i Beredskab og at opsætte 200 Gæs; til Gregers Krabbe, [Riberhus], om at indkræve 100 fede, saltede Hamler², 3000 Skuller, 30 Vog³ Rockel⁴, 4000 Hvillinger og 4000 Flynder. Udt. i F. T. 5, 38. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Borkor Rud til Sæbyegaard, Christoffer Stensen til Grimstedgaard, Erik Stensen til Søllested og Flemming Ulfeldt til Orrebyegaard. Hr. Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Embedsmand paa Nykøbing og Aalholm Slotte, har besværet sig over en Oldingegang, som Jakob Dunck i Bunckehafve med hans medfølgende 13 Oldinge har gjort mellem Oelstrup Slet og Fang paa den ene Side og Biernis Slet og omliggende Byers Fang paa den anden Side og afsagt paa Fuglise Herredsting den 25. Juni 1639. Han og de andre Lodsejere har derfor begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at kende paa fornævnte Oldinges Tov og Gang. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til de tvistige Aasteder, indstævne Parterne og Oldingene for sig, nøje undersøge Sagen og, dersom det befindes, at der ikke er gjort forsvarligt Skel, da vide, gøre og udvise et retfærdigt Markeskel og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund sf lovligt Forfald ikke kan give Møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted. Bymændene og Oldingene

¹ F. T. har kun: 100 Lam; den øvrige Leverance findes i Orig.

² Beder. Det er ikke helt sikkert, om Ordet: saltede hører til Hamler eller Skuller. ³ F. T. har: Wodts; formentlig er ment: Vog = Vaag (å 36 Pd.). ⁴ Rokker.

skal rette sig efter at møde for fornævnte gode Mænd paa Aa-stederne, naar de bliver tilsagt, og medtage de Breve og Dokumenter, som de kan have mod hverandre, og da lide og undgælde, hvad der er Lov og Ret. Sm. T. 6, 489.

3. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Henrik Split¹, Slotsfoged paa Skanderborg Slot, faar Bevilling til tillige med Slotsfogderiet at beholde Rybirk Fogderi paa Livstid og saa længe han forholder sig tilbørligt i samme Bestilling. J. R. 9, 418.

4. Nov. (—). Aab. Brev², hvorved det bevilges, at Fru Sophie Parsbergs Lig maa staa over Jorden, indtil Peder Basses Lig kommer herover til Landet, saa at de begge kan blive begravet paa samme Tid, da der er givet Bevilling³ til at hans Lig maa staa længere over Jorden, end Forordningen tillader. Sj. R. 20, 169 b.

— Aab. Brev, hvorved de Fattiges Forstandere i København faar Tilladelse til at sælge noget Gods i Ejdersted til Dr. Thomas Fincke. Sj. R. 20, 170. (Tr.: KD. III, 207 f.).

—⁴ Aab. Brev, hvorved Erhard Sterch, Kongens Trompeter, fritages for Akcisen af en Læst Rostocker Øl til hans Datters Bryllup. Sj. R. 20, 170 b. (Tr.: KD. III, 208.).

— Aab. Brev, hvorved denne Troels Hansen, boende i Syvenkiøb⁵ i Skampstrup Sogn, faar Bevilling til igen at indgaa Ægteskab med hvilken Kvindeperson Gud og Lykken vil tilføje ham. Han har berettet, at han for nogle Aar siden har forset sig med Lejermaal og derfor af Roskilde Kapitel er dømt fra sin Ægtehustru og til ikke igen at maatte indlade sig i Ægteskab, med mindre han, efter at have forholdt sig kristeligt

¹ J. R. kalder ham: Split. ² Brevet er fejlagtigt dateret 1642, maaske fordi det er indført dette Aar. ³ 27. Okt. 1639. Peder Basse, der var gift med Sofie Parsberg, var ved sin Død Lensmand paa Tranekær og Jungshoved. Efter Brevet af 27. Okt. 1639 er han muligvis død paa Tranekær. Han døde 10. Okt., hun 25. Okt., de blev begravet i Nikolaj Kirke i Kbhvn. ⁴ Brevet er, formentlig ved en Fejlskrift, dateret 4. Nov. 1642. Udenfor er med en anden, sikkert senere, Haand skrevet: Dette Aarstal er formodentlig forskrevet. ⁵ Syvendekøb, Skampstrup S., Tudse H.

og efter 3 Aars Forløb kunde faa Kongens Tilladelse dertil. Han har nu bevist, at han siden den Tid har opført sig vel. Sj. R. 20, 171.

4. Nov. (Kbhvn.). Oprejsningsbrev for disse Knud Fisker, Hans Holst Vognmand, Niels Ifversen Vognmand, Anders Kock, Kresten Kandestøber og Detløf Pedersen i Næstved, der paa Næstved Byting har aflagt Vidnesbyrd, som er blevet fældet. Sj. R. 20, 171 b.

— Oprejsningsbrev for denne Hans Hansen i Tudtse i Sjælland, som for nogen Tid siden af Misforstand er kommet i Trætte med en anden af Kronens Bønder sammesteds, men Sagen, som han har sigtet den anden for, er gaaet ham under Øjne¹, hvorfor han er blevet fældet og tilfundet at betale Bøder til Kongen og Sagvolderen efter Loven, hvilket han ogsaa har efterkommet. Sj. R. 20, 172.

— Aab. Brev, hvorved Otte Brahe Pedersen til Torbenfeld faar Bevilling til at indrette sin Begravelse paa Siden af hans Sognekirke Skamstrup, dog at det sker paa hans egen Bekostning og uden Skade for Kirken. Sj. R. 20, 172 b.

— Miss. til Mogens Pax. Kongen har bevilget, at Otte Brahe Pedersen til Torpendfeld paa sin egen Bekostning maa lade gøre sin Begravelse paa Siden af hans Sognekirke Skamstrup. Mogens Pax skal² paase, at det ikke sker Kirken til Skade i nogen Maade. Sj. T. 26, 504.

— Aab. Brev, hvorved Henning Holst faar Bevilling til fra Danmark at udføre 6 Par Øksne, dog mod Erlæggelse af tilbørlig Told og Rettighed. Sj. R. 20, 173.

— Miss. til Niels Trolle. Han har andraget om Kongens Bevilling til ogsaa fremtidig at bruge alt det Træredskab, Borde, Bænke, Stole, Senge og Bryggerredskaber, som han hidtil har haft. Kongen tillader, at han fremtidigt maa bruge alt det nævnte Træboskab som tilforn, saa længe han er forlenet med dette Slot [København]. Sj. T. 26, 503. K.

— Miss. til samme om at lade Folkene paa Ladegaarden, Post- og Arbejdssvende og ellers andet Folk, som Kongen selv lønner og som ikke har nogen af Kongens Seng-

¹ Gaaet galt for ham.

² Som Lensmand over Holbæk Len.

klæder at ligge paa, faa de nødtørftige Sengklæder af Slottets Inventarium, som det tilforn har været brugeligt. Sj. T. 26, 503 b. K.¹

4. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Da der med det allerførste skal foretages Skifte efter afdøde Peder Basse til Sørup, skal han rette sin Lejlighed efter at møde paa Skiftet og paatage sig Værgemaalet for Fru Anne Thott², Frants Brockenhuus's Enke, medens Skiftet staar paa, paase, at der paa Skiftet kun vederfares hende, hvad der er Ret, og siden overlevere Værgemaalet til hende selv. Sj. T. 26, 503 b.

— Lignende Miss. til Niels Trolle om at være Væрге for Fru Anne Basse³ paa Skiftet efter afdøde Peder Basse. Udt. i Sj. T. 26, 504.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København. Denne Marcus Luschou af Rostock har berettet, at Bartholomæus Haagensen, Borger i København, har sluttet et Køb med ham, men at denne siden har fragaaet det og sønderrevet de derom indgaaede Kontrakter, som de kan se af Marcus Luschous hosføjede Andragende. Da denne nu agter at tiltale fornævnte Haagensen derfor ved Retten, skal de uden Vidtløftighed lade vederfares ham, hvad der er Lov og Ret. Sj. T. 26, 504.

— Miss. til Hr. Tage Thott Ottesen. Der er for nogen Tid siden udstedt Befaling til afdøde Christian Friis til Kragerup, Kongens forrige Kansler, Hr. Jørgen Urne til Asløf, Rigens Marsk og Befalingsmand paa Vestervig Kloster, og Hr. Claus Daa til Borrebye, Rigens Admiral og Embedsmand paa Dragsholm Slot, om at tage for sig de Antægnelser, der er gjort ved Bartholomeus Hogensens Røgnskaber fra den Tid, da han var Proviantskriver, og afgøre, hvad der er billigt og ret. Da Hr. Christian Friis er død, skal Adressaten rette sin Lejlighed efter i hans Sted at efterkomme denne Befaling. Sk. T. 6, 376.

¹ Som K. til dette Miss., der er enslydende med Miss. af 16. Marts 1639 til Frederik Urne, er brugt K. til sidstnævnte Miss., blot med Retelse af Datum og Adresse. ² Anne Thott var Datter af Erik Pedersen Thott og Helle Basse Eriksdatter, der var Søster til ovennævnte Peder Basse. ³ Anne Basse, Søster til Peder Basse, var Enke efter Korfits Thott.

4. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Rentemestrene. Hans Søfrensen, Tolder i Aalborg, har tilforn været tiltalt for noget Korn, som han har haft i Forvaring, og som er blevet liggende, da de kejserlige bemægtigede sig Aalborg. Da han har bevist, at dette ikke er sket som Følge af hans Forsømmelse, har Kongen befalet, at han skal være forskaanet for videre Tiltale herfor. Adressaterne skal slette denne Restance i Rentekammeret. Sj. T. 26, 504 b. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Oprejsningsbrev for Oge Pedersen i Store Herige¹ i Landskrone Len til igen at forfølge en Sag mod Tyge Ladefoged paa Borrebygaard. Udt. i Sk. R. 5, 304 b.

— Miss. til Ifver Krabbe om at lade Niels Dege² i Varberg Len, som har ophidset Almuen sammesteds til Modvillighed, tiltale ved Retten og tage Dom over ham, andre til Eksempel. Sk. T. 6, 376.

— Miss. til Jockimb Beck. Hans Pedersen i Helsingør³, Skriver paa Kronborg Slot, har berettet, at der paa hans Hustrus Vegne er tilfaldet ham en Arv i Christiansstad efter hendes afdøde Fader og Moder, og at han har anmodet Borgemestre og Raad dér i Byen om at faa meddelt rigtigt Skifteregister, hvad der er passeret paa Skiftet efter dem med Hensyn til Registrering og Vurdering, om hendes afdøde Faders Regnskabsbøger, Breve og andet har været fremlagt i Boet, endvidere hvad Gæld der skyldes bort i Boet og hvad der tilkommer det, hvad der er betalt enhver og hvorledes der er omgaaedes dermed, men han har hidtil ikke kunnet faa nogen Underretning herom. Jockimb Beck skal tilholde Oluf Svendsen, Borgemester sammesteds, og de andre Borgemestre og Raadmænd, som var dér, da hans Hustrus Forældre døde, om at forekomme al Vidtløftighed og snarest skaffe ham Rigtighed herom. Dersom de findes forsømmelige, saa at han nødes til at kræve det ved Retten ved en Prokurator, har Kongen bevilget, at han selv maa antage en, som Adressaten skal tage i Ed, og paase, at

---

¹ Store Harrie, Harjagers H.   ² Han kaldes i Navneregistret til Sk. T. Niels Degen; antagelig hedder han Niels Degn.   ³ De 2 sidste Ord staar kun i Overskriften.

Hans Pedersen uden Ophold hjælpes til Rette, saavidt det er billigt. Sk. T. 6, 376 b.

4. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Ifver Krabbe [Tagesen]. Da der er opstaaet Trætte mellem nogle af Kronens Bønder i Nørre Halland og Hans Holst, Kaptejn sammesteds, om Kaptejnsgaardens Landhold i Viske Herred, skal han forhandle mellem Parterne om den lideligste og bedst mulige Ordning, saa at begge Parter kan være tilfreds. Sk. T. 6, 377.

— Miss. til Niels Krabbe og Dr. Peder Vinstrup. Hr. Jacob Hansen Hiort, Sognepræst til Sletagger Kirke i Halmstad Len, har berettet, at han for nogen Tid siden har fæstet Kirketienden af hans Hovedsogn Sletagger, og at han af denne aarlig skal levere 16 Tdr. Rug, 17 Tdr. Byg og 10 Tdr. Havre til Kirken. Denne Afgift har han ydet i nogle Aar til stor Skade for sig, idet Tienden er sat altfor højt, saa at han ikke faar nær saa meget af den hele Tiende, som Afgiften beløber sig til, og han har derfor begæret, at samme Tiende maa sættes for en rimelig Afgift. Adressaterne skal nøje undersøge Tienden og fastsætte og taksere, hvad der aarlig bør ydes af den, saa at Kirken kan faa, hvad der med Rette tilhører den, og den, der har Tienden i Fæste, kan taale at yde Afgiften. Sk. T. 6, 377 b.

— Miss. til Sti Pors og Melker Oldeland om at rette deres Lejlighed efter at være til Stede, naar Fru Anne Gyldenstjerne, Enke efter afdøde Frederik Markdanner til Røninge Søgaard, overleverer til Jørgen Kaas til Østergaard, Hofjunker, Brevene og Dokumenterne vedrørende Værgemaal for hans Broder Niels Kaas, for hvem afdøde Frederik Markdanner har været Væрге, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 5, 38 b.

— Miss. til Fru Anne Gyldenstjerne om i Nærværelse af Stie Pors og Melker Oldeland til Uggersløfgaard at overlevere til Jørgen Kaas til Østergaard, Hofjunker, Brevene og Dokumenterne vedrørende hans Broder Niels Kaas's Værgemaal, som hendes afdøde Husbonde har forestaaet. F. T. 5, 39.

4. Nov. (Kbhvn.). Bestalling for Oge Andersen som Salpetersyder i Koldinghus og Haderslevhus Len. Den opsamlede Materie skal han samle i Salpeterladen i Haderslevhus Len. Befalingsmændene paa Koldinghus og Haderslevhus skal forstrække ham med nogle Penge paa det leverede Salpeter. For hver 70 Tdr. Jord, som bliver indført i Laderne, skal der gives ham 1 Rdlr. af ovennævnte Befalingsmænd, og for hver Centner raa, vel lutret Salpeter 6 Rdlr., at betale af Rentekammeret, dog først med Fradrag af Forstrækningerne. Naar han henvender sig til Kongens Kancelli eller til Statholderen i København derom, skal der meddeles ham Pas paa Vogne, hvormed den lutrede Salpeter skal fremføres. [Løvrigt enslydende med Bestallingen af 13. Marts 1639 for Johan Giestelsen]. J. R. 9, 418 b.

— Skøde for Clemind Clemindsen, Skriver paa Skanderborg Slot, paa en ved Slottet liggende øde Plads, hvorpaa der tilforn har staaet en Gaard, i hvilken Kongens Kansler var indlogeret, naar der holdtes Hoflager dér. Denne Gaard blev i Fjendens Tid forleden nedbrudt og har siden været øde. Han tilbyder nu, saafremt denne Plads med Tilliggende bevilges ham til Ejendom, da, efterhaanden som han kan afstedkomme det, at opføre en Bygning derpaa. Kongen bevilger ham og hans Arvinger denne øde Plads, dog at de skal være forpligtet til, naar Hoflageret er paa Skanderborg Slot, eller naar det ellers kræves, at indlogere Kongens Kansler eller en anden god Mand dér. J. R. 9, 420 b.

— Aab. Brev, hvorved denne Hr. Thomis Andersen, forrige Sognepræst til Børlum, Fuoreby og Vedby Sogne, som for nogen Tid siden har forset sig med Lejermaal og for denne Forseelse er dømt fra sit Kald, faar Bevilling til at kaldes til det første Kald, som han lovlig efter Ordinansen kan blive kaldet til, dog ikke til det Kald, som han er dømt fra. J. R. 9, 421.

— Aab. Brev, hvorved Jacob Grubbe til Kabel faar Bevilling til at gøre Arrest paa en Købmand, ved Navn Pofvel Klausen, af Tønder og paa hans Gods, hvor det kunde findes under Kongens Gebet, enten hos Adel eller uædel, indtil han faar sin Betaling og sin anvendte Bekostning. Pofvel Klausen er for nogen Tid siden blevet ham en Sum Penge skyldig, og Jacob Grubbe har i Tønder erhvervet Dom over ham,

at han skal betale disse Penge, hvilket han endnu ikke har efterkommet. J. R. 9, 421 b.

4. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at denne Daniel Philipsen har berettet, at han for nogen rum Tid siden er forordnet til Byfoged i Varde, hvilken Bestilling han hidtil har forestaaet, og at han tillige hidtil har oppebaaret Tolden og Akcisen i Varde, og har nu andraget om vedblivende at maatte forestaa disse Bestillinger, saa længe han forholder sig tilbørligt i dem. Kongen bevilger, at Daniel Philipsen maa forestaa samme Byfogedbestilling, saa længe han gør, hvad der er ret og forsvarligt, og ligeledes at han maa oppebære Tolden og Akcisen dér. J. R. 9, 422.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Jørgen Urne til Alslef, Rigens Marsk og Befalingsmand over Vestervig, faar Arrest paa de Penge, som Diderik Krafting¹ har tilgode i Renteriet, til Betaling af det, som Diderik Krafting skylder ham efter sit Haandskrifts Indhold. Madts Pofvelsen, Borger i Randers, har paa Grev Voldemar Christians Vegne overdraget førstnævnte Penge, nemlig 1200 Rdlr., for Korn til Diderik Krafting, hos hvem der ellers ingen Penge er at faa. J. R. 9, 422 b.

— Miss. til Jørgen Seefeld [Hald Len]. Da Kongen har befalet² Mogens Høg til N.³ og Christofer Hvas til Hennegaard, Embedsmand paa Ørum Slot, at besigte noget Gods, som Jomfru Anne Sehested til Sindberggaard har begæret til Mageskifte, skal han give Møde paa Kongens Vegne ved Besigtelsen, naar han advares derom, og give til Kende, hvad han har at bemærke. J. T. 10, 126 b.

— Lignende Miss. til Jørgen Krag om at give Møde ved Besigtelsen af noget Gods i hans Len [Dueholm Kloster, som Jfr. Anne Sehested har begæret til Mageskifte]. Udt. i J. T. 10, 126 b.

— Miss. til Gregers Krabbe. Borgemestre og Raad i København har berettet, at de har akkorderet med Villom Pedersen Trellund⁴, som en Tidlang har været Skoleholder i Ribe,

¹ Sikkert Fejlskrift for: Krefting; jfr. aab. Brev af 13. Juli 1637.

² 2. Nov. 1639. ³ I Besigtelsen skrives han til Kærgaardsholm. ⁴ J. T. har ved en Fejlskrift: Brølund.

om, at han skulde begive sig til København for dér at undervise Ungdommen i Skriven og Regnen. Han skal tilholde fornævnte Villom Trelund efter sit Løfte med det første at indfinde sig her. J. T. 10, 128. K.

4. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Christofer Hvas. Han har berettet, at der fra et Dynkerker Skib, som er erobret og stukket i Brand af 3 hollandske Konvojer, i hans Len [Ørum] er bjærget 4 smaa Jernstykker og et Jernanker. Han skal snarest sende dem til Bremerholm. Hvad Fragten koster, skal han føre til Regnskab. J. T. 10, 128 b. K.

5. Nov. (—). Ekspektancebrev for Gabriel Laxmand til Frøsløf, Kongens Sekretær, paa det første ledige Prælatuur, Provsti eller Kannikedømme ved et af Kapitlerne i Danmark eller Norge, dog de tidligere udstødte Ekspektancebreve, saavel de almindelige som særlige, dermed uforkrænket. [Med Art. 1—2.]. Sj. R. 20, 173.

— Miss. til Hr. Joest Høg. Da Kongen har anset det for godt, at M. Staffen Hansen skal forordnes til kongelig Historiograf og Professor i Historie paa det kongelig adelige Akademi Sorø efter afdøde Dr. Meursius, skal Adressaten forordne ham dertil. Sj. T. 26, 505. K.

— Miss. til Rentemestrene. Da M. Staffen Hansen er forordnet til kongelig Historiograf og Professor i Historie paa det kongelig adelige Akademi Sorø i afdøde Dr. Meursius's Sted, skal de aarlig lade ham af Renteriet faa det samme, som hans Formand har haft. Sj. T. 26, 505.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Kongen tillader, at Rasmus Kræmmer, Borger i Næstved, maa faa udleveret noget Kramgods, som han for nogen Tid siden har lovet skulde blive til Stede og i hvilket en Hamborger havde faaet Udlæg efter afdøde Matthis Debers; dog skal han til Kongen betale de 108 Dalers Mønt, som Kramgodset var vurderet til. Sj. T. 26, 505 b.

— Miss. til alle Lensmændene i Danmark¹. Da det berettes, at der skal findes adskillige fredløse Folk, som ugudeligt

---

¹ De opregnes alle. Paa Bagsiden af K. har alle Lensmænd i Norge været opført, men er atter slettet.

holder sig borte fra Kirken og de hellige Sakramenter, skal Adressaterne i deres Len lade ransage efter saadanne, anholde dem, hvor de findes, tage Dom over dem og derefter lade ske Eksekution. Saafremt de opholder sig paa Adelens [Gods], skal Adressaterne advare disse om at have tilbørligt Tilsyn med dem, og hvis det ikke sker, skal Adressaterne lade Sagerne endelig forfølge ved Retten, hvor de end kommer fra. Sj. T. 26, 505 b. K. Origg. (til Iver Krabbe) i Varberg Lens Ark. i RA. og (til Henning Valkendorf, med Paategning om, at det er læst paa Bjærge, Odense, Lunde, Næsbyhoved og Skam Herredsting henholdsvis den 9., 10., 13., 17. og 19. Dec. 1639) i Landsark. i Odense.

5. Nov. (Kbhvn.). Miss. til alle Lensmændene i Danmark¹. Da det berettes, at der paa Landet skal findes en stor Mængde letfærdige Kvindfolk, som har ladet sig beligge ikke blot 3 eller 4 Gange, men endog langt oftere, og som dog ikke er blevet straffet tilbørligt efter Forordningen, befales det Adressaterne alvorligt strængt at overholde de om saadanne Folk udstedte Forordninger, saafremt Kongen ikke skal foraarsages at anvende andre Midler dertil. Sj. T. 26, 506 b. K. Orig. (til Henning Valkendorf, med Paategning om at være læst paa de samme Herredsting som det foregaaende Miss.) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Laurits Ulfeldt. Da Fru Sophia Rantzau, Enke efter Mogens Gyldenstjerne til Fulletofte, med det allerførste agter at skifte mellem sig og sine Børn efter hendes afdøde Husbonde, skal Adressaten rette sin Lejlighed efter at møde paa Skiftet, paatage sig Værgemaalet for hendes Søn², medens Skiftet staar paa, paase, at der paa Skiftet kun vederfares ham, hvad der er ret, og, naar Skiftet er overstaaet, overlevere Værgemaalet til hans rette Værg. Sj. T. 26, 507.

— Miss. til Mogens Pax og Christen Skeel om at give Møde paa ovennævnte Skifte, bilægge de muligt opstaaende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Sj. T. 26, 507.

¹ De opregnes alle i K. studerede i Leyden.

² Mogens Gyldenstjerne, som dengang

5. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Pax og Christen Skeel. Da der med det allerførste skal foretages Skifte efter afdøde Jomfru Birgete Bilde til Gammelkiøgegaard, gives der dem Befaling til, naar Skiftet skal foretages, at give Møde paa fornævnte Gammelkiøge[gaard], bilægge de muligt opstaaende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Sj. T. 26, 508.

— Miss. til samme. Da de har modtaget Befaling til at give Møde paa Skiftet efter afdøde Jomfru Birgete Bilde, skal de, naar der er gaaet Lod om Gods, Gæld og Løsøre, af den Lod, der tilfalder Fru Anne Bilde, Enke efter Eiler Brockenhuus til Nackebølle, afsætte og specificere saa meget Gods, som er nødvendigt til at betale hendes Gæld efter Jomfru Birgete Bilde, saa at Jomfru Birgete Bildes Gæld i saa Maader kan blive betalt af det, der med Rette tilkommer Fru Anne Bilde. Saafremt der siden bliver noget tilovers af denne Lod, skal de tilstille Fru Anne Bilde det, naar der sker Anfordring derom. Sj. T. 26, 507 b.

— Miss. til Roskilde Kapitel. M. Laurits Mortensen, der er forlenet med et af Kapitelspræbenderne paa Livstid og nu er kaldet til Professor i Teologi ved Universitetet, er privilegeret med kongelige Privilegier ligesom andre Professorer og lige med Residenter ved Kapitlet. Han har nu berettet, at denne Rettighed forholdes ham. Kapitlet skal straks lade ham faa alt, hvad der enten allerede er tilfaldet ham efter hans Kollats's Senium eller herefter kunde tilfalde ham, uden videre Forhindring ligesom andre Professorer ved Akademiet, eller ogsaa skal Kapitlet straks indsende Erklæring om, hvorfor det nægter ham, hvad det har ladet andre faa, efter hans Kollats's Senium. Sj. T. 26, 508 b. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk om at lægge en Selvejergaard i Frankerup, som Niels Nielsen, Borger i Skelskør, har udlagt og som aarlig skylder 2 Pd. Byg, ind under Lenet [Ringsted Kloster], indskrive den i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst af den. Sj. T. 26, 509. K.

— Miss. til Eyller Holck til Giedtsøholmb og Palle Urne til Gielleboe. Falck Lykke til Giersnisgaardt, Befalingsmand paa St. Peders Kloster i Lund, har berettet, at han efter Kon-

gens Befaling¹ nu i nogle Aar har været Værge for Børnene af hans Søster, Fru Anne Lykke, Enke efter Fredrik Qvitzov til Qvitzovsholm. Da de nu er kommet til deres myndige Aar og Lavalder og han er til Sinds at levere Værgemaal fra sig til dem, skal Adressaterne med det allerførste være til Stede, naar Falck Lykke leverer Værgemaal fra sig, Røgnskaberne revideres og der sker rigtig Likvidation mellem Parterne, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 6, 378.

5. Nov. (Kbhvn.). Lignende Miss. til Gunde Rosenkrantz til Boserup, Landsdommer i Skaane, Befalingsmand over Helne Kirke og Froste Herred om, at da ovennævnte Fru Anne Lykke Frederik Qvitzovs Enkes Sønner nu er blevet myndige og deres Værge Falck Lykke agter at overlevere Værgemaal for hendes Børn til dem, skal Adressaten give Møde paa Jomfru Pernille Qvitzov til Smidstrups Vegne, naar Falck Lykke overleverer hendes Værgemaal til hendes ældste Broder, og give beskrevet, hvad der passerer ved Værgemalets Likvidering. Sk. T. 6, 378 b.

— Aab. Brev, hvorved Jomfru Anne Bilde Heningsdatter faar Bevilling til at være sin egen Værge og selv oppebære Indkomsten af det Jordegods, som er tilfaldet hende eller herefter tilfalder hende, samt til med sine nærmeste Venners Raad og Samtykke, dersom det kan ske til hendes Bedste, at sælge noget af sit Gods og igen tilforhandle sig et samlet Stykke Gods, dog at hendes rette Værge paaser, at hun ikke anvender det unyttigt. F. R. 4, 203.

— Miss. til Falck Gjõe og Laurits Skinkel. Fru Anna Lykke, Enke efter Fridrich Qvitzov til Quitzoushollum, har berettet, at hun for nogen Aar siden, da hendes Broder, Jørgen Lykke til Fallemose, var død, har erhvervet Kongens Befaling² til Adressaterne, som var Kommissarier³ paa Skiftet efter

¹ 2. Nov. 1629.

² 1. Marts 1634.

³ 20. Juli 1633.

bemeldte Jørgen Lykke, til af Boet at levere hende de Gældsbreve eller andre Breve, som fandtes i hans Gemmer, og som med Rette tilhørte hende og hendes Børn, eftersom han i nogle Aar havde været hendes Værge. Denne Befaling er endnu ikke efterkommet af dem, fordi Erik Lykke til Fallemoese selv har aabnet Boet og fra Sandagergaard til Fallemoese har flyttet de Breve og det Gods, som fandtes dér. Han selv, som er beskikket med gode Mænd¹, har erklæret, at han endnu har adskillige ukasserede Haandskrifter, der, som Fru Anne Lykke beretter, efter Adressaternes egen Afgørelse paa Skiftet efter hendes afdøde Broder ikke er givet beskrevet af dem, og som vedrører alle de Gældsbreve, Afregninger og den Likvidation, som dengang blev gjort. Da Erik Lykke endnu har alle disse Breve, skønt de med Rette tilkommer hendes Børn, gives der Adressaterne Befaling til med det allerførste at begive sig til Fallemoese til Erik Lykke, affordre ham de Gældsbreve og andre ukasserede Breve, som vedkommer og med Rette tilhører Fru Anne Lykke og hendes Børn og for hvilke der efter deres egen Afgørelse ikke tilforn er gjort Afregning og Likvidation, og overlevere dem til Fru Anne Lykke og hendes Børn eller deres Befuldmægtigede. F. T. 5, 39.

5. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Henning Valkendorf om at tilholde Borgemestre og Raad i Odense om uden Vidtløftighed at hjælpe Henning Knudsen, Byfoged i Næstved, til noget Tilgodehavende, som han paa Kongens Vegne² har at fordre dér og som tilhører nogle Hamborgere. F. T. 5, 39.

— Aab. Brev, hvorved Sognepræsten paa Anholt for sit Kalds Ringheds Skyld forskaanes for Skat, naar den paa-bydes. J. R. 9, 423.

— Kvittansiarum til Arvingerne efter afdøde Hr. Giert Rantzau til Bredeborg, Kongens Raad og Statholder i Fyrstendømmerne Slesvig og Holstein, paa deres Regnskab for Indtægt og Udgift af Haderslevhus Len, hvormed deres Fader har været forlenet, fra 1. Maj 1620, da han sidst fik endelig Kvittansiarum, til 1. Maj 1627, da Volf von Buchwald

¹ Stedet er uklart og er sikkert forskrevet. ² Læsningen af dette Sted er usikker; Meningen maa dog være som ovfr. skrevet.

til Prombstorf blev forlenet dermed, og for det modtagne og igen overleverede Inventarium. De blev aldeles intet skyldig. J. R. 9, 423.

5. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene i Jylland [undtagen Iver Vind og Gunde Lange]. Da det berettes, at der i Aar er faldet stor Misvækst paa Rugen i Jylland, saa Bonden ikke vel kan yde sin Ruglandgilde, tillader Kongen, at Bønderne i deres Len maa give 4 Sletdlr. for hver Td. Rug efter Aabo Maal, der tilkommer Kongen. De skal lade Pengene indkræve og erlægge i Renteriet. J. T. 10, 130 b. K.

— Lignende Miss. til Ifver Vind, [Lundenæs Len, med følgende Tilføjelse:] Stiftets Rug skal han sælge som sit eget og føre til Regnskab. J. T. 10, 130 b. K.

6. Nov. (—). Lignende Miss. til Gunde Lange, [Aalborg-
hus Len, om Misvæksten af Rug med følgende Tilføjelse:] Han skal anvende Pengene til at indkøbe Salt og andet til Kongens Sildefiskeri; dersom Pengene ikke strækker til, skal han henvende sig til Renteriet om Penge til samme Sildefiskeri, som han i højeste Grad skal lade sig være angelegen. Han skal lade salte det mest mulige, da der ligger Kongen stor Magt derpaa. J. T. 10, 131 b. K.

— Kvittansiarum til Hr. Giert Rantzau til Breidenborg, Kongens Raad, Statholder i Fyrstendømmerne Slesvig og Holstein, Hovedsmand paa Haderslevhus, som nu ved Jonas Jensen, Amtsskriver sammesteds, har gjort Regnskab for al Indtægt og Udgift af Haderslevhus Slot og Len i Fyrstendømmet Holstein, hvormed han er forlenet, fra 1. Maj 1593, da han fik det i Forlening efter afdøde Hans Blome, til 1. Maj 1620. Han blev aldeles intet skyldig. J. R. 9, 424.

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Da Kongen har bevilget, at Karen, afdøde Matthis Debers's Enke, Borgerske i Næstved, maa beholde det Kvæg og Korn til en Værdi af 66 Dlr., som en Hamborger har efterladt hende til nogen Hjælp, skal Adressaten sørge for, at hun faar samme Kvæg og Korn eller dets Værd. Sj. T. 26, 509.

— Miss. til Johan Bram. Kongen har befalet, at der skal tilstilles ham 1696 Kurantdlr. 28 Sk. Der er bevilget Postbudene et aarligt Beløb af Rentekammeret til deres Underholdning, og det andrager nu, beregnet fra 1. Maj 1635 til

1636, ovennævnte Beløb. Han skal modtage disse 1696 Kurantdlr. 28 Sk. og uddele dem pro quota til Postbudene, eftersom enhver har Fordring paa. Med de tidligere Aaringers Postbudpenge skal han ikke befatte sig. Sj. T. 26, 509 b. K.

6. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Helsingør. Hvad denne Jahanne, Anders Lauritsens Enke, har berettet, kan de udførligt se af hendes hosfølgende Supplikation. De skal hjælpe hende (som en fattig Enke) til Rette med det hende tilkommende Tilgodehavende, som Dommen tilkender hende og som hun har at fordre af sine Modparter, samt til den Skade, Kost og Tæring, som hun agter at søge, saa at der ikke vederfares hende andet, end hvad der er Lov og Ret. Sj. T. 26, 509 b. Orig. i Landsark. i Kbhvn.

— Miss. til Rentemestrene. Christoffer Gjøe til Oxholt har berettet, at der i Renteriet paalægges ham Rente og Rentes Rente af det, som han er blevet Kongen skyldig paa Augdesidens Regnskaber og de resterende Skatter af Lister Len, fordi Pengene ikke er blevet erlagt til den paabudte Termin, og ligeledes Rente af Pengene for de Skibe, som han har paataget sig at bygge, for den Tid de var under Bygning, og han andrager nu om at faa disse Renter og Rentes Renter eftergivet, idet han hævder, at det paa Grund af Bøndernes Forarmelse ikke har været muligt at faa Skatten saa hurtigt ind. Kongen bevilger, at han maa være forskaanet for ovennævnte Renter og Rentes Renter, hvorfor de skal lade ham være forskaanet for dem. Sj. T. 26, 510. Orig. (m. Datum: 5. Nov.) i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til samme. Kongen har befalet Hr. Just Høg til Giørsløf, Hofmester for det kongelig adelige Akademi Sorø og Befalingsmand i Børglum Kloster, at antage en dygtig Person til at tage Vare paa Kongens Vej ved Sorø, at ingen fordrister sig til at age paa den, med mindre de har Nøgle til den. Denne Person skulde af Renteriet have i Aarsløn, hvad Hr. Just Høg kunde blive enig med ham om, og desuden skulde han have 40 Sletdlr. for hver Hest, som han kunde ihjelskyde for dem, som mod Kongens Forbud kørte paa samme Vej. Da han nu er blevet enig med denne Jens Vindelboe om en Aarsløn paa 40 Kurantdlr., skal Adressaterne lade ham faa en Aarsløn paa 40 Kurantdlr. af Rentekammeret fra den Tid, da han er

antaget, og endvidere 40 Sletdlr. for hver Hest, som han skyder, naar han har Bevis derfor. Sj. T. 26, 510 b. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

6. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hans Lindenov om at være Bispen i Aarhus Stift [Dr. Morten Madsen] behjælpelig med af Samsø Kirker, der ligger under Aarhus Stift, at faa indfordret de Penge, som de skal erlægge til Mariager Kirke efter den Ordinans, der er udstedt af Hr. Jørgen Urne til Alslef, Rigens Marsk, og Hr. Christian Thomesen til Tandrup, Rigens Kansler, Befalingsmænd paa Vestervig Kloster og Kalø Slot. Sj. T. 26, 511. K.

— Miss. til Ifver Krabbe [Tagesen, Varberg]. Det berettes, at der i hans Len findes en stor Mængde Løsgængere og slige Kumpaner, som ikke gider tjene eller arbejde for Føden, og dog, da de har lært at skrive og læse lidt, tilskynder Almuen til Trætte og Klammer og understaar sig at skrive Supplikationer for dem, hvorved de udpiner den fattige, som kun har lidt eller slet intet at ernære sig af, og derved søger deres Næring og Ophold, uanset at der dog er forordnet andre til at fremme den fattige i sligt. For at forekomme saadan Uskiklighed befales det ham, naar og hvor han hører, at der findes saadanne Løsgængere og Trættesøgere i hans Len, at gøre sin Flid for at bemægtige sig dem, tage Dom over dem og siden sende dem med Dommen til Bremerholm. Sk. T. 6, 379¹.

— Bestalling for Jacob Lercke, Raadmand i Nyborg, som Toldskriver sammesteds med samme Løn og Skriverpenge som hans Formand, fra 16. Septbr. 1638 at regne; desuden skal hans Hus være frit for Indkvartering, om nogen paakommer. Han skal sammen med Kongens Tolder sammesteds holde en Toldbog og Tegnelse paa alle de Skibe og Skuder, baade inden- og udenlandske, med deres Last, som sejler frem eller tilbage gennem Bæltet, paa alt, hvad der ind- og udskibes dér for Byen. Al Told, Sise og anden Rettighed, som tilkommer Kronen deraf, skal han opskrive i Toldbogen og Tegnelsen efter de sædvanlige Ruller og Toldsedler, som hans Formænd Thomes Brun og Bertel Hansen² har gjort. Han skal aarlig indlevere sin Toldbog sam-

¹ Tr. i Udt. i: F. Dyrland: Tatere og Natmandsfolk i Danmark S. 69.

² Bertel Hansen var blevet udnævnt til Tolder i Nyborg 20. Maj s. A.

men med Tolderens til Rentemestrene. Det befales alle inden- og udenlandske Skippere og Købmænd, som sejler gennem Bæltet eller kommer for Nyborg med deres Skibe, Skuder eller Gods, straks at anmelde sig hos Tolderen og Toldskriveren og betale dem den Told, Sise eller anden Rettighed, der med Rette tilkommer Kronen. F. R. 4, 205. K. (meget medtaget).

6. Nov. (Kbhvn.). Miss. til nedennævnte Stiftslensmænd i Jylland. Der er for rum Tid siden¹ udstedt Befaling til afdøde Hr. Albret Skeel om af de formuende Kirkers Forraad i Ribe Stift at sende 250 Rdlr. til Borgemestre og Raad i Randers til Randers Kirkes Reparation. Adressaten skal snarest lade indkræve, hvad der endnu resterer af samme Penge og ikke er leveret, og levere det forskrevne Borgemestre og Raad til Hænde. Næmlig: Hr. Gregers Krabbe paa Riberhus efter afdøde Hr. Albret Skeel, Jørgen Seefeld paa Hald efter afdøde Hr. Knud Gyldenstjerne, Gunde Lange paa Aalborgshus efter afdøde Hr. Otte Skeel, Erik Grubbe paa Havreballegaard efter afdøde Laurits Lindenov, „hver sit Brev“. J. T. 10, 131. K. Orig. (til Gregers Krabbe) i Landsark. i Viborg.

7. Nov. (—). Miss. til Kommissarierne i Danmark om at tilholde Kaptejnerne over Adelens Soldater at opgive, hvor mange Soldater der udebliver fra hver Mønstring. Sj. T. 26, 511 b. K. (Tr.: CCD. V, 47 f.).

— Miss. til Rentemestrene. Da Kongen har anset for godt at forene Østerdalens Fogderi i Norge, som hidtil har ligget under Aggershus Len, med Trondhjems Len, skal de afkorte de 315¹/₂ Rdlr. 5 Sk. 5¹/₃ s., som Hr. Christopher Urne til Aasmark, Statholder i Norge og Befalingsmand paa Aggershus Slot, hidtil har erlagt i Renteriet af nævnte Fogderi, i hans aarlige Afgift og tilregne Hr. Oluf Parsberg til Jernet, Befalingsmand paa Trondhjemsgaard, samme 315¹/₂ Rdlr. 5 Sk. 5¹/₃ s. Sj. T. 26, 512. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Forleningsbrev for Christian Sinklar til Sinklarsholm paa Hørie Len i Gynge Herred i Skaane mod aarlig at

¹ Miss. af 20. Febr. 1634 til Hr. Albrekt Skeel og Bispen i Ribe Dr. Jens Dinesen Jersin.

svare 210 Rdlr. i Afgift af den visse Indkomst og Tiendedelen af den uvisse Indkomst; dog skal denne Afgift først begynde fra den 1. Maj 1643 at regne. [Med Art. 10, 16, 18.]. Sk. R. 5, 304 b.

7. Nov. (Kbhvn.). Følgebrev for Christian Sinklar til Sinklarsholm til Bønderne i Hørie Len efter Fru Vivicke Griis, at de skal svare Christian Sinklar til Sinklarsholm nu straks. Sk. R. 5, 305 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne til Alslef, Rigens Marsk, Hr. Christen Thomesen til Tanderup, Rigens Kansler, Befalingsmænd i Vestervig Kloster og paa Kalø Slot, og Erik Juel til Hunsbeck, Landsdommer i Nørrejylland. Malte Sehested til Ryhafve har berettet, at han ikke endnu er kommet til Ende med sin afdøde Hustru Fru Sophie Brahes Arvinger, idet der endnu ikke af nogen af Parterne er givet Afkald paa Skifte eller Forvaring, og at der endnu er adskillige Tvistepunkter mellem dem. Han har derfor begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at ordele og forhandle samme Tvistepunkter mellem dem. Da hans afdøde Hustrus Arvinger har samtykt heri, gives der dem Fuldmagt til at indstævne Arvingerne for sig i Viborg til førstkommende Snapsting, bilægge de allerede opstaaede eller muligt opkommende Stridigheder mellem ham og Arvingerne i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted og alligevel efterkomme Befalingen. J. T. 10, 132.

— Miss. til Ifver Vind. Det berettes, at der i hans Len [Lundenæs] findes en ufri Mand, som har faaet Kongens Bevilling til at købe Adelsgoods. Da dette er imod Haandfæstningen og et saadant Brev er erhvervet ved vrang Beretning, skal Ifver Vind rejse Paatale derpaa. J. T. 10, 133. K.

8. Nov. (—). Aab. Brev om, at det for nogen Tid siden er blevet berettet, at Peder Gersdorff til Søgaard¹ Folk havde været i Kongens Vildtbane og drevet Skytteri

¹ Fejlskrift i J. R. for: Søbygaard, Søby S., Gern H., se det følgende Brev.

dér mod Kongens Forbud, hvorfor Kongen har befalet Lensmanden paa Skanderborg at føre samme Sag ved Retten, men da Kongen nu er blevet anderledes til Sinds og ikke vil lade denne Sag procedere videre efter denne Dag, har Kongen med dette Brev optaget og eftergivet denne Sag, saa at der herefter aldeles ikke mere skal rejses Paatale i den, ikke heller skal der i nogen Maade procederes i den, da Kongen (saavidt denne Sag angaar) i alle Maader er tilfreds med fornævnte Peder Gersdorff. J. R. 9, 424 b.

8. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Laurits Ebbesen. Han har tilforn¹ faaet Befaling til at forfølge Sagen mod Peder Gersdorff til Søbyegaard om det Skytteri, hvori nogle af hans Folk har gjort sig skyldig i Kongens Vildtbane. Da Kongen nu er anderledes til Sinds og ikke vil lade gøre yderligere Paatale i den Sag², skal Laurits Ebbesen lade det bero med denne Sag og efter denne Dag slet ikke befatte sig videre med den, da Kongen ganske har eftergivet den Sag. J. T. 10, 133b. K.

9. Nov. (—). Forleningsbrev for Jørgen Rosenkrantz til Kielgaard paa det efter afdøde Niels Friis til Krastrup ledige Prælatur i Viborg Domkirke. [Med Art. 1—2]. J. R. 9, 425 b.

11. Nov. (—). Miss. til Rentemestrene. Da Kongen har befalet Gunde Lange til Bredninge, Befalingsmand paa Aalborghus Slot, at salte saa mange Sild som muligt, skal de lade ham faa de dertil fornødne Penge. Da det øster-ske Kompagni har faaet Indvisning paa Rug og Byg af Skanderborg og Aarhus Len og paa Byg af Odensegaards, Nyborg og Christianstads Len og de har akkorderet med Kompagniet om, at det skal modtage Kornet efter Roskilde Kapitels Køb, godkender Kongen dette. Sj. T. 26, 512. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Hr. Just Høg om at optage 2 Sønner af Anders Jensen, Tolder i Lister Len, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 512 b.

¹ 14. Maj 1639. ² I Stedet for denne Forsætning har K. først haft: efterdi vi nu fornemmer anderledes dermed at være angaaet end berettet er . . . Dette er erstattet med ovenstaaende Ordlyd.

11. Nov. (Kbhvn.). Miss. til M. Niels Povfelsen¹ om at yde et Forskud af de til Opførelsen af Kirkebygningen ved Regensen bestemte Penge til Opførelsen af Kirken paa Christianshavn. Sj. T. 26, 512 b. K. (Tr.: KD. V, 220.).

— Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Da der med det allerførste skal foretages Skifte efter afdøde Peder Basse og Fru Sophia Parsberg, skal han rette sin Lejlighed efter at være Værge for Fru Anne Thott, Frants Brockenhuus's Enke, paa Skiftet mellem afdøde Fru Sophia Parsbergs Arvinger og hende og hendes Medarvinger saavel som at være hendes Værge paa Skiftet efter afdøde Peder Basse mellem hende og hendes Medarvinger og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er ret. Sj. T. 26, 513.

— Lignende Miss. til Niels Trolle om paa ovennævnte Skifte at være Værge for Fru Anne Basse til Sanderupgaard, Corfits Thotts Enke. Sj. T. 26, 513 b.

— Miss. til Mogens Pax og Christen Skeel. De har tilforn² faaet Miss. om at give Møde paa Skiftet mellem Jomfru Birgete Bildes Arvinger og afgøre de muligt forefaldende Tvistigheder. Da det nu berettes, at Vincents Bilde til Valbygaard (i de andre Medarvingers Fraværelse) alene har bekostet afdøde Jomfru Birgete Bildes Begravelse, skal de til samme Tid bilægge de muligt om Bekostningen ved samme Begravelse opstaaende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Sj. T. 26, 514.

— Miss. til Knud Gabriel og Ifver Ulvsaks. De har for nogen Tid siden faaet Befaling til at overlevere Halmstad Len med dets Inventarium til Niels Krabbe til Skiellinge, Befalingsmand over Halmstads Len, og give det beskrevet. Da det berettes, at de endnu ikke har efterkommet Kongens Befaling, paalægges det dem snarest at efterkomme denne Befaling. Sk. T. 6, 379 b.

— Miss. til Ifver Krabbe [Tagesen] og Dr. Peder Vinstrup. Sognepræsten i Varberg Hr. Niels Aagesen³ har berettet,

¹ I K. er tilføjet: Theologo her udi Universitetet. ² 5. Nov. 1639.

³ Sk. T. kalder ham i Overskriften: Jacob Aagesen, i Teksten: Niels Aagesen. Det sidste er rigtigt; jvfr. Miss. af 22. Okt. 1633.

at hans Kald er saa ringe, at han ikke kan have sin nødvendige Underholdning deraf. De skal nøje undersøge hans Forhold og siden indsende Erklæring om, hvorledes han kan hjælpes, dog at der ikke afgaar Kronen noget. Sk. T. 6, 379 b.

11. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Niels Munk, Kaptejn, faar Bevilling til fremfor nogen anden af Jomfru Sitsel Galt at tilforhandle sig en Gaard i Borup i Skanderborg Len og beholde den paa Livstid uden Fæste, Ægt og Arbejde med alt Tilliggende, dog at han yder den aarlige Skyld og Landgilde af den, leverer den paa Skanderborg Slot til Befalingsmanden og holder Gaarden ved Magt saaledes, som den nu er forefundet. Jomfru Sitsel Galt har for kort Tid siden¹ faaet Kongens Bevilling paa at maatte beholde denne Gaard paa Livstid for den sædvanlige aarlige Landgilde, men for sin Svagheds Skyld vil hun nu afstaa den. J. R. 9, 426 b.

— Miss. til Verner Parsberg² til Lynderupgaard, Mickel Nielsen til Østerfolde³, Manderup Due og Hendrik Rantzau. De har tilforn faaet Befaling til at være Ridemænd paa det Markeskelstov, som Ridemændene har gjort mellem Jesper Friis til Ørebecklunde, Oberst over det jydsk Regiment, og Axel Juul til Bjørnsholmb, og det berettes, at denne Befaling endnu ikke er efterkommet, fordi Axel Juul ikke vilde gaa ind paa den og Niels Friis, som skulde have været i samme Kommission med dem, er afgaaet ved Døden. De skal rette deres Lejlighed efter inden 8 Ugersdagen⁴ uden videre Ophold at efterkomme samme Befaling⁵. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 10, 133 b. K.

—⁶ Miss. til Ernst Normand. Han har for nogen Tid siden

¹ Se Miss. af 27. Dec. 1638 til Lavrids Ebbesen Udsen, Lensmand p. Skanderborg Slot. ² J. T. har kun: Verner Parsberg og flere. ³ Der maa være ment: Falde (Østerfalde), Bjørnsholm S., Slet H., hvortil Mikkel Nielsen Tornekrans skrives i 1622. ⁴ K. har først haft: seks Ugersdag. ⁵ K. har derefter haft: Dig og Hendrik Rantzau i forskrevne afgangne Niels Friis's Sted til samme Tid at møde og da samtlige eder efter forrige Befaling at rette. Dette er atter slettet. ⁶ I F. T. er Datoen klattet over.

paa Kongens Vegne til Hans Rafn i Lille Velling fæstet Halvparten af Smidstrop Kirketiende, paa Kongens Vegne modtaget Fæste af ham og siden opnaaet Kongens Konfirmation derpaa, derefter igen fæstet Tienden til Sognemændene og efter Kongens Befaling tilbagekaldt Konfirmationen. Han skal lade Hans Rafn faa sit udgivne Fæste tilbage. J. T. 10, 134. K.

11. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Christian Holck. Hr. Oluf Parsberg til Jernit, Befalingsmand over Trondhjemsgaard, har berettet, at en Person, ved Navn Hans Jacobsen, der har tjent ham som Foged, er skiltes fra ham uden rigtigt Pas og Afsked og er blevet ham en stor Sum Penge skyldig. Han skal nu være i Tjeneste hos Adressaten, men Hr. Oluf Parsberg mener, at ingen bør tage nogen i sin Tjeneste, som ikke har rigtigt Pas og Afsked. Christian Holck skal tilholde fornævnte Hans Jacobsen straks at skaffe sig rigtig Afsked fra Hr. Oluf Parsberg eller lade ham være denne følgagtig, naar han begærer det. J. T. 10, 134 b. K.

12. Nov. (—). Aab. Brev, hvorved Arvingerne efter afdøde Villem Mortensen, forrige Tolder i Helsingør, faar Bevilling paa en Mose, kaldet Ellenholmb, som ligger oppe i Skoven noget fra Kronborg Slot, til deres nødtørftige Tørvegravning til Anvendelse i den Teglgaard, som de bruger dér, kvit og frit indtil videre. Sj. R. 20, 174.

— Aab. Brev, hvorved Christoffer Bremer, Borger i København, faar Bevilling til at skænke Vin og indbyde flere Folk til sin Datters Bryllup, end Forordningen tillader. Sj. R. 20, 174 b. (Tr.: KD. III, 208.).

— Aab. Brev om, at Hr. Niels Andersen, Sognepræst til St. Peders Kirke i Næstved, af sine annekerede Sogne i Fremtiden skal give samme Skat og Kontribution, som andre Sognepræster i Købstæder og paa Landet, der har to annekerede Sogne. Kong Christian III har, da St. Peders Sogn i Næstved var saa ringe, lagt et lille Sogn, kaldet Fodbye Sogn og liggende udenfor Næstved, til Underhold for Sognepræsten ved nævnte St. Peders Kirke. Ved Misforstaaelse er der af de annekerede Sogne gjort 2 Sogne, idet der er betalt 1½ Gang Skat, endskønt Fodbye Sogn er uden Sognepræst. Hr. Niels Andersen, Sognepræst til St. Peders Kirke, har derfor begæret at maatte betale samme Skat og Kontribution, som andre Sogne-

præster med to annekterede Sogne, da hans Kald stadig er et ringe Kald. Sj. R. 20, 175.

12. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Tygge Brahe og Sigvort Urne. Det berettes, at Ifver Lange til Brening ikke har efterkommet Kongens og Rigsraadets Dom om nogle Penge, som han skulde indkræve til to Jomfruer, Jomfru Margrete og Jomfru Anne Vogendaattere¹, eftersom han er deres tilfornordnede Værge. Adressaterne skal lempe det saaledes, at Ifver Lange uden videre Ophold efterkommer Rigens Raads Dom, saa at de nævnte Jomfruer ingen Skade lider. Sj. T. 26, 514.

— Miss. til Melkior Oldeland og Gabriel Laxmand. De skal med det allerførste begive sig til Roskildeggaard, aabne nogle Breve², som skal findes under Laas og Forvaring dér, og registrere og gennemse, om der findes magtpaaliggende Breve dér, som vedrører Roskildeggaards Len. Sj. T. 26, 514 b.

— Miss. til Rentemestrene. Jens Høg til Vang har berettet, at der i Renteriet er gjort Antegnelse ved Afkortning for øde og forarmet Gods, baade for Skatterne og Landgilde, i hans Regnskaber fra den Tid, da han var forlenet med Gulland³, og har begæret, at dette maa godtgøres ham. Kongen bevilger, at det Gods, som er blevet øde som Følge af Ildebrand. Kornets Misvækst, Kvægets Bortdøelse og andet deslige, maa godtgøres, forsaavidt det er gjort bevisligt ved Tingsvidne. Endvidere har han begæret at faa godtgjort Undervægten, der fremkommer ved, at den gullandske Vægt, hvorefter Skatten og Landgilden aarlig modtages, ikke stemmer overens med den københavnske eller den sjællandske Vægt. Da han ikke maa modtage Skatten og Landgilden efter anden Vægt end den gamle, som er den lybske Vægt, har Kongen ogsaa bevilget, at denne Undervægt maa godtgøres ham. Endvidere beretter han, at der er gjort Antegnelser ved Købet paa⁴ Slottets Varer, som han har solgt dér paa Landet, og paa de Varer, som han igen har indkøbt dér til Slottets Behov. Kongen bevilger, at de maa godtgøre ham alt det, som han selv i egen Person paa

¹ Jomfruene Margrete og Anne Mikkelsdatter Vognsen. ² D. v. s. de Skrin, i hvilke Brevene findes. ³ Jens Høg var Lensmand paa Gulland 1627—1633. ⁴ D. v. s.: Prisen paa.

Kongens Vegne har afhændet, indkøbt eller tilforhandlet sig. Endvidere har de gjort ham til Antegnelse den Forringelse, der var en Følge af Møntens Nedsættelse, i en Del af Pengeskatterne, som var oppebaaret i det Aar, da Kongens Brev derom blev udstedt, men inden dette Brev kom op til Gul-land. Saafremt det bevises, at samme Skattepenge er modtaget, førend Forordningen om Møntens Nedsættelse er kommet dér til Landet, skal de ogsaa godtgøre ham denne Post. Endelig maa ogsaa Flikkeriet paa Slottet, som de har slaaet ham til Mangel og som beløber sig til 371 Rdlr., godtgøres ham. Sj. T. 26, 515. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

12. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Brahe til Hvedhollumb, Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmænd paa Hagenskov Slot og St. Hans Kloster, Henderik Podebusk til Kiorupgaard og Knud Ulfeldt til Ranshollumb¹. Mouridts² Aschersleben og Anders Aschersleben til Jerstrup har begæret Kongens Befaling til Adressaterne om at likvidere dem imellem, hvor stor en Part af Jerstrup Gaard Mouridts Aschersleben er indført i, og hvor meget der er i Behold til Anders Aschersleben som hans Part i nævnte Gaard, og om at gennemse de Breve, som hver af dem har vedrørende Gældsfordringer, for at det kan ses, hvad de er hinanden skyldig baade i Forløfterregnskaber³, Købmandsbøger og i andre Maader, for at de kan vide nøjagtig Besked. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at mødes til bestemt Tid og Sted, likvidere mellem de to Brødre, gennemse de Breve, som hver af dem har vedrørende Gældsbreve, Fordringsregnskaber, Købmandsbøger og andet mere, bilægge de opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give hver af dem det beskrevet. F. T. 5, 40.

—⁴ Miss. til Gunde Lange⁵ om at levere Maren Hr. Nilause

¹ Rantzauholm. ² F. T. har ved en Fejlskrift: Mogens. ³ Mouridts Skades Indførsel er i dette som ellers jævnlig unøjagtig og Teksten vanskelig at forstaa. Det er øjensynlig denne Post, som nedenfor kaldes Fordringsregnskaber. ⁴ K. har først været dateret 12. Sept., derefter 12. Okt., hvilket endelig er rettet til 12. Nov. ⁵ Det fremgaar af K., at dette Miss. er stilet til Gunde Lange, der her staar som Adressat, men er glemt i Fortegnelsen over Adressaterne. J. T. har i Overskriften: En Part Lensmænd i Jylland.

i København eller hendes Fuldmægtig al Indkomsten af Byg og Havre i indeværende Aar af hans Len [Aalborghus] ud over hans Genant. [Enslydende, mutatis mutandis, med Miss. af 12. Okt. til en Del Lensmænd i Jylland om Levering af Korn af deres Len til forskellige.]. J. T. 10, 135. K.

12. Nov. (Kbhvn.). Lignende Miss. til Ernst Normand, [Koldinghus] om at levere Byg til Villom Mortensens Arvinger, til Otte Marsvin [Dronningborg] om at levere Byg og Havre til Rasmus Jensen, til Susanne Krabbe [i Stedet for hendes afdøde Husbonde Niels Friis, Sejlstrup] og Jørgen Orning [Aastrup] om at levere Byg og Havre til Niels Aagesen, til Christen Holck [Silkeborg] og Malte Juul [Bøvling] om at levere Byg og Havre til Jens Jensen, til Peder Basses¹ Arvinger om at levere Byg til Jørgen Andersen, til Gregers Krabbe [Riberhus og Møgel-tønder] om at levere Byg til Niels Aagesen, til Ifver Vind [Lundenæs] om at levere Byg til Lucas Farber og til Jørgen Seefeld [Enevoldsen, Hald] og Tønne Friis [Stjernholm] om at levere Byg og Havre til Jacob Madtsen. J. T. 10, 135. K.

— Bestalling for Magnus Biørnsen som Laugmand for Norden og Vesten paa Island, da den forrige Laugmand for nogen Tid siden er død, med al den Rente og Indkomst, som med Rette hører til Laugmandsdømmet. Han skal være Kongen og dennes Befalingsmand paa Island hørig, lydige og følgagtig i, hvad denne befaler ham, holde hver Mand, fattig eller rig, ved Loven, ikke anse Gunst, Gave, Venskab eller nogen Fordel. Alle Kongens Undersaatter Norden og Vesten paa Island skal rette sig efter at annamme og beholde forskrevne Magnus Biørnsen som deres rette Laugmand og søge deres Ret hos ham. De skal lade ham faa den Rettighed, de er ham pligtige, derimod skal han være forpligtet til at skaffe dem alle og enhver særdeles Lov, Skel og Ret efter Islands Lov. No. R. 6, 165.

— Miss. til Pros Mund. Kongen har forrige Aar 1638 den 27. Maj² givet sin kongelige Resolution paa adskillige Poster om Island og bl. a. i den 10. Post bestemt, at eftersom det

¹ Peder Basse havde ved sin Død ikke noget Len i Jylland, men havde da Jungshoved og Tranekær Len i Forlening; her er antagelig ment Tranekær Len. ² Forordningen er i No. R. dateret: 28. April 1638.

befindes, at Sysselmænd, Klosterholdere og alle andre, som nyder Kongens Indkomst dér paa Landet, som Afgift paa Kongens Vegne oppebærer 3 Dlr.¹ for hvert hundrede af uvis Indkomst og for hvert hundrede af den visse Indkomst, som de selv har paa Afgift, skal Lensmanden foreholde dem, at de skulde føre Kongen den fjerde Daler (som de oppebærer yderligere paa deres egne Vegne og ikke paa Kongens Vegne, og som uden Tvivl ikke er anslaaet i deres Afgift) til Regnskab og² Afgiftens Forhøjelse. Kongens Undersaatter dér paa Landet har nu andraget om for Landets Fattigdoms Skyld at blive forskaanet for denne Forhøjelse, og Kongen bevilger dette. No. T. 6, 461 b. (Tr.: M. Ketilson: Forordn. til Isl. II, S. 424 f.).

13. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Claus Daa, Hr. Tagge Thott Ottsen, Hr. Christoffer Ulfeldt og Hr. Corfits Ulfeldt. Jørgen Vind til Gundestrup og Sten Beck til Vibygaard, Rentemestre, har berettet, at de har nogle Aars Regnskaber liggende, som ikke er revideret, og har begæret at faa dem revideret snarest. Adressaterne skal rette deres Lejlighed efter straks og snarest at revidere Rentemestrenes Regnskaber, for at de kan faa Kongens Kvittans derpaa. Dersom nogen af dem bliver forhindret ved Sygdom eller paa anden Maade og ikke kan møde, skal de, som kommer til Stede og ikke bliver forhindret i saa Maade, alligevel revidere samme Regnskaber. Sj. T. 26, 516. K.

— Miss. til Danmarks Riges Raad³ om endnu i nogen Tid at bevilge Afgifterne til Nyboder og til den nye Bygning ved St. Anne Bro. Sj. T. 26, 516 b. K. (Tr.: KD. V, 221.).

— Aab. Brev, hvorved Hr. Lauridts Madtsen, Sognepræst i Kongsback, faar Bevilling til at gifte sig med Bodel Lauridtsdatter, som er beslægtet i tredje Led med hans forrige Kvinde. Han skal give 10 Rdlr. til Kongen og 10 Rdlr. til nærmeste Hospital. Udt. i Sk. R. 5, 306.

— Aab. Brev, hvorved Arved Svendsen i Gunderup i Varberg Len faar Bevilling til at gifte sig med Elisabet

¹ No. R. har i Forordningen: Thue.
opregnes alle.

² No. T. har: af.

³ De

Lauridtsdatter, der er beslægtet med ham i tredje Led. Han skal give 10 Rdlr. til Kongen og 10 Rdlr. til nærmeste Hospital. Udt. i Sk. R. 5, 306.

13. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Trude Aagesen¹ faar Bevilling til at gifte sig med Kiersten Nielsdatter, der er beslægtet med ham i 3. Led. Han skal først give 30 Rdlr. til Kongen og 30 Rdlr. til Christianstads Hospital. Udt. i Sk. R. 5, 306.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas til Støfringgaard, Embedsmand paa Nyborg Slot, og Dr. Hans Mickelsen, Superintendent over Fyens Stift. Fru Ellen Marsvin til Ellensborg har berettet, at hun paa Torø² har ladet reparere et gammelt Kapel, som i lang Tid har staaet øde, og at hun gerne vil have Tilladelse til 5 eller 6 Gange om Aaret at lade afholde fuldstændig Kirketjeneste dér, som i andre Kirker, fordi Almuen tit om Vinteren for Is ikke kan komme til sin rette Sognekirke³. Adressaterne skal undersøge Sagen og snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt der uden særlig Betænking kan holdes Kirketjeneste dér, saa at hverken Præsterne eller Almuen besværes for meget derved. Orig. i Landsark. i Odense. F. T. 5, 40 b⁴.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1639 at regne, for Kongens Søn Grev Valdemar Christian⁵ paa Dalum Klosters Len mod en aarlig Afgift af 800 Kurantdlr., at levere paa Rentekammeret, Rentemestrene til Hænde. Han skal tjene Kongen og Riget med 8 geruste Heste. [Med Art. 1 a, 2—3, 8—12, 16—18.]. F. R. 4, 203. K. (meget medtaget).

— Følgebrev for Kongens Søn Grev Voldemar Christian til Bønderne i Dalum Klosters Len efter Fru Ellin Marsvin, at de herefter skal svare Grev Voldemar Christian. F. R. 4, 204 b. K.

— Miss. til Hening Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, og Laurids Skinkel til Gierskouf. Da Kongen har forlenet sin Søn Grev Voldemar Christian med Dalum

¹ Der nævnes ikke, hvor han hører hjemme. ² Turø. ³ St. Nikolaj Kirke i Svendborg. ⁴ Tr.: Hist. Tidsskr. 3. R. I, 412. ⁵ F. R. har først haft: Uldrik Christian, hvilket er rettet.

Kloster og Len, skal de være til Stede, naar Fru Ellin Marsvin vil levere Klostret og Lenet fra sig, overlevere det til Grev Voldemar Christian med Inventarium, Breve, Registre, Jordebøger og andet, som bør overleveres, besigte Bygningerne paa Klostret og Ladegaarden og de til Klostret liggende Skove og give det beskrevet. F. R. 4, 204 b.

18. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Sten Bilde. Da Kongen har bevilget sin Søn Grev Voldemohr Christian Dalum Klosters Len, hvormed Fru Ellene Marsvin hidtil har været forlenet, og befalet hende straks at levere det fra sig, skal Sten Bilde straks modtage Dalum Len og forvalte det paa Grev Voldemohr Christians Vegne og, naar den sædvanlige Afgift deraf er indbetalt i Renteriet, tilstille Hr. Corfidts Ulfeldt al Indkomsten deraf hver 1. Maj, regnet fra 1. Maj sidstforleden. F. T. 5, 41.

— Miss. til Fru Ellen Marsvin. Kongen har under 24. April 1638 bevilget sin Søn Grev Voldemor Christian Dalum Klosters Len, hvormed hun har været forlenet, paa samme Vilkaar, som hun har haft det, dog saaledes at hun maatte beholde Lenets Administration, men alene til Bedste for Grev Voldemor Christian, og at Hr. Corfits Ulfeldt til Urup, Statholder i København og Befalingsmand paa Møen, aarlig hos hende skulde modtage al Indkomsten af Lenet og deraf klarere paa Renteriet efter hendes Forleningsbrevs Lydelse og anvende Resten til Bedste for ham. Da Kongen med Forundring erfarer, at dette endnu ikke er sket, skønt Hr. Corfits Ulfeldt vel burde staa til Troende, befales det hende med det allerførste at lade Hr. Corfits Ulfeldt faa Indkomsten af fornævnte Dalum Len for forrige Aar, for at han kan erlægge den paa de tilbørlige Steder. Derefter skal hun straks levere Dalum Len fra sig til Sten Bilde til Karsgaard, Befalingsmand paa Rugaard, som har faaet Kongens Befaling til at modtage det og forvalte det paa Grev Voldemur Christians Vegne. F. T. 5, 41.

— Aab. Brev¹, hvorved denne Christen Pofvelsen, Borger i Varde, faar Bevilling til at indlade sig i Ægteskab med en Pige, ved Navn Inger Christensdatter, af Blax-

¹ Udenfor er skrevet: Gik intet ud.

mark i Lundenæs Len, dog at de tilsammen straks betaler 100 Rdlr., Halvparten til Gregers Krabbe til Tostelund, Embedsmand paa Riberhus Slot, og den anden Halvpart til Hospitalet i Varde. Christen Povlsen har berettet, at han for nogen Tid siden blev til Sinds at indgaa Ægteskab med nævnte Pige Inger Christensdatter, men den Dag, Trolovelsen var berammet til, blev det berettet ham, at fornævnte Inger Christensdatter var beslægtet med hans forrige Hustru, hvilket var ham ganske ubevidst. J. R. 9, 427.

14. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Frederik Reedtz til Tygestrup, Sigvort Urne til Raarup, Embedsmænd paa Vordingborg Slot og Roskildegaard, Christen Skeel til Fusingøe og Otte Gjøe til Turebyegaard. Rønnov Bilde til Sandbygaard har berettet, at Anders Villomsen i Kagstrup med sine medfølgende 8 Mænd har været paa Præstemarken, som ligger ved Sandbygaard og Sandbye, og takseret den saaledes, som de har afsagt inden Tinge den 9. August 1633, og Rønnov Bilde og de andre Lodsejere har derefter begæret denne Befaling til Adressaterne. Der gives disse Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til fornævnte Aasteder, dér undersøge, om de 8 Mænd har takseret alt saa retmæssigt, som de bør og som de har afsagt inden Tinge, og enten rejse eller fælde dem og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted og efterkomme Kongens Befaling. Det paalægges Anders Villumsen i Kagstrup og hans medfølgende 8 Mænd at møde i Rette for forskrevne gode Mænd paa de omtvistede Aasteder, naar de tilsiges, og lide og undgælde, hvad der er Lov og Ret. Sj. T. 26, 517.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Næstved om straks ufortøvet at sende Mestermanen i Næstved velforvaret i Jern til Københavns Slot. Sj. T. 26, 518.

— Miss. til Hr. Tagge Thott [Ottesen] og Hr. Christoffer Ulfeldt. Christoffer Ifversen, øverste Renteriskriver, og Vilum Klinckhammer, Borger i København, har andraget om at faa Udsættelse indtil førstkommende Paaske med den Sum Penge, som Peder Hanssen, Tolder i Bergen, er blevet skyldig, for hvilken de er Forlovare, og som skulde have været

erlagt til Adressaterne til Mortensdag sidstforleden¹. Kongen bevilger dette, da Christoffer Ifversen og Villum Klinckhammer har sat deres Huse og Gaarde i Pant for disse Penge og Kongen mener, at han ikke lider nogen Skade hos dem. Sk. T. 6, 380.

14. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Ifver Vind. Da det berettes, at M. Jens Schøtt, Sognepræst til Lønborg og Egvad Sogne i Lundenæs Len, har forset sig i adskillige Maader og har bedt om Naade og ikke om Retten, skal Ifver Vind lade Processen mod ham falde og aftinge med ham efter hans yderste Formue, hvilket han skal føre til Regnskab. J. T. 10, 136.

— Miss. til Hertvig Sax. Christen Pedersen i Skiern Mølle, som ligger til Lønborggaard, har begæret at blive fritaget for den Landgilde af Møllen, som han skulde yde i den Tid, i hvilken Adressaten efter Kongens Befaling lod den reparere, da han ikke kunde male paa den. Kongen bevilger, at der i Christen Pedersens Landgilde maa afkortes, hvad han med rigtigt Tingsvidne kan bevise ikke at have kunnet male, medens Møllen blev repareret. Adressaten skal føre det til Regnskab. J. T. 10, 136 b.

— Miss. til Tønne Friis. Jomfru Elle Skram har berettet, at hendes Moder Fru Anne Vind for nogen Tid siden er død paa Hammergaard og kun har efterladt sig ganske ringe Løsøre, som er hensat under Forsegling i Horsens, hvor hun har haft sit Ophold, til Bedste for hendes Kreditorer, eftersom Arv og Gæld efter hende er blevet forsvoret, og har begæret, at samme Løsøre maa blive vurderet og saa meget deraf tilstillet hende, som Moderens Begravelse har kostet, da Jomfru Elle Skram har paataget sig den og gjort den. Tønne Friis skal lade det Løsøre, som Fru Anne Vind har efterladt sig i Horsens, vurdere og siden lade saa meget deraf være Jomfru Elle Skram følgagtigt, som hun nødvendigt har udgivet til Moderens Begravelse. Resten skal han lade hensætte i Forvaring til Bedste for hendes Kreditorer og dem, som er berettiget til det. J. T. 10, 137.

15. Nov. (—). Miss. til Hr. Tagge Thott og G. Rosenkrantz. Henrik Lindenov til Øs Kloster har berettet, at han har anset det for bedst at overlade til sin Svoger Knud Ulfeldt

¹ Se Miss. af 18. Juni 1639.

til Svenstrup og sin Søster¹ sine Broderbørns fædrene Gaard Borrebyegaardt i Forpagtning mod en vis aarlig Afgift, indtil disse Broderbørn bliver 18 Aar, da Loven ikke tilsteder, at en Stiffader har det under Hænder paa anden Maade. For at alting kan gaa desto rigtigere til, har han anmodet Kongen om Befaling til Adressaterne om at fastsætte og taksere, hvor stor en Afgift Knud Ulfeldt aarlig bør betale i Forpagtning af Borrebyegaardt, forsaavidt den angaar Børnene, til fornævnte Henrik Lindenov paa sine Stifbørns Vegne. Kongen giver Adressaterne Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til Borrebyegaardt, fastsætte den nævnte Forpagtningsafgift og give det beskrevet. Sk. T. 6, 380 b.

19. Nov. (Antvorskov). Miss. til Hr. Just Høg, Hofmester paa Sorø Akademi, om Straf for dem, som ulovlig bruger Kongens Vej ved Sorø. Sj. T. 26, 518 b. K.² (Tr.: CCD. V, 48.).

¹ D. v. s. Svigerinde. Denne, Vibeke Klavsdatter Podebusk, var først gift med Andragerens Broder Otte Ottesen Lindenov († 1632) til Borreby (Torne H.), med hvem hun havde Børnene Otte, Hølvig og Christian. Efter hans Død ægtede hun 1639 Knud Kristoffersen Ulfeldt til Svenstrup (Torne H.). ² Koncepterne til dette og de to følgende Missiver er skrevet paa to sammenhørende Blade. Paa det ene af disse er bagpaa skrevet: Hr. Jost Høg, Friderich Urne, Sigvort Urne finge Breve om Kongens Vej, Skibstømmer og Kongens Reiseskrin. Antvorskov 19. Novemb. 1639 daterede efter Kong. Mayts. egen Befaling. Og var Papir ej vel at faa i Haraldsted. — Dette Blad er et lille Kvartblad. Det andet Blad, der er benyttet til disse Koncepter, er et originalt Brev — der iøvrigt hverken har Datum eller Dateringssted — fra Simon Frederichssen til en Landsdommer med Tak til denne for hans store Umage „mig at forfremme til dette Værk . . . men eftersom, gunstige velb. Junker, at Værket er fordærvet, saa at naar jeg haver opvundet Lodderne og gjort mig mest Umage med det, saa er det straks af Lave igen, er jeg ganske ydmygelig begærendes, at dette maa gøres saa færdig, at det kunde gaa ret, naar Lodderne er optrukne, saa vil jeg gerne gøre min yderste Flid. At ogsaa gunstige velb. Junker vilde betænke min Lejlighed, at jeg haver ingen Losament eller Verølse, o. s. v. (Resten af Brevet er de sædvanlige Formler). Det synes derefter, som om Kongen paa Vejen til Antvorskov i Haraldsted har givet Ordre til at skrive disse Miss. om Kongevejene, men at der ikke har været Papir at faa undtagen et mindre Stykke, der er benyttet til det ene af Missiverne, og Brevet til Landsdommeren, paa hvis Bagside de andre Koncepter er skrevet. Renskriften har man maattet vente med, til man var i Antvorskov, hvorfor Kongen har fast-

19. Nov. (Antvorskov). Miss. til Frederik Urne [Frederiksborg] og Sigvort Urne [Roskildegaard]. De skal nøje undersøge, hvor der bedst kan anordnes og forfærdiges en ny Kongevej mellem Frederiksborg Slot og Roskildegaard, som de saa skal lade forvare med de fornødne Grøfter, Broer, Bomme, Porte, Laase og andet Tilbehør, saa snart som muligt, ligesom det allerede er gjort andetsteds i Kongens Len, saa at Kongen kan have Vejen for sig alene, naar hans Rejser kalder ham dertil. Arbejdet med at jævne og fylde Vejen og med at kaste Grøfterne skal Kronens og Gejstlighedens Bønder forrette og bekoste, som det kan være ret og brugeligt, men Broer, Porte og Laase med Tilbehør skal Adressaterne føre Kongen til Regnskab. Sj. T. 26, 519. K.

— Miss. til Sigvort Urne om at akkordere med én, hvemsomhelst han kan faa dertil, om at bo ved Kongens nye Vej i hans Len [Roskildegaard] mellem Roskildegaard og Harrested ved den Bro og Bæk, hvor Bønder og Vognmænd mest befindes at ville bruge Kongens nye Vej, saa at han kan have Tilsyn med samme Vej, at ingen færdes paa den uden Kongens Vilje. Hvis nogen fordrister sig til at handle herimod, skal den, der skal vare paa Vejen, have Magt og Lov til at skyde et Lod i den ene eller begge Heste, som findes paa Vejen. Adressaten skal ogsaa akkordere med ham om, hvad han skal have for hver Hest, som han saaledes skyder paa Vejen. Disse Penge skal Adressaten betale ham og føre dem til Regnskab. Desuden skal han ved Retten tiltale og forfølge den, som gribes i ulovligt at bruge Kongens Vej mod Forbudet, og lade ham straffe ligesom de, der overtræder Kongens Forordninger og Mandater, og som de, der lader sig finde paa forbudne og aflyste ulovlige Veje, da den rette Landevej desuden holdes værdig for alle. Endelig skal han anmode Hr. Corfits Ulfeldt til Eggeskouf om at sende ham

sat Dateringen i Overensstemmelse hermed. Koncept til et andet Miss. om samme Sag, uden Angivelse af Adressaten, der dog sikkert maa være Just Høg, findes under Datoen Kbhvn. 26. Maj i D. Kanc. Uindf. Konc. til Sj. T. Det gaar ud paa, at han i Christen Pedersens Hus paa Kongens Vej ved Sorø skal sætte en dygtig Mand, som har Staal i Næsen til at skyde Hestene ihjel for dem, som uden Nøgle ager paa samme Vej. Det er iøvrigt enslydende med Miss. af 6. Nov. ovfr. til Rentemestrene.

Tømmermænd, som kan hugge de to store Ege til, som ligger i hans, Sigvort Urnes, Len ved Kongens Vej, og siden lade dem føre til Bremerholm for Københavns Slot, hvor Kongen vil lade dem bruge til Skibsindholter. Postscriptum: Da Adam Brok, Forvalter paa Frederiksborg Slot, har glemmt at lade Kongens Rejseskrin komme med paa denne Rejse, skal han straks sende et sikkert Bud dertil om, at samme Skrin skal eftersendes til Kongen. Sj. T. 26, 519. K.

20. Nov. (Antvorskov). Miss. til Hr. Frederik Reedtz. Da Peder Basse til Sørup er død, skal Adressaten igen modtage Jungshoved med dertil hørende Inventarium og de Restancer, som de underliggende Bønder skylder. Sj. T. 26, 520. K.

— Miss. til Rentemestrene. Da Peder Basse til Sørup, som hidtil har haft Kronens Len Tranekier Slot i Forlening, er død, og Kongen nu igen har forlenet Hannibal Sehested til Nøragergaard dermed, skal de straks lade udfærdige Forleningsbrev til ham efter samme Stil og Maade som Forleningsbrevene for alle de andre Lensmænd, som ikke er i Raadet. Sj. T. 26, 520 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Hanebal Sehested. Da Peder Basse til Sørup er død og Kronens Len Tranekær Slot derved er blevet ledigt, forlener Kongen ham hermed for hans tro Tjeneste med samme Len. Han skal med det første faa Forleningsbrev derpaa. F. T. 5, 42.

— Miss. til samme. Da Peder Basse er død og Kongen har forlenet Adressaten med Tranekær Len, skal han modtage al den Indkomst af Lenet, som ikke er blevet oppebaaret, før Peder Basse døde, og føre den til Regnskab. F. T. 5, 42.

— Miss. til de Højlærde i København. Kongen har i afdøde Dr. Johannes Meursius's Sted til Professor i Historie ved det kongelig adelige Akademi Sorø og til Kongens og Rigens Historiograf forordnet M. Stephanus Johannis. Da det altid har været en vedtagen Skik, at de historiske Dokumenter og Antikviteter, som findes baade i Kongens Arkiver og i Biblioteket i Københavns Universitet og som kan tjene til Kongens Rigers og Landes udførlige Beskrivelse, er blevet overleveret til dem, hvem fornævnte Historikers Stilling har været betroet, skal Adressaterne ligeledes overantvorde fornævnte

M. Stephan alt, hvad der af saadanne Antikviteter og Dokumenter findes hos dem i Biblioteket eller paa Konsistoriets Hus, baade det, som er trykt, og Manuskripter med genealogiske Tavler, Ruller og Pergamentsbreve, som han maatte begære. Alt dette skal leveres ham efter en rigtig Fortegnelse mod hans Reversal. Sj. T. 26, 520 b.

8. Dec. (Haderslev). Miss. til Hr. Just Høg om at antage Hendrik Ernst til Professor i Jura og Etik i Universitetet i Sorø og lade ham faa Besolding i Overensstemmelse med de andre Professorater, fra dette Brevs Datum at regne. Sj. T. 26, 523. K.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne. Da der er opstaaet Trætte mellem Knud Ulfeldt til Svenstrup, General- og Krigszahlkommissarius, og Øversteløjtnant Buchwald, skal han i Overensstemmelse med sin Bestilling snarest indstævne Knud Ulfeldt og hans Modpart for sig, nøje faa at vide¹, hvad der af begge Parter bliver berettet, og dømme dem imellem. J. T. 10, 138. K.

10. Dec. (—). Miss. til Gregers Krabbe. Da Humleførerne har berettet, at Borgemestre og Raad i Ribe besværer hver Karre Humle, som de fører dér igennem, med 1 Rdlr. ud over den sædvanlige Told, som han kan se af deres hosføjede Supplikation, skal han hos Borgemestre og Raad indhente Underretning om, hvilken Ret de har til at fordre denne Rigsdalers Told af hver Karre Humle, og snarest indsende Erklæring derom til Kancelliet. J. T. 10, 138. K.

14. Dec. (—). Miss. til Fru Elline Marsvin. Da hun har faaet Kongens Befaling til nu straks at levere Dalum Klosters Len fra sig, skal hun rette sig derefter. Saafremt hun mener, at dette ikke er meddelt hende tidligt nok, har hun at tiltale dem, der har faaet Kongens Befaling til at meddele hende det forrige Aar. F. T. 5, 42 b.

15. Dec. (—). Kvittansiarum til Hr. Frederik Reedtz til Tygestrup, Embedsmand paa Vordingborg Slot, paa hans Faders og Moders, Peter Reedtz til Hørbygaard og Fru Karen Rostrups Vegne, paa hans Regnskab for de 200 enkende Rdlr.

¹ J. T. har: ofverfahrer i Stedet for Konceptens: erfarer.

aarlig, som var deres Afgift for den aarlige visse Rente og Indkomst af Solte Slot og Len, hvormed Peter Reedtz og Fru Karen Rostrup er blevet forlenet¹ paa Livstid af Kongens Fader, Kong Frederik II, fra 1. Maj 1582 at regne, da Peter Reedtz fik Slottet i Forlening efter afdøde Truid Ulfstand², og til 1. Maj 1637, da Fru Karen Rostrup var død og Lauridts Ebbesen til Donnerup, Embedsmand paa Skanderborg Slot, blev forlenet med det, for det modtagne og igen overleverede Inventarium, ligesom Hr. Frederik Reedtz nu har tilbageleveret deres Forleningsbrev paa Solte Slot og Len. Han blev paa deres Vegne aldeles intet skyldig. Sj. R. 20, 175 b.

15. Dec. (Haderslev). Miss. til Otte Brahe Pedersen og Vincents Bilde. Da der med det allerførste skal foretages Skifte mellem Arvingerne efter afdøde Peder Basse og Fru Sophia Parsberg, skal Adressaterne, naar Skiftet afholdes, taksere Peder Basses og Fru Sophiæ Parsbergs Hovedgaards Bygning, vurdere den i Penge og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 26, 523.

— Miss. til Hr. Mogens Kaas, Otte Brahe Pedersen, Vincents Bilde og Jørgen Seefeld. Da afdøde Peder Basses til Sørup og Fru Sophiæ Parsbergs Arvinger med det allerførste agter at foretage Skifte efter dem, skal Adressaterne give Møde paa Skiftet, bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom. Dersom nogen af Arvingerne ikke møder selv eller ved deres Fuldmægtige paa det Sted, hvortil Skiftet berammes, efterat de lovlig er indstævnet, skal deres Lod hensættes i Sekvester under Adressaternes Haand og Segl. De skal give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i de udeblivendes Sted. Sj. T. 26, 523 b.

¹ 6. Okt. 1582.   ² Dette er ikke rigtigt. Truid Ulfstand døde ca. 1531—32, det var hans Søn Gregers Truidsen Ulfstand († 15/1 1582), som havde Solte Slot og Len i Forlening til sin Død, hvorefter hans Enke Fru Karen Banner 20. Jan. s. A. fik Følgebrev paa Lenet indtil 1. Maj s. A.

16. Dec. (Haderslev). Aab. Brev om, at der skal holdes Herredag i København 4. Maj førstkommende. Sj. T. 26, 524 b. Orig. i Landsark. i Odense.

— Miss. til Stiftslensmændene¹ om at lade det hosliggende aabne Brev om Herredagen læse og forkynde paa Herredstingene og i Købstæderne i deres Stift, for at Under-saatterne kan rette sig derefter og i Tide kræve Stævninger i de Sager, som de vil have for Kongen og Rigsraadet. Sj. T. 26, 525 b. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Landsdommerne¹ om at lade hosfølgende aabne Brev om Herredagen forkynde og siden holde det til Stede ved Landstinget. Sj. T. 26, 526 b.

— Miss. til Rigsraaderne¹ om at møde hos Kongen til den Tid, da Herredagen skal holdes, nemlig i København den 4. Maj førstkommende, for at sidde Rettertning og raadslaa med Kongen om Rigets Anliggender. Sj. T. 26, 525.

— Miss. til Hr. Just Høg om at optage 2 Stif sønner af Hr. Laurits Thomesen, Sognepræst til Felling og Assins Sogne i Lundenæs Len, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 26, 526 b.

— Bestalling for denne Brevviser Biørn Søfrensen som Skovrider i Hids Herred i Silkeborg Len med en aarlig Løn af 16 Dlr., en sædvanlig Hofklædning, Foder og Maal paa en Hest og 4 Dlr. om Maaneden i Kostpenge, fra førstkommende Nytaarsdag at regne, at betale af Lensmanden paa Silkeborg Slot. Han skal altid være til Stede, naar nogen af Skovfogderne efter den af Lensmanden underskrevne Seddel udviser i Skovene, og skal selv have Skovmærket til at mærke de Træer med, som Skovfogderne udviser. [Iøvrigt med Art. 1—6]. J. R. 9, 427 b.

— Miss. til Ernst Normand om at lade Knud Ulfeldt til Svenstrup, Generalkrigskommissarius, faa 7 Læs Ved hver Uge, saa længe han har sit Kvarter i Kolding. J. T. 10, 138 b.

17. Dec. (—). Miss. til Hr. Just Høg. Da der utvivlsomt er tilstillet afdøde Dr. Meursius adskillige Dokumenter vedrørende Rigets Historie, skal han lade disse Dokumenter affordre hos hans efterladte Hustru og igen levere dem til

¹ De opregnes alle.

M. Staffen Hansen, som i hans Sted er forordnet til kongelig Historiograf og Professor i Historie. Sj. T. 26, 526 b. K.

17. Dec. (Haderslev). Miss. til Raadet¹. Det berettes, at Kongens sidste Forordning² om Forhøjelse af Guldmonterns Værdi har medført stor Uorden og ikke ringe Skade for Under-saatterne ved, at Guldmonten fra tilgrænsende og fremmede Lande, hvor den ikke er i saa høj Pris som her, i stor Mængde indføres hertil. For at forebygge større Skade skal Adressaterne snarest meddele Kongen deres Betænkning om, hvorvidt Guldmonten igen bør sættes til den Pris, som den var i, førend Kongens Mandat om dens Forhøjelse udgik. Sj. T. 26, 527. K.

18. Dec. (—). Miss.³ til Hr. Frederik Reedtz til Tyggstrup, Mogens Pax til Torup, Embedsmænd paa Vordingborg og Holbæk Slotte, Vincents Bilde til Valbygaard og Christen Skeel til Valløe. Der er opstaaet Trætte mellem Hr. Just Høg til Giorsløf, Hofmester paa det kongelig adelige Akademi Sorø og Befalingsmand i Børglum Kloster, og Fru Sophia Rantzau til Sæholm om Markeskel mellem Giorsløf Lillemark og Sæholmbs Mark, hvorfor Hans Olufsen med sine medfølgende 8 Mænd er blevet opkrævet paa Tinge for efter en medgiven Takst, gamle Oldingers Tov og synlig Erfaring at udvise det gamle, rette Skel mellem disse Aasteder. Hr. Just Høg mener nu, at forskrøve 8 Mænd ikke har efterkommet denne deres Takst saa lovligt, som de burde, men at de har frafaldet denne Takst og paa et andet Sted, hvor Hr. Just Høg mener at kunne bevise, at der aldrig har været Sten eller Stabel, optaget en løs Sten og dér selv, uden at han eller hans Fuldmægtig var til Stede, nedgravet samme Sten, slaaet en Pæl ned derved og saaledes imod Loven gjort sig til Oldinge, hvortil de ikke var opkrævet, og derved, som han mener, bragt Forvirring i det rette Markeskel paa fornævnte Aasteder, og desuden imod Retten slaaet ned og optaget nogle flere Pæle. Fru Sophia Rantzau har faaet tilbudt denne Befaling af Hr. Just Høg, men har ikke villet samtykke i den, og Hr. Just Høg har derfor været nødt til at tage den alene.

¹ De opregnes alle i K.   ² Af 8. Juni 1639.   ³ Overskriften har: Hr. Just Høg fik Befaling til Hr. Frederik Reedtz og flere. Brevet er altsaa udleveret til Hr. Just Høg.

Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at begive sig til nævnte Aasteder til en bestemt Tid, indstævne Parterne og de 8 Mænd med deres medgivne Takst for sig, nøje grandske Sagen og dømme, om de [8 Mænd] ikke har handlet imod Loven, saa at de bør stande til Rette derfor. Derefter skal de selv gøre og udvise det rette gamle Skel fra Gærdet i Lillemark og ned i Soen, som Taksten formelder, sætte Sten og Stabel og give det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan give Møde, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i de udeblivendes Sted og alligevel efterkomme denne Befaling. Det paalægges begge Parter og de 8 Mænd at møde i Rette for forskrevne gode Mænd paa de omtvistede Aasteder, naar de tilsiges, med de Breve og Bevisligheder, som de kan have mod hverandre, og da at lide og undgælde, hvad der er Lov og Ret. Sj. T. 26, 528 b. K.

18. Dec. (Haderslev). Miss. til Bisperne i Danmark¹ om at oppebære 1 Rdlr. af hver Kirke i deres Stift til Vedligeholdelse af Bygningen paa Sorø og Professorernes Residenser sammesteds og tilstille Hr. Just Høg Pengene til førstkommende 1. Maj. Sj. T. 26, 530. K. Origg. (til Dr. Hans Michelsen, Superintendent over Fyens Stift) i Landsark. i Odense og (til Dr. Hans Borkardsen, Superintendent over Ribe Stift) i Landsark. i Viborg (begge med Datum: 17. Dec.). (Tr.: Dsk. KL. III, 279 f.).

— Miss. til Ifver Krabbe [Tagesen] om snarest at indsende Erklæring til Kongen om Andragende fra Bente, Laurids Musis Enke, af Varberg vedrørende 125 Rdlr., som er Resten af det, som hun er blevet Kongen skyldig paa Tolden for Aarene 1620, 1621 og 1622 af Rostocker og fremmed Øl, som blev opskibet og forhandlet i Varberg Len. [Enslydende med Miss. til Henrik Gyldenstjerne af 28. Okt. 1635, K. Brb. 1635—36 S. 298 f., hvor der dog ved en Trykfejl staar: Renten, i Stedet for: Resten.]. Sk. T. 6, 381.

— Miss. til Hr. Jørgen Brahe og Knud Ulfeldt om at skaffe Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, Ritmester i Fyen, en Fortegnelse over enhver saavel Adels-

¹ De opregnes alle.

mands som andres Jordegods i Fyen, som holder Rostjeneste, for at han kan vide, om enhver holder sin tilbørlige Rostjeneste. F. T. 5, 42 b.

18. Dec. (Haderslev). Miss. til Sten Bilde. Han har forespurgt, hvorledes der skal forholdes med Folkene paa Dalum, om der skal gives dem Kostpenge eller om de skal bespises. Han skal heri som i alt andet mene og vide Kongens Søns Grev Voldemur Christians Bedste. F. T. 5, 42 b.

— Miss. til Ernst Normand. Margrette Ifvers i Hiarup har berettet, at han imod hendes Vilje har fæstet hendes Gaard til en fremmed, som mod hendes Vilje agter at ægte hendes Datter, og at han imod Kongens derom udgange Forordning hidindtil har beholdt hos sig hendes Supplikation, som var overleveret ham til at paaskrive, og dermed højlig forurettet hende, som han kan se af hendes hosføjede Supplikation. Endvidere har hun beklaget sig over, at hans Ridefoged Jesper Andersen har taget ubillige Fogedpenge af hende. Han skal snarest indsende Erklæring herom til Kongen og tilholde Ridefogden, dersom han befindes at have handlet som paa-staaet, at tilbagelevere, hvad han har taget mere, end han er berettiget til. J. T. 10, 139.

— Miss. til Gregers Krabbe. Da det berettes, at Tolderen i Ribe Maarten Lime er død, tillader Kongen, at Toldskriveren Madts Lassen maa være Tolder dér; dog skal han sætte Borgen for sig, saa at Kongen ikke skal være udsat for nogen Skade. J. T. 10, 139 b. K.

19. Dec. (—). Bestalling for Madts Lassen, Raadmand i Ribe, som Tolder og Sisemester i Ribe i Morten Limes Sted med samme Løn som hans Formand, at godtgøre af Rentemestrene i hans Regnskab. [Med Art. 1—6]. J. R. 9, 429 b.

— Bestalling for Johan Kiøppe¹ som Løjtnant til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 150 Kurantdr. og en Hofklædning for sig selvanden, fra Bestallingsdagen at regne, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 20, 176 b.

¹ Kaldes i H. D. Lind: Chr. IV og hans Mænd S. 295: Johan Koppen.

19. Dec. (Haderslev). Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt. Kongen har befalet Hr. Frederik Reedtz til Tyggestrup, Befalingsmand paa Vordingborg Slot, at lade Broen ved Vordingborg Færgegaard istandsætte og forlænge ud til Dybet, saa at Færgerne, ogsaa naar det er Lavvande, kan lægge tæt ind til Broen. Han har nu anholdt om, at Kongens Overtømmermand Hans Anemøller maa faa Befaling til at forføje sig dertil og bese, hvorledes dette Arbejde kan udføres bedst og med den ringest mulige Bekostning, samt tinge med Tømmermanden, som skal udføre det. Adressaten skal tilholde Hans Anemøller straks at forføje sig derhen og forrette dette. Sj. T. 26, 530 b. K.

— Miss. til Hr. Frederik Urne om paa Kongens Vegne at købe 2 Tdr. Kastanier, naar der kommer nogle til Sundet, og levere dem til Hr. Corfits Ulfeldt til Eggeskof, Statholder i København og Embedsmand paa Møen, som siden med et sikkert Bud skal sende dem til Kongen. Sj. T. 26, 531. K.

— Miss. til Hr. Corfits Ulfeldt, hvorved ovenstaaende Brev til Frederik Urne kommunikeres ham med Anmodning om at sende Kastanierne til Kongen med et sikkert Bud. Sj. T. 26, 530 b. K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk. Denne Niels Knudsen, Herredsfoged i Løve Herred, har berettet, at den Gaard, der for nogle Aar siden er blevet tilforordnet ham for hans Bestilling, er saa ringe i Avling og Bygningerne saa øde, at han ikke har kunnet ernære sig paa den, men har maattet fæste en Ødegaardsjord, paa hvilken der tilforn i langsommelig Tid ikke har boet nogen. Af denne har han aarlig til Kronen givet 1 Pd. Korn og 1 Td. Havre, indtil for 2 Aar siden, da Jockumb Normand til Gunderved ved Rettergang har faaet 2 Pund Sædejord af Niels Knudsens Gaard og den Ødegaardsjord, som han havde i Fæste. Han har nu begæret, at denne Ødegaardsjord maa lægges til Herredsfogedgaarden og det Pund Korn og den Tønde Havre eftergives ham. Kongen bevilger, at han maa forskaanes for at yde dette Pund Korn og denne Tønde Havre, saa længe han er i samme Bestilling og indtil videre, hvilket Adressaten skal føre til Regnskab. Sj. T. 26, 531. K.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Peder Nielsen Vinding, Sognepræst til Ølstrup Sogn i Lundens Len, faar Bevilgning til for Belejligheds Skyld at flytte sin Præstegaard

fra det Sted, den nu er bygget paa, genopbygge den paa det Kronens Bol i Ølstrup Sogn, kaldet Lervang (som Kongen for nogen Tid siden¹ har bevilget ham for hans Kalds Ringheds Skyld) og residere dér, dog alt paa hans egen Bekostning og saaledes, at ingen af hans Sognefolk besværes dermed og Flytningen ikke medfører nogen Forkortelse i den aarlige Afgift og Skat deraf til Kronen. J. R. 9, 431. (Se Kr. Sk. I, Note S. 516 til Skøde ²⁹/₅ 1639).

19. Dec. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved denne Lutiche Altenech² af Tønder faar Bevilling til at arrestere Jens Pousen af Klixbüll, hvor han kan træffe ham paa Kongens Omraade, dog at han sætter Kavtion for at ville staa ham til Rette, om Sagen gaar ham imod. Lutiche Altenech har berettet, at Jens Pousen skylder ham 2800 Mark lybsk efter hans Obligations Formelding. I denne Obligation har Jens Pousen til større Sikkerhed sat i Pant nogle Demat Land, men siden er det befundet, at de slet ikke tilhører ham. Lutiche Altenech finder sig bedraget derved, og da Jens Pousen ikke har nogen fast Bopæl, men undertiden opholder sig paa Kongens Omraade, undertiden andetsteds, har Lutiche Altenech andraget om Bevilling til at arrestere ham, dersom han kan træffe ham paa Kongens Omraade. J. R. 9, 431 b.

— Miss. til Jørgen von Ahlefeldt. Kongen har bevilget, at M. Erik Monrad, Sognepræst i Middelfart, og Karen Bang sammesteds, hos hvem Kongen logerer, naar hans Rejse falder dér igennem, aarlig indtil videre maa faa 20 Læs Brænde hver af Stenderup Skove i Haderslevhus Len, dog at de 40 Læs Ved tages af fornede Træer og Vindfælder i fornævnte Skove. J. T. 10, 140. K.

— Miss. til Ifver Vind. Hr. Hans Søfrensen, Sognepræst til Ølgoed og Strelløf Kirke og Provst i Øster Herred, har berettet, at han for 6 Aar siden ganske har mistet sit Syn og at han herpaa har anvendt store Penge og alt det, han skulde have holdt sine mange fattige Børn frem med, men at han aldeles intet har udrettet dermed. Han har nu ansøgt om,

¹ 29. Maj 1639.   ² Han kaldes i Overskriften og i Registret til J. R. Luteche (Lutche) Altech.

at Kongen af Medynk med hans ulykkelige Tilfælde vil bevilge ham nogle Ørte Korn aarlig af Afgiften af Kronens Part af Korntienden af Ølgoed Sogn. Kongen bevilger, at Hr. Hans Søfrensen herefter aarlig indtil videre maa faa 3 Ørte Rug og 3 Ørte Byg af Afgiften af Kronens Part af Korntienden af Ølgoed Sogn, fra førstkommende Fastelavn at regne. Adressaten skal indtil videre lade ham faa dette Korn og føre det til Regnskab. J. T. 10, 140 b. K.

19. Dec. (Haderslev). Miss. til Ernst Normand. Det berettes at en af Kronens Bønder ved Navn Knud Buch, i Hiarup i Koldinghus Len, for nogle Aar siden har fordrevet Kongens Told med 2 Hopper¹, og at han er dømt til at staa til Rette for denne Forseelse og har maattet sætte Borgen herfor. Ernst Normand skal aftinge med ham, som det er forsvarligt. Endvidere berettes det, at Knud Buch skal gaa med lang Bøsse over Skov og Mark. Ernst Normand skal undersøge dette nøje og, saafremt det befindes at være rigtigt, lade ham tiltale og straffe. J. T. 10, 141.

20. Dec. (—). Miss. til Lensmændene i Danmark. Da der til Opførelsen af de Kirker, der er under Bygning i København, udkræves en stor Sum Penge, skal Adressaterne lade Halvdelen af Beholdningerne ved alle Kirkerne i deres Len udlevere til disse Kirkers Bygning og levere dem til førstkommende Maj til Dr. Thomas Fincke og M. Niels Pofvelsen, Professorer i København, som siden skal anvende dem til disse Bygninger. Sj. T. 26, 532. K. Orig. (til Iver Krabbe, Varberg) i Varberg Lens Ark. i RA. og (til Henning Valkendorf, Odensegaard) i Landsark. i Odense.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1640 at regne², for

¹ D. v. s. drevet dem forbi Tolden uden at betale Tolden. ² Denne Dato er urigtig. Peder Basse døde 10. Okt. 1639. I Forleningsbrevet for Hannibal Sehested staar, at Forleningen skal begynde 1. Maj 1640 til 1. Maj 1641 o. s. v., i Forleningsbrevet for hans Efterfølger Otte Thott af 5. Maj 1640 er der skrevet: fra 1. Maj 1640 til 1. Maj 1640! Af Kvittancerne til Peder Basses Arvinger af 16. Okt. 1642, til Hannibal Sehested af 30. Maj 1642 og til Otte Thott af 1. Dec. 1642 fremgaar det, at Peder Basses Funktionstid regnedes til 1. Maj 1639, Hannibal Sehesteds fra 1. Maj 1639 til 1. Maj 1640 og Otte Thotts fra 1. Maj 1640 til 1. Maj 1642.

Hanebal Sehested til Nøragergaard paa Tranekær Slot og Len. Han skal paase, at Veje og Broer i Lenet vedligeholdes. [Iøvrigt med Artickl. 1 a, 2—6, 7—14, 16—18, 20 og de nye Artickl. A og C og ellers enslydende med Forleningsbrev af 30. Juli 1629 for Peder Basse]. F. R. 4, 206. K. (meget medtaget).

20. Dec. (Haderslev). Miss. til Ernst Normand. Han skal straks lade Bønderne i sit Len [Koldinghus] age saa meget Ved til de Steder, hvor Ved plejer at indtages og føres til København, som der tilforn plejer at hensætte dér. Det skal dér tages i Forvaring, indtil der kommer Skibe efter det. J. T. 10, 141 b. K.

— Miss. til samme. Borgerne i Kolding har klaget højlig over, at de ikke kan faa det Hø eller den Strøelse, som de skal have til Kongens dér liggende Rytteris Fornødenhed, og at Bonden, som udfører noget, holder det i en Pris, der er over Billighed. Ernst Normand skal alvorlig tilholde Bønderne i de næstliggende Herreder at udføre det fornødne Hø og Strøelse dertil, og det, som udføres, skal han lade taksere ved sin Fuldmægtig og fastsætte en Pris, saa at baade Borgerne og Bønderne kan blive ved Magt og ingen af dem kan faa Grund til at besvære sig videre herover. J. T. 10, 142. K.

21. Dec. (—). Miss. til Erik Juel til Hundsbeck, Landsdommer i Jylland, Jørgen Krag til Enderupholmb, Befalingsmand paa Dueholms Kloster, Hendrik Lange til Deyberglund og Eskild Gjõe til Brandholmb. Da der er opstaaet Trætte mellem Fru Maren Norby og hendes Broder Benedix Norby om Arv og Gods efter deres afdøde Broder Olluf Norby til Skoufgaard, og da begge Parter har anmodet Kongen om Befaling til Adressaterne om at bilægge denne Trætte eller afgøre den ved Dom, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at indstævne Parterne for sig, bilægge Sagen om samme Arv i Mindelighed eller afgøre den ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den fastsatte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted. J. T. 10, 143.

22. Dec. (—). Miss. til Hr. Just Høg. Da M. Staffen Hansen, forrige Professor i Veltalenhed paa det kongelig adelige Akademi Sorø, er blevet udnævnt til Professor i Historie i

afdøde Johannes Meursius's Sted, har Mag. Johannes Rave Berlinensis ansøgt om dette ledige Professorat i Veltalenhed. Da han i nogle Aar har haft samme Professorat i Tyskland, maa det formodes, at han er bekvem dertil. Kongen henviser Sagen til Adressaten og anmoder ham om at træffe en forsvarlig Afgørelse i Sagen. Sj. T. 26, 532. K.

22. Dec. (Haderslev). Miss. til Hr. Jørgen Brahe til Hvedholum, Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmænd paa Hagenskov og Odensegaard, Falk Gjoe til Hvidkiold og Eyler Høg til Dalund. Da der er opstaaet Trætte mellem Sten Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, og Jens Nielsen, forrige Foged paa Skinderup, om de Regnskaber, der er dem imellem, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til snarest at samles paa belejlig Tid og Sted, indstævne Parterne for sig, bilægge Tvistighederne i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan komme til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre i deres Sted og alligevel efterkomme Kongens Befaling uden videre Op- hold. F. T. 5, 43.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne. Stehn Bilde til Kiersgaard, Befalingsmand paa Rugaard, har berettet, at han til sit Kompagni, som er 200 Heste stærkt, kun har Traktement til én Trompeter, medens Ritmesteren paa Sjælland til sit Kompagni, der er svagere end det fyenske, har faaet bevilget 2 Trompetere. Han skal lade Stehn Bilde aarlig faa ligesaa meget Underholdning og Besolding til en Trompeter til ved hans Kompagni som Ritmesteren i Sjælland, da Kongen agter det for- nodent. J. T. 10, 142 b. K.

23. Dec. (—). Miss. til Knud Ulfeldt, Kommissarius. Kongen har anset det for godt, at han ved Erlæggelsen af Soldat- ternes Besolding altid regner 31 Dage i Maaneden, hvor- efter han skal rette sig. J. T. 10, 143. K.

25. Dec. (—). Miss. til Ernst Normand, [Koldinghus]. Kongen har befalet Otte Termo til Hogenfyl¹, Kongens Jæger-

¹ K. har: Hogenfyn. Ment er: Hohenfinow i Brandenburg.

mester, at sende ham en stor engelsk Rækel¹. Han skal lade den opfodre paa Slottet, saa den i Fremtiden kan blive brugelig. J. T. 10, 144. K.

25. Dec. (Haderslev). Lignende Miss. til Lauris Ebbesen, [Skanderborg], og Christian Holck, [Silkeborg]. J. T. 10, 144. K.

26. Dec. (—). Miss. til Ifver Krabbe [Tagesen, Varberg Len]. Da hele Adelen i hans Len har bevilget, at deres Bønder i de nærmest ved Fæstningen Varberg liggende Herreder, som plejer at arbejde paa denne, maa og skal arbejde med Heste og Vogne paa Fæstningens Reparation mellem Høst og Vaar i 3 Dage aarlig i 3 Aar, og at de, som ikke møder, skal give 1 Rdlr. i Stedet, skal Adressaten lade bemeldte Adelens Bønder (undtagen deres Ugedagsbønder) tilsige til dette Arbejde, som ovenfor nævnt; af dem, som ikke kommer, skal han tage 1 Rdlr. Disse Penge skal han levere til Krigskommissarierne, som skal gøre Regnskab for dem. Sk. T. 6, 381 b.

— Lignende Miss. til Niels Krabbe (Halmstad), Christian Bülow (Laholm), Jockim Beck (Christianstad) og Erik Krabbe (Christianopel). Udt. i Sk. T. 6, 382.

— Opvejsningsbrev for Mette, afdøde Niels Hansens, i Jested til, som Gerningen nylig var sket, igen at rejse Paa-tale i Sagen om Drabet paa hendes Husbonde. Denne, Niels Hansen, blev for rum Tid siden slaet af en ung Karl, ved Navn Jørgen Jessen, i Jested og nogen Tid efter døde han af den ham ved Slaget tilføjede Skade, men Sagen blev ikke forfulgt i rette Tide. J. R. 9, 432.

— Miss. til Fredrik von Buchwald. Han skal give en af sine Officerer Ordre til snarest at forføje sig til Kiel med 30 Heste og blive dér, nøje battere Vejene dér omkring og forsikre Passene. J. T. 10, 144 b. K.

— Miss. til Hr. Jørgen Urne og Knud Ulfeldt. Da Kongen nu ikke har noget fjendtligt Indfald at befrygte, men det dog vilde være betænkeligt i en saadan vidt udseende Tid, da alle Kongens Naboer er under Vaaben, ganske at aftakke det gevorbnede Folk, og da det vilde falde Kongens Landstænder og Undersaatter alt for tungt at give samme gevorbnede Soldatesca, saa

¹ Jagthund.

længe den ligger stille i Kvartererne, saa højt Traktement som hidtil, har Kongen med Hr. Frederick, Hertug til Slesvig, Holsten etc., Kongens Fætter og Nabo, ladet gøre en Reduktion af Besoldingen for fornævnte Soldateske til Føds. Denne tilsendes dem herhos, og de skal efter den afkorte enhver. Dog tillader Kongen, at Generalkommissarius¹ beholder den samme Besolding som før. Men naar noget skal foretages og Soldatesken skal føres i Marsch, skal der igen gives enhver den sædvanlige Besolding og Traktement. Ligeledes har Kongen anset det for godt, at al den Besolding og Traktement, som hidtil er givet alle Officerer af Rytteriet paa deres Vognheste, skal ophøre. Dersom nogen modsætter sig denne Anordning og ikke vil lade sig nøje hermed, skal Adressaterne straks betale dem deres Resttilgodehavende og aftakke dem.

Den gamle Kapitulation² med Underofficererne:

Kaptejn 60 Rdlr.³, 2 Livskytter 12 Rdlr., 4 Heste 40 Rdlr.,
Summa 112 Rdlr.

Løjtnant 40 Rdlr., 2 Heste 20 Rdlr., Summa 60 Rdlr.

Fændrik 30 Rdlr., 2 Heste 20 Rdlr., Summa 50 Rdlr.

Capitain d'Armes 12 Rdlr. [2] Sergeanter à 10 Rdlr. —
20 Rdlr. En gefreiter Korporal 10 Rdlr. Furér 10 Rdlr. Mønsterskriver 10 Rdlr. Feltskær 8 Rdlr. 3 gemene Korporaler à 7 Rdlr. — 21 Rdlr. 13 Gefreitere à 7 Rdlr. — 91 Rdlr. 3 Spillemand à 6 Rdlr. — 18 Rdlr.

Summa pr. Maaned 422 Rdlr. for hvert Regiment, er i 12 Maaneder 5065 Rdlr.⁴

For 2 Regimenter 844 Rdlr. og for 12 Maaneder 10130 Rdlr.

Den nye Kapitulation med Underofficererne:

Kaptejn med Livskytter og Heste for alt⁵ 50 Rdlr.

¹ Den ene af Adressaterne, Knud Ulfeldt, som 1639 var blevet udnævnt til Generalkommissarius for de i Holsten garnisonerende Tropper.
² Alt det følgende, der er skrevet paa Tysk, gengives her paa Dansk. Den gamle og den nye Kapitulation er skrevet i 2 Spalter ved Siden af hinanden, dog ikke saaledes, at de enkelte Poster er opført parallelt. De gengives her efter hinanden. De øvrige Stykker er gengivet i samme Rækkefølge, i hvilken de er indført i J. T. ³ Den tyske Tekst har: Rthlr., hvilket her i den danske Oversættelse er gengivet ved: Rdlr., uden Hensyn til hvilken Mønt der er ment. ⁴ Tallet skulde være 5064 Rdlr. ⁵ Teksten har: niest [Fejlskrift for: einst, d. v. s.: eins] für alles.

Løjtnant for alt 30 Rdlr.

Fændrik for alt 20 Rdlr.

Capitain d'Armes fragaar.

2 Sergeanter à 7½ Rdlr. — 15 Rdlr. En gefreiter Korporal 6 Rdlr., Furér 6 Rdlr., Mønsterskriver 6 Rdlr., Feltskær 6 Rdlr., 3 gemene Korporaler à 5 Rdlr. — 15 Rdlr., 12 Gefreitere à 5 Rdlr. — 60 Rdlr., 3 Spillemænd à 5 Rdlr. — 15 Rdlr.

Summa paa en Maanedes Løn 229 Rdlr. for hvert Regiment, er i 12 Maaneder 2748 Rdlr.¹

For 2 Regimenter 458 Rdlr. For 12 Maaneder for begge Regimenter 5568 Rdlr.² Disse trukket fra 10130 lukrerer Stænderne her aarlig 4562 Rdlr. Denne Sum lagt til de forrige 11912 Rdlr.³, lukrerer der 15474.

Saafernt endvidere de nuværende 14 Kompagnier blev reduceret til 10 og altsaa hvert af blev paa 300 Hoveder (Officerne medregnet), vilde der endvidere fragaa 4 Kaptejner, 4 Løjtnanter, 4 Fændrikker og 4 Sergeanter.

I deres Sted maa der ganske vist igen substitueres lige saa mange gemene Soldater, nemlig 20. Desuden fragaar der fra de omtalte 4 Kompagnier, som forstikkes, 12 Korporaler, men derimod maa der i hvert af de 10 Kompagnier, som bliver, til de tidligere 3 Korporaler føjes endnu 1 Korporal, saa at der altsaa kun bliver 2 tilbage (som igen skulde erstattes med gemene Soldater).

Af Gefreitere bliver der ogsaa 48 færre af 4 Kompagnier, men da hvert af de andre 10 Kompagnier skal være paa 300 Mand, som oftere omtalt, maa der ved hvert af dem yderligere ansættes 4 Gefreitere. Af de 48 afgaar saaledes kun 8 Gefreitere, hvis Pladser dog igen besættes med gemene Soldater.

For at reducere det Tractement, der hidtil har været anvendt saavel paa Staben som paa Underofficererne, er det befundet for godt, at der for det første forhandles med Generalkommisarierne, som hidtil hver har haft 150 Rdlr. om Maaneden, om, at enhver af dem til Gavn for Fædrelandet herefter skal lade

¹ J. T. har ved en Fejlskrift: 2784 Rdlr.   ² Heller ikke dette Tal er rigtigt; der skulde staa: 5496 Rdlr. Derimod er Fratrækningen rigtig, saa at der altsaa foreligger en Skrivefejl i J. T.   ³ Om dette Tal se nedenfor.

sig nøje med en aarlig Løn af 500 Rdlr., og at de, som nu er i deres Embede, paa den Maade og de Betingelser, som ovenfor sagt, fortsætter en Maaned eller saa, andre til Efterfølgelse.

Naar dette sker, fragaar der for hver Kommissarius 1300 Rdlr. aarlig, saa at der til Bedste for Landskabet herved lukreres 2600 Rdlr.

Paa den gamle Stab er der hidtil gaaet:

Obersten for hvert Regiment havde 138 Rdlr.¹ om Maaneden og for 4 Livskytter 24 Rdlr., Summa 202 Rdlr.

Obristløjtnanten har haft 80 Rdlr. om Maaneden og for 4 Heste 40 Rdlr., Summa 120 Rdlr.

Obristvagtmeesteren 50 Rdlr., Regimentskvartermesteren 30 Rdlr., Auditor og Secretarius 30 Rdlr., Præsten 15 Rdlr., Profos 16 Rdlr., Stokknægt 5 Rdlr. Summa for den gamle Stab 476 Rdlr.², hvilket for 12 Maaneder udgør 5712 Rdlr.

Nu skal Reduktionen foretages paa følgende Maade:

Obersten gaar fra. Obristløjtnanten skal, Hestene medregnet, have 80 Rdlr. om Maaneden, og der skal kun ansættes én for begge Regimenter.

Ny Ordinans eller Kapitulation:

Regimentskvartermesteren gaar fra, da Furéren bliver.

Auditor og Secretarius, én Person ved hvert Regiment, 20 Rdlr.

Præsten gaar fra, saalænge Soldaterne bliver i deres Kvarter.

Profossen gaar ogsaa fra. Ligeledes Skarpretteren, da en saadan kan findes i Byerne. 2 Stokknægte à d. 8 Rdlr. Summa paa den nye Kapitulation 148 Rdlr.³ og for 12 Maaneder 1776 Rdlr.

Der lukreres saaledes paa Stabspersonerne 328 Rdlr. om Maaneden paa hvert Regiment, i 12 Maaneder 3936 Rdlr. og paa begge Regimenter 7872 Rdlr.

Og da der ved begge Regimenter fremtidig kun bliver ansat én Obristløjtnant og der altsaa gaar én fra, som har haft 120 Rdlr. om Maaneden eller 1440 Rdlr. i 12 Maaneder, maa disse 1440 Rdlr. lægges til de forrige 7872 Rdlr., saa at der altsaa

¹ Dette maa være en Fejlskrift for: 178 Rdlr.

² Tallet synes at være 8 Rdlr. for højt. ³ Det ses ikke, hvorledes dette Tal er fremkommet.

ialt ved den nye Kapitulation paa Stabspersonerne lukreres 9312 Rdlr.

Lægges hertil Kommissariernes 2600 Rdlr., fremkommer Summen 11912 Rdlr. J. T. 10, 155 b.

28. Dec. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Henrik Møller, Kongens Kammerskriver, ud over sin sædvanlige Løn skal have 30 Kurantdlr. aarlig til en Dreng og 6 Kurantdlr. om Maaneden til Kostpenge, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 20, 177.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Det berettes, at da afdøde Lauge Beck var forlenet med Ringsted Klosters Len¹, blev Broen over Ringsted Aa revet bort ved et stort Vandløb² og er ikke siden blevet bygget op igen, fordi der om Sommeren kun er ringe Vand, saa at man godt kan køre over Aaen. Paa andre Tider af Aaret, naar der er stort Vandløb, besværes den Vejfarende, idet han maa køre omkring ved Hafvemøllen. Adressaten skal tilholde alle Herredsmændene igen at opbygge Broen paa det Sted, hvor den tidligere var, bekoste den og vedligeholde den, som det er rimeligt og Loven gemæs. Sj. T. 26, 532 b. K.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Borgerne i Visby paa Gulland indtil videre at udføre Kød til Danmark. Sk. R. 5, 305 b. (Tr.: CCD. V, 48 f.).

— Aab. Brev, hvorved Henrik Arnst af Hamborg faar Bevilling til i Danmark at tilforhandle sig 250 Øksne og udføre dem, dog at han af hver Øksen erlægger dobbelt Told til Kronen. J. R. 9, 432 b.

— Lignende Bevilling for Hans Rafn af Hamborg til at udføre 50 Øksne. Udt. i J. R. 9, 433.

— Lignende Bevilling for Henrik Arnst³ af Hamborg til at udføre 200 Øksne. Udt. i J. R. 9, 433.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Kongen har ved Missive, dateret Københavns Slot den 7. Juni 1639, efter Angivelse af Kap-

¹ Lave Beck var Landsdommer til 1605. ² Stedet er forskrevet i Sj. T., hvor Overskriften ogsaa er forskrevet. ³ Antagelig den samme som omtalt i den første Bevilling; Overskriften har dog: Theyr Hamborger finge obne breff o. s. v.

tejn Niels Munk og efter andre Troidfolks Bekendelse og Udlæggelse befalet at tiltale nogle i hans Len [Hald] boende Kronens Tjenere for deres grove Misgerninger, paagribe dem og tage Dom over dem. Da Kongen endnu ikke har erfaret, hvorvidt der er procederet i samme Sag, befales det ham snarest at erklære sig herom til Kongen, hvis det ikke allerede er sket, forfølge Sagen med al Flid og snarest udføre den, da det ikke er forsvarligt for Gud at lade saadanne uhyrlige Gerninger hengaa ustraffet og upaatalt. J. T. 10, 144 b. K.

28. Dec. (Haderslev). Miss. til Gregers Krabbe. Dirik Skrædder, Borger i Ribe, har berettet, at der af tre Kvinder, af hvilke han kender Maren Laureds Splidsens, ved den onde Aands Medvirkning for nogle Aar siden er tilføjet ham stor Skade og Afbræk paa hans Helbred og Næring, saa at han endnu ikke kan blive paa noget Sted for at bruge sit Haandværk, som det videre kan ses af hans hosføjede Supplikation. Fornævnte Maren Laureds Splidsens er den 21. Aug. 1637 paa Ribe Byting tilfundet med Kirkenævn at befri sig for samme hans Sigtelse, men denne Dom har hun¹ endnu ikke efterkommet, og da han for stor Armod og fordi han intetsteds kan forblive stille, ikke har kunnet forfølge Sagen tilbørligt, skal Gregers Krabbe i Overensstemmelse med den ham betroede Stilling alvorligt paatale samme Sag og med det allerførste føre den til Ende, da det ikke er forsvarligt for Gud at lade saadanne uhyrlige Gerninger hengaa upaatalt og ustraffet. J. T. 10, 145 b.

29. Dec.² (—). Miss. til Jørgen Seefeld. Det berettes, at afdøde Peder Basse har haft nogle af Ringsted Klosters Jorder i Fæste og endvidere nogle Bønder[gaarde] i en By, kaldet Ørtved³, der ligger i Vildtbanen, hvor han dog ikke selv lod noget skyde, men aarlig fik noget vist Vildt af Kronen. Naar der skal holdes Skifte efter Peder Basse, skal Jørgen Seefeld begive sig dertil og af samtlige Arvinger faa at vide, hvad de ved om fornævnte Klosterjorder og om Bønderne i

¹ J. T. har, formentlig ved en Fejlskrift: hand. ² Brevet har først været dateret 28. Dec. Dette er i K. rettet til 29. Dec. ³ Ortved, Vigersted S., Ringsted H.

Ørtved, og snarest indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sj. T. 26, 533. K.

29. Dec. (Haderslev). Miss. til Rentemestrene. Da Hendrik Schlichting har andraget om at faa Gaarden Jungshofved¹ i Forpagtning, skal de gøre et Overslag over, hvad der aarlig kan gives i Forpagtning af Gaarden, saa at Kongen kan faa ligesaa meget af den, som hidtil er ført til Regnskab. Sj. T. 26, 533 b. K. Orig. i D. Kanc. Indk. Miss. til Rentemestrene.

— Miss. til Lunde Kapitel. Da Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, har begæret følgende Lunde Kapitel tilhørende Gaarde, nemlig 1 Gaard² i Tockerup og 8 Gaarde i Balleløf By i Staaby³ Sogn i Gyng Herred i Skaane til Mageskifte for 1 Gaard i Høyested, og 1 Gaard, Elmbholt, i Svenskiøb Sogn, 2 Gaarde i Kyffinge⁴, 1 Gaard i Raaby, 1 Gaard i Hylte, 1 Gaard i Venting og 1 Gaard i Store Skiellinge, alle i Hørby Sogn i Froste Herred, og, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, for andet Gods i dette Herred, skal Kapitlet indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Kapitlet. Sk. T. 6, 382.

— Miss. til Erik Grubbe. Johan Brockenhuus til Lerbeck har berettet, at hans afdøde Moster Jomfru Helvig Ulfeldt har overdraget ham Halvparten af Kronens Part af Korn-tienden af Malling Sogn, medens den anden Halvpart af afdøde Laurits Lindenov, forrige Embedsmand paa Aarhusgaard, er bortfæstet til Bønderne sammesteds, hvorfor Johan Brockenhuus har erhvervet Kongens Missive af 10. Jan. 1634 til afdøde Laurits Lindenov om at forhandle mellem forskrevne Bønder og ham om, at de skulde modtage deres udgivne Fæste tilbage og oplade samme Halvpart af Tienden til Johan Brockenhuus, hvilket dog endnu ikke er sket, hvorfor denne har begæret Kongens Missive til Adressaten om at gennemføre det. Da Johan Brockenhuus har bevist, at samme Tiende i mange Aar

¹ K. har først haft: Beldringe eller. Disse to Ord er atter slettet.

² Der nævnes ikke Gaardenes Antal, men kun Beboernes Navne.

³ Stoby S., Gyng H.   ⁴ Formentlig: Køinge, Hørby S., Froste H.

har fulgt Østergaard for Fæste og Afgift og han desuden har tilbudt at give Bønderne deres Fæste dobbelt igen, skal Adressaten bortfæste fornævnte Halvpart af Korntienden til Johan Brockenhuus, naar han har betalt Bønderne deres udgivne Fæste dobbelt tilbage. J. T. 10, 146. K.

29. Dec. (Haderslev). Miss. til Laurits Ebbesen. Borgerne i Horsens klager højlig over, at de har stor Mangel paa Rufoder til Underholdning af Kongens Rytteri. Da en Del Bønder i Skanderborg Len er tilforordnet at yde Kongen Tilførsel af Rufoder, naar Kongen kommer dertil, og Kongen ikke nu selv behøver dette Rufoder, og da Bønderne til Stjernholm Slot ikke kan tilvejebringe saa meget, at de kan undsætte Rytteriet dermed, skal Laurits Ebbesen tilholde de Bønder i hans Len [Skanderborg], som plejer at yde Kongen Tilførsel af Hø og Strøelse, at føre samme Tilførsel til Horsens, hvilket Borgerne i Horsens siden skal betale med rede Penge, naar det er takseret af Tønne Friis til Heselagger, Lensmand paa Stjernholm Slot, eller hans Fuldmægtig. J. T. 10, 147. K.

— Miss. til Hr. Christen Tommesen til Tanderup, Rigens Kansler, Embedsmand paa Kalø Slot, Holger Rosenkrantz Jørgensen til Rosenholmb, Gunde Lange til Brøning og Tønne Friis til Heselagger, Embedsmænd paa Aalborghus og Stjernholm Slotte. Da Niels Friis til Skamstrup, Christofer Friis til Aastrup, Johan Brockenhuus til Lerbeck, Jost Friis til Vaskiergaard og Hendrik Rantzau til Smulle¹ med det allerførste agter at foretage Skifte efter afgangne Jomfru Helvig Ulfeldt til Moesgaard og de alle har betroet Adressaterne at give Møde paa Skiftet og bilægge de muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til snarest at indstævne Parterne for sig til belejlig Tid og Sted, skifte Arven mellem dem i Mindelighed eller ved Dom, af hendes efterladte Gods, førend Skiftet af Fællesboet foretages, udlægge til hendes Kreditorer, hvad hun kan være bortskyldig og hvad der kan være anvendt af Omkostninger paa hendes Begravelse, taksere Bygningen paa Hovedgaarden i Penge og give Parterne det beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald

¹ Schmoel.

ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted. J. T. 10, 147 b.

30. Dec. (Haderslev). Oprejsningsbrev for Jørgen Seefeld til Refs, Landsdommer i Sjælland og Befalingsmand i Ringsted Kloster, til, som om Gerningen nylig var sket, at stævne og forfølge Sagen vedrørende en af Rønnov Bilde til Sandbygaards Bønder af Terslef, ved Navn Henning Jespersen, der for rum Tid siden har været i Slagsmaal i Ringsted Klosters Len, hvor da en ung Person, ved Navn Pofvel, er blevet saaret og nogle Uger derefter død, idet det formenes, at fornævnte Henning skulde være forskrevne Pofvels Banemand. Jørgen Seefeld har begæret, at der, da Gerningen er sket i Ringsted Klosters Len og ingen har villet paatale den, maa gives ham Oprejsning til at opkræve 16 Mænd, som kan afsige Kendelse om, hvorvidt forskrevne Henning Jespersen er bemeldte Poufvæls Banemand eller ikke, eller om han kan være død af anden Sot eller Sygdom. Sj. R. 20, 177 b.

— Miss. til Jørgen Seefeld og Dr. Jesper Brochmand. Der er givet Befaling til, at Hr. Hans¹, Sognepræst til Harrested Kirke i Ringsted Len, skal tiltales for adskillige Forseelser. Han har nu andraget om at faa disse Forseelser tilgivet paa Grund af hans høje Alder, og da han derhos har lovet herefter at ville rette og forbedre sig, tillader Kongen, at de for denne Gang maa eftergives ham, dog at Adressaterne har vel i Agt, at han holder den Forbedring, som han har lovet. Saafremt han atter forser sig, skal de tiltale ham derfor. Sj. T. 26, 533 b.

— Miss. til Hr. Henrik Hvitfeldt om, at Kongen har fritaget ham for Adelskommissariatet i Skaane, hvortil Kongen igen har forordnet Henrik Ramel til Beckeskov. Adressaten skal overlevere denne Kommissariatet. Sk. T. 6, 382 b.

— Miss. til Henrik Ramel om at overtage ovennævnte Kommissariat. Udt. i Sk. T. 6, 383.

— Miss. til Hr. Hans Lindenov. Denne Peder Hansen i Aalsbo² i hans Len [Hindsgavl] har berettet, at hans Gaard

¹ Hans Jakobsen, Sognepræst til Haraldsted, Ringsted H. har ved en Fejlskrift: Aadsbo.

² F. T.

af Torden og Lynild er afbrændt, hvorfor han har begæret at faa eftergivet Landgilde, Ægter og Arbejde i et Aarstid. Kongen bevilger, at han i et Aarstid maa forskaanes for den sædvanlige Landgilde, Ægter og Arbejde, hvilket Adressaten skal føre til Røgnskab. F. T. 5, 43 b.

30. Dec. (Haderslev). Aab. Brev, hvorved Kongen konfirmerer to aabne Breve, det ene dateret Odense 6. Decbr. 1635, det andet dateret Kolding 26. April 1638, begge Gavebreve til Hr. Madts Andersen Bredal, Sognepræst til Brøsten Sogn i Koldinghus. [Brevene er trykt i K. Brb., det første i K. Brb. 1635—36 S. 368, jvfr. Kr. Sk., det andet ovfr. under anf. Dat.]. J. R. 9, 433¹. K.

— Aab. Brev, hvorved denne Dirik Skrædder, Borger i Ribe, der er behæftet med saadan Sygdom, at han ikke kan forblive noget Sted over en 14 Dage eller en Maaned, faar Bevilling til at bruge sit Skrædderhaandværk overalt i Danmark, hvor ham lyster. J. R. 9, 436.

— Miss. til Ernst Normand. En Mand, ved Navn Jørgen Jensen, i Skanderup har berettet, at han har fæstet en Otting Jord til den Halvgaard, som han bebor, og har begæret at maatte nyde samme Halvgaard med den tilfæstede Otting for samme Ægt og Arbejde som en Halvgaard. Kongen har bevilget dette. J. T. 10, 148 b.

— Miss. til samme. To Personer af Koldinghus Len, ved Navn Niels Ifversen og Knud Ifversen, har tilskyndet en Kvinde, ved Navn Margrette Ifvers, af Hiarup til hos Kongen at angive, at han ikke² har villet skrive paa en af hende overleveret Supplikats³, efter Kongens derom udsendte Mandat, men har beholdt den hos sig. Da Kongen nu erfarer, at det er gaaet ganske anderledes til med samme Sag, og at hendes Angivende er vrangt og usandfærdigt, skal Ernst Normand lade samme to Personer hæfte, sætte i Taarnet paa Koldinghus og lade dem sidde dér paa Vand og Brød i en 14 Dages Tid. Fornævnte Margrette Ifvers af Hiarup kan paa Grund af sin høje Alder ikke vel forestaa den Gaard, i

¹ Tr.: D. Mag. IV, 334—37.   ² Dette Ord er glemt i J. T.   ³ Se Miss. til Ernst Normand af 18. Dec. s. A.

hvilken hun bor, men en Person, ved Navn Ifver Jepsen i Giesing¹ har lovet at ville tage hendes Datter til Ægte og at ville underholde Moderen paa Livstid med Øl, Mad og anden Nødtørftighed efter uvildige Dannemænds Sigelse og Tykke paa Vilkaar, at han maa faa og beholde samme Gaard for det til Adressaten udlovede Fæste. Kongen tillader, at han fremfor nogen anden maa beholde Gaarden, dersom han vil holde sit Løfte; men hvis ikke, skal Ernst Normand bortfæste Gaarden til en anden, som vil ægte Datteren, underholde Moderen og holde Gaarden ved Magt. J. T. 10, 149.

30. Dec. (Haderslev). Miss. til Ernst Normand. Mette Hermand Kocks af Vejle har berettet, at hendes Mand, Hermand Kock, i Kongens Vildtbane har skudt en Skytte, saa at han døde. Hermand Kock er derfor svoret fredløs, hvorfor Halvparten af hans Bo er forfaldet til Kongen. Hun har nu begæret at maatte beholde denne Halvpart af Boet til Underholdning af hendes fattige smaa Børn. Kongen bevilger dette. J. T. 10, 150.

— Miss. til samme. Da Hr. Mats Andersen Bredal, Præst til Bresten Sogn i Tørrild Herred, har berettet, at han ved en Ildebrand har mistet sin Præstegaard og nu har begæret nogle Træer til Hjælp til Bygningen, skal Ernst Normand lade ham faa nogle Træer fra de nærmest liggende Skove, dog paa de Steder, hvor det er Skoven til mindst Skade. J. T. 10, 150.

— Miss. til Bispen i Ribe [Dr. Hans Borkardsen]. Hr. Madts Andersen Bredal, Sognepræst til Bræsten Sogn i Koldinghus Len, har berettet, at hans Præstegaard er brændt, og har begæret at faa bevilget, at hver Kirke i Riberhus Stift maa kontribuere noget til Hjælp til Præstegaardens Genopbyggelse. Adressaten skal af hver Kirke i hans Stift lade opkræve en vis Hjælp, som det synes ham selv bedst og eftersom hver Kirke har Formue til, til Genopbyggelse af Præstegaarden, saa at Præsten snarest kan faa denne Hjælp. Endvidere skal Adressaten henstille til Præ-

¹ Et Giesing ligger i Brøndum S., Skads H., men muligvis foreligger der en Fejlskrift for: Giesten, Andst H.

sterne i fornævnte Stift, at hver af dem ogsaa kommer ham noget til Hjælp, da det er kristeligt, at den ene i saadanne Tilfælde undsætter den anden. J. T. 10, 152.

30. Dec. (Haderslev). Miss. til Dr. Morten Matsen [Aarhus Stift]. Thomes Juel til Syndenskouf har berettet, at en Kronens Bonde i Dronningborg Len, ved Navn Thomis Søfrensen, Delefoged sammesteds, den 5. Febr. sidstforleden i Aarhus for [Adressaten og]¹ Otte Marsvin til Dybeck, Embedsmand paa Dronningborg Slot, i Retten har fremsat en løgnagtig Klage over Hr. Niels Pedersen, Sognepræst i Galden Sogn, hvilket han nu benægter og ganske fragaar. Adressaten skal skriftlig erklære sig, om det ikke er ham fuldt vitterligt, at fornævnte Thomis Søfrensen har fremsat samme løgnagtige Klage i Retten for ham, og snarest levere denne Erklæring til Thomes Juel. J. T. 10, 150 b.

— Lignende Miss., mutatis mutandis, til Otte Marsvin med Tilføjelse, at han desuden skal tilstille Tommis Juel en af ham bekræftet Kopi af Dommen, da Tommis Juel har indleveret Dommen i Kongens Kancelli, hvor den er blevet forlagt. J. T. 10, 151.

— Miss. til Gregers Krabbe. Han har faaet Kongens Missive² om at erklære sig om den Dalers Told af hver Humlekarre, som oppebæres i Ribe, og af hans Erklæring fremgaar det, at denne Oppekørsel er bevilget til Rivierens Reparation. Dette eragter Kongen for ubilligt. Endvidere berettes det, at de fremmede Humleførere faar Tilladelse til at afhænde deres Humle i Skæppetal dér paa Torvet. Dette vil Kongen have aldeles afskaffet, saa at de kun maa afhænde Humle enten i hele Karrer eller højst i hele og halve Sække. J. T. 10, 152 b. K.

31. Dec. (—). Miss. til Jørgen Seefeld. Han har berettet, at der i Ringsted findes nogle Jorder, som giver Jordskyld til Klostret, men som ikke ligger belejligt for Brugen dertil. Af disse har M. Albret Jørgensen, Sognepræst dér, nu begæret til Købs én Jord, som aarlig skylder 2¹/₂ Ørte, og som Søfren Nielsen nu bebor. Dens Størrelse er efter hans frem-

¹ Ordene: eder og, her gengivet ved: [Adressaten og], mangler i J. T. Meningen fremgaar af det følgende Miss. ² Af 10. Dec. s. A.

sendte Ekstrakt af Ringsted Bys Tingbog i den nordre Ende ud til Jakob Kræmmers Gaard i Bredden 34 $\frac{1}{2}$ Alen, midt i Gaarden ligesaa bred, nederst i Gaarden op til Peder Gads Gaard 29 Alen 1 Kvarter; i Længden i Sønder og Nord er den paa den østre Side 69 Alen 1 Kvarter lang, mod Vest i Gaarden i Længden i Vester op til Klokkerens Have og ned til Klosterets Have 62 Alen 1 Kvarter; nederst i Strædet 6 Alen bred, midt i Strædet ogsaa 6 Alen; ud til Kirkestrædet Østen til Jacob Kræmmers tvært over 9 Alen. Han har tilbudt at give Kongen 50 Sletdr. for den. Adressaten skal lade M. Albret faa denne Jord for 50 Sletdr. og føre disse Penge til Regnskab. Sj. T. 26, 534. K.

31. Dec. (Haderslev). Miss. til Jockim Beck og Bispen i Lund [Dr. Peder Vinstrup]. Der tilsendes dem et Indlæg fra Hr. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, om hvilket de snarest skal erklære sig. Saafremt de finder, at der ikke er andet i Vejen, skal Jockim Beck straks anordne, at der snarest bygges et Pulpitur i Færløf Kirke, for at de unge Karle, Boelsmænd og Husmænd kan have deres Stolestader deroppe og Gaardmændene kan faa deres Stolestader nede i Kirken igen. Sk. T. 6, 383.

— Aab. Brev, hvorved Niels Nielsen Riber faar Bevilling til at fortsætte sine Studier og i Fremtiden blive befordret til, hvilken Kirke eller Skole han billigen kan kaldes til. Han har berettet, at han for nogen Tid siden har begaaet et Manddrab, men har nu bevist, at dette Manddrab skete i Nødværge og at han er svoren og lyst til sin Fred for det. J. R. 9, 436.

— Ekspektancebrev for Niels Søfrensøn, Kongens forrige Køkkenskriver, nu Renteriskriver, paa det første ledige Vikarie i Aarhus Kapitel, dog de tidligere udstedte Ekspektancebreve dermed uforkrænket. [Med Art. 1—2]. J. R. 9, 436 b.

— Miss. til Gunde Lange. En Mand, ved Navn Niels Durup, har berettet, at der forrige Aar er tilfaldet ham en Arv efter hans Fader sammen med hans Moders og Søstres Formyndere, og at det omsider er kommet saa vidt med Skiftet, at de har fordret ham til Afkald. Men da han mener, at endda ikke alting med Registreringens Konfirmering eller hans Genpart

deraf og heller ikke det, som han endnu havde i Fællig, var saa sikkert¹, at han kunde efterkomme deres Vilje uden stor Skade for sig selv og Tvist i Længden, har han begivet sig derfra og er nu i Kongens daglige Tjeneste. Gunde Lange skal paase, at der vederfares ham, hvad der er Lov og Ret. J. T. 10, 153.

31. Dec. (Haderslev). Miss. til Gregers Krabbe. Han har berettet, at der i Riberhus Len findes adskillige Vadesteder, hvor man kan fordrive Kongens Told, og at han ikke kan faa nogen til at tage Vare derpaa, medmindre Kongen vil bevilge nogen Løn derfor. Kongen eragter dette ikke for fornødent, men Gregers Krabbe skal paa saadanne Vadesteder, hvor Tolden kan fordrives paa den Maade, lade store Pæle slaa ned, saa at saadan Overdrift kan forhindres. J. T. 10, 153 b. K.

— Miss. til Dr. Johan Borkersen. Det berettes, at Sognepræsten i Seedsted² i Koldinghus Len for Alderdoms og Svagheds Skyld ikke mere kan forestaa sit Kald tilbørligt, men at han dog ikke vil tage sig en Kapellan, som kan forrette Tjenesten, hvorfor Tjenesten tit ikke er blevet forrettet paa tilbørlig Maade. Adressaten skal indsætte denne Hr. Anker Jensen³, som Bønderne er tilfreds med at faa til deres Kapellan, som Kapellan i samme Sogn og beordre Provsten til sammen med Lensmanden paa Koldinghus Slot at forhandle i Venlighed med ham og Sognepræsten om, hvad Hr. Anker skal have at leve af. Dersom denne overlever Sognepræsten og lovlig efter Ordinansen kan kaldes til Sognepræst dér, tillader Kongen, at han maa betjene denne Menighed. J. T. 10, 154.

— Miss. til Ernst Normand. Da Kongen har befalet Dr. Johan Borkersen, Superintendent over Ribe Stift, at indsætte denne Hr. Anker Jensen til Kapellan i Siedst i Koldinghus Len, skal Ernst Normand sammen med Provsten i Venlighed forhandle mellem Sognepræsten og Hr. Anker om, hvad der skal gives ham af Sognepræsten at leve af, saa det er forsvarligt. J. T. 10, 154 b.

¹ Stedet er forskrevet i J. T.   ² Seest, Andst H. Sognepræsten Simon Andersen havde været her siden 1596.   ³ Anker Jensen Buch, Kapellan, senere Sognepræst i Seest.

Rettelser og Tilføjelser.

1635—36.

- S. 392 L. 5 f. n.: Julius Dirsey hed Julius de Fey eller de Phey og var g. m. Inger Ebbesdatter Galt til Birkelse, se D. A. A. X, S. 176 og Jyske Samlinger 5. R. V, S. 43.
- S. 573 L. 19 tilføjes i Parentesen: og til Dr. Morten Madsen, Superintendent over Aarhus Stift). Orig. har hidtil fejlagtigt været dateret 1638 og været anbragt mellem Brevene fra dette Aar.
- S. 738 Note 1: 26. Okt., læs 22. Okt. Præstens Kvinde (L. 13 fr. n. smstds.) hed Maren Eriksdatter, se Miss. af 17. April 1640, Sj. T. 27, 26.
- S. 820 Sp. 1 L. 16 f. n.: Peder Harboe, Skibskaptajn, skal være: Peder Harbou (af Adel).
- S. 846 Sp. 2 L. 5 f. n.: 541 udgaar.
- S. 847 Sp. 2 L. 17 f. n.: tilføj 541.

1637—39.

- S. 58 L. 7: Aggersvold, læs Aggershus.
- S. 69 L. 5 f. n.: Jens Kaas, læs: Hans Kaas.
- S. 92 L. 1: [Halmstad], læs: [Laholm]. Niels Krabbe fik først Halmstad Løn 24. Aug. 1637.
- S. 111 L. 9 f. n.: Ofve Juel, læs: Ofve Juul.
- S. 124 L. 15: Adressaten, læs: Adressaterne.
- S. 174 L. 7 f. n.: Ringebeks Møller, læs: Ringebeks Mølle.
- S. 184 L. 2 tilføjes efter Kolding: Ribe. Orig. til Ribe har hidtil været fejlagtigt dateret 1639 i Stedet for 1637.
- S. 202 L. 16: Jens Dyre, formentlig Fejlskrift i J. T. for: Hans Dyre.
- S. 233 Note 2: Sjørslev, læs: Ljørslev.
- S. 272 Note 6: Oms, læs: Oens.
- S. 276 L. 10 f. n.: Laksegaard, Fejlskrift i J. T. for: Ladegaard.
- S. 283 L. 13: Salling, læs: Selling.
- S. 290 Note 1: Sidsel Sidselsdatter, læs: Sidsel Sørens datter.
- S. 306 L. 2: Skiftet, læs: Stiftet.
- S. 336 L. 3: Andersen, læs: Arenfeldt.
- S. 336 L. 2 f. n. tilføjes: J. R. 9, 437 b. Brevet er indført sidst i Bindet med Tilføjelsen: Dette Brev er forglemt tilforn at registrere.

- S. 446 L. 8: [Lavrids Lindenov], læs: [Erik Grubbe].
- S. 456 L. 5 f. n.: Fiber, læs: Piker.
- S. 469 L. 2 f. n. tilføjes: og 3 Origg. (ligeledes m. Datum: 9. Sept.) i
D. Kanc. Orig. aab. Breve sagligt ordnede. IX.
- S. 551 L. 7 f. n.: 319 b., læs: 320 b.
- S. 555 L. 9: 320, læs: 321.
- S. 555 L. 2 f. n.: Buchholtz's, sikkert Fejlskrift i F. T. for: Buchwalds.
- S. 576 L. 12 f. n.: Noll, læs: Nold.
- S. 585 L. 5: Nordmand, læs: Normand.
- S. 642 L. 1 f. n.: Krarup, som Kr. Sk. heller ikke har kunnet identificere,
er muligvis en Fejlskrift i F. T. for: Kærum, der ligger
i Baag Herred nær ved Assens; jvfr. Miss. af 19. Jan.
1639 til Aleksander v. Kückelsom.
- S. 666 L. 4: Jomfru Abel Skinkel, Fejlskrift i F. T. for: Jomfru Ide
Skinkel.
- S. 679 L. 4: Efter Sandbye Sogne tilføjes: i Gyngø Herred.
- S. 691 L. 9: Bønderne, læs: Byerne. F. R. har „Bønderne“ med en Ræt-
telse i Ordet; af en tilsvarende Bestalling af 9. Okt. 1641
ses det, at der skal staa: Byerne.
- S. 729 Note 4: Arre, læs: Aarre.
- S. 738 L. 16: Efter G. Elgenstierna: Svenska Adelns ättartavlor III, 632
hed hun Kirsten Larsdatter Krabbe til Jonsered († 1673),
g. m. 1. Arild Eriksen Griis til Hellerup, Jonsered og Stuxered
(† før ¹³/₄ 1633), 2. Torsten Hierta († ca. 1648), 3. Nils Staf-
fansson Hjulhammar til Kärret (Istorp S., Marks H.) og Eskilsö
(Seglora S., Marks H., Elfsborg Len).
- S. 818 L. 12 f. n.: Ifver Kaas, læs: Ifver Krabbe.
- S. 861 L. 10: (Ringsted Len), læs: (Antvorskov og Korsør Len).

Navneregister.¹⁾

H. o: Herred. S. o: Sogn. D a t. o: at Stedet forekommer som Dateringssted for Kongebreve paa de anførte Steder. — Parenthes om Tallet betyder, at vedkommende Person eller Sted omtales paa Siden, uden at selve Navnet nævnes.

Aabeling se Obling.

Aabenraa, Borgere 739.

Aabjærg, Hind H., 111.

Aabo, Gaard i Ormslev, Ning H., 116.

Aaby, N.-, Vemmenhøgs H., 16.

—, N.-, Vends H., 5, 87.

—, Ø.-, Sunds H., 583.

Aabygge Skibrede, Norge, 374.

Aabølling, Malt H., 780.

Aagaard, Ø.-Starup S., Brusk H., 308.

Aage Andersen, Salpetersyder i Koldinghus og Haderslevhus Len, 926.

— Pedersen i Store Harrie 924.

— Thommesen i Endrup Skov 35.

Aageby, Landet S., Lollands Sdr. H., 7.

Aagerup, N. Asbo H., 388.

—, Oxie H., 343.

Aahusgaard, Villands H., 93.

Aakær Len 172, 179, 220, 395. — Skovrider se Jens Lassen, Povl Jørgensen.

Aal, V.-Horne H., 729.

Aalborg, Hans Hermansen, Kapellan i Korsør og Taarnborg, 125. — Niels Mikkelsen, Mag., Sognepræst

ved Holmens Kirke, 303, 306, 310.
Aalborg 52 f., 264, 331, 466, 534, 547, 595, 598, 647, 789, 910, 924. — Borgemester se Jens Bang, Hans Sørensen. — Byfoged se Mogens Jespersen. — Hospitalsforstander 562, 626, 647. — Medikus se Kristen Schytte. — Tolder se Hans Sørensen. — Borgere 52, 118, 219 f., 344 f., 394, 466, 509, 519, 528, 538, 557, 595, 598, 600, 625 f., 666, 678, 721, 747, 789, 812, 885, 888, 924. — Apotek 630, 666. — Domkapitel 306. — Hospital 363 f., 562, 580, 599, 626, 647, 802. — Hovedet. Plads i Aalborg, 789. — Øster Aa 598.

Aalborg (Vendelbo) Stift 226, 310, 393, 471 ff., 511, 614, 852. — Superintendent se Kristen Hansen. — Stiftskommissarius se Niels Friis Jørgensen.

Aalborghus Slot og Len 53, 58, 72, 82, 101, 177, 179, 201, 213, 240, 299, 326, 350, 393, 414, 419, 438, 446, 530, 534 f., 565, 592, 596, 598, 600, 643, 645, 802, 912, 933, 936, 944.

¹⁾ Ved Personer eller Steder, som forekommer tit, anføres først de Steder, der er af særlig Betydning, derefter de Steder, hvor paagældende Person eller Sted kun nævnes. — Kun hvor man ved Personer med samme Navn har ment at have fuld Sikkerhed for deres Indentitet, er de ført sammen i Registret. — Ved de mindre kendte Herregaardes Navne er anført alle de Steder, hvor de forekommer; derimod er der som Regel ikke henvist til Steder, hvor en Person skrives til en almindelig kendt Gaard, til hvilken han plejer at skrives.

- Aale, Ginding H., 572.
- Aalholm Slot og Len 7, 55, 301, 597, 605, 704, 734, 839.
- Aalsbo, Vends II., 907, 972.
- Aalstrup, Harjagers H., 243.
- Aarat, Aleksander, Skibskaptejn, se Arat.
- Aarbæk, Sønder H., Mors, 780. — Mølle 780, 916.
- Aarestrup, Lysgaard H., 6.
- Aarhus 123, 182, 184, 264, 331, 346, 399, 423, 504, 547, 631, 640, 670, 849, 910, 975. — Apoteker se Folmer Tammesen. — Borgemester og Tolder se Søren Jensen Frost. — Byfoged se Volf Baltersen. — Raadmand se Jens Laudsen. — Borgere 71, 118, 129, 297, 401 f., 404, 572, 622, 631, 640, 681, 747, 774, 820. — Bispegaard 123. — Kannikemølle Bro 747. — Domkapitel 123, 272 f., 283, 293, 297, 304, 335 f., 345 f., 373 f., 471, 499, 502—05, 580, 608, 640, 646, 699, 812, 820, 831, 976; Vicariatus corporis Christi 501; St. Clemens Vikarie 423; Vicariatus Visitationis Mariæ 336; Lime Præbende 502 ff. — Lektor (Læsemester) se Jens Krog, Søren Andersen. — Domkirke (St. Clemens Kirke), 123, 111, 251, 345, 501, 503, 699, 744 f. — Kapel 123. — Kannikegade 141. — Havn 297, 622(?), 779. — Hospital 71, 124, 140, 270, 275 f., 293, 337, 647, 720, 748, 882. — Hospitalsforstandere 71, 124, 647; se ogsaa Jens Kristensen, Markus Mejer. — Kornhus 399. — Skibsbro 779. — Skole (Gymnasium) 347, 781; Hører se Jens Pedersen i Todbjærg.
- Aarhus Stift 130, 226, 310, 471 ff., 614, 640, 852, 935, 975. — Superintendent se Dr. Morten Madsen.
- Stiftskommissarius se Tønne Friis.
- Aarhusgaard og Len (Havreballe-
gaard) 71, 82, 110, 116, 129, 140, 179, 213, 240, 254, 283, 293, 297, 367, 405, 408, 419, 446, 502, 521, 537, 592, 617 f., 622, 715, 903, 936, 938. — Skriver se Lavrids Madsen.
- Aarhusminde, Aarhusgaards Len, 116.
- Aarløse, Ringsted H., 198.
- Aarre, Skads H., 167, 243, 729, 979.
- Aars, Aars H., 451, 532.
- Aas Mølle, Refsvindinge S., Vindinge H., 105.
- Asager, (nu Asige), Aarstad H., 759.
- Aasen, Skaane, 126.
- Aasted, Horns H., Jylland, 644, 814.
- Aastrup, Sdr. Asbo II., 127.
- , Falster, 7.
- , Gørding H., 728.
- Gaard og Len 83, 171, 179, 212, 419, 438, 446, 803, 944.
- Aasum Herred 785 f.
- Abel Krudtmeyers (Krudtmagers) i Malmø 417 f.
- Abelsten, Hans, Kongens Trompeter, 736. — Kort, 181.
- Abigael, Otte Knudsens Enke, i Odense(?), 253.
- Abildgaard, Ingeborg, Jakob Norbys, 69. — Mandrup 167, 354 f., 390.
- Abildtorpe, Lollands Nørre H., 7.
- Abraham Kontrafejer se Wuchters.
- Abrahamstrup Slot og Len 147, 348, 439, 604, 606, 702, 849. — Skovrider se Steffen Kristensen.
- Absalon Hansen, Renteriskriver, 856.
- Adolf Frederik, Hertug af Mecklenburg, 86, 346, 709, 730.
- Adolf, Jakob Kasper, Maler i Hillerød, 569 f.
- Adrian, Johan, se Jan Adriansen.
- Adslev, Hjelmslev H., 581.
- Agdrup, Børglum H., 646.
- Agdrup, Bjærg H., Fyen, 589.

- Agerbæk, Ginding H., 363.
 Agernæs, Skam H., 87 f., 635. — Birk 479.
 Agersbøl, Nørvang H., 748.
 Agerskov, Nørlyng H., 892.
 Agger, Refs H., 300.
 Aggershus Slot og Len 184, 224, 441, 443, 581, 607, 851, 936, 978.
 Aggersvold se Aggershus.
 Aggestrup, Vor H., 754.
 Ahlefeldt, Anne, Henrik Langes, 206, 231, 279, 360. — Asmus Asmussen († 1612), 231. — Bertram, 327. — Didrik, Amtmand over Svavested Amt, 670. — Jokum, i Sorø Skole, 327. — Jørgen († 1636) se Margrete Ahlefeldt. — Jørgen, Lensmand p. Haderslevhus, nævnes 35, 405, 506, 537, 920, 960. — Kaj, Lensmand p. Flensborghus, 217, 289, 312, 411, 565, 707, 709 f., 899. — Jfr. Margrete Asmusdatter 206, 231, 360. — Margrete, Jørgen Ahlefeldts, 188, 279.
 Ajstrup, Kær H., 231, 275.
 —, Ning H., 748.
 Ake, Norges Kansler, 47.
 Akeleje, Ejler Gabrielsen, Kaptejn, 191 f., 221. — Knud Gabrielsen, Landsdommer i Halland, 588; nævnes 197, 199, 886, 939; jvfr. Dorte Munk. — Korfits Gabrielsen, 285, 828. — Kristen Knudsen 615. — Magdalene Gabrielsdatter, Frederik Paslicks, 239, 828. — Sivert Gabrielsen, Lensmand over Verne Kloster, 265, 364, 371, 766, 862. — Torben Gabrielsen 744, 828.
 Akselvold, Rønnebjærg H., 807.
 Albrekt (Albert), Præst i Starup, se Vilstrup. — Baltersen i Hamburg 531 f. — Gertsen, Mag., Professor i Græsk ved Sorø Akademi, 848. — Jørgensen, Skolemester i Roskilde, Præst i Ringsted, se Alteland. — Pedersen, Skipper, 768. — Kasper Berent af Hamburg se Bernts.
 Aldrupgaard, Hovlbjærg H., 648.
 Aldum, Sdr., Hatting H., 373.
 Alfarstrup, Rønneberg H., 16.
 Alhed Klavsdatter, Mads Ravns i Køge, 787, 790, 815.
 Allerup, Hans Pedersen, i København, 285.
 Allerup, Aasum H., 728.
 —, Bare H.(?), 523.
 Allindemagle, Ringsted H., 480.
 Alling, V.-, Sønderhald H., 350.
 Allinggaard, Gern H., 326.
 —, Hids H., 638.
 Alling Kloster, Hids H., 144.
 Almind, Brusik H., 550.
 Almø, Medelstad H., 919.
 Alnerup, Rønnebjærg H., 902.
 Alrø, Hads H., 805.
 Alrøe, Simon Pedersen, Præst paa Alrø, 805.
 Als 81, 413.
 —, Hindsted H., 624.
 Alslev, Skads H., 188, 729.
 Alsterup, Oxie H., 343.
 Alstrup, Høje S., Harjagers H., 480, 798.
 Alteland 447.
 Alteneck (Altech), Luteke, af Tønder, 960.
 Alter, Johannes, Instrumentist, 58 f., 542, 546.
 Altwelt, Albert Jørgensen, Mag., Skolemester i Roskilde, 1639 Præst i Ringsted, 539, 975 f.
 Alvart, Andres, 871.
 Amager 330, 592, 692.
 Ambros[ius] Fiolist i Kolding se Ambrosius Leppelmand.
 Amersfort se Hamsfort.
 Amhede Gaard, Egtved S., Jerlev H., 391.

- Ammerbach, Frederik, Borgemester i Odense, 45.
- Ammermøller (Annemøller), Hans, Kongens Overbygmester, 76, 399, 672, 750, (760), 959.
- Ammerup, Bjæverskov H., 161, 242, 513.
- Amsterdam, Gert Gertsen, i Roskilde Hospital, 156.
- Amsterdam 426, 822, 833, 846, 863, 869, 875. — Borgere 207 f., 426, 894.
- Amund Engelbrektsen, Skibstømmermand, i Tønsberg, 118.
- Andenæs Len se Nordlandenes Len.
- Anders (Andres, Andris, Andreas), Oversmed paa Bremerholm, se Bintsvinger. — Præst i Ring, se Los. — Præst i Vignæs, se Musse. — paa Birkerød (Bjerkø) ved Kalvsund 720. — Andersen, Præst i Varde, 1639 til Holmens Kirke, 822, 824. — Andersen i Billinge 84. — Andriesen, dræbt i Ringsted, 158. — Bentsen i Vejle 401. — Bertelsen, Rigens Skriver, 521. — Bertelsen, Kannik i Aarhus, 123. — Bertelsen, Kirkevæрге i Aarhus, 699; jvfr. Margrete Povlsdatter. — Bertelsen, Skovrider i Københavns Len, 93, 236 f., 361. — Bovesen i Bollested 12. — Hansen, Skriver p. Koldinghus, 79, 140. — Hansen i Vejstrup 481. — Hellesen, Tømmermand i Vesterby, 83. — Ipsen, Herredsfoged i Odense Herred, 465 f. — Jakobsen, Skriver p. Sølvitsborg Slot, 13; jvfr. Maren Zakariasdatter. — Jensen i Stefvesø, Herredsfoged i Vemmenhøgs H., 28. — Jensen, kaldet til Præst i Lyne og Kvong, 263. — Jensen, Præst i Tem, se Ørsted. — Jensen, Tolder i Lister Len, 938. — Jensen, Tolder i Trondhjems Len, 61.
- Kristensen, Præst ved Odense Hospital, se Riber. — Kristensen, Præst i Refsnæs, se Larberg. — Kristensen i Borrig 394. — Kristensen i Fusøer 845; jvfr. Mette Pedersdatter. — Lavridsen i Helsingør, se Johanne. — Lavridsen, i Kalø Len, 123; jvfr. Kirsten Madsdatter, Maren Jepsdatter. — Lavridsen i Følleslev 31. — Madssen i Gaverslund 18. — Martensen, p. Færgegaarden p. Taasinge, 311. — Mortensen i Linderød 737. — Nielsen, Præst i Barkager, se Engelsbeck. — Nielsen, Bødker, i Odense, 83 f. — Nielsen i Overure 6. — Nielsen i Ostindien 783. — Pedersen, Slagter i København, 37; jvfr. Maren Henriksdatter. — Pedersen i Borum 747. — Pedersen i Hvalinge 99. — Pedersen i Karup 6. — Pedersen i Klixbøl 285. — Pedersen i Sem 726. — Povlsen p. Hvilshøjgaard 499. — Rasmussen i Tustrup se Lang. — Rolandsen i Viborg 43. — Stygesen i Horsens 466. — Sørensen i Andso Gaard 376. — Terkelsen, Skibstømmermand, i Marstrand, 118. — Villumsen i Kagstrup 948.
- Andersen, Hans, 588. — Klavs Andreassen († 1632), 81, 214, 779.
- Anderslev, Vemmenhøgs H., 825.
- Anderup, Lunde H., 482.
- Anderstrup, Musse H., 389, 444.
- Andestrup, Gaard i Lindome S., Fjære H., 152.
- Andst Herred 416. — Skovrider se Henrik Wichmand.
- , Andst H., 310.
- Andso Gaard, Vrads S. og H., 376.
- Anemüller, Hans, se Ammermøller.
- Angeln 375.
- Anholt 826, 932. — Fyr 485, 806, 908.

- Ankelev, N.-Asbo H., 778.
- Anker Jensen, Kapellan i Seest, se Buch. — Sørensen, Mag., Præst i Kolding, 123.
- Ankers Have, Lukke ved Haderslevhus, 278.
- Ankes, Anne, Skipper, af Koudum, 323.
- Anna af Pommern, Enke efter Ernst af Croy og Arschof, Marquis af Havré, 87, 448, 792 f.
- Anne (Anna, Ane), Enke efter Anders Bintsvinger, Mestersmed p. Holmen, 915. — Enke efter Dr. med. Frederik Sørensen, i København, 410. — Møllers, g. m. Lavrids Nielsen, Møller i Borreby Mølle, 719 f. — Cornilles af Enckhuysen 882. — Nikolaus Eggebrechts i København 692. — Mattis Iversens i Odense 279. — Oluf Pedersens Enke i København 696. — Albrechtsdatter (i Vordingborg Len?), 839. — Eriksdatter, g. m. Jørgen Pedersen Obel, Siotspræst i Skanderborg, 499, 579 f. — Falksdatter (Folkersdatter), Enke efter Ingeniør Povl Byser, 9, 139, 751. — Hansdatter, Brygger Jakob Jørgensens, i København, 285. — Jensdatter, Peder Svenskes, 753. — Jepsdatter i Bøvling Len 866. — Lavridsdatter i Skivehus Len 283. — Mortensdatter, g. m. Jakob Mikkelsen, Borgemester i København, 694 ff. — Nielsdatter i Aarhus 820. — Nielsdatter, i Horsens Hospital, 71. — Nielsdatter, Enke efter Kristen Kræmmer i Holbæk, 831. — Nielsdatter, Mads Povlsens, i Randers, 321. — Pedersdatter i København(?) 900. — Pedersdatter, Jokum Gyldemesters, i Bergen, 749. — Pedersdatter i Valde 759. — Pedersdatter se Svenske. — Villumsdatter, Dr. Jens Mules, i Odense, 175, 495.
- Annemøller, Hans, se Ammermøller.
- Annicke, Peter von Eickens, p. Gul-land, 784.
- Ansen, Frans von, i Danzig, 189 f.
- Antvorskov Slot og Len 5 f., 35, 41, 44, 55, 58, 63 ff., 72, 82, 229, 236, 260, 301, 405, 419, 435, 505, 575, 586, 592, 629, 656, 660, 707, 756, 766, 768, 797, 857, 860, 915, 950, 979. — Berider se Ejler Pedersen, Hans Vilhelm v. Harstal, Henrik Rotkirk. — Skriver se Peder Hansen. — Skovrider se Søren Jensen. — D a t.: 1—5, 14—56, 59—79, 221, 950 ff.
- Apelle, Appel(?), Gyng H., 214, 880.
- Arat (Aarat), Aleksander, Skibskap- tejn, 740.
- Arenfeldt, Aksel, Lensmand over Giske Len, 113, 240, 287, 332, 335 f., 414 f., 598, 615, 657, 688; nævnes 277, 328, 516, 660, 787, 790, 900, 917 f., 978. — Ellen, Jørgen Juuls, 311. — Ingeborg, Ernst Normands, 427. — Jørgen 412, 534, 813. — Mogens 269, 660.
- Arentz, Karsten, af Mecklenburg, 840.
- Areslev, Gyng H., 388, 514, 880.
- Ariansen, (Ariensen), Kornelis, hol- landsk Skipper, 822.
- Arild Bentsen i Valby 99.
- Arkangelsk 551.
- Arnborg, Bol i Vejrum S., Hjerm H., 644.
- Arninge, Lollands Sdr. H., 801.
- Arnisæus, Henningius († 1636) Dr., Hofmedikus, 19, 331, 487.
- Arnkil, Hartvig, i Sølvitsborg Len, 12 f.
- Arnsborg Slot og Len 651, 788, 797, 835. — Vagtmester se Claude Nanti.

- Arnst, Henrik, af Hamburg, 968.
 Arnum, Højrup S., Hvidding H., 56.
 Arneje, Stevns H., 161, 242, 513.
 Arp, Jørgen Hansen, Præst i Tyre-
 god og Vester Sogne, 661.
 Arup, N.-, V.-Han H., 803.
 Arvid Svendsen i Gunderup 945;
 jvfr. Elisabet Lavridsdatter.
 As (Assens), Bjærg H., Jylland, 427.
 Asbøl, N.-Horne H., 276.
 Aschersleben, Anders, 587, 943. —
 Jørgen († 1625) 274. — Jfr. Mar-
 grete 274, 587 f. — Movrids 587,
 943.
 Asferg, Nørhald H., 296, 906.
 Asige se Aasager.
 Asminderød, Lyng-Kronborg H., 98.
 Asmindrup, Merløse H., 544.
 Asp, Hjerm H., 644.
 Asperup, Vends H., 5, 87, 569.
 Assels, Søndre H., Mors, 727.
 Assenbølle, Fuglse H., 150, 242, 515.
 Assendrup, Tybjerg H., 588.
 Assens 83, 264, 316, 349, 381, 511,
 547, 592, 597, 642, 669 f., 708, 734,
 979. — Borgere 252, 325, 367, 455,
 642, 904. — D a t.: 502.
 — se As.
 — Provsti 29, 262, 617, 625. —
 Provst se Aleksander von Kückel-
 som.
 Assing, Hammerum H., 955.
 Astrup, Hindsted H., 484.
 —, Skads H., 645.
 Atterup, Gaard, Lindome S., Fjære
 H., 152.
 Augdesiden Len, Norge, 58, 91, 184,
 224, 413, 441, 607, 831, 851, 934.
 Augerum, Øster H., Blekinge, 121.
 Augustinus Olufsen, Lagmand i Man-
 dal, 462. — Povlsen, Mag., se
 Schandorf.
 Aukis, Wibrant, Skipper, af Kou-
 dum, 323.
 Ausaas, Sdr. Asbo H., 260.
 Aversi, Tybjerg H., 542.
 Avnede, Lollands Sdr. H., 7.
 Avning, Sønderhald H., 296.
 Avnsbjærg, Lysgaard H., 453.
Baaerup se Baalerup.
 Baahus Slot og Len 58, 174, 184,
 224.
 Baag Herred 325.
 Baahus Slot og Len 441, 607, 720,
 851.
 Baalerup (Baaerup), Halmstad H.,
 759.
 Baarse, Baarse H., 811.
 Baastad, Bjærg H., Skaane, 62, 273.
 Backaryd, Medelstad H., 791.
 Backer, Peder Jansen, Skipper, af
 Hoorn, 842.
 Baden, Emmerentse Pedersdatter,
 Klavs Brockenhuus's, 915.
 — (ikke adelig), Ernst von, Borge-
 mester i Horsens, 290.
 Bager, Erik, Tilsynsmand over Tugt-
 huset, 844. — Karen Nielsdatter,
 Enke efter Biskop Hans Borkard-
 sen, 894. — Povl Olufsen, Præst i
 Kølstrup, 627. — Se ogsaa Bagger.
 Baggers, Karen, i Slagelse, i Vartov
 Hospital, 32.
 Bagge Maltesen, i Sorø Skole, 528.
 —, Mads, til Holmegaard, Norge, 96,
 835.
 Bagger (Bager), Erik, Formynder
 for Bodel Madsdatter Ravn, 790.
 Bakhalt, Frederik von Buchwalds
 Skib, 711.
 Balingslev (Balleslev), Gyng H.,
 970.
 Balle, Hads H., 220.
 —, Tørrild H., 131, 359.
 Ballen, Øster-Skerninge S., Sunds
 H., 513 f.
 Balleslev se Balingslev.
 Ballum, Højer H., 729.
 Balslev, Vends H., 5, 87.

- Baltser Albrektsen af Hamburg se Albrekt Baltser Bernts.
- Bandsbøl, N.-Horne H., 719, 779.
- Banér, Johan, svensk Feltmarskal, 649.
- Bang, Hans Nielsen, († 1630), Borge-mester i Middelfart, se Karen Bang. — Hans Nielsen († $\frac{3}{5}$ 1636) Præst i Klinte, 39; jvfr. Maren Nielsdatter Bang. — Jens, Borge-mester i Aalborg, 344 f., 466, 509, 538 f., 600, 721, 789, 812, 888; jvfr. Maren Jørgensdatter. — Karen, i Middelfart, 960. — Klavs, i Oden-se, se Margrete Rickersdatter. — Maren Nielsdatter, Enke efter Hans Nielsen Bang, Præst i Klinte, 39 f.
- Banner, Karen, Gregers Truidsen Ulfstands, 954. — Margrete, Niels Kaas's, 150. — Otte, se Jytte Bild. — Pernille, Eske Krafes, 175.
- Bantam 241.
- Barbara Jenses i Helsingør, 569 f.; jvfr. Jens Nielsen Rafn.
- Barbariet 61; jvfr. Tyrkiet.
- Barchset (Berchsted, Brocksted), Jokum, i Oldesloe, 373, 597.
- Bardu Pedersen, Notarius i Norge, 47.
- Barfoed, Lavrids Sørensen, Præst i Lydum, 177.
- Bargum, Bredsted Amt, 628.
- Barkager, Bjærge H., Skaane, 109, 126, 791.
- Barleben, Cort von, se Margrete Aagesdatter Rosengiedde.
- Barndsbøl se Bandsbøl.
- Barnekow, Jfr. Mette, 162 f., 641.
- Barsebæk, Harjagers H., 243, 342 f., 599, 778, 798.
- Barstrup, Bjærge H., Skaane, 222.
- Bartholin, Kasper († 1629), Prof., Dr. theol., 833.
- Bartolomæus Haagensen, Proviant-skriver paa Holmen i København, 108, 156, 689, 740, 860, 875 f., 923.
- Bartram, Hans, i Haderslev, 80, 315.
- Basnæs, Tjæreby S., V. Flakkebjærg H., 113.
- Basse, Anne, Korfits Thotts, 923, 939. — Hans Lavridsen 139, 341. — Helle († 1587), Erik Thotts, 923. — Jfr. Kirsten, 139, 233. — Kristoffer († 1637), 139; jvfr. Abel Norby. — Peder († $\frac{10}{10}$ 1639). Lensmand p. Tranekær og Jungshoved, 19, 912, 921, 923, 939, 952, 954, 961 f., 969; nævnes 114, 133, 165, 171, 213, 329, 398, 400, 553, 678, (763), 944; jvfr. Sofie Parsberg. — Sofie († 1634), Jørgen Ornings, 341.
- Basses Gaard i Deigret, Mols H., 401.
- Bastenraa Toft, Torsted S., Hind H., 363.
- Baudissin, Gustav Adolf v., i Soro Skole, 353. — Wolf Heinrich v., General, 353.
- Bavelse, Tybjærg H., 22, 352, 787.
- Beaufort, fransk Fægtemester ved Sorø Akademi, 156.
- Beck (af Adel), Anne Jakobsdatter, Kristian Bülows, 576. — Jfr. Anne Sivertsdatter 686. — Jakob († 1622), 104; jvfr. Helle Marsvin. — Jokum Jakobsen, Lensmand i Bøvling Len, 1639 i Kristiansstads Len, 214, 216, 292, 310, 432, 480, 558, 671, 748, 808, 879, 902; nævnes 38, 81, 83, 212 ff., 257, 308, 321, 337, 363, 446, 535 f., 622, 637, 732, 751, 764, 768, 779, 813, 863, 877, 880, 891, 903 f., 924, 964, 976; jvfr. Else Grubbe. — Jørgen, Lensmand p. Hagenskov Slot, 733. — Lave Jokumsen († 1607), 968. — Lave Sivertsen, Kancellisekretær, 685 f. — Jfr. Lisbet 686. — Jfr.

- Margrete 686 — Sivert († 1623), 245, 686; jvfr. Lisbet Bilde. — Sten Sivertsen, Rentemester, 686, 945; nævnes 8, (19 f., 26 f., 36 f., 40 f., 51, 53, 58 f., 61 f.), 72, (76), 91, (95, 132 f., 146), 152, (154, 159, 161, 169, 171, 174, 191, 196, 203, 226, 239, 245, 250, 263, 266, 273), 284, (286 f., 292, 298, 302, 311, 323, 329, 331 f., 347, 349, 362, 375, 384 ff., 407, 409, 424, 428, 432, 435, 442, 444, 468, 489, 517, 540, 558, 560 f., 564), 565, (575, 581, 597, 599, 609, 612, 619, 634, 664), 668 f., (681), 703, 721, (737, 755, 767, 778, 782, 806, 811 f., 815, 819, 828, 837, 851 f., 856, 859 f., 868, 887 f., 892, 900, 916 f., 924, 928, 934, 936, 938, 942, 952, 970).
- Beck (ikke adelig), Oluf, i Aarre, 167.
- Bedinge, Lille, Vemmenhøgs H., 16.
- Behner (Behuen), Jost, af Hamburg, 182.
- Beiler, Hans, se Bieller.
- Beiner, Elias, ostindisk Bogholder, se Biener.
- Bejstrup, Ø.-Han H., 646.
- Beldringe, Baarse H., 375.
- Gaard, Baarse H., 375, 510, 672, 970.
- Bellinge (Billinge), Odense H., 84, 728.
- Belov, Dorte († 1609), Klavs Daas, 847. — Jørgen († 1628), se Kristense Fasti. — Henrik 89. — Lavrids, Kancellisekretær, 839. — Sofie, Kristen Thotts, 89.
- Bencken, Knud, Vinskænk hos Prins Christian (V), 882. —
- Bender, Adolf, kgl. Mundkok, 655; jvfr. Sofie.
- Bendix Jensen i Skobling 522. — Lorents (Lorentzen, Lorisen) i Danzig 189 f., 410, 783.
- Bendixen, Erasmus Diderich von, i Sorø Skole, 599. — Levin Kaspar von, i Sorø Skole, 599. — Johan Levin von, 599.
- Bendsholm, Medelstad H., 919.
- Bendstrup, Ø. Lisbjærg H., 84.
- Benedicht, Lorentz († efter 1584). Bogtrykker, 832.
- Bent N., kgl. Skipper, 417. — Nielsen i Lye 362, 830. — Pedersen i Margreterorp 568. — Svendsen, kgl. Skipper, 871. — Torsen i Roverup 726.
- Benta Pedersdatter i Torstrup 9.
- Bente, Enke efter Lavrids Mus, i Varberg, 957. — Enke 635; jvfr. Valdemar Pedersen. — Thomesdatter i København(?) 695.
- Bentkens, Abbe, Skipper, af Koudum, 322. — Douwe, Skipper, af Koudum, 322.
- Berchsted, Jokim, se Barchset.
- Berete Pedersdatter i Valde 759.
- Bergen 41, 74, 111, 171, 205, 709, 711, 749. — Tolder se Lavrids Lavridsen, Peder Hansen, Søren Sørensen. — Visitør se Johan Gran. — Borgere 51, 62, 70, 161, 203, 407, 745, 749, 774, 861, 868, 894, 898, 948. — Domkapitel 306, 608, 749. — Raadstue 898.
- Bergens Stift 226, 852. — Superintendent se Ludvig Munthe, Niels Paaske.
- Bergenhuss Slot og Len 58, 184, 224, 245, 441, 607, 827, 851.
- Bering, Peder Pedersen, Mag., Præst i Ø.-Snede, 396.
- Berlin 963.
- Bernt Lambertsen, Skibskaptejn, 682. — Pedersen se von Deden.
- Bernts, Albert Baltser, dansk Faktor i Hamburg, 181, 550 f., 562.
- Berretofte, Løvestad S., Færs H., 23 f.

- Bertel Hansen, Raadmand og Tolder i Nyborg, 794. — Hansen i Roskilde 898. — Jensen, Præst i Tranebjærg, 626 f. — Jensen, Skriver p. Hagenskov Slot, 460. — Knudsen, Mag., Præst i Løderup, 755. — Olesen i Valby 99.
- Bessastaðir, Gullbringa Syssel p. Island, 369, 371.
- Bestekilde, Albo H., 640.
- Beyer, Jørgen, Toldskriver i Helsingør, 423.
- Bibow, Henrik, Ritmester, 869.
- Bidstrup, Jens Jensen, Præst i Sandager og Holevad, 347.
- Bie, Peder, i Horsens, 193.
- Bieldsholdt(?), Bjærg H., Jylland, 272.
- Bieller (Beiler), Hans, i Helsingør, 186.
- Biener (Beiner), Elias, ostindisk Bogholder, 187, 208 f.
- Biergaard se Bjærgegaard.
- Biering, Peder Pedersen, Mag., Præst i Ø.-Snede, 292.
- Bild, Jytte, Otte Banners, 409.
- Bilde, Anders Eriksen, Lensmand p. Arnsborg Slot, 444; nævnes 175, 476 f., 492, 552, 619 f., 651, 658, 788, 797, 816. — Jfr. Anne Henningsdatter 112 f., 777, 931. — Anne Jensdatter, Ejler Brockenhuus's, 211, 675, 866, 930. — Jfr. Birgitte Jensdatter († 1639 $\frac{1}{3}$), 112 f., 777, 811, 905, 930. — Birgitte Knudsdatter, Jens Mogensen Harbous, 272, 709. — Jfr. Birgitte Rønnovsdatter 777, 939. — Jfr. Dorte Henningsdatter 112 f., 914. — Ejler 865 f. — Erik Mogensen, († $\frac{13}{6}$ 1638), Landsdommer paa Langeland, 358, 457 f.; jvfr. Margrete Krag. — Erik Stensen 799. — Eske Jørgensen († 1619), 93, 126, 651, 785, 818. — Hans 438. — Henrik Knudsen 368, 733; nævnes 249, 394, 589, 886; jvfr. Lisbet Bryske. — Holger, Landsdommer i Lolland og Falster († 1638), 281 f., 431, 720. — Jens Jensen († 1617), 255; jvfr. Ellen Juel. — Karen Mogensdatter, g. 1637 m. (ufri) Jokum Testmand, Husfoged p. Koldinghus, 194. — Klavs '76, 127 f., 135 f., 758. — Lave, Landsdommer p. Lolland og Falster, 399, 523, 567, 752, 777; nævnes 149, 192, 308, 515, 809. — Jfr. Lisbet Jensdatter († 1633) 112. — Lisbet Stensdatter, Sivert Becks, 245, 340, 464, 808. — Markvor († 1631), 818. — Mette, g. m. 1. Lavrids Straale, 2. Niels Skinkel, 92, 446. — Mogens, Hofjunker, 589. — Peder 650, 794. — Regitze, Staller Kaas's, 127. — Rønnov 72, 239, 255, 372, 523, 541, 752, 777, 836, 948, 972. — Sten Eriksen, Lensmand paa Rugaard, 457 ff., 963; nævnes 17, 20, 66 f., 82, 88, 100, 102, 128, 203 f., 213, 238 f., 248, 251, 253 f., 284, 482, 497, 511, 519, 575 ff., 587, 625, 642, 675, 703 f., 732, 809, 865, 919 f., 947, 957 f. — Sten Mogensen 106, 697. — Tønne 587, 788 f.; jvfr. Margrete Norby. — Vincents Jensen, Kancellisekretær, 72, 239, 255, 259, 372, 523, 556, 567, 679, 719, 752, 777, 787, 828, 836, 906, 939, 954, 956; jvfr. Karen Grubbe.
- Bilderbeck, Antonius, af Hamburg, 817.
- Bildt, Jfr. Ane Ottesdatter, 374. — Daniel 374. — Vincents Ottesen 117, 374.
- Bilenberg ved Billefloden 218.
- Bille, Biflod til Elben, 218.
- Billinge se Bellinge.
- Billum, V.-Horne H., 729.

- Billund, Slavs H., 233.
- Bintsvinger, Anders, Oversmed paa Holmen, 34, (75); jvfr. Anne.
- Birgitte Jakobsdatter, Enke efter Povl Sørensen, Præst i Grøttingbo, 752. — Johansdatter i Bøvling Len 866 f. — Klavsdatter se Mylting. — Nielsdatter i Helsingør 783.
- Birkelse, Aaby S., Kær H., 150.
- Birkenæs (nu Bjørkenæs), Lister II., 119, 919.
- Birkerød, Lyng-Kronborg H., 98.
- Birket, Horns H., Jylland, 813.
- , Lollands Nørre H., 7.
- Bisgaard, Sir S., Hjerm H., 377 f.
- Biskop, Henrik, i København, 213, 230, 456.
- Biskopstorp, Ladegaard til Halmstad Slot, Halmstad H., 109, 383.
- Bispeballe, Utterslev S., Lollands Nørre H., 150, 298.
- Bispens Enemærke, Klakring Nørreskov, Bjærg H., Jylland, 567.
- Bistrup Hovedgaard, Hovlbjærg H., 124.
- Bjelke, Jens, Norges Kansler, Lensmand p. Bergenhus, Onsø og Nunne Kloster, 634; nævnes 58, 171, 245, 619, 749, 851, 868, 894.
- Bjrnæs, Olstrup S., Fuglse H., 78, 515, 920.
- Bjerre, Vrads II., 367.
- Bjerregrav, Rinds H., 168, 250.
- Bjerridt, Gaard i Torslev S., Dronninglund H., 484.
- Bjerring, Jens, i Viborg, 43.
- Bjersø Ladegaard, Kærstorp S., Færs H., 724.
- Bjertrup, Hjelmlev H., 581.
- Bjerup, Gimlinge S., V. Flakkebjærg H., 65.
- Bjuf, Luggude H., 99.
- Bjærg H., Fyen, 204, 786. — Herredsting 929. — Herredsfoged se Anders Harsing.
- Bjærg H., Skaane, 158, 273, 604 f. — Provst, se Anders Nielsen Engelsbeck.
- Bjærg, Bjærg H., Jylland, 227, 356.
- Bjærgegaard (Biergaard), Resen S., Skodborg H., 257, 337.
- Bjærget, Gaard i Torslev S., Dronninglund H., 644.
- Bjærget, paa, se Dybebjærg.
- Bjært, Ginding H., 572.
- Bjærkø ved Kalvsund, V. Hisinge H., 720.
- Bjørn Bentsen i København 674. — Hansen i Hvalinge 99. — Pedersen p. Island (Ægteskabssag) 300. — Sørensen, Skovrider i Hids II., 955. — Truelsen i Valby 99.
- Bjørnekulle, Sdr. Asbo H., 135, 616, 798.
- Bjørnsholm, Gislum H., 429.
- (Vitskøl Klosters) Sogn, Ning H., 363.
- , Slet H., 431, 530.
- Sogn, Slet H., 940.
- Björnstrup, Mørum S., Lister H., 919.
- Bladstrup, Lunde H., 68, 138, 479.
- Blaksmark, Varde Landsogn, V.-Horne H., 947 f.
- Blegebrønde, Ø.-Han H., 646.
- Blekinge 91, 119, 223, 241, 440, 563, 611, 742, 769, 776, 835, 849 f., 898. — Landsting 829. — Landsdommer se Villum Thomsen.
- Blidstrup, Morsø Sdr. H., 727.
- Blistrup, Holbo H., 95.
- Blitecker, Baltser, se Blytecker.
- Block, Jens, Raadmand i Helsingør, 329. — Kristen, Fændrik i jyske Regiment, 182.
- Bloksgaard, Fabjærg S., Skodborg H., 257.
- Blome, Hans, Lensmand p. Haderslevhus, 933.
- Blovstrød, Lyng-Kronborg H., 98.

- Blücher (Bløcker), Johan, Tilsynsførende ved Tugthuset, 678.
- Blytecker (Blitecker), Baltser, i København, 737.
- Blæsinge, Ø. Lyngby S., N.-Asbo H., 127.
- , Havrebjærg S., Løve H., 65.
- Bo Jensen i St.-Røttinge 811.
- Bockelom (Buckeling), Anders von, Vagtmester p. Varberg Slot, 680, 718, 759.
- Hocksens, Douwe, hollandsk Skipper, 822.
- Bodal, Valsgaard S., Hindsted H., 168, 250, 662, 744, 912. — Bodals Krog 912.
- Bodel (Boel) Lavrids Mogensens i København 462. — Lavridsdatter 945; jvfr. Lavrids Madsen, Præst i Kongsbak. — Lavridsdatter i Ribe (Brandstifter) 621. — Madsdatter se Ravn.
- Boeslunde, Slagelse H., 53.
- Bogens Skov se Bognæs.
- Bogense, Jakob Nielsen, Præst i Ørsløv, 753.
- Bogense 264, 547, 592, 910 f. — Borgere 52, 865.
- Bogensø, Fyen, 676.
- Bognæs (Bogens) Skov, Herslev S., Sømme H., 757.
- Boholmen, Medelstad H., 919.
- Boling, Hans, i Oldesløe, 708.
- Bolle, Mikael, af Wolgast, 826.
- Boller, Bjærg H., Jylland, 71, 154, 167, 356, 360, 439.
- Bollested, N.-Asbo H., 12.
- Bolrid, Høgserød S., Froste H., 366.
- Bomsti (Bunsted), Nickel von, i Hilerød, 23.
- Bonaglia, Benedetto, Bassist, 796.
- Bonde Bentsen (Pedersen) i Høgestad 506. — Jakobsen, Tolder i Odense, 325. — Nielsen, Mag., Kannik i Aarhus, 123.
- Borby se Borreby.
- Borck, Boe, i Hasle, 903.
- Bording, Kristen, Dr. med, Provincialmedikus i Ribe, 390.
- Bording, Hammerum H., 167.
- Borgemesters Gaard i Deigret, Mols H., 401.
- Borgeskovs Gyde, Aunslev S., Vinding H., 693.
- Borholm Eng se Broholm.
- Bork, N.-Horne H., 263, 266, 358. — Nørre- 314, 627. — Sdr. 314, 627 f.
- Borlunde, Froste H., 23, 137, 784.
- Bornemann, Filip Julius, tyske Kancellis Forvalter, 221, 720.
- Bornholm 58, 85, 223, 309, 313, 388, 421, 460, 517, 565, 592, 610 f., 674, 742, 816, 831, 849 f., 858, 898. — Landsting 726. — Landsdommer se Mads Koefoed. — Kaptejn se Kristian Maccabæus. — Bjærgværk 491. — Jfr. Hammershus Slot og Len.
- Borre, V.-Horne H., 167.
- Borreby, Torne H., 119. — (Borby) Gaard 738, 924, 950. — Mølle 719.
- Borremark Mark p. Samsø 627.
- Borrig, Lø H., 394.
- Borris, Bølling H., 187.
- Borum, Framlev H., 747.
- Borup, Bjærg H., Skaane, 24.
- , Gyng H., 214.
- , Mols H., 154.
- , Støvring H., 321.
- , Vor H., 566, 940.
- Boserup, Luggude H., 136, 433.
- Bosjø Kloster, Froste H., 215.
- Braabymaale se Bromaaale.
- Brabant 455.
- Brabant, Baltser, Apoteker i Kolding, 96 f.
- Braem, Gødert, i København, 1639 Tolder i Øresund, 85, 694, 730, 846, 854, 863. — Johan, Postfor-

- valter i København, 73 ff., 98, 133, 161, 298, 332, 338 f., 509, 702, 727 f., 755, 819, 827, 868, 933.
- Bragenæs 442.
- Brahe, Aksel Ottesen († 1616), se Kirsten Hardenberg. — Aksel Tygesen 902. — Anne Akselsdatter, Ejler Qvitzovs, 865. — Anne Tygesdatter († 1636), Otte Lindenovs, 163. — Jfr. Birgitte († 1639), 820. — Esge Brock 902. — Helvig, Falk Gjões, 153. — Jørgen, Lensmand paa Hagenskov, 362, 506 f., 599, 616 f., 642, 679, 812, 820, 902; nævnes 42, 58, 67 f., 80, 82 f., 138, 181, 211, 213, 238 f., 252, 268, 325, 348, 380, 425, 450, 475, 489, 519, 523, 526, 531, 583, 642, 670, 673 ff., 738, 775, 800, 817 f., 835, 855, 865, 919, 943, 957, 963. — Karen († 1631), Henning Valkendorfs, 524. — Jfr. Kristense Tygesdatter 902. — Mette († 1622), Peder Marsvins, 524. — Otte Pedersen 51, 60, 522, 813, 902, 922; nævnes 54, 239 f., 255, 284, 288, 330, 372, 399, 510, 523, 567, 657, 716, 777 f., 917 f., 954. — Otte Stensen 15, 35, 72, 112 f., 240, 255, 258, 329 f., 372, 409, 541 f., 752, 787, 811, 828, 836, 902, 905. — Sofie Pedersdatter († $\frac{1}{4}$ 1638), g. m. 1. Peder Munk († 1623), 2. Malte Sehested, 412, 937. — Sofie Stensdatter, Jørgen Lunges, 150, 202. — Tyge Akselsen, Lensmand p. Tryggevælde, 524, 745 f., 778, 879, 902; nævnes 31, 72, 80, 82, 112, 145, 160 f., 166, 234 f., 239, 242, 245, 259, 278, 301, 320, 340, 344, 399 f., 456, 467, 490, 513, 516, 656, 736, 768, 786, 857, 861, 864, 942; jvfr. Birgitte Brock.
- Brammer, Theodosius, i Sissbæk Mølle, 12.
- Bramminge, Gørding H., 729.
- Bramsgaard se Brunsgaard.
- Bramslykke, Musse H., 801.
- Brandbjærg, Tørrild H., 361.
- Brandbymaale se Bromaaale.
- Brandeborg, Halmstad H., 759.
- Brandelev, Hammer H., 434.
- Brandenburg 832.
- Brandholm, Brande S., Nørvang H., 94.
- Brandstad, Færs H., 342.
- Brandstrup, Ø.-Lisbjærg H., 504.
- Brandsvig, St., N.-Asbo H., 769.
- Brandt Hansen, Raadmand i Ringsted, 749 f.
- , Johan, kgl. Skibsbygmester, 171, 174. —, Kristian, Landkaptejn, 507.
- Brandtschaegen (Brandtschergen), Zakarias, Major, 884.
- Bratsberg Len, Norge, 58, 184, 224, 441, 607, 851.
- Braunschweig 622.
- Braunschweig-Lüneburg, se Hedvig, Hertug se Frederik.
- Bredal, Erik Andersen, Mag., Præst, 797. — Hans Pedersen, i Sorø Skole, 298. — Jens Pedersen, i Sorø Skole, 298. — Mads Andersen, Præst i Bredsten, 359, 973 f. — Peder Andersen, Mag., Præst i Kettinge, 298.
- Brede, Lø H., 394.
- Mølle, Lyngby S., Sokkelunds H., 750.
- Bredenis, Augustinus, kejserlig Raad og tysk Generalkonsul i Spanien, 887.
- Bredow, Achim v., Oberstløjtnant, 73, 373, 404, 712.
- Bredsten, Tørrild H., 359, 973 f.
- Bredstrup, Elbo H., 396, 416, 677.
- Bredvig, Hammerum H., 390.
- Bregentved, Ringsted H., 15.
- Bregne Herred. Blekinge, 605.

- Bregneholt, Færs H., 366.
- Bregninge, Horbelev S., Falster, 7.
- Breitenburg, Grevskabet Rantzau, 38.
- Bremen. — Borgere 187, 189, 328, 838, 860.
- Stift 447, 688. — Udvalgt Ærkebiskop se Frederik (III). — Domprovst se Frederik til Braunschweig-Lüneburg. — Landdrost se Kasper Schult.
- Bremer, Kristoffer, i København, 941.
- Brems, Kristen, Møller i Aalborg gamle Mølle, 528.
- Brenderup, Vends H., 5, 87, 799, 824.
- Brestum, Tønsberg Len, 624.
- Breth, Lavrids Knudsen, Præst i Skive, 392.
- Briant, Herkules, Sælfanger, 241.
- Bring, Kristoffer Lavridsen, Skriver p. Malmøhus, 215, 407.
- Brings, Ane, Enke efter Hans Hasenharte i Stubbekøbing, 7.
- Bringstrup, Ringsted H., 35.
- Brinkemaale, Mørup S., Lister H., 919.
- Broby, Sdr. Asbo H., 127.
- , Nørre-, Salling H., 244.
- Brochmand, Jesper Rasmussen, Dr. theol., Professor, 1638 Biskop over Sjællands Stift, 247, 544, 612, 775, 833; nævnes 585, 601 f., (632, 660, 673), 687, 741, 744, 799, 823, 852, (863), 972. — Kristen Jespersen († 1638), 544.
- Brochs (Broches), Otte, i Lübeck, 180, 723, 839.
- Brock, Birgitte († $\frac{4}{8}$ 1639), Tyge Brahes, 746, 879, 902. — Jytte, Jørgen Skeels, 117, 237, 296, 350. — Oluf 699. — Se ogsaa Brok.
- Brockdorf (af Adel), Henrik, 873.
- (ikke adelig), Detlev, i Tugthuset, 678, 706. — Jokum, Tolder i Flensborg, 678, 706.
- Brockenhuus, Ejler († 1602), se Anne Bilde. — Emmerentse Klavsdatter, 915. — Frans († 1616), 923; jvfr. Anne Thott Eriksdatter. — Johan. 363, 408, 497, 531, 580, 599, 640, 660, 730, 792, 810, 813, 970 f. — Jørgen († 1634), 219; jvfr. Margrete von der Lühe. — Karen Klavsdatter, Kristen Lange Nielsens, 915. — Klavs Ejlersen, Landsdommer p. Fyen, 96, 220 f., 232, 343, 409, 587, 738, 809, 835, 877, 893, 899 f.; nævnes 20, 77, 205, 238, 389, 425, (478), 482, 526, 531, 570, 732, 915; jvfr. Emmerentse Pedersdatter Baden. — Jfr. Margrete, 915. — Oluf, Kancellisekretær, 876. — Peder 915.
- Brocksted, Jokim, se Barchset.
- Brogaard, Svenstrup S., Ø.-Han H., 646.
- Brogaarde, Bjuf S., Luggude H., 388.
- Broholm, Gudme H., 915.
- Eng ved Grenaa 389.
- (Borholm) Eng, Homaa S., Sønder H. Dyrs, 617.
- Brok, Adam, Forvalter p. Frederiksborg Slot, 952. — Se ogsaa Brock.
- Brokkerup, Hans, Kongens Musikant, 463.
- Bromaale (Braabymaale, Brandbymaale), Mørum S., Lister H., 919.
- Brorup, Hyllinge S., Ø. Flakkebjærg H., 2.
- Brovst, Ø.-Han H., 582, 812.
- Bruchdorf se Brockdorf.
- Brun (af Adel), Jfr. Anne Hartvigsdatter, 306, 560. — Jfr. Anne Nielsdatter 72.
- (Bruun, ikke adelig), Ebbe Jensen, Slotspræst p. Antvorskov, 756. — Hans, Speditør for Aksel Arenfeldt, 900. — Henrik Andersen, Præst i Vesterborg, 70. — Jakob (Jokum), Foged p. Samsø, 549; se Dorte Hansdatter. — Margrete

- Madsdatter, g. m. 1) Hans Frederik Mule, 2) Jørgen Sadolin, begge Præster i Stokkemarke, 497. — Movrids, Skibsløjtnant, 560. — Peder Jensen, i Taaderup, 739. — Thomes, i Aars, 451. — Thomes, Toldskriver i Nyborg, 935.
- Brundrag, Store- og Lille-, Øer, Olstrup S., Fuglse H., 150, 242, 515.
- Brunlaug Len, Norge, 58.
- Brunsbützel 421.
- Brungsaard (Bramsgaard), Nørlem S., Skodborg H., 257.
- Brusgaard, Ølst S., Galten H., 111.
- Brusk Herred 271, 416, 705.
- Brusoe, Hans, fra Mecklenburg, 730.
- Brydebøl Gaard, Nørlem S., Skodborg H., 257.
- Brydebølle, Vestenskov S., Lollands Sdr. H., 7.
- Brydegaard, Baag H., 616.
- Brynjulf Sveinsson, Mag., Superintendent over Skálholt, for Norden p. Island, 700.
- Bryske, Gert, se Kirsten Sandberg. — Lisbet, g. m. 1) Mogens Krabbe († 1614), 2) Henrik Bilde, 368. — — Truid 60, 531.
- Brødager, Høgs H., 808.
- Brøderød, Tønnersø H., 816.
- Brødieholm(?), Halmstad H.(?), 741.
- Brødsgaard, Harte S., Brusk H., 84.
- Brødslev, Hvetbo H., 326, 483, 643.
- Brønderslev, V.-, Børglum H., 646. —, Ø.-, 499.
- Brøndeslev, Froste H., 23, 137, 784.
- Brøndsted, Gaverslund S., Holmans H., 319.
- Brøndstrup, Skam H., 138.
- Brøndum, Hellum H., 355. —, Skads H., 645, 729, 974.
- Bubna, Adam Jaroslav, Baron, 411. — Johan, Baron, Generalmajor, 411 f.
- Buch, Anker Jensen, Kapellan, senere Præst i Seest, 977. — Knud, i Hjarup, 961.
- Buchholtz, Frederik von, Oberstløjtnant, 555, 704, 979. Se Buchwald.
- Buchwald, Daniel, 191. — Ditlev 35, 56, 191, 359; jvfr. Salome Sehested. — (Buchholtz) Frederik, Oberstløjtnant, 411, 429, 555, 655, 711, 877, 895, 953, 964, 979. — Kaspar, Amtmand paa Segeberg, 193, 217, 597, 892. — Klavs Hansen († 1625), 66 f., 203. — Klavs Lorentzen († 1638), 220 f., 738, 877. — Volf, Lensmand p. Haderslevhus, 932.
- Buck, Niels Jensen, i Vork, Delefoged i Jerlev H., 376.
- Buckeling, Anders v., se Bockelom.
- Budde, Dorte, Iver Friis's, 258, 268. — Frederik Godslefsen 199, 420, 433, 444, 465, 486 f.; jvfr. Anne Ugerup. — Frederik Mathiassen 465, 658; jvfr. Karen Ugerup.
- Budderup, Musse H., 389, 444.
- Buderup, Hornum H., 351.
- Buderupholm, Hornum H., 351.
- Buggenhagen, Anders (Andreas) 663, 702.
- Bull, Hans, i Højby(?), 416. — Niels i Rands 18.
- Bullingholt, Mørum S., Lister H., 919.
- Bunck, Hans, af Mecklenburg, 840.
- Bunkeflod, Oxie H., 23, 137, 784.
- Bunkehave, Olstrup S., Fuglse H., 920.
- Bunsted, Nickel von, se Bomsti.
- Buresø, Herrestad H., 119.
- Burser, Joakim, Dr. med., Professor ved Sorø Akademi, Apoteker i Sorø, 202 f., 795.
- Bursvig p. Gulland 784.
- Busk, Jakob, Ridefoged i Kalø Len, 355. — Jakob, Skipper i Ejder-

- sted, 317. — Johan, af Holsten, 840. — Klavs, Raadmand i Helsingør, 154, 329.
- Buske, Sandby S., Tybjerg H., 78.
- Butzbach i Hessen 443.
- Buyer, Jan Cornelis Jan, fra Hoorn, 664.
- Bygholm Slot og Len se Stjernholm.
- Bülow, Kristian, 1637 Lensmand p. Laholm, 199, 331, 384, 445, 494, 775 f., 806, 902; nævnes 119, 127, 255, 273, 282, 301, 343, 405, 464, 518, 559, 576, 603, 605, 742, 760, 796, 816, 858, 881, 883, 904, 964; jvfr. Anne Beck.
- Byser, Povl (Povl Voldmester, † 1632), 751; jvfr. Anne Falksdatter.
- Byskov, Nørre Nissum S., Skodborg H., 257.
- Bysted, Hornum H., 802.
- Bützow, Mecklenburg, 292.
- Bækbølling, Malt H., 780.
- Bæltet se Storebælt.
- Bøgested, Malt H., 165.
- Bøgvad, Johan, 695; jvfr. Dorte Lavridsdatter.
- Mølle, Egtved S., Jerlev H., 172 f., 629.
- Bølle, Maren, Thomes Juels, 732.
- Bølling, Egtved S., Jerlev H., 19, 629.
- Bønnet, Lollands Nørre H., 7.
- Børge Hansen, Skibstømmermand, i Tønsberg, 118.
- Børglum Len 399.
- , Børglum H., 926.
- Børkop, Holmans H., 319.
- Børring, Fabjærg S., Skodborg H., 257..
- Børringe Kloster, Vemmenhøgs H., 306.
- Len, Skovrider se Kristoffer Hansen.
- Bøserup, Vemmenhøgs H., 825.
- Bøsserup, Fuglse H., 78, 344, 482, 515, 643.
- Bøstofte, Gudmundtorp S., Froste H., 23, 137.
- Bøstrup, Langeland, 496.
- Bøvling Slot og Len 38, 83, 179, 212, 240, 321, 337, 363, 419, 446, 535 f., 592, 637, 748, 765, 866, 944.
- Camholt (Lamholt), Rudolf, Borge-mester i Emden, 345, 539, 600.
- Christian III, Konge, 307, 390, 502, 519, 640, 751, 941.
- Christian (V), Prins, (185 f.), 220, (260), 343, 385, 406, (412), 422, 444, 482, 489, 665, 817, 824, (863, 882, 888).
- Christianus Matthiæ, Dr., Prof. theol. ved Sorø Akademi, 863.
- Christophorus, Johannes, i København, 247.
- Clapper, Klavs Jans, af Amsterdam, 207.
- Collen (Kölen(?)), Holland, 574.
- Costerus, Henricus, Dr., Prins Christian (V)s Bartskeer, 665.
- Crappé, Roland, Guvernør i Ostindien, Bewinthebber i Ostindisk Kompagni, 20, 241, 258 266 f., 330, 385 f., 468, 583, 585, 827, 868, 873.
- Crogius, Johannes, Mag., se Jens Krog.
- Croy, Enkehertuginde, se Anna.
- Crudup, Kristoffer, af Erfurt, Apoteker i Kristianstad, 707.
- Cunningham (Koningam), John (Hans), Lensmand p. Vardøhus, 851.
- Cæcilia Renata, Datter af Kejser Ferdinand II, 180.
- Daa, Herluf Trolle († 1630), 490; jvfr. Karen Grubbe. — Klavs, Rigsadmiral, Lensmand p. Dragsholm Slot, 22, 41, 62, 125, 245, 544, 617,

- 657 f., 847; nævnes 9, 14, 20, 36, 57 f., 66, 75, 82, 91, 102, 108, 119, 146, 159, 171, 174, 203, 205, 220—23, 226, 234, 236, 246, 255, 286, 309, 352, 356, 362, 365, 380 f., 386, 405, 412, 440, 468, 475, 489, 510, 512, 541, 552, 563, 565, 575, 585, 605, 610, 668 f., 680, 689, 719 f., 732, 741, 782, 792, 805, 835, 861, 863, 881, 901, 923, 945; jvfr. Dorothea Below. — Lisbet Klavsdatter, Jakob Ulfeldts, 352 f., 787, 847. — Margrete († 1633), Ulf Gribs, 358. — Oluf, Hofjunker, 353, 523, 541, 752, 847. — Valdemar 689.
- Daan, Klaus van, kgl. Rotgieter, 557.
- Dalby, Fakse H., 234.
- Gaard, Falkerslev S., Falster, 343.
- Daleman, Mikkel, Barber i Helsingør, 117.
- Daler, Tønder H., 729.
- Dalgaard, Navr S., Hjerm H., 554.
- Dalum, Odense H., 545.
- Birk 84.
- Kloster og Len 100, 313, 349, 690, 946 f., 953, 958.
- Dam, Klavs von, Rotgieter i København, 781.
- Dame, Bendix, i Sorø Skole, 527. — Frederik, i Sorø Skole, 527. — Henrik, Mag., Præst i Oversø, Ugle H., 527. — Klavs, i Sorø Skole, 527.
- Damphius, Morten Peder, Præst i Skørpinge, 65.
- Danckert, M., 745 f.
- Daniel Baltersen, Tømmermand, i København, 696, — Filipsen, Byfoged og Tolder i Varde, 927. — Hansen, Skibskaptejn, se Husum.
- Dannemare, Lollands Sdr. H., 7, 801.
- Dansborg i Ostindien 885.
- Danzig 186, 190, 228 f., 334, 462, 469, 540, 543, 574, 685, 721, 723 f. —
- Borgere 189, 719. — Dansk Agent se Johan Gordon.
- Darum, Gørding H., 728.
- Daugstrup, Lunde H., 17, 66 f.
- David Urtegaardsmand ved Rosensborg Have 805. — Pedersen i Helsingborg 4 f., 21 f., 875.
- Davinde, Aasum H., 77, 256, 388 f.
- Debers (Debber), Matthis, (i Næstved?), 673, 928; jvfr. Karen.
- Decken, Herman von der, Fiske-mester i Kronborg Len, 94.
- Deden, Bernt Pedersen von, 114, 400.
- Degebjerg (Deyberig), Gærs H., 214, 616, 798.
- Deget (Deiget?) Horns H., Jylland, 101.
- Deiget se Deget, Diget.
- Deigret (Deiret), Mols H., 401.
- Delahay, Abraham, Voldmester i København, 716.
- Dellen, Antoni van, fra København, 411. — Johan, 411 f. — Jørgen, 411.
- Demmestrup, Høgs H., 857 f.
- Detlev (Ditlev) Iversen i Ollerup 38. — Pedersen i Næstved 922. — Petersen, Kopsætter i Odense, 318.
- Didrik (Dirik) Bartskeer i København 108. — Skrædder i Ribe (Trolddomssag) 969, 973. — Dow-sen, Skipper (af Malmø), 267. — Gertsen, af Steinburg Amt, Fange p. Bremerholm, 870. — Hansen, Møller i Skære Mølle, 94. — Jansen, Skipper, af Hinlopen, 323.
- Dieterich, Helwig, Christian IVs Liv-læge, 443. — Johan Conrad, tysk Teolog, 443.
- Diget (Deiget), Uggerby S., Venne-bjærg H., 101.
- Dines Kristensen 314. — Sørensen, Bassist i Kongens Kapel, 694.
- Dinklage, Henrik, i Emden, 21.
- Dirsey, Julius, se Julius de Fey.

- Ditmar, Johan, Grev Jakob de la Gardies Fuldmægtig, 913.
 Ditmarsken 410.
 Djævelstrup, Vemmenhøgs H., 778.
 Dodes, Jelmer, Skipper, af Koudum, 323.
 Dofveren, Jochim, Ritmester, 553.
 Dokkum (Dorcum), Nederlandene. Borgere 426.
 Dolmand (Dolman), Hans, Rendemester p. Frederiksborg og Kronborg, 855. — Mikkell, Bartskeer ved Børnehuset, Holmen, Tøjhuset og Provianthuset, 845.
 Dongs-Højerup, Kirkeby S., Sunds H., 20, 676.
 Dorcum se Dokkum.
 Dorte Hansdatter, Enke efter Jakob Brun, p. Samsø, 125, 549. — Jensdatter, Enke efter Mag. Wolfgang Rhuman, 490. — Knudsdatter, Jfr., se Leve. — Lavridsdatter, Johan Bøgvads, 695.
 Dours, Esche, Skipper, af Koudum, 322.
 Draaby, Mols H., 269, 660.
 Dragebjærg, Glimager S., Gyng H., 214.
 Dragerup Skov, Grandløse S., Merløse H., 544.
 Dragsholm Sogn, Ods H., 31.
 — Slot og Len 9, 14, 36, 55, 58, 82, 102, 119, 159, 223, 234, 236, 405, 419, 440, 575, 592, 606, 657, 792, 861. — Jægergaard 9. — Ladegaard 9, 36.
 Drammen 216, 873.
 Dreslette, Baag H., 570, 616.
 Drigstrup, Bjærg H., Fyen, 68, 479.
 Dronningborg Slot og Len 7 f., 21, 58, 82, 140, 179, 212, 240, 254, 296, 393, 405, 419, 446, 535, 575, 584, 592, 731 f., 812, 821, 838, 906, 944.
 — Skriver se Peder Kristensen.
 Drostrup, Malt H., 780.
 Drustrup, Hvetbo H., 326, 483, 643.
 Dræby, Munkebo S., Bjærg H., Fyen, 68.
 Dublin 193. — Borgere 207.
 Due, Hans, 691 f. — Kasper Pedersen, Kaptejn, 219. — Manderup, 152, 176; nævnes 55, 250, 275, 361, 573, 913, 940.
 Duege, Luggude H., 10, 136, 155.
 Dueholms Kloster og Len 73, 83, 179, 582, 727, 743, 747 f., 780, 927.
 Dumbar, Patrick, Major i Skaane, 387, 498, 769; jvfr. Maren Munk.
 Dunck, Jakob, i Bunkehave, 920.
 Duncker (Dynder), Peder Jansen, Skipper, af Glückstadt, 180, 723.
 Dunkerque 30, 74 f., 267, 331, 338, 614, 928.
 Dupont (du Pont), Maturin (Martin), Hoffurer, 457, 667, 704.
 Durant, Oberst, 887.
 Durup, Niels, i Aalborghus Len, 976.
 Dybe (Dybel), Vandfuld H., 257, 321, 337, 363.
 Dybebjærg (paa Bjærget), Dybe S., Vandfuld H., 363.
 Dybvad, Gosmer S., Hads H., 192.
 Dyncker, Peder Jansen, se Duncker.
 Dyr, Lavrids, Raadmand i Middelfart, 447, 651; jvfr. Lisbet.
 Dyrby, Nørhald H., 906.
 Dyre, Hans (Jens), 200, 202, 525, 813, 978.
 Dyrefjord, Isafjords Syssel, Island, 370.
 Dyssel, Arnt, i København, 37.
 Dysted, Hammer H., 523, 752.
 Døllefelde, Musse H., 801.
 Dørup, Hjelmlev H., 581.
 Døstrup, Lø H., 729.
 Ebbe Larsen (Falsknerisag) 320.
 Ebbel (Ebel), Augustinus, Raadmand i Odense, 769, 870, 877.

- Ebbelykke, Ods H., 716.
 Ebberup se Øverup.
 Echten, Hans Hansen v., Mag., Præst ved Viborg Domkirke, 299 f.
 Eckernförde 901.
 Edel Mogensdatter se Harbou.
 Eftre, Aarstad H., 759.
 Egaa, Ø.-Lisbjerg H., 115.
 Egby, Luggude H., 616, 798.
 Egebjerg, Hjerm S. og H., 572.
 —, Mørum S., Lister H., 919.
 Egense, Lunde H., 251, 482. —, Ø.-, 479.
 —, Sunds H., 893.
 Eger Len, Norge, 58.
 Egerup, Slagelse H., 53.
 Egesborg, V.-, Hammer H., 22, 63.
 Egeskov, Sunds H., 286.
 Eggebrecht, Nikolaus, tyske Kancelis Forvalter, se Ane. — Tidke, Skipper, af Rostock, 118.
 Eggelstad, Færs H., 366.
 Eggers, Herman, i Holbæk, 90.
 Egholm, Voldborg H., 308, 436 f.
 Egtved, Jerlev H., 19, 376, 391, 629.
 Egvad, N.-Horne H., 572, 832, 949.
 Eicken, Peter von, p. Gulland, 784; se Annicke.
 Einhausen, Johan Melkior, i Sorø Skole, 241.
 Eisen, Peter von, se Essen.
 Eisenberg, Elias, Mag., 544.
 Eits, Titke, Skipper, af Stavoren, 321, 323.
 Ejderen 860.
 Ejdersted 317, 921.
 Ejer, Vor H., 821.
 Ejler Gabrielsen se Akeleje. — Jakobsen, Borgemester i Vordingborg, 82. — Pedersen, Berider p. Antvorskov, 79.
 Ejlskov, Skovby H., 478.
 Elben 30, 70, 213, 218, 221, 444, 509, 594, 822, 829.
 Elbo Herred 177, 593. — Herreds-
- foged se Hans Jensen, Jakob Thommesen. — Skovrider se Hans Ranulf.
 Elender, Biskop p. Færøerne, 46.
 Eleonora, Hertuginde af Pommern, 347.
 — Christina, Christian IVs Datter, 897; jvfr. Korfits Ulfeldt.
 — Maria, Enkehertuginde til Mecklenburg, 87, 681.
 Eli Eriksen i Bollested 12.
 Elias Jakobsen i St.-Røttinge 811.
 Elicken Meiners, Skipper, fra Hoorn, 323.
 Elisabet til Slesvig og Holsten, Enkehertuginde til Pommern, 793.
 — Lavridsdatter i Gunderup 945 f.; jvfr. Arvid Svendsen.
 — Augusta, Christian IVs Datter, 897 f., 901, (903), 905; jvfr. Hans Lindenov.
 Elle Sørensdatter i Bredvig 390.
 Elleholm (Ellegaard), Ladegaard under Sølvitsborg Slot, Lister Len, 119.
 Ellen Pedersdatter, Johan Hous, i København(?), 695.
 Ellenholm Mose ved Kronborg 941.
 Ellerød, Albo H., 24, 137.
 Ellidshøj, Hornum H., 352.
 Elling, Horns H., Jylland, 813 f.
 Ellinggaard, Horns H., Jylland, 452, 814.
 Elmelunde Gaard p. Møen 97.
 Elmholt Gaard i Svenskøb S., Froste H., 970.
 —, Rind S., Hammerum H., 110.
 Else, Enke efter Mag. Anders Æreboe, i Vordingborg, 466. — Jensdatter i Østerslev 11; jvfr. Svend Olufsen. — Rasmusdatter i København 147.
 Elsebe, Enke efter Anker Schrøder, i Rendsborg, 892.
 Elså, Sønder H., Mors, 727.

- Elvedgaard, Skovby H., 253, 865.
 Em, Sønder H., Mors, 727.
 Emden 344 f., 466, 509, 538, 600. —
 Borgemester se Rudolf Camholt.
 — Borgere 21, 345, 539, 600.
 Emdrup Skov, Gram S., Frøs H., 35,
 56.
 — Sø, Sokkelunds H., 132.
 Emmerentse Pedersdatter se Baden.
 Emmerlev, Højer H., 729.
 Emmike Pedersen, under St. Knuds
 Klosters Len, 495.
 Enckhuysen, Nederlandene. Borgere
 882.
 Enderslev, Bjæverskov H., 161, 242,
 513.
 Enevold Hansen (i Svendborg?) 41.
 — Nielsen i Karup 6.
 Engbjærg, Vandfuld H., 257, 337.
 Engbølle, Fuglse H., 515.
 Engelbrekt, Caspar, i Sorø Skole, 533.
 Engelsbeck, Anders Nielsen, Præst i
 Barkager, Provst i Bjærg H.,
 Skaane, 109.
 Engeltofte, Barkager S., Bjærg H.,
 Skaane, 109.
 England 86, 171, 207, 430, 555, 672,
 711, 722, 781, 900. — Konge se
 Karl I.
 Enslev, Høgs H., 816.
 —, Nørre H., Dyrs, 350.
 Erfurt 649, 707.
 Erik Eriksen i Valby 99. — Hansen,
 Fange p. Bremerholm, 885. — Jen-
 sen i Gernsø 32. — Jensen i Karup
 6. — Karlens i Valby 99. — Otte-
 sen se Orning. — Sejersen (Sey-
 rensen), af Ovstrup(?), dræbt i
 Vildtbanen ved Søbygaard, 268,
 272, 773 f.
 Eriknavr, Hatting H., 414.
 Erlev, Haderslev H., 712.
 Ernst, Hertug af Croy, Arschott,
 Havré etc. († 1620), 793; jvfr.
 Anna.
 Ernst, Henrik, Tugtemester for Grev
 Valdemar Christian, 1639 Prof. i
 Jura og Etik ved Sorø Akademi.
 42, 891, 953.
 — Ernstsøn, Borgemester i Horsens.
 414, 537.
 Errindlev, Fuglse H., 78, 150, 242,
 515, 801.
 Erritsø, Elbo H., 327, 395, 636, 655.
 Erst se Lejrskov.
 Esaus, Adrian, Skipper, 186.
 Esben Nielsen (Esbernus Nicolai),
 Børnehuslæge, prakt. Læge i Kø-
 benhavn, 44 f.
 Esbjørn Lavridsen i Treslev 95 f. —
 Pedersen af Lydestad 758.
 Escher, Marityre, i Enckhuysen, 882.
 Esholte, Kirkerup S., V. Flakkebjærg
 H., 65.
 Eske Eliesen, Præst i Navr og Sir,
 se Nebsager.
 Eskebjærg, Bjærg H., Fyen, 524.
 Eskild Jespersen i Vollerup 65. —
 Sørensen i Errindlev 242, 515.
 Eskildstrup, Oxie H., 343.
 —, Sneslev S., Ringsted H., 35.
 —, Boeslunde S., Slagelse H., 54.
 Esløf, Sallerup S., Harjagers H., 163.
 641.
 Espe, Salling H., 138, 676.
 Esperød, Herrestad H., 830.
 Espinge, Froste H., 134 f.
 Esrom Mølle, Holbo H., 749.
 Essen (Eisen), Peter von, fra Ham-
 burg, 207, 230, 555.
 Estrup, Ringsted H., 480.
 Estvadgaard, Ginding H., 438.
 Ettehave, Musse H., 801.
 Evert Johansen, Skipper, af Lübeck.
 711. — Karstensen, Skibskaptejn,
 59.
 Everød, Gærs H., 214.
 Extzvout(?), Nederlandene, 323.
 Eyefjords Syssel se Øfjords Syssel.

- Faaborg 413, 547, 708, 910. — Borgere 413.
 —, Skads H., 729.
 Faardrup, V. Flakkebjærg H., 79.
 Faarevejle, Ods H., 31.
 Faarup, Sabro H., 433.
 Fabjærg, Skodborg H., 257.
 Fabricius, [Christian], Lic., 745. — Jakob, Dr. med., Kongens Livmedikus, 251, 336, 345 f., 666, 671, 745, 757.
 Fakse 264.
 Falck, Peder, Underarkelimester i Tøjhuset for København, 735.
 Falde, Øster-, Slet H., 940.
 Falkenberg 547, 767. — Borgere 148.
 Fallemose Gaard se Fjellelose.
 Falster, Peter Nielsen, Præst i Stenstrup, 1639 Præst ved Odense St. Hans Klosters Kirke, 496, 809, 865.
 Falster 55, 223, 230, 260, 310, 380, 440, 473, 483, 489, 527, 563, 607, 610, 614, 679 f., 704, 775, 801, 817, 835, 904, 911. — Salpetersyder se Timand Klavsen. — Landsdommeri 150.
 Falsterbo 547, 911. — Fyr 486, 806, 908.
 Fanø 166; se Sønderho.
 Farber, Lukas, se Lukas.
 Farsbøl, Skovby H., 253, 865.
 Fasemorup(?), Skaane, 388.
 Faster, Bølling H., 187.
 Fasti, Kristence († 1637), Jørgen Belovs, 200. — Jfr. Mette († 1638), 200, 202.
 Faul, Berent, i Rostock, 347.
 Favraas Herred 10, 382, 918. — Herredsfoged se Jens Jensen.
 —, Favraas H., 169.
 Favrhols Ladegaard ved Frederiksborg Slot 23, 702 f.
 Feigel, Oluf, Herredsfoged i Tune H., 549.
 Feldballe, Sønder II., Dyrs, 130.
 Felde, Johan von de, se Johan von der Velde.
 Felding, Hammerum H., 955. — Sdr.-, 540.
 Femern 337.
 Ferdinand II, tysk Kejser, 180, (649).
 Ferlev, Gyng H., 880, 976.
 Ferritslev, Aasum H., 66 f.
 Ferslev, Niels Thomsen, Præst i Skorup, 141.
 Fey (Phey, Dirsey), Julius, g. m. Inger Ebbesdatter Galt, 978.
 Fide p. Gulland 752.
 Fidt Pedersen i Laholm 488, 816.
 Fillerup, Hads H., 395.
 Fincke, Thomas, Dr., Professor med., 17, 44 f., 55, 71, 101, 147, 186, 387, 487, 745, 863, 921, 961.
 Findstrup (nu: Holstenhus) Salling H., 188.
 Fine, Kristoffer Arnoldsen (Arendtsen), de, († 1639), Præst til Marvede og Vallensved, 54, 585, 660.
 Fingerling, Jørgen, i Nykøbing F., 871; jvfr. Kirsten Pedersdatter.
 Finholt, Froste II., 310.
 Finmarken 226.
 Fjaltring, Vandfuld H., 257, 321, 337.
 Fjederholt, Rind S., Hammerum H., 110.
 Fjelde, Musse H., 78, 150, 242, 515.
 Fjeldsted, Vends H., 617, 881.
 Fjelkinge, Villands H., 216, 292, 480, 880.
 Fjellelose (Fallemose) Gaard, Vends H., 931 f.
 Fjerlev, Gyng H., 784.
 Fjæraas, Fjære H., 830.
 Fladstrand, Horns H., Jylland, 331.
 Flamsted, Fleskum H., 776.
 Flandern 862.
 Flanstein, Ewald Janick von, Gefreiter p. Kronborg, 859.
 Fleetwood, Georg, Friherre, Oberst i svensk Tjeneste, 672.

- Flekkerø, Norge, 61, 684. — Visitør se Tor Rasmussen.
- Flemløse, Baag H., 744.
- Flenninge, Luggude H., 127.
- Flensborg 207, 212, 893. — Superintendent se Stephan Klotz. — Toldere se Jokum Brockdorf. — Borgere 38, 148 f.; 678. D a t.: 80, 372 —405, 509 f., 523—37, 541, 548, 684.
- Flensborghus Slot og Len (Amt) 17, 553, 707.
- Flintinge, Toreby S., Musse H., 78.
- Floris Reinholtsen i København 755. —, Antonius, Kaptejn, Vagtmester i Kristianopol, 77.
- Fløjstrup, Hørning S., Sønderhald H., 297.
- Foch (Fochsen), Oluf, Superintendent p. Gulland, se Stafrofski.
- Focke (Vacke), Bernt, i Helsingør, 134; jvfr. Kirstine.
- Fodby, Ø.-Flakkebjærg H., 941.
- Fodslette, Langeland, 496.
- Foell (Forll, Forel), Frederik Jespersen, Mag., (Præst i Udby), 832.
- Fog, Lavrids Nielsen, Præst til Feldhalle og Nødager, 129 f.
- Folby, Sabro H., 433, 713 f.
- Folding, Malt H., 729.
- Follerup, Brusik H., 408.
- Follougs Fogderi, Akershus Len, Norge, 277. — Foged se Ditlev Vrang.
- Folmer Tammesen, Apoteker i Aarhus, 402.
- Fontana, Agostino, Altist, 796.
- Forel (Forll), Frederik Jespersen, Mag., Præst i Udby, se Foell.
- Forkerle, Medelstad H., 918 f.
- Fornebo, Lister Len, 119.
- Forsum, N. Horne H., 572, 832.
- Foss, Niels, Dr. med., 745.
- Fossebroen ved Laholm 718, 881.
- Fossesholm, Buskeruds Fogderi, Norge, 786.
- Framlev, Framlev H., 713.
- Francque, Jacques de, i Paris, 772. —, Rolando de, i Paris, 426.
- Frankrig 73 f., 98, 332, 339, 573 f., 719, 727, 819.
- Frankerup, V. Flakkebjærg H., 930.
- Frans Skriver, p. Korsør Slot, 790, 918. — Hansen, Præst i Ørsted, 843. — Henriksen i Køge 278. — Jørgensen i Horsens 290. — Knudsen, Forstander for Baadsmandsygehuset i København, 145 f. — Lavridsen i Ørsted 843. — Nielsen, Skibskaptejn, Admiral, 838, 901. — Sørensen, Kanniketjener i Møgeltønder Sogn, 896.
- Fravsing, Lysgaard H., 506.
- Fredberg, Else Jensdatter, Jørgen Pors's, 520. — Else Povlsdatter, Jens Munks, 521. — Jens (var † 1633) 520; jvfr. Anne Munk. — Povel, 519 f.; jvfr. Elsebe Skade.
- Frederik II, Konge, 12, 626, 661, 813, 954.
- Frederik III, udvalgt Ærkebiskop af Bremen og Verden, Konge, (339), 357, (688), 754, 822. —, Hertug til Sønderborg—Nordborg, (81), 965. —, Hertug til Braunschweig—Lüneburg, postuleret Koadjutor i Ratzeburg, udvalgt Domprovst til Bremen Stift, 871. —, Hertug af Lifland og Kurland, 347. —, N., Vagtmester p. Varberg, se Frederik Gabrielsen. — Andersen, Præst i Skartofte og Øved, 743. — Gabrielsen, Vagtmester p. Varberg, 680, 759. — Gabrielsen i Kolding 638. — Hansen, Kapellan i Slagelse, se Sten. — Henriksen, i Sorø Skole, 811. — Mogensen i København(?) 695; jvfr. Karen Thomesdatter. — Sørensen (Fride-

- ricus Severin), Dr. med., i København, 45, 410; jvfr. Anne.
- Frederik Henrik, Prins af Oranien, 594, 875.
- Vilhelm, Kurfyrste af Sachsen, 833.
- Frederiksborg Slot og Len 36 f., 80, 82, 94, 121, 134, 236, 348, 353, 411, 425, 439, 490, 557, 575, 604, 606, 610, 630, 699, 702 f., 763, 834, 848 f., 855 f., 861, 897, 906, 951. — Vognhuset 347. — Tilsynsmænd se Hans Jensen, Morten Jakobsen. — Damme 203. — Dyrehaven 251, 818. — Ladegaard se Favrholt. — Store Ladegaard (nedbrudt) 871. — Forvalter se Adam Brok. — Kobbærtækker se Knud Andersen. — Rendemester se Hans Dolmand. — Ridefoged se Jens Jensen. — Skovrider se Rasmus Hansen. — Københavns Landevej 818. — Skole se Hillerød. — D a t.: 700—704.
- Frederiksstad, Slesvig, 128.
- Fredsted (Freidsted), Kristen Jensen, Fange p. Koldinghus, 714 f.
- Freerslev, Lyng-Frederiksborg H., 353.
- Freieling, Klavs, fra Mecklenburg, 730.
- Frenderup (Fremmerup), Ø.-Gynge H., 465.
- Frenninge, Færs H., 366.
- Freylich, Gotfred, Barber i Helsingør, 729.
- Friberg(?) 187.
- Fricke, Hans, i København, 108.
- Friesland 538.
- Friis (Vaaben: Skaktavl), Anders Jørgensen, Lensmand over Vemb, Tune og Aabygge Skibrede, 42, 117, 157, 171, 244, 356, 459 f.; nævnes 268, 374. — Anne, Lavrids Lindenovs, 123, 799. — Else, Vincents Bildts, 117. — Iver Jørgensen († 1623), se Dorte Budde. — Jørgen Iversen († 1637), 258, 268. — Jfr. Karens Iversdatter 268. — Kristian Jørgensen († 1639 ^{1/10}), Kongens Kansler, Lensmand p. St. Knuds og Munkeliv Klostre, 6 f., 17, 92, 108, 247, 445, 902; nævnes 91, 156, 185, 256, 365, 413, 508, 542, 689, 733, 773, 805, 863, 873, 923. — Jfr. Lisbet 654. — Jfr. Mette Iversdatter 268. — Niels Jørgensen († 1639 før ^{2*/10}), Lensmand p. Sejlstrup, 455, 911, 916; nævnes 56, 83, 142 f., 176, 179, 201, 213, 238, 249 f., 269, 275, 412, 471, 473, 535, 586, 617, 694, 813, 938, 944; jvfr. Susanne Krabbe. — Sofie, Frederik Munks, 129 ff., 195, 249, 320, 394, 588.
- Friis (Vaaben: 3 Egern), Birte, Albrekt Skeels, 715, 911. — Jfr. Dorte Tønnesdatter, 780. — Jesper Nielsen, Oberst, 103, 431, 773, 780, 914, 940. — Johan Nielsen († 1635), 642; jvfr. Karen Krabbe. — Jfr. Magdalene 780. — Niels Tønnesen 780, 940. — Tønne Nielsen, Lensmand p. Stjernholm, Ritmester i Jylland, 410, 671, 780 f.; nævnes 8, 34, 73, 79, 83, 110, 115, 140, 150 f., 167, 179, 187, 212, 217, 223 f., 240, 245, 254, 259, 264, 274 f., 279 f., 285, 349, 356, 395, 404, 414, 421, 423, 427, 429, 439 ff., 446, 471, 473, 497, 513, 535, 537, 556 f., 566, 571, 584, 669 f., 708 f., 712 f., 740, 775, 803 f., 813 f., 847, 849 f., 852, 912 ff., 944, 949, 971. — Jfr. Vibeke 780.
- (Vaaben: 1 Egern), Dorte Godskesdatter, Jakob Skrams, 540. — Just Jørgensen 971. — Kristoffer Jørgensen 971. — Niels Jørgensen 269, 293, 455, 882, 971; jvfr. Anne Sandberg.

- Friis (Vaaben: 3 Agern), Jesper Danielsen, Skibshøvedsmand, 431 f., 509, 721.
 — (Fries, ikke adelig), Kristen Nielsen, Mag., Lektor i Ribe, Præst i V.-Vedsted, 855. — Niels, Løsgænger (Drabssag), 464. — Peder, Skibsløjtnant, 89 f., 873. — Sigfred (Sigvart), Renteskriver, 430, 827, 888, 916. — Tue Pedersen, Præst i Tved, 401.
 Frillestad, Luggude H., 388.
 Fritach, Hans, af Mecklenburg, 840.
 Fritsø, Laurvigens Fogderi, Norge, 786.
 From, Jakob, Fiskemester i Koldinghus Len, 271.
 Frost, Søren Jensen, Borgemester og Tolder i Aarhus, 404.
 Froste Herred og Len 23, 183, 301, 328, 365, 604 f., 742, 751.
 Frostrup Gaard, Kettinge S., Musse H., 150, 242, 515.
 Fruergaard, Hammerum H., 540.
 Frøjk, Gaarde i Maabjærg S., Hjerm H., 308.
 Frølich, Hans, i Rendsborg, 705.
 Frøning(?), Lundenæs Len, 276.
 Frøstrup, V.-Horne H., 773.
 Fuchs, Felix, Rotgieter se Fux.
 Fuglebæk, Østofte S., Fuglse H., 78.
 Fuglevad Mølle, Sokkelunds H., 750.
 Fuglevig, Vissenbjærg S., Odense H., 149.
 Fuglsang, Gaard i Torslev S., Dronninglund H., 484, 644.
 —, Medelstad H., 919.
 Fuglse Herred 78. — Ting 920.
 —, Fuglse H., 78, 344, 515.
 Fuglsebølle, Langeland, 553.
 Fuglslev, Sønder H., Dyrs, 269, 660.
 Fuiren, Henrik d. u., 871; jvfr. Kirsten Pedersdatter. — Jørgen 878.
 Fultofte, Froste H., 762, 864.
 Funck, Johan, Tilsynsmand ved Rosenborg Have, 855.
 Fureby, Børglum H., 926.
 Fusø (Fusøer, Fusøre, nu: Fusager). Gammelstrup S., Fjends H., 845.
 Fusøer 843.
 Futterup Gaard, Nørlem S., Skodborg H., 257.
 Fux (Fuchs), Felix, kgl. Rotgieter, 557, 781.
 Fyen 2, 77, 82 f., 102, 139, 175, 204, 211, 222 f., 262, 265, 286, 324, 380 f., 409, 413, 419, 440, 473, 475, 477, 489, 512 f., 538, 541, 548, 563, 565 f., 591, 607, 609 f., 656, 668 f., 689, 716, 732, 734, 775, 786, 800, 817, 826, 835, 849 f., 855, 910, 958. — Kommissarier 855. — Landsdommer se Klavs Brockenhuus. — Ritmester se Sten Bilde Eriksen.
 — Stift 39 f., 55, 149, 226, 472, 511, 614, 852, 957. — Biskop se Dr. Hans Mikkelsen.
 Fæholt (nu: Fæhallen), Lister Len, 119.
 Færøerne 39, 46–50, 338, 406, 476, 868. — Biskop se Elender, — Fogged se Mads Kristensen. — kapitel 39. — Lagmand se Jon Justinsen.
 Følleslev, Skippinge H., 31.
 Før 317.
 Førslev, Bjærg H., Skaane, 229, 918.
 —, Øde-, Ringsted H., 198.
 Føvling, Malt H., 729, 780.
 Gaarslev, Holmans H., 18, 396.
 Gaas, Kirsten, Erik Kaas's, 215, 674. — Niels († 1623), se Hilleborg Pors.
 Gaaser, Ø.-Hæssing S., Kær H., 231, 275, 299.
 Gabel, Kristoffer, Kammerskriver, 888(?).

- Gabriel Jessen i Bargum 628.
 Gad, Peder, i Ringsted, 976.
 Gadbjerg, Nørvang H., 408.
 Gagern, Melkior von, 239; jvfr. Magdalene Gabrielsdatter Akeleje.
 Gagge, Klavs Holgersen, 10, 76, 136, 199. — Sivert 725.
 Galde, Gude († 1626), 888; jvfr. Helvig Marsvin.
 Gallas, Mathias, kejserlig General, 509.
 Galt, Aksel († 1614), 710. — Jfr. Birgitte 554. — Gjord Akselsen 710. — Gjord Pedersen († 1591), se Regitse Rosenkrantz. — Ingeborg († 1638), ufri Niels Grøns i Borup, 544, 566 f., 688, 710. — Inger Ebbesdatter se Julius de Fey. — Knud 567. — Jfr. Margrete Akselsdatter 710, 870. — Margrete Gjordsdatter, Enke efter Styring Bohl, 689. — Jfr. Regitse 870. — Jfr. Sidsel 554, 566, 940. — Jfr. Sofie 554, 688.
 Galten, Galten H., 715, 731, 975.
 Galtho (Galthoved, Galthød), Tistrup S., Ø.-Horne H., 810.
 Gamborg, Vends H., 5, 29, 87.
 Gandløse, Ølstykke H., 544.
 Gandrup, V.-Hassing S., Kær H., 231.
 Ganer, Bølling H., 676.
 Gans, Aksel, p. Østedgaard, 677. — Frederik, kgl. Enspænder, p. Ødstedgaard, 677.
 Gardie, Jakob de la, Greve til Leckø, 913.
 Garding, Ejdersted, 182.
 Gassum, Nørhald H., 906.
 Gaverslund, Holmans H., 18, 78.
 Gedde, Ove, Lensmand over Eger og Brunlaug Len, 1637 tillige over Tønsberg Len, 24, 37; nævnes 58, 76, 442, 851.
 Geer, Laurents de, Sverrig, 887.
 Geir, Henrik de, Falkefænger hos Prins Frederik af Oranien, 594.
 Geist, Bernt, se Hagen.
 Gellerup, Hammerum H., 272, 618, 803.
 Gelskov, Salling H., 498, 733.
 Gelstoft, Gram S., Frøs H., 35.
 Genestrup, Ousby S., Gyngø H., 214, 880.
 Georgius Vilhelm, Læge, se Jørgen Villumsen.
 Gere, Henrik Aagesen, 105.
 Gerits, Aucke, Skipper, se Gerrits.
 Gerlev Herred 522.
 —, Horns H., Sjælland, 15.
 Germand Jonsen i Bølling, Herredsfoged i Jerlev H., 19.
 Gern Herred, Herredsfoged se Jesper Pedersen.
 Gerringe, Fuglse H., 7, 150, 242, 515.
 Gerrits, Aucke, Skipper, af Medenblik, 321, 323, 672. — Godlof, Skipper, af Medenblik, 323.
 Gersdorff, Kasper, 754. — Kristofer († 1635), Lensmand p. Lønborg Bispegaard, 176. — Peder Kristoffersen 165, 272, 438, 773 f., 937 f.
 Gert Thommesen 521; jvfr. Anne Munk.
 Gertrud Pedersdatter, Dr. Søren Hofmands, 444.
 Geske, Henrik Waldkirchs, i København, 795.
 Gierbermann, Dirik, af Hamburg, 213.
 Gillerup, Halmstad H., 759.
 Gilmour, Thomas, 722 f.
 Ginding Herred 6, 307.
 Gislev, Gudme H., 79, 232.
 Gisli Oddurson († før ¹⁵/₃ 1639), Superintendent i Skålholt Stift, 700.
 Gislum, Gislum H., 619.
 Giver, Aars H., 651, 740.
 Givskov, Nørvang H., 342.

- Gjemsø, Lister H., 32, 829.
 Gjelsing, Skads H., 974.
 Gjessinggaard, Nørhald H., 142.
 Gjessingholm (nu: Løvenholm), Sønderhald H., 142.
 — (Gjessing) Birk 139, 142, 522.
 Gjesteleve, Vinding H., 800.
 Gjesten, Andst H., 974.
 Gjord Pedersen, Præst i Horsens, 537 f., 571.
 Gjorslev, Stevns H., 956.
 Gjøre, Jfr. Anne 320. — Eskil 94 f., 962. — Falk Falksen 527, 566, 889, 931; jvfr. Helvig Brahe. — Falk Henriksen 82, 124, 153, 463, 596, 642, 733, 889, 915, 963. — Falk Mogensen († 1623), 153. — Ide, Jens Juels, 356, 803, 810. — Jfr. Inger († 1638), 126, 137, 152, 463, 566. — Jesper Mogensen, se Johanne Sinklar. — Kristoffer, Lensmand i Lister, Nedenæs og Mandals Len, 51, 137, 152 f., 175, 407, 413, 463, 566, 830 f., 899 f., 934. — Margrete, († før $\frac{21}{5}$ 1637), Jørgen Høgs, 153. — Mogens († 1615), 153. — Otte 836, 948. —
 Gladsakse, Jerrestad H., 879 f. — Gaard 214.
 Glasbjærg, Tørrild H., 498.
 Glauchau i Sachsen 21.
 Glenstrup, Nørhald H., 624.
 Glimminge, Bjærg H., Skaane, 641.
 —, Luggude H., 119.
 —, Ø., Ingelstad H., 310.
 Glob, Kristen Lavridsen († 1633), Mag., Præst i Køge, 874. — Maren Kristensdatter, i Roskilde, 874; jvfr. Johan Frederik.
 Glosunde, Lollands Sdr. H., 7, 801.
 Glostrup, Niels Simonsen († 1639), Mag., Biskop i Oslo, (609).
 Glostrup, Smørum H., 277.
 Glud, Søren Nielsen, Præst i Midelfart, 232.
 Glud, Bjærg H., Jylland, 427.
 Glumslev, Rønnebergs H., 388.
 Glumsø, Tybjærg H., 15, 113, 510, 516, 657, 836.
 Glücksborg (Lyksborg) Slot i Glückstadt, 303, 342, 541, 572, 706.
 Glückstadt Fæstning 98, 172, 186, 196, 208, 330, 404, 434, 451, 524, 531, 535, 539, 546 f., 558, 625, 708, 712, 721, 812, 871, 873, 876 f., 887, 894. — Tolder se Søren Terkelsen. — Tøjmester se Villads Kristensen. — Borgere 180, 186, 196, 218, 303, 418, 451, 546, 707, 723, 887. — D a t.: 180—220, 227, 342—48, 405—30, 442—61, 465 f., 470, 501, 507 ff., 511—22, 527, 531, 538—65, 598, 704—09, 869—901.
 Glænø, V. Flakkebjærg H., 113.
 Glæsborg, Nørre H., Dyrs, 826 f.
 Gordon, Johan, dansk Agent i Danzig, 543.
 Gottlieb, Georg, Militærperson, 665.
 Gottorp Slot 357, 915.
 Graa, Kristoffer, Raadmand i Slagelse, 240.
 Grabow, Joakim († 1634 $\frac{15}{11}$), 755; jvfr. Maren Stensen. — Kjøn Joakim, Skibskaptejn, Admiral, 101, 303, 339, 556, 730, 822.
 Gram, Frøs H., 35, 663.
 Gran, Johan, Visitør i Bergen, 1637 Skibskaptejn, 203, 205.
 Grandløse, Merløse H., 544.
 Gregers Hansen, p. Koldinghus Slot, 714 f. — Jepsen i Aarre 167. — Ottesen († 1636), Borgemester i Kolding, 194.
 Greifswald 270. — Professor se Dr. Bartholdus Krakowitz.
 Gren, N.-, N. Horne H., 589 f.
 Grenaa 222, 389(?), 439, 547, 849, 910.
 Grene, Slavs H., 310.
 Gretten, Johan, fra Lübeck, 193, 207.

- Grettrup, Nørre H., Salling, 360, 645.
 Greve, Hans, Skipper, af Lübeck, 711.
 Grevensvænge, Hammer H., 288, 464.
 Grevlunde, Hvideby S., Albo H., 163, 641.
 Grib, Gertrud, g. m. Lars Wivallius, skilt 1630, 358, 564. — Ulf 358; jvfr. Margrete Daa.
 Griis, Arild († 1633), 734, 738, 979; jvfr. Kirsten Krabbe. — Jfr. Karen 734. — Vibeke, Peder Munds, 80, 315, 436, 679, 863 f., 883 f., 891, 937.
 Grimstrup, Skads H., 729.
 Grindsted, Slavs H., 378, 664, 799.
 Groeningen, Nederlandene, 853.
 Groest, Vrads H., 377.
 Grotjohan, Klavs, 709.
 Grove, Jens Pedersen († 1639), i Helsingør, Fyrforvalter, 485, 806, 908. — Peder Jensen, i Helsingør, Fyrforvalter, 485 f., 908 f.
 Grubbe, Jfr. Anne, 52, 258, 330, 357, 583, 914. — Jfr. Edel Knudsdatter, g. 1637 m. Iver Mogensen Krabbe, 10, (117). — Else Sivertsdatter († 1631), Jokum Becks, 215, 671. — Erik Lavridsen, Lensmand p. Aarhusgaard, nævnes 73, 79, 82, 110, 116, 124, 129 f., 140, 182, 213, 240, 254, 269, 276, 283, 293, 296 f., 335, 350, 360, 367, 395, 401 f., 404 f., 521 f., 537, 571 f., 584, 618, 622, 624, 631, 647, 660, 670, 681, 712 f., 715, 730, 748, 774, 814, 826, 866 f., 882, 903, 936, 970, 978. — Erik Pedersen († 1631), Kaptejn, 52, 258 f., 330, 357. — Helle († 1637), Laurids Skinkels, 446. — Jakob Knudsen 417, 493, 523, 568, 776. — Jakob Lavridsen 104, 257, 337, 926. — Jørgen, nævnes 255, 357, 541, 567, 790, 917 f. — Karen, g. m. 1) Herluf Daa, 2) Vincents Bilde, 258 f., 399, 490, 786. — Knud († 1632), se Sidsel Sparre. — Lavrids, Lensmand paa Aalholm og Halsted Kloster, 400, 597. — Mette, Aksel Eriksen Rosenkrantz's, 878, (879). — Regitse, Aleksander Raab v. Pappenheims, 35, 169. — Sidsel Knudsdatter, Aksel Ugerups, 10. — Sivert († 1636), 127, 215, 387, 558, 671, 859 f.
 Grubbe (af svensk Adel, af Ætten Stjernfelt), Lars (Lavrids), Understatholder i Stockholm, 649.
 Grundfør, V.-Lisbjerg H., 292.
 Grynemand, Jacobus, tysk Præst. 717.
 Grünewont, Jakob, 722.
 Grækenland 329, 516, 848.
 Græshave, Lollands Sdr. H., 801.
 Grøf, Øfjords Syssel p. Island, 300.
 Grølsted, Gern H., 530.
 Grøn (ikke adelig), Niels, i Borup, 554, 566; jvfr. Ingeborg Galt. — Peder Lassen, Præst i Nøvling og Sinding, 405, 684.
 Grønbeck, Ole Andersen, Præst i Tem, 661.
 Grønland 819.
 Grønnevald (Grønnevold), Jakob, Translatør i Helsingør, 781.
 Grøtlingbo (Grøttingbo) p. Gulland 752.
 Gualev, Villands H., 216, 292, 480, 880.
 Gudenaæn 21, 648.
 Gudmand Olsen, Skorstensfejer i København, Kronborg og Frederiksborg, 834.
 Gudme Herred 496.
 Gudmund Jonsson, Præst til Hjaltestad, Norder-Mule Syssel p. Island, 111.
 Gudmundtorp, Froste H., 23, 137, 310.
 Guldager, Skads H., 729.
 Guldbjærg, Skovby H., 625.

- Guliberto, Josepho de, Saarlæge i København, 178.
- Gulland 16, 58, 105, 112, 121, 184, 214, 222 f., 225 f., 309, 312 f., 318, 325, 334, 372, 424, 440, 442, 473, 511, 608, 610 f., 685, 707, 720, 742, 782, 784, 788, 849 f., 873, 898, 942 f. — Landsting 121.
- Slot og Len se Visborg.
- Stift 852. — Superintendent se Stafrofski.
- Gummerup, Froste H., 366.
- Gunde Jensen, Kannik i Lund, 271, 303. — Kristensen i Aars 451. — Lavridsen i Halmstad H.(?), 742; jvfr. Johanne Svendsdatter.
- Gunder Pedersen i Barstrup 222.
- Gunderslevholm, Ø. Flakkebjærg H., 413.
- Gunderstedgaard, Slet H., 911.
- Gunderup, Favraas H., 945.
- , Fleskum H., 678.
- , Onsild H., 430.
- Gundestrup, Flenninge S., Luggude H., 127.
- Gunter, Kaptejn, 550.
- Gurreby (Gyreby), Lollands Sdr. H., 7, 194, 801.
- Gustaf Adolf, Hertug af Mecklenburg, 86.
- Gusterød, Gaard i Høgs H., 808.
- Gutfeldt, Salomon, Mag., Kongens Kirurg, 190.
- Guttke, Jokum, af Itzehoe, 869.
- Gyldenløve, Christian Ulrik, Christian IV's Søn, 1637 Hofmarskal, 8, 97, 433, 704. — Hans Ulrik, Christian IV's Søn, Kongens Kammerjunker, 101, 277, 287, 332, 414 f., 562, 688. — Ulrik Christian, Christian IV's Søn, 66 f., 100, 204, 248, 251, 284, 432, 479, 575, 577, 589, 615, 627, 704.
- Gyldenstjerne, Aksel († 1637), se Kristense Lindenov. — Anne, Frederik Markdanners, 925. — Arild, Hofjunker, 124. — Hannibal († 1608), 237; jvfr. Helvig Kaas. — Jfr. Helvig 77 f., 587 f. — Henrik Prebensen, Lensmand p. Varberg († 1637), 432, 450 f., 725; nævnes 72, 94, 96, 104, 163, 183, 602 f., 649, 841, 883 f., 957. — Karen Henriksdatter, Godske Lindenovs, 278, 414. — Karen Knudsdatter († 1628), Tage Thott Ottensens, 124. — Knud Akselsen († 1636), Lensmand paa Hald, 83, 106, 124, 140 f., 151, 183, 623, 638, 859, 936. — Knud Prebensen († 1638), 112, 450, 731. — Laxmand 417, 445, 494, 528, 568, 588. — Lisbet († 1638), Oluf Rosensparres, 325. — Mogens Mogensen (d. æ., † 1639), Lensmand p. Varberg Slot, 576, 929; jvfr. Sofie Rantzau. — Mogens Mogensen (d. y.), 179, 929. — Niels Henriksen, 77 f., 587 f. — Pernille († 1622), Jakob Rosenkrantz's, 220. — Predbjørn († 1616), 765.
- Gyngø Herred 13, 37, 751.
- Günther, Frederik, Tyske Kancellis Forvalter, 755.
- Gyreby se Gurreby.
- Gyrsting, Jakob Jensen, Mag., Præst i Korsør, 54, 62, 146.
- Gytt, Johan von, fra Amsterdam, 894.
- Gærs Herred 732.
- Gørding, Gørding H., 728.
- Gørvel Jens Jensens (i København?) 536. — Kristensdatter, g. m. Jens Jensen, Hospitalsforstander i Vartov, 62.
- Gøteborg 348, 723. — Borgere 674.
- Gøttrup, V.-Han H., 201.
- Haag, Nederlandene. Resident se Tancke.
- Haagen, Hertug, se Haakon Magnus-

- søn. — Jonsen, Fange, fra Sverrig, 658.
 Haakon Magnussøn, Hertug i Norge, 46.
 Haals Bro, Gunderup S., Fleskum H., 621.
 Haarby, Baag H., 570, 587, 616.
 —, Haldum S., Sabro H.(?), 433.
 Haarslev, Skovby H., 253, 865.
 Haaslev, Gaard i Fjelkinge, Villands H., 292.
 Hadbjærg, Galten H., 715, 732.
 Haderslev, Hans Nielsen (Gældssag), 856. — Jens, Oberst, 876.
 Haderslev 245 f., 265, 274 f., 279 f., 296, 331, 420, 537, 561, 572, 708, 712. — Borgere 80, 289, 308, 315, 351, 712, 862. — Hospital 351. — D a t.: 227, 245—284, 286—327, 336, 371, 395, 561, 565—678, 710—15, 720, 828, 953—77.
 — Herred 582.
 Haderslevhus Slot og Len 35, 278, 358, 405, 506 ff., 537, 565, 673, 704, 710, 720, 829, 855, 886, 916, 919 f., 926, 932 f. — Husfoged se Jørgen Hansen. — Salpetersyder se Aage Andersen. — Slotsskriver se Klavs Knudsen. — Ladegaard 278.
 Haderup, Lysgaard H., 167.
 Hads Herred 395. — Herredsfoged se Just Eriksen. — Skovrider se Søren Jensen.
 Hageløse Ladegaard, Skyts H., 505, 593.
 Hagen, Henrik von, 196, 597. — Ulrik von, i Sorø Skole, 597. — gennant von Geist, Bernt, Oberst, 442, 853, 859.
 Hagenskov Slot og Len 58, 80, 82, (213), 238 f., 419, 519, 616, 673, 800, 817, 919. — Skriver se Bertel Jensen.
 Hald Herredsting 522.
 Hald Slot og Len 83, 106 f., 140, 179, 183, 205, 236, 342, 350, 393, 419, 446, 535 f., 575, 727, 731, 803, 845, 927, 936, 944, 969.
 Halland 5, 170, 223, 409, 440, 495, 563, 611, 718, 742, 776, 835, 849 f., 898. — Fossebroen 495.
 — Landsting. Landstingsskriveri 796.
 — Landsdommer se Knud Gabrielsen Akeleje.
 Halland, Nørre-, 925.
 Hallelev, Sønderup S., Slagelse H., 65.
 Hallenslev, Løve H., 315.
 Halling, Hads H., 145.
 Hallund, Dronninglund H., 326, 483.
 Halmstad 383 f., 465, 732 f. — Borgere 118, 732 829 f.
 —, Luggude H., 491.
 — Gaard (Fæstning) og Len 7 f., 109, 170, 183, 198 f., 222, 282, 301, 325, 331, 381—84, 399, 405, 419, 439, 445, 494, 592, 603—06, 610, 736, 742, 796, 816, 829, 849, 881, 902, 939, 964, 978. — Vagtmester se Gregorius Zigeler. — Kirken 383. — Proviandhuset 383. — Tøjhuset 383.
 Hals, Kær H., 597 f.
 — Birk 53.
 Halsted Sogn, Lollands Nørre H., 7, 567, 809.
 — Kloster og Len 7, 55, 150, 301, 516, 597, 605, 809.
 Hambroch, Jakob, i Hamburg, 458 f.
 Hamburg 74, 92, 98, 172, 186, 290, 294, 454 f., 531, 712, 885. — Kongens Faktor se Albert Baltser Bernts. — Borgere 80, 171, 180 ff., 188, 207, 213, 230, 454, 531 f., 550, 555, 557, 673, 712, 730, 817, 840, 928, 932 f., 968.
 Hamilton, Hugo, Oberst i svensk Tjeneste, 672.
 Hammenhøg, Ingelstad H., 310.

Hammer, Jørgen Hansen († 1626), Kapellan ved Vor Frue Kirke i Kalundborg, 22; jvfr. Johanne. — Lavrids, i København, 213, 536.

Hammer, Hammer H., 82.

—, Kær H., 646.

—, Store, Skyts H., 303.

Hammers Lade, Noseby S., Villands H., 14.

Hammergaard, Vrads H., 949.

Hammershus Slot og Len 156 f., 162, 565, 879. — D a t.: 725. — Jvfr. Bornholm.

Hams, Didrik von, i Korsør, 761.

Hamsfort (Amersfort), Kornelius von der, Apoteker i Odense, 16, 45 f., 52. — Magdalene von der, Dr. Hieronymus Tenners Enke († efter 1631), (45).

Han Herred 821.

Handermelle, Musse H., 150, 242, 515 f.

Hanerau, Holsten, 373.

Hanning, Bølling H., 466.

Hannæs, V. Han H., 56, 803.

Hans, Konge, 307.

— († 1602), Hertug, Christian IVs Broder, 102, 284.

—, Brøndmester i Helsingør, 861. — Kok i Køge 901. — Andersen, Møller i Vejle, 407. — Arnoldisen († 1637), Præst i Helsingborg, 498; jvfr. Kirstine Knudsdatter. — Bertelsen i Tjustrup 65. — Boisen, Hofmønsterkriver, 169, 428, 756. — Borkardsen, Dr. theol., Biskop i Ribe, 620; nævnes 131, 184, 226, 266, 292, 313, 327, 348, 358, 378, 406 f., 442, 473, 511, 560, 601, 609, 612, 621, 687, 705, 729, 745, 852, 957, 974, 977; jvfr. Karen Nielsdatter Bager. — Børgesen i Glumso 836. — Fidtsen, i Sorø Skole, 488. — Goresen, Ladefoged p. Vestervig, 102. — Haagensen i Køben-

havn 674. — Hansen, Mag., Præst ved Viborg Domkirke, se v. Echten. — Hansen i Erritsø 327. — Hansen i Hallenslev 315. — Hansen i Tudse 922. — Hermansen, Slagter i København, 37; jvfr. Maren Henriksdatter. — Jakobsen, Præst i Haraldsted, 972. — Jakobsen, Oluf Parsbergs Foged, 941. — Jakobsen i Bargum 628. — Jensen, Præst i Vallensved, se Marrit. — Jensen, Livkarl hos Prins Christian (V), 1638 Slotsfoged p. Kronborg Slot, 406. — Jensen, Herredsfoged i Elbo Herred, 177. — Jensen, Tilsynsmand ved Vognhuset p. Frederiksborg Slot, 347. — Jensen i Horsens 708 f. — Jensen i Kristianshavn 858. — Jensen i Slagelse (Drabssag) 30. — Jensen i Bjerup 65. — Jensen i Haraldsted 35. — Jensen i Naaby 823. — Jensen i Nordrup 65. — Jespersen († 1639), Præst i Guldbjærg og Sandager, 625; jvfr. Margrete Dinesdatter. — Jonsen i Uterslev 298. — Jørgensen, Mag., Sognepræst i Ronneby, 12. — Jørgensen i Agernæs 87 f. — Klavsen, Kapellan i Taarnby, se Jæger. — Klavsen, Foged p. Hasmark, 237, 460 f. — Klavsen i Rendsborg 705. — Knudsen, Skibskaptejn, 901. — Knudsen i Ribe 216 f. — Kristensen i Ribe 9. — Kristensen i Agernæs 87 f. — Kristoffersen, se Christophorus. — Lassen i Hillerød 23. — Lavridsen, Præst i Odder, 438. — Lavridsen paa Aabo 116. — Lavridsen i Bergen 898. — Lavridsen i Hvalinge 99. — Lavridsen i Mariæboholms Mølle 291; jvfr. Inger Eriksdatter. — Lavridsen i Ravnsby 418. — Mandixen i København 716, 868, 875. — Mikk-

sen, Dr., Biskop i Fyens Stift, nævnes 5, 40, 42, 70, 81, 87, 128, 149, 188, 208, 249, 257, 342, 406, 496, 506, 511, 559, 583, 601, 609, 612, 625, 635, 705, 753, 817, 824, 844, 852, 881, 946, 957. — Mikkelsen, Præst i Favraas, 169. — Mikkelsen, Præst i Longelse og Fuglsebølle, 553. — Mikkelsen, i Sorø Skole, 1. — Mikkelsen, i Roskilde Hospital, 156. — Mikkelsen i Skærup 392. — Mortensen, Præst i Hyllinge, se Kolding. — Mortensen i Grindsted 799. — Mortensen i Sønderup 65. — Nielsen, Borgemester i Odense, 256, 312, 437, 589, 651, 658 f., 893. — Nielsen, Præst i Kristianstad, se Thollosius. — Nielsen, Tolder i Sæby, 142 f. — Nielsen i Haderslev 862. — Nielsen paa Vejbjærggaard 38. — Nielsen se Haderslev. — Nikkelsen, Borgemester i København, 755. — Nilaus, i Aalborg, se Maren. — Nissen (sorte) i Bøvling Len (Mordsag) 867. — Olsen i Torpe 726. — Olufsen i Kirkerup 64. — Olufsen i Stevns H. 956. — Ottesen, Kannik i Lund, 314, 545. — Pallesen i Sellerup, Strandfoged i Holmans H., 19 f. — Pedersen, Præst til Trøstrup og Ueberud, se Holmhauge. — Pedersen i Helsingør, Skriver p. Kronborg, 924 f. — Pedersen, Borgemester i Laholm, 66. — Pedersen, Raadmand i Odense, 186. — Pedersen, Holger Rosenkrantz (Jørgensen)s Foged paa Pederstrup, 192. — Pedersen i København se Allerup. — Pedersen i Helsingborg 875. — Pedersen, Skibstømmermand, i Kolding, 118. — Pedersen i Laholm 559. — Pedersen i Esholte 64 f. — Pedersen i Ka-

rup 6. — Pedersen, gamle, i Tyvkær, 402. — Pedersen, unge, i Tyvkær, 402. — Povlsen, Raadmand i Helsingør, 329. — Povlsen i Bargum 628. — Povlsen, Fange paa Bremerholm, 885. — Rasmussen i Stjernholms Len 151. — Rasmussen i Egerup 53. — Rasmussen i Endrup Skov 35. — Petersen, Major, 549. — Rickersen, Borgemester i Svendborg, Stiftsskriver i Nyborg Len, 40, 56. — Samuelsen, Præst ved Domkirken i Bergen, 62. — Staphensen (Stephanus † 1625), Forstander for Sorø lærde Skole, 290; jvfr. Sidsel S. . . . .datter. — Stolpesen af Slusaas 135, 758. — Svendsen, Skibstømmermand, i Halmstad, 118. — Svendsen i Randers 731. — Sørensen, Præst i Ølgod, 960 f. — Sørensen, Tolder og Borgemester i Aalborg, 600, 625, (678), 885, 924. — Sørensen i Malmø 453 f. — Thommesen i Bredstrup 415 f. — Thommissøn, Salmédigter, 832. — Thomsen, Byfoged og Tolder i Sæby, 142 f. — Ulrik, Smed paa Bremerholm, 790. — Villumsen i Odense 312.

Hansted, Hillerslev H., 115.

—, Vor H., 408, 730.

— Hovedgaard, Vor H., 730.

Hanstholm 115.

Haraldskær (Harritskær), Tørrild H., 130 f., 195, 367, 886.

Haraldsted (Harrested), Ringsted H., 35, 41, 480, 680, 783, 950 f., 972.

Harboe, Jens, Kongens Sanger, 28, 431 f. — Mads Kristensen, Præst i Hejnsvig og Grindsted, 378, 664, 799.

Harbou, Edel, Kristoffer Lykkes, 913. — Jens Mogensen († 1635), 272, 709; jvfr. Birgitte Bilde. — Peder, Skibskaptejn, 978.

- Hardenberg, Kirsten, Aksel Brahes, 523.
 Harlev, Framlev H., 644.
 Harmens, Antje, Herman Geertsens Enke, i Amsterdam, 426.
 Harrenæs(?), Fuglse H., 515.
 Harrested, Ø. Flakkebjerg H., 585.
 — Se Haraldsted.
 Harrestrup, Smørum H., 841.
 Harrie, Store, Harjagers H., 243, 924.
 Harrantsær se Haraldskær.
 Harsing, Anders, Herredsfoged i Bjærg H., Fyen, 204.
 Harstal, Hans Vilhelm v., 707.
 Hartvig Andersen, Tolder i Ystad, 457.
 Hasebart (Hasenbart), Jakob, Dr., 194; jvfr. Kirsten Paaske. — Torben († 1636), Mag., Præst i Lund, 489; jvfr. Mette Markusdatter. — Wichmand, Mag., Præst ved St. Hans Kirke i Odense, 1639 ved Vor Frue Kirke i København, 824.
 Hasenharte, Hans, se Ane Brings.
 Hasle paa Bornholm 725 f., 889. — Borgemester se Sander Pedersen. — Borgere 163 f., 725, 889, 903. — Damlykken 725. — Jens Lofts Lykkegærde 725. — Peder Klinges Lykkegærde 725.
 —, Hasle H., 821.
 —Boserup, Vemmenhøgs H., 769.
 Haslev, Høgs H., 216, 480, 830.
 —, Ringsted H., 234, 615.
 Hasmark, Lunde H., 460. — Foged se Hans Klavsen.
 Hasselholdt, Sal S., Ginding H., 155.
 Hasselt 389.
 Hasselund (nu: Häslunde), Luggude H., 616.
 Hassens (Hasnæs) Birk, Mols H., 269, 660.
 Hassing, V.-, Kær H., 231, 275, 299. — Ø., 299, 810.
 Hatting Herred 187.
 —, Hatting H., 414.
 Hatzfeld-Wildenberg, Marie Margrete von, Movrids Podebusks, 448.
 Haumand, Hans, se Hofmand.
 Havbro, Aars H., 562, 580, 626, 647.
 Havbrogaard, Aars H., 521.
 Havbølle, Langeland, 138, 496.
 Havdrup, Tune H., 242, 515.
 Have Mølle, Ringsted H., 968.
 Havemand, Hans, se Hoffmand.
 Haveskov p. Langeland(?) 733.
 Havgaard, Utterslev S., Lollands Nørre H., 298.
 — (Hofgaard), Bjerregrav S., Rinds H., 168, 250.
 Havgaardene (Hovgaard), Jordløse S., Skippinge H.(?), Sorø Len, 434.
 Havlø(?), Medelstad H., 919.
 Havnelev, Stevns H., 161, 242, 513, 768.
 Havreballe Gaarde, Fabjærg S., Skodborg H., 257.
 Havreballegaards Len se Aarhusgaard.
 Havrebjærg, Løve H., 2, 31, 65.
 Havrelykke, Fuglse H., 567, 752.
 Havris, Løvel S., Nørlyng H., 878.
 Havrum, Hovlbjærg H., 124, 275.
 Haye Eriksen, Skipper, af Hinlopen, 322.
 Hayes, Boldevin, Skipper, af Hinlopen, 321, 323, 672. — Romke, Skipper, af Koudum, 323.
 Hedeaa, Aasted S., Horns H., Jylland, 814.
 Heden, Elling S., Horns H., Jylland, 813.
 Hedensted, Hatting H., 272.
 Hedvig, f. af Braunschweig-Lüneburg, Hertuginde til Stettin, Pomern, 347, 460, 681.
 Hegelund, Anders, Mag., 132.

- Heggenæs (Hegned), Froste H., 762, 864.
- Heiligenhafen 364.
- Heimerslef se Hjermitslev.
- Heinemark, Jonas, Tolder i København, 463.
- Heinge, Løvestad S., Færs H., 23(?), 24. Jvfr. Heninge.
- Hejninge, Slagelse H., 44.
- Hejnsvig, Slavs H., 378, 664, 799.
- Helbore se Heltborg.
- Helderup Skov, Aarhusgaards Len, 116.
- Helge Jakobsen, Skibstømmermand, i Tønsberg, 118.
- Helgelands Len 851.
- Helgenæs, Mols H., 154.
— Birk 154.
- Hellegaard, Varberg Len, 726.
- Hellekande, Anders, Tolder i Trondhjem, 322. — Rasmus Jensen, i København, 161, 212, 283, 533, 902 f., 944.
- Hellested, Fuglse H., 387.
- Helnekirke Gaard og Len 183, 301, 334, 742, 784, 868.
- Helsingborg 264, 547, 573, 820. — Borgere 4, 76, 135, 498, 682, 875. — Byting 136. — Skibsbro 682. — Skole 135. — D a t.: 14.
- Slot og Len 5, 59, 127, 170, 242, 301, 405, 419, 575, 592, 604 f., 616, 656, 683, 742, 798, 816, 823, 904.
- Helsingør 28, 117 f., 154, 181, 193, 222, 264, 298, 485, 501, 547, 573 f., 592, 723, 767, 774, 786, 798, 839, 842, 846, 898, 904. — Apoteker se Jakob Hogenwald. — Borgemestre se Jens Block(?), Klavs Busk(?), Hans Kierurt. — Byfoged 207, 898; se ogsaa Jørgen Baltersen. — Raadmænd se Klavs Busk, Hans Povlsen, Iver Pedersen, Lavrids Kristensen, Peder Svendsen, Thomas Jakobsen. — Tolder, Toldskrive se Øresund. — Borgere 21, 30, 109, 117, 134, 154, 181, 186, 207, 278, 288, 329, 421, 423, 425, 460, 462 f., 468, 485, 522, 569, 573 f., 582, 667, 678, 719, 723, 729 f., 755, 761, 781, 806, 846, 860, 875, 898, 908, 924, 934. — Nederlandsk Resident se Karl von Krakow. — Apotek 134. — Hospital 798 f. — Mariekirken (21).
- Helst, Julian von der, af Amsterdam, 894.
- Heltborg (Helbore), Refs H., 803.
- Hem, Onsild H., 912 f. — Lund 913.
- Hemmed, Nørre H., Dyrs, 89.
- Hemmet, Iver Iversen, Dr., Biskop i Ribe († 1629), 324; jvfr. Karen Baggesen.
- Hemmet, N.-Horne H., 719.
- Heninge, Munckerup S., Froste H., 23(?); jvfr. Heinge.
- Henne, V.-Horne H., 729.
- Hennegaard, V.-Horne H., 263.
- Henning Jespersen i Terslev 972. — — Knudsen, Byfoged i Næstved, 777, 932.
- Hennings, Simon, Mag., Andenpræst ved St. Petri Kirke i København, 863.
- Henrik Kok fra Lund 901. — Aagesen se Gere. — Eriksen, Mag., Rektor i Odense, se Pontoppidan. — Henningsen, Tjener i Laboratoriet ved Rosenborg, 852. — Henriksen, Præst i Nørup og Randbøl, se Mariboe. — Henriksen, i Sorø Skole, 489. — Jespersen se Mylting. — Mikkelsen, Provst i Haderslev, se Tisdorph. — Nielsen i Roskilde, se Johanne. — Terkildsen i Odense 45. — Thommesen af Odense 894 f. — Thommesen 868.
- Herings, Heitte, Skipper, af Hinlopen, 323.

- Herlev, Lyng-Frederiksborg H., 353.
 Herluftlille, Tybjerg H., 372.
 Herluftmagle, Tybjerg H., 448, 615, 864.
 Herluftsholms Skole. Birketing 822.
 Herman i Nøderup 457, 563 f. — Florisen, Skipper, 768. — Geertsen i Amsterdam 426; jvfr. Antje Harmens. — Hansen i Horsens 537 f., 571. — Hybertsen i Lund 848. — Jensen i Bølling 629. — Turesen i København 674.
 Herredskirke, Lollands Nørre H., 7.
 Herredslevkær, Brønderslev S., Børglum H., 646.
 Herridsvad Kloster og Len 59, 188, 209 f., 260, 332, 616, 716, 808, 823, 904.
 Herritskær se Haraldskær.
 Herslev, Rønneberg H., 16, 388.
 Herup, Vandfuld H., 257, 337.
 Hesehou(?), se Hesselhoved.
 Heslunde, Luggude H., 743, 798.
 Hess, Markus, Skibskaptejn, 776.
 Hessel Hovedgaard, Sønder H. Dyrs, 617.
 Hesselaa, Vrads H., 282.
 Hesselhoved (Hesehou?), Tistrup S., Ø.-Horne H., 216, 810.
 Hesseljord, Feldballe S., Sønder H., Dyrs, 130.
 Hesselund, Grove S., Gining H., 6.
 Hesselmed, V.-Horne H., 810.
 Hestbæk, Nørre H., Salling, 360, 645.
 Hestved, Gyng H., 880.
 Hetland se Shetlandsøerne.
 Heune, Johan, Dr., i Vordingborg, 261.
 Hialsløf se Hjorslev.
 Hids Herred. Skovrider se Bjørn Sørensen.
 Hieds, Veggerby S., Hornum H., 250.
 Hierta, Torsten, 979.
 Hillerslev, Hillerslev H., 624.
 Hillerslev, Salling H., 498 f.
 Hillerød 251, 818. — Borgere 23, 468, 557, 569. — (Frederiksborg) Skole 557, 793. — Jvfr. Frederiksborg Slot.
 Hillested, Fuglse H., 444.
 Hillestolpe, Fuglse H., 643.
 Hillestrup (nu: Hillestolpe), Fuglse H., 482.
 Himle Herred 10. — Herredsfoged se Jens Jensen.
 Himmelev, Sømme H., 823.
 Hind Herred 765.
 Hindsgavl Slot og Len 58, 82, 239, 389, 419, 764, 881, 907 f., 919.
 Hindsholm, Niels Jakobsen, Præst i Vigerslev, 808.
 Hinlopen, Nederlandene, 321 ff., 672.
 Hinns Mølle, liden, Albo H., 214.
 Hitland se Shetlandsøerne.
 Hjadstrup, Lund H., 68, 479.
 Hjardemaal, Hillerslev H., 56. — Klit se Skiverklit.
 Hjarup, Andst H., 958, 961, 973.
 Hjeds, Hornum H., 168, 651.
 Hjelm, Musse H., 802, 839.
 Hjelmstrup, Egtved S., Jerlev H., 200.
 Hjelmgaard, Ginding H., 391.
 Hjelmlev Herred 581.
 Hjelmshø Hovedgaard, Tybjerg H., 78.
 Hjembæk, Tudse H., 147.
 Hjermitslev, V.-, Hvetbo H., 438, 484, 573, 802.
 Hjermitslev (Ø.-) (Heimerslef), Børglum H., 233.
 Hjermitslevgaard, Børglum H., 646.
 Hjernerup, Bjærg H., Skaane, 222, 229, 641, 918.
 Hjerting, Guldager S., Skads H., 282.
 Hjerup, Baag H., 616.
 Hjordsø se Jordø.
 Hjorslev, Lunde H., 68, 479.
 Hjort, Jakob Hansen, Præst i Sletager, 925.

- Hjortkær, Vandfuld H., 257, 337.
 Hjulebjærg, Glimager S., Gyng H., 214, 336.
 Hjulhammar, Nils Staffansson, 979.
 Hjørødø se Jordø.
 Hjørring 547, 910.
 Ho, V.-Horne H., 729.
 Hobro 547. — Borgere 394.
 Hoby, Oxie H., 310.
 Hodsager, Ginding H., 391.
 Hoestved se Horstved.
 Hoff, Johan, Ingeniør i Kristianspris, 57, 120. — Simon Andersen († 1622), Præst i Vigerslev og Veflinge, 127; jvfr. Maren.
 Hofgaard se Havgaard.
 Hofmand (Haumand, Havemand, Hovmand), Hans, ostindisk Kompagnis Forvalter, 266, 330, 386, 509, 696, 837, 875. — Søren, Dr., 444; jvfr. Gertrud Pedersdatter.
 Hogenfyen, Hogenfyl, se Hohenfinow.
 Hogenreist, Steffen, af Rostock, 197.
 Hogenwald (Hogeveld), Daniel, Mag., Kongens Kirurg, 190 f. — Jakob, Apoteker i Helsingør, 134.
 Hohenfinow (Hogenfyen, Hogenfyl), Brandenburg, 387, 963.
 Hohenwestedt, Holsten, 553.
 Holbeck, Jokum, Svinenider p. Sjælland, 766.
 Holbæk 184, 222, 264, 547, 592, 849. — Borgere 90, 544, 831. — Slot og Len 55, 82, 133, 159, 419, 800, 861.
 Holck (af Adel), Ejler 759, 808; nævnes 3, 127, 135, 157, 429, 492, 528, 533, 568, 576, 649, 807, 841, 930. — Henrik Ditlevsen († $\frac{30}{8}$ 1633), Rigsgreve 133, 436; jvfr. Hilleborg Krause. — Kristen Jespersen, Lensmand p. Silkeborg Slot, 8; nævnes 6, 9, 83, 88, 107, 126, 139, 141, 168, 213, 236 f., 254, 272, 276, 293 f., 308, 325, 327, 376 f., 397, 402 f., 446, 508, 530, 535 f., 638 f., 661, 680, 751, 941, 944, 964. — Kristian Kristensen, Kancellisekretær, 180.
 Holck (ikke adelig), Jørgen, V.- og Ø.-Skerninge, 893.
 Holevad, Baag H., 347.
 Holland se Nederlandene.
 Hollufgaard, Aasum H., 675.
 Hollænderbyen se St. Magleby.
 Holmans Herred 271, 593. — Skovrider se Hans Ranulf. — Strandfoged se Hans Pallesen.
 Holme, Ning H., 293.
 Holmen, Elling S., Horns H., Jylland, 813.
 Holmene, Torup og Lil Sogne, V. Han H., 269.
 Holmhauge, Hans Pedersen, Præst til Trøstrup og Ubberud, 257.
 Holmhof, kgl. Ladegaard p. Øsel, 199, 465, 658.
 Holsegaard, Vends H., 799.
 Holst, Hans Adersen, Kaptejn i Varberg Len, 762, 925. — Hans, Vognmand i Næstved, 922. — Henning 922. — Herman, Tolder i Øresund, 430, 464, 540—43, 711, 730, 846, 854, 863. — Klavs, Skibskaptejn, 619. — Niels Olsen, Forpagter af Hørsholm, Fiskemester i Kronborg Len, 44, 820. — Povl, Møller i Søndermølle, 529.
 Holstebro 264, 308, 547, 910. — Raadmand se Kristen Lassen Solgaard. — Borgere 219, 308, 377, 554.
 Holsted, Malt H., 729.
 Holsten, Hertugdømme, 51, 60, 189, 217 f., 260, 264 f., 279, 309, 313, 337, 346, 365, 373, 410 f., 445, 478, 512 f., 534 f., 563, 566, 631, (649), 665, (668), 669, 773, 838, 840, 863. — Generalkommissarius se Knud Ulfeldt Kristoffersen. — Krigskommissarier 259. — Se ogsaa

- Gregers Krabbe, Mogens Sehested, Henning Valkendorf.
- Holts, Peder, i Haderslev, 308.
- Holtug, Stevns H., 31, 464.
- Homaa, Sønder H., Dyrs, 366 f., 617.
- Hommes, Gerrit, Skipper, af Workum, 323. — Hilmer, Skipper, af Hinlopen, 323.
- Hondorf, Jørgen, Lensmand til Jerrestad H., nævnes 137, 157, 737 f.
- Hoorn, Nederlandene, 305, 323, 842. — Borgere 426, 664.
- Hornbæk, Sønderlyng H., 321.
- Horne Herred, Nørre-, 284. — Herredsfoged se Lavrids Lavridsen.
- Horns Herred, Sjælland, 147.
- Horsens, Iver Børgesen, Underarkelimester i Tøjhuset for København, 735.
- Horsens 222, 254, 264, 331, 404, 439, 537, 547, 606, 669 f., 761, 849, 910, 949, 971. — Borgemestre se Ernst von Baden, Ernst Ernstsens, Oluf Hansen. — Raadmand se Oluf Ibsen. — Borgere 71, 176, 193, 227, 254, 290 f., 348, 372, 466, 537, 571, 708 f., 761, 971. — Hospital 71, 581.
- Horslunde, Lollands Nørre H., 7, 801.
- Horstved (Hoestved), Nødager S., Sønder H., Dyrs, 29.
- Hostrup, Skads H., 188, 646, 729.
- Hou, Johan, i København (?), 695; jvfr. Ellen Pedersdatter.
- Hov, Hads H., 145, 762.
- , Langelands Nørre H., 801.
- Hove, Ernst von, p. Øsel, 492. — Reinholt v., Hovedsmand p. Øsel, 788.
- Hover, Bølling H., 824.
- , Tørrild H., 408.
- Hovgaard, Jens Pedersen, Præst i Løsen og Augerum, 121.
- Hovmand, Hans, se Hofmand.
- Hoyoul, Georg Frederik, Kornettist, 95.
- Huen, Peder, jyske Regiments Gevaltiger, 192.
- Hulebjærgsrød, Jernerup S., Bjærg H., Skaane, 126.
- Humble, Langeland, 341, 763.
- Hummelke, Ahasverus, Juvélér i København, 540.
- Hundborg, Hundborg H., 55.
- Hundermark, Anne, Knud Stensens, 634.
- Hunderup, Gørding H., 729.
- Hundslev, Kølstrup S., Bjærg H., Fyen, 67.
- Hundstrup, Skam H., 635.
- Hune, Hvetbo H., 326.
- Hunemeyer, Herman, Visitør i Øresund, 700, 819.
- Hungerbjærg, Tistrup S., Ø.-Horne H., 810.
- Hunseby, Musse H., 389, 444, 482.
- Hurup, Hindsted H., 662, 744.
- Hurve, Froste H., 762.
- Husby, Ulfborg H., 363.
- Husum, Daniel Hansen von, Skibskaptejn, 685.
- Husum. Apotek 340. — Apoteker, se Ditlev Wolter.
- Hutt se White.
- Hvalinge, Himle H., 99.
- Hvas, Jens, 341. — Kristoffer, Lensmand p. Ørum, 263, 596, 599, 698, 872; nævnes 83, 115, 132, 300, 446, 623, 689, 694, 916, 927 f.
- Hvenedige (nu: Venedike), Bjærg H., Skaane, 641.
- Hvid, Mathias Andersen, Præst i Brænderup og Ore, 799, 824.
- Hvidbjærg, Hassing H., 623.
- , Sønder H., Mors, 678, 780, 916.
- , Refs H., 753 f.
- Hvideby, Albo H., 163, 641.
- Hvidinge, Nørre, Harjagers H., 366.
- Hvidt se White.
- Hvilshøjgaard, Ø.-Brønderslev S., Børglum H., 499.

- Hvilsted, Hads H., 395.
 Hvit, Marcus, se White.
 Hvitfeldt, Hartvig († 1637), 222, 508;
 jvfr. Maren Skram. — Henrik,
 Lensmand p. Landskrone, 160, 242,
 513 f., 528 f., 802, 829, 837, 839, 972;
 nævnes 24, 113, 135, 137, 157, 170,
 225, 282, 301, 323 f., 342, 383, 417,
 441, 468, 480 f., 599, 604 f., 616, 633,
 640 f., 732, 742 f., 751, 798, 864,
 875, 902; jvfr. Margrete Rosen-
 krantz. — Lisbet († $\frac{22}{1}$ 1638), Hen-
 rik Thotts, 323, 528 f. — Jfr. Ølle-
 gaard, 528 f.
 Hvolgaard, Nørvang H., 707.
 Hvorup, Kær H., 438, 484, 573.
 Hyber[t]s, Herman, i Lund, 148 f.
 Hübertz, Katrine (Trine) Villumsdat-
 ter, Enke efter Generalbygmester
 Hans Stenwinkel, 906.
 Hyby (Høyby), Elbo H., 415 f.
 Hyldgaarde, Fabjærg S., Skodborg
 H., 257.
 Hyldtofte, Fuglse H., 78, 515, 577.
 Hyldtsgaard, Horslunde S., Lol-
 lands Nørre H., 7.
 Hyllested, Ø. Flakkebjærg H., 54.
 Hyllinge, Ø.-Flakkebjærg H., 585 f.,
 659 f.
 Hylte(?), Hørby S., Froste H., 970.
 Høygaard ved Køge se Højby.
 Høcher, Jokum, 871.
 Høg (af Adel), Anne, Aksel Rosen-
 krantz's, 351 f. — Ejler Jakob-
 sen 38, 963. — Gregers 273 f. —
 Jens 193, 438, 484, 573, 802, 847,
 942. — Johanne († 1639), Mo-
 gens Jensen Kaas's, 747 f., 773.
 — Just Jakobsen 211. — Just
 Styggesen, Hofmester for Sorø
 Akademi, 155, 444, 464, 717, 956;
 nævnes 1, 12, 19, 31, 43, 55, 62,
 78, 108, 156, 185, 202, 229, 241,
 253, 258, 280, 288, 298, 301, 327,
 329, 336, 353, 366, 372, 387, 398 ff.,
 413, 421, 434, 436, 442, 482, 487 ff.,
 527 f., 533, 544, 552, 597, 599, 618,
 664, 683, 688, 741, 755, 761, 795,
 805, 807, 811, 835, 838, 844, 848,
 853, 861, 863, 868, 886, 928, 934,
 938, 950 f., 953, 955, 957, 962. —
 Jørgen 153, 463, 566, 617, 694, 808,
 830; jvfr. Margrete Gjøe. — Mo-
 gens Styggesen, Lensmand paa
 Lund Gaard p. Mors, nævnes 83,
 124, 257, 340, 350, 437, 572, 645,
 916, 927. — Sidsel, Ebbe Munks,
 498 f.
 Høg (ikke adelig), Simon, Præst i
 Værø, 885 f.
 Høgestad, Herrestad H., 506.
 Høgs Herred 495.
 — Sogn, Harjagers H., 343.
 Høgsted, Børglum H., 803.
 Høj, Lem S., Bølling H., 193.
 Højbjærg Bro, Lysgaard H., 638.
 Højbygaard, Fuglse H., 707.
 — (Høygaard), Rorup S., Ramsø
 H., 898.
 Høje, Sdr. Asbo H., 127, 498.
 —, Harjagers H., 243, 480, 798.
 —, Sunds H., 617, 919.
 Højer (Høyer), Kristoffer, Skibsløj-
 nant, 684.
 Højer, Slesvig, 218.
 Højerup, Sunds H., 482.
 Højsted Gaard, Svenskøb S., Froste
 H., 970.
 Højrup, Hvidding H., 56.
 —, Skam H., 138.
 —, Vinding H., 800.
 Højslev, Fjends H., 526.
 Højsten, Dalby S., Fakse H., 234.
 Hørby, Froste H., 970.
 —, Hindsted H., 619.
 Hørdum, Hassing H., 269.
 Hørje Len, Gyngø H., 936 f.
 Hørning, Sønderhald H., 291, 480,
 485.
 Hørreby, Sdr.-(?), Fuglse H., 78.

- Hørsholm Gaard, Lyng-Kronborg H., 43, 97 f.
- Høstrup, Haderup S., Lysgaard H., 167.
- Høve, V.-Flakkebjerg H., 35, 113, 516, 598.
- , Ods H., 615.
- Høyby se Hyby.
- Ibbe, Nederlandene, 323.
- Icking (Jeching), Henrik, i København(?), 305, 736.
- Ide Len, Norge, 58.
- Ikast, Hammerum H., 272, 572, 832.
- Indien 266. Se Ostindien.
- Indrup, Ø.-Lisbjerg H., 715, 826.
- Indyr, Gildeskaal Præstegæld, Salten Len, Norge, 634.
- Ingeborg Svenningsdatter, Oluf Olufsens, i Odernes, 330.
- Ingel Mogensen i Bollested 11 f.
- Ingelstrup, Onsjø H., 119.
- Inger Bondesdatter i Ankelev 778. — Eriksdatter, i Skaane, 291; jvfr. Hans Lavridsen. — Kristensdatter af Blaksmark 947 f.; jvfr. Kristen Povlsen. — Madsdatter i København 227.
- Ingstrup, Hvetbo H., 326, 483, 643.
- Ingvor Hansen i Sønderup 65.
- Irland 193, 207, 329, 462 f., 522 f., 722, 781.
- Irup, Hassing H., 124.
- Isak Pedersen i Lyby 334.
- Island 39 f., 61, 86, 145, 338, 343, 364, 368—371, 398, 406, 476, 511, 541, 559, 613, 664, 776 f., 869, 896, 944 f. — Biskop p. Nordisland (Holar) se Torlak Skulason. — Biskop p. Sydiland (Skálholt) se Brynjulf Sveinsson, Gisli Oddurson. — Lagmand se Magnus Bjørnsen.
- Italien 796.
- Itzehoe 549. — Borgere 869. — D a t.: 337 ff.
- Kloster 549.
- Itzen, Albrekt, Kræmmer i København, 178. — Tytje, Skipper af Stavoren, 672.
- Iver Børgesen, Underarkelimester, se Horsens. — Hansen, Skibskaptein, se Kolding. — Jakobsen i Viby 400. — Jakobsen i Hjerting 282; jvfr. Maren Andersdatter. — Jepsen i Gjesing (Gjesten?) 974. — Pedersen, Raadmand i Helsingør, 329, 875.
- Ivø, Medelstad H., 919.
- Jack, Albert (Albrekt), Skibskaptein, 460, 682.
- Jacobi, Uldaricus, tysk Præst, 717.
- Jakob Kræmmer i Ringsted 976. — Andersen, Skibskaptein, 679. — Andersen, Skriver p. Kalundborg Slot, (25 f.), 571 f. — Ankersen (Tyv) 287. — Danielsen (i Sallerup-Remmerlev) 89. — Hansen, Byfoged i Køge, 421, (702). — Hansen, Kapellan i Maribo, 398, 527. — Hybertsen, i Helsingør, 186, 421, 573 f., 875. — Jensen, Mag., Præst i Korsør, se Gyrsting. — Jensen, Præst i Haarslev, se Plougdal. — Jensen, Deleskriver p. Holmen, 156. — Jensen, Ridefoged i Kanne, 395. — Jensen i Varde 621. — Jørgensen, Brygger i København, 285 f.; jvfr. Anne Hansdatter. — Jørgensen i Ønnerup 28. — Karstensen, Herredsfoged i Stevns Herred, se Jakob Kristensen. — Karstensen i København(?) 695. — Klavsen i Malmø 267. — Kristensen (Karstensen), Herredsfoged i Stevns Herred, 259, 490. — Lavridsen, Præst i Herlufmagle, 448. — Mad-

- sen (Mattisen), Dr., Professor eloquentiæ i København, 1638 Hofprædikant, 443, 487 f., (704). — Madsen i Kristianshavn 203, 213, 535 f., 944. — Madsen i Højby(?) 415. — Mikkelsen, Borgemester i København, 26 f., 133, 230, 298, 499, 694 ff., 755, 827, 868; jvfr. Anne Mortensdatter. — Nielsen, Præst i Ørslev, se Bogense. — Nielsen af Randers 899. — Ovesen, Ridefoged i Sørby, 28. — Pedersen i Næstved 748. — Pedersen, Skolemester i Thisted, 208. — Pedersen i Korsør 90. — Pedersen i Vedsø 751. — Povlsen, i Kolding(?), 217. — Thomsen († før $\frac{2}{4}$ 1638), Proviantskriver p. Københavns Slot, 281, 540, 599 f., 888; jvfr. Maren Johansdatter. — Thommesen i Søholm, Herredsfoged i Elbo Herred, 899. — Tyggesen i Vartov 681. — Tøyesen, Løjtnant i Kristianopol, 587.
- Jan Adriansen (Johan Adrian), Skibskaptejn, 331. — Evertsen, hollandsk Skipper, 574. — (Johan) Jansen, Skibskaptejn, 730, 745. — Jansen, hollandsk Skipper, 574. — Jansen, Skipper, af Hoorn, 323. — Jansen, Skipper, af Ibbe, 323. — Jansen, Skipper, af Madely, 323. — Kornelissen af Hoorn 305. — Kornelissen, Skipper, af Serdam, 323. — Peitersen af Medenblik 312.
- Janderup, V.-Horne H., 263, 729.
Japan 112, 240 f., 385.
- Jasmund, Stenzel von, Skibshøvedsmand, 228, 687.
- Jeching, Henrik, se Icking.
- Jegindø, Refs H., 753 f.
- Jeksen, Hjelmslev H., 581.
- Jelling, Tørrild H., 176, 398.
- Jellis, Broer, Skipper, af Koudum, 322.
- Jens, Præst i Løsen, se Hovgaard. — Præst i Ramdale, se Jens Erikssen. — Andersen († 1638), Præst i Havnelev, 768. — Andersen i Eskildstrup 53. — Bertelsen i Træden 581. — Dinesen, Dr., Biskop, se Jersin. — Eriksen, Præst i Ramdale, 120. — Eskildsen i Frøning 276. — Eskildsen i Nidløse 86. — Gregersen af Viborg 779. — Hansen, Præst i Vesterborg, 70; jvfr. Maren Lavridsdatter. — Hansen i Bredstrup 415 f. — Hansen i Højby(?), 416. — Jakobsen i Aarhus 129. — Jensen, Herredsfoged i Himle og Favraas Herreder, 750. — Jensen, Hospitalsforstander i Vartov, 62; jvfr. Gørvel Kristensdatter. — Jensen i København, 766, 944; jvfr. Anne Munk. — Jensen, Præst i Sandager, se Bidstrup. — Jensen, Ridefoged p. Frederiksborg Slot, 251, 818. — Jensen, Møller i Nybjærg Mølle, 172, 628. — Jensen i Aalborghus Len 177. — Jensen i Bandsbøl 719, 779. — Jensen i Ring 88. — Jørgensen i Mariager 171. — Jørgensen i Aggershus Len(?) 490. — Jørgensen i Skivehus Len 283. — Jørgensen i Gaverslund 18. — Jørgensen, Præst i Lykkeby, 768. — Keldsen i Aars 451. — (Hans?) Knudsen, Kaptejn, 137, 243. — Kristensen, Foged p. Sædal, 891 f. — Kristensen, Hospitalsforstander i Aarhus, 276. — Kristensen, Møller i Aalborg ny Mølle, 528. — Kristensen, Skibstømmermand, i Aalborg, 118. — Kristensen i Aars 451. — Kristensen i Gelstoft 35. — Kristensen i Vejby 330, 556. — Kristoffersen, Præst i Bjørnekul,

- se Meitzner. — Lassen, Skovrider i Aakær Len, 720. — Lassen Kristensen, Tolder i Aarhus(?), 622. — Laudsen, Raadmand i Aarhus, 681. — Lavridsen i Roskilde Hospital 156. — Lavridsen i Ristrup, 706. — Madsen, Præst i Kerte, 249. — Madsen i Bogense 865. — Mikkelsen, Skipper, 720. — Mogensen se Harbou. — Nielsen, Foged paa Skinnerup, 963. — Nielsen, Urtegaardsmand, i Odense(?), 437. — Nielsen, Skibstømmermand, i Aalborg, 118. — Nielsen, af Nyborg Len, 341, 350. — Nielsen i Aars 451. — Olesen i Fravsing 508. — Olufsen, Bondefoged i Harrested, 41. — Palle- sen, Præst til Solbjærg og Hasle- Boserup, 769. — Pedersen, Fyr- forvalter, se Grove. — Pedersen i Erritsø 395, 636. — Pedersen i Todbjærg, forrige Hører i Aarhus Skole, 201 f., 246, 262. — Peder- sen i Assens 904. — Poulsen af Kliksbøl 960. — Rasmussen, Kap- tejn, 200. — Rasmussen, Skipper, 261. — Rasmussen i København 147. — Rasmussen i Blæsing 65. — Rasmussen i Harrestrup 841. — Svendsen i Valby 99. — Sørensen, Borgemester i Rønne, 726. — Sø- rensen, Præst i Heselunde, se Niels Sørensen. — Sørensen i Horstved 29. — Sørensen i Jerlev 81. — Tuesen i Freerslev 353. — Vogn- sen, Skriver paa Kobber- og Ham- mermøllerne, 755.
- Jep Andersen i Malmøhus Len 742. — Jensen i Lorup 64. — Jensen i Sønderup 65. — Lassen i Ring- købing 746. — Olufsen i Nøllund 596. — Olufsen i Rævskaarde, De- lefoged i Jerlev H., 19, 376. — Pedersen i Hallenslev 315.
- Jeps Pedersen, Herredsfoged, se Jesper Pedersen.
- Jepstorp, Skarhult S., Froste H., 310.
- Jerlev Herred. Delefoged se Niels Jensen Buck, Jep Olufsen, Mor- ten Bondesen.
- Jerlev, Jerlev H., 81, 351, 498, 662 f., 667.
- Jerne, Skads H., 645, 729.
- Jernerup, Bjærg H., Skaane, 126.
- Jernved, Gørding H., 729.
- Jerrestad Herred 737 f.
- Jersin, Jens Dinesen († 1634), Dr., Biskop i Ribe, 168, 294, 545, 833; jvfr. Katrine Bartrumsdatter Out- zen.
- Jerslev Herred 647.
- , Arts H., 434.
- , Børglum H., 351, 483, 643.
- Jerstrup, Skam H., 943.
- Jesper, Dr., se Brochmand. — An- dersen, Ridefoged p. Koldinghus, 1639 Hospitalsforstander i Vejle, 591, 958. — Hansen, Mag., 1639 Slotspræst p. Skanderborg, Præst i Skanderup og Stillinge, 534, 579 f.; jvfr. Anne Eriksdatter. — Hansen, Præst i Guldbjærg, 625. — (Jeps) Pedersen, i Ovstrup, Herredsfoged i Gern Herred, 268.
- Jested, Gørding H., 876, 964.
- Jetsmark, Hvetbo H., 150.
- Jevenstedt 553.
- Joakim Ernst, Hertug af Pløn, 259.
- Johan Kok af Malmø 901. — Kok af Roskilde 901. — Berentsen i Frederiksstad 128. — Borkertsen, Mag., Biskop over Ribe Stift, se Hans Borkardsen. — Ettersen i København 278, 280, 543, 837. — Giestelsen, Salpetersyder i St. Knuds Klosters, Dalum Klosters og Rugaards Len, 690 f., 926. — Hansen, Strandfoged ved Faaborg,

413. — Jansen, Skibskaptejn, se Jan Jansen. — Johansen, Skibskaptejn, 89. — Klavsen i Horsens 537, 708. — Lorentz (Lavridsen), Orgelbygger, 827. — Mortensen, Stenhugger i Kolding, 372. — Olsen, i Rudkøbing, (Drabssag), 285. — Povlsen, Købsvend, i Hamburg, 230.
- Johan Frederik, Mag., Rektor i Roskilde, 874; jvfr. Maren Kristensdatter Glob.
- Johanne Iversens i Pjedsted 416. — Anders Lavridsens Enke, i Helsingør, 934. — Henrik Nielsens Enke, i Roskilde, 844. — Enke efter Jørgen Hansen Hammer, Kapellan i Kalundborg, 22, 27. — Hansdatter, Enke efter Niels Pedersen Vragter, Præst i Skorup, 141. — Hansdatter i Slagelse (Drabssag) 30. — Mikkelsdatter i Grundfør 292. — Svendsdatter af Brødieholm 741 f.; jvfr. Gunde Lavridsen, Svend Svendsen.
- Jokum Gyldemester, Skomager i Bergen, 749; jvfr. Ane Pedersdatter. — Høker i København 118. — Pedersen i København 241.
- Jon (Joen) Andersen, Skovrider i Vrads Herred, Silkeborg Len, 236 f. — Gudmundsson (kaldet den Lærde), p. Island, 110. — Justinsen, Lagmand p. Færøerne, 39. — Svendsen, Skibstømmermand, i Tønsberg, 118.
- Jonas Kristoffersen p. Amager 692.
- Jonstrup, Bjæverskov H., 556, 906.
- Jordberg Gaard, Kelstorp S., Vemmenhøgs H., 724.
- Jordrup, Anst H., 17.
- Jordø (Hjordø, Hjerdø), Medelstad H., 919.
- Juel (Vaaben: en Stjerne), Børge, Skibshøvedsmand, 265. — Ellen Vincentsdatter († 1619), Jens Jensen Billeds, 255. — Elsebe, Ove Juuls, 111, 341. — Erik Pedersen, Lensmand paa Gudum Kloster, Landsdommer i Nørrejylland, 72 f., 233, 243, 340, 350, 780; nævnes 94, 112, (219), 283, 357, 412, 454, 471, 508, 525, 546, 567, 637, 644, 659, (714), 813, 912, 916, 937, 962. — Jens Hermansen († 1634), 111, 168, 277, 294, 341, 443, 508, 648; jvfr. Ide Lange. — Jens Pedersen († 1636), 356; jvfr. Ide Gjoe. — Kirsten († 1627), Niels Vinds, 340. — Jfr. Kristense, g. 1637 m. Jørgen Holgersen Rosenkrantz, 111, (117). — Jfr. Maren Jensdatter, 111. — Jfr. Margrete Jensdatter, 111. — Mogens Jensen 81, 104, 111, 214, 257, 589; jvfr. Margrethe Ulfstand. — Jfr. Susanne Jensdatter 111. — Thomes 458, 715, 731 f., 975; jvfr. Maren Bølle.
- Jul, Simon, i Taabdrup, 595.
- Jungshoved Gaard og Len 165, 921, 944, 952, 970.
- Just Eriksen i Loverstrup, Herredsfoged i Hads H., 131, 395. — Hansen i Odense 312.
- Juul (Vaaben: en Lilje), Aksel Nielsen, 24 f., 431 f., 940. — Dorte († 1634), Jørgens Kaas's, 320. — Frans († 1626), se Karen Rostrup. — Jørgen Frandsen, 341, 666, 748; jvfr. Ellen Arenfeldt. — Malte, Lensmand p. Kristianstad, 1639 p. Bøvling, 142, 387, 478, 640 f., 748, 765; nævnes 4, 10, 12, 14, 17, 37, 57, 80, 107, 119, 127, 148 f., 214, 216, 301, 315, 358, 407, 433, 436, 462, 480, 603 f., 620, 627, 696, 742, 764, 766, 779, 866, 944. — Ove, Kancellisekretær, 111, 341, 978; jvfr. Elsebe Juel.

Juul (ikke adelig), Klavs Nielsen, Præst i Kirkeby, 244.

Jylland (Nørrejylland) 2, 27, 30, 55, 71, 82, 93 ff., 161, 166 f., 179, 191, 201, 207, 211 f., 223, 265, 286 f., 313, 331, 336, 338, 378—81, 391, 393, 409, 414, 419, 440, 445, 470 f., 473, 477, 489, 512, 535, 538 f., 541, 548, 563, 566, 576, 591, 605 ff., 609 f., 624, 628, 631, 659, 668 f., 698 f., 707, 730 f., 775, 803 f., 810, 818, 826, 828, 835, 850, 867, 869, 872, 884, 896, 910, 914, 933, 936, 943 f.

— Landsdommere se Erik Juel, Niels Mogensen Krag. — Kommis-sarier 698. — Landkommissarius se Albrekt Skeel. — Stiftskommissa-rier se Niels Friis, Tønne Friis, Peder Lange, Jørgen Seefeld.

Jæger, Hans Klavsen, Kapellan i Taarnby p. Amager, 133, 347. — Klavs Hansen († 1639), Præst i Taarnby p. Amager, 132, 347.

Jølby, Mellem- (Medelst), Nørre H., Mors, 780, 916.

Jørgen i Billund 233. — Fynbo i Øde-Førslev 198. — Møller i Ribe 394. — Albrekt, Trompeter i Vi-borg, 32. — Andersen i Helsingør 678, 944. — Andersen i Næsby under Skoven 491. — Baltersen, Byfoged i Helsingør, 329, 462, 522 f. — Berntsen i København 875. — Bertelsen, Mag., Konrektor, 1639 Professor i Odense, 844. — Bertelsen paa Fyen 901. — Danielsen († 1638), Borgemester i København, 241, 386, 467, 485, 488, 540. — Dirichs af Garding 182. — Hansen, Præst i Tyregod, se Arp. — Hansen, Præst i Skeby, 553. — Hansen, Kapellan i Kalundborg, se Hammer. — Hansen, Husfoged p. Haderslevhus Slot, 712. — Hen-riksen, i Sorø Skole, 489. — Iver-

sen, Præst til Grøtlingbo og Fide, 752. — Iversen i Starup 637. — Jensen i Skanderup 973. — Jesper-sen i Sdr.-Aldum 373. — Jessen i Jested (Drabssag) 876, 964. — Jørgensen, Mag., Professor i Oden-se, 164. — Klavsen i Horsens 708. — Knudsen, Borgemester i Kol-ding, 844. — Knudsen i Kosterlev 497. — Kortsen, Skovrider i Ods Herred, 792. — Kristensen, Kapel-lan i Toreby, 443. — Kristensen (Nielsen), Skovrider i Ods Herred, 792. — Kristensen i Løsning Mølle 34. — Laursen i Vejstrup 481. — Lavridsen i Gaverslund 18. — Lavridsen i Løjenkær 831. — Mad-sen i Hasle 903. — Martensen, Raadmand i Odense, 206. — Mik-kelsen i Rands 18. — Nielsen, Skovrider i Ods Herred, se Jør-gen Kristensen. — Nielsen i Oden-se 45. — Olufsen i København 462. — Pedersen, Slotspræst i Skan-derborg, se Obel. — Pedersen i København 8. — Pedersen paa Samsø 626 f. — Pedersen i Aare-strup 6. — Sørensen, Fange paa Bremerholm, 649. — Sørensen i Rands 18. — Villumsen (Georgius Vilhelm), Læge i Odense, 772.

Kaaberbølle Gaard, Fjeldsted S., Vends H., 881.

Kaas (Vaaben: en Sparre), Jfr. Abel 282. — Jfr. Agnete (Agate), 282. — Anne, Albrekt Rostrups, 343. — Bjørn († 1581), 814. — Jfr. Dorte 282. — Erik Mogensen, Kancelli-sekretær, 577, 889. — Helvig († 1638), Hannibal Gyldenstjernes, 237, 343, 357, 361. — Jens Mogen-sen 773. — Jørgen Mogensen, 1637 Hofjunker, 204, 925. — Kirsten, Ove Ugerups, 452, 456, 814. —

- Klavs Eriksen 140, 282. — Markvor 341, 647. — Mogens Eriksen til Aas, Tidemandsholm og Nibstrup, 140, 282 f., 351, 646. — Mogens Eriksen til Lyngholm 282, 438. — Mogens Eriksen († 1639), til Støvringgaard, Lensmand paa Nyborg, 93, 140, 618, 662, 744, 748, 773, 882, 912; nævnes 18, 32, 38, 42, 52, 56, 58, 77, 80 ff., 87, 100, 105, 114, 122, 138 f., 175, 182, 223 f., 226, 232, 239, 244, 290, 341 ff., 348, 350, 363, 380, 409, 412 f., 419, 437, 440, 467, 475, 481 f., 489, 496, 511, 513, 517 ff., 548, 552, 562, 575, 614, 617, 642, 668, 673 ff., 678, 693, 697, 709, 711, 738, 746, 753, 760, 773, 785, 800, 817, 835, 838, 877, 903, 919 f., 946, 954. — Mogens Jensen, Lensmand p. Dueholm, 326, 483, 643, 645 f., 743, 747 f.; nævnes 72, 83, 107, 124, 234, 582; jvfr. Johanne Høg. — Niels Mogensen, 925. — Niels Nielsen († 1594), se Margrete Banner. — Thomes Jensen 727.
- Kaas (Vaaben: en Mur), Jfr. Anne Emmekesdatter, 70. — Erik Hansen, Hofjunker, 1638 Kornet, 205, 231, 400, 409, 674, 893; jvfr. Kirsten Gaas. — Frans Hermansen († 1637), Lensmand i Nordlandene, 302, 634. — Hans Andersen († 1632), 69, 96, 205 f., 231, 978. — Iver Hermansen 70, 438, 979. — Jørgen Eriksen († 1619), se Dorte Juul. — Jørgen Hansen, Hofjunker, 205 f., 231, 248, 409. — Kristen Hermansen 72, 560. — Niels Hansen, 69 f., 205 f., 231, 248. — Sofie Kirstine († 1638), Rudbeck Pors's, 205, 496. — Staller Hermansen, Skibshøvedsmand, 70, 127, 206, 887; jvfr. Regitse Bilde. — Thomes Jensen 560.
- Kaastrup, Hillerslev H., 624.
 Kaau(?), Gaard i Odder S., Hads H., 220.
 Kappel, Skodborg H., 337.
 Kagerup, Færs H., 366.
 Kagstrup, Tybjærg H., 948.
 Kalau, Daniel, Kongens Rejseapoteker, 1639 Apoteker i Aalborg, 630, 666.
 Kalkerup, Tybjærg H., 615, 741, 864.
 Kall, Johan, Borgemester i Mariager, 430.
 Kalleby, Harjagers H., 480, 798.
 Kalsø se Karlsørerne.
 Kalundborg 264, 547, 572, 910. — Borgere 22, 681. — Vor Frue Kirke 22, 27.
 — Slot og Len 22, 52, 55, 58, 76, 82, 86, 118, 159, 213, 236, 329, 405, 419, 575, 592, 681, 763, 861. — Skriver 681; se ogsaa Jakob Andersen.
 Kalvsund, V. Hisinge H., 720.
 Kalø Slot og Len 29, 58, 71, 83, 85, 123, 143, 179, 213, 350, 358, 367, 389, 401, 405, 419, 446, 521, 537, 592, 618, 715, 903. — Ridefoged se Jakob Busk. — Ladegaard 268.
 Kanne (nu: Rantzausgave), Hads H., 395.
 Kappellev, Tune H., 548.
 Kareby, Harjagers H., 243.
 Karen, Frue, p. Fruergaard, 540. — Enke efter Hans Nielsen Bang, Borgemester i Middelfart, 569. — Matthis Debers's, i Næstved, 933. — Hans Borkardsens Enke, se Bager. — Bertel Wichmands se Lettes. — Andersdatter, i Blaa-taarn, 9. — Andersdatter i Slagelse (Drabssag) 30. — Andersdatter i Fussøer 845. — Jensdatter p. Anholt, 826. — Jørgensdatter, M. Svends Enke, i Odense, 732. — Nielsdatter i Saltum 527. —

- Thomesdatter, Frederik Mogensens, i København(?), 695. — Baggesen, Enke efter Dr. Iver Iversen Hemmet, 324.
- Karl I, Konge af England (194, 902). — Jensen, Fange p. Koldinghus, 217.
- Karlebo, Lyng-Kronborg H., 98.
- Karleby, V., Harjagers H., 343.
- , Løjtofte S., Lollands Nørre H., 482, 568.
- , V., Herredskirke S., Lollands Nørre H., 7.
- , Ø., Lollands Nørre H., 567.
- Karls Eng, Sønderup S., Hornum H., 483.
- Karlslund, Tune H., 741.
- Karlsørerne (Kalsø), Frederiksborg Slotssogn, Lyng-Frederiksborg H., 251, 818.
- Karsholm, Villands H., 725.
- Karsten Kok i Næstved 901. — Jensen, Præst i Svenstrup, se Karsten Lorentsen. — Kristensen, Fru Margrete von der Lühes Foged, 718. — Lorentsen (Jensen), Præst i Svenstrup p. Als, 81, 195 f. — Sørensen, Landstingsskriver i Ringsted, 783.
- Karup, Bjerge H., Skaane, 641.
- , Høgs H., 830, 857 f.
- , Lysgaard H., 6.
- Birk 6, 70.
- Kasløse se Risekatsløse.
- Kasparlich, Hans, i Hillerød, 23.
- Kasper Ditmersen i Næstved 230.
- Kastager, Lollands Nørre H., 150, 298, 515.
- Kastelev, Hammer H., 255, 510.
- Kastkær, V.-Horne H., 596, 694. — V., V.-Horne H., 645.
- Kastrup, Hammer H., 82.
- Katrine Jens Dinesens, se Outzen. — Slotsskriver Klavs Knudsens, 278.
- Katt, Bent Pedersen, i København, 551.
- Kattrup, Vor H., 566.
- Kavslunde, Vends H., 5, 87, 569.
- Kegelius, Philippus, gejstlig Forfatter, 795.
- Keld Madsen i Ravnholt 6.
- Keldgaard, Nørre H., Salling, 111, 645.
- Kellinghusen, Kort, af Flensborg, 148.
- Kellinghusen, Holsten, 553.
- Kempe, Arent Nielsen, Kapellan til Skovlænge og Gurreby, 194.
- Kerte, Baag H., 249, 616, 788.
- Kerteminde 204, 264, 547, 562, 769, 910. — Tolder se Povl Skinkel. — Borgere 52, 428 f.
- Kertinge, Bjerge H., Fyen, 67, 577.
- Kettel Veddersen i Bargum 628.
- Kettenburg, Frans Henrik von der, mecklenburgsk Adelsmand, i Køge, 898.
- Kettinge, Musse H., 7(?), 150, 298. — Birk 515.
- Kettvert, Henrik, i Stade, 550.
- Kida, Gods i Lifland, 913.
- Kiel 265, 500, 731, 964.
- Kieler Fjord 721, 901.
- Kier se Kjær.
- Kiereberig, Kierbjerg, se Kærrebjerg.
- Kierurt (Kierwrt), Hans, Borgemester (Raadmand) i Helsingør, 329.
- Kildebrønde, Tune H., 548.
- Killingerød (Kyllingerød), Gærs H., 214, 616, 798, 880.
- Kina 112.
- Kippinge, Falsters Nørre H., 801.
- Kirke Aa, Skern S., Bølling H., 625, 676 f.
- Kirkeby, Sunds H., 20, 244, 288, 363, 482, 676.

- Kirkegaard, Staby S., Ulfborg H., 648.
- Kirkerup, V. Flakkebjærg H., 64.
- Kirsten (Kirstine) Docters se Paa-ske. — Staffens i Horsens 373; jvfr. Steffen Nielsen. — Bernt Fockes, i Helsingør, 134. — Andersdatter i Løvel 845. — Hermandsdatter i Tranekær Len 165. — Jonsdatter p. Vespene 145. — Klavsdatter, Arild Griis's, se Krabbe. — Lavridsdatter se Seefeld. — Madsdatter, Anders Lavridsens, i Kalø Len, 123. — Nielsdatter, Kristianstads Len, 946; jvfr. Truid Aagesen. — Pedersdatter i Nykøbing F., g. m. 1) Henrik Fuiren, 2) Jørgen Fingerling, (871). — Pedersdatter, Peder Sørensens, i Fraving, 508. — Sørensdatter, Kristen Kristoffersens, i Barsebæk, 778.
- Kisserup, Tudse H., 147.
- Kiøppe, Johan, Skibsløjtnant, se Koppen.
- Kjeldorph, Kristen Klemensen, Mag., 2. Kompastor ved Sortebrødre (Søndresogns) Kirke i Viborg, 550.
- Kjær (Kier), Iver, Possementmager, i København, 95, 212, 536. — Kristen Nielsen, Præst i Navr og Sir, 621. — Lavrids Nielsen, i Melholt (dræbt i Kolding), 453, 500.
- Klakring, Bjærg H., Jylland, 427. — Nørreskov 567.
- Klavs Guldsmid i Odense 316. — Vildtskytte i Helsingør 582. — Agesen, Skipper, 768. — Andersen i København(?) 695. — Bertelsen, Kapellan i Slangerup, se Stenderup. — Jakobsen i Bergen 161; jvfr. Egte Vindhold. — Knudsen, Slotsskriver p. Haderslevhus, 278; jvfr. Katrine Klavses. — Lavrids i København(?) 695. — Mad-sen, Borgemester i Middelfart, 389 f., 569, 651.
- Klejs, Bjærg H., Jylland, 151.
- Klejsinge, Rønnebergs H., 388.
- Klemen Klemendsen, Skriver paa Skanderborg Slot, 926. — Sørensen, Lagmand i Tønsberg, 623.
- Klim, V. Han H., 269.
- Klinckhammer, Villum, i København, 861, 893 f., 948 f.
- Klingstrup, Sunds H., 527 f.
- Klinte, Skam H., 39.
- Klixbøl, Kær H., 286, 960.
- Klotz, Stephan, Dr., Superintendent i Flensborg, 533.
- Kloumann, Verner, i København, 8, 161.
- Klovborg, Vrad's H., 377.
- Knarholm (Knorholmen), Medelstad H., 919.
- Knesebeck, Frans Julius von, 442.
- Knip, Hans, i Kristianshavn, 754.
- Kniphof, Jørgen, Apoteker i Kristianstad, 14.
- Knolde, Hornum H., 483.
- Knolset, Bol, Sønderup S., Hornum H., 483.
- Knorholmen se Knarholm.
- Knud Fisker i Næstved 922. — Andersen, Kobbertækker paa Kronborg og Frederiksborg, 848. — Andersen, Møller i Væ Mølle, 16. — Bentsen, Prins Christian (V)s Vinskænk, 871 f. — Gabrielsen se Akeleje. — Hjerresen i Tørresø 87 f. — Iversen i Koldinghus Len 973. — Knudsen, Præst i Gadbjerg, 408. — Kristensen, Skriver i Klædekammeret, 287, 311, 857, 911. — Lavridsen i Horsens 176, 193. — Nielsen († 1626), Præst i Gadbjerg, 408. — Nielsen, Klokker ved Kapellet p. Københavns Slot, 777. — Nielsen, kgl. Stalddreng, 586. — Olufsen

- (Olsen) i Terslev 198. — Peder-
sen se Kraglund. — Sørensen i
Balle 220. — Sørensen p. Skov-
gaard 792. — Sørensen se Tredje.
Knuderup, Lundenæs Len, 548.
Knudstrup, Luggude H., 779, 820.
Knærød, Høgs H., 514, 816, 830.
Kock (Koch, Kok), Anders i Næstved,
922. — Herman 718, 822, 839, 846,
863, 891. — Herman, i Vejle
(fredløs), 974. — Lavrids Oluf-
sen, i Sorø Skole, 544. — Morten
Jørgensen, Slagter i Nyboder, 797.
— Nikkel, i Kristianshavn, 203,
212, 284, 683. — Nikkel Helmer,
Skibskaptejn, 505, 754. — Oluf
Sørensen, Præst i Asmindrup og
Gandløse, 544; jvfr. Margrete Kris-
tensdatter. — Se Lavrids.
Koefoed, Jørgen, Borgemester i Sla-
gelse, 417 f., 800. — Mads, Lands-
dommer p. Bornholm, nævnes 163,
(517), 725 f. — Peder († 1637),
Raadmand i Malmø, 417.
Koff, Jon, fra Sverrig, (Bigamist),
120 f.
Kohl, Andreis, Sværdfejer, i Kø-
benhavn, 465.
Kokspang, Skads H., 646.
Kolck, Gods i Lifland, 913.
Kolding, Hans Mortensen, Præst i
Hyllinge og Marvede, 585 f., 600.
— Iver Hansen, Skibskaptejn, 60,
684.
Kolding 83, 123 f., 184, 202, 211, 222,
264 f., 271, 281, 289 f., 296, 299 f.,
313, 329, 331, 349, 372, 381, 439,
445, 453, 459, 500 f., 508, 535, 541,
547 f., 552, 564, 566, 606, 628, 631,
636, 669 f., 677, 698 f., 705 f., 710 f.,
810, 849, 872, 910, 955. — Apoteker
se Baltser Brabant. — Borge-
mestre se Gregers Ottesen, Jørgen
Knudsen, Morten Panck. — Raad-
mand se Niels Andersen. — Skole-
mester se Mag. Niels Svendsen.
— Tolder 872; se ogsaa Morten
Panck. — Borgere 96 f., 118, 123,
194, 316, 348, 372, 393, 395 f., 411,
453, 489, 550, 564, 584, 623, 631,
636 f., 677, 691, 710 f., 789, 794,
828 f., 844, 914, 962. — Bro 886.
— Byting 140. — Hospital 393.
— Skole 395 f. — Skolemesterens
Residens 623. — Aa 194. — D a t.:
92, 116, 247, 327, 336 f., 340, 348
—68, 510, 973.
Koldinghus Slot og Len 58, 72, 79 f.,
82, 84, 176, 179, 205, 212, 217, 233,
235 f., 279, 298, 301, 317 f., 325, 354,
368, 392, 395, 402, 405, 407 ff., 419 f.,
445 f., 478, 489, 507, 535 ff., 545,
550, 575, 584 f., 592, 594, 623, 636,
666, 691 f., 714, 732, 813, 844, 870,
878, 886, 920, 926, 944, 962 f., 973,
977. — Fiskemester se Jakob From.
— Fogedsvend se Gregers Hansen.
— Fændrik se Peder Mund. —
Ridefoged se Jesper Andersen. —
Salpetersyder se Aage Andersen.
— Skriver se Anders Hansen. —
Slagtehuset 196.
Kollerup, V.-Han H., 406 f.
— Hovedgaard, Galten H., 715.
Kolstrup, Halmstad Len, 760.
Kommestedt(?), Skaane, 388.
Kongerslev, N.-, Hellum H., 483, 562,
580, 626, 647, 650, 740. — Sdr.-,
355.
Kongsback, Halland, 945.
Kongsholm Eng, Homaa S., Sønder
H., Dyrs, 617.
Koningham, Hans, se John Cunning-
ham.
Konstantinopel 329.
Koppen (Kiøppe), Johan, Skibsløjt-
nant, 958.
Korfits Gabrielsen se Akeleje.
Korn, Hans Jakob, kgl. Vinvrager
i Helsingør, 425.

- Kornumgaard, Børglum H., 351.
- Korsemo, Mørum S., Lister H., 919.
- Korsgaard i Asbøl, Strellev S., N.-Horne H., Jylland, 276.
- Korsholt, Elling S., Horns H., 814.
- Korsør, Niels Jensen, Mag., Præst til St. Mikkel's Kirke i Slagelse, 267; jvfr. Maren Eriksdatter.
- Korsør 83, 125, 146 f., 264, 409, 419, 547, 768, 874, 911. — Borgere 54, 62, 65, 90, 125 f., 146 f., 761, 768. — Slot og Len 5 f., 41, 229, 236, 301, 467, 554, 575, 629, 656, 673, 683, 797, 860, 979. — Skriver se Frans Skriver. — Ladegaard 54, 146.
- Kortborg, Staby S., Ulfborg H., 648.
- Kosterslev, Skovby H., 138, 497.
- Koudum, Friesland, Nederlandene, 323.
- Krabbe (Vaaben: en Bjælke), Anne, Erik Qvitzovs, 498, 733. — Jfr. Birgitte Mogensdatter, 368. — Erik, Lensmand p. Kristianopel, 107 f.; nævnes 4, 13 f., 58, 120 f., 127, 301, 587, 603, 605, 658, 742, 759, 793, 964. — Gregers, Lensmand paa Hindsgavl, 1639 i Riberhus Len, 478, 558, 670 f., 748, 764, 910; nævnes 58, 67 f., 82, 87, 223, 225, 237, 239, 265, 275, 279 f., 290, 348, 358, 381, 419, 440 f., 460, 512 f., 523, 534, 541 ff., 549 f., 553, 555 f., 563, 594, 617, 652, 654 f., 665, 668, 675, 708, 729, 734, 747, 780, 782, 838, 846, 865, 872, 920, 927, 936, 944, 948, 953, 958, 969, 975, 977; jvfr. Helvig Rud. — Hans 111, 233. — Iver Mogensen 10, 117, 260 f., 648 ff., 841. — Iver Nielsen, Lensmand i Mariager Klosters Len, 103, 168, 250, 351, 410 f., 483, 650, 740, 767, 912 f.; nævnes 24 f., 83, 179 f., 350, 366 f., 430, 446, 575, 618, 624, 647 f., 660, 662, 693 f., 744, 813, 817 f., 826, 912, 979.
- Iver Tagesen, Lensmand p. Varberg, 80, 157, 884, 902; nævnes 4 f., 10 f., 58, 95, 99 f., 108, 170, 183, 255, 306, 382, 433, 576, 602 f., 633, 680, 719 f., 726, 734, 742, 750, 759 f., 776, 796 f., 816, 830, 849, 881, 886, 906, 918, 924 f., 929, 935, 939, 957, 961, 964. — Karen, Johan Friis's, 20, 122, 482, 865. — Keld 107. — Mogens Nielsen († 1614), 368; jvfr. Lisbet Bryske. — Niels Tagesen, Lensmand p. Laholm, 1637 p. Halmstad, 92, 104, 157, 170, 198 f., 255, 325, 331, 382, 384, 445, 494, 902, 939; nævnes 4 f., 152, 162, 170, 183, 255, 282, 382 ff., 405, 464, 494 f., 568, 603 ff., 742, 759 f., 796, 816, 829, 881, 905, 925, 964, 978. — Susanne († ²²/₁₀ 1639), Niels Friis's, 911, 944.
- Krabbe (Vaaben: 2 skraa Bjælker), Jakob 361, 554, 567, 571, 688, 794. — (af Raaø), Kirsten Larsdatter (Klavsdatter), Arild Griis's, 738, 979.
- Krabbesholm, Hindborg H., 540, 643, 773.
- Krafse, Eske († 1627), 175; jvfr. Pernille Banner. — Hilleborg, Henrik Holcks, 133, 308, 436 f. — Otte 210; jvfr. Birgitte Ulfeldt.
- Krag, Gaard i N.-Vium S., Belling H., 618.
- Krag (af Adel), Jørgen, 1639 Lensmand p. Dueholms Kloster, 94 f., 167, 589, 660, 727, 743, 747, 780, 916, 927, 962. — Keld, Kancellisekretær, 203. — Kristen, 107, 263, 571, 627 f. — Margrete, Erik Bildes, 457 f. — Niels Mogensen, Landsdommer i Nørrejylland, 508, 589, 791, 804, 912; nævnes 94, 112, 124, 176, (219), 350, 450, 458, 471 f., 546, 567, 571, 659, (714), 791 f., 813,

- 847, 916. — Otte Nielsen, Kancellisekretær, 192, 194.
- Krag (ikke adelig), Jens, i Nyborg, 904. — Mads Andersen, i Aalborg, 219 f.
- Krage, Peder († 1638), Præst i Ringsted, 539.
- Kragense, Skads H., 646.
- Kraglund, Knud Pedersen, i Sorø Skole, 31. — Niels Pedersen, i Sorø Skole, 31. — Peder Jensen, Præst i Faarevejle og Dragsholm, 31.
- Kragsskov, Elling S., Horns H., Jylland, 814.
- Krakow, Karl von, nederlandsk Resident i Helsingør, 322, (426 f.), 842.
- Krakowitz, Bartholdus, Dr., Superintendent i Forpommern, 270 f. — Joakim, 1639 Lektor i Roskilde, senere Professor i Logik og tysk Præst ved Sorø Akademi, 688, 835. — Mikael, Kongens Organist, 95.
- Krarup ved Assens se Kærumsø, Sønder H., Dyrs, 366, 617.
- Krastrup, Slet H., 911.
- Kratz, Wolf Hieronymus v., Oberstløjtnant i Skaane, 155; jvfr. Sofie Ramel.
- Krautsand (Krudsand), ved Elben, 876.
- Krefting, Diderik, af Bremen, 189, 328, 837 f., 860, 927.
- Krejbjærg, Vrads H., 376.
- Krempe, Holsten, 550.
- Krempersdorf (Krempdorf v. Krempe?) 550.
- Kristen (Kristian, Kristiern) Kandestøber i Næstved 922. — Kræmmer i Holbæk 831. — Skriver, Raadmand i Vordingborg, 82. — Andersen i København(?) 695; jvfr. Susanne Karstensdatter. — Andersen i Fusøer 845. — Andersen i Karup 6. — Bentsen i København 161, 509, 837. — Bertelsen i Knudstrup 548. — Eriksen til Fligende 255; nævnes 157, 174, 190, 200, 830, 879, 883. — Hansen, Mag., Biskop i Aalborg Stift, nævnes 208, 363, 406, 422, 429, 511, 560, 586, 602, (609), 612, 623, 647, 852. — Hansen, Mag., i Odense, 274. — Hansen i Odense 256. — Henriksen, i Sorø Skole, 844. — Iversen, Løjtnant, 196. — Jensen i Aars 451. — Jensen i Ganer 676 f. — Jensen i Ø.-Ølby 377. — Jespersen se Brochmand. — Klavsen, Skibskaptejns Enke, 399. — Klemensen, Præst i Viborg, se Kjeldorph. — Knudsen se Akeleje. — Kristensen, Præst i Sdr. Kongerslev, 355. — Kristensen, Præst i Øja p. Gulland, 99. — Kristensen, Skibstømmermand, i Aalborg, 118. — Kristensen i Bøvling Len (Mordskab) 866 f. — Kristensen i Lindum 892. — Kristoffersen i Barsebæk 778; jvfr. Kirsten Sørensdatter. — Lassen, Raadmand i Holstebro, se Solgaard. — Lavridsen i København 856. — Olufsen i Rands 18. — Pedersen, Danske Kancellis Tjener, 267, 302, 306, 314, 790; jvfr. Margrete. — Pedersen i Krag 618. — Pedersen p. Samsø 626. — Pedersen i Skern Mølle 949. — Pedersen paa Kongevejen ved Sorø 951. — Povlsen i Varde 947 f.; jvfr. Inger Kristensdatter. — Povlsen i Esrom Mølle se Rumler. — Povlsen i Silkeborg Len 88. — Povlsen i Hessellund 6. — Sørensen, i Vartov, 783. — Thommesen i Gelstoft 35. — Thomsen se Sehested.

- Kristiania. Borgere 52. — Jvfr. Oslo.
— Stift se Oslo Stift.
- Kristianopol 120. — Borgere 14, 77, 587. — D a t.: 12.
— Slot og Len 4, 13 f., 57 f., 93, 183, 222, 241, 301, 419, 439, 583, 587, 592 f., 603 ff., 742, 849, 964. — Løjtnant se Jakob Tøyesen, Jakob Pomerén. — Vagtmester se Antonius Floris, Onne Jensen, Jakob Pomerén.
- Kristiansby p. Spitsbergen 73.
- Kristianshavn 844 f., 848. — Borgere 93, 203, 212 f., 536, 754, 797. — Kirke 858, 939.
- Kristianspris, Fæstning i Slesvig, 10, 32 ff., 40, 83, 221, 409, 419, 453, 500 f., 569, 631, 721, 724, 731, 874, 887. — Guvernør se Aksel Ugerup. — D a t.: 284 ff.
- Kristianstad 148, 696, 760, 924. — Borgemester se Oluf Svendsen. — Skriver se Søren Jensen. — Apoteker se Kristoffer Crudup. — Tolder se Mikkil Berntsen. — Borgere 14 f., 17, 161, 398, 400, 620, 627, 696 f., 707, 863, 924. — Hospital 11, 16, 214, 400, 635, 946. — Krudtmølle 398. — Sønderport 148. — D a t.: 11—14.
— Slot og Len 4, 15, 55 f., 149, 216, 301, 400, 407, 419, 433, 514, 543, 592, 603 ff., 610, 612, 680, 732, 742, 764, 769, 829, 902 ff., 938, 964. — Ingeniør se Johan Hoff. — Arke-
liet 14.
- Kristiansø i Norge 558, 595.
- Kristina, Dronning af Sverrig, (171, 348, 672).
- Kristine Knudsdatter, Enke efter Hans Arnoldisen, Præst i Helsingborg, 498.
- Kristoffer Arendtsen, Præst i Marvede, se de Fine. — Eriksen, Bogtrykker, 832. — Hansen († før $2\frac{1}{2}$ 1639), Præst i Kristianstad, 627. — Hansen, 1637 Skovrider i Malmøhus, Børringe og Lindholms Len, 236. — Hansen i København 878. — Iversen, øverste Renteriskriver, 861, 893 f., 948 f. — Jensen, Løjtnant i Skanderborg Len, 427 f. — Kristensen, Mag., Tugtemester for Kongens Døtre, 831. — Kristensen († 1638), Mag., Præst i Stege, 154, 336. — Kristensen, Præst i Vissenbjerg, 149. — Nielsen i Nordrup 65. — Pedersen i København 17. — Pedersen i Aas Mølle 105. — Rasmussen i Ravnby 418.
- Krog, Jens (Johannes Crogius), Mag., Læsemester ved Aarhus Domkapitel, 502 f. — Niels, i Bollested, 12.
—, Gaard i N.-Vium S., Bølling H., 803.
- Krogerup, Gudmundtorp S., Froste H., 310.
- Krogerød, Halmstad Len, 760.
- Krogsager, Sønderhald H., 731.
- Krogsbølle, Skam H., 87.
- Kronborg Slot og Len 1, 36 f., 55, 58, 80, 82, 94, 117, 236, 266 f., 348, 353, 419, 439, 490, 575, 604, 610, 630, 667, 699, 703, 729, 834, 848 f., 855 f., 859, 861, 906, 908. — Slotsfoged se Hans Jensen. — Kobber-tækker se Knud Andersen. — Fiskemester se Herman von der Decken, Niels Olsen Holst. — Kaptejn se Steffen Timmer. — Rendemester se Hans Dolmand. — Skriver se Hans Pedersen. 924. — Kirke 125. — Pibertaarnet 861. — D a t.: 228 ff., 326.
- Krudsand se Krautsand.
- Krudtmeyer, Tidemand, i Malmø, 417. — Se Abel.

- Kruse (af Adel), Dorte, Jørgen Navls, 571. — Enevold († 1621), Rentemester, 917; jvfr. Else Marsvin. — Gabriel 109, 126 f., 199, 229, 315, 362, 384, 445, 493, 514, 523, 641, 651, 791, 808, 918; jvfr. Agnete Thott. — Jørgen Enevoldsen 240, 270, 483, 646 f., 660(?). — Jørgen Kristoffersen 143, 165, 179, 275, 483, 660(?). — Otte Mogensen († 1628), 12. — Tyge Enevoldsen († 1629), 688, 906; jvfr. Karen Sehested. — Tyge Ottesen, i Sorø Skole, 12. — Tyge Tygesen 688, 906.
- (ikke adelig), Annanias, i Helsingør, 860. — Johan, i København, 875. — Mikkel, Tilsynsmand for Børnehuset i København, 804.
- Kryger, Johan, Bartsvær i Rønne, 491.
- Kuhla, Arent von der, Lensmand over Vesteraalen og Lofoten Len, 851.
- Kullen 83. — Fyr 486, 806, 908.
- Kummer, Hans, Rotgieter (Kanonstøber) i Helsingør, 774.
- Kundsholm Eng ved Hasselt 389.
- Kurland 104, 197, 199. — Hertug se Frederik.
- Kurtz, Greve, kejserlig Gesandt, 721, 724.
- Kvarnby, Oxie H., 310.
- Kvelstrup, Mols H., 165 f.
- Kverndrup, Vinding H., 676.
- Kvesarum, Froste H, 16.
- Kvidbille, Halmstad H., 759.
- Kvidinge, Sdr. Asbo H., 798.
- Kvissel, Aasted S., Horns H., Jylland, 644, 814.
- Kvistofte, Rønnebergs H., 388.
- Kvong, V.-Horne H., 263, 729.
- Kværndrup, Sunds H., 363.
- Kückelsom, Aleksander von, Kongens Dansemester, Provst i Assens Provsti, 29, 219, 262, 313, 616, 979.
- Kyllingerød se Killingerød.
- Küllinghusen, Kort, i Lund, 848.
- Kyners (Kynairdt), Hans, Skibsløjtnant, 811.
- Küster (Køster), Henrik, Dr. med., Livmedikus hos Prins Christian (V), 745, 824.
- Kærgaard, Medelstad H., 919.
- , Vejerslev By og S., Sønder II., Mors, 780, 916.
- Kærgaardsholm, Rødding H., 927.
- Kærrebjærg, Sdr.-Asbo H., 616, 798.
- Kærsgaard, Vends H., 799.
- Kærstrup (Kærstorp), Færs H., 366, 724.
- p. Taasinge se Valdemarsslot.
- Kærum (Krarup?), Baag H., 616, 642, 979.
- Kærup, Janderup S., V.-Horne H., 263.
- København 8, 80, 83, 85, 95, 100, 102, 135, 222, 264, 333, 381, 427, 443, 477, 491, 517, 573, 591, 600, 606, 667, (696), 849, 862, 878, 897, 955; nævnes 5, 21, 33, 57, 60, 66, 73 f., 77, 79, 86, 90, 92, 98, 134, 142, 162, 164, 190, 216, 221, 228, 241, 253, 265, 287, 291, 303 f., 328 f., 331, 337 ff., 369, 391, 426, 431 f., 464, 467, 544, 574, 655, 664, 674, 691 f., 697, 705, 720 f., 723 f., 732, 734, 761—64, 766 f., 773, 782, 788, 812, 824, 856, 858, 882, 887, 900 f., 903, 906, 928, 962. — Statholder se Korfits Ulfeldt. — Borgemestre se Hans Mikkelsen, Jakob Mikkelsen, Jørgen Danielsen, Simon Surbeck. — Byfoged 99; se ogsaa Klavs Rafn. — Børsmester og Postmester se Gerhard von Oesede. — Raadmænd se Mikkel Sørensen, Niels Hansen, Peder Mortensen, Strange Madsen. — Stadsfysikus se Joakim Skeel. — Tol-

der se Jonas Heinemark. — Voldmester se Abraham Delahay. — Borgere 2, 26 f., 36 f., 43 ff., 52 f., 56, 58, 62, 73, 83, 90, 92, 95, 98 f., 103, 108, 112, 118, 132 ff., 147, 161, 178, 186, 189, 212 f., 227, 230, 240 f., 247, 266, 278, 280 f., 283, 285 f., 298, 305, 338, 386, 398 f., 410, 412, 433, 436, 456, 462—65, 468, 485, 491, 499, 509, 523, 535 f., 540, 543, 551, 557, 573, 589, 599, 655, 664, 667, 674, 694 ff., 716, 721, 727, 737, 740, 750, 754 f., 766 f., 781, 783, 795, 805, 812, 832 ff., 837, 844, 849, 856, 860 f., 868, 875, 879, 888, 891, 893 f., 902, 921, 923, 927, 941, 943, 948, 961. — Apotek 757. — Arsenallet 2, 474, 667. — Bagerboderne 53. — Bisperesidensen 805. — Nyboder (Skipperboderne, Boderne ved Bremerholm), 173, 797, 945. — St. Annæ Bro 86, 797, 945. — Højbro 53. — Kongens Bryghus 763. — Børsen 17, 511. — Iver Vinds Gaard i Løvstræde 728. — Jørgen Danielsens, senere Jørgen Vinds Gaard, 485. — Gammel mønt 146, 534. — Købmagergade 56, 385. — Landemærket 385. — Løvstræde 728. — Silkegade 741. — Ved Stranden 386, 827. — Gasthus (Tvangsarbejdsanstalt) 178. — Kongens Have, Rosenborg Have, 173, 311, 697, 805. Tilsynsmand se Johan Funck. — Laboratorium chymicum 852. — Botanisk Have 424. — Havn 53. — Holmen (Bremerholm) 2, 57, 75, 96, 101, 114, 118, 149, 158, 164, 196, 201, 217, 295, 306, 320, 339, 374, 424, 474, 507, 556, 561, 564 f., 591 f., 594 f., 649, 667, 738, 816, 870, 874, 885 f., 904, 928, 952. — Admiral se Erik Ottesen Orning. — Overskipper se Rasmus Samsing. — Bartskeer se

Mikkel Dolman. — Fangefoged se Søren Nielsen Treden. — Skriver 595. — Proviansskriver se Bartolomæus Haagensen. — Deleskriver se Jakob Jensen. — Holmens Smedje 32. — Smed se Anders Bintsvinger, Hans Ulrik. — Vor Frue Kirke 103, 126, 254, 517, 614, 824, 844, 848, 869. — Holmens Kirke 303, 306, 310, 705, 822, 824. — St. Nikolaj Kirke 19, 824, 848, 921. — St. Petri tyske Kirke 125, 191, 291, 863. — Trinitatis Kirke (Regenskirken, Studenterkirken) 21, (31), 247 f., 385, 443, 863, 939. — Rundetaarn 247 f. — 2 nye Kirker 31, 55, 101, 147, 186, 961; jvfr. Trinitatis Kirke. — Kirken udenfor Nørreport 231. Se ogsaa Sogne. — Kirkegaarden udenfor Nørreport 231, 464. — Kommunitetet 17. — Konsistoriets Hus 953. — Ostindisk Kompagnihus 827. — Østervold Vejrmølle 8. — Den gamle Mønt 8. — Nørreport 231. — Vesterport 716, 868. — Østerport 173. — Provianthuset 25 f., 134, 178, 202, 313, 432, 462, 489, 505, 517, 542, 546, 564 f., 610, 735 f., 764 f., 816, 861 f. — Proviansskriver 57, 775, 777, 781. Se ogsaa Lavrids Eskildsen. — Bartskeer se Mikkel Dolman. — Rentekammeret 2, 474, 851 f. — Helliggejsts Sogn 132. — St. Nikolaj Sogn 132. — St. Jørgenssø 885. — Baadsmanssygehuset paa Gammel mønt 145 f., 534. Forstander se Frans Knudsen. — Toldboden 5, 133. — Madtorvet 53. — Tugthuset (Børnehuset) 45, 141, 183, 331 f., 334, 409 ff., 423, 534, 621, 678, 702, 704, 706, 728, 778, 845. Tilsynsførende se Erik Bager, Johan Blücher, Mikkel

- Kruse. Medikus se Dr. Otto Sperling. Læger se Esben Nielsen, Henrik Paaske, Ambrosius Rhode. Bartskeer se Mikkel Dolman. — Tøjhuset 14, 59, 129, 139, 549, 552, 570, 600, 690, 736. Tøjmester se Kristoffer Svenck. Arkelimester 900. Underarkelimester se Peder Falck, Iver Børgesen Horsens. Bartskeer se Mikkel Dolman. Universitetet (de Højlerde) 41, 55, 103, 132, 246 ff., 270, 294, 300, 314, 329, 406, 443, 473, 490, 516, 560, 613, 632, 637, 651, 673, 680, 692, 757, 767, 804, 824, 842 ff., 847, 863, 869, 905, 930, 952. Det medicinske Fakultet 134. Det teologiske Fakultet 847. — Universitetsbiblioteket 952 f. Kirke se Vor Frue Kirke. — Vartov Helliggejst) Hospital 32, 156, 178, 385, 544, 681, 741, 783. — Hospitalforstander 681; se ogsaa Jens Jensen, Mikkel Sørensen. — D a t.: 5—11, 14, 55, 57 ff., 81—91, 93—115, 117—179, 181, 193, 230, 247 f., 258, 328—36, 355, 368, 430—33, 462—69, 490, 502, 626, 678—700, 704, 716—869, 871, 874, 880, 895, 897, 901—49, 951, 968.
- Københavns Slot og Len 3, 55, 62, 82, 89, 93 f., 97, 106 f., 134, 159, 173, 236, 295, 387, 419, 425, 467, 490, 534, 575, 592, 649, 692, 702, 734, 815, 834, 861 f. 905, 922 f., 948. — Proviantskriver se Jakob Thomsen. — Skovrider se Anders Bertelsen. — Slotskapellet 777. — Slotspræst se Mag. Jens Skielle-rup. — Blaataarn 9, 232, 790. — Krudtmølle 398, 468. — Krudtmager se Gert von Lybken. — Lade-gaard 32, 77, 681, 922.
- Køge 1, 264, 547, 592, 898, 911. — Byfoged se Jakob Hansen. — Borgere 148, 158 f., 278, 320, 421, 468, 687, 702, 757 f., 787, 814, 871, 901. Køgegaard, Gl., Ramsø II., 112, 811, 930. Køinge, Hørby S., Froste II., 970. Kølen, Holland, se Collen. Köln am Rhein 425. Kølstrup, Bjærge II., Fyen, 67, 577, 589, 627. Køng, Baag H., 744. Kønigsberg 228, 853, 890. Kørsinge, Hovedgaard, Bjærge II., Fyen, 627, 703. Kørup, Skam H., 635. Køster, Henrik, Dr. med., se Küster. Køyberg, Jens Nielsen, latinsk Skole-mester i Svendborg, 495.
- Labbe, Guillaume (Guilliam), fransk Købmand, 719. Lachmand, Didrik, af Angeln, 375 f. Lading, Sabro H., 713 f. Lahn, Morten von der, Skipper, 768. Laholm 162, 170, 547, 559, 718, 775, 816, 911. — Borgemester se Hans Pedersen. — Borgere 61, 162, 170, 343, 488, 559, 576, 717, 816. — Slot og Len 4 f., 62, 66, 92, 104, 162, 170, 183, 199, 222, 273, 282, 301, 331, 384, 405, 419, 439, 445, 494, 559, 592, 603 ff., 742, 755, 796, 806, 808, 816, 830, 849, 858, 881, 884, 902, 904, 964, 978.
- Lamholt, Borgemester i Emden, se Camholt. Lampe, Volrat, Staldmester hos Prins Christian (V), Lensmand over Helgelands Len, 385, 851. Lancken, Filip Kristoff von der, i Sorø Skole, 755. Land, Rasmus Nielsen, til Skander-borg Slot, 706, 714. Landerupgaard, Brusik H., 734, 756. Landet, Lollands Sdr. H., 7. Landskrone 134, 264, 547, 573, 719. — Borgere 468. — Hospital 480 f.

- Landskrone Slot og Len 55, 301, 419, 592, 599, 604 f., 616, 742, 798.
- Lang, Anders Rasmussen, af Tustrup, 291.
- Lange (Vaaben: 3 Roser), Gunde Frederiksen, Lensmand p. Tønsberg, 311, 400, 421, 436, 786. — Gunde Hansen, Lensmand p. Aalborg, 43, 813, 815; nævnes 34, 53, 55, 58, 82, 101, 168, 176 f., 201, 208, 213, 219 f., 231, 238, 249 f., 275, 299, 326, 340, 350, 357, 363, 393 f., 404, 414, 422, 429, 438, 446, 451, 454 f., 459, 472, 483 f., 508, 525, 528 ff., 532, 534 f., 538, 557, 565, 573, 596, 598, 600, 613, 621, 626, 630, 643 f., 646 f., 650, 678, 693, 730, 740, 789, 802, 810, 847, 917, 933, 936, 938, 943, 971, 976 f. — Hans Gundersen, Kancellisekretær, 117, 786, 815; g. 1637 m. Dorte Lykke. — Hans Pedersen 56. — Ide, Jens Juels, 111 f., 277 f., 363, 443, 648. — Niels Gundersen, Hofjunker, 311, 421, 786, 815. — Peder Hansen 56, 94 f., 111, 167, 263, 458, 471, 473, 546, 694, 698, 810.
- (Vaaben: 1 Rose), Henrik Kristensen 107, 179, 589, 810, 872, 962. — Henrik Nielsen, 231, 360, 374, 409, 626, 694, 698, 915; jvfr. Anne Ahlefeldt. — Iver 94 f., 942. — Kristen Kristensen 263, 810. — Kristen Nielsen, Kancellisekretær, 114, 233, 343, 405 f., 735, 915; jvfr. Karen Brockenhuus. — Niels Kristensen 42, 143, 525, 807, 813.
- Langeland (Lavind) 138, 260, 324, 473, 496, 512 f., 592, 607, 614, 733. — Landsdommer se Erik Bilde, Vincents Stensen. — Salpetersyder se Timand Klavsen.
- Langemack, Jokum, i København, 189 f., 410, 783.
- Langemark, Vinge By og S., Middel-
som H., 296.
- Langerød, Færs H., 366. — Lille, 366.
- Langesund, Norge, 312.
- Langesø, Ø.-, Lollands Nørre H., 78.
- Langet, Fuglse H., 150, 242, 515.
- Langhorst, Wilking († 1638), Mag., Præst til St. Petri tyske Kirke, 191, 291.
- Langskov, Nørvang H., 707.
- Langsted, Odense H., 478 f.
- Langvaddam (Damhussøen), Sokkelunds H., 328.
- Larberg, Anders Kristensen, Præst i Refsnæs, 422.
- Larsgaard, Ajstrup S., Kær H., 231, 275.
- Lauch, Hans, Guldsmed i København, 186.
- Lauenburg 218.
- Lauremberg, Hans (Johan), Dr., Professor i Sorø, 280, 336, 574, 860.
- Laurenberg, Peter, Dr., Professor i Rostock, 833.
- Lavind se Langeland.
- Lavindskøbing se Rudkøbing.
- Lavrids (Lars, Las, Lasse) Kok i Kolding 789. — Andersen i Viborg 43; jvfr. Maren Ibsdatter. — Brøndelsen i Laholm 61, 576. — Ebbesen se Udsen. — Esbjørnsen i Treslev 95. — Eskildsen, Skriver p. Proviaanhuset, 25 ff., 463, 695(?). — Eskildsen, i København(?), 695. — Hansen i Gelstoft 35. — Hellesen i Valby 99. — Ibsen, Fyrbøder hos Frøknernerne, 461. — Jakobsen, Møller i Aarhus, 747. — Jensen, Sættefoged, i Hadbjærg, 732. — Jensen i Vartov Hospital, 156. — Jensen i Havrebjærg 65. — Jensen i Nordrup 65. — Jensen i Skødegaard 359. — Jespersen i Lynggaard 84. — Jørgensen i

- Tørresø 87 f. — Knudsen, Præst i Skive, se Breth. — Knudsen i Fjelsted 617, 881. — Kristensen, Raadmand i Helsingør, 329. — Kristensen i Karup 6. — Kristensen i Skæve (Drabsmand) 535. — Lavridsen, Tolder i Bergen, 894. — Lavridsen i Vestergaard, Herredsfoged i N.-Horne H., 284. — Madsen, Præst i Kongsbak, 945; jvfr. Bodel Lavridsdatter. — Madsen, Skriver p. Aarhusgaard, 582. — Mogensen, Mag., Præst til St. Nikolaj Kirke, se Scavenius. — Mogensen i København se Bodel. — Mortensen, Mag., 1639 Professor i Teologi ved Universitetet, 930. — Mortensen, Hospitalsmester i Odense, 42. — Nielsen, Skibskaptejn, 505, 735, 740, 745. — Nielsen, Byfoged i Odense, 437. — Nielsen, Kaptejn i Varberg Len, 762. — Nielsen, Møller i Borreby Mølle, 719 f.; jvfr. Anne Møllers. — Nielsen, Præst i Feldballe, se Fog. — Nielsen i Deiget 101. — Nielsen i Valby 890. — Olsen i Nordrup 65. — Olufsen se Kock. — Pedersen, Instrumentist, 862. — Pedersen i Blæsing 65. — Pedersen i Tørresø 87 f. — Pedersen, Mordbrænder, i Herrerisvad Klosters Len(?), 433. — Rasmussen i Hesselund 6. — Rickertsen i Kristiania 52. — Splidsen i Ribe 969; se Maren. — Steffensen p. Færøerne 39. — Sørensen, Præst i Lydum, se Barfoed. — Thomsen, Præst til Felding og Assing, 955. — Øersen i Menstrup 447.
- Laxmand, Gabriel, Kancellisekretær, 101, 330, 464, 755, 729, 942. — Margrete, Henrik Vinds, 145, 147, 837. — Povl († 1557), se Tale Ulfstand.
- Lechmand, Johan, Kaptejnlejtant, 553.
- Leckø, Skaraborgs Len, Sverrig, 913.
- Leemputz, Thomas von, i Paris, 426.
- Legaard, Rasmus, i Ollerup, 38. — Leiden, Nederlandene, 929.
- Lein, Petrus, fra Paris, 425 f.
- Lejel se Leyel.
- Lejrskov, Jens Povlsen, Kapellan i Kristianstad, 17. — Niels Olufsen, Præst i Lejrskov og Jordrup, 17.
- Lejrskov (tidligere: Erst), Andst H., 17.
- Lekkende Gaard, Baarse H., 510.
- Lellinge Gaard, Bjæverskov H., 160 f., 166, 235, 456, 857.
- Lem, Peder (Petrus), 772 f.
- Lem, Bølling H., 110, 193, 618, 803. — Kær, Bølling S., 618. — Se Nørlern.
- Lemvig 547, 910.
- Lendum, Nørre H., Salling, 645.
- Lepell, Klavs, Fuldmægtig for Hertug Adolf Frederik af Mecklenburg, 709.
- Leppelmand, Ambrosius, Instrumentist (Fiolist) i Kolding, 794, 914.
- Lerbæk, Horns H., Jylland, 452, 626, 814.
- Lercke, Jakob, Raadmand, 1639 til lige Toldskriver i Nyborg, 651, 697, 865, 935. — Mads, Borgemester i Nyborg, 697.
- Lergrav ved Varberg 255.
- Lervang, Bol i Ølstrup, Bølling H., 960.
- Leswich, Richard, af Dublin, 207.
- Lettes, Karen, Bertel Wichmands Enke, 651.
- Leve, Jfr. Dorte Knudsdatter, Tønsberg Len, 58. — Pros Knudsen († 1636), Lensmand p. Tønsberg, 58, 422.
- Levelunde, Medelstads H., 919.
- Lewis, Richard, Irlænder, 462.

- Leyel (Lejel), Tancred (Tancredus Lelius), prakt. Læge i København, 45. — Villum, Bewinthebber, 1639 Bogholder i Ostindisk Kompagni, 241, 868.
- Lidevold, Baltser, Kaptejn, 553.
- Lie, Dybe S.(?), Vandfuld H., 363.
- Lifland. Hertug se Frederik.
- Lild, V. Han H., 56, 269, 803.
- Lille Forbedring, Vemmenhøgs H., 778 f.
- Lime, Morten, Tolder i Ribe, 958. — Peder Lassen, Præst i Vejrum, 644.
- Lime, Sønderhald H., 502 ff.
- Limfjorden 597 f.
- Limmernes, Fjære H., 830.
- Lind, Rind S., Hammerum H., 110, 272, 276.
- Lindbjærg, Støvring H., 140, 748.
- Lindbjærggaard, Støvring H., 140.
- , Ø.-Horne H., 356.
- Linde, Hjerm H., 644.
- Lindeballe, Nørvang H., 408.
- Lindenberg Aa 621.
- Lindemann, Thomas Thomsen, Dr. theol., Præst ved St. Petri tyske Kirke, 291.
- Lindenov, Anders, 793; jvfr. Sofie Pax. — Anne, Erik Mormands, 401. — Birgitte, Otte Skeels, 534, 813, 911. — Godske († 1612), se Karen Gyldenstjerne. — Hans Johansen († 1596), 821. — Hans Johansen (d. æ.), Lensmand p. Kalundborg, 1637 tillige over Hals Birk, 1639 p. Hindsgavl, 53, 62, 77, 91, 388, 478 f., 571 f., 763 f., 897 f., 901; nævnes 22, 25, 31, 36, 51 f., 58, 76, 82, 86, 91, 119, 159, 236, 329, 405, 500, 549, 552, 575, 681 f., 835, 838, 881, 907, 919, 972. — Hans Johansen (d. y.), 1639 Lensmand p. Kalundborg, nævnes 861, 935; jvfr. Elisabet Augusta. — Helvig Ottesdatter (f. 1631) 950. — Henrik Hansen, Ritmester, 650, 776. — Henrik Ottesen, 163, 366, 432, 949 f. — Holger Johansen († 1634), 62. — Kristen Ottesen 950. — Kristense, Aksel Gyldenstjernes, 821. — Kristoffer 314, 414. — Lavrids Johansen († 1635), 123, 254, 936, 970, 978; jvfr. Anne Friis. — Otte Hansen († 1618), 163; jvfr. Anne Brahe: — Otte Ottesen († 1632), 650, 841, 950; jvfr. Vibeke Podebusk. — Otte Ottesen (f. 1629), 950. — Sofie († 1638), Bjørn Mormands, 314, 401, 414.
- Linderød, Gærs H., 737.
- Lindholm Len, Bare H., 236. Ladegaard 593.
- , Kær H., 438, 484, 573, 802.
- , Vemmenhøgs H., 778 f. — Ladegaard, 505, 778 f.
- Lindskov, Sunds H., 893.
- Lindum, Nørlyng H., 892.
- Lingerum se Ljungerum.
- Linton, Villum, i Ystad, 724.
- Lippius, Reichwein, Kaptejn, 405.
- Lisbet, Lavrids Dyrs, i Middelfart, 447.
- Lisbjærg, Hasle H., 821.
- Lisbjærg, Vester-, Herred, 116.
- Lissabon 709.
- Lister Havn p. Sild 303. — Dyb 218, 684.
- Fogderi, Norge, 635.
- Herred 604 f., 829.
- Len 934. — Tolder se Anders Jensen.
- Liusekøbing(?), Skaane, 388.
- Ljungerum (Lingerum, Lyngerum), Gyng H., 216, 480, 879.
- Ljørslev, Morsø Sdr. H., 73, 233, 978.
- Lodbjærg, Hassing H., 623.
- Lofoten Len 851.
- Loge, Mads, i Herlufllille, 372.
- Lolland 55, 223, 230, 260, 310, 380,

- 440, 473, 475, 483, 489, 513, 527, 563, 597, 607, 610, 614, 679 f., 701, 707, 732, 775, 801, 817, 835, 904, 911. — Landsdommeri 150, 514 f. — Landsdommer se Holger Bilde, Erik Pors. — Salpetersyder se Timand Klavsen.
- Lomanshave, Elling S., Horns H., Jylland, 814.
- London 776.
- Longelse, Langeland, 138, 553.
- Lorents Peter i Lübeck 709.
- Lorup, Kirkerup S., V. Flakkebjerg H., 64.
- Los, Ankers Jensen, Præst i Ring, 501.
- Loter, Herman, Dr., 339.
- Lotfes, Siwert, Skipper, af Koudum, 323.
- Lott, Anke, svensk Rigsraad, 112.
- Loverstrup (nu: Rathlousdal), Hads H., 131, 395.
- Lucht, David († 1635), Tolder i Helsingør, 755.
- Lukas Farver i København 212, 536, 944. — Henriksen, Skibskaptejn, 17.
- Lumbsaas, Ods H., 716 f.
- Lund, Hans, Tyske Kancellis Forvalter, 250, 347. — Thomas († 1636), Mag., Præst ved Mariekirken i Helsingør, 21.
- Lund 23, 229, 264, 380, 431, 547. — Borgere 8, 148 f., 489, 492, 848, 901. — Domkapitel 8, 11, 13, 23 f., 28, 135, 137, 157, 226, 229, 243, 267, 292, 302, 306, 310, 342, 366, 387 f., 463, 471, 478, 480, 492, 545, 608, 683, 742, 745, 798, 824 f., 970; Store Hammer Kannikedømme 303; Vicaria St. Beatæ Virginis 271; Vicaria Bona altaris St. Annæ 190; Vicaria Altaris S. Catharinæ 227, 807; Vicaria Altaris St. Vincentii 37; Præbenda Brandstad 342; Præbenda Gislev 342; Præbenda Lund 533; Præbenda Sallerup 342; Mensa Stangby 342. — Domkirke 29, 127, 227, 243, 267, 281, 314, 342, 366, 665, 744 f., 825. — Helliggejst Hospital 137, 157 f., 366, 784. — Skole (Gymnasium) 781.
- Lund Stift se Skaane Stift.
- St. Peders Kloster og Len (Nunne Kloster) 174, 904.
- Gaard og Len p. Mors 83.
- , Ø. Flakkebjerg H., 615, 864.
- , V. Han H., 56, 269, 803.
- Lundager, V.-Horne H., 596, 694.
- Lundby, Tjæreby S., V. Flakkebjerg H., 113.
- Lunde Herred 785 f. — Herredsting 929.
- , Sunds H., 244.
- , V.-Horne H., 596, 645 f., 729.
- Mark, Utterslev S., Lollands Nørre H., 150, 298, 515.
- Lundegaard ved Kronborg 855.
- , N.-Broby S., Salling H., 244.
- Lundehave ved Kronborg 855.
- Lunden, V.-Hassing S., Kær H., 231, 275, 299.
- Gaard, Hallund S., Dronninglund H., 326, 483.
- Lundenæs Slot og Len 83, 106 f., 110, 153 f., 179, 183, 187, 201, 212, 260, 272, 276, 306 f., 323, 359, 377 f., 391, 419, 446, 535 f., 548, 626, 676, 803, 832, 872, 933, 937, 944.
- Lundtorp, Tjæreby S., V. Flakkebjerg H., 113.
- Lunge (Dyre), Jørgen († 1619), se Sofie Brahe. — Ove Jørgensen († 1637), 202.
- Lunov, Jesper, Major, 200. — Lavrids, i Sorø Skole, 12. — Otte Lavridsen 12.
- Luschou, Markus, af Rostock, 923.
- Lut Skovrider i Skanderborg Len 774.
- Lutecke, Klavs, Løjtnant, 829.

- Luther, Morten, Reformator, 41.
 Lübeck 492, 689, 730. — Borgere 180, 207, 709, 711, 723, 753, 839.
 Lybken, Gert von, kgl. Krudtmager, 468.
 Lyby, Froste H., 310, 334.
 Lydestad, Luggude H., 232, 758.
 Lydum, V.-Horne H., 177, 392, 729.
 — Gaard, V.-Horne H., 627, 810.
 Lye, Karup S., Høgs H., 362, 514, 830.
 Lühe, Margrete von der, Jørgen Brockenhuus's, 219, 262, 718.
 Lykke, Jfr. Anne, 237. — Anne, Frederik Qvitzovs, 931 f. — Dorte, g. 1637 m. Hans Gundesen Lange, (117). — Erik Hansen, Kancellisekretær, 914. — Erik Jørgensen 237, 461, 665, 794, 932. — Falk Eriksen, Lensmand p. St. Peders Kloster i Lund, 858, 930 f.; nævnes 66, 136 f., 153, 174, 329, 407, 830, 904. — Frans 651, 785. — Hans Eriksen 353. — Iver Eriksen 459. — Iver Kristoffersen 55, 459, 710. — Jfr. Johanne Iversdatter 723. — Jørgen Eriksen († 1633), 237, 460, 931 f.; jvfr. Regina v. Rindschat. — Jfr. Karen Hansdatter 3, 126 f., 353, 457, 563 f. — Kristoffer se Edel Mogensdatter Harbou. — Niels, Ritmester, 54, 59, 240, 429, 655.
 Lykkeby, Øster H., Blekinge, 769.
 Lykkesholm, Vinding H., 846 f.
 Lyksborg se Glückstadt.
 Lyne se Lønne.
 Lüneburg 196.
 Lyngballegaard, Sabro H., 110, 713, 814.
 Lyngby, Hellum H., 168, 250.
 —, Ø.-, N.-Asbo H., 12, 127.
 — (Kongens), Sokkelunds H., 750.
 Lyngbygaard, Gvaley S., Villands H., 124.
 Lynggaard, Harte S., Brusck H., 84.
 Lyngholm, Hassing H., 438.
 Lyngsø Krudtmølle, Gærs H., 543.
 Lysgaard Herred 70.
 —, Lysgaard H., 167.
 Lystbæk, Torsted S., Hind H., 363.
 Lützow, Klavs, 193.
 Læborg, Malt H., 729, 780.
 Læsø. Salpetersyder se Timand Klavsen.
 Løderup, Ingelstad H., 755.
 Løgerød, N.-, Gærs H., 640.
 Løgsted, Slet H., 275, 299.
 Løjenkær, Ning H., 831.
 Løjtøfte, Lollands Nørre H., 482, 802. — Lille-, 7.
 Lønborg, N.-Horne H., 949.
 — Bispegaard og Len 176, 304, 374 f., 397 f., 402 f., 697, 949.
 Lønne (Lyne), V.-Horne H., 263, 329, 729.
 Lønnemaale, Lille, Lister Len, 119.
 Løsen, Øster H., Blekinge, 121.
 Løsning Mølle, Hatting H., 34.
 Løve Herred. Herredsfoged se Niels Knudsen.
 Løvel, Nørlyng H., 109, 321, 844.
 Løvenbalk, Peder Pedersen, Mag., Præst i Viborg, 391, 501, 878 f.
 Løvestad, Færs H., 23 f.
 Maabjærg, Hjerm H., 308.
 Maar, Jon, Skibskaptejn, se Johan Mohr.
 Maccabæus, Bjørn, 10. — Klavs, 135.
 — Kristian, Kaptejn p. Bornholm, 518, 904.
 Mackelers, Hans, Svensker, 164.
 Madry, Nederlandene, 323.
 Madrid. Dansk Agent se Godofredo Riquetz.
 Mads, Præst i Heinsvig, se Harboe.
 — Kok fra Lund 901. — Hansen, Foged p. St. Knuds Kloster, 481.
 — Hansen i Bogense 52. — Han-

- sen (Drabssag) 734. — Hansen i Agernæs 87 f. — Henriksen, i Sorø Skole, 489. — Jakobsen i Pjedsted 870. — Jensen, Biskop, se Middelfart. — Jensen, Herredsfoged i Tune H., 548. — Jensen i Ringkøbing 712. — Jensen i Gaverslund 18. — Jensen i Tyvkær 402. — Jørgensen i Krejbjerg 376. — Jørgensen (Jensen) i Store-Velling 271. — Kristensen, Præst i Hejnsvig og Grindsted, se Harboe. — Kristensen, Foged paa Færøerne, 476, (868). — Kristensen, i Sorø Skole, 544. — Kristensen i Bøvling Len (Mordsag) 866 f. — Kristensen p. Fyen (Tyv) 460. — Kristensen i Aarestrup 6. — Lassen, Raadmand, Toldskriver, Tolder og Sisemester i Ribe, 958. — Lavridsen i Esholte 64. — Mortensen, Rentskriver, 741, 827. — Nielsen i Gaverslund 18. — Nielsen i Lille Stenum 337. — Pedersen p. Amhede Gaard 391. — Pedersen i Fjelsted 617, 881. — Pedersen i St.-Røttinge 811. — Povlsen i Randers 321, 762, 927; jvfr. Anne Nielsdatter. — Povlsen i Slangerup 83, 417. — Rasmussen i Svendborg 37 f., 41, 728. — Rasmussen, Borgemester i Varberg, 11. — Rasmussen i Kaaberbølle 881. — Sørensen, Tolder i Middelfart, 651. — Sørensen i Selling 283.
- Magdalene Gabrielsdatter se Akeleje.
- Magleby, St. (Hollænderbyen), Sokkelunds H., 310.
- , Langeland, 138.
- Magleholm, Ø i Sølvitsborg Len, 13.
- Magnus den kronede, Konge af Norge, 46.
- Bjørnsen, Lagmand for Norden og Vesten p. Island, 944.
- Makelius, Jakob, Svensker, 722.
- Makrelu, Mogens Pedersen, Fange p. Bremerholm, 114.
- Malene Kristensdatter, g. m. Mikkel Kristensen, Medikus, 695.
- Malerød (Motridt?), Frenninge S., Færs H., 366.
- Malling, Ning H., 408, 503 ff., 522, 748, 831, 970.
- Malmö 23, 264, 492, 547, 573, 737, 834. — Raadmand se Peder Koefoed. — Borgere 267, 417, 453, 468, 491, 627, 834, 901. — Hospital 306(?).
- Malmøhus Slot og Len 55, 113, 162, 215, 236, 301, 405, 419, 505, 558, 575, 590, 592, 604 f., 656, 671, 687, 732, 742, 746, 825, 903 f. — Skovrider se Kristoffer Hansen, Morten Skovrider. — Skriver se Kristoffer Lavridsen Bring.
- Malt, Malt H., 729.
- Maltbeck, Niels Pedersen, Præst i Galten, Vissing og Hadbjærg, 715, 731, 975.
- Malte Sonesen († 1633), Præst til Skerninge, 528.
- Malund, Vrads H., 377.
- Mandals, Væ S., Jerrestad H., 11. — Len, Norge. Lagmand se Augustinus Olufsen.
- Mandrup (Mandstrup), V. Hassing S., Kær H., 275, 299.
- Manley, Nikolaus, Skibshovedsmand, 85 f., 460.
- Manø 635, 728 f.
- Marches, Klavs, i Glückstadt, 707.
- Mardal, Høje S., Sdr. Asbo H., 24, 127.
- Marebæk, Peder Kristensen, Præst i Vorbasse og Grene, 310.
- Maren (Marine) Baltzers i København 766. — Hr. (Hans) Nikolaus's (Nilaus's, Laursens) Enke (af Aalborg) i København, 213, 535 f., 943. — Enke efter Simon Andersen Hoff, Præst i Vigerslev,

128. — Lavrids Splidsens i Ribe 969. — Hans Vandels Enke i Aalborg, 52. — Andersdatter, Enke efter Peder Madsen, Præst i Varde, 326. — Andersdatter, Iver Jakobsens i Hjerting, 282. — Andersdatter i Fusøer 845. — Eriksdatter, Mag., Niels Jensen Korsørs i Slagelse, 978. — Henriksdatter i København, g. m. 1) Anders Pedersen, 2) Hans Hermansen, 37. — Ibsdatter, Lavrids Andersens, i Viborg, 43. — Jensdatter i Svenstrup 34. — Jepsdatter, Anders Lavridsens, i Kalø Len, 123. — Johansdatter, Proviantskriver Jakob Thomsens Enke, 281, 599 f., 868 f., 888. — Jørgensdatter, Borgemester Jens Bangs, i Aalborg, 888. — Knudsdatter i Slagelse (Drabssag) 30. — Kristensdatter i Roskilde se Glob. — Kristensdatter i Rands 18. — Lavridsdatter, g. m. Jens Hansen, Præst i Vesterborg, 70. — Nielsdatter, Hans Nielsen Bangs, se Bang. — Nielsdatter, Mathias Hansens, i Helsingør, 783. — Rasmusdatter p. Færøerne 39. — Stensdatter, Jøkm Grabows, se Stensen. — Sørensdatter, Enke efter Morten Jakobsen i Viborg, 879. — Thomesdatter, i Aarhus Hospital, 71. — Zakariasdatter, Anders Jakobsens, p. Pugevig, 13.
- Margaard, Skovby H., 705.
- Margrete Ivers i Hjarup 958, 973. — Enke efter Kristen Pedersen, Danske Kancellis Forvalter, 790. — Enke efter Henrik Rosenmejer, i København, 750. — Enke efter Ditlev Wolter, Apoteker i Husum, 339. — Enke efter Hans Jensen Marrit, Præst, 54. — Aagesdatter, Cort von Barlebens, se Rosen-giedde. — Dinesdatter, Enke efter Hans Jespersen, Præst i Guldbjærg, 625. — Hansdatter i Valde 759. — Kristensdatter, g. m. Oluf Sørensen Kock, Præst i Asmin-drup, 544. — Lavridsdatter i Aggershus Len(?) 490. — Madsdatter, Jørgen Sadolins, se Bruun. — Nielsdatter i Bøvling Len (Mord-sag) 866. — Povlsdatter, g. m. Anders Bertelsen, Rigens Skriver, 521, 699. — Rickersdatter, Klavs Bangs Enke, i Odense, 232, 274, 304.
- Margretetorp, Bjærg H., Skaane, 568.
- Maria Eleonora, Enkedronning af Sverrig, 288.
- Mariager, Jens Lavridsen, Præst til Viby og Tiset, 866.
- Mariager 25, 331. — Borgemester se Johan Kall. — Borgere 25, 171, 430. — Kirke 130, 624, 651, 785, 817, 826, 914, 935.
- Fjord 912.
- Kloster og Len 25, 58, 72, 83, 93, 107, 179, 240, 296, 350, 367, 419, 430, 446, 575, 592, 617 ff., 624, 662, 693 f., 744, 813, 818, 826, 912.
- Maribo 380, 541, 578, 911. — Borgere 108, 308, 398, 527.
- Kloster 109, 155, 185, 482.
- Maribo, Henrik Henriksen, Præst til Nørup og Randbøl, 489.
- Mariæboholms Mølle (i Skaane) 291.
- Markdanner, Frederik († 1639), 138, 356, 461, 738; nævnes 18, 68 f., 77, 205 f., 215, 232, 248, 295 f., 587, 596, 665 f., 676, 704, 877, 889; jvfr. Anne Gyldenstjerne. — Hans, Skibskaptajn og øverste Inspektør over Tugthuset og Børnehuset i København, 42, 138, 240 f., 356, 459 f., 570, 744, 809; nævnes 68, 77, 425, 526.

- Marker Len, Norge, 58.
- Markus Lavridsen, Slotsskriver paa Varberg, 760, 906. — Madsen, Raadmand i Roskilde, 467. — Madsen i Tommerup 734. — Olsen i Valby 99. — Thoresen i Olstrup 99.
- Markvor Andersen i Agernæs 87 f.
- Marrit, Hans Jensen († 1632), Præst i Vallensved, 54; jvfr. Margrete.
- Marselis, Gabriel, i Hamburg, 531 f.
- Marstrand. Borgere 118.
- Marsvin, Ellen, g. m. 1) Ludvig Munk, 2) Knud Rud, Lensmand p. Dalum Kloster, 77, 100, 160, 244, 313, 349, 360, 596 f., 617, 919, 946 f., 953. — Else († 1632), Enevold Kruses, 584. — Helle († $\frac{2}{5}$ 1637), g. m. 1) Aksel Ugerup († 1601), 2) Jakob Beck († 1625), 3) Mathias von der Recke, 104 f., 196 f., 199 f., 433, 465, 492 f., 523, 533. — Helvig, Gude Galdes, 888. — Jørgen Pedersen 167 f., 453, 524, 674. — Karen, Henning Pogwisch's, 524, 675. — Otte, Lensmand p. Dronningborg, 7 f., 234 f., 480 f., 485, 813; nævnes 21, 58, 70 f., 82, 140, 166 f., 212, 238, 245, 254, 283, 296, 393, 404 f., 407, 415, 446, 453, 457, 522, 535, 575, 584, 648, 667, 670, 715, 724, 730 ff., 821, 838, 885, 889, 906, 944, 975. — Peder Jørgensen († 1614), se Mette Brahe.
- Marte, Enke efter Trud Pedersen, i Bergen, 745.
- Martfeld, Heinrich Eberhard, Mag., tysk Præst i St. Magleby, 310.
- Marup, Bølling H., 676.
- Marvede, Ø.-Flakkebjærg H., 35, 54, 582, 585 f., 659 f.
- Mathias (Mattis) Kok i Odense 902. — Smed af Bremen 187. — Smed i Stakkerup 208 f. — Tørstikker, Skibstømmermand, i Vordingborg, 118. — Hansen i Helsingør 783; jvfr. Maren Nielsdatter. — Hyp, Fange paa Kristianopol, 121. — Iversen, Isenkræmmer, i Odense, 279; jvfr. Anne. — Jakobsen, Dr., 251, 346.
- Meckelin, Hans, i Gøteborg, 674.
- Mecklenburg 260, 292, 309, 719, 730, 810, 820, 840, 872, 884, 898. — Hertug 719; se ogsaa Adolf Fredrik, Gustav Adolf. — Enkehertuginde, se Eleonora Maria.
- Medelstad Herred, Blekinge, 119, 605. — Ridefoged se Jesper Skov.
- Medenblik, Nederlandene, 312, 321, 323, 672.
- Meiden, Kristian Frederik v. der, 176. — Martinus 176.
- Meiland, Georg, Mag., Præst ved St. Mariekirken i Helsingør, Slotspræst p. Kronborg, 21.
- Meindorf, Jakob, 898.
- Meinertz (Meier), Albrekt, Skipper, 345, 466.
- Meissen 648.
- Meitzner, Jens Kristoffersen, Præst i Bjørnekul, 135.
- Mejer (Meier, Meyer), Albrekt, se Meinertz. — Hans Rotgieter (Kanonstøber) i Helsingør, 774, 781. — Johan, Professor ved Roskilde Gymnasium, 840. — Johan, Mag., Rektor i Ribe, 511. — Markus, i Aarhus Hospital, 720. — Samuel, Hofapoteker, 860.
- Mejlby, Ø. Lisbjærg H., 124, 270, 275.
- Mejlgaard, Nørre H., Dyrs, 320.
- Mejlund, Malt H., 354.
- Melby, Gyngø H., 216, 480, 879. —, Lister H., 491.
- Melholt, Vor S., Dronninglund II., 500.
- Mell, Jakob, Kaptejn, 543.

- Menstrup, Ø.-Flakkebjerg H., 447.
Merløse Herred 159.
- Mette Fabians 506, 580; se Fabian Lavridsen Schaubé. — Herman Koks i Vejle 974. — Enke efter Niels Hansen i Jested, (Drabs-sag), 876, 964. — Markusdatter († 1635), Mag. Torben Hasebarts, 489. — Pedersdatter, Anders Kristensens, i Fusøer, 845.
- Meursius, Johannes († 20/9 1639), Dr., kgl. Historiograf, Professor ved Sorø Akademi, 631, 833, 928, 952, 955, 963.
- Middelfart, Mads Jensen († 14/5 1637), Dr., Biskop i Lund, 23, 89, 132, 189, 226, 333, 342, (514), 819.
- Middelfart 264, 290, 358, 381, 511, 547, 592, 669 f., 698, 708, 734, 747, 910. — Borgemester se Klavs Mad-sen. — Raadmand se Lavrids Dyr. — Tolder se Mads Sørensen. — Borgere 232, 389 f., 447, 534, 569, 622, 651, 655, 705, 960. — Sund 838.
- Middelsom Herred 106.
- Mikkel Berentsen, Skriver p. Korsør Slot, Toldskriver i Helsingør, 554. — Berntsen, Tolder i Kristiansstad, 863. — Ibsen i Slagelse 240. — Jensen i Karup 6. — Jensen i Ravn-holt 6. — Kristensen, Medikus, 695; jvfr. Malene Kristensdatter. — Mogens i København(?) 695. — Mortensen, Skibskaptejn, 796, 858. — Nielsen se Tornekrans. — Oluf-sen af Store Støre(?) 373. — Pedersen, Præst i Ørslev og Sol-bjærg, 1. — Pedersen, Præst i Ø.-Snede, 396. — Pedersen i Oden-se 45. — Sørensen, Raadmand i København, Forstander for Var-tov Hospital, 26 f., 544.
- Mjolden, Lø H., 729.
- Moesgaard, Ning H., 971.
- Moeskærgaard, Nørlem S., Skodborg H., 257.
- Moeslund, Bording S., Hammerum H., 167.
- Mogens (Mons) paa Bjerget, Skip-per, 720. — Jensen, Byfoged i Rudkøbing, 114, 398, 400. — Jes-persen, Byfoged i Aalborg, 219 f. — Kristensen, i København(?), 695.
- Mogenstrup, Nørager S., Sønderhald H., 142.
- Mohr, Johan (Jon Maar), Skibskap-tejn, 217.
- Moltke (Molkenius), Joakim, Bogfø-rer i København, 832 ff.
- Momme, Johan, 151.
- Monnikedam (Münnekindam), Ne-derlandene, 426.
- Monrad, Erik Johansen, Mag., Præst i Middelfart, 705, 960.
- Monroe, Officer i svensk Tjeneste, 672.
- Mormand, Jfr. Birgitte, 401. — Bjørn 314, 401; jvfr. Sofie Lindenov. — Erik 401; jvfr. Anne Lindenov. — Herluf 577. — Kristoffer, Skibs-løjtnant, 101, 400 f. — Mogens 9, 152, 738, 849.
- Mors Provsti 821.
- Morsholt, Hads H., 395.
- Morten, Præst i Skørpinge, se Dam-phius. — Skovrider i Malmøhus Len, 236. — Bertelsen i Næraa 437. — Bondesen, Delefoged i Jerlev Her-red, 19. — Eylers (Ellers), Skip-per, af Hamborg, 885. — Jakob-sen, Tilsynsmand ved Vognhuset p. Frederiksborg Slot, 347. — Ja-kobsen i Viborg 879; jvfr. Maren Sørensdatter. — Jepsen i Endrup Skov 35. — Kastensen (Kristen-sen), Skibsløjtnant, 700. — Klav-sen, Mag., Præst i Glostrup, 277.

- Knudsen i Balle 220. — Kristensen, Skibsløjtnant, se Morten Kastensen. — Madsen, Dr., Biskop i Aarhus, 293, 304; nævnes 71, 123, (130), 141, 167, 201, 246, 262, 335, 360, 406 f., 415, 534, 571, (609), 612, (647), 654, 715, 745, 748, 852, 882, 935, 975, 978. — Mikkelsen i Køge 874. — Nielsen i Givskov 342. — Nielsen i Vallerbæk 6. — Simonson, i Sorø Skole, 868. — Sørensen, Hospitalspræst i Kolding, 550.
- Mortens, Daniel, af Amsterdam, 894.
- Mosbæk, Aars H., 651, 740.
- Mosen, Elling S., Horns H., Jylland, 813.
- Motridt(?) se Malerød.
- Motzfeldt (Musfeldt), Peter (Peiter), i København, 36, 711.
- Mov, Fleskum H., 624. — Birk 662.
- Movat, Aksel, Skibshøvedsmand, 265, 338.
- Mudtsofer, Johan, Militærperson, 665.
- Muultjes, Adrijan, i Helsinger(?), 117.
- Mule, Hans Frederik, Præst i Stokkemarke, 497; jvfr. Margrete Madsdatter Bruun. — Jens († 1633), Dr., Medikus i Odense, 42; jvfr. Anne Villumsdatter. — Klavs, i Odense, 651, 876. — Niels († 1616), Mag., i Odense, 164; jvfr. Barbara Møller.
- Mule Syssel p. Island 151.
- Mullerup Hovedgaard, Gudbjærg S., Gudme H., 124.
- Mullerød, Baag H., 616.
- Mund, Henrik, Skibshøvedsmand, Admiral, 727, 796, 819. — Jørgen 361, 363, 481, 675 f., 915. — Jfr. Kirsten 730. — Peder Iversen, Fændrik, 735, 756. — Peder Sørensen († 1608), se Vibeke Griis. — Pros, Lensmand p. Island, 284 f., 288, 464; nævnes 110 f., 300, 338, 398, 476, 559, 777 f., 896, 944.
- Munk (Vaaben: en Vinranke), Jfr. Abel Jensdatter 520 f. — Anders Pedersen 520 f. — Anne Jensdatter, g. m. 1) Jens Povlsen Fredberg, 2) Gert Thommesen, 520 f. — Anne, Niels Munks, 520. — Jens Pedersen 520; jvfr. Else Fredberg, Kirsten Seefeld. — Jfr. Kirsten Jensdatter 520 f. — Niels Pedersen, Løjtnant i Skanderborg Len, Kaptejn, 361, 427 f., 520, 844 f., 940, 969; jvfr. Anne Munk. — Peder Jensen (var † 1638), 521. — Søren Lassen 913; jvfr. Kirsten Stygge.
- (Vaaben: 3 Roser), Jfr. Anne Frederiksdatter, 129, 367, 588. — Dorte, Knud Gabrielsen Akelejes, 588. — Dorte, Kristoffer Parsbergs, 891 f. — Jfr. Edel Frederiksdatter, 367, 588. — Frederik Jørgensen († 1634), 129 f., 143, 195, 249, 653; jvfr. Sofie Friis. — Jørgen 195, 367, 531, 588, 653, 886. — Kirsten Ludvigsdatter, Christian IVs Hustru, 154. — Ludvig († 1602), se Ellen Marsvin. — Jfr. Mette Frederiksdatter 367, 588. — Peder († 1623), Rigsadmiral, se Sofie Brahe. — Jfr. Sofie Frederiksdatter 367, 588.
- (Vaaben: 3 Kugler), Frans Nielsen († før 1625), (129). — Jfr. Maren Fransdatter, g. 1637 m. Patrik Dumbar, 129, 387.
- (Vaaben: en Bjørnelab), Ebbe († 1622), se Sidsel Høg.
- (ikke adelig), Anne, Jens Jensens Enke, i København, 766. — Maren, Enke efter Peder Pedersen i Folby, 433. — Pors Jensen, Præst til Strøby og Varpelev, 447. — Simon, Hospitalsforstander i Vejle, 591.
- Munkebo, Bjærg H., Fyen, 68, 172, 479, 627.

- Munkemølle Eng, Sdr.-Aldum S., Hatting H., 373.
- Munkerup, Froste H., 23, 310.
- Munkholm, Sønderup S., Hornum H., 483.
- Munklinde, Bording S., Hammerum H., 167.
- Munthe, Kristoffer, Konrektor i København, 692. — Ludvig, Mag., Superintendent over Bergens Stift, 692, 852.
- Mus, Lavrids, Tolder i Varberg, 957; jvfr. Bente.
- Musfeldt, Peiter, i København, se Peter Motzfeldt.
- Musse, Anders Lavridsen, Præst i Vignæs, 194.
- Musse, Lille, Musse H., 801. — Store, 7, 150, 242, 515, 801.
- Muttis, Mathæus, græsk Arkidiakon hos den konstantinopolitanske Patriark, 329.
- Müller se Møller.
- Mylting, Birgitte, Emmike Sparres, 556, 906 f. — Henrik Jespersen 138.
- Münnekenam, Nederlandene, se Monnikedam.
- Münsterdorf i Holsten 217.
- Mynter, Anders, (i Billund) 233.
- Myrekollegaard, Fjære H., 830.
- Myrtue, Skads H., 646.
- Målsåker, Ytter-Selø S., Södermanland, 16.
- Møen 55, 58, 223, 260 f., 336, 419, 440, 592, 605, 607, 610, 679 f., 683. — Salpetersyder se Timand Klavsen. — Se Stege Slot og Len.
- Møgeltorum, Nørre H., Salling, 360, 645.
- Møgeltønder, Tønder H., 729, 896. — Birk 394.
- Hus og Len 179, 535 f., 764 f., 911, 944.
- Møinge, N.-, Rønnebergs H., 388. — Sdr., 388.
- Møllegaard (i Odense?) 590.
- Møller (Müller, Muller), Andreas, af Braunschweig, 622. — Barbara, Mag. Niels Mules, i Odense, 164. — Ernst, Hofskrædder, 134. — Henrik, Kongens Kammerskriver, 314, 545, 756, 968. — Peter, i Hamburg, 557.
- Mørk, Niels, i Ollerup, 38.
- Mørkøv, Tudse H., 522.
- Mørum, Lister H., 119, 919. — Aa 119.
- Mørup, Luggude H., 157.
- Naaby, Tybjærg H., 823.
- Nabbe, Vestre, ved Haderslev Ladegaard, 278.
- Nagel, Bernt, i Bergen, 407.
- Nakke, Baag H., 616.
- Nakkebølle, Salling H., 211.
- Nakskov 29, 122 f., 547, 633, 751. — Toldskriver se Niels Nielsen. — Borgere 29, 122, 497, 820, 882. — Slotsøen 811. — Landsogn, Lollands Nørre H., 7.
- Nanti, Claude, Vagtmester p. Arnsborg, 788.
- Narva 101, 551.
- Naverspæld, Tybjærg H., 542.
- Navl, Jørgen, 571; jvfr. Dorte Kruse.
- Navndrup, Bjerregrav S., Rinds H., 168, 250.
- Navr, Hjerm H., 554, 621.
- Nebbelunde, Fuglse H., 78, 150, 242, 482, 643, 734.
- Nebel, Gaard, Ljørslev S., Morsø Sdr. H., 73, 233.
- , Brusk H., 84, 391.
- , N.-, V.-Horne H., 729.
- , V.-, Skads H., 729.
- , Tavlov-, Elbo H., 360.
- Nebsager, Eske Eliesen, Præst i Navr og Sir, 621.

- Nedergaard, Langeland, 220 f., 738, 877.
- Nederlandene (Holland, Generalstaterne, Staterne) 30, 32, 74 f., 208, 298, 312, 321 f., 339, 348, 425, 469, 542, 552, 573 f., 587, 634, 651, 672, 684, 689, 719, 723, 727, 767, 819, 822, 842, 853 f., 875, 900, 913, 928. — Prinsen af, se Frederik Henrik. — Dansk Resident se Tancke. — Resident i Helsingør se Karl von Krakow.
- Neder Mølle, Hatting S. og H., 34, 115, 187. — Møller se Niels Jensen.
- Nehrhafven p. Gulland se Nærs Havn.
- Nellemose, Baag H., 587.
- Nestelsø, Hammer H., 433.
- Nettelhorst, Gerløf, Lensmand over Ide og Marker Len, 58, 96, 222, 374, 835.
- Nevnstadt se Nienstädt.
- Nibe 34, 678.
- Nibstrup, Børglum H., 646.
- Nicol, Thomas, fra England, 207.
- Nidingen Fyr, Varberg Len, 486, 806, 908.
- Nidløse, Merløse H., 17.
- Niels Degn i Varberg Len 924. — Præst i Vigerslev, se Niels Jakobsen Hindsholm. — Mag., Præst ved Holmens Kirke, se Niels Mikelsen Aalborg. — Jyde i Holtug 464. — Lollik i Sandby 372. — Skræder i Blæsinge 65. — Skytte, Krybskytte, (Vordingborg Len), 235. — Smed i Hallenslev 315. — Aagesen (Augesen) i København 83, 90, 212 f., 535, 856 f., 944. — Aagesen, Præst i Varberg, 939. — Andersen, Præst i Næstved, 271, 941. — Andersen, Raadmand i Kolding, 396. — Andersen af Koldinghus Len 886. — Andersen i Karup 6. — Andersen i Vindstrup 65. — Ankersen, Urtegaardsmand paa Nygaard, 584 f. — Bentsen, Sognepræst i Lund, 492. — Brixsen, Indehaver af Eriknavr Tien-de, 414. — Eskildsen, i Roskilde Hospital, 156. — Gertsen i Helsingør(?) 783. — Hansen, Raadmand i København, 856. — Hansen i Odense 256. — Hansen, Skibstømmemand, i Præstø, 118. — Hansen p. Lundenæs Slot (Tyv), 201. — Hansen i Hallenslev 315. — Hansen i Jested (Drabssag), (876), 964; jvfr. Mette. — Henriksen, i Sorø Skole, 844. — Ibsen (Fynbo) i Jerlev 662 f., 667. — Ibsen i Smidstrup 95. — Iversen, Vognmand i Næstved, 922. — Iversen i Kolding 631. — Iversen i Koldinghus Len 973. — Jakobsen, Præst i Vigerslev, se Hindsholm. — Jakobsen, (Retssag mod Elsebe, Anker Schrøders i Rendsborg), 893. — Jensen, Præst i Slagelse, se Korsør. — Jensen, Skriver p. Dragsholm Slot, 657 f. — Jensen ved Sorø 811. — Jensen i Neder Mølle 34. — Jensen af Havris, Vintappersvend i Viborg, 878 f. — Jensen i Hesselaa 282. — Jensen i Vork se Buck. — Jonsen i Sebberup 135. — Jørgensen, Mag., i Lund, 8. — Knudsen, Herredsfoged i Løve Herred, 959. — Kristensen, Tolder i Nordmøre, Trondhjems Len, 61, 322. — Kristensen i Bendstrup 85. — Kristensen i Krogsager 731. — Kristensen i Tofte 337. — Lassen i Aarestrup 6. — Lassen i Vadsted 272. — Lavridsen, Præst i Smidstrup, se Riber. — Lavridsen i Stevns 490. — Lavridsen i Aars 451. — Lavridsen i Oldemorstof 456. —

Lavridsen, Foged p. Taasinge, se Oldemerstoft. — Lavridsen i Olstrup 99. — Madsen, Foged(?) p. Koldinghus, 354. — Madsen, Forpagter paa Olstrup, 777. — Madsen i Karup 6. — Mikkelsen, Mag., Præst til Holmens Kirke, 795. — Mikkelsen i Horsens 227. — Mogensen, Skibstømmermand, i Møgestø, 118. — Mogensen i Baarse 811. — Mortensen, Præst i Halmstad, Luggude H., 491. — Mortensen i Skellebjerg 716. — Mortensen i Vallerbæk 6. — Nielsen, Borgemester i Rudkøbing, 285. — Nielsen, Toldskriver i Nakskov, 497. — Nielsen i Skelskør 874, 930. — Nielsen i Bendstrup 85. — Nielsen i Marup, Birkefoged til Skern Birketing, 676 f. — Nielsen i Tolstrup 451 f. — Olsen, Forpagter af Hørsholm, Fiskemester i Kronborg Len, se Holst. — Olsen i Ørslev 198. — Pedersen, Præst i Galten, se Maltbeck. — Pedersen, Præst i Rudsvedby, se Slagelse. — Pedersen, Præst i Æbeltoft, 336, 355. — Pedersen, Præst i Skorup, se Vraget. — Pedersen, Fisker ved Søbygaard, 272. — Pedersen p. Amhede Gaard 391. — Pedersen i Eskildstrup 53 f. — Pedersen se Kraglund. — Povlsen, Mag., Præst til Frue Kirke i København, se Schandorph. — Rasmussen, Raadmand og Stiftsskriver i Viborg, 638. — Rasmussen, Tolder i Viborg, 739. — Rasmussen i St.-Røttinge 811. — Svendsen, Mag., Skolemester i Kolding, 395 f., 623. — (Jens) Sørensen, Præst i Hesnunde og Risekatsløse, 743. — Sørensen, Præst i Veggerslev, 905. — Sørensen, Kongens Køkkenskriver, senere Renteriskriver, 976. — Søren-

sen i Silkeborg Len 88. — Sørensen i Solbjærg 65. — Terkelsen i Gaverslund 18. — Thomsen, Præst i Skorup, se Ferslev. — Villumsen († 1637), Mag., Præst i Bredsten, 131, 359.

Nielstrup, Horns H., Jylland, 814.
 Nienstädt (Nevnstadt, Nyenstad), 60, 337, 531.
 Nimtofte, Nørre H. Dyrs, 646.
 Nipgaard, Vium S., Lysgaard H., 192.
 Nis Nissen i Bargum 628. — Veddelsen i Bargum 628.
 Nissum, Nørre, Skodborg H., 257.
 Nolcke, Anne Margrete, Bartolomæus Wulfstorfs, (620).
 Nold, Jfr. Helle Margrete, 429, 492, 533, 576, 979. — Thomes († 1634), 429, 859; jvfr. Helvig Ugerup.
 Nommen Nommensen i Bargum 628.
 Norby, Abel, Kristoffer Basses, 139, 356. — Bendix 962. — Kirsten, Rubeck Pors's, 341, 763. — Maren, g. m. ufri Kristen Tordsen, 962. — Margrete, Tønne Bildes, 788 f. — Oluf († 1639), 962.
 Nordlandenes Len (Andenæs, Salten, Senien og Tromsø) 302, 385, 551, 607, 634, 850.
 Nordmøre, Trondhjems Len, 322. — Tolder se Niels Kristensen.
 Nordrup, Slagelse H., 65.
 Nordsøen (Vesterhavet, Vestersøen) 60, 74, 337 f., 711, 766.
 Norge 8, 41, 80, 96, 98, 169 f., 174, 180, 182—85, 189, 216, 221 f., 225 f., 253, 277, 285, 305, 322, 327, 332, 338 f., 343 ff., 348 f., 406, 412, 417 f., 421, 425, 439, 441 f., 451, 462, 466, 511 f., 517, 538, 546, 550, 555, 558—61, 563, 595, 606—10, 612, 614, 664, 668, 687, 756, 767, 835, 838, 850 ff., 856, 869, 873, 888, 891, 900, 928. —

- Konge se Magnus. — Hertug se Haakon Magnusson. — Statholder se Kristoffer Urne. — Kansler se Ake. — Notarius se Bardu Pedersen.
- Norgisherrit se Nørregøsherred.
- Normand, Ernst, Lensmand p. Koldinghus, 79, 140, 287 f., 399, 427, 497, 567, 660, 790 f., 918; nævnes 18 f., 58, 78,—84, 131, 172, 177, 196, 202, 207, 212, 233, 235 f., 243, 245, 264, 270 f., 286 f., 289 f., 296, 298 f., 301, 308, 310, 313, 316—19, 327, 342, 349, 360, 364, 368, 378, 393, 395 f., 398, 402, 405, 408 f., 415 f., 420, 445 f., 489, 500, 507, 535 ff., 550, 564, 575, 585, 591, 596, 622, 628 f., 636 f., 655, 662 f., 666 f., 669 f., 691 f., 699, 705 f., 710 f., 714, 735, 756, 772, 789, 799, 870, 872 f., 884, 899, 914, 920, 940, 944, 955, 958, 961 ff., 973 f., 977, 979; jvfr. Ingeborg Arenfeldt. — Joakim 959. — Kristen 375 f., 478.
- Nortorf, Holsten, 553.
- Norup, Lunde H., 460, 482.
- Nugent, Richard, Irlænder, 462.
- Numedalens Len, Norge, 76.
- Nunne Kloster se Lunde St. Peders Kloster.
- Nunnæs, Froste H., 762, 864.
- Nybjærg Mølle i Taagelund, Egtved S., Jerlev H., 172 f., 628 f.
- Nyborg 72, 264, 290, 348 f., 381, 409, 419, 511, 547, 562, 678, 697, 794, 904, 936. — Borgemestre se Mads Lercke, Peder Nielsen, Peder Nielsen (Skriver). — Raadmænd se Bertel Hansen, Jakob Lercke. — Tolder 711; se ogsaa Bertel Hansen, Peder Nielsen. — Toldskrivere se Thomes Brun, Jakob Lercke. — Borgere 32, 77, 232, 651, 697, 711, 785, 794, 865, 935. — Boder 138. — Kirke 122, 865. — D a t.: 79.
- Nyborg Slot og Len 38, 55 f., 58, 80, 82, 87, 100, 138 f., 239, 350, 363, 419, 437, 481, 496, 511, 514, 527, 575, 592, 673, 675 f., 692, 697, 760, 773, 785, 800, 865, 903, 919 f., 938. — Stiftsskriver se Hans Rickersen. — Hundetaarnet 527.
- Nygaard, Brusik H., 368. — Mark 629.
- , Dover S., Hjelmslev H., 584 f.
- , Lofta S., Kalmar Len, 16.
- Nykirke, V.-, Skads H., 729.
- Nykøbing p. Falster 185, 863. — Borgere 871. — Hospital 343 f.
- Slot og Len 301, 387, 389, 444, 605, 734.
- Mors 547, 910.
- i Sjælland 488, 547, 911.
- Nymø, Villands H., 400.
- Nyrup, Gislum H., 296, 350.
- Nysted 547, 911. — Borgere 811.
- Næraa, (Sdr.-?), Aasum H., 437.
- Nærs Havn (Nehrhafven), Nærs S., p. Gulland, 784 f.
- Næs (nu: Lindenborg), Hellum H., 355.
- Næsbyjærg, Skads H., 729.
- Næsborg, Slet H., 152.
- Næsby, Slet H., 363.
- , Tybjærg H., 787.
- under Skoven, Sorterup S., Slagelse H., 491.
- Næsbyhoved-Broby S., Odense H., — Birk 482. — Birketing 929.
- Næsbyhoved, Broby S., Odense H., 303.
- Næsthøldt, Snebjærg S., Hammerum H., 110.
- Næstved, Simon Nielsen, Præst i Himmelev, 823.
- Næstved 264, 547, 840, 911. — Byfoged se Henning Knudsen. — Borgere 51, 230, 455, 673, 687, 748, 777, 901, 922, 928, 932 f., 941, 948. — Byting 922. — Hospitalskirken

- 271, 687. — St. Peders Kirke 271, 941. — Skole 178. — Minde (Havn) 51.
- Nøbbelev, Gærs II., 214, 880.
- Nøbbet, Horslunde S., Lollands Nørre H., 801.
- Nøbbølle, Horslunde S., Lollands Nørre II., 7.
- Nødager, Sønder H., Dyrs, 29, 130, 366, 389, 617.
- Nøderup, Froste H., 457, 563 f.
- Nøllund se Nørlund.
- Nørager, Sønder H. Dyrs, 647. —, Sønderhald H., 142.
- Nørbæk, Sønderhald H., 906.
- Nørgaard, Lille, Solbjærg S., Nørre H., Mors, 73, 233.
- Nørgrene se N.-Gren.
- Nørholm, Ø. Horne H., 40, 92.
- Nørlem (Lem) Sogn, Skodborg H., 257.
- Nørlund (Nøllund), Brande S., Nørvang H., 596.
- Nørlunde, Halsted S., Lollands Nørre H., 7.
- Nørlyng Herred 891. — Herredsfo-
ged se Peder Kristensen.
- Nørre Herred, Dyrs, 817.
- Nørregøsherred (Norgisherrit), Bred-
sted Amt, 631.
- Nørrejylland se Jylland.
- Nørremølle, Vejerslev S., Sønder H.,
Mors, 916.
- Nørtved, Elling S., Horns H., Jyl-
land, 814.
- Nørup, Tørrild H., 489.
- Nøvling, Fleskum H., 776.
—, Hammerum H., 405, 684.
- Nøytmand, Jokum, i Lübeck, 709.
- Obel, Jørgen Pedersen († 1638),
Mag., Slotspræst i Skanderborg,
Præst i Skanderup, 499, 501; jvfr.
Anne Eriksdatter.
- Obling (Aabeling), Sdr.-Bork S., N.-
Horne H. 628.
- Odden, Mygdal S., Vennebjærg H.,
150.
- Odder, Hads H., 220, 395, 438.
- Oddebæk, Tyregod S., Nørvang H.,
661.
- Oddevald. Borgere 424.
- Odense 45, 66, 221 f., 264, 295, 311 f.,
378, 380 f., 420, 425, 470 ff., 510 f.,
526, 539, 547, 562 f., 652, 658 f., 734,
786, 809, 844, 876 f., 893, 900. —
Apoteker se Kornelius von der
Hamsfort. — Borgemester se Fre-
derik Ammerbach, Hans Nielsen.
— Raadmænd se Augustinus Ebbel,
Hans Pedersen, Jørgen Mar-
tensen. — Byfoged se Lavrids
Nielsen. — Medikus se Dr. Jens
Mule. — Tolder se Bonde Jakob-
sen. — Borgere 16, 42, 45, 52, 83 f.,
122, 129, 164, 186, 206, 232, 256 f.,
274, 279, 289, 303 f., 312, 316, 318 f.,
325, 340, 437, 455, 495, 589 f., 651,
658 f., 679, 732, 769—72, 799, 857,
876, 893 f., 902, 932. — Apotek 16,
666. — Domstue 66 f. — Klavs
Buchwalds Gaard 203. — Jfr. Abel
Skinkels Gaard 526. — Erik Urnes
Gaard 66 f., 100, 251. — Bispens
Stræde 45. — Vestergade 66. —
(Almindeligt) Hospital 204, 208. —
Graabrødre Hospital 42, 45, 188,
204, 257, 304, 316, 506 f., 532, 642,
679, 751, 881. — Hospitalsforstan-
dere 316, 679, 763; se ogsaa Dr.
Hans Mickelsen, Dr. Jens Mule. —
Hospitalsmester se Lavrids Mor-
tensen. — St. Knuds Kirke (Dom-
kirke) 496, 745. — Præsteresiden-
ser 5, 313. — Raadhus 164. —
Skole (Gymnasium) 545, 781. —
Rektor se Henrik Eriksen Pontop-
pidan, Jakob Sperling. — Konrek-
tor se Jørgen Bertelsen. — Torv

66. — St. Jørgen udenfor Odense 232. — D a t.: 81, 230—245, 430 f., 433—39, 443, 469—501, 505—08, 764 f., 973.
- Odense Herred 785 f. — Herredsting 929. — Herredsfoged se Anders Ipsen.
- Provsti 55.
- St. Knuds Kloster og Len 55, 122, 172, 244, 256 f., 261, 324, 481 f., 495, 676, 690, 733, 773. — Foged se Mads Hansen.
- St. Knuds Klosters Kirkegaard 122.
- Odensegaard Slot og Len (St. Hans Kloster) 4, 16, 77, 80, 82, 87, 100, 219, 238, 251, 253, 261, 289, 313, 315, 389, 405, 418 f., 439, 450, 479, 627, 673, 690 f., 769, 849, 903, 920, 938, 961. — St. Hans Klosters Kirke 5, 87, 312 f., 808, 824. — Ladegaard 313, 450. — Salpeterlade 238 f., 519.
- Oderlunge, N.-Asbo H., 514.
- Ods Herred 792. — Skovrider se Jørgen Kortsen, Jørgen Kristensen.
- Oens, Ølsted S., Hatting H., 272, 978.
- Oesede, Gerhard von, Børsmester og Postmester i København, 834.
- Oksby, V.-Horne H., 729.
- Oksholm, Ø.-Han H., 268.
- Oldeland, Hans, 18, 68 f., 172, 215, 273 f., 588. — Henrik 69. — Jfr. Kirsten 18, 676. — Melkior, Kancellisekretær, 422, (665), 755, 925; nævnes 126, 330, 821, 942. — Jfr. Regitse 215, 676. — Jfr. Tale 68 f., 215, 665, 676, 831.
- Oldemerstoft, Niels Lavridsen, Foged p. Taasinge (37 f., 41, 128, 164), 728.
- Oldemorstoft, Bov S., Vis H., 456. — D a t.: 221.
- Oldenborg, Jørgen von, 838, 891. — Kristoffer Jørgen von, 838.
- Oldenborg, Grevskab, 434.
- Oldesloe 434, 708. — Borgere 373. 597, 708, 871.
- Ollerup, Sunds H., 38, 244.
- Olstrup, Fuglse H., 920.
- , Hammer H., 741, 777.
- , Himle H., 99.
- , Musse H., 515.
- Oluf (Ole) Andersen, Præst i Tem. se Grønbeck. — Andersen i Valby 99. — Boesen, Mag., Superintendent over Oslo Stift, 852. — Eskildsen, Skibstømmermand, i Præstø, 118. — Hansen i Roneklint 165. — Hansen i Simmerbølle 755. — Hansen i Vesterby 315. — Ibsen, Raadmand i Horsens, 537. — Ibsen i Aversi 541 f. — Jensen i Nøvling 776. — Klavsen, Præst i Bork, 266, 314, 358. — Knudsen, Præst i Tyrsted, se Præstholt. — Kristensen i Hallelev 65. — Lavridsen i Nidløse 86. — Madsen af Lydestad 232, 758. — Olsen, Præst til Frue Kirke i Randers, 415. — Olufsen (Olsen) i Odernes(?) 330; jvfr. Ingeborg Svenningsdatter. — Pedersen, Præst i Lønne, 1638 ved Ribe Hospital, 392. — Pedersen i København se Anne. — Pedersen i Sølvitsborg 161, 746. — Povlsen, Postbud, 854. — Steffensen i Glückstadt 196, 418, 451. — Svendsen, Borgemester i Kristianstad, 924. — Sørensen, Præst i Asminstrup, se Kock. — Trokelsen i Kappelev 548.
- Ommе, Færs H., 366.
- Onne Jensen, Vagtmester p. Kristianopol, 759.
- Opmand, Villands H., 292.
- Oranien, Prins af, se Frederik Henrik.
- Ore, Aastrup S., Falster, 7.

- Oreby, V.-Flakkebjerg H., 35.
 Orebygaard, Musse H., 122, 209, 703.
 Oretorp, Sønderslev S., Gærs H., 640.
 Ormstrup (Vormstrup), Hovlbjærg H., 457, 667, 704.
 Orning, Jfr. Ellen, 341. — Erik Ottesen, Holmens Admiral, Lensmand p. Halsnø Kloster, 60, 74 f., 334 f., 431; nævnes (57), 146, 188, 230, 306, 469, 507, 649, 684, 870, 874, 878, 885. — Jørgen, Lensmand p. Aastrup, 341; nævnes 83, 212, 275, 438, 446, 483 f., 573, 644, 647, 802 f., 944; jvfr. Sofie Basse. — Jfr. Kirsten 341. — Jfr. Kristense 341. — Søren 341. — Vil 341.
 Ortved, Ringsted H., 969 f.
 Oselin, Antonius, fransk Købmand, 719.
 Osie, N. Asbo H., 24.
 Oslo 46 f. — Domkapitel 608. — Jvfr. Kristiania.
 — Stift 226. — Superintendent se Niels Simonsen Glostrup, Oluf Boesen.
 Ostindien 20 f., 241, 258, 266, 385, 426, 467, 585, 783, 885, 888. — Guvernør se Roland Crappé. — Se Indien.
 Otte Knudsen i Odense (?), se Abigaël. — Lavridsen, Præst i Bjørns-holm, 429.
 Otterup, Luggude H., 157.
 —, Lunde H., 68, 479.
 Ottestrup, Ringsted H., 556.
 Ouchys, Halke, Skipper, af Koudum, 322.
 Oure, Langelands Sdr. H., 801.
 Ousby, Gyng H., 214, 880.
 Outzen, Katrine Bartrumsdatter, Jens Dinesen Jersins, (294), 545.
 Overby, Ods H., 716.
 Overklint, Vennebjerg H., 539 f.
 Ovstrup, Gern H., 268.
 Ovtrup, V.-Horne H., 263, 596, 645 f., 694, 729.
 Paarup, Gyng H., 214, 880.
 —, Odense H., 257, 532.
 Paaske, Henrik (Henricus Paschatus, † 1636), Børnehuslæge i København, 45. — Kirsten, Enke efter Dr. Jakob Hasebart, 194. — Niels, Mag., Biskop i Bergen Stift (609).
 — Jensen, Mag., Præst til St. Clemens Kirke i Aarhus, 123, 141, 304, 501.
 Palle Pedersen i Folby 713 f.
 Palsgaard, Bjærg H., Jylland, 427.
 Paludanus, Lucas († 1638), Dr. med., Medikus i Viborg, 405 f., 519.
 Pamp, Jens Hansen, i Hallenslev, 315.
 Panck, Morten, Borgemester og Tolder i Kolding, 411, 489, 564, 710, 828 f.
 Pappenheim, Aleksander Raab v. († 1631), se Regitse Grubbe. — Frederik v., se Jost Frederik v. Pappenheim. — Jost Frederik v., Lensmand p. Halsted Kloster, 482, 567, 643, 739; nævnes 70, 78, 150, 242 f., 301, 310, 343 f., 380, 475, 489, 515 f., 605, 610, 732, 734, 801 f., 809, 817, 835.
 Paris, Borgere 426, 772.
 Parsberg, Frederik Nielsen, 31, 240, 255, 318, 372, 585, 716, 777, 836, 907, 918. — Kristoffer († 1600), se Dorte Munk. — Niels Verner-sen 438. — Oluf, Lensmand p. Trondhjemsgaard, 124, 270, 275, 336, 584, 648, 941; nævnes 58, 322, 581, 721, 812, 851, 936. — Sidsel, Jens Sparres, 178, 523, 752. — Sofie († ²⁵/₁₀ 1639), Peder Basses, 19, 921, 939, 954. — Verner Fre-

- deriksen 372. — Verner Kristof-
fersen, Kancellisekretær, 109, 321,
844. — Verner Nielsen 650, 912,
940.
- Paslick, Frederik († 1627), 828;
jvfr. Magdalene Akeleje. — Ga-
briel 828. — Jakob († før 30/5
1639), 828. — Kaspar († før 30/5
1639), 828. — Klavs († 1634), 828.
— Knud 239 f., 284 f. — Jfr. Mar-
grete 239 f., 828.
- Paulli, Simon, Dr., 1639 Professor i
Anatomi, Kirurgi og Botanik ved
Københavns Universitet, 424, 767,
905.
- Pax, Karen, Erik Vasspyds, 757. —
Mogens, Lensmand p. Holbæk
Slot, nævnes 35, 54, 82, 133, 147,
192 f., 544, 657, 716, 777, 800, 811,
861, 905, 907, 922, 929 f., 939, 956.
— Morten 361, 367, 554, 567, 653,
793 f. — Sofie, Anders Lindenovs,
793.
- Payngk, Peter, Dr. med., Kongens
Destillerer, 435, 745.
- Peckel, Frans, i Oddevald, 424.
- Peder (Peter, Peiter) Præst i Brovst
og Svenstrup, se Peder Kristen-
sen. — Præst i Stenstrup, se Fal-
ster. — H., i Tjustrup, 65. — Fo-
ged i Karup 830. — Mark i Lie
363. — Andersen († 1627), Præst i
Tjustrup, 65. — Andersen i Vester
Marie p. Bornholm 726. — Ander-
sen i Karup 6. — Baadsen (Drabs-
mand p. Lolland), 578. — Benedict
(Bendiksen), Hospitalspræst i Ha-
derslev, 289. — Bentsen p. Samsø
626. — Bertelsen, Landstingshører
i Viborg, 779. — Bertelsen i Aa-
gaard 308. — Ebbesen, Slotspræst
p. Varberg Slot, 11, 96. — Eriks-
en i Ristrup, 706. — Eriksen i So-
nekul 136. — Fidtsen, i Sorø
Skole, 488. — Findtsen i Skaarup
528. — Fredlefsen (Frelletsen),
Guldsmid i Slagelse, 251 f., 819. —
Gorresen, Skibskaptejn, 682. —
Haagensen i Skaane (?) 243. —
Hansen, Renteriskriver, Skriver p.
Antvorskov Slot, 660. — Hansen,
Tolder i Bergen, 861, 893 f., 948.
— Hansen, Skibstømmermand, i
Kolding, 118. — Hansen i Aalsbo
907, 972. — Hansen i Hasle 903. —
Hogensen i Sonekul 137. — Jakob-
sen, af Hamburg, 180, 213. — Jan-
sen i Hallenslev 315. — Jensen,
Præst i Faarevejle se Kraglund.
— Jensen, Præst i Lem, 193. —
Jensen, Fyrforvalter, se Grove. —
Jensen Smed i Roskilde 44. —
Jepsen i Maribo 308. — Jepsen i
Studedal 79. — Klemmensen i Sør-
bylille 64. — Kristensen i Køben-
havn, 1626—27 Skriver p. Dron-
ningborg, 674, 721, 812. — Kristen-
sen, Skriver p. Silkeborg, 60. —
Kristensen, Præst i Brovst og
Svenstrup, 582, 812. — Kristensen
i Agerskov, Herredsfoged i Nør-
lyng H., 892. — Kristensen i Hør-
dum 269. — Kristesen i Vejby se
Jens Kristesen. — Larsen i Groest
377. — Lassen, Præst i Nøvling
og Sinding, se Grøn. — Lavridsen
i Brødsgaard 84. — Lavridsen i
Hallenslev 315. — Lavridsen i
Krejbjærg 376. — Lavridsen i
Taarnby 692. — Lavridsen i Tres-
lev 95. — Madsen († 1632), Præst
ved St. Jakobi Kirke i Varde, 326;
jvfr. Maren Andersdatter. — Mad-
sen, Skolemester i Laholm, 717. —
Madsen i Grindsted 799. — Mo-
gensen i Hasle 903. — Mortensen,
Raadmand i København, 103, 878.
— Mortensen, Hospitalsforstander
i Slagelse, 287 f., 318. — Movrid-
sen af Aabenraa 739. — Nielsen,

- Renteskriver, 509. — Nielsen, i Ostindisk Kompagni, 491. — Nielsen i København 856. — Nielsen (Skriver), Borgemester i Nyborg, 32, 77, 697, 865. — Nielsen, Tolder i Nyborg, 794. — Nielsen, Præst i Stenstrup, se Falster. — Nielsen, Præst i Svendborg, se Skaaning. — Nielsen, Præst i Ølstrup, se Vinding. — Nielsen, Møller i Skern Mølle, 304. — Nielsen, Herredsfoged i Tybjerg Herred, 822 f. — Nielsen, i Randers Hospital, 71. — Nielsen, Drabsmand, i Ringsted, 158. — Nielsen i Ankelev, 778. — Nielsen i Bredstrup 415 f. — Nielsen i Egaa 115. — Nielsen i Flamsted 776. — Nielsen Smed, af Nyborg Len, 341, 350. — Olsen, Skibstømmermand, i Vordingborg, 118. — Olsen i Ollerup 38. — Pedersen, Præst i Viborg, se Løvenbalk. — Pedersen, Præst til Vigsø, Rær og Hansted, 115. — Pedersen, Kapellan til Gestelelev og Højrup, 800. — Pedersen i København 108. — Pedersen i Horsens 290. — Pedersen, tjenende p. Aakær, 220. — Pedersen i Folby, Ridefoged til Skanderborg Slot, 433; jvfr. Maren Munk. — Rasmussen, Bødker i Odense, 84. — Rasmussen (i Fjeldsted?), Odense Hospitals Bonde, 881. — Svendsen, Raadmand i Helsingør, 329, 674, 860, 875. — Sørensen 25. — Sørensen, Skibstømmermand, i Aarhus, 118. — Sørensen i Fravsing 508; jvfr. Kirsten Pedersdatter. — Sørensen i Karup 6. — Sørensen i Malund 377. — Sørensen i Søften 319. — Thomsen, 1638 Præst i Roholte, 278. — Thomsen i Kornumgaard 351. — Thorkelsen, død i Ostindien, 466. — Torbjørnsen i Valby 99. — Torstenssen i Hellegaard 726. — Tøgersen († 1634), Mag., Præst i Randers, 444. — Villumsen, Mag., Lector theologiæ i Viborg, 170. — Pedersborg, Alsted H., 301. — Pederstrup, Lollands Nørre H., 192. —, Nørlyng H., 109, 501. —, Sønder H., Dyrs, 389, 617, 647. — Pens, Morten, Skipper, af Lübeck, 711. — Penshorn, Kristoffer, i Slangstrup, 4 f., 21 f. — Pentz, Adam Henrik, Hofmarskal hos Dronning Maria Eleonora af Sverrig, 288. — Joakim Frederik, i Sorø Skole, 288. — Pettersen, N. N., Major, 874. — Pickerow, Adam († $\frac{3}{5}$ 1638), Instrumentist, 546. — Pilet, Olstrup S., Fuglse H., 78, 150, 242, 515. — Pillau 228. — Pinneberg, Grevskab i Holsten, 423, 429. — Piper, Hans, Visitør i Øresund, 700 ff., 819. — Pirup, Hune S., Hvetbo H., 326. — Pjedsted, Holmans H., 316, 416, 870. — Plejlstrup, Sønderup S., Hornum H., 483. — Plougdal, Jakob Jensen, Præst i Haarslev, 253. — Plum (Blomme), Klavs, Dr. jur., Professor ved Københavns Universitet, 410. — Pløcken, Johan, hans Søn, i Sorø Skole, 19. — Pløn, Hertug se Joakim Ernst. — Podebusk, Henrik, 66 f., 96, 100, 204 f., 227, 232, 249 ff., 419, 448, 481, 635, 943. — Movrids Klausen († 1637), 448; jvfr. Marie Margrete von Hatzfeld-Wildenberg. — Vibeke, g. m. 1) Otte Ottesen Linde-

- nov († 1632), 2) 1639 ^{24/3} Knud Ulfeldt, 650, 841, 950.
- Pogwisch, Frans, 876. — Hans Henningsen († 1630), 138, 204; jvfr. Lisbet Rosenkrantz. — Henning Hansen, Kancellisekretær, 101, 524, 674 f., 728, 809, 915; jvfr. Karen Marsvin. — Lavrids Hansen 409, 589, 746. — Otte Henning- sen 286. — Sivert († 1626), 102.
- Pohl, Hieronymus, i København (?), 695. — Jørgen, M., i København (?), 695. — Morten, i København (?), 695.
- Pol (af Adel), Jfr. Alhed, 110, 814.
- Polen 180, 228 f. — Konge, se Vladilavs Sigismund.
- Pomeren, Jakob, Vagtmester, 1639 Løjtnant i Kristianopol, 587, 759.
- Pommern 213, 260, 288, 309, 335, 348, 460, 685. — Hertuginde se Eleonora, Hedvig. — Forpommern se Rügen Stift.
- Pontoppidan, Henrik Eriksen, Mag., Rektor i Odense, 799.
- Popke, Johan, i Vordingborg, 261.
- Pors, Erik († 1636), 216, 281 f. — Hilleborg († 1637), Niels Gaas's, 215. — Jørgen 519 f.; jvfr. Else Fredberg. — Kristian († 1637), 115. — Otte, Skibsløjtnant, 885. — Rudbeck Klavsen 205, 496; jvfr. Sofie Kirstine Kaas. — Rudbek Stisen († 1609), se Kirsten Norby. — Sti 114, 138, 341, 400, 746, 763, 925.
- Porthuus, Hans, i Aalborg, 557. — Morten, i Aalborg, 466, 557.
- Povl N. i Ringsted Klosters Len (Drabssag) 972. — Kok i Odense 902. — Voldmester se Povl Byser. — Baltersen, Hospitalsforstander og Byfoged i Randers, 724. — Hansen, Skriver paa Skive Slot, 391. — Hansen, Skibstømmermand, i Aalborg, 118. — Jakobsen, Præst i Tjustrup, 65. — Jepsen i Vejle 401. — Jørgensen, Skovrider i Aakær Len, 362. — Klavsen, Købmand, af Tønder, 926. — Mikkelsen, Skibskaptejn, 684, 838. — Olufsen, Præst i Dalum og Sanderum, 545. — Pedersen i Ravnholt 299. — Sørensen, Præst til Grøttingbo og Fide, 752; jvfr. Birgitte Jakobsdatter. — Sørensen i Sjøstrup 532.
- Preetz Kloster 555.
- Preg, Hans Pedersen, Præst i Nørre Broby, 244.
- Preussen 228 f., 335, 685, 890.
- Pros Knudsen se Leve.
- Præstholt, Oluf Knudsen, Præst til Tyrsted og Ut, 71, 167, 360.
- Præstø 264, 547, 911. — Borgere 118.
- Pudewels, Dionysius v., 663.
- Pugerup, Olstrup S., Fuglse H., 150, 242, 515.
- Pugevig, Gaard i Lister H., 13.
- Pøl, Als Nørre H., 597.
- Qvitzov, Ejler, 114, 253, 846 f., 865, 915; jvfr. Anne Brahe. — Erik Ejlersen 498 f., 587, 674, 733; jvfr. Anne Krabbe. — Frederik († 1624), 930; jvfr. Anne Lykke. — Otte 820. — Jfr. Pernille 931.
- Raabygaard, Sdr.-Asbo H., 769.
- Raaholm, Vester, Medelstad H., 919; — Øster, 919.
- Raahus, Luggude H., 99.
- Raarup, Bjærge H., Jylland, 151.
- Raasigheden, Elling S., Horns H., Jylland, 813.
- Raasted, Støvring H., 321.
- , Ulvborg H., 257, 337.
- Radebandt, Markus, i København, 108, 190.

- Radiche, Morten, Bartskeer ved Sorø Akademi, 202 f.
- Rafn se Ravn.
- Ramdale, Øster H., Blekinge, 120.
- Ramel, Henrik, nævnes 10, 12, 94, 124, 183, 196, 342, 358, 480, 493, 528, 649, 751, 798, 807 f., 813, 841, 864, 972; jvfr. Margrete Skeel. — Sofie, Wolf Hieronymus v. Kratz's, 155, 641.
- Ramme, Vandfuld H., 257, 337.
- Rammegaard, Vandfuld H., 508.
- Randbøl, Tørrild H., 489.
- Randers 21, 229, 291, 331, 393, 444, 547, 669 f., 910. — Byfoged se Povl Baltersen. — Borgere 71, 151, 321, 393, 415, 444, 724, 731, 762, 831, 838, 885, 899, 927, 936. — Hospital 71, 321, 724, 831; se ogsaa Povl Baltersen. — Kirke [St. Mortens] 130, 151, 393, 936. — Graabrødre el. Frue Kirke (Slots-sognet) 415. — D a t.: 524.
- Randrup, Lø H., 729.
- Rands, Holmans H., 18 f., 396.
- Randuld, Lavrids, Toldskriver i Helsingør, 898.
- Rannemann, Henrik, af Steinburg Amt, Fange p. Bremerholm, 870.
- Rantzau, Jfr. Anne Johansdatter, 438. — Frans († 1632), til Rantzausholm, Rigens Hofmester, 51, 133, 413, 857, 859, 868. — Frans Johansen, 401, 437. — Frederik 76, 136, 384, 420, 437 f., 445, 528, 568, 808, 813, 835; jvfr. Ide Skeel. — Gert († 1627), Lensmand p. Haderslevhus, Statholder i Slesvig og Holsten, 916 f., 932 f. — Hans 876. — Henrik Frandsen 201, 497, 549, 567, 940(?). — Henrik Jespersen 577 f., 707, 884, 940(?), 971. — Jesper, Lensmand p. Skodborghus, 355. — Johan († 1638), 401, 437 f. — Klavs 60. — Kristian 38, 142, 522, 792. — Markvart, Generalmajor, Amtmand p. Hanerau, 373, 423, 429, 434, 543, 597, 652, 655, 706, 877, 887. — Sofie, Mogens Gyldenstjernes, 762, 778, 864, 929, 956.
- Rantzausholm (nu: Brahetrolleborg), Salling H., 943.
- Ranulf, Hans, Skovrider i Elbo og Holmans Herreder, 593.
- Rappenhagen, Nikolas, i Bützow, 292.
- Rask (Rasch), Hans, i Sølvitsborg, 768. — Hans, Odderfanger, 699, 740. — Jørgen, Lutenist, 306, 683.
- Rasmus, Mester (dræbt), se Rasmus Lavridsen. — Kok i Odense 902. — Kræmmer i Næstved 928. — Bendtsen i Randers 885. — Hansen, Skovrider i Frederiksborg Len, 15, (750). — Jensen, Mag., Lektor og Kannik i Roskilde, se Varde. — Jensen i København se Hellekande. — Jensen i Fravsing 508. — Jørgensen i Tørrisø 87 f. — Klavs, Kristoffer Urnes Fuldmægtig, 567. — Kristensen i Lahlholm 343. — Lavridsen, Broksnyder i Verninge (dræbt), 506, 590, 734. — Madsen i Billinge 84. — Nielsen i Vester Marie 726. — Nielsen i Tjustrup 65. — Olsen fra Bergen, Højbaadsmand, 774. — Olsen, Skibstømmermand, i Marstrand, 118. — Pedersen, Skibstømmermand, i Aarhus, 118. — Steffensen p. Anholt 826.
- Ratzeburg. Koadjutor se Frederik til Braunschweig-Lüneburg.
- Rave, Johan (Johannes), Berlinensis, Professor i Geografi og Kronologi i Sorø, 835, 963.
- Ravn (Rafn), Bodil Madsdatter, 790, 815. — Eggert, p. Antvorskov og Gottorp Slotte, 915. — Hans, af

- Hamburg, 968. — Hans, i Lille Velling, 941. — Henrik, i Kolding, 316. — Iver, Foged p. Vestervig, 269. — Jens Nielsen, i Helsingør, 569 f.; jvfr. Barbara. — Klavs, Byfoged i København, 331, 462. — Mads, i Køge, 790, 815; jvfr. Alhed Klavsdatter.
- Ravnholt, Lysgaard H., 6.
—, Ning H., 299.
—, Vindinge H., 308, 437.
- Ravnsbjærg, Hammer H., 523, 752.
Ravnsby, Lollands Nørre H., 418.
Ravnsbølle, Tørrild H.(?), 498.
Ravnsvad, Hammerum H., 572, 832.
- Rebstrup Hovedgaard, Hornum H., 483. — Mølle 168.
- Rechelmand, Købmand i Glückstadt, 303.
- Rechen, Jokum (Johan), af Mecklenburg, 810.
- Recke, Mathias von der, Hofmester hos Hertugen af Kurland, 104, 199, 493; jvfr. Helle Marsvin.
- Redsted, Sønder H. Mors, 125, 233, 727.
- Reedtz, Frederik, Lensmand p. Vordingborg, 230 f., 275, 299, 375, 671 f., 688, 917; nævnes 22, 36, 58, 63, 72, 82, 128, 183, 235 f., 242, 253, 255, 261, 271, 298, 301, 318, 323, 405, 411 f., 423, 464, 467, 510, 541, 575, 656 f., 673, 728, 736, 741, 775, 787, 811, 822, 839 f., 861, 863 f., 901 f., 913, 918, 923, 928, 933, 939, 948, 952 ff., 956, 959. — Peder († 1607), Lensmand over Solte Len, 917, 953 f.; jvfr. Karen Rostrup.
- Reff, Peder, i Pederstrup, 647.
- Refsnæs, Arts H., 422.
—, Hellum H., 580.
- Refsvindinge, Vindinge H., 105.
- Refvinge, Torne H., 243.
- Regners, Auke, Skipper, af Hinlopen, 323.
- Reinerts, Alerts, hollandsk Skipper, 822.
- Reinhold Hansen i København 108.
- Reinsperger (Rensberger), Gabriel, Oberstløjtnant, 716, 767.
- Reisner, Georgius (Jørgen), tysk Præst, 717.
- Rekkergaard, Bølling H., 466.
- Remmerlev (Rimmerslev, Rømmerslev), Harjarger H., 89, 114, 132, 784.
- Rendsborg 535, 553, 655, 876 f. — Borgere 636, 705 f., 892. — D a t.: 221, 339, 341 f., 439—42.
— Amt 553.
- Rendsborghus Slot og Amt 649.
- Renicke, Albrekt, i Holstebro, 219.
- Rensberger, Gabriel, se Reinsperger.
- Rerslev, Løve H., 44, 126.
- Rersø, Musse H., 344, 515, 801.
- Resen, Hans Nielsen, Præst i Ilvidbjærg, 623. — Hans Povlsen († 14/9 1638), Dr. theol., Biskop i Sjællands Stift, 544; nævnes (2), 21, 27, 54 f., 61, 71, 113, 132 f., 146, 178, 231, 254, 267, 270 f., 277 f., 291, 310, 342, 406, 422, 439, 447, (473), 487, 560, 613. — Kristen Povlsen, Præst i Vestervig, 300.
- Resen, Hindborg H., 582.
—, Skodborg H., 257, 337.
- Restrup, Hornum H., 250, 361. — Se Ristrup.
- Retz, Arnold de, i København (Kristianshavn), 92. — Jakob de, d. y., i København (Kristianshavn), 92.
- Reval 551.
- Reventlow, Ditlev, tysk Kansler, 200, 253, 357, 736, 876.
- Revn, Sønder H., Dyrs, 389, 617.
- Reyer, Peder Hansen, Udgiver af Kalendere, 843.
- Rhode (Rhodius), Ambrosius, Læge ved Børnehuset i København, 45.
- Rhuman, Wolfgang († 1637), Mag.,

- Professor i Sorø, 227, 490; jvfr. Dorte Jensdatter.
- Ribe 222, 264, 331, 349, 381, 439, 478, 502, 547, 606, 628, 669, 684, 704, 711, 761, 887, 910, 975, 978. — Raadmand se Mads Lassen. — Provinzialmedikus se Dr. Kristen Bording. — Skoleholder se Villum Pedersen Trellund. — Læsemester se Kristen Friis. — Toldere se Morten Lime, Mads Lassen. — Toldskriver se Mads Lassen. — Borgere 9, 216 f., 348, 390, 394, 511, 545, 621, 624, 838, 855, 873, 927, 953, 958, 969, 973. — Aa 761. — Byting 969. — Domkapitel 35, 56, 167 f., 176, 263, 294, 354 f., 359, 390, 471, 599, 608, 645, 779, 791, 827. — Domkirke 744 f.; St. Luciae Alter 354. — St. Katrine (Sortebrødre) Kirke 390, 621. — Sortebrødre Kloster 390. — Hospital 392. — Mølle 394. — Skole (Gymnasium) 511, 781; Rektor se Johan Mejer; Konrektor se Lago Vellejus.
- Stift 177, 184, 226, 310, 327, 348, 442, 471 ff., 511, 546, 614, 851 f., 936, 957, 974. — Superintendent se Hans Borkardsen. — Stiftskommissarius se Peder Lange.
- Riber, Anders Kristensen, Præst ved Odense Hospital og i Paarup, 257, 532. — Niels Lavridsen, Præst i Smidstrup og Skærup, 364, 392. — Niels Nielsen, Student, 976.
- Riberhus Slot og Len 38, 58, 82, 172, 179, 183, 188, 212, 301, 325, 394, 419, 446, 478, 535 f., 545, 592, 596, 636, 728 f., 748, 764 f., 780, 838, 872, 910 f., 920, 936, 944, 977. — Ladegaard 715.
- Ribolt, Hans, kgl. Vinskænk, 156.
- Riga 551.
- Rikard Rikardsen, Tolder i Trondhjems Len, 61.
- Rimmen, Horns H., Jylland, 813.
- Rimmerslev se Remmerslev.
- Rindschat, Regina Sigwardsdatter v., Jørgen Lykkes, 237, 460 f., 665.
- Ring, Tyrsting H., 88, 501.
- Kloster, Vor H., 233, 447.
- Ringe, Gudme H., 588.
- , Skam H., 478.
- Ringebæk Mølle, Harjagers H., 174.
- Ringkøbing, Anders Andersen, Præst i Varde, 1639 Præst ved Holmens Kirke, 705.
- Ringkøbing 264, 547. — Borgere 712, 746.
- Ringsbjærg, Bjæverskov H., 245, 340.
- Ringsehølle, Fuglse H., 78, 577 f.
- Ringsted 158, 264, 380 f., 547, 911, 975. — Raadmand se Brandt Hansen. — Borgere 539, 749 f., 783, 975 f. — Aa 968. — St. Hans Sogn 539.
- Kloster og Len 35, 41, 55, 82, 159, 197 f., 212, 229, 236, 315, 419, 435, 615, 656, 673, 784, 823, 861, 903, 930, 968 f., 972, 975 f., 979.
- Riquelsmand, Johan, i Glückstadt, 186.
- Riquetz, Godofredo, udset til dansk Agent i Madrid, 161.
- Ris, Gaard i Torslev S., Dronninglund H., 484, 644, 648.
- Risekatsløse (Kasløse), Luggude H., 743.
- Ristrup (Restrup) Hovedgaard, Sabro H., 73, 234 f., 373, 404, 706, 712 f., 814.
- Robert Villumsen, Skibsløjtnant, se Williams.
- Rode, Steffen, 284, 575, 589, 877.
- Rodes, Hilmer, Skipper, af Koudum, 323.
- Rodsten, Knud, 143, 341. — Palle 205, 273 f., 314, 560. — Sten La-

- vesen 79, 143, 232, 237, 249 f., 412, 452, 456, 525, 580, 813. — Sten Markvorsen 626.
- Roe, Thomas, engelsk Gesandt, 708.
- Roeland, Baltser, i Næstved, 455.
- Roholte, Fakse H., 278.
- Rolfsted, Aasum H., 728.
- Rolstrup, Medelstad H., 919.
- Romdrup, Fleskum H., 484, 651, 740.
- Romsdalen, Norge, 305, 664.
- Roneklint, Baarse H., 165.
- Ronneby 547, 761, 788, 791, 911. — Borgere 12 ff., 491, 761, 768. — Jernværk 120. — Kirke 14. — D a t.: 12.
- Rorup, Vends H., 87.
- Ros, Hieronymus, af Rostock, 895.
- Rosborggaard, Fjends H., 200.
- Rosendal, Luggude H., 128.
- Rosengiedde, Margrete, Cort von Barlebens, 849.
- Rosenkrantz, Slægten, 728. — Aksel Eriksen († 1630), 859, 878; jvfr. Mette Grubbe. — Aksel Nielsen († 1623), 351, 413; jvfr. Anne Høg. — Erik Akselsen († 1637), Lensmand p. Halmstad Slot, 4 f., 109, 170, 198 f., 331, 384, 399, 445, 494, 603 f., 732, 736, 878, 887. — Folmer Akselsen, i Sorø Skole, 413. — Gunde Holgersen, Landsdommer i Skaane, Lensmand i Helnekirke Len og Froste Herred, 16, 136, 190, 281, 388, 533; nævnes 23, 28, 104, 137, 157, 183, 301, 328, 334, 365, 400, 433, 480, 563, 604 f., 641, 732, 737, 742, 751, 762, 784, 797 f., 807, 825, 830, 855, 864, 880, 902, 931, 949. — Henning Akselsen, i Sorø Skole, 413. — Holger Akselsen, Lensmand p. Hammershus, 85, 514, 518, 565, 572, 808, 815 f., 830, 832, 857 f., 878 f.; nævnes 104, 156, 162 ff., 238, 309, 313, 362, 455, 466, 517 f., 529, 610, 674, 725 f., 742, 831, 874, 889. — Holger Akselsen, i Sorø Skole, 413. — Holger Børgesen, Lensmand p. Gulland, 354; nævnes 9, 16, 58, 82, 102, 105, 121, 184, 193, 214, 226, 309, 313, 317 f., 412, 422, 427, 442, 562, 609 f., 720, 742, 752, 762, 782, 788, 852. — Holger Jørgensen 192, 501 f., 715, 818, 826, 846, 890, 971. — Holger Otte Kristoffersen († før $\frac{1}{4}$ 1638), 205, 227, 249, 356, 737. — Jfr. Ingeborg Otte Kristoffersdatter († 1636), 249. — Jakob Eriksen († 1616), se Pernille Gyldenstjerne. — Jørgen Holgersen, Kancellisekretær, 111, 114, 117, 190, 330, 360, 414, 645, 648, 938; g. 1637 m. Kristense Juell. — Lisbet Folmersdatter († 1613), Anders Thotts, 806. — Lisbet Otte Kristoffersdatter, Hans Pogwisch's, 204, 249. — Margrete Akselsdatter, Henrik Hvitfeldts, 528. — Otte Holgersen (dræbt 1639), 876 f. — Otte Kristoffer († 1621), 42, 227, 249. — Ove Akselsen, i Sorø Skole, 413. — Palle Akselsen, Lensmand p. Aalholm og Nykøbing Falster, 78, 150, 170, 242, 344, 414, 515, 577, 676, 920; nævnes 6, 58, 91, 230, 298, 301, 310, 318, 327, 343, 380, 389, 399, 475, 482, 489, 497, 529, 605, 610, 614, 633, 643, 704, 734, 739, 751, 775, 801 f., 817, 835, 839 f., 871. — Palle Børgesen, Lensmand p. Augdesiden, 803, 831, 851. — Regitze († 1615), Gjord Galts, 554. — Jfr. Sofie Otte Kristoffersdatter, 204 f., 249 f., 737. — Vibeke Otte Kristoffersdatter, (g. m. en Ufri), 250.
- Rosenmejer, Henrik, i København, 750; jvfr. Margrete.
- Rosensparre, Birgitte, Korfits Ruds,

- 1, 4. — Oluf († 1624), se Lisbet Gyldenstjerne.
- Rosenvinge, Villum Mortensen († 1637), øverste Toldskriver ved Øresundstolden, 278, 280, 694, 837, 875, 941, 944.
- Roskilde 264, 290, 435, 487, 547, 680, 757. — Raadmand se Markus Madsen. — Rektor se Johan Frederik. — Borgere 44, 59 ff., 156, 467, 487, 539, 844, 874, 898, 901. — Bispegaard 843. — Domkapitel 16, 31, 35 f. 169, 189, 234, 247 f., 270, 302, 314, 364, 430, 435, 471, 487, 510, 544, 608, 615, 631, 687 f., 736, 775, 857, 864, 921, 930, 938. — Domkirke 191, 277, 435, 557, 744 f.; Vikariat Bona Altaris St. Catharinæ junioris, 857; Vikariat Bona Altaris St. Catharinæ senioris 227, 251; Vikariat Johannis Evangelistæ 314. — Duebrødre Hospital 156. — Klare Mølle 467; Møller se Søren Jensen. — Skole (Gymnasium) 744 f., 757, 781, 840. — D a t.: 221—227.
- Roskildegård og Len 1, 55, 63, 82, 159, 173, 236, 328, 405, 419, 435, 490, 575, 592, 673, 741, 757, 843 f., 861, 903, 942, 951.
- Rosmeyer, Henrik, i København, 398.
- Roste Mølle, Skads H., 243.
- Rostock 29, 197, 230, 312, 364, 431 f., 509, 820, 921, 957. — Borgere 118, 197, 327, 347, 663, 702, 711, 736, 895, 923.
- Rostorff, Frederik, i København, 247.
- Rostrup, Albrekt († 1638), 343, 526; jvfr. Anne Sparre. — Gunde 525, 540. — Karen Hansdatter, Frans Juuls, 145, 159, 466. — Karen Jørgensdatter († 1636), Peder Reedtz's, 917. 953 f.
- Rotkirk, Henrik, Berider p. Antvorskov Slot, 707. — Ventsel, Kongens Staldmester, Hofmarskal, Lensmand paa Antvorskov og Korsør, 1635 tillige p. Sæbygaard, 399, 464; nævnes 2, 5 f., 22, 27, 30 f., 41, 44, 53 ff., 58, 63—66, 82 f., 90, 101, 113, 125 f., 146, 229, 236, 267, 270, 287, 301, 315, 318, 332, 405, 419, 435, 467, 491, 505, 516, 554, 575, 582, 585 f., 615, 629, 656, (660), 673, 683, 707, 768, 787, 797, 800, 819, 857, 860 f., 874, 905, 915, 918, 930, 959.
- Rottarp, V.-Horne H., 263, 646.
- Rotterdam, Kristian, Fuldmægtig for Hertug Adolf Frederik til Mecklenburg, 730.
- Roverup (Rovestrup) i Varberg Len 726.
- Rud, Borkart, 78, 149, 216, 298, 314, 514 f., 567 f., 577, 643, 809, 839, 920. — Helvig († 1638), Gregers Krabbes, 558. — Korfits († 1630), 818; jvfr. Birgitte Rosensparre.
- Rude, Sokkelunds H., 98.
- Ruden, Ø ved Pommerns Kyst, dansk Toldsted, 60, 196, 333. — Tolder se Daniel Throy.
- Rudkøbing (Lavindskøbing) 547, 910. — Borgemester se Niels Nielsen. — Byfoged se Mogens Jensen. — Borgere 38, 114, 285, 358, 398, 400.
- Rudskær, Bording S., Hammerum H., 167.
- Rudsvedby se Vedby.
- Ruemaale, Mørum S., Lister H., 919.
- Rug, Jørgen, ved Ørnekul, 298.
- Rugaard Slot og Len 82, 213, 238 f., 419, 511, 519, 690, 825, 920.
- Rumler, Kristian Povlsen, Møller p. Esrom Mølle, 749. — Povl, Maler, Møller i Esrom Mølle, 749.
- Runsa, Gods i Estland, 913.
- Rusland 74, 102, 284, 551, 683.

- Ry, Færs H., 23 f.
 —, Himle H., 99.
 —, Tyrsting H., 144. — Birk 921. —
 Birkefoged se Henrik Split.
 Ryde, Lollands Sdr. H., 7.
 Rye, N. Asbo H., 388.
 Rygaard, Gudme H., 279, 409.
 —, Sønderhald H., 142.
 Rügen 590, 755. — Stift 270 f. — Su-
 perintendent se Dr. Bartholdus
 Krakowitz.
 Rügenwalde 793.
 Ryslinge, Gudme H., 674, 865.
 Ryster, Johan, i Odense, 45.
 Rær, Hillerslev H., 115.
 Rævsgaard, Ovtrup S., V.-Horne
 H., 645.
 —, Egtved S., Jerlev H., 19.
 Rødby 150, 242, 515.
 Rødding Herred 556.
 Rødding, Nørlyng H., 845.
 Rømmerslev se Remmerlev.
 Rønaas, Færs H., 366.
 Rønne. Borgemester se Jens Søren-
 sen. — Borgere 164, 491, 726, 858.
 Rønnebæk, Hammer H., 464.
 Rønnovsholm, Børglum H., 915.
 Rørbæk, Musse H., 344.
 Rørum, Albo H., 214.
 —, N.-, Froste H., 457, 563. — Sdr.-,
 16, 179.
 Rørup, Vends H., 5, 569.
 Røttinge, St.-, Baarse H., 811.
 Råå, Luggude H., 823.
- Saaderup, Vinding H., 363, 676.
 Saardam (?Serdam), Nederlandene,
 323.
 Sabro, Sabro H., 713.
 Sach, Kristoffer, Kromand i Vind-
 byholt Kro, 349.
 Sachsen. Kurfyrste se Friedrich Wil-
 helm.
 Sadolin, Jørgen Theophilussen, Mag.,
 Præst i Stokkemarke, 497; jvfr.
 Margrete Madsdatter Bruun.
 Saksager, Børglum H., 810.
 Saksemark, Gaard i Blekinge, 758.
 Saksøbing 547, 911. — Landsogn.
 Musse H., 344, 515.
 Sakstorp, Harjagers H., 388.
 Sal, Ginding H., 155, 363, 572.
 —, Hovlbjærg H., 457, 667, 704.
 Salgaard, Kristen Lassen, se Sol-
 gaard.
 Sallerup, Harjagers H., 89, 114, 132,
 163, 641.
 —, Oxie H., 342.
 Salling, Slet H., 360.
 Salomon Hesselsen, Skipper, 768. —
 Svendsen i Kristianspris 500.
 Salten Len se Nordlandenes Len.
 Saltofte, Baag H., 616.
 Saltum, Hvetbo H., 484, 527, 643. —
 Torp 803. — N.-, 438, 484, 573,
 802.
 Saltø (Solte) Slot og Len 22, 27, 145,
 159, 447, 917, 954.
 Samsing, Rasmus, kgl. Skibsbyg-
 gemester, øverste Skipper p. Bre-
 merholm, 75, 230, 776, 853.
 Samsø 55, 125, 549, 592, 935. — Sal-
 petersyder se Timand Klavsen.
 Sand, Henningius, tysk Præst, 717.
 Sandager, Baag H., 181 f., 347.
 —, Musse H., 150, 242, 515 f.
 —, N.-, Skovby H., 625.
 Sandagergaard, Skovby H., 932.
 Sandberg, Jfr. Abel, 165, 238, 454 f.
 — Anders 165 f. — Anne, Niels
 Friis's, 455. — Jfr. Birgitte (Be-
 rete) 165, 238, 454 f. — Jfr. Elsebe,
 165, 238, 455. — Jfr. Helle 165,
 238, 455. — Jfr. Helvig 165, 237 f.,
 454 f. — Henrik, Hofjunker, 165 f.,
 238, 323, 455. — Kirsten, Gert Bry-
 skes, 29. — Jfr. Margrete 319. —
 Ulrik († 1636), Lensmand p. Lun-
 denæs, 83, 107, 165, 183, 243, 323.

- Sandbjærg, Løjtofte S., Lollands Nørre H., 801.
- Sandby, Lollands Nørre H., 801.
- , Gyng H., 679, 877 f., 891, 979.
- , Tybjærg H., 78, 372, 948.
- Sandbygaard, Gyng H., 315, 878, 883 f.
- , Tybjærg H., 372, 948.
- Sander Hansen i København 737. — Pedersen, Borgemester i Hasle, 725 f., (889), 904.
- Sanderum, Odense H., 545.
- Sandholm, Bøvling Len, 766.
- Sarup, Baag H., 616.
- Sax (af Adel), Hartvig, Lensmand p. Lønborg Bispegaard, 176, 304, 374 f., 398, 403, 626, 697, 872, 949.
- (ikke adelig), Johan, i Ørbeck, 182.
- Scavenius, Lavrids Mogensen, Mag., Præst ved Vor Frue Kirke i København, 1639 Prof. theol., 848.
- Schandorph (Schandorf), Augustinus Povlsen, Mag., Skolemester i Vordingborg, Præst i Toreby, 539. — Niels Povlsen, Mag., Præst ved Vor Frue Kirke i København, 1639 Prof. theol., 101, 147, 186, 254, 848, 863, 939, 961.
- Scharhorn, Ø ved Elbmundingen, 218.
- Schartønden 876 f.
- Schaube (Skov), Fabian Lavridsen, i Møllegaard (Drabsmand), 506, (590); jvfr. Mette Fabians.
- Schenefeld, Holsten, 553.
- Schilderup, Niels Mortensen, Prof. theol. og dansk Præst ved Sorø Akademi, 835.
- Schiffel, George, Murermester i København, 247.
- Schiøtts Have, lille, Erlev Mark, Haderslev H., 712. Se Skiøt.
- Schlichting, Henrik, 970.
- Scholtis, Aele, af Friesland, 538.
- Schonewald, Peter, Skipper, af Rostock, 711.
- Schrøder, Anker, i Rendsborg, 892; jvfr. Elsebe. — Hans, fra Mecklenburg, 719.
- Schult, Jørgen, Lensmand p. Udsten Kloster og Alle Helgens Gods, 188, 204, 375, 446, 679. — Jørgen, i Lübeck, 709. — Kasper, Landdrost i Bremen Stift, 180.
- Schultz, Morten, i København, 837.
- Schytte (Schøtt), Jens Knudsen, Mag., Præst i Lønborg og Egvad, 949. — Kristen, Dr., Medikus i Aalborg, 519.
- Schönefeldt, Steffen, Skibskaptejn, 218.
- Schøtt se Schytte.
- Sebber Kloster, Slet H., 106.
- Sebberup, Froste H., 135.
- Seefeld, Enevold, 359. — Jakob 826. — Jørgen Enevoldsen, 1637 Lensmand p. Hald, 106 f.; nævnes 124, 151, 183, 236, 341, 350, 360, 393, 446, 471, 473, 480, 535 f., 573, 575, 623 f., 637 f., 677, 780, 826, 845, 916, 927, 936, 944. — Jørgen Kristoffersen, Landsdommer i Sjælland, Lensmand p. Ringsted Kloster 5, 293, 757; nævnes 30, 35, 41, 44, 82, 101, 140, 145 f., 158 f., 167, 198, 212, 229, 233, 236, 255, 299, 318, 329, 350, 414, 435, 467, 487, 501, 510, 539, 615, 618, 645, 656, 673, 688, 723, 731, 740, 750, 783, 803, 822, 861, 903, 918, 954, 968 f., 972, 975. — Kirsten, Jens Munks, 520 f. — Peder, Kancellijunker 395, 678, 740, 802 f. — Jfr. Sofie 359. — Viffert 24 f., 361, 580, 626, 647, 744, 802, 911.
- Seest, Andst H., 977.
- Sehested (dansk Slægt), Jfr. Anne 124, 780, 916, 927. — Hannibal, 1639 Lensmand p. Tranekær, 952,

- 961 f. — Karen, Tyge Kruses, 688, 906. — Kristen Thomsen, Rigens Kansler, Lensmand p. Kalø, 17, 110, 547, 618, 802 f.; nævnes 29, 55, 58, 82, 84, 89, 115 f., 142, 213, 268 f., 276, 296, 310, 350, 367, 376, 378, 380, 389, 401, 404 f., 446, 485 f., 489, 521 f., 537, 550, 595, 614, 624, 660, 698, 817 f., 825 f., 835, 903, 914, 916, 935, 937, 971. — Malte Klavsen 15, 237 f., 249, 484, 644, 663, 937; jvfr. Sofie Brahe. — Mogens Klavsen, Lensmand p. Skivehus, 410; nævnes 81, 83, 107, 124, 131, 153, 179 f., 214, 233, 283, 330, 392, 412, 429, 434, 443, 446, 463, 478, 513, 534, 556 f., 566, 572, 618, 637, 644 f., 663, 669, 708, 795, 847. — Niels Klavsen († 1627), 524; jvfr. Birgitte Brahe.
- Seheded (holstensk Slægt), Bendix, 175. — Povl, Oberstløjtnant, 405, 423, 708, 871. — Salome Emmikedatter, Ditlev von Buchwalds, 191.
- Sejlstrup Slot og Len 71, 83, 142, 179, 201, 213, 240, 419, 446, 535, 663, 911, 944,
- Sejrø 119. — Salpetersyder se Tiemand Klavsen.
- Selde, Nørre H., Salling, 645.
- Sellebjærg Hovedgaard, Bjærg H., Fyen, 139.
- Sellegaard, Als S., Hindsted H., 618, 662, 744.
- Sellerup, Gaverslund S., Holmans H., 19, 78.
- Selling, Ødum S., Galten H., 283, 978.
- Sem, Aarstad H., 726, 759.
- Senjen Len se Nordlandenes Len.
- Senoren, Ø i Randal S., Østre Herred, Blekinge, 793.
- Serdam se Saardam.
- Shetlandsøerne (Hetland, Hitland) 46, 186, 188, 711. — Lagmand se Sivert.
- Siam 112.
- Sibberup, V. Flakkebjærg H., 113.
- Sibrant, Johan, af Rostock, 663, 702.
- Sicken, Isak, i Hamburg, 730.
- Sidsel Sørensdatte, Enke efter Mag. Hans Steffensen (Stephanus), 290, 978.
- Sieckkes, Remke, Skipper, af Hinlopen, 323.
- Sigge Svendsen i Ry 99.
- Sild 317.
- Silfager, Torne H., 236.
- Silkeborg, Kristen, i Køge, 787.
- Silkeborg Slot og Len 8, 83, 88, 213, 236 f., 254, 272, 276, 294, 325 ff., 398, 403, 419, 446, 535 f., 638 ff., 661, 680, 752, 944, 955, 964. — Skovrider se Jon Andersen, Sivert Hansen. — Skriver se Peder Kristensen. — Slotsmølle 639.
- Sillerslev, Sønder H., Mors, 727.
- Simmerbølle p. Langeland 755.
- Simmershavn se Sømmershavn.
- Simon Færgemand p. Taasinge 311. — Andersen, Præst i Seest, 977. — Bertelsen i Silkeborg Len 88. — Frederiksen 950. — Lavridsen i Aarhus 129. — Mikkelsen, Skipper, af Kolding (Drabsmand), 453, 500 f., 631. — Nielsen, Præst i Himmelev, se Næstved. — Olufsen (i Fjeldsted Sogn?), 881. — Pedersen, Præst p. Alrø, se Alrøe. — Rasmussen, Skibstømmermand, i Aarhus, 118.
- Simris, Jerrestad H., 292.
- Sindbjærg, Redsted S., Sønder H., Mors, 73, 233.
- Sinding, Hammerum H., 405, 684.
- Sinklar, Anders († 1625), 883. — Erik, p. Sorø Skole († 1631), 253. — Jakob 883 f. — Johanne, Jesper Gjøes, 153, 407, 883. — Kristen Andersen, Kancellisekretær, 1639

- Lensmand over Hørje Len, 420, 877, 883, 891, 936 f.
- Sir, Hjerm H., 621, 644.
- Sissebæk, Lister H., 12.
- Sitke Jansen af Dorkum 426.
- Sivert Lagmand p. Shetlandsøerne 46. — Gabrielsen se Akeleje. — Hansen, Skovrider i Vrads H., 236 f.
- Sjælholm Eng under Lønborg Bispegaard 176.
- Sjælland 3, 27, 82, 211, 222 f., 286, 309, 380 f., 409 f., 419, 440, 475, 477, 489, 512, 534, 551 f., 565, 570, 576, 591, 605, 607, 609 f., 656 f., 671, 679 f., 689, 704, 716, 732, 740, 756, 766 f., 835, 850, 852, 855, 897, 904, 910, 912, 963. — Kommissarier 551, 775, 855; se ogsaa Kristen Albrektesen Skeel, Niels Trolle. — Kaptejn se Antonius Floris.
- Sjællands Landsting. Landstingsskriver se Karsten Sørensen.
- Stift 55, 226, 270 f., 277, 422, 448, 473, 613 f., 824, 852. — Superintendent se Dr. Jesper Rasmussen Brochmand, Dr. Hans Resen.
- Sjælstofte, Errindlev S., Fuglse H., 78, 515.
- Sjorslev, Lysgaard H., 453. Se Ljørslev.
- Sjørup, Aarhusgaards Len, 116. —, Lysgaard H., 167.
- Sjøstrup, Aars H., 532.
- Skaade, Holme S., Ning H., 293. — Skaadegaards Mølle 293.
- Skaane 2, 4, 10, 70, 94 f., 169, 202, 209, 222 f., 286, 291, 329, 366, 380 f., 409, 419, 440, 445, 475, 477, 489, 512, 563, 565, 570, 591 f., 594, 607, 609—12, 633, 656 f., 665, 683, 686, 719, 732, 740, 742, 775 f., 829, 835, 849 f., 852, 855, 911. — Adelskommissariat se Henrik Hvitfeldt,
- Henrik Ramel. — Generalkommissarier se Tage Thott Ottesen, Kristoffer Ulfeldt. — Kommissarier 76, 120, 164, 223, 471, 473, 570, 592 f., 611, 665, 855. — Krigskommissarier se ogsaa Henrik Hvitfeldt, Tage Thott Ottesen, Kristoffer Ulfeldt. — Major se Patrick Dumbar. — Kaptejn se Jens Knudsen.
- Skaane Landsting 28, 568, 778, 829. — Landsdommer se Gunde Rosenkrantz.
- (Lunde) Stift 55, 132, 209, 214, 226, 229, 310, 328, 342, 398 f., 473, 614, 852. — Superintendent se Mads Jensen Middelfart, Peder Vinstrup.
- Skaaning (Skoning), Hans Hansen, Kannik i Aarhus, Ejer af Papirmølle, 304. — Peder Nielsen, Præst i Vor Frue Kirke i Svendborg, 692.
- Skaarup, Sunds H., 528, 583. — Mølle 617, 919.
- Skaarupgaard, Horns H., Jylland, 341, 483.
- Skabersjø, Bare H., 306.
- Skade (af Adel), Elsebe, Povl Fredbergs, 520. — Kristoffer 276, 882. — Movrits 908, 943.
- (ikke adelig), Rasmus, fra Sørup, 172.
- Skader, Sønderhald H., 350, 715, 826.
- Skads, Skads H., 729.
- Skafterup, Bjærge H., Skaane, 641.
- Skagafjords Syssel p. Island 151.
- Skagen 421, 547. — Fyr 485, 806, 908.
- Skálholt Stift, for Norden p. Island, 700. — Superintendent se Brynjulf Sveinsson, Gisli Oddurson.
- Skalkhøj, Vandfuld H., 257, 337.
- Skallerup, Morsø Nørre H., 678.

- Skam Herred 785 f. — Herredsting 929.
- Skamby, Skam H., 138.
- Skamstrup, Tudse H., 522, 921 f.
- Skanderborg Slot og Len 58, 71, 82, 106 f., 115, 143 f., 172, 179, 212, 236, 297, 346, 362, 405, 408, 419, 423, 446, 499, 521, 533, 537, 579 f., 592, 706, 714, 720, 743, 762, 766, 903, 926, 938, 940, 964, 971. — Slotsfoged se Henrik Split. — Ridedoged se Peder Pedersen. — Skriver se Klemen Klemensen. — Løjtnant se Kristoffer Jensen, Niels Munk. — Skovrider se Lut. — Slotskirke 579. — Slotspræst se Jesper Hansen, Jørgen Pedersen Obel. — Ladegaard 172.
- Skanderup, Andst H., 973.
- , Gern H., 144, 447, 521.
- , Hjelmlev H., 499, 579.
- Skånør 547, 911.
- Skarholt, Froste H., 23, 310.
- Skarnvad, Elling S., Horns H., Jylland, 814.
- Skarpenbergs Gods p. Mors 743.
- Skartofte, Færs H., 743.
- Skeby, Lunde H., 446, 547, 553.
- Skedal, Tønnersø H., 448, 841.
- Skedsbøl, V.-Horne H., 646.
- Skeel, Aksel Jørgensen († 1637), i Sorø Skole, 117. — Albrekt Kristensen († 1639), Lensmand p. Ribberhus og Møgeltønder, 17, 245, 366 f., 389, 617, 694, 748, 859, 911; nævnes 38, 58, 82, 166, 172, 183, 188, 212, 216, 218, 223, 243, 263, 265 f., 274 f., 279 f., 282, 301, 310, 313, 317, 348, 356, 358, 378, 380 f., 394, 404, 428, 440, 446, 459, 489, 512, 535 f., 548, 563, 586, 595 f., 606—09, 614, 620 ff., 624, 635, 646, 668 f., 693, 698, 704 f., 711, 782, 803 f., 872, 901, 917, 936; jvfr. Birte Friis. — Jfr. Beate 813. — Hans 813. — Ide, Frederik Rantzaus, 813. — Jørgen († 1631), 501 f., 859; jvfr. Jytte Brock. — Knud 813. — Jfr. Karen 813. — Kristen Albrektsen, Kommissarius i Sjælland, 855, 907(?), 948, 956. — Kristen Ottesen, Kancellisekretær, 420, 685, 813, 907(?), 929 f., 939. — Margrete, Henrik Ramels, 813. — Otte Albrektsen 258. — Otte Kristensen († 1636), 530, 859, 911, 936; jvfr. Birgitte Lindenov. — Jfr. Sofia 813.
- Skeel (ikke adelig), Joakim (Joachim Schelius), Stadsfysikus i København, 45, 745.
- Skeglinge, Store, Froste H., 970.
- Skejby, Hasle H., 821.
- Skelby, Tybjerg H., 823.
- Skellerup, Vinding H., 363.
- Skelrimmen(?), Elling S., Horns H., Jylland, 813.
- Skelskør 264, 547, 768. — Borgere 930.
- Skelstrup, Musse H., 389, 444, 874.
- Skeltvad, Elling S., Horns H., Jylland, 813 f.
- Skepperød, Færs H., 366.
- Skern Sogn, Bølling H., 187, 625, 676. — Mølle 304, 402 f., 949. — Birketing 676.
- Skerningballe se Ballen.
- Skerninge, V.-, Salling H., 893.
- , Ø.-, Sunds H., 514, 528, 893.
- Skerring, Egaa S., Ø. Lisbjerg H., 84.
- Skibelunde, Lollands Sdr. H., 801.
- Skibet, Tørrild H., 129. — Aa 498.
- Skibsholms Havn ved Korsør, Slagelse H., 720.
- Skibsted, Hellum H., 483, 650, 740. — Aa 621. — Bro 621.
- Skidenvad Gaard, Engbjærg S., Vandfuld H., 257, 337.

- Skielleberg, N. Asbo H., Herrisvad Klosters Len, 716.
- Skiellerup, Jens, Mag., Slotspræst p. Københavns Slot, 127. — Peder, Mag., Biskop i Trondhjem Stift, nævnes (609), 852. Se ogsaa Schiellerup.
- Skiffard, Nørre H. Dyrs, 825.
- Skindbjærg, Kastbjærg S., Nørre H., Dyrs, 376.
- Skinkel (af Adel), Jfr. Abel Povlsdatter († $\frac{22}{4}$ 1638), 295 f., 425, 526, 889, 979. — Jfr. Berete († 1636), 205. — Helvig, Iver Vinds, 92. — Jfr. Ide 295, 526, (666), 794, 889, 979. — Lavrids Nielsen, Kancellisekretær, 78, 205, 248, 294, 446, 547, 587, 794, 931, 946; jvfr. Helle Grubbe. — Morten († 1617), 295. — Niels Hansen († 1617), 446, 587 f., 794; jvfr. Mette Bilde. — Niels Mortensen 295, 666. — Povl Mortensen 295 f., 526 f.
- (ikke adelig), Tolder i Kerteminde, († før $\frac{25}{2}$ 1637) 52.
- Skinnerup (nu: Ulriksholm), Bjærg H., Fyen, 17, 67, 100, 204, 284, 575 ff., 589, 615, 703 f., 728, 785. — Foged se Jens Nielsen. — Bro 577.
- Skive 264, 547. — Borgere 392.
- Skivehus Slot og Len 83, 131, 179, 283, 419, 446, 592, 795. — Skriver se Povl Hansen.
- Skiverklit (Hjardemaal Klit), Hjardemaal S., Hillerslev H., 56.
- Skivholme, Framlev H., 713.
- Skjots Have, Lukke ved Haderslevhus, 278. Se Schjøtt.
- Skobling, Ning H., 522.
- Skodborg, Frøs H., 679.
- Skodborghus, Malt H., 355.
- Skoning, Skonning, se Skaaning.
- Skorup, Gern H., 141.
- Skotland 171, 213, 348, 672, 722 f., 781.
- Skotte, Anders, Væver i Stenløse, 827.
- Skov (Skou), Erik, i København(?), 695. — Fabian, se Schaubé. — Jesper, i København(?), 695. — Jesper, i Ronneby, Ridefoged i Meddelstad Herred, 761, 768. — Lave, i København(?), 695. — Mikkel, i København(?), 695.
- Skovby Herred 497.
- , Errindlev S., Fuglse H., 801.
- , Halmstad H., 759.
- Skovbølling, Jelling S., Tørrild H., 398.
- Skovgaard, Anne († 1634), Holger Ulfstands, 859.
- Skovgaard, Tørrild H., 792.
- Skovlænge, Lollands Sdr. H., 194, 801.
- Skovsbo, Bjærg H., Fyen, 450 f.
- Skovsgaard p. Langeland 763.
- Skram (Fasti), Jfr. Anne 508. — Jfr. Ellen 508, 949. — Erik († 1607), se Anne Vind. — Maren, Hartvig Hvitfeldts, 283, 508.
- Jakob († 1625), 540; jvfr. Dorte Friis.
- Skreblinge se Skrævlinge.
- Skrumsager, N.-Horne H., 746.
- Skrædderhuset, Bol, Sønderup S., Hornum H., 483.
- Skræm, Wolfgang, i København, 766.
- Skrævlinge (Skreblinge), Oksie H., 387.
- Skudderløse, Ringsted H., 160 f., 242.
- Skuffel, Jørgen, Murermeister [i København], 311.
- Skulbøl, N.-Horne H., 719.
- Skummeslev, Høgs H., 362.
- Skydebjærg, Baag H., 616.
- Skytte (Schjøte), Hans, i Slagelse(?), 800.
- Skære Mølle, Grønholt S., Lyngeskronborg H., 94.

- Skærup, Holmans H., 78, 361, 392, 396.
- Skæve, Dronninglund H., 535.
- Skøde, Andst H., 359.
- Skødstrup, Ø.-Lisbjerg H., 715, 826.
- Skørpinge, V. Flakkebjerg H., 65.
- , Stevns H., 786. — Skørpingegaard 259, 490.
- Slagelse, Niels Pedersen, Præst i Rudsvedby, 756.
- Slagelse 30 f., 264, 439, 547, 911. — Borgemester se Jørgen Koefoed. — Raadmand se Kristoffer Graa. — Borgere 30, 32, 41, 44, 65, 75, 240, 251, 267, 417, 439, 768, 800, 819. — Hospital 54, 270, 287 f., 318, 399, 918. — Hospitalsforstander se Peder Mortensen. — St. Mikkel's Kirke 2, 44, 267. — D a t.: 59.
- Slangerup 547, 592, 911. — Borgere 4, 21 f., 81, 83, 417, 435.
- Slechting, Elias, i Ronneby, 491.
- Slesvig, Hertugdømme, 337, 491, (649, 668 f.).
- By 901.
- Sletager, Halmstad H., 925.
- Slien 901.
- Slugstrup, Færs H., 366.
- Slusaas, Luggude H., 135, 758.
- Sløse, V.-Ulslev S., Musse H., 150, 242, 515.
- Smaalandene 609, 668, 716, 852.
- Smidager i Sundmark, Lundenæs Len, 548.
- Smidstrup, Holbo H., 95.
- , Holmans H., 271, 289, 364, 392.
- (Smedstrup), Ingelstad H., 200.
- Smidt (Smid, Schmidt), Albrekt, af Stockholm, 722. — Baltsar, Borgemester i Visby, 784 f. — Bertel, Bartsvær i Nysted, 811. — Jakob Jansen, Skipper, 875. — Mathis, paa Papirmøllen i Herrisvad Klosters Len, 823. — Rikard, Spiringer Skriver, 399.
- Senien Len se Nordlandenes Len.
- Sminge, Gern H., 639.
- Snarested, Ljunits H., 481.
- Snede, Ø-, Nørvang H., 292, 396, 666, 748.
- Snebjerg, Hammerum H., 110.
- Snertinge, Skippinge H., 51.
- Sneum, Skads H., 729.
- Snidstrup, Tønnersø II., 465.
- Snitloug, Hybert, i Aalborg, 789.
- Snoghøj, Elbo H., 622, 655.
- Sofie, Frederik II's Dronning († 1631), (2, 301, 871).
- til Slesvig og Holsten, Enkeher-tuginde til Stettin og Pommern, 86, 428, 792 f.
- , Enke efter kgl. Mundkok Adolf Bender, 655.
- Solbjerg, Løve H., 1, 65.
- , Nørre H., Mors, 73, 233, 678, 780, 916.
- , Vemmenhøgs H., 769.
- Toft, Utterslev østre Mark, Lollands Nørre H., 515.
- Sold, Klavs, i Slangerup, 417, 435.
- Solgaard (Salgaard), Kristen Lassen, Raadmand i Holstebro, 554.
- Solte Slot og Len se Saltø.
- Sommer, Kristen Pedersen, Mag., Præst i Ut og Tyrsted, 439.
- Sommersholm, Baag H., 616.
- Sonekul, Bregne H., 137.
- Soop, Mathias, svensk Rigsraad, Assessor i Svea Hofret, 16.
- Sormose ved St. Hans Kloster, Fyen, 261.
- Sorring, Gern H., 268.
- Sortkær, Elling S., Horns H., Jylland, 814.
- Sorø 301, 741, 811, 934, 950 f., 957. — Prinsernes Gaard 40. — Gæsthus 203. — Svends Hus 741.
- Akademi og Skole (Kloster) 40, 55, 78, 155, 170, 185, 191, 229, 253, 301, 339, 361, 366, 387, 389, 444,

- 482, 617, 795, 835, 848, 909, 928, 952 f., 962; nævnes 1, 12, 19, 31, 62, 117, 241, 288, 298, 327, 332, 353, 398, 414, 419, 442, 488 f., 527 f., 534, 544, 597, 599, 664, 755, 761, 805, 811, 838, 844, 853, 859, 863, 868, 886, 938, 955. — Hofmester se Just Høg. — Forstander se Hans Staphensen. — Kontrafejer se Reinhold Thim, Abraham Wuchters. — Apotek 795. — Apoteker se Joakim Bursler. — Kirke 718.
- Spaabæk, Ulvborg H., 257, 337.
- Spanien 203, 288, 531, 614, 619, 689, 715. — Tysk Generalkonsul se Augustinus Bredenis.
- Sparre, Jfr. Birgitte (Bente), 907. — Emmike († 1638), 556, 906; jvfr. Birgitte Mylting. — Henning 907. — Jakob 907. — Jens († 1632), 752; jvfr. Sidsel Parsberg. — Klare († 1636), Tage Thott Andersens, 10. — Klavs 907. — Jfr. Regitse 907. — Jfr. Sidsel 906. — Sidsel († 1613), Knud Grubbes, 10.
- Speigelberg, Jokum, Kaptejn i Blekinge, 137.
- Sperling, Jakob Hansen, Mag., Rektor, Præst til Odense St. Knuds Kirke, Provst, 232, 274, 303, 590. — Otto, Dr., Medikus ved Børnehuset i København, Botanicus ved den botaniske Have, 334, 423, 745.
- Spies, Abel, Kaptejn, 549.
- Spiringen (Spirlingen), Preussen(?), 228, 334, 399, 685, 890.
- Spitsbergen 73, 75, 98, 338 f., 727, 819. — Johan Braems Bay 819.
- Spjellerup, Marvede S., Ø.-Flakkebjerg H., 35, 54.
- Splid, Jfr. Mette (var † 1638), 525.
- Split, Henrik, Slotsfoged p. Skanderborg Slot, Birkefoged i Ry Birk, 921.
- Spormand, Peder, Professor i København, 674, 860.
- Staaby, N.-Broby S., Salling H., 244.
- Staby, Ulvborg H., 257, 337, 648.
- Stabæk, Elling S., Horns H., Jylland, 814.
- Stadager, Falsters Nørre H., 482, 643, 734.
- Stade, Borgere 550.
- Stafrofski, Oluf Fochsen, Superintendent p. Gulland, (226, 609, 752), 852.
- Stakkerup, Sdr. Asbo H., 188, 208 f.
- Stangby, Torne H, 342.
- Starby, Sdr. Asbo H., 24, 498.
- Starbæk, Gaarde, Ø.-Hassing S., Kær H., 275, 299.
- Starcke, Erhart, Kongens Trompeter, 424.
- Stark, (Sterck, Storck), Arent, Toldskriver i Assens, 181 f., 367, 921.
- Starup, Haderslev H., 712.
- , Skads H., 637, 729.
- , Ø.-, Brusk H., 392.
- Starupgaard, Fjends H., 525 f.
- Stavanger. Domkapitel 608.
- Fjord 74.
- Len 58, 184, 224, 441, 607, 851.
- Stift 226, 852. — Superintendent se Mag. Thomas Kortsen Wegner.
- Stavoren i Nederlandene, 322 f., 672.
- Steffen (Staphen) Hansen (Stephanus Johannis), Mag., 1639 kgl. Historiograf og Professor i Historie ved Sorø Akademi, 833, 928, 952 f., 956, 962. — Kristensen i Gerlev, Skovrider i Abrahamstrup Len, 15. — Nielsen i Horsens 373; jvfr. Kirsten Steffens.
- Stefvesø, Sørby S., Vemmenhøgs H., 28.
- Stefvie, Torne H., 243.
- Stege 336, 547. — Borgere 154.
- Slot og Len 82, 97, 133, 236, 329, 605.

- Steinburg Amt 870.
- Sten, Frederik Hansen, Kapellan til St. Mikkels Kirke i Slagelse, Præst til Hejninge, 44.
- Stenderup, Klavs Bertelsen, Kapellan i Slangerup, 1637 Præst i Sundby, 81.
- Stenderup, Hatting H., 227, 272, 356, 373. — D a t.: 284.
- , N.-Tyrstrup H., 960.
- Stengelstrup (Stenkilstrup), Ringsted H., 615.
- Stenkuld, Johan, i København, 108.
- Stenløse, Ølstykke H., 827.
- Stensaaen, Høgs H., 170, 273, 518, 815 f., 874.
- Stensballe, Husby S., Ulfborg H., 363.
- Stensen, Erik, 192, 577, 643, 801 f., 920. — Knud, Skibshovedsmand, 1638 Lensmand over Nordlandens Len, 431, 634, 851; jvfr. Anne Hundermark. — Kristoffer 216, 242, 298, 314, 344, 516, 577, 809, 839, 920. — Maren, Jokum Grabows, 755. — Vincents, 1638 Landsdommer p. Langeland, 308, 324, 358, 496, 746.
- Stenstrup, Ods H., 75.
- , Sunds H., 244, 289, 496, 809, 865.
- Stenum, Ulfborg H., 337. — Lille-, 257, 337.
- Stenvig (Stenwinkel), Klavs, af Hamburg, 180, 207, 230.
- Stenwinkel, Hans († $\frac{9}{8}$ 1639), Generalbygmester, 34, 76, 102, 174, 234, 311, 358, 527, 583, 906; jvfr. Katrine Villumsdatter Hübertz. — Klavs se Stenvig.
- Stephanus, Johannes, Mag., Professor i Sorø, se Steffen Hansen.
- Stepping, Sdr.-Tyrstrup H., 595.
- Sterck se Stark.
- Stettin. Enkehertuginde se Sofia. — Hertuginde se Hedvig. — Borgere 453.
- Stevns Herred 399. — Herredsfoged se Jakob Kristensen (Karstensen).
- Stilling, Hjlemslev H., 579.
- Stillinge, Slagelse H., 31.
- Stirm, Niels, Bassist, 173.
- Stjanderød, Sønderslev S., Gærs H., 640.
- Stjerne, N.-, Bregne H., 119. — Sdr.-, 119.
- Stjernholm Slot og Len (Bygholm) 72, 83, 115, (151), 179, 212, 373, 419, 446, 535 ff., 592, 944, 971.
- Stoby (Staaby, Stouby), Gyng H., 679, 877 f., 891, 970.
- Stockholm 20, 649, 722 f. — Svensk Understatholder se Lavrids Grubbe. — Dansk Resident se Peder Vibe.
- Stokkemarke, Lollands Sdr. H., 497.
- Storck, Arent, se Stark.
- Storebælt (Bæltet) 517, 562, 689, 709, 711, 747, 753, 794, 838. — Visitør se Svend Povlsen.
- Storehedinge 194, 547.
- Store Støre(?), til Aarhus Kapitel, 373.
- Storgaarden, Terslev S., Ringsted H., 198.
- Storring, Framlev H., 201.
- Storrøttinge se Store-Røttinge.
- Storup, Sønder H., Mors, 73, 233, 727, 803.
- Stouby se Stoby.
- Stougaard, Kristian, Mag., 692.
- Stovby, Bjærge H., Jylland, 624.
- Stovgaard, Tørring S., Vrads H., 110.
- Straale, Lavrids, se Mette Bilde.
- Strandbjerggaard, Skodborg H., 120.
- Strandby, Gislum H., 888.
- , Horns H., Jylland, 813. — Enge 813.
- , Skads H., 645.

- Strandbylund, Elling S., Horns H., Jylland, 813.
- Strande, Vandfuld H., 836.
- Strange Madsen, Raadmand i København, 868.
- Streckhals Gods i Thy og p. Mors 106.
- Strellev, N.-Horne H., 276, 960.
- Struve, Markus, Fange p. Bremerholm, 507.
- Strø, Froste H., 23 f., 137.
- Strøbelstrup, Sdr. Asbo H., 261.
- Strøby, Stevns H., 447.
- Strømfelt, Johannes Fegræus, svensk Resident i Danmark, (723).
- Stuart, David, Major i svensk Tjeneste, 672.
- Stubbekøbing 547. — Borgere 7.
- Stubberup, Ørslev S., V. Flakkebjærg H., 113.
- Stubdrup, Brusk H., 81.
- Stubbkær, Bording S., Hammerum H., 167.
- Studsdal, Tavlov S., Elbo H., 79.
- Sture, Anker Pedersen, 37. — Frederik Pedersen 37.
- Stygge, Kirsten, Søren Munks, 913.
- Suderbæk, Ikast S., Hammerum H., 272.
- Suhm, Valentin, Notarius publicus, 573.
- Sulsted, Kær H., 193.
- Sundby, Falsters Nørre H., 482, 643. —, Kær H., 438, 484, 573, 767, 802. —, (Ude- og Oppe-), Lyng-Fredriksborg H., 81. —, Musse H., 78, 150, 242, 515, 731.
- Sundet se Øresund.
- Sundmark, Lundenæs Len, 548.
- Sunds Herred 496.
- Surbeck, Simon, Borgemester i København, 178.
- Susanne Karstensdatter, Kristen Andersens, i København(?), 695.
- Suur, Niels, i Slagelse, 75. — Peder, i Slagelse, 75.
- Svabe, Beate, Enke efter Reinhold Thim, i København, 754.
- Svanholm, Gaard i Vejerslev S., Sønder H., Mors, 780, 916.
- Svavedst Stift 669 f.
- Svencke, Kristoffer, Tøjmester, 271.
- Svend, M., i Odense, se Karen Jørgensdatter. — Andersen, kgl. Skibsbygmester, 154, 171, 174. — Børgers i Torstrup 9. — Jensen i Valby 99. — Knudsen i Sorring 268. — Olufsen i Østerslev 11. — Pedersen i Odense 45. — Pedersen i Stubdrup 81. — Povlsen, Visitør i Bæltet, 1638 Skibskaptejn, 246, 562. — Svendsen i Halmstad H.(?), 741 f. — Troelsen (Povlsen) i Mandal 11; jvfr. Trude Svendsdatter.
- Svendborg 82, 264, 450, 525, 547, 708, 910. — Borgemester se Hans Rickersen. — Borgere 37, 40, 495, 692, 705, 728. — Vor Frue Kirke 692. — St. Nikolaj Kirke 946. — Kloster 915.
- Svendsgaard, Fabjærg S., Skodborg H., 257.
- Svenske, Anne Pedersdatter, 753. — Peder, p. Lyngballegaard, 110, 753 f.; jvfr. Anne Jensdatter.
- Svenskøb, Froste H., 970.
- Svenstrup, Als Nørre H., 81, 196. —, Ø.-Han H., 582, 646, 812. —, Hornum H., 34, 438, 484, 573, 802. —, Onsild H., 430. —, Torne H., 950.
- Sverrig 16, 91, 112, 120, 164, 180, 213, 288, 325, 333, 335, 337, 372, 532, 542, 593, 648 f., 658, 685, 722 f., 733, 768, 822, 846, 862 f., 869, 887. — Dronning se Kristina. — Enkedronning se Maria Eleonora. —

- Agent 333. — Svensk Resident i Danmark se Johannes Fegræus Strømfelt. — Dansk Resident se Peder Vibe. — Se ogsaa Stockholm.
- Svidtser, Jørgen, i København, 92.
- Svinholt, Søren Povlsen, Fange p. Koldinghus, 217.
- Svinsbjærg, Lollands Nørre H., 802.
- Syvendekøb, Skamstrup S., Tudse H., 921.
- Sæby 142 f., 547, 910. — Byfoged se Hans Thomsen. — Toldere se Hans Nielsen, Hans Thomsen. — Borgere 142 f.
- Sæbygaard, Dronninglund H., 412. —, Lollands Nørre H., 567 f. — Se Søbygaard.
- og Len (Sjælland) 301.
- Sædder, Bjæverskov H., 245.
- Særslev, Skippinge H., 51. —, Skovby H., 138.
- Søbjærg, Bording S., Hammerum H., 167.
- Søby, Sønderhald H., 715.
- Søbygaard (Sæbygaard), Gern H., 272, 937.
- Sødal, Nørlyng H., 844 f.
- Søderto, Lyby S., Froste H., 310.
- Sødinge, Gudme H., 588.
- Sødring Birk, Gerlev H., 142, 522.
- Sødringholm, Gerlev H., 142.
- Søften, V.-Lisbjerg H., 319.
- Søholm, Elbo H., 899. —, Stevns H., 778, 956.
- Søllemarkgaard (nu: Brattingsborg) p. Samsø 549.
- Søller, N.-, Hjerm H., 644.
- Søllerød, Sokkelunds H., 98.
- Søllested, Lollands Sdr. H., 802.
- Sølvitsborg, Borgere 746, 768. — D a t. : 14.
- Slot og Len 10, 12 f., 32, 58, 93, 161, 241, 405, 411, 419, 433, 592, 604 f., 742, 829, 919 f. — Skriver se Anders Jakobsen. — Ladegaard se Elleholm.
- Sømmershavn (Simmershavn) 162, 547, 911.
- Sønderhald Herred 522.
- Sønderho Sogn, Fanø, 166.
- Søndermølle, Klim S., V.-Han H., 529.
- Søndersø, Skovby H., 478.
- Søndertarp (Tarp), V.-Horne H., 646.
- Sønderup, Hornum H., 168, 250, 483. —, Boeslunde S., Slagelse H., 65.
- Søndervang Hovedgaard, Hind II., 124.
- Sørby (Sorøby) i Skaane 28. —, Vemmenhøgs H., 28.
- Sørbylille, Slagelse H., 64.
- Søren, Skolemester i Malmø, 491. — Andersen, Mag., Læsemester ved Aarhus Domkapitel, 504 f. — Andersen, Fyrbøder i Tyske Kancelli, 285. — Bertelsen, Præst til Hasle, Skejby og Lisbjerg, 821. — Hansen i Gaverslund 18. — Jensen, Møller i Klare Mølle i Roskilde, 467. — Jensen, Skovrider i Antvorskov Len, 361. — Jensen, Skovrider i Hads Herred, 362. — Jensen, Skriver i Kristianstad, 161. — Jensen p. Landerupgaard 734 f., 756. — Lassen i Jelling, Herredsskriver i Tørrild Herred, 176. — Lavridsen i Aggestrup 754. — Mikkelisen i Skæve (Drabssag) 535. — Nielsen, Fangefoged paa Bremerholm, se Treden. — Nielsen i Ringsted 975. — Nielsen i Gaverslund 18. — Nielsen i Sønderup 65. — Nielsen i Vrønding 150 f. — Olsen, Skibstømmermand, i Tønsberg, 118. — Pedersen, Præst i Nøvling og Sinding, 405. — Pedersen, Foged hos Landsdommer i Skaane Erik Krabbe, 107 f. —

- Pedersen i Groest 377. — Povlsen, Præst i Egtved, 19. — Sørensen i København 227 f., 491. — Sørensen, Borgmester og Tolder i Bergen, 868. — Terkelsen, Tolder i Glückstadt, 546. — Tuesen i Tavlov-Nebel 360.
- Sørup Gaard, Vettterslev S., Ringsted H., 172.
- Søsdale, Gyng H., 216, 480, 879.
- Søsterbrodam ved Frederiksborg Slot 15.
- Søsterbromølle ved Frederiksborg Slot 750.
- Taabdrup, Gaard i Stepping S., Sdr.-Tyrstrup H., 595.
- Taaderup, Falsters Nørre H., 739.
- Taagerup, Fuglse H., 78, 150, 242, 515.
- , Rønnebergs H., 388.
- Taagerød, Bjeverskov H., 340.
- Taaning, Vor H., 546.
- Taanum Birk 321.
- Taarnborg, Slagelse H., 54, 125 f., 146 f.
- Taarnby p. Amager 132 f., 347, 692, 797.
- Taarpe se Torpe.
- Taars, Børglum H., 586, 803.
- , Musse H., 7, 150, 242, 802, 839.
- Taasekulle se Torsekulle.
- Taasinge 37 f., 41, 68, 82, 121, 128, 261 f., 311, 316, 435, 449, 456, 589.
- , Foged, se Oldemerstoff. — Færgegaard 311, 525. — Færgemand se Simon. — Se Valdemars-slot.
- Taastrup (Tostrup), N.-Asbo H., 769.
- Smørum H., se Valby.
- Feldballe S., Sønder H., Dyrs, 130.
- Tancke (Tanke), dansk Resident i Haag, 869. — Johan, i Nakskov, 29, 820.
- Tanderup, Baag H., 569, 831.
- Tandrup, Hassing H., 438.
- Tarm, N.-Horne H., 397, 403.
- Tarnevitz, Henrik, Skipper af Lübeck, 753.
- Tarp se Søndertarp.
- Tarskov Mølle, Harlev S., Framlev H., 484 f., 644.
- Tarstad, Tirup S., Rønneberg H., 16.
- Tavlov, Elbo H., 899.
- Tebstrup, Ovsted S., Vor H., 821.
- Teiste, Trond, Skibsløjtnant, 132.
- Teitr (Tritter), Sira (Præst) i Norge, 47.
- Tem, Vrads H., 272, 317, 661.
- Terkel (Terkild) Jensen i Silkeborg Len 88. — Jørgensen i Bjærg H., Skaane, 158.
- Terkilstrup, Aarstad H., 759.
- Termo, Otto v., Kongens Jægermester, Lensmand over Lyseklosters Len, nævnes 117, 154, 205, 213, 263, 341, 409 f., 518, 732, 762, 820, 837, 869, 879, 906, 911, 963.
- Terndrup, Lyngby S., Hellum H., 168, 250.
- Terpet, Børglum H., 803.
- Terslev, Ringsted H., 198, 615, 972.
- Testmand, Jokum, Husfoged p. Koldinghus, 194; jvfr. Karen Bilde.
- Testrup, Ringsted H., 615, 864.
- Thetens, Hans, i Glückstadt, 707.
- Theuritz, Cornelis, i Hoorn 426.
- Thiers, Johan af Mecklenburg, 730.
- Thim, Reinholt († 1639 ¹²/₁), Kontrafejer p. Sorø Akademi, 683; jvfr. Beate Svabe.
- Thisted 264, 547. — Skolemester se Jakob Pedersen. — Borgere 208.
- Thollosius, Hans Nielsen, Kapellan i Malmø, 1639 Præst i Kristianstad, 627.
- Thomes i Skovbølling 398. — Andersen, Præst i Børglum, Fureby

- og Vejby, 926. — Hansen i Haraldsted 35. — Jakobsen, Raadmand i Helsingør, 329. — Jakobsen i Flensborg 148. — Jakobsen i Helsingborg, 76, 135 f. — Jakobsen i Lund 848. — Jensen i Kerteminde (?) 428. — Jensen i Ring 88. — Jepsen i Endrup Skov 35. — Kortsen, Superintendent i Stavanger Stift, se Wegner. — Lavridsen i Valby 890. — Mikkelsen, Mag., Skolemester i Hillerød, 557. — Pedersen i Pjedsted 870. — Sørensen, Delefoged i Dronningborg Len, 731, 975. — Sørensen i Gaverslund 18.
- Thorborg, Verner, Skibskaptein, 462.
- Thorlak Skulason, Biskop p. Island for Norden (Holar), (110 f.), 300.
- Thott, Agnete, Gabriel Kruses, 918. — Anders († 1595), Lensmand p. Laholm, 806; jvfr. Lisbet Rosenkrantz. — Anne Eriksdatter, Frans Brockenhuus's, 923, 939. — Jfr. Anne Kristensdatter, 89 f., 170, 810. — Birgitte († 1639), Tyge Brahes, 879. — Jfr. Elisabet, 324. — Erik († 1589), 923; jvfr. Helle Basse. — Erik († 1616), 923; jvfr. Anne Basse. — Henrik, Lensmand over Stavanger Len, 58, 90, 170, 528 f., 851; jvfr. Lisbet Hvitfeldt. — — Kristen († 1617), 89 f.; jvfr. Sofie Belov. — Otte, Lensmand p. Baahus, 58, 720, 851, 961. — Tage Andersen, Lensmand p. Sølvitsborg, 10, 127, 136, 806, 808, 859, 918; nævnes 12 f., 32, 58, 93, 107, 114, 119, 124, 128, 161, 405, 411, 433, 480, 491, 604 f., 697, 742, 768, 788, 807, 830, 879; jvfr. Klare Sparre. — Tage Ottesen, Lensmand p. Malmøhus, 124, 162, 191, 193, 243, 245, 464, 478, 480, 492, 505, 547, 593, 599, 798, 859; nævnes 13, 16, 24, 113, 135, 148, 163, 180, 222—26, 236, 267, 301, 306, 310, 328, 342, 362, 380 f., 383, 386, 388, 405, 407, 410, 417, 440 ff., 468, 475, 481, 489, 575, 585, 590, 604 f., 607 ff., 611, 614, 633, 641 f., 656 f., 668 f., 687, 697, 732, 737, 742, 746, 755, 760, 769, 776, 778, 805, 825, 829, 835, 849 f., 852, 861, 901—04, 918, 923, 945, 948 f.
- Thott (svensk Adel), Achatius, svensk Rigsraad, 542.
- Throy, Daniel, Tolder paa Ruden, 196, 292, 820.
- Thyholm 753.
- Thyre Rasmusdatter (lille Thyra) 208.
- Tidsted, Kristen, Mag., 834.
- Tiide, Hans, Skipper, af Lübeck, 711.
- Tillidse, Lollands Sdr. H., 7.
- Tim Hovedgaard, hind H., 124.
- Timand Klavsen, Salpetersyder p. Langeland m. m., 139.
- Timmer, Steffen, Kaptein p. Kronborg, 164.
- Tingsted, Falsters Nørre H., 7, 739.
- Tingeyar (Tingøre) Kloster i Dyrefjord, Isafjords Syssel p. Island, 370.
- Syssel for Norden p. Island 151.
- Tipotius, Mathias, i Glückstadt, 218.
- Tipperup Vang, Grandløse S., Merløse H., 544.
- Tirsted, Fuglse H., 7, 242, 515.
- Tisdorph, Henrik Mikkelsen, Provst i Haderslev, 289, 304.
- Tiset, Ning H., 866.
- Tisted, Aastrup S., Hindsted H., 484.
- Tjørs Vage, Knærød S., Høgs H., 514.
- Tjustrup, Ø. Flakkebjærg H., 65.
- Tjæreborg, Skads H., 729.
- Tjæreby, Ringsted H., 35, 615.
- Tobberød, Aarstad H., 759.

- Tobøl, Jens, se Jens Pedersen i Todbjærg.
- Todbjærg (Torberg), Ø.-Lisbjærg H., 201, 246, 262. — Se Jens Pedersen.
- Todbøl, Hundborg H., 566.
- Tofte, Nebbelunde S., Fuglse H., 150, 242, 515.
- , Gudmundstorp S., Froste H., 310.
- Gaard, Staby S., Ulvborg H., 257, 337.
- Toggerbo, Mols H., 367, 617.
- Tokkerup, Gyng H., 970.
- Toksværd, Hammer H., 178.
- Tolange, Færs H., 366.
- Tollerup, Mørup S., Luggude H., 157.
- Tollestrup, Aarstad H., 759.
- Tolne, Horns H., Jylland, 341, 483.
- Tolshave, Elling S., Horns H., Jylland, 814.
- Tolstrup, Aars H., 451 f.
- Tommerup, Odense H., 478, 589, 734.
- Tor Rasmussen, Visitør i Flekkerø, 422.
- Torben Gabrielsen se Akeleje.
- Torbenfeld, Frydendal S., Tudse H., 922.
- Birk 522.
- Torberg se Todbjærg.
- Toreby, Musse H., 78, 443, 539.
- Torndal, Kær H., 646.
- Torne Herred 236.
- Tornekrans, Mikkel Nielsen, 42, 940.
- Torning, Lysgaard H., 546.
- Torpe, Himle H., 726.
- (Taarpe), Avnede S., Lollands Sdr. H., 7.
- Torpegaard, Aasum H., 40.
- Torresø se Tørresø.
- Torrig, Lollands Nørre H., 7, 802.
- Torsekulle (Taasekulle) Gaard, Knærød By og S., Høgs H., 830.
- Torslev, Dronninglund H., 484, 644.
- Torslunde, Fuglse H., 150, 242, 515.
- Torsted, Hind H., 363.
- Torstrup, Tønnersø H., 9.
- Torsvoige Gaard, Knærød By og S., Høgs H., 830.
- Torsø Mølle, Torsø S., Hovibjærg H., 238.
- Kulle, Knærød S., Høgs H., 514.
- Torum, Lille, Salling H., 360, 645.
- Torup, Skam H., 478.
- , V.-, V.-Han H., 269.
- Tostebo, Mørup S., Lister H., 919.
- Tostrup se Taastrup.
- Tovstrup, Snejbjærg S., Hammerum H., 618.
- Tranbjærg, Skads H., 243.
- Tranebjærg p. Samsø 626 f.
- Tranekær Slot og Len (213), 341, 678, 921, 944, 952, 962.
- Trave, Flod i Nordtyskland, 259.
- Travemünde 509.
- Treden (Tredere), Søren Nielsen, Fangefoged p. Bremerholm, 534, 564, 596.
- Tredje, Knud Sørensen, 341.
- Trellund, Villum Pedersen, Skoleholder i Ribe, 927 f.
- Treløse se Træløse.
- Trengstrup, Sønderup S., Hornum H., 483.
- Treslev, Himle H., 95.
- Trige, V.-Lisbjærg H., 276.
- Trine, Enke efter Hans Stenwinkel, se Katrine Hübertz.
- Tritter, Sira, se Teitr.
- Troels Hansen i Syvendekøb 921.
- Troelseby, Lollands Sdr. H., 802.
- Troelstrup, Rinds H., 748.
- Trolle, Niels, Lensmand i Københavns Len, 23, 137, 157, 784; nævnes 9, 17, 62, 82, 89, 101, 148, 152 f., 159, 175, 232, 236, 239, 273, 277 f., 284, 288, 328, 352, 357, 387, 407, 414, 417, 421, 435, 467 f., 490, 511, 563, 575, 592, 649, 663, 686, 688, 692, 702, 750, 754 f., 757, 761,

- 787, 797, 841, 844, 855, 858, 861, 898, 901, 922 f., 939.
- Trollemose, Terslev S., Ringsted H., 198.
- Tromsø Len se Nordlandenes Len.
- Tromte, Medelstad H., 919.
- Trondhjem 74, 348, 858. — Tolder se Anders Hellekande. — Domkapitel 306, 608.
- Gaard og Len 58, 61, 184, 224, 441, 581, 607, 851, 936. — Toldere se Anders Jensen, Niels Kristensen, Rikard Rikardsen.
- Stift 226, 852. — Superintendent se Mag. Peder Skiellerup.
- Trude Svendsdatter, Svend Troelssens i Mandal, 11.
- Trudsholm, Gerlev H., 912.
- Trudslev, Hvetbo H., 326, 483, 643.
- True, Onsild H., 430.
- Truelstrup (Trugelstrup), Falster, 344.
- Truid (Trud, Trude) Aagesen, kristianstads Len, 946; jvfr. Kirsten Nielsdatter. — Jensen i Gernsø 32. — Pedersen 745; jvfr. Marte, i Bergen.
- Tryggelev, Langeland, 496.
- Tryggvælde Slot og Len 31, 55, 82, 160, 260, 301, 419, 467, 656, 861.
- Tryghus, Arninge S., Lollands Sdr. H., 242, 515.
- Træden, Tyrsting H., 581.
- Trægaard, Hans, i København, 112, 240, 362, 386, 433, 467, 696, 902 f. — Lavrids Jakobsen, Præst til Høje og Starby, 498.
- Træløse (Treløse), Tybjerg H., 615, 864.
- Trønner, Kristoffer, i København, 837, 875.
- Trøstrup, Odense H., 257.
- Tudse Herred 159, 800.
- , Tudse H., 156, 192, 800, 922.
- Tue Pedersen, Præst i Tved, se Friis.
- Tullebølle, Langeland, 496.
- Tulstrup, Ning H., 580, 640.
- Tune Herred 548. — Herredsfoged se Oluf Feigel, Mads Jensen.
- Tune, Tune H., 549.
- Skibrede, Norge, 374.
- Turup, Baag H., 181, 356.
- Mosegaard, Turup S., Baag H., 583.
- Turø 946.
- Tustrup, Sønderhald H., 291, 480, 485.
- Tved, Mols H., 401.
- , Sunds H., 617, 919.
- Tvede, Lollands Nørre H., 567.
- , Ø., Torne H., 236
- Tvilum, Gern H., 639. — Ladegaard (nu: Tvillumgaard), 326.
- Tybjerg Herred 823. — Herredsfoged se Peder Nielsen.
- Tydsk, Hans Kondis, p. Skørpingegaard, 259.
- Tyelse se Tygelsø.
- Tyge Ladefoged p. Borrebygaard 924. — Kristensen, Skibshøvedsmand, 20 f., 82, 246.
- Tygelsø (Tyelse), Oxie H., 163, 641.
- Tyman Claesen af Mүнnenkendam 426.
- Tyregod, Nørvang H., 661.
- Tyrkiet 61, 71, 101, 254, 338, 406, 576, 601 f., 869; jvfr. Barbariet.
- Tyrsted, Bjærg H., Jylland, 439.
- Tyskland 260, 309, 364, 372, 432, 587, 601, 632, 649, 717, 834, 887, 963. — Kejser se Ferdinand II. — Prinsesse se Cæcilia Renata. — Gesandt se Grev Kurtz.
- Tyvelse, Sorterup S., Slagelse H., 35.
- Tyvkær, Holmans H., 402.
- Tødsø, Morsø Nørre H., 678.
- Tøger Kristensen, Skibsejer, 842. —

- Pedersen, Mag., Præst til St. Mortens Kirke i Randers, 415.
- Tøjstrup, Gudme H., 674.
- , Sønderhald H., 296, 350.
- Tønder. Borgere 926, 960.
- Tønderhus og Amt (Len) 305.
- Tønne (Tønnes, Tønнис) Officerer i Sønderup 65. — Lavridsen i Valterbæk 6. — Nielsen i København 37.
- Tønnersø Herred 495.
- Tønsberg. Borgere 118, 623.
- Len 58, 184, 224, 441, 607, 815, 851.
- Tørresø (Torresø), Skam H., 87 f., 479.
- Tørrild Herred. Herredsskriver, se Søren Lassen.
- Tøstrup, Nørre H., Dyrs, 376.
- Ubberud, Odense H., 257.
- Udby, Tudse H., 147, 832.
- Uddekulle, Høgs H., 808.
- Udsen, Lavrids Ebbesen, Lensmand p. Skanderborg og Aakær, 1637 til lige p. Saltø, 145, 159, 172, 954; nævnes 8, 58, 73, 82, 88, 116, 131, 143 f., 212, 220, 233, 236, 268, 272, 296, 317, 346, 360, 405, 427 f., 438, 446 f., 497, 499, 521, 533 f., 537, 546, 566, 579, 581, 644, 706, 713 f., 754, 773 f., 903, 938, 940, 964, 971.
- Udvellinge, Luggude H., 127.
- Udø, Medelstad H., 919.
- Ugerup (Urup), Aksel, kgl. Ingeniør, Guvernør i Kristianspris, 10, 157, 432, 445, 533, 878; nævnes 32 ff., 56, 196, 221, 500, 569, 572, 724, 731, 874; jvfr. Sidsel Grubbe. — Aksel Henriksen († 1601), 104, 465; jvfr. Helle Marsvin. — Anne, Frederik Budde Godslefsens, 465. — Helvig Thomes Nolds 429. — Jørgen 10, 12, 104. — Karen, Frederik Budde Matthiassens, 465, 658. — Ove († 1622) 456, 814; jvfr. Kirsten Kaas. Uggerby, Vennebjerg H., 101.
- Ulbølle, Salling H., 893.
- Ulckes (Ulickes), Ulcke, Skipper, af Hinlopen, 321, 323, 672.
- Ulf, Mörten, i Sellerup, 19.
- Ulfborg Herred 765.
- Ulfeldt, Birgitte, Otte Krafses, 210. — Bjørn 776. — Ebbe, Oberstløjtnant, 169, 906. — Flemming Jakobsen, 122, 210 f., 567, 920. — Frans († 1636), Rigs greve, 210 f., 419 f. — Jfr. Helvig Jostsdatter († 1638), 970 f. — Jakob Jakobsen († 1630), Rigens Kansler, 818. — Jakob Korfitzen († 1630), Lensmand over Augdesiden, 91, 249, 286, 352, 394; jvfr. Lisbet Daa. — Jakob Mogensen, 710, 886. — Jørgen († 1630), Admiral, 70. — Jfr. Karen Jakobsdatter, 210, 420. — Knud Jakobsen, 122, 210, 577, 687, 703, 776, 855, 943. — Knud Kristoffersen, Generalkommissarius i Holsten, 841 f., 862, 871, 876 f., 895, 899, 949 f., 953, 955, 957, 963 ff.; jvfr. Vibeke Podebusk. — Korfits Jakobsen, Lensmand p. Møen, 1637 Statholder i København, 41, 91, 97, 103, 329, 436, 897; nævnes 58, 82, 108, 156, 186, 236, 240, (247), 264, 266, 280, 298, 305, 311, 349, 352, 358, 362, 364 f., (372), 380, 385 f., 399, 410 f., 413, 422, 426, 442, 468 f., 474 f., 487 ff., 505, 527, 534, 549, 551 f., 557 f., 564, 570, 574, 583, 585, 591, 599, 604 f., 610, 614, 619, 653, 667 ff., 672, 683, 696, 706, 736, 740, 746, 750, (760), 782, 786, 791, 805, 825, 827, 835, 837, 848, 860 f., 863, 868, 871, 882, 887, (894, 901), 945, 947, 951, 959; jvfr. Eleonora Christina. — Korfits Jakobsen († 1614), Lensmand p. Rugaard, 825. — Korfits Jakobsen (d. y.), 22, 125,

352. — Korfits Mogensen, Skibshøvedsmand, 10, 12, 73, 98, 338 f., 517. — Kristoffer Knudsen, Lensmand p. Helsingborg, 99, 111, 162, 245, 388, 464, 475, 514, 813, 859, 874, 970; nævnes 5, 13, 24, 59, 83, 91, 109, 127, 135, 157 f., 163, 170 f., 174, 196, 225, 231, 242, 273, 301, 328, 362, 380, 383 f., 386, 400, 405, 441, 462, 489, 493 ff., 512, 518, 552, 561, 563 ff., 575, 585 f., 604—11, 614, 616, 633, 635, 641, 656 f., 668, 682 f., 723, 742 f., 758, 768 f., 776, 798, 805, 807, 816, 823, 829, 835, 861, 875, 904, 945, 948, 976. — Lavrids 929. — Mogens Jakobsen († 1616), Lensmand p. Kristianopel, Sølvitsborg, og Villands Herred (Aahusgaard), 93. — Mogens Jakobsen (d. y.), 210. — Ove († 1639), 874. — Tyge Jakobsen 122, 419 f.
- Ulfstand, Aksel († 1634), 43, 436, 807. — Jfr. Anne, 43, 155, 400, 421, 436, 807. — Gregers Truidsen († 1582), 954; jvfr. Karen Banner. — Holger († 1609), se Anne Skovgaard. — Margrethe, Mogens Juels, 104. — Melchior († 1617), 104; jvfr. Else Viffert. — Tale († 1604), Povl Laxmands, 868. — Tale, Palle Urnes, 104. — Truid († 1531—32), 954.
- Ulf sund, Skodborg H., 81, 214.
- Ulickes, Ulcke, Skipper, af Hinlopen, se Ulckes.
- Ullis, Gislum H., 912.
- Ulrik, Herman, i Vejle, Skovrider ved Vejle, 278.
- Ulrik Christian, Christian IV's Søn, se Gyldenløve.
- Ulsbæk Sjøstrup, Vemmenhøgs H., 778.
- Ulslev, Musse H., 802. — V., 150, 242, 344, 515.
- Ulvsaks, Iver, 105, 199, 939.
- Unger, Hans Wolf von, 539.
- Ure, Over-, Grove S., Ginding H., 6.
- Urne, Aksel Jørgensen, 430, 580, 626, 650, 710, 744, 911. — Jfr. Anne Akselsdatter († 1636), 430. — Ejler Knudsen, Lensmand i Bratsberg Len, 58, 213, 615, 736, 851, 864. — Erik Akselsen († 1631), 66 f., 100, 739, 809. — Frederik, Lensmand p. Kronborg, Frederiksborg og Abrahamstrup, 97, 243, 364, 615, 923; nævnes 1 f., 5, 15, 21, 23, 36 f., 43 f., 58, 80—83, 94 f., 109, 125, 134, 147, 171, 180 f., 193, 203, 207, 221, 236, 251, 266, 278, 288, 297, 329, 347 f., 353, 406, 411, 460, 462, 468 f., 490, 510, 517, 522 f., 532, 554, 574 f., 610, 630, 667, 672, 682, 688 f., 702, 708, 719, 722, 750, 761, 786, 793, 799, 818, 827 f., 839, 849, 853, 859, 861, 950 f., 959. — Jørgen Knudsen, Rigens Marsk, Lensmand p. Vestervig Kloster, 17, 24 f., 430, 562, 594, 927; nævnes 7, 34, 38, 83, 102, 130, 154, 161 166 f., 195, 223 f., 264 f., 269, 279, 310, 355 ff., 360, 378, 380, 400, 404, 440, 445 f., 452, 457, 459, 471, 478, 486, 489, 519 f., 522, 530, 539, 543, 550, 592, 595, 603 f., (611), 612, 614, 622, 633 f., 689, 697, 732, 760, 786, 805, 810, 813 f., 818, 835, 867, 873, 882, 884, 896, 912, 914, 916, 923, 935, 937, 953, 963 f. — Kristoffer Knudsen, Statholder i Norge, Lensmand p. Aggershus, 482, 567; nævnes 58, 225 f., 441, 491, 512, (558), 563, 581, 602, 608 f., 614, 851 f., 869, (873), 936. — Palle, 104, 174, 200, 285, 480, 879, 883 f., 930; jvfr. Tale Ulfstand. — Sivert Knudsen, Lensmand p. Roskildegaard; nævnes 1, 15, 31, 44, 60 f., 63, 82, 156, 159, 173, 192, 236, 242, 264, 328, 365, 405, 423, 435, 490.

- 510, 575, 673, 716, 741, 777, 811, 836, 861, 901, 903, 907, 942, 948, 950 ff.
- Urup se Ugerup.
- Usedom, (Eckhard?), pommersk Raad, 288.
- Ut, Bjærge H., Jylland, 154, 439.
- Utrecht, Hans, Kopsætter og Bader i Viborg, 158.
- Utterslev, Lollands Nørre H., 150, 298, 515. — Mark 299, 515.
- Uttrup, Fleskum H., 573.
— Kær H., 646.
- Vaalshave, Gurreby S., Lollands Sdr. H., 7.
- Wachtels, Matheo, i Paris, 426.
- Vacke, Bernt, se Focke.
- Vadensø (Vedersø), Rønnebergs H., 616, 798.
- Vadsted, Søby S., Gern H., 272.
- Vadum, Kær H., 438, 484, 573.
- Wagenfelt, Klavs, Skipper, af Hamburg, 213.
- Valby, Sokkelunds H., 890.
—, Viske H., 99.
—, Taastrup-, Smørum H., 889.
- Valde, Fjære H., 759.
- Valdemar (Voldemar) Pedersen, i Helsingborg Len (!), 635; jvfr. Bente.
— Christian, Christian IV's Søn, 22, 27, 42, 155, 161, 166 f., 176, 234 f., 349, 356, 456, 487, 549, 927, 946 f., 958.
- Valdemarsslot p. Taasinge (tidligere Kærstrup) 68, 175, 311, 316, (449, 583), 890.
- Waldkirch, Henrik († 1629), Boghandler, 795; jvfr. Geske.
- Valkendorf, Henning Henningsen, Lensmand p. Odensegaard, 205, 435, 524, 527 f., 583, 625, 670 f., 679, 708, 890 f.; nævnes 4 f., 16, 18, 40, 45, 66, 68, 77, 80, 82 f., 87, 100 ff., 122, 124, 128, 138, 164 f., 169, 172, 175 f., 185, 188, 191, 204, 208, 210 f., 219, 223, 234, 237 ff., 248, 253, 260 ff., 274, 303, 315 f., 318, 339, 348, 357, 389, 405, 409, 418, 420, 425, 440, 449 f., 456, 460, 465, 472, 478 f., 481, 496, 506, 510—13, 525 f., 534, 538, 549, 559, 563, 565, 583, 589, 601 f., 607, 609 f., 613, 633, 635, 659, 668 f., 673, 675, 704, 706—11, 733 f., 738, 770, 773, 785, 808, 846, 849 f., 852, 855 f., 862, 865, 869, 889, 899, 901, 903, 911, 920, 929, 932, 943, 946, 955, 961, 963; jvfr. Karen Brahe. — Kristoffer († 1601), Rentemester, 806.
- Vallensgaard (Vallensved), Aaker S. p. Bornholm, 641.
- Vallensved, Ø. Flakkebjerg H., 54, 434, 582, 585 f., 615, 660, 864.
- Vallerbæk, Karup S., Lysgaard H., 6.
- Vallø, Bjæverskov H., 160 f., 166, 239, 273, 423, 456, 857.
- Valsgaard, Hindsted H., 168, 250, 662, 912.
- Valter, Georg, Kaptejn, 553. — Gert, i Sorø Skole, 886. — Johan, i Lundens Len, 886. — Kristian, i Sorø Skole, 886. — Peder, i Nyborg, 232.
— Kok i Næstved 901.
- Valtz, Luder, Kaptejn, 553.
- Vambaas, Lille, Medelstad H., 918.
— Store, 918.
- Vandal, Hans, Dr., Biskop i Viborg: nævnes 151, 170, 525, (609, 623, 677), 745, 852.
- Vandel, Hans, i Aalborg (?), se Marren.
- Vandlinggaard, Haderslev H., 712.
- Vandmaaden (Vandmand), Vemmenhøgs H., 779.
- Vandstad (Vastad) Hovgaard, Eftre S., Aarstad H., 759.

- Vandstad, Hjerernerup S., Bjærge H., Skaane, 641.
- Vang, Sulsted S., Kær H., 193.
- Vantinge, Salling H., 4.
- Varberg 547. — Borgemester se Mads Rasmussen. — Tolder se Lavrids Mus. — Borgere 11, 255, 681, 939, 957. — Hospital 9. — D a t.: 9.
- Slot og Len 4 f., 72, 103, 170, 183, 222, 255, 382, 419, 432 f., 439, 576, 592, 602 ff., 611, 680, 719, 726, 742, 767, 776, 796, 816, 830, 849, 881, 902, 906, 918, 924, 929, 935, 957, 961, 964. — Slotspræst se Peder Ebbesen. — Slotsskriver se Markus Lavridsen. — Kaptejn se Hans Adersen Holst, Lavrids Nielsen. — Vagtmester se Anders von Bockelom, Frederik Gabrielsen.
- Varde, Rasmus Jensen, Lektor og Kannik i Roskilde, 487, 687.
- Varde 264, 547, 873, 910. — Byfoged og Tolder se Daniel Filipsen. — Borgere 326, 621, 705, 791, 824, 926, 947. — Hospital 282, 359, 948. — St. Jakobi Kirke og Sogn 326, 729, 791. — St. Nikolaj Sogn 729.
- Vardho, Gørding H., 457 f.
- Vardøhus Slot og Len 74, 594, 653, 851.
- Warnemünde 371, 432, 509. — Skanse 364, 372.
- Varpelev, Stevns H., 35, 161, 242, 447, 513.
- Vasspyd, Erik, se Karen Pax.
- Vastad se Vandstad.
- Vebbekin, Johan, Indehaver af Herberge og Vinkælder i Slagelse, 439.
- Weber, Henrik, Hofapoteker, 59.
- Vedby, Lollands Nørre H., 7. Se Vejby.
- , Ruds-, Løve H., 126, 756.
- Wederborn, Thomes, i Växiö, Sverrig, 91.
- Vedersø se Vadensø.
- Vedslet, Vor H., 499.
- Vedsted, V., Ribe H., 855.
- Vedsø, Gyngø H., 751.
- Veflinge, Skovby H., 128, 865.
- Vegerum, Mørum S., Lister H., 119.
- Veggerby, Hornum H., 168, 250, 802.
- Veggerslev, Nørre H., Dyrs, 905.
- Wegner, Thomas Kortsen, Mag., Superintendent over Stavanger Stift, (609), 852.
- Veiner, Frans, Kromand i Vindbyholt Kro, 349.
- Weiner (Veimar), Kristian, tyske Kancellis Forvalter, 182, 194; jvfr. Margrete Vibe.
- Vejbjærggaard, Humlum S., Skodborg H., 38.
- Vejby (Vedby), Børglum H., 926. — Rødding H., 330, 556.
- Vejen, Malt H., 354 f., 390, 729.
- Vejerslev, Sønder H., Mors, 678, 727, 780, 916.
- Vejlby, Sønder H., Dyrs, 367, 617. —, Sønderhald H., 296, 350, 504.
- Vejle 184, 222, 249, 264, 279, 331, 439, 547, 606, 669 f., 849. — Hospitalforstandere se Jesper Andersen, Simon Munk. — Borgere 278 f., 348, 401, 407, 591, 974.
- Vejleby, Fuglse H., 78.
- Vejrum, Hjerme H., 644.
- Vejrup, Gørding H., 729.
- Vejstrup, Gudme H., 363, 481.
- Velde (Felde), Johan von der, kgl. Kobberstikker, 280, 336, 860.
- Velds, Ørum S., Sønderhald H., 906.
- Vellejus, Lago, Mag., Konrektor ved Ribe Skole, 511.
- Vellev, Luggude H., 99.
- Velling, Lille, Holmans H., 941; Store-, 271.
- Vellinge, Luggude H., 83, 127, 260.

- Vellyst, Mørum S., Lister H., 919.
- Vemmeløse, V. Flakkebjerg H., 615, 864.
- Vemmenhøgs Herred. Herredsting 28.
- Vemmetofte, Fakse H., 902.
- Vendelbo Stift se Aalborg Stift.
- Vends Herred 87.
- Vendsyssel 237, 647, 720.
- Venting(?), Hørby S., Froste H., 970.
- Verbruggen, Johan, 151. — Villum, 151.
- Verden Stift. Udvalgt Biskop se Frederik (III).
- Verne Kloster, Norge, 374.
- Verne, Jørgen Ernst, se Vorren.
- Verninge, Odense H., 478, 590.
- Verrum(?), Skaane, 388.
- Wesenberg, Færgested ved Trave, 259.
- Vesens(?), Aasted S., Horns H., Jylland, 814.
- Weser, Flod i Tyskland, 339, 822.
- Vesløs, V.-Han H., 803.
- Vesløgsgaard, V.-Han H., 803.
- Vesmose(?), Karleby S., Lollands Nørre H., 568.
- Vespenø 145.
- Vestenskov, Lollands Sdr. H., 7.
- Vester Sogn, Nørvang H., 661.
- Vesteraalen Len 851.
- Vesteraas, Sverrig, 649.
- Vesterborg, Lollands Nørre H., 7, 70.
- Vesterby, Vellinge S., Luggude H., 83.
- , Grindløse S., Skam H., 315.
- Vestergaard p. Langeland 763.
- , N.-Horne H.(?), Lundenæs Len, 284.
- , Lading S., Sabro H., 713 f.
- Vesterhalne, Kær H., 438, 484.
- Vesterhavet se Nordsøen.
- Vesterlund, Vester S., Nørvang H., 661.
- Vestermarie p. Bornholm 726.
- Vestermars, Lunde Mark, Lollands Nørre H., 515.
- Vestersøen se Nordsøen.
- Vestervig, Refs H., 300.
- Kloster og Len 38, 83, 419, 445 f., 592.
- Vesterup, Ry S., N. Asbo H., 24.
- Vetterslev, Ringsted H., 615. — Aa 171.
- Vexør, Sverrig, se Växjö.
- Veyer, Johan, Vinhandler i København, 62 f.
- White (Hutt, Huidt, Hvit), Markus, Skibskaptejn, 30, 432, 901.
- Vibe, Margrete Mikkelsdatter, Kristian Weiners, 194. — Peder, dansk Resident (Agent) i Sverrig, 8, 20, 189, 325, 532, 649.
- Viborg 264, 331, 341, 378, 380, 412, 547, 623, 637 f., 659, 714, 910. — Kopsætter og Bader se Hans Utrecht. — Medikus se Lukas Paludanus. — Raadmand og Tolder se Niels Rasmussen. — Borgere 32, 43, 116 f., 124, 158, 391, 405, 550, 638, 739, 779, 878 f. — Adelen Hus 659. — Domhus 659. — Domkapitel 42, 109, 170, 299, 321, 405 f., 441, 471 f., 551, 608, 735, 781, 791. — Domkirke 43, 115, 299, 519, 735, 744 f., 938. — Hospital 453, 551; Hospitalsforstander 116, 300. — Søndresogns (Sortebrødre) Kirké 391. — Skole (Gymnasium) 677 f., 779, 781.
- Landsting (Snapsting) 356, 659, 714, 746, 892, 937; Landstingshører se Peder Bertelsen.
- Stift 151, 226, 310, 351, 393, 471 ff., 512, 614, 852. — Superintendent se Hans Vandal. — Stiftskommissarius se Jørgen Seefeld Enevoldsen. — Stiftsskriver se Niels Rasmussen.

- Viby, Bjærge H., Fyen, 251. — Mark 204.
- , Ning H., 866.
- (nu: Gustaf Adolfs) Sogn, Villands H., 400.
- Wichmand, Bertel, d. y., 651. — Bertel, d. æ., 651; jvfr. Karen Lettes. — Henrik, Skovrider i Andst Herred, 368.
- Vidskølle, Tjæreby S., V. Flakkebjærg H., 113.
- Viðey (Vidø), Gullbringa Syssel p. Island, 370.
- Viet, Tirsted S., Fuglse H., 150, 242, 515.
- Viffert, Else († 1637), Melkior Ulftands, 104.
- Vigerslev, Skovby H., 128, 808.
- Vigersted, Ringsted H., 969.
- Vignæs, Musse H., 194.
- Vigsø, Hillerslev H., 115.
- Wildfang, Hans, Fyrbøder hos Ulrik Christian Gyldenløve, 432.
- Vilhelm Jansen i Oldesloe 708.
- Villads Kristensen, Tøjmester i Glückstadt, 218, 887. — Madsen i Bergen 70. — Nielsen, Mag., Kanik i Viborg, 114.
- Villands Herred 93, 732, 829; jvfr. Aarhusgaard. — Herreds Ting 829.
- Williams, Robert (Robert Villumsen), Skibsløjtnant, 90.
- Villum Adriansen i Nyborg 785. — Evertsen, Skibskaptejn, Admiral, 187, 682, 912. — Lavridsen, Skibskaptejn, 687. — Mortensen se Rosenvinge. — Thomsen, Landsdommer i Blekinge, 243, 758 f. — Thomsen i København(?) 695.
- , Johan de, Købmand i København, 737.
- Vilslev, Gørding H., 728.
- Wilster 549.
- Vilstrup, Albrekt Jakobsen, Præst til Øster-Starup og Nebel, 392.
- Vilstrup, Brusk H., 734, 756.
- , Tørrild H., 498.
- Vind, Anne († 1639), Erik Skrams, 949. — Henrik († 1633), se Margrete Laxmand. — Holger 807. — Iver Jakobsen, øverste Kancellisekretær, Lensmand over Lister Len, 1637 p. Lundenes, 40, 92, 106 f., 266, 589, 728, 857; nævnes 110, 153 f., 183, 187, 201, 212, 260, 263, 272, 276, 306 ff., 340, 350, 358, 374, 377, 446, 458, 535 f., 548, 572, 596, 618, 625 f., 644, 676 f., 736, 803, 832, 872, 896, 933, 937, 944, 949, 960; jvfr. Helvig Skinkel. — Jørgen, Rentemester, Lensmand i Herrisvad Klosters Len, 227, 485, 616, 797 f., 807 f., 859, 945; nævnes 8, (19 f., 26 f., 36 f., 40 f., 51, 53, 58), 59, (61 f., 72), 76, 91, (95, 132 f., 146, 154, 159, 161, 169, 171, 174), 187, (191, 196, 203), 208 f., (226, 239, 245, 250, 263, 266, 273), 281, (286 f.), 292, (298, 302, 311, 323, 329, 331), 332, (347, 349, 362, 375, 384 ff., 407, 409, 424, 428, 432), 433, (435, 442, 444, 468 f., 489, 517, 540, 558), 559, (560 f., 564), 565, 569, 572, (575, 581, 597, 599, 609, 612, 619, 634, 664), 668 f., (681), 686, 703, 716, 721, (737, 755, 767, 778, 782, 806, 811 f., 815, 819), 823, (828, 837, 851 f., 856, 859 f., 868, 887 f., 892, 900), 904, (916 f., 924, 928, 934, 936, 938, 942, 952, 970). — Jfr. Margrete Nielsdatter 340. — Niels Albertsen († 1615), 340; jvfr. Kirsten Juel. — Niels Nielsen 340, 350. — Peder († 1639), 837.
- Vindblæs, Gerlev H., 624.
- Vinderslevgaard, Lysgaard H., 9, 139.
- Vindbyholt Kro, Fakse H., 349. —

- Kromand se Kristoffer Sach, Frans Veiner.
- Vindbæk, Elling S., Horns H., Jylland, 814.
- Vindelboe, Jens, Vejopsynsmand ved Sorø, 934.
- Vinderslev, Lysgaard H., 546.
- Vindhold, Egte, Klavs Jakobsens, i Bergen, 161.
- Vinding, Peder Nielsen, Præst i Østrup, 959.
- Vinding, Tyrsting H., 317.
- , Ulvborg H., 257, 337.
- Vindinge, Over-, Hammer H., 255, 510.
- Windrechen, Herman, af Wolfenbüttel, 60.
- Vindstrup, Ø. Flakkebjærg H., 65.
- Vindvad, Horns H., Jylland, 814.
- Vingaard, Mads, Bogtrykker, 832.
- Vinge, (Sdr.-), Middelsom H., 296.
- Vinstrup, Peder Pedersen, Dr., Hofprædikan, Biskop over Skaane Stift, 277, 302, 333, 342; nævnes 388, 480 f., (608 f.), 620, (632), 635, 696, 743, (745), 755, 758, 768 f., 852, 858, 880, 925, 939, 976.
- Winter (Vinther), Hans, Skipper, af Stettin, 453. — Jens Sørensen, 1639 Præst p. Anholt, (932). — Niels Kristensen, Præst i Nidløse, 17.
- Vintrie, Bunkelod S., Oxie H., 23, 137, 784.
- Visborg Slot og Len 562, (942 f.). — Jvfr. Gulland.
- Visby, Gulland, 121, 784 f., 788. — Borgemester se Baltsar Smidt. — Borgere 102, 784 f., 968. — Kompagnihuset 121.
- , Tønder H., 729.
- Viske Herred 100, 925.
- Vissenbjærg, Odense H., 149. — Birk 825.
- Vissing, Galtten H., 715.
- Vistoft, Mols H., 367, 617.
- Vitskøl Klosters Sogn se Bjørnsholm.
- Witt Jansen, Skipper, 768.
- Vittarp, V.-Horne H., 596, 694.
- Vitten, Sabro H., 433.
- Vium, Lysgaard H., 167, 192, 453.
- , N.-, Bølling H., 618, 803.
- Wiwallius, Lars Svendsen, (564); jvfr. Gertrud Grib.
- Vladislavs IV Sigismund, Konge af Polen, (87, 180, 191, 346, 651, 711).
- Vlie, Nederlandene, 767.
- Vlieland, Nederlandene, 684.
- Vogens Eng, Dybe S., Vandfuld H., 363.
- Vognsen, Jfr. Anne, 94, 942. — Jfr. Margrete 94, 942.
- Vognøgaard, Halmstad H., 105, 493, 523.
- Vogt, Kristoffer, af Hamburg, 817.
- Voldby, Gern H., 713.
- Volf (Wulf) Baltersen, Byfoged i Aarhus, 129, 401 f., 631.
- Wolfenbüttel 60.
- Wolgast 826.
- Vollerup(?), Bjærg H., Skaane, 24.
- , V. Flakkebjærg H., 65.
- Volsgaard, Hammerum H., 110, 618.
- Volshave, Lollands Sdr. H., 801.
- Wolter, Ditlev, Apoteker i Husum, 339.
- Vorbasse, Slavs H., 310.
- Vordingborg 264, 547, 606, 911. — Borgemester se Ejler Jakobsen. — Byfoged 840. — Raadmand se Kristian Skriver. — Borgere 36, 82, 118, 253, 261, 466, 539, 840. — Færgegaard 959. — Skibsbro 913.
- Slot og Len 55, 58, 63, 82, 128, 175, 213, 236, 253, 260, 298, 301, 323, 405, 411, 419, 467, 509, 575, 592, 656, 728, 811, 839 f., 861, 913.
- Vorgaard, Høllum H., 361.
- Vork, Jerlev H., 376.
- Workum, Nederlandene, 323.

- Worm (Vorren, Verne), Jørgen Ernst, 42, 459. — Ole, Dr., Professor ved Københavns Universitet, 44 f., 72, 745.
- Vormstrup se Ormstrup.
- Vorren (Vorne), Jørgen Ernst, se Worm.
- Vorret, Tem S., Vrads H., 272.
- Vosborg, [Nørre-], Ulvborg H., 111, 277.
- Wow, Werner von, Skibskaptejn, 685, 687.
- Vraa, Gaard i Pederstrup S., Nørlyng H., 110, 321.
- Vrads, Vrads H., 376.
— Herred 294. — Skovrider se Joen Andersen, Sivert Hansen.
- Vrager, Niels Pedersen († 1629), Præst i Skorup, 141; jvfr. Johanne Hansdatter.
- Vram, Ousby S., Gyng H., 214.
- Vrang, Ditlev, i Bergen, Foged i Follougs Fogderi, 51, 60, 277 f., 739 f.
- Vrangerup, Høgs H., 362.
- Vrangstrup, Tybjærg H., 542.
- Vrejlev, Børglum H., 803, 810.
— Kloster, Børglum H., 244, 356.
- Vrønding, Tandrup S., Nim H., 150.
- Wuchters, Abraham, Kontrafejer p. Sorø Akademi, 683, 909.
- Wudrianus, tysk Gejstlig(?), 832.
- Wulf se Volf.
- Wulfstorf, Bartolomæus, paa Øsel, 619; jvfr. Anne Margrete Nolcke.
- Vust, V. Han H., 269.
- Wybes, Andries, Skipper, af Koudum, 322 f.
- Wybrant Jakobsen, Skipper, af Extzout, 323.
- Væ, Gærs H., 11, 16, 620, 696 f., 760, 880.
- Væbnersholm, Tyrsting H., 567.
- Værø, Viske H., 885.
- Væxio (Veksør), Sverrig, 91.
- Vøste, Johan, i København, 664.
- Yding, Vor H., 237.
- Ysby, Høgs H., 808.
- Ystad 547, 911. — Tolder se Hartvig Andersen. — Borgere 457, 724.
- Uetersen Kloster 553.
- Zeno Maltesen, i Sorø Skole, 528.
- Zibuel(?), Gods(?), 196; jvfr. Henrik von Hagen.
- Zigeler, Gregorius, Vagtmester ved Halmstad Fæstning, 905.
- Zitzewitz, Jfr. Karen, 830. — Mathias 738.
- Æbeltoft 355, 404, 547, 910. — Borgere 336, 355.
- Æreboe, Anders, Mag., 466; se Else.
- Ødstedgaard, Bredstrup S., Elbo H., 677.
- Øfjords Syssel p. Island 151.
- Øja (Øye) p. Gulland 99.
- Økær (Mose), Malmøhus Len, 887.
- Øland 120.
- Ølby, Ø., Hjerm H., 377.
- Ølgod, Ø.-Horne H., 960 f.
- Øllerup, Ø. Flakkebjerg H., 615, 864.
- Øllingsøgaard, Lollands Sdr. H., 801.
- Ølsted, Hatting H., 272.
- Ølstrup, Bølling H., 824, 959 f.
- Ølund, Lunde H., 66 f.
- Ønnerup, Vemmenhøgs H., 28.
- Ørbek, Margrete, i Horsens, 193.
- Ørbæk, N.-Horne H., 590.
- , Vindinge H., 182.
- Ørding, Sønder H., Mors, 72, 233, 727.
- Øresund 5, 86 f., 171, 180, 186, 208, 213, 344 f., 348, 424 f., 428, 435, 462, 464, 466, 469, 531, 538, 541 f., 561, 573 f., 595, 664, 681 f., 684 f.,

- 700, 708, 718, 722 f., 730, 761, 768, 781, 793, 822, 839, 846, 853, 862 f., 887, 890 f., 893, 913, 959. — Toldere 5, 86 f., 178, 186, 194, 335, 346 f., 422, 424, 428, 435, 453, 517, 534, 541, 574, 595, 664, 681, 684, 701 ff., 715, 722 f., 730, 755, 768, 775, 792 f., 822, 839, 846, 854 ff., 862, 887, 890 f., 893, 902, 908, 913; Toldere se ogsaa Gødert Braem, Herman Holst, Villum Mortensen, Rosenvinge. — Toldskrivere 541, 854; se ogsaa Jørgen Beyer, Mikkel Berntsen, Hans Randuld, Villum Mortensen Rosenvinge. — Visitører 5, 462, 517, 839; se ogsaa Herman Hunemeyer, Hans Piper. — Se Højhedsret.
- Ørkellunge, N. Asbo H., 388.
- Ørlunde, Lunde H., 17.
- Ørmenes, Froste H., 310.
- Ørn, Jakob, kgl. Vicekapelmester, 812.
- Ørndrup, Morsø Sdr. H., 727.
- Ørnekul, Lunde Mark, Utterslev S., Lollands Nørre H., 150, 298.
- Ørre, Hammerum H., 354, 390.
- Ørs, Skodborg H., 129.
- Ørskov, Hammerum H., 110, 618.
- Ørslev, Falsters Sønder H., 753.
- , V. Flakkebjærg H., 113, 516, 598, 615.
- , Løve H., 1.
- , Ringsted H., 198, 234.
- Kloster, Fjends H., 106.
- Ørsted, Anders Jensen, Præst i Tem, 317, 661.
- Ørsted, Ramsø H., 843.
- Ørsø Mølle (nu: Havmølle), Draaby S., Mols H., 269, 660.
- Ørum, Dronninglund H., 351.
- , Hassing H., 623.
- , Sønderhald H., 906.
- Slot og Len 71, 83, 132, 179, 200, 419, 446, 476 ff., 592, 623, 753, 928.
- Ørumgaard, Bjærg H., Jylland, 709.
- Øse, Skads H., 729.
- Øsel 175, 178, 406, 420, 444, 511, 552, 651. — Jvfr. Arnsborg Slot og Len.
- Øsløs, V.-Han H., 803.
- Østerby, Slemminge S., Musse H., 801.
- , Tranbjærg S., Ning H., 363.
- Østerdalens Fogderi, Norge, 581, 936.
- Østergaard, Munkebo S., Bjærg H., Fyen, 202, 248.
- , Vellev S., Hovlbjærg H., 821.
- Hovedgaard, Tulstrup S., Ning H., 580, 971.
- Østerhalne, Kær H., 438, 484.
- Østerild, Hillerslev H., 803.
- Østerlarsker, Bornholm, 831.
- Østermarie, Bornholm, 831.
- Østerslev, Villands H., 11, 725.
- Østersøen 173, 334 f., 337, 371, 711.
- Østofte, Fuglse H., 78.
- Østrup (nu: Lerchenborg), Arts H., 864.
- , Lunde H., 256.
- , Merløse H., 615.
- Øved, Færs H., 743.
- Øveds Kloster, Færs H., 163, 366.
- Øverup (Ebberup?), Tingsted S., Falster, 7.
- Øye p. Gulland se Øja.

Sagregister.

Aaer 119, 625, 676 f. Udgravning af Aa 170, 518 f. Tilladelse til at udnytte udgravet Aa med Møller og Fiskeri 815 f., 874.

Aalegaarde 639.

Aaraad svoret over 31.

Adel. Adelsbrev 155. Tildeling af Adels Privilegier 387. Adels Frihed 174. Adels Hjælp til Rigets Forsvar 379, 834 f. Se Stænder. Adelen bygger Adelshus til Festligheder 659. Adelsjomfruer klager over deres Fader 18. Adelsjomfru fører uskikkeligt Levned 654. Adelsjomfrus Værge maa sælge hendes Gods 139. Adelsjomfrus Gods maa sælges til Betaling af hendes Gæld 90. Adelsjomfru maa være sin egen Værge 233, 238, 306, 320, 454 f., 653, 686, 794, 828, 870, 914; og sælge sit Gods 129, 165, 723 f., 931; maa sælge eller mageskifte sit Gods 215 f., 319, 367 f., 583, 730; maa sælge sit Gods til sin Fader 18; maa sælge sit Gods til Betaling af sin Gæld 359; til Betaling af sin Moders og Broders Begravelse 215. Adelsjomfru, der er sin egen Værge, maa ikke afhænde sin Gaard uden Arvingernes Samtykke, 654. Oppebørslen af Adelsjomfrus Gods 274. Adelsjomfru maa selv oppebære Indkomsten af sit Gods 70, 676. Adelsjomfrus Gæld skal betales af hendes Bo,

førend Faderens Kreditorer betales deraf, 353 f. Adelsjomfru faa skænket Løsøre 77 f.; faar skænket Gods, Skifte heraf, 237; faar overdraget en Gaard 566 f.; maa sælge en hende paa Livstid overlaad Gaard 940; drager af Landet med en gift Mand 360; antager Prokuratorer og søger Trætte med Broder 665. Trætte mellem Adelsjomfruer 140; mellem Adelsjomfru og Handelskompagni 52, 357. Adelsmand maa oppebære Indkomsten af sin Datters Gods med til hendes Underhold 77. Adeldamers Arvepart i Hovedgaa sælges til Medarving 210. Adelfrue har Livsbrev paa Hovedgaa 259; faar tilskrevet en Gaard Underhold efter sin Husbonde Død 448 f. Adelsdames Gods tilskrevet Kongen 863 f. Kongekrav paa Adelsfrues Gods fratages 154. Adelsfrue maa bortførelse sit Gods, skønt det er overlaadt Kreditorerne, 675; maa sælge af sit Gods til Betaling af Gæld 2308 f., 436, 907; maa beholde sine uforsørgede Døtres Gods med underholde dem 320. Syg Adeldames Underholding 237, 460. Adelsfrue skal have Underholding af det Gods, hvormed hun er forlenet, Resten skal anvendes til Betaling af hendes Gæld, 41

faar Bevilling paa Ved uden Betaling 757. Adelig Enke faar tillagt Tiende til Underhold for sig og sine Børn 490. Adelsfrue klager over sin Søns ubillige Handlemaade mod hende 195. Adelsdame tribuleres af sin Slægt, fordi hun har giftet sig med en ufri Mand, 564. Adelsfrue foruretter sine Bønder 658. Trætte mellem Adelsfrue og Adelsjomfru 810; og Adelsmand 153, 452, 456, 523; og Foged 277 f.: og Præst 244; og Borger 315. Adelsmænd yder Kongen Laan se Gældsbreve. Adelsmænd kræves for ikke betalt Skat, eventuelt ved Retten, 817. Adelsmand skal være Marskalk ved Kongens Datters Bryllup 905; skal forføje sig til Kongen 265. Adelmænd stævnes for Kongen i en Retstrætte 221 f.; skal begive sig til København o. a. St. 17, 445, 464, 732; skal begive sig til den norske Herredag 41, 111. Ung Adelsmands Udenlandsrejse 780. Understøttelse til ung Adelsmands Uddannelse i Udlandet 332. Adelsmand gør sig skyldig i Tyranni mod Hustru, Adelsdame, Præst m. fl., 492; i Drab 914; i Falskmøntneri 539 f. Adelsmand, dømt til at rejse ud af Landet, faar Tilladelse til at blive i Landet, men skal give Penge til de Fattige, 697. Adelsmand skal gøre Rede for sine teologiske Meninger 890 f. Adelsmand skal give sin Hustru Underhold af Fællesboet 492; maa sælge sin Frues Gods for at betale hendes Gæld 841; skal bestyre Adelsfrues Gods 80; Regnskab herfor 237. Adelsmand maa købe sin Broders Part i Hovedgaard 122. Trætte mellem Adelige 68 f., 72, 356, 361,

372, 444, 541 f., 567, 813 f., 835 f.; mellem Adelsmand og Borger 232; og Foged 963; og Bønder 355, 510. Forbud mod at rejse Trætte mod Adelsmand, der er udenlands i Rigens Bestillinger, 125. Kongen beordrer Undersøgelse i Adelsmands Jurisdiktion 38 f. Adelsmand skal have Kongens Søns Gods i Forsvar 155. Adelsmand dømt til at betale Bønder Penge 232. Adelsmand opbrænder Hus 456. Umyndig Adelsmand maa sælge sit Gods til Betaling af sin Gæld 240. Se ogsaa Bryllup, Gæld, Indførsel, Mønstring, Rustning.

Adelsgods. Undersøgelse om Køb af Adelsgods 284 f. Adelsmand faar Tilladelse til at købe Slægtsgaard 450 f. Trætte om Adelsgods 68 f., 877. Adelsmand maa sælge en Gaard til en ufri Mand 679, 719. Paatale mod ufri Mand, der har faaet Bevilling til at købe Adelsgods, 937. Se Herregaard, Hovedgaard.

Adelskommissariat 729, 972.

Adkomstbreve bortkommet i Ufredstid 34.

Afkald fremtvunget 365.

Afpøling 45.

Agenter 488. Dansk Agent i Danzig se Johan Gordon; i Spanien 619; i Sverrig se Peder Vibe. Udenlandsk Agent skal gaa i Borgen for udenlandsk Forbryder 333. Se ogsaa Don Godofredo Riquetz; jvfr. Ambassadør, Faktor, Gesandt, Resident.

Akademiet i Sorø 859. Forordning om Akademiet 301, 339, 361. Kongens Moders Pengegave til Akademiet 301. Akademiets Omraade forandres 387. Handels- og Haandværksfolk flyttes til Sorø 301. Un-

- dervisning i Tegning og Arkitektur 909. Rideundervisning ved Akademiet 853. Hofmester se Just Styggesen Høg. Fægtemester se Beaufort. Udnævnelse af Professorer og Præster ved Akademiet 835, 848, 928, 952 f., 962 f. Professorernes og Eksercitiemestrenes Forhold 185. Fhv. Professor kræver Tilgodehavende af Akademiet 863. Optagelse i Sorø Akademi og Skole 1, 12, 31, 62, 288, 298, 327, 353, 398, 442, 488 f., 527 f., 533 f., 544, 664, 755, 761, 805, 811, 838, 844, 868, 886, 938, 955. Optagelse blandt Eleverne med egen Hofmester 853. Inddrivelse af Kost- og Undervisningspenge 185, 191. Fritagelse for Betaling for Kost m. m. 241, 413 f. Gods som Betaling for Akademikeres Kost o. a. sælges 155 f., 253. Gaardsbygning skænkes til Akademiet 40. Akademiets Gods begæres til Mageskifte 78. Akademiets Regnskaber 185.
- Akcise se Sise.
- Allarvej. Beværtning af fremmede Folk ved Allarvej 176.
- Almanakker 637. Se Kalendere.
- Almue. Tiltale for Ophidselse af Almuen 924. Se Løsgængere.
- Altinget. Altingsbog over Altingets Forhandlinger 371.
- Alun. Privilegium paa Anlæg af Alunmine 215.
- Ambassadør, engelsk, se Tomas Roe. Se Agent, Faktor, Gesandt, Resident.
- Ammunition. Krudt 129, 673, 736, 788, 797, 827, 837, 901. Granater 887, 912. Kugler 887, 913. Lunter 673, 788, 797. Se Bly. Ammunition sælges til udenlandsk Magt 708. Tilsyn med Ammunition 653.
- Amt (Amtsskriver), som har ydet Forskud til Hæren, faar dette betalt, 553. Amtsskrivere 305, 553, 933.
- Anatomi se Universitet.
- Anker se Skibsinventar.
- Antikviteter se Historie.
- Apotek 14 f. Hofapotek 702. Apotekerprivilegium 485, 630, 666. Indgreb i Apotekerprivilegier 14 f., 96 f., 401 f., 485. Visitation af Apoteker 134, 666; Forordning herom, 757. Tilskud til Apoteker 795. Apotekertakst 45.
- Apotekere 14, 16, 134. Bestalling som Hofapoteker 860; Hofapotekere se Samuel Meier, Henrik Weber. Kongens Rejseapoteker se Daniel Kallau. Bevilling paa at være Apoteker 707. Apotekernes Ed 45, 757. Apoteker maa ikke drive andet Købmandskab 402. Se Kornelius Hamsfort, Jakob Hogenwald, Detlef Wolter. Apotekersvend 134.
- Arbejdspenge 336.
- Archidiakon hos den græske Patriark se Matthæus Muttis.
- Arkeli. Arkelimester 120, 690, 900. Underarkelimesters Bestalling 735.
- Arkiv. Kongens Arkiver 952. Konsistoriets Arkiv 953. Kopier af Kongebreve skal udleveres 72. Registrering af Breve 915; af Breve under Forsegling 942. Breve under Forsegling skal udleveres 66 f., 126, 286, 305, 409, 889. Skifte af Breve 247, 394. Pergamentsbreve 953. Brevkister (Brevskrin) 67, 126. Brevkiste, forsegle, aabnes og udtages, 567, 809, 915.
- Arrest 488. Arrest paa adelig Skyldner 375 f.; paa Skyldner 391, 411 f., 722, 739 f., 772 f., 878 f., 926, 960; paa Skyldner og hans Gods, da han ikke har fast Bopæl, 856; paa Drabsmand 631; paa undvejet

- Fange 714; se Fanger; paa Foged 718; paa Skipper 118, 709, 711; paa Slotsskriver 215; paa Tolder 893 f.; paa Udlænding 207; i Tilgodehavender 868 f.; i Adelsdames Bo 295; i Penge 278, 892 f., 898, 927; for Sjette- og Tiendpenge 462; paa Skibe, Gods m. m., se Beslaglæggelse.
- Artilleri se Skyts.
- Arv. Arvesager efter Adelige 92, 104 f., 112 f., 200, 204 f., 210, 286, 295, 353 f., 358, 412, 457 ff., 520, 737, 818, 847, 913 f., 962; efter Borgerlige 37, 227, 285 f., 300, 417 f., 462, 694 ff., 730 f., 783, 827, 839, 848, 924, 976. Skifte af Arv 913 f. Arvekontrakter 694 ff. Urigtig Behandling af Arvesager 114, 924. Tilladelse til Overtagelse af Arv 848. Trætte om Arv 37, 227 f., 250, 295, 457 ff., 847, 962. Kendelse om Sag mellem Arvinger skal gives beskrevet 818. Arv i Udlandet 197, 730 f. Taksation i Anledning af Arv i Hovedgaard 200, 412. Vedgaaelse og Fragaelse af Arv og Gæld 457 f. Arv og Gæld ikke vedgaaet 737. Arv, der er tilfaldet Kongen, da Arv og Gæld ikke er vedgaaet, overlades til Arvingerne, 92. Løsøre i forgældet Bo overlades af Kreditorerne til efterladt Datter 839. Arvekøb, Forordning om, 846. Køb af Arv, Trætte herom, 285 f. Køb af Arveparter 210. Gæld betales af Arv 52, 112 f. Arv udleveres mod Borgen for nærmere Arvings Ret 827 f. Forsvunden Mands Arvepart udleveres til hans Slægtninge, men skal tilbageleveres, hvis den forsvundne Arving kommer tilbage, 783. Umyndig har optaget mere af sin Arv end nødvendigt 800; Barnløst Ægte-
- pars halve Hovedlod, der er tilfaldet Kongen, skænkes Enken, 569 f. Kopi af Mødrenelod skal udleveres 286. Forældres Arv efter Børn 300. Børnpenge 296; Sag om, 54. Jvfr. Sjette- og Tindpenge.
- Aske 702. Bøgeaske 183, 409, 411, 534.
- Baade se Skibe. Baadsmænd 719. Se Flaaden. Baadstømmer, Asinger, se Tømmer.
- Bade. Surbrønde og Varmebade i Udlandet 755.
- Bader se Bartskeerer.
- Bageri. Bagning som Krigsforberedelse 593. Brødbagning 636; Bagerboder 53.
- Balk, Bonytte-Balk 46. Kristendoms-Balk 46. Banden og Sværgeren, Forbud mod, 612.
- Barsel se Instrumentister.
- Bartskeerere (Barber) 158, 491, 729 f. Prinsens Bartskeerer faar tillagt Kannedømme 665. Bartskeerer ved Børnehuset, Holmen, Tøjhuset og Provianthuset, 845. Bartskeerere til Flaaden 264. Bartskeerer skal kurere Baadsmænd 811; skal kurere Garnisonens Soldater 117, 729 f.; fritages for Skat og Tynge 117, 729 f. Bartskeerer holder Gæsthus 202 f. Undersøgelse mod Bartskeerer 637. Bartskeerers Tilgodehavende nedsættes 811. Bartskeererkister 264.
- Bededage 559 f., 612. Bededagsprædikener 560. Indskibning af Øksne tillades paa Bededagene efter Prædikenen 683.
- Bedrageri 879; med Pantpenge 649. Beg 303.
- Begravelse. Adelige Begravelser 106, 117, 202, 215, 325, 820, 837, 879, 902, 905 f., 911 f., 921, 949. Uade-

- lige Begravelser 789. Lavbrødres Begravelse 772. Omkostningerne ved adelig Begravelse, Trætte herom 939. Omkostningerne ved adelig Begravelse betales forlods af Boet 249, 737, 949, 971. Tilladelse til at udsætte Begravelse 202, 912, 921; til at begrave Lig i kristen Jord 790, 813. Begravelsesbreve 202. Begravelsessted (-kapel) for Adelige 19, 122 f., 126, 131, 446, 547, 717 f., 725, 857 f., 865, 922; for Kapellan 17. Nedsættelse af Betalingen for Gravsteder og Ligsteder efter Krig 699. Se ogsaa Lig.
- Berider se Heste.
- Besigtigelser i Anledning af Mageskifter 25 f., 35 f., 55 f., 67 f., 72 f., 77 f., 119, 127, 137 f., 157, 167 f., 176 f., 233 f., 242 f., 250, 257, 263, 269 f., 275 f., 298 f., 342 ff., 388 f., 480—83, 514 ff., 572 f., 580 f., 617 f., 626, 641—44, 647 f., 657, 660, 693 f., 698, 736, 740 f., 744, 797 f., 826, 839 f., 864, 872, 879 f., 882, 916, 919, 927. Besigtigelse af Hovedgaardens Gaarde 81; og Taksering af Skove 657. Fejl i Besigtigelser 243, 817 f. Lensmand kan ikke undslaa sig for at møde ved Besigtigelse 693.
- Beskærmelsesbreve (Lejdebrev) 28, 91, 354, 506, 578, 776, 794, 903 f.; Misbrug af 619 f.
- Beslaglæggelse af Penge, Jordegods og Løsøre 21, 69, 204 f., 772 f.; af Skibe eller Gods 74, 180, 186, 193, 207 f., 230, 344 f., 453 f., 462 f., 466, 509, 702, 722 f., 739 f., 856, 894 f.; Løsgivelse 128 f., 709, 711, 747, 753.
- Bibelen se Bogvæsen.
- Bibliotek, Universitetets, 952.
- Bigami se Ægteskabssager.
- Bimpler 540.
- Birk 53; Oprettelse af, 139, 142; Kgl. Stadfæstelse paa, 244; Ophævelse af, 70, 142. Bønder skal svare under et andet Birk 522. Birkefred svoret paa en Voldsmænd 84. Birkeret, Kgl. Stadfæstelse paa, 244. Birketing flyttes til en anden Dag 822. Slotsfoged maa tillige være Birkefoged 921.
- Biskop se Superintendent.
- Bispegaard. Bispegaardens Istandsættelse 620, 623, 805. Frafæstning af Eng og Agerjord fra Bispegaard 176.
- Bjærgeløn 421.
- Bjærgværk, Privilegium paa, 491.
- Blinde. Ung Kvinde, der følger med en blind Tigger, skal fratages ham, 351.
- Bly 788, 797. Tækning med Bly 100.
- Blyrender 144.
- Bod se Rettergang.
- Boder 138, 173. Bagerboder se Bageri.
- Bogholder 187.
- Boghvede 916. Se Gryn.
- Bogstaver, danske, 371.
- Bogvæsen. Eneret paa Trykning og Forbud mod Eftertryk 329, 795, 832 ff. Eneret til Salg af Almanakker og Skolebøger 637. Forbud mod, at Bogførere forhandler unyttige og letfærdige Bøger m. m. i Kirkerne 512. Beslaglæggelse af Bøger, der ikke er betalt, 834. Bøger 18. Bibelen 632. Den lille danske Bibel 300, 673. Kommentarer til Bibelen 41. Kaspar Bartholins Prædiken om Alterens Sakramente 833. Kasper Bartholins Indbyrdes Formaning 833. Brandenburgsk Bønnebog 832. Hertug Frederik Vilhelms Bønnebog 833. Jesper Brochmands Huspostil 833. Danske Forordninger 833. Dansk

- Haandbog 832. Jens Dinesen Jer-
sin: Vera via vitæ 833; Troens
Kamp 833; Om Mirakler 833. P.
Laurenberg: Acerra Philologica
833. Meursii Historia Danica 833.
Græsk Katekismus 329, 516. Jyd-
ske Lov 833. Dansk Salmebog 832.
Wudriani Schola Crucis et Tessera
Christianismi 832 f. Stephani Joh.
Stephanii Skolebøger 833. Bogfø-
rer 832, 834. Bogtrykkerl. Form-
snider 314.
- Bohave (Borde, Stole, Skabe o. a. m.)
577. Borde 922. Borddække 666.
Bænke 922. Himmel 666. Hynder
666. Rygstykke 666. Stole 922.
- Bolte 449.
- Bolværk 558.
- Bomme paa Kongevej 229.
- Borgegaard 206, 872.
- Borgeleje. Købstæder skal udgive
Borgerleje penge 229, 547, 904 f.
Restancer 910. Kørselspenge af-
kortes i Borgerleje penge 59.
- Borgere se Købstæder.
- Borgestue 36, 122, 731.
- Botanicus, kgl., Udnævnelse af, 423.
Se Otto Sperling, Se Haver, Uni-
versitet.
- Bottelier 426.
- Brandlidte. Brandlidte Borgere frit-
tages for Skat og Tynge 148, 170,
576; for Indkvartering 162; for
Landgilde, Ægt og Arbejde og faar
Bygningstømmer 52, 162. Brand-
lidte Bønder fritages for Land-
gilde m. m. og hjælpes med Byg-
ningstømmer 51, 79, 95, 158, 160,
276, 308, 315 f., 342, 353, 508 f.,
532, 596, 630, 637, 662, 667, 716,
811, 841, 907 f., 972 f. Brandlidte
Gejstlige se Præstegaard. Afbræn-
ding af Hus 456. Brandlidte Kir-
ker 792. Se Tiender.
- Brandstiftelse, Trusel om, 149, Ilds-
paasættelse 870. Brandstifter be-
naades med Tugthus 621.
- Breve. Fremsendelse af Kongebreve
207, 532; af Breve til Kongen 673.
Afskrift af Kongens Ejendoms-
breve i Bogform 370 f. Se Arkiv.
- Broer 144 f., 743; i Sjælland 702,
800, 951, 968; i Skaane, Halland
og Blekinge 103, 495, 718, 881; i
Fyen 577, 760; paa Langeland 962;
i Jylland 233, 254, 621 f., 625,
638 f., 747. Anlæg af Broer 676 f.
Tilsyn med Broer 103 f., 106 f.
Istandsættelse og Vedligeholdelse
af Broer 233, 254, 495, 577, 639,
656, 718 f., 747, 760, 800, 881, 968;
af Gangspang 621 f. Livsbrev paa
Broafgift mod at vedligeholde Bro
676 f. Afgift af Heste, Vogne og
Okser til Istandsættelse og Ved-
ligeholdelse af Broer 625 f. Bro-
korn (Penge) til Istandsættelse og
Vedligeholdelse af Broer, Brokor-
net skal fratages Indehaveren,
saafremt Broen ikke vedligehol-
des, 621 f. Agebro 760. Bulbro 800.
Stenbro 800. Vindebro 760.
- Broksnider 590.
- Brolægning 467, 785 f. Brolæggere
467.
- Bryggere 285, 293. Bryggeredskaber
922. Bryggerhus 326. Bryggers
277.
- Bryllup. Fyrstelige Bryllupper 180,
191, 193. Frøken Elisabet Augu-
stas og Hans Lindenovs Bryllup
896 ff., 901 ff., 905. Adelige Bryl-
lupper 92, 117, 155, 157, 185, 190,
263, 341, 409 f. Borgerlige Bryllup-
per 60, 85, 123 f., 154, 164, 194,
316, 410, 429, 456, 466, 495, 582,
711, 732, 766, 856, 870, 874, 877 f.,
901, 904, 921, 941. Dispensation fra
Forordningen om Bryllupper 60,
85, 123 f., 154, 164, 194, 316, 428 f.,

- 456, 466, 495, 582, 711, 766, 856, 870, 874, 877 f., 901, 904, 941. Fritagelse for Sise af Øl til Bryllup 921. Penge til Adelsjomfrus Bryllup og Udstyr udlægges i Arvepart 529. Se Dyrevildt, Instrumentister.
- Brændevin** 882. Fransk Brændevin 367.
- Brønd reparerer** 56, 817. Jvfr. Vandkunst.
- Bukkefødder** 318.
- Bulhus** 242.
- Byfogder** 38, 99, 103, 142 f., 287, 290. Udnævnelse af, 331, 421. Byfoged afsat 143. Klage over Byfoged 44. Byfoged fritages for Skat og Bys Tyng 421, 724; faar bevilget en Del af Sagefaldet 437, 777; faar bevilget Tiende 724; gør Arrest i Skib 462; gør Arrest for Sjette- og Tiendepenge af Arv i Norge 462. Usikre Tilgodehavender hensættes hos Byfogden 868 f. Byfoged faar Bevilling paa Vinkælder 631; opkræver Told 768. Se Købstæder.
- Byggeri.** Kongens Bygmester se Hans Stenwinckel. Bygmester 261.
- Byting.** Appel af Bytingsdom til Landsdommeren 355 f.
- Bøddel.** Mestermænd sættes i Jern 948.
- Bøder** 232, 346, 922. Bøder for Overtrædelse af kgl. Forordninger 124, 743. 3 Marks Bøde 447. Bøde maa betales ved Leverance af Tømmer 746. Se Lensafgifter.
- Bønder.** Forordning om Bondens Restance og Gæld 846. Bønder klager over usædvanligt Paalæg 334; besværes med dobbelt Skat 32; maa give Penge i Stedet for Kornskat 679 f.; Overvejelser om Bønders Ægt og Arbejde 3. Bønder skal gøre Ægt og Arbejde 43 f., 109 f., 200, 261, 272, 276, 381 f., 402, 435, 450, 485, 680, 693, 718 f., 785 f., 823, 918, 951, 962, 968, 971. Gejstlighedens og Kapitelsbønder skal hjælpe Kronens Bønder med at gøre Ægt og Arbejde 121, 435, 951. Bønder skal møde til Holdstægt 313. Bønder klager over Ægt og Arbejde 109, 192, 321, 344, 519, 663; viser sig modvillige m. H. t. Tjeneste til Landsdommers Residens 365 f.; m. H. t. Arbejde paa Hovedgaard 374 f.; m. H. t. Vedligeholdelse af Broer 495. Bønder, der har vist sig modvillige m. H. t. Ægt og Arbejde, straffes, 751. Bønder nægter at gøre Agt og Arbejde 402, 549, 737 f., 795; tilbyder at betale Penge for Rejser 173; maa give Penge i St. f. Ægt og Arbejde 116, 703, 718. Kannikebønder nægter at betale for Fritagelse for Ægt og Arbejde 335. Fritagelse for Ægt og Arbejde 35, 183, 391, 495, 548. Bønder skal levere Proviant til Hoffet 506; leverer Tømmer, Deler o. a. m. 788; fritages for at levere Ved til Salpeterhytter 519; skal holde Sandgærder i St. f. at gøre Skovarbejde 62; skal betale Spindepenge i St. f. at spinde 156 f.; skal deltage i Udgravning af Aa 170; skal bryde og grave Sten 246 ff.; skal age Sten og Sand til Vej 467, 680; skal vedligeholde Dæmning 148; skal istandsætte og vedligeholde Bro 881; Landeveje 622 f.; skal vække (ise) 259 f.; skal arbejde paa Fæstningers Istandsettelse 381 f., 776, 918, 964; fritages for at kløve Ved mod Betaling 655; skal age Tørv, Deler, Tømmer, Sten, Sand o. a. 100, 134,

511; skal gøre Skovhugst 21; gør sig skyldig i ulovlig Skovhugst 346; besværes med Ved- og Tømmerkørsel 1, 21, 639; skal anlægge og vedligeholde Grøfter og Gærder 98, 733. Spadeskafter skal lægges til Tørring hos Bønderne 33. Bønder fritages for Udskrivning til Soldat 41, 117; skal bidrage til Indkøb af Gevær 817. Fritagelse for at deles til Stavns 102. Bonde, der er udskrevet til Soldat og er rømt fra sin Stavn, skal udleveres, 792. Trætte om Bønders Fødested 31. Bønder skal gøre Hoveri 98. Indbudspenge ydes i St. f. Hoveri og Arbejde 739. Forarmede Bønder 104, 106. Bønder, geraadet i Armod ved Drukkenskab, Ladhed og Forsømmelighed, skal sættes under Tilsyn eller straffes 65 f. Bønder hjælpes med Sædekorn 14, 29, 37, 41, 52, 63, 65, 89, 94, 110, 113, 119, 197, 353, 728, 746, 768. Der maa ikke gøres Udlæg hos Kronens Bønder, før Kongens Laanekorn og andet Tilgodehavende er betalt, 197. Bønder skal yde Tærskokorn 22, 63; skal hjælpes med Brændsel, Bygnings- og Hjultømmer 147, 159 f., 316; faar Bevilling til Skovhugst og Oldensvin 12; klager over den af Dyrevildt anrettede Skade 262; Bønder klager over at være sat for højt i Landgilde og Skyld 109, 396; trykker sig ved at levere Landgilden i betimelig Tid 63 f.; fordeler og forkommer deres Landgildekorn 65 f. Bonde søges ved Fængsel tvunget til at overtage en øde Gaard 35; fortrængt fra sin Gaard 373 f. Bondes Gaard fralokket ham i Drukkenskab 165. Fæstebondes Gaard søges fravendt ham 334. Bonde har

opsagt sin Gaard og nægter at tilsaa den 150 f. Bønder nægter at fraflytte Gaard 165; nægter at ryddeliggøre deres Gaarde, hvorfra de lovlig er udvist, 95 f.; nægter at bygge deres Gaarde 402; nægter at betale Tienderestancer 177. By-mænd klager over Forurettelse 396 f. Bønder klager over Forurettelse ved det adelige Herskab 139; forurettes af Adelsfrue 658; klager over Adelsmand 35; faar efter Dom tilbagebetalt Penge 79. Trætte mellem Bønder 15, 706, 716 f., 760; mellem Bonde og Adelsmand 896; mellem Bønder og Kaptejn 136 f, 925. Bonde, som har afhugget et Skeltræ, fritages for Straf uden Dom, mod at hans Slægt betaler Bøde, 198. Forbud mod, at Bønder opholder sig i Mark og Skov med lange Bøsser 295. Bønder maa medføre Bøsser paa Rejse, men ikke til Kirke og til Tinge 742 f. Lejebønder 365. Se ogsaa brandlidte Bønder, Brødbagning, Kapel, Stænder, Vandflod. Bondefoged 41.

Bøndergods. Bøndergaardes Tilliggende og Friheder 390. Bøndergods fritages for kgl. Tyng mod Udlæg af en anden fri Gaard til Kronen 373. Trætte om Bøndergods 541 f.; om Oppebørslen af Bøndergaarde 588. Livsbrev paa Selvejergaard mod Afstaaelse af en anden Gaard 401, 713 f. Jordegent Gods. Livsbrev paa Herligheden heraf 786; Køb heraf, 245, 340, 527 f.; Herligheden heraf maa bortlejes 786. Dobbelt Skat paa jordegne Gaarde 306 ff. Køb af Bøndergods 356 f.; Trætte herom 175. Gaard, der er skuret til Kro-

- nen, tilbagegives, 282. Skurefald paa en Gaard ophæves 390 f. Gaard skal altid ligge til Kapitel 779. Ny Fordeling af Landsbys Jord 75. Lensmand bortfæster Fæstegaard trods Enkens Protest til en Mand, der vil ægte hendes Datter 958, 973 f. Bevilling til, at en Gaard maa overgaa til Bondens Børn, 595. Gaard overgaa efter Moderens Død til Sønnen 677. Gaardfæstning 106. Afstaaelse af Fæstegaard 81, 457. Fæstegaard, der er fradømt Fæsteren, fordi han har ladet den forfalde, skal ryddeliggøres af ham, 870. Se Indfæstning. Bondeskyld 390 f. Nedsættelse af Skat 746.
- Børn. Pigebarn maa ikke, mod Moderens Ønske, opdrages i Enkemands Hus, 496.
- Børnehuset se Tugthuset.
- Børs. Børsmester 834.
- Bøsser, lange, 295. Se Bønder. Bøsseskytter se Skyts.
- Daab 791.
- Daglønnere 33.
- Damme 203.
- Degne. Degn, ulovlig indsat, maa forblive i Kaldet, 178. Sognedegne 135. Degnekald lægges under Skole 135; Degnebol 135.
- Delefogder 104, 106, 235, 294, 397, 731 f.; fritages for Afgift og Tynge m. m. af deres Gaarde 19, 376.
- Diger 421, 452, 818 f.
- Domkapitler se Kapitler.
- Domkirker. Forleningsbrev paa Kantori ved Domkirken i Aarhus 251. Optagelse af Inventarier i Domkirker 369. Affattelse af Regnskab og Fortegnelse over Domkirkens Formue og Indkomst 3/0. Antegnelser til Domkirkeregnskaber 699. Se Fundatser, Skolevæsen.
- Drab paa Adelige 876; paa Uadelige 143, 158, 180, 222, 268, 272, 285, 362, 418, 453, 464, 467, 500, 506, 578, 590, 631, 637, 773 f., 794, 866 f., 876, 889 f., 914, 964, 974, 976. Drabs-sag føres paa det Sted, hvor Drabsmanden og den Dræbte bor, 453. Broderdrab 637.
- Drukkenskab 65, 153, 165, 283.
- Dug og Disk 134.
- Dyrevildt 391, 409 f. Dyrevildt overlades til Adelige 117, 205, 262 f., 340, 409, 687, 820, 837, 879, 906; mod Afkald paa Jagten paa hans Gods 213 f. overlades til Borgerlige 154, 410, 732, 762. Dyrevildt anretter Skade paa Bøndernes Jord 262. Dyr 732. Aldyr (Storvildt) 906. Store Dyr 687, 820, 837, 879, 911. Daadyr 870, 911. Daahjort 262. Hind 262. Raadyr 687, 820, 837, 879, 906, 911. Dyrehave 251. Dyrevogter 741.
- Dæmning, Vedligeholdelse af, 254.
- Dødsstraf se Livsstraf.
- Ejendomssager. Ejendomsbreve o. a. m. skal udleveres til Brug ved Godstrætte 648.
- Ekspektancebreve paa Kannedømmer og Vikarier 37, 176, 182, 221, 252, 310, 314, 463, 545, 557, 631, 665, 756, 775, 812, 891, 928, 976; paa Prælatur 8, 182, 221, 253, 756, 891, 928; paa Provsti 182, 221, 253, 756, 891, 928; paa Professorat 840; paa Tiender 29, 125, 150, 194, 253, 324 f., 355, 392, 408, 498 f., 527, 569 f., 728, 744, 748, 763, 788 f., 831, 865, 918; Trætte herom 563 f. Ekspektancebrev udstedt paa allerede bortgivet Tiende tilbagekal-des 891.

Ellebuske 546. Ellepæle 13.
 Enebærstager 128, 411, 697. Enebær-
 ved 410.
 Enemærke 343.
 Enge. Trætte om Eng 452. Afgift
 af Eng ned sættes 548. Engbjærg-
 ning 377. Engjord, Livsbrev paa,
 373. Enghave lægges til Gaard
 712. Se Mageskifte.
 Esse 238.
 Etik. Udnævnelse af Pofessor i, 953.
 Eventyr 512.

Faar 160, 507, 555, 579, 585, 636, 774,
 793, 872, 916. Færøernes Faar, For-
 ordning (Søjdebrev) om, 46—50.
 Hamler (Beder) 920. Lam 47, 299,
 506 f., 584, 735 f., 793, 844, 862, 903,
 917, 919 f. Tiendelam, Prisen paa,
 500. Faarekød 325.

Faktor, Kongens, i Hamburg, se
 Albert Baltser Bernts; engelsk, i
 Helsingør, 723. Jvfr. Agent, Am-
 bassadør, Gesandt, Resident.

Falke 422. Levering af Falke til
 fremmede Fyrster 194 f., 902. Fal-
 kefangst paa Island 151; i Norge
 594. Gerfalke 435. Falkefængere
 194, 422, 594, 902.

Fallit. Udenlandske Købmænd falle-
 ret 230.

Falsk. Falske Breve 320, 706, 714.
 Forfalskning af Datoen i Dom 491.
 Falskner 320.

Faner 788, 797. Kornetter (Rytter-
 faner) 400, 788, 797.

Fanger. Fangers Indsættelse paa Kø-
 benhavns Slot 734, 948; paa Bre-
 merholm 96, 101, 196, 320, 507,
 870, 874, 878; paa Koldinghus 217,
 354, 584, 631, 714; paa Kristians-
 havn 797. Fanger løslades fra
 Blaataarn 9, 232; fra Bremerholm
 114, 158, 306, 649, 885. Fange ulov-
 lig løsladt 564. Fanger brudt ud

101, 217, 354, 631; rømt 143, 149,
 291, 433, 714. Militære Fanger skal
 udleveres til Regimentet 899. Per-
 soner, der har ladet en Morder
 undslippe, dømmes til Jern paa
 Bremerholm, 320. Begravelse af
 Fanger under Galgen 790. Fanger
 i Tyrkiet (Barbariet) 145, 254; dis-
 ses Løskøbelse 61, 71, 101, 406 f.,
 576, 601 f. Løskøbelse af Fanger i
 Tyrkiet. Penge hertil overføres til
 Udlandet 869. Se Tugthuset. Fan-
 gefoged rømt 534; paagrebet 564 f.,
 596. Fangetaarn, Opførelse af, 131.
 Fængsel, Opførelse af, 260.

Farveri, Kongens, 750.

Fattigvæsen. Bøder o. lign. gives
 til Fattige 697. Fattiges Tilgode-
 havende hos Handelskompagni 696.
 Fattige forskaanes for Told 51.
 Husarme faar aarlig Understøt-
 telse 75. Fattige Kvinders Under-
 holdning 45. Fattigforstandere 46.
 Fattigboder 45. Fattiges Gods 24;
 Mageskifte af, 45 f.; Salg af, 921.

Feldberedere. Feltberederemølle flyt-
 tes 766.

Fimt (Forbud paa Søvd) 49 f.

Finanser se Pengevæsen.

Fisk. Fersk Fisk overlades til Ade-
 lige 820. Forbud mod Salg af Fisk
 til Udlandet 172. Enkelte Arter af
 Fisk: Aal 194; Bergfisk 542, 547,
 735, 777, 862; Flyndere 404, 585,
 917, 920; Hvillinger 404, 579, 585,
 917, 920; Kabliau 579, 585; Spege-
 laks 245; Langer (Torskeart) 404;
 Rokker 404, 917, 920; Sild 34, 404,
 542, 547, 579, 584, 678, 735 f., 777,
 856; Skuller 404, 920; Torsk 54,
 160, 542, 546, 579, 735, 777, 856,
 862, 917; Tørfisk 172; Ørreder
 194, 299. Fiskere 272, 922. Fiskeri
 506. Kronens Fiskeri 744. Tilsyn
 med Fiskeri 312. Forbud mod

- Fremmedes Fiskeri paa Kronens Strømme 727 f. Privilegium paa Fiskeri 74, 815 f., 874. Ulovligt Fiskeri 74, 391, 885. Daarligt Fiskeri 76. Laksefiskeri 106, 119 f., 148, 767. Livsbrev paa Tengaardssted og Ørredfang 194. Fiske-mestre se Herman von der Decken, Jakob From, Niels Holst. Fiskedamme 699.
- Fjerkræ. Gæs 160, 506 f., 555, 579, 585, 736, 793, 844, 862, 917, 920; Høns 160, 299, 506 f., 555, 636, 793, 844, 903, 916, 920; Kalkunske Høns 903.
- Fjervildt se Fuglevildt.
- Flaadens. Flaadens Udrustning 264. Proviant til Flaaden 70, 298, 724. Proviantering af Flaadens Skibe 303. Kornskat til Flaaden se Skat. Bartskeerere til Flaaden 264. Flaadens Virksomhed 364, 469, 558, 731, 873. Se ogsaa Told. Flaadens Skibe skal forhindre mulige Landgangsforsøg af Krigsfolk 337, 339. Flaadens Skibe skal visitere efter Salpeter og Krudt 901. Flaadens Vedligeholdelse 3. Skibes Bygning og Istandsættelse 303, 594. Skibes Udrustning og Udsendelse 9, 101. Flaadens Skibe skal transportere Tømmer m. m. 873. Forbud mod, at Flaadens Skibe indtager Ved, 338. Konvojering med Flaadens Skibe se Konvoj. Orlogsskib gaet under 221. Udlejning af Flaadens Skibe 203, 263. Kgl. Skib bortskænkes 887. Vurdering af Skib 75. Køkkenet tændes og slukkes 57. Undersøgelse om Skibs Stuvning 230. Forliste Skibsfolk indkvarteres 221. Skibsfolks Afregning 444 f. Hvervning af Skibsfolk 286 f. Soldater bruges paa Orlogsskibene 66. Trompetere til Flaaden 32, 289. Rigens Admiral 174; se ogsaa Klavs Daa. Admiraler 30, 558, 819; se ogsaa Klavs Daa, Jesper Friis, Kjøen Jokum Grabow, Nikolaus Manley, Aksel Movat, Henrik Mund, Jørgen Ulfeldt, Korfits Ulfeldt. Viceadmiral 335. Skibshøvedsmænd 338, 364, 371, 400, 431, 727, 822. Skibskaptejner 57, 203, 217 f., 331, 333, 335, 337 ff., 399, 431, 460, 505, 558, 562, 619, 679, 682, 684 f., 687, 735, 740, 743, 754, 776, 796, 811, 862 873, 912. Skibskaptejner faar tildelt Len 385; skal hverve Søfolk 286; skal bemægtige sig Fribyttere 858. Kaptejner driver ulovlig Handel 181. Kaptejn skal have Tilsyn med Søtønder 218. Kaptejner og Skipper skal medgives Fortegnelse over Proviant og Brændsel paa Skibet 57; over Baadsmænd paa Skibet 57. Andre Søofficerer 17, 20 f., 30, 73, 89 f., 101 f., 132, 246, 558, 560, 684, 700, 958. Skibsløjtnant faar Pas til Ostindien 885. Se Instruks. Kgl. Skippere. Øverste Skipper se Rasmus Samsing. Skippere 57, 417, 871. Styrmand 75. Højbaadsmænd 774. Baadsmænd 57, 774. Udskrivning af Baadsmænd 591. Skibsfolk. Maa-nedstjenere 221, 431. Mandtal over bortdøde eller bortløbne Skibsfolk 57. Baadsmandsboliger. Afgifter til Nyboder 945. Baadsmandssygehus 145 f. Overtømmermand se Hans Ammermøller. Skibstømmermænd 296, 303. Bremerholm 33, 374. Bremerholms Admiral 57; se ogsaa Erik Ottesen Orning. Overskipper (øverste Skipper) 75, 230, 776, 853. Skibsbygmester, Kongens, 75. Skibsbygmester 154; se ogsaa Johan

Brandt, Svend Andersen. Skibsbyggere faar Fetalje 174; skal ud-danne Skibstømmermænd 174. Skibstømmermænd 118. Deleskriver se Jakob Jensen. Den store Smedje 32, 790. Kongens Smed se Anders. Holmens Smed 75; se ogsaa Hans Ulrik. Fangefoged paa Bremerholm, der har løsladt en Fange for Penge, dømmes, 564 f. Bænkestokken p. Holmen 75. Provianthuset. Fortegnelse skal afgives over Lenenes Leverancer til Provianthuset af Brød, Gryn og Malt 565. Levering og Køb af Korn og Kød o. a. m. til Provianthuset 202, 313, 517, 564, 816. Ydelse af Genant (Proviant) fra Provianthuset 542, 546, 775, 777, 853, 862. Tørvekørsel til Provianthuset 134. Fortegnelse skal afgives over Lønningerne til Bagerne i Provianthuset 565. Proviantsskriver 57. Proviantsskrivers Ed 26; Revers (Forpligtelse) 26 f. Proviantsskriver gør sig skyldig i Utroskab 25 ff. Proviantsskrivers Regnskab 888 f., 923. Se ogsaa Bartholomæus Haagen-sen, Jakob Thomsen, Lavrids Eskildsen. Underkornmaalere 27. Orlogsskibe 57. Kgl. Skibe: St. Anne 230, 263, 266. Arken 203, 558. Christians Ark 873. Christianshavn 20, 385, 783. Delmenhorst 228, 858. Dybendal 838. Fides 187. Følgesvenden 203. Gabriel 338, 364. Gak med 216, 417, 558, 871, 873. Gribben 60. Højenhald 901. Jomfrusvenden 303, 339. Kronega-lej 60, 876. Kronede Stokfisk 819, 901. Lammet 228, 338. Linden 876. Lindormen 338, 364, 371, 727, 819. Lykkepotten 594. Store Lyk-kepotte 822. Lille Lykkepotte 887. Marekatten 60, 74, 682, 730. Mar-

strands Plage (Flag?) 60, 876. Norske Løve 721, 724. Nældebladet 303. Oldenburg 431. St. Peder 838. Plagen 74. Postillonon 86, 303, 682. Prinsens Jagt 838. Rafael 86, 303, 767. Rosen (Rosengalej) 60, 74, 431 f. Samson (Galej) 60, 74, 331 f. Snarensvend 228, 876, 901. Sorte Rytter 60, 74, 431. Stok-fisken 338. Den kronede Stokfisk 727. Svanen 70. To Løver 73, 228, 338, 727, 819. Tre Kroner 74. Tre Løver 221. Galejer 337. Pinke 731. Koffardskibe 57. Proviantskibe 57. Fledføring. Fledføringsvidner 520. Flytning af Gods 44. Flæsk se Svin. Fløjl 287, 666. Foged 105, 728; Antagelse af, 128; Afskedigelse af, 128; paa Kloster 122. Foged, skilt fra sin Herre uden rigtigt Pas og Afsked, skal straks skaffe sig rigtig Afsked eller være ham følgagtig, 941. Foged overfaldet paa Herredsting 891 f. Foged gør sig skyldig i Forsømmelighed 355. Klage over Fo-ged 177. Undersøgelse mod Foged for Utroskab 37 f., 41, 128. Foged rømt 231, 718. Foged skal aflægge Regnskab 107 f., 164 f. Foged, der ikke har aflagt Regnskab, skal arresteres, 718. Registrering af Fo-geds Regnskaber m. m. 192; Re-vision af, 211. Trætte om Fogderi-regnskab 277 f. Sættefoged 732. Se Byfoged, Havnefoged, Ride-foged, Slotsfoged. Fogderi lægges under andet Len 936. Forlovere skal pantsætte deres Ejend-om til Dækning af Bedrageri 861 f.; faar Udsættelse med Beta-ling 948 f.; faar Ret til Arrest paa bedrageriske Toldere, for hvem de har kavtioneret, 893 f. Forlovere

- for Møllere 34; for Proviantskriver 26 f. Kavtionists Arvinger fritages for Renter 755.
- Formsnider se Bogtrykkeri, Universitetet.
- Formynderskab se Værgemaal.
- Forprang se Handel.
- Forsvarsforanstaltninger se Fæstninger.
- Forordninger, kgl., Overtrædelse heraf, se Bøder.
- Forté 40.
- Fragt. Fragtning af Skibe 178; Betalingen herfor 721, 812. Fragtbrev 178.
- Fredsbreve 145, 158, 285, 362, 418.
- Fredløshed 28, 176, 193, 285, 341 f., 719. Fredløse, som holder sig borte fra Kirken, skal anholdes og dømmes, 928 f. Sammenrotning af Fredløse 494. Fredløse skal fængsles 494.
- Fredsforhandlinger 492, 547.
- Fremmede. Anmeldelse af ankomende Fremmede 862. Fremmede gør Afbræk i Skomagernes Privilegier 394. Se Udlændinge.
- Fribyttere 30, 74, 858.
- Frø. Maalet for Frø ved Fortoldning i Øresund forandres 854. Enkelte Sorter: Hampefrø 424. Hørfrø 424.
- Fuglefænger 125.
- Fuglevildt (Fjervildt) 93, 391. Aarokke 359. Fasaner 125.
- Fundatser. Afskrivning af Fundatser i Bogform 371.
- Fundation for Lønnen for Læsestol 501—05.
- Fyr. Privilegium paa Drift og Vedligeholdelse af Fyr 485 f., 908 f. Se Anholt, Falsterbo, Kullen, Nidingen, Skagen. Fyrforvalter faar Mangler paa sit Regnskab eftergivet 806; se Grove.
- Fyrbøder hos Frøknerne 461.
- Fædrift se Græsgang, Kvæg.
- Fælded 15, 236.
- Fængsel se Fanger.
- Færgevæsen. Færger 913. Istandsættelse af Færge 325, 525. Bevilling af Egetræer til Bygning af Pram 622. Fri Færge bevilget 853. Se ogsaa Pas. Færgested 259, 261, 657. Ulovligt Købmandsskab ved Færge 767. Bevilling paa Færgegaard 311 f. Istandsættelse af Færgegaard 525. Færgemand 311.
- Fæstebrev paa Jord 251.
- Fæstninger. Tegning af, 583; Anlæg af, 55 f., 122 f., 409, 419, 698, 751. Fæstningers Istandsættelse 14, 32 ff., 120, 381 ff., 587, 593, 633 f., 698, 776, 871, 918, 964. Ulovlig Borttagen af Jord fra Vold 696. Foranstaltninger mod Angreb paa Fæstninger 592 f., 652. Tilsyn med Ammunition og Skyts 653. Fæstningers Forsyning med Ammunition og Skyts 602 ff., 611 f., 736, 788, 797, 827; med Proviant 404, 593, 602—06, 610 ff., 625, 887 f.; med Pallisader og Stormpæle 4, 13, 592. Mandtal over Borgerne i Fæstning 593. Certifikat som Indbygger i en Fæstning 418. Ingeniør se Aksel Ugerup. Hopmand (Hauptmand) 788. Løjtnant 587. Gefreiter 859. Tøjmaster 887; se ogsaa Villads Kristensen. Vagtmester 587; Udnævnelse af, 77, 680, 759, 905; Afskedigelse af, 680. Afskediget Vagtmester beholder sin Løn 718. Voldmester 716. Voldmesters Enke skal klarere hans Regnskab over Anlæg af Fæstning 751 f. Soldaterboliger i Fæstning 34. Provianthuse 383, 587. Anlæg af Vandmølle i Fæstning 32 f. Batterier 33. Fæstningsgrav

593. Hommejd, Hofmeje (Udenværk, Forværk), 592. Kamme 33, 382 f. Kat (Forhøjning paa Fæstningsvolden) 33. Krudtkammer 383. Ravelin 593. Runddeler 120. Skanser 142, 364, 371; Anlæg af Skanser 634. Skanse demoleres. 509. Udenværker 634. Tøjhus 383. Volde 382 f. Pallisader 4, 592. Porte 33, 593. Stormpæle 4, 592. Se Skyts.
- Gaardfald** 66. Forordning om Gaardfald 368.
- Gafler** 731.
- Galge** 201. Se Livsstraf.
- Gangspang** se Broer.
- Garn**. Landgildegarn 160.
- Gartnere** se Haver.
- Garvestoffer**. Smak (Sumach) 186.
- Gasthus** se Tvangsarbejde.
- Geder** 872. Forbud mod Geder i Skovene 93.
- Gejstlighed**. Tilsyn med Gejstlighedens Forhold 181. Se Stænder, Kapellan, Provst, Præst, Superintendent. Gejstligt Gods 305 f. Gejstlig Jord maa ikke sælges 369.
- Genealogi**. Genealogiske Tavler 953.
- Geografi**, Professorat i, 835.
- Gesandters Rangfølge** 191. Gesandt transporteres med Orlogsskib 721, 724. Gesandter til Fredsforhandlinger 492, 547; til Polen 180, 191, 193. Kejserlig Gesandt se Grev Kurtz. Jvfr. Agent, Ambassadør, Faktor, Resident.
- Grud** se Sand.
- Grusgrave** 511.
- Gryder** 146.
- Gryn** 12, 547, 579, 584, 736, 777, 862. Maalet for Gryn ved Fortoldning i Øresund forandres 854. Enkelte Sorter: Boghvedegryn 424, 854, 920. Byggryn 735. Havregryn 920. Hirsegryn 424, 854. Grynpenge 20.
- Græsgang** (Hage) 25, 47, 85, 787, 889. Ødelæggelse af Græsgang 452. Græsningsret 787. Ulovlig Indhegning af fælles Græsgang til Haver 316 f. Se Kvæg, Kvægsyge.
- Græstørv**, Skæring af, 383.
- Grøfter** 452, 787. Gravning af Grøfter 261. Indhegning med Grøfter 951.
- Gudstjeneste**. Gudstjeneste paa Kirkegaarden paa Grund af Kirkens Brøstfældighed 429. Afholdelse af Gudstjeneste i Kapel i Stedet for i Sognekirken under Isvanskeligheder 946. Fastegudstjeneste 612. Tysk Gudstjeneste 687. Altergang for Døende 591. Skriftemaal. Oplysning om Skriftemaal skal gives i Drabssag 591.
- Guld** 287, 511. Guldkæder 391. Guldringe 540.
- Gulv lægges med Sten** 100.
- Gæld**, Kongens, se Pengevæsen.
- Gældssager**. Adelige Skyldnere 17, 42, 51, 60, 67, 69, 76, 94, 136, 138, 204, 211, 227, 232, 255, 259, 279, 311, 315, 324, 352 f., 359, 375 f., 407, 426, 436, 450 f., 465, 486, 490, 531, 556, 588, 675, 733, 785, 794, 809, 820, 835, 846 f., 865 f., 943; uadelige Skyldnere 4, 21, 52, 62, 135, 219, 281, 290, 304, 391, 407, 411 f., 426, 455 f., 459, 522 f., 540, 557, 620, 663, 702, 708 f., 739, 787, 856, 867 ff., 882, 885, 898; udenlandske Skyldnere 207, 230, 453 f., 538 f., 557, 600, 772 f., 894 f., 898. Gæld til Udlændinge 98, 181, 189, 411 f., 426, 455, 522 f., 550, 555, 663, 702, 817, 838, 848, 882, 887, 932. Indkrævning af Tilgodehavende 62, 189, 426, 455 f., 550, 555, 820, 887. Byfoged skal hjælpes til Inddriving af udenlandske Til-

godehavender til Kongen 932. Usikre Tilgodehavender hensættes paa Raadstuen eller hos Byfogden 868 f., 898. Inddrevne udenlandske Tilgodehavender maa ikke udføres 455, 840. Penge m. m. i en forbudt Kuffert med udenlandske Haandskrifter udleveres til den holstenske Ejer 840. Udlæg for Gæld 181. Pant for Gæld 787. Trætte om Gæld 4, 219 f., 232, 255, 407, 557, 885. Skifte af Gæld 352 f., 524. Begrænsning af Renten af Gæld 867. Taksation af Gods o. a. m. i en Gældssag 114, 352, 556. Udlæg i Gods for Gæld 17, 67; Revision heraf 211, 675. Kontributioner og Soldaterhold af udlagt Adelsgoods skal betales af Kreditorerne 675. Arrest i Gods, Penge og Tilgodehavende for Gæld 453—56. Likvidation mellem Adelige 60, 211, 324, 531, 794, 809, 943. Adelig Skyldner nægter at fraflytte den til hans adelige Kreditor overgaaede Gaard 846 f. Tilladelse til at tage Repræsalier mod udenlandske Borgere 600. Repræsalier mod udenlandsk Skyldner ophæves indtil videre 538 f. Gældsbreve 426; Trætte om, 138, 459, 899 f.; Indførsel i, 204; Indfrielse af, 60. Indløste Gældsbreve som Betaling for en Gaard 127 f. Hovedbrev erklæres for magtesløst 51, 60. Betaling af Gæld med Gældsbreve 303 f. Forsikringsbreve 161. Promotorialbrev, kgl., 189. Intercessionsskrivelse i Gældssag 486 f. Skadesløshedsbrev 96. Kavtion 60, 138, 588, 733. Kopi af Kavtionsbrev skal meddeles Arvinger 540. Se Beslaglæggelse, Indførsel, Proklama.

Gærder, Opsættelse og Vedligeholdelse

af, 128, 273, 383 f., 416 f. Trætte om Gærder 164, 787. Ulovlig Nedrivning af Gærde 725 f. Sandgærder 62, 273, 465. Stengærder 251, 383, 818 f. Stigærde 509. Gærdsel 383.

Gæstebud se Instrumentister.

Gæsteri 335. Klage over Forhøjelse af Gæsteri 109. Herredsfogedgæsteri 514. Hestegæsteri 373. Gæsthus 202 f.

Gødningskørsel 110.

Haandværk. Haandværksfolk flyttes til Sorø 301. Haandværksfolk gør Indgreb i Apotekerprivilegium 97. Forbud mod, at Haandværkere befatter sig med Købmandskab eller Ølsalg, 252. Undersøgelse af Dom over Haandværkere for ulovlig Handel 757 f. Afbræk i Skomagere Privilegier 394. Skræddere skal aflevere Klude til Papirmølle 210. Tilladelse til Skrædder til p. Gr. af Sygdom at drage om i Landet og bruge sit Haandværk 973. Forskellige Haandværkere, Arbejdere og Industridrivende (Betegnelsen er for nogles Vedkommende maa ske kun et Navn): Bager 159, 565, 887. Brolægger 467. Brygger 887. Farver 212. Garver 173. Glarmester 788. Guldsmed 186, 251 f., 819. Murer. Murermester 174, 247, 311, 382. Rebslager 33. Remsnider 33. Skomager 61. Bondeskomagere 394. Skorstensfejer 834. Skræddere 27, 969, 973. Slagter 37. Smed 187, 208 f., 315, 341, 350, 788, 790. Snedker 788. Stenhugger 372. Sværdfejer 465. Tømrer. Tømmermester 36. Tømmermænd 426, 696. Væver 827.

Haar 636.

Hage (Græsgang) 47; se Faar.

Hagelskade 451.

Hamlar (tysk: Hammel) se Faar.

Hammermølle se Kobbermølle.

Hamp 538. Hampefrø 854.

Handel. Privilegium paa Handel 112.

Forbud mod Salg af Varer mod gjort Guld eller Sølv 511. Ulovlig Handel ved Færge 767; med Fremmede 181; (Undt.) 712. Forbud mod Udlændings Handel 80. Se Rettergang. Børshandel 511. Forprang 394. Handelsfolk flyttes til Sorø 301. Handel paa Nordlandene 551; paa Rusland 551; paa Kina 112; paa Siam 112. Handelskompagnier. Islandske Kompagni 108, 343; afkræves Told mod dets Privilegier 541, 664; faar Tilladelse til at købe Egetømmer 755. Undersøgelse af Islandske Kompagnis Forsørgelse af Island 896. Japansk Kompagni 112, 240 f. Ostindisk Kompagni 20 f., 187, 208, 357 f., 362, 426, 583. Undersøgelse om dets Virksomhed 873 f. Regnskab for Kompagniets Forvaltning 386. Kongens Indskud og Modregning 266. Der skal foretages ny Udrustning 266 f. Participanterne skal gøre Indskud til ny Udrustning 43, 468. Fortegnelse over Participants Indskud skal meddeles 52. Participanternes Udlæg tilbageholdes til ny Udrustning 384 ff. Ostindisk Kompagni faar Bevilling til at lade fremmede gøre Indskud 442 f. Dets Varer sælges til Bedste for en ny Udrustning 385 f. Tillægsindskud tilbageholdes til ny Udrustning 241, 266 f. Betaling for Fragten af Orlogsskib 263, 266. Ostindisk Kompagnis Skib anvendes til Handel paa Japan 240 f. Mandskabet paa Skib afskediges, indtil det skal afsejle 385.

Loge og Oplag i Ostindien 241. Regnskaber 386, 468. Tilgodehavender hos Ostindisk Kompagni 298, 696, 882. Tilgodehavende Løn hos Kompagniet 426 f. Afdøds Tilgodehavende i Kompagniet 258 f., 330, 357 f., 466 f., 491. Kaptejns Hustrus Underholdning, medens han er paa Rejse 246. Kompagnihus 121; sælges 386, 583, 827. Beskikkelse af Bewinthebbere 868. Bewinthebbers Regnskaber og Dokumenter skal gennemses 583, 585. Kgl. Bewinthebber se Roland Crappé. Bewinthebbere se Jokum Pedersen, Jørgen Danielsen, Vilhelm Leyel. Bogholder 868. Ekvipagemester se Roland Crappé. Forvaltere 426 f. Assistent 466 f. Østerske Kompagni 433, 537, 562, 903. Østerske Kompagni faar Indvisning i Lenskorn 938. Ostind. Kompagnis Skib Perle 467. Engelsk Societet 555. Spansk Kompagni 652. Det spanske Saltkompagni i Aalborg 600.

Harer 154, 409, 732, 906.

Haver 45 f., 122, 368, 469, 584 f. Plankeværk om Have 868. Ulovlig Indhegning til Haver 316 f. Kongens Have ved København 697, 805; Tilsynsmand ved Kongens Have 855. Se ogsaa Rosenborg. Botanisk Have 424. Præsters Have 141. Kaalhave (Kaalgaard) 622. Kohave 358. Anlæg af Urtehave 311. Se Humle. Gartnere (Urtegaardsmænd) 311, 368, 584 f., 805.

Havne. Anlæg og Istandsættelse af Havn 51, 53, 254, 598; Afgift her til 598, 761, 779, 879, 975. Udlændinge skal betale højere Afgift til Istandsættelse af Havn 297, 761. Havns Indkomst anvendes til dens

- Istandsættelse 53. Afgift af Fiskerbaade, Skuder, Salt, Gods o. a. m. til Vedligeholdelse af Havn 254, 297, 624. Bropenge anvendes til Istandsættelse af Havn 102. Forsænkning (Spærring) af Havne 74. Forbudte Havne 74. Udførsel af Ved skal henvises til bestemt Havn 384. Skibsbro, Anlæg og Istandsættelse af, 677, 682, 761, 779, 913, 959. Bolværk, Istandsættelse af, 598. Havnefoged 785.
- Heder 25. Opbrydning og Opdyrking af Hedejord 638.
- Herberger. Bevilling til at holde fri Herberger 439.
- Herredage i Danmark 80, 85, 281, 299 f., 318, 420, 517, 600 f., 955; i Norge 41, 96, 111, 171, 174, 245. Stævninger til Herredagene 30, 221 f., 356, 420, 692, 835, 856. Udlændinge faar Tilladelse til at udtage Stævning til Herredag, skønt Fristen er for kort, 329. Indstævning af Lensmand for Herredagen 691 f. Herredag skal undersøge Overholdelsen af Mandater 171. Herredagsdomme 28. Herredagsdom skal efterkommes inden den fastsatte Tid 782 f.
- Herregaard (Adelsgaard). Opførelse og Udstyrelse af Herregaard 100. Trætte om Herregaard 114. Fruerstue 100. Adelsgaards Omraade forandres 66 f. Udlæg af Penge for Godskøb 161.
- Herredsfogder 104, 106, 335, 397. Udnævnelse og Afskedigelse af, 37, 131, 284, 465 f. Herredsfoged skal vige sit Sæde i en Sag, i hvilken han er interesseret, 268; faar Tilladelse til at være Herredsfoged i to Herreder 750; maa bosætte sig i Købstad 204; faar Livsbrev paa Tiende 19; faar bevilget en Gaard 548 f.; faar bevilget en Gaard i et andet Herred 822 f.; faar bevilget Ødegaardjord 959; fritages for Afgift og Tyng af sin Gaard 284; dømt fra sin Gaard 177; skal hjælpes med Inddrivelse af hans Tienderestancer 177; vægter sig ved at udstede Skøde 259; skal tilholdes at udstede Skøde 399; gør sig skyldig i Embedsforseelse 131; beskyldes for Vold paa Tinge 892. Herredsfogeds Dom indstævnes for Landsdommeren 28.
- Herredsting søges delt 13. Oprettelse af nyt Herredsting 37. Birk lægges under Herredsting 70. Bønder maa søge et andet Herredsting 522, 829. Overfald paa Herredsting 891 f. Herredstingsdom skal atter paadømmes af Landsdommer 243 f.; henvises til Kommissarier 716 f. Skriver 176.
- Hertuginde faar anvist Residens i Danmark 460.
- Heste 33, 413, 703, 766. Heste skydes ved ulovlig Kørsel paa Kongevej 741. Udførsel af Heste 373. Bestemmelser om Udførsel af Heste 532, 538; se ogsaa Udførsel. Ulovligt Køb af Heste 705 f. Heste dør af Sult for Bønderne 214. Tyveri af Heste 201, 269. Stod 312. Kongens Heste (Stod) 510. Stald og Foder til Kongens Heste 98, 510, 569. Heste til Hæren 411, 532. Arbejdsheste 449. Reisige Heste 663 f. Rideheste 97. Vognheste 97, 487, 597. Rustvognheste 597, 703. Hopper 269, 602, 717. Minker (smaa Heste) 13. Foler 510, 602, 766. Øgnød (Trækheste) 717. Hestebeslag 33. Hestetøj 33. Berider 79, 707.
- Historie. Historiograf, **kg**l., 928. Ud-

- nævne af kgl. Historiograf 952 f.; se Staffen Hansen. Historiske Dokumenter og Antikviteter, Overlevering af, 952 f., 955 f.
- Hjorte (Inventar) 318.
- Hjul 33. Hjulbøer (Hjulbaarer) 33, 120, Hjulmænd 33. Hjultammer se Skove.
- Hoffet. Leverance og Indkøb af Fødemidler o. lign. til Hoffet 230, 245 f., 299, 425, 506 f., 678, 919 f. Sengklæder, Lagner, Tin og Messing til Kongens Hofholdning 318. Transport af Bagage, Tøj, Tjenere o. a., 261. Hoflager 580, 926. Kongens Logering 960. Hofmarskal, Bestalling, 97; se ogsaa Ulrik Christian Gyldenløve. Svensk Hofmarskal se Adam Henrik Pentz. Marskalk 905; se Ventsel Rotkirk. Hofmester, Rigens, se Franz Rantzau. Hofmesterinde 332, 704. Kammerjunker, Kongens, se Hans Ulrik Gyldenløve. Hofjunkere 124, 204 f., 231. Vinskænk, Kongens, 425; se Hans Ribolt. Hofmønsterskriver 672; se Hans Boisen. Hofprædikant 704. Bestalling som Hofprædikant 487 f. Logi til Hofprædikant 580. Se ogsaa Jakob Madsen, Peder Vinstrup. Hoftjenere. Begravelsessted for Hoftjenere i Kirke 789. Hoffurer 457. Tildeling af Gaard til Hoffurer 667, 704. Se Martin Dupont. Hofskrædder se Ernst Møller. Fyrbøder, livsvarig Pension til, 461. Livkarl (hos Prinsen) 406.
- Honning 916.
- Hor se Utugt.
- Hospitaler 370. Hospitalers Tilgodehavende 42. Bøder, Gaver, Afgift o. lign. til Hospital 9, 11, 16, 117, 282, 293, 306, 359, 444, 948. Hospitalers Tilgodehavende i Købstadgaard 385. Trætte mellem Lensmænd om Hospital 399. Trætte mellem Hospital og Lensmand 318. Affattelse af Regnskab og Fortegnelse over Hospitalers Formue og Indkomst 370. Hospital skal søge sit Tilgodehavende i Hospitalsforstanderens efterladte Bo 287 f.; faar Gældsbreve til Dækning af Tilgodehavende 303 f.; maa sælge en til de fattige udlagt Gaard 316; maa beholde Helse og Haand over sine Bønder 751; afstaar Tiende 453. Hospitaler se Aalborg, Aarhus, Horsens, Kolding, Odense, Randers, Slagelse, Varde, Viborg, Vartov. Optagelse i Hospital 32, 71, 156, 351, 581, 681, 720 f., 783, 831. Hospitalslemmer klager over Forringelse af deres Underholdning 393. Hospitalslem skal, hvis han søger at flygte, lækkes med Jernkæde, 351. Understøttelse ydes af Hospital 208. Se Fundats, Mageskifte, Tiender. Hospitalsforstandere 42, 45, 54, 62, 282, 720 f., 890; Udnævnelse til, 145 f., 300, 591. Hospitalsmester 42. Hospitalspræst 289, 550. Hospitalsregnskaber 270; Revision af, 42, 724; Trætte om, 550 f.
- Hovedgaard. Opførelse af Hovedgaards Bygning 311. Kgl. Stadfæstelse paa Ejendomsret til Hovedgaard 244 f. Adelsmand forlenes af sin Hustru med Hovedgaard 498. Hovedgaard delt 423. Hovedgaard, dels solgt, dels pantsat, skal skiftes i to lige Lodder, 508. Besigtigelse af Hovedgaard 807. Taksation af Hovedgaard 81, 124, 214 f., 248, 352, 361, 412, 450 f., 523, 556, 704, 811, 830, 902; Kopi heraf skal meddeles 220 f. Taksation af Hovedgaards Kvæg og Fæ

- til Bortsalg 215; af Hovedgaards Afgifter og Tiender 73; af Hovedgaards Forpagtningsafgift 404, 814, 949 f. Restance heraf 404. Bønders Arbejde til Hovedgaard 374 f. Indskrænkning af Folkehold paa Hovedgaard 215. Trætte om Hovedgaard 220 f., 738 f., 830. Bortforpagtning af Hovedgaard 214 f.; Trætte herom 777 f. Forvaltning af Hovedgaard 166 f.; Trætte herom 234 f. Likvidering af Hovedgaard mellem Søkende 886. Salg af Part i Hovedgaard 122, 210, 248. Revision af Kreditorernes Indførsel i Hovedgaard 211.
- Hoveri** se Bønder.
- Humle** 129, 579, 584, 735, 777. Særlig Afgift af Humle 953, 975. Humle maa ikke sælges i Skæppetal 975. Humleførere 975. Humlekarre 975. Humlestænger 636. Humlehave 45.
- Hunde** 47, 233, 740. Retsbestemmelser om Hunde 49. Forbud mod Hunde i Skove 93. Hunde skal holdes bundne, for at de ikke skal sprede Fæsygen, eller skydes, 309 f. Rækel (Jagthund) 964.
- Huse.** Bulhuse 788. Stenhuse 139. Husleje 316, 487, 852 f.
- Husfoged** se Slotsfoged.
- Hvalfangst** 98, 338, 727 f., Privilegium paa Hvalfangst 338. Ulovlig Hvalfangst 73, 819.
- Hængsler** 33, 449.
- Hæren.** Forsvarsforberedelser 964. Generalmajor se Johan Baron von Bubna, Markvart Rantzau. Øverst 967; se Durant, Jesper Friis, Jens Haderslev, Bernt von Hagen genannt Geist, Aksel Ugerup. Øversteløjtnanter 103, 967; se Achim von Bredow, Frederik Buchwald, Gabriel Reinsperger, Povl Sehested, Ebbe Ulfeldt. Oberstvagtmester 967. Majorer 103; se Zakarias Brandtschaegen, Patrick Dumbar, Hans Petersen, Jesper Lunov. Ritmestre 245, 411, 429, 553, 775 f., 869, 957, 963. Kaptejner 405, 549 f., 553, 762, 965. Kaptejnløjtnanter 553, 680, 877. Andre Officerer 103, 137, 164, 192, 196, 200, 265, 346, 427, 434, 446, 507, 518, 543, 776, 829 f., 965 f. Fændrikker 103, 183, 965 f. Kornetter 776. Capitaine d'armes 865 f. Underofficerer 446, 965 f. Sergeanter 103, 446. Korporaler 103. Gefrejer 103. Knægte 103. Musketere 33. Livskytter 103, 965 ff. Trommeslager 103. Trompetere 963. Regimentskvartermester 967. Kvartermester 103. Regimentsgevaltiger 192. Regimentsmønsterskriver 103. Mønsterskriver 965 f. Auditør 967. Sekretarius 967. Feltpræst 103. Feltskær 103, 865 f. Proviantmester 103. Furér 965 ff. Profos 103, 967. Stokknægte 103, 895, 967. Skarpretter 967. Spillemænd 965 f. Antagelse af Officerer 634, 884; paa Vartpenge 665. Akkord mellem Rigsraadet og Officerer 103. Ritmestre skal møde til Rostjenestes Mønstring 211 f. Kaptejnsløjtnants Lig skal bortføres med Ceremoniel efter Krigsbrug 877. 2 Kaptejner skal erstattes af 4 Sergeanter 831. Officerers Underholdning. Udbetaling af Penge til Generalmajor fra hans Mønsterplads 543. Udbetaling af Officerernes Lønninger 914. Betaling af Officers resterende Løn 773. Penge, der er udbetalt for meget til Officerer, afkortes i deres Afregninger, ikke i deres Løn, 653. Officerer under Rytteriet, som har

Len, faar ingen Besolding, 245. Officer faar tillagt Tiende 498. Underholdning til Fændrikker 530 f. Officersgaarde 104, 106, 182 f. Udvisning af Officersgaarde 518, 640. Livsbrev paa Officersgaard til Officer 200; til Officers Enke 191 f., 639. Istandsættelse af brøstfældig Officersgaard 427 f. Bortfæstning af Officersgaarde 633. Kaptejn skal have tilbage den Landgilde af Officersgaarden, som ikke er leveret ham, 680 f. Officererne skal have Pengeløn i St. f. Officersgaarde 775, 801. Officerspenge af Officersgaard sat for højt 742. Trætte om Officersgaards Landhold 925. Trætte mellem Officer og General- og Krigszahlkommissarius 953; mellem Officer og Borger 243. De adelige Faner: Fynske Fane 400. Ritmester Lykkes Fane 429. Povl Sehesteds Fane 423. Mønstring af Fane 423. Gevorbne Soldater. Hvervning af Soldater 169, 265, 274 f., 280, 349, 379, 405, 429, 434, 443, 649. Hvervning af Ryttere 279. Gevorbne Ryttere aftakkes 810. Indkvartering af gevorbne Soldater 882. Forlægning af Soldater 434, 665. Soldaternes Traktement 357. Betaling af Krigsfolket 513, 541, 549 f., 565; til Soldatesken 710; til gevorbne Soldater 428 f., 555, 895. Indskrænkning af den gevorbne Soldateske og Nedsættelse af Lønningerne, da der ikke kan vente sig fjendtligt Indfald, 964—968. Landeværn (staaende Hær). Sjællandske Regiment 552, 716. Skaanske Regiment 329. Hallandske Kompagni 775 f. Jydske Regiment 200, 431, 530. Udskrivning af Soldater 379, 399; Fritagelse herfor, 562. Ud-

skrivning af Soldater i St.-f. døde eller bortløbne 686. Hjemforløvning af Soldater 221. Undersøgelse vedrørende Soldaternes Forsyning med Vaaben 653. Mønstring af Kompagnier m. m. 410. Indkaldelse af Bønderkompagnier til Eksercits 633. Hjemsendelse af Kompagnier 410. Forlægning af Soldater 346, 767. Soldater anvendes til Arbejde 196; paa Orlogsskibe 66; beordres til København 329. Beregning af Soldaternes Maanedsløn til 31 Dage 963. Bøndersoldater 34. Adelen Udskrivning af Soldater 469 ff.; Officerer hertil 471. Fortegnelse over de af Adelen bevilgede Soldater skal indsendes til Kancelliet 855. Udskrivning af Bøndersoldater 445 f., 456 f.; Fritagelse herfor 41; opgives 357. Uniform og Vaaben til Bøndersoldater 446 f. Bønderdrenge undviger for at undgaa Udskrivning 151. Bøndersoldater unddrager sig Mønstring 816. Gamle Soldater, som fæster en Gaard, maa fritages for Tjenesten, dog at der udskrives andre dygtige Personer i deres Sted, 693, 805. Levering af Vaaben til Bøndersoldater 551 f. Soldater (af Landfolket) forlægges 265, 445 f., 478, 535, 708. Hjemsendelse af Fodfolk 421; af Kompagnier 411. Soldater slaas i Jern paa Bremerholm 874. Laaveplads (Eksercerplads?) 707. Se Indkvartering. Generalkommissarier 966 ff. Udnævnelse af Generalkrigskommissarier 841 f.; se Tønne Friis, Tage Thott, Knud Ulfeldt, Kristoffer Ulfeldt. Ordre m. m. vedrørende Kommissariatsbestillingen tilstilles Efterfølgeren 862. Udnævnelse af Krigskommis-

- sarier 558, 670 f., 708. Krigskommissarier i Sjælland se Klavs Daa; i Skaane se Kristoffer Ulfeldt; i Jylland se Albrekt Skeel; i Norge se Kristoffer Urne; i Holsten 411, 478, 668 f., 671; se Aksel Arenfeldt, Jokum Beck, Ditlev v. Buchwald, Tønne Friis, Gregers Krabbe, Mogens Sehested, Henning Valkendorf. Fremmede Soldater truer med at tage Vinterkvarter i Holsten 264. Krigskommissær skal hindre fremmede Krigsfolk i at søge Vinterkvarter i Kongens Lande 259 f.; skal benytte Færgested, eventuelt med Magt, 259. Stiftskommissarier i Jylland 471; se Niels Friis, Tønne Friis, Peder Lange, Jørgen Seefeld. Landkommis­sarier 471. Udpegning af Landkommis­sarier 475, 668. Landkommis­sarier i Sjælland se Kristen Skeel Albrektsen, Niels Trolle; i Jylland se Erik Juel, Niels Krag. Ordinans for Kommissarius 411, 556. Krigskommissærer skal aflægge Regnskab 349, 566, 668 f. Revision af Krigskommissærs Regnskaber 191, 668 f., 805. Se Pengevæsen.
- Hævning og Hævningspenge** 68.
- Hø** 3, 33, 84, 160, 403 f., 449, 639, 962, 971. Levering af Hø fra Len 37, 908. Afgift af Hø til Istands­­telse af Kirke 390. Høhøst (Høbjærgning) 100, 110, 255, 289, 319. Høloft 449.
- Høge.** Høgefangst i Norge 594; i Island 151.
- Højhedsret** paa Kongens Strømme 74, 86, 338 f., 727 f. Danmarks Løsen 335. Strygning af Topsejl, Løsen o. lign., 335, 685, 721 f. Skipper, som ikke har sat for Kronborg, sættes i Fængsel, 267. Pas­ sage gennem Øresund forbydes for østgaaende Skibe 469; for Ammunition 708; Passage gennem Øresund tillades for Ammunition 348, 723, 822, 887; for Vaaben, Skyts m. m. 718, 839, 846, 862 f., 891, 913; for Krigsfolk 171, 213, 348, 672; for Rytteri 348; for Skibe 531 f., 574; for svensk Gods 768; for Falke 195; for Varer 186; for Vin 86 f., 346 f., 428, 681, 711, 730, 792 f. Passage gennem Bæltet for Skippere 709, 711, 747, 753; kun forbudt for fremmede Skibe til fremmede Lande 746 f.
- Høker** 118.
- Hør** 854. Skattehør 10.
- Høstarbejde** 110.
- Ildebrande** paa Kongens Slotte 268. Ildebrand forårsaget ved Skødesløshed 39. Se Brandlidte, Bønder, Kirker, Præstegaarde. Ilds­paasættelse 342.
- Impotens** 11.
- Indfæstning** (Stedsmaal). Indfæstning tilbagebetales 758 f., 835, 940 f., 971. Stedsmaalspenge anvendes til Genopbygning af Gaard 428.
- Indførsel** i Gods, Penge, Tiender o. a. for Gæld 42, 76, 94 f., 102 f., 136, 143, 204 f., 227, 262, 315, 459, 739. Trætte om Indførsel 290 f., 315, 356, 865 f., 943. Taksering af Gods, hvori der er gjort Indførsel, 102 f. Forbud mod Salg af Gods, hvori der er sket Indførsel, 794. Kopi af Indførsel meddeles 42.
- Indkvartering** 217, 478, 654, 665, 669 f., 708; Fritagelse herfor, 162, 794, 935; Tilgodehavende herfor afkortes i Lønnen 708. Indkvartering under fjendtligt Indfald

- medfører Skattenedsættelse 476. Forlægning af indkvarterede Soldater 867, 873, 882. Kvarterværetterne i Købstæderne skal aflevere Fortegnelse over de indkvarterede Soldater til Krigskommissarius 842. Disciplin blandt indkvarterede Soldater 217 f., 665. Service til indkvarterede Soldater 669 f. Ordre om Ryttere, der er indkvarteret i Købstad, 711. Klager over Indkvartering 873. Uorden mellem indkvarterede Ryttere og Borgere 895 f. Klage over Borgeres Behandling af indkvarterede Ryttere 711. Takst for indkvarterede Rytteres Underhold i Købstæder 704 f., 810. Oprettelse af Magasin for Brød og Havre til indkvarterede Krigsfolk 285. Hø og Strøelse til indkvarterede Ryttere 962, 971. Indkvartering af forliste Skibsfolk 221. Betaling for Indkvartering 871.
- Indlager (Indmaning) 175, 185, 376. Ingeniører 120; se Johan Hoff. Konkudtører 120.
- Instruks (Ordinans, Ordre). Instruks for Gesandter til Narva for at hente Liget af Hertug Hans 101 f.; Instruks for Krigskommissarius 411; Instruks for Admiral i Sundet 682, 684; i Bæltet 689, 838; paa Rejse til Vestersøen 30, 74 f., 338, 684; til Østersøen 228 f., 334, 371 f., 432; til Island og Færøerne 85 f.; til Spitsbergen 338, 727 f.; for Skibshovedsmand paa Rejse til Vestersøen 766 f., 822; til Østersøen 364; til Spitsbergen 73; for Skibskaptejn 187, 333; til Elben 876; til Østersøen 59 f., 335, 337, 730; til Middelfart Sund 838; til Fladstrand 331; til Norge 873; til Jagt paa Fribyttere ved Norge 858; til Island 338; til Ostindien 20 f.; til Transport af fremmed Gesandt 721; for Slotsfoged 862; for Tilsynsmand over Børnehuset og Tugthuset 844.
- Instrumenter. Fiol de Gamba 715. Rørinstrumenter 715. Strænge 715. Instrumentister (Musikanter) 715, 862. Kongens Musikanter se Johannes Alter, Jens Harboe, Lavrids Pedersen. Kongens Musikant faar Bevilling til at residere i Lund 431; faar Proviant (Genant) af Provianthuset 542, 546, 736, 862. Fiolist 794, 914. Pibere 264. Skalmøjblæsere 264. Trompetere 32, 264. Trompeter forskaanes for Udskrivning 32. Kongens Trompeter se Hans Abelsten, Erhard Starcke. Taarnblæsere faar Eneret til at opvarte med Leg ved Bryllupper, Barsler og Gæstebud 289.
- Inventarium paa kgl. Slotte og Gaarde 318, 666, 702. Optagelse af Inventarier, der tilhører Kronen paa Island, 368 f. Indsendelse af Fortegnelse over Inventarium 420. Brugen af Inventaret paa Kongens Slotte 512. Overlevering af Inventarium 420. Optagelse af Fortegnelse paa ubrugeligt Inventar 369. Salg af ubrugeligt Inventar 449. Ubrugeligt Inventar skal leveres til Børnehuset 332. Inventar til Sygehus 146. Inventarier over Fæstningers Ammunition, Proviant o. a. m. 611 f. Se Bohave.
- Is. Isning (at vække) 259.
- Isenkræmmer se Kræmmer.
- Jagt. Ulovlig Jagt. Krybskytteri 235 f., 279, 311, 488. Mand gaar med lang Bøsse i Skov og Mark 961. Jvfr. Vildtbane. Jægmester, kgl., se Otte Termo. Underhold af

- Pandsvende 518. Skytte 974. Jærgaarde 766.
- Jern 164, 674. Bolte 32. Jernkæder (Lænker) 351. Stangjern 120. Jernværk 120; Privilegium paa, 66.
- Jordebøger. Affattelse af Jordebøger over Kronens Gods 369 f.; af nye Jordebøger over Len 179, 240; af Jordebøger over Skolers, Hospitallers og andre Jorder 370. Genemsyn af Jordebog 502 f. Retelse i Jordebog 499 f. Jordebøger over Adelenes Gods 475; over Frigods 475. Kopi af Jordebog skal meddeles 220 f. Jordebogsafgift nedsettes 548.
- Juveler. Indkøb af Juveler til Kronen 540.
- Kable (Lukker)** se Lykker.
- Kakkelovne 146.
- Kalendere. Eneret til at sammenkrive og trykke Kalendere 843.
- Kalk 29, 120. Indkøb og Transport af Kalk til Kronen 740, 813. Bevilling af Kalk til Bygnings Reparation 256. Bønder skal age Kalk til Nybygning 823. Skaansk Kalk 740. Kalksten 120.
- Kamfer 142.
- Kammer, Kongens, se Pengevæsen.
- Kancelli, danske. Protokol over Kongens Ejendomsbreve indsendes til Danske Kancelli 371. Kancelliherremændene tilsiges til Bryllup 185. Øverste Sekretær se Iver Vind. Sekretærer se Gabriel Laxmand, Henning Pogwisch, Kancelliforvalter se Kristen Pedersen. Tyske Kancelli. Kancelliforvalter se Filip Julius Borneman, Hans Lund, Kristian Veyner. Fyrbøder 285.
- Kandestøber 922.
- Kaniner 125.
- Kansler, Kongens, se Kristen Friis.
- Logi til Kongens Kansler 926. Rigens Kansler se Kristen Thomsen Sehested. Tysk Kansler se Ditlev Reventlow. Norges Riges Kansler se Ake, Jens Bjelke.
- Kantori, (Sangere), Kongens. Sangere: Bassist se Niels Stirm. Kantori ved Aarhus Domkirke 251. Kapelknaber 95, 173, 796. Jvfr. Instrumentister.
- Kapel, Kongens. Vicekapelmester se Jakob Ørn. Bassist (Kapelbassist) 694, 796. Bassista instrumentalis 546. Kornettist 95. Lutenist 306, 683. Violdegambist 546.
- Kapel. Slotskapel 777. Istandsættelse af Kapel 946. Vedligeholdelse af Kapelbygning 123. Bønder maa søge et af dem selv bygget Kapel mod at vedligeholde det 791. Kapel omdannes til adelig Begravelse 123. Se Begravelsessted.
- Kapellaner 398, 504, 579, 696, 880. Tysk Kapellan 863. Kapellaners Kaldelse 310, 977. Kapellan, suspenderet, faar sit Kald igen, 133. Kapellan faar Bevilling paa Kald 527; faar Ekspektancebrev paa Kald 194, 545; maa faa sin Faders Kald 347, 443. Kapellans Underhold 125 f.; Strid herom, 44. Kapellan klager over for ringe Løn 800; faar tildelt Hus 44; forser sig ved Administrationen af Sakramentet 133; skal fritages for Skolegerning 552. Istandsættelse af Kapellans Residens 126. Kapellans Begravelsessted 17. Kapellans Enke faar Underholdning 22, 27.
- Kapitler se Aalborg, Aarhus, Bergen, København, Lund, Ribe, Roskilde, Trondhjem, Viborg, Færøerne. Notariat 505. Procuratorium 247, 305. Fællesgods 305. Fortegnelse skal indsendes over Præ-

bender, Vikarier, Prokuratorier o. lign. 305. Oprettelse af Professorater ved Domkirkerne (Gymnasierne) 744 f. Kanonikat lægges til Professorater ved Gymnasier 744 f. Forlening med Kannikedømme: i Lund 28, 127, 302 f., 306, 310, 683; i Roskilde 191; i Viborg 42, 114 f., 519. Afstaelse af Kannikedømme 302. Se Ekspektancebreve. Forlening med Prælatur: i Aarhus 345; i Viborg 938. Vikarier 305, 502. Breve paa Vikarier: i Aarhus 336, 501; i Lund 37, 190, 227, 271, 302, 807; i Roskilde 251, 314, 544 f. To Breve udstedt paa Vikarie 314. Vikarie lægges til Gymnasium 544 f. Naadensaar af Vikarie 831 f. Residens til Vikarie maa sælges 857. Fæstebrev paa Vikariegods 232. Præbender 305, 502. Forlening med Præbende 281, 430, 533, 640. Præbende lægges til Professorat ved Gymnasier 745. Professor, som har Præbende, skal nyde de dertil knyttede Privilegier, 930. Afgift af Præbende skal betales af den nye Indehaver 281 f. Brev paa gejstligt Beneficium 277. Kapitel skal stille Forslag om en ny Superintendent 544; skal afsige Dom om Kirkeværgeri 267 f. Kapitels-herrer 247. Arkidiakoni 499. Kanniker 304. Kannik, der er i Kongens (Prinsens) daglige Tjeneste, maa nyde samme Ret med Option og andet, som de residerende Kanniker nyder, 28, 42, 189, 345, 430 f., 683, 824 f. Kannik, der ikke bor ved Kapitlet, ligeledes, 735. Kanniker, der paa Grund af Sygdom ikke kan residere ved Kapitlet, maa faa Fællesgods, 405. Kannik skal holde Kapellan 504. Præst, der har Kannikedømme, maa nyde

samme Ret osv. 492. Gæld skal betales af Indehaverens Vikarie 135. Istandsættelse og Vedligeholdelse af Residens 346, 487. Trætte om Residens 487. Kapitelshus 247. Kapitelsgods 15. Kapitelsgods mageskiftes bort 35 f. Bortfæstning af Kapitelsjord 274. Kannikebønders Ægt og Arbejde 109 f., 247.

Kar 146.

Karnapper tækkes med Bly 100.

Kastanier 959.

Katekismus se Bogvæsen.

Kavtion se Forlovere.

Kedler 146. Kedel med Kongens Navn og Krone 83, 417, 435. Tyveri af Kedel fra Lensslot 196.

Kirker. Anneksion af Kirker 880. Henlæggelse fra en Kirke til en anden 2. Indsamling til Kirkebygning 836. Opførelse af Kirker i: København 21, 55, 101, 147, 186, 443, 863, 961; paa Kristianshavn 939; i Skanderup (Gern H.) 447; Pengene til Kirkes Opførelse leveres til Bygningskriveren 863. Opførelse af midlertidig Kirke 858. Flytning af Kirke 635 f. Indskrænkning af Kirkebygning 530. Vedligeholdelse af Kirker 369, 869, 880; Forpligtelse hertil, 621. Nedfaldne Mursten sælges til Fordel for Kirkes Reparation 530. Fritagelse for Bidrag til Kirkers Vedligeholdelse 393. Brøstfældige Kirker 415. Brøstfældig Kirke nedrives 447. Istandsættelse af og Bygningsarbejder paa Kirker i: Halmstad 732 f.; Mariager Kirke 624, 817, 826, 914, 935; Mariager Klosters Kirker 624, 818, 826; Odense St. Hans Kirke 5, 87, 313; Randers 151, 393, 936; Ribe St. Katrine (Sortebrødre) Kirke 390; Varde St. Jakobs Kirke 791 f.; Agernæs

(Skam H.) 635; Bjørnsholm (Gislum H.) 429; Bjørnsholm (Slet H.) 530; Holtug (Stevns H.) 31; Jerlev (Jerlev H.) 662 f.; Manø (Ribe H.) 635 f., 728 f.; Resen (Hindborg H.) 582; Ry (Tyrsting H.) 144; Skanderup (Gern H.) 144, 521; Strande (Vandfuld H.) 836; Tulstrup (Ning H.) 580, 640. Kirke brugt til Lade 447. Forbud mod Forhandling af nyttige og leffærdige Bøger i Kirkerne 512. Opbevaring af Regnskaber i en Kirke 192. Kirkers Indkomst og Formue 500. Kirkers Tilgodehavende 40, 56, 651, 785; skal udtages ved Nam i Skyldnerens Bo 726. Bøder, Gaver o. lign. til Kirker 330. Kirke faar Skyld af en Gaard 124 f. Se Fundats. Indkrævning af Penge til andre Kirkers Bygning og Vedligeholdelse 914, 935 f. Hjælp til Kirkers Istandsættelse, som disse ikke er i Stand til at betale, fordeles paa andre Kirker 87. Kirker skal yde Hjælp til Opførelse af andre Kirker 31, 55, 443, 636, 961; til andre Kirkers Istandsættelse 5, 87, 151, 728 f., 732 f., 817 f., 821 f.; til Opførelse af Kirketaarn 148; til Vedligeholdelse af Sorø Akademis Bygning og Professorernes Residenser 957; til Vedligeholdelse af Akademiets Bygning og Professorernes Residenser 957; til brandlidte Præster 149, 177; til Præstegaards Genopbyggelse 39 f., 277, 422, 447 f., 824, 974 f.; til Istandsættelse af Præsteresidens 87; til Kapellans Enke 22; til Vedligeholdelse af Skolemesters Residens 395 f., 623; til Løskøbelse af Fanger i Tyrkiet 71, 254; til udenlandsk Superintendent 270 f. Kirke skal købe Gaard i St. f. en, der skal nedrives til Opførelse af

Kirken 147. Kirkers Gæld. Kirke er i Restance til Byfoged 398. Undladelse af at søge Kirken 121. Menigheden drages ved Prædiken i en anden Kirke fra deres Sognekirke 271. Forordning om Forseelse ved Uddeling af Alterens Sakramente 169. Se Præster. Gravsteder i Kirke til Hoftjenere 789. Korskirke 447, 522. Se Begravelsessted, Lig, Patronatsret. Kirketaarn, Opførelse af, 148, 247 f. Kirketaarn beskadiget af Ild 792. Vaabenhus 144. Sakristi 718. Kirkeriste 144.

Kirkegods. Afgiften af Kirkejord nedsættes 151. Kirkejord skal ved Anneksion af Præstegaarde følge samme Præstegaard som hidtil 289.

Kirkeinventar. Optagelse af Inventarier i Kirker 369. Alter 31. Kalk og Disk 396. Messeklæder 396. Bibel 396. Sangbøger 396. Orgelværk overlades en anden Kirke 125. Pulpitur 976. Degnestole 31. Stolestader (Stole) 2, 103, 521. Ordning af Stolestader 586, 666, 788. Trætte om Stolestader 800 f. Stolestader til Sædegaardsejer 464; til Børn 511. Kvindestole 144. Stolestader til Præsters, Professorers og Kapellanners Kvinder 496. Betaling for nye Stolestader 14. Klokker. Salg og Køb af Klokker 530. Klokke maa ombyttes med en større 580, 640. Penge, indvundet ved Salg af Klokke, anvendes til Istandsættelse af Kirke, 530. Itubrudte og ubrugelige Klokker omstøbes 369.

Kirkegaard. Indvielse af Kirkegaard 231. Kirkegaard udvides 122. Kirkegaardsmur, Istandsættelse af, 122.

- Kirkeregnskaber. Trætte om Kirkers Formue 387. Trætte om Kirkeregnskaber 345 f. Revision af Kirkeregnskaber 844.
- Kirkeværger 5, 19, 31, 87, 125, 387, 614 f., 726. Værgemaal for Kirke 517. Kirkevæрге, som har ladet Kirken forfalde, afskediges, og Tienden overdrages til den ny Kirkevæрге, 662 f. Kirkevæрге nedsætter Prisen paa Gravsteder efter Krig 699. Sag om Kirkeværgeri 267 f. Kirkeværger skal modtage Kirkens Kvægtiende 500.
- Kirurgi se Universitet. Kirurg, Kongens, se Salomon Gutfeldt, Daniel Hogenwald.
- Klenodier (Guldkæder osv.) 20.
- Klitfrø 377.
- Klokker se Kirke.
- Klokkere 976. Klokker faar Genant 777. Klokkere skal indsamle Klude til Papirmølle 209.
- Klostre 370, 390. Kloster brøstfældigt 155. Optagelse af Inventarier paa Klostre 369. Klostre, som har ydet Forskud til Hæren, faar dette betalt, 549, 553, 555. Klosterholdere 369, 371. Klosterholdere oppebærer Kongens Indkomst 370. Regulering af de af Klosterholdere oppebaarne Afgifter 945. Klosterkirke 447.
- Klude (Plynder og Lumper), Indsamling deraf til Papirmølle 209 f.
- Klæde. Indkøb af Klæde til Kronen 430. Vægge beklædes med Klæde 100. Engelsk Dossinklæde 430.
- Klædekammer, Kongens, 430. Udlevering fra Klædekamret af Tøj til Kongens Børn maa kun ske mod Bevis 311. Tyverier fra Klædekamret 287. Klædekammerskriver se Knud Kristensen.
- Knive 731 f.
- Kobber 511. Kobberpande 773. Kobberplader 280, 336. Kobbermøller (Hammermøller) 293, 755. Se Tag. Kobberstik, Privilegium paa, 117 f. Se Landkort. Kobberstikker 280, 860. Se Johan von der Velde.
- Kommissarius se Hæren.
- Kongstød 373.
- Konsuler. Konsul gør Udlæg for danske Undersaatter 887. Tysk Generalkonsul i Spanien se Augustinus Bredenis.
- Kontrafejer (Maler) 569, 683, 909. Kontrafejer (Malerier) 318. Kopiering af Kontrafejer til Kongen 570.
- Konvoj. Konvojering af Skibe 73, 98, 229, 303, 334 f., 338 f., 469, 684 f., 727 f., 819; af fremmede Krigsfolk 509. Rheder skal skaffe Styrmand til det konvojerende Orlogsskib 75.
- Konvolutter 354 f.
- Kopsætter 158, 318.
- Korn 449. Udskibning af Korn 25. Salg af Kronens Korn 432. Kongen forstrækker Bønderne med Sædekorn se Bønder. Prisen paa Sædebyg 77. Betaling med Korn for Leverancer til Kronen 203. Kornhus, Kongens, 399. Kornloft 449.
- Kost og Tæring 488.
- Krig 633. Krigsrygter 651. Krigsforberedelser i Udlandet 648 f.; Ud-gørelse af Gerd m. m. 593; Ud-spejden af Krigsforberedelser i andet Land 593. Se Begravelser.
- Kristfare Jorder, de Fattiges Gods, 370.
- Kroer 23, 105. Livsbrev herpaa, 349.
- Krongods bevilges paa Livstid 399 f., 734 f., 756. Forpagtningsbrev paa Krongods 97 f. Bortforpagtning af Krongods 629. Nedsættelse af Forpagtningsafgiften 110. Avlen paa

Krongods bortforpagtes 510. Kron-
gods bortfæstes 9, 13; sælges 788.
Kronologi, Professorat i, 835.
Krudt se Ammunition. Krudtmølle
293, 468 f.; Bevilling paa Anlæg af,
129; Overdragelse af, 543. Indkøb
af Salpeter til Krudtmølle 398,
543. Krudtmager, Bestalling, 468 f.
Kræmmere 178. Kræmmer faar ud-
leveret Kramgods, hvori der var
gjort Udlæg, 928. Kræmmere gør
Indgreb i Apotekerprivilegier 14.
Fremmede Kræmmere omgaar
Markedsorden 61. Isenkræmmere
279.

Krøbling 201.
Kuffert 840.
Kul 702, 917. Leverance af Kul til
Fyr 485, 908. Kulbrændere 702.
Kumpaner 149; jvfr. Skælmæ, Løs-
gængere.
Kvaksalvere 158.
Kvæg. Fædrift 179, 255, 590. Strid
om Fædrift 627 f. Kvæg drives ind
paa anden Mands Eng 452; bort-
død for Bønder 197, 214, 416, 437,
746. Okser 547, 579; se ogsaa
Øksne. Køer 636, 793, 916. Kalve
903. Fedekalve 903. Kvægsyge.
Smitsom Kvægsyge 99, 447, 671.
Forholdsregler mod smitsom
Kvægsyge 298, 301, 309, 313,
656 f. Forbud mod Ind- og Udfør-
sel af Kvæg fra Lande med smit-
som Kvægsyge 260, 309 f.; Over-
trædelse heraf 590. Kvæg, angre-
bet af smitsom Kvægsyge, slagtes
og udføres, 590, 671, 724 f. Kvæg,
død af smitsom Kvægsyge, skal
nedkastes i de dybeste Moradser,
309. Kvægpest 656 f. Lungesot 657.
Styrtesygen 656 f.

Kæltringer 143.
Kætteri 341.
Køb, Fragaelse af, 923. Købmænd

373, 719, 795. Købmandsskab, Ind-
pas i, 252; Forbud mod, 338.

Købstæder. Købstadsprivilegier 845,
848. Kopier af Bys Privilegier og
Friheder skal indsendes til Kan-
celliet 846. Overtrædelse af Køb-
stadsprivilegier 636, 705. Stadsret
91. Stadsbogen 569. Købstads Be-
byggelse 844, 849, 858. Borgerskab
tildeles Udlænding 182. Fritagelse
for Byens Bestillinger 178, 318 f.
Købstad maa faa to faste Borge-
mestre 252. Borgemester skal gen-
indsættes 11. Fritagelse for konge-
lig Skat og Bys Tynge 186, 447,
507, 893, 899, 915. Kongens Haand-
værkere og andre Tjenere fritag-
ges for borgerlig Tynge 906. Fritagelse
for alle personlige Byrder
92 f. Købstads Laan (Forstrækning)
til Kongen betales 681. Købstad
faar Tilladelse til at optage Laan
51. Købstæders Betaling for Ægter
59. Købstædernes Bidrag til Post-
budeløn 488. Købstæder, som har
ydet Forskud til Hæren, faar dette
betalt, 549 f., 553. Købstæder klager
over Besværing ved Krigsfolks
Gennemmarsch 706 f. Borgers til-
godehavende for Indkvartering
708. Se Indkvartering. Købstæder
skal stille Bartskeerere til Flaa-
den 264; skal stille Trompetere,
Piber og Skalmøjblæsere til Flaa-
den 264; skal sende Børn til Tugt-
huset 331, 704. Borger hjælpes til
Restancer hos Landalmue 858.
Usikre Tilgodehavender hensættes
paa Raadstuen 868 f. Borgere er i
Restance til Byfoged 398. Borgere
slutter Kontrakt med Lensmænd
14. Borgere skal levere Kød 517;
skal støtte deres Kirke 393. Trætte
mellem Købstæder 760; mellem By-
øvrighed og Lensmand 255; mel-

lem Borgemester og Borgere 163 f., 305, 736, 889; mellem Raadmand og Borger 240; mellem Borgere 308, 410, 652, 708 f., 782 f., 837; mellem Borgere og Bønder 697; mellem Borgere og Byfoged 44, 164; mellem Borgere og Præst 336; mellem Borgere og Tolder 280. Klage over Forurettelse ved Byens Øvrighed 858. Borgemestre og Raad nægter at afsige Dom 719; undlader at rejse Tiltale for Overtrædelse af Forordningerne 117; skal udpege Værge for Officers Børn, uanset at han ikke hører under den borgerlige Jurisdiktion, 829 f.; maa ikke befatte sig med Skifte, da Arvingerne er myndige, 278; skal dømme i Sag om Køb af en Arv 285 f.; skal dømme i en Sag om Saltskibe 288; skal tiltales for Efterladenhed 124; beskyldes for utilbørlig Handlemaade i Kongens Sager, Arveskifter m. m. 114; skal lade indsamle Klude til Papirmølle 209 f.; tiltales for ikke at have paataalt ulovlig Handel 758; opkræver særlig Afgift af Humle 953. Borgemester fritages paa Livstid for Skat og anden Bys og borgerlig Tyng 893; er Forlover for Proviantskriver 26 f. Raadmænd 206. Raadmænd, Entledigelse af, 186. Raadmand fritages paa Livstid for Skat og Bys Tyng 447. Raadmænd er Forlovere (Kavtionister) for Proviantskriver 26 f. Raadmand, der har forset sig groveligt med Tolden, kan ikke beklæde sit Raadmandsæde, 638. Raadmand maa fortinge for en Forseelse 750. Byfoged maa tillige oppbære Told og Sise 927. Kæmner 318. Tranhuse skal lægges udenfor Byen 788. Købstads

Enge ødelægges ved Skæring af Græstørv 383. Købstad hjemsogt af Ildebrand 170; skal hjælpes af andre Købstæder 162. Jvfr. Brandlidte Borgere. Købstæders Befæstning 634; Bevæbning 633. Indsendelse af Fortegnelse over Gevær 633. Mønstring 633. Se Stænder, Told, Indkvartering.

Købstadgods. Salg og Afstaaelse af Kronens Købstadgods 66 f., 100, 203. Skøde paa Købstadgaarde 485. Udlæg af Jordegods for Købstadsgaard 251. Livsbrev paa Købstadjorder 171. Gaard lægges under Købstadsgodset 377. Salg af Plads 789. Trætte om Udmærksjord 889. Byens Hede overlades den gemene Mand til Opdyrkning 637 f. Omlægning af Købstads Pløjejord og Kohave 358. Trætte om Købstadjorder 36; om Græsgang 889. Afstaaelse af Købstadjord til Adelsmand 544. Købstadjord fæstes til Enkes Børn efter hendes Død 52 f. Købstadhuse. Stenhuse 16.

Kød. Nødekød 777.

Køkken 293, 731. Kongens Køkken 901 f. Kokke 922, 974. Kokke fra Købstæder skal gøre Tjeneste i Kongens Køkken ved Prinsens Bryllup 901 f. Kongens Mundkok se Adolf Bender; Køkkenskriver se Niels Sørensen.

Laase (Laasetøj) 229, 951.

Laboratorium chymicum, Kongens, 852.

Lade. Flytning af Lade 377 f. Istandsettelse af Lade 449, 672. Tækning af Lade 14. Ladeporte 449.

Ladefoged 924; fritages for sit Fødested 102.

Ladegaarde 146 f., 206, 326, 384, 590, 766, 872. Besigtigelse af Ladegaard

81. Vedligeholdelse af Ladegaard 276, 313, 450. Ladegaard brændt 268; flyttes 36. Tømmer af nedbrudt Ladegaard transporteres til Fæstning 871. Bortforpagtning af Ladegaard 23, 199, 505, 593. Indkøb af Sædekorn til Ladegaard 32, 77. Ægt og Arbejde til Ladegaard 109, 173. Skriftemaalpenge af Ladegaarde 552. Tiende af Ladegaard 54. Beretning om, hvad der kan saas til Ladegaard 715. Ladegaardsmarks Indhegning med Gærder 383. Bortforpagtning af Ladegaardsmark 702 f. Gadehus, udskilt fra Ladegaardsmarken, lægges tilbage under denne, 778 f.
- Lagmænd, Lagmænd og Ridemænds Tov 300.
- Landdrost 180.
- Landekøb 394.
- Landeveje se Veje.
- Landflygtighed. Tyske Landflygtige 687.
- Landgangsforsøg af Krigsfolk se Flaaden.
- Landgilde 489. Beregning af Landgilden 781. Mageskifte af Landgilde 7. Maaling af Landgildekorn med Renteriets Maaltønde 327. Landgilde skal vejes paa rigtig Vægt 370. Landgildekorn skal leveres paa Provanthuset 505. Forskel paa Landgilde og Ejendom 362 f. Klage over Ansættelse til Landgilde 109, 395. Revision af Ansættelsen til Landgilde 29, 75, 255, 387, 395, 510. Henstand med Landgilde 65, 85. Inddrivelse af Landgilde ved Nam uden videre Delsmaal 63 f. Nedsættelse af Landgilde 18 f., 79, 87 ff., 100, 166, 176, 269, 292, 299, 319, 376 f., 434 f., 522, 548, 554 f., 629 f., 636, 726 f., 739, 793, 825. Midlertidig
- Eftergivelse af Landgilde 1, 5 f., 18 f., 35, 63, 84 f., 79, 88, 94, 99, 119, 158 ff., 235, 266, 276, 327, 342, 353, 360, 376, 437, 451 f., 530, 581, 716, 754, 825. Eftergivelse af Landgilderestance 392, 415 f. Fritagelse for Landgilde 19, 53 f., 294, 518. Undervægt paa Landgilde som Følge af, at gullandsk Vægt ikke stemmer overens med københavnsk eller sjællandsk Vægt, 942. Landgilde skal modtages efter lybsk Vægt 942. Bonde, som afstaar en Gaard mod at overtage en anden, faar en tilsvarende Afkortning i Landgilden, 823. Transport af Landgilde 795. Landgilde afløses af en Pengeafgift 116. Der maa ydes Penge i St. for Korn; Pengene anvendes til Indkøb af Salt o. a. m. 933. Der maa ydes Penge i Stedet for Malt 407; i Stedet for Mel 407; Korn i Stedet for Smør 85, 115; Smør i Stedet for Korn 86. Indbudspenge i St. f. Hoveri og Arbejde afkortes i Landgilden 739. Tærsekorn 22. Penge-landgilde 79, 372. Byglandgilde 299, 435. Smørlandgilde 84 f., 212, 292, 319, 370, 377. Torskelandgilde 54. Tørfisklandgilde 370. Jvfr. Brandlidte Bønder.
- Landkiste se Skat.
- Landkort (Landtavler), Stikning af, 280, 336, 754, 860.
- Landkøb 636, 691. Udlændinge faar Straffen for Landkøb eftergivet 840.
- Landsdommer. Beskikkelse af, 496; Afskedigelse af, 791. Landsdommers Underhold 496. Afskediget Landsdommer beholder sine gejstlige Len paa Livstid 791. Landsdommer forløves for en Tid 190, 343. Adelsmand skal sidde i

- Landsdommers Sted under dennes Fraværelse 190, 343; tilforordres at sidde i Landsdommers Sted, da denne selv er interesseret i Sagen, 190, 510, 746. Landsdommer maa ikke stævnes til Herredagen om Vinteren 517; skal genoptage en tidligere paadømt Herredstingsdom 243 f. Landsdommers Dom indstævnes for Herredagen 288. Se Proklama. Landsdommers Residens, Tjenesten dertil, 365 f. Landsdommers Residens afstaas til Regens for Skolepersoner 757. Trætte med Landsdommer 399. Se Knud Gabrielsen Akeleje, Erik Bilde, Holger Bilde, Lave Bilde, Klavs Brockenhuus, Erik Juel, Mads Koefoed, Niels Krag, Gunde Rosenkrantz, Jørgen Seefeld, Vircents Stensen.
- Landsforvisning 742, 778.
- Landskyld. Afslag paa Landskyld 34.
- Landsting 121, 829. Indstævning for Landsting 240. Landstingsdom henvises til Kommissarier 716 f. Afgift af Landstingsdomme til Istandsættelse af Adelshus 659. Landstingshører 779. Landstings skriver 783. Beskikkelse af, 371. Landstings skriver faar tillagt Betaling for at give Domme m. m. beskrevet 796.
- Lagmænd. Bestalling som Lagmand 944. Lagmænd skal vidimere Af skrifter af Kongens Ejendomsbreve 371.
- Lavsvæsen. Oprettelse af Lav 770 ff. Lavsskraa 47, 109, 758. Lavsartikler 770 ff. Sag om Overholdelse af Lavsartiklerne 109. Bøder til Lav 758. Guldsmedelav 186. Skrædderlav. Oldermænd 210. Vognmandslav 770 ff.
- Leding 373, 555. Ledingspenge 636.
- Lejdebrev se Beskærmelsesbrev.
- Lejjermaal se Utugt.
- Len. Deling af Len 385. Overtagelse af Len 22, 198 f. Overlevering af Len 53, 107, 145, 198 f., 747 f., 939, 946 f. Likvidation af Len 445, 494. Forpagtning af Len 697 f., 970. Registrering af Breve vedrørende Len 942. Kongen forbeholder sig Told, Sise og Vrag i Len 97. Lens Omraade forandres: p. Sjælland 35, 64, 147, 513, 792, 930; i Skaane, Halland og Blekinge 127, 784, 830; i Fyen og Langeland 4, 17, 478 f., 513 f., 616 f., 676, 697, 769 f., 785; i Lolland og Falster 6 f., 389, 515, 734; i Jylland 154, 187, 299, 337, 430, 643, 714, 802 f., 832, 906, 912; i Norge 581, 936. Gods, som har været pantsat til Adelen, skal modtages under Lenene, 904. Kostpenge eller Bispisning af Folkene paa Lensslot 958. Forringelse af Lens Skatteindkomst som Følge af Møntens Nedsættelse 943. Salg af Lenets Varer og Indkøb til Slottet 942. Lenenes Indkomst sendt til Kongens Lejr 721. Leverance af Korn til Provianthuset 816. Lenskornet leveres til Provianthuset 178. Indvisning i Lenskornet 938. Lenskornet sælges til Betaling af Kronens Gæld 203, 212 f.; leveres (sælges) til Købmænd o. a. 860. Køb af Havre til Lenets Heste 703. Bygnings- og Hjultømmer o. a. m. leveres fra et andet Len 159, 519.
- Lensafigter. Overvejelser om Omordning af Lensafigterne 3. Afkortning for øde Gaarde m. m. i Lensafigten 558 f.; bortfalder 104, 106. Udgiften til Bygningsarbejder paa Slotte etc. fradrages i Lensafigten 442, 943.

Lensmand. Lensmand faar Livsbrev paa Len 172. Forlening med Len efter Lensmands Død 952. Lensmand maa ikke forlade sit Len 652. Tilladelse for Lensmand til at være borte fra Lenet 10, 80, 85, 92, 157, 190, 325, 354, 444, 562, 565, 594, 878, 902. Adelsmand skal ligge i Slotsloven i Lensmandens Fraværelse 879. Lensmands Skyld paa Lens Regnskab 634. Lensmand skal klarere sit Lensregnskab eller faar Lenet opsagt 7 f.; faar Godtgørelse for Istandsættelse af Lensslot 245; fritages for Tiltale for Skade paa Lensgaard 155; faar Tilladelse til at bruge Træredskab ved Slottet 922; skal snarest klarere Hospitalsregnskaber 270. Opsætsighed mod Lensmand 306. Lensmand beskyldes for at nægte at skrive paa en Supplikats 973 f.; beskyldes for at have tilladt Landkøb mod Købstads Privilegier 636, 691 f. Lensmand skal udtage Stævning og føre en Sag for en Kvinde 768. Lensmænd skal overveje Midler og Veje til Rigets Forsvar 378; skal lade deres Rostjeneste møde 211 f.; skal sende Løsgængere til Fæstning 409; skal skaffe Skuder til Transport af Løsgængere 83; skal levere Lam, Gryn o. a. m. til Hoffet 919 f.; skal forsyne kgl. Skibe med Proviant og Brændsel 57 f.; skal hverve Skibsfolk 286 f. Lensmænds Salg af Ved fra Kroens Skove 575. Lensmand skal lade afskrive Kongens Ejendomsbreve i Bogform 370 f.; skal oppebære Skat efter Forgængerens Skattebrev 282; skal udbetale Officers Løn 219; skal betale Indkøb af Toldkisten 202, 489, 678; skal

videresende Kongebreve 207, 532; skal udskrive Bøndersoldater 445 f.; skal rense Lenet for Fredløse 494; skal forfølge Skælmeh og Kumpaner 149; skal føre en Sag for en Bonde 31; skal betale Fragt 410 f.; skal søge at fange Forbrydere 341 f., 350; skal købe Kastanier til Kongen 959; skal salte Sild til Hoffet 678; skal fremskaffe Smaaredsel til Bryllup ved Hoffet 903; skal levere Lenets Korn m. m. til Hoffet 506; skal til Provianthuset levere Kød 489; Svin 861; Brød, Gryn og Malt 565; skal levere Lenets Korn til Handelsmænd o. a. 533, 535 ff., 678, 902 f., 943 f.; skal levere Sæderug til andet Len 467; skal indkøbe Flæsk 678; skal levere Fisk 404; skal sende Drengene til Børnehuset 140 f.; skal sende Bøgeaske til Børnehuset 411, 534; skal lade foretage Skovhugst 59; skal købe Fyrretømmer til Bønder 160; skal lade Præst, Bønder o. a. faa Brændsel af Lenets Skove, Begrænsning heraf, 36 f.; skal levere Smør til Handelskompagni 433; skal lade indsamle Pors 537; skal yde Hø til dem, der har Brev derpaa, 37; skal forsyne nødstedte Bønder med Sædekorn se Bønder. Trætte mellem Lensmand og Foged 107 f.; og Slotsskriver 554; og Bonde 556; og Borgere 255; og Hospital 318, 918.

Lensregnskaber. Lensmænds Regnskaber 7 f. Kirkers Regnskaber og Bøder for Lovovertrædelser opføres særskilt 103 f., 106 f. Fejltagelse ved Aflægning af Lensregnskab 634 f. Lensmænds Regnskaber, Revision af, 108, 399; Mangler i, 51, 72, 413, 558 f., 782; Un-

- dersøgelse vedrørende Lensmands eller Slotsskrivers Ansvar for Mangler i Lensregnskaber 657 f.; Antegnelser 407, 767, 942 f. Lensmand fritages for Renter af, hvad han skylder Kongen paa Lensregnskabet 934; klager over uberegtiget Afkortelse i Ekkepengene mod hans Forleningsbrev 892. Tilbagebetaling af et eftergivet, men alligevel indbetalt Beløb paa Lensregnskab 806. Trætte mellem Lensmand og hans Skriver om Lensregnskaber 79, 140, 660, 681 f. Arvingerne hæfter for de af afdød Skriver ikke klargjorte Lensregnskaber 572. Trætte om Lens Regnskab efter afdød Lensmand 384. Eftergivelse af Restancer i Lensregnskaber 916 f. Kvittanser: i Sjælland og Møen 133, 917, 953 f.; i Skaane, Halland og Blekinge 93, 432, 884; i Lolland og Falster 597; i Jylland 93, 171, 323, 911; i Slesvig 932 f.; i Norge 815; paa Øsel 835. Kvittans udstedes mod Udstedelse af Gældsbrief for det skyldige Beløb 323. Lensmands Arvinger skal straks fordre Kvittansiarum 825. Nægtelse af Kvittans 91. Se Jordebøger.
- Letfærdighed se Utugt.
- Liberi. Liberikjortler 549. Se ogsaa Uniform.
- Lig. Ligfund 171. Fyrsteligt Lig afhentes i Udlandet 101 f., 284. Lig maa henstaa længere over Jorden end Forordningen tillader 874, 921. Bevilling til Indførsel af Lig 544. Strid om Tilladelse til at anbringe Ligsten i Kirke 789.
- Linned. Linnedklæder 95.
- Livsstraf 433, 467; for Brandstiftelse 621; for lastefuldt Levned 778; for Toldforseelse 886; for falsk Vidnesbyrd 235. Livsstraf forandret til Jern paa Bremerholm 886; til Hensættelse i Tugthus 778. Galge og Gren 886.
- Lovgivning, islandsk, 300. Forordning om Lovbud 368.
- Lumper se Klude.
- Lykker (Lukker, Kable) 278.
- Lyng. Lyngslæt 110, 590.
- Lys. Lysegarn 636.
- Læger 42, 695. Hofmedikus se Henningsius Arnisæus. Resterende Gage til afdød Hofmedikus 331. Kongens Livlæge se Helwig Dieterich. Kongens Livsmedikus se Henningsius Arnisæus, Jakob Fabricius. Livmedikus hos Prins Christian (V) se Henrik Køster. Provincialmedikus se Kristen Bording, Lucas Paludanus, Kristen Schytte. Læge tilkaldt til Kongens Døtre 72. Læger skal visitere Apotek 134; skal afgive Erklæring om Apotekertakst og Apotekereden 44 f.; Klager over den af Læge anordnede Medicin 745 f. Læge misbruger Privilegium paa Vinudskænkning 202 f. Se Kirurg, Præst, Tugthuset, Universitetet. Saarlæge 178.
- Lærred. Lærredsklude 297.
- Løgner 193.
- Lønninger for: kgl. Agent 543; Underarkelimester 735; Auditor 967; Barber (Bartskær) 729; Bassist 173, 694, 796; til Bøndersoldater 786; Degn 822; Feltskær 103; Fyrbøder 432; Fægtemester 156; Generalkrigskommissarier 841, 966 f.; Herredstingskriver 176; Hofmarskal 97; Hofprædikant 487; Instrumentister 542; Kongens Kammer skriver 968; Klokker 822; Kontrafejrer 909; Kornet 409; Krudtmager 468; Kvartermester 103, 409, 967; Laboratorietjener 852; Landstings-

skriver 371; Lektor 501—05; Hofmedikus 19; Kongens Livmedikus 671 f.; Kongens Musikant 432; Ouderfanger 740; Officerer 103 f., 164, 169, 219, 409, 762, 965 ff.; Underofficerer 103, 409, 965 f.; Livskytter 103, 965 ff.; Korporal 409, 965 f.; Gefrejtere og Knægte 103, 965 f.; Overskipper paa Bremerholm 853; Postbude 933 f.; Professorer 767, 835, 848, 953; Profos 103, 967; Proviantmester 103; Præster 579, 822; Feltpræst 103, 967; Regimentsmønsterskriver 103, 965 f.; Rendemester 855; Rotgieterere 774 f.; Skarpretter 967; Skibsbygmester 154; Skibsbyggere 174; Skovridere 93, 236, 594, 720, 792, 955; Statholder 97; Stokknægt 967; Strandfoged 19 f., 413; Superintendent 552; Svinesnider 766; Søofficerer 89 f., 217, 505, 562, 619, 679, 682, 684 f., 687, 700, 736, 740, 744, 796, 811, 862, 912, 958; Tagtækker (Kobbertækker) 848; Tilsynsmand ved Børnehuset 804; Tilsynsmand ved Kongevej 741, 934 f.; Trommeslager 103; Trompeter 409; Urtegaardsmand 584; Visiterer 700.

Løragtighed se Utugt.

Løsen se Højhedsret.

Løsen (Løsningspenge) se Odel.

Løsgængere 464; skal sendes til København 517; til Fæstning til Arbejde paa denne 82 f., 409, 419. Løsgængere og Trættesøgere, der tilskynder Almuen til Trætte, skal fængsles, dømmes og sendes til Bremerholm, 935.

Maal. Rode (10 Fod) 33. Skaft (5 Fod) 33. Maaltønde 327. Aabomaal 503.

Mageskifter. Genbrev paa Mageskif-

te 27. Kongen begærer Gods til Mageskifte 16. Mageskifte af pantsat Krongods 162 f.; af Gods i Kongens Vildtbane 237 f. Mageskifte mellem Kongens Søn og Kronen 27; og Hospital 343 f. Mageskifte mellem Adelsmand (Adelsdame) og Kronen 54, 127, 324, 387 ff., 584. Adelsmand bliver Kronen noget skyldig paa Mageskifte 657. Mageskifte mellem Kronen og Borger 874; og Bønder 617, 881 f.; og Hospital 642; og Kirke 147 f., 615; og Landsdommeri 515; og Præst 615; mellem Kronen (Prins Christian V) og Akademi 444; mellem Adelige 360; mellem Adelsmand (Adelsfrue) og Akademi 78; og Hospital 124, 140, 188, 204, 269 f., 506 f., 599, 679, 741, 784, 798 f., 802; og Kapitel 169, 263, 272, 293, 296 f., 354, 359, 364, 480, 599; og Kirke 113, 388, 516, 598; og Provsti 625; og Præst 22, 113, 388, 481, 516, 598 f., 645, 791; og Bønder 38, 481, 830, 865; mellem Hospital og Bonde 881; og Borger 45. Lensmand skal afslutte Mageskifte 831. Lensmand skal afgive Erklæring om, hvorvidt Gods kan mageskiftes bort fra Kronen, 16, 23 f., 54, 110, 149 f., 163, 168, 201, 216, 231, 245, 269, 276, 296, 326, 350 f., 360 f., 363, 366 f., 389, 438, 482—85, 515 f., 596, 615 f., 618, 621, 640 f., 644—48, 650 f., 662, 715, 727, 759, 762, 769, 780, 801 ff., 810 f., 821, 839, 865, 918 f.; fra Hospital, Kapitel, Kirke, Præstegaard osv., 124, 234, 243, 292, 363 f., 366, 506 f., 583. Domkapitel skal afgive Erklæring om, hvorvidt noget af dets Gods kan mageskiftes bort, 23 f., 272, 310 f., 366, 388, 615, 645 ff., 970. Stiftsovrighed skal af-

- give Erklæring om, hvorvidt Gods kan mageskiftes bort fra Hospital, Fattige osv. 23, 214, 748. Hospitalsforstander skal afgive Erklæring om, hvorvidt Gods kan mageskiftes bort fra Hospital, 544, 562. Mageskifte af Gods i Vildtbanen 387 f., 648; af Enge 308; af Landgilde 809. Undersøgelse om Mageskifte 20, 362 f., 650. Trætte om Mageskifte 324. I Anledning af Fejl i Besigtelsen skal der tages nyt Skøde 243. Udlevering af Mageskiftet 126. Se Besigtelser.
- Maler, Malerier, se Kontrafejer.
- Malt 12, 25, 299, 579, 584, 625, 636, 721, 735, 774, 777, 793. Gæsterimalt 817. Trætte om forlist Malt 652.
- Mandemaal, Forfølgelse til, 320.
- Mandhelg 320.
- Mandslæt 149; jvfr. Mord.
- Mangletræ 252.
- Markeder 158. Tilladelse til at holde Markeder 769. Flytning af Markeder 170, 488. Tidspunkt for Markeders Afholdelse 775. Frimarke-der 637. Uskikkelighed paa Markeder 60 f. Markedsboder 61.
- Markeskel se Skel.
- Marketendere 899.
- Markjord, sandagtig, 377.
- Marsk, Rigens, se Jørgen Urne.
- Marskenge, Fredning af Marskenge mod Fædrift 627 f.
- Matematik: Cirkelns Deling 174.
- Medikamenter (Medicin) 334, 754 f. Se Læger.
- Medikus se Læger.
- Messing 318. Messingmølle 188, 208 f.
- Mestermann se Bøddel.
- Mindremand se Rettergang.
- Misvækst 1, 5 f., 18, 41, 63, 65, 84 f., 89, 110, 118 f., 158, 197, 289, 376, 530, 581; paa Sjælland 629 f.; i Jylland 933; paa Gulland 214; i Norge 76.
- Mjød 731.
- Mord 30, 38 f., 320, 341, 500 f., 535, 866 f.; jvfr. Mandslæt. Mord paa Ægtemand (Mordbrand?) 622. Eftersøgning af Morder 719 f. Anholdelse i Mordsag 734. Mordbrænder 433.
- Morgengavebrev bortkommet 195.
- Moser 567 f. Mose bevilges til Tørvgravning til Teglgård 941. Rydning af Mose 261.
- Multebær 619.
- Murankre 325.
- Munition se Skyts, Vaaben.
- Munke 773.
- Musik. Se Instrumentister. Musikinstrumenter. Kornet 95.
- Møller. Forordning om Skvatmøller, Heste- og Vejrmøller, 846. Møller: i København 8; paa Sjælland og Møen 94, 467, 749 f., 800; i Skaane, Halland og Blekinge 12, 16, 174 f., 568 f., 719, 815 f., 874; paa Fyen og Langeland 105, 172, 389, 497, 769, 919; i Jylland 115, 143 f., 172, 187, 238, 269, 293 f., 304, 319 f., 394, 397 f., 402 f., 407 f., 528 ff., 628 f., 660, 949. Mølle overgaar i Fæste til Møllers Sønner 12, 749. Mageskifte af Mølle i Kongens Vildtbane 238. Undersøgelse om ulovlige Møller 489. Nedlæggelse af Mølle 628 f. Forbud mod Oprensning af Mølle 172. Optagelse af Syn paa Mølle 174 f. Istandsættelse af Møller 104, 106, 143 f., 304, 319 f., 397 f., 402 f.; mod Afslag i Landgilden 105, 187, 408, 529 f., 949. Møller skal vedligeholdes af Kronen mod at Mølleren yder Landgilden 394; af Mølleren mod Afslag i Landgilden 34, 187. Møller faar Bygningstømmer 319 f.

- Mølle ødelagt af Vand 319, 408; af Is og Vand 115. Private Møller er til Fortrængsel for Kronens og Adelens Møller 489. Hestemølle, der er til Skade for Møllerne, skal nedtages, 497. Barkmølle 12. Hestemøller 489, 497. Skvatmøller 208, 489, 568. Stampemølle 293. Vandmøller 32 f., 489, 800. Vejr-møller 8, 172, 489. Se Krudtmølle, Messingmølle, Papirmølle. Strid om Afledning af Møllevand 568 f. Frastikning af Vand fra sin rette Rende 293. Strid om Mølledam 152. Mølledam udskæres 94. Mølledam ødelagt 106. Istandsættelse af Mølledæmning 304, 319 f. Kværn 12, 304. Mølleaksel 293. Møllesten 172, 397. Møllesten, borttagne fra en Mølle, tilbageleveres, 750. Møllesten, rhinske, 750; skaanske 750. Møllerheste 33.
- Møllere 201, 467. Møllermester 33. Møller skal stille Forlovere 34. Møller faar Afslag i Landgilden 94; faar Gæsteriet af en Selvejergaard mod at vedligeholde en Bro 747; gør sig skyldig i Lejermaal 16. Møller, der har begaaet Mord, eftersøges, 719 f. Møllers Regnskaaber skal revideres 175.
- Mølleskyld. Taksering af Mølleskyld, som er sat for højt, 528. Møllelandgilde 319; Nedsættelse af, 628 f. Der maa ydes Penge i Stedet for Mølleskyld 407, 769.
- Mønstring 593, 770, 776, 842; Mønstring af Infanteri og Rytteri 428 f. Mønstring af Købstæders Bevæbning 633. Udeblivelse fra Mønstring 936. Bøndersoldater, der ikke møder til Mønstring, skal arbejde i Jern, 816. Erstatning for Soldater, der ikke vil møde til Mønstring, 776. Vagt ved Mønstring 899. Se Rostjeneste.
- Møntvæsen. Forordning om Fastsættelse af Værdien af Guldmønt 846. Forhøjelse af Kursen paa Guldgyliden 869; Undersøgelse om Skadeligheden heraf 956. Virkning af Møntens Nedsættelse 943. Mangel paa Smaamønt skal afhjælpes 863. Albertusdalere 298. Bjørnedalere 298. Gylden 48, 774. Hollandske Gylden 61, 856, 894. Rosenobler 298. Søsling 51. Øre 48 f. Falskmøntneri 539 f., 584.
- Naadensaar 392. Strid om Naadensaar 168 f., 219, 294, 422. Adelsfrues Naadensaar 459. Naadensaar af Kannikedømme 294; af Provsti 262, 422.
- Nam 702. Nam anvendes ved Inddrivning af Landgilden uden Tingsdom 63 f.
- Naver (Bor) 75.
- Notarius se Bardu Pedersen.
- Nødder 160.
- Nøgler til Bomme og Porte paa Kongeveje 229, 741.
- Oddere. Odderfanger 699, 740.
- Odel. Odelsgods 835. Trætte om Løsen for Odelsgods 96.
- Oldingegang 198, 568, 577 f., 808, 920 f.
- Ombudsholder 371.
- Omløbere opvarter med Leg til Bryllupper, Barsler og Gæstebud i Købstæder 289.
- Omslag, Kieler, 559. Omslagsregnskaaber 169.
- Oprejsningsbreve for Nederfældigé 135, 176, 193, 291, 320, 418, 437, 447, 755, 886, 891 f., 922. Oprejsningsbreve til Sags Forfølgelse, uagtet den ikke er paatalt i rette

- Tid, 83 f., 129, 171, 222, 227 f., 251 f., 336, 355 f., 401, 452, 456, 460, 464, 467, 501, 534 f., 746, 876, 889 f., 924, 964, 972. Oprensingsbrev til Sags Forfølgelse, da den ikke er procederet rettelig, 773 f. Oprensingsbrev for underkendt Vidneudsagn 758. Oprensingsbrev for Udlænding, der ikke har stævnet en Præst for hans rette Dommer, 537 f. Se Æresoprensning.
- Ordinans se Instruks.
- Organist. Organist skal oplære Kapelknabe 95. Organists Opvartning ved Bryllupper m. m. 289. Kongens Organist se Mikael Krakowitz.
- Orgel 95. Eneret paa at forfærdige nye og forny gamle Orgler 827. Se Kirke. Orgelbygger 827.
- Ostindisk Kompagni se Handelskompagnier.
- Overdrev 567 f., 787. Trætte om Overdrev 716 f.
- Oversvømmelse se Vandløb.
- Oversættelse. Bevilling som Oversætter af udenlandske Breve ved Øresundstolden 781.
- Pager 688.
- Papir 371. Mangel paa Papir 208, 950. Papir maa ikke forhandles til Udlændinge 304. Vandmærke 209. Papirmager 622. Papirmølle 293 f.; Oprettelse af, 187 f., 208 f. Bevilling paa Papirmølle 304. Bevilling af Tømmer til Papirmølle 209, 823. Kørsel af Kalk og Tagsten til Papirmølle 823. Indsamling af Klude dertil 209 f., 297.
- Pasvæsen. Pas 181 f., 196 f., 207, 213, 230, 546, 561, 576, 699, 716, 719, 754, 774, 859, 869, 926. Lejdepas 180, 213. Falske Pas 151. Pas til Ostindien 885. Pas paa Vogne og Heste 72, 716. Pas for Fangetransport 162; for Skibstømmere 118. Skipper sejler og efterlader sit Pas 538. Jvfr. Søbreve. Afskedspas, falsk, 692. Se Foged.
- Pasquill 490.
- Patriark, græsk, 329.
- Patronatsret 244. Patronatsret til Kirker 186, 879; til Degnekald 178. Patronatsret bortskiftes 23.
- Pengevæsen. Rigsraadet skal afgive Betænkning om Ordning af Rigens Indtægter og Udgifter 2 f. Da Rigens Indkomst er utilstrækkelig til Betalingen af Holmen og andre uomgængelige Udgifter, skal Rentemestrene revidere Rigens Indkomst, 561. Kronens Indtægt af Lenene 3, 561; af Tolden 561. Indbetalinger til Kongens eget Kammer 381, 512, 586, 804, 914. Udbetalinger af Kongens eget Kammer 709; Kvittanser herfor forandres 655. Kongen yder Forstrækning til Krigsfolkets Underholdning 668. Kongens Kammer skriver 513, 543. Se Henrik Møller. Indbetalinger til Rentekammeret 381, 510, 586; af Skat 428, 852. Udbetalinger af Renteriet 19 f., 36, 40, 59, 62, 132, 161, 245, 250, 284, 331 f., 334, 347, 362, 384 f., 424, 428, 461, 468, 487 f., 560, 575, 589, 599 f., 672, 681, 690 f., 694, 700, 735 f., 778, 796, 819, 837, 852 f., 859 ff., 872, 926, 933 ff., 938, 968. Udskrift af Rentekammerets Bøger i St. f. bortkommen Kvittering 856 f. Uerholdelige Restancer slettes i Rentekammerets Restancebog 868. Arrest paa Tilgodehavende i Rentekammeret 927. Omslagsregnskaber 703. Forsendelse af Penge til Omslag 569. Udbetalinger af Kommissarierne 164, 549 f., 553,

- 773; af Kommissariatolden 775, 914. Indbetalinger til Toldkiste 710. Udbetalinger af Toldkisten 202, 348 f., 358, 489, 564, 678, 730, 775; af Øresundstolden 422, 774 f., 786; af Tolden 655, 855. Forsendelse af Penge 565. Kronens Gæld i Indlandet, Renter af, 9, 347. Gods sat i Pant for Kronens Gæld 859; indløses, 904. Betaling af Kronens Gæld 36, 161, 284, 348, 681, 837, 859 f. Kronens Gæld kvitteres i Fæsteafgift for bortfæstet Kronegods 9. Afregning med Officerer 876 f. Kongens Tilgodehavende (Udlaan). Respit med Betaling af Kongens Tilgodehavende 311. Forstrækninger til Kronen 379. Optagelse af Laan, Opsigelse heraf, 859 f.; Tilbagebetaling heraf, 59, 819, 859 f. Kongens Gæld afkortes i Tilgodehavende 59. Gældsbreve for de af Kongen optagne Laan 9. Pantebreve for de af Kongen optagne Laan overdrages til en anden Adelsmand 136. Vekselsbreve 69, 332, 875. Pengeforsendelser 572, 710. Jvfr. Rentekammeret.
- Plankeværk 805, 868, 872.
- Pligtsfoged 33.
- Plove. Pløjning 110. Afpløjning se Skel.
- Plynder se Klude.
- Pors 537.
- Porte 325. Porte paa Kongevej 229, 951.
- Possementmageri. Eneret paa Possementmagerarbejde 95.
- Poste (Pumper) se Vandkunst.
- Postvæsen. Postmester 834. Kongens Postbude 488, 854. Postbudenes Løn 488, 619, 933 f. Postsvende 922. Hamburger Posten 290. Overvejelser om Postvognskørslen 3.
- Priser paa Jordegods 703.
- Prisesager. Ulovlig Befrielse med Magt af Priseskib 312, 321 f. Priseskibe og Prisegods bevilges som Betaling for Korn 723. Priseskib bortskænkes 776.
- Proklamaer 153, 486 f., 733, 804.
- Prokuratorer. Bonde gør sig til Prokurator 394.
- Provster. Provster skal hjælpe brandlidte Præster 277. Provst nægter at besege Præsts Kaldsbrev 328. Herredsprovst forordnes til at gaa i Rette mod Præst 360.
- Provstier 306. Forlening af Provstier 720. Indførsel i Provstis Indkomst 262. Provstis Naadensaar 262, 422.
- Prædikant. Hofprædikant se Hoffet. Prædiken se Gudstjeneste.
- Præster 257, 753. Præsters Kaldelse og Udnævnelse 21, 291, 579, 582, 627, 696, 799; Strid herom, 114, 328, 539, 585 f., 625. Kgl. Befordringsskrivelse til Præstekald 81, 132, 195 f., 278, 527, 627, 715, 756 f., 768, 797, 799, 808 f., 824. Præsters Ordination 132, 439. Præst maa ordineres, skønt han ikke har den forordnede Alder, 292. Indsættelse af Præst 439, 534. Præsters Afskedigelse 310, 795. Præst skal tillige være Kapellan i et andet Sogn 696; kan ikke faa Kald uden Attestats 263; maa faa et andet Kald 169 f., 491; maa faa Kald igen 232, 501; maa tage sig en Kapellan 545; skal p. Gr. af Alder og Svagelighed antage en Kapellan 977; maa p. Gr. af Svagelighed oplade sit Kald til en anden 621; afstaar sit Kald mod at faa Vederlag for Fæste og Tiende 392; opgiver Stillingen som Hospitalsforstander 299 f. Afskediget Præst maa kaldes til Skoletjene-

ste 347. Præst klager over at være ubilligt afsat 111. Ansættelse af tysk Præst ved tysk Menighed 687. Præst indstævnet for Landsdommeren i Stedet for for den gejstlige Ret 537 f. Utilbørlig Behandling af Skifte efter Præst 396. Præst fritages for Værgemaal 553. Præst foruretter fremmed Fyrstes Undersaatter 81. Præst faar Tilladelse til at rejse til udenlandske Badesteder 755; skal begive sig til Herredagen 705. Præster skal give Udskrifter af deres Tiendebøger 38. Præst maa kurerer for Sygdom 233. Præster skal indsamle Klude til Papirmølle 209; skal indsamle Penge til fordrevne lutherske Præster i Udlandet 327, 601 f. Præst stræbes efter Livet 169; behandles ilde af Adelsmand 492. Tiltale mod Præst 71, 167. Sag, i hvilken Præst har faaet Oprejsningsbrev, skal paadømmes af Stiftsøvrigheden, 571. Sag mod Præst udsættes 266; skal paadømmes af Stiftsøvrigheden 360; af Kommissarier 313 f. Præst fritages for Lov at gange til Tinge 885 f. Kongebrev om Præsters Levned 406. Præst, som ikke vil beholde sin Hustru, skal yde hende Klæder og Underholdning 267. Præst forholder sig i Fejdetiden ikke i Overensstemmelse med sit Kald 336; undlader at prædike 336. Løgnagtig Klage mod Præst 975. Præst beskyldt for Usædelighed 141; forser sig i adskillige Maader 71, 360, 949, 972; forser sig ved Uddeling af Sakramentet 181, 249, 336. Præst, som har forset sig ved Uddelingen af Sakramentet, maa faa sit Kald igen, 249. Præst, hvis Hustru er kommet for tidlig, formenes Kald,

495. Præst, som har forset sig med Lejermaal, maa faa Kald igen, 582. Præst gør sig skyldig i Drukkenskab 488; i ondt Levned 70; i Lejermaal 582. Præst, der har begaaet Lejermaal, maa faa Kald igen, 813, 832, 926. Præst dømt fra sit Kald 70; maa blive i dette, 358 f.; maa faa Kald igen, 905. Trætte mellem Præster 415; mellem Præst og Adelsfrue 244; og Borgere 336; og Præsteenke om hendes Genant 54; og Ridefoged 355 f.

Præsters Løn. Præsters Genant 108, 579. Præstekald deles paa Grund af Sognepræstens gode Indtægter 620. Præsts Skat af annekerede Sogne 941 f. Præst forskaanes for Skat 932; fritages for Præsteskat, der skal lægges paa fornuende Præster, 768 f.; fritages for Skat af sin Gaard 126. Præstekald faar tildelt et Kronebol 824. Præst faar tillagt Præbender 640; faar Erstatning for bortmageskiftet Landgilde 627; faar tillagt fri Olden og Brændsel 438 f.; faar Bevilling paa Ægt og Arbejde 392; faar Bevilling til at opsætte en Kværn 12; faar Tilladelse til at købe Lensjord 975 f. Præst, som har købt øde, jordegent Gods, forskaanes for Ægt, Arbejde og Soldaterhold deraf, 821. Præst, som ikke har nogen Præstegaard, fritages for borgerlig Tyngde, 392 f. Præst faar Livsbrev paa en Selvejergaard mod at afstaa en Halvgaard til Kronen 401. Præsters Underhold 355. Gavebreve til Præst 973. Præst, der har mistet sit Syn, faar Tiendekorn, 960 f. Præst klager over utilstrækkeligt Underhold 289, 661, 743, 939 f.; over Forringelse af

hans Kald 115, 378; ved, at Bønder lægges ind under Hovedgaard 253 f. Forbedring af Præsters Underhold 31, 244. Præst forlenes med Kannikedømme 191; faar for Kaldets Ringheds Skyld tillagt Præstegaard, Gaard, Bol o. a. m. 193, 359, 552; faar tillagt Tiende 17, 54, 253 f., 300, 310, 405, 408, 496, 501, 532 f., 623, 865; faar Tilladelse til at hugge og udføre Bloksten 99. Trætte om Præsters Tiende 146 f. Præst supplicerer om Børnepenge 54 f. Præster faar Nedsættelse af Landeskot 687; skal vedligeholde deres Gaarde og Kirker 369. Præst skal fraflytte sin Residens 11; faar tillagt en Bondegaard til Residens mod at afstaa Præstegaarden 843 f. Præster skal hjælpe brandlidte Præster 149, 177, 277, 447 f., 823 f.; skal yde Hjælp til Genopbygning af Præstegaard 974 f.; skal hjælpe Præstenker 70; skal hjælpe Kapellans Enke 27. Præst fragaar Giftermaalsløfte til Præsteenke 141; fragaar de med Præsteenke sluttede Kontrakter 141 f. Feltpræster 967. Tyske Præster 717. Hospitalspræst 393. Slotspræst 127, 579, 756; se Ebbe Jensen Brun, Jesper Hansen, Jørgen Pedersen, Jens Skiellerup. Præsteredsel 253. Alterhavre 514. Cathedratium 514. Præsteenkers Underhold 128, 131, 244, 303, 326, 625, 752 f. Hjælp til Præsteenker 39 f. Trætte om Præsteenkers Genant 54. Præsteenke faar tillagt Tiende 499. Præsteenkes Tilgodehavende betales af Vikarie 135. Bolig til Præsteenke 579 f.

Præstegaarde og Residenser. Præsteresidens 580. Istandsættelse af Præsteresidenser 313. Flytning af

Præstegaard 959 f. Præstegaard brændt 39 f., 135, 149, 177, 277, 422, 447 f., 823 f., 974; ødelagt af Sand og Vand 623. Præstegaardes Opbyggelse og Istandsættelse 5, 39, 277, 364, 422, 823 f., 974 f. Mageskifte af ødelagt Præstegaard mod en bedre Gaard 799. Vedligeholdelse af Præstegaarde 369. Afgifter af Præstegaarde 514. Klage over Skat af en Præstegaarden tillagt Gaard 44. Annekspræstegaarde 126, 514, 800. Annekspræstegaard overlades Præsten til Residens 623. Landgilde, Tiende, Ægt og Arbejde af Annekspræstegaard skal vedblive følge Sognepræsten 866. Annekspræstegaard skal følge Præsten med al Skyld, Landgilde og Herlighed 661. Annekerede Præstegaarde beholder deres Kirkejord 289. Præstegaardsjord, kommet bort fra Kaldet, lægges atter til dette, 129 f. Bolshusjord lægges til Præstegaard 624. Taksation af Præstegaardsmark 948. Præsters Have 141.

Præstekald, Forordning om, 368. Udskillelse af Præstekald 620. Præstekalds Annekering 244, 585 f., 635(?), 659 f.

Præstemode 27.

Pæl og Sten se Skel.

Rebningssager 15, 69, 206, 355, 510. Registrering af Bo 10, 12, 105, 249; efter Adelsmand, som er død i Udlandet, 258 f.; af Løsøre 78. Se Skifte, Værgemaal.

Regnskaber. Indkaldelse af Regnskaber 387. Befaling til at gøre Regnskab inden en vis Tidsfrist 90. Klarering af Regnskaber 281. Revision af Regnskaber 108, 164 f., 169, 191, 237, 292, 328, 330, 365,

386, 399, 435, 461, 583, 585, 703, 724, 805, 888 f. Antegnelser til Regnskaber 156, 689, 699, 829, 923. Urigtigt Regnskab 674. Genparter af Regnskaber 41. Vidisse af Købmandsbog i Gældssag 136. Eftergivelse af Renter paa Regnskab 755. Kvittansiarum for Godsregnskab 890. Restancer slettes 924. Jvfr. ogsaa de særlige Regnskaber. Rejsende, Kørsel af, 41. Udenlandsrejser 69. Rejseskrin 950, 952.

Religion. Den augsburgske Konfession 632, 687. Religionsundervisning 511.

Rentekammeret. Rentekammerets Ind- og Udbetalinger se Pengævæsen. Rentekammeret skal udstede ny Kvittansiarum efter Registerbogen 900 f. Rentemestrene skal revidere Regnskaber 108, 191; skal revidere Skattemandtal 227; skal anskaffe Tømmer, Spader, Skovle m. m. til Fæstningsanlæg 32 f.; skal sælge Kongens Staldøksne 239. Rentemestre se Sten Beck, Jørgen Vind. Rentemesterregnskaber, Revision deraf, 91, 362, 945. Renteskrivere skal revidere Regnskab 888 f. Renteskrivere se Absalon Hansen, Mads Mortensen, Niels Sørensen, Peder Hansen.

Residenter 488. Resident faar bevilget Okse- og Faarekød toldfrit 325. Resident: i Haag se Tancke; i Sverrig se Peder Vibe. Generalstaternes Resident 322, 427, 853 f. Se Karl von Krakow. Svensk Resident se Johannes Fegræus Strømfelt. Jvfr. Agent, Ambassadør, Gesandt.

Retsvidenskab. Udnævnelse af Professor i, 953.

Rettergang. Forordning om Rettens

Spilde 368; om lovfældtes Rettergang 488. Indstævning af Domme 846. Undladelse af at efterkomme en Dom 189 f. Domme skal gives beskrevet 599. Domme skal udleveres til Brug i en Retssag 305. Udskrifter til Brug i en Retssag 38. Betaling for Beskrivelse af Domme o. a. m. 796. Dommer kan ikke dømme i en Sag, i hvilken han er interesseret, 268. Kongen beordrer Undersøgelse i en Adelsmands Jurisdiktion for Mord 38 f. Mægling i Retstrætte 537 f. Vold begaaet i Retten 754, 891 f. Lejermaal paa Færøerne skal bedømmes efter Islandsdom 39. Der skal stilles Borgene for, at en Retssag skal føres til Ende, 190. Ret til at føre sin Sag fri og ledig til Tinge 269. Retssag henvises fra Værneting til Borgemestre og Raad i Købstad, i hvilken Parterne er bosiddende, 285 f. Borgmestre og Raad fritages for at dømme i en af en Herredsfoged i Slesvig paadømt Sag 491. Sag indstævnet for Nævninger 467. Nævningers Ed indstævnes for Landstinget 892. Fritagelse for Lov at gange til Tinge 885 f. Sag om en Præsts rette Domme 537 f. Biskop kan ikke dømme paa Landsdommers Dom 538. Udlænding skal nyde Lov og Ret uden Vidtløftighed 923. Udnævnelse af Værge for Officers Børn ved Borgemestre og Raad, uanset at han ikke hører under den borgerlige Jurisdiktion, 829 f. Stævning. Undersøgelse af Stævnings Lovlighed 571. Lensmand skal udtage Stævning og føre Sag for en Kvinde 768. Lovdagsbreve 228. Ransagning i Bondegaard 233. 20 Vintres Hævd 300. Rettergang om Søhan-

- delssager 755. Paadømmelse af Søhandelssager og Udnævnelse af Dommere dertil 755. Skibsret 335; Forseelser med Øresundstoldens Erlæggelse henvises hertil 761. Eftermaal 467. Eftermaalsmand 500. Falsk Klage 731 f. Stævning af Vidner 39. Tilvejebringelse af edeligt bekræftede Vidnesbyrd 38. Vidnesbyrd underkendt 135, 758. 922. Sag genoptages, da Vidner ikke kunde føres, fordi de var spredt paa adskillige Steder, 252. Falsk Vidnesbyrd 235, 731 f. Retsomkostningers Betaling 304. Krav om Kost og Tæring 819. Rettebøder 300. Prokuratorer 488, 665. Mindremand 49. Landsbog 46. Avindsbod 49. Retterbod 46. Skadesbod 48. Se Nævninge.
- Ridefogder 28, 247, 251, 294, 395. Ridefogeds Restance hos Bønderne inddrives 844. Ridefoged faar Bevilling paa Vinkælder 761. Ridefoged tager ubillige Fogedpenge 958. Ridefoged gør sig skyldig i ubekvemme Ord i Skriftestolen 355.
- Ridemænd 198, 431, 510. Ridemandstov 300, 324, 752, 912 f.
- Ridning, Uddannelse i, 332, 915.
- Rigets Forsvar se Stænder.
- Rigsraadet. Rigsraadet skal afgive Betænkning om Tilvejebringelse af Ligevægt mellem Rigens Indtægter og Udgifter 2 f.; skal afgive Betænkning om Skat til Krigsfolket 365. Rigsraad faar forhøjet Genant 329. Rigsraader skal give Møde hos Kongen 207, 212, 221, 548, 552, 566; skal møde til Herredag 281; skal undersøge Klosters Brøstfældighed 244; skal afgive Erklæring om Rigets Forsvar 378 ff. Se Stænder.
- Ris, Hugning af, 33.
- Rotgieter, Antagelse af, 557. Bestalling 774 f., 781.
- Rufoder se Hø, Strøelse.
- Rustning. Rostjeneste 384, 876. Kroens Rostjeneste 3, 350. Rostjeneste af visse Godser skal ved Mønstring stilles af Lenet 857. Adelens Rostjeneste 3, 577, 946. Skat beregnes efter Rostjenestetaksten 470, 477. Udskrivning af Soldater efter Rostjenestetaksten 470. Forhøjelse af Rostjenesten 379. Rostjeneste af Arvegods 492 f. Fritagelse for at holde Rostjeneste 155, 175, 842. Fortegnelse skal indsendes over Gods, der holder Rostjeneste, 957 f. Rulle over Adelens Rostjeneste skal meddeles Landkommissarierne 471. Fritagelse for at stille Heste 525. Rostjenestes Mønstring 211 f., 350. Rostjenesten skal møde 285; skal ikke møde 279.
- Rømning 84, 231, 283, 506.
- Sagefald 106, 437.
- Salpeter. Indkøb af Salpeter til Kroen 540. Eneret til at købe Salpeter 543. Bevilling til Indkøb af 398. Told paa Salpeter 731, 901. Forbud mod Udførsel af Salpeter 716. Bevilling paa Salpeterhandel i Rusland 551. Levering af Ved til Salpeterhus 238 f., 519. Reparation af Salpeterhytter 405, 418. Salpeterlader 239. Salpetersydere 238. Bestalling 139, 690 f., 926.
- Salt 129, 735, 917. Indkøb af Salt o. a. m. til Kongens Sildefiskeri 933. Retssag om Salt paa Skibe med svensk Certifikat 288. Friser Salt 624. Lyneborger Salt 196, 579, 585. Spansk Salt 288. Sildealteri 34. Saltning af Sild til Hoffet 678, 933, 938. Sildealter 34.

Salut se Højhedsret.

Sand. Transport af, 100. Grud 511.
Gravsand 511.

Sandemænd 84, 431. Forordning af Sandemænd 398. Sandemand dømt fra sin Gaard 398. Sandemænd nægter at køre Landgilden fra Slottet til Købmand 795; skal deltage i Arbejder paa Broer, Gærder, Vej m. m., 416 f. Sandemændstov 84, 453.

Sandflugt (Flyvesand, Sandflod, Sandknog) 89, 166, 179, 269, 300, 376, 378, 383, 623, 635, 799, 826 f. Bekæmpelse af Sandflugt 383 f., 465. Se Gærder.

Senge. Sengklæder 318; leveres til Slotsfolkene o. a. 702, 922 f. Lagner 318.

Silke 287.

Sindssyge 201.

Sise 97, 927, Forhøjelse af Sise 53; Bortforpagtning af 878; Fritagelse for 921. Havnesise 53, 879. Sise af Øl 878, 921. Sisebog. Forseelse med Sisebog eftergives 749. Sise-mester, Bestalling, 958.

Sjette- og Tiendepenge af Arv 462. Skanse se Fæstning.

Skat. Udskrivning af Konge- og Landeskatter 183 ff., 222—27, 348 f., 365, 381, 439—42, 534, 606—11, 849—52. Udskrivning af Skat til Landets Forsvar 470—78, 667 ff. Skat til Landets Forsvar skal ogsaa betales af Borgere i København og Kronens Tjenere, Skibsofficerer o. a., som ikke hører til Borgerskabet, 667. Skat til Landets Forsvar, Indbetaling af denne 470—78, 734. Kongens Revers i Anledning af disse 470 f., 842 f. Del af Skatten skal tilstilles Kongen 561. Indbetaling af Skat til Kongens eget Kammer 512 f., 914; til Renteriet

428, 852. Nedlæggelse af Skat i Landkisterne 470, 472 f., 475 f., 478, 563, 577, 804, 842. Indkrævning af Skat 797, 804 f., 817. Oppebørsel af Skat 282, 803 f. Udbetaling af Skatteoppebørslerne 782. Forsendelse af Skat 280, 508, 542, 546, 563. Kongens Børn skal give samme Kontribution af deres Gods som Adelen 456 f. Klager over Ansættelse til Skat 460. Revision af Ansættelse til Skat 254. Nedsættelse og Eftergivelse af Skat 214, 489, 595, 687, 746. Undersøgelse vedrørende Skattekrav 44. Dobbelt Skat af Beboerne paa jordegne Gaarde, ogsaa de bortfæstede, 306 ff. Der skal ikke svares til andre Skatter end dem, for hvilke Skattebrevene er fremkommet og forkyndte og Skatten opkrævet, 302. Uformuende Præsts Skat fordeles paa formuende Præster 768 f. Fritagelse for Skat 30, 126, 181, 186, 361, 447, 491 f., 507, 518, 562, 737, 741, 790, 893, 932; for Skat og borgerlig Tyng 492, 655, 666, 724, 729, 741, 744, 754, 790. Restancer 302, 440. Restancer eftergives 76. Forringelse af Skatterne som Følge af Møntens Nedsættelse 943. Skat af annekterede Sogne 941 f. Skat, bevilget af Adelen, maa ikke paalignes Bønderne, 602. Skat af Arvepart 493. Skat anvendes til Hvervning 280; til Vedligeholdelse af Broer, Havn m. m. 254. Bygningsskat 91. Bøsseskyttepenge 392. Drengeskate 436, 606. Forfifikationsskat se Fæstninger. Kapitelskat 489. Kornskat til Flaaden 604 ff., 609 f. Penge maa ydes i Stedet for Kornskate 679 f. Sølvskate 214. Skattehør 10.

Skel. Markeskel 50. Markeskels Sæt-

- telse 206; Trætte herom 956 f. Markeskelstrætte 152, 498, 567 f., 577 f., 589 f., 787, 808, 813 f., 912 f., 920 f., 940, 956 f. Markeskelstov mellem Adelsgaarde 431 f. Afpløjning (ulovlig Frapløjning m. m.) 523, 752. Fornyse af Skelpæle 423. Skelsten 498. Skeltræ (Egestub) afhugget 198. Sten og Stabel 198, 568, 956 f. Pæl og Sten 206, 956.
- Skibe (Skippere). Skib erobret og stukket i Brand 928. Fragtning af Skibe se Fragt. Baade 334, 464, 685. Skærbaade 334, 685. Bojert 842. Galejer 205, 334, 423, 685. Jagter 246, 334, 685; hollandsk Jagt Postpaerd 426. Koffardiskibe 205. Fiskerbaade 624. Sildekoge 598. Krejer 462. Pramme 21, 259, 598, 622. Skuder 624. Smakker 186, 573. Jvfr. Flaaden. Skippere 40, 117, 261, 321 f., 453, 466, 768. Skipper, der mod Forbud vilde sejle gennem Bæltet, faar Tilladelse hertil, 709, 711. Skipper, som har oversejlet en Bojert, faar Forseelsen eftergivet, 842. Arresteret Skipper løslades og maa igen sejle paa Norge 304 f., 664. Skipper, som i Fejdetid har hjulpet med til Afværgelse af fjendtlige Anfald mod Øer, skal hjælpes til sin Betaling hos disses Beboere, 317.
- Skiben se Søvdehandel.
- Skibsbro 414, 769 f; Istandsættelse af, 449, 761. Se Havn.
- Skibsfart. Eneret paa fast Smakkefart 573. Likvidering mellem Redere af Indtjening m. m. 875 f. Forurettelser mod Skibsfarten ved Udlændinge 614. Oversejling af Skib 842.
- Skibsinventar o. lign. Bevilling til at opfiske Skibsinventar m. m. 421. Ankre 132, 421, 928. Ankertov 132. Master 216, 873.
- Skibslæster, Størrelsen heraf ned sættes ved Fortolding 424, 854, 856.
- Skibstømmer se Tømmer.
- Skifte. Skifte efter Adelige 10, 12, 69, 89, 96, 104, 111 ff., 131, 163, 195 ff., 199 f., 205 f., 210, 216, 239 f., 249, 258 f., 268, 278, 309, 314, 324, 340 f., 343, 357, 400 f., 412 f., 419 f., 425, 429, 432 f., 436 ff., 457 ff., 465, 492 f., 519 ff., 523—29, 554, 650, 665, 688, 710, 734, 738, 777, 780 f., 811, 828, 847, 878, 883 f., 889, 902, 905 ff., 911 f., 915 f., 923, 929 f., 931 f., 937, 939, 954, 969, 971; efter Uadelige 148 f., 290, 300 f., 396, 399, 417 f., 664, 673, 829, 888, 924, 976; mellem Søsken de 780. Registrering af Bo 911 f. Undladelse af Registrering af Bo 417 f. Hensidten i uskiftet Bo 888. Uretmæssigheder ved Dødsbo 417 f. Udsættelse af Arveafkald 976 f. Lensmand skal møde ved Skifte for fraværende Adelsmand 400 f. Betaling af Gæld af Skifteandel 930. Forsejlet Bo aabnes 10, 12. Gældsbreve og andre Haandskrifter skal udleveres til Arvingerne 932. Udlæg i Bo for Gæld 673. Bo skal henstaa, indtil der er afsagt Dom om Trætte, 664. Bo ført til Udlandet 197. Parterne vil ikke føre Skifte til Ende 665. Taksation af Hovedgaards Bygning og Tiliggende i Anledning af Skifte 111, 131, 438, 493, 780 f., 883 f., 902, 954, 971; af Købstadgaard i Anledning af Skifte 526 f. Udlæg til Adelsjomfru af Arv til Ligestillelse med de andre Børn 528 f. Gæld betales af Boet, før Skiftet fore-

- tages, 971. Salg af Gods til Betaling af Fællesboets Gæld 436 f. Skifte vedkommer ikke Borgemestre og Raad, da Arvingerne er myndige, 278; skal tilendebringes, uanset om alle Arvinger møder, 493. Skifteregister skal meddeles Arving 924. Skiftetrætter 196 f., 205 f., 394, 396, 457 ff., 664. Jvfr. Registrering af Bo, Morgengavebrev, Værgemaal.
- Skilsmisse 11, 13, 70. Tilladelse til Skilsmisse p. Gr. af Mandens Tyranni 749. Fraskilt maa gifte sig igen 741 f. Jvfr. Ægteskabssager.
- Skolevæsen. Danske Skoler 41. Tilsyn med Skoler 333. Beløb for Ægteskabstilladelse, tillagt Skole, nedsættes, 793. Religionsundervisning i Skolerne 511. Skoleholder skal efter den sluttede Akkord begive sig til København for at undervise i Skrivning og Regning 928. Latinskoler. Forordning om Gymnasier (Skolekollegier) 781. Gymnasier faar tillagt Kanonikat, Vikarie eller Præbende 544 f., 744 f. Professorater ved Gymnasier 840, 844. Oprettelse af Regens til Skolepersoner 757. Affattelse af Regnskab og Fortegnelse over Skolers Formue og Indkomst 370. Degnekald tillagt Skole 135. Degnekalds Indtægt delvis lagt til Skole 178. Rektor 232, 874. Konrektor 692. Lektor (Læsemester) 487, 501—05. Lektor theologiae 170. Udnævnelse af Lektor 688. Udygtig Lektor afsættes 688. Foundation vedrørende Lønnen til Læsestol 501—05. Hørere 246, 262. Hørere, hvis Løn er ringe, kan hjælpes ved Tiender, 677 f. Læsemester faar tillagt Tiende 855; faar Brændsel 256. Læsemesters Residens 504; forfalden 256. Skolemestre 116, 132, 333. Latinsk Skolemester 495. Skolemester afsat 208. Skolemester maa faa Præstekald 495. Skolemester, der har forset sig med Lejermaal, maa kaldes til Kald eller Skole, 717. Forbedring af Skolemesters Løn 552, 557. Skolemester faar Yveded 637. Skolemestre, der sidder paa Gaarde, skal gøre Ægt og Arbejde, 121 f. Afgaaet Skolemester fritages for Skat og Bys Tyngde 491 f. Skolemesters Bolig og Ophold 122. Istandsættelse og Vedligeholdelse af Skolemesters Residens 395, 623. Skolepersoner. Bispisning af Skolepersoner 396. Skoleperson, der har gjort sig skyldig i Beligelse, maa faa Kald 779. Jvfr. Akademi.
- Skorsten opmures af Sten 100.
- Skove. Enemærkeskov 324. Indgrøftning af Skov 733. Tilsyn med Skove 312. Taksation af Skovpart 102 f. Rebning af Skov 15. Udvisning af Brændsel, Tømmer o. lign. 36 f., 115, 144, 159, 256 f., 261, 272, 276, 278 f., 316, 319 f., 332, 364, 397, 402 f., 439, 525, 639, 817, 913, 955, 960, 974; Betaling herfor 293 f. Transport af Ved 962. Se ogsaa Brandlidte, Bønder. Lodskifteskov 438. Gærdsel 324. Brændved 558. Tildeling af Ved uden Betaling 757. Skovhugst 59, 506. Bevilling til Skovhugst 12. Ulovlig Skovhugst 135, 346, 384, 391, 447. Skov forhugget 383 f.; forhugget i Krigstid 116. Fredning af Skov 383. Se Geder, Hunde. Skovmærket 594. Bøg. Avnbøg 59. Bøgetræer brugt som Fundament 303. Ege 293, 622. El 21, 449, 655. Vindfælder og fornede Træer 278 f.,

- 316, 439. Surskov 21, 655. Olden 98. Oldengæld 160. Fri Olden til Forpagter af Krongods 97 f.; til Præst 438 f. Skovvogn (Kørsel fra Skov) 377. Skovmærke (Stempel) 273.
- Skovfogder 93, 235, 273, 294, 594.
- Skovgang (leve i Skov og Skjul) 121.
- Skovridere 19, 362, 774. Bestalling 93, 236 f., 278 f., 361 f., 593, 720, 792, 955. Skovrider skal have Tilsyn med Vildtbanen og Krybskytter 15, 235, 294 f.; faar tillagt Gaard 236 f.; faar bevilget Hus 15, 750; fritages for Ægt og Arbejde m. m. af sin Gaard 368; fritages for Landgilde m. m. 15; faar bevilget Hø 639; klager over manglende Levering af Hø 403 f.
- Skovle 120. Jernskovle 32. Træskovle 33. Vandskovle 33.
- Skrifte, aabenbart, 121, 291, 778; eftergives 758. Skriftestol (Skriftemaal) 355. Skriftemaalspenge skal betales af hver Gaard 552.
- Skrivere 33, 128, 365, 435, 596, 790. Rigens Skriver se Anders Bertelsen. Bygningsskriver 863. Proviantskriver se Bartholomæus Haagenen. Kobbermøleskriver 755. Slotsskriver se Slotte. Sygehus-skriver 146. Udenlandsk Skriver frigives 399. Skriver maa blive til Afslutning af hans Regnskab 261 f. Skriverdreng 449. Skriverstue 215.
- Skubkarrer 32.
- Skuffer (Skoflade) 354.
- Skultus 330.
- Skurefald se Bøndergaarde.
- Skvatmøller se Møller.
- Skyts. Tilsyn med Skyts 653. Gammelt Skyts ombyttes med nyt 788. Tilbagesendelse af ubrugeligt Skyts 797. Støbning af Skyts 775. Bevil-
- ling til at opfiske Skyts 421. Salg af Skyts 404. Udlivering af konfiskeret Skyts 600, 900. Forskellige Sorter af Skyts: Stykker (Kanonner) 822, 887. Jernstykker 120, 142, 404, 797, 846, 862 f., 891, 913, 928. Metalstykker 891. 12-pundige Metalstykker 846. Kobberstykker 839. Gotlinger (Skibskanoner) 421. Halve Kartover 846. Kvarterstykker 797. Feltlader 797. Bøsseskytter. Antagelse af Bøsseskytte i Fæstning 653. Skytter 235 f., 334, 685. Skælme 149, 233, 260, 517; jvfr. Kumpaner, Løsgængere.
- Skøder. Kgl. Skøde paa Købstads-gaarde 66, 741, 827; paa en Grund 805, 818, 926. Kgl. Konfirmation paa Skøder 16, 253, 483, 615, 626, 716, 725, 865. Udfærdigelse af nyt Skøde 650; af Skøde ved Lensmanden 253. Trætte om Overlevering af Skøde 688. Nægtelse ved at udstede (underskrive) Skøde 259, 360. Skøde udgaar ikke (kasseret) 354; forlanges udstedt 399 f., 414 f.; forlanges udleveret 277, 287; Ordre til at modtage Skøde 332. Skøde paa Køb af Arv 285; paa Bøndergods 66. Skøde bortkommet i Ufredstid 34, 245.
- Skøger 444.
- Slagsmaal 61, 333, 972.
- Slagteri. Frit Slagteri for Kongens Folk i Nyboder 797. Slagtebod 797. Slagtehus 196.
- Slotte (Klostre, Gaarde osv.). Byggearbejder paa: Aarhusgaard (Havreballegaard) 293; Beldringegaard 672; Bergenhus 245; Dragsholm 36, 102, 234; Hald 731; Helsingborg 242; Herrisvad Kloster 332; Holbæk 133, 800; Kalundborg 76; Kalø 29, 268, 358; Koldinghus 813; Kærstrup (p. Taasinge, nu: Valde-

- marsslot) 261 f., 449 f., 583; Lundenæs 260, 272, 276, 626, 872; Nyborg 138, 527, 760; Ringsted Kloster 783 f.; Ronneby 788; Roskildeggaard 173 f., 328; Saltø (Solte) 917; St. Hans Kloster 261, 312; St. Knuds Kloster 244, 256 f.; Silkeborg 325 f., 639; Skanderborg 144; Skivehus 131. Tilladelse til at oplægge Korn paa Lensslots Loft 283. Fruerstue (Fruerstuehus) 325 f. Borgegaard 855. Bryggers 855. Fadebursstue 855. Hvælving 855. Kælder 855. Sovehus (Søvnhus) 332. Se Inventar.
- Slotstjenere. Slotstjeners Genant 34. Slotsfoged (Husfoged) 32, 37, 194, 558, 712, 785; Udnævnelse til, 406. Slotsfoged maa tillige være Birkefoged 921. Slotsforvalter 952. Fogedsvend 714. Slotsskriver 25 f., 44, 60, 79, 140, 278, 391, 407, 449, 554, 571, 582, 924, 926. Slotsskrivers Ansvar for Lensregnskabers Mangler 657 f. Slotsskriver faar Erstatning for Udlæg til Fragt for Skibstransport af Lenenes Indkomst 721, 812. Trætte mellem Lensmand og Slotsskrivers Arvinger om Mangler i dennes Regnskab 790 f., 917 f. Slotsskriver skal arresteres, fordi han ikke har klareret Lensregnskaber, 215. Klager over Slotsskriver 906. Slotsskriver foruretter Kvinder 759 f. Proviantskriver 281. Oldfrue 420. Smedje 731. Se Holmen.
- Smør 299, 433, 547 f., 579, 584, 735 f., 774, 777, 862, 916, 920. Landgildesmør 160, 507, 555. Gæsterismør 793. Vintersmør 793. Smørskyld, Smørlandgilde, 84 f., 88, 636.
- Snore 840. Sognefogder 235.
- Spader 32, 120. Tørvespader 32. Spadeskafter 33.
- Specerier 14 f., 97, 702. Ulovligt Salg af Specerier 401 f.
- Spenditør forlanger ny Kvittansiarum af Rentekammeret 900 f.
- Spil. Brætspil 318.
- Spinden. Spindepenge 156 f., 407, 555, 636.
- Spiritus vini 435.
- Stadsfysikus se Joakim Skeel.
- Stadsret se Købstæder.
- Stalde 312, 449. Stalde, kgl., 855. Staldgaard 872. Folestald 36. Rustvognstald 145. Staldmester 385. Staldreng 586.
- Statholder se Korfits Ulfeldt.
- Stavn 38. Forbud mod, at Bønder, der er udskrevet til Soldater, forlader deres Stavn, 469. Foder maa ikke bortføres fra Stavnen 44.
- Stedsmaal se Indfæstning.
- Stegers 277.
- Sten. Opgravning af Sten i Veje 511. Anvendelse af Mursten fra nedbrudte Bygninger 731. Sten brydes og graves løse 247. Sten sælges 414. Levering af Sten og Kalksten fra Gulland til Slotte m. m. 784. Udførsel af Sten og Kalk fra Gulland 16, 99, 112, 120, 372, 707 f. Bevilling af Stenbund (Stenbrud) paa Gulland 784. Astrag 100. Hugne Sten 247, 306. Bloksten 99, 784. Kampesten 786. Hollandsk Muffert 21. Mursten 100. Tagsten 823. Ølandssten 100. Stenbro 46; Istandsættelse af, 328, 785 f. Stenbrud (Stenbund) 784. Stensætning 145. Stensætter 145.
- Sten og Skabel se Skel.
- Stiftsskriveri 638; se Hans Rickeresen. Stiftsbog 684.
- Stillingstræer (Stilladstræer) 14, 33.
- Stormskade 626, 872.

- Straffe.** Hæfte 269. Jern 66, 269.
 Spansk Kappe 66. Taarn 66. Fængsel paa Vand og Brød 267, 346, 816.
- Strand.** Strandrettighed 744. Strandfoged, Udnævnelse til, 19 f., 413. Strandfoged skal vogte paa Krybskytter 19; skal vogte paa Toldbesvigelser 413.
- Stranding.** Strandingsgods se Vrag.
- Strøelse** 908, 962, 971.
- Studenter** se Universitet.
- Stænder.** Stændernes Udvalg skal samles for at overveje Midler og Veje til Rigets Forsvar 378—81, 732. Sammenkaldelse af Stænder 476. Adelen skal sammenkaldes for at forhandle om Rigets Forsvar 834 f. Stænderforsamling vedtager Skat til Landets Forsvar 470—78.
- Stævning** se Rettergang.
- Sukker,** Handelen med, 14 f.
- Superintendent.** Valg af, 229, 342, 544, 613; Stadfæstelse af, 333, 613; Bestalling 700; Ordination af, 342. Superintendents Løn skal forbedres 552. Superintendent skal deltage i Revision af den lille danske Bibel 300, 673. Visitats 333. Residens se Bispegaard. Undersøgelser med Superintendent i Arvesag 300 f. Superintendent unnlader at indberette om Præsts Forseelse 71. Strid mellem Superintendent og Skolemester 208. Superintendenterne skal indsamle Penge til fordrevne lutherske Præster i Udlandet 327. Udenlandsk Superintendent faar Understøttelse af danske Kirker 270 f. Superintendent over Forpommern se Dr. Bartholdus Krakowitz.
- Svampe** (Pilse, Risiken, Paddehatte), syltede, 540.
- Svin** 160, 299, 579, 735 f., 774, 861 f., 916. Oldensvin (Skovsvin) 12, 555. Fritagelse for at yde Skovsvin 548. Bolsvin 844. Bolgalte 636, 793. Flæsk 298 f., 313, 777. Røget Flæsk 920. Oldenflæsk 245. Svinesnider 766.
- Sværdfe gere.** Forbud mod Indførsel af Sværdfe gerarbejde 173.
- Sværgen,** Forbud mod, 612.
- Sygdomme.** Smittsomme Sygdomme 633; Pest 17. Sygehuse. Inventar til, 146; Ved til, 534.
- Sysselmænd** 371. Sysselmænd oppebærer Kongens Indkomst 370. Regulering af de af Sysselmænd oppebaarne Afgifter 945.
- Sædegaarde** 464.
- Sæler.** Bevilling paa Sælfangst 241.
- Søbreve** (Søpas) 29 f., 40, 60, 186, 216, 228, 331 f., 337, 364, 417, 421, 431, 685, 711. Jvfr. Pas.
- Sølv** 287. Forarbejdet Sølv 391, 511. Falsk Sølv 333. Sølvbjærgværk 285.
- Søm** 449.
- Sømærker.** Afmærkning af Sejløb ved Sømærker 218 f. Setaarne. Genopførelse af omblast Setaarn 597 f. Sætønder 685. Tilsyn med Sætønder 218. Tøndebojert 218. Grundsten og Kæder til Sætønder 218. Tønde- og Baakepenge 219.
- Sørøvere** se Fribyttere.
- Søterritorium** se Højhedsret.
- Søvdebrev** (Søjdebrev) 46—50. Søvdehandel se Faar.
- Taarn** tækkes med Bly 100. Nedbrydning af Taarn 138. Se Straffe.
- Tag.** Halmtag 14. Straatag 450. Tagsten 29, 46, 326. Hule Tegl (Hulsten, Hulpander, Munketagsten) 173, 332. Vingesten 173, 328. Kobbertækkeri 848, 856. Kobbertækker 848.

Talg 299, 507, 920.

Teglgaard 449; Anlæg af, 528. Tørvgravning til Teglgaard 941. Tegllade 326, 449, 638.

Ten (Aaleruse) 194. Tengaardssted se Fiskeri.

Tiender. Fæstebreve paa Livstid paa Tiender mod Kornafgift: i Sjælland 82, 692; i Skaane, Halland og Blekinge 99, 179, 260 f., 400, 457, 751, 877 f., 891, 918; i Fyen og Langeland 256, 303, 341, 389 f., 570, 588, 674, 679, 893; i Jylland 19, 129, 152, 188, 271, 310, 392, 405, 414, 433, 466, 521, 526, 545, 684, 709, 730, 753 f., 773, 855, 888, 970 f. Tiender bevilges uden Fæste og Afgift 589. Kgl. Konfirmation paa Fæstebreve paa Tiender 29, 109, 229, 260 f., 321, 351 f., 414, 499, 501, 754, 899. Fæstebrev paa Tiende tilbagekaldes 290, 940 f. Nyt Fæstebrev paa Tiende udstedes for et bortkommet 888. Fæstebrev paa Tiende paastaas udstedt under urigtige Forudsætninger 661; kasseres, 220, 563 f. Se Ekspektancebreve. Tiende forringet 378. Taksation af Tiender 73. Afstaaelse af Tiende til Adelsmand 754; til Hustru og Børn 401, 427. Afstaaelse af Hospitalstiende 453. Tiende bortkommet fra en Gaard 355; gaar tilbage til Herregaard 356. Indførsel i Tiender for Gæld 227. Trætte om Tiende 146 f. Undersøgelse vedrørende Tiender 17. 321. Erklæring forlanges om bortfæstede eller ledige Tiender 317. Tiende bevilget to Gange 563 f. Afgift af Tiende nedsat 712 f., 925; ydes i Kærven 156; leveres i Negen 98. Afgift maa ydes i Korn i Skæpper 156, 192 f.; maa ydes i Penge 175 f., 181 f., 408, 550. Tien-

de tillagt Herregaard 589; Adelspersoner 490, 498 f.; Byfoged 724; Enke 692; Landsdommer 496; Major 498; Provst 125; Forpagter af Krongods 98; lagt til Slot 187; lagt til Hospital 400; til Ladegaard 146. Tiende maa efter Indehaverens Død overgaa til Børnene 753 f. Adelsfrues Arvinger faar Tiender efter hendes Død 709. Sognemændene maa faa Tiende 29; maa faa Tiende tilbage 289. Bortforpagtning af Tiender 510. Afgiften af Tiender, der er brændt, eftergives delvis, 559, 816. Tiendeafgift godtgøres i Forpagtningsregnskaber 375. Tredingstiende 798. Kvægtiender 389. Tiendebøger. Udskrift af, 38.

Tin 318.

Ting. Tinglæsning af Kongebreve 235, 294, 394. Tingbøger 976. Se Alting. Snapsting 714. Tingridere 475. Tingsteder, Indretning af, 37.

Tjenestepiger 43.

Tjære 303. Tjære, gullandsk, Udførsel og Levering af, 707 f., 782; Fortoldning af, 784 f.

Tobak. Eneret paa at sælge Tobak og Tobakspiber 466.

Told. Forordning om Toldens Oppebørsel 335. Indbetaling af Told til Kongens eget Kammer 381. Toldfrihed 325, 411, 681. Toldforhøjelse for bestemte Varer (Frø, Gryn, Sild, Torsk etc.) ved Nedsættelse af Maalet paa Læsten 854, 856. Toldforhøjelse for Udlændinge 722, 890; opkræves ikke paa den første Rejse 853 f. Nedsættelse af Told 13. Tolder i Glückstadt faar Bevilling paa at maatte betale samme Told som Undersaatter i Danmark 546. Forbud mod ulovlig Udskibning og Landing 731. Væg-

ring ved at betale Told 595. Fremmed Told for Kongens Undersaat-ter 890. Forholdsregler til Befrielse af Kongens Undersaat-ter for fremmed Told 364, 371 f., 432, 685. Bekæmpelse af Udlændinges Forsøg paa at tiltvinge sig Told i aaben Sø 228 f., 334. Udbetalinger af Tolden 34. Told af Heste 768, 854; af Salpeter 731, 901; af svensk Skib 542; af Træløst 424 f.; af norsk Tømmer 546. Told for genindførte Øksne tilbagebetales 828 f. Øltold 957. Øltold (Bryggernes Told) 58. Rosenobeltold 595; skal opkræves i gamle Rosenobler 298. Stortold af Heste 13, 768. Told til Istandsættelse af Havn 51. Havnetold 541, 774, 779. Rorstold 517. Bordtold 61 f. Tømmertold 61 f., 451. Told i Købstæder: Aarhus 622; Rendsborg 655; Varde 927. Toldfrihed 60, 86 f., 180, 346 f., 428. Se Højhedsret. Toldbegunstigelse 451. Toldforhøjelse 464. Forhøjningstold 562. Toldbøger, Indretning af, 935; Udskrift af, 38. Told-sedler 935. Toldforseelser 638; Toldforseelse eftergives 322, 538, 672, 739, 886, 961. Se Rettergang. Toldsvig 74, 413, 584. Bekæmpelse af Toldsvig 562. Nedramning af Pæle for at hindre Toldsvig 977. Toldbod 303, 442. Told i Sundet. Sundtolden er Kongens Haand- penge 561. Udsættelse med Beta- lingen af Tolden i Sundet til Ski- benes Tilbagekomst 573 f. Tolds Forhøjelse, Rorstold el. lign. maa ikke kræves af Kongens Under- saatter 517. Beregning af Skibs- læst ved Fortolding 424. Udleve- ring af nogle ved Tolden oplagte Vaaben 839. Bælttolden 517, 562,

794. Bestemmelser om Visiteren. Undersøgelse af fremmede Skibes Nationalitet 723. Visitation af udenlandske Skibe 462. Bestalling for Skibsvisitør 700 f., 819. Skibs- visitør skal visitere Skib, der ikke har betalt Tolden, 5; faar bevilget Skib til Visitering 205, 246, 422. Anvisning paa, hvilke Skibe Visi- tøren i Øresund skal visitere 839. Skibsvisitør i Øresund se Herman Hunemeyer, Hans Piper; i Bæltet se Svend Povlsen; i Norge se Jo- han Gran. Toldere 61, 303, 450, 546; Udnævnelse af, 142 f., 694, 794, 958; Afskedigelse af, 142 f.; Midlertid Forløvelse af, 457. Tol- der skal oppebære baade Kronens og Byens Told 622. Skipperne skal levere Fortegnelse over deres Va- rer med Prisangivelse for hver Vare 862. Tolder skal købe Varer m. m. til Kongen 893. Tolder skal indkøbe spiselige Svampe og Sal- peter 540; skal forskrive Specerier til Hofapoteket 702; skal købe Aske til Børnehuset 534; fritages for An- svar for Korn, der er taget af de kejserlige, 924; skal erstatte Ska- den for urigtige Oplysninger om Udførelsmulighed 867 f.; gør sig skyldig i Bedrageri 861; i Under- slæb 893 f. Se Øresund. General- tolder 785. Havnetolder 774. Jvfr. Lønninger. Toldkister, Udbetalin- ger af, se Pengevæsen. Toldregn- skaber 196, 755. Antegnelser 133. Toldskriver. Bestalling 935 f. Told- skriver maa ikke befatte sig med Bestillingen, før han har klareret sine tidligere Regnskaber, 554. Toldskrivners Vikarie overlades en af hans Sønner 423. Toldskriver faar Eneret paa Vinkælder 367;

- overfalder Kvinde med ærerørige Ord 497.
- Tolk 102.
- Tornebuske 546.
- Tortur. Pinligt Forhør 464.
- Torv. Afholdelse af Torvedag 134.
- Tov 421.
- Tran. Tranhuse 788.
- Trolddom. Trolddomssager 110 f., 968 f. Fængsling og retslig Forfølgelse af Troldfolk 844 f. 9-aarig Pige, beskyldt for Trolddom, sendes til Tugthuset, 845. Børn forgjort af Troldfolk 844 f. Kors skaa-ret i et Barn 83.
- Trolovelse 742, 948. Trolovet forlan-ger Trolovelse ophævet 490 f. Fæstemand beskylder i en Pasquil sin Trolovede for uforskammede Stykker 490 f. Trolovelse af gift Kvinde 292. Løsning af Trolovelsesløfte ved Kapitelsdom 283.
- Træer se Skov.
- Træløst se Tømmer.
- Trættekøb, Forordning om, paa Is-land 368.
- Tugthuset (Børnehuset). Indsættelse i Tugthuset 621, 678, 706; af Børn 140 f., 331, 704. Levering af Aske, Halm, Koste, Træ, Træsko o. a. m. til Tugthuset 183, 409 ff., 534; af ubrugeligt Inventar til Tugthuset 332. Vandrende til Børnehuset 534. Medikus ved Børnehuset skal le-vere Medikamenter til Børnehuset 334, 423. Se Otto Sperling. Børnehuslæger se Esben Nielsen, Henrik Paaske, Ambrosius Rhode. Tilsyns-mand, Udnævnelse af, 804, 844. Se Erik Bager, Mikkel Kruse.
- Tvangsarbejde. Tvangsarbejdsanstalt (Gasthus), Anbringelse af arbejds-føre Kvinder deri, 178.
- Tyr stanger en Mand ihjæl 886.
- Tyveri 49, 61, 149, 460. Tyve 260, 584. Tyvekvinde forhøres pinligt og dør 464. Tyv dømt til Galgen eller i Jern 201. Tyv benaades med at hensættes i Jern 196. Tyv, der er Kræbling og ikke ved sin fulde Forstand, benaades med at forvises fra Landsdelen, 201. Er-statning for Tyveri af kongeligt Gods 196. Tyverisigtelse 84.
- Tøjhuset i København. Udlevering af Liberi og Vaaben 549, 552, 570. Tilladelse til Køb af Krudt i Tøj-huset 736. Tøjvarter 218. Se Arkeli, Fæstning.
- Tømmer (Bjælker, Brædder, Deler, Lægter o. a. m.) 9, 32 f., 100, 216, 256 f., 546, 558, 746, 788, 873; for-skrives fra Gulland 9. Told af Træløst 424 f., 451. Indkøb og Le-verance af Tømmer til Kronen 788. Tømmer tilbydes for Gæld til Kronen 786; maa leveres i St. f. Betaling af Bøde 746. Transport af Tømmer 272, 785, 873. Udførsel af Træløst fra Norge 180, 546, 558; af Tømmer, Render o. a. fra Gulland 9, 121, 193 f., 312, 317 f., 707 f., 873. Forbud mod Udførsel af Tømmer 162. Ulovlig Udførsel af Tømmer 91, 161. Skibstømmer 950. Asketømmer 786. Egetømmer 100, 161, 272, 276, 312, 746, 755, 817, 823. Fyrretømmer 180, 272, 312, 422, 823. Realer 558. Fodstyk-ker 272. Løsholter 272. Pipholt 82, 121, 317. Remmer (Tværtræer) 272. Skibsblokke 786. Stolper 9, 272. Stivere 272. Stridsbaand 272. Baadstømmer 342. Asinger (Baadstømmer, maaske af Essing, Ræ-ling) 343. Køltræer 343. Tømmer-handel. Trætte om en Tømmer-handel 189 f. Tømmermænd beor-

- dres til Istandsættelse af Færge 325.
- Tørv.** Levering af Tørv til Salpeterlade 239. Tørvegravning 116, 590, 941. Tørvestikning (Tørveskær) 33, 110, 134, 239, 261, 506. Tørvekørsel 3, 134, 261. Tørvemoser 134, 261. Tørvehus 134. Tørvevogne 33.
- Udførsel fra Norge** 418, 421 f. Udførsel af Kød fra Bornholm forbydes 898. Tilladelse til Udførsel af saltet Kød af Kreaturer 671, 724 f.; Byg 60; Smør 60; Tømmer 421 f. Forbud mod Udførsel, Overtrædelse heraf, 253. Forbud mod Udførsel af Faar 872 f. (Undt.: 872 f., 884); Fisk 172; Geder 872 f. (Undt.: 884); Guld, Sølv eller Kobber 511; Heste 532, 538, 602, 826, (Undt.: 582, 597, 622, 628, 631, 663 f., 683, 688 f., 717, 853, 871; Hopper (Undt.: 884). Forbud mod Udførsel af Heste, Hopper og Foler ophæves 854 f. Forbud mod Udførsel at: Kvæg 840, (Undt.: 80, 294, 327, 373, 446 f., 707, 717, 884); Kød 898, (Undt.: 968); Salpeter 716; Ærter fra bestemte Landsdele 230; Øksne (Undt.: 200, 709, 719, 811 f., 820, 826, 837, 840, 869, 871, 878, 891, 895, 922, 968).
- Udliggere** 229.
- Udlændinge.** Udlænding maa faa Borgerskab 182. Forbud mod Udlændinges Handel, Passage og Haandtering 80, 98; Tilsyn med Overholdelsen heraf 92, 188; Op-hævelse heraf 186. Gæld til Udlændinge skal tilbageholdes 98. Udenlandsk Kvæg og Korn overlades en Enke 933. Udlænding gør sig skyldig i Vold og Falsk 333. Udlænding, der ikke er tilstrække-
- lig kyndig i Sprog, Lov og Ret, fritages for Byens Bestillinger 178. Udlænding skal nyde Lov og Ret 923. Se Gæld, Herredag.
- Udskrivning se Hæren.
- Uld. Udsklæder 95.
- Umyndige se Værgemaal.
- Undsigelse 149, 342.
- Uniformer. Kasakker 549. Bandoler 517 f., 549, 552, 723.
- Universitetet 103. Det medicinske Fakultet skal visitere Apotek 134. Professorer 44 f. Disputation om Professorplads 443, 692. Udnævnelse af Professorer 847 f.; Bestalling for, 424, 767. Professorat i Anatomi, Kirurgi og Botanik 767, 905; i Poesi 692; i Teologi 930; i Veltalenhed 443, 692. Professorerne skal gennemse og trykke Bededagsprædikener 560; skal revidere den danske Bibel 673; skal lade en ny Udgave af Bibelen trykke 300, 673; skal lade udarbejde Udtog af Luthers Værker og af Bibelkommentarer 41; approberer græsk Katekismus 329; skal betale Trykningen af en græsk Katekismus 516; skal have Tilsyn med Trykning af Kalendere 843; skal afgive Erklæring i en Trolovelsessag 490 f.; om Kirkeværge 614. Det theologiske Studium 632 f. Studium af Hebraisk og andre orientalske Sprog 633. Vikarie tillagt Universitetet til en Formsnyder 314. Universitetet faar Indtægt af Kannikedømme 294. Der skal erlægges Skat og Bys Tyng af de Lærdes Ejendomme 516. Studenter. Kongebrev om Præsters Levned skal indskærpes den studerende Ungdom 406. Ansøgning om Stipendium 651. Understøttelse til

- Studier, Stipendier o. a. 176, 256, 423, 502—05, 632 f. Studenters Studierejser til Udlandet 632. Student maa ved Ed rense sig for Lejermaalssigtelse 201 f. Student, som har begaaet Drab i Nødværge, faar Tilladelse til at fortsætte sine Studier, 976. Tiendeafgift tillægges Kommunitetet 17. Universitetets Bønder skal bryde Sten 246 f.
- Ur. Istandsættelse af Urværk 950.
- Utugt. Forargeligt Levned 217. Letfærdighed 153. Letfærdige Kvindfolk skal straffes efter Forordningen 929. Lejermaal 11, 13, 16, 28, 145, 717, 812; mellem Nærbeslægtede 39, 181, 742, 826, 832. Straff for flere Gange begaaet Lejermaal 306. Person, der har forset sig med Lejermaal, faar Tilladelse til at indgaa Ægteskab, 506, 748 f., 778, 826; og er rømt, maa afsone Straffen med Bøde, 283, 778. Person, der har forset sig med gentagne Lejermaal, nægter at rømme efter Dom 116. Lejermaalssigtelse 201 f., 246. Renselsesed 246. Lejermaalsbøder 283. Hor 121. Person, der har gjort sig skyldig i Hor, aftinger herfor, 783. Løse Kvindfolk 28. Lastefuld Kvinde, dømt fra sin Hals, benaades med at indsettes i Tugthuset, 778.
- Vaaben.** Udlaan af Gevær fra Lensslot til Adelen 800. Anskaffelse af Gevær til Soldaterne 471, 817. Betaling for Gevær 706. Gammelt Gevær indsendes til Tøjhus 14. Vaaben bortkommet i Krigstid 517 f. Indforskrivning af Vaaben fra Udlandet 552. Bøsser 488. Lange Bøsser 633. Fourquetter (Fourquetstokke, Gafler) 549, 552, 839. Harnisker 552, 633, 839, 846. Rytterharnisker 822. Soldaterharnisker 822. Musketter 456, 517 f., 549, 552, 633, 723, 839. Piker 456 f., 549, 570, 786. Pikenérvaaben 549, 839. Pistoler 673. Potter (Jernhatte) 552. Rustninger 570. Ryttervaaben 839. Sidegevær 633. Spids (Spyd) 633, 892. Stormhatte (Stormhuer) 723, 839.
- Vadesteder skal spærres med Pæle for at hindre Toldsvig 977.
- Vandflod (Stormflod) 166, 179, 269, 378. Vandløb (Oversvømmelser) 378, 416, 799.
- Vandkunst(-ledning, Brøndværk) 317, 422, 720, 762. Vandværk ved Vandmølle 639. Vandforsyning af Bydel o. lign. 132, 173, 534, 728; af Slot 317. Poste 144, 855. Render (Rør) 121, 144, 412, 423, 427, 720, 762, 855 f. Blyrender 144. Rendemester (Rørmester, Vandkunstner) 144, 855.
- Vandmærke se Papir.
- Vandmøller se Møller.
- Vanføre 581.
- Varsel se Rettergang.
- Ved, Leverance og Transport af, 144 f., 409, 702. Ved til Brænding af Kul og Aske 702. Forslag om Forbud mod Udskibning af Ved 323. Ulovlig Udførsel af Brændevæd 253, 384. Ulovlig Indsamling af Brænde paa fremmed Grund 755. Ydeded (Afgiftsved) 637. Se Flaaden, Skove. Vedhugst 21. Vedkørsel 3, 21; afløses af Pengeafgift 116; Tørvegravning 116. Vedhave 702.
- Veje (Landeveje, Stenbro) 344, 743. Anlæg af Kongevej 951 f. Kongens Vej lukkes med laasede Bomme og Porte 741. Laase paa Bomme og

- Porte paa Kongevej forandres 229. Straf for ulovlig Kørsel paa Kongevej 741, 950 f. Ulovlig Kørsel paa Kongevej straffes ved, at Hestene skydes, 934 f. Tilsyn med Veje 103 f., 106 f. Istandsættelse og Anlæg af Veje 82, 416 f., 435, 467, 510 f., 622 f., 656, 680, 692 f., 962; Erstatning for Ekspropriation dertil 134. Omlægning af Købstads Vejbælte 358.
- Vejrmøller se Møller.
- Vidnesbyrd se Rettergang.
- Vikarier se Kapitler.
- Vildt se Dyrevildt.
- Vildtbane, Kongens, 15, 97, 214, 262, 410, 480. Tilsyn med Kongens Vildtbane 235 f., 294 f., 359, 391, 750. Vildt leveres af Vildtbanen mod at der ikke drives Jagt dér 969. Ulovlig Jagt i Kongens Vildtbane 235 f., 294 f., 391, 584; Paatale herfor frafalder 937 f. Ulovlig Ridning gennem Kongens Vildtbane 235 f., 294. Paagribelse af Overtrædere i Kongens Vildtbane belønnes med Eftergivelse af et Aars Landgilde 235. Rydning af Buske i Vildtbanen 546. Drab i Kongens Vildtbane 268, 272, 362, 773 f., 974. Indhegning af Vildtbanen 128. Havne i Vildtbanen 323, 509; Forbud mod Udførsel af Brændeved fra disse 509. Se Mage-skifte.
- Vin 86 f. Vin, købt til Kongen, spildes, 453. Indkøb af fordærvet Vin til Spiritus vini 435. Vinhandler 62. Eneret paa Vinhandel 631, 882. Privilegium paa Udsækning af Vin 202, 367, 439; Undersøgelse heraf 871 f. Bevilling til at ud-tappe Vin i smaa Maal 789. Til-ladelse til at holde aaben Vinkæl-der 658 f., 761, 768. Fransk Vin 202 f., 367, 439, 631, 768, 788, 882. Rhinskvin 202, 346 f., 428, 658 f., 681, 711, 730, 792 f., 871 f., 882. Rhinskbrændevin 439. Spansk Vin 202, 631, 768. Amer 789. Oksehove-der 789. Piber 789. Vinskænk 346, 871. Prinsens Vinskænk 882; se Knud Bentsen. Vintappersvend 879. Vinvrager 425. Se ogsaa Hans Jak-kob Korn.
- Vinduer slaaet ind 401.
- Viser. Boleviser 512.
- Visitor se Told.
- Vogne 33, 785. Bændervogne 43. Postvogn 863. Rustvogne 134, 863. Vognleje 59. Vognhus 347. Vogn-mester paa kgl. Slotte 347. Vogn-mænd 922. Ordinsans for Vogn-mænd 770 ff. Vognmænd flyttes til Sorø 301. Vognmænds Kørsel 59; af Rejsende 41. Vognmand begaar Mord 320. Kongens Fripas 59. Kuske 33. Vogndrenge 33. Vogn-beslag 33.
- Voks 893, 920.
- Vold 452. Overfald 342. Vold over-svoret 291. Vold mod Skib 207. Vederlag for Vold 193, 207. Volds-bøder 252, 819. Knivskæren 333. Knivslag 84.
- Voldmester se Fæstning.
- Vrag og Strandingsgods 97, 142. Be-taling for bjærget Jern 674. Vrag-herlighed 662, 744.
- Vægt. Anvendelse af rigtig Vægt 370. Undervægt som Følge af, at gul-landsk Vægt ikke stemmer over-ens med københavnsk og sjæl-landsk Vægt, 942. Harbopund 548. Vejer 790.
- Værgemaal for Kongens Børn 287;

- for Adelige 3, 10, 43, 69 f., 72, 81, 89, 101, 111, 152 f., 155, 163, 165, 170, 202, 205 f., 214 f., 231, 238, 240, 248, 250, 258, 268, 274, 282 f., 296, 314, 324, 340 f., 350, 353, 367 f., 374, 400, 414, 420 f., 429, 436 ff., 454 f., 463, 492 f., 525 ff., 533, 554, 560, 564, 571, 576, 653 f., 665 f., 675, 686, 688 f., 710, 734, 777, 779, 807, 828, 847, 849, 883 f., 889, 902, 907, 915, 923, 925, 929 ff., 939, 942; for Uadelige 37, 424, 553, 674, 737, 829 f., 860. Overenskomst om Værgemaal 231. Overtagelse af Værgemaal 666. Fritagelse for Værgemaal 274, 553, 665 f. Overlevering af Værgemaal 101, 137, 152 f., 206, 238, 274, 340, 350, 400, 414, 421, 436, 455, 533, 560, 571, 686, 688, 779 f., 807, 925, 930 f. Nægtelse ved at overlevere Værgemaal 282 f. Værgemaalspenge, Udlaan af, 424. Lavvæрге maa ikke paaføres Trætte for nogle paa Myndlingens Vegne til Kongen betalte Penge 790. Regnskab for Værgemaal 206, 374, 463, 566. Urigtigt Værgemaalsregnskab 674, 860. Revision af Værgemaalsregnskaber 674 f. Værgemaalstrætter 37, 205 f. Væрге skal indkræve Penge til adelige Jomfruer, for hvilke han er Væрге, 942; maa sælge eller mage-skiifte adelig Myndlings Gods og Løsøre 248. Tilsyn med Væрге, der har ladet den Umyndige optage mere end nødvendigt af sin Arvepart, 800. Umyndiges Tilgodehavende hos Væрге 737. Erstatning for Skade paa Umyndiges Ejendom 122 f. Afkald paa Væргепenge 231.
- Værneting 134 f., 286. Se Rettergang.
- Æbler 920.
- Æg 160, 299, 506 f., 636, 920.
- Ægter 255. Ægt og Arbejde, Fritagelse paa Livstid herfor, 465 f. Ægt og Arbejde af Halvgaard, der forøges med en Otting Jord 973.
- Ægteskabssager. Forordning om Giftermaal 181. Ægteskabstilladelse for Beslægtede 9, 11, 39, 123, 282, 300, 330, 444, 635, 793, 945—48. Ægteskabstilladelse for en Mand, der har begaaet Lejermaal, 9, 11, 13, 16, 921 f.; der har været trolovet, 283; for borttrømt Ægte-mand 43; for fraskilt Kvinde 749; for Kvinde, der paa Grund af Mishandling har forladt Manden, 820 f.; for en Kvinde, der har begaaet Bigami, 291 f.; for en Kvinde, der har begaaet Lejermaal, 145, 741 f. Forlovere i Ægteskabssager 43. Utilbørligt Forhold mod Hustru 492. Ægtemand, der har bortjaget sin Hustru og lever et forargeligt Levned, skal tage hende til sig igen og leve vel med hende, 216 f. Ægteskab, indgaaet ved Tvang, 820. Bigami 120 f.
- Ære. Ærerørige Ord 497. Kendt fra sin Ære for ubevist Angivelse m. m. 38, 437. Ærerørige Domme 488. Æresoprejsning 447, 728.
- Ærkebiskop 339.
- Ærter 230, 735, 777.
- Øde Gaarde 104, 106 f., 160, 177, 179, 388, 767, 942; bebygges 29, 177; søges besat mod Nedsættelse af Landgilden 825; mod Fritagelse for Afgift, Tyngе o. lign., 35, 204; ved Tvang 35. Landgilden af øde Torpegaarde nedsættes 793. Øde jordegent Gods fritages for Ægt, Arbejde og Soldaterhold, 821. Øde

Jord maa forblive ved de Gaarde, hvortil den nu er fæstet, uden at bebygges, 64 f.

Økser 75.

Øksenhandel, Forordning om, 846.

Øksne 160, 284, 299, 413, 735 f.,

774, 777, 862. Foderøksne 917.

Græsøksne 200, 447, 812. Slagte-

øksne 104, 106 f. Staldøksne 589.

837. Indkøb af Slagteøksne til Pro-

vianthuset 462. Salg af Kronens

Staldøksne 239, 273. Tilladelse til

Drift af Staldøksne 40; til Salg af

Staldøksne af Græsset 362. Se Ud-

førsel. Oksekød 325. Øksenhus

(Øksenstald) 272, 276. Øksenskibe

30, 218. Se Konvoj.

Øl 326, 704. Ølsalg 252. Fremmed Øl

957. Rostocker Øl 230, 921, 957.

Privilegium paa Salg af Rostocker

Øl 312. Se Sise.